

**Facultade de Filoloxía
Departamento de Filoloxía Galega**

***Colección de documentos en pergamiño do mosteiro de
Santa Comba de Naves. Introducción, edición e índices***

Pedro Dono López

Santiago de Compostela, 2010

***Colección de documentos en pergamiño do mosteiro de Santa
Comba de Naves. Introducción, edición e índices***

**Tese de doutoramento realizada por
Pedro Dono López**

**Dirixida polo Profesor Doutor
Ramón Lorenzo Vázquez
v. e pr.**

Santiago de Compostela, 2010

LIMAR

O labor editorial sobre documentación medieval que se vén realizando, sobre todo, en tempos relativamente recentes fai que hoxe en día contemos cun importante continxente de coleccións diplomáticas de diferentes institucións galegas. É escusado salientar a importancia desta documentación para o adecuado coñecemento da realidade medieval. Acontece que, por diversos motivos, como os parámetros editoriais empregados ou o recurso ao sumario, principalmente no documentos máis serodios, cando non á transcripción fragmentaria do documento, o aproveitamento da información que nos transmiten os diplomas é en ocasións máis reducido do que sería de desexar. E dificultan o seu emprego nomeadamente como documentos lingüísticos. Por isto, a pretensión principal deste traballo é a constitución dunha fonte documental que atenda ás esixencias, non só dos estudos histórico-lingüísticos, senón tamén dos diferentes campos da investigación (historiografía, diplomática, estudos sobre o notariado) que dela se poden servir.

O núcleo fundamental deste estudo, pois, está constituído pola edición do conxunto documental en pergamiño do mosteiro ourensán de Santa Comba de Naves que actualmente conservamos. A edición vai precedida dun estudo introdutorio en catro capítulos. No primeiro, ademais da localización do cenobio, recóllense as noticias que puidemos compilar sobre as orixes do mosteiro, para logo presentar os estudos máis relevantes realizados ata o de agora sobre Santa Comba. A continuación, trátanse diferentes aspectos relacionados coa historia e actualidade do continxente instrumental pergamiñáceo de Naves. Infórmase aquí dos depósitos onde hoxe en día se gardan os pergamiños, reparando tamén nas circunstancias históricas da súa transmisión de que nos quedou noticia, para chegar a unha definición do corpus obxecto de edición. Do mesmo xeito, indícanse as diferentes edicións de documentos de que foron obxecto. Pechamos o capítulo dando unha breve noticia sobre a documentación en papel, fundamentalmente da que data de época medieval. Vinculados directamente con este segundo punto da introdución están os Anexos que constitúen o apartado III.

Unha vez delimitado o conxunto diplomático de Naves, abórdanse nun terceiro capítulo aspectos internos dos documentos que convén ter moi presentes na edición e estudo de fontes documentais. Trátase de dimensións como a do redactor, a do contido e a transmisión documental, así como a da lingua en que están escritos. Da ampla nómina de notarios que están representados nos documentos de Naves, prestamos atención aos diferentes tipos de rogatarios que requiriu o mosteiro para a escrituración dos seus negocios, xunto aos seus propios monxes notarios. No referente á clasificación dos diplomas, faise unha aproximación tanto á diversidade diplomática da colección como ao carácter de orixinal ou duplicado do documento, atendendo neste segundo caso aos diferentes tipos de reproducións. Conclúe o capítulo coa abordaxe da dimensión das linguas / *scriptas* empregadas na redacción dos instrumentos, onde centramos a atención nos procesos de substitución lingüística.

Neste apartado introdutorio o maior espazo e detención, en coherencia co obxectivo principal que se persegue, foi dedicado á definición dos parámetros que guían a presentación e edición dos documentos. É facilmente verificable a especial atención

que se dedica ao tratamento dado ás abreviaturas, un dos puntos fulcrais da transcripción de documentos medievais. A elaboración das normas ten presente a heteroxeneidade propia dunha colección documental deste xénero, procurando conciliar orientacións xerais con solucións particulares en función das características dos documentos e redactores. A pretensión última é que os utilizadores da CD, sobre todo como fonte de estudos lingüísticos, poidan valorar adecuadamente os datos que lle fornece a transcripción dos documentos.

En función do xa referido obxectivo fundamental deste traballo, o cerne do estudo está constituído pola colección documental que recolle a transcripción dos pergamiños de Santa Comba que hoxe conservamos, a non ser o caso dun reducido conxunto de manuscritos presentados en sumario. Dentro da problemática inherente a un labor deste tipo, queremos salientar aquí o estado de conservación dos pergamiños que, ademais de, como acabamos de indicar, ocasionalmente impedir a transcripción, creou dificultades a miúdo á hora de establecer o texto do documento. Neste sentido, traemos aquí a anotación dun arquivista que se encontra no dorso do pergamiño editado como CD 135. Despois de redactar o sumario dun documento, escribe o seguinte: “*Pio et meliori lectori commendo*”; ao lado desta anotación aparece apuntado por outra man: “*Ego quoque*”.

Ademais dos Anexos aos que xa nos referimos como complemento do capítulo segundo da Introducción, o estudo complétase cos Índices do apartado IV, ferramentas que consideramos de gran utilidade para o aproveitamento, por exemplo, das referencias onomásticas da colección. No primeiro indícanse as correspondencias entre o número atribuído nesta CD aos pergamiños e a súa identificación arquivística, ao tempo que no Índice de Documentos se incide sobre o contido dos mesmos ao compilar as datas e sumarios de cada un deles. Pola súa parte, nos índices onomásticos recóllense a formas toponímicas e antroponímicas con todas as súas variantes, incluíndo como tales as diferentes abreviacións que poden presentar.

Deixamos, en fin, unha nota relativa ao apartado bibliográfico. Logo de incluírmos as referencias de arquivo, indícanse varias bases de datos en liña que, aínda que non aparezan citadas no texto do traballo, foron usadas e consultadas amplamente, polo que é xusto facer mención delas. O mesmo poderíamos dicir dalgunhas, poucas, obras e estudos incluídos nas referencias bibliográficas polo mesmo motivo, aínda que a inmensa maioría deben a súa presenza a que aparecen aludidas nalgún punto deste estudo.

O espazo final deste limiar dedicámolo a recoñecer a axuda recibida por parte de persoas e institucións, pedindo anticipadamente desculpas polos inevitables esquecementos. E neste punto é de xustiza destacar o papel do director deste traballo, o profesor Ramón Lorenzo, a quen moito queda a deber polo seu rigor e as súas valiosas orientacións. Tamén queremos deixar constancia da axuda prestada por Mª Carmen Pérez, do Instituto da Lingua Galega, na lectura dos pergamiños. Do mesmo xeito, expresamos o noso agradecemento polas atencións recibidas no Archivo Histórico Nacional de Madrid, no Arquivo Histórico Provincial de Ourense e, sobre todo, no

Arquivo da Catedral de Ourense. Neste sentido, é de destacar toda a axuda e as facilidades dadas neste depósito para a consulta e reprodución de documentos por parte do seu cóengo arquivista, D. Miguel Ángel González García. No mesmo arquivo, José Manuel Uruburu e Mª Belén Pumar apoiáronnos na realización de diversas tarefas.

Contamos tamén coa colaboración de numerosos colegas e funcionarios do Instituto de Letras e Ciencias Humanas da Universidade do Minho. Lamentando a imposibilidade de recoñecer particularmente a colaboración de cada un deles, queríamos sinalar nomeadamente o apoio recibido por parte dos compañeiros da actual Área de Estudos Espanhóis e Hispano-Americanos, integrada no Departamento de Estudos Românicos. Ao propio Instituto hai que agradecer a súa participación económica nos gastos do desprazamento a Madrid para as pesquisas no Archivo Histórico Nacional. En fin, non quero deixar de mencionar aos meus, a Pilar e o Ivo, polo tempo que me concederon para a realización deste traballo.

I. INTRODUCCIÓN

1. O mosteiro de Santa Comba de Naves.

1.1. Localización.

O mosteiro bieito de Santa Comba de Naves estivo situado na ribeira, fértil en cenobios¹, do Miño. Na súa marxe dereita, pouco despois de deixar a cidade de Ourense, encóntrase o emprazamento deste convento no lugar de Naves da parroquia de San Mamede de Palmés, noutros tempos pertencente ao concello de Canedo² e na actualidade no termo municipal da capital ourensá. No lugar onde se erguía o priorato de Santa Comba hoxe atopamos unhas “ruínas tardías de la casa prioral” (Duro, 1968: 138).

Dende esta posición na antiga terra de Búbal, o mosteiro xestionaba uns coutos e unhas propiedades que se estendían fundamentalmente pola marxe dereita do Miño, comezando polos territorios do propio couto monástico (Palmés, Untes, Beiro, O Castro de Beiro e Vilar de Astrés)³, pero tamén pola ribeira esquerda nas actuais parroquias de Velle e Tras do Hospital (Mende, San Tomé, San Cibrao, Lonia). Fóra do que na actualidade é o termo municipal de Ourense, o mosteiro tiña propiedades en territorios contiguos dentro dos actuais concellos de Punxín (Barbantes), Amoeiro (Fontefría), Maside (Louredo) e Cea (Lamas, Longos)⁴. No diploma confirmatorio do emperador Afonso VII de 1155 (CD 1)⁵ xa aparece recollido no sustancial este patrimonio, ampliado posteriormente mediante sucesivas adquisicións e doazóns.

1.2. Orixes.

A conformación e xestión deste patrimonio coñecémola a través da documentación que nos restou deste cenobio, unha documentación que deixa constancia da súa existencia durante o reinado de Afonso VI (1065-1106)⁶, aínda que non se

¹ Para unha ampla relación de fundacións monásticas nas ribeiras do Miño e do Sil, véxase Ferro Couselo (1967b).

² O antigo concello de Canedo estendíase pola beira dereita do Miño (Risco s. d.: 307), integrando o que fora o couto monástico de Naves.

³ Flórez (1763: 26), que indica en relación ao noso cenobio que está “una legua de Orense al río Miño, diverso de otra iglesia de S. Comba en el Limia, donde estuvo el cuerpo de S. Torquato”, considera que San Mamede de Palmés e Santo Estevo de Untes foron mosteiros anexos ao de Santa Comba, tal como Martínez Sueiro (1914: 37). O mesmo fai Ferro Couselo (1967b: 209), engadindo Santa María de Louredo. Trátase en tódolos casos de igrexas dependentes do mosteiro (Duro 1968: 168-169).

⁴ Para unha relación máis pormenorizada das posesións do mosteiro, véxase Duro (1968: 166-167).

⁵ Nunha copia da confirmación deste privilexio por Fernando IV (CD 84) engádense as seguintes: “et San Jullão” (l. 8); “et Casar de Mato, que é no lugar de Tarascón” (l. 9); “et O Bolo et / Juste et Faquim [...] et O Gauiam” (l. 9-10); “et in Rouços” (l. 12).

⁶ No ano 1155 o rei Afonso VII fai confirmación ao prior frei Martiño e ao convento de Santa Comba de Naves “de omnibus illis hereditatibus quas habuistis in tempore aui mei regis Adefonsi in pace” (CD 1, liñas 6-7).

conserva, ao contrario do que acontece no caso doutros mosteiros⁷, unha carta de fundación ou dotación que informe sobre a súa orixe⁸. Con todo, o primeiro dos autores que se ocupou con certa detención do mosteiro de Santa Comba de Naves, frei Benito de la Cueva, monxe de Celanova e prior de San Pedro de Rochas na primeira metade do século XVII, considera que o mosteiro xa existía no século IX⁹ e atribúe a súa fundación a Afonso III (866-910). Para isto baséase nun pergamiño do 1 de febreiro de 961, que non localizamos, no que se contén un preito entre o abade Estevo e os monxes de Santa Comba co arcediago de Búbal pola presentación do beneficio de Santa María de Louredo. Aquí dise que vintedous anos antes da morte de Afonso III xa o mosteiro posuía esta igrexa, polo que no ano 889 xa existiría o noso mosteiro, posesión que lle confirma no ano 914 o seu fillo Ordoño II.

Por outra parte, baseándose na mesma escritura, De la Cueva deduce que Afonso III foi “el fundador o, a lo menos, gran bienechor de aquel monasterio” (1991: 156-157), unha vez que, dos tres reis que se indican no pergamiño (Ordoño I, Afonso III e Ordoño II), só a este lle chaman *domini nostri*. Engade, a favor deste rei como fundador, que nun libro do arquivo de Celanova figuran os aniversarios que se dicían antigamente no mosteiro de Santa Comba e alí aparece un aniversario “pro domino nostro rege domno Adefonso” (De la Cueva 1991: 156). En apoio desta tese da fundación real, alega os sucesivos privilexios reais concedidos ao mosteiro¹⁰. Neste sentido, e noutros, resulta interesante un documento de 1302 (CD 82) no que o prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba informan a Fernando IV do estado lamentable en que se encontra o mosteiro “pellas gerras que foron della morte de uosso padre rrey don Sancho” (82.5). Procurando o amparo real, o prior e convento din que o mosteiro “non á outro erdeyro nen eree senón uós” (82.7), palabras que parecen apoiar a suposición de De la Cueva.

Sobre a orixe do mosteiro tamén fornece unha pista interesante un documento de 1380 (CD 139). Trátase dunha sentenza pola que o rei Xoán I manda ao seu adiantado maior en Galiza Pedro Ruiz Sarmento e a Xoán Pérez de Nóvoa que deixen as encomendas que teñen do mosteiro de Santa Comba de Naves¹¹, do que se indica que

⁷ En relación coa fundación de mosteiros entre os séculos X e XII, Andrade Cernadas (1995b: 16-21) fala de tres grandes tipos: os cenobios de fundación visigótica (Samos, Rochas, Santo Estevo de Ribas de Sil), as fundacións familiares do século X (Lourenzá, Sobrado, Celanova) e as fundacións cistercienses (Sobrado, Oseira, Melón, Montederramo).

⁸ De la Cueva (1991: 155) afirma que esto se debe a “una quema universal quel monasterio de Santa Conva de Naves a padeçido en tiempos passados”.

⁹ Ferro Couselo (1967b: 209) tamén indica que é anterior ao século X, sen máis precisións.

¹⁰ Máis adiante (Ibid. 158) acrecenta que “se confirma nuestro pensamiento de que fue su fundador el rey don Alonso el Magno con verle tan favorecido de los reyes de León sus descendientes”; e insiste (Ibid. 161), despois de repasar os privilexios reais concedidos ao mosteiro, en que “todos los reyes, considerando ser fundación real, le an favorecido con sus privilegios”. En Portela & Pallares (1993: 146), referíndose ao mosteiro de Sobrado, de fundación familiar, indican que a dotación por parte dos fundadores “atraí outras donacións ao cenobio, especialmente as donacións reais, que xunto cas compras e cos cambeos realizados polo propio mosteiro, completarán o seu patrimonio e determinarán a área xeográfica do seu influxo directo”.

¹¹ Conservamos documentos moi semellantes a este de mosteiros como Oseira (Romaní & alii 1993: 371-375), San Clodio do Ribeiro (Lucas Álvarez & Lucas Domínguez 1996: 513-515) ou Celanova (Vaquero

“fuera fundado por el conde Bábila Bagina” (liña 20). Agora ben, no Tombo de Celanova (Andrade 1995a: 770-773) o confeso Fáfila, que fundara co seu fillo Egas o mosteiro de San Vicente de Louredo¹², faille unha importante doazón de bens mobles e inmobles no ano 952, para que vivan os frades “sub regimine pontificis domno Rudesindi episcopi et Frankillani abbati” (Ibid. 772). No capítulo que De la Cueva lle dedica a este mosteiro indícase:

“Y algunas (*sic*) an querido deçir que este monasterio fue el que oy llamamos de Santa Comba de Naves el qual, haviendo estado en su principio en el coto de Loredó, donde oy consserba el monasterio de Zellanobba un veneficio anexo a Sancta Comba, llamado Santiago de Loredó, andando los tiempos, se mudó al de Sancta Combba, donde oy perssevera el priorato y monasterio” (1991: 228).

É posible relacionar Santa Comba de Naves con San Vicente de Louredo, non só pola coincidencia no nome do fundador, non infrecuente no século en que nos movemos, senón tamén por mencionarse, entre os bens cos que se dota o mosteiro, propiedades nas vilas de Freixendo e Alongos (Andrade 1995a: 771), onde tamén tivo propiedades Santa Comba. Pódese pensar na incorporación a Santa Comba deste mosteiro por medio de Celanova, tal como pode ter acontecido cos de San Xoán de Requeixo (Ferro Couselo 1951: 16) ou de San Silvestre de Oira (Duro 1968: 167)¹³.

1.3. Estudos sobre o mosteiro.

Se prescindimos das referencias ao mosteiro que pouco máis alá van que indicar a súa mera existencia, as máis das veces como priorato celanovés, Santa Comba de Naves non ten recibido demasiada atención por parte dos estudosos e só tres traballos contribúen a un mellor coñecemento do cenobio na Idade Media.

Díaz 2004a: 254-257). En García Oro (1999²: 58-60) dáse unha extensa e, con todo, incompleta lista dos mosteiros que se queixaron perante o rei, xunto aos seus encomendeiros.

¹² Trataríase, en consecuencia, dunha fundación familiar que, como nos casos citados máis arriba, pretendía o “mantemento dun patrimonio familiar ameazado pola organización hereditaria vixente” (Andrade Cernadas 1995b: 19).

¹³ Nun caderno do século XVIII que recolle documentos sobre as propiedades do mosteiro de Naves no couto de Astrés (AHPO, Clero, Naves, libro 332), o compilador, en relación cun documento referente aos lugares de “Chaín y Custodia, que aora también llaman Poboadura” (folio 5r), da freguesía de San Pedro de Cudeiro, remite ao tomo de Celanova (“libro gótico, folio 63, de la fundación de San Silbestre de Aurea”, Ibid.) para xustificar a pertenza de Cudeiro ao mosteiro de Santa Comba, antes pertencente ao mosteiro de Oira. Alí dise que, entre os bens cos que o confeso Cresconio dota o mosteiro de San Silvestre, se encontra unha “villam in ripa Minei, territorio Bubalo, inferius sub deganca de Cotario” (Andrade Cernadas 1995a: 251). Aínda se pode dar outro exemplo de que Santa Comba acabou por ser a administradora das propiedades de Celanova na ribeira do Miño de Búbal: é o caso dunha copia en papel do ACO dun aforamento de 1484 sobre a vila de Alongos (cf. Anexo C, apartado II, nº 6), onde se remite, en relación con esta propiedade, a unha doazón de Odoario Vermúdez (1032-XII-1) a Celanova que está no folio 192 do Tombo de Celanova: “Et alia villa in ripa Minei qua inquiunt Haloncos subtus villa de Tuen” (Andrade Cernadas 1995a: 774).

1. [FREI BENITO DE LA CUEVA]¹⁴ (1991), *Historia de los monasterios y prioratos anejos a Celanova*, pp. 155-164. Frei Benito de la Cueva, a quen se atribúe esta obra da primeira metade do século XVII, dedica ao mosteiro de Santa Comba de Naves o capítulo que titula: “La fundación del monestterio de Santa Comba de Naves, abbadía de ymportanzia y muy favoreçida de los reies, sus calidades y suçessos y unión al monesterio de Zellanoba”¹⁵. Nun primeiro momento presta atención á época de fundación e ao fundador do mosteiro (pp. 155-157), ao que xa nos referimos con detención no apartado anterior. A continuación (pp. 157-161) fai unha relación dos diferentes privilexios reais concedidos a Santa Comba de Naves por Afonso VII (CD 1), Fernando II (CD 3 e 4), Afonso IX (CD 16; confirmación de Fernando III e Afonso X en CD 100), Fernando IV (CD 83 e 88) e Xoán I (CD 136 e 137).

En terceiro lugar explica a razón pola que o mosteiro de Celanova e o cabido de Ourense alternan a xurisdición do couto de Mende, un ano cada un, pois “en Zelanova se cuenta muy al contrario de la verdad” (p. 161), e fai unha cita moi extensa da sentenza (CD 212) sobre o preito polos bens e señorío de Mende que enfrontou o mosteiro de Santa Comba e o cabido da igrexa de Ourense, onde se recolle esa xurisdición alternativa en Mende. Tamén se estipula nesta sentenza que as igrexas de Santo Estevo de Untes e de Louredo sexan anexadas ao mosteiro, o que lle dá pé a De la Cueva para enumerar as outras igrexas depedentes de Santa Comba, como as de San Mamede de Palmés, Santo Eusebio¹⁶, Santo André do Castro, San Xoán de Piñeiro ou as igrexas de San Tomé, Mende e San Cibrao “por privilegio del Emperador don Alonsso el Sétimo, como atrás queda visto” (p. 164).

Finalmente, conclúe o capítulo con referencias á situación actual do mosteiro (p. 164: “después de tantos altos y baxos, tantas guerras y trabajos como hubo en Galiçia, a conserbado dos cotos y en ellos quatroçientos y más vasallos”), á súa localización e á anexión definitiva a Celanova no século XVI por unha bula do papa León X.

2. EMILIO DURO PEÑA (1968), “El monasterio de Santa Comba de Naves”. Trátase do estudo máis abranxente sobre o mosteiro. O artigo do que foi cóngo arquivado da Catedral de Ourense está dividido en oito apartados, máis un apéndice no que se inclúen dúas notas (sobre o castelo de Alba e os límites do couto monástico) e a edición de dous documentos.

No capítulo introdutorio coloca nunha posición intermedia, dentro das múltiples fundacións monásticas ourensás, ao mosteiro de Santa Comba en canto á súa dimensión,

---

¹⁴ A recente descuberta do manuscrito dunha historia do mosteiro de Celanova, na que figura como autor frei Benito de la Cueva (De la Cueva 2007), pon en cuestión esta atribución. Tanto os argumentos de Hernández Figueiredo (2006: 138-143, reprod. en De la Cueva 2007: XXXVIII-XLI), que considera esta obra como o cuarto dos volumes da historia do mosteiro debida a outro frade celanovés, frei Torcuato de Vargas, coma a existencia dun segundo volume, que se supón da mesma obra, atribuído explicitamente a este último historiador (Fernández de Viana y Vicites, 2002), parecen apoiar solidamente a autoría de Vargas.

¹⁵ O contido do capítulo, que a seguir se expón, é fundamentalmente idéntico ao que se dedica a Santa Comba de Naves, aínda que desenvolvido de xeito máis sintético, en *Celanova Ilustrada y Anales de San Rosendo*, que leva por título “La fundación de Santa Comba de Naves, su unión a Celanova, calidades y sucesos” (De la Cueva 2007: 201-205).

¹⁶ A igrexa de Santo Eusebio aparece incluída nunha copia dunha relación de 1487 de rendas e dereitos de padroado e presentación de Celanova (Vaquero Díaz 2004b: 116-120).

ao tempo que destaca a escasa atención que ten recibido. Enseguida indícase a localización do mosteiro e abórdase a cuestión das orixes, cuestión esta para a que invoca o diploma de Afonso VII xa citado (cf. nota 4). Con todo, dinos en nota que, tempo despois de ter rematado o artigo, entrou no ACO un mazo de papeis relacionados con Celanova “entre los que destacan cinco hojas, cosidas pero discontinuas, que debieron de pertenecer a un libro de *Apuntes* redactado por algún monje archivero del siglo XVII” (p. 139)¹⁷. Unha desas follas refírese a Santa Comba de Naves e as informacións que presta retrasan a existencia do mosteiro ata o século IX¹⁸. Faise ademais referencia aos privilexios que Fernando II concedeu ao mosteiro.

En terceiro lugar dedica un apartado à “Dependencia de Celanova”, que comeza coa primeira constancia documental desa dependencia: un privilexio de 1155 de Afonso VII polo que lle restitúe ao mosteiro de Celanova todas as propiedades que tivo en tempos de Afonso VI, entre elas “In Buualo monasterium Sancte Columbe de Naues cum omnibus suis directuris” (Recuero Astray & alii 1998: 178)¹⁹. De aquí que atopemos case sempre priores e non abades, agás no caso do abade Paio Muñiz (1184-1192), chamado “Cordellino” ou “Cordelin”, á fronte do cenobio. Adúcese tamén outros argumentos en favor da dependencia de Celanova, como é o caso da presenza do abade de Celanova na data dalgúns documentos ou de certas cláusulas dos foros que se importarían desde Celanova²⁰. Finalmente fai referencia ao número de monxes do mosteiro e á vida interna do mosteiro, que non se deixa ver demasiado na documentación que conservamos, agás en casos puntuais que comentaremos máis adiante.

O capítulo máis extenso do traballo de Duro Peña recolle unha “Relación de priores” que lle serve para reseñar os acontecementos máis relevantes relacionados coa vida do priorato en canto foi independente de Celanova, baseado en grande medida na

¹⁷ Actualmente este caderno forma parte da caixa 15 de documentación en papel de Celanova do ACO, onde leva o número 33.

¹⁸ Tal como xa advertira a editora de De la Cueva (1991: 155), as frases dese documento que cita Duro Peña encóntranse de xeito case idéntico na obra do frade celanovés. En efecto, no que se refire ao folio dedicado a Santa Comba de Naves, trátase dun borrador do texto que hoxe coñecemos, e leva por título “Aquí se ponen las noticias de la vnión de la abadía de Santa Conba de Naues a Celanova y de sus calidades y sucesos desde el año de Christo de 1108”. Concretamente, contén o que se refire á actualidade, localización e anexión definitiva a Celanova (fragmento final do capítulo de De la Cueva), a información relacionada coa fundación e o fundador, un romanceamento dun privilexio de Afonso VII a favor de Celanova (non incluído na versión final, aínda que si se fai referencia a el) e o que ten que ver cos privilexios de Afonso VII e Fernando II.

¹⁹ No mesmo sentido apunta o que se di na confirmación de Fernando IV dun privilexio real de Naves da mesma data: “Et hoc feci rogatu domni Pelagij Ficarij, abbatis Cellenoue, qui michi dectis centum marchos propter hoc et propter alias hereditates et ali[os cau]/tos quos ei restituj in terra Limie et in Salnes et in Toronis et in Lemos et in Canpos” (84.10-11). En CD 123, onde está incluída esta confirmación, aparece un texto moi semellante, só que, despois de “abbatis Cellenoue”, engade “cuius est monasterium Sancte Columbe” (123.95). Estes fragmentos faltan na copia simple do privilexio de Afonso VII que editamos como CD 1.

²⁰ Ademais dos exemplos que dá Duro, podemos engadir aquí o caso do documento CD 9 (a. 1197), onde se dá ao mosteiro unha herdade “pro remedio anime mee et patris mei et amorem Sancti Rudesindi et Sancte Columbe” (9.4-5) e se outorga un préstamo “autoritate uestra [i. e., Sancte Columbe prioris] et Cellenoue abbatis et conuentus” (9.6-7).

documentación que aquí se edita²¹, con particular atención aos privilexios reais concedidos en cada priorado. De todos os superiores do cenobio de Búbal, segundo o arquivista catedralicio, só Paio Muñiz (1184-1192) se chamou “abade” (p. 143), o que fai que o autor se deteña a procurar a explicación desta excepción. Porén, non cremos que se deba considerar unha situación excepcional; máis ben trataríase do último dos reitores do cenobio que empregou esa designación, antes de que a dependencia celanovesa se manifestase tamén na designación do superior de Naves²².

Un quinto capítulo, de título “Últimos tiempos”, elaborado fundamentalmente xa con base en documentación allea a esta CD, aborda a reforma benedictina no mosteiro, que nos mostra a resistencia do derradeiro prior, frei Ares de Santa María, e posterior fuxida no ano 1499, e a integración do priorado no mosteiro de Celanova²³, anexionado definitivamente por unha bula do papa León X do 19 de marzo de 1513.

Completan o estudo tres capítulos máis relacionados coas propiedades e o couto do mosteiro e un “Apéndice”, composto por dúas “Notas” e a edición de dous “Documentos”. O primeiro destes capítulos, titulado “Posesiones”, ofrece unha relación dos bens do mosteiro, clasificados en dous grupos: o primeiro deles inclúe as propiedades que se encontran dentro do couto monástico; o segundo fai referencia a aquelas posesións que se sitúan fóra da xurisdición do cenobio e á súa volta. Tamén se realiza unha aproximación ás rendas de Santa Comba sobre documentación posmedieval. Por outra parte, ocúpase no apartado sétimo das “Iglesias dependientes” do mosteiro, en que relaciona as igrexas vinculadas a Naves e dá algunhas noticias sobre elas, que teñen que ver sobre todo co momento da súa incorporación ao patrimonio do mosteiro. Finalmente, o estudo finaliza cunha breve referencia ao “Coto monástico”, concretamente á súa delimitación, baseándose en apeos seiscentistas.

No que se refire ao “Apéndice”, a primeira das notas a que nos referimos antes ten por obxecto o castelo de Alba, situado na propia terra de Búbal e preto do mosteiro,

---

²¹ Entre a documentación que emprega, Duro destaca e cita amplamente un documento que nos informa sobre a vida interna do mosteiro (pp. 157-158), recorrendo á edición de Vázquez Núñez (1898-1901: 124-126), que non cita a procedencia do pergamiño. Trátase, tal como se indica no lugar oportuno (cf. doc. 173 desta CD), dun dos documentos que se conservan no AHN (c. 1507, nº 13), na actualidade infelizmente ilexible.

²² Se non temos en conta o caso do abade Estevo a que fai referencia De la Cueva, documentado no século X (cf. supra), consideramos que aínda hai outro *abade* de Santa Comba, frei Martiño, precisamente o primeiro que temos documentado. En efecto, non hai dúbida de que no diploma de Afonso VII (CD 1) este recibe a designación de prior. Con todo, trátase dunha copia na que moi ben se puido mudar o *abbati* polo *priori*, e se observamos as outras copias que se conservan do documento aquí editadas, nun caso (CD 85) onde debería estar a palabra *priori* aparece un rompido, e no outro (CD 123, liña 92) está escrito *abbati*. Noutro documento (CD 86), unha confirmación de Fernando IV dun privilexio de Afonso IX, inclúese o documento de Afonso IX, unha vez máis unha copia na que, curiosamente, todas as veces que aparece a palabra “prior” (liña 10 “priorum”, liña 11 “priori”; liñas 18, 21 “prior”) está corrixida, no primeiro caso claramente sobre *abbat*. Parece claro que, unha vez que Afonso IX outorga o privilexio ao xa citado abade Paio Muñiz, se estendeu a designación á parte romance do diploma; a aparente contradición entre a designación “abade” para un e “prior” para outro, obriga á rectificación en todos os casos. De feito, esta rectificación tamén se intentou para CD 5. Así, frei Paio Muñiz non sería o único prior, senón que *ata* este temos sempre abades en Santa Comba (tamén o sería frei Martiño), sen termos en conta o abade Estevo que máis arriba citamos.

²³ Aínda houbo un intento de anexación a San Paio de Antealtares que non prosperou (pp. 164-165), tal como lle aconteceu a San Pedro de Rochas (Duro 1972: 82-84).

do que hoxe non restan vestixios; danse algunhas noticias históricas²⁴ sobre este castelo e abórdase a cuestión de cal sería o seu emprazamento²⁵. Na outra nota achéganse os límites do couto xurisdiccional de Santa Comba segundo un apeo de 1562. Por último, Emilio Duro edita dous documentos do cenobio, pertencentes ao fondo monacal do Arquivo da Catedral de Ourense, de 1216 (docs. 11 e 17 desta CD).

3. HIPÓLITO DE SÁ BRAVO (1972), “Santa Comba de Naves”. Este breve traballo presenta inicialmente as diferentes etapas que coñeceu o mosteiro na súa historia, despois de indicar que de Naves “perduran documentos y pruebas distintas que avalan su antigüedad e importancia” (p. 51). É aquí onde afirma, seguindo a Vicente Risco (s. d.: 310), que “durante algún tiempo estuvo vinculado al Monasterio de Oseira” (p. 51).

A seguir fai referencia a varios documentos do mosteiro, sobre todo privilexios reais. O primeiro deles é un documento de 1124 dun aforamento en Mende do abade Pedro a Roderico Muniz. Non coñecemos o documento; polo menos non se encontra entre a documentación en pergamiño do ACO nin do AHN, únicos depósitos de diplomas de Santa Comba que Sá Bravo cita na bibliografía do seu estudo. Os seguintes documentos aos que se refire son privilexios ou confirmacións de Afonso VII (CD 1), Fernando II (CD 3), Afonso IX (CD 16), Afonso X (CD 100), Fernando IV (CD 83) e Xoán I (CD 137); a información que nos dá destes documentos está fundamentalmente copiada do catálogo de Sánchez Belda (1953) dos documentos reais galegos da Sección de Clero do AHN, aínda que non o cita na bibliografía.

Dedica outro parágrafo a abordar a cuestión de en que momento o mosteiro perdeu a categoría de abadía e volve a referirse a unha suposta integración no de Oseira, fai referencia á localización do mosteiro e finalmente alude á documentación do cenobio custodiada nos depósitos citados máis arriba, mais sen demasiada precisión.

Conclúe o traballo cunha referencia a outro privilexio real, neste caso de Xoán I (CD 139), que reproduce novamente con bastante literalidade a información incluída no catálogo xa citado.

Como se pode apreciar, a bibliografía referente ao mosteiro de Santa Comba de Naves non deixa de ser máis ben escasa e só permite unha aproximación básica ao que foi e representou o cenobio ourensán. Cremos, despois de termos prestado atención aos seus instrumentos en pergamiño, e non só en pergamiño, que o priorato de Naves sería merecente dunha atención máis demorada por parte da investigación.

²⁴ Como é o caso dunha relación dos tenentes do castelo, entre os que se encontra o poeta Fernando Paz de Tamallancos, recollido como tal en documentos de 1216 (“tenente Buual Fernando Pelaiz” 11.31), 1227 (“tenente castellum de Alua Fernando Pelaiz” 15.20) e 1232 (“tenente castellum de Alba domno Fernando Pelagij” 19.13) da nosa CD, polo que se constitúe en fonte de relevancia para a documentación histórica deste trovador (cf. Oliveira 1994: 343). Sobre os testemuños do poeta na documentación notarial, véxase Monteagudo (2008: 395-402).

²⁵ A este castelo remítennos, tal como sinala o autor (p. 173), topónimos ben coñecidos como Trasalba ou Albeiros.

2. Os pergamiños de Santa Comba de Naves.

Como xa se adiantou no final do capítulo anterior, aquí préstase atención a unha parte importante das fontes medievais para o estudo do mosteiro: os documentos en pergamiño. Este será o noso obxecto de estudo principal, aínda que, como é ben sabido e podemos comprobar ao aproximármolos á documentación de calquera cenobio, non se esgotan nos diplomas as fontes para o estudo destas institucións. É así que, aínda que dediquemos preferentemente a nosa atención neste capítulo á problemática da documentación pergaminácea, tamén se darán algunhas notas sobre instrumentos en papel, sobre todo en relación a copias de pergamiños neste soporte, mais igualmente no que se refire a orixinais e copias de cartas que só conservamos en papel de época medieval.

2.1. Localización actual dos pergamiños.

O conxunto documental que aquí é obxecto de edición está constituído polos documentos en pergamiño que se encontran clasificados como pertencentes ao mosteiro de Santa Comba de Naves en tres depósitos: o Arquivo da Catedral de Ourense (ACO), o Archivo Histórico Nacional (AHN) de Madrid e o Arquivo Histórico Provincial de Ourense (AHPO)¹. Da suma dos fondos de Naves destes tres arquivos, deixando fóra da colección diplomática 3 documentos non relacionados co mosteiro e aos que nos referiremos máis abaixo, resulta un total de 288 pergamiños². A distribución dos diplomas polos depósitos citados indícase a continuación, acompañada de información sobre os catálogos publicados nos que aparecen sumariados.

1. *Arquivo da Catedral de Ourense (ACO)*. No Fondo Monacal deste arquivo están clasificados como documentos do noso mosteiro un total de 244 pergamiños, o que converte o *tesouro* catedralicio no depósito diplomático máis importante para o cenobio de Naves, tal como acontece con outros moitos da provincia de Ourense. Engádense a estes outros 6 documentos relacionados con Santa Comba que integran a Sección A do Fondo Catedralicio³.

Da xeneralidade dos fondos documentais deste depósito dá conta unha breve guía do arquivo elaborada por Leirós (1950), onde se refire que a documentación monástica acababa de ser “descuberta”, cuestión da que se dá

---

¹ Para unha primeira aproximación aos arquivos en que potencialmente se poderían custodiar diplomas do noso mosteiro, empregouse a *Guía* de Jiménez Gómez (1973), que apenas fai referencia explícita aos fondos do AHN.

² As signatures de arquivo de todos os pergamiños que se editan na nosa CD, acompañados polo número de orde que nela lles corresponde, encóntranse no Índice de Pergamiños. Do cómputo total dos documentos, ben como dos parciais do ACO e do AHN que se presentan a continuación, non constan os diplomas excluídos por non corresponderen a Santa Comba, tamén referenciados no citado índice.

³ Para a determinación dos documentos catedralicios vencellados a Naves empregamos o *Catálogo* de Duro (1973) que se cita máis abaixo.

noticia⁴. O mesmo arquivista levou a cabo unha deficiente catalogación deste Fondo Monástico (Leirós 1951), criticada duramente por Ferro Couselo (1973)⁵, que limita bastante a súa utilidade. No que se refire aos documentos en pergamiño do Fondo Catedralicio, existe un catálogo dos diplomas privados (Duro 1973). Tamén da autoría de Duro (1972a) é a catalogación de toda a documentación real do seu arquivo⁶.

2. *Archivo Histórico Nacional (AHN) de Madrid*. Dentro da sección de Clero, provincia de Ourense, conteñen pergamiños de Santa Comba as carpetas 1506 (18 documentos) e 1507 (11 documentos). O fondo de diplomas de Naves do AHN complétase con 3 documentos máis que se encontran na Sección de Sixilografía. Deste conxunto documental constan todos os privilexios reais de Naves, dos que se informa no catálogo publicado por Sánchez Belda (1953), referente aos documentos reais galegos deste depósito.

3. *Archivo Histórico Provincial de Ourense (AHPO)*. O mosteiro de Santa Comba está representado aquí por apenas 6 documentos. Dáanos noticia deles Olga Gallego (1977: 116) na súa *Guía* do AHPO ao tratar da Sección de Diplomas.

2.2. Apuntamentos históricos. Sobre documentos perdidos, trasladados e achados.

Conviría agora prestar atención, na medida en que sexa posible, ás vicisitudes que viviron estes pergamiños de Naves ao longo da historia⁷, unhas vicisitudes que tamén explican a súa actual repartición por tres arquivos, para facérmolos unha idea da representatividade destes documentos en relación ao mosteiro e da documentación perdida. Neste sentido, xa se fixo referencia máis arriba a un incendio que afectou o

---

⁴ Indica o que fora arquivista catedralicio que “recientemente se han descubierto fuera del Archivo, pero en la catedral, en un grande arcón, seis mil cuatrocientos veinticuatro pergaminos, que si bien en gran parte son foros, donaciones, ventas, etcétera, contienen muchísimos documentos pontificios, reales, etc., siendo de gran valor histórico, geográfico y lingüístico, especialmente para la región gallega” (1950: 8).

⁵ Entre as eivas que o investigador ourensán lle apón ao catálogo, é de interese destacar que “está hecho con demasiada precipitación, en muchos casos sin leer ni por encima los documentos, y sin observar, en lo más mínimo, cualquiera de las técnicas consagradas por la experiencia”, ou que estrañamente “el catalogador no haya podido identificar la procedencia de numerosísimos documentos que llama ‘particulares’. Una simple atención a los lugares, pero sobre todo a las señales o signatures de cada uno de los archivos monacales le hubiese llevado a fijar, con toda seguridad, la procedencia” (Ferro Couselo 1973:185).

⁶ Entran dentro desta categoría apenas dous pergamiños relacionados con Santa Comba de Naves: os documentos 82 e 123 (neste último caso, trátase dunha confirmación de Fernando IV incluída nun documento máis amplo) desta CD.

⁷ En relación coas circunstancias que afectan a transmisión da documentación medieval, dinos Mattoso (1964: 140) que “estudá-los [os documentos] independentemente do modo como chegaron até nós, é camiño aberto para os equívocos e interpretacións duvidosas”.

mosteiro, segundo nos informa De la Cueva⁸, mais tamén nos propios diplomas de Santa Comba atopamos alusións directas ou indirectas⁹ á perda de documentos. É o caso das informacións contidas no documento 82 desta CD, un dos máis interesantes no que se refire á achega de datos históricos, aínda que infelizmente o seu estado de conservación é bastante mao. Trátase dunha carta enviada por Fernando Eanes de Garabás, en nome do prior e convento de Naves, a Fernando IV informando sobre os prexuízos sufridos polo mosteiro durante o conflito pola sucesión de seu pai Sancho IV, causados polos bandos do infante Filipe, irmán do rei, e de Fernán Rodríguez de Castro. Os testemuños dos danos inclúen a referencia ao roubo de documentos (“lleuaran ende priuyllegios e cartas e esturmentos e dineyros” 82.31) por parte dos cabaleiros que entraron nos coutos monásticos, obrigando mesmo aos frades a fuxir “con pan e con viño et con dineyros e con panos e con talles e con vistymentas e con capusos e con priuyllegios e con cartas e con esturmentos a hûas casas que allugaron en essa villa [de Ourense]” (82.19-20). De maneira que conclúen as testemuñas, no que atinxe aos documentos do mosteiro, que “sson perdudos a mooría delles” (82.56).

Mais non foron estes os únicos elementos que incidiron na mutilación do patrimonio documental de Santa Comba. Xa formando parte do *tesouro* celanovés, na centuria do oitocentos a documentación de Naves vese afectada polo proceso de desamortización dos bens eclesiásticos. En relación cos fondos documentais da abadía de Celanova que hoxe perduran, indica Vaquero Díaz que “Ata o intre en que os fondos foron depositados para a súa custodia no actual AHPOU sufriron un dos maiores procesos de deterioro e mutilación que aconteceron en Galiza, conservándose, en relación á súa importancia inicial, un volume pequenísimo de documentos en

⁸ Noutro punto do seu relato, ao tratar do privilexio concedido ao mosteiro por Afonso VII, volta a referirse ao asunto nestes termos: “Y este es el título más antiguo que hallo de sus posesiones porque, según es fama, se quemó el monasterio y en este incendio perezieron los papeles de Santa Comba. Y échasse de ver aver sido después de la muerte del rey Magno [Afonso III, morto no 910] pues, hasta el tiempo del emperador [Afonso VII, 1111-1157], no hallamos título ni un papel de ymportancia” (De la Cueva 1991: 158).

⁹ A saída de documentos do mosteiro podía supor o seu extravío. Así, o notario ourensán Gonzalo Pérez do Mato, no seu preito polo señorío de Mende co bispo de Ourense, aduce como proba “hûu priuilegio escripto en purgemeo, rrodado e bullado en fios de seda do seelo del rrej don Ffernando” (124.32-33), que hoxe só se conserva en copia (cf. CD 84). Para evitar as negativas consecuencias da perda de diplomas importantes, recorríase á petición de copias notariais, como no caso de dous privilexios de Naves nos que aparece explícito o motivo polo que se solicita o traslado deles: “O qual priuilegio eu, Domingo Nunes, notario jurado d’Ourense porla jgleia desse lugar, en mýa presenza fíge tralladar a pedimento de Ffrançaisco Eanes, monge do dito moesteyro de Santa Coonba, por quanto o dito Ffrançaisco Eanes diúa que o prior e conuento do dito moesteyro auýan mester o dito trallado para o mostrar ante nosso señor el rrey dom Affonso, e que non oussauan a leuar o dito priuilegio teméndose que o perderían pello camyno en algúa maneyra” (CD 100, l. 24-26); “A qual [carta] eu, Fernán Gonçalues, notario público da çidade d’Ourense porlo bispo e porla jgleia desse lugar, vy e lij e aquí de veruo a veruo ben e verdadeyramente traladey a pedymto de Gil Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, a que a dita carta pertõeça, por quanto disso que auýa mester de a enviar a algúas partes hu lle conprijá et temjase de a perder e de perder per elo seu dereito” (CD 141, l. 43-46).

comparación con outros arquivos de moita menor entidade” (2004a: 15)¹⁰. É de interese verificar se esta afirmación se pode extrapolar ao acontecido coas cartas de Naves.

Neste sentido, haberá que recorrer aos instrumentos de descrición da organización primitiva dos arquivos, no caso de que actualmente se conserven, pois, entre os variados puntos de interese que revesten¹¹, permítenos contrastar o volume documental que hoxe perdura co que efectivamente existía no depósito de procedencia¹². No caso de Celanova só conservamos índices ou inventarios parciais, dalgún caixón ou mazo de documentos do arquivo (Gallego 1991: 32), e ningún deles se refire á documentación de Naves, mais si dispomos de dous índices realizados na altura do paso dos fondos celanoveses a mans do Estado.

É o caso dun “Inventario de los documentos del Archivo del extinguido Monasterio de Celanova” realizado en 1840¹³ co gallo do traslado dos fondos celanoveses a Ourense, concretamente ao Archivo de Monasterios y Conventos Suprimidos¹⁴. Neste inventario correspóndenlle ao “Priorato y Partido de Santa Comba” os caixóns 114 a 119¹⁵, dos que únicamente conteñen documentos en pergamiño os

---

¹⁰ Para pór de revelo esta perda documental, Olga Gallego dinos en relación á documentación que se custodia no AHPO: “Si comparamos el fondo conservado de Celanova, que alcanza 16,40 m. lineales, con el del Monasterio de Oseira, de 18 m. lineales, tenemos que convenir que el deterioro del primero fue mucho mayor que el del segundo, habida cuenta del volumen de documentación inventariada en 1840 en uno y otro archivo y del número de cajones que ambos poseían (Oseira con 85 cajones y 13 alhacenas y Celanova con 135 cajones de numeración arábiga, 12 con numeración romana y estanterías). El mismo Monasterio de S. Clodio, que tenía 27 cajones de documentación, conserva hoy, en el AHPOR, 9,28 m. lineales (5,86 de libros y 3,42 de cajas)” (1991: 47).

¹¹ Chamando a atención sobre os problemas que trouxo o non respectar a orixinaria organización dos arquivos, Mattoso afirma que “reconstituir a arrumação primitiva dos cartórios, através, sobretudo dos antigos índices, quando eles ainda existem, é, portanto, o primeiro trabalho que tem de fazer quem precisa de estudar a vida de qualquer mosteiro ou cabido durante a Idade Média e nos Tempos Modernos” (1964:140). Un exemplo das negativas consecuencias da non observancia desa “arrumação primitiva” é a catalogación dos pergamiños monacais do ACO levada a cabo por Leirós (1951) á que máis arriba fixemos alusión, unha clasificación antiga que si se respecta na organización dos fondos de Celanova no AHPO (Gallego 1991: 48).

¹² Entre estes documentos perdidos encontraríase o pergamiño máis antigo do mosteiro, segundo a información de frei Benito de la Cueva indicada máis arriba: “La más antigua memoria que yo e podido descubrir es un pergamino que refiere un pleito que los monjes de Santa Columba de Naves y su abbad don Estevan tubieron con el ardidiano de Búbal sobre la presentación del veneficio de Santa María de Loreda [...]; es la fecha a primero de febrero, era 999, que es año de Cristo 961” (1991: 155). No mesmo sentido, hai que engadir a moito máis recente referencia de Hipólito Sá Bravo a un documento do século XII: “El abad Pedro afora a Roderico Muniz unas heredades en Mende con obligación de cultivarlas, en el año de 1124” (1972: 52).

¹³ AHPO, Facenda, caixa 10.255. En Gallego (1991: 60-70) preséntase un esquema do inventario no que se indican os caixóns de que constaba o arquivo xunto co título de cada un deles.

¹⁴ O inventario e traslación da documentación celanovesa foi encomendado polo “comisionado principal de rentas y arvitrios de amortización de esta provincia”, a instancias do Intendente de Ourense, a D. Antonio María Álvarez de Nóvoa. A catalogación foi autorizada polo notario de Celanova Benito Antonio Álvarez, que rexistra tanto as xestións realizadas para levar a cabo o catálogo do arquivo coma a propia catalogación, e lévase a efecto o día 3 de novembro perante os frades Bonifacio Ruiz e Benito la Rosa, encargados do arquivo.

¹⁵ Véxase o Anexo A, Apartado II.

caixóns 114 e 115¹⁶, tendo en conta que hai documentos que estaban noutros caixóns. Para realizar unha aproximación á mutilación que debeu sufrir o fondo de Naves, contrastamos o número de pergamiños que sinala o Inventario de 1840 para os caixóns citados co número dos que hoxe podemos atribuírlle con total seguridade¹⁷ seguindo as signatures de arquivo que se atopan no dorso dos documentos. Deste xeito, comprobamos que dos 123 pergamiños do caixón 114 se conservan 114 e dos 138 do caixón 115 restan 123, o que supón a preservación dun 91% dos diplomas que de Naves existían no século XIX. Téñase aínda en conta que existen algúns documentos que non presentan signatura ou ben só unha parte dela e que moi ben poderían atoparse nalgún mazo destes dous caixóns.

Outro documento importante para a determinación da deterioración sufrida polo fondo de Naves dende a exclaustación ata hoxe é outro “Inventario”, neste caso dos pergamiños de Celanova (AHPO, Facenda, caixa 10.255), do ano 1852¹⁸. Neste índice os diplomas están agrupados en conxuntos numerados que oscilan na maior parte dos casos entre as oito e as catorce pezas, encabezados por un número arábigo, e o autor límitase a indicar someramente de que tipo de documento se trata (foro, doazón, troca), cal é o tipo de ben implicado (leira, viña, casal, lugar) e onde se localiza, unha información que polo xeral se toma do sumario arquivístico das costas do pergamiño, sen referencia ningunha á signatura que tiñan no depósito de Celanova¹⁹. Correspóndenlle a Santa Comba de Naves os diplomas dos grupos 44 ao 64 deste índice que, unha vez relacionados coa súa cota celanovesa, resulta que recollen as pezas dos mazos C, D, E e F do caixón 114 e as de tódolos mazos do caixón 115. E así, segundo este inventario, só se terían perdido entre o momento da exclaustación ata actualidade once pezas, en tanto que sete pergamiños que aínda se computaban en 1840 xa non se

¹⁶ Do levantamento exhaustivo das signatures de tódolos pergamiños que hoxe se conservan nos diferentes depósitos como pertencentes a Santa Comba, constatamos que existe un grupo de uns trinta documentos que non presentan no verso indicación de caixón nin de mazo en moitos casos, nin sequera de número en menos, mais todos eles se refiren a Mende ou á Lonía. Así, hai que pensar que estarían no caixón 109, de título “Foros en pergamino en Belle, Mende y la Lonía”; de feito, nun inventario dos pergamiños de Celanova de 1852 conseguimos recoñecer algún destes documentos, aínda que non se puido verificar en todos os casos debido ás características do referido índice. Tratando da documentación de San Pedro de Rochas, outro dos priorados celanoveses, Duro (1972: 92-93 n. 225) indica que os documentos relativos á granxa de Velle só costuman levar como signatura un número e non a indicación do caixón e o mazo, tal como acontece co resto dos documentos. Polo demais, aínda restarían algúns documentos sen signatura de arquivo, o que nos impide, por exemplo, valorar en que medida prevaleceron ata hoxe, e algún outro que, por erro do arquivista, clasificou en caixóns non relacionados co noso mosteiro.

¹⁷ Únicamente consideramos aqueles pergamiños que presentan unha signatura na que se explicita o caixón no que estaban (v. o Anexo A, esp. o Apartado I). Nalgún caso en que isto non acontece, recorreremos ao Inventario de 1852 para situalo.

¹⁸ Véxase o Anexo A, Apartado III.

¹⁹ Como exemplo reproducimos as seis primeiras referencias do nº 44 (fol. 10v):

- 1º. Foro del lugar de Cacabelos.
- 2º. Id. otro de una leira de viña en donde llaman Cacabelos.
- 3º. Id. otro del lugar de Cacabelos.
- 4º. Id. otro de la vina de Cacabelos.
- 5º. Id. otro de la leira y here[da]d do Candoo, Cacabelos.
- 6º. Id otro de las leiras do Candendo, Soutelo y Reguenga.

rexistran en 1852. Dos once diplomas a que acabamos de aludir, nove teñen que ver con Astrés e casualmente conservamos tres destes documentos en copias do XVIII integrando un caderno sobre este “cotto de las Trees, incluso en la jurisdicción del Monasterio de Sancta Comba de Naves” (AHPO, Clero, libro 332; v. Anexo C, apartado II, documentos 1 a 3), polo que neste caso a perda se ve atenuada²⁰.

Habrá que concluír que o volume de pergamínos perdidos, se ben é sempre sensible, en calquera medida que sexa, non presenta, nin moito menos, as proporcións que atinxiu o conxunto da documentación da abadía de Celanova. En calquera caso, a mutilación a que nos acabamos de aproximar esténdese desde a chegada dos documentos a Ourense (hai noticia de que no 1842 xa estaban no Archivo de Monasterios y Conventos Suprimidos) ata o ano 1943, en que se crea o AHPO²¹. Xa en Ourense sofre diversos traslados e tamén a fragmentación que presenta hoxe en día: os documentos que se consideraron máis preciosos son reclamados pola Administración e acabarán, despois de pasar por varios depósitos, nun AHN que se crea en 1866 para centralizar este tipo de documentación²². A maior parte dos pergamínos dos mosteiros extinguidos, porén, ficaron en Ourense, na Delegación de Facenda²³, de onde unha boa parte dos diplomas monacais foi levada para a Catedral de Ourense²⁴. Alí permanece ata que, anos máis tarde, son descubertos polo arquivero Eladio Leirós. Reproducimos as súas palabras que nos relatan o achado dos pergamínos:

“La Divina Providencia ha querido que llamase mi atención un enorme arcón que, entre trastos viejos, cubierto por el polvo acaso de siglos, se hallaba arrinconado en la Catedral de Orense. Era fácil darse cuenta de que no estaba vacío; por eso, en presencia del Presidente del Cabildo, se descerrajaron sus tres grandes cerraduras, y cuando creíamos encontrarnos con una riqueza de vasos sagrados o de ornamentos litúrgicos, para mí, archivero, fue agradabilísima la sorpresa al observar que estaba totalmente repleto de pergaminos, cuya importancia no tardó en hacerse patente al ver la antigüedad de algunos y la procedencia pontificia o regia de otros muchos y por suponerlos inéditos todos ellos” (Leirós 1951: I).

---

²⁰ O extravío desta serie de documentos puido moi ben producirse na altura da elaboración deste caderno, ao non ser restituídos ao seu lugar os pergamínos empregados. Asemade, non se pode descartar para outros diplomas perdidos a mesma situación de extravío en canto estiveron no Arquivo de Celanova, considerando neste caso que o cómputo do notario que inventariou o arquivo en 1840 non sería demasiado rigoroso.

²¹ Das vicisitudes sufridas pola documentación de Celanova dende a súa incorporación ao Estado infórmanos Gallego (1991: 43-48).

²² No caso de Santa Comba de Naves, os diplomas que finalmente acabarán no AHN (mazos A, B e G do caixón 114 no depósito celanovés) xa non aparecen no inventario de 1852 antes citado. Trátase dos documentos reais (mazos A e B) e de sete pergamínos relacionados co couto de Santo Eusebio da Peroxa xunto a cinco pezas que recollen litixios (mazo G).

²³ Sinala Olga Gallego que no arquivo desta Delegación estaban “en condiciones no muy plausibles, puesto que, al ser documentación cada vez menos utilizada, era arrumbada en total desorden y sin personal cualificado que se ocupase de ella, pues los archiveros profesionales solían estar de paso” (1991: 45).

²⁴ Segundo Ferro Couselo “debieron de ser *piadosamente* sustraídos, hará cosa ya de cincuenta y pico de años, por dos clérigos a la sazón muy conocidos, y depositados en la Catedral, por creer que se salvaban allí del abandono y que, en cierto modo, se efectuaba así una restitución” (1973: 184).

2.3. Definición do corpus documental en pergamiño de Naves.

Este rápido percurso polas peripecias históricas do fondo de Naves, que explican por que hoxe atopamos a documentación do priorado espallada por tres depósitos, permítenos agora abordar outro dos puntos importantes para a definición do corpus documental en pergamiño do noso mosteiro. Hai un momento intentamos unha aproximación á situación dos fondos de Naves no arquivo de San Salvador de Celanova na altura da exclaustración. Agora voltamos sobre a clasificación arquivística celanovesa dos pergamiños que actualmente figuran como de Santa Comba nos tres depósitos xa indicados. Tendo en conta esas signatures (véxase o Anexo A, Apartado I), hai que excluír dos pergamiños de Santa Comba dous documentos do AHN, relativos á igrexa de San Xes de Francelos e ao mosteiro de Santa María de Ribeira²⁵, e un do ACO referente a Santa Baia de Berredo²⁶. Velaquí unha das consecuencias de non se ter respectado a organización primitiva dos diplomas de Celanova.

Por outra banda, temos unha serie de pergamiños que decidimos incluír nesta CD só despois de verificar a súa presenza entre os de Santa Comba no Arquivo de Celanova²⁷. É o caso dun conxunto de documentos relacionados co couto de Santo Eusebio da Peroxa²⁸, que dificilmente se poderían vencellar ao noso mosteiro á vista da documentación medieval conservada. Neste sentido, cómpre ter en conta a seguinte información contida en De la Cueva (1991: 164): “Goza anssimesmo el monesterio de Santa Comba la presentación de algunos veneficios, como San Eusebio, sitto en el arçidianato de Búbal”²⁹. Se de Santa Comba pasou a depender a igrexa de Santo Eusebio, parece que en época posmedieval, temos que supoñer que o mesmo aconteceu co couto do mesmo nome. En consecuencia, entendemos que unhas propiedades que pertencían ao bispado de Lugo (CD 7, 18, 91, 92, 129)³⁰, pasaron a mans de Celanova

²⁵ Cf. os documentos 1 e 2 do Anexo B. Trátase dos documentos número 12 e 14 da carpeta 1507. O primeiro deles presenta como signatura “ss^{ta} IIIJ^o 9, Sⁿ Gens de Riuadauia”, o que nos remite ao cuarto dos caixóns con numeración romana do arquivo, que recolle “Pleitos, querellas, ejecutorias sobre la presentación de beneficios” (Gallego 1991: 69) de diversas igrexas, entre elas a de San Xes. No segundo caso, a signatura, “C. 78 (A) n. 19, Riura”, remite claramente ao mosteiro de Ribeira, cuxa documentación estaba, entre outros, no caixón 78.

²⁶ Cf. o documento 3 do Anexo B. O número 4727 do Fondo Monacal presenta a antiga signatura “C. 23 n. 3” que remite ao caixón 23, no que se conteñen foros en pergamiño do partido de Santa Baia.

²⁷ Non sempre o lugar que se lle atribuíu a un documento no Arquivo de Celanova é o correcto. É o caso do documento CD 177 (cf. Anexo A, caixón 54, ACO 4101) que o arquivista monástico incluíu entre os do partido de Paizás levado polo topónimo “Frágoas”. Tamén é certo que noutros casos se emenda o erro; como exemplo temos o documento CD 149 (cf. Anexo A, caixón 103, ACO 3461) no que se indica no dorso: “El número 1° [i. e., ACO 4395] pasó al cajón 114 por pertenecer a Santa Comba”.

²⁸ Cf. o Anexo A, caixón 114, mazo G (excepto os números 8 a 13, que teñen unicamente en común o feito de seren preitos). A estes hai que engadir os documentos CD 238 e 242 que foron clasificados xunto cos pergamiños de Louredo (Anexo A, caixón 114, mazo E, n°s 25 e 21, respectivamente).

²⁹ En Duro (1968: 168-170) non se menciona entre as igrexas dependentes do mosteiro.

³⁰ A celebración de determinados contratos implicaba a entrega dos diplomas que recollen negocios realizados anteriormente que incidían sobre o mesmo ben, loxicamente para salvagardar os dereitos adquiridos sobre el, de aí que conservemos pergamiños nos que non se citan os mosteiros en causa. A esta transmisión documental faise alusión en CD 147, na que se demiten varias propiedades: “por ende que demetía e demetío logo ao dito *moesteyro* e ao dito prior, en seu nome, tódolos casares e h[c]rdades, áruores e cortinas, et as cartas que lle delo foran feytas, as quacs logo entregou ao dito prior, e as outras

(CD 133, 143, 238, 242) e acabaron baixo administración de Santa Comba. Tanto pola súa vinculación en época moderna a Naves coma pola súa ausencia entre as edicións da documentación de Celanova³¹, decidimos integrar este grupo de documentos dentro da colección diplomática do noso mosteiro.

2.4. Documentación en pergamiño publicada.

Do corpus de pergamiños que vimos de delimitar para o mosteiro de Santa Comba, só foi obxecto de edición e publicación un conxunto bastante reducido, con especial incidencia, tal como acontece no caso doutros cenobios, sobre os diplomas reais.

1. ARTURO VÁZQUEZ NÚÑEZ. Publica en diversos volumes do *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense* (BCMO) fundamentalmente documentación real e en todos os casos se trata de pergamiños do AHN, aínda que nunca indique a procedencia. Especial interese ten o documento que edita en BCMO I (1898-1901: 124-126), tanto polo seu contido, referente á vida interna do mosteiro, coma polo feito de que hoxe estea totalmente ilexible (cf. CD 173). No segundo volume do *Boletín* (1902-1905: 30-31, 155-156, 169-171, 354-356) publica privilexios de Afonso VII, Fernando II, Fernando IV e Afonso X (CD 1, 4, 88 e 100, respectivamente) e no terceiro tomo (1906-1909: 25-28) outro diploma real de Fernando IV (CD 85).

2. *Documentos del Archivo Catedral de Orense* (1914-1922). Trátase dunha colección de documentos do ACO que se foi publicando entre os anos 1914 e 1922 ao mesmo tempo que o BCMO (Duro 1972b: 19), que acabaron conformando un volume de 230 documentos datados entre os anos 886 e 1500. Entre o material editado, transcrito por Manuel Castro e Manuel Martínez Sueiro, atópanse dous documentos que interesan a Naves (pp. 303-311, 312-313; cf. CD 124 e 125).

3. JULIO GONZÁLEZ (1944, 1983). Nas coleccións diplomáticas que integran os seus estudos sobre Afonso IX (1944) e Fernando III (1983), edita tres documentos reais de Naves. Na primeira obra, publica dous documentos (pp. 18, 702-703; cf. CD 16 e 85), mais do segundo pergamiño transcribe só o diploma de Afonso IX, que está incluído nunha confirmación de Fernando IV. Na

---

que juraua e jurou logo aos *santos auangelios* que *non* husase delas máis en algúu *tempo* nen por algúu *maneyra*” (147.6-8). Este feito debe estar na orixe da conservación de tantos documentos privados ou referentes a outra institución entre a documentación monástica. Neste sentido, José Mattoso considera que “os cartórios conservaram quantidades apreciáveis de contratos puramente civis, quer respeitantes a propiedades que o mosteiro veio depois a adquirir, quer legados por benfeitores, quer confiados à guarda dos monges por leigos pouco habituados a lê-los” (1964: 139).

³¹ Na colección diplomática do mosteiro de Celanova editada por Beatriz Vaquero Díaz, só se inclúe un documento relativo ao couto de Santo Eusebio (cf. Vaquero Díaz 2004b: 9-10), editado sobre unha copia en papel (cf. CD 238).

segunda, aparece un só documento (p. 348; cf. CD 100) relativo a Naves, do que, á semellanza do privilexio anterior, só transcribe a confirmación de Fernando III dun diploma de Afonso IX (CD 16), que vai incluída noutra confirmación de Afonso X.

4. XESÚS FERRO COUSELO (1967a [1996]). De entre a escasa documentación en pergamiño de Naves que finalmente permanececeu no arquivo estatal de Ourense, o que foi seu ilustre arquivista escolleu un documento (pp. 57-58; cf. CD 81) que incluíu no primeiro dos volumes, dedicado á documentación monástica e particular, que editou con documentación medieval relativa ás terras de Ourense.

5. EMILIO DURO PEÑA (1968). No seu estudo sobre o mosteiro de Santa Comba de Naves, no apartado final de “Documentos”, o antigo arquivista catedralicio publica dous pergamiños (pp. 177-179; cf. CD 11, 17) pertencentes ao fondo monástico do seu depósito.

6. MANUEL RECUERO ASTRAY & ALII (1998, 2000). Dentro da súa serie de publicacións de documentación real medieval do Reino de Galiza, edita un documento de Naves (CD 1) no volume dedicado a Afonso VII (1998: 179-180)³² e outros dous (CD 3 e 4) no correspondente a Fernando II (2000: 297-298, 308-309).

7. Mª BEATRIZ VAQUERO DÍAZ (2004b). Formando parte da súa edición da colección diplomática medieval (dos séculos XIII ao XV) de Celanova, Beatriz Vaquero publica dous documentos que aquí atribuímos a Naves (pp. 9-10, 625-626; cf. CD 238, 267). No primeiro caso, trátase dun aforamento realizado polo abade de Celanova do casal de Lagariños, no couto de Santo Eusebio; á problemática relacionada cos documentos pertencentes a este couto xa nos referimos máis arriba e a ese lugar remitimos. O segundo documento, pola súa parte, sitúase no período en que o mosteiro de Santa Comba é incorporado a Celanova, polo que outorga o foro frei Bernardino de la Torre, prior do Cebreiro e presidente de Celanova. Os bens aforados, trinta cavaduras das viñas do mosteiro e de Rodrigo da Ruela (v. CD 244), non deixan lugar a dúbidas canto á súa pertenza ao noso cenobio. En ambos os casos a edición de Vaquero baséase en copias en papel sen data do ACO.

8. MARÍA JOSÉ PORTELA SILVA (2007). Publica nesta obra, dedicada á documentación catedralicia lucense do século XIV, un documento (pp. 94-95; cf. CD 91) relativo unha vez máis ao couto de Santo Eusebio. A edición parte dunha copia recollida nun tombo do Arquivo da Catedral de Lugo.

---

³² Dada a relevancia para o noso mosteiro do documento que publica, cómpre advertir que, debido a un salto de igual a igual, falta no texto o fragmento “Alias villas Astrees et Vilar cum / suis hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinentijs et cum suis directuris” (CD 1, l. 8-9). Ademais, no “Índice toponímico” (p. 252) recóllese “SANCTE COLUMBE MENENDI” como mosteiro por unha interpretación equivocada do documento.

9. JOSÉ ANTÓNIO SOUTO CABO (2008b). Edítanse nesta publicación un total de 384 documentos notariais datados entre 1139 e 1270, co obxectivo de, segundo o autor, “oferecer [...] uma base documental sólida que permita perceber o processo que levou à fixação do novo código scriptográfico romance na Galiza e em Portugal” (p. 9). Os diplomas aparecen clasificados en tres grupos: documentos latino-romances, galego-portugueses e galaico-leoneses. Dentro do primeiro conxunto instrumental inclúe un pergamiño de Santa Comba de Naves (pp. 34-35; cf. CD 28); no segundo edita os dous primeiros documentos en galego do noso mosteiro (pp. 66-67, 196-197; cf. CD 31 e 48).

10. ANA ISABEL BOULLÓN AGRELO / HENRIQUE MONTEAGUDO (2009). Dentro desta edición e estudo lingüístico de 55 documentos en galego, que os autores datan entre ca. 1225 e ca. 1260, inclúese un manuscrito de Santa Comba de Naves (pp. 109-110; cf. CD 31).

2.5. Outras fontes de Santa Comba: a documentación en papel.

Mais a documentación da que hoxe dispomos do mosteiro de Santa Comba de Naves non se conserva unicamente en pergamiño, aínda que para os séculos medievais si constitúe a fonte máis relevante. A abordaxe destas fontes sobarda amplamente os límites aos que se cinxe este estudo. Mais, aínda que non é obxecto principal deste traballo, si que convén prestar algunha atención a esta documentación en papel³³, sobre todo ás copias que perduran dos nosos diplomas neste soporte (v. Anexo C, Apartado I), ben como a orixinais e traslados que só se conservan en papel e datados no período medieval (v. Anexo C, Apartados II e III)³⁴. En ambos os casos preténdese ter unha idea máis completa do volume documental medieval do mosteiro, co que fica máis definida a relevancia da documentación pergaminácea dentro do conxunto.

No que se refire a *copias* de documentos incluídos na nosa CD³⁵, identificáronse un total de 99 no ACO e outras quince no AHPO. Estes traslados permitiron en certos casos resolver dificultades presentadas polo estado actual dos pergamiños, ben para restituír texto hoxe ilexible (cf. CD 215), ben para informar sobre pergamiños que actualmente non se poden transcribir (cf. CD 230). Contamos igualmente cunha serie de documentos de época medieval dos que só se conserva unha *copia en papel*. Xa nos referimos máis arriba ao caso dun grupo de pergamiños perdidos relacionados co couto

---

³³ Tamén neste caso os pergamiños nos dan noticia do emprego deste soporte da escrita. A referencia máis antiga que encontramos na nosa CD en relación cun documento en papel data de 1308: “Et eu, Ffrancisco López, notario público de Lugo, vi húa carta escrita en papel en este tenor que sse desuso *contem e secllada con seello en costa de dona María Ffernández*” (91.7-8).

³⁴ Cómpre advertir que recollemos fundamentalmente copias soltas en papel; non se exclúe a existencia de máis traslados deste tipo inseridos en documentos máis amplos ou entre a documentación referente ao mosteiro de Celanova. De xeito excepcional e debido ao seu interese, consideramos tamén os textos copiados nun caderno do AHPO (Sección Clero, Naves, libro 332; cf. Anexo C, Apartado II).

³⁵ No Anexo C (Apartado I) especificanse os documentos editados na nosa CD dos que existe unha copia en papel.

de Astrés, mais non son os únicos traslados deste tipo que hoxe perduran, pois, entre outros documentos, encontramos unha executoria dos Reis Católicos en favor de Naves (v. Anexo C, apartado II). E máis reducido aínda é o número de documentos *orixinais en papel* (v. Anexo C, apartado III), tendo en conta sempre que restrinximos o catálogo de instrumentos ao período propiamente medieval. Este inventario está constituído por tres pezas, entre as que destaca un preito de mediados do século XV, entre o prior García e o escudeiro Afonso Vázquez, pola granxa da Saceda³⁶.

En fin, quedarían aínda por considerar, no referente á documentación en papel, os documentos de Naves que se atopan rexistrados en libros de notas de tabelións ourensáns e mesmo do propio mosteiro, como é o caso dun protocolo do notario e monxe de Santa Comba Pedro Fernández, con documentos de 1429 a 1438, que se conserva no AHPO³⁷. Para alén das referencias a documentos rexistrados, dos que en ocasións non se conservan outros testemuños, que se encontran no estudo de Emilio Duro Peña (1968) sobre o cenobio, xa foron obxecto de edición algúns deses documentos en Ferro Couselo (1996: 416)³⁸ e, máis recentemente, en López Carreira (2007)³⁹.

³⁶ Ferro Couselo (1967a) publicou un fragmento deste preito, ben como un recibimento de 1505 realizado por Ares de Santa María, prior de Santa Comba. Realizamos unha nova edición destes textos, seguindo as normas que establecemos para os documentos en pergamino, que incluimos no Anexo C (Apartado IV).

³⁷ Sección de Clero, caixa 9902, nº 1 (libro con 45 folios). Di no seu encabezamento: “Este he lbro de notas de frey Pedro, notar[i]o e] monge do mosteyro de Santa Comba de Naues”. Aparece descrito no Inventario de 1840 do que falamos máis arriba como “un librito de cuarto pliego en su caveza donde dice: Libro de instrumentos públicos que pasaron ante F. Pedro Fernández, notario y monge del monasterio de Santa Comba de Naves” (cf. Anexo A, Apartado II, caixón 116).

³⁸ Publica a avinza do prior D. García co concello de Ourense, datada en 1452 e rexistrada nun dos libros de notas do concello do notario Álvaro Afonso.

³⁹ Nesta publicación edítanse algúns documentos que interesan a Naves e que proceden de diversos rexistros notariais conservados fragmentariamente (constitúen dous mazos de escrituras que coa designación *Fragmentos de Notarios* se custodian no ACO), polo que a miúdo se ignora o tabelión a quen pertencían. Non é o caso do Fragmento A, que para o editor é de notario descoñecido, pois no texto de diferentes notas aparece referido como rogatario Martiño Anes, notario escusador no Chao de Castela, Búbal e Bolo de Senda polo notario real Gonzalo Anes de Santo Eusebio. A título de exemplo: “mandey e rogey a Martiño Anes notario escusador emno Chaa de Castela e em Bubal e enno Bolo de Senda” [p. 21]; “ma(n)dey a Martiño Anes, notario enno Chaa de Castela e em Bubal e enno Bolo de Senda (que estaba presente)* por Gonçalvo Anes de Santo Seveo notario dese lugar por noso señor el rey” [p. 40]. Neste fragmento aparecen consignados tres aforamentos relativos a Santa Comba:

- O prior Xil Pérez afora a Rodrigo Lourenzo, á súa muller e a tódalas súas voces a viña da Insua no Ribeiro de Mende (1379; doc. 14, p. 23).
- O prior Xoán Pérez afora ao escudeiro Martiño Rodríguez e a todas as súas voces os lugares do Lagar e de Outeiro de Vila ([1379]; doc. 15, p. 24).
- O escudeiro Gómez Anes afora a Diego González, á súa muller María Afonso e a unha voz unha leira de terreo no lugar do Pazo, propiedade do mosteiro de Santa Comba, na freguesía de San Xillao de Ribela (1381; doc. 44, pp. 45-46).

Ademais, no Fragmento G (subgrupo G-C), de fedatario non identificado, consígnase un emprazamento ao prior de Santa Comba para que compareza ante o vigairo a determinar a contía dunha débeda ([1447]; doc. 3, pp. 413-414).

3. Os documentos: caracterización xeral.

Unha vez definido o corpus en pergamiño do cenobio de Naves, abordamos a seguir algúns dos parámetros que cómpre ter en atención ao afrontar a edición dunha colección diplomática deste tipo. Desta maneira, aínda que sexa dun xeito introdutorio, realízase aquí unha aproximación aos *redactores* dos documentos de Santa Comba, ben como á tipoloxía documental dos pergamiños, en termos tanto diplomáticos ou textuais coma en relación ao seu carácter de orixinais ou duplicados, e ás linguas en que están redixidos. Son dimensións todas elas a ter en conta nunha aproximación ao documento, entre outras, desde unha perspectiva lingüística¹.

3.1. Os redactores.

Basta unha rápida revisión dos documentos que compoñen esta CD para darnos conta da multiplicidade de redactores que interviron na súa elaboración². Aínda excluindo desde un comezo a documentación pública, fundamentalmente emanada da chancelaría real, encontramos unha ampla diversidade de escribáns debida tanto ao dilatado abano temporal polo que se estenden coma á disparidade dos outorgantes. Así, como documentos de Santa Comba cóntanse non só aqueles que foron outorgados polo prior e convento do mosteiro, senón tamén diplomas que mandaron facer outros autores, mais que acabaron vinculados ao que foi en época medieval o arquivo de Santa Comba e, logo da súa incorporación a Celanova, ao tesouro do mosteiro de San Rosendo. Por este motivo, nesta aproximación á figura do redactor de documentos na nosa CD, reducimos a nosa atención a aqueles pergamiños en que figura o prior e convento do noso mosteiro como *outorgante* ou *autor*³ e elaborados antes da integración do priorado en Celanova: restrinximos, pois, a nosa nómina de escribáns a aqueles que son “rogados” polo noso mosteiro para a elaboración dos documentos. A intención é observarmos de que escribáns se serviron os frades de Naves para pór por escrito os seus contratos.

Dentro deste espectro reducido de redactores, encontramos escritores de diferente tipo que se ocuparon durante o período medieval da plasmación escrita dos negocios privados de Naves, como por outra parte acontece con outros cenobios⁴. Así,

---

¹ En Varela Sieiro (2007: 116-119) chámase a atención sobre a importancia de factores como o redactor ou a tradición documental na abordaxe lingüística da documentación latina de Galiza.

² Rexistramos ata 140 redactores diferentes no cómputo dos escribáns que aparecen suscribindo documentos na nosa CD.

³ É nestes casos nos que o cenobio manda facer o documento, o que nos permite saber a quen recorrían os monxes para a consignación dos actos. Neste sentido, téñase en conta que “en los documentos de reciprocidad como los pactos, las permutas, etc. las partes interesadas hacen a la vez el papel de autor y destinatario” (Marín Martínez & Ruiz Asencio 1991³: XXVI/8), documentos que foron incluídos nesta selección.

⁴ Cada mosteiro presenta algunhas peculiaridades en canto aos escribáns dos que se serve debido, entre outras causas, á súa localización. Para unha situación semellante, neste sentido, á aquí descrita, pode verse o que acontece en Ramirás (Lucas Álvarez & Lucas Domínguez 1988: 159-167).

comprobamos como nos documentos máis antigos ou ben non se indica o redactor do documento (CD 2, 5), ou ben aparece o nome acompañado de coñecidas fórmulas como “(qui) notuit” (CD 6, 10, 11) ou “scripsit” (CD 8). Trataríase nestes casos de monxes “scriptores” do mosteiro encargados da redacción de documentos⁵. No caso destes documentos, a validación do negocio escriturado descansa na confirmación polas testemuñas e na suscripción do(s) outorgante(s) (Bono 1989: 489). Mais tamén, aínda durante a primeira metade do século XIII, interveñen na redacción dos negocios de Santa Comba escribáns vinculados á curia episcopal ourensá (cf. apartado 3.1.2), que xa se autodenominan notarios⁶, un bispado que, neste sentido, parece aplicar a nova doutrina da curia pontificia referente á autenticidade documental e á función pública dos tabelións (Lucas Álvarez 1989: 342)⁷.

Xa na segunda metade do douscentos, o aparecemento e difusión da obra lexislativa afonsina⁸ implica a creación do notariado público real. Xunto á antes referida lexislación eclesiástica, supoñen unha mudanza importante no estatuto do redactor de documentos: o “scriptor” monástico a que aludimos máis arriba, mera testemuña de calidade do documento (Lucas Álvarez 1975: 225), dá paso á figura do notario, detentor da “fides publica”, que asegura a autenticidade do documento: é na suscripción tabeliónica onde pasa a residir a validez do diploma. Ademais, Afonso X reserva a exclusividade do nomeamento destes oficiais para os soberanos ou para un seu delegado, aínda que permite que “aquéllos que pueden poner iudgadores en ssus logares [...], que bien puede otrossí poner escriuano en estos logares missmos” (Martínez Díez 1985: 367)⁹. En consecuencia, a designación dos rogatarios corresponderá a bispos e abades nas terras de xurisdición episcopal, como é o caso da cidade de Ourense, e monástica, un privilexio que xa se entendía como consustancial ao señorío xurisdiccional antes da ordenación legal polo Rei Sabio do tabelionado (Lucas Álvarez 1989: 342-

---

⁵ Nalgún caso explicitase o carácter monacal do *scriptor*, como é o caso do documento CD 13, onde se inclúe entre os confirmantes a “Fernando Rudericj, Cellenoue monacho, scribitur et confirmat” (13.26). O feito de que sexa do mosteiro de Celanova (tamén confirma o documento un frade celanovés que detén o cargo de subprior de Naves) remítenos á xa referida influencia da fundación de San Rosendo sobre o noso priorado.

⁶ Sobre a designación de “notarius”, apunta Bono (1982: 110) que, nesta altura, “aún no es corriente, y sólo es utilizada, por influencia erudita, por los scriptores monásticos y de la Iglesia en Galicia”.

⁷ Vázquez Bertomeu (2001: 11), en relación coa emerxencia do notariado público compostelán, indica que “se puede relacionar con el movimiento de estudio y recuperación del derecho romano que, desde Bolonia, vive Europa en estos años. Los legistas prestan atención a las cuestiones judiciales y a la redacción de los instrumentos públicos. Un síntoma de este proceso son las decretales promulgadas por Alejandro III. [...] Los comentaristas posteriores [...] coinciden en señalar que un documento público es aquel que ha sido elaborado por una persona (el notario) que juró ejercer su oficio fielmente y que ha sido redactado en pública forma”. Surxe, pois, a figura do “*notarius publicus* como titular de la función pública de conferir autenticidad legal al doc., implantando el *instrumentum publicum* o doc. per se fehaciente, en tanto que es el resultado de dicha función” (Bono 1979: 166).

⁸ No que se refire aos seus tres tratados lexislativos máis importantes, o Rei Sabio dedica especificamente á lexislación sobre os “escriuanos” o Título VIII do Libro I do *Foro Real*, o Título XII do libro IV do *Espéculo* e o Título XIX da *Terceira Partida*.

⁹ Na versión portuguesa do *Foro Real* determínase que “enas cidades <e> enas uillas todas seyan postos escriuaos publicos que chamen taballioes iurados, per mādado dal rey ou de quẽ el mandar e nõ per outrẽ ou de senhor que for da terra” (Ferreira 1987: 144).

343). Con todo, para o mosteiro de Santa Comba de Naves, contamos cunha carta real de Sancho IV, outorgada en 1284, na que se concede especificamente o nomeamento de notarios ao mosteiro de Celanova¹⁰, un privilexio que debemos estender ao noso mosteiro dado o carácter de Naves de priorado celanovés.

Esta cesión do nomeamento de notarios non supón que Santa Comba non requira a intervención doutro tipo de notarios, pois non todos os actos escriturados caen dentro da xurisdición do mosteiro e, por outra parte, non sempre contou, como se poderá comprobar a seguir, con escribán propio. Así, o noso priorado recorre a miúdo a tabelións da cidade de Ourense (designados polo bispo, segundo queda dito), ben como a rogatarios nomeados por diversas autoridades, como o Papa (notarios apostólicos), o rei (reais) ou a nobreza laica (señoriais)¹¹.

3.1.1. Notarios do mosteiro.

Xa nos referimos, no apartado introductorio a esta aproximación ao redactores de documentos de Naves, aos “scriptores” prenotariais que nos deixan saber só o seu nome (*Petrus Roderici* 6.18, *Andreas* 8.12, *Petrus Maurus* 10.24, *Johannes Iohannis* 11.33), en caso de que se deixe constancia do nome do escribán, e que supoñemos frades do mosteiro. Mais xa desde cedo temos escribáns que se identifican como “monachus”, o primeiro deles xa vimos que profesaba en Celanova (v. nota 5). O segundo, Xoán Paz (*Johannes Pelagij* 28.23; *Johannes Pelagij* 30.14, 41.a), está documentado na década dos 50 do século XIII e inclúese nos documentos como monxe testemuña e redactor (“qui notuit”) dos documentos.

Mais só na década seguinte¹² atopamos o primeiro monxe¹³, de nome Xoán Eanes, que se intitula *notario público*¹⁴ e que autoriza bastantes documentos entre os

---

¹⁰ Determina a carta que o abade e o mosteiro de Celanova nomeen “sos jueses et sus notarios en todos los sus cotos segund que lo ovieron ussado de los poner en tienpo del rey don Alffonso nuestro vissavuelo et del rey don Fernando, nuestro avuelo, et del rey don Alffonso, nuestro padre, e en el mio fasta aqui” (Vaquero Díaz 2004a: 113), polo que “el abad del monasterio de Celanova nombraba notarios en la época de Alfonso X (y antes en la de Fernando III, y simples *scriptores* desde tiempos de Alfonso IX de León)” (Bono 1982: 119).

¹¹ Para a tipoloxía da figura do notario aquí empregada, que ten en conta a autoridade que o nomea e a xurisdición en que pode exercer, partimos das aproximacións de Bono (1982: 143-172, 193-207) e Vázquez Bertomeu (2001: 17-24), neste último caso en relación coa diocese compostelá.

¹² Entre os notarios monásticos haberá que incluír a “*Johannes Petri, pubricus notarius Sancte Collumbe*” (35.15) que en 1257 suscribe unha venda de Xil Pérez a Santa Comba. Entre as testemuñas dos documentos CD 34 e 37 figura un Xoán Pérez como frade de Naves (*Johannes Petri* 34.17, *Johannes Petri* 37.9).

¹³ Probablemente teríamos que incluír na nómina de monxes notarios públicos a Xoán Eanes (1249-1250; CD 25-27), aínda que non explicita o seu carácter monacal, pois un monxe do mesmo nome figura como testemuña de varios documentos datados na década dos 50 do século XIII (cf. CD 32, 34, 36, 37). Algo semellante acontecería con Pedro Eanes (1276-1279), que se presenta como notario público (CD 61) ou xurado (CD 63, 64): non se identifica como frade, mais está documentada unha testemuña do convento dos monxes con ese mesmo nome entre 1269 e 1272 (cf. CD 55-59).

anos 1266 e 1272¹⁵. A partir deste momento, todos os tabelións do mosteiro dos que conservamos instrumentos se denominan monxes e notarios do mosteiro, con escasas variacións na intitulación. Son os seguintes¹⁶:

- Gonzalo Pérez (1289-1303¹⁷; CD 73, 75, 77, 86).
- Pedro Anes (1312; CD 94).
- Gonzalo Martís (1323¹⁸; CD 97).
- García Pérez (1333; CD 105).
- Ares Pérez (1333-1334; CD 106, 107).
- Vasco Pérez (1339; CD 108).
- Fernando Anes (1349-1358; CD 112, 113, 114, 115, 116¹⁹, 119, 120, 121, 126, 142²⁰).
- Gómez Eanes (1354; CD 122).
- Fernando Pérez (1361-1362; CD 127, 128).
- Xoán Pérez (1364-1383; CD 130-140²¹).
- Pedro Fernández (1433-1439²²; CD 171, 175, 177).
- Pedro de Salamanca (1491-1494; CD 245, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 254).

Aínda poderíamos incluír entre os notarios do mosteiro, mais xa non como monxe, a Afonso Ianes de Argonde, crego de Lugo que actúa como notario do mosteiro nos anos 1480 e 1481 (cf. CD 230²³, 231, 234, 235, 236, 237) nomeado polo prior e o convento do mosteiro. Como se pode comprobar, obsérvanse hiatos temporais bastante amplos na nómina de monxes notarios, sobre todo no século XV, o que nos fai pensar

---

¹⁴ En CD 47, por exemplo, indícasenos que o documento foi feito “per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij” (47.13).

¹⁵ Cf. os documentos CD 47, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 e 59.

¹⁶ Non incluímos ao monxe notario Gonzalo Anes (1375; CD 134), aínda que a redacción do instrumento non é clara sobre a súa adscripción a Santa Comba ou a Celanova. No cenobio de San Rosendo actuou un tabelión do mesmo nome entre os anos 1366 e 1407 (Vaquero Díaz 2004c: 236).

¹⁷ Aínda suscribe un documento en 1306 (cf. Anexo C, apartado II-1).

¹⁸ Despois de Gonzalo Martís está documentado en 1326 un monxe notario chamado Gonzalo Eanes (cf. Anexo C, apartado II-2).

¹⁹ Non presenta suscripción notarial, mais con toda certeza foi redactado pola man deste notario.

²⁰ Trátase dun traslado de 1390 feito en Ourense por Fernando González, notario público da cidade.

²¹ A pesar de se empregaren sinais diferentes nestes dous documentos, consideramos que foron redactados pola mesma man.

²² De Pedro Fernández consérvase un rexistro notarial (AHPO, Clero, Naves, caixa 9902, nº 1) con documentos datados entre 1429 e 1438.

²³ Este documento redactouno e asinouno o prior Lopo Gómez de Ribadal, con petición ao notario para que o asine.

que a figura do notario non estivo sempre presente no convento dos monxes de Naves, motivo polo que, entre outros, aparecen outros rogatarios nos nosos diplomas.

3.1.2. Notarios de Ourense.

Como xa se indicou máis arriba, a cidade de Ourense foi durante a Baixa Idade de Media de señorío episcopal²⁴, polo que, entre as atribucións que este feito supuña para o bispo ourensán, se incluía o nomeamento de notarios²⁵. Durante os séculos XIII e XIV o mosteiro de Santa Comba de Naves recorre a estes tabelións fundamentalmente para a escrituración de asuntos que sobardan a xurisdición monástica, pois, como se acaba de ver, podemos deducir que neste período contou continuamente o cenobio con monxes notarios propios.

Estes rogatarios ourensáns denomínanse notarios públicos e/ou xurados da cidade²⁶, salvo nuns poucos casos en que ou ben se trata do chanceler ou vicechanceler da cidade, ou ben se fai algún tipo de referencia ao bispo ou á igrexa de Ourense²⁷. Neste sentido, segundo Lucas Álvarez (1989: 352), ademais dos chanceleres e vicechanceleres da cidade, existía “una pléyade de notarios y scriptores, que parecen divididos en dos grupos, los que son notarios del obispo, y los de la ciudad, especialmente éstos a partir de la segunda mitad del siglo [XIII]”²⁸. En todos os casos se

---

²⁴ En palabras de Gallego (1977: 90): “La ciudad era, al parecer, de señorío episcopal desde el principio del s. XII. La carta puebla del obispo Diego Velasco, hecha con el favor de Dª Urraca y de su hijo D. Alfonso, de Dª Teresa y del Conde D. Fernando, de hacia 1122, y el Privilegio de 15 de mayo de 1131, de Alfonso VII, al mismo D. Diego, concediéndole el señorío de la ciudad, llevaba implícita la dejación de la jurisdicción real, no solo en cuanto al territorio, sino también en lo que atañe al nombramiento de cargos públicos”.

²⁵ Tal como nos informa Gallego (1977: 90-91), dá noticia deste privilexio episcopal unha sentenza de Afonso X, do ano 1257, sobre un preito entre o bispado e o concello de Ourense. Inclúense no documento as queixas do concello contra o bispo e o cabido, entre as que se indica: “El Obispo pone su escribano maior en la villa a que llama Chanceler. et defiende que ningun ome della villa que non faga cartas de conpras de heredades ni de testamentos de mandas. sino por aquel su Chanceler. et porque y ha muchos notarios otros en la villa no osan escribir ninguna destas cosas sobredichas a ninguno ome del Conceio et escribenlas a los otros ome de fuera de la villa. et aquel Chanceler pide quanto quiere por las cartas et el Obispo no le quiere poner precio notado quanto deba demandar” (DACO [1914-1922]: 181-182).

²⁶ É o caso de Xoán Pérez (CD 32), Miguel Eanes (CD 123; documento incluído de 1265), Xoán Martís (CD 60), Afonso Pérez (CD 62), Pedro Eanes (CD 65) e Domingos Eanes (CD 81; “notario d’Ourense”).

²⁷ Cf. os casos de Xoán Martís, capelán e notario público do bispo (CD 20 e 22), tal vez o mesmo que o notario público de igual nome que redacta unha permuta entre o bispo de Ourense e o prior de Naves en 1230 (CD 17); Pedro Abade, notario público e crego do bispo de Ourense (CD 23 e 24), máis tarde chanceler da cidade (CD 39); Gregorio, vicechanceler da cidade de Ourense (CD 29), e Xoán Eanes, notario público da igrexa de Ourense (CD 34 e 36).

²⁸ Na mesma liña, explica Bono (1982: 155) que os “notarios *auctoritate episcopi* eran diferentes, por razón de su función, de los *notarii episcopi* o *not. s. ecclesiae* afectos a las actividades de la cancellería y de la curia episcopales, pues aquéllos estaban dedicados específicamente a la escrituración *comunal* o entre particulares; sin embargo, esta diferencia esencial quedó en algunas ciudades muy atenuada, pues los notarios de la Iglesia también actuaron en la escrituración entre particulares, y por su parte los notarios públicos de creación episcopal ejercieron muy frecuentemente en asuntos de la Iglesia, ya curiales, ya de cancellería”.

trata de rogatarios de creación episcopal, aínda que non se explicita este feito na suscripción notarial; a alusión á designación episcopal “resultaba superflua” (Bono 1982: 118). No entanto, xa no século XIV, acostuman incluír na intitución unha referencia á autoridade que os nomea²⁹.

Unha situación un tanto diferente á exposta ata aquí atopámola no século XV. Como xa se viu, existen parénteses temporais importantes nesta época no que se refire á documentación de monxes notarios de Santa Comba, uns períodos nos que non contaría con tabelionato propio, recorrendo a notarios doutras xurisdicións. Vemos así como notarios de Ourense pasan a actuar tamén como notarios públicos no señorío de Naves autorizados polo prior e convento do mosteiro, deixando constancia por regra xeral dese feito na suscripción. É o que acontece cos seguintes rogatarios:

- Gonzalo Fernández (1406; CD 146).
- Lopo Pérez (1408-1420; CD 186³⁰, 147, 151, 152, 159, 160).
- Xoán Paz (1441-1463; CD 180, 181, 182, 183, 186, 187, 188, 189, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 239³¹, 208, 209, 211³²).
- Xoán Telo (1443-1452; CD 184, 192, 193, 194, 197).

Con todo, non se esgota aquí a nómina dos tabelións de Ourense que aparecen na documentación de Naves do catrocentos. Xa sen o carácter de notarios públicos nos coutos do mosteiro, están documentados nos pergamiños Nuno Patiño (CD 196), Simón Rodríguez do Souto (CD 263 e 265³³) e Fernando Paz (CD 265).

3.1.3. Notarios apostólicos.

Moita menor presenza no conxunto documental que estamos a examinar teñen os notarios apostólicos. Desígnanse como tales aqueles oficiais que reciben o seu título do Papa, aínda que este costuma delegar o nomeamento nun seu bispo ou legado, e en principio poderían actuar en toda a cristiandade (Vázquez Bertomeu 2001: 21). A esta clase de rogatarios pertencen o racioneiro da igrexa de Ourense Xoán López de Arévalo (CD 173), o crego da diocese de Sigüenza García Fernández de Berlanga (CD 212), o crego da diocese compostelá Gonzalo de Magalláns (CD 240) e Ares Fernández de Gradín (CD 243 e 244).

---

²⁹ Así, Domingos Núñez indica que é “notario jurado d’Ourense porla jgleia desse lugar” (100.24), en canto Afonso Eanes (CD 103), Fernando Pérez Albelo (CD 136) e Fernando González (CD 141) xa fan referencia ao bispo e á igrexa de Ourense, fórmula habitual entre os notarios ourensáns.

³⁰ Trátase dun traslado de 1445 feito polo notario Xoán Paz.

³¹ Trátase dun traslado de 1483 autorizado polo notario Xoán García.

³² Trátase dun documento sacado dun rexistro de Xoán Paz polo notario Rodrigo de Camba.

³³ Trátase dun documento sacado dun rexistro de Simón Rodríguez polo notario Fernando Paz.

3.1.4. Notarios reais e señoriais.

Ata agora prestamos atención aos notarios que presentaban unha vinculación evidente co clero, sexa secular ou regular, por pertencer o escribán a ese estamento ou por deber o seu nomeamento a unha autoridade eclesiástica. Atenderemos a seguir a aqueles rogatarios que deben o seu cargo a unha autoridade laica. Xa se indicou que a lexislación afonsina reserva para o soberano o nomeamento destes oficiais, cedendo a súa designación nos territorios de señorío episcopal e monástico. Algo semellante acontece coa nobreza laica no século XV: os reis conceden á emerxente nobreza trastamarista, entre outros favores, a prerrogativa de nomear escribáns (Lucas 1988: 164-165), no noso caso representada polos Sarmento, adiantados maiores do reino de Galiza. No conxunto documental no que estamos a examinar a figura do notario, recolleemos dous casos de notarios que fan referencia ao nomeamento señorial na súa suscripción: Afonso García, notario polos adiantados maiores García Fernández Sarmento e Diego Sarmento, e García Fernández de Rendal, notario nas meirindades do Formigueiro e da Peroxa por Bernaldino Pérez Sarmento, conde de Ribadavia e adiantado maior (cf. *infra*).

Ao repararmos nestes notarios reais e señoriais que figuran en documentos (co)outorgados polo mosteiro de Santa Comba, a situación que se nos presenta mantén semellanzas importantes coa que se expuxo máis arriba en relación coa cidade de Ourense: o recurso a estes tabelións vén impulsada polo feito de que o acto que se consigna ultrapasa a xurisdición monástica, mais tamén, durante o século XV, por o cenobio non dispor dun monxe notario. Así, documéntase a intervención de notarios reais que actúan na terra á que pertence o noso mosteiro, a de Búbal³⁴, mais tamén dun fedatario de Ourense de designación real³⁵. Do mesmo xeito, na centuria do catrocentos figuran unha serie de tabelións que costuman incluír na súa intitulación³⁶ o seu carácter de notarios do señorío monástico de Naves, ou que, en calquera caso, foron requiridos reiteradamente polo prior e convento de Santa Comba. É o caso de:

- Afonso García (1415-1436; CD 154, 155, 156, 158, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 174).

---

³⁴ É o caso de Pedro Domínguez (CD 31: notario de Búbal e Temes), Xoán Ares (CD 71: notario do rei en Orcellón, Castela e Búbal), Lourenzo Rodríguez (CD 82: notario de Castela e Búbal) e Ares Eanes (CD 98 e 99: notario escusador de Durán Carca en Búbal, Castela e O Bolo de Senda; CD 101 e 102: notario de Búbal e Castela, en lugar de Afonso Eanes, notario na meirindade de Orcellón).

³⁵ Lopo Fernández suscribe un foro de 1405 (CD 145) como “notario ppúblico da çidade d’Ourense et dos coutos do bispo por noso señor el rrey”.

³⁶ Nas suscripcións destes fedatarios é habitual que se indiquen múltiples nomeamentos e xurisdiccións, ao tempo que presentan variacións duns pergamiños a outros. Para a intitulación de cada un deles, remitimos aos documentos que aquí se relacionan.

- Xoán García (1471-1483; CD 215, 216, 220, 221, 222, 223, 219³⁷, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 232, 233, 239).
- García Fernández de Rendal (1495-1499; CD 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 264, 266).

Aínda habería que engadir outros fedatarios de nomeamento real aos que recorre puntualmente o mosteiro durante este século. Son eles Afonso Martís da Costa³⁸ (CD 148 e 162), Pascual Pérez de San Tomé (CD 241 e 253) e Pedro Cortido (CD 250)³⁹.

Logo desta proposta de aproximación á figura do tabelión na nosa CD, a xeito de conclusión habería que apuntar que Santa Comba de Naves conta durante boa parte da Baixa Idade Media cun notariado propio, exercido por monxes do seu convento, e recorrería a outros fedatarios cando se tratara de autorizar documentos que caerían fóra da súa xurisdición. Ademais, ese notariado propio non tivo continuidade durante todo este período, pois no século XV require rogatarios doutras xurisdiccións para escriturar os seus negocios, pasando así a actuar como notarios públicos do seu señorío.

3.2. Tipoloxía documental.

Ao considerarmos a tipoloxía dos documentos de Naves, aquí prestarase atención a dúas vertentes atendendo ao seu interese desde unha aproximación lingüística, e non só, aos diplomas. Así, por unha banda, é preciso ter moi presente ao valorar os datos que nos fornece esta documentación o lugar que ocupa o pergamiño na súa tradición documental⁴⁰. É ben certo que a maioría dos nosos diplomas son orixinais, mais tampouco son escasos os duplicados (copias simples, traslados autorizados, documentos incluídos) que ocupan unha posición de posterioridade na tradición do documento. Mais tamén debemos ter presente que a escrituración dos actos notariais está sometida, segundo impón a lexislación afonsina, a un sistema de tripla redacción: o fedatario redixe unha versión abreviada do negocio na *nota* que logo escribe por extenso no seu *rexistro*; sobre este redacta o documento definitivo, a *carta* (Bono 1989: 499). Aínda que a forma baixo a que se presentan normalmente os nosos documentos é esta

---

³⁷ Trátase dun documento sacado dun rexistro de Xoán García polo notario Francisco Fernández Vicente.

³⁸ No ano 1412 (CD 153) o prior redacta un documento que inclúe no final unha petición a este notario para que o autorice (“et rrogamos a Afonso Martiis da Costa, notario del rrey et vesino da çibdade d’Ourense, que posese aquí seu signal” 153.42-43), mais o pergamiño non presenta a suscripción notarial. Por outra parte, na documentación en papel do mosteiro (v. Anexo C, Apartado III) figura este notario en escrituras dos anos 1414 (doc. 1.3.1), 1427 (doc. 1.1) e 1432 (doc. 1.3.2).

³⁹ Non incluímos nesta serie ao tabelión real Rodrigo de Camba, pois a única escritura outorgada polo mosteiro que autoriza (CD 211) é unha pública forma tirada dun rexistro de Xoán Paz (cf. supra) a petición do destinatario do documento.

⁴⁰ No referente á tradición dos documentos seguimos esencialmente a Marín Martínez & Ruiz Asencio (1991⁵: XXXI/5-9).

última, atopamos tamén algún exemplo de redaccións que remiten a estadios anteriores, mais tamén de documentos “sacados”: un notario diferente daquel que rexistrou o negocio elabora o instrumento público sobre a redacción que se atopa no protocolo deste, situación da que xa apuntaron algúns exemplos no apartado anterior.

Unha segunda abordaxe tipolóxica dos documentos, pola súa parte, atenderá ao seu contido, á clase de negocio que se escritura, mais tamén ao outorgante do documento. Neste sentido, establecerase unha distinción inicial entre documentos públicos⁴¹ e o resto da documentación de Naves, para logo abordar as diferentes clases de documentos que constitúen cada un destes grupos.

3. 2. 1. A transmisión do documento: orixinais e duplicados.

Como se indicou máis arriba, a inmensa maioría dos pergamiños de Santa Comba preséntanse baixo a forma de redaccións en forma de carta dos negocios para os que son chamados os notarios; noutros termos, son públicas formas ou instrumentos públicos. Nalgún caso, porén, semella que o diploma nos transmite un estadio anterior no proceso de elaboración da escritura. Así, en CD 37 temos unha redacción abreviada dun documento de venda, onde só se indica a sustancia do negocio e as testemuñas; trataríase, pois, da nota do documento, onde, entre outras partes omitidas, como a data, falta a suscripción do notario, habitual neste tipo de textos. Tamén nos fai pensar nunha escritura non definitiva o caso dun pergamiño que contén dous documentos relacionados, a venda de Sancha Rodríguez a Xil Pérez de parte dun casal en Untes que este, á súa vez, vende ao mosteiro (cf. CD 46 e 49)⁴². Aínda que presentan as partes e cláusulas típicas dos documentos deste tipo, carecen en ambos os casos de sinais notariais e, en canto á data, omítese o *regnante*⁴³. Outro indicio de que non se trata dunha pública forma atópase en que o redactor, logo de ter comezado a escritura do segundo documento, suspende a redacción e recomeza máis abaixo no pergamiño, situación que non se verificaría nunha versión última da escrituración negocial.

A situación máis habitual, como xa se dixo, é que esteamos perante un instrumento público autorizado polo tabelión chamado a escriturar o negocio, isto é, ante *orixinais*. En ocasións encontrámonos mesmo con casos de orixinais múltiples, como acontece cando se conservan ambos os exemplares das cartas partidas (cf. CD 57-

---

⁴¹ Segundo Marín Martínez & Ruiz Asencio (1991⁵: 163), enténdese por tal aquel que “procede de una autoridad pública [i. e., o rei ou o papa] y en forma pública, ya tratando asuntos de derecho general, ya refiriéndose a particulares personas y lugares”.

⁴² En Lucas Álvarez (1989: 365), en relación con determinados diplomas que conteñen varios negocios, indica que “determinados documentos múltiples, es decir, que se presentan en número plural en el mismo pergamino, aunque con diferentes otorgantes y datas, pueden ser registros incipientes tomados en hojas sueltas y que posteriormente han sido conservados por los centros interesados (monasterios o iglesias principalmente) como justificantes de acciones contractuales”.

⁴³ Segundo Lucas Álvarez (1975: 228-229), nos diplomas de Oseira o *regnante*, fórmula cronolóxica que contribúe á autenticidade do documento, é unha parte case indispensable da data na documentación desta época, ausente en moi poucos casos.

58, 63-64, 98-99, 101-102), ou con exemplares case idénticos dun mesmo documento, ben con datas diferentes (cf. CD 156-158, 166-168) ou coa mesma (cf. CD 205-206, 220-221, 248-249, 256-257, 258-259, 287-288, 289-290).

Finalmente, un terceiro grupo de pergamiños estaría formado polos documentos que constitúen un duplicado do documento orixinal. Dentro dos diplomas que se poden incluír dentro deste subconxunto documental, diferéncianse diversos tipos de traslados. Por unha banda, teríamos o que se denomina *copia simple*, ou sexa, un duplicado non autorizado por un fedatario. A esta tipoloxía documental só remitimos dúas copias de privilexios reais (CD 1, 84) e un emprazamento (CD 39). Ben máis abundantes son os duplicados que están autorizados pola suscripción dun notario, isto é, os *traslados* (cf. CD 24, 91, 100, 141, 142, 179, 186, 239). Dentro desta categoría é dubidosa a inclusión de CD 264, pois se ben a suscripción do notario fai pensar nun traslado (“conçertej con el própeo orijynal” 264.50-51), a ausencia da validación do fedatario que elaborou o documento orixinal fainos pensar nun documento extraído dun rexistro, aínda que non se fai referencia a esta circunstancia.

Sendo así, sería un exemplar máis dos documentos que podemos denominar *sacados*, aqueles que un notario redacta en pública forma sobre o asentamento do negocio no rexistro doutro fedatario, dos que atopamos diversos exemplos na nosa CD⁴⁴. Mais a duplicación aínda pode revestir outra forma, a que presenta unha maior expresión entre os pergamiños de Naves, como é a *inclusión* ou *inserción*, que supón a reprodución completa dun documento dentro doutro. Exemplo da inclusión documental son as *confirmacións* de privilexios reais, nas que o soberano ratifica as mercés concedidas ao mosteiro polos seus antecesores (cf. CD 84, 85, 100, 104, 132, 137, 141). Existen, porén, outras situacións nas que a escrituración dun negocio precisa da inserción dun documento anterior, como é o caso dos poderes ou procuracións (cf. CD 103, 133), o das escrituras que se exhiben para demandar que se cumpra o que nelas se contén (cf. CD 62, 65, 136)⁴⁵, ou aínda o dos documentos que autorizan ou xustifican o negocio no que se inseren (cf. CD 165, 190)⁴⁶. É senlleiro neste sentido o extenso documento CD 123, pois trátase dunha acta dun proceso xudicial onde se inclúe toda a diversa documentación implicada no xuízo⁴⁷.

Aínda en relación coa reprodución de orixinais, habería que engadir que determinados pergamiños constitúen unha copia dunha copia, participando dunha ou de varias das tipoloxías de duplicado indicadas. Así, encontrámonos con confirmacións

---

⁴⁴ É o caso de CD 87, 150, 179, 199, 211, 213, 219, 265, 271. Téñase en conta que CD 179 foi posteriormente trasladado.

⁴⁵ En CD 62 e 136 trátase de diplomas reais, aínda que o primeiro tamén inclúe unha carta do meiriño maior. No caso de CD 65 transcríbese unha carta do pesquisador Xoán Suárez que o prior de Santa Comba alega en favor da entrega dunha pesquisa.

⁴⁶ No primeiro documento o escudeiro Pedro López de Ramirás alega dous contratos, dos que só se transcribe un, para ser recibido como foreiro de Naves. No segundo caso, para lexitimar un aforamento que realiza o peleteiro Gonzalo Pérez da Silva como procurador do convento dos franciscanos de Ourense, adúcese varios documentos precedendo ao arrendamento (v. o sumario de CD 190).

⁴⁷ Para os diferentes documentos incluídos, véxase o sumario do seu contido.

realizadas sobre outra confirmación (CD 100, 117, 132), traslados de documentos sacados (CD 179) e de confirmacións (CD 100, 141), ou con inclusións de confirmacións e traslados (ambos en CD 123).

3.2.2. Tipoloxía diplomática.

Na abordaxe da documentación segundo o seu contido, xebramos os *documentos públicos*, entendidos habitualmente como aqueles emitidos polo rei e o papa, do resto da nosa documentación. Dentro destes, se reparamos primeiro na *documentación real*, inclúense aqueles diplomas que supoñen a concesión dun *privilexio* ou mercé real, como as doazóns, as delimitacións de couto ou as exencións tributarias (cf. CD 1, 3, 4, 16), ou a súa confirmación (cf. CD 83, 88, 84⁴⁸, 85, 100⁴⁹, 104, 117⁵⁰, 132⁵⁰, 136⁵¹, 137⁵², 141⁵³). Carácter diferente presentan as *cartas* reais, como a de Afonso X (incluída en CD 62⁵⁴), que interesa a Santa Comba por referirse a privilexios quebrantados, ou a que dirixe Xoán I ao adiantado maior Pedro Ruiz Sarmiento e a Xoán Pérez de Nóvoa (CD 139) en relación coas encomendas que estes teñen indebidamente do mosteiro.

Aínda podemos vencellar á institución real certas cartas enviadas por funcionarios seus, como a do meiriño maior Estevo Fernández (incluída en CD 62⁵⁵), ou a do adiantado maior Diego García (CD 89) sobre a exención de pagar xantar da que usufrúe o mosteiro, ou aínda a misiva que envía o pesquisador real Xoán Suárez ao seu compañeiro Xoán Arias de Noelle (incluída en CD 65) en relación cunha pesquisa realizada sobre os privilexios quebrantados de Naves. Finalmente, podemos tamén acrecentar a este conxunto documental unha interesante carta enviada polo prior e o convento dos monxes de Santa Comba ao rei Fernando IV (CD 82) no que o informan dos prexuízos que causaron no mosteiro e os seus coutos as confrontacións que se produciron á morte de seu pai Sancho IV.

No que se refire a documentos *pontificios*, entre a documentación en pergamino de Naves non atopamos ningunha carta papal directamente relacionada co noso mosteiro⁵⁶. O único exemplo de bula pontificia só moi remotamente se pode vencellar a Santa Comba: trátase dunha copia dunha bula do papa Martiño IV, confirmada por

---

⁴⁸ Confirma o privilexio de CD 1 e está incluído en CD 123 (l. 85-121).

⁴⁹ Confirma o privilexio de CD 16.

⁵⁰ Confirma o privilexio de CD 104.

⁵¹ A confirmación está inserida nunha carta pola que se presenta o documento real ao adiantado maior do reino para que a faga cumprir.

⁵² Confirma o privilexio de CD 83.

⁵³ Traslado de CD 137.

⁵⁴ A carta vai inserida, xunto a outra do meiriño maior, nun documento que testemuña a entrega ao mosteiro de Santa Comba, por parte de dous porteiros, das propiedades que lle usurpa o bispo de Ourense.

⁵⁵ Cf. a nota anterior.

⁵⁶ Da documentación en papel pódese aducir unha bula de Paulo II (v. Anexo C, Apartado II, Doc. 4) referente ao mosteiro de Celanova, dirixida entre outros ao prior de Santa Comba. En relación coa documentación pontificia de Celanova, véxase o que se di na nota 7 do lugar citado do Anexo C.

Martiño V, que se inclúe nun aforamento dos franciscanos de Ourense do ano 1446 (cf. CD 190).

Nun segundo subconxunto agrúpanse os pergamiños que denominaremos *privados* ou particulares, onde os outorgantes principais son o prior e o convento do mosteiro, mais non só (bispo de Ourense, abade de Celanova, leigos, etc.). Abranguen un amplo espectro de clases documentais, onde, porén, sobrancean os contratos de foro. Para a abordaxe da diversidade tipolóxica documental⁵⁷, constituíronse catro grandes áreas temáticas. No primeiro inclúense aqueles negocios que teñen que ver coa *administración e xestión patrimonial*; no segundo, recóllense as *adquisicións de patrimonio*; nun terceiro bloque abordamos os diferentes tipos de documentos cuxo asunto ten un carácter *litixioso* e, por fin, un cuarto subconxunto clasificamos fundamentalmente as *cartas de poder*⁵⁸. Dentro de cada grupo subdivídense os diferentes pergamiños segundo a clase de negocio que recollen, cuestión para a que tivemos moi en conta a designación que se utiliza no propio documento para a denominación do acto consignado, sempre que esta estivese explicitada (cf. Tato 1999: 30).

3.2.2.1. Administración do patrimonio.

A asuntos relativos á xestión do patrimonio remite un amplísimo conxunto documental, tal como polo demais acontece cos pergamiños que conservamos doutras institucións monásticas. E aquí sobrancea o tipo documental do *foro* (incluído o *sobreforo*), outorgado na maior parte dos casos polo prior e o convento de Santa Comba, do que, na súa diversidade, atopamos un total de 185 exemplos⁵⁹. O mesmo carácter enfitéutico, ademais de semellanza estrutural, presentan tres contratos que supoñen o *recibimento por foreiro* do destinatario dos bens, uns bens previamente adquiridos a quen os tiña aforados do propietario⁶⁰.

Relacionados co fenómeno foral, en concreto con cuestións relativas ás propiedades obxecto de cesión, aínda haberá que aducir outros tipos documentais como o *pacto* (CD 2) sobre unha herdade para que os outorgantes, que consideramos arrendador e arrendatario, ben como os seus sucesores, non fagan cesión da mesma a

---

⁵⁷ A única pretensión desta clasificación é mostrar a diversidade dos negocios e asuntos consignados nos diplomas de SCN, coa conseguinte variación no seu teor. Tivemos en conta principalmente, aínda que utilizándoas con liberdade, varias propostas de clasificación, tales como as que se realizan, sobre conxuntos documentais de carácter diverso, en Justo Martín & Lucas Álvarez (1991: XXXV-XL), Fernández de Viana et alii (1996: 307-309), Tato Plaza (1999:30-32) e Vázquez Bertomeu (2001: 69-101).

⁵⁸ Esta distribución correspóndese en grande medida coa proposta en Justo Martín & Lucas Álvarez (1991: XXXVII).

⁵⁹ Cf. docs. CD 5-6, 8, 10-11, 13, 15, 18, 20-21, 23, 25-28, 30, 32, 34, 36, 41, 43, 47, 50, 52-56, 60-61, 63-64, 73, 77, 97, 106-109, 112-116, 119, 122-123 (incluído, l. 122-133), 126-128, 130, 138, 140, 144-146, 150-156, 158-160, 162-164, 166-171, 174-194, 197, 199-203, 205-211, 213, 215-216, 219-271, 273-292.

⁶⁰ Cf. docs. CD 142, 165, 196.

outras persoas, ou a *demitición* (CD 91, 147), que supón a devolución (parcial no exemplo de CD 147) ao propietario dos bens aforados, tal como o *recibimento* de propiedades aforadas, incluído en CD 174, implica a súa recuperación polo propietario por incumprimento das condicións do contrato⁶¹. Coa pretensión de manifestar a renuncia a exercer posibles dereitos sobre determinadas propiedades como aforante realízanse as *quitacións* (CD 48, 51, 68, 70), que tamén están presentes naqueles contratos que implican a *troca* dun ben aforado por outro (CD 71, 94), pois efectúase ao mesmo tempo un aforamento e unha quitación. Noutros casos o asunto do documento incide, con intención de beneficiar ao receptor, sobre a renda dun aforamento, ben para confirmala (CD 105) ou ben para reducila (CD 120, 121)⁶², ou sobre unha das prestacións vencelladas ao foro, como é o caso da *partición* (CD 22)⁶³.

A situacións ben diferentes das anteriores aluden outros dous documentos que atinxen ao contrato foral. Un deles consiste nunha *confirmación* dun foro (CD 125)⁶⁴, ao paso que no outro se concede, por parte do prior de Santa Comba, unha *licenza* (CD 148) a dous cidadáns de Ourense para subaforar propiedades do mosteiro.

Fechamos o grupo de documentos relacionados coa xestión patrimonial con dous *arrendamentos* (CD 129⁶⁵, 143), que supoñen tamén unha cesión temporal de propiedades, mais en forma que semella diferente da do foro⁶⁶. En ambos os casos a cesión ten como obxectivo o pagamento dunha débeda.

3.2.2.2. Adquisicións patrimoniais.

Dentro da documentación relacionada co acrecentamento do patrimonio destacan as cartas de *compravenda*, das que conservamos un total de 26⁶⁷, na súa maioría adquisicións realizadas polo mosteiro. En menor número, pero cunha importante diversidade interna, están representadas as cartas que incluímos no grupo das *doazóns*. Entre os 16 documentos⁶⁸ que conformarían o conxunto documental das doazóns, entendidas en sentido amplo, atopamos situacións ben diferentes. Se deixamos

---

⁶¹ Cf. casos de recibimentos en papel en Anexo C, Apartado III, Docs. 1.3.2 e 2.

⁶² En ambos os casos xustifícase esta redución “por moyto seruiço e ajuda que uós, o dito *Gonçaluo Pérez*, fezeistes ao dito *moesteyro*, aquí e en casa de nosso señor el rrey, gñanando a confirmaçõ dos nossos priuilegios” (120.13-14).

⁶³ En concreto trátase dunha exención do pagamento da partición. Sobre este tributo, que pode gravar a división dunha herdade ou a súa transmisión, véxase Ríos Rodríguez (1993a: 155-156).

⁶⁴ O bispo de Ourense, D. Xoán de Cardalhac, confirma o aforamento realizado polo prior e o convento de Naves ao cóngo Afonso Pérez de Santa Mariña.

⁶⁵ O arrendamento propiamente dito vai precedido dun *requirimento* (“ffronta”).

⁶⁶ Justo Martín & Lucas Álvarez (1991: XXXIX-XL) cifran a diferenza entre *foro* e *arrendamento* na duración, moito máis curta no segundo caso.

⁶⁷ Cf. docs. CD 14, 19, 33, 35, 37, 38, 40, 42, 44, 45, 46, 49, 67, 72, 74, 78, 80, 90, 93, 95, 96, 110 (incluído en 123.138-160), 131, 198, 217, 272.

⁶⁸ Cf. docs. CD 7, 9, 39, 57, 58, 59, 66, 69, 75, 87, 92, 103, 165, 195, 204, 218.

a un lado aquelas cartas que se designan explicitamente como “doazón”⁶⁹ ou “traspasamento”⁷⁰, podemos compor un grupo de documentos nos que o acto escriturado se denomina habitualmente como “pacto” ou “enprazamento” e que implican unha doazón con unha ou varias contrapartidas de diverso tipo (pagamento de renda anual, concesión de propiedades, retención dos bens doados en usufruto) que teñen sempre un carácter vitalicio, non hereditario⁷¹. Aínda como doazón podemos considerar o “contrapto” (CD 195) celebrado por Leonor González co notario Diego Díaz, polo que aquela entrega ao tabelión todos os bens que herdou de súa nai e seu irmán para pagar o que lle debe e en troca dunha renda anual. En terceiro lugar e en menor medida, tamén están representadas na nosa CD as *permutas* (“permutationem siue concambium”, “canbium”, “promutación et cambio”, “concánbeo”), cun total de 5 exemplos (CD 12, 17, 79, 133, 214).

Por outra parte, conformando un grupo particular dentro do que consideramos incrementos patrimoniais, encontramos na CD escasos exemplos de documentos que se insiran no ámbito sucesorio. Así, unicamente se localiza un *testamento* (CD 190.41-68; incluído), o mesmo ca unha *manda* (CD 81)⁷² e unhas *partillas* (“partiçón”, CD 149).

3.2.2.3. Documentos de carácter litixioso.

Entendemos o “carácter litixioso” dos documentos que incluímos neste grupo nun sentido amplo: engloba todo aquel documento cuxo asunto principal está relacionado cunha disputa, habitualmente asociada a propiedades inmobiliarias, mais non só⁷³. Por iso, xunto á documentación propiamente xudicial, incluímos aqueles documentos que implican unha solución extraxudicial⁷⁴ a un conflito, como acontece coas *avinzas*, representadas na nosa CD por nove documentos⁷⁵. O mesmo carácter presenta a *arbitraxe*⁷⁶ recollida en CD 212.

---

⁶⁹ Cf. docs. CD 66, 69, 87, 165, 218. Os documentos 66 e 87, aínda que non se autodesignan explicitamente como doazóns, son diplomáticamente homologables aos restantes.

⁷⁰ Cf. doc. CD 204.

⁷¹ Estes documentos axústanse en boa medida ás características atribuídas por Ríos Rodríguez (1993b) aos *prestimonios*, designación que atopamos nalgún dos documentos (cf. CD 7, 9) para definir a concesión vitalicia.

⁷² Damos esta designación ao documento ao tratarse, segundo indica o notario, dunhas “cláusolas [...] do testamento da dita Moor Aras, que foy feyto *per mjn*” (81.24-25), tiradas a pedido do prior de Santa Comba.

⁷³ Neste sentido, sirva como exemplo o caso do documento CD 65, que recolle o testemuño notarial dunha disputa entre o mosteiro de Naves e un pesquisador real en relación co envío dunha pesquisa ao rei.

⁷⁴ A opción por esta vía atopámola xustificada nestes termos: “por nos quitarmos de pleito e de juízo e de contenda e de custas e danos e traballos que ontre nós poderían acaecer sobr’esta rrazón” (111.14-15).

⁷⁵ Cf. CD 24, 29, 86, 98-99, 101-102, 111, 134. Téñase en conta que no caso dos documentos CD 98-99 e 101-102 se trata dos dous exemplares da carta partida.

⁷⁶ Tomamos a designación de Vázquez Bertomeu (2001: 80-81), onde se describen con detalle as características deste tipo documental.

Xa no ámbito *xudicial*, o tipo documental predominante é a *sentenza*, ao que remiten un total de sete pezas⁷⁷. Dentro deste conxunto sobrancea o documento CD 123⁷⁸, que, ademais do ditame do xuíz, supón a publicación da *acta do proceso* nas súas diferentes partes⁷⁹. Con todo, a documentación xudicial non se limita ás sentenzas, pois aínda temos o caso dun *mandato* (CD 118), moi semellante diplomaticamente ao tipo anterior, polo que o vigairo do bispo de Ourense, Beltrán Beltránez, lle recoñece ao mosteiro a exención de pagar polo peixe pescado no río Miño e se ordena aos recadadores do bispo que non lle reclamen nada por iso a Santa Comba. Aínda no mesmo ámbito xudicial incluímos un *requirimento* (CD 157), que recibe o nome de “fronta et rrequirimento et protestaçon” (l. 25)⁸⁰, ou a presentación de testemuñas para demarcar propiedades que se contén en CD 172⁸¹.

3.2.2.4. Outros tipos documentais.

A este apartado remitimos os poderes ou *procuracións*, que na nosa CD se encontran en número de catro e sempre incluídas dentro doutros documentos⁸². Vencellamos aínda a este grupo unha carta incluída en CD 190 (l. 68-71) que constitúe unha *licenza* outorgada por frei Filipe de Astorga, “mjnjstro e sieruo de los frayres menores en la proujnçia de Santiago” (198.68-69), aos franciscanos de Ourense para que poidan nomear procuradores.

3.3. As linguas.

O conxunto dos instrumentos de Naves están redixidos, de xeito semellante ao que acontece con coleccións documentais doutras institucións galegas, en diversas linguas distribuídas por períodos cronolóxicos diferentes⁸³. Así, asistimos, como se pode apreciar no Cadro I⁸⁴, a un período de escrita latina que chega ata os fins do século XIII, onde xa se ensaian solucións gráficas para a representación de formas romances

⁷⁷ Cf. CD 31, 76, 123, 124, 135, 161, 173.

⁷⁸ O documento CD 124 constitúe unha versión abreviada deste.

⁷⁹ Inclúe este preito (l. 21-29), entre outros documentos, a petición do demandante Gonzalo Pérez do Mato do nomeamento dun xuíz por parte do bispo de Ourense, por o prelado ourensán ser parte no xuízo.

⁸⁰ O arrendamento que recolle CD 129 vai precedido, como se indicou máis arriba, dun requirimento.

⁸¹ Entraría dentro da clase textual a que Vázquez Bertomeu (2001: 73) atribúe os nomes de “partiçon” e “apeego”.

⁸² Cf. CD 103 (l. 6-30), 123 (l. 4-20), 133 (l. 4-24), 190 (l. 72-80).

⁸³ Sobre as linguas empregadas na literatura instrumental galega na Baixa Idade Media, é de referencia o traballo de Lorenzo (2004b), pois toma en consideración unha amplísimo repertorio documental e bibliográfico.

⁸⁴ Véxase o final do capítulo. Na primeira columna indícase a lingua dos documentos, evitando na medida do posible atribuírlles a relativa etiqueta de “híbridos”. Asemade, aparecen discriminandos aqueles textos que inclúen un ou varios instrumentos, indicándose entre parénteses a lingua ou linguas dos diplomas incluídos. No que atinxe ás referencias numéricas, os díxitos entre parénteses fan referencia a documentos non orixinais (para os diferentes tipos de duplicados, véxase o apartado 3.2.1). Sobre a problemática adscrición lingüística dalgúns documentos, téñanse en conta as precisións que se realizan máis abaixo. Ademais, non se contemplan aquí as suscripcións notariais en lingua diferente da do documento.

que logo serán retomadas. Na segunda metade do mesmo século a *scripta* latina vai deixando o seu lugar na prosa instrumental a un sistema escrito do romance galego, que presenta, fronte ao sistema anterior, unha elevada variación interna (variación, con todo, que non é allea a outras escritas románicas). Desde esa altura, a inmensa maioría da documentación redíxese en galego, marcando unha certa presenza o castelán contra os fins do século XV, unha presenza que substituirá practicamente por completo o galego na centuria seguinte.

Encontramos, pois, que o emprego do galego na escrita instrumental se encontra “flanqueado, premido, entre o latín, fala de cultura que cede traballosamente o paso ao romance na poesía e nos documentos, e o castelán, que chega como lingua oficial” (Filgueira 1982: 127). Do uso das diferentes linguas/escritas nos diplomas de Naves ocupámonos a seguir, atendendo especialmente aos procesos de transición no emprego dunha *scripta* para outra⁸⁵.

3.3.1. Do latín ao galego.

Como se pode verificar no Cadro I, conservamos un total de sesenta e tres documentos orixinais en latín, en canto que as copias aparecen en número de tres exemplares. Levan data do século XII os documentos orixinais CD 2-9, ben como a copia CD 1⁸⁶. Na centuria seguinte, na súa primeira metade, tamén se usa exclusivamente o latín (cf. CD 10-25, dos que só CD 24 constitúe un duplicado)⁸⁷, en canto que na segunda metade do trescentos emerxe a documentación en romance ao pé dos instrumentos latinos, que son, porén, maioritarios, situación que se tratará polo miúdo no apartado seguinte.

Temos pois que ata mediados do século XIII todos os pergamiños de Santa Comba están escritos en latín, situación que se verifica, salvo escasas excepcións⁸⁸, na xeneralidade da documentación medieval galega. Con todo, os textos latinos xa

---

⁸⁵ O emprego do termo “transición” pode dar idea dun gradualismo que, se ben está presente en certo sentido nas dúas substitucións escriptolóxicas citadas, non dá conta da complexa realidade destes feitos. Estamos con Monteagudo (2007: 296) cando di que “é enganoso concibir a evolución dos sistemas de escrita só ou fundamentalmente en termos de deriva diacrónica espontánea e puramente gradual, análoga á dos sistemas lingüísticos (nin sequera neste caso tal modelo é, en rigor, aplicable). En realidade, aquela evolución está marcada por cesuras, momentos críticos que se traducen en bruscas aceleracións do ritmo evolutivo ou viraxes inopinadas na súa orientación. Estes saltos cualitativos de importancia decisiva, que dificilmente teñen explicación nunha perspectiva puramente evolutiva (dunha deriva gradual e espontánea, queremos dicir), adoitan ser efecto da intervención efectiva dun daqueles centros [con capacidade para crear un sistema de escrita e con poder para implantalo]”.

⁸⁶ Este instrumento tamén está incluído en CD 84 e 123, o mesmo que un privilexio de Afonso IX de 1188 en CD 85.

⁸⁷ Insírese tamén neste período un privilexio de Fernando III, do ano 1231, que confirma e inclúe o diploma real CD 16 (incluídos ambos en CD 100, en confirmación de Afonso X).

⁸⁸ Segundo Gutiérrez & Cabana (2007:131), para o período que abranxe da segunda metade do século XII ata 1250, contamos cun total de 10 documentos en romance, concentrados no período 1231-1250, xunto a outros 39 de carácter híbrido.

presentan formas romances⁸⁹, ben en forma de palabras illadas (sobre todo, elementos onomásticos), ben en fragmentos arromanzados máis ou menos extensos⁹⁰, treitos estes que acostuman manifestarse na parte dispositiva do documento⁹¹, ou sexa, onde fundamentalmente se consigna o negocio obxecto de escrituración⁹². Estas formas ou treitos romances, que se ben, como tradicionalmente se vén apuntando, podemos vencellar á impericia dos escribáns⁹³, tamén encontran xustificación na “necesidade de precisión propia deles [dos documentos notariais] esixía o rexistro exacto de nomes de lugar ou de persoa ou de certos substantivos que na súa forma latina poderían mover a confusión (caso de *leira* ou *larea* no canto de *glarea*) ou porque, aínda que escritos en latín, estes diplomas tiñan que ser comprensibles, polo menos parcialmente, para persoas que só coñecían o romance, o que explica que as formas románicas ou arromanzadas sexan especialmente frecuentes nas partes dispositivas” (Mariño 1998: 86).

Nestas manifestacións do romance ensáianse diferentes solucións gráficas que en boa medida logo se empregarán, ou que xa se empregaban⁹⁴, na escrita do vulgar. Damos algúns exemplos deses elementos romances⁹⁵, centrando o interese naquelas solucións que testemuñan algúns dos trazos máis salientables da nova escrita⁹⁶ e da pronuncia romance, o cal nos permitirá verificar a existencia dunhas tendencias de

---

⁸⁹ No traballo pioneiro de Veiga Arias (1983) recóllense numerosos exemplos de elementos románicos en textos latinos que testemuñan certos aspectos fonéticos do romance. Cunha perspectiva máis abrangente, abórdase a cuestión do galego no latín en Lorenzo (2003).

⁹⁰ Exemplos de romanceamento na *dispositio* documental poden verse, por exemplo, en Lorenzo (2004b: 33-37), en Gutiérrez & Cabana (2007: 148-149) ou, para instrumentos portugueses, en Martins (1999: 495-497).

⁹¹ É o fragmento do documento menos sometido a fórmulas estereotipadas, a máis variable do texto, polo que é “aí, onde o texto escrito, por veces, não reproduz palavras ou frases feitas, que desde mais cedo emergem novas tendências de representação gráfica que escapan às coordenadas scriptográficas latino-notariais” (Martins 1999: 495).

⁹² Segundo Souto Cabo (2003a: 333) estes estarían presentes “em particular na definição da(s) matérias(s) objecto de transacção. Assim acontece quando se procede à delimitação ou descrição de espaços geográficos ou na referência e enumeração de elementos materiais concretos como, por exemplo, espécies de pagamento ou tributo. Para além dos topónimos, amiúde coincidentes com substantivos, os elementos romances máis assíduos são os substantivos, os adjectivos, os artigos, as preposições e os advérbios. Em muito menor medida ocorrem formas verbais ou pronomes”.

⁹³ Segundo Lorenzo (2003: 163) estes redactores non terían dificultades no emprego de “fórmulas jurídicas comunes, que más o menos se adecuan a los principios de la lengua latina medieval, sino cuando tienen que pasar a lo más particular y concreto, es decir, a nombrar a las personas que intervienen en la compra-venta, fuero, etc. o que actúan como testigos, cuando tienen que escribir los topónimos o establecer los límites de las heredades, etc. Entonces es cuando no saben hacerlo en latín y escriben las formas en romance o latinizan de mala manera su propio romance”.

⁹⁴ En palabras de Veiga Arias (1983: 299), “en los documentos aparecen de forma irregular los que después serán grafemas normales de las lenguas gallega y castellana, lo cual nos induce a postular la existencia de escritos, por modestos que fuesen, en lengua gallega”.

⁹⁵ Privilexiamos na exemplificación as atestacións recollidas en documentos orixinais. Asemade, excluimos desta o documento CD 39, unha copia que presenta un elevado grao de interferencia da escrita romance.

⁹⁶ Expoñente máximo da presenza de elementos románicos nun documento latino é CD 39, unha copia con innúmeras interferencias da escrita romance que, tal como se acaba de sinalar, excluimos da exemplificación que se presenta a continuación.

introdución do romance na escrita latina. Así, para o ditongo [ej] adóptanse as solucións <ei> e <ey>⁹⁷ que presentan algúns sustantivos⁹⁸ e, sobre todo, elementos onomásticos, fundamentalmente topónimos⁹⁹:

Beiro (1.13, *Fernandus Martini* de Beiro 19.b) ~ Beyro (*Johannes Martini* de Beyro 21.28-29, 29.5, 84.12, 123.97), *Sancti* Saluatoris de Eires (6.13-14), *Sancte* Marie de Felgeira (7.14), Castineiro (8.4), *Sanctum* Johannem de Riqueixo (11.4-5) ~ *Sancti* Johannis de Requeyxo (17.4), Alueiros (12.b), Amocyro Inferiorj (17.8), Freixedo (19.4) ~ Freyxento (84.8)¹⁰⁰, Nugueyra (23.7), Rodeyro (*Munio* Fernandi de Rodeyro 23.20), Carreyral (25.2), Cebeyra (25.10), Outeiro da Felgeira (28.4), Outeiro da Pena Lubusome (28.5), Auteyro de Auclaenda (38.6), Peneirada (41.3), Eyroaas (*Petro Petri* de Eyroaas 45.2), Uillari de Astreis (45.3) ~ Astreis (*Martinus* Didaci de Astreis 45.17), Peyçeyra (45.4-5), Queyma Sapos (47.3), Cerdeira (50.3), *Gustey* (*Iohannes* Fernandi de *Gustey* 53.8), Loureyro (72.4).

Presenta tamén un importante número de ocorrencias a grafía <ou> para representar o ditongo galego correspondente¹⁰¹; máis unha vez, os nomes de lugar ocupan un lugar de relevo entre os testemuños¹⁰²:

Quouuas (6.5), Outariz (17.7-8,8-9,14[2],19, 78.5), Penouzoos (17.8), Souti Papi (17.13), Coussum Uetus (17.17), Rouzoos (24.15) ~ Roucoos (57.10, 58.11, 59.6,7) ~ Rouçoos (*Sancti* Ciprianj de Rouçoos 72.4, 84.12), Outeiro da Felgeira (28.4), Outeiro da Pena Lubusome (28.5), Souto (28.5), Louredo (35.3) ~ *Sancte* Marie de Louredo (35.4), Fundo de Soutelo (54.9), Loureyro (72.4).

Resultado dos fenómenos de lenición románicos son os abundantes hiatos que caracterizan a lingua medieval. Se reparamos nas formas que testemuñan a perda dun *n*

⁹⁷ Neste último caso representa un hiato en elementos como o topónimo Lama Seyda (37.6) ou o hidrónimo Seyme (17.6,18,20,22).

⁹⁸ É o caso das numerosas ocorrencias da palabra *leira*, nas súas diferentes variantes (leira 32.8,14,15-16, 41.8; leiram 32.2,5,7,10, 41.3,5; leiras 41.10[2]; leire 32.9; leyra 17.9, 25.8, 19.7, 25.9, 43.8; leyram 19.3,5,8,10, 23.3,7, 25.6,7,8,10, 27.3,4,5[2],10,11, 40.4; leyras 17.5, 25.8,12,13, 40.3,5,7; leyre 17.19, 25.9; leyris 17.5, 40.12), aínda que tamén se documentan testemuños latinizantes (larea 61.5, laream 18.3, 50.3). Menor presenza temos de formas romances de *meiriño* (meyrino 23.19, 34.15, 35.12, 38.19, 40.13, 42.9, 43.21), con algunhas ocorrencias monotongadas que debemos explicar por contaminación (merino 63.14, 64.15). Aínda presenta o ditongo románico algún outro sustantivo, como nas designacións de certas prestacións señoriais (meitiga 11.16, dereyturis 35.8).

⁹⁹ Clasificamos entre os nomes de lugar aqueles elementos toponímicos que forman parte de nomes propios de persoa; para estas ocorrencias, no entanto, indicamos a cadea onomástica da que fan parte. Tendo en conta isto, son escasas as formas antroponímicas romances que manifestan o ditongo, tanto prenomes (*Reimundus* 1.a, *Reimundus Iohannis* 1.b, *Reymundo* 13.b; *Heimar* 11.b) coma apelidos (*Martinus* Fereiro 28.25, *Johannes* Porteyro 79.16).

¹⁰⁰ Ao igual que se indicou máis arriba en relación a *meiriño*, tamen deste topónimo hai ocorrencias monotongadas: Freixedo (*Pelagius* Martini de Freixedo 15.21-22, 40.a, *Petrus* Fernandi de Freixedo 44.14), Frexijdu (23.3).

¹⁰¹ Tampouco son escasas as falsas latinizacións de palabras que inclúen o ditongo, como é o caso de topónimos que inclúen as palabras *outeiro* (*Autario* de Auelaneda 19.3-4,6; *Auteyro* de Auclaenda 38.6; *Autarium* de Gato 63.8-9, 64.8-9), *souto* (*Sautopapi* 29.4,5; *Sautu* de Palmes 34.3) ou certas formas do nome de lugar Outariz (*Aucteriz* 1.7, *Auctariz* 32.3, *Auterit* 84.8, *Auterit* 123.93). Documentase tamén a redución do ditongo nas formas *goiosa* (11.20) e *goyosa* (21.15).

¹⁰² Só recolleemos unha atestación nun nome común, *chousa* (11.15), o mesmo que, para a antroponimia, acontece co apelido *Touro* (*Alfonsus* Touro 41.19).

intervocálico, advértense diferentes solucións, pois a consoante nasal pode simplemente estar ausente na forma romance ou ben representarse mediante un <n> posposto ao hiato ou en forma de trazo sobre o mesmo. Esta terceira posibilidade é a que se manifesta máis tardiamente e, sobre todo, en copias. Exemplos¹⁰³ de cada unha desas solucións podémolos atopar na toponimia¹⁰⁴:

Meleens (14.3), Quinteclam (17.5), *Conchaada* (17.15), Freixedo (19.4) ~ Frexijdu (23.3) ~ Frexcedo (Pelagius Martini de Frexcedo 15.21-22, 40.a, *Petrus Fernandi* de Frexcedo 44.14) ~ Freyxento (84.8), Meendj (20.3), Mandraes (24.4, 56.3) ~ Ponte ad Mandraes (*Johannes Martini*, dictus Sordo, de Ponte ad Mandraes 79.1-2) ~ Ponte de Mandraes (79.9) ~ Mandrães (84.12), Pena do Muogo (28.4), *Sancti Petri* de Garauaes (37.6), Auteyro de Auclaenda (38.6), Lobaens (Lupo Lupi de Lobaens 38.a), Seagoga (42.3), Maceda de Limia (*Johannes Petri* de Maceda de Limia 74.16) ~ Francos de Maceda ([...] *Iohannis* de Francos de Maceda 74.17), San Jullão (84.8).

É igualmente peculiar aos falares máis occidentais da península ibérica a queda do *l* en posición intervocálica. Testemuñan esa perda, tamén neste caso, fundamentalmente elementos de tipo toponímico¹⁰⁵:

Astrees (1.8, 4.4, 21.3) ~ Uillari de Astreis (45.3, *Martinus* Didaci de Astreis 45.17) ~ Hastrees (84.8, 123.94)¹⁰⁶, Uilla Soaa (15.3), Penouzoos (17.8), Ueca (*Fernandus* de Ueca 19.b), Rouzoos (24.15) ~ Roucoos (57.10, 58.11, 59.6,7) ~ Rouçoos (*Sancti* Ciprianj de Rouçoos 72.4, 84.12), Trouoedo (24.20), Saas (25.4,11, *Johannes Petri* de Saas 25.b), Lama Seyda (37.6), Eyroaas (*Petro Petri* de Eyroaas 45.2), Pennauigia (*Dominicus Iohannis* de Pennauigia 51.20-21), Saa (54.3), Casa Soa (*Petrus Alfonsi* de Casa Soa 74.16), Paacos (79.6).

Prestamos atención, en fin, á representación das sibilantes nestas formas romances, centrando a atención nas africadas predorsodentais¹⁰⁷. Verifícase unha vez máis que a grande maioría das atestacións das grafías empregadas con este valor,

---

¹⁰³ Exclúense da exemplificación formas como *Uilla Soaa* (15.3) e *Eyroaas* (45.2), actualmente Vilasoá e Eiroás, onde Veiga Arias (1983: 213), partindo de casos análogos (os actuais Figueiroá ou Cabreiroá), defende que o hiato homorgánico derivaría do sufixo *-ana*. Outros autores supoñen para este tipo de topónimos a existencia dun desprazamento acentual característico da área lucuauriense (cf. Navaza 2006, s.v. *Baralloá*, *Bouzoás*, *Figueiroá*, *Maceiroás*, etc.), polo que a secuencia <aa> sería índice dese desllocamento da tonicidade. Pola súa parte, para Dieguez Gonzalez (2002²: 12), “tendo en conta que os documentos medievais presentan regularmente as grafías *-oáá* e *-uáá* nestes vocábulos, podemos deduzir que o *á* final tónico resulta da crase da vogal final com a de um ditongo crescente [wa] tónico, proveniente da ditongaçom do *Ō* do sufixo [latino *-ŌLA*]”.

¹⁰⁴ Máis unha vez, non de xeito exclusivo, pois contamos con formas como *lageas* (28.4-5), *alfonsiins* (57.6, 58.7) ou o alcume *Cadēa* (*Marina* Didaci, dicta *Cadēa* 51.2; *Petri* *Cadēa* 51.7). A forma patronímica *Martint* (41.a) atesta mesmo a crase do hiato.

¹⁰⁵ Fóra do ámbito dos nomes de lugar, recolleemos como testemuño desta perda apenas certas formas do substantivo *freguesía* (fiiglesia 57.10, 58.11; fijglesia 59.3), ben como o patronímico *Paiz* (13.a[3]).

¹⁰⁶ Cf. a forma *Astrelies* (*Martino* Pelagij de *Astrelies* 6.2).

¹⁰⁷ As atestacións das palatais xordas son escasas. Con todo, para a africada palatal xorda encontramos o dígrafo <ch> no sustantivo *chousa* (11.15), no apelido *Chaforin* (*Martinus* *Chaforin* 21.27) e nalgúns topónimos (*Conchaada* 17.15, *A Chaugazosa* 41.6, *Chanaria* 63.3, 64.3); para a fricativa emprégase <x> no caso dos sustantivos *pixotario* (21.29) e *rexellj* (22.13), ben como no topónimo *Requeixo* (*Sanctum Johannem* de *Riqueixo* 11.4-5, *Sancti Iohannis* de *Requeyxo* 17.4) ou nas diversas formas, indicadas máis arriba, do nome de lugar *Freixedo* ~ *Freixendo*.

fundamentalmente <z> e <-t>¹⁰⁸, nolas proporcionan os elementos onomásticos¹⁰⁹, neste caso con preponderancia para os apelidos patronímicos¹¹⁰.

Grafía <z>

Topónimos: Aza (Garcia Garciat de Aza 1.a), Salzedum (6.6), Zemoram (16.b)¹¹¹, Berzido (3.b), Dezia (7.14), Outariz (17.7-8,8-9,14[2],19, 78.5) ~ Aucteriz (1.7) ~ Auctariz (32.3), Penouzoos (17.8), Azzagecedo (17.17), Zurili (Johannes Iohannis de Zurili 19.a), Allariz (Johannes Iohannis de Allariz 20.20, 21.24) ~ Alliariz (29.22), Rouzoos (24.15), Johanne Lupi de Astariz (24.25), Ual do Bezera (28.6), Ual de Gomez (41.3), A Chaugazosa (41.6).

Patronímicos: Ruderigiz (1.a) ~ Rudriguiz (1.b), Fernandiz (4.b), Guterriz (16.b), Menendiz (2.3,4-5,21[2]), Munniz (3.a, 11.b, 27.3, 85.11) ~ Muniz (21.26) ~ Moniz (28.25), Gumez (3.b) ~ Gumiz (4.b) ~ Gomiz (16.b), Aluariz (4.b, 46.b), Luppiz (4.b), Ramiriz (4.b), Pelaiz (11.3,31,a,b) ~ Paiz (13.a[3]) ~ Pelaiz (15.20, 21.1) ~ Pelaiz (18.20), Osoriz (14.1,7,12[2]), Saluadoriz (14.3,b, 21.28), Diaz (14.d, 15.21, 26.b), Aanz (15.22)¹¹², Nuniz (18.22) ~ Nuniz (37.13), Martiniz (28.2,22,24) ~ Martiniz (30.13), Uiuianiz (30.2-3).

Outros antroponímicos: Colazo (Petro Iohannis dicto Colazo 25.2, Petro Iohannis dicto Colazo 34.2), Azenda (44.1), Zancade (Iohannis Zancade 63.4) ~ Zancade (Iohannis Zancade 64.4).

Grafía <-t>

Topónimos: Auterit (84.8) ~ Auterit (123.93).

Antroponímicos: Froilat (1.a), Fernandit (1.a, 84.16) ~ Ffernandit (1.b), Garciat (1.a), Petrit (1.b[2]), Goterrit (1.b), Quintiat (12.b), Suarit (30.12, 41.17), Martint (41.a).

Mais a presenza romance nos documentos latinos, tal como xa se adiantou, non se limita ao aparecemento de formas illadas, pois tamén se recoñecen nos pergamiños secuencias máis ou menos extensas cun alto grao de romanceamento. Os escasos exemplos que recollemos nos diplomas de Naves encóntranse, como se indicou máis arriba, na parte dispositiva do documento, e están relacionados nomeadamente coa localización e delimitación de propiedades, así como con cláusulas ou condicións de cesión dos bens obxecto do negocio¹¹³. Neste sentido, destacan os textos redactados polo monxe notario Xoán Paz, especialmente CD 28¹¹⁴:

¹⁰⁸ Só en testemuños tardíos ou copias aparecen outras solucións, como <ç> (Peyçeyra 45.4-5, *Sancti Ciprianj* de Rouçoos 72.4, Rouçoos 84.12; *Johannis Pelagij*, dicto Maça 123.126; *Laurencius Iohannis Caroço* 123.132) ou <c> (Roucoos 57.10, 58.11, 59.6,7; Paacos 79.6), con este valor.

¹⁰⁹ Fóra dos nomes propios só podemos citar os casos de sustantivos como “alferit” (1.a) ou “zapatarius” (19.c). A grafía <z> mesmo chega a empregarse tardiamente nunha forma verbal como *rezepisse* (78.10).

¹¹⁰ Segundo os datos de Boullón (1999: 54), as terminacións -t e, sobre todo, -z son as máis usadas para o patronímico na documentación medieval latina.

¹¹¹ Emprégase a mesma grafía no adxectivo correspondente a este topónimo: “zamorensis” (1.a).

¹¹² Segundo Rivas Quintas (1991: 372) este patronímico remite ao prenome *Iohannes*.

¹¹³ Tal como se indica en Gutiérrez & Cabana (2007: 147-150), é nestas partes do documento onde se manifesta con maior frecuencia o romanceamento.

¹¹⁴ Gutiérrez & Cabana (2007: 136-137) catalogan este documento entre os híbridos latino-romances e transcriben o fragmento “hereditatem de Pena Longa... con Petro Arie” (Ibid. 148), comprendido entre as liñas 3 e 7 do pergamiño.

“jllam hereditatem de Pena Longa quomodo diuidit per ipsa petra et inde ad Pena do Muogo et inde ao Outeiro da Felgeira et inde alas lageas de Felgeira et inde alo Outeiro da Pena Lubusome et inde reditur superlo Souto et uadit alo marco do Ual do Bezere; jn alia parte quomodo diuidit connos de Caneto perla Pena Lobusome et uadit ao Cancelo et reditur sursum quomodo diuidit con Petro Arie” (28.3-7).

“Desque leuardes fructu, detis II IJ solidos in die Sancti Martinj agnuatim” (28.12-13).

“Et debet esse laborato usque XVJ agnos quo fuerit laboradoiro et persuir per hereditatem Sancte Columbe” (28.14-15).

“unu[m] terenum na Costa in testa da Senara Doniga sicut enmarcada” (30.3-4).

“tria casialia (*sic*) quod abeco em Louredo su synum Sancte Marie de Louredo, que dicta tria casalia uocantur Rrua Cega et Pujtelle et Njno de Cam et sunt decyma Deo” (35.3-5)

Verifícase, pois, que nos documentos latinos de Santa Comba, tal como vén sendo apuntado para outros conxuntos documentais, se inclúen numerosos testemuños de escrita románica. O elemento romance, á parte de presentarse en ocasións en forma de fragmentos compactos dentro do diploma, acostuma manifestarse nos elementos onomásticos (sobre todo, na toponimia), ao paso que os nomes comúns do vulgar están relacionados habitualmente coa explotación da terra (*leira, chousa*), o pagamento de tributos (*meitiga, dereyturis, goiosa, alfonsiins*) ou con cargos e profesións (*zapatarius, pixotario, alferit, meyrino*; apelidos de referencia profesional como *Fereiro* ou *Porteyro*).

3.3.2. Emerxencia e xeneralización do romance galego.

Se ben, como xa se viu, a documentación escrita en latín nos ofrece testemuños de formas romances que mesmo apuntan para a existencia dunha tradición de escrita do vulgar, a scripta románica non se implantará nos diplomas de Santa Comba de Naves ata a segunda metade do século XIII. A emerxencia e xeneralización do romance na documentación do occidente peninsular ten sido obxecto de numerosos estudos e investigacións nos últimos tempos¹¹⁵. Verifícase un renovado interese polas primeiras manifestacións escritas da lingua no ámbito instrumental¹¹⁶, con novas achegas desde

---

¹¹⁵ No referente a edición de diplomas do período de emerxencia, hai que destacar a contribución de Souto Cabo (2008a) que edita 384 documentos, datados entre os anos 1139 e 1270, distribuídos por tres conxuntos: documentos latino-romances (26 documentos), galego-portugueses (346) e galaico-leoneses (12). Pola súa parte, na recentísima publicación de Boullón & Monteagudo (2009) recóllense e estúdanse 55 documentos en galego do período ca. 1225 a ca. 1260, aínda que o primeiro documento da colección aparece localizado no abano temporal 1200-1250 en Lorenzo & Pérez (no prelo).

¹¹⁶ De determinados tipos textuais, como a poesía lírica ou o sermón, propicios para os primeiros ensaios da escrita romance (Monteagudo 2004: 58), non se conservan mostras orixinais. A posibilidade apuntada da existencia dun sermonario en galego a mediados do século XII (Monteagudo 1994: 171), a imaxe das *Homilies d'Organyà* para o catalán, resulta da interpretación errónea dunha referencia a un homiliario da biblioteca da mitra compostelá que se di “de littera galleca”, unha vez que a de “letra galega” era unha das designacións da hoxe coñecida como visigótica e non ten relación ningunha coa lingua en que o libro estaba escrito (Santos 1994: 69, 72 nota 2). Aceptou a hipótese Mariño (1998: 84, 141, 186) e, despois da rectificación de Monteagudo (1999: 112 e 2004: 58), aínda se recolle en Freixeiro (2006: 19).

Portugal¹¹⁷, non exentas de polémica sobre a identificación lingüística dos textos propostos¹¹⁸, e, en menor medida, desde Galiza, mais que, en calquera caso, deseñan un panorama ben diferente daquel ata hai pouco existente¹¹⁹. No caso da documentación galega contributos recentes viñeron sobre todo descartar instrumentos que se consideraban da primeira metade do século XIII (cf. Lorenzo 2004b: 37-39)¹²⁰, aínda que tamén se aducen novos pergamiños como integrantes da primitiva produción galega¹²¹.

De calquera das formas, continúa vixente a afirmación de que a xeneralización da escrita galega se produce na segunda metade do século XIII, podendo aínda

---

¹¹⁷ Entre as edicións de documentos son de destacar os traballos de Martins (sobre todo, 1999 e 2001), onde se postula a “Noticia de Fiadores de Paio Soares Romeu” (1175) como a primeira manifestación escrita do portugués, e Souto Cabo (2003a), que chama a atención sobre o “Pacto de Gomes Pais e Ramiro Pais”, para o que propón unha data de redacción entre os anos 1169 e 1173, datación contestada en Martins (2007: 162 nota 1) que o considera de 1175. Sobre a cuestión pódese ver a síntese de Castro (2004: 121-125).

¹¹⁸ Emiliano (2003) contesta o carácter portugués da “Noticia de Fiadores de Paio Soares Romeu” (1175), a quen se responde en Martins (2004), o mesmo que Souto Cabo (2003a:336-337, 339-341). Para Lorenzo (2004b: 33) estes e outros documentos do século XII aducidos por Martins e Souto Cabo “ou ben son documentos híbridos latino-romances, ou ben son frases romances incrustadas en documentos latinos”. En sentido parecido se expresa Monteagudo (2007: 293): “os testemuños en foco poderán considerarse todo o máis precursores da escrita romance, pero non textos plenamente romances no senso que se adoita empregar a este termo —textos escritos en galego-portugués”.

¹¹⁹ Consecuencia deste novo panorama, inventarios de primeiros documentos en romance poden atoparse en Boullón (2004; documentos galegos editados anteriores a 1260), Souto Cabo (2004: 588; documentos galegos e portugueses ata 1250) e (2006; documentos galegos ata 1260 e portugueses ata 1270), onde se realiza unha extensa crítica do elenco de Ana Isabel Boullón, Martins (2007: 183-184; documentos portugueses ata 1255) e Monteagudo (2007: 310-311; documentación das áreas galego-portuguesa e astur-leonesa anterior a 1250 e documentos galegos anteriores a 1255).

¹²⁰ Dende a súa publicación por Romaní (1989), víñase considerando o Testamento de Estevo Pérez como o máis antigo texto en galego, ao datalo en 1230, unha datación que non se corrixe no posterior estudo do documento de Souto Cabo (1996). A rectificación da data do instrumento, que Tato Plaza (2004) sitúa no ano 1260, non estivo exenta de polémica (cf. Lorenzo 2003: 162 e 2004b:37-38; Souto Cabo 2004: 586-587 e 2006: 55-57). O mesmo autor (Tato Plaza 1997) tamén excluiu do repertorio de documentos máis antigos dous diplomas de Oseira, presuntamente do ano 1229. Recentemente, Monteagudo (2005) chamou a atención sobre a versión en romance do Foro do Burgo do Castro Caldelas, supostamente redactado en 1228, datación contestada por Souto Cabo (2006: 28-35). Posteriormente, o propio Monteagudo (2007: 311), que no mesmo lugar (pp. 304-305) responde a algún dos argumentos aducidos no citado traballo de José António Souto, insire o privilexio no abano temporal de 1228 a 1250, indicando ademais que non existe certeza sobre a data e avanzando una probable localización cronolóxica en ca. 1250. Xa en Monteagudo (2008: 266) confirma esta datación nestes termos: “atendendo a todo o conxunto de elementos de xuízo que levamos manexado (diplomáticos, paleográficos, scriptolingüísticos e históricos), estimamos que o traslado do orixinal latino debeu de ser efectuado contra os finais do reinado de Fernando III en Galicia e León ou nos primeiros do seu fillo Afonso X. Aínda que en teoría puido facerse en calquera momento a partir de ca. 1230, os elementos que levamos barallado apuntan claramente cara os arredores de 1250”.

¹²¹ De maneira que, tendo en conta unicamente instrumentos orixinais e sen problemas de identificación lingüística, en Galiza hoxe coñecemos como primeiras manifestacións escritas da lingua dous documentos do mosteiro ourensán de Melón (Lorenzo 2003:162 e 2004b: 38): unha compravenda de 1231 (ed. en Souto Cabo 2003b: 812-813, 2004: 596, 2008a: 51 e 2008b: 182-183) e un foro de 1233 (ed. en Souto Cabo 2004: 597), este último parcialmente en latín. Sobre a polémica da “descuberta” destes documentos, véxase Lorenzo (2004b: 38) e Souto Cabo (2004: 585-586).

apuntarse “o ano 1255 como o fito que marca unha nidia mudanza de rumbo na emerxencia da escrita en romance galego [...], pois nese ano rexistramos non menos dunha ducia de documentos plenamente romances” (Monteagudo 2007: 306-307). Precisamente dese ano é o primeiro documento en galego de Santa Comba, unha sentenza ditada polo xuíz Oveco Luz en relación co pagamento dunha loitosa ao mosteiro de Naves. Con todo, só contra o último cuarto do século se afirma o romance galego nos pergamiños do mosteiro¹²², como se pode comprobar no Cadro II¹²³, á semellanza do que acontece noutras coleccións diplomáticas monásticas¹²⁴.

CADRO II

LINGUAS DO DOCUMENTOS NA SEGUNDA METADE DO SÉCULO XIII

	1250/1259	1260/1269	1270/1279	1280/1289	1290/1299	Total
Latín	17 (1)	10 (1)	8	1 (1)	3	39 (3)
Galego	1	1	2	6	3	13
Gal. (cast.)	0	0	1	0	0	1
Cast. (lat.)	(1)	0	0	0	0	(1)

- 1250-1259 (CD 26-79). *Latín*: CD 26-30, 32-38, 39 (copia), 40-44. *Galego*: CD 31. *Castelán (latín)*: CD 100 (copia).
- 1260-1269 (CD 45-55). *Latín*: CD 45-47, 49-55, 123 (incluído; liñas 122-133). *Galego*: CD 48.
- 1270-1279 (CD 56-66). *Latín*: CD 56-61 (57 e 58 fan carta partida), 63-64 (fan carta partida). *Galego*: CD 65-66. *Galego (castelán)*: CD 62.
- 1280-1289 (CD 67-73). *Latín*: CD 72, 190 (incluído; liñas 7-18). *Galego*: CD 67-71, 73.
- 1290-1299 (CD 74-79). *Latín*: CD 74, 78-79. *Galego*: CD 75-77.

¹²² No xa citado traballo de Lorenzo (2004b) sobre a emerxencia e decadencia do galego escrito, recóllese referencia á documentación de Naves deste período, tanto dos documentos en latín e en galego (p. 47) coma dos traslados das cartas en castelán de Afonso X (p. 82-83, 131) a que nos referiremos máis abaixo.

¹²³ As diverxencias cos datos do Cadro I débense a que incluímos agora unha copia do século XIV dun privilexio en castelán confirmatorio doutros en latín (CD 100), ben como dous documentos latinos incluídos en CD 123 (l. 122-133) e 190. Non se integra neste repertorio, pola súa parte, o documento CD 93, datado entre os anos 1297 e 1312.

¹²⁴ Tendo en conta os diplomas de nove cenobios galegos do período de 1256 a 1285, Souto Cabo (2002a: 442) computa “242 romances sobre un total de 574. Isto supom 42% de documentos em galego-português para o período em análise, passando de 3% no primeiro segmento [de cinco anos] a 86% no último”. En Portugal, pola súa parte, é máis serodia esta xeneralización do romance, como se pode comprobar na documentación de Santa Maria de Alcobaça, onde “o uso do latim continua a ser maioritário, no mínimo, até ao final do século [XIII], particularmente nas cartas emanadas directamente do convento” (Souto Cabo 2002b: 370)

Da observación destes primeiros documentos en romance galego, pódense tirar algunhas conclusións sobre as motivacións da mudanza escriptolingüística nos instrumentos notariais, obxecto de atención tamén pola investigación recente sobre as primeiras manifestacións da lingua, que ten apuntado para a importancia dunha tradición de escrita relacionada coa lírica¹²⁵, ben como para a existencia de determinadas tipoloxías diplomáticas favorecedoras do uso do romance¹²⁶. Neste sentido, parece existir consenso entre os diferentes autores na relevancia que se outorga a un impulso extra galego¹²⁷, da corte real, como factor decisivo no emprego e xeneralización do romance. Esta influencia da chancelería real manifestarase na adopción do vulgar por determinados redactores de instrumentos¹²⁸. Parece, en efecto, que a lingua do documento depende en boa medida do rogatario que interveña¹²⁹, coadxuvando a variable “autor”, tendencialmente non relixioso.

Así, ata a adopción definitiva do galego na escrituración dos negocios do mosteiro, que podemos datar en 1289 (CD 73) co notario monástico Gonzalo Pérez¹³⁰, os redactores dos primeiros documentos romances son ou ben notarios da terra de

---

¹²⁵ Sobre a relevancia dunha tradición de escrita relacionada coa produción lírica na emerxencia do romance na escrita instrumental, tense chamado a atención tanto desde Portugal (Martins 2001: 38-44 [texto reproducido con alteracións en Martins 2004: 518-521]) coma de Galiza (Boullón 2005: 50-51, Monteagudo 2007: 298-304), aínda que tamén se ten apuntado que “se trata de tradicións diferentes en orixe e [...] sen claros puntos de conexión” (Souto Cabo 2008b: 181).

¹²⁶ Sobre todo no que atinxe a documentos portugueses (cf. Souto Cabo 2003a en relación coa primitiva produción portuguesa do século XII, e 2003b para documentos da primeira metade do século XIII), véñense vinculando as primeiras manifestacións documentais en romance a determinados tipos diplomáticos, menos suxeitos a modelos formulísticos latinos e favorecedores do emprego do romance, que se designan conxuntamente *documentos de proba* (frente aos documentos dispositivos), cuxo obxectivo é “consignar e perpetuar a memoria de um acto jurídico (oral ou escrito) ou dar testemunho de factos que possam vir a ser objecto de tratamento jurídico”, polo que “dispensam a subscrição por notário e testemunhas” (Martins 1999: 497). Esta distinción entre documentos probatorios e dispositivos presenta “escasa utilidade para os textos producidos no territorio galego” (Monteagudo 2007: 309), pois, como sinala Souto Cabo (2008b: 173) en relación co máis antigo instrumento en galego (unha compravenda do mosteiro de Melón datada en 1231), “non parece que teña existido calquer tipo de coarctada diplomática que xustifique o recurso ao (novo) modelo escritural romance, até ese momento praticamente inédito en território galaico. A carta, en correspondencia coas exixencias diplomáticas propias dunha compravenda, reúne todos os requisitos da documentazón dispositiva”.

¹²⁷ Monteagudo (2007: 275-276) entende “o proceso de emerxencia do romance na escrita como un caso de propagación dunha innovación que en liñas xerais avanza gradualmente do oriente cara ao occidente e do norte cara ao sur. A súa orixe remota hai que situar no ámbito cultural franco, mentres que a súa difusión na área centro-occidental da Península Ibérica se produciu dunha banda por contacto entre as rexións xeograficamente próximas, e doutra a través do intercambio duns centros culturais con outros, a comezar polos que recibiron un influxo máis forte da cultura ultrapirenaica. [...] no noso caso o avance se produciu a partir [do] centro da península, desde a área castelá (en senso lato) cara ao oeste, afectando antes ao dominio astur-leonés e inmediatamente despois ao galego-portugués”.

¹²⁸ Xa Lucas Álvarez (1989: 374-375) advertía de diferenzas importantes na escolla escriptolingüística “según se trate de notarios episcopales o reales y concejiles. Los primeros mantienen el uso del latín hasta finales del siglo XIII; los monásticos quedan en un punto intermedio entre los episcopales y los reales, y éstos con los concejiles utilizan con preferencia o exclusividad el gallego desde su creación”.

¹²⁹ No mesmo aspecto incide Monteagudo (1997: 310) ao chamar a atención para “o contributo dos notarios de concello e os notarios de designación real” na emerxencia do romance galego neste período.

¹³⁰ Trátase do primeiro monxe notario que emprega a escrita galega. Despois desta data o latín só aparece en documentos cuxo autor non é o prior e o convento de Naves (cf. CD 74, 78, 79).

Búbal¹³¹ ou ben notarios públicos e/ou xurados da cidade de Ourense¹³². No primeiro caso, trátase de funcionarios nomeados polo rei, polo que o emprego do romance se debería á incidencia dos usos e orientacións lingüísticas da curia real¹³³. Ademais, é de salientar que a extracción laica do (co)outorgante destes instrumentos; só en 1287 (CD 71) aparece o prior e o convento do mosteiro como autor. Para o caso dos tabelións de Ourense, hai que notar que se trata de fedatarios da cidade e non da curia episcopal¹³⁴. Os notarios da cidade, pois, parecen ser máis permeables á lingua vulgar cós vinculados ao bispo e a igrexa de Ourense, feito que se debe atribuír a que predominantemente se ocupan de escriturar negocios non eclesiásticos¹³⁵. E tamén neste caso os (co)autores presentan un perfil non relixioso, sendo de destacar a intervención de funcionarios rexios en máis dun instrumento (porteiros en CD 62, investigadores en CD 65).

Mais a escrita romance, como se pode comprobar nos datos do Cadro II, non está representada neste período unicamente polo galego. Aínda que de xeito moi exíguo, tamén conservamos mostras de romance castelán que respectan a un par de documentos. Un dos casos é o dun privilexio confirmatorio de Afonso X de 1255 (CD 100), conservado en traslado autorizado de 1325 (con suscripción en galego), que inclúe o texto en latín da mercé concedida por Afonso IX e confirmada por Fernando III. Por outra parte, en castelán están dúas cartas incluídas nun documento en galego de 1278, unha do propio Rei Sabio e outra de Estevo Fernández, seu meiriño maior en Galiza (CD 62). Como xa se sinalou, na curia real o emprego do romance castelán xa estaba normalizado, polo que non é de estrañar o emprego do romance centro-peninsular por parte do rei ou dun seu oficial¹³⁶.

En fin, parece deducirse destas primeiras manifestacións da escrita galega que a expansión da expresión románica, a partir dun impulso procedente dos usos da chancelería rexia, se desenvolve nos seus comezos nun medio laico, tanto da man de fedatarios nomeados pola curia real coma de notarios da cidade de Ourense. Do mesmo xeito, as escasas manifestacións do romance centro-peninsular están relacionadas coa corte, con autores como o propio rei ou un cargo de nomeamento rexio. Como se verá

---

¹³¹ Con intitulación parcialmente diferente: Pedro Domínguez, notario de Búbal e Temes (CD 31), e Xoán Ares, notario público (CD 67, 68) ou do rei (CD 69, 71) en Orcellón, Búbal e Castela.

¹³² É o caso de Martiño Pérez (notario xurado de Ourense; CD 48, 70), Afonso Pérez (notario público e xurado de Ourense; CD 62) e Pedro Eanes (notario xurado da cidade de Ourense; CD 65, 66).

¹³³ Xa “durante a década de 1240 [no orixinal, por erro, 1940] culmina o proceso de ascensión do romance a idioma oficial da chancelería de León-Castela. [...] Ás portas da metade do século, o castelán impuxérase de xeito practicamente completo e irreversible na documentación oficial da monarquía castelán-leonesa” (Monteagudo 2007: 280).

¹³⁴ Aínda que Lucas Álvarez (1989: 372) defende que os tabelións da curia do bispo e os “notarii publici” das cidades episcopais manteñen unha mesma fidelidade á escrita latina, se reparamos nas suscripcións do elenco de rogatarios de Ourense que inclúe o autor no mesmo traballo (pp. 414-422), notarase como os casos de notarios que empregan o galego son sempre aqueles que non expresan na suscripción unha vinculación ao bispo ou á igrexa de Ourense.

¹³⁵ Hai tamén casos de redactores que empregan latín e galego, como o notario de Ourense Domingos Eanes, que usa o latín en dous documentos (CD 74,78) e logo xa o galego (CD.81).

¹³⁶ Existen abundantes exemplos de emprego do castelán na segunda metade do XIII en documentos respectantes ao reino de Galiza, sobre todo no caso de diplomas reais e, en menor medida, en instrumentos vinculados a individuos non galegos (cf. Lorenzo 2004b: 82-84, 86-87).

no apartado seguinte, durante moito tempo as excepcións ao emprego da escrita galega encontran igualmente a súa explicación en que se deben a autores non galegos.

3.3.3. Do galego ao castelán.

Á entrada do *século XIV* o galego xa está plenamente instalado como lingua instrumental en Santa Comba de Naves¹³⁷ ao ser asumido, tal como se indicou no apartado anterior, polo monxe notario Gonzalo Pérez, práctica que continuarán, é claro, os seus sucesores. Chega mesmo a empregarse a lingua nunha comunicación de 1302 dirixida á corte¹³⁸, na que se informa a Fernando IV de que o prior e o convento de Santa Comba “aújam perdudo quanto aújam pellas gerras que foron della morte de uosso padre rrey don Sancho” (82.5)¹³⁹.

Os diplomas procedentes da chancelaría real, no entanto, están sempre redactados en castelán, para alén de, fronte ao que ocorría na centuria anterior, ter unha maior expresión en relación co conxunto de pergamíños de Naves do trescentos. Unha presenza esta debida a que o mosteiro recorre sucesivamente, para a confirmación dos seus privilexios, a Fernando IV (CD 83, 84¹⁴⁰, 85, 88), Afonso XI (CD 104), Pedro I (CD 117), Henrique II (CD 132) e Xoán I (CD 136¹⁴¹, 137, 141¹⁴²), a quen tamén acoden para queixarse das encomendas indebidas a que está suxeito o cenobio (CD 139). Fóra das cartas reais, neste século os restantes exemplos de emprego do romance centro-peninsular están, unha vez máis, relacionados coa curia real. É o caso dunha carta enviada por Diego García, adiantado maior de Galiza, ao meiriño de Orcellón, Búbal e Castela en relación cos privilexios reais de Santa Comba (CD 89), ben como o do dun documento no que María Fernández, ama da raíña María de Molina e da súa filla a infanta Isabel, lle restitúe ao electo e ao cabido de Lugo propiedades que tiña desta igrexa no couto de Santo Eusebio (CD 91)¹⁴³.

---

¹³⁷ E en todo o Reino, pois durante este século “os docs. orixinarios de Galicia son practicamente unilingües en galego” (Monteagudo 1985: 95).

¹³⁸ Constituiría este diploma unha excepción ao panorama deseñado por Monteagudo (1994: 178) cando indica que “nos documentos de circulación interna, a práctica máis habitual era o uso do galego, servindo o castelán soamente como lingua de relación coa corte”. Mariño (1998: 186), aínda recoñecendo o castelán como lingua habitual nestas comunicacións, informa sobre unha queixa en galego que o cabido da igrexa de Ourense dirixe a Henrique III en 1394.

¹³⁹ Recóllense no documento varios testemuños dos danos causados ao mosteiro e aos seus coutos, depoimentos estes que consigna Lourenzo Rodríguez, notario real nas terras de Castela e Búbal, da man do xuíz Fernando Eanes de Garabás, a quen piden os frades de Naves que “de meu offisio que eu que o enquerresse *per vn* uosso notario *e* que elles que o enviarían aa uosa merçé” (82.10), “teméndosse [os monxes] *per* que vollo elles assý envasen querrellar dello *non* creerdes *per* súa sinpres paráuo” (82.9).

¹⁴⁰ Tamén aparece incluído en CD 123 (l. 85-121).

¹⁴¹ Está incluído nun documento en galego.

¹⁴² Trátase dun traslado coa suscripción notarial en galego.

¹⁴³ Este segundo diploma consérvase como traslado coa suscripción notarial en galego.

Os escasos exemplos de emprego do latín nesta centuria remítenos a negocios que se circunscriben ao ámbito eclesiástico, con autoría episcopal¹⁴⁴. Así, D. Xoán de Cardalhac, bispo de Ourense orixinario da occitana Carcin (López 1933-1935: 39), emprega o latín para confirmar un foro realizado polo prior e o convento de Naves a un seu cóengo (CD 125)¹⁴⁵, o mesmo que o titular da sede lucense, frei Pedro López, nunha procuración concedida a Lourenzo Pérez, racioneiro de Ourense, para unha permuta co mosteiro de Celanova (incluída en CD 133, l. 4-24).

Esta normalidade no uso do galego continúa durante o *século XV*, aínda que xa se aprecian sinais nos documentos que preludian o proceso de substitución da lingua polo romance central, ao paso que o latín practicamente desaparece¹⁴⁶. Para alén dalgúns documentos illados escritos en castelán¹⁴⁷, ata ben entrado o século o romance de Castela maniféstase principalmente nas *suscricións* de “escriuano” do rei¹⁴⁸, mais non só¹⁴⁹, que no resto do documento empregan o galego, con maior ou menor grao de interferencia do castelán¹⁵⁰, sexan eles mesmos ou escribáns ao seu servizo os que redactan o instrumento. Esta situación de duplicidade lingüística pódese verificar nos contratos autorizados por Xoán García, tanto nos documentos que “fixo escribir” (CD

---

¹⁴⁴ Deixamos a un lado os privilexios e confirmacións en latín incluídos nos diplomas reais que vimos de citar, como é o caso de CD 84 (inclúe privilexio de Afonso VII; cf. CD 1) e 85 (inclúe privilexio de Afonso IX). O primeiro dos documentos tamén está incluído en CD 123 (l. 85-121), pergamiño no que ademais se copia un foro en latín de 1265 (l. 122-133), trasladado en 1353 con suscrición tamén en latín, que xa consideramos no apartado anterior.

¹⁴⁵ Do mesmo bispo temos unha procuración en galego en CD 123 (l. 4-20).

¹⁴⁶ A única mostra de escrita latina procede da curia pontificia e está incluída en CD 190: o traslado, realizado en Compostela en 1431, dunha bula do papa Martiño IV (1283) confirmada por Martiño V (1428).

¹⁴⁷ Nos dous exemplos que existen, a escolla lingüística vén condicionada pola orixe non galega do redactor. Un deles é o documento CD 173 (1436) que, suscrito polo notario apostólico Xoán López de Arévalo, recolle o “mandamiento e sentencia” ditado polo bispo de Ourense, D. Diego Rapado, sobre a administración e funcionamento interno do mosteiro de Santa Comba. No segundo caso, trátase dunha carta (incluída en CD 190, l. 68-71) enviada por frei Filipe de Astorga, “mjnjstro e sieruo de los frayres menores en la proujncia de Santiago” (190.68-69), aos frades franciscanos de Ourense.

¹⁴⁸ Exemplos de notarios de nomeamento real que suscriben en castelán son Rodrigo Fernández da Somoza (CD 198), no ano 1454, ou Xoán García (CD 215-218, 220-229, 232-233, 239), entre 1471 e 1483. Como antecedente da validación en castelán, é de interese sinalar que o notario real Afonso Martís da Costa emprega na súa suscrición, xa en documentos dos anos 1410 e 1426, castelanismos como “escriuano” (148.20, 162.19), “Gallysja” (148.20), “çibdat” (148.20, 162.20), “testigos” (148.21, 162.20) ou “verdat” (148.22, 162.21).

¹⁴⁹ O notario apostólico García Fernández de Berlanga, crego da diocese de Sigüenza e cóengo da igrexa de Ourense, suscribe en castelán unha “carta de conpromjnso” de 1464 entre o cabido de Ourense e o mosteiro de Santa Comba (CD 212), mentres emprega a mesma lingua cun fragmento intercalado en galego na validación do traslado dun documento de 1441 (CD 179). Xa contra a fin do século, en 1496 (CD 263), o notario público de Ourense Simón Rodríguez do Souto fai o mesmo para validar un aforamento de Santa Comba, ao igual que acontece con dous documentos sacados, no século XVI, polos tamén notarios de Ourense Francisco Fernández Vicente (CD 219) e Fernando Páez (CD 265).

¹⁵⁰ Da crecente influencia da lingua castelá son testemuño ben expresivo os documentos do notario Xoán García. A título de exemplo, repárese nos castelanismos, nalgún caso formas híbridas galego-castelás, que se empregan en CD 217 (entre parénteses indícase a liña): sepan (1), el (2), herencia (4), rregidor (4), çibdad (5,31), fasta (7), preçio (9,26), presençia (11), testigos (11,31), florines (11), rrayales (11), donaçón (13), es (14), alianzaçón (18), general (27,28), duda (29), yuso (29).

216-218, 220-222, 224-229, 233)¹⁵¹ coma nos que el mesmo redixiu (CD 215, 223, 232¹⁵²).

O peso da tradición instrumental en galego aínda se fai sentir en notarios non galegos, como o tabelión real Pedro de Jaén, que redacta un texto en 1469 (CD 214) que xa podemos considerar híbrido, ou no notario monástico Pedro de Salamanca, primeiro monxe de Naves que emprega o castelán nos documentos que suscribe entre 1491 e 1494 (CD 245-249, 251-252, 254), aínda que adoptando a miúdo fôr(ul)as galegas. Se reparamos na cláusula penal dos documentos validados por este último, poderase apreciar a incidencia do galego na súa escrita (destacamos as formas exclusivamente galegas dos fragmentos).

*E es puesto e otorgado entre nós, las **ditas** partes, que qualquier de nós, las **ditas** partes, [que] contra lo susodicho quisier yr e lo non cumplier o **gardar**, que **peyte ha dita** parte por nonble de pena dyes mjll *maravedýs* **vellos de boa** moneda e á vós del rrey otros tantos; e a **dita** pena pagada e por esta *nostra* carta e las cosas en ella contenjdas queden firmes e valederas durante lo **dito tempo**. E que esta carta non valga sy non fuere firmada de mý, o **dyto** prior (245.22-25)*

*Et [he] **posto** e otorgado que **cualquer** de nós que contra esto **for** o pasar o ansý non conplyer o guardar, que **peyte** de pena e postura, jntese á parte guardante mjll *maravedis* **vellos** de pena e á voz del rrey otros tantos; e a **dita** pena pagada o non, esta carta e todas las cosas en ella **conteúdas** finquen firmes e **valan** en **seu tempo** e tenor. E que esta carta non **valla** saluo sy **for** firmada de mý, o **dito** prior (251.30-33).*

A incorporación da lingua da corte á documentación de Santa Comba prodúcese, en consecuencia, fundamentalmente durante a segunda metade da centuria do catrocentos, da man de redactores non galegos ou de notarios que manifestan na intitulación o seu carácter de “escruianos” do rei, mais respectando, en maior ou menor medida, os usos lingüístico-diplomáticos do reino galego. A situación que se verifica na mudanza de século, coincidindo coa reforma benedictina¹⁵³ e a incorporación do priorado a Celanova, é ben diferente: coa asunción por parte dos superiores de Celanova, a comezar polo reformador dos mosteiros benedictinos galegos, frei Bernardino de la Torre, da titularidade de Santa Comba e como outorgantes dos seus contratos, o castelán instálase de xeito case definitivo nos pergamiños do priorato¹⁵⁴. E

---

¹⁵¹ No caso de CD 239, que tamén suscribe, estamos perante un traslado.

¹⁵² Neste último documento non se explicita se o redactor é o propio notario ou un seu escribán, mais consideramos que o escribiu a mesma man que os anteriores.

¹⁵³ Segundo López Ferreiro (2008: 25-50), a reforma das institucións monacais galegas foi impulsada polos Reis Católicos, por medio das xestións realizadas nese sentido polos seus embaixadores xunto da curia papal. Así, como consecuencia da embaixada de Diego López de Haro, gobernador de Galicia, a quen en 1493 os monarcas encargan especialmente que procuren “la reformacion de los monasterios del reino de Galicia, y facultad para remover sus personas y poner otras en su lugar” (Ibid. p. 39), o papa Alexandre VI encomenda no ano seguinte ao prior de San Benito de Valladolid a reforma dos cenobios bieitos do reino. Isto supuxo a introdución en Galiza dun dos “organismos novos impostos desde fóra (Audiencia, “Santa Hermandad”, Gobernadores, Correxedores, Inquisición, Congregación monástica de Valladolid, etc.), nutridos maiormente con funcionarios estranxeiros e contando co concurso dos sectores autóctonos intermediarios e subalternos” (López Carreira 2005:426).

¹⁵⁴ A reforma, “impulsada desde San Benito de Valladolid con el apoyo eficaz de los Reyes Católicos” (Duro 1977b: 71), abre un período, entre os últimos anos do XV e comezos do XVI, no que os

agora a interferencia prodúcese na dirección contraria, dun xeito que, en certa medida, resulta análogo ao que se viu no caso da presenza de formas romances nos textos latinos (caracterización e delimitación de propiedades, designación de tributos, elementos onomásticos): a realidade da lingua falada faise sentir na redacción dos documentos. Ao tempo, subsisten aínda algunhas fórmulas típicas e usos de escrita dos instrumentos en galego. Ilustramos esta situación nos treitos que aparecen a continuación, destacando estas fórm(ul)as.

Y darés cada año de foro del dicho lugar la quarta del pan, trigo, **myllo que Devs en el der**, e vn **porquo por Natal** y vn carnero por San Juan e vn carro de **palla**, otro de leña y media fanega de çebada y vna gallyna de (de) fumaje e diseséys *maravedís* de derechos bjejos y **lujtosa** y los otros **husos e costumes** (1503; 269.8-9)

Y darés d'él **oytava** y vuestras bozes sétjma **por ollo del mordomo**, y lebarés *nuestra* parte a la granja y farés los otros **vsos y costumes** (1504; 270.7-8)

Conbiene a saber, que vos aforamos la **nosa** viña **d'Outeyro** d'Ajo, que **foy** de Gonçalo Núñez, así como demarca de la vna parte por el camjno que **vay para** Mende, que sale *para* el **Pereyro**, et de la otra parte demarca *con* vna de Domj[n]go Gónçalez et de otra parte con vna de **Rroý Martiz** et de la otra parte entesta en el camjno que **vay para Çeboljño** (1520; 278.8-10).

Conviene a saber, que vos aforamos el **tarrêo** de Mjnforte con sus vinas que están **feitas** en él y con **seu** monte, *segundo* está amurado sobre sí, que serán **trinta** cabaduras de monte y de vna, **segundo** parte con otra viña de **Lopo do Várreo** y en çima entestan **no camjño d'Ourense** y en baxo **feren no Poco Meymón** y de la otra parte con heredad de **Gonçalo Martiz**.

Y más vos aforamos **o vaçelo do Souto con seu monte**, que serán de monte y de vna seis cavaduras poco más o menos, **segundo** parte con la vna **vella da Mouteira** y por la **Fonte Vella** y de la otra parte con el **souto** de Pero Gómez.

Yten más vos aforamos el **tarrêo dos Carvallos da Rretorta**, que será para fazer tres cabaduras de vna poco más o menos, **segundo** parte con la vna de **Gonçalo** de Nabes y **da** otra parte con el **tarreo** de Áluaro de Vntes (1523; 282. 5-9).

Conviene a saber, que vos aforamos el lugar de Mjnforte, como parte con las vinas de Mjnforte que son **dos de Bárreo** y d'alí como **bén topar na bina que ten amurada Juan da Vila na Portela**, y según que **bay** por el camjño que **bay para** Santa Conba y **topa nos Canpelinos**, y así como **bay por su O Tufo** y **bay topar nas Lanpaças**, y como **bay** por el **Rrigeiriño** fasta **topar no camjno rreal que bay para** Horense y d'allí fasta topar en el monte de **Gonçalo** Gayo (1523; 283.6-8).

Dentro destas dichas demarcaciones están las propiedades siguientes: juntamente con las dichas casas, tiene el dicho lugar vna **eyra** y quynze **çerdeyras** y çinco **figeyras** y quynze **maçeyras**, sesenta pies de **casteñeros** que harán dos *fanegas* de **semente**, y vna **horta** que hará vn coarto de **semente**, más vna *fanega* y *media* de heredad para senbrar navos; más otra heredad que se dize el **Agro d'Outeyro**, que será seys *fanegas* de senbradura; con más otra heredad que se dize **dos Alvaredos**, que será vna *fanega* de senbradura, y más otra heredad de **Tanjesinos** que llevará vna *fanega* de **semente**; con más otra heredad que se dize de **Río de Vouças**, que serán çinco almudes de **semente**; con más las heredades de Corneda y **Agro da Golpelleyra** que serán seys

---

presidentes-reformadores imponden o castelán. Ao igual que en Naves, na abadía de San Rosendo, a instalación do castelán coincide coa morte en 1494 do abade Lopo Gómez de Ribadal, que tamén fora prior de Santa Comba, a quen substitúe Diego de la Plaza (cf. Vaquero Díaz 2004b). A partir dese momento, tanto o noso priorato coma outras fundacións bieitas galegas, van ser presididas habitualmente por foráncos, como é ben sabido.

fanegas de semente; con más tres *lameyros* que llevarán *fanega* y *media* de *semente*; con más tres *fanegas* de monte que no son para labrar (1547; 287.14-19).

Xa despois da anexión a Celanova, porén, aínda se redactan algúns documentos que dan continuidade á situación anterior ata o ano 1513, data do que consideramos último documento en galego de Santa Comba¹⁵⁵; o castelán restrinxido á fe do notario e o resto do texto fundamentalmente en galego (cf. CD 268, 274, 276)¹⁵⁶, cun elevado grao de interferencia nalgún caso, moi preto do carácter híbrido que atribuímos a CD 271, 272 e 275. No entanto, como se puido comprobar, o galego xa viña perdendo dende o século anterior o rango de lingua dos instrumentos¹⁵⁷, situación que certa disposición relativa ao oficio notarial veu culminar¹⁵⁸.

A documentación de Naves espella, pois, o emprego de tres sistemas de escrita que, coas precisións que se viñeron apuntado, se presentan sucesivamente, con características comúns nos procesos de transición, mais tamén especificidades. No paso do latín ao romance, a escrita adáptase á realidade lingüística galega, que xa facía sentir a súa presenza na escrita latina. Na substitución do galego polo romance central opera a influencia dos usos lingüísticos da curia real, que se manifesta nos notarios de nomeamento rexio, ben como o importante continxente de cargos e funcionarios foráneos que se instalan en Galiza nos finais da Idade Media.

---

¹⁵⁵ Na documentación medieval, no referente á pervivencia do galego, encontramos un “panorama moi heteroxéneo, pois nalgúns lugares a produción en galego non pasa de finais do século XV, noutros chega á primeira década do XVI, noutros á segunda, noutros ata 1528, 1529 ou 1532 e mesmo, ocasionalmente, ata 1553, 1591 ou 1596” (Lorenzo 2004b: 68).

¹⁵⁶ Curiosamente outorga o documento CD 274 (ano 1512) Ares de Santa María, derradeiro prior de Santa Comba antes da anexión a Celanova, que en 1499 resiste nun primeiro momento á reforma para logo fuxir do mosteiro (Duro 1968: 161-164). Este aforamento foi confirmado posteriormente en castelán, no mesmo pergamiño, polos priores Pedro de Hormilla e Juan de Valpuesta.

¹⁵⁷ Nun proceso de castelanización que no Reino de Galiza, segundo Monteagudo (1994: 179) “comezou na cúpula nobiliar (arcebispo de Santiago, outros bispos, representantes do rei) e estendeuse pasenñamente cara a abaixo na pirámide social, ó paso que marca a tendencia cada vez máis acentuada de outorgar cargos importantes, anteriormente ocupados de forma maioritaria por individuos de orixe galega, a persoeiros da nobreza castelá ou de ámbito castelán”.

¹⁵⁸ Para a desaparición do galego instrumental considera Ferro Couselo (1958: 253) “decisiva a lei dada en 1480, a petición dos procuradores das Cortes de Toledo, pola que se manda que de entón en diante non se dea tódoo de escribano sin esame e sin licencia do Real Consello. Destoncias os escribanos de Galicia tiveron que deixar os seus formularios pra adeprender os allecos”.

CADRO I
A LINGUA DOS DOCUMENTOS DE SANTA COMBA DE NAVES

	S. XII	1200-1249	1250-1299	1300-1349	1350-1399	1400-1449	1450-1499	S. XVI	Total
Latín	8 (1)	15 (1)	39 (1)		1				63 (3)
Galego			13	26 (1)	20 (1)	46 (3)	55 (7)	3	163 (12)
Castelán				4 (1)	4 (1)	1	8	20	37 (2)
Galego (lat.)					1				1
Galego (cast.)			1		1				2
Galego (lat. e cast.)					1	1			2
Castelán (lat.)				1 (2)					1 (2)
Híbridos							1	2 (1)	3 (1)

4. Normas de edición dos documentos.

A multiplicidade de redactores e linguas presente nos pergamiños de Santa Comba de Naves ao longo dos cinco séculos que cobren, unha heteroxeneidade, por outra parte, común a calquera colección diplomática de institucións monásticas galegas, necesariamente repercute sobre as normas de edición adoptadas. A nosa pretensión foi establecer uns parámetros editoriais que servisen, con adaptacións ás características particulares de cada un dos escribáns e *scriptas*, a toda a documentación, coa intención de manter unha certa unidade e coherencia interna na edición da CD. Neste sentido, tamén se tivo moi presente que o obxectivo fundamental é presentar un texto que cumpra coas esixencias da investigación nos diferentes campos aos que pode interesar.

Divídese a abordaxe dos criterios empregados para a edición dos diplomas de Naves en dous niveis. Por un lado, explíctase como se procedeu á ordenación e datación dos documentos, ao igual que se refiren os elementos tidos en conta para a elaboración do resumo do contido e as informacións de arquivo e bibliográficas referentes a cada peza documental. Por outra parte, no relativo á transcripción dos documentos, indícanse os criterios observados e a concreción destes no que se refire ao tratamento das grafías, desenvolvemento de abreviaturas e puntuación, disposición e anotación do texto en galego, castelán e latín.

4.1. Normas de presentación.

A edición de cada un dos documentos da CD de Santa Comba de Naves consta das seguintes compoñentes¹.

I. *Número de orde*. Cada documento leva un número arábigo de orde, establecido segundo a súa data. De se conservaren varios orixinais do documento (caso, por exemplo, das cartas partidas), editanse os diversos exemplares con números diferentes. Procédese do mesmo xeito cando un mesmo pergamiño contén varios documentos: editanse separadamente con diferente número de orde (cf. CD 46-49, 195-196, 204-205, 217-218), agás no caso dos documentos “incluídos”². En ambos os casos faise mención desas situacións na información de arquivo (v. máis abaixo).

II. *Data*. Indícanse os elementos da data, reducidos ao calendario actual, que se explicitan na edición de cada documento por esta orde: ano³, mes, día do mes, día da

¹ Para os aspectos relativos á presentación dos documentos temos en conta principalmente o que se indica en Commission (1984: 23-42, 55-58) e Costa (1993³: 19-42), aínda que, como se verá, en diversos puntos optamos por solucións diferentes.

² Sobre os documentos inseridos, en Commission (1984: 58) indicase que non deben ser editados separadamente, pois non se debe conceder “une existence indépendante á ces actes dont la valeur historique est intrinsèquement liée á l’acte auquel ils se trouvent matériellement joints”.

³ Na datación pola era hispánica o ano comezaba o día un de xaneiro, un modo de datación que se mantivo ata 1383. Logo, coa adopción da era cristiá, dependendo do estilo empregado, o ano podía

semana e lugar de expedición. Se o pergamiño recolle varios documentos con diferentes datas ou o asunto escriturado ocorreu en varios días, refírese cada unha delas separadas por unha *barra oblicua*.

Por outra parte, empregamos as *parénteses rectas* cando o documento carece de data ou o estado do documento non permite a súa lectura, ao tempo que se indican en nota as referencias que se tiveron en conta para situar cronoloxicamente o texto (en moitas ocasións, o período durante o que temos documentado o prior que outorga a carta). De maneira semellante se procede cando existe contradición entre a data e outras referencias cronolóxicas do texto. Finalmente, tamén se coloca entre parénteses rectas o día da semana se o escribán se enganou no seu cálculo⁴ e indícase este feito en nota.

Úsanse ademais as *parénteses curvas* cando o documento é unha copia. Se aparece tamén a data do traslado, esta irá colocada antes da copia, coas consecuencias que disto se derivan en termos de ordenación cronolóxica dentro da CD.

En canto ao *lugar* onde foi dado o documento, non se indicará tanto se non aparece no texto coma se se trata do propio mosteiro de Santa Comba de Naves.

III. *Sumario*. No resumo do documento, ademais de se advertir no comezo, cando é oportuno, sobre o feito de a carta ser unha copia ou traslado, inclúese normalmente información relativa aos outorgantes⁵ do contrato, o tipo de asunto que recolle (aforamento, venda, avinza, sentenza, ...) e o ben implicado⁶. Se o diploma inclúe ou fai referencia a un documento editado noutro lugar da CD, remítese a ese lugar.

IV. *Información arquivística e bibliográfica*. As referencias de arquivo dos pergamiños (v. Índice de pergamiños) van precedidas pola letra *A* no caso dos orixinais ou

---

comezar en diferentes días. Así, cando se emprega a fórmula de “ano do nacemento” hai que pensar que o ano comezaba no 25 de decembro, polo que ao reducir as datas comprendidas entre o 26 e o 31 de decembro que empregan este estilo ao estilo moderno haberá que restar un ano ao indicado no pergamiño. Este estilo vigorou ata comezos do século XVII (Cappelli 1969³: 17). Este comezo anticipado do ano vese claramente nos rexistros notariais, aínda que os editores non reparen neste feito ao reducir a data. Véxase, por exemplo, o que acontece en Ferro Couselo (1967 [1996]: 247-248). Tendo presente isto mesmo tamén se resolve o problema que atopa Tato Plaza (1999: 35) para explicar a localización de determinadas notas supostamente fóra de lugar pola súa cronoloxía. Sobre este asunto pode verse Domínguez Sánchez (2002).

⁴ É a situación máis habitual na nosa documentación, o que implica o avance nun día, aínda que tamén se dá algún caso de cómputo dun día menos. En Saraiva (1943: 44-65) analízanse e explícanse estes desvíos na contaxe nun día máis ou menos.

⁵ Para os prenomes en latín e galego damos a correspondencia actual en galego, no caso de que exista, para o que seguimos a Ferro Ruibal (1992). Canto aos apelidos, procedeuse de maneira semellante, mais para o caso de certos patronímicos que hoxe presentan diversas solucións, optouse polas formas actualmente máis frecuentes non castelanizadas (sobre a castelanización dos apelidos galegos, véxase Boullón 1997), como no caso de *Paz* (sobre este apelido véxase Navaza 1991). Entre as formas modernas do patronímico de *Martíño* (v. Boullón 2006: 248-254) escollemos *Martís* tendo en conta as atestacións da nosa CD de *Martiz* (274.25, 278.9, 282.7, 283.3,4[2],20). Co patronímico de *Xoán* (cf. Boullón 1996: esp. 382-386) operamos da seguinte maneira: das formas latinas damos sempre como correspondencia *Eanes*, por ser o resultado máis conservador do apelido, ao tempo que trasladamos as ocorrencias en galego como *Eanes*, *Ianes* ou *Anes*, tendo en conta a forma do manuscrito. En fin, no caso de *Ares* ~ *Aras* respectamos a forma do documento.

⁶ De maneira excepcional, achegamos un resumo máis amplo en casos como o de CD 82, polo interese do documento e o mal estado de conservación do pergamiño.

de *B* de se tratar dun duplicado⁷. Despois da identificación arquivística engádense, cando procede, informacións de diverso tipo que o vencellan a outros da CD: a inclusión do documento noutro(s) da CD, o carácter de carta partida (cando se conservan as dúas partes), a existencia no pergamiño de mais dun documento. Por outra banda, achégase información bibliográfica do documento relativa ás *edicións* existentes, aos *rexestos* recollidos en catálogos documentais, así como ás *referencias* máis ou menos extensas ao documento principalmente en estudos dedicados ao mosteiro de Santa Comba e, en xeral, ao monacato no medievo galego.

V. *Texto do documento e notas*. No apartado seguinte explícanse os criterios seguidos na transcripción e disposición do texto de cada documento.

Antes de pechar este apartado, cómpre advertir que non foi posible editar todos os diplomas de Naves, pois no caso de nove documentos (CD 60, 83, 159, 173, 227, 230, 237, 263, 277) o estado de conservación impedía a transcripción. Para estas cartas elaborouse un rexesto no que se procurou coleccionar o maior número de datos posibles do texto, indicándose na información de arquivo a lingua en que estaban escritas. Ademais, transcríbese na medida do posible o texto da data e da suscripción notarial.

4.2. Normas de transcripción.

Ao considerarmos os criterios seguidos na transcripción desta CD, impónse a definición dunhas opcións estratéxicas ou principios xerais que guían a edición, as cales condicionarán as decisións tácticas, isto é, as solucións concretas que se adoptan na transcripción⁸. As decisións que se toman neste sentido veñen determinadas polo tipo de texto que se edita e o público ao que se dirixe: unha colección diplomática medieval privilexia como destinatarios aos investigadores de diferentes campos, coa intención de constituírse nunha fonte fiable de datos. Así, a presente edición vén impulsada principalmente pola intención de fornecer un conxunto documental que satisfaga as esixencias da investigación desde unha aproximación lingüística, sen que isto impida o seu emprego por estudosos doutras áreas, como poden ser a historiografía ou a diplomática. Por este motivo, o principio director da transcripción foi o de presentar un texto respectuoso co manuscrito, mais complementariamente cunha intención actualizadora que evite na medida do posible a introducción de “ruído”, de elementos, ao noso entender, non significativos que dificultan a recepción do texto⁹.

Para os parámetros concretos que se derivan destes principios editoriais, tomáronse como punto de partida as orientacións establecidas en Lorenzo (1988b), onde se advoga por un respecto escrupuloso das grafías dos textos, ao tempo que se defende o

⁷ Para os diferentes tipos de duplicados, véxase o apartado 3.2.1.

⁸ Empregamos aquí os termos “estratexia” e “táctica” editoriais tal como os entenden Castro & Ramos (1986).

⁹ Este tipo de edición vén recibindo a designación de “interpretativa” (Lorenzo 1988a: 13), que en Tato Plaza (1999: 70) se define como “a edición crítica de testemuño único”.

desenvolvemento das abreviaturas e unha tendencia modernizadora no que atinxe a outros aspectos editoriais (unión e separación de palabras, uso de maiúsculas e minúsculas, puntuación, acentuación). Agora ben, ao abordar a edición dun conxunto documental tan heteroxéneo coma o presente, que inclúe manuscritos que van do século XII ata mediados do século XVI, con sistemas de escrita que representan tres linguas diferentes, a aplicación destes criterios vaise manifestar de xeito parcialmente diverso nos diferentes documentos, con adaptación ás diferentes realidades textuais. Por isto, na explicación e exemplificación das normas seguidas nesta edición, se dividirá a exposición polas diferentes linguas presentes na CD. Loxicamente, estas normas non só se aplican aos documentos, senón tamén ás formas e treitos nunha lingua diferente á aquela en que está escrito o documento.

En fin, cremos que, en relación coas normas que a seguir se presentan, podemos facer nosas as palabras recollidas en Commission (1984: 37):

“Le principe général qui doit guider tout éditeur est le respect du texte. Il ne peut opérer ni addition, ni retranchement, ni altération de quelque nature que ce soit sans en tenir le lecteur averti.

Toutefois une édition ne saurait être la reproduction pure et simple du document; elle n’est en rien comparable à un fac-similé. Elle doit donc être pleinement intelligible. Dans le cas le plus simple, il faut, tout au moins, tenir compte des habitudes modernes en matière d’alinéas, de ponctuation, de majuscules, etc., et il va de soi que toutes les abréviations doivent être résolues”.

É claro que a partir destes principios xerais, ben como doutros que se adopten, pódense derivar diferentes tipos de normas de transcrición, como se pode comprobar nos diferentes tratamentos editoriais que reciben os diplomas medievais¹⁰. De calquera maneira, sexan cales sexan os criterios seguidos nunha edición documental con preocupacións lingüísticas, sempre deben estar explícitos e ser aplicados co imprescindible rigor, para que o receptor, o investigador, poida valorar adecuadamente os datos que lle fornece.

4.2.1. Documentos en galego.

Constitúen, como xa se viu, o continxente documental máis amplo da CD, polo que partimos dos textos en galego no establecemento das normas editoriais. Os parámetros establecidos para as outras linguas definíranse por contraste coas do galego: unicamente se indicarán para o latín e o castelán as diverxencias fronte aos criterios que neste apartado se explicitan¹¹.

---

¹⁰ Outras propostas normativas para a edición de diplomas medievais galegos, como as de Lucas Álvarez (1949) ou Fernández de Viana (1998), adoptan un punto de partida semellante ao que se acaba de indicar, mais os criterios de transcrición que se derivan diverxen en máis dunha ocasión cos que aquí se seguen.

¹¹ As ocorrencias cítanse acompañadas polo número do documento e o da liña ou a letra da columna (a, b, c; se só hai unha columna no documento atribúeselle a letra a); se a forma está no sinal, indícase con *ns* e con *s* se forma parte da sinatura. Cando aparecen varias formas idénticas na mesma liña ou columna, indícase o número delas entre corchetes.

4.2.1.1. As grafías.

A orientación conservadora desta edición maniféstase claramente no referente á transcripción das grafías, pois mantéñense en todos os casos tal como están nos manuscritos. Agora ben, é necesario apuntar algunhas precisións a esta afirmación, sobre todo en relación coa diferenciación de determinadas grafías, pois en ocasións presentan realizacións que ofrecen dúbidas sobre a súa adscripción a unha ou outra letra¹².

Representación de <b>, <u>, <v>.

Respéctase sempre a grafía do texto, aínda que, en documentación do século XV, encontramos problemas para diferenciar <b> de <v>, pois “aparece unha grafía intermedia entre *b* e *v*, que se asemella máis a un *b*, sen ser idéntica á representación normal desa consoante” (Lorenzo 1988b: 79) que presenta problemas de transcripción. Para os casos de efectiva igualación gráfica optouse por empregar o *b* para a transcripción, mais sempre se procurou manter diferenciadas as realizacións das dúas letras¹³. A título de exemplo, podemos prestar atención aos documentos do notario Afonso Garçía, onde, xunto a realizacións claras de *b* e *v*, aparece unha grafía intermedia formalmente próxima do *b* cuxas ocorrencias atribuímos a unha ou outra letra tendo en conta, fundamentalmente, a inclinación do hastil. É claro que, sendo este o único elemento que nos permite diferenciar as realizacións de ambas as grafías, a adscripción a unha ou outra letra é complicada en moitas ocasións, polo que deberá considerarse que o tabelión emprega predominantemente esta grafía intermedia (v. Lámina I).

Representación de <i>, <j>, <y>.

Non acostuman presentar dificultades de atribución as diferentes realizacións das grafías <i>, <j> e <y> que se empregan na transcripción dos manuscritos, aínda que en ocasións poden existir problemas de diferenciación. É ben expresivo o caso do notario García Fernández de Rendal (v. Lámina II), no que a grafía <j> presenta tres realizacións: unha alta, con valor consonántico¹⁴, e dúas longas, de referencia vocálica. Unha destas formas do *i* baixo, con caído recto, é empregada unicamente no hiato *ij*, ao paso que a outra, cun bucle á esquerda, está moi próxima ás realizacións da letra <y>. Para xebrar as

¹² Entendemos por realización as diferentes formas ou trazados que pode adoptar unha mesma grafía ou letra. Na transcripción empregamos unha serie determinada de grafías, de letras, que reproducen un espectro máis ou menos amplo de realizacións nos manuscritos.

¹³ Para Maure (2006: 158) “sempre que exista un risco que distinga con criterios obxectivos as dúas grafías, penso que na transcripción debería respectarse o grafema <v> aínda que apareza con hastil e coa base redondeada”.

¹⁴ Chamou a atención sobre esta grafía e o seu valor Fernández López (1996,1999), de quen tomamos a designación, que a caracteriza como “una <j> larga que se eleva por encima del renglón” (1996: 115).

realizacións dunha e outra grafía, tense en conta a presenza ou ausencia da copa característica do trazado do <y>.

Representación de <s>, <ss>, <z>, <ç>.

As grafías <s>, <ss>, <z> e <ç> aparecen representadas nos documentos por múltiples realizacións que non se conservan na transcripción¹⁵. É o caso do *s* alto e do dobre curva, que se transcriben por <s>, conservándose en todos os casos a duplicación do <s> alto, que nalgúns casos presenta problemas de diferenciación a respecto do simple¹⁶. Entre as realizacións da letra <s> cóntase a que “presenta aspecto parecido a una sigma medial” (Millares 1983³: I, 194) e que chegou a confluír con realizacións tamén sigmáticas da grafía <z>, produto dun trazado rápido, dunha cursivización desta grafía. Estes alógrafos sigmáticos, ao igual que as outras posibilidades xa apuntadas, considerámoslos sempre como realizacións de <s>¹⁷, ao contrario do que defende Millares (1983³: I, 228) que propón transcribir por *z* “lo mismo dentro que en fin de dicción, y siempre con sujeción a la ortografía de la época”¹⁸. Excluimos, pois, as realizacións sigmáticas do abano de posibilidades da letra <z> sempre e cando non se distinguan das de <s>. Nas Láminas de III ilústrase o que consideramos realizacións de <s>, fundamentalmente sigmáticas, onde un criterio fonemático ou “ortográfico” nos levaría a transcribir *z*, ben como das diferentes realizacións que presenta <z>¹⁹.

Pechamos o apartado dedicado aos problemas de transcripción de grafías cunha nota relativa á conxunción *et*. Para a representación da conxunción copulativa, xunto, entre outros signos, ao emprego do sinal tironiano (transcrito sempre *e*), utilízanse a

¹⁵ Entre as realizacións do <ç> incluimos o chamado “zeta visigótico”. Quen tentou deixar constancia na transcripción de ambas as grafías, non pode deixar de recoñecer a dificultade da discriminación “a partir de certa altura” (Maia 1997: 25). Pola súa banda, Souto Cabo (2002b: 374) considera que “a discriminação entre <ç> e <ç> é, em muitos casos, uma hipótese de trabalho mais do que uma realidade gráfica”, ao paso que, para Monteagudo (2008: 206-207), “aínda que a distinción entre os dous grafos ofrece unha información interesante desde un punto de vista paleográfico, a súa relevancia propiamente grafemática é nula; a pesar do cal coidamos que os editores de textos galegos dese período deberan prestarlle máis atención”.

¹⁶ Neste sentido procedemos do mesmo xeito que Clarinda Maia ao transcribir “por *f* simples quando apresentava a base unida e por *ff* geminado quando oferecia base dupla” (1986:25). A orixe desta duplicación parte dun trazado do *s* alto en que “desde el caído de la *f* surge por su lado izquierdo una ascendente paralela al caído en busca de la línea del renglón” (Millares 1983³: II, XVIII). Algo semellante aconteceu coas letras *f* e *ff* (*Ibid.* II, XVII), polo que na transcripción seguimos idéntico criterio de diferenciación.

¹⁷ Así o entende Maure (2006: 160-161) que, neste sentido, apunta que “hai que respetar as formas gráficas dos manuscritos orixinais e non proxectar neles os coñecementos que se poidan ter da evolución fonolóxica da lingua dos textos” (*Ibid.* 351).

¹⁸ Referíndose a estas realizacións, Maia (1986: 25) fala dunha “letra σ , semelhante ao sigma grego”, que transcribe “como *s* quando o seu valor é o de sibilante surda e manteve-a quando representa a sibilante sonora”.

¹⁹ Sobre as diferentes formas das grafías <s> e <z> na escrita documental, véxase o que se expón en Millares (1983³: I, 194-195, 227-228).

miúdo as grafías <Et>. Durante o período medieval obsérvase que o *t* “tiende, con las naturales vacilaciones, a reducirse de tamaño, [...] y ese grupo primitivo se va transformando en un símbolo convencional, en el cual se mantiene por rutina [...] el rasguillo representativo originariamente de la *t*, confundido luego quizá con el trazo intermedio de la *E*” (Millares 1983³: II, XXII), o que implica que na súa representación se aproxime á maiúscula *E* e se empregue co valor desta. Aquí lerase *et*, e non *e*, sempre que se recoñeza ese “rasguillo representativo originariamente de la *t*” no trazado da conxunción²⁰, mesmo cando se emprega na escrita doutras palabras²¹.

4.2.1.2. Desenvolvemento das abreviaturas.

Adóptase como regra xeral o desenvolvemento de todas as abreviaturas *sen ningunha indicación*. Cando é posible máis dun desenvolvemento da abreviatura ou presenta interese deixar constancia de que se trata dunha forma abreviada da palabra (por contraste coa forma plena), indícase o *desenvolvemento en cursiva* e este realízase tendo en conta o rexistro da mesma palabra por extenso no propio documento ou noutros documentos do mesmo escribán ou notario²², recorrendo en último caso á forma plena máis habitual en textos doutros autores do mesmo período. En certos casos, pola peculiaridade ou inadecuación da abreviación, apúntase en nota a forma abreviada da palabra. Unha terceira situación afecta aos *nomes propios*, pois para estas palabras indicamos sempre o desenvolvemento en cursiva²³.

A estes principios xerais cómpre facerlle algunhas matizacións e comentarios que expomos a seguir en relación cos diferentes procedementos braquigráficos. Dividimos a abordaxe da braquigrafía dos manuscritos por tres tipos de abreviacións, segundo o procedemento empregado na redución da palabra: o trazo xeral de abreviación, os sinais abreviativos xunto coas modificacións de letras e a sobreposición literal²⁴.

²⁰ Millares Carlo (1983³: II, XXII) adopta o criterio de “representar con *et* los casos en que se manifieste deliberadamente la intención de consignar la *t*”. Para Tato Plaza (1999: 52) é máis correcto ler como *e* estas formas reducidas de *Et*.

²¹ Este criterio conservador lévanos mesmo á transcripción “e(t)u” (164.52,72, 165.8,9,13,15[2],21, 166.54,62, 167.18,27, 174.44,53) do pronome persoal tónico.

²² Téñase en conta que o tabelión, ademais de redactar el mesmo os documentos, pode ter ao seu servizo un ou varios escribáns (nun traslado realizado por Xoán García figuran como testemuñas “Fernán Áluares e Juan de Brandeso e Antonjo Soares, escriuanos, criados de mj” 239.37), polo que é un parámetro que debemos ter en conta á hora de resolver as abreviacións.

²³ Neste sentido, cómpre advertir que na exemplificación tamén son tratadas conxuntamente as formas onomásticas, sen discriminar entre topónimos e antropónimos.

²⁴ A mesma división tripartita dos procedementos abreviativos utilízase Vaquero Díaz (2002) no seu tratamento das abreviaturas escrita gótica cursiva documental. No referente a terminoloxía e tipoloxía braquigráfica, seguimos fundamentalmente a Santos (1994).

4.2.1.2.1. Sinal xeral de abreviación.

O indicador braquigráfico máis empregado é o chamado *sinal xeral de abreviatura*, consistente nun trazo colocado sobre a palabra que adopta diversas formas²⁵ e múltiplos valores nos manuscritos. O tratamento editorial deste sinal variará segundo as funcións que se lle atribúan en cada caso. Así, o trazo marca en moitas ocasións a elisión dun *e*²⁶, situación que non se sinala na edición²⁷:

açunbres, aiades, alcalde, alfayate, allegar, ante, áruores, auangelios, auedes (aued̄s), auyades, casares, de, del, deuedes (deued̄s), diades, façades, firme, firme(s), fontes, fraires, grandes, he, jures, lles, martes, meatade (meatad̄), mes, moller ~ muler ~ muller, monte(s), moradores, morte, nome, omc ~ home, outorgante(s), paredes (pared̄s), parte, pleito, pobradores, possades, presente (present̄), priores, puge, saber, sigentes (sigent̄s), soares, sobre, sodes, teedes (teed̄s), tenades (tenad̄s), terra, thenor, vijnte, voontades.

Áluarez ~ Áluares, Anes ~ Eanes ~ Yanes, Ares²⁸, Bartholomeo, Berca, Binforte, Domés, Estéucez ~ Estéuces, Fonte Dónega, Eynés ~ Ynés, Fonte Ferrada, Fonte Fría, Gómez ~ Gomes, Gonçaluez ~ Gonçalues, Ingrés, López ~ Lopes, Migcel ~ Mjgell²⁹, Maçcenda de Montes, Morete ~ Morete, Mugares, Naues ~ Nabes, Núnez ~ Nunes, Ourantes, Ourense³⁰, Palmés, Paradela, Peres³¹, Ponte Asarandón, Ponte da Villa, Rodríguez ~ Rrodrigues ~ Rrodrigues ~ Rodríguez ~ Rrodriguez ~ Rrodrigues, Sabadelle, Sanches, Sóvrela Lama, Suares, Untes ~ Vntes ~ Huntas.

Constitúe excepción a esta norma o caso da palabra *igrexia*, que surxe normalmente abreviada³². Do mesmo xeito, cando a abreviación afecta aos resultados do sufixo latino -BĪLE, xulgamos conveniente indicar o desenvolvemento en cursiva, dada a variedade de formas que poden presentar estes adxectivos. Nalgunhas, poucas, ocasións

²⁵ Na escrita gótica cursiva documental, segundo Vaquero Díaz (2002: 337), a forma do sinal “é considerablemente variada, indo dende a máis extendida, que consiste nun trazo lixeiramente cóncavo e que cubre practicamente toda a palabra, ata as menos frecuentes nas que aparece como un bucle, unha espiral, unha cuña ou incluso como unha imitación do signo utilizado para abreviar *er* ou da diérese que marca a existencia de dúas vocais contiguas”.

²⁶ Esta é a interpretación que facemos dos castelanismos “condiçiones” (condiçions̄ 150.15) ~ “condiçiones” (cōdiçions̄ 150.21-22), pois no mesmo documento aparece “condiçiones” (150.19). Si marcamos a resolución en “dizemo” (*dizmo* 213.13) atendendo ás diferentes formas coas que ocorre a palabra. Valor diferente ten en *venderes* (venderedes 164.35), que indicamos en nota, fronte ao que acontece a miúdo coa SNP da P5 dos verbos, como se pode ver nos exemplos.

²⁷ A exemplificación relativa ás abreviacións ten un carácter representativo e non exhaustivo, a non ser que se indique o contrario.

²⁸ Sen abreviar temos *Ares* e *Aras*.

²⁹ Na solución para a primeira forma (migcl̄ 76.17, 101.35, 102.30) temos en conta *Migueel* (71.20), así como para resolver “Migueell” (migll̄ 62.44, 82.41, 90.23,24, 103.61) e “Migueel” (migll̄ 80.21). Canto á segunda, desenvolvemos as ocorrencias máis recentes de *mjgll̄* (202.3, 215.4, 264.10) segundo *Mjgel* (229.6).

³⁰ O trazo está implicado noutras abreviacións deste topónimo, tales como *oures* (Ourense), *ouren* (Ourense), *ourese* (Ourense), *aures* (Aurense), *ourens* (Ourense), *ours* (Ourense), *ourns* (Ourense), *ourees* (Ourense). Sen abreviar temos as formas *Ourense* (68.3, 153.39), *Ourensse* (80.22).

³¹ Moi raramente ocorren as formas *prs* (Peres 264.4) e *pres* (Peres 264.6).

³² Son escasos os testemuños sen abreviar: *ygleia* (66.20), *jgllieia* (82.30), *jgllieias* (82.37). Acostuma abreviarse mediante trazo que resolvemos normalmente como *e* (cygl̄ia, egl̄ia, cgl̄lia, ygll̄ia, jgl̄lia, igll̄ia, jgl̄ja, igll̄ja, ygll̄ja), mais que tamén pode ocorrer co valor de *ei* (ygla, jgla, iglla, yglla). Aínda pode ocorrer contraída coa vogal final sobrescrita, *ig^a ~ jg^a*, que se resolve “igleia” ~ “jgleia”.

úsase con outro valor diferente de *e*; nese caso resolvemos seguindo os criterios xerais establecidos, recorrendo en último caso ás formas doutros adxectivos en *-ble* do mesmo notario. Indicamos as diferentes resolucións acompañadas das ocorrencias por extenso da mesma palabra, de existiren, ambas referidas por orde de aparición.

- *husáuel* (128.9), *vsáuel* (208.15). *Forma plena*: *vsáuyl* (133.46).
- *móujles* (142.19, 146.24, 149.4,28), *móueles* (144.17, 180.20, 181.26), *móujlles* (147.27, 151.36), *mobles* (150.17,22, 160.30, 169.10,14, 183.26, 184.23, 186.24, 187.17, 188.20, 189.12, 190.99, 191.20, 192.18, 193.16, 194.22, 195.31, 197.20, 199.20, 200.7, 201.32, 202.23, 203.27, 204.7, 207.21, 208.31, 215.25, 221.35, 241.19), *móuelles* (152.30-31), *múvilles* (153.28), *múbiles* (156.30, 158.29), *móbeles* (176.18,23, 228.32, 239.28, 236.26, 264.37), *móbeles* (182.13, 244.29), *móbelles* (250.16), *móveles* (255.36, 262.12,21). *Formas plenas*: *móuil* (31.14, 67.5), *móuill* (76.8), *móueles* (162.15), *móuelles* (170.19,24-25), *móbeles* (178.22, 206.15, 218.3, 232.32, 235.29, 243.35, 266.23, 274.18), *mobles* (179.20, 185.25, 205.15, 209.19, 217.22, 219.31, 220.28, 225.33, 233.33, 240.27), *moble* (220.16, 221.21), *móvelles* (234.31), *móvele* (255.24), *móveles* (256.21, 256.22, 258.14, 259.14, 260.29, 261.39, 274.8).
- *semelláuel* (144.12, 169.9, 177.16, 180.13, 181.17, 182.8, 183.15, 186.19, 187.10, 188.12, 189.9, 206.10, 207.18, 208.20, 209.12), *semelláuile* (145.30), *semellable* (150.13), *semelláuelle* (152.20), *semellábele* (199.16, 201.20, 236.18, 239.18), *semelábele* (235.24), *semalláuel* (203.19, 205.10, 210.16). *Formas plenas*: *semelláuell* (109.22-23,28), *semelláuyl* (122.9), *semelláuelle* (151.23), *semelláuel* (153.33, 185.19, 202.15-16), *semelláuyl* (162.11), *semelláuale* (175.14, 184.17, 192.13, 193.12, 197.16), *semellable* (179.16, 211.15,17, 213.15, 215.19, 216.37, 219.22, 220.20, 221.26, 222.28-29, 223.26, 224.22, 225.25, 226.12, 228.22, 229.43, 231.24, 232.20, 233.25, 240.19, 241.13, 253.21, 265.17, 276.16), *semellábel* (191.15, 238.14), *semellábile* (234.26), *semeláuelle* (243.24), *semelable* (244.19), *semelláballe* (250.13), *semellávele* (255.27, 256.13, 257.13, 258.18, 259.19, 261.28, 262.16, 266.25), *semellábele* (260.20), *semeláuete* (268.21), *semeyábele* (274.12).
- *estáuel* (149.22), *estábele* (190.78, 195.24). *Formas plenas*: *estáuil* (96.24, 103.24, 110.34, 123.16,155-156), *estáuyll* (105.3), *estáuele* (148.17), *estable* (198.49, 218.3).
- *rrendables* (190.75,77,82,90,94,96,98).
- *rrazonábele* (195.5), *rrazonablemente* (195.6).
- *Outras formas plenas*: *comunauilmente* (71.9-10), *agradábeles* (212.32) ~ *agradávele* (272.2), *amigábeles* (212.35,101,109) ~ *amigábele* (212.37) ~ *amigabelemente* (212.49), *venerábeles* (212.110), *posíbele* (212.159-160), *benerable* (217.2), *rrebocávele* (272.16).

Outra das funcións habituais do trazo sobreposto remite á abreviación dunha *consoante nasal*, caso no que o resolvemos en cursiva. Ademais dos raros casos en que vale por unha consoante en posición explosiva³³, costuma empregarse para representar unha consoante nasal implosiva, tanto en posición interior coma final de palabra. En ambos os contextos optamos por unha resolución convencional por *n*³⁴, agás en CD 108, onde o monxe notario Vasco Pérez emprega unicamente a grafía *m* en posición final e desta maneira se desenvolve o sinal. De xeito análogo, perante unha letra de referencia

³³ Cf. os casos de “Muzio” (62.45), “dézima” (81.10), “canónicos” (149.24, 218.33), “canónigo” (199.34, 212.104, 215.29, 224.37, 225.40).

³⁴ Ao considerar a posibilidade de desenvolver segundo o uso predominante no documento de <n> e <m>, encontrámonos con que ambas se empregan en maior ou menor medida; o realmente maioritario é precisamente o emprego da abreviación, aínda que a situación pode variar de redactor para redactor e en diferentes épocas. En calquera caso, estamos con Lorenzo (2004a: 454) cando afirma que se pode “discutir se se debe elixir *m* ou *n*, pero é preferible escoller calquera das dúas consoantes a deixar un til que se interpreta falsamente como vocal nasal”.

bilabial, transcríbese como <m> só no caso de ser ese o uso predominante no documento (cf. CD 48, 65, 66, 70, 81, 92, 108)³⁵. En coherencia con isto, calquera tipo de abreviación en que estea implicada unha consoante nasal implosiva vaise transcribir en cursiva³⁶. No caso do trazo sobreposto, está implicado na elisión de diversos fragmentos con nasal (v. Lámina IV), nomeadamente na abreviación dos adverbios en *-mente* e adxectivos en *-mento*.

Noutras palabras que a miúdo surxen abreviadas por suspensión ou contracción, o trazo sinala a elisión de secuencias de moi diverso tipo. Trátase de vocábulos que ou ben se atestan por extenso na CD con múltiples formas, ou ben contan cunha presenza tan exigua que non se consegue ter certeza sobre o seu desenvolvemento. Deixamos constancia, por iso, da ocorrencia abreviada da palabra mediante cursiva³⁷.

- *Abreviatura de crego*. A forma reducida *cl̄igo* transcríbese “clérigo”, conscientes de que admite desenvolvementos alternativos, como por exemplo “créligo”. A palabra aínda aparece abreviada como *cl̄go* (clérigo 143.31,32). Só temos un testemuño da palabra por extenso: *clergo* (175.20).
- *Abreviatura de graza*. Entendéndoa como abreviatura por contracción, resólvese *gr̄a* normalmente en “graza”, coa alternativa “gracia” cando o redactor a use por extenso³⁸. A esta segunda forma remite igualmente a abreviatura *gr̄ia* (gracia 240.1)³⁹.
- *Abreviatura de caendas ~ quendas*. A abreviatura *k̄las* desenvólvese como “caendas” (48.15), o mesmo ca *k̄ls* (caendas 66.17, 70.8), anotando a forma do manuscrito⁴⁰. Tamén se informa en nota da contracción *kl̄nas* (quendas 238.10), que ocorre xa no século XV e se resolve de xeito análogo á forma abreviada *q̄ndas* (quendas 190.93, 233.17).
- *Abreviatura de marabedí(s)*. Palabra que ocorre normalmente abreviada, adóptanse as resolucións *morauidil* / *moraujil* e *morauidis* para as diferentes abreviacións,

³⁵ En CD 31 non hai exemplos por extenso; resolvemos o único caso abreviado como “Coubma” (l. 3). O mesmo ocorre en CD 91, na parte galega do texto, e así transcribimos tamén “setembro” (l. 12).

³⁶ Exclúese o caso da palabra *amen* que, de harmonía coa opción adoptada para os textos latinos e coas ocorrencias por extenso da palabra, se transcribe sempre “amen” nas abreviaturas *am̄* e *amē*.

³⁷ Non consideramos que fose relevante para as formas *b̄po* ~ *ob̄po* (bispo ~ obispo) e *bpādo* ~ *ob̄pado* (bispado ~ obispado), exceptuándose coma sempre as situacións en que fan parte de elementos onomásticos (A Fonte do Bispo 190.46, Outeyro de Bispos 211.7). Si resolvemos en cursiva e indicamos a forma do manuscrito en nota cando a primeira abreviación é usada co valor da segunda: “bispado” (168.2), “obispado” (192.24).

³⁸ As transcricións “graza”~ “gracia” remiten á abreviatura por letra sobrescrita *gr̄a*, o mesmo que o caso puntual de “gracia” (*gr̄ia* 233.1).

³⁹ Ademais de *graza* e *gracia*, testemúñase por extenso unha forma como *grácea* (255.1, 256.1, 258.1, 259.1, 260.1, 261.1, 262.1), usada polo notario García Fernández de Rendal xunto a *graza* (257.1, 266.1) e que nunca abrevia a palabra.

⁴⁰ Seguimos neste punto as indicacións que se dan en Lorenzo (2004a: 457-458).

habitualmente sinaladas co trazo xeral, mais tamén coa sobreposición de letras, en documentos e redactores dos que non hai testemuños por extenso: $\overline{mr}$ (morauídís, morauídil), $\overline{m\ddot{o}r}$ (morauídís, morauídil), $\overline{mrid}^o$ (morauídil), $\overline{mrj\ddot{d}}$ (moraujdil), $\overline{mrl}$ (morauídil), $\overline{mrs}$ (morauídís), $\overline{mr^a s}$ (morauídís), $\overline{r}$ (morauídís 133.46). Constitúe excepción a esta norma o caso da abreviación $\overline{mri}$ (morauídí 211.12,18,24), que entendemos como abreviatura por contracción. Pola súa parte, para os documentos do notario Xoán García resolvemos como “maraujdís” a abreviación $\overline{mrs}$, en función dos testemuños da forma de singular da palabra (maraujdil 175.8, 217.10, 221.17-18, 228.13). Nalgúns pergamiños deste tabelión tamén se emprega a forma *marabidil* (220.14, 222.19), polo que nestes documentos se resolve a abreviatura de acordo con esa forma (marabidís 220.13,30, 222.18,20,40). O singular da palabra tamén pode aparecer representado por unha abreviatura por contracción, como *maraujl* (maraujdil 216.21), $\overline{mri}$ (maraujdí 219.16) ou $\overline{mari}$ (maraujdí 233.16). Do mesmo xeito, en CD 250 ocorre a forma *marabydil* (250.9), segundo a cal se desenvolven as abreviacións $\overline{mr}$ (marabydil 250.16) e $\overline{mrs}$ (marabydís 250.18).

- *Abreviatura de soldo(s)*. A representación abreviada está constituída por un ou dous *s* altos cortados por un trazo que os cruza en diagonal de dereita a esquerda. Esta sigla resólvese tendo en conta o valor que teña no texto, de plural (*ssoldos*, *soldos*) ou de singular (*ssoldo*). A mesma abreviación coas letras *sl* resólvese “*soldos*” (80.13) cando corresponde a un plural e “*soldo*” (111.22) cando vale por singular.
- *Abreviatura de testemuña(s) e testemuño*. Tratamos ambas palabras conxuntamente en termos de desenvolvemento, a non ser que un mesmo escribán empregue solucións diferentes para cada unha delas. Se o redactor escribe a palabra de diversas maneiras, escólllese no desenvolvemento aquela testemuñada no propio documento ou, de non ser o caso, a máis empregada. Cando non se atestan ocorrencias por extenso do mesmo notario, adóptase a forma máis habitual en documentos do mesmo período⁴¹.
  - *Testimuyas* ($\overline{ts}$ 48.18), *testimuyas* ($\overline{ts}$ 70.10, 76.45, 77.30, 134.5,21), *testimuyas* ($\overline{ts}$ 122.13, 136.2,33, 146.31, 149.33,35), *testymuyas* ($\overline{ts}$ 140.41, 171.30), *testimuyo* ($\overline{ts}^o$ 149.36), *testymuyo* ($\overline{ts}^o$ 171.32, 177.29), *testymuyas* ($\overline{ts}$ 175.20, 177.26, 200.18), *testimuyo* ($\overline{testio}$ 241.24). *Formas plenas*: *testimuyas* (73.12, 75.25, 96.12,26, 133.52, 136.35, 146.28, 153.37), *testimuyo* (73.15-16, 75.31, 77.36, 86.20,28, 122.14, 134.24, 146.31, 253.36), *testy(uy)muyo* (140.44), *testymuyo* (175.22, 200.19-20).
  - *Testimũya* ($\overline{ts}$ 62.47), *testjĩmũyas* ($\overline{ts}$ 191.23). *Formas plenas*: *testimũyas* (62.1,44, 178.28, 239.32), *testimũyo* (62.47, 178.30, 239.35), *testjĩmũyas* (191.25), *testjĩmuyo* (191.26).
  - *Testemuyas* ($\overline{ts}$ 67.19,20, 68.25, 69.26, 71.19,21, 90.21,25, 93.11,20, 98.23, 99.23, 100.28, 101.35,36, 102.30,31, 107.30, 119.15, 121.19, 124.36,37,39,40,49,50,60,62,

⁴¹ É o que acontece en CD 48, 70, 76, 90, 93, 98-99, 101-102, 129, 131, 138, 143, 144, 148, 162, 179. Para CD 116 óptase pola solución “*testemũyas*” (l. 25) que emprega o monxe notario Fernando Anes, pois, aínda que non presenta suscripción notarial, o documento con total certeza foi redactado por el. Noutros documentos nos que se emprega a forma *testigos*, por extenso ou abreviada, adoptamos unha resolución semellante para as diversas abreviacións de *testemuño*: $\overline{testio}$ (testimoyo 199.37), *testem*^o (testemoyo 242.27), $\overline{ts}^o$ (testimoyo 250.22).

- 126.21, 130.30), *testemuyas* (t^as 170.30). *Formas plenas*: *testemuyas* (65.1-2,18[2],37, 66.19, 69.24, 86.22, 111.33, 123.1, 124.1,35,36,37, 135.1,61, 170.28), *testemuyo* (65.18,40, 66.26, 107.33, 119.20, 121.24-25, 124.36,47, 126.25, 130.33, 135.63, 170.31, 176.30), *testemuio* (133.56), *testemuyos* (135.30,31).
- *Testimoyas* (t^as 81.19, 184.31), *testimoyas* (ts̄ 95.13,30, 103.4,60), *testimoyo* (testio 186.28, 199.37), *testimoyo* (ts̄ 184.32, 192.25, 193.22, 194.31, 197.28, 250.22), *testimoyo* (testim^o 238.22). *Formas plenas*: *testimoyo* (81.26, 95.35, 136.37, 236.36), *testimoyas* (160.34, 184.29).
  - *Testemoyas* (ts̄ 92.25,28, 94.8, 97.15, 106.28, 108.24, 110.22,41, 127.31, 128.24, 131.25, 141.50, 142.22,32), *testemoyas* (t^as 129.2, 138.30, 143.31, 144.20,23, 145.43, 147.3,33, 148.3,18, 151.41,44, 152.34,37, 160.40, 162.18, 190.66,108,109, 195.48), *testemoyo* (ts̄ 144.23, 147.34, 148.22, 151.45, 152.37, 154.41, 155.35, 156.39, 157.26,27,34, 161.64, 162.21, 163.46, 164.76, 165.25,54, 167.29, 168.78, 169.18, 172.88, 174.58, 181.34, 182.16, 186.31, 189.15, 190.112), *testemoio* (testio 190.68), *testemoyas* (t^os 190.111), *testemoyo* (testem^o 242.27), *testemojo* (test^o 255.44, 257.30, 259.32, 260.39, 262.30, 266.51). *Formas plenas*: *testemoio* (82.63), *testemoyo* (91.11, 92.31, 94.10, 97.19, 106.31, 108.28, 110.44, 124.68, 127.34-35, 133.58, 142.24, 145.48, 160.42, 187.23, 188.27, 195.49, 196.26, 201.39, 202.30, 203.34, 204.13, 205.19, 206.19, 207.26, 208.40, 209.25), *testemoyas* (124.69,75, 147.31, 190.67,79, 195.47), *testemoyos* (157.26), *testemojo* (256.29, 258.30, 261.50, 264.51).
  - *Tistimuyas* (ts̄ 105.18). *Formas plenas*: *tistimuyo* (105.23).
  - *Testemũyas* (ts̄ 112.34, 123.11,54,80,82,83,149,159,161,162,163,165,167,168,219, 220[2],221,222,224,225,235,236,250,257,264), *testemũyas* (t^as 113.22, 114.22, 115.28, 116.25, 120.19), *testemũyo* (ts̄ 123.163,169,186), *testemũya* (ts̄ 123.166,184), *testemũya* (ts̄ 123.214). *Formas plenas*: *testemũyas* (87.25, 123.22,28,80,220,248), *testemũyo* (87.31, 112.37, 113.25, 114.27, 115.32, 120.23, 123.20-21,29,160,161,162, 165,169,216, 232,256), *testemũya* (123.188,202,206).
  - *Testigos* (t^os 148.21, 162.20, 190.79, 192.22,24, 193.19,21, 194.28,31, 195.8,43, 196.11, 197.25,27, 198.51, 212.86,95,100,172, 213.24, 214.34, 216.56, 218.39,45, 219.36, 223.39, 226.19, 231.41, 233.38, 234.33,36,38, 235.37, 236.32, 238.21, 244.38, 250.20,21, 255.41,44, 256.25, 257.26,30, 258.26,29, 259.27,31, 260.35,38, 261.45, 262.26,30, 264.50, 266.45,50, 268.27, 274.21,22; t^os 242.23,27, 243.51). *Formas plenas*: *testigos* (178.30,32, 182.15, 195.12, 198.22,49, 199.31, 201.36, 215.29, 217.11,29,31, 220.33, 221.40, 222.43, 224.36-37, 225.39-40, 228.38, 229.61-62, 232.37, 235.34, 236.35, 240.32, 243.44, 244.35, 256.29, 264.46, 265.28, 268.30), *testígoos* (200.15, 241.22,24, 253.32,35).
  - *Testemõyas* (t^as 154.37,41, 155.34, 156.35,38, 157.29,33, 161.56,62, 163.42,45, 164.70,75, 165.1,23,25,52,54, 166.61,65, 167.26,29, 168.72,78, 169.17,18, 172.4,18,33, 62,80,87, 174.52,57, 179.23, 180.22,24, 181.33, 182.16, 183.31, 186.26,27,29, 187.21, 23, 188.24,26, 189.14,15, 196.26, 201.38, 202.28,30, 203.31,33, 204.11, 205.17,18, 206.17,18, 207.25,26, 208.37, 209.23,24, 210.26,28), *testemõias* (t^as 158.35). *Formas plenas*: *testemõyas* (155.31, 157.3, 161.2, 181.28, 196.24), *testemõias* (158.38), *testemõyo* (180.25, 183.24).
  - *Testimõyas* (t^as 211.29), *testimõyo* (ts̄ 211.34). *Formas plenas*: *testimõyas* (185.28,30, 239.34), *testimõyo* (185.31, 231.28).
  - *Outras formas plenas*: *testemoyon* (128.26), *testimoñjas* (150.26), *testimonjo* (150.30, 179.32, 240.36, 243.53, 244.39), *testimjojo* (234.41), *testimonjas* (240.35), *testemonjo* (268.31), *testymonjo* (274.23).
- *Outras abreviaturas*. Con moita menor presenza cás abreviacións anteriores, importa chamar a atención aínda sobre outras palabras que se resolveron en cursiva ben por admitiren máis dun desenvolvemento, ou ben para deixar constancia da súa ocorrencia en forma breve pola súa peculiaridade.

- *Alcalde*. Desenvólvese $\overline{alld}$ en “*alcallde*” (195.39) segundo a forma por extenso máis habitual (cf. *alcallde* 161.3,17,38,41, 198.37; *allcalde* 217.17; *alcalde* 218.18).
- *Apostólica*. Abreviado na contracción *aplica* (*apostólica* 179.28, 240.34), presenta por extenso formas como *apostóllo* (243.50) ~ *apostólllo* (244.37), *Apostólliga* (243.50-51, 244.37).
- *Capítulo*, *título*, *tódolos*. Nas abreviacións *capit̄lo* (*capítulo* 190.73) e *tit̄los* (*títulos* 195.20) márcase a resolución á vista da variación na representación da postónica velar como vogal media ou pechada. Non é o caso da abreviación análoga, mais infrecuente, *tod̄los* (*tódolos* 127.26, 128.11,21).
- *Diocese*. Non existen testemuños por extenso⁴². A abreviatura *dioc* transcríbese como “*diocese*” (179.23)⁴³.
- *Instrumento*. Non contamos con formas sen abreviar do mesmo redactor para *jnst̄rm* (*instrumento* 190.111), da que na CD se atestan formas como: *esturmento(s)*, *estrumento* ~ *estrumentos*, *estormento* ~ *estormento*, *estromento*, *jnstromentos* ~ *jnstromentos*, *jstrumento*.
- *Letrados*. Para *l̄rados* lemos “*leterados*” (190.79,106, 195.44[2]), aínda que con base nas formas por extenso tamén se podería transcribir “*letrados*”.
- *Mil*. Resólvense en cursiva as inhabituais abreviacións *m̄l* (*mil* 82.5,39,45,64), *m̄ll* (*mill* 82.43, 91.11)
- *Muller*. Abreviado *m̄lr* (67.1) ~ *m̄llr* (71.4, 171.4,13,25), transcríbese “*moler*” / “*moller*” de harmonía coa solución maioritaria coa vogal átona sen inflexionar.
- *Portugueses*. A transcripción da suspensión *port̄* (*portuguesa* 95.14, 96.10) ten en conta as formas “*purtugeses*” (156.17), “*purtugecses*” (158.18) ~ “*purtugeces*” (163.22).
- *Postromeira*. Nunha ocasión aparece reducida como *postrōia* (*postromeira* 234.22).
- *Terreo*. Para a contracción *tr̄ro* (*terreo* 190.46,82), sen formas por extenso no mesmo notario, existen múltiples posibilidades de desenvolvemento á vista dos testemuños da CD: *tarr̄eo(s)*, *tarreo(s)*, *terreo(s)*, *terr̄eos*, *tereo*, *terreyos*.
- *Tesoureiro*, *zapateiro*. Esporadicamente abreviadas *çap̄at* (*çapateyro* 62.44), análoga á latina *zap̄at* (*zapatarius* 19.c), e *th̄ro* (*thesoueyro* 92.26).
- *Vinte*. Nunha única ocasión aparece abreviado *v̄nt* (*vijnte* 168.70).

Unha situación semellante á que verificamos en palabras abordadas máis arriba, habitualmente abreviadas e con ampla variación nas formas por extenso, maniféstase en relación coa *antroponimia*, de aí a opción pola indicación sempre en cursiva dos segmentos elididos⁴⁴. Relacionamos a seguir as diferentes solucións adoptadas para estes elementos onomásticos, abordando conxuntamente, de ser o caso, prenome e patronímico.

- *Afonso*: $\overline{alfon}$ (*Alfonso*), $\overline{affon}$ (*Affonso*, *Affonso*) ~ $\overline{Afon}$ (*Afonso*, *Afonso*), $\overline{affom}$ (*Affonso*) ~ $\overline{afom}$ (*Afonso*). Os desenvolvementos “*Affonso*” ~ “*Afonso*” realízanse só cando así se escribe o nome por extenso.

⁴² En suscripcións notariais en castelán ou con castelanismos de García Fernández de Berlanga úsase “*dióçesi*” (179.28, 212.179).

⁴³ Do mesmo xeito se procede coas abreviacións *dioc* ~ *djoc*, co sinal indicador de suspensión, que se resolven respectivamente “*diocese*” (195.21, 196.1, 199.32, 212.11,103, 231.44, 240.34, 265.1) ~ “*djocese*” (235.36, 236.34). Presenta a variante *dic* co mesmo trazo e un sinal abreviativo en forma de oito deitado por cima (*diocese* 226.1). Ademais, chamamos a atención en nota sobre a forma *dioxa* (165.2), que lemos “*diocese*”.

⁴⁴ Incluímos nesta situación a invocación $\overline{jhs}$ (*Jhesus* 212.1), $\overline{ihs}$ (*Ihesus* 255.1, 264.1), $\overline{ihsu}$ (*Ihesu* 268.1), que aparece no encabezamento do documento, ou a forma $\overline{bpta}$ (*Baptista* 190.46) na referencia cronolóxica “*día de Sant Johán Baptista*”.

- *Domingos*: dom̄go (Domingo 82.47), d̄go (Domingo). Recórrase á resolución con *j* (Dom̄jngo) se se emprega na forma sen abreviar para esta última abreviatura. Por outra parte, proba da vinculación desta abreviación a *Domingos* (fronte a *Diego*) atopámola en CD 151, onde o nome do destinatario do diploma, Domingos Anes, está escrito dom̄jgo (Dom̄jngo 151.2,32) e d̄go (Dom̄jngo 151.45). Para o patronímico Dom̄nguez resolvemos “Dom̄nguez” (dom̄igz), “Domingues” (dom̄igs), “Dom̄ngez” (dom̄igez), “Dom̄jnges” (dom̄jges), “Dom̄nguez” (dōz), “Domingues” (d̄gs); a solución “Dom̄nguiz” para dom̄igz (65.37, 66.19,20) ten en conta “Dom̄nguiz” (dom̄iguiz 65.19, 66.21).
- *Estévez*: estēus (Estēuees 123.209), ests̄ (Estēuees 135.18, 171.1). Non hai testemuños por extenso dos mesmos notarios. Son escasas na CD as formas sen abreviar: Stēueez (48.21), Estēueez (70.11), Estēuēs (148.4, 215.29), Esteues (155.36).
- *Fernando*. Para alén da sigla ff (Ffernán), o nome presenta múltiples abreviacións que remiten a *Fernán* ou *Fernando*: ferr̄na (Ffernán), fern̄ad (Fernand), ffer̄rn (Ffernán), fern̄ (Fernán), ferr̄n (Fernán), ffer̄n (Ffernán), ffer̄na (Ffernán), ffer̄na (Ffernán), fr̄na (Fernán), ffer̄n (Ffernán), ffer̄n (Ffernán); ferr̄ndo (Ffernando), ffer̄ndo (Ffernando), fer̄ndo (Fernando), ffer̄ndo (Ffernando), fr̄ndo (Fernando), ffer̄nd (Ffernando), fir̄ado (Ffernando). Maior variación aínda ofrece a redución do patronímico *Fernández*: fr̄nz (Fernández), ffer̄ns (Ffernandes), ffer̄n (Ffernández), ffer̄rz (Ffernández), ferr̄z (Fernández), ffer̄s (Ffernandes), ffer̄z (Ffernández), fir̄z (Fernández), ffer̄s (Ffernandes), ffer̄s (Ffernandes), fir̄s (Ffernandes), ffer̄n̄adz (Ffernández), ffer̄n̄adz (Ffernández), ffer̄n̄adez (Ffernández), ffer̄nz (Ffernández), fr̄nz (Fernández), ffer̄ns (Ffernandes), ffer̄ns (Ffernandes), fr̄ns (Fernandes), ffer̄ns (Fernandes), ffer̄ns (Ffernandes), fer̄nz (Fernández), ffer̄nds (Ffernandes), fr̄n̄ads (Fernandes), ffer̄n̄ads (Ffernandes), fer̄nds (Fernandes), fr̄ds (Fernandes), ffer̄ns (Fernandes).
- *García*. É escaso o uso do trazo na abreviación deste elemento: gr̄ia (Gar̄cia 240.6[2]).
- *Gonzalo*: gon̄çluo (Gon̄çaluo). O patronímico *González* está abreviado gon̄s (Gon̄çalues), gon̄çl̄z (Gon̄çáluez), gon̄çlus (Gon̄çalues), gon̄çals (Gon̄çalues), gō̄çals (Gon̄çalues).
- *Xoán*. Alén da sigla *j* (Johán), ocorre habitualmente abreviado joh̄n (Johán) ~ ioh̄n (Iohán).
- *Martíño*. Aparece abreviado como m̄art (Martín), m̄rt (Martín), m̄jno (Mart̄jno), m̄jn (Mart̄jn). O patronímico *Martís* non se documenta por extenso⁴⁵, polo que adoptamos unha resolución convencional para as abreviacións m̄art (Mart̄tiz, Mart̄tis), m̄r (Mart̄tiz), m̄arz (Mart̄tiz), m̄z (Mart̄tiz), m̄s (Mart̄tis)⁴⁶, m̄rt (Mart̄tiz, Mart̄tis), m̄rs (Mart̄tis), m̄rr̄z (Marr̄tiz). No desenvolvemento con *s* ou *z*, para aquelas formas reducidas que non integran a letra, aténdese ao comportamento do notario con outros patronímicos.
- *Núñez*: n̄s (Nunes).
- *Rodríguez*: rrod̄z (Rrod̄riguez), rod̄z (Rod̄riguez), rroz̄ (Rrod̄riguez), rrod̄gr̄z (Rrod̄riguez).
- *Sebastián*. O patronímico ocorre abreviado en sauasch̄z (Sauascháez 92.26).
- *Vázquez*: uq̄iz (Uaásquiz 65.18)⁴⁷.

⁴⁵ Se non temos en conta a forma serodia *Martiz* (274.25, 278.9, 282.7, 283.3,4[2],20). En *marīz* (273.46), que transcribimos *Martiz* advertindo en nota do trazo sobreposto, ao ocorrer nun documento en castelán, admitiría tamén unha lectura como “Martínez”.

⁴⁶ Esta abreviatura pode configurar-se tamén con outros sinais abreviativos (m^7s , $m^\infty s$) con idéntico desenvolvemento.

⁴⁷ Ademais doutras abreviaturas deste patronímico que abordamos noutros lugares, habería aínda que apuntar algunhas abreviacións ocasionais ás que remiten transcricións como “Vasques” (232.38), abreviado por suspensión co trazo característico deste tipo braquigráfico, e “Vasques” (*v^s* 234.36), que se desenvolve segundo a forma do mesmo notario “Vasques” (235.34).

Cando existe un *desaxuste* entre a abreviatura e a forma desenvolvida da palabra, o que supón a alteración dunha ou máis letras da abreviación no seu desenvolvemento, debido normalmente ao emprego de certas abreviaturas latinizantes, ademais de empregar o itálico na resolución, anótase a forma abreviada da palabra⁴⁸. É o caso das abreviacións *archo* (arçidiago 92.5,6,25)⁴⁹, *dat* (dada 118.22), *fcta* (feyta 143.19,29), *mon* ~ *mom* (moeda)⁵⁰, *mon* (moesteyro 120.14)⁵¹, ben como o de certas formas reducidas dos patronímicos *Eanes*⁵², *Miguez*⁵³, *Paz*⁵⁴ e *Vázquez*⁵⁵. Para outras situacións prescínlese da indicación en nota por ser redundante respecto da resolución en itálico. É o caso das formas *sco(s)* e *sca* ~ *ssca*, que ocorren xunto a *sto* e *sta* (santo, santa) e que transcribimos “santo(s)” e “santa ~ ssanta”, do mesmo xeito que en *sciago* (Santiago 65.11,19,22); débese entender, pois, que as palabras *Sancta* (241.1[3], 253.1[2],15,31) e *Sancthomé* (241.23, 253.33) aparecen así por extenso no manuscrito.

Para outras abreviaturas desaxustadas, en fin, optamos polo desenvolvemento sen indicación de ningún tipo, como en *dco(s)* e *dca(s)*, coa variante moito menos frecuente *dcto* ~ *dcta(s)*. Resólvense *dito(s)* ~ *dita(s)* ao igual que *dto(s)* ~ *dta(s)*, polo que as ocorrencias de *dicto(s)* ~ *dicta(s)* dos textos galegos corresponden a formas por extenso no manuscrito: *dicto* (31.11,13, 241.6,8,24, 253.3,17,26,27[2],28[2],31[2],32), *dictos* (253.35), *dicta* (241.23, 253.26,27,34[2]), *subssodictas* (253.28). A mesma solución

⁴⁸ Neste sentido, cabería a posibilidade de interpretar a abreviatura *nro(s)* ~ *nra* como influencia da escrita latina ou castelá. No entanto, resolveuse en “nostro” (48.17, 153.36, 217.15, 250.21, 253.33, 265.28), “nostros” (*nros* 241.23, 255.42,44, 256.27,28, 257.28,30, 258.27,29, 259.29,31, 260.36,38, 261.47,50, 262.28,30, 266.47,50), “nostra” (264.48), entendéndoa como forma peculiar do posesivo que acompaña case sempre á palabra *señor(es)* ~ *señora*.

⁴⁹ Cf. no mesmo documento “arçidiago” (92.25). Non se indica en cursiva, no entanto, o desenvolvemento das abreviacións *arçidgo* (124.48,67, 133.52) e *arçidgado* (124.61,62), en vista das ocorrencias sen abreviar de “arçidiago” (123.181,182,200,201,210,213,233,250,255[2],258, 124.62,67,70, 129.10,16,36, 133.2) e “arçidiagado” (123.249[2]), mais si no caso de *arç^{no}* (arçidianado 172.7). Tamén se atesta o castelanismo “arçediano” (179.23).

⁵⁰ Resólvense de acordo coa solución maioritaria sen abreviar. De igual maneira se procede coas abreviacións *mon^a* ~ *mom^a* (moeda).

⁵¹ É claro que o desenvolvemento ten en conta as formas do notario sen abreviar, do mesmo xeito que na resolución doutras abreviaturas desaxustadas nas que non se emprega o sinal xeral: *mom^o* (mosteyro 216.20,56,59, 221.24,28[2],31, 225.20,22,29,39,40, 233.13,27[2]; moesteyro 223.15,19,23,24,29[2]), *mom^o* (mosteyro 217.2,21, 218.12,13,16,19,28[2],36,43), *m^{no}* (mosteyro 238.1).

⁵² Trátase das abreviaturas *iohis* (*Eanes* 65.17,19,36,37), *ioh* (*Eanes* 66.22), *johnes* (*Eanes* 82.12), *johans* (*Eanes* 123.248), *iohns* (*Eanes* 124.61).

⁵³ Na abreviación híbrida latino-romance *miglls* (*Miguees* 134.22). Atéstanse as formas sen abreviar *Miguéez* (69.5), *Migéez* (73.12, 75.27), *Mjgéez* (129.4,42), *Migéez* (129.6,9,29), *Mjgees* (129.17), *Migées* (129.18,26), *Migees* (129.37).

⁵⁴ É o caso de *płz* (*Páez* 66.23, 70.2, 71.20, 87.7), *płs* (*Paes* 82.12, 123.180,196,207), *płls* (*Paes* 135.16,20), *płlz* (*Páez* 135.18). En documentación latina aparece *Paiz* (13.a[3]) xa no ano 1221; en textos romances están ben documentadas as formas *Páez* ~ *Paes* e, dende o ano 1364, a solución con hiato homorgánico (*Paas* 130.31) que no século XV se xeneraliza como *Páaz* ou *Paas*.

⁵⁵ Referímonos ás formas *ułlz* (*Uaásquez* 96.7), *ułls* (*Uaasques* 138.1), *vłls* (*Vaasques* 149.1[2],2,4,5,14,20,31,35)

adoptamos para $\bar{i}hu\ xpo$ (Ihesu Cristo) ~ $j\bar{h}u\ xpo$ (Jhesu Cristo), que non se encontra por extenso⁵⁶.

O trazo sobreposto aínda aparece na edición transcrito como *til* en caso de que apareza sobre <n>, indicando a palatalidade da nasal, ou de que represente a nasalidade vocálica⁵⁷. Con este último valor, se ocorre sobre unha vogal tónica duplicada, o til colócase sobre a primeira delas⁵⁸. Xunto a este valor de marcador da nasalidade vocálica, en certas palabras poderíase atribuír unha segunda función ao trazo sobrescrito. Entendemos que existe esta dupla funcionalidade en palabras como “*canpãa*”, “*çentẽo*”, “*gãañados*” ~ “*gãanando*” ~ “*gãañar*”, “*ninhũa*” ~ “*njnhũa(s)*” ~ “*njnhũu*” ~ “*njnhún*”, “*pertẽeçen*” ~ “*pertẽeçían*”, “*pervẽeron*”, “*Valançãa*”, que presentan un único trazo a cubrir toda ou boa parte da palabra. Aquí transcribimos como til e ao mesmo tempo desenvolvemos a consoante nasal ou colocamos o til sobre <n>, segundo os casos, indicando a situación en nota⁵⁹.

Para outras situacións en que igualmente se podería pensar nun dobre valor, optamos na transcripción pola resolución como consoante nasal. É o caso de “*auijnça*”⁶⁰, “*cóongo*” ~ “*cóengo(s)*”, “*conteen*”, “*Meén*” ~ “*Meendo*” ~ “*Meéndez*”, “*Meende*”⁶¹, “*perteenças*” ~ “*perteensças*” ~ “*perteenscas*”, “*teen*”, “*teença*”. Do mesmo xeito, en formas verbais de terceira persoa de plural con nasal palatal na sílaba final, resolvemos o trazo como nasal implosiva (*poýnan*, *ponan*, *tenan*, *tijnan* ~ *tinan* ~ *tynan*, *venan*), o mesmo que en “*quintos*” ou “*quinón*”. Pola súa banda, cando o sinal pode valer por til de nasal e/ou de vogal, como en “*quinõos*” ou “*Maranãao*”, priviléxiase a segunda opción⁶².

Unha última posibilidade no tratamento deste trazo sobreposto remite á súa *eliminación* cando non lle atribuímos ningún valor lingüístico, mais deixando constancia en nota da súa presenza no manuscrito. É de sinalar que, no referente ao emprego do sinal expletivo, a documentación manifesta un incremento progresivo do uso desde os primeiros documentos en galego ata os máis serodios⁶³. Partindo dun conxunto

⁵⁶ Indicamos en nota, porén, as variantes $\bar{i}hu\ x^o$ (Ihesu Cristo 238.18, 244.35) e $j\bar{h}esu$ (Jhesucristo 143.30).

⁵⁷ Nalgúns casos o trazo concorre con outro procedemento de indicación da nasalidade vocálica, como en *algũa* (66.16), *vña* (103.4,65) ~ *ũa* (109.22), que transcribimos “*alguna*”, “*vna* ~ *una*”, ou da palatalidade da nasal, como en *cozĩha* (115.12-13), que se leu “*cozinha*”. En ambas as situacións anótase que a palabra leva un trazo sobreposto.

⁵⁸ É o que acontece en *bõoa*, *Casdenãao*, *Castelãao*, *Chãao*, *chãao*, *Çibrãao*, *çidadãao*, *condiçõoes*, *curmãao*, *Feramontãaos* ~ *Faramontãaos* ~ *Faramontãaos*, *Giãao* ~ *Jjãao*, *ymãao(s)* ~ *hirmãao*, *Julliãao*, *Jusãao*, *mãao* ~ *mãao*, *Maranãao*, *pessõoa*, *sãao*, *Ssauaschãao* ~ *Sauaschãao*.

⁵⁹ Tratamos da mesma maneira o caso de “*tẽedes*” (*tẽeds* 121.7).

⁶⁰ Na forma *avĩnça* (134.6) anótase que leva un trazo sobreposto.

⁶¹ Interesan tamén a este parámetro editorial outras abreviacións do mesmo topónimo como *mẽed* (*Meende* 149.5,14[2]), *m̃de* (*Mende* 153.11), *m̃ede* (*Mende* 213.11,17).

⁶² Quedaría aínda por indicar algunha situación dubidosa canto ao tratamento do trazo sobreposto, caso de *p̃as* (*paes* 82.30).

⁶³ Nalgúns documentos do século XVI (cf. CD 274, 279), a proliferación do trazo sobrescrito levounos a prescindir da anotación deste sinal sen valor, pois afecta á maior parte das palabras do documento.

representativo da numerosa casuística deste trazo na CD, indicaremos algunhas motivacións que explican o seu emprego. Así, apuntan para unha influencia da escrita latina formas como *ānos*⁶⁴, *comō*, *costūme*, *dāno(s)*, *dōna*, *ē*⁶⁵, *engaño*, *mīll~mīll~mīll*, *nomē*⁶⁶. Noutros casos, o emprego innecesario do trazo encóntrase vinculado á representación de determinadas grupos literais, como é o caso do dígrafo *ch* (*achādo*, *achāria*, *achōu*, *chāmados*, *Çigachōs*, *Sanches*, *Sanchā*)⁶⁷ ou do grupo *gn* en formas como *rregñō ~ rreignō*, *signada*, *signāl ~ sygnāl*, *signar*, *signō*. Ademais, en numerosas ocasións ten un carácter redundante, pois consérvase o trazo na representación da palabra cando esta se escribe por extenso⁶⁸. Da mesma maneira, concorre habitualmente na representación de palabras que presentan un hiato, sobre todo homorgánico, polo que se establece unha vinculación evidente entre este uso do trazo e a representación da nasalidade vocálica.

Afōnso, *agoardānte*, *ajadēs*, *alfayātē*, *algūnd*, *antē*, *bēn ~ bēm*, *castēlla*, *çēm ~ çēnt*, *cōnuēto*, *comēr*, *comūnalmente*, *Cōunba*, *deūs*, *dīto/a*, *dōm*⁶⁹, *ēn*, *erdamēnto*, *exēnte*, *gēnte*, *gērra*, *Gonçaluo ~ Gonçalo*, *herdades*, *Johān*, *jūnto*, *lībra*, *librē*, *mātade ~ mētade*, *mēs*, *menōr*, *mōllēr ~ mullēr*, *mōnge*, *moueles*, *mýngua*, *pān*, *pagūe*, *Palmēs*, *paramēnto*, *paredēs*, *partēs*, *peña*, *persōna*, *presēnte*, *quer*, *sabām ~ sabeām ~ sabbeām ~ sabyām ~ sabbeān*, *saluānte*, *Sant*, *segūnd ~ segūndo*, *senpre*, *sigūe*, *tañto(s)*, *tēn*, *tenōr ~ thenōr*, *tenpo*, *tērra*, *trēs*, *trezentos ~ tresēntos*, *Untes*, *voses ~ vozes*, *vyrem*.

āa tal, *abōo(s)*, *acaēsçeu*, *aldeā*, *artigōo(s)*, *cabidōo ~ cabjdōo*, *caēr*, *cāera*, *Çeleiroo*, *declarandōo*, *degrāo*, *demandandoos*, *duās*, *enpeesca*, *formāes*, *yrees*, *jugandōo*, *leer*, *ljinpeo*, *māas*, *meātade*, *meesimo*, *mēo*, *Moor ~ Moor*, *mōordomo*, *nouēes*, *Nouōa*, *oōra*, *pāaço*, *Pāaz ~ Pāas*, *ponōo*, *pōo*, *preços*, *prouēer*, *prouēeredes*, *quareenta*, *Rrugees*, *Santomēe*, *sseendo*, *seer ~ sseer*, *sseelos*, *tāas*, *Temees*, *theegas ~ teega(s)*, *tidōo*, *todōo*, *traspasōo*, *Vaāo*, *Vaasco ~ Vaasquo*, *Vēer*, *voontade*.

Por contraste cos exemplos que vimos de sinalar, é discutible o carácter accesorio do sinal en determinadas formas; o tratamento que recibe, que pode ter importantes consecuencias na interpretación lingüística das mesmas, non exclúe outras interpretacións. Por un lado, optamos pola eliminación en “mosteyro” (77.2,4,7,13,14,18,

⁶⁴ Por analogía tamén se coloca o trazo sobre o mesmo segmento cando vale por “a nós” ou en palabras como *nōs* (nós), *uōs* (uoz).

⁶⁵ Na escrita latina valía por “est”. Usado para representar a forma verbal romance, transcribímolo como “é”, aínda que na documentación tamén hai testemuños de formas como “est” ou “este”.

⁶⁶ Téñanse en conta, porén, a ocorrencia de formas como “donna” (124.12) ou “annos” (124.60), curiosamente nun documento en que <nn> se usa co valor de nasal palatal: sennorío (124.5,14,20,44-45), Espanna (124.11,44), galinnas (124.17,49).

⁶⁷ Menéndez Pidal (1976⁵: I, 227 n. 2), ao referirse a que este sinal “acompaña especialmente á algúns grupos de consonantes”, apunta en relación a este dígrafo que “sirve para indicar que la *c* y la *h* forman un signo que representa un solo sonido”.

⁶⁸ Segundo Sánchez-Prieto Borja (1996: 37-38), “los trazos expletivos dictados por las leyes de la cursividad se hicieron cada vez más frecuentes, propiciados por el predominio de la imagen visual sobre la acústica, por lo que el empleo corriente de *grade* con lineta propiciará *grande* también con rasgo superpuesto, lo que presta aspecto visual distintivo a la palabra”.

⁶⁹ Consideramos no entanto que non é innecesaria na forma de tratamento en “don Nafonso” (*dōnafōn* 154.16), de acordo coas lecturas “don Nafonso” (*don nafonso* 158.17; *donnafonso* 175.8) e “don Nafonso” (*don nafōm* 166.24).

20[2],23,26,34)⁷⁰ ~ “mosteiro” (146.7)⁷¹, “pertencas” (130.10)⁷², “escriuj” (155.35, 156.39, 157.33, 161.62, 163.45, 164.75, 172.87, 174.57)⁷³ ou nos topónimos “Rramjrás” (166.61, 167.3) e “Gondiás” (213.20,25)⁷⁴. Pola contra, nas lecturas do prenome *Nuño* e o patronímico correspondente, *Nuñes* ~ *Núñez*, interpretamos o trazo sobreposto como til do *n*, pois é probable que se desen resultados con nasal palatal destes elementos onomásticos⁷⁵. Ofrece menos dúbidas a interpretación do trazo como abreviatura de consoante nasal implosiva en “calunpnja” (123.10,69) ~ “calunpnja” (123.69), “danpnos” (133.46) ~ “danpno” (190.63), “condenpnou” (135.60) “solenpne” (195.23), aínda que as atestacións ofrecen tamén a posibilidade sen a consoante⁷⁶.

No caso do actual *home*, tratouse o trazo de maneira diferente nas formas do singular e do plural. En *ome* ~ *home* (tamén *ohme* 134.22) elimínase o trazo segundo os abundantes testemuños de *ome* e *home*⁷⁷. Para a forma de plural, que atestan as formas *ómees* (90.25), *hómees* (97.10), *ómēes* (68.17, 123.185,208,212,238, 212.35,47,60,64,73, 109,177), atribuímos ao sinal xeral o valor de *e* en todos os casos: *om̄s* (omes 31.12, 126.22, 135.22,24, 138.31, 141.50, 143.32, 145.44, 146.29, 147.32, 190.56), *hom̄s* (homes 199.26), *om̄es* (ómees 76.32, 82.51, 123.174,202,257, 124.52,69, 131.26, 140.41, 179.17, 186.11,26), *hom̄es* (hómees 155.32, 161.42).

Antes de pechar este apartado, é preciso chamar a atención sobre un aspecto formal relacionado con este sinal xeral que é importante valorar, sobre todo na súa interpretación como til de nasalidade vocálica. Como xa se apuntou máis arriba, o sinal xeral de abreviatura pode adoptar moi diversas formas durante o período que cobren os pergamiños de Santa Comba de Naves. Neste sentido, cómpre advertir en relación coa documentación en galego que en ocasións o sinal concorre cun trazo “ondulado”, herdeiro do acento dobre que costuma aparecer sobre vogais en hiato⁷⁸. Neste caso, o trazo curvo recibe o mesmo tratamento có sinal xeral sempre que ocorra coas mesmas funcións ca

⁷⁰ Noutros documentos do mesmo redactor, o monxe notario Gonzalo Pérez, aparecen as formas “mosteyro” (73.10,14, 75.2,8,9-10,29, 86.2,6,9,13,15,17) e “mosteyro” (86.8,11,19,26).

⁷¹ No mesmo documento, para alén de “mosteiro” (146.20,30), encontramos “moesteyro” (146.1,5,10,12,14,19), “moesteyro” (146.19), “moosteyro” (146.27).

⁷² No mesmo documento entendemos que o trazo vale por consoante nasal implosiva en “pertensca” (130.26).

⁷³ O emprego do trazo é análogo, na nosa opinión, ao que se dá en formas como *escripto/a*, *escrito* ou *escritas*.

⁷⁴ Nos mesmos redactores danse as formas *Rramjráas* (155.9, 164.12, 165.3,14, 167.18, 168.73) e *Gondiãas* (213.2-3), respectivamente. De interese para este segundo elemento é o testemuño de “Gundiáns” (251.28).

⁷⁵ Boullón (2007: 302-303 n. 25) considera lexítima a forma “Núñez” dada “a existencia dunha variante medieval *Nunio* (de onde *Nuño*)”.

⁷⁶ Cf. *calunpna* (123.237) ~ *calunpja* (124.31) ~ *calunpna* (124.52), *calunpnjas* (212.114); *condepnase* (135.42,44); *solempnes* (253.3).

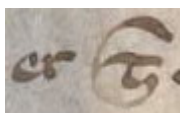
⁷⁷ Téñase en conta que en ocasións surxen abreviados *om̄* ~ *hom̄*, polo que aparecen incluídos máis arriba na exemplificación do sinal xeral co valor de *e*.

⁷⁸ Sobre o acento dobre e as súas diversas formas na escritura gótica galega, véxase Lucas Álvarez (1950: 79-81), que inclúe bastantes exemplos en reprodución facsímile.

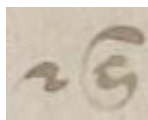
este (v. Láminas V-C,E,F); de non ser así, recibe o mesmo tratamento có acento duplo (v. Láminas V-A,B,D).

4.2.1.2.2. Sinais especiais e modificacións literais.

O sinal tironiano, como xa se adiantou máis arriba, desenvólvese como “e”, coa intención de facilitar a lectura cun desenvolvemento máis próximo da realidade fonética, aínda que a conxunción sen abreviar se escribe polo xeral “et”⁷⁹. A correspondencia fónica da conxunción fica de manifesto en formas como “e(t)u” (164.52,72, 165.8,9,13, 15[2],21, 166.54,62, 167.18,27, 174.44,53) para o pronome persoal, no caso de *he(t)* (147.25) para a forma da P3 do presente do verbo *ser* ou no emprego do sinal tironiano para esa mesma forma verbal (“é” 244.16,21), cuestión sobre a que se chama a atención en nota. Nas tres ocorrencias da palabra *etcétera*, pode ocorrer escrita como <et> ou en forma abreviada, caso no que optamos por ler *et*.

etcétera 123.66

etcétera 123.67

etcétera 250.19

A abreviatura de *con* resólvese sempre en cursiva ao implicar unha consoante nasal implosiva, tal como foi establecido ao tratarmos dos usos do sinal xeral de abreviatura que envolvían a elisión dunha nasal. O desenvolvemento citado, que se aplica aos casos que máis abaixo se refiren, practícase de igual xeito para as diversas formas da conjugación do actual *cumprir* (*conprir* ~ *conplir*, *conprija*, *conpria*, *conpra*, *conprisse* ~ *conprise*, *conprisen*, *conpríndoa*), aínda que se documentan tamén formas con inflexión da vogal radical, mais sen ser hexemónicas⁸⁰. A solución *com* ante *p* adóptase para os documentos do notario Pedro Eanes⁸¹ por ser a grafía da nasal de referencia bilabial a empregada perante consoante bilabial. Aínda aparece desenvolvido como *cun* en “circunstanças” (123.205):

con, *Conba*, *concanbeamento*, *concluso*, *condições* ~ *condiçõoes* ~ *condyções*, *condición* ~ *condicón* ~ *condicón*, *confeso* ~ *conffeso* ~ *confesso* ~ *conffessos*, *conféssoa*, *confirmaçón*, *confirmado*, *conno*, *conposta*, *conpra* (subst.), *conpramos* (v. *comprar*), *conprara*, *conpridamente* ~ *conpridamente*, *conpridos*, *conpridores*, *conselo* ~ *conssello*, *consentisse*, *constreniuda*, *consuu*, *contado(s)*, *conta* (subst.), *contar*, *conteen*, *contén* ~ *contén* ~ *contem*, *contenda(s)*, *contendese*, *contendían*, *contêhúdo* ~ *contiúdo* ~ *contiúdo*, *conteúda* ~ *contêhúda* ~ *contiúdas* ~ *contiúdas* ~ *contjúdas*, *contestaçón*, *contestada*, *contestaua*, *contía(s)*, *contijña* ~ *contijna*, *contradiçón*,

⁷⁹ É usado co valor de *e* inicial en “exente” (248.11, 249.9), situación que se refire en nota.

⁸⁰ Cf. formas como: *cunprir* ~ *cunplir*, *cunpriredes* ~ *cunpliredes* ~ *cunplyredes*, *cunpla* ~ *cunpla* ~ *cunpra* ~ *cunpra*, *cunprades* ~ *cunplades*, *cunpran* ~ *cunplan* ~ *cunplan*, *cunplirdes*.

⁸¹ Nas seguintes palabras: *companion* (65.3,16), *comprir* (65.6,11[2],16,22,27,29,32,33,34,35,36), *comprian* (65.12), *compridamente* (65.12) ~ *compridamente* (66.3), *compancyro* (65.15,16,23,33,36), *comprisse* (65.21).

contradisemento, contradizendo, contrapto ~ contrauto, contrario, conuén ~ conuén, conuento ~ conuento, conuoso.

A abreviatura de *er*, *re* e mesmo *ar*, con variadas realizacións nos manuscritos e que aquí representamos como un sete sobrescrito⁸², non se indica na súa resolución con estes valores⁸³, a non ser en casos nos que se podería transcribir como *re* ou como *er*. É o que acontece co adxectivo *entrego* ou as diferentes formas do verbo *entregar*⁸⁴, do mesmo xeito que no seu emprego sobre a letra *p* en determinadas palabras. Como se pode comprobar na exemplificación, o valor da abreviación sobre esa letra é sempre *re*⁸⁵, ao tempo que para reducir *per* se usa a modificación literal *p*, tal como se verá máis abaixo. Por iso, transcribimos en cursiva no caso de “*personas*” (158.7, 175.13,15, 205.9), habitualmente grafiada con *p*, e informamos da situación do manuscrito en nota, ao tempo que lemos “*presona*” (215.4,19[2],20) cando esa forma é empregada por extenso polo notario (cf. *presona* 216.37,38, 223.28[2], 229.42,44,45; *presonas* 216.51, 229.44)⁸⁶:

açerca, anyuersario ~ aniuersario ~ vnjuersario, aqueecer, auer, çercoýto ~ çercoíto, Çerdeira, certificados, çerto, contradiser, dereituras, dereita, dereyto ~ dereito(s), diser, esteueron, fazer ~ ffazer ~ faser, fesser, fesera, fesermos, Ffernán ~ Ffernán, Ffernandes, fferreyro, herdade⁸⁷, herdamentos, jnterese ~ jnteresse⁸⁸, mercador, merçee, mester, meter, meterdes, mouer, ouuera, ouuerdes, percales, persuya, perteeçentes, perteeçer ~ perteeçer, podería, poderíamos, prazer, prouuer, receberom, termio(s) ~ termjo ~ termyo ~ termño ~ térmjño ~ térmjño, terza ~ terça, touer, uerdade, uerde ~ [Castro] Uerde, ueruo, valuer.

⁸² Unha forma semellante presenta a abreviatura de *er* sobre *v*, co trazo inferior do sinal cruzando o hastil da letra, e que recibe o mesmo tratamento que aquel (aver, ouuer, toverdes, verdade, verdadeiramente, verdadeiro, vertude; [Castro] Verde, [Fonte] Vergeira ~ Vergeira ~ Vergeira, Vernaldjno, Vertolameu).

⁸³ Do mesmo xeito se procede cando asume o valor de *er* o trazo xeral (*h̄dade*, *tr̄a*, *h̄dam̄to* / *h̄dam̄to(s)* / *h̄dam̄to*).

⁸⁴ Adóptase normalmente a solución *re*, como en “*entrega*” (62.6,8,11, 86.5-6, 131.14; “*entrégalle*” 86.6), “*entregauan*” (62.6,8), “*entregasse*” (65.14), “*entrego*” (95.4, 110.3, 123.139, 131.2,5, 143.8,16; abreviado *en̄go* 87.3), “*entregar*” (135.48), “*entregc*” (143.22), “*entregou*” (147.7), “*entregos*” (196.11). Exceptúase o caso de “*entérgoo*” (67.10) que se desenvolve tendo en conta os testemuños por extenso do notario Xoán Ares (entergo 68.9,22; entérgollas 68.19; entergámolo 69.20).

⁸⁵ Co mesmo valor é empregada menos frecuentemente a abreviatura *p̄*.

⁸⁶ Casos análogos son os de “*apreçebido*” (204.4), do que na CD hai exemplos para as dúas lecturas (apreçebidos 198.4, aperçebido 214.3), e “*perturbar*” (207.20), que só así se documenta (perturbar 211.21, 213.19).

⁸⁷ Na edición chámase a atención sobre casos como o de “*heredade*” (*h̄edade* 70.4,7), deixando o desenvolvemento en cursiva, ou “*heredades*” (*h̄redades* 240.24), onde tamén anotamos o valor da abreviatura.

⁸⁸ Do mesmo xeito se procede en “*jnterese*” (*jnt̄ee* 145.40[2], 162.17, 183.27, 188.22, 189.13, 202.25, 205.16, 206.16, 207.23, 208.33, 209.20, 210.22) e “*jntereese*” (*jnt̄eese* 147.29, 151.38, 152.32, 170.26), mais non cando se usa con outro valor: “*jnterese*” (*jnt̄se* 177.23, 191.21), “*jnterese*” (*jnt̄ee* 180.20, 182.13). Noutras formas reducidas da palabra nas que non intervén este sinal abreviativo, resólvese tamén en cursiva: “*jnterese*” (*jntees* 154.33, 155.28, 156.31, 166.51, 167.22), “*jnterese*” (*jntee* 158.30, 163.28, 164.65, 168.60, 174.47), “*jnterese*” (*jnter̄ee* 231.38, 234.34). Non presentan ningún tipo de abreviatura *enterexe* (175.18), *jnterese* (184.25-26, 198.41, 201.33, 211.26, 213.22, 216.52, 217.24, 236.29, 239.30, 244.32), *ynterese* (192.21, 212.69-70, 250.18), *enterese* (243.40).

acreçentamento, apresentar, chantre, entre ~ ontre ~ vntre, espresamente, lauredes⁸⁹, liure, meestrescolla, outre, preço ~ prezo, preegadores, preguntado(s), prelado ~ prellado, premja, prescripçón, presença, presentado/a, presente(s), presentou, prestado, préstemo ~ préstamo, prestes, Preto, preyto, sangue, senpre ~ sempre ~ ssenpre, sobre, trebutto, trelado, Trella, tres, trese, trezentos.

embarge, notario, vigario ~ uigario⁹⁰.

Si se resolve en cursiva cando aparece usado con valores diferentes dos indicados. Así se procede cando vale por *r*, situación que se sinala en nota, en “senpre” (93.3, 198.31,36,46) ~ “ssenpre” (98.7), “liure” (93.7, 98.20, 101.15,31, 102.27), “liuremente” (93.8), “preyto” (98.15)⁹¹, “prazer” (98.27, 99.27, 101.15, 102.8,33), “enprazamentos” (99.8), “ontre” (102.7,8), “caualleiro” (112.28), “moesteiro” (114.3,25, 115.30, 116.18), “preegadores” (133.26), “janeiro” (134.2), “maneira” (134.18), “So[u]er” (143.3), “escudeiro” (143.3), “paradeiros” (145.12), “çapateiro” (150.26). Con diversos valores está implicada na abreviación do segmento *eir*⁹². Neste caso, se a elisión inclúe a semivogal, no desenvolvemento teranse en conta os usos do redactor (y ~ i ~ j)⁹³ na representación do ditongo⁹⁴:

e...r: Alueiro, Arenteiro, armeiro, Barreiro, çapateiro, Carneiro, Carpenteiro, Carreira, castjneiros ~ castineiros, caualeiro ~ caualleiro ~ caualejro, Çerdeira ~ Çerdeira, djnejro(s), escudeiro, feira, Ferreiro, feucreiro, figeiras, foreiro, herdeira, janeiro ~ janejro, Jubiteiro, leira(s) ~ leiro(s), madeira, maneira ~ manejra, moesteiro ~ mōesteiro ~ mosteiro ~ moosteiro, monejro ~ moyneiro, Moreira, Ouljuejra, Outeiro, paredeiro(s), pedreiro, Pereiro, Pinejro, piteiro, primeira ~ primeiro(s) ~ primejro ~ primejra, pustremeiro, Ribeiro, rrigeiro, Rrodeiro, Soolleiro, Teleiro, terçeira, valedreiro(s), verdadeiro ~ uerdadeiro.

⁸⁹ Á interferencia desta forma hai que remitir o emprego do sinal abreviativo co valor de *ra* na escrita de “lauraredes” (204.3), circunstancia referida en nota.

⁹⁰ Nas dúas últimas palabras é frecuentemente usada co valor de *ari*. Non se sinala a resolución en “uigario” ~ “vigario” (ocasionalmente abreviado *vig^o*), pois ambas as formas están amplamente documentadas sen abreviar unicamente baixo esta forma. Do mesmo xeito se procede para “notario”, palabra a miúdo abreviada e de múltiples maneiras que transcribimos sempre sen ningunha indicación: *nōt*, *nōtio* (a mesma abreviatura presenta un valor diferente en *notorio* 123.216), *not^r*, *not^rio*, *not⁷*, *not^oio*, *not^o*. Son raras as formas por extenso doutro tipo, como *notaryo* (108.26, 171.31, 175.21).

⁹¹ Transcribimos de igual maneira a abreviación *peyto* (268.9,24).

⁹² Por analoxía con esta situación, chega a ser empregado co valor de *oyr* en “Corredoyra” (138.10,16) e mesmo co de *oeyr* en “rraçoeyro” (179.23) e *oe...r* en “rraçoeiro” (210.27). Para ambas as palabras anotamos a forma do manuscrito.

⁹³ De non atestarse a mesma palabra por extenso, obsérvanse as ocorrencias do ditongo [ej] con *i* ou con *y*. Nos documentos do notario García Fernández de Rendal prefírese *j* para a semivogal, que, como xa se viu, presenta unha forma moi semellante á de *y*, e con esa grafía se resolven as abreviacións, a non ser no documento CD 264, que fixo escribir “por outro”, onde predomina *y*.

⁹⁴ Calquera abreviación que afecte ao ditongo [ej] resolverase, pois, en cursiva, como nos casos de *ffīa* ~ *fiā* (*ffeyta*, *ffeita* ~ *feyta*, *feita*, *fejta*), *fīas* (*feytas*, *feitas*, *fejtas*), *fīo* (*feyto*, *feito*), *fīos* (*feytos*, *feitos*), *pīto* (*pleyto*, *pleito*). Para a abreviatura *fīa* (*feyta* 143.19,29), como xa se indicou noutro lugar, anotamos tamén a forma do manuscrito.

82

itálico o desenvolvemento daquelas formas que, como xa se viu, admiten varias lecturas (entrego 157.15; entrego 165.11[2]; entregase 161.14; entregar 161.29,39)¹⁰³.

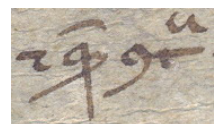
A abreviatura de *per* ~ *par* desenvólvese segundo corresponda¹⁰⁴ e só se indica en cursiva nos casos susceptibles de varias interpretacións (*per*, *para*). Ocasionalmente presenta outros valores diferentes dos referidos, que na edición aparecen marcados en itálico e acompañados de nota, como os de *pr* (ssenpre 99.11, preyto 99.15), *pre* (ssenpre” 105.5; present[e] 156.3 ~ presente 158.3, 163.5, 164.5[2],60, 165.2,3,14,29,32, 166.54-55,65, 167.18-19, 168.65, 172.23; presentou 165.4; presentada 165.7; presentes 165.9, 167.26, 201.27; preço 167.15, 168.50; presença 172.4; presentar 172.79), *p...r* (parte 130.13,16,28, 235.31; porque 161.19-20; rreparedes 182.4, 188.7, 206.5, 207.13, 208.11; paredes 183.8, 202.8; rrepare 183.16, 205.10, 206.10; persona 274.13), *pro* (proueer 138.18) ou *pe* (pertenenças 214.12-13).

Para a modificación literal que abrevia *pro* procédese igual ca no caso anterior: non se sinala na súa resolución (procurador, produción, prol ~ proes, prometemos, promutación, propia, propiedade ~ propiedades, propietario, propõer, prouados [‘poboados’], prouando, prouarey, proue [‘pobre’], proueades, proueer), a non ser que presente un valor especial (pregunta 161.33, propyadades 264.31).

A abreviatura de *quan*, modificación literal de *q* con *a* sobrescrito, ao implicar unha consoante nasal implosiva, transcríbese “*quan*” (quantos 65.1; quanto 65.5,11, 95.23). O mesmo símbolo, agora coa sobreposición dun trazo, abrevia *quen* e recibe idéntico tratamento editorial (*quen* 75.23; *quenquer* 80.16, 95.22).

e quanto (95.23)

e quen contra (75.23)

A abreviatura de *que* ($\bar{q}$) resólvese sen cursiva¹⁰⁵, polo que as ocorrencias de <qe> reproducen as formas do manuscrito¹⁰⁶. É excepcional o caso do numeral $\bar{q}$ in

Margarjda, Marquiña, Martjn ~ Martín, Martjno ~ Martyño ~ Martyno, Moreira, Pyxotería, Pumar, Sarmento ~ Xarmento, Vceer.

¹⁰³ Ofrece menos dúbidas, na nosa opinión, este bucle no *e* da sílaba tónica de *ingrato*. Editamos “jngr[a]to” (154.44), “jngr[a]tus” (156.19), “jngr[a]tos” (164.44, 165.46), “yng[r]a]tos” (174.41), anotando a forma do manuscrito, que levaría a ler “jngreto(s)” ~ “yngretos”, “jngretus”.

¹⁰⁴ Como *per*, ademais de nas diversas formas do verbo *pertencer* (perteeçer ~ pertêçer, pertêçesce, perteençen, pertêçia, perteeçese ~ pertêçescese), en: enperador, perante, perca, percales, perdas, perderian, perdõar, perdoe ~ perdom, perffaça(n), permeesca, pero, persuía, persoýr, persooa ~ persoa ~ persõa ~ persona, perteenças ~ perteenças ~ pertenças ~ pertenças, perteesçentes ~ perteesçentes. Está co valor de *par* en: amparado, anparar, paradeiros ~ paradeiros, paramento, paranças parte(s), partiçõn ~ partiçõn, partida, partidos, rreparamento, rreparar, rrepare. Na onomástica, ademais de no topónimo Paradela, emprégase nas abreviacións *po* ~ *p^o* (Pero) e no mesmo prenome con elisión da vogal final en *peans* (Per’Eanes), *pañs* (Per’Anes). O patronímico correspondente redúcese a miúdo con esta modificación literal: *pez* (Pérez) ~ *pes* (Percs), *pz* (Pérez) ~ *ps* (Peres).

¹⁰⁵ Cf. aqueeçer ~ aqueecer, aqueel ~ aqueles, aquela(s), aquilo ~ aquello, aquesto, arranquedes, esterque, fique ~ ffyque ~ fiquen, que, quebrantades, quebredes, quen, quer, queredes, querelar,

(*çinque* 92.16, 106.12,18, 110.19, 111.33, 123.148), que decidimos resolver en itálico á vista da diversidade de formas rexistradas nos documentos: *çiq̄e* (*çinque*), *çinco*, *çico* (*çinco*), *çynquo*, *çinquo* (*çinq^o*), *cinquo* (*cinq^o*). Márcase igualmente o desenvolvemento do sinal cando se usa con outros valores, informando da situación do manuscrito en nota, en coherencia co tratamento dado a outros elementos braquigráficos:

qu: *aqueceçendo* (106.20), *çinquenta* (197.25), *ffyquen* (107.19) ~ *fiquen* (143.20, 250.19), *pesqueyras* (133.28), *qualquer* (150.23, 169.14, 185.25, 187.18, 188.21, 189.13, 190.76,97,101, 191.21, 192.20, 193.17, 197.22, 199.27, 202.24, 203.28, 205.15, 206.15, 208.32, 209.19, 210.21, 212.83, 213.19,21, 250.17) ~ *quaesquer* (204.8), *quen* (107.27, 153.34, 186.24), *quenquer* (197.19, 204.8, 207.20), *quer* (169.5, 187.5, 188.6, 189.6, 191.10, 192.6, 193.6, 197.8, 202.7, 203.9, 205.5, 206.5, 207.13, 208.10, 210.8, 244.9), *querendo* (182.8), *quisera* (161.24), *Rrequeixo* (207.5[2]), *Vaasques* (207.4), *Vasques* (235.34).

qui: *aquí* (146.31, 160.41, 168.33, 187.23, 191.25, 192.25, 193.21, 194.31, 200.19, 202.30, 203.34[2], 205.19[2], 208.40, 209.25[2]), *quinentos* (147.29, 194.26) ~ *quinentos* (213.22), *quinón* (191.6), *quinta* (152.15, 192.8, 203.20,26, 210.19, 213.12,17), *quiser* (151.38, 160.31, 184.25, 185.26, 187.18, 190.99, 194.20,25, 197.19,22, 203.28, 206.16, 207.18,23, 208.33, 209.20, 213.19,22, 215.27, 242.19, 244.31, 250.18) ~ *quisier* (150.24) ~ *quiser* (152.32), *quiserdes* (151.20, 160.20, 170.16, 184.15, 187.8, 190.76, 191.13, 192.11, 193.10, 194.11, 195.43,44, 203.16, 205.8, 206.8, 207.14, 210.14, 213.13, 216.35, 222.26-27, 241.12, 250.11) ~ *quissierdes* (150.9), *quiseren* (179.18, 192.20, 193.17), *quisermos* (215.9) ~ *quiséremos* (223.18)¹⁰⁷, *quiseron* (133.50), *quisesse* (133.34) ~ *quisese* (147.28), *quissera* (82.24), *quitados* (219.11), *quitaua* (147.24), *quite* (151.18, 152.17, 185.16, 188.10, 191.13, 192.11, 193.10, 194.10,18,25, 203.16, 208.16, 209.9, 210.14, 213.13[2], 215.17) ~ *quites* (160.19, 197.15), *quito* (216.33), *quitousse* (133.49), *rrequirades* (213.14).

Ademais, atribuímoslle o valor de *quey* en “*saquey*” (150.29), aínda que a presenza de castelanismos no texto permitiría perfectamente unha lectura como “*saqué*”. Chega mesmo a usarse co valor de *qua* (*quando* 229.20, *quanto* 229.29), situación que se anota.

A abreviatura latina de *rum*, de escaso uso na documentación en galego, desenvólvese “*ron*”¹⁰⁸ ao elidir unha consoante nasal implosiva (*foron* 110.41, 131.1). Dáselle a solución latina na forma “*auangaliorum*” (172.25).

Da abreviatura de *ser* (*poserdes*, *poseron*, *quiser*, *quiserdes*, *quisermos*, *ser*, *serán*, *seredes*, *seruentes* ~ *seruentes*, *sseruiço* ~ *seruiço*) só se sinala a resolución, con itálico e nota, dos usos diverxentes: *quisser* (90.16) ~ *quiser* (152.32), *sser* (97.10), *Sarmento* (158.36), *seredes* (205.11), *pasara* (207.4,5), *seruentes* (231.12).

---

queremos, querendo, quererms, queria, quero, cuestión ~ questiões, rrequeridos, saquey, troque; Enriques, Manrique, Mosqueiro, Rrequeixo, Uaasques ~ Uaásquez ~ Vaasques ~ Vásquez.

¹⁰⁶ Cf. *aqeeçendo*, *aqesto*, *çinque*, *fique*, *qe*, *qemqer*, *qer*, *qualqer* ~ *quaesqer*. Neste sentido, cómpre ter en conta as lecturas que fixemos de *qe* (*qen*) ou *fique* (*fiquen*).

¹⁰⁷ Por extenso atéstase *queséremos* (222.17).

¹⁰⁸ En rigor, habería que falar da abreviatura de *um* latino que neste caso acompaña un *r* (Santos 1994: 101), tal como se desprende do desenvolvemento que se fai da abreviatura.

A abreviatura de *ur* ~ *or* desenvólvese segundo corresponda sen indicación (cauaduras, dereytura/s ~ dereituras, escriptura, natural, procurador¹⁰⁹, procuraçon, purgamẽo ~ purgameo, pustura ~ postura, sepultura ~ sopultura, uentura¹¹⁰; por, outorgamento, outorgamos, outorgante, outorgaron, outorgauan, outorgo, outorgou). En palabras nas que podería ter ese valor, en ocasións pode valer por *r* (purtugeses 156.17 ~ purtugeeses 158.18; purgameo 168.81, 186.1; furtuýto 207.15; outorgada 221.39; outorgamos 223.33)¹¹¹ e puntualmente aparece co valor de *u* (cabadura 244.10), circunstancias que se sinalan en nota, ao igual que a rara abreviación *escudei*[∞] (escudeiro 238.14). Participa ademais na abreviación de *dereitura(s)* para elidir diversos elementos, palabra que tamén se reduce empregando outros sinais¹¹².

Na centuria do catrocentos costuma usarse este símbolo cos valores da abreviatura de *er* e, en menor medida, cos do *a* sobrescrito¹¹³, emprego inducido pola súa proximidade formal¹¹⁴. No primeiro caso, recibe o mesmo tratamento que o sinal abreviativo ao que substitúe (v. Lámina VII)¹¹⁵, sendo que nalgúñas palabras admite diversas interpretacións, como en *monest*[∞]*io*, lido “monesterio” (229.2,13,21,24,33,37,38, 45,46,48,50,62), ao igual que en *monest*[∞] (monesterio 274.1)¹¹⁶, mais transcribimos “monsteiro” en *monst*[∞]*io* (229.60).

A abreviatura de *us* ~ *os* desenvólvese sempre en cursiva, como *us* en palabras en que sempre ou maioritariamente se encontra esa solución sen abreviar (*apús* ~ *enpús*, *custume*, *Deus*¹¹⁷, *dous*, *justo*, *meus*, *pustrimeyro* ~ *pustrimeyro* ~ *pustrimeyro* ~ *pustrimeyro* ~ *pustrimeyro*, *seus* ~ *sseus*). Nos restantes casos resolverase case sempre en *os*¹¹⁸, como acontece co seu emprego na P4 das formas verbais (*aforamos* ~ *afforamos*, *auemos* ~ *avemos*, *cobrasemos*, *conpramos*, *coñosçemos*, *damos*, *demandarmos*, *demos*, *deuamos*, *fesemos* ~ *fezemos*, *mandamos* ~ *mandamos*, *obligamos* ~ *ovligamos*, *outorgamos*, *ouuemos* *perdõamos*, *poderiamos*, *poemos*, *possamos* ~ *posamos*, *quebrantados*, *quitamos*, *rrecobramos*, *renuzamos* ~ *rrenunçamos* ~ *rrenunçiamos*, *seyamos*, *seýmos*, *tẽemos*, *tinamos*), mais tamén noutras formas (*ambos*, *Bocinos*, *brancos*

¹⁰⁹ Anótase a forma do manuscrito en *p[∞]dor* (190.108).

¹¹⁰ Anótase a forma do manuscrito en *uent^a* (106.20).

¹¹¹ Estrañamente úsase con ese valor en “aniversario” (223.28).

¹¹² Os pergamiños ofrecen as seguintes formas: *dr[∞]as* (*dereituras*), *dr[∞]as* ~ *dr⁷tas* ~ *dr[∞]as* ~ *dr^as* (*dereyturas*, *dereituras*, *derejturas*), *dr[∞]a* ~ *dr^a* (*dereitura*, *dereytura*, *derejtura*), *dert[∞]a* (*dereitura*, *dereytura*), *dr[∞]i^a* (*dereyt(i)ura*), *deret^a* (*dereytura*), *djt^a* (*derejtura*).

¹¹³ Aparece na abreviación do antropónimo *Garçia* en *g[∞]çia* (*Garçia* 154.38[2],39, 155.32[2],33,ns, 156.36[2], 157.31[2], 158.36[2], 161.3,59[2],ns, 163.44,ns, 164.72, 165.52, 166.62, 172.83,ns) e *g[∞]ça* (*Garçia* 203.2, 210.7), ben como en *gr[∞]a* (*graça* 183.1, 186.2, 188.1, 189.1).

¹¹⁴ Probablemente habería que vincular tamén á sobrescrita literal, concretamente da vogal *o*, o emprego en *th[∞]* (*thesoureyro* 238.20), *mj[∞]* (*mosteyro* 240.17[2],18,21[2],22) ~ *most[∞]* (*mosteyro* 274.13,22) e *escⁱpu[∞]* (*escripuano* 242.25).

¹¹⁵ Usado cun valor peculiar en *feu[∞]o* (*feureyro* 243.43, 244.34).

¹¹⁶ Cabería a posibilidade de ler “monsteiro” ~ “monesteiro”, forma híbrida galego-castelá que recoñecemos no caso da abreviación “thesoreiro” (*thesor[∞]io* 229.62).

¹¹⁷ De harmonía con esta opción resolvemos a abreviación *d^s* tamén en cursiva (*Deus*).

¹¹⁸ Exceptúase o documento CD 140, en que o redactor tende a empregar *us* por extenso, onde transcribimos: *auemus* (l. 3), *ssobreditus* (l. 13, 29), *dereytus* (l. 24, 28), *obrigamus* (l. 29), *damus* (l. 33).

~ brancos, d'ámbolos, ditos, fructos, sobreditos, uos). Co valor de *s*, que anotamos, en “d'anbos” (99.18), “meus” (140.27), “Deus” (143.2).

4.2.1.2.2. Abreviaturas por letra sobrescrita.

Na abordaxe do procedemento braquigráfico da sobrescrita literal discriminamos, por unha banda, a elisión das letras *u* ou *r* por medio da sobrescrita de vogais *e*, por outra, a contracción vocabular, que implica a elipse de moi diversos elementos, mediante a sobreposición dunha ou varias letras.

Vogal a sobrescrita. Empregada co valor de *ra*, e en menor medida co de *ar*, sobre diversas consoantes, non se indica na súa resolución a non ser nalgún caso especial¹¹⁹:

amostradas, amostrasen, caustra, compra (subst.), *compramos*, *conpraron*, *contra*, *contradisendo*, *contradizer*, *contrario*, *contrauto(s)* ~ *contrapto(s)*, *cunpra* ~ *cunpra*, *degraa* (*deg^aao*), *demostrando*, *demostrar*, *demostrase*, *enrato(s)* ~ *yngratos*, *entradas*, *graça*, *grande*, *granja*, *grato*, *laura*, *laurador(es)*, *laurando*, *laurar*, *lauraredes*, *laurase*, *liura(s)* ~ *libra(s)*, *outra(s)*, *praser(es)*, *rregistrada*, *segrares*, *trabuto*, *tragedes*, *tragía*, *traje*, *traptan*, *tras*, *traslado*, *traspasar*; *Praça*, *Prado Bõo*, *Trasla Cámara*, *Ventrazes*.

*carta(s)*¹²⁰, *enbargo*, *lagar*, *lugar*, *março*, *notario*, *pagar*, *parto*; *Garçía*, *Martjño*.

En ocasións a sobrescrita da vogal é redundante e elimínase deixando constancia da situación en nota¹²¹, ao paso que noutras palabras non sinala a elisión de letra ningunha, feito que tamén se anota:

agu^arde (*aguarde* 108.21), *lug^ar* (*lugar* 122.2, 136.2,3, 146.20, 175.2, 180.24, 181.32, 182.16, 183.32, 186.6,16,30, 187.22, 190.51,85,88,102, 196.7, 200.7, 202.29, 206.18, 207.3,25, 208.13,24, 27, 209.8,24, 241.1,6,8,9,11[2],12,18,24), *bⁱt^r* (*britar* 122.12), *m^arço* (*março* 123.54,80,170,218, 247, 241.21), *m^artes* (*martes* 123.83,169,257), *m^arta* (*Marta* 123.206), *com^arca* (*comarca* 146.12), *pen^a* (*pena* 149.27,28[2], 154.32,33, 155.27,28[2], 158.29,30,31, 166.51), *lag^ar* (*lagar* 169.6[2],10, 186.15, 190.59, 207.16), *p^ardi^o* (*pardeiro* 175.5), *pag^ar* (*pagar* 180.18,19, 182.12, 183.23, 189.5, 190.62,84,86,87,88,89,92,100, 195.31,45, 196.22, 200.12, 203.25, 205.14, 209.18, 210.19), *aleg^ar* (*alegar* 190.105, 195.24), *p^arte* (*parte* 191.6) ~ *p^artes* (*partes* 191.7), *m^artjño* (*Martjño* 191.12,16,19), *p^ara* (*para* 264.34).

Si se marca co itálico, acompañado de nota, cando asume unha función diferente, mais relacionada, na maior parte dos casos, co seu emprego cos valores que indicamos no inicio deste apartado¹²²:

¹¹⁹ Referímonos a unha forma como *p^aa* (*para* 199.17, 223.11,23[2]), normalmente abreviado *pa*, da que informamos en nota polo inhabitual da abreviación.

¹²⁰ Desenvólvese de igual maneira a abreviatura *c^aa*.

¹²¹ Cf. os casos: *g^araça*, *lag^aar*, *lau^arardes*, *natura^al*, *mjng^aua*, *q^aual* ~ *q^auaes*, *q^auarta*, *q^auatrocetos*, *t^aragía*; *G^aradill*, *T^aralo Rríó*.

¹²² É claro que, por exemplo, o emprego de *lau^ades* para “lauredes” está motivado por outras formas do mesmo verbo (*laurar*, *laurardes*) que se representan a miúdo coa vogal *a* sobrescrita.

p^a (para 75.14,16,25), *b^acos* (brancos 130.19, 140.12,36) ~ *b^as* (brancas 200.6), *lau^ades* (lauredes 145.17), *lau^a* (laurar 150.5,20, 165.15) ~ *lau^aar* (laurar 181.24), *lug^ars* (lugares 154.10,12,13,16, 18,19,21,25,30) ~ *lug^as* (lugares 154.13,40, 156.38, 157.31, 158.37, 161.61, 163.45, 164.11,13[2], 14,15[2],17,19,20,21,73, 165.4,27,53, 166.12,22,27,63, 168.76, 174.57, 204.6,11, 205.4,7, 206.7) ~ *lug^ass* (lugaress 168.24), *conf^a* (contra 167.21), *g^aca* (García 170.29) ~ *g^aia* (Garçia 192.2,5,17, 193.5, 194.29, 197.2, 201.1, 211.1, 216.12, 225.40, 229.5, 242.3,10,15,23, 255.42,ns, 256.27,ns, 257.28,ns, 258.27,ns, 259.29,ns, 260.36,ns, 261.47,ns, 262.28,ns, 264.48,ns, 266.47,ns) ~ *g^aça* (Garçia 170.29, 171.30, 202.1, 205.1, 206.1, 207.1, 208.1, 210.18,24,27, 239.2), *ma^atiño* (Martíño 180.10, 182.6) ~ *m^aatin* (Martín 182.2,11), *ent^aadas* (entradas 182.4), *dem^aacado* (demarcado 183.6), *lau^aades* (laurades 183.10), *gr^aa* (graça 202.1), *p^ameyra* (primeyra 235.6).

Se a vogal aparece sobre *q*, elide *ua* (qual ~ quaes, qualquer ~ quaesquer, quando, quantía, quanto, quarenta ~ quareenta ~ quareenta, quarta/s, quarteyro ~ quarteyros ~ quarteyros, quatorse ~ quatorze ~ quatrose, quatro, quatroçentos ~ quatroçentos). Consideramos relevante indicar o desenvolvemento cando se emprega en “çinquaeenta” (111.21,23,28), “comarquia” (123.186), “aquaeçeren” (154.18), “Caquauelos” (164.11, 165.10) ~ “Caquavellos” (234.11), “Quatelas” (165.52), “Orraqua” (174.4,10,24), “quada” (231.29,30,35, 235.14), “branquas” (238.10), “Salamanqua” (253.32), “bjqua” (242.9). Cando ten valor especial, emprégase a cursiva na transcripción e anótase a forma do manuscrito: *q^ata* (quarta 122.6, 154.4, 155.5[2],157.2,3, 163.18, 164.8[2], 166.18, 240.4[2], 242.9,17, 250.3[2]), *q^atos* (quantos 130.1, 140.1, 171.1) ~ *q^aantos* (quantos 250.1), *q^ato* (quanto 130.14), *q^ato* (quarto 168.25), *q^atas* (quartas 242.8,13[2], 18).

Colocada sobre *g* co valor de *ua*, resólvese en itálico (aguardando ~ aguardando, aguardante, aguardar, aguardaredes, aguardáremos, aguarde, guarda, guardián, mjngua)¹²³. Para o verbo *gardar* e formas relacionadas, como o substantivo *garda* e o adxectivo *agardante*, a mesma abreviación enténdese co valor de *ar* se na escrita da sílaba non se representa a vibrante (aagardardes, agardando, agardante, agardar, agardáremos, agardaría, agarde, agardou, garda)¹²⁴.

En fin, tal como acontece con outros elementos braquigráficos, chega a asumir valores propios doutros sinais de abreviación (v. Láminas de VIII) pola semellanza formal con, por exemplo, os sinais de *er* e *ur* ou a forma cursiva do trazo sobreposto. Chamamos a atención en nota no caso de presentar o valor de *ur* (*dereytura* 138.19, *procurar* 204.3), ao paso que normalmente recibe o mesmo tratamento có sinal ao que suplanta en palabras como “*dereytura(s)*” ~ “*dereytura*”, “*dereyta*”, “*maneyra*”, “*sentença*”.

¹²³ Unha solución semellante é a adoptada para *alg^a* (algüa 146.14, 149.27, 155.16, 161.15, 164.51, 166.41, 167.13, 168.49, 172.37,73, 174.19, 195.33, 199.23, 201.17, 205.6) e *alg^as* (algüas 207.4), amplamente documentada baixo esa forma sen abreviar, mais tamén como *algúas* (127.7, 220.17). Por extenso aínda se documenta a forma temperá *algüa* (66.16), ademais das ocorrencias do castelanism *alguna*, ao que pode remitir a abreviación *algn^a* (algüa 186.12, 204.4, 206.6), polo que se anotou a forma do manuscrito.

¹²⁴ Está ben documentada na CD a representación da sílaba sen abreviar como *guar*, *gar* e mesmo *goar*.

Vogal e sobrescrita. Usada normalmente co valor de *re* (enprestastes, lauredes, liure/s, outre, preço ~ preçio ~ presçio, presentadas, presente/s, senpre, ssobre, tres)¹²⁵, é inhabitual que represente *er* (saber 140.7,10), polo que sinalamos o desenvolvemento en “persona” (154.24) con referencia en nota¹²⁶. Presenta un emprego especial en *p^en̄s* (presentes 140.41); no mesmo documento aparece *p^esstes*, que transcribimos como “pressente” (140.43) coa forma do manuscrito en nota.

Vogal i sobrescrita. Presenta o valor de *ri* colocada sobre diversas consoantes¹²⁷. Márcase coa cursiva e infórmase en nota da forma do manuscrito só cando vale simplemente por *r* ou, máis raramente, con outro valor¹²⁸:

conpridamente, conprido(s), conpridor, conprimjnso, conprindo, conprir, conpriren, conpriría, conprírimos, conprisem, criado, criase, crimjnal, cunpriredes, escprituas ~ sprituas, escriptas ~ escritas, escripto(s), escriptura, escriptuano ~ escriptuán, escriuãas, escriuj ~ escriuý ~ escriptuý ~ escriptuj, escriujr ~ escriptujr ~ escriptuyr, obrigamos, obrigo, patrimonio(s), primeyros ~ primeiros, primo, prior(es), priujlegios, priuo, propia, propiedade ~ propriedade, sancristán, tributo, vritar; Beatrís ~ Viatrís, Escripuán, Espritu Santo, [Castro] Gontrigo, Rodríguez ~ Rrodríguez ~ Rrodrigues.

conprija (141.46), conprindo (253.25), conpríndoo (194.20), conpryr (150.21,23), crija (123.174,176), obrigados (146.17), obrigamos (146.20), pryor (145.19[2],28,44), Rrodrigo (226.16, 228.39), Rrodrigues (232.3,29,38), trijnta (106.23, 133.46, 149.32) ~ trijnta (147.1, 166.61, 167.26, 168.72, 169.16, 170.28, 172.2, 174.52, 175.20, 176.26, 177.26, 185.13, 187.20, 188.23, 190.45, 241.5, 253.31, 268.26), trijntanarios (190.47).

Pola súa parte, abrevia o segmento *ui* sobre *q* (aquí, fiqui, fiquin¹²⁹, quinentos, quínón ~ quínón, quíñdos ~ quíñdes, quinto/a, quinze ~ quinse, quiser, quiserdes, quiseren, quiseron, quisesen, quitando, quitáremos, quitase, quite/s, quito/a, rrequirades, rrequire, rrequiría, rrequirido, rrequirimento; Marquiña, Quintas)¹³⁰, que só se anota nun caso como o de *qⁱta* (quinta 140.40). Máis problemática é a resolución nas escasísimas palabras en que comparece sobre *g*. A transcripción como *ui* en *gⁱssa* (guissa 106.10), *segⁱr* (seguir 195.4[2]), *gⁱsado* (guisado 195.9) e *agⁱar* (Aguiar 195.47) non ofrece dúbidas, aínda que se desenvolveu en itálico e con nota pola súa infrecuencia. Admitiría, no entanto, unha lectura como *ui* ou *ri* nas diversas formas do actual *freguesía*, que se

¹²⁵ Así o lemos en *ffijg^esia* ~ *fijg^esia* (ffijgresía 95.9 ~ fijgresía 150.4,13), *frijg^esia* (frijgresía 147.32, 152.2,6,7), *frig^esia* (frigresía 156.8), *freg^esia* (fregresía 160.2,7) ~ *freg^esya* (fregresya 215.4,7), mais usamos o itálico dada a amplísima variación que presenta a palabra sen abreviar, como se verá máis abaixo.

¹²⁶ Se por extenso o notario emprega *presona*, é claro que se lle atribúe o valor habitual desta letra sobrescrita sen máis indicación, caso de *p^esona* (223.26).

¹²⁷ O mesmo valor pode adoptar o trazo xeral sobre *c* en *escripto* ou *criado(s)*, que se resolve tamén sen indicación.

¹²⁸ Caso de *pⁱmo* (primeyro 211.33). Anótase igualmente a sobreposición que non implica a elipse de letra algunha: *escriⁱujr* (144.23).

¹²⁹ En *fiquⁱen* (156.32) transcribimos “fiquen” acompañado de nota.

¹³⁰ Débese entender, pois, que as formas con *qi* (qinta/s, qitaçón, qitamos, qito/a) están escritas así no manuscrito.

testemuña maioritariamente na CD coa disimilación da vibrante¹³¹. Ao optar por unha resolución con *ri* para *frijgⁱssia* (frijgrissía), *ffreygⁱsia* ~ *freygⁱsia* (ffreygrisía ~ freygrisía), *fleigⁱsia* (fleigrísia), *flegⁱsia* (flegrisía), *fregⁱsia* (fregrisía), entendemos que se emprega a sobrescrita da vogal como recurso para representar as formas non disimiladas, ao tempo que se recorre á escrita por extenso de non ser así. Por outra parte, a vogal sobrescrita ten outros valores en formas como *fⁱijgesia* (frijgesía 123.206, 131.3), indicado en nota¹³², ou *ffijgⁱia* (ffijgrisía 103.13[2], 35, 36, 50) ~ *fijgⁱia* (fijgrisía 103.34)¹³³.

Vogal o sobrescrita. Non se xulgou necesario indicar o seu uso para abreviar *ro* (mjnjstro, outro/s, outrossy ~ outrossí ~ outrosy ~ outrosí, proujnçiaes, pustromeiro, proucederes, propia, quatro; Castro) ou, menos habitualmente, *or* (lauror, outorgamento, outorgamos). Mais, co valor de *uo* sobre *q*, si se sinala en cursiva a restitución da letra:

çinquo ~ cinco, cinquoenta ~ çinquoenta ~ çinquoenta ~ cinquoenta ~ cinquoenta ~ cinquoenta, manjffquo ~ manjffquo ~ manjffquo, porquo, pouquo, púvriquo ~ púvryquo, quoartas, quorecenta ~ quorecenta ~ quorenta, quorecsma, rreboquo; Franquo, Vasquo ~ Uasquo ~ Vaasquo.

Para as abreviacións *alg^o* (algún, algũu) e *algn^o* (algũu) teñense en conta na resolución outras formas usadas polo notario, *algu* ou *algũu*¹³⁴; de empregar ambas, óptase pola máis frecuente¹³⁵. As variantes *al̄no* / *algn^o* están desenvolvidas como “alguno” (214.16, 18, 26) nun documento híbrido galego-castelán, no que tamén transcribimos a forma *algn^a* como “alguna” (214.17). Pola súa parte, a resolución das abreviaturas *n̄jg^o* (njngún 163.33, 216.39, 217.28), *n̄jgu^o* (njngũu 212.129) e *neg^o* (nengũu 177.18) realízase en función das formas plenas que aparecen nos documentos suscritos polo mesmo rogatario¹³⁶.

¹³¹ Cf. frijguesía (69.9), frijguisía (73.4, 77.5) ~ ffrijguisía (75.12), frigísia (102.12) ~ ffrigísia (138.3), ffregesía (108.5) ~ fregesía (215.2, 221.4, 233.3) ~ fregesía (221.11, 228.6, 235.8) ~ freguesía (223.41, 231.8, 234.15) ~ fregesía (224.43, 44, 233.6) ~ fregesja (255.9), ffreyguisía (116.6) ~ freiguysía (142.4) ~ freygujsía (272.1, 274.2), fijgesía (131.5), fregísia (134.7, 8, 211.3, 7) ~ fregisía (222.45, 238.9) ~ fregujsía (274.5), fleigissía (200.3) ~ fleigísia (200.11, 16), fregesía (214.2), freyguesía (216.9, 219.7) ~ freygesía (219.3, 220.3, 8, 34, 229.5-6, 12, 232.5) ~ freigesía (265.6, 29), filegresía (240.6).

¹³² Tal como en *fregⁱijs* (fregrijs 210.3).

¹³³ A mesma palabra aínda pode aparecer abreviada *flijgⁱsia* (flijguesía 80.5, 8), *fig⁷sia* (figresía 128.12), *frig⁷sia* (figresía 129.6, 154.7), *frijg^a* (frijgrisía 146.2), *fijg⁷sia* (fijgresía 196.25[2]), *frig^a* (frijguesía 242.22), *fregllia* (fregllesía 268.4). Úsase o bucle que modifica a letra *e*, do que se tratou máis arriba, en “fregresía” (157.5, 8, 163.10, 164.11, 165.3, 6, 9, 10, 12, 38, 166.10, 29, 168.14, 36, 172.6), “fregresías” (174.25) e “frigresía” (158.8).

¹³⁴ Téñase en conta que o indefinido tamén se documenta como *algũo* (150.9, 11).

¹³⁵ No notario Afonso Ianes de Argonde só aparece *alg^o* (algún 231.27, 234.25, 27, 235.23, 236.20), mentres que para Pascual Pérez de San Tomé resolvemos *alg^o* (241.13) en “algund” tendo en conta as formas *algud* (algund 241.12, 14, 253.23) e *algund* (algund 253.17, 21).

¹³⁶ Convén acrecentar que para a resolución de *n̄jg^o* (njngún 163.33) se ten en conta a forma *n̄jhũ* (njnhún 155.21, 158.14, 165.28, 174.16, 19) dos documentos de Afonso García. De xeito análogo valórase a forma *n̄ehũu* (nenhũu 171.22, 175.10-11) para desenvolver *neg^o* (nengũu 177.18) no monxe notario Pedro Fernández.

A abreviación por contracción con sobrescrita de letra(s), que agora afecta a moi diversos elementos, xa apareceu exemplificada anteriormente, ao concorrer con outras posibilidades braquigráficas examinadas¹³⁷. Aínda habería que apuntar outros casos de sobreposicións literais que se dan habitualmente en determinadas palabras, ben como outras abreviacións que admiten varios desenvolvementos ou das que interesa marcar a súa ocorrencia en forma reducida:

- *Cabido*: cab^o (cabído 177.2), cabj^o (cabjído)¹³⁸, cavj^o (cavjído 241.2[2],22). A lectura “cabjído” (236.3) para Afonso Ianes de Argonde baséase en *cabiído* (231.3), *cabijdo* (234.3), *cabido* (235.3).
- *Mosteiro*: m^o (moesteyro, mōesteyro, moesteyro, mōesteyro, mosteyro, mōosteyro), mj^o (moesteyro 264.28). O desenvolvemento atende ás formas por extenso do mesmo documento ou notario¹³⁹.
- *Público*: pu^{co} (público), pu^{cos} (públicos), pu^{ca} (pública), pp^{co} (ppúblico), p^{co} (público); publicadas (pu^{ca}das). A resolución obedece á solución amplamente maioritaria por extenso, aínda que tamén se documentan *púbrico* (141.44), *plública* (218.11 [está corrixido]), *prúbrico* (250.21)¹⁴⁰. Cando se abrevia mediante unha abreviatura de *pro* cun *o* sobrescrito, transcribese “próuico” (98.26, 99.26, 102.32).
- *Veciño*. As diferentes abreviacións resólvense normalmente en función das formas sen reducir do mesmo notario: vs^o (visiño 210.27; cf. viziño 169.1, 189.2, 207.2[2] ~ viziños 214.12)¹⁴¹, v^os (veziños 213.25; cf. beziños 213.3), vz^o (veziño 219.38)¹⁴², v^o (vjzino 258.26, 259.28, 261.46), vsos (vjzinos 258.26, 259.28)¹⁴³.
- *Segundo*, *segunda*: seg^o (segundo) ~ sseg^o (ssegundo), segd^o (segundo), sig^o (sigundo), sg^o (segundo), segu^o (segundo), seg^a (segunda)¹⁴⁴.

¹³⁷ É de notar aínda que, tal como o trazo sobrescrito, a sobreposición de *te* e *to(s)* abrevia a miúdo en (cháamente, *con*pridamente, cumunalmente, espicialmente, expresamente, nouamente, perpetuamente, primeiramente ~ primeiramente, solamente, verdadeiramente; acreçentamento, aforamento, estormento, finamento, herdamento/s, juramento, naçemento, outorgamento, paramento, pedimento ~ pidemento, Sarmento ~ Xarmento, testamento/s); ocasionalmente, a sobrescrita de *o* indica a elisión de *ent* (aforamento, naçemento, paramento), tamén en castelanismos (finamjento, otorgamjento, pasamjento).

¹³⁸ Transcribimos tamén así os casos do notario Xoán García (228.2, 239.3,4), aínda que prefere *cabildo* (215.1, 216.2, 220.2, 221.2, 222.2, 223.2, 224.2, 225.2, 229.3,14, 232.2) a *cabído* (226.1, 233.2).

¹³⁹ Para o notario apostólico Ares Fernández de Gradín (CD 243, 244), sen formas plenas, óptase pola resolución “mosteyro”. Pola súa parte, a solución “mosteyro” (274.2,5,7,10,13,14[2],15,16[2],21,22) ten en conta outra forma abreviada da palabra, *most^o* (mosteyro 274.13,22), aínda que tamén aparece *monest^o* (monesterio 274.1).

¹⁴⁰ Neste documento aparece a palabra abreviada como *p^{co}* (250.ns), que se transcribe “prúbrico”. Nos documentos do notario García Fernández de Rendal aparecen as formas “púvriquo” (255.43, 256.ns, 258.28) ~ “púvryquo” (260.37), polo que resolvemos *pu^{co}* como “púvrico” (255.42,ns, 256.27[2], 257.28,29,ns, 258.27,ns, 259.29,30,ns, 261.47,48,ns, 262.28[2],ns, 264.49,ns, 266.47,48,ns), agás en CD 260 (púvryco 260.36,ns).

¹⁴¹ Resolvemos da mesma maneira en 190.74, aínda que neste caso sen formas plenas do mesmo redactor.

¹⁴² Sen atestacións de formas plenas no mesmo diploma, resólvese a partir das formas usadas polo notario Xoán García, ao tratarse dun documento sacado dun rexistro seu: *vezyño* (217.1), *veziños* (217.32, 218.45, 226.20, 228.39), *vezinos* (218.2, 229.63), *veziño* (218.40), *vezyños* (222.4, 223.4, 225.3), *vesjños* (215.29).

¹⁴³ As dúas últimas formas son usadas por García Fernández de Rendal, que tamén escribe *vjzinos* (266.45).

¹⁴⁴ Tamén poden aparecer abreviados mediante un *f* cruzado en diagonal por un trazo de dereita a esquerda con *a* ou *o* sobrescrito (*segunda* 155.4, 156.5[2], 158.5,6, 164.7, 166.5[2], 168.7[2], 180.4[2], 202.4[2], 205.3[2], 206.3[2], 207.11[2]; *segundo* 156.17, 166.7, 169.13, 183.2,6,16, 186.4[2], 189.10,

- *Outras abreviacións*: app^{co} (apostólico 274.22,ns), bra^a (brancas 264.19[3],20,41), camj^o (camjño 240.10,11), defenet^a (defenetiua 190.103), esc^o (escruiano 241.23), yr^os (yrmãos 242.3), just^a (justiça 242.20), m^a (médea 255.14; cf. no mesmo notario *médeo* 264.16), m^escola (meestrescola 123.28) ~ m^eescola (meestreescola 212.104-105)¹⁴⁵, m^os (moyos 129.38,39, 149.13)¹⁴⁶, p^a (pessoa 112.27), q^at^os (quatroçentos 215.29, 233.38), t^o (tieenpo 274.20; cf. *tieenpo* 274.10), v^o (viño 234.21) ~ vj^o (vjño 238.8).

Restan por indicar os elementos antroponímicos, nos que é habitual o recurso á sobreposición literal como procedemento braquigráfico.

- *Afonso*: affon^o (Affonso), af^o (Afonso), a^o (Afonso).
- *Álvaro*: alu^o (Áluaro), aalu^o (Áluaro 153.8).
- *Diego*: dj^o (Djego 255.16,18, 262.2,4,21). Para o valor atribuído á abreviatura (e non o de *Domingos*), téñase en conta que as abreviacións de CD 255 remiten á mesma persoa que noutro documento figura como “Diego de Naves” (246.5,7,47).
- *Domingos*: d^o (Domingo 73.13, 75.28, 87.7). O valor da abreviatura (fronte a *Diego*) queda de manifesto en que en CD 87 “Domingo” é o nome do pai de “Ffernán Domínguez d’Astrees” (87.1). O patronímico *Domínguez* pode aparecer abreviado *d^oz* (Domínguez), *d^os* (Domingues), *d^ogz* (Domínguez), *dg^es* (Domingues).
- *Estevo*: est^o (Estéuão, Estéuoo), e^o (Estéuão 90.24). Priviléxiase a solución *Estéuão* por maioritaria, a non ser que no documento se empregue por extenso a forma sen til. Sen abreviar aínda se documenta *Esteuo* (154.25), *Esteua* (190.67), *Estébão* (200.4,11), *Estebon* (261.7), *Estebo* (265.7). Para o patronímico *Estévez* resolvemos *est^es* en “Estéuees” (123.36,75,177, 130.4, 147.3) sen formas por extenso do mesmo redactor, mentres outros desenvolvementos teñen en conta ocorrencias do mesmo documento ou notario, “Estéuêes” (148.6, 162.1,7,19), “Esteues” (156.2,18,27, 158.3,19,27, 163.1, 165.3, 166.6, 167.1, 168.1, 174.4,5,8,13), o mesmo que en *es^e* (Esteues 156.1, 158.1).
- *Fernando*: ff^{no} (Ffernando), ff^o (Ffernando), f^o (Fernando). Das formas reducidas do patronímico *Fernández* levan letra sobrescrita *ffern^as* (Ffernandes), *fern^as* (Fernandes), *ferrn^as* (Ferrnandes), *frr^as* (Ferrnandes), *ffrr^as* (Ffernandes), *fer^as* (Ferrnandes), *frrn^as* (Ferrnandes), *frr^as* (Fernandes)¹⁴⁷.
- *Francisco*: f^{co} (Françisco), ff^{co} (Ffrançisco).
- *García*: g^a (Garçia).
- *Gonzalo*: g^o (Gonçaluo), g^{uo} ~ gu^o (Gonçaluo). O patronímico *González* aparece abreviado *g^es* (Gonçalues) e *g^os* (Gonçalues); esta última forma resólvese ocasionalmente “Gonçales” (226.15) á vista da forma *Gonçales* (226.2,20).
- *Xoán*: j^o (Johán), j^om (Joham 122.13), j^on (Johán).
- *López*: l^s (Lopes 120.6).
- *Lourenzo*. Ademais do emprego da sigla *l* (Lourenço), abréviase en *l^{co}* (Lourenço) e en *l^o* (Lourenço); neste segundo caso, ao igual que pode acontecer coa sigla, en ocasións presenta unha vírgula por debaixo do *l* que remite á cedilla.
- *María*: m^a (María), m^aa (María).
- *Mariña*: m^{na} (Marina).

202.6, 205.4, 206.4, 207.1,5). Aínda pode abreviarse sen sobreposición literal como *segūd* (segund) e *segūa* (segunda).

¹⁴⁵ Na CD documéntanse as formas *meestrescolla* (76.48), *meestreescola* (212.3), *meestrescola* (218.2), *mestrescola* (218.25,29).

¹⁴⁶ Non se indican as resolucións da designación doutra medida de capacidade como *fanegas* (f^{as}), que aparece sempre baixo esa forma por extenso.

¹⁴⁷ Abreviacións como *ferr^os* (Ferrnandes), *fferr^os* (Ffernandes) e *ferrn^os* (Ferrnandes) débense á proximidade formal entre a sobrescrita da vogal *a* e este sinal abreviativo.

- *Maior*. A abreviatura *m^{or}* desenvólvese normalmente “*Mayor*”¹⁴⁸. A resolución “*Moor*” (114.7, 127.4) atende á forma usada por extenso no mesmo documento, mentres que se transcribe “*Mor*” (172.25,46,71,72,79), con indicación en nota da forma do manuscrito, cando o redactor usa sen abreviar a forma *Mor* (172.15)¹⁴⁹.
- *Martíño*. Representan este prenome múltiples abreviacións, como *m^rjn* (*Martjn*), *m^o* (*Martino*), *m^{ro}* (*Martino*), *m^{no}* (*Martino*), *m^{jno}* ~ *m^{jno}* (*Martjno*), *m^ryno* (*Martyno*). No caso de *m^r* (*Martín*, *Martino*), de acordo co uso medieval, a forma apocopada emprégase normalmente para o prenome e a plena cando integra unha referencia cronolóxica ou toponímica. Para o patronímico *Martís*, tendo en conta que non hai na CD formas sen abreviar ata o século XVI, resólvese *m^rz* en “*Martíiz*” e *m^rs* en “*Martíis*”.
- *Nuno*: *n^o* (*Nuno* 86.15,17, 90.21, 92.26). Patronímico: *n^es* (*Nunes* 198.24).
- *Pedro*. Ademais de ler a sigla como “*Pedro*”, resolvemos de igual maneira “*Pedro*” en *p^o*, ao paso que en *p^o* transcribiuse como “*Pero*”. Ambas as abreviacións poden representarse tamén coa vogal na caixa da liña.
- *Rodrigo*: *R^o* ~ *rr^o* (*Rrodrigo*). Patronímico: *rr^oz* (*Rrodríguez*), *rr^os* (*Rrodrigues*), *rr^es* ~ *R^es* (*Rrodrigues*).
- *Sánchez*: *s^es* (*Sanches* 172.14, 198.32).
- *Tereixa*. Tendo en conta os testemuños *Tereyia* (110.1,16,31, 123.138,146,154,156, 140.14), *Tereyga* (128.3), *Thereyja* (144.1,15), *Tereyja* (144.3, 222.4), resólvense *t^a* (*Tereyia*) e *t^{ia}* (*Tereyia*), agás en “*Tereiga*” (101.4) que se desenvolve segundo *Tereiga* (101.18). Para a abreviatura *t^{ia}* óptase pola resolución “*Tareyia*” (161.5,20,34,48, 163.5,37, 165.6,12, 202.3, 234.5), coa variante “*Tarejia*” (255.3, 258.4, 259.3, 261.6, 266.4) para o notario García Fernández de Rendal en función da grafía que emprega preferentemente para a representación da semivogal.
- *Tomé*: *t^e* (*Tomé* 77.32).
- *Vasco*. A contracción *v^{eo}* desenvólvese normalmente en “*Vaasco*”, de acordo coa forma plena amplamente maioritaria, coa solución “*Vasco*” (235.28, 250.2) en documentos onde aparece o nome así por extenso (*Vasco* 235.4, 250.14)¹⁵⁰. O patronímico correspondente redúcese coa sobrescrita de vogal en *u^es* (*Uaasques*) ~ *v^es* (*Vaasques*); unha resolución como “*Vasques*” (233.39) obedece a outras ocorrencias do apelido no mesmo notario (*Vasques* 232.38).

4.2.1.3. Outros aspectos editoriais.

Como xa se adiantou máis arriba, adoptamos unha tendencia actualizadora no que se refire a aspectos editoriais tales como a unión e separación de palabras, o uso de maiúsculas e minúsculas, a puntuación e a acentuación. Convén, no entanto, facer algunhas puntualizacións a este principio xeral.

Unión e separación de palabras

Para a transcripción unida ou separada das palabras, tómanse como referencia os usos actuais. Dos usos dos manuscritos son exemplo os casos que se indican a seguir:

¹⁴⁸ O mesmo se aplica ao adxectivo (*mayor* 156.37, 157.31, 158.36, 161.59, 164.40, 165.52, 167.16,27, 174.40,56).

¹⁴⁹ Na forma *m^{or}* (234.18) entendemos que o trazo non ten valor.

¹⁵⁰ Non son as únicas atestacións con redución do hiato (cf. *Vasquo* 97.16, *Uasquo* 109.6, *Vasco* 107.30).

aa tal (a atal), comunal mente, corporal mente, de ffendades, de finytiua, de mandar, de pus, de pus ~ en pus, dereita mente, em allade ~ en allar, em cargo, en bargo, en bargue, en quisa, menor ydade, *nen* ùu ~ *nen* hun ~ ne hun ~ *nen* húa, *non* no(s), nos los ~ nós las (art.), ontre chantedes, per ante ~ por ante, per tijņas, poemas lo (pron.), por lo ~ por la, quen quer, sobre dito ~ sobre dita ~ sobre ditas ~ ssobre ditas ~ ssobre ditos ~ sobre ditos, sobre lo ~ sobre la, sub escriuymos, tan ben ~ tam bem ~ atan ben, todos los ~ todas las.

aamorte, aatal ~ aataes, aaue, aautra, acarta, adereito ~ odereito, adita ~ odito, adon ~ adona, aeles, afficar, affonte(s), ameu, amjn, amonte(s), apagar, apagar, arrenda, asentença, assaber, assecr, asua, atoda, atodo ~ atoda, auos ~ deuos (a uós, de uós), auossa ~ auosa, ayra, cadahúa, cadaúa, demoor, denos (de nós), encadau (en cada un), enfondo, napossissom, olugar, onoso, onosso, oqual, otollo, paraas, prouecloedes, quandolle, quantoslle, quelle(s) ~ quello ~ queo ~ quesce ~ aque ~ queuos, seas, trasmuro.

Ademais aparecen unidas na edición formas medievais tales como “de sũu”, “de suso”, “u quer” ~ “hu quer”, “en pus”, “en senbra”, “de juso” ~ “de yuso”. Separamos, pola súa banda, na forma *adeante*, tal como *endeante*, na locución “des este día en deante”, “des oie este día en deante”, “d’aquí en deante” ~ “d’aquí en deante” ~ “d’aquí en deante” ~ “d’aquí a deante”, “d’oie’ste dýa a deante”, “d’alí a deante”, “de aquí a deante” [cf. “de aquí ao adeante” 195.35]. Constitúen excepción a esta norma o caso de topónimos constituídos por unha palabra composta, dos que se respecta a disposición do manuscrito:

Agro Boo, Agro Mao, Agro Sanjn ~ Agrosanijn, Bila Herma ~ Vjla Herma, Boy Morto, Casa Noua ~ Casa Noba, Çella Noua ~ Çelanoua ~ Çellanoua ~ Çela Noua ~ Çela Noba ~ Çella Noba, Ffonte Fría ~ Ffonte Ffría ~ Fonte Fría ~ Fonte Fría ~ Fonte Fríja ~ Fonte Fríja ~ Fonte Frýa, Fonte Vergeira ~ Fonte Vergeira ~ Fonte Vergejra, Meyjón Frío, Monte Alegre, Monte Rroso ~ Monterroso ~ Montorroso ~ Montorroso, Porto Marín ~ Porto Marín, Prado Boo ~ Prado Vão, Santomé ~ Santomé¹⁵¹ ~ Santomee ~ Sancthomé ~ Santhomé, Souto Sanjn, Uila Noua ~ Vila Nou[a], Vila Marín, Villa Rrouym ~ Vila Rruujn.

Ademais, emprégase o apóstrofo para indicar a elisión de *e*, nomeadamente da preposición *de*, ou de *o*, en situacións nas que actualmente si se representa na escrita¹⁵²:

Elisión de e en de: d’a (loc. prepositiva ‘de a par de’), [Ribeiro] d’Abia, d’abril, d’Afonso, d’aforamento, d’agora, d’agosto, d’Agra, d’Agro Mao, [fillos] d’algo, d’Alongos, d’Áluar Paas, d’alý, d’Amarante, d’Anaygo, d’ánballas, d’anbos, d’ancho, d’aquí, d’Astrees, d’auer, d’auer, d’auereço, d’Avelêda, d’el¹⁵³, d’enpiñar, d’entón, d’entre, d’erdade, d’erdar, d’escomüyón, d’Espoosende, d’irmãos, d’obidiência, d’Oca, d’oie’ste (‘de oje este’), d’oje, d’ômêes, d’onde, d’orden, d’Orga, d’Orzellón, d’Ourense, d’ouro, d’Outeiro d’Allos, d’outre, d’oyto, d’oytubro, d’Untes ~ d’Vntes, d’uso, d’y.

¹⁵¹ Transcribimos unidas formas como *s̄to me* (Santomé 162.4[3],5).

¹⁵² A ningunha destas situacións responde o caso da rúa “d’Oobra” (‘da Obra’) de Ourense.

¹⁵³ Cando *de* funciona como introdutor dunha oración de infinitivo: “se *per* uentura o moesteyro de Santa Coumba, onde el era prior, perdesse seu dreyto *per* mingua d’el *non* querer *comprir* a carta del rrey” (65.34). Nun documento en castelán de frei Pedro de Salamanca temos un exemplo semellante: “e oblygo a mý mesmo *e* a todos meos benes [...] d’o coreger” (247.30-31).

Elisión de e noutras palabras: ant'el, canbead'a¹⁵⁴, darll'á, entr'el ~ entr'elas, ll'o(s)¹⁵⁵, ontr'cles, perant'el, pug'y¹⁵⁶, sobr'elo ~ sobr'ela, sobr'este ~ sobr'esta ~ sobr'esto.

Elisión de o: Afons'lanes, Ffernand'Aras ~ Fernand'Ares, Lop'Eanes ~ Lop'Eanes ~ Lop'Ehanes, Per'Eanes ~ Per'Anes, tod'esto.

Uso de maiúsculas e minúsculas, puntuación e acentuación

Adáptase ao uso moderno o emprego de maiúsculas e minúsculas, agás no caso de termos *R* no manuscrito, que se transcribe *rr* ~ *Rr* segundo corresponda¹⁵⁷. O mesmo en relación cos sinais de puntuación, alén de paragrafarnos o texto dos documentos para facilitar a lectura¹⁵⁸.

Tampouco se atende ao emprego de acentos nos manuscritos. Surxe a miúdo sobre a vogal *i* con función diacrítica *e*, ocasionalmente, colocado na primeira vogal de hiatos non homorgánicos. Do mesmo xeito, o acento dobre, que ocorre en hiatos homorgánicos para indicar a duplicación vocálica, non se transcribe nin se indica en nota. Acentúase, pois, seguindo as regras modernas, respectando, é claro, a realidade medieval (en casos como o de *Rroy*). Neste sentido, cómpre apuntar que o acento con valor diacrítico, ademais de empregarse no pronome persoal tónico *vós*, tamén aparece en *vós* ~ *uós* ('voz') marcando a súa tonicidade, fronte a *vos* pronome persoal átono¹⁵⁹. Igualmente se acentúa *én* (82.11, 101.20, 102.4,14) no caso de tratarse do adverbio pronominal.

Sinais críticos e anotación.

Relacionamos a seguir os sinais críticos que se empregan na edición, ben como a súa funcionalidade.

- ||: identifica fundamentalmente o emprego de elementos figurados no manuscrito. Dentro das liñas verticais indícase en cursiva de que tipo de símbolo se trata (crismón, sinal rodado, sinal notarial, cruz), ben como o texto asociado a estes

¹⁵⁴ Cf. "deidade ou canbead'a atal persona" (154.24).

¹⁵⁵ En casos de interpolación do suxeito ou CD: "como ll'o dito Ffernán López mandara a sêara sobredita" (76.18-19); "se ll'o outro *companyro* dessem" (65.33).

¹⁵⁶ Lemos así en "foý presente *e* scriuío *e* pug'y meu sinal" (70.13-14).

¹⁵⁷ Procédese igual nos textos en romance castelán, mais non para os latinos, onde se transcribirá por *r* ~ *R*.

¹⁵⁸ En Commission (1984: 38) proponse que, en principio, se respecte a disposición do documento, mais recoñécese que "il n'y aurait aucun inconvénient, mais au contraire des avantages, à faciliter la lecture et l'utilisation des chartes en les découpant matériellement selon le schéma pratique du discours diplomatique: protocole initial; préambule; exposé et dispositif; clauses finales; souscriptions ou *signa*; date".

¹⁵⁹ Ten a mesma función, e remite a realidades acentuais diferentes, o seu emprego nas formas da P1 do pretérito (foý ~ ffoý) fronte á P3 (foy).

elementos que, de existir, se transcribe a continuación en redonda. Non alude, porén, a elementos figurativos cando indica a presentación en columnas de testemuñas e confirmantes, ou cando informa de sinaturas existentes nos documentos.

- [: engadidos de texto que non aparece no manuscrito por esquecemento do escribán, por erro¹⁶⁰ ou por deterioración do documento. A causa do acrecentado indícase en nota.
- [...]: texto que non se consegue ler nin restituír con seguridade. A causa apúntase en nota.
- (): texto repetido¹⁶¹.
- (?): lectura dubidosa.
- /: mudanza de liña, seguido do número de liña correspondente. A duplicación do sinal remite a unha mudanza de folio ou pergamiño, no caso de o manuscrito estar constituído por varias peles cosidas (cf. CD 123).

Nas notas úsase o asterisco para introducir comentarios relativos a aspectos como a datación ou as edicións e referencias ao documento. Xa no texto do documento, ademais de recolleren diversos tipos de informacións que fomos apuntando ao longo deste capítulo, aínda dan conta de cuestións como o texto riscado ou anulado, as emendas do redactor, os entreliñados, o texto escrito na marxe, as cruces de chamada ou as *probationes pennae* realizadas no pergamiño.

4.2.2. Documentos en castelán.

As normas de edición para os documentos na outra lingua romance da CD, tal como xa se adiantou no comezo do apartado anterior, supoñen unha adaptación dos criterios establecidos para os documentos galegos. Por este motivo, aquí prestaremos atención primordialmente ás diverxencias respecto do establecido para o romance galego, nomeadamente no que ten que ver coas abreviaturas. No referente ao tratamento destas, procedemos con precaución no desenvolvemento, pois as copias galegas de documentos en castelán, de xeito análogo ao que acontece cos documentos nesta lingua redactados no reino de Galiza, inclúen a miúdo interferencias da lingua autóctona. Así, deixamos en máis dunha ocasión resolucións en cursiva de abreviaturas cuxo valor, diferente en galego e castelán, ofrecería escasas dúbidas noutro contexto¹⁶². A título de exemplo, a resolución en itálico de “*graçia*” (*grā*), como se comentará máis abaixo, ten en conta o emprego do galeguismo *graça* (123.88, 136.6, 141.1,4) en copias de documentos en castelán.

¹⁶⁰ As correccións ou emendas ao texto procuraron reducirse á mínima expresión, chamando a atención sobre a rareza de determinadas formas cun (*sic*).

¹⁶¹ Nada ten isto que ver coa repetición do numeral con función distributiva (cf. “tres tres *solidos*” 28.11; “quinque quinque *solidos*” 28.12; “II II *solidos*” 28.13; “II II *dias*” 28.13).

¹⁶² Téñase en conta igualmente que, ao contarmos cun reducido continxente documental en castelán, son máis escasas ou mesmo nulas as posibilidades de contrastar o desenvolvemento das palabras abreviadas coas formas plenas.

No referente ao tratamento do trazo *sobreposto*, marcamos unicamente o desenvolvemento co valor de *e*¹⁶³, xunto aos elementos toponímicos (Algarbe, Castiella, Jahén, Orense, Rochafforte), en palabras que poderían admitir unha resolución alternativa, como nas diversas formas dos actuais *alcalde* (alcales 62.14; allcalles 62.20; alcale 85.e, 104.12, 117.12, 123.121, 132.10, 137.26, 141.30; alcales 104.34, 117.30, 132.25, 136.14, 139.39)¹⁶⁴ ou *canciller* (chancellor 84.22; chançeller 89.1; chançeller 100.18)¹⁶⁵. Abrevia, pola súa banda, o ditongo *ie* en “Castiella” e “tierra”.

Ao igual que nos documentos en galego, marcamos a resolución se o sinal xeral de abreviación elide unha consoante nasal implosiva¹⁶⁶, con algúns casos que merecen comentario¹⁶⁷. Ese é o valor que lle atribuímos en formas como “firmemient” (85.20) ~ “firmemjent” (137.26), “nueuamjent” (132.5,6), “conplidamjent” (132.14, 137.24) ~ “conplidament” (137.22,24), “rregnant” (85.23), “jnffant” (85.26[4],b) ~ “jnffant” (85.b,d)¹⁶⁸, entendidas, en consecuencia, como casos de apócope vocálica¹⁶⁹. Do mesmo xeito procedemos no caso do galeguismo “tenpo” (136.11,12,13), que tamén recoñecemos na abreviatura *t̄po/s* (tenpo 246.55, 247.34, 248.44, 249.35, 251.32, 252.32, 252.40, 254.5,26; tenpos 247.18, 248.17, 249.14, 251.13, 252.16, 254.12), usada nos documentos de frei Pedro de Salamanca, pois sen abreviar emprega a forma galega (tenpo 245.24, 248.6, 249.4, 251.4, 252.5) ao pé da castelá (tiempo 245.6; tienpo 245.9, 246.8-9, 251.28; tienpo 246.44; tyenpo 246.50-51). Fóra destes casos do notario monástico, adóptase a resolución “tienpo”¹⁷⁰.

Sínálase igualmente o desenvolvemento do trazo cando elide unha nasal en posición prenuclear, en casos como, ademais do antropónimo “Estéuano” (62.2,3,24[2], 43,45), os das formas “omne” (84.1, 85.2,6, 104.7,30, 117.8,27, 132.7,22,31, 141.36)¹⁷¹ ~

¹⁶³ En “confirmámosles” (136.8) entendemos que o trazo tamén abrevia o *s*, aínda que debe faltar por erro.

¹⁶⁴ Presentan un trazo sobreposto, ao que non outorgamos valor, as ocorrencias *alcaldes* (62.25) e *alcale* (84.25).

¹⁶⁵ Por extenso só se testemuña *chançaler* (85.27).

¹⁶⁶ En *muc̄has* (104.12, 117.10,12, 132.9,10, 280.31, 281.23, 283.24) entendemos que o trazo non abrevia unha nasal, seguindo a Sánchez-Prieto Borja (1998: 93), que propón non resolver o trazo neste caso como *n* “si, como es frecuente en la baja Edad Media, el manuscrito generaliza *ch* con lineta transversal”.

¹⁶⁷ Sería o caso da abreviación *fferr̄ado* ~ *ferr̄ado*, onde se entende que o trazo vale pola nasal implosiva (Fferrando 85.26, 89.5 ~ Ferrando 132.2,3,18), a non ser que as formas do documento apunten para unha resolución “Ferrando” (84.22,a).

¹⁶⁸ Vale por *n...e*, pola súa vez, en “setienbre” (89.13), “custunbre” (104.8) ~ “custunbres” (136.8), “yantares” (132.5,8,9,13,14,19), “nonbre” (132.10, 215.32, 216.61, 217.35, 218.47, 220.38, 221.46, 224.41, 225.43, 226.22, 228.43, 229.68, 232.42, 233.42, 239.40). Entendemos que elide as mesmas letras en “rrenglones” (214.38), que aparece nunha suscripción en castelán con galeguismos.

¹⁶⁹ Remite tamén a unha forma con apócope de *e* a abreviación *cōtie* (contién 137.22).

¹⁷⁰ É claro que o mesmo valor de *ien* para o trazo se atribúe en casos como “otorgamiento”, “aforamiento”, “quatroçientos”.

¹⁷¹ No entanto, para o notario monástico frei Pedro de Salamanca, que incorpora nos seus documentos numerosas formas galegas, anotamos o trazo sobre *ome* (om̄e 247.22, 251.18[2], 254.15[2]), que outras veces non o leva (ome 247.22, 248.24[2], 249.20,21, 252.29). Aínda se rexistra neste redactor *onbre* (245.5).

“omnes” (62.25, 117.8)¹⁷², “nomne” (104.10,11)¹⁷³, “testimonio” (137.33, 139.43) ou nos indefinidos “alguna” (132.8,11,14,21), “alguno” (132.31, 136.13, 137.17) ~ “algunos” (136.13, 137.27), “njnguno” (njguo 137.12[2],16, 27; njguo 132.24,31,34) ~ “njngunos” (njguos 137.11), “njnguna” (njgua 137.12,17,18; njgua 132.12,15,21,24,26,31,35) ~ “nenguna” (negua 136.14)¹⁷⁴.

Cando sinala a elisión por contracción ou suspensión doutro tipo de elementos, só se sinala a resolución en caso de que sexan posibles varias alternativas lingüísticas ou mesmo simplemente gráficas. En máis dunha ocasión a indicación en cursiva débese á ocorrencia de formas galegas ao lado das castelás. Non é o caso das diferentes formas da palabra *clérigo*¹⁷⁵, que sempre surxe abreviada e optamos agora por non sinalar o desenvolvemento, o mesmo que nas abreviacións de palabras como *gloriosa* (glōsa 84.1, gliōsa 85.1), *rreales* (Rs 272.13[2],15,16, 287.24, 40, 290.36[2],52, 292.20[2]; R^es 288.21,33, 289.26[2],38) ou as múltiples formas reducidas de *magestad* (287.29, 288.25, 289.30, 290.43, 292.24,30) ~ *magestades* (281.28, 282.29, 284.57, 285.37):

- *Derecho, derecha*. Con excepción da abreviatura *derech* (derecho), nas restantes reducións destas palabras optamos por resolvelas en cursiva, como en *dr̄chos* (derechos 273.16, 278.13, 284.25), *dr̄cho* (derecho 278.6,10), *dr̄cha* (derecha 278.13), ao igual que nas abreviacións mediante outros procedementos, caso de *dr^o* (derecho 273.5,11,33, 280.10, 281.6,9, 282.4,10,19, 283.5, 284.11, 285.45[2], 287.8,12,20,33,40, 290.10,32, 45,52, 292.6,9[3],17,26,33), *dr^{os}* (derechos 285.44, 287.40, 290.32,52, 291.61,63, 292.32), *dr^a* (derecha 273.17), *dr^o* (derecho 288.8,11,17,28,33, 289.7,23,32,38, 291.10, 35,50), *dr^{os}* (derechos 288.32, 289.23,37). Un desenvolvemento semellante é o que se lle deu a *d̄ho* (derecho 245.8), aínda que o notario frei Pedro de Salamanca nunca usa por extenso esta forma senón *dereyto* (245.20, 246.14,46, 247.28, 248.34, 249.28, 251.6,25, 252.12,34), *dereito* (252.7), *dereitos* (252.12) e mesmo abrevia como *dr^o* (dereyto 248.10).
- *Espíritu, espirituales*. A primeira palabra surxe sempre abreviada como *es̄pu* (Espíritu 84.1) ~ *s̄pu* (Spíritu 85.1, 123.85). Para a segunda, resolvemos as abreviacións *sp̄uales* (sprituales 284.44) ou *esptuales* (espirituales 288.27, 289.32, 291.49), tendo en conta respectivamente as formas *esprituales* (280.23, 281.17, 282.18, 283.18) e *espirituales* (290.45, 292.25) usadas en documentos dos mesmos notarios.
- *Gracia*. Abreviada *gr̄a* (graçia), e ocasionalmente *gr^a* (graçia), déixase en cursiva ao testemuñarensen nos documentos, ao lado de *graçias* (136.10) e *graçia* (274.1), o galeguismo *graça* (141.1,4), tamén representado pola abreviatura *g^aça* (graça 123.88, 136.6).
- *Iglesia*. Ofrecen poucas dúbidas as resolucións “eglesia” (84.a, 85.a), “eglesias” (139.3,4,6,7,8,9), “eglesias” (139.7), “iglesia” (123.113, 179.28, 198.53, 284.55),

¹⁷² Na mesma palabra atribuímoslle o valor de *ne* en “homne” (136.19) ~ “omnes” (88.4, 100.1, 104.8, 132.7, 137.12, 139.5,12). É de notar aínda que esta variante da palabra sen disimilación, fronte a *onbre* ~ *hombre*, non se testemuña por extenso.

¹⁷³ Tampouco se documenta na CD sen abreviar a variante non disimilada. Ademais da abreviación da palabra citada máis arriba, marcamos tamén en cursiva o desenvolvemento de *n̄r* (*nonbre* 287.24, 291.65) ~ *n̄rs* (*nonbres* 291.65).

¹⁷⁴ Estes indefinidos aparecen abreviados por letra sobreescrita como *alg^a* (*alguna* 137.28, 139.37, 287.29, 290.43), *alg^o* (*alguno* 280.22, 287.29), *alg^{os}* (*algunos* 132.15,31,34, 291.64), *n̄jg^o* ~ *n̄jg^o* (*njnguno* 139.29,32,36), *n̄jg^{os}* (*njngunos* 132.31).

¹⁷⁵ Cf. *clérigo* (cl̄igo 179.28, 212.179, 280.35, 282.27, 284.55; cl̄igo 271.26), *clérjgo* (cl̄jgo 272.29,30,31, 279.49), *cllérigo* (cll̄igo 279.5,43).

“iglllesia” (215.31, 223.43), “ygllesia” (216.59, 217.34, 218.46, 221.44, 224.40, 228.41), “iglllesja” (219.39), “yglesia” (220.36, 222.47, 225.42, 226.21, 229.66, 232.40, 233.40, 239.39), mesmo na contracción con sobrescrita da vogal final “[y]glesia” (272.32) e “iglesia” (275.28). Mais para os documentos do notario monástico frei Pedro de Salamanca, que incorpora nos seus textos numerosos elementos en galego, optamos por resolver, unha vez que non usa a palabra sen abreviar, como “igleia” (245.1,16, 247.1, 248.1,26, 249.1,22, 251.1,19, 252.1,30), “ygleia” (246.2,42, 247.8), “ygleya” (247.23), “igleya” (254.1,16).

- *Maravedís*. Con escasas formas plenas na CD, resolvemos como *morauedis* ~ *marauedis* as diferentes abreviaturas: *mōr* (*morauedis* 62.20,42, 141.15,34), *m̄r* (*marauedis* 85.21, 88.10, 89.12), *m̄* (*marauedis* 132.15[2],26,27,35), *r̄* (*marauedis* 136.20, 137.29), *m̄rs* (*marauedis* 137.13, 139.15,17,27,33,37,41, 267.9,15, 269.9,13, 270.13, 273.17,29,40, 275.14,21, 279.26,40, 280.15,30, 281.22, 282.24, 283.23, 284.27,39,40,50, 285.41,47, 287.29,30, 288.25[2], 289.30,31, 290.43[2], 292.24), *m̄r^as* (*marauedis* 271.21). Nos documentos do monxe notario Pedro de Salamanca resolvemos *m̄rs* en “*maravedy's*” (245.23), “*maravedis*” (246.18,53, 247.33,39, 248.15,42, 249.12,34, 252.39, 254.25), “*maraveldis*” (251.8,10,28,31), en función de *maravedy* (245.9), *maravedi* (248.16, 249.13), *maraveldi* (251.8).
- *Moneda*. Non se sinalan en itálico as resolucións das abreviaturas (*mōn*, *mon^a*), a non ser que exista un desaxuste entre as formas abreviadas (*mōm*, *mom^a*) e a súa respectiva resolución (*moneda*, *moneda*), caso en que tamén se anota a forma do manuscrito.
- *Nuestro/a*. Surxe case sempre abreviado *n̄ro(s)* ~ *n̄ra(s)* e optamos por resolver en “*nuestro/a(s)*”, aínda que non aparece así por extenso. Si se documenta a forma *nostro/a* no notario frei Pedro de Salamanca (*nost^o* 245.2; *nostro* 245.18,19, 246.33,35; *nostros* 246.24,37; *nostra* 248.3), polo que nos seus documentos desenvolvemos como “*nostra(s)*”, “*nostro(s)*”; neste sentido, téñase en conta que este notario tamén usa *noso(s)*, *nosa*. A mesma resolución lle damos á abreviatura en “*nostro*” (123.88,107) e “*nostra*” (123.105), segundo *nostros* (*nost^s* 123.85) e *nostro* (*nost^o* 123.105).
- *Público*. Tal como nos documentos en galego, desenvólvense as diferentes abreviacións en cursiva. No notario Juan Morales resolvemos as formas abreviadas *p̄lyco* (*p̄vlyco* 267.ns,s), *p̄lico* (*p̄vblico* 269.17,ns, 270.ns), *ply^{co}* (*p̄vblyco* 270.17,18), tendo en conta *p̄vblyco* (267.21,21-22).
- *Siguientes*. Dadas as variantes que pode presentar, as diferentes contraccións da palabra van resoltas en itálico: “*siguientes*” (137.32), “*seguientes*” (141.37), “*sygujentes*” (281.10, 282.11, 285.10), “*sigujentes*” (287.9), “*segujentes*” (287.15), “*sigujentes*” (290.11), “*segujentes*” (290.13). Está abreviada con letra sobrescrita en “*segujentes*” (*seguj^s* 289.8, 291.15) e “*seguientes*” (*seguⁱs* 291.11).
- *Vuestro/a*. Reciben un tratamento paralelo ao de *nuestro/a* as abreviacións *ūros* (*uuestros*), *ūra* (*uuestra*), *v̄ro/s* (*vuestro/s*), *v̄ra/s* (*vuestra/s*) e aínda *b̄ros* (*buestrs* 289.7). Así, para frei Pedro de Salamanca resólvese “*vostro/s*”, “*uostro*”, “*vostra/s*”, neste caso sen formas plenas, aínda que usa tamén *voso/s*, *vosa/s*.
- *Elementos onomásticos*. Están sempre desenvolvidos en cursiva (Alfonso ~ Alfonso ~ Alffonso, Fernández ~ Ffernández, Fferrnando, Martín, Yanes; Cartagena, Moureira, Sseuilla, Valladolid ~ Valladolid ~ Balladōlyd ~ Valladolid ~ Valladolid¹⁷⁶). Para o prenome *Cristóbal* danse as abreviacións *xpobal* ~ *xpobal* (*Cristóbal* 288.2, 284.2,s, 289.3,42, 291.3), *x̄pobal* ~ *xpobal* (*Cristóbal* 284.56, 287.46, 290.57, 292.2,37), *x̄pitoval* ~ *xpitoval* (*Cristóbal* 287.2, 290.4) e *xpbal* (*Cristóbal* 288.37). É claro que para resolver os patronímicos como *gonz* ~ *goñs* (González, Gonçalves), *mart* (Martínez) ~ *m̄rz* (Martínez) ~ *m̄s* (Martines) ou *migl̄lz* (Migéllez) adoptamos agora a solución habitual en castelán.

¹⁷⁶ A exemplificación incide sobre formas non coincidentes coas xa referidas en relación cos documentos en galego.

- *Outras formas en itálico.* Indicamos a continuación outras abreviacións que xulgamos relevante sinalar en cursiva, nalgún caso, como o de “lugares”, sobre todo polo inusitado da abreviación, con anotación da forma do manuscrito: *almoxariff* (62.16), *adelantrado* (84.d), *mill* (85.21), *monesterios* (88.3), *lugares* (136.15), *sentençias* (136.10,18) ~ *sentençia* (139.30), *avdiencia* (219.39), *desir* (228.44), *convento* (273.1), *deócesi* (*deoxi* 275.28)¹⁷⁷, *lugartenjente* (287.1), *señor* (287.1,42, 290.47,54), *rresçibir* (R 287.32), *vienes* (287.33) ~ *vienes* (287.35, 290.45,47, 291.54,58) ~ *bienes* (290.10), *justiçias* (287.37, 290.49) ~ *justiçias* (289.35), *justiçias* (*just*^as 291.57,58; *justas* 292.30), *justiçia* (292.24,31), *rrenunçiamos* (290.51).

No referente aos *sinais abreviativos e modificacións literais*, cómpre tamén apuntar certas modificacións sobre as opcións tomadas en relación cos documentos en galego, ben como casos de abreviación que son peculiares da documentación en castelán.

- *Sinal tironiano.* Resólvese en *y* en documentos do século XVI que usan esta grafía para a conxunción copulativa.
- *Abreviatura de con.* Usada na abreviación *ḡf* para “*confirma*” ~ “*confirman*”, palabra que sempre surxe abreviada; a abreviación da palabra pode mesmo quedar reducida ao sinal abreviativo (*confirma* 123.112[4],113[2],114[4],115[4],116[2],117[3],118,119,120[2]). Coa sobreescrita das letras *o*, *do* e *das* vale por “*contenjd*o” (282.25), “*contenjd*o” (287.5[2],30,32,36,38, 290.42,43,47) e “*contenjd*as” (287.34, 290.48).
- *Abreviatura de er.* Tal como para os documentos en galego, non se sinala normalmente o seu desenvolvemento (*cauallería*, *manera*¹⁷⁸, *merçed* ~ *merçet*, *merjno* ~ *meryno*¹⁷⁹, *monesterio*¹⁸⁰, *pertigero*, *portero*; *Cameros*¹⁸¹). Vale por *re* en formas do verbo *entregar* (*entregar*, *entregue*, *entreguen*, *entregasen*), pois non hai testemuños por extenso da variante tipo “*entergar*”. Si se marca en “*fuere*” (132.16¹⁸², 136.16, 139.38,43[2]), “*oujere*” (132.15,31) e “*quisiere*” (132.31), pois sería posible unha lectura sen vogal final.
- *Abreviatura de per.* Márcase en cursiva e anótase cando é usado con outros valores, tanto co xa visto de *pre* en “*prelados*” (139.3, 267.10), “*presentes*” (270.16, 291.66) ~ “*presente*” (276.32), coma no caso de *pier* en “*pierda*” (84.2).

¹⁷⁷ Indícase en nota a forma do manuscrito. Hai na CD dous testemuños da forma plena (*diócesi* 179.28, 212.179).

¹⁷⁸ O mesmo segmento da palabra, abreviado por outros procedementos braquigráficos (*mañā*, *man^oa*, *man^o*), recibe o mesmo tratamento, agás en casos especiais. Así, indícase en itálico o desenvolvemento de *mañā* (275.10) e *man^oa* (278.11,15), pois neses documentos admitiría unha resolución como “*maneyra*”, non habendo formas sen abreviar da palabra. Tamén se resolve en cursiva *man^oa* (279.15,17,22,24), tendo en conta que se empregan as formas plenas *manera* (279.27,39) e *maneyras* (279.37).

¹⁷⁹ Aparece na mesma palabra co valor de *r* (*merynos* 136.14), que se refire en nota, ao igual que noutras formas (*cuerpos* 137.14, *puercos* 139.16,19). Anótase tamén cando vale por *la* (*enplazare* 136.20).

¹⁸⁰ Tampouco se marca se substitúe o segmento *eri* (*monest^o*).

¹⁸¹ Solución diferente lle damos no topónimo “*Rribeyra*” en función do contexto no que aparece (“*el jnfante don Felipe, señor de Cabreyra e de Rribeyra*” 84.22).

¹⁸² No mesmo documento úsase *fuere* (132.3,4).

- *Abreviatura de que*. Xunto aos elementos antroponímicos (Anríquez ~ Anríquet, Frederique, Henrique ~ Henrique ~ Enrique, Manrricque), desenvólvese en cursiva con anotación cando aparece con outros valores, caso de “quisieran” (117.13), “quisieren” (117.17), “quisierdes” (117.32), “requirades” (289.28) ou “quarenta” (289.40).
- *Abreviatura de ur*. Só se sinala en itálico en topónimos (Asturias ~ Asturas, Murçia) ou usado en palabras como “primeyros” (273.16)¹⁸³, “derechuras” (287.24)¹⁸⁴ e “monesterjo”¹⁸⁵.

Canto á *sobrescrita literal*, ademais dos exemplos referidos en relación con outros procedementos braquigráficos, cando supón a elisión de *u* ou *r* non se sinala¹⁸⁶, a non ser en casos como *p^a*, que lemos “pra” (84.18) anotando a forma do manuscrito, en función da forma *pra* que aparece na mesma liña do mesmo documento¹⁸⁷. Do mesmo xeito se procede cando a vogal *i* sobreposta abrevia *li* (*conplir* 117.7, *conplidamente* 136.11[2]). Pola súa parte, se a sobrescrita de letras remite á contracción doutros elementos, resolvemos só en cursiva aquelas formas que admitirían diversos desenvolvementos ou das que interesa deixar constancia da súa ocorrencia abreviada¹⁸⁸, como nos casos que se relacionan a continuación:

- *Cuatrocientos, quinientos*. Aparecen en cursiva cando no manuscrito están reducidas como *q^atos* (cuatrocientos 246.57, 247.36, 248.46, 249.37, 251.34, 252.42, 254.27), *quj^os* (qujnientos 272.29, 280.33, 281.25, 282.26, 283.25, 284.53) ~ *qui^os* (quinientos 291.66, 292.36), *qnj^os* (quinjentos 274.24), *q^os* (quinientos 285.51, 286.37, 287.44, 290.55), *qui^os* (quinientos 288.36, 289.40).
- *Escribano*. Van en itálico as abreviacións *esc^o* (escriuano 139.43, 214.ns, 272.32), *escn^o* ~ *escno* (escriuano 219.39, 279.44,45, 288.34, 289.39, 290.53,58, 291.64; *escrivano* 278.27; *escrijvano* 280.ns, 281.28,ns, 282.29,ns, 283.ns, 284.57), *esn^o* (escriuano 265.30), *es^o* (escriuano 265.30)¹⁸⁹. Indícase en nota a forma do manuscrito *esc^{co}* (escriuano 214.35).

¹⁸³ Cf. no mesmo documento *primeyra* (273.5) e *primeyros* (273.6).

¹⁸⁴ Resolvemos en itálico tamén *drās* (derechuras 292.20) e *dr̄churas* (derechuras 273.17, 278.13).

¹⁸⁵ Non consideramos relevante chamar a atención sobre o seu emprego en casos como *fue^o* (fuero 279.35), *fr^oas* (ferias 291.62) e *monest^oio* ~ *monest^o* (monesterio).

¹⁸⁶ Mesmo no caso de *g^a* (gua), que si marcamos en galego, en palabras como *alguasjles*, *guardián* ou nas formas do verbo *guardar* (*guardedes*, *guarden*, *guardada/s*, *guardados*). Exceptúase, coma sempre, a onomástica (Algarbe, Calatraua, Quintas, Quintela ~ Quintella, Rrodrigo).

¹⁸⁷ A mesma vogal sobrescrita elide *n* en “pena” (139.37) e “signado” (139.40).

¹⁸⁸ De acordo co criterio seguido para o galego, aparece en itálico o segmento *ent* abreviado mediante sobreposición de *o* (acrecentamjento, ayuntamjento, conplimjento, consentimjento ~ consentimjento, fallescymjento ~ fallescymjento ~ falesçemjento ~ fallesçemjento ~ falesçimjentos, finamjento, nasçemjento ~ nasçemjento, otorgamyento ~ otorgamjento ~ hotorgamjento, paramjento, pasamjento, pedimjento, rreparamjento, rrequjrymjento, tanjmjento) ou, máis raramente, de *e* (conpetente, conpljdamente, lugartenjente)

¹⁸⁹ Aínda presenta as abreviacións *escri^o* (escriuano 275.27), *escri^o* ~ *escriano* (escriuano 285.53,54, 287.47, 288.38,ns, 289.ns, 290.57,ns, 292.38,ns), *escri^o* (escriuano 287.48,ns, 289.43[2]).

- *Monasterio*. Optamos por resolver, en xeral, segundo a variante *monesterio* en detrimento de *monasterio*¹⁹⁰. As abreviacións que non afectan á vogal átona (*monest^o*, *monest^o*, *monesti^o*, *monestr^o*) van sen itálico, fronte a *mon^o* (*monesterio*), *m^o* (*monesterio*), *mj^o* (*monesterjo*), *mnj^o* (*monesterjo*), *monj^o* (*monesterjo*), *mōn^o* (*monesterio*) ~ *moni^o* (*monesterio*)¹⁹¹. Anótase a forma do manuscrito para *mom^o* (*monesterio* 215.31,32, 220.36, 221.45, 222.47, 224.40, 225.42,43, 226.21[2], 232.41)¹⁹² e *mones^{co}* (*monesterio* 286.2,3,9,36).
- *Testigo, testimonio*. En harmonía co que se estableceu para os documentos galegos, van en itálico as resolucións de *t^os* (*testigos*), *ts* (*testigos*) e *t^o* (*testigo*). Do mesmo xeito tratamos as diversas abreviacións de *testimonio*, como *testimj^o* (*testimonjo* 198.54, 219.44, 275.31, 276.34), *tsmj^o* (*testimonjo* 214.37), *t^o* (*testimonjo* 282.33, 284.64), *tstimj^o* (*testimonjo* 285.57), *tstmj^o* (*testimonjo* 287.51, 288.42, 289.47, 290.62, 292.40), *ts^o* (*testimonjo* 228.43)¹⁹³.
- *Vecinos*. De acordo coas formas plenas *vezino* (275.3-4,26, 278.5) e *bezino* (288.37[2], 289.6, 291.8), resolvemos *v^o* (*vezinos* 270.4; *vezino* 272.1,3, 285.6,50, 287.6,46, 288.6, 289.41[2], 290.8,56, 291.65, 292.4,37), *v^os* (*vezinos* 272.31, 273.46, 280.5, 281.4, 283.4, 284.55, 285.1,52), *vez^{os}* (*vezinos* 286.6), *vz^o* (*vezino* 287.46, 290.57).
- *Elementos onomásticos*. Ademais das abreviacións non recollidas en documentos en galego, como *ant^o* (*Antonjo*), *fr^{es}* (*Fernandes*), *fran^{co}* (*Françisco*) ~ *fra^{co}* (*Françisco*), *g^rz* (*Gotiériz* 85.c)¹⁹⁴, *grjg^o* (*Grjgorio*) ~ *greg^o* (*Gregorio*) ~ *greg^o* (*Gregorio*), *m^ajn* (*Martjn*), *outr^o* (*Outeyro* 287.13), *p^al* (*Pascual* 85.a), *s^o* (*Sancho* 85.d), outras sobreposicións xa comentadas reciben un tratamento diferente, caso de *g^o* (*Gonçalo*)¹⁹⁵, a non ser que se use no documento a forma plena *Gonçaluo* (*Gonçaluo* 84.c), e *g^os* (*Gonçales*). Pola contra, xa en documentación do século XVI, resolvemos segundo a forma galega abreviaturas como *a^o* (*Afonso*) ~ *af^o* (*Afonso*), *est^o* (*Estevo*), *j^on* (*Johán*) ~ *j^an* (*Johán*) ou *v^{co}* (*Vasco*), se non hai testemuños no documento que pidan outra resolución (cf. *Alonso* 275.7,18, 285.52). Pola súa parte, a resolución de *ju^o* (*Juan*), coa forma do manuscrito anotada, débese ás formas por extenso dos documentos nos que aparece, agás nun único caso (286.37) en que non hai ocorrencias sen abreviar.
- *Outras formas en itálico*. Acompañada de nota no caso de *qr^o* (*quatro* 267.9) pola súa rareza, van en cursiva as abreviacións *a^os* (*años* 287.31,44, 290.41,55), *ap^{ly}ca* (*apostolyca* 270.17)¹⁹⁶, *benj^o* (*benefiço* 291.62), *cap^o* (*capítulo* 273.2, 284.54)¹⁹⁷, *c^o* (*centeno* 287.23, 290.35)¹⁹⁸, *condj^{on}* (*condición* 287.20,26, 290.10,33,38) ~ *condi^{on}* (*condición* 288.18,22, 289.23, 292.6) ~ *condj^{on}s* (*condiciones* 287.28,36), *cont^{do}* (*contenjo* 219.40, 288.5,25, 291.48,49,52[2],60,64; *contenydo* 292.28), *def^{ed}* (*definetiba*

¹⁹⁰ Solución adoptada unicamente para os documentos do monxe notario frei Pedro de Salamanca, que escribe sen abreviar *monasterio* (245.1,25, 246.2,24, 247.23, 252.25,30,32,33-34,41) e tamén usa *monast^o* (*monasterio* 245.16). Ademais de abreviar habitualmente con *m^o* (*monasterio*), este redactor tamén emprega *mj^o* (*monasterjo* 245.6) e a sigla (*monasterio* 248.25).

¹⁹¹ Aínda habería que engadir as variantes *mn^o* (*monesterio*) e *mon^o* (*monesterio*).

¹⁹² Desenvólvese nunha ocasión como “mosteyro” (216.59) ao ocorrer nun fragmento en galego.

¹⁹³ Outras abreviaturas da mesma palabra son *tstnio* (*testimonio* 272.35), *tst^oio* (*testimonio* 279.50), *tesl̃io* (*testimonio* 215.32, 216.61, 223.45). As diferentes variantes gráficas ou de lingua presentes na resolución destas abreviaturas obedecen ás formas empregadas polos notarios sobre todo na suscripción, en moitos casos a única parte do documento que redactan da súa man.

¹⁹⁴ A resolución baséase en *Gotiériz* (84.24).

¹⁹⁵ Segundo Menéndez Pidal (1976⁵: I, 182-183), a forma *Gonzalo* xa se documenta en 1205, mais a variante *Gonçaluo* foi corrente ata finais do século XIII.

¹⁹⁶ Abreviado tamén como *ap^lica* (*apostólica* 179.28, 212.179) ~ *ap^lica* (*apostólica* 267.21).

¹⁹⁷ Sen abreviar aparece como *capítulo* (278.4, 279.3,42) e *capítulo* (284.6, 287.4,44, 288.4,35, 289.2,40, 290.2,54).

¹⁹⁸ Cf. en documentos do mesmo notario *centeno* (288.19, 289.25, 291.39, 292.19).

287.38, 290.50) ~ *defin^a* (*definjtiba* 289.36) ~ *defin^a* (*definjtiba* 291.60)¹⁹⁹, *dr^as* (*derechuras* 288.21, 289.26, 291.40,55), *esp^al* (*espeçialmente* 291.63), *esp^alidad* (*espeçialidad* 291.63), *est^{do}* (*estando* 287.44, 290.55), *ex^on* (*execución* 285.40), *g^a* (*galiña* 291.55)²⁰⁰, *jurdj^{on}* (*jurdjçión* 287.40, 290.52) ~ *jurdi^{on}* (*jurdiçión* 292.33), *jurisdi^{on}* (*jurisdición* 289.38, 291.58[2]), *li^a* (*liçençia* 291.44), *m^a* (*manda* 287.28, 290.42), *me^a* (*media* 271.10)²⁰¹, *nob^e* (*nobenbre* 281.13)²⁰², *p^{na}* (*persona* 291.45,54) ~ *p^as* (*personas* 291.58)²⁰³, *qr^o* (*quatro* 267.9), *Reme^o* (*rremedio* 291.58) ~ *Rem^o* (*rremedio* 291.59), *Re^o* (*rrenunçio* 291.61), *R^o* (*rreuerendo* 267.2, 269.2,16,17, 270.2,18) ~ *Re^{do}* (*rreuerendo* 271.27, 287.1,48, 290.4,59) ~ *R^{do}* (*rreuerendo* 288.38, 289.44, 292.39) ~ *rr^{do}* (289.3,44, 291.2, 292.1)²⁰⁴, *R^os* (*rrenunçiamos* 291.63), *rren^{da}* (*rrenunçiada* 291.63), *rrenu^{do}* (*rrenunçiando* 291.58), *sen^a* (*sentençia* 287.38, 288.32, 289.36, 290.50, 291.60) ~ *senj^a* (*sentençja* 292.31), *servi^os* (*serviçios* 287.24) ~ *servj^os* (*serviçjos* 292.20).

En relación, finalmente, con outros *aspectos editoriais*, marcamos tamén aquí co apóstrofo a elisión da vogal *e* (ant’el, ant’ellos, d’allí, d’aquí, d’otro, d’oy, dend’allý, desd’el, pecharm’íe, pecharm’jan, qu’ellas, qu’en, qu’es, qu’está, qu’estáys, qu’este, qu’estoy, sobr’ello, sobr’esta, sobr’esto, ssobr’el), menos frecuentemente de *o* (Afons’Ares, Per’Alffonso, Per’A[n]rríquez, Rrodrig’Áluarez, tod’omne) e *a* (fast’aquí, l’abtorydad). Cómpre advertir que na combinación “qu’el” o segundo elemento pode remitir ao pronome persoal átono *le* (cf. “desto’l” 89.12) ou ao artigo definido, fronte a “qu’él” co pronome tónico. Respecto deste último pronome, marcamos a elisión co apostrofo en “d’él”, fronte á contracción de preposición e artigo *del*, mais non en “della/s”, “dello/s”.

Aínda no referente á acentuación, seguimos tamén os usos actuais en castelán, tendo en conta, é claro, a realidade acentual medieval, como nas formas do pretérito indefinido “fúe” (P1) e “fue” (P3).

4.2.3. Documentos en latín.

Para os textos e formas latinas da CD a resolución de abreviaturas en cursiva presenta unha moito menor expresión²⁰⁵, pois a variación é moito máis reducida do que acontece nos documentos romances no referente a alternativas de desenvolvemento.

¹⁹⁹ Para a resolución tense en conta *definetiba* (288.32, 292.31).

²⁰⁰ Desenvólvese a abreviatura segundo *galiña* (291.40).

²⁰¹ Vai en cursiva por aparecer nun documento híbrido. A abreviatura *m^a* (*media*), no entanto, resólvese sen indicación.

²⁰² Nos documentos deste notario, Francisco Suárez, úsase *nobenbro* (280.15, 283.14) e *nobenbre* (282.14).

²⁰³ Aínda que o documento no que aparecen estas formas non está suscrito, foi redactado por un dos escribáns ao servizo do notario Francisco Gómez, en cuxos documentos se usan para esta palabra as variantes *persona* e *presona*.

²⁰⁴ Na documentación en castelán só se documenta sen abreviar *rreberendo* (288.2).

²⁰⁵ Neste sentido, ten un carácter excepcional o documento CD 39, pois, dada a peculiar escrita desta copia, entre latina e romance, desenvóléronse en cursiva todos os elementos susceptibles de varias interpretacións.

Prestaremos atención, pois, ás diferentes situacións en que optamos por usar o itálico para marcar a existencia dunha abreviación.

Cando está abreviada unha *consoante nasal implosiva* antes de *p* ou *b*, tanto se abreviatura afecta só á nasal coma se implica a máis, desenvólvese en cursiva como <m>:

adimplebo, amborum, amparare, attemptauerit, calumpnia, campis, campo, Columbe, comparare, comparastis, comparetur, compellatur, competenter, competenti, complacuit, compleantur, compleat, complementum, componant, componas, compostellanus, comprehensa, condampnatus, dampnatus, dampno, dampnum, decembris ~ decembris ~ decembris, dompnus, emptionem, imperpetuum, impleuerit, nouembris, presumpserint, presumpseris, presumpserit, rumpatis, rumpere, semper ~ semper, septembris ~ septembris, tempore ~ tempore ~ tempore ~ tempore, temporis, temporum, temptauerit, transsumptum; Campello.

Noutros contextos onde pode haber fluctuación entre *m* e *n*, téñense en conta na resolución, de habelas, outras ocorrencias no mesmo documento ou notario (heamdem, excommunicatus, commendam, tamquam, quendam, condemnatus, numquam, commendentur, quorumdam, quamdam, ammoniti, iamdicti, iamdictum, iamdicto, Summitate [Uille], quemdam, commuto, immediate), mesmo en posición final de palabra, como no adverbio *annuatim*²⁰⁶. Neste sentido, nos documentos en que se empregan as dúas consoantes nesta posición (CD 39,133,190)²⁰⁷, desenvólvese a nasal en cursiva como *m* sempre que surxa abreviada.

Pola súa parte, resólvese o trazo sobreposto como *n* en “Datan” (9.9, 11.28) e “Abiron” (9.9), sen formas por extenso, ou nos romanismos “Munniz” (3.a, 11.b, 27.3, 85.11)²⁰⁸, “Rannadoyro” (17.13), “Chaforin” (21.27), “Taurion” (24.4), “con” (28.7)²⁰⁹, “ben” (28.8), “pan” (28.9), “capellan” (28.24), “Linnares” (40.4), “Pennauigia” (51.21)²¹⁰. Noutros elementos románicos, como “[Marina Didaci, dicta] Cadëa” (51.2), “[Petri] Cadëa” (51.7) ou “pergamëo” (190.3), xa se interpreta o trazo como til.

No resto de casos de abreviación de nasal, desenvólvese segundo corresponda sen ningunha indicación²¹¹, a non ser que haxa exemplos no texto que indiquen un desenvolvemento diferente do da tradición gráfica latina²¹².

²⁰⁶ Priviléxiase a resolución con *m* (annuatjm, annuatim, agnuatim, anuatim), agás nos pergamiños do monxe notario Xoán Eanes (annuatim 47.11, 50.5, 52.4, 53.5,8, 55.5, 56.5, 57.7, 58.8) que usa sen abreviar *annuatim* (54.5, 59.9).

²⁰⁷ En CD 133 alternan “capitulum” (133.18), “futurum” (133.19), “testimonium” (133.24), con “eisdem” (133.20), “[dict]an” (133.24). Os outros dous documentos ofrecen bastantes exemplos de *n* final: *eiusdem* (39.4), *aljan* (39.8), *quan* (39.9), *jusionen* (39.9), *dictum* (39.13), *cun* (39.23), *iran* (39.31); *cun* (190.3,25,33), *auten* (190.18), *etian* (190.26), *jncertun* (190.26-27), *sin* (190.29), *fuerin* (190.29).

²⁰⁸ Lorenzo (2004a: 456) opta por indicar o trazo en nota en patronímicos como *Moniz* ou *Núniz* (e variantes) porque “probablemente [...] este sinal carece de valor”. Deste patronímico pódense ver bastantes formas altomedievais en Boullón (1999, s. v. *Munnio(ne)*).

²⁰⁹ A abreviatura da preposición *cum* resólvese en cursiva en “connos” (28.6), ao aparecer nun fragmento con importante romanceamento.

²¹⁰ En *mēedi* (Menendi 123.125) poderíase ler igualmente “Meendi”.

²¹¹ Sinálase a resolución da nasal implosiva nalgún outro caso en que o trazo sobre a palabra podería interpretarse como innecesario, como na segunda sílaba de “inpingnorare” (47.8), “inpingnoretis” (47.8),

O itálico tamén se emprega na resolución de palabras que admiten *varios desenvolvementos* ou que aparecen *case sempre abreviadas*, polo que é difícil ter certeza sobre a forma adoptada na transcripción²¹³. Nalgúns dos casos, en fin, xulgouse relevante sinalar con cursiva unicamente para deixar patente o feito de a palabra ocorrer en forma abreviada:

- *Apostolica, apostolicus*. Tal como nas formas galegas, resolvemos as diferentes abreviaturas da palabra sempre en cursiva: *apostolice* (133.4) ~ *apostollice* (190.2) ~ *apostollice* (190.20) ~ *apostolice* (190.25), *apostolicus* (179.ns, 212.ns, 243.ns, 244.ns, 267.s, 268.s, 269.s) ~ *apostolicus* (190.ns, 240.s) ~ *apostolicus* (240.ns), *apostollicam* (190.7) ~ *apostollicam* (190.16), *apostollica* (190.21) ~ *apostolica* (190.21,109), *apostolicis* (190.22), *apostolicarum* (190.39). Do mesmo xeito se procede para “*apostollorum*” (190.18), “*apostollorum*” (190.23) e “*Appostollos*” (190.23).
- *Apud, aput*. Os manuscritos testemuñan as dúas solucións (*apud* 123.131, 190.18; *aput* 190.23). Non marcamos a resolución de *apd* (*apud* 16.9, 32.21) nin *apt* (*aput* 100.10,13), mais si a de *ap* (*apud* 3.7, 4.12, 19.12, 21.22, 85.16).
- *Confirmat*. Surxe normalmente abreviada como *q̄f*, que admite varios desenvolvementos (*confirmat*, *confirmo*, *confirmant*). Aínda pode aparecer escrita *q̄f* (*confirmat*), *q̄f̄t* (*confirmat*), *q̄f̄m* (*confirmat*, *confirmant*), *q* (*confirmat*), *conf* (*confirmat*).
- *Denarios*. Abreviaturas como *d̄nr* (*denarios* 11.16), *d̄r* (*denarios* 61.11), *d̄en* (*denario* 74.10; *denarios* 72.7, 78.7,11), *d̄n* (*denarios* 79.7), poderían admitir, polo menos nalgún caso, un desenvolvemento en ablativo *denariis* ou mesmo xenitivo *denariorum*.
- *Dominus, domnus*. Cando é forma de tratamento, resólvese como “*domna*” (*d̄nā*) ~ “*domna*” (*donā*), “*domne*” (*donē*), “*domno*” (*donō*) ~ “*domno*” (*d̄nō*), “*domni*” (*d̄nī*) ~ “*domnj*” (*d̄nĵ*) ~ “*domnj*” (*d̄onĵ*), “*domnus*” (*d̄on⁹*) ~ “*domnus*” (*d̄ns*) ~ “*domnus*” (*d̄n⁹*), a non ser que no documento apareza por extenso outra forma, como *donnus* (8.b), *donnam* (29.2), *dono* (78.3,21)²¹⁴, casos nos que a resolución, obviamente, se basea nestas. Pola súa parte, cos valores de ‘Deus’ ou ‘señor’, desenvólvese “*Domino*, *domino*” (*d̄nō*), “*Domini*” (*d̄nī*) ~ “*Dominj*” (*d̄nĵ*), “*dominus*” (*d̄ns*), “*dominos*” (*d̄nōs*), “*dominum*” (*d̄nm*).
- *Hereditatem*. Atribuimos un valor *e...e* ao trazo en *h̄rditatē* (*hereditatem* 23.3,4,14,17, 38.6,9,10), ben como nas formas “*hereditas*” (23.5-6), “*hereditate*” (23.6), “*hereditatis*” (23.17), “*hereditario*” (38.10-11), “*hereditate*” (38.16), “*hereditatis*” (40.3).
- *Kalendas, nonas*. Aparecen sempre en forma reducida. No primeiro caso, optamos por unha resolución do tipo *kalendas* en *k̄* (*kalendas*), *k̄ls* (*kalendas*), *k̄las* (*kalendas*), *k̄lnds*

“*impingnorare*” (50.16), “*impingnoretis*” (50.16), “*impingnoretis*” (52.11), que desenvolvemos tendo en conta “*impingnorare*” (52.10). Tamén se podería interpretar o trazo de varias maneiras en “*asinnare*” (30.7).

²¹² Para os latinismos dos documentos romances adoptamos a cursiva en casos como “*solidum*” (190.75,83,93,97) ou “*jntegrum*” (190.103, 195.37, 198.43, 212.76) ~ “*yntegrum*” (291.62), que aínda pode aparecer escrito *jntegrun* (217.26), *yntegr[u]nd* (272.26).

²¹³ Aínda se indican en cursiva certos valores non habituais de abreviaturas como *er* (*Ruderigiz* 1.a, *uendere* 30.7, *castellario* 123.135, *Pereira* 123.135[2], *fuerint* 190.11), *per* ~ *par* (*oportunatatem* 18.13, *partem* 39.11), *quod* (*quomodo* 61.4), *ri* (*proprijs* 39.9), *ur* (*februarij* 43.19), *us* (*Frutuusus* 39.24, *eiusdem* 123.123, *Laurencius* 35.14, *moratur* 50.4), acompañados de referencia en nota. No caso de *Spiritus* (*sp̄c* 12.1) non consideramos relevante usar a cursiva.

²¹⁴ En *dono* (4.3), por contraste co resto das ocorrencias da palabra no documento, debe faltar o trazo de abreviatura por esquecemento do redactor.

(kalendas), $\bar{k}\bar{l}$ (kallendas), fronte a $\bar{k}\bar{l}is$ (kalendis). Para a segunda, nas abreviaturas $\bar{n}\bar{o}n$ (nonas) e $\bar{n}s$ (nonas) tamén cabería ler como *nonis*, mais non en $\bar{n}as$ (nonas).

- *Michi, mihi*. A abreviatura $\bar{m}^i$ (14.5, 78.14, 84.10) resólvese sempre “*michi*” de acordo coas escasas formas por extenso que se encontran nos documentos (cf. 14.5, 78.14, 84.10).
- *Morabitinum/os*. Con escasos testemuños que orienten o desenvolvemento (morabitinus 7.7, 9.6, 12.24, 28.12; morauitinos 56.20), a palabra represéntase nos pergamiños con diferentes tipos de suspensión, como $\bar{m}or\bar{a}b$ (morabítnos), $\bar{m}or\bar{b}$ (morabítnos), $\bar{m}or\bar{a}b\bar{i}t$ (morabítnos), $\bar{m}\bar{b}$ (morabítnos), $\bar{m}or\bar{b}i$ (morabítnos), $\bar{m}or\bar{a}b\bar{i}$ (morabítnos), $\bar{m}or$ (morabítnos, morabitinum), $\bar{m}r$ (morabítnos). Resolución diferente piden $\bar{m}or\bar{a}b\bar{r}$ (morabítnorum 27.15) e $\bar{m}or\bar{b}r$ (morabítnorum 29.18).
- *Quot, quotum*. As abreviacións de *quotum* ($\bar{q}u\bar{o}t\bar{u}$, $\bar{q}^{\bar{o}}\bar{t}$, $\bar{q}^{\bar{o}}\bar{t}u$) e *quot* ($\bar{q}^{\bar{o}}t$) resólvense sen indicación ningunha, a non ser no caso ambiguo $\bar{q}i$ (*quotum*), para cuxa resolución se teñen en conta as formas plenas atestadas na CD.
- *Sancta, sanctum*. As diferentes formas abreviadas da palabra transcribíense sempre en cursiva: $\bar{s}\bar{c}a$ (*Sancta*), $\bar{s}\bar{c}m$ (*Sanctum*), $\bar{s}\bar{t}e$ (*Sancte*), $\bar{s}\bar{t}i$ (*Sancti*) ~ $\bar{s}\bar{t}j$ (*Sanctj*), $\bar{s}\bar{t}a$ (*Sancta*). Sen abreviar testemúñanse só *Sancte* (13.8, 34.2.5) e *Sancti* (43.11, 190.3).
- *Sicut, sicuti*. Se ben a resolución das contraccións $\bar{s}\bar{c}t$ (*sicut*) e $\bar{s}\bar{c}i\bar{t}$ (*sicuti*) non ofrece grandes dúbidas, xa en $\bar{s}\bar{i}c$ (*sicut*, *sicuti*) resolvemos segundo as formas sen abreviar do manuscrito ou redactor; de non existir, optamos pola solución “*sicut*”. Xunto ás formas plenas *sicut* e *sicuti*, aínda aparece escrito *sicud* (190.13,18).
- *Solidum/os*. Aparece abreviada en $\bar{s}\bar{l}$ (*solidum*, *solidos*), $\bar{s}\bar{l}dos$ (*solidos*), $\bar{s}o\bar{l}s$ (*solidos*), $\bar{s}o\bar{l}$ (*solidum*, *solido*, *solidos*), $\bar{f}f$ (*ssolidum*, *ssolido*). Sen abreviar ocorren *soldum* (53.5.8, 55.5, 56.8), *solidos* (2.16, 13.8, 14.10, 20.10, 22.14, 28.12,13, 29.16, 30.5,17, 39.24,26,29, 56.5,19, 59.10, 74.10), *solidis* (14.2, 59.11), *soldos* (20.6, 49.8, 55.5), *soldis* (38.7), *solidus* (39.27).
- *Testis, testes*. Á abreviación $\bar{t}s$ remiten as formas “*testes*”, “*testis*”, “*testibus*”; esta última forma tamén se abrevia $\bar{t}s\bar{i}b$ ⁹ (*testibus*).
- *Outras formas en itálico*. Recollemos aquí outros casos máis puntuais nos que tamén consideramos pertinente sinalar o desenvolvemento da abreviatura, indicando a forma do manuscrito cando entendemos que é relevante: *alfonsine* (79.7)²¹⁵, *datum* ($\bar{d}at$ 125.14)²¹⁶, *diocesis* (125.3, 133.6,9) ~ *diocese* (133.11)²¹⁷, *februarij* (63.13, 64.14, 100.13) ~ *februarij* (190.18), *Felgeira* ($\bar{f}\bar{e}la$ 28.5)²¹⁸, *illi* ($\bar{i}ll$ 5.6), *monacus* (mo. 6.b)²¹⁹, *presentes* ($\bar{p}^e\bar{s}\bar{c}es$ 35.7,13), *pubricus* ($\bar{p}ub^i\bar{c}$ ⁹ 35.15), *senper* ($\bar{s}nr$ 133.20), *subdelegatus* ($\bar{s}ub\bar{d}lt$ ⁹ 267.s, 268.s, 269.s, 270.s), *talegam* ($\bar{t}al$ 11.19[2])²²⁰, *zapatarius* (*zapāt* 19.c).

Nos *elementos onomásticos*, como foi establecido para todo o conxunto documental, o desenvolvemento das abreviacións sempre se marcou en cursiva. Para os documentos latinos, facemos extensiva esta norma aos adxectivos de referencia toponímica:

astoricensis ~ *astoricense*²²¹, *auriensis* ~ *auriensem* ~ *auriense* ~ *auriensi* ~ *auriensibus*, *cellenouensis*, *conpostollane-conpostollana*, *legionensis* ~ *legionensis* ~ *legionense* ~ *legionensium*,

²¹⁵ Desenvolvemos así no contexto “monete *alfonsine*”. A mesma palabra é usada en “monete que dicitur de alfonsiins” (57.6, 58.7) e “istius monete que modo currit, scilicet, *alfonsinorum*” (59.10).

²¹⁶ Cabería a posibilidade de ler “*data*”.

²¹⁷ Sen abreviar ocorre *diocesi* (29.8).

²¹⁸ Relacionamos esta abreviatura co *Felgeira* (28.4) que ocorre no mesmo documento.

²¹⁹ Resólvese tendo en conta *monac*⁹ (6.13,b).

²²⁰ Só documentamos a forma plena *talegam* (57.5, 58.5).

²²¹ As formas “*astorianensis*” (104.23) e “*astorianensis*” (117.21, 132.18,28) débense a un erro de copia.

lucensis ~ lucensis ~ lucensi, mindoniensis ~ mindoniensis, ouetensis ~ ouetense, tudensis, vrsariense, zamorensis ~ Zamorensis.

Nos nomes de persoa a abreviación presenta un amplo espectro de posibilidades que afecta tanto aos nomes de pía coma aos correspondentes patronímicos:

- *Afonso*. Como prenome presenta as variantes tipo *Adefonsus* (*Adefonsus* 1.3.a, 4.a, 5.13 ~ *Adefonsus* 3.a,b ~ *Adeffonsus* 84.6,15 ~ *Adefonssus* 123.91,102; *Adefonso* 3.2 ~ *Adefonso* 11.30)²²², *Alfonsus* (*Alfonsus* 6.b, 47.17, 50.24, 52.16, 53.17, 56.24, 59.18, 236.s ~ *Alfonsus* 54.16, 55.16, 57.18, 58.19 ~ *Alfonssus* 123.132 ~ *Alfonsus* 133.23, 234.ns ~ *Alfonsus* 231.ns, 235.ns, 236.ns; *Alfomso* 39.38 ~ *Alfonso* 40.15 ~ *Alffonssu* 123.131,136)²²³ e aínda *Afonsus* (*Afonsus* 16.10). No patronímico só se testemuña a primeira forma (*Alfonsi* 21.27, 24.27, 32.a, 36.23, 74.16, 133.22 ~ *Alfonsi* 23.b, 30.13, 41.a, 47.15,17, 50.22, 55.15,16 ~ *Alffonssi* 123.132 ~ *Alfonssi* 123.132; *Alfonsus* 37.9 ~ *Alfonsus* 50.24, 56.25)²²⁴.
- *Domíngos*, *Domínguez*. O prenome case sempre aparece abreviado (*Dominicus* 1.a ~ *Dominicus* 11.b, 15.22, 18.20, 19.c, 25.c[2], 26.a,b, 27.b, 32.b, 34.17, 35.13, 36.23,25, 37.8,11,12,14, 42.c[2], 44.14, 46.a,b, 47.16, 49.b, 50.23, 51.20, 52.16, 53.16, 54.16, 55.17, 56.25, 57.18, 58.20, 59.18, 74.18, 78.24; *Dominico* 13.b, 23.b, 24.28, 25.2, 33.3, 35.2, 47.2, 49.1, 55.2, 63.2 ~ *Dominycu* 64.2; dn̄ici > *Dominici* 34.3), cunha soa ocorrencia por extenso (*Domincus* 41.a). Do patronímico (*Dominici* 19.2[3], 43.22, 72.20, 74.1[2],2,16 ~ *Domicij* 37.13, 45.17, 46.b) tamén tenos unha única forma plena (cf. *Dominici* 74.8).
- *Fernando*, *Fernández*. Fóra de contadas excepcións (*Ffernando* 1.4,19, 23.19, *Fernandi* 3.ns, 7.15, *Fernando* 15.20, 19.13[2], 100.11), o nome normalmente presenta algún tipo de abreviación²²⁵, ao igual có patronímico (*Fernandiz* 4.b; *Fernandi* 3.ns, 5.12, 19.c, 23.1, 23.20, 38.4)²²⁶.
- *Gonzalo*, *González*. Tendo en conta as ocorrencias do prenome relacionadas coa variante *Gundisaluus* (*Gundisaluus* 1.a, 14.c, 18.21 ~ *Gundissaluus* 1.b ~ *Gundissaluus* 3.b ~ *Gundisaluus* 7.b, 14.a; *Gundisalu* 13.25, 14.12 ~ *Gundissalu* 190.38), resolvemos as abreviaturas *g*⁹ (*Gundisaluus* 72.20), *g*^o (*Gundisalu* 78.22), *glum*

²²² Sen abreviar atéstanse *Adefonsi* (1.7,14) ~ *Adeffonsi* (84.8) ~ *Adefonssi* (84.12, 123.98), *Adefonsus* (1.22), *Adefonso* (1.19,20, 5.12[2]) ~ *Adefonssu* (84.14, 123.100,101) ~ *Adeffonssu* (84.15).

²²³ Esta variante presenta as formas plenas *Alfonsus* (9.12,13, 12.b), *Alfonso* (6.12[2], 8.9,10, 12.27, 13.24, 14.11, 15.19, 17.30,33, 29.21, 45.14, 63.15, 64.16, 100.4,11, 125.3, 190.38), *Alfonsum* (125.11).

²²⁴ Ocorre a forma plena en *Alfonsi* (9.3,b, 14.b, 26.b, 27.b, 40.a, 52.15,16, 53.15,16, 54.15,16, 190.38) ~ *Alfonsj* (56.23, 74.15).

²²⁵ Cf. *Ffernandus* (1.b) ~ *Fernandus* (2.b,4.b, 6.1, 7.b, 11.b[2], 21.1, 72.20) ~ *Fernandus* (3.2,a, 8.2) ~ *Fernandus* (4.a, 5.13, 15.21, 19.a[2],b, 100.3,10) ~ *Fernandus* (9.14) ~ *Fernandus* (19.b) ~ *Ffernandus* (25.10, 36.6, 43.22) ~ *Ffernandus* (36.6, 42.a) ~ *Ffernandus* (57.20, 58.22, 72.20); *Fernandj* (4.ns) ~ *Fernandi* (36.5) ~ *Ffernandi* (42.a) ~ *Ffernandi* (85.12); *Fernando* (6.2,12, 11.31[2], 21.24, 72.3, 84.6, 123.91,101, 133.23) ~ *Fernando* (8.11, 13.26,a, 27.17) ~ *Fernando* (9.3) ~ *Fernando* (16.b) ~ *Ffernando* (20.20, 25.21, 26.22,23, 27.17, 42.2) ~ *Fernando* (59.2) ~ *Ffernando* (78.20, 84.15) ~ *Ffernando* (79.15) ~ *Fernando* (123.132,137).

²²⁶ Cf. *Fernandit* (1.a, 84.16), *Ffernandit* (1.b), *Ffernandi* (1.23), *Fernandj* (4.ns, 21.2, 21.2, 59.2, 133.23, 190.38), *Fernandi* (6.3,13, 23.b, 28.23,24, 30.13, 38.3, 41.a, 123.102), *Fernandi* (8.11,a,b, 10.22, 12.2,a,b[2], 13.5,a, 14.11,c, 15.2,22[2], 17.32, 32.4,b), *Fernandi* (9.b), *Fernandi* (13.a[2], 14.a), *Fernandj* (13.a, 17.31, 21.3, 22.1, 37.2, 133.23), *Fernandi* (16.b, 47.14,16,17, 50.4,22,24[2], 52.15,16[2], 53.8,14,16,17, 54.15,16,17, 55.3,15,16[2], 56.24[2], 57.18[2], 58.19,20, 59.5,16,18[2], 61.24, 63.15, 64.15, 78.5), *Fernandj* (20.1, 22.18), *Fernandi* (24.2, 37.11, 45.15, 51.22), *Fernandi* (25.8-9, 44.14[2]), *Fernandi* (25.c, 26.b, 27.a,b, 34.17, 36.3,23,24,25, 42.1,3,c), *Fernandij* (39.14), *Fernandj* (46.b), *Fernandi* (61.3), *Fernandi* (123.132,134,136), *Fernandj* (190.ns).

(*Gundisaluum* 123.134), *gl̄uj* (*Gundisaluj* 123.135[2]) e *g^{uo}* (*Gundisalu* 123.136[2]), agás, no caso desta última abreviación, en *Gunsaluo* (133.22), onde temos en conta a forma do patronímico do mesmo documento *gusaluj* (*Gunsaluj* 133.23). Canto ao apelido, presenta as formas “Gundisalui” (7.b, 24.26), “Gonsalui” (23.a), “Gundissaluj” (79.15), “Gunsaluj” (133.23); desta última forma pártese para desenvolver *g^{uj}* (*Gunsaluj* 133.22).

- *Xoán, Ianes*. O nome de pía sempre aparece abreviado e de múltiples xeitos²²⁷. Algo semellante se pode dicir do patronímico, aínda que agora si aparece ocasionalmente por extenso (*Iohannis* 15.23, *Ihoanes* 41.a)²²⁸.
- *Matiño, Martí*. Ben documentado sen abreviar (*Martinus* 1.b[2] ~ *Martjnus* 190.4,7; *Martini* 7.6,16,19,21, 12.4, 32.b, 35.2, 41.7 ~ *Martinj* 13.3, 21.11, 28.11,13, 55.6, 57.8, 58.9, 59.12, 190.3; *Martino* 1.6, 5.3, 6.2, 7.13, 13.a,b, 14.3, 15.19, 18.3, 24.27, 27.2-3, 36.2, 38.b, 40.b, 55.2, 56.25, 59.19), para o prenome tamén se usan múltiples abreviaturas²²⁹. Para as reducións do apelido *mrt* (*Martini* 12.b,31, 24.27, 47.16, 51.23, 79.8) e *mart* (*Martini* 15.21,22, 17.11[2],29, 19.1[2],7,14[2],b, 20.20,22, 21.2,28, 22.20, 25.c, 26.3,b, 27.a,b, 32.2[2], 33.19, 34.17,18, 36.23, 37.9, 42.c, 43.11,22, 50.23, 52.1,16, 53.3,16, 54.1,16, 56.1,25, 57.2,18, 58.2,20, 59.1,18, 61.3[2],4, 72.20[2],21, 79.1,2[2],3[2],8[2],17), que aínda aparece escrito *m^atinj* (*Martinj* 123.133,136), partimos das formas plenas *Martini* (32.b, 35.2, 44.14, 45.17) e *Martinj* (35.13, 47.1, 49.1, 50.1-2, 54.10, 56.8, 123.123). Pola súa parte, para *martiz* (*Martiniz* 28.2,22,24,25) temos en conta *Martiniz* (30.139) nun documento do mesmo notario, que tamén escribe *Martint* (41.a).
- *Miguel, Miguez*. O nome surxe abreviado como *michl* (*Michael* 12.b, 43.22, 79.3) e *michli* (*Michaeli* 79.8), coas formas plenas *Michaelis* (8.5), *Micael* (30.2), *Michael* (46.a, 123.133). Para o patronímico desenvólense as abreviacións *michaēl* (*Michaelis* 10.20), *michlis* (*Michaelis* 24.31, 32.b), *michl* (*Michaelis* 26.c, 27.b, 34.17, 35.13, 36.23, 37.9, 49.b), *mich* (*Michaelis* 40.a), *micahēl* (*Micahelis* 50.24) e *micahlis*

²²⁷ Cf. *Johannes* (1.a[2],b[2],23, 7.a[2],b[3], 12.b[4],31, 15.23, 21.28, 25.10,b,c, 26.25, 27.a,b,19, 32.a,c[2],21, 33.18,21,22, 34.17[4],18,19, 36.23,26, 39.14, 42.a,11, 43.22,24, 44.16, 46.a,b, 49.c, 51.24, 84.16, 123.123,132,133) ~ *Johannes* (5.13,a, 10.21,22, 11.b[4],33, 15.21,22, 18.19,20,22, 19.a,b, 37.9[2],10[2]) ~ *Johannes* (14.c) ~ *Johannes* (20.20[2],21, 21.26,28, 29.b, 40.1, 72.21, 74.16[2]) ~ *Iohannes* (39.1) ~ *Johannes* (47.16, 55.17, 56.24, 57.19, 58.20, 59.19, 79.1,8,17) ~ *Iohannes* (50.23, 53.8, 54.10, 57.21, 58.23, 59.19) ~ *Johannes* (123.102, 190.39) ~ *Johannes* (123.132) ~ *Johannes* (125.1); *Johanne* (5.12, 11.16, 21.4, 24.24, 29.21, 44.2, 79.2) ~ *Johanne* (13.a[2],b[2], 14.3) ~ *Johanne* (16.a, 17.11[2], 22.17,19,20, 23.b[2], 24.24,25[2],26,27, 38.a, 40.a, 74.15) ~ *Iohanne* (123.136) ~ *Johanne* (190.38[2]); *Johannem* (11.4) ~ *Johannem* (17.10); *Johannis* (17.4, 33.6, 36.5, 43.4) ~ *Johannis* (17.12, 29.5, 51.21, 123.126) ~ *Iohannis* (63.4, 63.16, 64.4) ~ *Johannis* (63.14, 64.17) ~ *Iohannis* (190.19); *Johanni* (23.2) ~ *Iohannj* (52.1, 53.10) ~ *Johannj* (53.3, 79.4).

²²⁸ Cf. *Iohannis* (1.b[2], 12.29,a,b, 19.3, 20.3, 20.21, 22.3,17, 25.2, 26.25, 32.c, 33.2[2],20, 34.18,19, 36.5,23,24,26, 38.2,b, 40.b[2], 42.11, 43.2,22,24, 57.3,19,20, 58.3,21), *Iohannis* (3.b[2], 4.b, 10.3,12,14, 11.33, 12.b, 15.2, 17.32, 18.3,17,19, 19.a, 20.20, 24.1, 24.24,25, 29.a, 34.2,3,17, 45.19, 47.2[2],13,18, 50.10,20,25, 51.22,24, 52.2[4], 53.13,17, 54.2,18, 55.13,17,18, 56.21,25, 57.21, 58.22,23, 59.19[2], 61.25, 74.17, 78.22,24, 123.132[4],133[2],135[2],137, 133.22), *Iohannis* (6.12), *Iohannis* (6.b), *Iohannis* (9.3, 13.a, 14.3,a[2],c), *Iohannis* (19.c, 27.19, 51.21[2], 72.20, 79.2,4[2], 79.8), *Iohannes* (28.24, 30.14), *Johannis* (33.6), *Iohannis* (37.8,10[2],11[2]), *Johannis* (39.13, 231.ns), *Johannis* (49.a, 74.18), *Iohannis* (56.27), *Iohannis* (63.16, 64.16,18), *Johannis* (63.17, 64.14), *Johannis* (234.ns, 235.ns, 236.ns).

²²⁹ Cf. *martin*^o (*Martinus* 2.a, 6.13,14, 10.20, 11.b, 14.b, 21.27[2], 32.4,b, 33.18, 35.13, 50.24, 55.17, 57.19, 58.20), *mart* (*Martinus* 12.a,b[2], 25.8,9, 25.c, 26.b, 27.b, 34.17, 36.23,24, 43.22, 46.a,b; *Martini* 26.11, 27.8, 53.6, 56.5, 61.10), *mrt* (*Martinus* 37.8,9; *Martino* 61.2), *m^rin*^o (*Martinus* 37.13), *m^rn*^o (*Martinus* 37.13), *martine* (*Martinem* 39.15), *m^r* (*Martinus* 72.20), *m^{no}* (*Martino* 78.23, 123.92), *m^atino* (*Martino* 123.132), *m^atin^o* (*Martinus* 123.132), *m^ajn*^o (*Martjnus* 278.s, 281.s, 282.s, 283.s), *min*^o (*Martinus* 279.s), *mjn*^o (*Martjnus* 280.s).

(Micahelis 61.4) sobre as formas plenas *Michaelis* (13.25), *Micaelis* (30.13) e *Michael* (123.132), mentres xa se resolve *miġl* (Migueel 79.2) segundo a solución romance.

- *Munio, Muniz*. Está abreviado o prenome en *munioem* (Munionem 17.10), que se atesta como *Munio* (4.b, 13.a, 49.a), *Munionis* (26.2) e *Monio* (41.2). O patronímico correspondente aparece co trazo de abreviatura en “Munniz” (3.a, 11.b, 27.3, 85.11), “Munionis” (7.b, 42.2.a, 46.13, 49.14), “Munionis” (24.28) e “Munionjs” (42.a), e sen abreviación en *Munionis* (7.2,3,10,15,a), *Muniz* (21.26), *Munici* (23.b) e *Moniz* (28.25).
- *Paio, Paz*. Aparece o nome coas abreviaturas *pelagi*⁹ (Pelagius 1.b, 5.1,3, 5.12, 6.b, 7.2,10,b,24, 10.23, 14.d, 19.1,14, 33.20), *p̄la* (Pelagius 2.2,19), *p̄lgi*⁹ (Pelagius 3.a), *p̄lagi*⁹ (Pelagius 3.a, 14.a, 25.b), *p̄el* (Pelagius 10.20), *p̄lagius* (Pelagius 12.a), *p̄elgi*⁹ (Pelagius 15.21) e *p̄lagio* (Pelagius 21.25)²³⁰. Para a resolución das múltiples formas abreviadas do patronímico²³¹ temos en conta as ocorrencias por extenso *Pelagii* (6.2[5],3[3],b), *Pelagij* (10.23, 14.b, 28.23, 55.2[2]) e *Paiz* (13.a[3]).
- *Pedro, Pérez*. O nome está abreviado normalmente *petr*⁹ (Petrus) no nominativo, coas variantes *p̄t* (Petrus 9.b[2]), *p̄r*⁹ (Petrus 9.15), *pet*⁹ (Petrus 35.13, 275.27), *pet*⁷ (Petrus 39.24), *pe*⁹ (Petrus 271.s, 271.s), *pe*⁹ (Petrus 139.s), e *pet*^o (Petro) para o dativo e ablativo, ocasionalmente reducido a *p*^o (Petro 72.19, 78.20,22, 79.15)²³²; para outros casos úsanse as formas *petru* (Petrus 29.7) e *peti* (Petri 40.b, 37.6, 79.5). Pola súa parte, o apelido abréviase sempre *peti* (Petri), sendo tamén case a única forma plena que se documenta (Petrit 1.b[2]; Petri 5.2, 15.23[2], 29.2, 38.b, 42.a, 51.7, 125.3,11).
- *Estevo, Estévez*. O prenome aparece abreviado en *stephan*⁹ (Stephanus 1.a, 37.13, 63.16, 64.16, 78.1, 123.124,126,129), *stephno* (Stephano 45.15, 59.16), *stepho* (Stephano 55.15, 63.15, 64.15), *stphno* (Stephano 56.23), *stphn*⁹ (Stephanus 123.127) e *stephai* (Stephani 123.129), coas formas plenas *Stephanj* (13.3, 46.2, 49.3), *Stephano* (13.b, 24.24, 36.3, 38.b, 50.22, 53.14, 54.15, 123.123) e *Sstephano* (47.14). Do patronímico so recolleemos a forma *stephnj* (Stephanj 45.1, 56.2,4,9,13).
- *Vasco, Vázquez*. Fronte ás abreviaturas do nome *velasc*⁹ (Velasus 5.a, 7.a, 8.b, 25.1, 55.17, 56.25, 57.18, 58.20, 59.18), *v̄lasco* (Velasco 17.32), *v̄lasc*⁹ (Velasus 20.1, 22.1, 72.20), *velascu* (Velasus 24.2), *v̄lscus* (Velasus 26.1) e *v̄lasci* (Velasus 72.2), só se atesta a forma serodia *Valasci* (123.135). Da mesma maneira, documéntase nunha única ocasión o patronímico (Uelascj 49.a), que se abrevia *ul* (Uelasci 24.27), *ulsci* (Uelasci 25.c, 45.2), *ulasci* (Uelasci 72.1,4).
- *Outros antropónimos abreviados*. Indicamos a seguir abreviaturas doutros nomes de pía e patronímicos, coa forma do manuscrito en caso de consideralo de interese: *Aluarus* (al⁷ 278.s) ~ *Aluarus* (alu⁹ 177.s, 197.s), *Arias* (264.s, 266.s), *Garsias* (g^aff 205.s, 239.35), *Laurencius* (l^{ci}9 123.132), *Maria* (m^a 28.3, 39.17, 40.5, 44.3, 74.1,2,8, 79.2,8) ~ *Marie* (m^c 35.3, 39.19,21), *Marina* (m^{na} 44.3, 74.2, 125.4) ~ *Marine* (m^{ne} 78.5), *Rodericus* (R^c9 190.ns); *Benedicti* (b̄ned̄ci 42.b), *Franciscus* (fr̄anc⁹ 46.a), *Gomecij* (145.s), *Menendi* (m̄en 72.3), *Nunonis* (17.2) ~ *Nuniz* (37.13)²³³, *Uiuiianiz* (uiuiāz 30.2-3)²³⁴.

²³⁰ Presenta as formas plenas *Pelagius* (1.b[3]), *Pelagio* (5.2,3,11, 6.2,3[2], 7.3, 14.3, 21.2, 85.11) e *Pelagij* (84.10, 123.95).

²³¹ Cf. *p̄lagij* (Pelagij 9.b,15, 12.a, 17.10, 22.17, 23.b, 27.b, 34.17[2], 38.b, 44.1, 61.2, 123.126), *p̄el* (Pelagij 10.22, 29.a, 32.a, 72.20), *p̄lz* (Pelaiz 11.3,31,a, 11.b), *pelz* (Pelaiz 15.20, 21.1), *p̄laiz* (Pelaiz 18.20), *p̄l* (Pelagij 19.13), *p̄lij* (Pelagij 21.28,29, 44.2[2],3[2]), *p̄elgij* (Pelagij 29.22, 32.c), *p̄lgij* (Pelagij 30.14[2], 41.a[2], 123.123,124,126,128,129[2]), *p̄la* (Pelagij 37.9,11).

²³² As formas plenas correspondentes en *Petrus* (1.b, 12.2, 41.a, 14.c, 15.23, 39.13, 41.a) e *Petro* (8.3, 13.4,24[2],a[3], 16.10, 19.3, 23.b,21, 38.b).

²³³ Están sen abreviar *Nuniz* (18.22), *Nunonis* (33.21), *Nunj* (37.8, 61.25).

²³⁴ A resolución ten en conta que o mesmo notario escribe *Martiniz* (30.12), pois na CD as únicas atestacións do patronímico son “Viuianus” (20.21) e “Viujanj” (123.136).

Aínda quedaría por referir a abreviación mediante *sigla*, moi habitual nos prenomes²³⁵. A miúdo correspóndense con máis dun nome, polo que se contrasta a ocorrencia con outras da mesma personaxe no propio documento, na CD ou mesmo noutras coleccións diplomáticas e catálogos de documentos. De non encontrarmos ningunha referencia que oriente o desenvolvemento, adóptase o prenome con maior frecuencia no período²³⁶. Relacionamos a seguir o desenvolvemento das diferentes siglas, chamando a atención, coa remisión ao lugar onde se encontran, sobre os valores menos habituais:

Adefonso, Adefonsus ~ *Alfonsus, Alfonsi, Alfonso* ~ *Afonsus*; *Bernardus* (4.14); *Dominicus, Dominico*; *Fernandus, Ffernandus, Ffernandi, Fernando, Ffernando*²³⁷; *Gundisaluus* ~ *Garsias* (179.ns, 212.ns); *Johannes, Johannis, Johanni, Johanne*²³⁸ ~ *Jacobus* (30.2, 41.1); *Laurentius, Laurentii, Laurentio* ~ *Luppus* (234.s, 235.s, 236.s, 238.s); *Martinus, Martini, Martino* ~ *Munio* (23.20) ~ *Mariam* (29.2); *Petrus*²³⁹, *Petrum, Petro* ~ *Pelagio* (4.3); *Rodericus, Roderico* ~ *Rudericus, Ruderico*; *Stephanus, Stephanj*; *Tome* (28.23, 30.13)²⁴⁰; *Velascus*.

No referente á *unión e separación de palabras* tamén se moderniza a disposición do texto. En casos que poderían admitir a transcrición unida ou separada, optamos por unir nas combinacións “supra nominatas” (1.14, 84.12, 123.97-98), “super nomjnata^m” (39.29) e “iam dictus” ~ “ian dicti” ~ “ian dictam” ~ “iam dicta”. Noutras combinacións respectamos os usos do manuscrito, como en “abinuicem” (13.21) ~ “adinuicem” (40.6, 79.10) ~ “ad inuicem” (133.13), “insimul” (14.12, 17.26, 25.9, 74.2) ~ “in simul” (133.5, 179.4), ou mesmo na escrita de “in perpetuum” ~ “inperpetuum” ~ “imperpetuum” ~ “imperpetuum”, sendo conscientes de que, neste caso, a escrita unida ou separada remite a significados absolutamente diferentes.

²³⁵ Non é o caso das siglas *CS* no sinal de CD 29, que interpretamos como “*Cancellarij Signum*”.

²³⁶ É o que se fixo, por exemplo, coas siglas da columna *a* de CD 6.

²³⁷ Úsase a sigla para o patronímico en “*Fernandi*” (37.9, 179.ns, 212.ns).

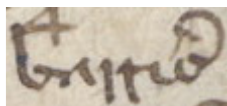
²³⁸ Abrevia o patronímico en “*Johannis*” (35.13).

²³⁹ Tamén pode corresponder a unha abreviatura *p*^o.

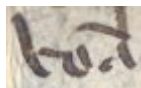
²⁴⁰ A resolución obedece á ocorrencia de *Tome* (41.a) noutro documento do mesmo notario para designar a mesma persoa.

LÁMINAS

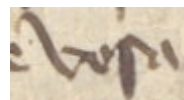
Lámina I. Grafías <b>, intermedia e <v> no notario Afonso García

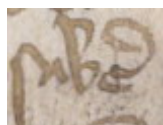
Barreiro (154.3)

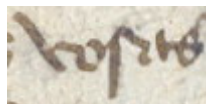
bõa (154.16)

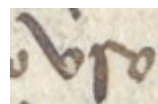
vosa (154.4)

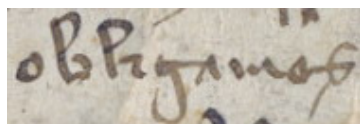
saber (154.10)

vosas (154.19)

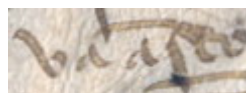
vso (154.8)

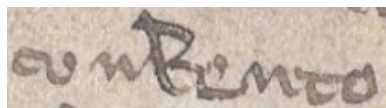
obligamos (154.29)

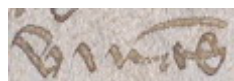
ben (154.26)

Vaasco (164.5)

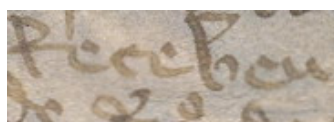
conbento (164.54)

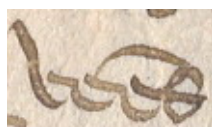
biñas (164.20)

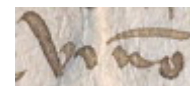
vaan (164.8)

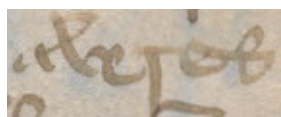
rreçebou (172.32)

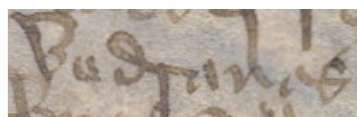
vões (164.54)

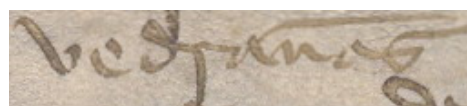
viño (164.24)

aberes (172.43)

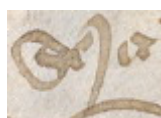

vedranas (172.18)

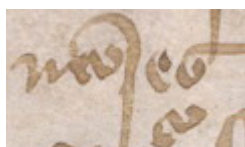

vedrañas (172.33)

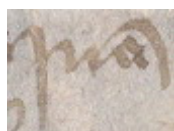
Lámina II. Realizacións das grafías <j> e <y> no notario García Fernández de Rendal.

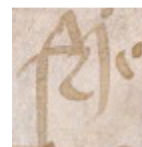
seja 266.15

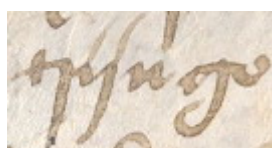
monjes 266.36

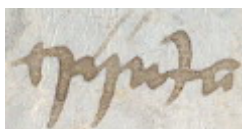
Juan 266.46

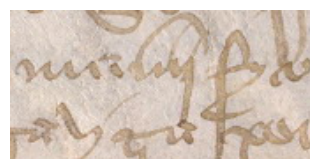
fije 266.51

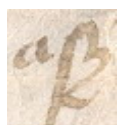
trijngo 266.9

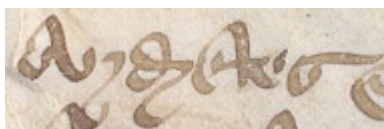
trijnta 266.16

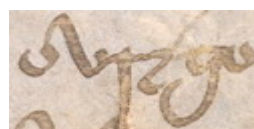
maníjfcio 266.49

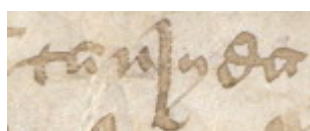
asj 266.14

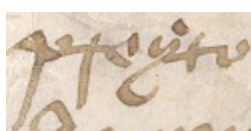
ovjdjentes 266.20

ovrjgo 266.37

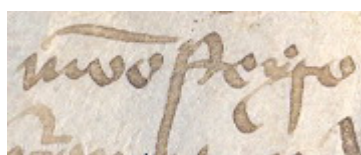
tanjyda 266.3

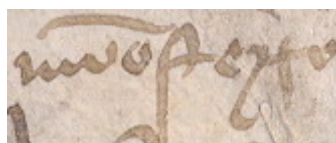
preyto 266.12

avydos 266.38

mõosteyro 266.22

mõostejro 266.44

Lámina III-A. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 99).

voz (99.3)

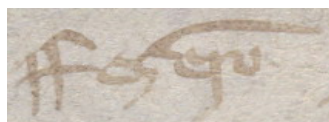
juýzo (99.14)

Núñez (99.7)

Nuñes (99.20)

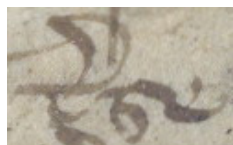

ffezeron (99.8)

Peres (99.24)

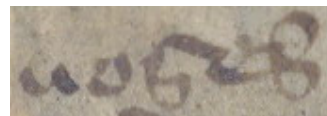
Lámina III-B. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 106).

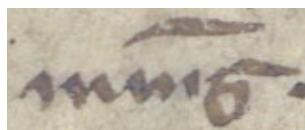
trese (106.15)

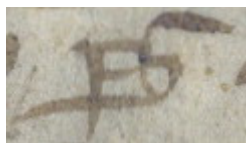
cosina (106.16)

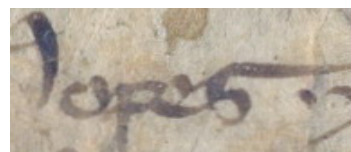
uoses (106.22)

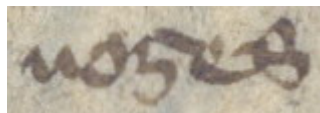
Nunes (106.2)

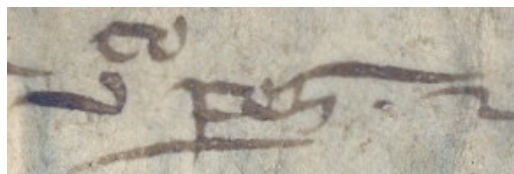
Peres (106.13)

Lopes (106.29)

uozes (106.14)

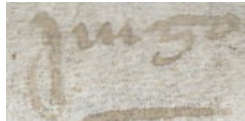
Vaasco Pérez e (106.28)

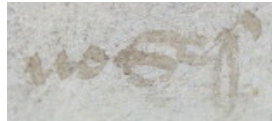
Lámina III-C. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 111).

juiso (111.4)

juizo (111.14)

uoses (111.14)

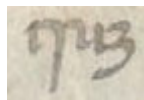

uozes (111.11)

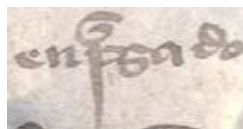
Lámina III-D. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 123).

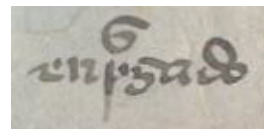
Crus (123.80)

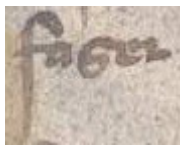
Cruz (123.225)

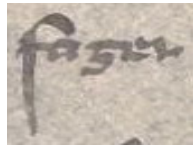
enprasado (123.187)

enprazado (123.216)

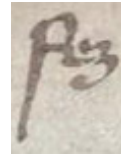
faser (123.8)

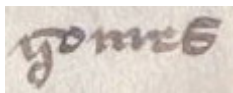
fazer (123.15)

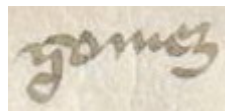
fes (123.64)

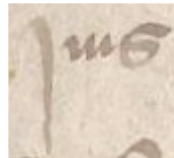
fez (123.38)

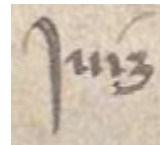
Gomes (123.156)

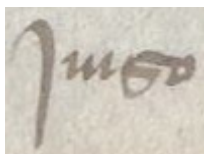
G3mez (123.140)

juis (123.25)

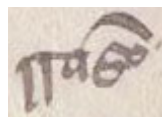
juiz (123.228)

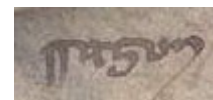
juiso (123.39)

juizo (123.2)

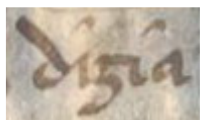

rras3n (123.157)

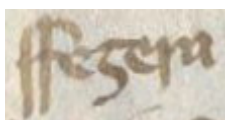

rraz3n (123.8)

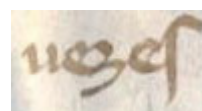
Lámina III-E. Realizaci3ns de <s> e <z> (CD 124).

dizía (124.6)

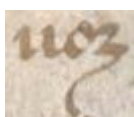
ffezera (124.15)

uezes (124.25)

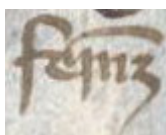
Páez (124.12)

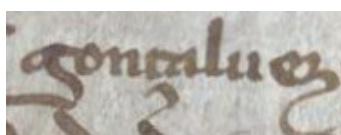
uoz (124.12)

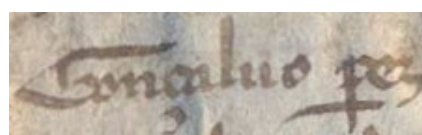
dez (124.60)

Fernández (124.62)

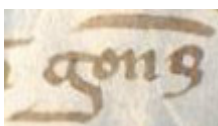
Gonçaluez (124.74)

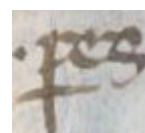
Gonçaluo Pérez (124.6)

Fernandes (124.69)

Gonçalues (124.65)

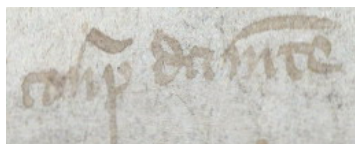

Peres (124.32)

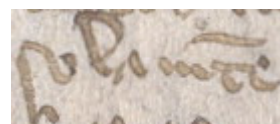
Lámina IV. Elisión de segmentos con nasal implosiva mediante trazo.

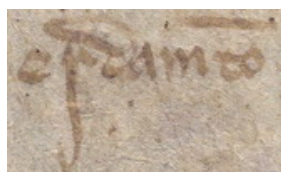
firmemente (86.10)

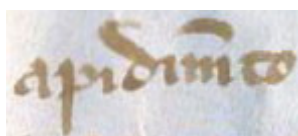
conpridamente (111.12)

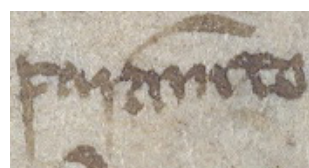
solamente (164.18)

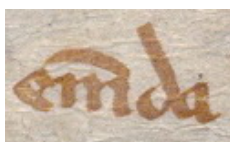
erdamento (67.4)

a pidimento (124.42)

paramento (122.6)

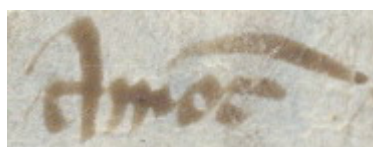
emenda (86.17)

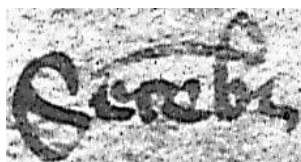
jten (123.59)

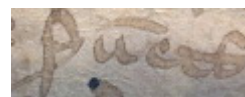
tenpo (128.34)

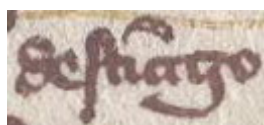
a monte (127.11)

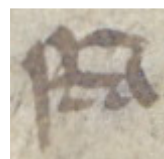
setenbre (136.1)

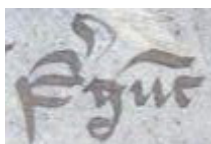
seruentes (158.13)

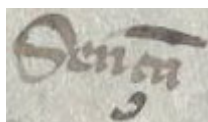
Santa (106.1)

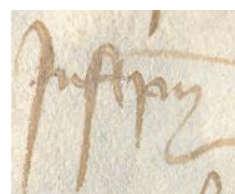
Santiago (190.73)

preguntado (123.207)

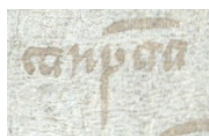

sentença (123.42)

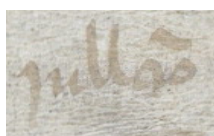

jnstrumento (190.111)

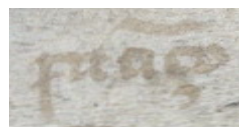
Lámina V-A. Trazo recto e curvo en CD 111.

canpãa (111.2)

Jullao (111.6)

Paaço (111.6)

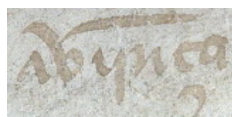
húa (111.5)

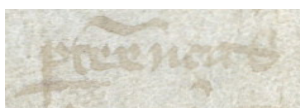
veemos (111.15)

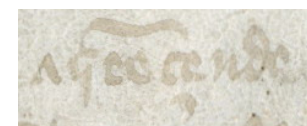
meo (111.10)

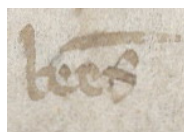
avijnça (111.15)

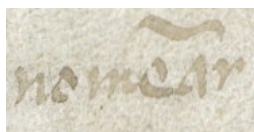
pertenças (111.17)

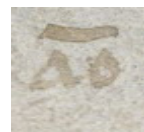
aquecendo (111.18)

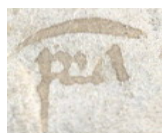
bêes (111.30)

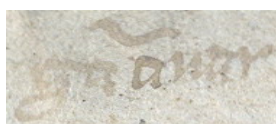
nomear (111.18)

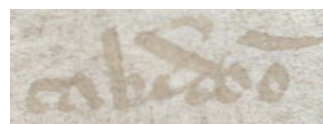
ao (111.23)

pêa (111.31)

gaanar (111.29)

cabídeo (111.32)

Lámina V-B. Trazo recto e curvo en CD 115.

a hũu (115.15)

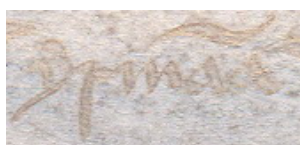
Estéuoo (115.1)

Coonba (115.2)

pessõa (115.22)

yrmaa (115.3)

de moor (115.5)

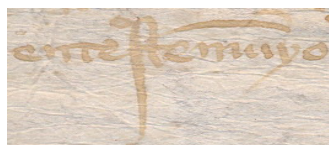
pẽa (115.25)

de boo (115.12)

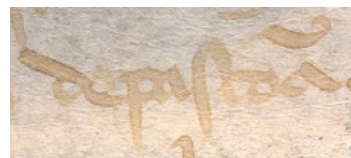
meos (115.14)

en testemũyo (115.32)

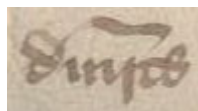
maao (115.31)

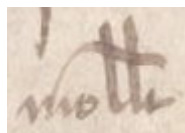
de Páscoa (115.14)

Lámina V-C. Empleo do trazo ondulado en CD 123.

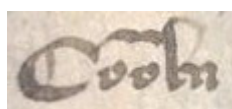
dineiros (123.48)

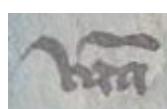
moller (123.156)

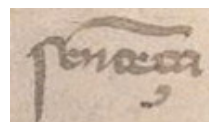
preguntado (123.179)

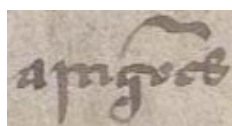
Coonba (123.33)

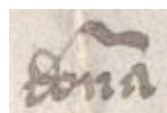
vaan (123.142)

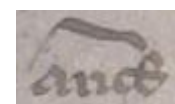
sentença (123.237)

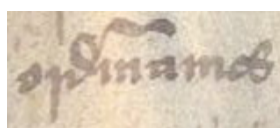
artígoos (123.11)

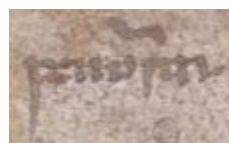
dona (123.33)

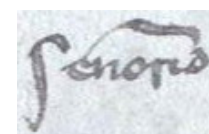
anos (123.155)

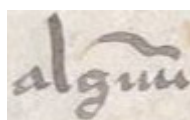
ordiñamos (123.5)

peñorar (123.10)

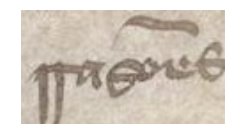
señorío (123.176)

algũu (123.151)

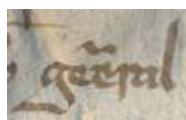

bõos (123.202)

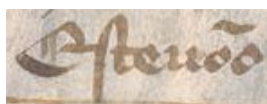

rrasões (123.237)

Lámina V-D. Emprego do trazo ondulado en CD 124.

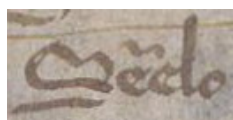
geeral (124.8)

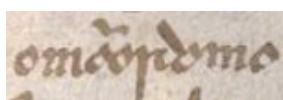
Esteuoo (124.12)

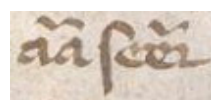
teedor (124.27)

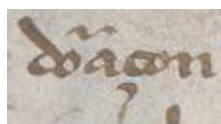
seelo (124.3)

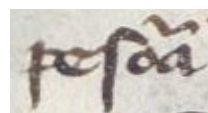
o moordomo (124.18)

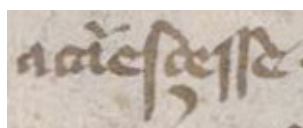
aa seer (124.24)

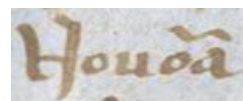
doaon (124.15)

pesoa (124.58)

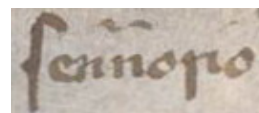
acaescesse (124.19)

Nouoa (124.48)

galinnas (124.17)

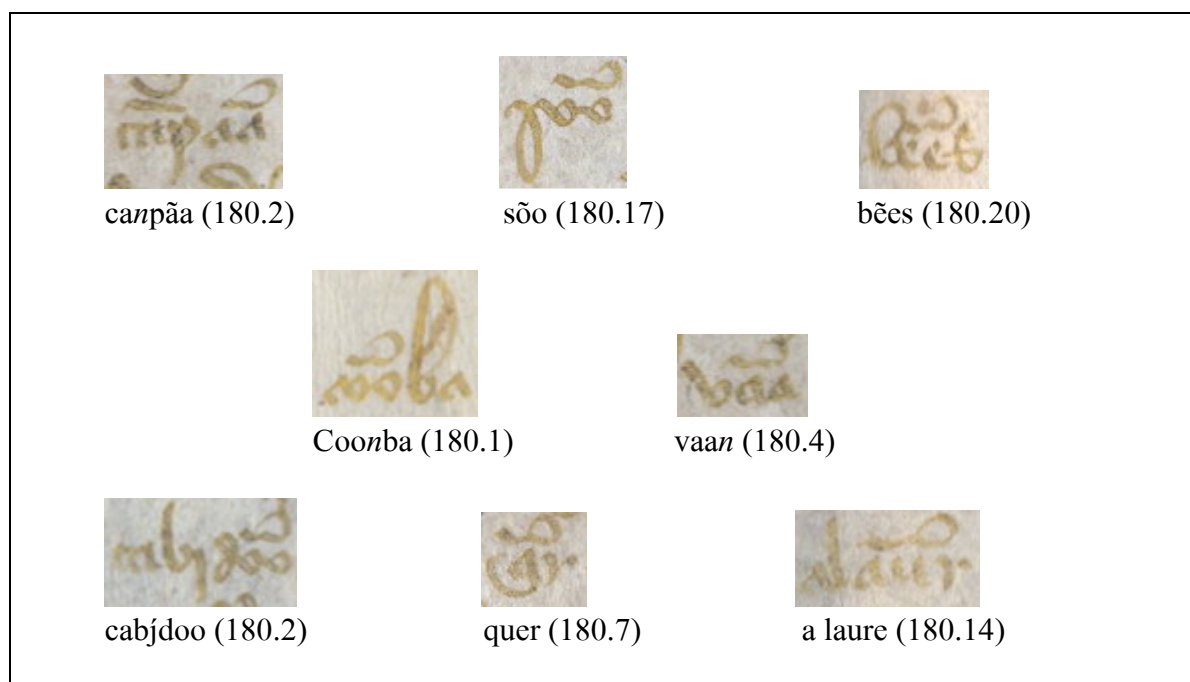

sennorio (124.20)

Lámina V-E. Emprego do trazo ondulado en CD 126.

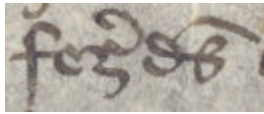

Lámina V-F. Emprego do trazo ondulado en CD 180

Lámina VI-A. Valores do bucle en CD 154.

			
fezerdes 154.20	auer 154.23	frigesia 154.7	preço 154.23
			
Barreiro 154.3	caualleiro 154.24	primeiro 154.22	
			
cortinas 154.9	cubertas 154.11	certo 154.34	

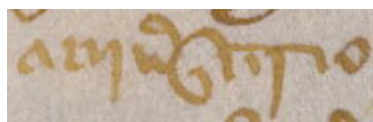
Lámina VI-B. Valores do bucle en CD 160.

		
preço 160.22	presente 160.3	entre nós 160.30
		
encargo 160.20	apostar 160.27	lugar 160.28
		
a terceira 160.5	comer 160.15	auer 160.30
		
	outorgada 160.30	

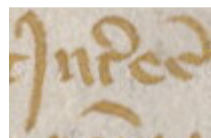
Lámina VI-C. Valores do bucle en CD 206.

a auer 206.5

anjuersario 206.11

jnterese 206.16

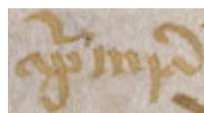
lauredes 206.5

mentre 206.7

trebutto 206.8

a primejra 206.3

caualeiro 206.11

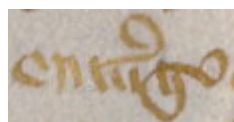
moesteiro 206.11

a terçeyra 206.3

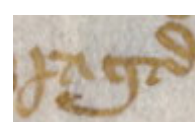
primeyramente 206.8

encargo 206.8

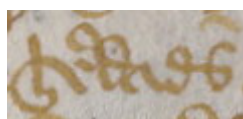
e agardando 206.13

pagar 206.14

a faser 206.2

herdades 206.5

der 206.6

collerdes 206.7

outorgo 206.14

porlo 206.18

Lámina VII. Valores do sinal abreviativo [∞] no século XV.

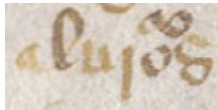
general (190.76)

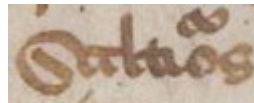
notario (199.34)

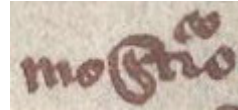
vigario (199.34)

Aluejros (183.4)

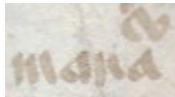
salteiros (190.46)

mosteiro (190.80)

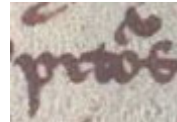
a terceira (192.4)

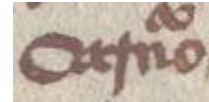
maneyra (149.29)

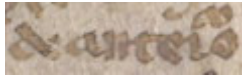
djneyros (182.6)

piteyros (190.59)

Carneyro (190.88)

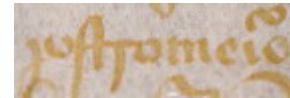
deanteiro (176.5)

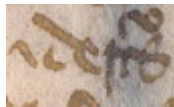
Lameiro (176.14)

Moreira (180.1)

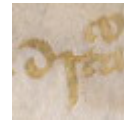
postromeiro (182.3)

e dereytos (170.6)

dereyto (170.6)

dereyta (232.11)

Lámina VIII-A. Valores de *a* sobrescrito en CD 182.

		
Moreira (182.1)	graca (182.1)	Santa Coonba (182.1)
		
bões (182.3)	Martino (182.6)	pagar (182.12)

Lámina VIII-B. Valores de *a* sobrescrito en CD 191.

		
demarca (191.3)	hua (191.3)	outra (191.4)
		
O Gradill (191.4)	mjna (191.8)	carta (191.16)

II. COLECCIÓN DIPLOMÁTICA

1

(1155, febreiro, 4. Valladolid)*

Copia dunha carta na que Afonso VII confirma ao prior Martiño e ao convento de Santa Comba todas as posesións que tiveron en tempo de seu avó Afonso VI.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 1. Está incluído nos documentos 84 e 123 desta CD.
ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 169-171; RECUERO ASTRAY, *Alfonso VII*, 179-180.
REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 278; LUCAS, *Cancillerías*, 303.
REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 157-158; FERNÁNDEZ, *Celanova*, 190-191; VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I, 126, 243-244; DURO, *Naves*, 139-140; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

In nomine Domini, amen. Sicuti in omni contractu conditiones ualere imperialis
tes[tatur]¹ auctoritas, sic etiam iusticie ratio exigit ² ut ea que a regibus siue ab
imperatoribus fiunt scripto firmentur ne temporum diuturnitate ea que gesta sunt
obliuio/³[ni]² tradantur. Jccirco ego, Adefonsus, totius Hispanie imperator, una cum uxore
mea imperatrice domna Richa, et cum filiis ⁴ meis Sancio et Ffernando, regibus, et cum
filiabus et omni generatione mea, pro amore Dei et pro animabus parentum meorum ⁵ et
peccatorum meorum remissione, facio cartam donationis et confirmationis Deo et
monasterio Sancte Columbe et uobis, domno ⁶ [eius]dem² Martino, priori, et omnibus
eiusdem monasterij monachis, de omnibus illis hereditatibus quas habuistis in tempore aui
⁷ mei regis Adefonsi in pace, scilicet, villa de Vntis et Barro et Aucteriz et Palmes et
Ffraxeneto cum suis hominibus, cum ⁸ rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis
terminis et pertinentijs et cum suis directuris. Alias villas Astrees et Vilar cum ⁹ suis
hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinentijs et
cum suis directuris; et iacent in ¹⁰ terra de Buual. Alias villas que iacent in Castella de
Buual, scilicet, Laureto et Sinagoga, cum hominibus, cum rau/¹¹so et cum omicidio, cum
caritel et cum suis terminis et pertinentijs et cum suis directuris.

Insuper dono atque concedo monasterio ¹² Sancte Columbe Menendi cum suis
directuris, Sanctum Thomam cum suis directuris, Sanctum Ciprianum cum suis directuris et
unum ca/¹³sale[m]³ in Laonia; alias hereditates in Fonte Frigida et in Beiro et in Mandrianes
et in Baruanes.

Omnes has heredita/¹⁴tes supranominatas dono et confirmo sicuti umquam melius
habuistis in tempore aui mei regis Adefonsi, et hoc facio ut ab ¹⁵ hac die habeatis et
possideatis uos et omnes successores uestri iure hereditario imperpetuum.

Si uero aliquis homo ex meo ¹⁶ genere uel alieno hoc meum factum rumpere
temptauerit, sit a Deo maledictus et excommunicatus et cum Iuda traditore Domini ¹⁷ in
inferno dampnatus, et insuper pectet regie parti mille marchas et monasterio Sancte
Columbe quingentas libras⁴ ¹⁸ auri puri.

Facta carta in Ualle Olit, IJ^c nonas februarij, era I^a C^a LXL^a IJJ^a, quando domnus
Jacintus, Sancte Romane Ecclesie ¹⁹ cardinalis et totius Hispanie legatus, celebrauit

concilium [cum]⁵ domno Adefonso imperatore et cum filijs suis Sancio et Ffernando, re/²⁰gibus, et cum omnibus archiepiscopis et episcopis, comitibus et principibus Hispanie. Imperante ipso Adefonso, imperatore Toleti, Legioni, /²¹Castella, Naiara, Saragotia, Baetia et Almaria. Comes Barchilonie et Sancius, rex Nauarre, uassalli imperatoris.

/²² Ego, Adefonsus, tocius Hispanie imperator, hanc cartam quam fieri iussi propria manu mea roboro atque confirmo.

[Col. a] Rex Sancius, filius imperatoris, *confirmat*; jnfantissa domna Sancia, soror imperatoris, *confirmat*; comes Almanrricus, tenens Baetiam, *confirmat*; comes Pontius, maiordomus imperatoris, *confirmat*; comes Ranemirus Froilat⁶ *confirmat*; [com]es² Petrus Adefonsus *confirmat*; Gutier Fernandit *confirmat*; Garcia Garciat de Aza *confirmat*; Gundisaluus Ruderigiz⁷ *confirmat*; Nunus Petri, alferit imperatoris, tenens Muntor, *confirmat*; Johannes, [toletanus]² archiepiscopus et Hispanie primas, [confirmat]⁵; [Vicencius]², segobiensis episcopus, *confirmat*; Johannes, oxomensis episcopus, *confirmat*; Petrus, s[eg]ontinus⁸ episcopus, *confirmat*; Reimundus, palentinus episcopus, *confirmat*; [En]nigus², auilensis episcopus, *confirmat*; [Vic]torius², burgensis episcopus, *confirmat*; Stephanus, zamorensis episcopus, *confirmat*; [Na]uarrus², salamantinus episcopus, *confirmat*; Dominicus, abbas Sancti Facundi, *confirmat*.

[Col. b] Rex Ffernandus, filius imperatoris, *confirmat*; comes Rodericus Petrit *confirmat*; comes Gundissaluus Ffernandit *confirmat*; Veremundus Petrit *confirmat*; Aluarus Rudriguiz *confirmat*; Vela Goterrit *confirmat*; Menendus Fagam *confirmat*; Pelagius Curuus *confirmat*; Didacus Iohannis *confirmat*; Reimundus Iohannis *confirmat*; domnus Jacintus, Sancte Romane Ecclesie cardinalis et tocius Hispanie legatus, *confirmat*; Pelagius, compostellanus archiepiscopus, *confirmat*; Johannes, legionensis episcopus, *confirmat*; Martinus, ouetensis episcopus, *confirmat*; Johannes, lucensis episcopus, *confirmat*; Petrus, asturicensis episcopus, *confirmat*; Martinus, auriensis episcopus, *confirmat*; Pelagius, tudensis episcopus, *confirmat*; Petrus, ecclesie mindoniensis electus, *confirmat*; Pelagius, cognomento Ficarius, Cellenoue abbas, [confirmat]⁵.

/²³ Johannes Ffernandi, ecclesie Beati Jacobi archidiaconus et jmperatoris cancellarius, hanc cartam scribere iussit.

* Trátase dunha copia realizada no século XIII (Sánchez Belda 1953:134).

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

³ Falta o *m*.

⁴ Leva o *s* na entreliña.

⁵ No ms. falta.

⁶ Está escrito *friolat*.

⁷ Usa a abreviatura de *er* co valor de *e*.

⁸ Faltan as letras *eg*.

2

1184, novembro, 27.

O abade Paio e o convento de Santa Comba pactan coa descendencia de Aldonza Méndez e Mariña Méndez sobre a herdade de Pazo.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 2.

REF. DURO, *Naves*, 142.

Facta pagine mandantur ne obliuione deleantur, /² ea propter ego, Pelagius, abbas Sancte Columbe, una cum /³ omni conuentui, pactum firmissimum facio cum ne/⁴potibus Ildonce Menendiz et cum nepotibus Marine Me/⁵nendiz et cum omni progenie eorum qui post eis futuri /⁶ sunt, super hereditatem de Palaciolo, eodem modo ut /⁷ ego et posteris meis et ipsi et posteris eorum ut non /⁸ donemus nec demus in prestimonium nec uendamus nisi /⁹ nobis medipsis, et ipsi non hereditent aliam ecclesiam /¹⁰ in heamdem hereditatem. Et si aliqua causa neces/¹¹itatis eis uenerit, subueniant eis ex parte /¹² monasterij.

Siquis temerario ausu rumpere /¹³ uoluerit hoc pactum, in primis sit excommunicatus /¹⁴ et a fide Christi segregatus¹ et cum Iuda traditore /¹⁵ parte habeat, et pariat ex parte regis CC^{os} /¹⁶ solidos.

Facta series pacti sub era M^a CC^a /¹⁷ XX^a IJ^a et qvotum V kalendas decembris.

/¹⁸ Qui presentes fuervnt testes:

|Col. a| Adam confirmat; Svarius confirmat; Martinus confirmat.

|Col. b| Fernandus, testis; Garsias, testis; Arias, testis.

/¹⁹ Ego, Pelagius, abbas, cum omni meo conuentui, /²⁰ manus nostras roboramus; et nos, nepotibus /²¹ Ildonce Menendiz [et]² Marine Menendiz, in hoc /²² pactum manus nostras roboramus.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

3

1185, febreiro, 16. Ciudad Rodrigo.

Fernando II recibe baixo a súa protección o mosteiro de Santa Comba de Naves, exímeo dos tributos reais e delimita o seu couto.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 3.

ED. RECUERO ASTRAY, *Fernando II*, 297-298.

REX. GONZÁLEZ, *Fernando II*, 500; SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 412; LUCAS, *Cancillerías*, 476.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 158-159*; DURO, *Naves*, 140; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

[*Crismón*: Christus, alpha et omega] In De[us] nomine. Catholicorum regum est Sancta Loca et personas religiosas diligere ac uenerari et pro earum meritis amplis ditare mu[n]eribus¹ /² et semper eas deffendere et manutenere. Jccirco ego, rex domnus Fernandus, una cum filio meo rege domno Adefonso, omnibus notum facio /³ quod recipio in commendam meam et custodiam monasterium Sancte [Co]lumbe¹ de Nauia, quod est in territorio Buuale, et libero eum d[e om]ni¹ fisco regio /⁴ et de toto debito. Et jungo et cauto illud quod nullus d[e cetero pro]¹ aliqua uoce aut calumpnia in predictum monasterium [uiolenter]² audeat intrare /⁵ seu inde aliquid prendere uel alienare. Et confino cautum suum per omnes terminos suos et diuisiones sicut umquam melius fuit confinatum.

[Et]² quicumque in monasteri⁶um supradictum uiolenter intrauerit uel iniuriam aliquam fecerit, sit maledictus et excommunicatus et regie parti mille aureos pro cauto persoluat.

Facta carta /⁷ apud Ciuitatem, XIII° kalendas martij, era M^a CC^a XXIII^a. Regnante rege domno Fernando Legione, Gallecia, Asturijs, Extremadura.

Ego, rex /⁸ domnus Fernandus, una cum filio meo rege domno Adefonso, hoc scriptum quod fieri iussi proprio robore confino.

[*Sinal*: Signvm Fernandi, regis hispanorum].

[*Col. a*] Petrus³, compostellanus archiepiscopus, *confirmat*; Manricus, legionensis episcopus, *confirmat*; Fernandus, astoricensis episcopus, *confirmat*; Adefonsus, auriensis episcopus, *confirmat*; Rodericus, lucensis episcopus, *confirmat*; Pelagius Munniz, cellenouensis abbas, *confirmat*; Pelagius Cordellino, abbas Sancte Columbe, *confirmat*.

[*Col. b*] Comes Petrus, dominans Asturijs, *confirmat*; comes Gumez in Trastamero *confirmat*; comes Adefonsus in Berzido *confirmat*; Rodericus Lupi, maiordomus, *confirmat*; Petrus Iohannis et Gundissaluus Iohannis in Bubula *confirmant*.

/⁹ Ego, Bernardus, domni regis notarius, per manum domni P[etri Uel]e², compostellani archidiaconi regis cancellarii, iussi scribi et *confirmo*.

* Tal como indica a editora da obra (1991: 159, n. 87), o autor refire equivocadamente que o documento é do ano 1195.

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

³ Antes está escrito *R*.

Fernando II acouta ao abade Paio, dicto Cordelin, e ao convento de Santa Comba a vila de Astrés e confirmalles o couto de Vilar tal como o estableceu súa avoa a rainha dona Urraca.

REX. GONZÁLEZ, *Fernando II*, 512-513; SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 420; LUCAS, *Cancillerías*, 483.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 159*; DURO, *Naves*, 140, 142.

[*Crismón*: Christus] In nomine Sancte et Indiuidue Trinitatis. Quoniam illa que in presenti facimus firma et inconcussa uolumus /² fore et perpetuo permanere, jccirco ego, rex domnus *Fernandus*, una cum filio meo rege domno *Adefonso*, per hoc scriptum /³ notum facio vniuersis de regno meo presentibus et futuris quod incauto Deo et Sancte Columbe et uobis, dono *Pelagio*, /⁴ dicto Cordelin, eiusdem monasterij abbati, et conuentuj uestro et omnibus successoribus uestris inperpetuum, villam illam que Astrees nuncupatur /⁵ per suos terminos et locos diuisos. Et concedo ibidem uobis in hereditatem et¹ ipsi monasterio do quod ibi ad regiam pertinet uocem cum pertinen⁶ciis suis omnibus et directuris. Confirmo etiam ipsi predicto monasterio et uobis cautum illum de Uillari per suos terminos et diuisiones /⁷ antiquas, sicut illum fecit et statuit auia mea bone memorie regina domna Vrraca² Deo et ipsi monasterio Sancte Columbe. /⁸ Hoc autem facio ob remedium anime mee et parentum meorum et quia orationum et obsequiorum que Domino exhibetis partem eo largi⁹ente desideo promereri.

Siquis igitur tam de meo genere quam de alio hoc factum meum spontaneum et cautum in/¹⁰fringere modo aliquo attemptauerit, iram Dei habeat et regiam indignationem incurrat, et quantum in his locis quos in/¹¹cauto inuaserit, in duplum restituere compellatur, et pro temerario ausu et disruptione cauti regie uoci in penam M^{le} /¹²morabitinos persoluat.

Facta karta apud Abeles, XV° kalendas aprilis, era M^a CC XXV. Regnante rege domno *Fernando* Legione, /¹³ Galletia, Asturiis et Extremadura.

Ego, rex domnus *Fernandus*, una cum filio meo rege domno *Adefonso*, hoc scriptum roboro et confirmo.

[*Sinal*: Sjgnvm Fernandj, regjs hispanorum].

[*Col. a*] Petrus, compostellanus archiepiscopus, confirmat; Rodericus, ouetensis episcopus, confirmat; Manricus, legionensis episcopus, confirmat; Fernandus, astoricensis episcopus, confirmat; Adefonsus, auriensis episcopus, confirmat; Beltrandus, tudensis episcopus, confirmat; Rodericus, lucensis episcopus, confirmat; Rabinadus, mindoniensis episcopus, confirmat; Petrus Uele, regis cancellarius, confirmat; Froila, qui scripsit, confirmat.

[*Col. b*] Comes Gumiz, tenens Transtamarem, confirmat; comes Fernandus Beneuentum et Maioricam confirmat; Veremudus Aluariz, regis maiordomus, (confirmat) tenens Limiam et Lemos et Sarriam, confirmat; Garsia Luppiz, regis signifer, confirmat; Petrus Garsie, tenens Extrematuram, confirmat; Froila Ramiriz, tenens Asturias, confirmat; Fernandus Arie et filij Iohannis Arie, [tenentes]³ Buual, confirmant; Aluarus Didacj confirmat; Goterrus Sebastianj confirmat; Munio Fernandiz confirmat.

/¹⁴ Magister Bernardus, per eius manum regis notarius, confirmat.

* Tal como indica a editora da obra (1991: 159, n. 88), o autor refire equivocadamente que o documento é do ano 1197.

¹ Está na entreliña.

² O primeiro *a* está sobrescrito.

³ No ms. falta.

5

1192.

O abade Paio e o convento de Santa Comba aforan a Paio Pérez un monte en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 67.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 67.

REF. DURO, *Naves*, 142-143.

Rerum memoria uiuit scripto per secula, admirans humani ingenij prudentiam, dicens illam omni laude dignam. Hiccirco ego, Pelagius, monasterij *Sancte Columbe* dictus abbas¹, cum /² uniuerso conuentu, tibi, Pelagio Petri, bvrghensi auriensi, do quoddam nemus in termino de Menendi iuxta fluujum Laonie et iuxta /³ quandam uineam quam ego, Pelagius, dedit Martino Petri et Pelagio Cordario, et est ipsum supradictum nemus a fluuio Laonie et super iter quo uenitur ab Auria a Menendi. Trado /⁴ igitur tibi hoc nemus tali pacto ut escolas illud et plantes in illo uineam et a quarto anno des inde monasterio *Sancte Columbe* quintam portjonem uini et medietatem decimarum /⁵ et uue tocius prefate ujne ponantur in ujlla Menendi in torcularibus hominum *Sancte Columbe*.

Si forte acciderit quod aut sponte tua aut paupertate cogente prefatam uineam /⁶ uendere aut obligare uolueris, primitus abbatem¹ *Sancte Columbe* adeas aut successores illius et illi digno precio aut obliges aut uendas. Si autem ex ipso monasterio nequie/⁷ rint aut noluerint illam emere aut in pignere recipere, tali illam persone uendas aut obliges que sine contencione et sine iurgio monasterio *Sancte Columbe* quod suprascriptum est persol/⁸ uat et compleat, et neque testationem neque helemosinam aut uenditionem aut inpignoracione alicui ecclesie aut clerico aut ordini cuilibet de illa presumas facere nisi ad /⁹ ecclesiam *Sancte Columbe*. Si uero euenerit quod ille fundus aliquando decidat a ujne, tu uel successor tuus relinquatis illum sine ulla contradictjone monasterio *Sancte Columbe*.

Si itaque /¹⁰ tu uel successor tuus hoc pactum conuellere presumpseris, componas suprataxato monasterio ipsum fundum duplatum uel triplatum et insuper uoci regie M aureos. /¹¹ Si ego uel successores mei hoc pactum conuellere presumpserint, component suprataxato Pelagio ipsum fundum duplatum et insuper uoci regie M aureos.

/¹² Era M^a CC^a XXX^a. Regnante domno regie Adefonso Legione, Johanne Fernandi tenente Limiam, Adefonso episcopo regente auriensem ecclesiam.

Ego, Pelagius, mo/¹³ nasterij *Sancte Columbe* dictus abbas¹, cum uniuerso conuentu in hac kartula manus nostras roboramus.

Fernandus testis, Adefonsus testis, Johannes testis.

|Col.| Petrus confirmat, Johannes confirmat, Velascus confirmat².

¹Tal como refire Duro (1968:143 e nota 17), as palabras “abbas” e “abbatem” están bastante apagadas no documento e isto non debe ser alleo ao feito de que frei Paio sexa o único que se intitula “abade” entre todos os priores de Santa Comba. Con todo, este autor descarta, cremos que atinadamente, que no caso da expresión “dictus abbas” se poida interpretar “abbas” como alcume.

²Na marxe inferior aparece unha *probatio penae* de man diferente e posterior, e está escrito: “Dom Johán. / Damos a foro a uós, Gonçaluo Lopes, escudeyro, e a uossa moller Leonor Suares, en vossa uyda / d’ambos e a oyto vozes apús uosa morte, húa depús a outra, quaes nomear / o pustrimeyro de uós a tempo de seu ffignamento; et sse as ditas uozes non nomear/des, que o seian os que os uossos bñes erdaren de dereyto”.

6

1195, xaneiro.

O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Martiño Paz de Astrés, Fernando Paz, Lopo Paz, Paio Paz, Mariña Paz e Paio Fernández, e a Paio Paz, Ares Paz e Pedro Paz, os agros de Sartédigos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 87.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 87.

REF. DURO, *Naves*, 143.

Notum sit omnibus hominibus presentibus et futuris quod ego, *Fernandus*, prior *Sancte Columbe*, una cum conuentu eiusdem ecclesie, /² damus uobis, Martino Pelagii de Astrelies, Fernando Pelagii, Lupe Pelagii, Pelagio Pelagii, Marine Pelagii /³ et Pelagio Fernandi, fratribus, et Pelagio Pelagii, Arie Pelagii, Petro Pelagii, quosdam agros de Sarteuagos cum suis /⁴ montibus. Et isti sunt termini: in superiori parte per ualatum de Hedraria quod descendit de Benuiuer et per antas illas de /⁵ Quouuas et per locum qui uocatur Anguierus et antiquum portum quod uocatur de Iuncal, et ab ipso portu usque arborem quam apellant /⁶ Kandana per ipsam aquam defluentem et per Salzedum et per agrum de Ficulnea.

Damus igitur predictos agros cum montibus suis suisque /⁷ terminis uobis prenominitis ut eradicetis et excolatis et habeatis uos et progenies uestra *imperpetuum* et facias de illa *sicut* /⁸ de hereditate uestra. Ita tamen quod semper detis septimam partem fructus ibi colectis nostro maiordomo. Si forte obli/⁹gare aut uendere uolueris, prius nobis uel successoribus nostris quam aliis. Preterea si pro remedio animarum uestrarum aliquam eli/¹⁰mosinam facere uolueris, nostro et non alii faciatis monasterio.

Siquis forte tam ex nostra parte quam uestra hoc pactum /¹¹ nostrum infringere temptauerit, pectet mille aureos.

Facta karta sub era M^a CC^a XXX^a III^a, mense ianuarii. /¹² Regnante rege Alfonso in Leone, Osorio Iohannis tenente Buual, episcopo Alfonso in Auria, abbate Fernando in Cella /¹³ Noua.

Qui presentes fuerunt et uiderunt et audierunt: Martinus, presbiter, *testis*; Garcia Fernandi, miles, *testis*; Petrus, monachus *Sancti* /¹⁴ Saluatoris de Eires, *testis*; Lupus Petri de

Anterime, testis; Didacus Menendi, testis; suo filii Martinus Didaci, [testis; ...]dus¹ /¹⁵ Alfonsus, testis.

|Col. a| Petrus, testis; Stephanus, testis; Martinus, testis; Rodericus, testis; Fernandus, testis; Alfonsus, testis; Velascus, testis; Gundisaluus, testis; Laurentius, testis; Didacus, testis; Osorius, testis; Christoforus, testis.

|Col. b| Adam, monacus [Sancte Colum]be¹, confirmat; Petrus Goterri, monacus Sancte Columbe, confirmat; Petrus Petri, monacus Sancte Columbe, confirmat; Pelagius Albus, monacus Sancte Columbe, confirmat; Petrus Pelagii, monacus Sancte Columbe, confirmat; Alfonsus Petri, monacus Sancte Columbe, confirmat; Petrus Iohannis, monacus Sancte Columbe, confirmat.

/¹⁶ Ego, Fernandus, Sancte Columbe prior, et omnis eiusdem ecclesie conuentus /¹⁷ hanc kartam propriis manibus roboramus et confirmamus.

/¹⁸ Petrus Roderici, /¹⁹ qui notuit, /²⁰ testis [Sinal].

¹ O ms. está rompido.

7

1196, maio, 20.

D. Rodrigo, bispo de Lugo, dá en préstamo durante a súa vida a Paio Muniz a igrexa de Santo Eusebio e, en troca, este dálle ao bispo a terceira parte de San Martiño de Condes (aínda que a conserva en préstamo durante a súa vida) e a metade da igrexa de Santa María de Felgueira en Deza.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 5.

Hoc est pactum simul et placitum imperpetuum ualiturum quod inter nos facimus per cirographum diuisum, /² ego, Rudericus, lucensis episcopus, et domnus Pelagius Munionis. Videlicet, ego, Rudericus, lucensis episcopus, uobis, /³ domno Pelagio Munionis, do in prestimonio ecclesiam Sancti Eusebij cum omni iure suo, tali conditjone interposi/⁴ta ut teneatis eam de manu mea in omni uita uestra, populetis, plantetis in ea et hedificetis quod plantandum /⁵ et hedificandum fuerit. Et in morte uestra libere et quiete, cum omnibus superlectilibus quas ibi tunc temporis esse contige/⁶rit, eam in pace recipiat lucensis ecclesia. Et a festo Sancti Martini usque ad kalendas januarij persoluatis michi /⁷ et successoribus meis annuatim ex ea X^{ccm} morabitos legitimi ponderis et unum prandium semel /⁸ in anno de debito in omnibus expensis, si contigerit me facere transitum per terram illam; si autem /⁹ in ea plus morari uoluero, tamquam in domo mea propria cum expensis meis quantum michi placuerit et canonicis /¹⁰ nostre ecclesie debitam exhibebitis reuerenciam.

Et ego, Pelagius Munionis, pro huiusmodi benefitjo quod /¹¹ michi tali pacto donatis in uita mea tenendum in prestimonio et possidendum, uobis, domno episcopo, et ecclesie lucensis, /¹² matri mee, ob remedium anime mee et parentum meorum, offero, do et

concedo terciam partem integram /¹³ cum omni iure suo, tam de familia quam de omnibus alijs, de *Sancto Martino* de Condes, prout *michi* conuenit inter meos /¹⁴ germanos, et in *Dezia* medietatem ecclesie *Sancte Marie* de Felgeira, de beneplacito et consensu /¹⁵ fratris mei *Fernandi Munionis*, qui huic pacto interest et aprobat. Et quia *michi* datis in prestimonio /¹⁶ ipsam terciam partem *Sancti Martini* quam uobis offero ut eam teneam de manu uestra in uita mea cum /¹⁷ ecclesia uestra *Sancti Eusebij*, promitto uobis in uerbo ueritatis et hominium cum iuramento fatjo sicut uassallus /¹⁸ domino quod pro posse meo semper seruiam uobis et ecclesie *lucensis*, et adimplebo quicquid supradictum est de ecclesia /¹⁹ *Sancti Eusebij* per hominium supradictum, et annuatim persoluam uobis de ipsa tercia parte *Sancti Martini* /²⁰ quam *michi* datis in prestimonio unum modium de pane in recognitjone quod eam de manu uestra teneo; /²¹ et in morte mea libere et quiete dimittam uobis ipsam terciam partem *Sancti Martini* cum ecclesia /²² uestra *Sancti Eusebij* quam *michi* datis in prestimonio.

Factum est hoc sub era M^a CC^a XXX^a III^a /²³ et quotum XII° kalendas junij.

Qui presentes fuerunt:

[Col. a] Archidiaconus *Johannes Ruderici*, testis; *Lupus*, cantor, testis; archidiaconus *Rudericus*, testis; *Ordonius Ueremudi*, diaconus, testis; *Sancius Munionis*, diaconus, testis; *Velascus Ruderici*, canonicus, testis; *Johannes Sancij*, canonicus, testis.

[Col. b] *Johannes Arie*, decanus, testis; *judex Johannes*, testis; *Johannes Rolan*, canonicus, testis; *Pelagius Baldouinus*, canonicus, testis; *Rudericus Ruderici*, miles, testis; *Gundisaluus Gundisalui*, miles, testis; *Fernandus Munionis*, miles, testis; *Petrus Carualius*, miles, testis.

/²⁴ *Pelagius Sebastiani*, canonicus, notuit.

8

1196, setembro.

O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Rodríguez e a toda a súa voz un muíño en Castiñeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 90.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 90.

REF. DURO, *Naves*, 143.

In nomine Patris et Filij et Spiritus Sancti, amen. Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris /² quod ego, *Fernandus*, prior monasterij *Sancte Columbe*, cum uniuerso conuentu eiusdem monasterij et omnis /³ uox nostra, tibi, *Petro R[o]derici*¹, clerico *auriensis* ecclesie, et omni uocj tue, damus molendinum quendam /⁴ in loco qui dicitur *Castineiro* iuxta aquam de *Laonia*, tali pacto quod des inde annuatjm /⁵ in festo *Sancti Michaelis* I solidum denariorum monasterio *Sancte Columbe* in uita tua et, post mortem tuam, /⁶ cuj eum mandaueris III solidos persoluat predicto monasterio annuatim in eodem

festu. Si forte eum /⁷ uendere uolueris uel inpignorare, monasterio nostro potius uendas uel inpignores quam alijs.

/⁸ Siquis contra hoc pactum uenire temptauerit, pectet regi C aureos et pactum firmiter perma/⁹neat.

Facta karta mense septembris, era M^a CC^a XXX^a III^a. Regnante rege domno Alfonso in /¹⁰ Legione et in Gallecia et in Asturijs et Strematura, jn Auria episcopo domno Alfonso existente, /¹¹ [t]enente² Limiam Petro Fernandi, jn Cella Noua abbate Fernando Festuco.

Qui presentes fuerunt:

[Col. a] [M]onio² Fernandi, sacerdos, *confirmat*; [Mu]ninus² Adam, sacerdos, *confirmat*; [P]elagius² Albus, monachi eiusdem monasterij, *confirmat*.

[Col. b] Donnus Velascus *confirmat*; Petrus Fernandi, dictus Castellanus, *confirmat*; Petrus Petri, monachi laicj, *confirmat*.

/¹² Andreas scripsit, *testis*.

¹ Está escrito “rederici”.

² O ms. está rompido.

9

1197.

Gonzalo Eanes dá ao prior Fernando Afonso a herdade de Seagoga, que ten en peñor por cento cincuenta moedas de ouro, a condición de que a poida ter en préstamo durante a súa vida.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 91.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 91.

REF. DURO, *Naves*, 143.

In nomine Sancte et Indiuidue Trinitatis. Licet inter pacificas mentes scripto con/²firmare ea que inter homines pacifice statuuntur. Ea propter ego, domnus Gunsal/³uus Iohannis, uobis, domno Fernando Alfonsi, Sancte Columbe priori, do hereditatem de /⁴ Sinagoga, quam in pignore pro C^m L^a aureis teneo, pro remedio anime mee et patris /⁵ mei et amorem Sancti Rudesindi et Sancte Columbe, tali pacto ut nec michi nec alicuj /⁶ ex parte mea morabitos de cetero prebeatis et uos, dilectionis causa et autoritate /⁷ uestra et Cellenoue abbatis et conuentus, michi eam jn uita mea datis pro prestimonio.

/⁸ Siquis ex parte nostra uel uestra contra hanc kartam uenerit et eam jnfringere /⁹ uoluerit, sit maledictus et excommunicatus et cum Datan et Abiron, quos terra uiuos /¹⁰ obsorbuit, imperpetuum condemnatus et D^{os} aureos alteri parti componat et /¹¹ scriptum in suo robore permaneat¹.

Facta karta sub era M^a CC^a XXX^a V^a. /¹² Rex Alfonsus in Legione regnante, domnus Gunsaluus in Limia dominante, /¹³ domnus Osorius jn Alua dominante, auriensis episcopus domnus Alfonsus, Cellenoue /¹⁴ abbas domnus Fernandus.

[Col. a] Arias, Laurentius, Lupus Froila, *testes*.

|Col. b| Garsias Fernandi; Petrus Alfonsi; Petrus Pelagij, monacus; *confirmant*.
/15 Petrus Pelagij, qui notauit |Sinal|.

¹ Antes hai unha palabra borrada.

10

1215, xullo, 9.

O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a García Eanes a ermida de Mundín.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 155.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 155.

REF. DURO, *Naves*, 143-144.

Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris quod ego, /² Rudericus, prior(i) Sancte Columbe, cum conuentu eiusdem monasterij damus tibi, /³ Garsie Iohannis, miles, quandam eremitam de Mundin cum directura sua. /⁴ Damus tibi ipsam hereditatem tali conditione quod illum locum eradices et la/⁵bores et edifices et plantes et facias ibi domos et des inde annua/⁶tim V solidos ecclesie Sancte Columbe in die eiusdem et sis semper obediens /⁷ et uasallus predictae ecclesie cum hereditate illa.

Addicimus etiam quod si forte /⁸ aliquod dampnum uel inpedimentum ueniat ad ecclesiam Sancte Columbe /⁹ super predictam eremitam, monasterium et conuentum pro posse tuo debes /¹⁰ defendere cum ea ad directum; quod si non feceris, monasterium et conuen/¹¹tum recipiant hereditatem illam in suam. Dicimus etiam quod si forte Garsia /¹² Iohannis uoluerit extra Galleciam exire uel aliam terram, prior et conuentus /¹³ teneant predictam eremitam cum directura sua in custodia quousque ue/¹⁴niat predictum Garsiam Iohannis ad terram suam. Post mortem uero suam, re/¹⁵maneat ipsa hereditas monasterium Sancte Columbe sine ulla contraditio/¹⁶ne sicut eam inuenerit.

Siquis igitur contra hoc nostrum pactum infringere presumpserit, /¹⁷ iram Dei omnipotentis incurrat et cum Iuda traditore dampnatus et restituat /¹⁸ alteri parti hereditatem illam in duplum et regie parti persoluat C morabitanos.

/¹⁹ Facta carta era M^a CC^a LIII^a, VII j^{us} julij.

Qui presentes fuerunt: /²⁰ Martinus Floridus, *testis*; Pelagius Michaelis, qui moratur in thesauro auri/²¹ensis, *testis*; Iohannes Petri Soga, *testis*; Petrus Didaci, pelliparius, *testis*; /²² Arias Pelagij, alfaiate, *testis*; Iohannes Fernandi, clericus, *testis*; /²³ Petrus Pelagij, monacus, *testis*; Pelagius Abbas, monacus, *testis*.

/²⁴ Petrus Maurus, qui notuit, *confirmat*.

1216.

O prior Rodrigo Froila e o convento de Santa Comba aforan a Ares Paz, á súa muller María Ares e aos seus fillos Paio Ares e Pedro Ares a ermida de San Xoán de Requeixo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 159.

ED. DURO, *Naves*, 177-178.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 159.

REF. DURO, *Naves*, 144; ANDRADE, *Monacato benedictino*, 111, 126 nota 279, 129 nota 300, 178 nota 253.

Era M^a CC^a L^a IIIJ^a. Ego, domnus Rudericus Froile, prior Sancte Columbe [de Naues, una]¹ /² [cum]² omni conuentu monachorum, facimus pactum et placitum firmissimum in D^{tos} solidos /³ [ro]boratum², jta quod nos damus uobis, Arie Pelaiz, et uxori uestre Marie Arie et f[iliis]¹ /⁴ uestris Pelagio Arie et Petro Arie illam heremitam, scilicet, Sanctum Johannem de Riquei/⁵xo, cum toto suo termino ad tenendam in omni uita uestra, excepta hereditate que pertinet⁶ et ad Quintanelam; tali pacto et conuenientia quod uos sedeatis in illa nostra hereditate in loco seruitialium et detis inde nobis III^{am} partem de pane et uino et leguminibus /⁸ [que]³ ibj habueritis uel laboraueritis. Et postquam uos omnes quatuor obieritis, totam medietatem⁹ de uestro habere in pace relinquatis cum nostra heremita monasterio Sancte Columbe. Et quando/¹⁰ cumque uenerit prior uel monachus monasterij aut maiordomus, recipiat eos bene et d[etis]¹ /¹¹ eis de uestra uita libenter. Et per unumquemque annum detis nobis nostros directos, /¹² sicut alij seruitiales. Et uos non debetis ire ad aliam senaram nisi ad uineam /¹³ de Unctis, sicut alij nostri homines. Et detis nobis medietatem lini, si rete non feceritis; /¹⁴ et si rete feceritis, secundum morem Riparie, seruicium nobis facite, sicut alij rustici faci/¹⁵unt, et remaneat totum linum uobis quitum, et de chousa medietatem.

Preterea detis nobis /¹⁶ IIIes solidos pro meitiga et XVIII denarios de petitione et pro Sancto Johanne date nobis I^m porcum, si /¹⁷ habueritis plusquam unum, excepto meliore; si non habueritis nisi unum, emite alium /¹⁸ porcum pro III^{or} solidos cum nostro homine et criate eum bene usque ad festum Omnium /¹⁹ Sanctorum; et I^{am} talegam de nucibus et aliam de castaneis, per istam talegam per quam panem me/²⁰tunt in monasterio; et pro luctuosa X solidos et pro goiosa VIIJ^{to} solidos et unum arie/²¹tem si eum habueritis, si non II^{os} solidos pro eo, et unam freamem aut II^{os} solidos pro ea, si eam /²² non habueritis.

Adicimus etiam quod maior filius semper respondeat monasterio de totis suis /²³ directuris et suis foribus; et quando iste obierit, secundus teneat eam usque ad obitum /²⁴ suum et similiter faciat nobis sicut primus. Deinde concedimus etiam uobis hoc pactum quod bene /²⁵ laboretis et populetis et edificetis et plantetis eam secundum uestram possibilita/²⁶tem; sin autem feceritis, monasterium recipiat eam in pace.

Et si aliquis /²⁷ ex parte nostra uel uestra uenerit qui hoc pactum et placitum frangere uel /²⁸ contradicere uoluerit, sit maledictus et excommunicatus et cum Datan in

infer/²⁹no condampnatus, et penam huius placiti que superius est rescripta alie parti pariat /³⁰ et semper hoc placitum in rigore permaneat.

Rege Adefonso regnante in Legione, /³¹ Fernando episcopo urbem auriensem dominante, tenente Buual Fernando Pelaiz.

/³² Qui presentes fuerunt et uiderunt et audierunt:

|Col. a| Rudericus Froile, prior Sancte Columbe de Naues, *confirmat*; Pelagius Abbas, monachus, *confirmat*; Petrus Pelaiz, monachus, *confirmat*; Pelagius, monachus, *confirmat*; domnus Adam, monachus, *confirmat*.

|Col. b| Martinus Ueremudi, *testis*; Johannes Arie, *testis*; Johannes Arie, *testis*; Fernandus Arie, *testis*; Johannes Ruderici, *testis*; Petrus Petri, *testis*; Suerius Munniz, *testis*; Johannes Petri de Sancto Laurencio, *testis*; Dominicus de Porto, *testis*; Pelagius Caluus, *testis*; Fernandus Pelaiz, *testis*; Pelagius Arie Puer, *testis*; Ariuolus Castellanus, *testis*; domnus Heimar, scriba, *testis*.

/³³ Johannes Iohannis notuit et *confirmat*.

¹ No ms. non se le.

² O ms. está rompido.

³ No ms. falta.

12

1219, novembro, 23.

Pedro Suárez e a súa muller Tareixa Fernández dan ao prior Rodrigo e ao convento de Santa Comba todo canto posúen (o casal de Porta na vila de Alongos e todo o que lles pertence nesa parroquia de San Martiño e nas vilas de Vilariño e Liñares). En troca, estes danlles un casal en Pazos de Bolo de Senda, un casal en Faquín, a ermida de San Mamede de Mundín e o casal de Xuste.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 192.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 192.

REF. DURO, *Naves*, 144.

Era M CC L VIJ et quotum VIIIJº kalendas decembris. In nomine Sancte et Indiuidue Trinitatis, Patris et Filij et Spiritus¹ Sancti, amen. /² Notum sit tam presentibus quam futuris quod ego, Petrus Suerij, et uxor mea Tarasia Fernandi damus et conce/³dimus libere et quiete imperpetuum quantum habemus uel habere debemus, scilicet, hereditatem nostram in uilla qui /⁴ dicitur Alongus, scilicet, casale de Porta, et etiam quantum nobis pertinet in ipsa ecclesia Sancti Martini et in uilla qui dicitur /⁵ Uillarino et in uilla qui dicitur Linares, quantum nobis pertinet in ipsis locis et pertinere debet, vobis, prior Rudericus de /⁶ Sancta Columba, et omni conuentu dicte ecclesie, tali pacto quod prior predictae ecclesie et conuentus eiusdem ecclesie dant /⁷ nobis pro cambio unum casalem in Palacijs de Bolio de Senda cum suo termino, sicut diuidit terminum de Sancta Maria /⁸ de Lauredo, scilicet, per mamonas, et unum casalem de Faquin cum suo termino. Et etiam dant

nobis heremite *Sancti Ma*⁹metis de Mundin, cum omni directura sua, et casale de Iusti cum suo termino, nobis et heredibus nostris imperpetuum.

Et ¹⁰ si nos duobus superius dictis sine semine obierimus, testamus unum casalem ad monasterium (ad monasterium) *Sancte Co*¹¹lumbe, scilicet, Faquin et Iusti, et ipsi recipiunt nos in habitu monachalis tam in uita quam in morte. Preterea ¹² damus illud monasterium *solidos* C et duos boues, si habuerimus in domo nostra, et haberemus duas porciones integras intra ¹³ corpus monasterij uel in alio loco ubi nobis necessaria fuerit ex consilio uestro.

Addicimus etiam quod in illa seruicia/¹⁴lia homicidium uel iniuriam nec nullam uocem in uita mea et uxor mea non persoluamus nullum dominium; et quicumque ¹⁵ post mortem nostram casale de Bolio de Senda homicidium uel iniuriam alicui homini fecerit de *Sancta Columba*, ad² priorem ¹⁶ et conuentum *Sancte Columbe* debetur emendari. Iterum sciant omnes quod ipse, si aliquis dare uoluerit pro salute anime sue, non ¹⁷ potest dare nisi ad ecclesiam *Sancte Columbe* de predicto cambio. Et si forsitan homicidium fecerit et extra terram fugierit, ¹⁸ prior *Sancte Columbe* et eius conuentu debet accipere predictas hereditates sicut inuenerit populas; et si ipse aliquo tempore ue/¹⁹nerit, prior[i]³ et conuentui debet eum integrare de predictas hereditates et de populationes cum eiusdem fructibus, excepto quod ²⁰ semper debent colligere fructus ipsius hereditatis et laborare cum pecunia ipsius hereditatis. Et si forte neces/²¹sitate coacti fuerimus uel illam hereditatem obligare uoluerimus, expressum illum casale de Bolio de Senda, priori et conuen/²²tui eiusdem monasterij et non in aliquo loco debemus obligari; et si ipse nobis noluerint persolvere censum aliorum hominum, ²³ sit in potestate mea uendendi uel donandi cuilibet, sed non militi nec alicui homini religiosi.

Et quicumque ²⁴ hoc confringere uoluerit, pariat D morabitos et hoc factum nostrum semper sit in robore; et si contra hoc ex ²⁵ parte mea uel ex parte aliena infringere uoluerit, habeat maledictionem *Sancte Columbe*. Statuimus etiam ²⁶ inter nos quod semper debemus unusquisque defendere et amparare predicto cambio sicut suprascriptum est ad directum.

²⁷ Regnante in Legione, Strematura, Austurijs et Gallecia rege domno Alfonso; ²⁸ episcopo existente in Auria domino Laurencio; ²⁹ tenente Limiam *Martinus* Sancij, tenen(en)te Castela de Buual *Gundisaluus* Osorij et Arias Iohannis.

³⁰ Huius rei testes sunt:

[Col. a] Ego, prior *Rudericus Sancte Columbe*, *confirmo*; Adam, monachus et sacerdos, *confirmat*; Pelagius Abbas, monachus et sacerdos, *confirmat*; *Martinus* Pelagij, monachus et sacerdos, *confirmat*; Garsia Fernandi, monachus, *confirmat*; *Petrus* Iohannis, infans, *confirmat*.

[Col. b] *Johannes* Fernandi, miles de Alueiros, *testis*; *Johannes* Iohannis de Prato Bono, *testis*; *Martinus* Fernandi de Naues, *testis*; *Johannes* Roderici, *testis*; *Michael Martini*, *testis*; *Johannes* Didaci, *testis*; *Martinus* Iohannis, clericus *Sancti Uincencij* de Sesto, *testis*; *Alfonsus* Quintiat, prelatu de Lauredo, *testis*.

³¹ *Johannes Martini* Iacobensis scripsit.

¹ Está escrito *sp̄c*.² Está escrito sobre raído.³ Falta o *i*.

13

1221, marzo, 27.

O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Escalo, á súa muller Maior Fernández e á súa descendencia un casal en Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 214.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 214.REF. DURO, *Naves*, 144.

[*Crismon*: Christus] In Dej nomine. Ego, Rudericus, prior monasterij Sancte Columbe, cum toto eiusdem conuentu, facimus kartam et forum ^{/2} de quodam nostro casale jn Ribela, diuisum cum aliis hereditatibus que sunt in circuitu eius, scilicet, cum here^{/3}ditate de Lagona, cum hereditate Sancti Stephanj et cum hereditate Sancti Martinj auriensis. Hanc igitur hereditatem ^{/4} sic diuisam, cum montibus et pascuis, cum agris cultis et incultis, damus et concedimus tibi, Petro Squalo, et uxori tue Ma^{/5}iori Fernandi et omni generationi que de uobis ambobus tantumodo procreentur, tali conditione quod de eadem heredi^{/6}tate quam uobis in perpetuum confirmamus tribuatis annuatim monasterio Sancte Columbe terciam partem ex omnj fructu ibidem ^{/7} a Deo donante¹ per nostrum maiordomum in pace, exceptis fructibus arborum, pro quibus monasterio Sancte Columbe detis annuatim in uj^{/8}gilia Sancte Columbe octo solidos pro at (*sic*) comune refectorij.

Addimus etiam quod prouideatis maiordomo nostro uel fratribus ^{/9} qui eiusdem hereditatis partem nostram collegerint, quibus cellarium uos detis et nos uasa. Addimus insuper quod filij ^{/10} uestri et generatio eorum habeant sepulturam jntra monasterium supradictum. Quicumque inde aliud fecerit, monasterium reci^{/11}piat partem hereditatis ab eo.

Vendere et obligare uel pro anima dare sit monasterio supradicto, sed si forte eam ^{/12} uendere uel subpignorarare uolueritis, ueniatis ad monasterium et conuocetis priorem et fratres, et jnsinuetis eis cau^{/13}sam necessitatis uestre absque simulatione. Si *comparare* eam uobis a monasterio ipsi uoluerint, ponantur ex utraque ^{/14} parte quatuor bonj homines estimantes precium eius et sic *comparetur* ab eis uel subpignoretur, quod de precio ^{/15} monasterio plus quam aliis relaxetur. Si forte monasterium non potuerit uel noluerit *comparare*, uendatur jn ta^{/16}li loco uel subpignoretur unde monasterium habere possit directum suum in pace, sed tamen non uendatur nec ^{/17} subpignoretur alicujus hominis parti, nec ad homines forciores aut unde monasterio mala possint oriri.

Sta^{/18}tuimus etiam¹ quod eant ad hereditatem istam quatuor bonj homines ex utraque parte, a quibus estimetur talis locus quo ^{/19} possit ponj uinea de sexaginta modiis, que tota plantetur in quatuor annis istis. Siquis ex parte aliqua ^{/20} nos uel uos de ista

hereditate iniuriauerit uel forciauerit iuste aut jniuste, amparemus nos metipsos prout /²¹ melius poterimus; si forte quod absit non poterimus amparari, non inquietemur abinuicem, sed simus *sicut* et antea jn amore, et /²² quodcumque nos uel uos eam recuperare poterimus, per suprascripta pacta firmemur.

Quicumque pactum istud fregerit, /²³ pectet jniuriam pacienti quingentos aureos et carta remaneat in suo robore.

Que fuit facta in era M^a CC^a L^a VIII^a /²⁴ et quotum VI° kalendas aprilis. Alfonso rege in Legione regnante, Laurentio episcopo in Auria presulante, Petro abbate in Cellanoua², Petro de Pe/²⁵dibus Aluam de Buual tenente.

Gundisalu Michaelis, Cellenoue monacho et Sancte Columbe tunc existente subpriori, *confirmat*; /²⁶ domno Adam, uestiario, *confirmat*; ceteris monachis eiusdem locj *confirmant*; Fernando Rudericj, Cellenoue monacho, scribitur et *confirmat*.

|Col. a| Ruderico Fernandj, Petro Garsie, Johanne Fernandi, militibus testibus; Johanne Iohannis, Petro Paiz, Petro Fernandi, Fernando Paiz, Munio Paiz, Martino Fernandi, testibus.

|Col. b| Johanne Arie, Reymundo, Lupo Rudericj, Stephano Petri, Johanne Rudericj, testibus; Dominico, Martino, infantibus Sancte Columbe.

/²⁷ Ego, Rudericus, prior Sancte Columbe, /²⁸ hanc kartam quam fieri jussi /²⁹ roboro, concedo et confirmo |Sinal|.

¹ Está na entreliña.

² O texto *Petro abbate in Cellanoua* está escrito por cima da subscrición do prior cunha chamada que remite a este lugar.

14

1221, marzo, 29.

Rodrigo Osóriz vende ao prior Rodrigo o seu quiñón da viña de Buxeses por trescentos soldos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 213.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 213.

Notum sit tam presentibus quam futuris hominibus quod ego, Rudericus Osoriz, uendo quantum quinionem habeo jn /² uinea de Gugeenses vobis, Ruderico¹, priorj monasterij Sancte Columbe, pro trecentis solidis quos de uobis accepi per *composi*/³cionem de Pelagio Didacj de Meleens et de Martino Saluadoriz Auriensis et de Johanne Iohannis de Prato Bono, scilicet, /⁴ tali condicione quod ipsi apprecient uineam supradictam et si inuenerint quod plus ualet et plus de precio ego uolueró, detur /⁵ michi a priore; et si ipsi inuenerint quod minus ualet, ego teneor reintegrare priorj. Si forte ego nolueró stare per *com*/⁶posicionem supradictorum hominum, prior recipiat a me CCC solidos et ego recipiam supradictam uineam, prior tantum jnde prius /⁷ quatuor nouis sibi collectis absque ullo peccato, quia in loco uendictionis hoc fecimus. Et ego, Rudericus Osoriz, promitto per /⁸

bona mea semper defendere monasterium *Sancte Columbe* cum uendictione supradicte uinee et insuper hoc numquam uineam istam /⁹ a uobis debeo *comparare* nisi tantummodo per me ipsum et per meos denarios et insuper possidere.

Qui pactum istum fregerit, pectet in/¹⁰iuriam patientj sexcentos solidos et carta remaneat in suo statu.

Que fuit facta in era M^a CC^a L^a VIIIJ^a et quotum IIIJ^o /¹¹ kalendas aprilis. Alfonso rege in Legione regnante, Laurentio episcopo in Auria presulante, Ruderico Fernandi castel/¹²lum Aguilares tenente.

Et ego, Rudericus Osoriz, cum fratre meo Gundisaluos Osoriz hoc placitum confirmamus insimul /¹³ et roboramus.

[Col. a] Arias Iohannis, Gundisaluus Fernandi, Pelagius Iohannis, milites, testes.

[Col. b] Rudericus Alfonsi, Martinus Saluadoriz, Arias Pelagij, Aurie burgenses, testes.

[Col. c] Domnus Gundisaluus, domnus Adam, domnus Lupus, Garsias Fernandi, Petrus Iohannis, Johannes Arie, testes.

[Col. d] Pelagius Diaz, Petrus Garsia, Petrus Aria de Ribela, testes.

¹ Despois está riscado *pet*.

15

1227, novembro, 30.

Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Mendo Fernández e á súa muller Fadas Boas as propiedades que teñen en Randimir.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 299.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 299.

Notum sit omnibus presentibus et futuris quod ego, Petrus Garsie, miles, et uxor mea domna Orra/²ca Iohannis damus tibi, Menendo Fernandi, et uxori tue Fadas Bonas quantam hereditatem nos ha/³bemus in Randimir, ex ista parte regarii de Uilla Soaa ad sursum et ex illa parte rega/⁴rii iamdicti ex illa regaria que uenit de Furno Tegulario ad sursum, exceptis inde Li/⁵nares et Medelas, quas ad opus nostri retinemus. Damus inquam uobis predictam hereditatem cum suis /⁶ directuris tali condicione quod de fructu inde percepto detis nobis et successoribus nostris annuatim /⁷ terciam partem uos et successores uestri per ministrum nostrum. Et uos in tota uestra uita detis nobis /⁸ solidos IIIJ annuatim in die Natalis *Dominj* et, post mortem uestram, successores uestri dent IIIJ^{or} sol[idos]¹ /⁹ annuatim in illa die.

Debetis etiam uos et successores uestri esse inde uassalli nostri et succes/¹⁰sorum nostrorum. Quod si uos aut successores uestros in ipsa hereditate morari contigerit, detis nobis /¹¹ pro gaudio IJ solidos et pro luctuosa V solidos, et numquam ibi debetis nutrire filium aut filiam alterius /¹² militis. Quod si forte cultura ipsius hereditatis per uestram

negligentiam omisa fuerit, liceat /¹³ nobis illam recipere et facere de illa quod uoluerimus. Et si eam uendere uolueritis uel obligare, /¹⁴ nobis potius quam alii; sed si nos eam accipere noluerimus, tali uendatis aut obligetis /¹⁵ unde nos possimus habere nostram directuram sicut habemus de uobis in pace.

Siquis igitur de nostra par/¹⁶te uel de uestra contra hoc nostrum pactum uenerit, pariat alteri parti ipsam hereditatem duplatam /¹⁷ et quantum in ea fuerit melioratum, et parti regie C morabitos, et pactum semper optineat fir/¹⁸mitatem.

Facta carta IJ^c kalendas decembris, era M^a CC LXV. Regnante in Legione rege /¹⁹ domno Alfonso, episcopo in Auria domno Laurentio, tenente Limiam domno Martino Sancij, /²⁰ tenente castellum de Alua Fernando Pelaiz.

Testes qui hoc uiderunt et audierunt: /²¹ Fernandus Ordonij, capellanus ecclesie de Castro; Johannes Diaz, prelatu de Abrucinos; Pelagius Martini /²² de Frexedo, Rodericus Martini, Dominicus Aanz, Julianus Fernandi, Johannes Fernandi de Nogaria, Pela/²³gius Petri de Regualdi et frater eius Petrus Petri, Johannes Iohannis.

/²⁴ Gregorius, qui scripsit, testis.

¹ No ms. non se le.

16

1229, setembro, 12. Ribadavia.

Afonso IX exime ao mosteiro de Santa Comba de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, n° 6. Está incluído no documento 100 desta CD.

ED. GONZÁLEZ, *Alfonso IX*, 702-703.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, n° 616.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 159-160; DURO, *Naves*, 144-145; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per hoc scriptum quod ego, *Afonsus*, Dei gratia rex Legionis et Gallecie, libero et absoluo monasterium *Sancte Columbe* /² de Naues quod non teneatur soluere comestionem siue procurationem quam ab eo solebat exigere *dominus* qui tenebat castellum de Alba de Buual. /³ Libero etiam et absoluo monasterium ipsum et homines ipsius monasterij de toto labore dicti castelli, quod ad nullum laborem teneantur ibidem fa/⁴ciendum. Libero inquam et absoluo hereditates et homines sepedicti monasterij quod non teneantur ad persoluendum dicto castello illos singulos panes /⁵ quos consueuerant persoluere in unoquoque mense ipsi castello. Hoc autem facio quia constat *michi* quod honora ista fuerunt inposita iniuste mo/⁶nasterio ipsi et hominibus suis per *dominos* qui terram solebant tenere et non auctoritate regia.

Nulli igitur omnino hominum liceat hanc mee /⁷ absolutionis cartam infringere uel ei ausu temerario contraire, quod qui presumpserit iram Dei omnipotentis et regiam indignationem incur/⁸rat, et quantum inuaserit duplo *componat*, et pro ausu temerario regie parti in penam mille *morabitos* exsoluat, carta nichilominus in /⁹ suo robore permanente.

Facta carta apud Rippam Auie, XII die septembris, era M^a CC^a LXVIJ^a.

|Col. a| Bernaldo, existente compostellano archiepiscopo; Johanne, ouetense episcopo; Roderico, legionense episcopo; Laurencio, auriense episcopo.

|Col. b| Infante domno Petro, maiordomo domni regis, tenente Limiam, Taurum, Zemoram et Legionem; domno Roderico Fernandi, signifero domni regis, tenente Ouetum; domno Roderico Gomiz, tenente Trastamar, Montem Nigrum et Rosum; domno Fernando Guteriz, tenente perticam Sancti Jacobi.

/¹⁰ Domno Petro Petri, magistro scholarum auriense, canonico compostellano, existente cancellario domni regis Afonsus, domni regis scriptor, scripsit.

17

1230, abril, 28.

D. Lourenzo, bispo de Ourense, recibe do prior Pedro Núñez e do convento de Santa Comba todas as posesións destes na vila de Canedo, en troca dun casal en Outariz, outro en Penouzos, en Bobadela, e outro en Amoeiro de Xusao, así como todo o que posúe a igrexa de Canedo en Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 345.

ED. DURO, *Naves*, 178-179.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 345.

REF. FERRO, *Monasterios de Oira y Requeixo*, 16; DURO, *Naves*, 144.

Que geruntur ab hominibus, in scriptis solent redigi ut melius memorie commendentur. Et iccirco notum sit presentibus ^{/2} et futuris per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod Laurentius, episcopus auriensis, et Petrus¹ Nunonis, prior Sancte Columbe, consentiente conuen^{/3}tu ejusdem, faciunt tale permutationem siue concambium quod idem Petrus, prior, dat eidem domno Laurentio, episcopo auriense, et per eum ipsi ecclesie auriensi omnes ^{/4} possessiones quas habet² monasterium Sancte Columbe in uilla de Canedo, uidelicet, heremitagium Sancti Johannis de Requeyxo, cum suis terminis et cum suis ^{/5} leyris ubicumque sint, et Lamas de Sil et Quinteelam cum suis terminis et leyras de Canal et quicquid habet dictum monasterium ^{/6} intra marchos de Paradela et intra riuulum qui defluit de Voytores ad riuum de Seyme et inde ad Mineum.

Et propter hoc ^{/7} Laurentius, episcopus auriensis, dat ejdem Petro, priorj, et per ipsum monasterio Sancte Columbe tria casalia cum suis terminis, unum uidelicet in Outa^{/8}riz et aliud in Bouadela, loco qui dicitur Penouzoos, et aliud in Amoeiro Inferiorj et quicquid habet ecclesia de Canedo in termino de Ou^{/9}tariz, ita quod in directum exeat leyra prioris utrinque ad montem.

Et ne amplius ueniant in dubium termini de Canedo, idem Laurentius, episcopus, et ^{/10} Petrus, prior, dederunt diuisores, uidelicet, magistrum Munionem, canonicum, et Johannem Pelagij, ciuem auriensem, qui diuiserunt per terminos subno^{/11}tatos, presentibus ex parte episcopi Johanne Franco et Ruderico Martini, canonicis auriensibus, et Johanne

Martini, ejusdem episcopi capellano, et ex parte /¹² prioris ipso priore cum quibusdam ex suis monachis. Diuiserunt inquam heremitagium Sancti Johannis de Paradela (*sic*) per cruces fixas in lapidibus /¹³ in montis supercilio qui dicitur Rannadoyro, deinde descendendo per marchos usque ad rigarium qui defluit de Souti Papi. Diui/¹⁴serunt etiam Canedum de Outariz et de Sancta Columba per Cautum Ueterem qui est prope domos de Outariz, deinde per marchos et cruces /¹⁵ fixas in lapidibus ascendendo, deinde per iuxta pennam Lubusomeam de Voytores, deinde per cruces de sub casali de Conchaada et inde /¹⁶ in directum per alias cruces usque ad marchum de Aqua Derribada et ex alia parte riuulj de Aqua Derribada per crucem que est fixa /¹⁷ uersus Azzageedo iuxta Coussum Uetus.

Prouiserunt etiam dicti diuisores de consensu partium quod homines de Canedo summant aquam de riuulo /¹⁸ de Seyme ad rigandum ubi consueuerunt summere nemine prohibente. Item prouiserunt quod monasterium habeat unum rete in piscariis /¹⁹ de Canedo et nullum forum soluat. Prouiserunt etiam quod leyre casalium de Outariz extendantur directe per montem si ibi fuerit.

Dederunt etiam /²⁰ dicti diuisores episcopo auriense integre omnes piscationes ab ingressu riui de Seyme in Mineum ab utraque parte Minej et supra et omne /²¹ quod habet monasterium Sancte Columbe in insula, preter quod monasterium ipsum habeat ibi rete suum supradicto modo; ab ingressu uero /²² riui de Seyme in Mineum inferius, fiant piscationes ab utraque parte sicuti fieri consueuerunt. Et actum est quod episcopus habeat perpetuo /²³ omnes possessiones inclusas intra dictas diuisiones; extra uero eas, habeat monasterium illas predictas.

Et Laurentius, episcopus auriensis, concessit et ratum /²⁴ habuit totum quicquid suprascriptum est, et Petrus, prior Sancte Columbe, una cum conuentu ejusdem, similiter concessit et ratum habuit quicquid supra/²⁵scriptum est et eodem modo; et utraque ecclesia tenetur defendere alteram in iure cum possessionibus quas sibi dat.

Additum est etiam quod, tam ganadum /²⁶ de Canedo quam uillarum monasterij circum adiacentium, pascant insimul sine dampno utriusque partis, non tamen scindant homines nisi in /²⁷ suis terminis.

Si qua uero partium contra istam permutationem siue concambium uenerit, soluat alterj parti penam C^m mora/²⁸bitinorum; pena autem soluta, permutatio ista siue concambium in suo robore permaneat.

/²⁹ Acta sunt hec per manum Johannis Martini, publici notarij, de beneplacito utriusque partis, era M^a CC^a LX^a /³⁰ VII^a et quotum III^jº kalendas maij. Regnante in Legione, Strematura, Austurijs et Gallecia rege domno Alfonso; /³¹ tenente Limiam jnfante Petro.

Presente conuentu de Sancta Columba. Presentibus etiam: Petro Fernandj, thesaurario; /³² [Petr]o³ Iohannis Squalo et filio suo Garsia Petri, militibus; Velasco Fernandi de Lauredo, milite; domno Aluito, Menendo /³³ Aluari, Fernando Sancij, Alfonso Petri, ciuibus auriensibus.

¹ Duro (1968:144, nota 25) indica este desenvolvemento para a sigla tendo en conta unha relación de priores do mosteiro que se encontra no AHPOU.

² Está na entreliña.³ No ms. non se le.

18

1231, xuño, 10.

D. Martiño, bispo de Lugo, e o seu cabido aforan a Martiño Eanes e á súa muller María Ares para sempre a leira de Valado do casal de Tras do Río na parroquia de Santo Eusebio.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 7.

Era¹ M^a CC^a LX^a IX^a et quotum IIII^{to} jdus junij. Notum sit presentem paginam ins²pecturis quod nos, *Martinus*, lucensis episcopus, cum consensu quorundam canonicorum nostrorum, qui presen³tes aderant, damus uobis, Martino Iohannis, et uxori uestre Marie Arie quamdam laream /⁴ de ecclesia Sancti Eusebij, de Ualato nominatim, que iacet sub Rego et est de casali de Trans /⁵ Río, ad plantandum in ea uineam, tali conditione quod de omni fructu quem de eam habueritis nobis /⁶ per maiordomum nostrum in torculari uestro, in uino siue in uuis, detis medietatem /⁷ annuatim, et semper de ea sitis vassalli lucensis ecclesie uos et omnis posteritas uestra, et sic /⁸ eam iure hereditario imperpetuum habeatis.

Ita tamen quod si uos eam casu aliquo alienare /⁹ seu obligare contigerit, requisito consensu lucensis ecclesie, eidem si uoluerit alie/¹⁰netis et non alij, quod si ecclesia facere noluerit, licitum uobis sit eam tali rustico ali/¹¹enare qui de eam lucensi ecclesie ad similem forum teneatur. Si uero eam uos uel qui in /¹² uoce uestra uenerint casu contingente aliquo ex ecclesie non potueritis, lucensis ecclesia eam /¹³ recipiat, excolat et labore donec oportunitatem² habueritis eam excolere predicta con/¹⁴ditione seruata, quod si per negligentiam eam laborare et excolere nolueritis et qui in /¹⁵ uoce uestra remanserint, predicta lucensis ecclesia eam recipiat et de eam totum uelle /¹⁶ suum faciat si ammoniti uestram negligentiam nolueritis emendare.

Ego, uero, predictus /¹⁷ Martinus Iohannis, una cum uxore mea Maria Aria, omnia quod carta resonat conce/¹⁸do et promitto me per omnia fideliter seruaturum.

Qui presentes fuerunt: domnus *Johannes* /¹⁹ Arie, magister scholarum iacobitanus et prestamarius Sancti Eusebij; *Johannes* Iohannis, ca/²⁰nonicus auriensis; *Johannes* Pelaiz, armiger, et *Dominicus* Petri, homines ipsius magistri /²¹ scholarum; magister *Petrus*, lucensis canonicus capellanus³ lucensis episcopi; *Gundisaluus* /²² Rudericj, subdiaconus lucensis ecclesie.

Johannes Nuniz, domni Martini lucensis [episcopi]⁴ notarius, notuit.

¹ Leva o a sobrescrito.² Usa a abreviatura de *per* co valor de *por*.³ Antes está riscado un sinal tironiano.

⁴ No ms. falta.

19

1232, xuño, 10. Ourense.

Os irmáns Pedro Martís de Canedo e Paio Martís, por eles e por seus sobriños, venden a Pedro García e á súa muller Urraca Eanes unha leira no Outeiro de Abeleda na parroquia de Santo André do Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 388.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 388.

In Dei nomine. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Petrus Martini de Canedo et Pelagius Martini, ^{/2} filij Sancie Roderici, pro nobis et pro sobrinis nostris, uidelicet, Sancia Dominici, Orraca Dominici et Maria Dominici, uendi^{/3}mus uobis, domno Petro Garsie, militi, et uxori uestre domne Orrace Iohannis, una[m]¹ leyram in Autario de Aucla/⁴neda que fuit predictae matris nostre et est in uilla de Freixeedo, que est in parrochia Sancti Andree de Castro.

Ven^{/5}dimus inquam uobis predictam leyram cum quanta uoce et cum quanta directura habebat mater nostra in termino pre^{/6}dicti loci de Autario de Auelaneda ad montem et fontem, et tenemur ex debita pactione semper uos defendere ^{/7} cum ipsa leyra a predictis sobrinis nostris. Preterea ego, Petrus Martini, teneor semper uos defendere per tota mea bona, de ^{/8} totis meis germanis, habeatis uos ipsam leyram et possideatis et omnis posteritas uestra iure hereditario im^{/9}perpetuum.

Siquis igitur contra hanc nostram uenditionem, unde totum precium nobis plenarie persoluistis, uenire ^{/10} presumpserit, iram Dei omnipotentis incurrat et pariat uobis ipsam leyram duplatam et quantum in ea fuerit ^{/11} melioratum, et regie parti C morabitinos persoluat, et hec carta semper obtineat firmitatem.

Facta carta uen^{/12}ditionis apud Auriam III° idus junij, era M^a CC LXX. Regnante in Legione et Castella rege domino ^{/13} Fernando, episcopo in Auria domno Laurentio, tenente castellum de Alba domno Fernando Pelagij.

Nos, Petrus ^{/14} Martini et Pelagius Martini, hanc cartam quam fieri iussimus manibus propriis roboramus.

^{/15} Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Julianus, presbiter de Trelia; Iohannes Iohannis de Zurili, clericus; Fernandus Petri de Naues, Fernandus Arie de P[...]², testes.

|Col. b| Iohannes Petri do Casar, Fernandus Martini de Beiro, Fernandus de Ueea, testes.

|Col. c| Dominicus Iohannis de Fonte Fría; Lupus Fernandi, zapatarius; testes.

^{/16} Gregorius, publicus notarius qui scripsit, testis.

¹ Falta o m.

² No ms. non se le.

20

1234, decembro, 6.

O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez de San Tomé e á súa muller María Eanes unha viña en Mende e un lugar en San Tomé.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 427.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 427.

In Dei nomine. Notum sit omnibus presentibus et futuris per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Velascus Fernandj, ^{/2} prior Sancte Columbe, una cum conuentu ejusdem monasterij, damus uobis, Martino Petri de Sancto Toma, et uxori uestre Ma^{/3}rie Iohannis, quandam nostram uineam in Meendj, uidelicet, senaram quam ibi fecit dominus Vermudus, qui fuit ciuis ^{/4} auriensis. Damus inquam tali conditione quod eam bene excolatis et bene paretis et, de omni fructu inde prouenientj, de^{/5}tis nobis medietatem in lagari et non intretis ad colligendos fructus sine maiordomo nostro. Et detis preterea nobis ^{/6} annuatjm imperpetuum duos soldos in die Sancte Columbe. Istam senaram damus uobis et sucesoribus uestris ut supradictum ^{/7} est de consensu domni Laurentii, episcopi auriensis, quod habeatis eam iure hereditario imperpetuum, dummodo predictum forum nobis fece^{/8}ritis (?).

Item de consensu ejusdem episcopi damus uobis locum quemdam in Sancto Toma diuisum et demarchatum, in quo faciatis domum ^{/9} ad lagare reponendum, in quo uindemiemus tam nos quam uos. Et detis inde monasterio Sancte Columbe in festo ejusdem V^o ^{/10} solidos annuatjm et habeatis similiter iure hereditario imperpetuum.

Si autem uendere uolueritis ista que uobis da^{/11}mus uel alio modo alienare, uendatis pocjus monasterio Sancte Columbe; et si emere noluerit, uendatis non militj ^{/12} nec alij loco religioso, sed uendatis tali homini de quo secure possimus habere directuram nostram et qui teneatur ad omnia ad que ^{/13} uos tenemini ex pactione presentj. Tenemini uidelicet esse fideles uassalli monasterij Sancte Columbe, ita quod non ^{/14} liceat uobis super hiis que uobis damus defensionem alicuius contra nos inuocare. Immo si super hiis mota fuerit questio per ^{/15} auriensem episcopum, remota appellatione siue per compositionem siue per iudicium terminetur. Preterea non liceat uobis super hiis que ^{/16} uobis damus anniuersarium uel ea aut partem eorum alicui loco religioso legare nisi monasterio nostro, quod si ea uel ^{/17} aliquod istorum que superius sunt comprehensa non fuerint obseruata, liceat nobis ea que uobis damus nobis recipere si ammo^{/18}niti nolueritis emendare.

^{/19} Facta carta era M^a CC^a LXX^a IJ^a, VJ^o die decembris. Regnante in Legione et Castella rege domno ^{/20} Ffernando.

Presentes fuerunt: *Martinus*, magister scholarum; *Johannes Martini*, clericus de Castro; *Johannes Iohannis* de Allariz; /²¹ *Petrus Iohannis*, monachus *Sancte Columbe*; domnus *Johannes Viuianus*, clericus de choro.

/²² *Johannes Martini*, capellanus et notarius episcopi, qui de mandato eiusdem scripsit, testis.

21

1237, novembro, 13. Ourense.

Fernando Paz e a súa muller Maior Martis aforan a Paio Fernández e á súa muller Mariña Fernández canta herdade teñen na vila de Astrés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 454.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 454.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, *Fernandus Pelaiz*, cum uxore /² mea domna Maiore *Martini*, damus tibi, Pelagio *Fernandj*, et uxori tue *Marine* /³ *Fernandj* quantam hereditatem habemus in uilla de Astrees et in termino eiusdem uille, /⁴ excepta illa que fuit de *Johanne Squalo*.

Damus inquam uobis ipsam hereditatem pernomina/⁵ tam tali conditione quod uos adiunctetis illj quantam hereditatem uos habetis in eadem /⁶ uilla et in toto suo termino, et laboretis utramque hereditatem et paretis bene, /⁷ et detis inde nobis et uocj nostre uos et omnis uox uestra terciam partem de toto /⁸ fructu ex eis prouenientj, excepta clausa et nabale et fructu arborum et /⁹ sessege domorum, de quibus nichil dabit. Et detis panem in area et uinum in /¹⁰ torculari per maiordomum nostrum et *solidos* XII pro omnibus directuris annuatjm /¹¹ in festo *Sancti Martinj*. Et nos debemus uobis dare quanta aliam hereditatem ibi ga/¹² nare potuerimus sub predicta condicione; veruntamen jnde tanta fuerit quod facia/¹³ mus de illa duo casalia, detis¹ nobis et posteris nostris XII *solidos* annuatjm in predicto /¹⁴ festo de uno casalj et alios XII de altero. Et debetis esse nostri uassallj de ipsa /¹⁵ hereditate et dare nobis V *solidos* pro goyosa et V *solidos* pro luctuosa. Et si nos non po/¹⁶ tuerimus amparare uos, debemus dare uos alicuj qui uos anparet.

Quod si forte /¹⁷ uos uel uox uestra uolueritis uendere aut² subpignorarare ipsam heredita/¹⁸ tem, uendatis nobis et subpignoretis si nos eam emere uoluerjmus uel potuerimus; /¹⁹ sin autem uendatis eam et obligetis tali homini a quo totam nostram directuram /²⁰ sine contradicione adimpleat.

Siquis igitur contra hanc cartam uenire presump/²¹ serit tam de nostra parte quam de uestra, pectet alteri parti C *solidos*, carta³ /²² nichilominus in suo robore permanente.

Facta carta apud Auriam sub /²³ era M^a CC^a LXXV, idus nouembris. Regnante in Legione et Castella /²⁴ rege domno Fernando, episcopo in Auria domno Laurentio, tenente Allariz /²⁵ domno Pelagio Arie.

/²⁶ Qui presentes fuerunt: Rodericus Garsie, Petrus Muniz, Johannes de Rigario, /²⁷ Martinus Alfonsi, Martinus Chaforin, Bartolameus de Uilari, /²⁸ Petrus Pelagij de Cima de

Uilla, Johannes Saluadoriz Preto, Johannes Martini /²⁹ de Beyro; Suerius Petri, pixotario; Arias Pelagij, alfayat; Petrus /³⁰ Petri, fornario.

Gregorius, publicus [notarius]⁴ (qui sc) qui scripsit, testis.

¹ Está corrixido.

² Antes está anulado “uel”.

³ Despois está riscado *nīch*.

⁴ No ms. falta.

22

1238, maio, 27.

O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba quitan a Pedro Eanes de Vilar e á súa muller Lura Ares de toda partición do casal de Vilar no que moran.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 468.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 468.

Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, Velascus Fernandj, /² prior, et conuentus monasterij Sancte Columbe, de consensu domnj Laurentii, episcopi /³ auriensis, quitamus siue remittimus uobis, Petro Iohannis de Vilar, /⁴ et uxori uestre Lure Arie, totam partitionem ipsius casalis nostri /⁵ de Vilar in quo moramini. Quitamus inquam siue remittimus /⁶ tam¹ in morte quam in uita, tam de rebus mobilibus /⁷ quam immobilibus.

Et concedimus uobis ipsum casale loco seruicia/⁸rie quod numquam uobis auferatur in tota uita amborum, dum uos /⁹ ipsum paraueritis bene² et excolueritis per uos siue per alios ad mi/¹⁰nus sicut modo tenetis et faciatis nobis directuras de ipso ca/¹¹sali quas facere consueuistis. Et in morte illjus qui postremo ex /¹² uobis mortuus fuerit, remaneant in ipso casalj de populatione /¹³ VJ rexellj et una porca et unum armentium ualens /¹⁴ XX solidos. Et istam quitationem uobis facimus pro seruicio quod /¹⁵ nobis fecistis.

/¹⁶ Facta carta era M^a CC^a LXX^a VJ^a, VJ^o kalendas junij.

Presentibus et /¹⁷ consentientibus: Fernando Pelagij, subprior; Petro Iohannis, sacrista; Johanne Gar/¹⁸sie, vestiario; Viuiano Fernandj, infirmario; Petro de Deo, monachij /¹⁹ ejusdem monasterij; Martino, magistro scholarum; Johanne Garsie, canonico auriense; /²⁰ Petro Garsie et Aria Garsie, militibus.

Johanne Martini, capellano /²¹ et publico notario episcopi, qui scripsit.

¹ Antes está riscado *in uita utriusque*.

² Está na entreliña.

1239, agosto, 27.

O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Ares e á súa muller Mariña Fernández a herdade de Freixendo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 481.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 481.

In Dei nomine. Notum sit omnibus quod ego, *Velascus* Fernandi, prior *Sancte Columbe de Nauibus*, una cum ^{/2} conuentu eiusdem monasterij, de consensu domni *Laurentii*, episcopi auriensis, damus uobis, *Johanni Arie*, et uxori uestre ^{/3} *Marine* Fernandi hereditatem nostram de *Frexijdu*, excepto leyram illam que est de casali de *Alon*^{/4}gos.

Damus inquam uobis tali conditione quod uos et filij uestri et filij filiorum uestrorum habeatis ipsam hereditatem in ^{/5} uita uestra tantummodo possidendam; post mortem uero uestram et aliorum omnium iamdictorum, remaneat ipsa hereditas^{/6} libere et in pace monasterio memorato. Et dabitis de omni fructu ex ipsa hereditate proueniente ^{/7} terciam [partem ei]dem¹ monasterio. Et determinauimus autem uobis leyram illam que uocatur de *Nugueyra* quomodo ^{/8} uadit a uia publica superius, in qua faciatis domos et ubi seminetis porcos et nabal et faciatis ^{/9} ortum. Et dabitis nobis in renda de istis omnibus solidos V annuatim in festo Natalis Domini.

Si autem ^{/10} uendere aut alienare uolueritis, uendatis potius ipsi monasterio, quod si emere noluerit, uendatis non ^{/11} militi nec religioso, sed tali de consensu nostro qui teneatur eidem ad omnia ad que uos tenemini. Tene^{/12}mini uidelicet esse uassalli ipsius monasterij, ita quod non liceat uobis dominium uel defensionem alicuius super ^{/13} ipsa hereditate contra predictum monasterium inuocare, nisi priorem et conuentum ipsius monasterij. Et non colligatis fructus^{/14} sine maiordomo eiusdem monasterij. Preter[e]a² non sit uobis licitum ipsam hereditatem totam uel eius partem ^{/15} uel super ea anniuersarium alicui legare, nisi predicto monasterio. Quod si per impotenciam uel negligenciam ^{/16} cultura ipsius hereditatis obmissa fuerit uel aliquod illorum que superius sunt comprehensa non fuerit obseruatum, ^{/17} liceat ipsi monast[er]io³ ipsam hereditatem sibi recipere, si admoniti nolueritis emendare.

^{/18} Facta carta sub era M^a CC^a L^a XX^a VIJ, VJ^o kalendas septembris.

^{/19} Regnante in Castella et Legione rege domno *Ffernando*, meyrino maiori in *Gallecia* ^{/20} *Munio* Fernandi de *Rodeyro*.

Presentibus:

|Col. a| *Dominico* Roderici, archidiacono auriense; *Lupo* Gonsalui, ciue auriense.

|Col. b| *Petro* Franco, *Johanne* Petri, monachis predicti monasterij; *Dominico* Munici, *Johanne* Fernandi, *Nicholao*, seruientibus episcopi; *Aria* Pelagij, quondam seruiente archidiaconi *Johannis* Alfonsi.

^{/21} *Petro* dicto Abbade, publico notario et clerico predicti ^{/22} domni *Laurentii*, episcopi auriensis, quj scripsit.

¹ No ms. non se le.² Falta o e.³ Faltan as letras er.

24

(1245, abril, 17)*

Traslado dunha carta na que Gonzalo Eanes e o prior Vasco Fernández, en nome do mosteiro de Santa Comba, chegan a acordo sobre unha disputa que tiñan por uns casais en Fontefría e Mandrás.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 580.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 580.

REF. DURO, *Naves*, 145.

In Dej nomine. Notum sit omnibus quod cum inter Gonsaluum Iohannis, militem, ex una /² parte, et Velascum Fernandi, priorem monasterij Sancte Columbe de Nauibus, nomine monasterij /³ iamdicti, ex altera, esset contencio super quibusdam casalibus que sunt in Fonte Frigido /⁴ et Mandraes, que casalia dictus miles ad se pertinere dicebat et similiter /⁵ dictus prior asserendo dicebat quod dicta casalia ad suum monasterium specta/⁶bant, ideo quia pater dicti militis tenebat ipsa casalia in tenencia a mo/⁷nasterio memorato; tandem de beneplacito partium coram domno Laurentio, episcopo auriense, /⁸ et testibus infrascriptis ad hoc fuit deuentum, uidelicet, quod dictus miles cedit /⁹ omni questioni et omni iuri siquod habebat dicto priorj, nomine monasterij sui, in casalibus /¹⁰ nominatis et quitat se de ipsis casalibus monasterio supradicto et statim abdicat dicta /¹¹ casalia a se.

Ita tamen quod dictus miles debet percipere fructus cuiusdam casa/¹²lis in Baruantes, quod casale uocant de Rego, et debet in uicta sua ipsos /¹³ fructus percipere tantum. Post mortem uero suam, dicti fructus ad dictum monasterium de/¹⁴uoluantur.

Item debet dictus miles tenere in uicta sua tantum quoddam casale quod /¹⁵ habet dictum monasterium in Rouzoos et, post mortem dicti militis, debet iam/¹⁶dictum casale liberum et in pace remanere monasterio memorato, cum quodam /¹⁷ alio casale quod ibi habet iusta dictum casale dictus miles et statim interget /¹⁸ eum dicto priori.

Quod si forte contigerit dictum militem diuidere cum fratribus /¹⁹ suis et casale dicti militis deuenerit in sortem fratrum suorum, ipse miles /²⁰ assignat dicto monasterio quoddam casale in Trouoedo quod uocatur casale de /²¹ Baluga¹, per quod priori Sancte Columbe de Nauibus interget sibi casalis superius /²² assignati.

Facta carta era M^a CC^a LXXX^a IIJ^a, XV° kalendas maij.

/²³ Presentibus: Menendo, abbate vrsariense; domno Ffernando, qui fuit abbas eiusdem /²⁴ monasterij; Johanne Petri de Taurion, Stephano Arie, Johanne Iohannis, Johanne /²⁵ Garsie, Laurentio Iohannis, Menendo Petri², Johanne Lupi de Astariz, militibus³; Johanne de Amarante, /²⁶ Johanne Gundisalui, clerici chori auriensis;

Rod[er]jico⁴ Brauo, milite; Gar²⁷sia Martini, ciue auriense; Johanne Alfonsi, Martino Uelaschi, armiger[i]⁵; Petro ²⁸ dicto Sobrino, Dominico Munionis, F[er]nandino⁴, hominibus episcopi.

Petro dicto ²⁹ Abbas, publico notario domni Laurentii, episcopi auriensis, qui scripsit et interfuit.

Hoc est transsumptum scriptum de uerbo ad uerbum per manum mei Petri ³¹ (Petri) Michaelis, publici notarii auriensis, et in eo signum meum appono ³² in testimonium ueritatis [Sinal].

* O notario autor deste traslado está documentado en Duro (1973) entre os anos 1268 e 1285.

¹ Vai escrito na marxe *ba*.

² O nome desta testemuña está escrito máis abaixo, antes da suscripción do traslado, cunha chamada que remite a este lugar.

³ Está na entreliña.

⁴ Faltan as letras *er*.

⁵ Está escrito *armigera*.

25

1249, decembro, 8.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz e a Pedro Eanes, dito Colazo, o lugar de Carreiral na vila de Untes, tres leiras en Barreda, outra leira en Cebeira e a viña de Escoriscada.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 639.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 639.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Velascus, prior, et conuentus monasterij Sancte Columbe ² de Naues damus uobis, Dominico Didaci et Petro Iohannis, dicto Colazo, quendam locum in villa de Vntes qui dicitur Carreyral, sicut diuiditur ³ per fontem et deinde per hereditatem ecclesie et deinde diuiditur per uiam que uenit super cortinas de Quintanis, et ex alia parte diuidi⁴tur per cortinas de Saas quomodo uenit ad fontem supradictum. Damus uobis prefatum locum cum arboribus et omnibus directuris suis, excepta domo quam ⁵ fecit Petrus Arie ibi, ut habeatis uos ipsum locum et omnis posteritas uestra iure hereditario imperpetuum possidendam et detis inde prefato ⁶ monasterio singulis annis XII solidos in festo Natalis Domini.

Damus uobis etiam illam leyram de Barreda que incipit in Furno Tegulario et ua⁷dit ad Mineum, et diuiditur ab una parte per hereditatem ecclesie et ab alia per hereditatem uestiarie; et aliam leyram in ipso loco quam tenuit ⁸ Martinus Niger, et iacet ipsa leyra inter duas leyras illius casalis de uestiaria; et aliam leyram que fuit illius casalis in quo moratur Didacus Fernan⁹di, et uadit insimul cum supradicta leyra quam tenuit Martinus Niger et diuiduntur ipsi due leyre ab alia parte per marcos ibi fixos; et ¹⁰ aliam leyram in

Cebeyra quam tenuit Johannes Petri, dictus Ueantinus; et uineam illam de Scuriscada quam tenuit Ffernandus Odoarij, et diuiditur /¹¹ ipsa uinea per hereditatem ecclesie ab una parte et ab alia per cortinas de Saas, et superius quantum montem poteritis herradicare.

Damus inquam /¹² uobis iandictas leyras et uineam cum monte et cum omnibus directuris suis, ut habeatis uos eas et omnis posteritas uestra et possideatis iure /¹³ hereditario imperpetuum, tali conditione quod excolatis supradictas leyras et uineam et paretis eas bene et detis prefato monasterio singulis annis /¹⁴ terciam partem ex omni fructu inde prouenienti, panem in area et uinum in torculari. Et dabitis de gaudiosa V solidos et de luctuosa V /¹⁵ solidos.

Adimus etiam quod si forte predictas hereditates uendere uel obligare uolueritis, prefato monasterio pro iusto precio tenemini uendere uel /¹⁶ obligare; quod si monasterium modo aliquo recusauerit, tunc uendatis ipsas hereditates uel obligetis tali persone que teneatur monasterio ad ea /¹⁷ que uos tenemini ex presenti pactione, dummodo non sit miles nec potens persona nec religiosa nec maiordomus alicuius nec seruus.

/¹⁸ Siquis igitur contra cartam istam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et parti alteri quantum quesierit in duplum /¹⁹ restituat et uoci regie C morabiti^{nos} persoluat, hac carta nichilominus in suo robore permanente.

Ffacta carta VI° jdus /²⁰ decembris sub era M^a CC^a LXXX^a VIJ^a. Regnante in Legione et Castella rege domno Ffernando, episcopo in Auria domno Laurentio, /²¹ tenente Buual domno Ffernando Egidij.

/²² Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Lupus Petri, miles; Petrus de Deo, subprior; Laurencius Didaci; [...]¹, monachi testes.

|Col. b| Petrus Roderici de Ripa Auie; Pelagius Gomecij, clericus; Petrus Egidij de Puga; Petrus Arie de Untes; Johannes Petri de Saas, testes.

|Col. c| Dominicus Petri, Johannes Fernandi, Martinus Martini, Dominicus Uelasci, homines p[ri]oris², testes.

/²³ [Ego, Johannes Iohannis]³, publicus notarius, qui interfui et scripsi.

¹ O ms. está rompido e impide a lectura do nome de dous “monachi testes”.

² Está escrito *poris*.

³ O ms. está rompido. O notario é o mesmo que redactou, por exemplo, os documentos 26 e 27 desta CD.

26

1250, xanceiro, 11.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez, á súa muller Eufemia Pérez e a Maior Martís o lugar de Cacabelos en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 643.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 643.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Velascus, prior, et conuentus ^{/2} monasterij *Sancte Columbe* de Naues, de consensu Munionis, archidiaconi auriensis, habentis uices domni *Johannis*, eiusdem episcopi, ^{/3} in hac parte, damus uobis, Petro Petri, et uxori uestre Eufemie Petri, et uobis, Maiori Martini, locum illum qui dicitur ^{/4} Cacaueus in parrochia de Untis.

Damus inquam uobis predictum locum cum omnibus terminis, hereditatibus, montibus, direc^{/5}turis ad ipsum locum ex parte monasterij iandicti pertinentibus, excepta inde palumbari et senara monachorum¹, ut habeatis uos locum illum et omnis posteritas uestra ^{/6} iure hereditario imperpetuum possidendum, tali conditione interposita quod excolatis ipsum locum et paretis bene ^{/7} et plantetis de uinea. Et si monasterium de plantatione conquestum fuerit, debent duo monachi et duo boni homines ^{/8} de ipsa uilla uidere locum et, sicuti ipsi mandauerint, debetis plantare; tamen prius una pars esse inuinada quam ^{/9} alia pars plantetur debet.

Et debetis uos et filij uestri dare terciam partem ex omni fructu inde prouenienti, ^{/10} panem in area et uinum in torculari, exceptis nabali, clausa, fructa arborum, pro quibus dabitis annuatim ^{/11} XXXVI solidos, medietatem in festo *Sancti Martini* et aliam medietatem in Ramis Palmarum, et exceptis lino ^{/12} et sirico, de quibus dabitis medietatem. Nepotes uero uestri de quanta hereditate inuenerint factam da^{/13}bunt medietatem ex omni fructu et non dabunt illos XXXVI solidos, et de quanta hereditate de monte ^{/14} laborauerint debent dare terciam partem ex omni fructu imperpetuum et quicumque in ipso loco habitauerit ^{/15} debet dare X solidos pro luctuosa.

Addimus etiam quod si forte ipsum locum uel partem eius uendere uel obligare ^{/16} uel in testamento uel aniuersarium super eo legare uolueritis, iandicto monasterio tenemini hoc facere ex ^{/17} debita pactione; et si mo[n]asterium² emere pro iusto precio ipsum locum uel obligatum recipere noluerit, tunc ^{/18} uendatis uel obligetis non militi, non religioso, non potenti, non seruo, non maiordomo alicuius, ^{/19} sed in talem personam transfiratis que teneatur monasterio ad omnia que uos tenemini per hanc cartam.

^{/20} Siquis igitur contra hanc cartam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit ^{/21} [parti alteri in]³ duplum restituat et uoci regis C morabitinos persoluat.

Facta carta III idus januarij ^{/22} sub era M^a CC^a LXXXVIIJ^a. Regnante in Legione et Castella domno Ffernando, episcopo in Auria ^{/23} [domno Johanne]³, tenente Buual domno Ffernando Egidij.

^{/24} Qui presentes fuerunt:

[Col. a] [...] ^{/4} Petrus Roderici Caldele, Dominicus Roderici, testes.

[Col. b] Petrus de Deo, Laurentius Diaz, Martinus Michaelis, Dominicus Martini, Petrus Alfonsi, Thomas Fernandi, monachi testes et confirmant.

^{/25} Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius, qui interfui et scripsi.

¹ O texto *excepta... monachorum* está escrito máis abaixo, a continuación da data, cunha chamada que remite a este lugar.

² Falta o *n*.

³ No ms. non se le.

⁴ No ms. non se len os nomes da maior parte das testemuñas desta columna.

27

1250, febreiro, 27.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María Pérez e a Martiño Ares e á súa muller Maior Muniz a leira de Medelas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 649.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 649.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpertuo ualiturum quod nos, *Velascus*, prior, et conuentus ^{/2} monasterij *Sancte Columbe* de Naues damus uobis, Petro Arie, et uxori uestre Marie Petri et uobis, Marti³no Arie, et uxori uestre Maiori Munniz, illam leyram de Medelas cum suo termino et cum suo mon⁴te, sicut diuiditur¹ per leyram domni Petri Garsie, militis, et deinde per caminum et per¹ terminum de Abrutinos, ^{/5} et sicut diuiditur per Lignares et deinde per leyram ecclesie de Castro.

Damus inquam uobis predictam leyram ^{/6} ut habeatis uos eam et omnis posteritas uestra iure hereditario inperpetuum possidendam, tali inter⁷posita conditione quod excolatis eam et paretis bene et detis inde singulis annis prefato mo[n]asteri⁸o² per suum maiordomum terciam partem ex omni fructu et *IJ solidos* annuatim in festo *Sancti Martini* ^{/9} et si in ipsa hereditate habitaueritis, dabitis *V solidos* de luctuosa.

Addimus etiam quod si forte ^{/10} ipsam leyram uendere uel obligare uolueritis, iandicto mo[n]asterio² uendere uel obligare debetis; et ^{/11} si mo[n]asterium² ipsam leyram pro iusto precio emere uel obligatam recipere noluerit, tunc uendatis ^{/12} uel obligetis non militi nec potenti nec religiose persone, sed debetis uendere uel obligare tali qui ^{/13} teneatur monasterio ad ea que uos ex presenti tenemini pactione.

Siquis igitur contra hanc cartam ^{/14} uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum ^{/15} restituat, et uoci regie *C morabitinorum* persoluat, carta ista nichilominus in suo robore per^{/16}manente.

Ffacta carta *IIJº kalendas martij* sub era *Mª CCª LXXXª VIIJª*. Regnante in Legione ^{/17} et Castella domno Ffernando, episcopo in Auria domno *Johanne*, tenente Buual domno Fernando Egidij.

^{/18} Qui presentes fuerunt:

|*Col. a*| *Lupus* Petri, miles; *Johannes* Suerij, rector ecclesie de Castro; *Petrus Martini* de Naues, *Didacus Fernandi* de Untes, *testes*.

|*Col. b*| *Petrus* de Deo, *Dominicus Martini*, *Laurentius Didaci*, *Petrus Alfonsi*, *Johannes Pelagij*, *Martinus Michaelis*, *Thomas Fernandi*, monachi testes et *confirmant*.

^{/19} Ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius, qui interfui et scripsi.

¹ Está na entreliña.

² Falta o n.

1251, xaneiro, 31.

O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís e á súa muller Urraca Pérez e a Pedro Tomé e á súa muller María Pérez a herdade de Penalonga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 666.

ED. SOUTO CABO, *Documentos*, 34-35.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 666.

Notum sit hominibus hominibus tam presentibus quam futuris quod nos, *Velascus*, prior ^{/2} *Sancte Columbe*, et conuentu eiusdem loci damus vobis, *Petro Martiniz*, et uxor tue Oraca Petri et *Petro* ^{/3} *Tome* et uxor tue *Maria* Petri, jllam hereditatem de Pena Longa quomodo diuidit per ip^{/4}sa petra et inde ad Pena do Muogo et inde ao Outeiro da Felgeira et inde alas lage^{/5}as de Felgeira et inde alo Outeiro¹ da Pena Lubusome et inde reditur superlo Souto et uadit ^{/6} alo marco do Ual do Bezere; jn alia parte quomodo diuidit *connos* de Caneto perla Pena ^{/7} Lobusome et uadit ao Cancelo et reditur sursum quomodo diuidit *con Petro Arie*.

Damus et conce^{/8}dimus per cruces et per marcos, talj condicione quod laboretis et paretis *ben* et detis inde ^{/9} terciam partem omni fructu ad monasterio per suum hominem, *pan* debetis ducere ad mo^{/10}nasterio² et uino in torculari, et debetis ese vassalos monasterio. Si ibi feceritj^{/11}s domos, detis inde tres tres *solidos* in die *Sancti Martinj* agnatim, pro lutuosa singu^{/12}los morabitos, pro gaudiosa quinque quinque *solidos*. Desque leuardes fructu, detis ^{/13} II II *solidos* in die *Sancti Martinj* agnatim et senara II II dias per unum quoque mense, ^{/14} excepto primos II agnos. Et debet esse laborato usque XVJ agnos quo fuerit labor^{/15}adoiro et persuir per hereditatem *Sancte Columbe*. Et non debetjs ibi nutrire filij nobilj ^{/16} genere.

Si uolueritis uendere vel obligare, iamdicto monasterio pro iusto precio; et si no^{/17}luerit, vendatis tali homo unde monasterio posit habere suum directum sicut de ^{/18} uobis. Si uolueritis assignare aniuersario, predicto monasterio et non alibi.

Fac^{/19}ta carta era M^a CC^a LXXXVIIIJ et quodo pridie *kalendas* fabruarij. Regnante ^{/20} in Legione et in Castela domnus *Fernando*, episcopo in Auria domnus *Johanne*, tenente Buual *Fernando* Egi^{/21}dio.

Qui hoc pactum fregerit, pectet alteri parti³ CC *solidos* et remaneat pagi^{/22}na in suo robore.

Qui presentes fuerunt: *Petrus* de Deo; *Laurentius* Didaci, sacrista; *Dominicus Martiniz*, ^{/23} *Tome* Fernandi; *Johannes* Pelagij, qui notuit, monacos testes et confirmant.

^{/24} *Petrus* Iohannes, clerico; *Johannes* Martiniz, capellan; *Petrus* Moogo; *Dominicus* Fernandi, clerico; ^{/25} *Petrus* Martiniz, *Petrus* Moniz, *Martinus* Fereiro, testes. Alios qui uiderunt et audj^{/26}erunt [*Sinal*].

¹ Leva o *i* na entreliña.

² Leva o primeiro *o* na entreliña.

³ Está escrito *patri*.

29

1253, setembro, 14.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba chegan a avinza con María Pérez, abadesa do mosteiro de Bóveda, e o seu convento sobre a propiedade dunha herdade en Soutopape, en Paradela, despois da averiguación realizada por D. Pedro e Pedro Rodríguez, pesquisadores do rei na diocese de Ourense.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 8.

REF. DURO, *Naves*, 146; DURO, *Bóveda*, 123; FERNÁNDEZ, *Bóveda*, 95, 109 nota b.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod de controuersia que inter donnum Jacobum, /² priorem monasterij Sancte Columbe, et conuentum eiusdem, ex una parte, et donnam Mariam Petri, abba/³tissam monasterij de Bouada, et eius conuentum, ex alia, uertebatur super quadam hereditate que /⁴ est in termino de Paradela, ubi dicitur Sautopapi, quomodo terminatur per aquam fontis de Friamir, /⁵ secundum quod descendit per Sautopapi et uadit ad marcum Sancti Johannis et quomodo diuidit de Beyro; /⁶ quam uidelicet hereditatem donne ipse petebant a prefato priore et a suo conuentu, dicentes eam ad mo/⁷nasterium de Bouada pertinere.

Super qua etiam hereditate facta inquisitione per donnum Petrum et per Petrum Ru/⁸derici, inquisitores regis donni Alfonsi in diocesi auriense, tandem de beneplacito utriusque partis per suos /⁹ amicos, ad hanc compositionem deueniunt, uidelicet, quod abbatissa et eius conuentus, sentientes se /¹⁰ nullum ius seu proprietatem habere in hereditate predicta, abrenunciant omni questioni et omni ex/¹¹ceptioni et omni demande quam prefatis priori et conuentui super iamdicta hereditate fatiebant seu /¹² facere intendebant, jta quod nec presentes donne nec subsequentes contra priorem et conuentum Sancte /¹³ Columbe super illa hereditate de cetero moueant per se nec per alios questionem, sed monasterium Sancte /¹⁴ Columbe libere illam et in pace possideat iure hereditario imperpetuum. Propter quam abrenunciationem, /¹⁵ prefatus prior et eius conuentus dant eidem abbatisse eiusque conuentui in presentis carte roborationem /¹⁶ solidos CC, quos abbatissa et conuentus, coram testibus infrascriptis ad hoc rogatis, profitentur se /¹⁷ recepisse ab eis in pecunia numerata.

Additur etiam de beneplacito partium quod si aliquis, tam de una /¹⁸ parte quam de alia, contra premissa uenire presumpserit, pectet alteri parti C morabitinorum in penam, com/¹⁹positione ista in suo robore nichilominus permanente.

/²⁰ Facta carta compositionis et abrenunciationis XVIII° kalendas octobris, sub era M^a CC LXXXI. /²¹ Regnante in Legione et Castella rege donno Alfonso, episcopo in Auria donno Johanne, maiorino /²² maiore in Gallecia donno Ruderico Suerij, tenente Alliariz donno Petro Pelagij.

/²³ Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Petrus dictus Abbas, canonicus auriensis; Petrus Arie de Sancto Cipriano, miles; Laurentius Iohannis, miles; Petrus Pelagij de Cima de Uilla, testes.

|Col. b| Lupus Ruderici, miles; Martinus Petri, notarius auriensis; Johannes Petri, scriptor, testes.

/²⁴ Ego, Gregorius, vicecancellarius ciuitatis auriensis, ad hoc uocatus, interfui et de uolun/²⁵[ta]te¹ partium et mandato propria manu scripsi.

|Sinal: Cancellarij Signum|.

¹ Faltan as letras *ta*.

30

1255.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Miguel Vivián, á súa muller María Miguez e a toda a súa voz un terreo na Costa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 726.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 726.

Notum sit omnibus hominibus per hoc scriptum perpetuo ualitur[um]¹ /² quod nos, *Jacobus*, prior *Sancte Columbe*, et omni conuentum damus vobis, Micael Ui/³uianiz², et uxor tue Maria Micaelis et omni uoci uestre unu[m]¹ /⁴ terenum na Costa in testa da Senara Doniga sicut enmarcada, /⁵ tali condicionj quod detis inde nobis II solidos in festo Pasce et III d[i/⁶e]s¹ de marcio ad senaram annuatim, et debetis esse uassalos fidei/⁷[ssi]mos¹.

Adimus etiam si uolueritis uendere³ vel aniuersarium asinnare super /⁸ [ip]sum¹, predicto monasterio facite pro iusto precio; et si monasterium /⁹ [n]oluerit¹, tunc facite in tali persona vnde male oriri non po/¹⁰[s]sit¹ mo[n]asterium⁴.

Facta carta sub era M^a CC^a LXL^a IIJ^a. Reg/¹¹[n]ante¹ in Legione et in Castella domnus *Alfonsus*, episcopo in Auria domnus *Johannes*, /¹² [t]enente¹ Gallecia *Rodericus* Suarit, maiorino.

Qui presentes fue/¹³runt: *Martinus* Micaelis, *Dominicus* Martiniz, *Petrus* Alfonsi, *Tome* Fernandi, /¹⁴ *Johannes* Petri, *Johannes* Pelagij, *Johannes* Iohannes; *Johannes* Pelagij, qui notuit; monacos /¹⁵ testes et confirmant. Alios homines qui uiderunt et audj/¹⁶erunt |Sinal|.

Et post obitum uestrum, omni uoci⁵ uestre debet dare /¹⁷ tres solidos sicut sursum resonat.

¹ O ms. está rompido.

² Leva o primeiro *i* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *er* co valor de *ere*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Está na entreliña.

31

1255, xaneiro, 4. Igrexa de San Pedro de Cudeiro.

O xuíz Oveco Luz sentencia a favor do prior e do convento de Santa Comba a contenda con Xoán Fernández de Val de Grou sobre a loitosa de María Fernández de Barro.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 9.

ED. SOUTO CABO, *Documentos*, 66-67; BOULLÓN / MONTEAGUDO, *Documentos*, 109-110.

Conozuda cousa [seia]¹ a todos aqueles que ista carta ujren que co[mo ueo]^{2/2} a contenda ante mjn, Oueco Luz, iuýz de Búual e de Temejs, ontre o p[rrior]² /³ de Santa Coumba, por si e por seu conuento, da una parte, e Joán Fernánd[iz]² /⁴ de Ual de Grou, por si e por Joán Martíz e por Fernán Martíz e por toda /⁵ parte de María Fernándiz de Barro, sobre loutosa desa María Fernándiz, /⁶ que era morta. E ese prior dizía ca era súa uasala de mao beysada /⁷ [e]³ que moraua in Barro, que era seu couto, e ese prior dizía ca non auja outro /⁸ senor; vnde por estas III cousas dizía ca le auja a dar a loutosa, conuén /⁹ a saber, o melor auer que auja esa María Fernándiz. Da outra parte dixeron /¹⁰ ca la non deuían por dar, ca auían carta per que la non deuían por dar.

Et eu, /¹¹ Oueco Luz, ja desuso dicto, ujsta a carta e intindúdalas⁴ razoes da una /¹² parte e da outra e auuodo conselo con omes boos e sages, juýgo per sentenza /¹³ a loutosa ao prior desuso dicto e ao conuento, e mando que le dían o melor auer /¹⁴ móuil que aquela moler auía.

Dado aqueste juýzo na higreia de San Pe/¹⁵dro de Codeyro jna era de M⁵ e CC^{os} e LXL^{ta} III^{cs} anos, quatro días an/¹⁶dados de ianeyro.

Que presentes foron e o uiron e o oýron: Gil Oárez, ca/¹⁷ualeyro; Martín Fernándiz, razoero d'Ourense; Martín Pérez, prelado /¹⁸ da higreia de Fechas; Gonzaluo Fernándiz⁶ da Uila Noua, maerdo/¹⁹[mo]² de don Monio Fernándiz; Fernán Fernándiz, prelado da higreia /²⁰ [de]² Beyro; Pedr'Eanes, prelado de Santo Tisso; Joán Fernándiz, capelán da /²¹ [hi]greia² de Bocinos; Joán Pérez, notario d'Ourense.

E eu, Pedro /²² Domínguez, notario de Búual e de Temeis, que foý presente e a es/²³criuj.

¹ No ms. falta.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

⁴ O segundo *d* vai escrito sobre un *l*.

⁵ Leva un símbolo en forma de áncora sobreposto que debe reforzar o carácter de numeral do *M*.

⁶ O *f* vai escrito sobre un *d*.

1255, xaneiro, 19.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís, á súa muller Mariña Martís e a todos os seus sucesores unha leira en Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 731.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 731.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, prior Jacobus monasterij Sancte Columbe de ^{/2} Nauibus et conuentus eiusdem monasterij, damus tibi, Petro Martini, et uxori tue Marine Martini quandam leiram de terre/³no quam nos habemus in Auctariz, que diuiditur per senaram nostram ex una parte, deinde per forum quem ^{/4} tenet Martinus Fernandi, quomodo diuiditur per cruces et per marcos qui ibi sunt fixi.

Damus uobis dictam ^{/5} leiram cum suis diuisionibus et directuris quod uos et omnes successores uestri habeatis illam et possideatis ^{/6} iure hereditario imperpetuum et excolatis eam et paretis bene, ita quod in isto primo anno rumpatis montem ^{/7} et in sequenti anno plantetis totam leiram de uinea. Et detis annuatim predicto monasterio per monachum ^{/8} uel per hominem nostrum terciam partem tocius fructus ex dicta leira prouenienti, panem uidelicet in ^{/9} area et uinum in torculari, cui monacho uel homini, dum fructus ipsius leire perciperit, in cibo et potu ^{/10} debetis prouidere.

Si forte dictam leiram uendere uel obligare uolueritis, prius debetis uendere ^{/11} priori dicti monasterij uel conuentui eiusdem pro iusto precio quam alteri; et si prior uel conuentus eam emere ^{/12} uel obligatam recipere noluerint, tunc uendatis tali persone de qua monasterium predictum suam di/¹³recturam in pace possit habere, dummodo non sit miles nec religiosa persona nec seruus aut alicuius ^{/14} maiordomus. Et si anniuersarium alicui ecclesie in dicta leira assignare uolueritis uel mandare de ea, ^{/15} [pre]dicto¹ monasterio assignetis uel mandetis et non alteri. Nec liceat uobis uel successoribus uestris in ipsa lei/¹⁶[ra]¹ facere domos, nec filium nutrire de aliquo potente de quo dampnum dicto monasterio ueniat. ^{/17} [E]t¹ uos et omnes successores uestri obligatis uos per hanc cartam ad omnia supradicta.

Facta carta ^{/18} XIII° kalendas februarij, era M^a CC LXXXXIIJ. Regnante in Legione et in Castella rege domno Alfonso, [episcopo]² ^{/19} in Auria domno Johanne Didaci, maiorino maiore in Gallecia domno Roderico Suerij.

^{/20} Qui presentes fuerunt:

[Col. a] Petrus de Deo, subprior; Johannes Pelagij, vestiarius; Petrus Alfonsi, monachus, testes.

[Col. b] Dominicus Martini, Martinus Michaelis, Thomas Fernandi, monachi testes.

[Col. c] Johannes Iohannis, Johannes Pelagij, monachi testes.

^{/21} Ego, Johannes Petri, notarius juratus auriensis, qui apud capitulum predicti monasterij interfui et de mandato ^{/22} dictorum prioris et conuentus scripsi, testis [Sinall].

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

33

1255, maio, 17.

As irmás María e Mariña Eanes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba canta herdade teñen en Palmés (?).

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 739.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 739.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo [ualiturum quod nos]¹, /² Maria Iohannis et Marina Iohannis, sorores, presentibus uiris nostris [...] /³ Dominico Petri et concedentibus, uendimus uobis, domno Jacobo, [priori monasterij]¹ /⁴ Sancte Columbe de Nauibus, et conuentui eiusdem m[onasterij] quantam here]⁵ditatem¹ nos habemus in villa et in termino de Palmes (?), [quam habuimus ex parte pa]/⁶tris² nostri Iohannis Iohannis et Orrace Arie matris nostre [...] /⁷ nostrorum.

Vendimus uobis partem nostram domorum, arborum, hered[itat]um [...] /⁸ habemus in dicta villa et cauto ad montem et ad fontem, quod uos et omnes s[u]cces]⁹sores² uestri habeatis totum et possideatis iure hereditario imperpetuum, [quia]² /¹⁰ totum precium nobis plenarie persoluistis.

Siquis igitur tam de nostra par/¹¹te quam de extranea hanc nostram uenditionem infringere temptauerit, iram /¹² Dei omnipotentis incurrat et pariat uobis uel uoci uestre quantum demandare /¹³ dupplatum et regie parti pro pena sue temeritatis C morabitos persoluat, /¹⁴ et hec carta semper obtineat firmitatem.

Facta carta XVI° kalendas junij, /¹⁵ era M^a CC LXXXIIIJ. Regnante in Legione et in Castella rege /¹⁶ domno Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne Didaci, maiorino maiore in Gal/¹⁷lecia domno Roderico Suerij.

/¹⁸ Qui presentes fuerunt: Martinus Petri, sacerdos; Johannes Petri, laicus, frater suus; /¹⁹ Petrus Martini, sacerdos de Asmeses; Petrus Petri, dictus Argarius; /²⁰ Pelagius Suerij; Petrus Ferrarius; Ffernandus Iohannis, bofon; /²¹ Johannes Nunonis de Summitate Uille, testes.

/²² Ego, Johannes Petri, notarius juratus auriensis ad hoc uocatus, inter/²³fui et scripsi, testis [Sinal].

¹ O ms. está rompido.² No ms. non se le.

1255, xullo, 26.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Eanes, dito Colazo, á súa muller Elvira Eanes e a toda a súa voz un lugar en Souto de Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 275.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 275.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, Jacobus, prior, et /² conuentus monasterij Sancte Columbe de Nauibus damus uobis, Petro Iohannis, dicto Colazo, et uxori uestre /³ Eluire Iohannis locum in¹ quo faciatis cellarium in Sautu de Palmes, iuxta cellarium Dominici Didaci, /⁴ et habeatis dictum cellarium uos et omnis uox uestra iure hereditario imperpetuum possidendum.

Et dabitis /⁵ inde annuatim priori iandicti monasterij duos solidos in festo Sancte Columbe in uita uestra et, post mortem /⁶ amborum uestrorum, uox uestra dabit predicto priori in prefisso termino III solidos annuatim. Et prior supradicti monasterij /⁷ tenetur defendere uos cum supradicto cellario. Et non debetis nutrire in ipso cellario filium alicuius genero/⁸ si sine consensu dicti prioris.

Et si dictum cellarium uendere uel obligare aut in testamentum siue anni/⁹ uersarium super eo legare² uolueritis, predicto monasterio hoc facere debetis et non alibi; et si prior uel rector dicti monasterij /¹⁰ illud cellarium emere pro iusto precio uel obligatum recipere noluerit, tunc uendatis dictum cellarium aut /¹¹ obligetis tamen non militi nec religiose³ persone nec maiordomo alicuius nec seruo, sed tali persone que /¹² teneatur monasterio ad omnia que uos tenemini per hanc cartam.

Siquis igitur contra hanc cartam ueni/¹³ re presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum restituat et /¹⁴ uoci regie L^a morabitinos persoluat.

Ffacta carta VIJ^o kalendas augusti sub era M^a CC^a LXL^a IIJ^a. /¹⁵ Regnante in Legione et Castella rege domno Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne, meyrino /¹⁶ maiore in Gallecia domno Roderico Suerij.

/¹⁷ Qui presentes fuerunt: Dominicus Martini, Johannes Pelagij, Martinus Michaelis, Thomas Fernandi, Johannes Petri, Johannes Pelagij, Johannes Iohannis, /¹⁸ monachi iandicti monasterij; Johannes Martini de Palmes; Petrus Iohannis, iograr.

/¹⁹ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsi |Sinal|.

¹ O *i* está corrixido sobre un *n*.

² Está na entreliña.

³ As letras *li* están na entreliña.

35

1257, febreiro, 11.

Xil Pérez vende ao prior Domingos Martís e ao convento de Santa Comba os casais de Rúa Cega, Puitelle e Niño de Can en Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 754.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 754.

REF. DURO, *Naves*, 146.

In Dey nomine, amen. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo valiturum /² quod ego, Egidius Petri, uendo uobis, Dominico Martini, prior Sancte Columbe, et conuen/³tus eiusdem monast[er]ij¹ tria casalia (*sic*) quod abeco em Louredo su synum Sancte Marie /⁴ de Louredo, que dicta tria casalia uocantur Rrua Cega et Pujtelle et Njno de Cam /⁵ et sunt decyma Deo. Que dicta tria casalia uendo uobis, prior et conuentus eiusdem /⁶ monast[er]ij¹, ad opus dictum monast[er]ium¹ pro precio que uobis placuit, videlicet, quingentos /⁷ solidos ad presentes, de quo sibi plenarie satisfety. Vendo jnquo uobis illam casaliam /⁸ cum om[n]ibus dereyturis suis et pertinentijs jure(re) here[di]tario² jnperpetuum posyden/⁹ dum.

Siquis igitur contra hoc factum presunserit, soluat alteri parti CC solidos, facto hujus/¹⁰ modj nichilominus jn suo rrobre permanente.

Ffacta carta³ III° idus februarij sub era M^a /¹¹ CC^a et nouenta et V^a⁴. Rregnante jn Legione et Castella rrege domno Alfonso, /¹² episcopo jn Auria domno Johanne, meyrino majore jn Gallecia domno Rroderico Garsie.

/¹³ Qui presentes: Martinus Michaelis, Dominicus Martinj, Petrus Petri, cleri(ri)ci; Aluarus Johannis, /¹⁴ Laurencius⁵ Petri, notarius.

/¹⁵ Ego, Johannes Petri, pubricus notarius Sancte Collumbe, jnterfuj et scripsy.

[Sinal: Ego, Johannes Petri].

¹ Faltan as letras *er*.

² Faltan as letras *di*.

³ Leva o *r* na entreliña.

⁴ O *a* vai escrito sobre un *o*.

⁵ Usa a abreviatura de *us* co valor de *ius*.

36

1257, abril, 29.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez, a seu irmán Estevo Pérez, á muller deste, María Fernández, e a toda a súa descendencia unha herdade en Val de Lamas, en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 760.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 760.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod nos, domnus Jacobus, /² prior, et conuentus Sancte Columbe de Nauibus damus uobis, Martino Petri, /³ et fratri uestro Stephano Petri et uxori sue Marie Fernandi quendam hereditatem que iacet /⁴ in termino de Fonte Frigido, in loco qui dicitur Ualle de Lamis, et diuiditur /⁵ per hereditatem de Ficulneis et per hereditatem Fernandi Petri, militis, et Johannis Iohannis, /⁶ et per hereditatem quam tenet Ffernandus Petri.

Damus inquam uobis et omni posteritati uestre /⁷ illam hereditatem iure hereditario imperpetuum habendam, tali condicione ut uos /⁸ [e]xcolatis¹ iandictam hereditatem et pare[tis eam ben]e². Et dabitis inde predicto monasterio singulis /⁹ [ann]is¹ per maiordomum suum terciam partem ex omni fructu inde prouenienti [...] /¹⁰ [...]m¹ uidelicet in casalibus nostris de Fonte Frigido, et unum solidum annuatim in festo /¹¹ [S]ancti¹ Luce. Et³ eritis uassalli prioris iandicti monasterij. Et si obieritis sine prole /¹² [mon]asterium¹ predictum recipiat ipsam hereditatem in pace actoritate propria.

Et /¹³ [si here]ditatem¹ illam uendere uel obligare seu in testamentum aut aniuersarium /¹⁴ [super ea]¹ legare uolueritis, predicto monasterio hoc facere ex pacto tenemini et non /¹⁵ [alteri]¹; et si monasterium hereditatem predictam emere uel obligatam recipere noluerit, /¹⁶ [tunc]¹ uendatis uel obligetis, tamen non militi nec religiose persone nec maior/¹⁷[do]mo¹ alicujus nec seruo, sed tali persone uendatis uel obligetis que tene/¹⁸[atur]¹ monasterio ad omnia bona que uos tenemini per hanc cartam.

Siquis igitur con[tra]¹ /¹⁹ [ha]nc¹ cartam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum /²⁰ [qu]esierit¹ alteri parti in duplum restituat et uoci regis C morabitinos persolu[at]¹.

/²¹ [Fact]a¹ carta III° kalendas maij, era M^a CC^a LXL^a V^a. Regnante in Legio[ne]¹ /²² [et]¹ Castilla rege domno Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne.

/²³ Qui presentes fuerunt: Dominicus Martini, Martinus Michaelis, Petrus Alfonsi, Thomas Fernandi, Johannes Iohannis, /²⁴ monachi predicti monasterij; Martinus Fernandi, rector ecclesie de Untes; Petrus Iohannis, /²⁵ Dominicus Fernandi, clerici eiusdem.

/²⁶ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsi [Sinal].

¹ Está rompido.

² No ms. non se le.

³ Está na entreliña.

María Pérez, coa súa irmá Maior Pérez, vende ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade dun casal en Seagoga.

Notum sit omnibus hominibus¹ tam presentibus quam futuris quod ego, Maria Petri, cum sorore mea Maiore Petri, filie de /² Petro Suerij et de Terasia Fernandj² de Bolo de Senda, uendimus uobis, domno Jacobo, priori Sancte Columbe, et conuentuj ipsius locj /³ medietatem unjus casalis quod habemus in Sinagoga cum omnibus pertinencijs suis; scilicet, Maria Petri /⁴ habuit CCC et XL^a solidos et Maior Petri habuit CCC et XXX solidos. Et nos superdicte obligamus /⁵ nos per omnia bona nostra et per hereditates nostras quod habemus in filigrisia Sancte Marie de Celij et /⁶ in filigrisia Sancti Petri de Garauaes, in loco qui uocatur Lama Seyda et in Facin et in Iustj, et in fi/⁷ligrisia de Lauredo, in loco qui uocatur Bolo de Senda, ut semper defendamus et anparemus uos /⁸ cum ista hereditate quam uobis uendimus.

Testes: domnus Petrus Nunj, Martinus Iohannis, monachi Cellenoue; Dominicus /⁹ Martini, Martinus³ Michaelis, Petrus Alfonsus, Tomas Fernandi, Johannes Petri, Johannes Pelagij, /¹⁰ Johannes Iohannis Maior, monachi Sancte Columbe; Johannes Ade, Petrus Iohannis de Vntes, Johannes Garsie, /¹¹ Fernandus Pelagij, Garsie Iohannis, clerici; Didacus Fernandi, Dominicus Iohannis Sancti Laurencij; Arias Petri, sutor; /¹² Dominicus Petri de Vilar, Marti[nus Ve]lasci⁴ de Barru; Petrus Petri, sutor; Petrus Aluari, /¹³ Martinus Dominicj, Viuianus Petri, Stephanus Aluari, Petrus Nuniz, Martinus Egidij, /¹⁴ Dominicus Gayus, Petrus Sanynus, layci.

/¹⁵ Jn nomine.

* Entre estes dous anos está documentado frei Xacobe como prior de Santa Comba.

¹ Está na entreliña.

² Está na entreliña “et de Terasia Fernandj”. A palabra “Fernandj” leva un trazo sobreposto.

³ Antes está riscado “Dominicus”.

⁴ No ms. non se le.

38

1258, maio 28.

Varios outorgantes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba toda a súa herdade no lugar de Outeiro de Abeleda, na parroquia de Santo André de Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 801.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 801.

Jn Dej nomine. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo [...] /²re¹ sua Maiore Roderici, Maria Iohannis, presentibus [...] /³ et filia sua Marina Fernandi et Maria Petri, presentibus [...] /¹ Petro /⁴ Fernandi et consentientibus, uendunt domno Jacobo, priori monasterij Sancte Columbe de Nauibus, /⁵ et eiusdem conuentui totam suam hereditatem quam habent in parrochia Sancti Andree de Castro, /⁶ loco qui uocant Auteyro de Auclaenda.

Uendunt eis ipsam hereditatem cum domibus, arbo⁷ribus, ingressibus et egressibus, pascuis et fontibus et cum omnibus suis directuris pro soldis quingen⁸tis sexaginta tribus, quos denarios² presenti pagina profitentur integre recepisse. ⁹ Vendunt inquam dicto priori et conuentui supradictam hereditatem de decima Deo, et uendunt eam ¹⁰ eis in hunc modum ut ipsi et successores sui habeant ipsam hereditatem iure heredi¹¹tario perpetuo possidendam et faciant de ea quicquid eorum placuerit uoluntati.

Siquis igitur ¹² tam de parte ipsorum hominum supradictorum quam de parte alia contra hanc uendicionem ¹³ suam uenire presumpserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum inde inuaserit uel acce¹⁴perit dicto monasterio in duplum restituat et parti regie in penam centum aureos soluere ¹⁵ teneatur, carta nichilominus in suo robore permanente. Promittunt etiam per se et per omnia ¹⁶ bona sua et habita et habenda cum dicta hereditate dictum monasterium defendere secundum quod ¹⁷ ius postulat et requirit.

¹⁸ Facta carta era M^a CC^a XC^a VJ^a, V^o kalendas junij. Regnante in Castilla et Legione rege domno Alfonso, ¹⁹ episcopo in Auria domno Johanne, maiore meyrino in Gallecia domno Roderico Garscie.

²⁰ Presentibus:

|Col. a| Lupo Roderici, Johanne Arie, Lupo Lupi de Lobaens, militibus.

|Col. b| Stephano, aurifice; Martino Pelagij; Petro Petri, alfayate; Petro Aluari, Laurencio Iohannis.

²¹ Petro dicto Abbate, canonico auriense cancellario cjuitatis, qui interfuit et presentem car²²tam scripsit |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Leva o s na entreliña.

39

([1258, maio, 28])

Copia dunha carta na que o cabaleiro Xoán Ares fai un emprazamento co prior Xacobe e co convento de Santa Comba polo que o mosteiro lle dá a Xoán Ares quiñentos marabedís en troca de diversas propiedades nas parroquias de Santo André de Castro (unha herdade en Outeiro de Abeleda, parte dos casais de Outeiro de Abeledo, de Vilariño e de Abeleira), de San Martiño de Alongos (sexta parte do casal de Quintás) e de Santa María de Louredo (casares de Outeiro, Arrabal e Arrabal de Cima). Ademais, o prior e o convento danlle un casal en Freixedo, cen soldos no casar de Pazos e douscentos no de Sas, na parroquia de Santa Baia de Beiro, polo tempo da súa vida.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 77.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 77.

Jn Dey nomine, amen. Notum sit presentem paguinam jnspecturis que Iohannes ² Arie¹, mjllis, filjjs Arie Garçie, quondam mjllitis de Freixêdo, ³ presente Marie, sua uxor, et concedente, facit cum domno Jacobo, priore mo⁴nast[er]ij² Sancte Colu[m]bbe³ de

Naujbus⁴, et con conuentu eiusden enplazamento in ⁵ hunc modum, *scilicet*, pro quinquaginta⁵ morab[i]tinjs⁶ qos ipse priorem et conuentus ⁶ ipsius monast[er]ij² dant ipsi mjlliti, ipse mjllis loco jn p[rim]is⁷ dat monesterio ⁷ h[e]reditatem⁸ suam de Auteiro de Auelenda, que hereditas est jn parrochia ⁸ Sancti Andree⁹ de Castro. Et etiam ipse milles dat ipsi monast[er]ij¹⁰ aljan hereditatem ⁹ quan proprijs¹¹ sujs denarijs emiti ipso loco. Et statim addicat a se omne jusionen [et]¹² ¹⁰ domjnium quod abebat in hereditatibus superius nominatis et cuntrafert jn monast[er]i¹¹um¹⁰ memoratum.

Item dictos mjllis dat dicto mo[n]asterio¹³ partem¹⁴ suam casalis de Autei¹²ro de Auelanedo. Item dictos mjllis dat dicto mo[n]asterio¹³ partem suam casalis de Ujlarino, ¹³ jn quo moratur Petrus Johannis. Item dicto mjllis dat dictum monast[er]ium¹⁵ partem suam casals ¹⁴ de Abelleira, jn quo moratur Johannes Fernandij. Item dictos mjllis da(n)t dictom mo[n]asterium¹⁶ ¹⁵ sestam partem cujusdam cas[a]lis¹⁷ in Alongos, in parrochia Sancti Martinem de Alon¹⁶gos, que uocatur casale de Quintanjs. Item dictos mjllis dat dictom monasterio qondom suo cas[a]le¹⁸ ¹⁷ de Auteiro que jacet jn parrochia Sancta Maria de Louredo et est decima Deo. Item dat ¹⁸ dictos mjllis dictum mo[n]asterium¹⁶ alium casalem em Arraua que est decima ¹⁹ Deo et jaci jn parrochia Sancte Marie dicti de Louredo. Item dat dictos mjllis ali²⁰um casalem dictom monasterium que uocatur Arraua de Cima et est de²¹cima Deo et jacit jm dictam parrochiam Sancte Marie¹⁹ de Louredo. Quas dictos casales²⁰ ²² et dom[o]s²¹ [et]¹² hereditas²² nomjnatas emplazat cum dicto monasterio.

Dictos prior, una ²³ cun conuentu dicti mo[n]ast[er]ij²³, dant dicto mjlliti quedam casale en Freixe/²⁴edo et jn quo moratur Petrus Frutuosis²⁴ et quolibet anno C solidos quos abeat ²⁵ dictom mjllis em casale de Paacoos⁹. Item abeat dictom mjllis alios CC ²⁶ solidos jn casale de Saas que jacet jn parrochia Sancte Uaia de Beiro, que dictum ²⁷ casalem est de dictom monasterium Sancte Columbe. Et dictos solidus et casalem ²⁸ supradictom abeat dictom mjllis tantum jn uita sua, et jn morte rema/²⁹neant omnia casalia supernomjnata et solidos supradictos dictum monasterio libere ³⁰ et jn pace et sine contradicionem aliqua.

Et si aliquos, tam de mo[n]asterij¹³ quam parte ³¹ mjllitis, contra hoc enplazamentum tenere presumpserit, iran Dei omnjpoten/³²tis jncurrat [et]¹² quantum jnde [in]uaserit²⁵ uel acceperit, parti alteri jn duplum rre/³³stituatur, et parti regie jn penam⁹ CC^{os} aureos soluere teneatur, carta ³⁴ njchilhomjnus jn suo rrobre permanente. Promjtit etiam ipse mjllis, ³⁵ per se et per om[n]ia¹³ bona sua habita et habenda, ipsum mo[n]asterium¹³ defendere ³⁶ cum hereditatibus²² superius nominatis, secundum quod jus postulat et rrequir[i]t²⁶.

³⁷ Facta carta era M^a CC [XC^a]²⁷ VJ^a, [V^o]²⁷ kalendas junij. Rregnante jn Castela ³⁸ et Llegiom⁹ rrege domno Alfomso, episcopo jn Auria domno Johanne, majore merjno ³⁹ jn Gallecia domno Rroderico Garsie.

Presentibus: Lupo Rroderici de Freixedo; ⁴⁰ Llupo Lupi, mjllite de Llub[a]es²⁸; Petro Clirico, fratre dicti prioris; domno ⁴¹ Stefano, aurifice; Martino Pelag[ij]²⁹.

Petro dicto Abate, canonjco auriem/⁴²sis cancellario ciujtatis, quj jnterfuit et presentem cartam scripsit [Sinal].

- ¹ O *i* está corrixido sobre un *e*.
² Faltan as letras *er* e hai un trazo sobre a sílaba *na*.
³ Falta o *m*.
⁴ O *u* vai escrito sobre un *j*.
⁵ Está escrito *quinq^a aginta*.
⁶ Está escrito *morabutinjs*.
⁷ Está escrito *pitns*.
⁸ Falta o *e*.
⁹ Leva un trazo sobreposto.
¹⁰ Faltan as letras *er*.
¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
¹² No ms. falta.
¹³ Falta o *n*.
¹⁴ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.
¹⁵ Faltan as letras *eri*.
¹⁶ Faltan as letras *na*.
¹⁷ Está escrito *casilis*.
¹⁸ Está escrito *casele*.
¹⁹ O *e* está escrito sobre un *a*.
²⁰ Escribiu *casares* e corrixiu en *casals*.
²¹ Está escrito *domes*.
²² O *r* vai escrito sobre un *e*.
²³ Faltan as letras *n* e *er*.
²⁴ Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.
²⁵ Faltan as letras *in*.
²⁶ Está escrito *rrequirat*.
²⁷ A data, tal como aparece escrita no ms. (“Era M^a CC XXXJ^a, VJ^a kalendas junij”), non concorda coas referencias cronolóxicas que nos dan outros elementos do documento (prior e notario; rei de Castela e León, bispo de Ourense e meiriño en Galiza). Proponse esta data tendo en conta estas referencias, así como o feito de que aparezan as mesmas testemuñas no documento 38 desta CD.
²⁸ Está escrito *llubies*.
²⁹ Está escrito *plagu*.

40

1258, xuño, 7.

Xoán Pérez e a súa muller María Sánchez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba dúas leiras de herdade en Santo André do Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 802.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 802.

In Dei nomine. Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod Johannes Petri et uxor sua /² Maria Sancij uendunt domno Jacobo, priori monasterij Sancte Columbe de Nauibus, et ejusdem conuentuj /³ duas leyras hereditatis in parrochia Sancti Andree do Castro, quarum una iacet inter agrum de Casa /⁴ Noua et inter aliam leyram

domne Tude, alia uero iacet in loco qui uocatur Linnares; et emit eas de Petro Lupj ^{/5} et uxore sua Maria Petri.

Vendunt ipsas leyras ipsi priori et dicto conuentui cum omnibus suis directuris et de decima ^{/6} Deo pro precio quod sibi adinuicem bene *complacuit*, quod precium presenti pagina profitentur integrum recepisse. ^{/7} Vendunt inquam eis in hunc modum ut ipsi et successores sui habeant ipsas leyras iure hereditario perpe^{/8}tuo possidendas et faciant de eis quicquid sue placuerit uoluntati.

Siquis igitur tam de parte ipsorum quam ^{/9} de alia contra hanc uenditionem suam uenire temptauerit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum inde ^{/10} inuaserit uel acceperit ipsi priori et conuentui iandictio uel successoribus suis in duplum restituat et ^{/11} parti regie in penam centum aureos soluere teneatur, carta nichilominus in suo robore permanen^{/12}te. Promittunt etiam per se et per omnia bona sua ipsum monasterium defendere cum leyris superius nominatis secundum ^{/13} quod ius postulat et requirit.

^{/14} Facta carta era M^a CC^a XC^a VJ^a, VII j^{us} junij. Regnante in Castella et Legione rege domno ^{/15} Alfonso, episcopo in Auria domno *Johanne*, maiore meyrino in Gallecia domno Roderico Garscie.

^{/16} Presentibus:

|Col. a| *Johanne Arie*, milite de Frexcedo; Petro Alfonsi, monacho *Sancte Columbe*; Petro Aluari, seruiente ipsius prioris; Thoma *Michaelis*, scolare.

|Col. b| Martino Petri, monacho *Sancti Petri* de Rupibus; Petro Iohannis, fratre dicti prioris; Laurencio Iohannis, qui moratur cum Petro Abbate.

^{/17} Petro dicto Abbate, canonico auriense cancellario ciuitatis, qui interfuit et presentem cartam scripsit |*Sinal*|.

41

[1253-1258]*, xuño, 9.

O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Munio Pérez, á súa muller Urraca Pérez e a toda a súa voz as leiras de Páramo e de Castelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6134.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6134.

Notum sit omnibus hominibus per hoc s[c]riptum¹ perpetuo ualiturum quod ego, *Jacobus*, ^{/2} prior, et omni conuentu *Sancte Columbe* de Nauibus damus tibi, Monio Petri, et uxori tue Or^{/3}ace Petri et omni uoci uestre illam leiram quod iacet in Ual de Gomez et in Peneirada ^{/4} et uocatur Paramo, tali condicioni vt laboretis et paretis eam bene et detis in^{/5}de terciam partem ex omni fructu per nostrum hominem. Adimus etiam aliam leiram quod u^{/6}ocatur Castello et iacet in A Almafala et in A Chaugazosa, vt teneatis eam et de^{/7}tis inde in die *Sancti Martini* annuatim uno capone vel VI denarios pro eo; et ^{/8} post obitum uestrum, omni uoci uestre faciat de ea *sicut* de alia iamdicta leira quod ^{/9} sursum resonat. Et non debetis alium dominum parare, [nisi prefato]² monasterio, ^{/10} super ipsas leiras.

Adimus etiam quod si ipsas leiras [uendere vel obligare]² aut a/¹¹nniuersarium legare uolueritis, prefato monas[terio facite pro iusto precio]²; et si /¹² monasterium noluerit, tum uendatis persone t[ali de consensu nostro qui tene]/¹³atur² monasterium ad omnia que uos tenemini per [hanc cartam]².

[Qui hoc]² pactum /¹⁴ fregerit et noluerit emendare, pectet alteri [parti... et carta]² /¹⁵ remaneat in suo robore.

Facta carta sub [...]², /¹⁶ Vº idus iunij. Regnante in Legione et in Castella [domnus Alfonsus, episcopo in Au]/¹⁷ria² domnus *Johannes*, maiorino³ maior domnus *Rodericus* Suarit.

Q[ui presentes fuerunt]²:

|Col.| [Martinus Mi]/caelis², *Johannes* Petri; *Johannes* Pelagij, qui notuit; Domincus Martint, Petrus Alfonsi, Tome Fernandi, *Johannes* Pelagij et *Johannes* Ihoanes, monachos testes et confirmant.

/¹⁸ Alios homines [...]² /¹⁹ *Alfonsus* Touro, *Johannes* Derm[...]², /²⁰ *Johannes* Frolido, testes.

* Entre estes dous anos está documentado frei Xacobe como prior de Santa Comba.

¹ Falta o c.

² No ms. non se le.

³ Leva o o final na entreliña.

42

1258, xullo, 14.

Urraca Pérez e Sancha Pérez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade do casal de Seagoga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 319.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 319.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Orraca Petri, presente uiro meo Garsia Fernandi et concedente, et ego, /² Sancia Petri, presente uiro meo Ffernando Munionis, milite, et condedente, vendimus uobis, domno Jacobo, priori, et conuentui *Sancte Columbe* /³ de Nauibus medietatem illius nostri casalis de Seagoga in quo moratur Petrus Fernandi, quod habuimus ex parte patris et matris nostre.

V[e]ndimus¹ inquam uobis /⁴ medietatem iandicti casalis cum omnibus directuris et pertinencijs suis², ut uos habeatis iandictam hereditatem ad opus ipsius monasterij *Sancte Columbe* iure heredi/⁵tario imperpetuum possidendam et faciatis de ipsa hereditate quicquid uestre uoluntati ad utilitatem monasterij iandicti iuderitis expedire, quia to/⁶tum precium³ nobis pro ipsa hereditate plenarie persoluistis. Et obligamus nos et tenemur defendere uos et monasterium uestrum ad directum cum illa hereditate /⁷ per omnia bona nostra habita et habenda.

Siquis igitur contra hanc nostram uenditionem uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum /⁸ quesierit uobis in duplum restituat et uoci regis C morabitinos persoluat.

Ffacta carta IJ^o jdus julij sub era M CC^a LXL^a VJ^a. Regnante /⁹ in Legione et Castella domno *Alfonso*, episcopo in Auria domno *Johanne*, meyrino maiore in Gallecia domno *Roderico* Garsie.

/¹⁰ Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Suerius Petri, sacerdos de Bolo de Senda; *Johannes* Ade, sacerdos; Ffernandus Munionjs, frater Ffernandi Munionis, militis.

|Col. b| Petrus Petri, sartor de Mora; Petrus Benedicti de Menendi; Rodericus Petri, sartor auriensis.

|Col. c| *Dominicus* Ordon[ij]⁴, *Dominicus* Martini, Petrus Fernandi, monachi.

/¹¹ Ego, *Johannes* Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsij |Sinal|.

¹ Falta o e.

² Está escrito entre a data e as testemuñas cunha chamada que remite a este lugar.

³ Está na entreliña.

⁴ No ms. non se le.

43

1259, febreiro, 13.

Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Pedro García e á súa muller Marta Pérez toda a herdade e monte que teñen en Larelle.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 327.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 327.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Petrus Garsie, /² miles, et uxor mea Orraca Iohannis damus uobis, Petro Garsie, et uxori uestre Marthe Petri /³ omnem montem et hereditatem quam habemus in termino de Larello, excepta parte illius loci que perti/⁴net ad casale quod habemus cum filijs Iohannis Arie de Reuoredon.

Damus inquam uobis predictum /⁵ montem et hereditatem cum omnibus directuris et pertinencijs suis, ut habeatis uos partem /⁶ nostram predicti loci et omnis uox uestra iure hereditario imperpetuum, tali conditione quod uos her/⁷radicetis et excolatis predictum locum et paretis bene. Et dabitis nobis uel uoci nostre singulis /⁸ annis per nostrum hominem, de culto ad presens et de leyra de iuxta riuulum cum suo /⁹ monte, terciam partem ex omni grano et uino, et de cepis et lino et de alio monte /¹⁰ dabitis in uita uestra quartam partem; et post mortem uestram, dabit uox uestra terciam partem. /¹¹ Et pro omnibus alijs directuris, dabitis nobis annuatim in festo Sancti Martini VIIIJ solidos et /¹² duos capones. Et eritis nostri uassalli et dabitis nobis uel uoci nostre X solidos pro luctuosa /¹³ et debetis popullare ipsum locum usque IIIJ^{or} annos.

Et si locum illum uel partem eius uendere /¹⁴ aut obligare, nobis prius debetis uendere uel obligare, quod si nos modo aliquo recusauerimus, tunc /¹⁵ debetis uendere uel obligare de consensu nostro tali persone que teneatur nobis ad omnia /¹⁶ que uos tenemini per hanc cartam, dummodo non sit miles nec religiosa persona nec maior/¹⁷domo alicuius nec seruo.

Siquis igitur contra hanc cartam uenire persunserit, iram Dei /¹⁸ omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum restituat et /¹⁹ uoci regis L^a morabitos persoluat.

Ffacta carta idus februarij¹ sub era M CC /²⁰ LXL^a VIJ^a. Regnante in Legione et Castella rege domno Alfonso, episcopo in Auria /²¹ domno Johanne, meyrino maiore in Gallecia domno Roderico Garsie.

/²² Qui presentes fuerunt: Johannes Dominici, clericus; Martinus Gomecij, Ffernandus Martini, Michael Iohannis, Rodericus Roderici, /²³ Petrus Didaci, homines domni Ffernandi, archidiaconi auriensis.

/²⁴ Ego, Johannes Iohannis, publicus notarius ecclesie auriensis, interfui et scripsi [Sinal].

¹ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *ru*.

44

1259, febreiro, 22.

Acenda Paz de Canedo vende a Sancha Ares de Canedo toda a herdade que ten de foro en Castrobo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 819.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 819.

In Dei nomine. Notum sit omnibus quod ego, Azenda Pelagij de Canedo, /² presentibus filiis meis Petro Pelagij, clerico, Johanne Pelagij et concedentibus pro se ipsis et pro /³ sororibus suis Marina Pelagij, Maria Pelagij, absentibus, vendo vobis, Sancie Arie de Ca/⁴nedo, totam meam hereditatem quam habeo de foro de IJJ^a in Castro Bono, /⁵ ad montem et fontem, cum omni directura sua, quod faciatis inde forum quod debe/⁶bam ego facere episcopo auriense per cartam diuisam per alphabetum, confectam in /⁷ter me et ipsum dominum episcopum, et habeatis eam iure hereditario uos et uox /⁸ uestra imperpetuum. Et debeo uos cum ea defendere ad directum, quia totum pre/⁹cium inde michi plenarie persoluistis.

Siquis igitur hanc meam uendicionem /¹⁰ infringere temptauerit, iram Dei habeat et pectet domino terre pro pena C /¹¹ aureos et vobis hereditatem dupplatam, et hec carta semper obtineat firmi/¹²tatem.

Ffacta carta VIII° kalendas marcij, era M CC XC VIIJ. Regnante in Cas/¹³tella et Legione rege domno Alfonso, episcopo Aurie domno Johanne.

/¹⁴ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Fernandi*, clericus de Canedo; *Petrus Fernandi* de Frexcedo; *Johannes Martini* /¹⁵ do¹ Barro; *Ffernandus Suerij*, presbiter.

/¹⁶ *Viuianus Petri*, notarius iuratus auriensis, qui interfuit et scripsit.

|*Sinal*: *Viuianus*|.

¹ O o está corrixido sobre un e.

45

1265, abril, 2.

Diego Pérez de Vilar e a súa muller María Estévez venden a Pedro Pérez de Eiroás e á súa muller María Vázquez unha casa en Vilar de Astrés e cinco castiñeiros en Peiceira.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 934.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 934.

Notum sit omnibus quod ego, *Didacus Petri* de Uillari, et uxor mea *Maria Stephanj* /² vendimus uobis, *Petro Petri* de Eyroaas, et uxorj uestre *Marie Uelasci* domum nos/³tram de Uillari de Astreis que stat in campo sub domo magna monasterij *Sancte* /⁴ *Columbe* et est de decima Deo. Item vendimus¹ uobis V castanarios in *Peyçey*/⁵ra cum ingressu et regressu, ad colligendum castaneas, et sunt de fo/⁶ro de terciā monasterio predicto et liberi ab omnj alio impedimento. Et debemus /⁷ uos deffendere ad directum cum dicta domo et castanarijs² et custodire /⁸ illos uobis, quod nos nec pars nostra faciamus in illjs³ uobis malum nec dapnum /⁹ per nos et per omnia bona nostra, quia totum precium pro dicta domo et castanarijs /¹⁰ nobis plenarie persoluistis.

Siquis igitur hanc cartam infringere temptauerit, /¹¹ iram dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit uobis in duplum restitu/¹²at et parti regie C morabitinos persoluat, carta nichilominus in suo robore /¹³ permanente.

Facta carta IIIJ^o nonas aprilis sub era M CCC IIJ^a. Reg/¹⁴nante in Legione et Castella rege domno Alfonso, episcopo in Auria /¹⁵ domno *Johanne*, jndeantato in Gallecia domno *Stephano Fernandi*.

/¹⁶ *Testes* ad hoc uocati: *Garsias Lupi* et *Johannes Senior*, pelliparij; /¹⁷ *Martinus* *Didaci* de Astreis; *Johannes Martini* de Uilla Ruuin; *Petrus Dominicj*, labo/¹⁸rator.

/¹⁹ Ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius auriensis, interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ Escribiu primeiro *vendo* e logo corrixiu en *vendimus*.

² As letras *ij* están corrixidas sobre *ea*.

³ O *j* está escrito sobre un *o*.

46

1265, novembro, 12.

Sancha Rodríguez vende a Xil Pérez a terceira parte da metade dun casal en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 947. Contén tamén o documento 49 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 947.

Notum sit omnibus presentibus et futuris quod ego, Sancia Rodericj, vendo uobis, Egidio Petri, /² terciam partem dimidij casalis quam habeo in filigresia Sanctj Stephanj de Untes, quod ca/³sale est de foro de tercia. Vendo inquam uobis dictam partem supradictj casalis hoc modo quod uos /⁴ et tota uestra posteritas habeatis illam iure hereditario perpetuo possidendam et faciatis /⁵ de illa quicquid uestre placuerit uoluntatj, quia totum precium pro illa confiteor a uobis plenarie /⁶ recepisse. Teneor etiam et promitto uos semper et uestros successores cum illa defendere ad directum /⁷ per me et per omnia bona mea.

Siquis igitur hanc meam uenditionem infringere attemptauerit, iram Dej /⁸ omnipotentis incurrat et quod petierit uel inuaserit uobis et uocj uestre in duplum restituat et /⁹ partj¹ regie C morabitinos in penam sue temeritatis persoluat, carta in suo robore per/¹⁰manente.

/¹¹ Facta carta IJ^c jdus nouenbris, era M^a CCC^a IIJ^a.

/¹² Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Dominicus Suerij, Michael Lupj, Johannes Tendarius, Martinus Franciscus, testes.

|Col. b| Dominicus Fernandj, Petrus Aluariz, Johannes Dominicj, Martinus Petri, testes.

/¹³ Ego, Petrus Munionis, portionarius auriensis et uicecancellarius ciuitatis eiusdem, qui scripsi, testis.

¹ Despois hai unha palabra borrada.

47

1266, marzo, 10.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Eanes, á súa muller Mariña Eanes e á súa descendencia as posesións que teñen en Queima Sapos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 953.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 953.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Johannes Martinj*, prior *Sancte Columbe*, et conuentus eius/²dem damus uobis, *Dominico Iohannis*, et uxorj uestre *Marine Iohannis* et progeniej uestre illam nostram hereditatem quantam /³ habemus in loco qui dicitur *Queyma Sapos*, talj conditione quod laboretis et paretis eam bene et detis inde terciam /⁴ partem de omnj fructu inde prouenienti monasterio *Sancte Columbe* per suum maiordomum in pace, cuj prouidea/⁵tis *competenter* dum ipsos fructus collegerit. Ipsa etiam hereditas non deficiat per laborem, que si defecerit per la/⁶borem, illam prior recipiat sua actoritate.

Vendere uel obligare uobis non liceat uel¹ pro anima dare /⁷ nec anniuersarium per illam ponere, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si noluerint uel necquiuerint *comparare* uel /⁸ *inpingnorare*, tunc uendatis uel *inpingnoretis* talj hominj mandato qui inde faciat forum in pace /⁹ *sicut* uos facere debetis, jta quod non sit miles nec potens nec maiordomus nec seruus alienus.

Et ducatis uos /¹⁰ nostram partem ad cellarium nostrum, si illud habuerimus in uilla de *Alongos*. Et illa hereditas *semper* debet re/¹¹manere in duabus personis tantum. Et debetis inde dare annuatim pro anniuersario J *solidum* in festo Pasce. Et sitis /¹² fideles [ua]sallj² et obedientes de hereditate illa.

Facta carta jn era M^a CCC^a IIIJ^a, VI° idus marcij, /¹³ per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* /¹⁴ Didaci, maiorino maiore in Galletia Sstephano *Fernandi*, tenente castellum³ de Alua domno *Martino* /¹⁵ Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Johannes Petri*, suprior; *Dominicus Martini*, uestiarius; *Tomas Fernandi*, cellerarius; /¹⁷ *Petrus Alfonsi*, quoquinarius; *Alfonsus Fernandi*, monachi.

Et ego, *Johannes* /¹⁸ *Iohannis*, publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ Antes está borrado *uobis*.

² O ms. está rompido.

³ Hai un trazo riscado sobre o e.

1266, maio, 23.

Gonzalo Eanes de Nóvoa, coa súa muller María Fernández, renuncian por eles e polas súas voces á herdade de Rouzós, que está en Agrobó e en Covelas, en favor da descendencia de Sancha Eanes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 957.

ED. SOUTO CABO, *Documentos*, 196-197.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 957.

Sabuda cousa seya a quantos esta carta uiren /² qe eu, don Gonzaluo Eanes de Nóuo, con /³ mía muller dona María Fernández, quitamos por sempre /⁴ e renuzamos por nós e por toda nossa uoz a ne/⁵tos e fillos de dona Sancha Eanes, que foy moller /⁶ de don

Vasco Fernández de Moreyras, e a toda sa uoz, /⁷ toda a demanda da herdade de Rrouzoos, conuén a /⁸ saber, que iaz in Agro Boo e in Couelas, que perteezen /⁹ aos casares de Rrouzoos. Et nós nen nossa uoz /¹⁰ non seyamos poderosos de lla nunca imbargar e por /¹¹ aqesto fezeron a nossa uoontade.

Et ninguun da /¹² nossa parte non sea ousado de *contra* esta quitazón /¹³ uiir nen passar; e se o fezer, peite aa outra parte /¹⁴ çen morauidís e a carta permeesca in súa rouor.

Feita /¹⁵ a carta X días ante *caendas*¹ junias, era M^a CCC^a IIIJ^a.

/¹⁶ Et que esto non uena in dulta e seya máis firme, /¹⁷ mandamos esta carta seclar de nostro seelo.

/¹⁸ Testimuyas a esto chamados: frey Pedro Alffonso e frey Domingo /¹⁹ de² Amoeyro; Johán Martíiz, clérigo de San Payo de Bóueda; /²⁰ Lopo Martíiz, Rrodrigo Fernández Caruallo, Johán Pérez Centroos, caua/²¹leyros; Pedro Stéueez de Costa de Monte; Johán Móogo, ca/²²pelán de Amoeyro; Bartholomeo, home de don Gonzal[uo]³.

/²³ Eu, Martín Pérez, notario iurado de Ourense, que o scriuj.

¹ Está escrito *k̄las*.

² Está na entreliña.

³ Faltan as letras *uo*.

49

1266, agosto, 4.

Xil Pérez vende a Domingos Martíis, en nome do convento de Santa Comba, a sexta parte do casal que Rodrigo Díaz, pai de Sancha Rodríguez, tiña en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, n° 947. Contén tamén o documento 46 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, n° 947.

REF. DURO, *Naves*, 146.

Notum¹ sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Egidius Petri, uendo uobis, Dominico Martinj, /² nomine et uoce conuentus monasterij Sancte Colunbe de Nauibus, sextam partem casalis quod Rodericus /³ Didacj, quandam ciuis auriensis, habebat in filigresia Sanctj Stephanj de Untes, quam sextam partem /⁴ Sancia Rodericj, filia eiusdem Rodericj, michi uendidit pro precio quod michi et sibi bene *complacuit*, de [quo]² /⁵ precio sibi plenarie satisfecj.

Vendo inquam uobis dictam sextam partem hoc modo quod dictus conu[entus]² /⁶ habeat et possideat illam iure hereditario in perpetuum et faciat de illa quicquid sibi placuerit, /⁷ quia totum precium pro illa michi integre persoluistis. Est autem dictum casalem [de decima Deo]² /⁸ et habet de directuris XXVJ soldos. Teneor etiam et promitto uos semper [defendere]² /⁹ ad directum per me et per omnia bona mea.

Siquis igitur contra hanc meam uenditionem [uenire pre]/¹⁰sumpserit², iram Dej omnipotentis incurrat et quod petierit uobis [et uocj uestre in duplum restituat et partj]² /¹¹ regie C morab^{it}inos in penam persoluat, carta nichilominus [in suo robore permanente]².

/¹² Facta carta IJ^e nonas augustj, era M^a CCC^a IIIJ^a.

/¹³ Qui presentes fuerunt:

|Col. a| Petrus Aluarj, Munio Uelascj, Matheus Johannis, testes.

|Col. b| Aluarus (?) Petri, Petrus Petri, Dominicus Michaelis, testes.

|Col. c| Johannes Petri, testis.

/¹⁴ [Ego]³, Petrus Munionis, portionarius auriensis et uicecancellarius ciuitatis eiusdem, qui scripsi, testis.

¹ Antes está escrito "Notum sit omnibus presentibus et futuris per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Egidius Petri, vendo / uobis, Dominico Martinj, nomine et uoce monasterij Sancte Columbe de Nauibus".

² No ms. non se le.

³ O ms. está rompido.

50

1267, abril, 15.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez e á súa descendencia a leira de Cerdeira e a herdade que este lle comprou ao crego Pedro Eanes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 972.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 972.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, Johannes Mar²tinj, prior monasterij Sancte Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, Petro Petri, et proge³niej uestre unam laream que uocatur de Cerdeira, que fuit de illo casalj in quo /⁴ moratur¹ Didacus Fernandi, talj condicione quod laboretis et paretis eam bene de /⁵ uinea, et detis inde² annuatim terciam partem de omnj fructu quem inde /⁶ perceperitis monasterio Sancte Columbe per suum maiordomum in pace, vinum in tor⁷culari, cuj debetis prouidere competenter dum ipsos fructus collegerit, et /⁸ sitis fideles uasallj priorj Sancte Columbe et hoberientes³ de ipsa hereditate.

/⁹ Concedimus etiam uobis illam emptionem de hereditate quam comparastis de Petro /¹⁰ Iohannis, clerico, que hereditas est de illo nostro casalj de uistiaria. Conce¹¹dimus illam uobis secundum cartam inde factam Ruderico Didaci, ciuj au¹²riensi. Que hereditas non deficiat per laborem, que si defecerit et amonj¹³ti nolueritis corrigere, monasterium recipiat illam sua actoritate.

/¹⁴ Vendere uel obligare uobis non liceat, uel pro anima dare nec anniuersarium per /¹⁵ illam ponere, nisi monasterio Sancte Columbe; quod si de monasterio noluerint uel nec¹⁶quierint comparare uel impingnorare, tunc uendatis uel impingnoretis talj /¹⁷ hominj mandato qui inde faciat forum in pace sicut uos facere debetis, /¹⁸ jta quod non sit miles nec potens nec maiordomus nec religiosa per¹⁹sona nec seruus alienus.

Facta carta jñ era M^a CCC^a V^a, VIJ^o X^o kalendas /²⁰ maij, per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante in Le/²¹gione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in /²² Galletia Stephano *Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

/²³ Qui presentes fuerunt: *Iohannes Petri*, suprior; *Dominicus Martini*, uestiarius; /²⁴ *Martinus Micahelis*, *Petrus Alfonsus*, *Tomas Fernandi*, *Alfonsus Fernandi*, /²⁵ monachis.

Et ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ Usa a abreviatura de *us* co valor de *ur*.

² Leva unha abreviatura de *er* innecesaria.

³ O *h* está corrixido sobre un *l*.

51

1267, abril, 19.

Mariña Díaz, dita Cadea, renuncia en favor do mosteiro de Santa Comba sobre o dereito e propiedade do casal de Minforte en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 974.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 974.

Sub era M CCC V^a, XIIJ^o kalendas maij. Notum sit /² omnibus quod ego, *Marina* Didaci, dicta Cadēa, quito, cedo /³ et renuncio monasterio *Sancte Columbe* totum jus, domi/⁴nium, possessionem et proprietatem que ego et filius meus Di/⁵dacus Petri habemus seu habere debebamus in casali de /⁶ Ami[nforte]¹ de filigresia de Vntes, ratione mea et dicti /⁷ Didaci Petri, filij mej, et Petri Cadēa, quondam uiri mej.

/⁸ Et totum jus, dominium, possessionem et proprietatem que /⁹ ego et dictus filius meus habemus seu habere debebamus, pro /¹⁰ me et pro dicto filio meo auferro a me et ab ipso et trans/¹¹fero in potestatem dicti monasterij per traditionem istius car/¹²te quam inde fieri iubeo. Et obligo me et omnia bona mea /¹³ eidem monasterio in C morabitinos quod numquam ego nec iamdictus /¹⁴ filius meus casale demandemus predictum et ad defenden/¹⁵dum illud monasterium cum ipso casalj de me et de dicto fi/¹⁶lio meo.

Et mando quod quicumque contra hanc cartam uenire temp/¹⁷tauerit, quod pectet illj monasterio C morabitinos ante quam in ju/¹⁸dicio uel extra iudicium audiatur, carta nichilominus in /¹⁹ suo robore permanente.

/²⁰ Testes ad hoc uocati: *Johannes Suerij*, dictus Porcallo; *Dominicus* /²¹ *Iohannis* de Pennaigia; *Johannes Iohannis*, filius quondam *Johannis Salua*/²²toris; *Parisius Fernandi*; *Petrus Iohannis*, dictus Criado; *Arias Petri* /²³ de Velle; *Petrus Martini* de Vntes.

/²⁴ Ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius auriensis, in/²⁵terfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ No ms. non se le. O nome do casal é o que indica a información de arquivo que se encontra no dorso do documento.

1268, maio, 30.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Eanes, dito Cansada, á súa muller Sancha Pérez, aos seus fillos e á descendencia destes un monte na vila de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 997.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 997.

In Deij nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, *Johannes Martini*, prior *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, *Iohannj* ^{/2} *Iohannis*, dicto Cansada¹, et uxorj uestre *Santie Petri* et filijs uestris *Petro Iohannis*, *Laurentio Iohannis* et *Didaco Iohannis* et progeniej eorum, quem^{/3} dam montem in uilla de Untis, in loco qui iacet super uiam que uadit de monasterio ad ecclesiam de Untis et inde superius quantum inde po^{/4}tueritis arrumpere et excolere de ipso monte; tali pacto, uidelicet, quod detis inde annuatim terciam partem de omnj fructu quem inde ^{/5} perceperitis priorj *Sancte Columbe* per suum maiordomum in pace, cuj debetis prouidere *competenter* dum ipsum fructum collegerit, panem in area ^{/6} et vinum in torculari, nisi prior tenuerit cellarium in ipsa uilla de Untis et tunc debetis illum ponere in ipsum cellarium. Et sitis ^{/7} fideles uasallj et obediens prioris *Sancte Columbe* de ipsa hereditate. Que hereditas non deficiat per laborem, que si defecerit et amo^{/8}ni fueritis et nolueritis corrigere, monasterium illam recipiat sua actoritate. Quod si sine semine decesser[itis, ipsa here]^{/9}ditas² remaneat monasterio *Sancte Columbe* in pace.

Vendere uel obligare uobis non liceat, uel pro anima dare nec anni[uersarium per illam]² ^{/10} ponere, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si de monasterio noluerint uel necquiuierint *comparare* uel *impingnorare*, t[unc uendatis uel]² ^{/11} *impingnoretis* talj hominij mandato qui inde faciat forum in pace *sicut* uos facere debetis, jta quod non sit miles nec p[otens nec]² ^{/12} maiordomus nec seruus alienus nec religiosa persona. Debemus etiam *amparare* uos cum ipsa hereditate ab omnj parte uo[s super]² ^{/13} illam inpetente, si ratione monasterij uos inpetierint.

Facta carta jn era M^a CCC^a VI^a et quot III° *kalendas* iunij per manum *Johannis* [*Iohannis*]², ^{/14} monachi, publici notarij. Regnante in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in Galletia [Ste]^{/15}phano² *Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino* Alfonsi.

^{/16} Qui presentes fuerunt: *Dominicus Martini*, quoquinarius; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Petrus Alfonsi*, *Alfonsus Fernandi*.

Et ego, *Johannes* [*Iohannis*]², ^{/17} publicus notarius, qui interfuj et scripsi [*Sinal*].

¹ O s está escrito sobre un l.

² O ms. está rompido.

53

1269, febreiro, 12.

O prior [Xoán Martís] e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María [...], e a Xóan Pérez e á súa muller Maior Martís, e á súa descendencia un soar en Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1007.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1007.

[In Dei nomine, amen]¹. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, [Johannes Martini]¹, /² prior Sancte Columbe et conuentus eisdem damus uobis, Petro Arie, et uxorj uestre Marie [...]¹ /³ et Johannj Petri et uxorj uestre Maiori Martini et progeniej uestre unum solarem in uil/⁴la de Palmes, sicut est marcatum han[...]¹libus¹; tali pacto, scilicet, quod detis inde nobis /⁵ annuatim unum soldum et duos capones bonos, quos si forte non potueritis [hab]ere¹, /⁶ debetis dare pro eis XVI denarios in festo Sancti Martini, jta tamen quod de illo sola/⁷ri non ueniat nobis malum. Et hoc fiat sine [...]¹, sciendum quod de illo solari /⁸ debet habere Iohannes Fernandi de Gustey et progenies eius unum soldum annuatim, quia habet /⁹ ibi quinionem suum.

Et est pactum inter nos et ipsum quod si uoluerit uendere uel obligare /¹⁰ uel inpignorare seu pro anima dare uel quoquo modo alio alienare, non liceat ipsi Iohannj, /¹¹ nisi monasterio Sancte Columbe; quod si sine semine decesseritis, predicta hereditas re/¹²maneat monasterio Sancte Columbe in pace.

Facta carta jn era M^a CCC^a VIJ^a et quot IJ^c /¹³ idus februarij, per manum Iohannis Iohannis, monachi, publici notarij. Regnante in Legione /¹⁴ domno Alfonso, episcopo auriense domno Johanne Didaci, maiorino maiore in Galletia Stephano Fernandi, /¹⁵ tenente castellum de Alua domno Martino Alfonsi.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: Dominicus Martini, quoquinarius; Tomas Fernandi, uestiarius; Petrus Alfonsi, /¹⁷ Alfonsus Fernandi, mo[n]achis².

Et ego, Johannes Iohannis, publicus notarius, interfuj et scripsi |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Falta o n.

54

1269, febreiro, 13.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Eanes a novena parte do casal de Sa e un terreo en Fondo de Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1008.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1008.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego¹, *Johannes Martini*, prior monasterij /² *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, *Sebastiano Iohannis*, nonam partem illjus nostri casalis /³ de Saa, quam partem tenebatis cum alijs hominibus qui sunt in priorj carta. Damus inquam illam /⁴ uobis et cuj uolueritis illam dimitere in morte uestra et progeniey ipsius, tali condicione, uide/⁵ licet, ut laboretis et paretis eam bene et plantetis eam totam et detis inde annuatim /⁶ terciam partem de omnj fructu qui inde prouenerit per nostrum maiordomum in pace, cuj debe/⁷ tis prouidere dum ipsos fructus collegerit. Et seruatis omnibus alijs condicionibus que sunt in /⁸ priorj carta, excepto quod habeatis et possideatis eam iure hereditario inperpetuum, nisi /⁹ deficiat progenies tenentium.

Adimus etiam uobis aliud terrenum in Fundo de Soutelo super /¹⁰ Portu Aluo, sicut marcauit illud uobis *Johannes Martinj*, prior; tali condicione ut plantetis /¹¹ illud et paretis bene jta quod non deficiat per laborem, quod si defecerit et amoniti nolueritis /¹² corrigere, monasterium recipiat illud sua actoritate. Seruatis sicut diximus in omnibus alijs /¹³ condicionibus prioris carte similiter et istius.

Facta carta jn era M^a CCC^a VIJ^a et quot jdibus fe/¹⁴bruarij. Regnante in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne Didaci*, maiorino maiore /¹⁵ in Galletia Stephano *Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino Alfonsi*.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Dominicus Martini*, quoquinarius; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Petrus Alfonsi*, *Alfonsus* /¹⁷ *Fernandi*, monachis.

/¹⁸ Et ego, *Johannes Iohannis*, monach[us]², publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *monachi*.

55

1269, xullo, 1.

O prior Xoán e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz e a seu irmán Domingos Paz, e ás súas mulleres Mariña Fernández e Serra Pérez, e á súa descendencia un soar na vila de Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1023.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1023.

Jn Dej nomine, amen. [Notum]¹ sit omnibus tam presentibus quam futuris quod nos, *Johannes*, prior monaste/²rij *Sancte Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, *Martino Pelagij*, et fratri uestro *Dominico Pelagij* /³ et uxoribus uestris *Marine Fernandi* et *Serre Petri* et progeniey uestre, unum solare in uilla de /⁴ [Pa]lmes¹ terminatum quod habeat XXⁱ et octo cubitos in longum et XIJ^{or} in amplo, talj condi/⁵[ci]one¹ quod detis inde annuatim duodecim soldos priorj *Sancte Columbe* et unum soldum pro annj/⁶uersario in festo *Sancti Martinj*, et abeat illud iure hereditario possidendum. Et quidcumque /⁷ tenuerint illud sint

inde fideles uasallj monasterij *Sancte Columbe* et non ueni[a]t² inde /⁸ malum monasterio *Sancte Columbe*; et si forte aliquid acciderit, pacificetur per duos homines /⁹ bonos monachos predicti monasterij.

Vendere uel obligare seu pro anima dare uel anniuersarium /¹⁰ aliud per illud ponere non [liceat]³, nisi monasterio *Sancte Columbe*; quod si forte de monasterio noluerint uel /¹¹ necquierint *comparare* uel obligatum accipere, tunc uendatis uel obligetis talj hominj /¹² mandato qui teneatur ad omnia ista que uos teneminj per istam cartam.

Facta carta jn era M^a /¹³ CCC^a VIJ^a et *quotum kalendas iulij*, per manum *Johannis Iohannis*, monachi, publici notarij. Regnante /¹⁴ in Legione domno *Alfonso*, episcopo auriense domno *Johanne* Didaci, maiorino maiore in Galletia /¹⁵ *Stephano Fernandi*, tenente castellum de Alua domno *Martino Alfonsi*.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: *Petrus Alfonsi*, suprior; *Tomas Fernandi*, uestiarius; *Alfonsus Fernandi*, /¹⁷ quoquinarius; *Velasus Menendi*, *Johannes Petri*, *Martinus Petri*, *Petrus Iohannis*, *Dominicus [Martini]*¹, /¹⁸ monachi.

Et ego, *Johannes Iohannis*, publicus notarius, qui interfuj et scripsi |*Sinal*|.

¹ O ms. está rompido.

² Está escrito *ueniet*.

³ No ms. falta.

56

1270, marzo, 26.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Estévez de Costa de Monte e a un seu fillo o casal de Mandrás.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1040.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1040.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, *Johannes Martini*, prior monasterij *Sancte* /² *Columbe*, et conuentus eiusdem damus uobis, *Petro Stephanj* de Costa de Monte, et unj filio uestro tantum in morte /³ uestra nominato, nostrum casale de Mandraes cum omnibus directuris et pertinentijs suis, cum molendino nostro, per ubicumque /⁴ melius illud potueritis obtinere; tali condicione, uidelicet, quod uos, *Petrus Stephanj*, teneatis illud et posside⁵atis, et detis inde annuatim qui[n]quaginta¹ solidos in uita uestra tantum in festo *Sancti Martini* priorj *Sancte Columbe*.

/⁶ Et post mortem uestram, ille filius uester nominatus cuj debet remanere illud casale det inde terciam partem /⁷ panis et uini, panem in area et uinum in torculari, [per nostrum maiordomum]² cuj debetis prouidere *competenter* dum ipsos fructus /⁸ collegerit. Debet etiam dare pro directuris XXⁱ et octo *solidos* in festo *Sancti Martinj* et unum soldum pro anniuersa⁹rio in festo Pasce.

Et uos³, *Petrus Stephanj*, debetis ibi plantare statim unam bonam senaram de uinea et labo¹⁰rare eam bene, et filius uester tenere eam cum supradictis et excolere eam bene et

dare etiam de ipso casali li/¹¹num et legumina et cericu, secundum quod in tempore ueteri consueuerun[t]⁴ dare de ipso casali per nostrum maior/¹²domum in pace. Et in morte illius uestri filij, debet illud casale remanere liberum et in pace monasterio /¹³ Sancte Columbe sine aliquo contradicione.

Et debetis uos, Petrus Stephanj, et filius uester plantare ibi arbores /¹⁴ in loco competenti ubi non noceant multum panj et uino, sed sint ad utilitatem uestram et casalis /¹⁵ et habitantium postea in eo. Et non debet ipsum casale deficere per labore, quod si defecerit et amoni/¹⁶ti corrigere nolueritis, debet monasterium ipsum recipere sua actoritate. Et debetis dare octo solidos /¹⁷ pro luctuosa unus quisque uestrum, et ipse filius uester debet in morte sua dimittere in ipso casali unum /¹⁸ bonum armentium pro particione, meliorem quem ibi inuenerit, excepto uno; et si ibi in ipso casa/¹⁹li non fuerit inuentus, debet dare pro eo XXX^a solidos legionensis monete.

Qui hoc pactum fre/²⁰gerit, pectet alteri parti qui[n]quaginta¹ morauitinos et carta nichilominus⁵ in suo robore per/²¹manente.

Que fuit facta jn era M^a CCC^a VIIJ^a et quot VIJ^o kalendas aprilis, per manum Iohannis Iohannis, /²² publicj notarij. Regnante in Legione domno Alfonso, episcopo auriense domno Johanne Didaci, maio/²³rino maiore in Galletia domno Stephano, tenente castellum de Alua domno Martino Alfonsj.

/²⁴ Qui presentes fuerunt: Alfonsus Fernandi, suprior; Tomas Ffernandi, vestiarius; Johannes Petri, quoqui/²⁵narius; Dominicus Martini, Petrus Alfonsus, Velascus Menendi, Martino Petri, Petrus Iohannis, /²⁶ monachi.

/²⁷ Et ego, Johannes Iohannis, monachus⁵, qui interfuj et scribsi |Sinal|.

¹ Falta o n.

² No ms. falta.

³ Está na entreliña.

⁴ Falta o t.

⁵ No final da palabra está riscado is.

57

1272, xuño, 25.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Pedro Eanes, dito Tenreiro, e á súa muller Guillerma García tres moios de pan e dezaseis soldos de afonsís cada ano durante a súa vida, en troca de canta herdade teñen estes en Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1076. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1076.

REF. DURO, *Naves*, 147.

Jn Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod /² ego, Johannes Martini, prior monasterio Sancte Columbe, et conuentus eiusdem damus /³ uobis,

Petro Iohannis, militi, dicto Tenrario, et Guilelme Gassie, uxo/⁴ri ejus, in uita amborum IIIes modios de pane, scilicet, duos de centeno /⁵ et unum de uelanico, per talegam ferratam auriensem de bono pane, et /⁶ decem et VI solidos istius monete que dicitur de alfonsiis uel equiualen/⁷tes¹ eis denariis. Et debetis habere istum panem annuatim usque ad /⁸ kalendas septembris² et denarios supradictos usque ad festum Sancti Martinj.

/⁹ Pro quibus modiis et denariis datis nobis quantam hereditatem habetis in ter/¹⁰mino de fiiglesia de Roucoos, sicuti modo illam habetis et sicuti de/¹¹distis eam predictae uxori uestre in donacione, que presens est et conce/¹²dit pactum istud. Quam hereditatem debetis tenere in uita uestra am/¹³borum tantum et, in morte uestra amborum, debet ipsa hereditas remanere /¹⁴ monasterio Sancte Columbe libere et in pace, sicuti modo illam recipimus ad uobis.

/¹⁵ Et ne hoc in dubium ueniat, facimus inde fieri instrumentum pu/¹⁶blicum diuisum per alfabetum.

Quod fuit factum monasterio Sancte Co/¹⁷lumbae in era M^a CCC^a X^a et quot VIJ^o kalendas iulias.

Qui presentes fue/¹⁸run[t]³: Alfonsus Fernandi, suprior; Dominicus Martini, Tomas Fernandi, Velascus /¹⁹ Menendi, Johannes Petri; Martinus Petri, uestiarius; Petrus Iohannis, monachi⁴; /²⁰ Arias Gomecij, Tomas Iohannis, Ffernandus Lupi, layci.

Et ego, /²¹ Iohannes Iohannis, monachus, publicus notarius, qui interfui et scripsi |Sinal|.

¹ Usa o sinal tironiano para representar o primeiro e.

² Está escrito *sebtris*.

³ Falta o t.

⁴ Leva o i na entreliña.

1272, xuño, 25.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Pedro Eanes, dito Tenreiro, e á súa muller Guillerma García tres moios de pan e dezaseis soldos de afonsís cada ano durante a súa vida, en troca de canta herdade teñen estes en Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1077. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1077.

In Dej nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris /² quod ego, Johannes Martini, prior monasterio Sancte Columbe, et conuentus /³ eiusdem damus uobis, Petro Iohannis, militi, dicto Tenrario, et /⁴ Guilelme Gassie, uxori ejus, in uita amborum IIIes modios de /⁵ pane, scilicet, duos de centeno et unum de uelanico, per talegam /⁶ ferratam auriensem de bono pane, et decem et VI solidos istius monete /⁷ que dicitur de

alfonsiis uel equiualentes¹ eis denariis. Et de⁸betis habere istum panem annuatim usque ad kalendas septembris et dena⁹rios supradictos usque ad festum Sancti Martinj.

Pro quibus modiis /¹⁰ et denariis datis nobis quantam hereditatem habetis in termino /¹¹ de fiiglisia de Roucoos, sicuti modo illam habetis et sicuti de/¹²distis eam predictae uxori uestre in donacione, que presens /¹³ est et concedit pactum istud. Quam hereditatem debetis tenere /¹⁴ in uita uestra amborum tantum et, in morte uestra amborum², debet /¹⁵ ipsa hereditas remanere monasterio Sancte Columbe libere et in pace, /¹⁶ sicuti modo illam recipimus ad uobis.

Et ne hoc in dubium ueniat, /¹⁷ facimus inde fieri instrumentum publicum diuisum per alfabetum.

/¹⁸ Quod fuit factum monasterio Sancte Columbe in era M^a CCC^a X^a et quot /¹⁹ VIJ^o kalendas iulias.

Qui presentes fuerun[t]³: Alfonsus Fernandi, superior; /²⁰ Dominicus Martini, Tomas Fernandi, Velascus Menendi, Johannes /²¹ Petri; Martinus Petri, uestiarius; Petrus Iohannis, monachi; /²² Arias Gomecij, Tomas Iohannis, Ffernandus Lupi, layci.

/²³ Et ego, Iohannes Iohannis, monachus, publicus notarius, qui interfui /²⁴ et scripsi [Sinal].

¹ Usa o sinal tironiano para representar o primeiro e.

² Despois está borrado *tantum*.

³ Falta o t.

59

1272, agosto, 24.

O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Fernando Fernández e á súa muller Costanza López tres moios de pan no lugar de Meá, na freguesía de Santo André de Castro, e vinte soldos de afonsís cada ano durante a súa vida; en troca, o convento recibe tanta herdade teñen estes na vila de Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1080.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1080.

In Deij nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris quod ego, Johannes Martini, prior monasterij Sancte /² Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, Fernando Fernandj, militi, et uxori uestre Constantie Lupi IIJ^{es} modios /³ de pane, scilicet, duos de centeno et unum de uelanico, in fiiglisia Sancti Andree de Castro in loco qui dicitur Mediana, /⁴ quantum ibi abuerit prior. Et si ibi non fuerit¹ complementum illorum trium modiorum, compleantur in casali in comodo /⁵ moratur Petrus Fernandi, dictus Niger; et quantum inde dederit ipse seruicialis, deferat illum ad ecclesiam Sancti Andree /⁶ in uita uestra amborum tantum.

Et propter hoc datis uos nobis quantam hereditatem habetis in uilla de Roucoos, scilicet, /⁷ terciam partem illius casalis uestri de Roucoos, cum omnibus forarijs et

pertinentijs suis, ingressibus et egressibus, /⁸ fontibus et montibus, jta quod relinquatis in morte posterioris uestri monasterio Sancte Columbe in pace. Et teneatis /⁹ istam hereditatem supradictam et predictos IIJ^{es} modios in uita uestra amborum tantum. Teneatis etiam annuatim /¹⁰ XXⁱ solidos istius monete que modo currit, scilicet, alfonsinorum, uel si forte cucurrerit moneta le/¹¹ gionensium, secundum quod consueuerat, de illis dentur uobis illj XXⁱ solidis in uita uestra tantum. Et debent uobis /¹² persoluere prior et monasterium predictos IIJ^{es} modios et dictos denarios in festo Sancti Martinj.

Siquis igitur /¹³ contra hanc cartam uenire presunserit, iram Dei omnipotentis incurrat et quantum quesierit alteri parti in duplum /¹⁴ restituat et uoci domino terre C morabitos persoluat, carta ista nichilominus in suo robore permanen/¹⁵te.

Facta carta jn era M^a CCC^a X^a et quot VIIIJ^a kalendas septembris. Regnante in Legione domno Alfonso, episcopo au/¹⁶riense domno Johanne Didaci, maiorino maiorj in Galletia Stephano Fernandi, tenente castellum de Alua domna /¹⁷ Maria Menendj.

/¹⁸ Qui presentes fuerunt: Alfonsus Fernandi, superior; Dominicus Martini, Tomas Fernandi, Velascus Menendj, /¹⁹ Johannes Petri, Martino Petri, Petrus Iohannis, monachi.

Et ego, Iohannes Iohannis, monachus notarij (sic), /²⁰ qui interfuj et scripsi et signum meum acponj, quod tale est² |Sinal|.

¹ Leva o i na entreliña.

² Está escrito no sinal.

60

1276, abril, 13.

O prior Afonso e o convento de Santa Comba fan un aforamento a Xoán Pérez e á súa muller na Retorta*.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 44. Latín.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 44.

Data: “Facta [carta sub era] M^a CCC^a XIIIJ^a, / idus aprilis. Regnante [in] Legione et Castella rege Alfonso, episcopo in Auria domno Johanne Didacj, / maiorino maiore in Gallecia domno Johanne Ffernandi”.

Notario: “Ego, Johannes Martini, publicus auriensis notarius, qui interfuy et scrip[si]”.

* A información de arquivo que se encontra no dorso do documento indica que se trata dunhas herdades da Retorta polas que deberán pagar a terceira parte.

1276, xullo, 9.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz, á súa muller Mariña Fernández de Barro e aos seus fillos unha herdade que foi de Xoán Miguez en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1245.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1245.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Alfonsus* Petri, prior /² *Sancte Columbe* de Nauibus, et omnis eiusdem conuentus damus uobis, *Martino* Pelagij, et /³ uxori uestre *Marine Fernandi* de Barro et filijs uestris *Johanni Martini* et *Dominico Martini* /⁴ et *Petro Martini*, illam hereditatem que fuit *Johannis* Micahelis in Untis, quomodo¹ tenemus /⁵ in potestate nostra, excepta illa larea de Nugaria quam retjnemus pro nostra /⁶ senara; tali condicione ut habeatis illam et possideatis in uita uestra tantum, et /⁷ laboretis et paretis eam bene.

Et detis inde monasterio annuatim terciam partem /⁸ omnis frutus, preter sericum et cepes, de quibus medicetatem (*sic*) dabitis, et exceptis inde /⁹ domibus et arboribus, pro quibus dabitis annuatim X solidos legionensis monete in festo /¹⁰ *Sancti Martini*, videlicet, pro illis arboribus que modo ibi sunt. Et dabitis monachis an /¹¹ nuatjm pro lino XVIII denarios in festo Assumpcionis, et III^a die ante festum *Sancte Columbe* /¹² J ssolidum pro anniuersario. Et dabitis annuatim ad senaram VIII homines in januario et VIII /¹³ in februario et VIII in marcio, cum eos prior pecierit. Et non colligetis fructus /¹⁴ sine ministro monasterij, cui prouidebitis² in cibo et potu ad fructus colligendos, panem /¹⁵ in area et uinum in torcularj. Et debet hereditas semper esse populata et non cre /¹⁶ abitis ibi aliquem generosum, nisi consensu priorjs.

Vendere uel obligare seu pro anima /¹⁷ dare uobis non liceat nisi monasterio supradicto. Adimus etiam quod predicta hereditas non diu /¹⁸ idatur, sed semper unus teneat illam qui respondeat monasterio de suo directo et /¹⁹ suis fratribus de suo. Post mortem uero uestram predicta hereditas remaneat libere et in pace /²⁰ monasterio supradicto. Et si potueritis obtinere de altera hereditate que est alienata, pla[ntetis]³ /²¹ nobis et persoluatis monasterio suam partem, ut superius est nominatum. Et debemus uobis anp[arare]³ /²² secundum posse nostrum.

Facta carta VII° jdus julij sub era M^a CCC^a XIII^a. [Reg]/²³ nante³ in Legione et Castella domno *Alfonso*, ecclesia auriense vacat, majorino [maiore]³ /²⁴ in Gallecia domno *Johanne Fernandi*.

Testes: *Petrus* Petri, majordomus; *Viuianus Domin[ici]*, ...]³ /²⁵ Nunj, scutarius.

Et ego, *Petrus* Iohannis, publicus notarius, qui interfui [et scripsi]³ |Sinal|.

¹ Usa a abreviatura de *quod* co valor de *quo*.

² Leva *ti* na entreliña.

³ O ms. está rompido.

1278, xullo, 10. San Cibrao (1278, xuño, 8. Segovia / 1278, xullo, 8. A Rocha Forte)

Os porteiros Pedro Martís e Fernando López entregan ao prior Afonso Pérez e ao mosteiro de Santa Comba o lugar de San Cibrao e o couto de Mende, en virtude de dúas cartas do rei Afonso X e de Estevo Fernández, meiriño maior en Galiza, respectivamente. Inclúense ambas as cartas.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 11.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 808 [Rexesto da carta de Afonso X].

REF. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I, 243-244; DURO, *Naves*, 147.

Sabian quantos esta carta viren que en presenza de mjn, Affonso Pérez, público e jurado notario d'Ourense, e das testimūyas de juro escritas a aquesto spe[çialmente]¹ /² chamadas e rogadas, Pedro Martíz, porteyro del rrey, per carta del rrey asseelada do seu seelo colgado, et Ffernán López, porteyro de don Estéuano Fernán[dez, meyrino mayor]¹ /³ en Galliza, per una carta deste don Estéuano aberta asceclada do seu seelo nas costas, o teor das quaes² cartas anbas no fundo deste estrumento [se contén]¹, /⁴ outorgaron a don Afonso Pérez, prior do moesteyro de Santa Coomba, por ssi e pollo conuento desse meesimo moesteyro, vn lugar [a que cha]⁵ mam¹ San Çibrão, metendo este prior, por ssi e pollo conuento desse meesimo moesteyro, no jur e na possissón das casas [e dos moýños deste lugar]¹ /⁶ de San Çibrão sobredito meténdoo dentro.

Et per esta entrega dezían estes porteyros sobreditos que entregauan a este prior sobredito por ssi [e pollo conuento desse meesimo]¹ /⁷ moesteyro o couto de Meende con todos seus dereytos e con todas súas perteenças, e que per esta possissón en que o metían destas casas e destes moýños [deste lugar de San]¹ /⁸ Çibrão, que lle entregauan tódassllas outras cousas e herdamentos que pertijían a este lugar de San Çibrão e a este couto de Meende. Et que per esta entrega que lle [fazían, que o]¹ /⁹ metían no jur e na possissón deste lugar e deste herdamento de San Çibrão e deste couto de Meende. Et encoutaron estes porteyros sobreditos na [pena que se]¹ /¹⁰ contén nos priuillegios de Santa Coomba a todos aqueles que este lugar e este herdamento de San Çibrão et este couto de Meende embargass[en]¹ /¹¹ ou entrassen ao prior e ao conuento sobreditos.

A qual entrega ffeyta ao prior sobredito por ssi e pollo conuento, Gonçaluo Ramírez, escudeyro [de Pedro]¹ /¹² Eanes², esleyto d'Ourense, e outros escudeyros desse esleyto, e Pedro Rodríguez, mayordomo, e Johán Saco, clérigos do esleyto, tomaron e entraron [este lugar]¹ /¹³ de San Çibrão sobredito ao prior sobredito.

O teor da carta del rrey é² atal:

Don Alfonsso, por lla graçia de Dios rrey de Castiella, de León, [de Toledo, de Gallizia]¹ /¹⁴ de Seuilla, de Córdoua, de Murça, de Jahén² e del Algarbe, a llos conceios², justiças, alcales, merinos², comendadores e a tódollos otros apportellados de llas [villas]³ /¹⁵

et de llos lugares⁴ del obispado de Orense, también del rregallengo² como² del abbadengo², salut e graçia.

Sepades que yo tengo por bien que don Abrahán² Aben/¹⁶xuxén, yerno² del almoxariff don Moyr, recabde por mý todas llas sacas de llas cosas uedadas que sacaron de mío rregno² contra mío deffendimiento, e /¹⁷ los priuillegios quebrantados e las cartas mías e de llos otros rreys e las cosas descaminadas² e llos bienes de aquellos que muriron sin herederos e el mostrenco, assí /¹⁸ como² veredes en las otras mis cartas que uos embío en esta rrazón. Et sobre esto embío allá a Pedro Martínez, este mío portero, que faga llas entregas destas cosas sacadas (?) /¹⁹ de aquellos que algunas² cosas ouieren a dar por esta rrazón ssi dar non llo quissieren, et que saque su portaría como² deue de allý [do]nde¹ fezere lla entrega.

Et qual/²⁰quier que peyndra lle amparasse, pecharm'íe en pena² çient² morauedis de lla moneda nueua. Et se mester ouier ayuda para esto, mando a llos allcalles e a llos /²¹ justiças e a todos llos otros apportellados qu'el aiuden a complir esto que o yo mando e non fagan ende al, sinón por qualesquier que fínçasse que assí non llo /²² ffeziessen, mando a este mío portero que llos emplaze que sean ante mý del día que llos emplazaren a XX^{te} días, et yo escarmentarillo he de aquella guisa que /²³ ouiere por bien.

Dada en Segouia, VIIJ^o días de junio, erra de mill² e CCC^{os} e XVJ años.

Yo, Domingo Rroýz, lla fiz escriuir por mandado del [rrey]¹.

/²⁴ Johán Pérez.

O teor da carta de don Estéuano é² tal:

De mjn, don Estéuano Fernández, merjno mayor en Galliza, al conçello² e a llos juýzes [de]¹ /²⁵ Ourense, e a tódollos otros conceios, alcaldes², juýzes e otros omnes de todo el obispádigo de Ourense que esta mj carta viren, salut e graçia, [assí]¹ /²⁶ como² a aquellos que amo e en que fío e para quales querría bona uentura.

Fágouos saber que yo embío allá Fernán López, mío portero que esta carta leua, que entregue /²⁷ al prior e al conuento de Santa Columba² el couto de Meende e el otro herdamiento todo qu'el tienen forçado el cabildo de Ourensse, segunt que estaua /²⁸ quando gello forçaron con llos nouos e prouechos que dende leuaron o podrían leuar des entonde a acá. Et otrossí que penore e affínque este cabildo /²⁹ sobredicho en quanto lles fallare por llos mill² marchos e por llas quinientas libras del oro por llo quebrantamiento del priuillegio de Santa Columba, e que llo entre/³⁰gue a don Abrahán Abenxuxén o a aquellos que llo han de rracabdar por él, todo assí móuil como² rrayz, per uquer que llo meior parado fallare, segunt /³¹ manda el priuillegio e las cartas del rrey.

Por que uos yo mando a cada unos de uós, per huquier que este Fernán López acaçere en uuestros lugares, /³² que quando quier que uos este Ffernán López llamar que aya mester uuestra ayuda para complir esto qu'el yo mando, que uós que uayades con el e que llo aiudedes en guisa /³³ que él que llo poda complir bien e derechamientre, que con minga dello que uós y auedes de ffazer qu'él que llo non lexe todo de complir. Et desto nenguno non sea escusado, /³⁴ sinón sabet que qualquier que llo assí non ffeziesse, que al

cuerpo *e* a quanto que ouiesse me tornaría yo por ello *e* llos estragaría, assí como² a aquellos que non quieren /³⁵ complir el mandado del rrey *e* el mío.

Et otrossí mando a Velasco Rrodríguez, mío algazil, *e* a llos míos merinos que andaren en essa tierra, que uayan con este /³⁶ Fernán López quando llos él llamar para ffazer esta entrega *e* que llo non dexen de fazer por otras cartas nengunas² que lles yo aya embiado sobre esta /³⁷ rrazón, que yo llo embío allá porque el non perda el su derecho² de lla portaría *e* non fagan ende al, sinón a llos corpos *e* a quanto que ouiesse me tornaría /³⁸ por ello. Otrossí mando a este Fernán López que, assí del coto de Meende como² del herdamento que entragar al prior *e* al conuento de Santa /³⁹ Columba, como² de llos mill² marchos *e* quinentas libras del oro del priuilegio britado, que tome de todo lla portaría para ssi bien *e* complidamente deste /⁴⁰ cabídoo de Ourense.

Et outrossí que nenguno² non sea osado de lle amparar pinora sobre esta rrazón, sinón quenquier que gella amparasse /⁴¹ al cuerpo *e* a quanto que ouiesse me tornaría por ello. Et demays mando a él que quenquier que gella ampare, que llo penore por el mío encouto (?) /⁴² que son çient² morauedis de lla bona moneda *e* que llo garde para mjí *e* non ffaga ende al.

Dada en Rochafforte, VIIJ^o días de jullio, erra de mill² *e* CCC^{os} /⁴³ *e* XVJ años.

Eu, Pedro Migéllez, lla fiz escriuir *per* mandado de don Estéuano.

Feyto ffoy esto en San Çibrão, X^{cm} días de jullio, erra de mill² *e* CCC^{os} /⁴⁴ *e* XVJ anos².

Testimũyas que foron presentes: Pedro Pérez, dito Cortegada; Pedro Eanes², dito Callado; Migueell Pérez, çapateyro da Corredoyra; Johán Pérez, dito /⁴⁵ de Moreyras; Pedro Pérez de Palmés; Vaasco Rrodríguez, algazil de don Estéuano; Martín Pérez, porteyro del rrey; Munio Pérez de Mayorga.

/⁴⁶ Et eu, Affonso Pérez, público *e* jurado notario d'Ourense, que ffoý presente a todas estas cousas sobreditas *e* este estrumento ende escriuj /⁴⁷ a rrogo do prior sobredito *e* en el puie meu signo² en testimũyo de uerdade, que é² tal, *testimũya* [Sinal].

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ No ms. non se le.

⁴ O *a* está na entreliña.

63

1279, xaneiro, 14.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz, á súa muller Sancha Ares e a dúas voces unha herdade na Chaira e o val que está entre Castro de Golpe e Outeiro de Gato.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1296. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1296.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Alfonsus* Petri, prior /² *Sancte* Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, *Dominico* Didaci, et uxorj uestre Sancie /³ Arie illam hereditatem que iacet in Chanaria cultam et incultam, quam uos modo tenetis /⁴ sicut diuiditur per hereditatem Iohannis Zancade, quod excolatis et paretis eam bene et /⁵ detis inde nobis annuatim IIIJ^{am} partem de omni fructu per nostrum maiordomum in pace /⁶ in uita uestra et, post mortem uestram, remaneat duobus uestris uocibus tantum qui debe⁷nt nobis dare IJJ^{am} partem de omni fructu in area per nostrum maiordomum in pace.

/⁸ Adimus eciam uobis duobus primjs valle que iacet inter Castrum de Golpis et Autarium de /⁹ Gato, quod detis inde nobis annuatim quintam de omni fructu, et uoces uestre superius nomina/¹⁰te dent nobis IJJ^{am} partem de omni fructu, ut supradictum est.

Et cum unus uestrarum uocum /¹¹ impleuerit debitum naturale, pars¹ sua remaneat monasterio supradicto; anobus uero /¹² mortuis, omnes hereditates superius sepefatas monasterium² recipiat sua actorj/¹³tate.

Facta carta jn era M^a CCC^a X^a VIJ^a et quot XVIIIJ kalendas februarij. Regnante /¹⁴ in Legione domno Alfonso, electo auriense Petro Johannis, merino maiore in Gallecja /¹⁵ domno Stephano Fernandi, tenente castellum de Alua Alfonso Lopi, milite.

/¹⁶ Qui presentes fuerunt: Stephanus Iohannis, armigero Cellenoue; Iohannis Arie de Parade/¹⁷la, Arias Petri, Petrus Didacj.

Et ego, Petrus Johannis, notarius /¹⁸ juratus, qui interfui et scripsi et signum meum aposui |Sinal|.

¹ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

² Leva un trazo sobreposto.

64

1279, xaneiro, 14.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz, á súa muller Sancha Ares e a dúas voces unha herdade na Chaira e o val que está entre Castro de Golpe e Outeiro de Gato.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1297. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1297.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus presentibus et futuris quod nos, *Alfonsus* Petri, prior /² *Sancte* Columbe, et conuentus eiusdem damus uobis, *Dominyco* Didaci, et uxorj uestre Sancie /³ [Arie illam hereditatem]¹ que iacet in Chanaria cultam et incultam, quam uos modo tenetis /⁴ sicut diuiditur per hereditatem Iohannis Zancade, quod excolatis et paretis eam /⁵ bene et detis inde nobis annuatim IIIJ^{am} partem de omni fructu per nostrum

majordo⁶mum in pace in uita uestra et, post mortem uestram, remaneat duobus uestris uocibus /⁷ tantum qui debent nobis dare III^{am} partem de omnj frutu in area per nostrum maiordomum /⁸ in pace.

Adjmus eciam uobis duobus primjs valle que iacet inter Castrum de Golpis et Au⁹tarium de Gato, quod detis inde nobis annuatjm quintam de omnj frutu, et uoces uestre su/¹⁰perjus nominate dent nobis III^{am} partem de omnj frutu, ut supradictum est.

Et cum unus uestrarum /¹¹uocum inpleuerit debjtum naturale, pars² sua remaneat monasterio supradicto; /¹²anobus uero mortuis, omnes hereditates superius sepefatas mo[n]asterium³ recipiat /¹³sua actorjtate.

Facta carta jn era M^a CCC^a X^a VIJ^a et quot XVIIIJ kalendas /¹⁴februarij. Regnante in Legione domno Alfonso, electo auriense Petro Johannis, /¹⁵merino maiore in Gallecia domno Stephano Fernandi, tenente castellum de Alua /¹⁶Alfonso Lopi, milite.

Qui presentes fuerunt: Stephanus Iohannis, armigero /¹⁷Cellenoue; Johannis Arie de Paradela, Arias Petri, Petrus Didaci.

/¹⁸Et ego, Petrus Iohannis, notarius juratus, /¹⁹qui interfui et scripsi et sinum meum aposuj |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

³ Falta o *n*.

65

1279, abril, [23] / 24; luns (1279, abril,18)

Os frades de Santa Comba Xoán Pérez e Pedro Eanes, nun primeiro momento, e despois o prior Afonso, pidenlle a Xoán Arias de Noelle, pesquisador no bispado de Ourense, que lles entregue a pesquisa que fixo con Xoán Suárez sobre os privilexios quebrantados de Santa Comba para enviarlla ao rei. Xoán Arias négase a entregala sen que estea presente ou envíe o seu selo o pesquisador Xoán Suárez. Inclúese unha carta na que este insta a Xoán Arias a entregar a pesquisa.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 12.

Era de mill¹ e CCC^{os} e XVIIJ anos¹, oy[to días por]² andar do mes d'abril. Connuçada cousa seia a quantos esta carta viren e oýrem como per presenza de mjn, Pedro Eanes, notario jurado da cidade [d'Ourense, e das teste]²muyas² dejusto escriptas, Johán Pérez e Pedro Eanes, frades do moesteyro de Santa Coumba de Naues, fezeron leer de u[erbo]² a uerbo per mjn, notario sobredito, ante Johán Arias de Noelle, pesquisador no bispádigo d'Ourense dos [...] ² / ³ [...] ³ vna carta de Johán Suárez, pesquisador e companón do dito Johán Arias, aberta e seelada cun seu seelo chão nas costas. O teor da qual carta era tal:

A uós, Johán Arias, de mjn, Johán Suárez, soúde, assý como a home [para quen quero a]² /⁴ mayor boa uentura.

Rróguos e díguos da parte del rrey que a pesquisa que mjn e uós fizemos sobre preyto dos priuilegios quebrantados de Santa Coumba e do couto de Meende, que enuijdes o tralado da pesquisa a casa [del rrey serrada]² /⁵ e aseclada de uosso seelo, assý como mandou el rey *per* súa carta que uós teedes, e enprazade ámbalas partes que aparescan a aquel prazo, assý como el rrey mandou na carta sobredita. *E* quanto uós y fezerdes, eu o outorgo [...] ² /⁶ ben sabedes que uós auedes os liuros e as cartas *per* que fizemos a pesquisa. *E* sabede que eu non posso yr a uós porque uou a parte en seruiço del rrey sobre preyto do seruiço segundo. *E* se uós esto non quiserdes *comprir*, dade a carta ao prior e que a mostre /⁷ por mjn hu mester for.

Ffeyta a carta XVIII° días do mes de abril, era de mil e CCC e XVIIe anos.

A qual carta leúda, o dito Johán Arias respondeu aos frades sobreditos e disso que aquela pesquisa que el fizera no bispádigo d'Ourense por rrogo¹ (?) /⁸ do moesteyro de Santa Coumba, que el que a fizera cun Johán Suárez que lle a carta sobredita enuiara e que ambos a poseran en un lugar u seuesse en garda e que a non darían a un sen o outro nen ao outro sen o outro, mays que eles fossen [a Johán]³ /⁹ Suárez e o adusessen a un lugar u quisesen e el que sse chegaría y de boamente, ou senón que adusessen seu seelo de Johán Suárez *per* que lle dessen a pesquisa daquel lugar u sija en garda e *per* que seelasse a pesquisa e a carta dos seelos para a [en] /¹⁰uiar³ al rrey, assý como el rrey na súa carta mandaua. *E* que el, *per* cada una destas razoes ambas, os liuraría logo muy de boamente, que non ficaría *per* el, e enprazaría as partes ambas e *compriría* a carta del rrey de uerbo a uerbo muy de boa/¹¹mente, assý como le el rrey mandaua, ca non era por al ucúdo de Santiago a Aurense senón para *comprir* a carta del rrey e que en uoentade tijna de *comprir* sempre os seus mandamentos del rey, en quanto le o fólego e o corpo durasse. *E* que se ll'os /¹² frades sobreditos cada una destas razoes que lles dizía non *comprían*, que el doutra guissa non os podía liurar nen desenbargar *compridamente*, assý como le el rey na súa carta mandaua.

Et os frades sobreditos entón responderon e disseron ao /¹³ dito Johán Arias que el que filasse a pesquisa e posesse en ela o seu seelo, e que filasse un seu ome¹ e que o enuiasse cun eles e que eles yrían a Johán Suárez cun aquel seu ome¹ e que lle farían y poer seu seelo de Johán Suárez e, por mayor auondança, que /¹⁴ elles darían as custas a aquel seu ome¹ que con elles enuiasse; e a pesquisa serrada d'ámbolos seelos, que o seu ome¹ entón os entregasse dela. *E* entón o dito Johán Arias respondeu e disso que, macar a pesquisa teuesse, que a non enuiaría nen l[i]urarí⁴ de seer /¹⁵ serrada do seu seelo e do de seu *companeyro*, assý como el rey na súa carta mandaua. *E* entón os frades sobreditos pediron e disseron ao dito Johán Arias que poys que lles el esto non quería fazer, que lles desse o tralado da carta del rey que lles /¹⁶ o prior do moesteyro sobredito adussera a el e a seu *companion* Johán Suárez. *E* o dito Johán Arias entón respondeu e disso que non e[ra]³ tiúdo

para les dar o tralado da carta, poys que el presente estaua *e* presente era para a *comprir* en todo se seu *companyro* /¹⁷ ouuesse.

Et de tod'esto que sobrescripto é¹ os frades sobreditos *e* o dito Johán Arias pediron a mjn, Pedro Eanes⁵, notario sobredito, que eu que lles desse senlos estrumentos feytos *per* mía mão partidos *per* abc de tod'esto, assý como sobrescripto *e* rogado era de cada /¹⁸ una das partes, *e* meu sinal y posto *e* as testemuyas y postas que presentes estauan en testemuyo de verdade.

Testemuyas que presentes foron para aquesto todo que sobrescripto é¹ chamadas *e* rogadas: Ffernán Uaásquíz, escripuán del rrey *e* clérigo d'Ou/¹⁹rense; don Golín, juýz d'Ourense; Pedro Eanes⁵, dito Colaço; Boa Junta, çidadaos d'Ourense; Johán Domínguiz, dito da Uaya, clérigo do choro d'Ourense; Johán de Gaança, mercador de Santiago.

Aínda en outro día lúes, sete días por andar do /²⁰ mes d'abril, sub esta era sobredita, o prior don Afonso de Santa Coumba de Naues disso, frontando *per* sy meesmo a Johán Arias sobredito *per* presenza de mjn, Pedro Eanes⁵, notario desuso dito, que el que o rogaua da parte del rrey *e* da súa que fizesse bem *e* /²¹ *comprisse* a carta del rey *e* que enprazasse as partes ambas *e* serrasse a pesquisa *e* aseelássea *e* enuiássea al rrey, assý como le el rrey enuiara dizer na súa carta *e* que el lo gradeçería *e* seruiría.

E entón Johán Arias respondeu ao prior sobredito *e* disso /²² que el presente estaua para *comprir* a carta de seu senor el rey muy de boamente *e* que non uera por al de Santiago a Aurense senón para aquesto, mays que ben sabía o prior que a pesquisa que el fizera entr'el *e* o cabídeo d'Ourense por razón dos priuilegios /²³ quebrantados, que el que a fizera cun Johán Suárez, que lle el rey dera por *companyro* cun que a fizesse, *e* depouys que a fizesen ambos, que ambos a poseran de *consuu* en un lugar u seuesse en garda *e* que a non darían a un sen o outro nen ao outro sen o outro, se /²⁴ ambos non fossen presentes. Mays se o prior quería seer desenbargado, que fosse ou enuiasse por Johán Suárez, cun que el fizera a pesquisa, *e* el que o atendería muy de boamente, quer en Ourense, quer una legua ou dúas redor d'Ourense, ata que o dito Johán Suá/²⁵rez ueesse. *E* depouys que ueesse Johán Suárez, que entón ambos de *consuu* enprazarían as partes *e* reçeberían a pesquisa d'alý u a poseran en garda *e* seelala ýam ambos *e* entón enuiala ýam al rrey, assý como les el rrey mandara a ambos, *e* doutra guissa el /²⁶ soo non o podía liurar *per* sy, nen outrossý el rey non enuiara a el soo dizer que este preito liurasse. Ou senón, se *per* uentura o dito Johán Suárez non podesse uijr *per* súa pessoa, que lle adusessen o seu seelo *per* u fosse el çerto *e* *per* u le dessem a pesquisa daquel lugar /²⁷ u sija en garda; *e* depouys que a colesse el na mão, que entón enprazaría as partes ambas *e* aseclaría a pesquisa dos seelos ambos *e* entón enuiala ýa al rrey. *E* se o prior cada una destas non podía *comprir*, que lle desse as custas *e* el yría con el ou con seu /²⁸ mandadeyro uquer que Johán Suárez fosse muy de boamente; *e* se esto o prior non quería, que lle desse as custas *e* el que o atendería en Ourense, quer una legua ou dúas redor d'Ourense, ata que o dito Johán Suárez ueesse. *E* se o prior esto non quería fazer, que fi/²⁹lasse un notario jurado *e* o enuiasse por Johán Suárez *e* el que lle daría un seu ome¹ que fosse con el. *E* que tod'esto le fazia cun sabor grande que auía de o liurar *e* de *comprir* a carta *e* o mandamento de seu senor el rey.

*E o prior entón respondeu e /³⁰ disso que ben auería el custas para un seu ome¹ e para outro de Johán Arias que fossem por Johán Suárez, mays para outro notario nen para o dito Johán Arias non as podía auer nen tijna guissado de as dar, nen el rey outrossy non las mandara dar nen man/³¹daua escripto na súa carta del rrey que el custas nenunas desse, e que Johán Arias fezesse leer a carta e se y achasse que lle el rrey custas mandaua dar, que el que las daría de boamente. E Johán Arias entón disso que ia el a carta fezera leer e sabía /³² ben quanto y iazía, mays poys o prior nenvna destas razoes todas que lle el dizía non quería *comprir*, que el non sabía máys que lle y fezesse *nen* disesse. E o prior entón pediu ao dito Johán Arias que lle desse o tralado da carta del rrey e Johán Arias entón /³³ respondeu e disso que non era teúdo para le dar o tralado dela, poys que presente estaua para a *comprir* muy de boamente que non ficaría *per* el se ll'o outro *companyro* dessem.*

*E o prior entón disso que poys ll'o tralado da carta del rey non quería dar nen as partes /³⁴ enprazar nen a pesquisa al rrey enuiar, que se *per* uentura o moesteyro de Santa Coumba, onde el era prior, perdesse seu dereyto *per* mingua d'el non querer *comprir* a carta del rrey, que el rey se tornasse poys a el e julgasse y aquello que por ben teuesse. E /³⁵ Johán Arias entón disso que ben disesse o prior da súa boca o que quisesse, mays que el en uoentade tijna de *comprir* sempre as cartas de seu señor el rrey e os seus mandamentos, en quanto le o corpo e o fôlego durasse, e que ben uija o prior que non ficaría *per* /³⁶ el para *comprir* a carta del rey se el o outro *companyro* que a con el auía de *comprir* sigo ouuesse.*

Et de tod'esto que sobrescripto é¹, o prior sobredito e o dito Johán Arias pediron a mjn, Pedro Eanes⁵, notario sobredito, que lles escripuisse en esta carta tod'esto /³⁷ que razoauan e protestauan assy da una parte como da outra.

Testemuyas que en este día lúes sobredito foron presentes: Johán Ffernández; Nuno Eanes, fillo que fuy de Thomé Eanes⁵ da Corredoyra; Pedro Domínguiz, ome¹ de Johán Periquino, cóongo /³⁸ d'Ourense; Pedro Eanes, clérigo, teedor da capella que fuy de Pedro Móogo, moradores todos en Ourense.

*/³⁹ Eu, Pedro Eanes, notario jurado da çidade d'Ourense, a aquesto todo que sobrescripto [é presente fuy]³ e a rogo e *per* mandado do prior e de Johán Arias sobreditos esta carta [e]⁶ quanto y iaz *per* mía mão escripuj e meu sinal en ela puge en /⁴⁰ testemuyo de verdade |Sinal|.*

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

⁴ Falta o *i* e as letras *arya* están na entreliña.

⁵ Está escrito *iōhis*.

⁶ No ms. falta.

1279, agosto, 1.

Guillerma García dá ao mosteiro de Santa Comba canto herdamento ten en Vilariño e en Forno Telleiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1309.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1309.

Conoçuda cousa seia a quantos esta carta uirem e oýrem que eu, dona¹ Guilelma García, filla que /² fuy de García Rodríguez e de dona¹ Orraca Oárez, non constreniuda nen per engano aduzuda, mays /³ de meu plazer e de mía propia uoentade e cun todo meu siso compridamente, dou e outorgo por /⁴ erdamento por sempre ao moesteyro de Santa Coumba de Naues, a monte e aa fonte, cun /⁵ todas súas dereyturas e cun todas súas perteenças, quanto erdamento eu ey de parte de meu padre /⁶ en todo termio de Uillarino e de Forno Telleyro, o qual Uillarino e Forno Telleyro iazen no cou/⁷to de Santa Coumba de Naues.

E todo jur e todo señorío que eu ey no dito erdamento tólloo todo /⁸ de mñ e per esta presente carta meto o dito moesteyro, des este día en deante da era desta /⁹ carta, no jur e na posissón de todo este erdamento sobredito, per tal condición que o dito moesteyro o aia /¹⁰ por erdamento por sempre e que faça del toda súa uoentade. Et este erdamento sobredito /¹¹ dou ao dito moesteyro por Deus e por mía alma e por remijmento de meus pecados, e /¹² por alma de meu padre, e por bem e por algo que me sempre fezeron do dito moesteyro e fazen. /¹³ Et mando e outorgo que o dito moesteyro seia amparado en todo tempo e en toda sazón cun este /¹⁴ erdamento sobredito que lle dou per todos meus bees, tambien pelos que ora ey como pelos que ouuer /¹⁵ des este día en deante.

Et se alguén da mía parte quiser yr ou passar contra esta carta ou a britar /¹⁶ en alguna¹ maneyra, aquel ou aquela que o fezer outorgo e mando que peyte de pãa ao¹ dito moesteyro /¹⁷ CCC^{os} morauidís da boa moeda e que a carta torne sempre en seu estado.

Ffeyta a carta en día de caendas² /¹⁸ agustas, era de mill¹ e trezentos e diez e sete anos¹.

/¹⁹ Testemuyas que presentes foron para aquesto que sobrescripto é¹ chamadas e rogadas: Martín Domínguez, /²⁰ reytor da ygleia de San Martino de Reuordaos; Pedro Domínguez, prelado de San Salvador /²¹ de Beesteyros; Johán de Sorueyra, escolar; Viuián Domínguez, clérigo, morador en Santa Coumba; /²² Pedro Eanes, dito Colaço, de Palmés e seu fillo Arias Pérez; Lourenço Eanes³ de Palmés; Ffernán /²³ Pérez, dito Cotón, de Palmés; Viuián Pérez, frade de Çella Noua; Johán Páez⁴, fillo que fuy de Pay Moñiz.

/²⁴ Eu, Pedro Eanes, notario jurado da çidade d'Ourense, que presente fuy e a rogo e /²⁵ per mandado de dona¹ Guilelma, sobredita, esta carta escripuj e meu sinal y puge /²⁶ en testemuyo de verdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *k̄ls*.

³ Está escrito *iōh*.

⁴ Está escrito *p̄lz*.

67

1282, agosto, 23.

Domingos Díaz, coa súa muller Sancha Ares, vende ao prior Afonso Pérez e ao convento de Santa Comba todo canto posúe.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1361.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1361.

J[n Dei nomine]¹, amen. Eu, Domingo Díaz, morador en Naues, desñu con mía moler San²cha Ares, ela presente e outorgante, por mjn e por toda mía voz, a uós, don Affonso Pérez, prior ³ do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e ao conuento dese lugar, en voz dese moesteyro, vendo ⁴ e outorgo para por senpre o erdamento e tódalas outras cousas que eu ey e a auer deuo, tanbén ⁵ móuil como² rreyz, uquer que o agio, a monte e a fonte, con todas súas pertijnzas, saluo as ⁶ arras que dey a Sancha Ares.

Todo esto vendo a uós por prezo nomeado que a mjn destes, ⁷ conuén a saber, mill² morauidís alffonsijs brancos da moeda da guerra, do qual prezo sō ben pa⁸gado; et o máys que val, douo en dōazón a ese moesteyro de Santa Coonba por rremijmento ⁹ de mía alma. Des oge este día me sayo do jur e da posisión de todas estas cousas ¹⁰ e entérgoo a uós per esta presente carta et rrenuzo que nunca uaa contra esto en juýzo nen ¹¹ fóra de juýzo. Pero se ende eu algúa cousa teuer en meus días, déuoo a tēer ¹² por vós e de uoso jur e de vosa mão, e uós per uosa propria outoridade o entrar¹³des e o tomardes cada que quiserdes e liuremente fazedes de todo uosa uoontade. ¹⁴ Et se de todas estas cousas ou de cada húa delas y á scrito ou carta ou ¹⁵ praço que eu feyto agia, rrenuzo que nunca ualla.

Se for ome de mía parte ou da ¹⁶ estrāya³ que a esto queyra pasar, agia a mía maldizón e a de Deus, e peyte ¹⁷ a uós quanto coomar en dobro e aa uoz do rrey dous mill² morauidís peyte, ¹⁸ e a carta esté senpre en rreuor.

Feyta a carta XXIIJ días d'agosto, era ¹⁹ de mill² e CCC^{os} XX^{te} anos².

Testemuyas: Ffernán Eanes de Garauães; Johán López, ²⁰ clérigo de Vanga; Pedro Ares de Garauães, testemuyas.

²¹ Eu, Johán Ares, notario público en Orzellón, en Búual, en ²² Castella, fuj presente e scriuý esta carta e pus y meu sinal |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *estrāyā*.

1282, decembro, 1.

Nuno González de Nóvoa entrega ao prior e ao mosteiro de Santa Comba un casal en Rouzós que dera a ese mosteiro seu pai Gonzalo Eanes (cf. doc. 24 desta CD), e as leiras das Mámoas, do Carballo e do Muíño e un herdamento na vila de Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1367.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1367.

REF. DURO, *Naves*, 145-146.

Sabiam quantos esta carta virem como¹ eu, Nuno Gonçalvez de Nóvoa, ² confeso e reconosco que vj carta de meu padre don Gonçaluo Eanes partida per abc, feyta ³ pelo bispo d'Ourense don Lourenço, en que se contijna que ese don Gonçaluo deu ao mo⁴esteyro de Santa Coonba ñu casal que auía en Rrouçoos por outro erdamento ⁵ que teuo do moesteyro en seus días y en Rouçoos. E por outro casal que ias ⁶ u chaman O Rrego en Baruanes, que dese moesteyro teuo, lles daua a ese ⁷ [m]oesteyro² aquell casal que auía en Rouçoos para por senpre liuremente que feçesen ⁸ del súa uontade.

Et eu, por conprir o que meu padre prometeo e que ⁹ poso con o moesteyro de Santa Coonba, dou e entergo para por senpre a uós, ¹⁰ don Affonso Pérez, prior, e ao conuento dese moesteyro de Santa Coonba aquell casal ¹¹ sobredito que meu padre auía en Rrouçoos, que o moesteyro que o agia para por sen¹²pre sen nenñu enbargo de mñ e de toda mía uoz. Et mando e outorgo ¹³ e defendo a todos aqueles³ ou aquelas que por mñ e en mía uoz uëren que nun¹⁴ca aquell casal posam demandar en juýço nen fóra de juýço.

Et outro¹⁵s[i]⁴ que a leyra das Mámoas e a do Caruallo e do Moýno e outro erdamen¹⁶to aló na uilla de Ffonte Fría, a[s]⁵ quaes eu tomara a ese moesteyro, achey per ¹⁷ enquisa e per uerdade d'ómñes bños que eran dese moesteyro liures e quitas, e ou¹⁸torgo que as tena ese moesteyro e as agia para por senpre liures de mñ e de to¹⁹da mía uoz, e entérgollas per esta presente carta e tollo uoz a mñ e a ²⁰ todo ome da mía parte e da estrāya⁶ que nunca as demandem nen uaan ²¹ contra esto e[n] nehñ⁷ maneyra.

Et quen contra esto que meu padre ffez ²² e eu entergo e outorgo por mñ e por el ffor polo bñtar ou polo desfa²³çer, peyte a ese moesteyro de pñea dous mill¹ morauidís da bña moeda e a car²⁴ta esté senpre en rreuer.

Ffeyta a carta primeyro día de deçembro, ²⁵ era de mill¹ e CCC^{os} XX anos¹.

Testemuyas que foron presentes: Pedro Rodríguez ²⁶ do Rodeyro, Pedro Uaásquez Boudania, Rrodrigo Eanes d'Espoosende; Pedro ²⁷ Fferrnández de Baruanes, cauallero; Johán Gonçalvez de Duura; Johán Afonso, ²⁸ ome do prior.

²⁹ Eu, Joh[á]n⁸ Ares, notario público en terra d'Orzellón, de ³⁰ Búual e de Castella, fuj presente e per rogo das partes scriuý esta car³¹ta e fiz y meu sinal |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Sobre as palabras *a todos aquellos* hai texto na entreliña borrado.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Falta o s.

⁶ Está escrito *estrayā*.

⁷ Está escrito *enehūa*.

⁸ Falta o a.

69

1286, marzo, 1.

Os irmáns Dominga, Sancha, Domingos, Maior e María Pérez, e súa nai Dominga Pérez, doan a Xoán Pérez todo o herdamento que teñen aforado do mosteiro de Santa Comba de Naves na Medoña, en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1742.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1742.

Era de mil e CCC^{os} e XXIV anos¹, primeyro día de março. Conuçada cousa segia que eu, Dominga Pérez de /² Barrio d'Untes, filla de Pedro Martiñiz de Cacaueiros, que foy, presente meu marido Pedro Eanes e outorgante; et eu, /³ Sancha Pérez de Cacaueiros, filla dese Pedro Martiñiz, presente e outorgante meu marido Domingo Páez; e [eu]² /⁴ Domingo Pérez, fillo dese Pedro Martiñiz; et eu, Dominga Pérez, madre dese Domingo Pérez, presente e ou[tor]⁵gante² meu marido Pedro Miguéez; e eu Moor Pérez, filla dese Pedro Martiñiz, presente meu marido Do/⁶mingo Vidal e outorgante; e eu, María Pérez, filla dese Pedro Martiñiz; nós todos sobreditos presentes e outor/⁷gantes, por nós e por toda nossa uoz, de nosso coração e de nossa boa vontade, damos e outor/⁸gamos en doaçon ljuremente ontre viuos, a mellor e a máys valedeyra que possa seer, a uós Johán Pérez, fillo /⁹ de Tereyia Rrodríguez, quanto erdamento nós auemos u chaman A Modonia, en frijguesía de Santo Estéuão /¹⁰ d'Untes, o qual nós tēmos a foro para nós e para toda nossa voz do moesteyro de Santa Coonba de Naues; /¹¹ conuén a saber, como¹ departe³ do muro da Modonia que ven da Moreyra e vay ferir aa leyra de /¹² Pedro Fferrnández que chaman do Vao, o qual muro estrema ánbolos casares de Cacaueiros, e como¹ parte /¹³ pola leyra que ten Johán López, que iaz ontre ánbalas de Pedro Fferrnández, húa a que chaman O Vao e outra /¹⁴ ao Porto Aluo, e vay ferir aa leyra que ten María Eanes de Palmés na Rregueenga e per cima parte³ /¹⁵ polo muro de cabo a cabo.

Dámosuos quanto erdamento auemos en este termño de voz do ca[sal]² /¹⁶ de nosso padre Pedro Martiñiz, per tal preito que o lauredes e o paredes ben e ffaçades seu foro ao m[oesteyro]² /¹⁷ de Santa Coonba qual nós deuimos a fazer, e agiádelo liure e desenbargado para por senpre vós e toda /¹⁸ vossa voz. Pero se ouuerdes fillo ou filla, de dereytura agia este erdamento el e súa voz para p[or]² /¹⁹ senpre; se o non ouuerdes, agian este erdamento vossas yrmãas María Pérez e Marina Pérez e súa /²⁰ voz delas. Des oge este día nós seýmos do jur e da possissón deste erdamento e entergámolo /²¹ a uós per esta presente carta que uos ende mandamos fazer.

Et quen esto britar, se for noso fillo /²² ou ome de nosa parte ou de nosa gēeraçón, agia a yra de Deus e a nosa maldiçón e peyte a uós /²³ quinentos morauidís da bõa mōeda de pēa e aa uoz del rrey outros quinentos morauidís peyte, e a carta esté /²⁴ senpre en rreuor.

Estas som testemuyas que foron presentes: Johán Uiuiáñez de Caschaluite; Pedro, /²⁵ oleyro d'Untes; Pedro Eanes de Vilarino, Johán Martiiz do Lagar; Johán Eanes, morador en Mora; Johán /²⁶ Domínguez, fillo de Domingo, ferreyro de Palmés, testemuyas.

/²⁷ Eu, Johán Ares, notario del rrey en terra de Orzellón, de Búual, de Castella /²⁸ e do Bolo de Senda, foý presente e por rrogo das partes scriuj esta carta e fiz y meu si[nal]² |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Leva as letras *ar* sobrescritas innecesariamente.

70

1287, setembro, 1.

Xoán Paz de Tarascón renuncia en favor do prior e o convento de Santa Comba a todos os dereitos que ten nunha herdade de Tarascón.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1455.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1455.

Coñoçuda cousa seya a quantos esta carta viren que eu, Johán /² Páez¹ de Tarascón, quito e renuço e absoluo ao prior /³ e ao moesteyro de Santa Coomba de Naues todo o dereyto /⁴ que eu ey e deuo a auer na herdade de Tarascón, que a mjn /⁵ mandou e leixou María Domínguez, mina moller.

Et /⁶ nen eu nen nengũu en mina uoz nunca la embarge esta /⁷ herdade ao moesteyro sub pēa de² cen morauidís ante que seya /⁸ oýdo en joýzo.

Feyta a carta in día de *caendas*³ setembras, /⁹ erra de mil e CCC e XX e V anos⁴.

/¹⁰ Testimuyas: Johán Sánchez de Pinol, Affonso Eanes de Barro; Johán /¹¹ Díaz, fillo que foy de Diago de Uilar; Martín Estéueez, /¹² alfayate; Domínguez (*sic*) Pérez, fillo de María Folipa.

/¹³ Et eu, [Martín Pérez, notario]⁵ iurado d'Ourense, foý presente e /¹⁴ scriuío e pug'y meu sinal |Sinal|.

¹ Está escrito *p̄lz*.

² Está na entreliña.

³ Está escrito *k̄ls*.

⁴ Leva un trazo sobreposto.

⁵ O ms. está rompido. A identificación do notario baséase fundamentalmente no sinal, que aparece recollido en Lucas Álvarez (1989:420) como pertencente a Martiño Pérez, documentado como notario de Ourense entre 1259 e 1289.

1287, novembro, 6.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernán García de Barrio, á súa muller Mariña Pérez e á súa descendencia un herdamento en Paramios. Fernán García, pola súa parte, renuncia en favor do mosteiro a calquera dereito sobre un herdamento de Barro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1463.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1463.

Era de mill¹ e CCC^{os} XXV anos¹, VJ días andados de nouenbro. Conuçuda cousa [seya]² /² como¹ eu, Affonssso Pérez, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese meesmo /³ lugar, damos e outorgamos a foro a uós, Ffernán Garçía de Barrio, uós presente /⁴ e outorgante, e a uossa moller Marina Pérez e aa progenie que de uós seyr que anbos de/⁵sũu ouuerdes, o nosso erdamento que auemos en Parámoos, o qual pertẽeçe a nosa /⁶ vistiría, así como¹ está chouso de muro; per tal preito que o lauredes e paredes /⁷ ben, que non falesca per mingua de laour, e se defaleçer per mingua de laour, que o /⁸ moesteyro que o reçeba e o agia sen contenda.

E dedes cada ano¹ a esse moesteyro /⁹ per seu moordomo, ao qual deuedes a proueer de comer e de beuer comuna/¹⁰uilmente mentre coller os ffroytos, terça de pan e de vino e de lino e /¹¹ de legumia. E se este erdamento ouuerdes a dar por uosas almas ou o ven/¹²der ou enpinorar, a esse moesteyro seer por dereyto preço e non a outro; e se o mo/¹³esteyro non quiser comprar ou en pinor reçeber, entón vendades ou supinoredes /¹⁴ a ome semill de uós que faça seu foro ao moesteyro en paz.

Outrossí eu, Ffernán /¹⁵ Garçía, quito a uós, prior e conuento sobredito, quanto dereyto e quanta vós eu /¹⁶ ouue e a auer deuo no erdamento que ffoy de Marina Fiécz, que uós a mjn destes, /¹⁷ que iaz en Barro, que eu nen mía uoz nunca o demandemos en juýso nen fóra de /¹⁸ juýzo.

Quen esto britar peyte aa outra parte C morauidís de pãa e a carta esté /¹⁹ en rreuor.

Testemuyas que foron presentes: Pedro Domínguez de Besteyros, Pedro Eanes /²⁰ da [Co]nchãada³, Johán Pérez de San Migueel¹ de Canedo, Johán Páez⁴ de Tarascón, /²¹ Johán Díaz de Villar, testemuyas.

/²² Eu, Johán Ares, notario del rrey en terra de Orsellón e Castella /²³ e Búual, foý presente e por rogo das partes scriuj esta carta e fiz y meu sinal |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ No ms. non se le.

⁴ Está escrito p̄lz.

1289, maio, 22. Ourense.

O escudeiro Rodrigo Vázquez vende ao prior Fernando Méndez e aos seus sucesores a metade dos casares e herdamentos que ten con seu irmán Pedro Vázquez nos lugares de Loureiro e Campelo na freguesía de San Cibrao de Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1506.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1506.

REF. DURO, *Naves*, 147-148.

In Dei nomine, amen. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per hoc scriptum perpetuo valiturum quod ego, Rodericus Uelasci, armiger, filius quondam /² Velasci Gomecij, militis de Parada, et domne Eldore, non coactus, non deceptus nec dolo inductus, sed grato animo et mea spontanea uoluntate, pro me et pro tota mea /³ uoce vendo uobis, domno Fernando Menendi, priorj monasterij Sancte Columbe de Nauibus, et omnibus successoribus uestris, firmiter concedo totam medietatem /⁴ casalium et heredamentj que habeo uel de iure habere debeo cum fratre meo Petro Uelasci in filigresia Sancti Ciprianj de Rouços, in locis uocatis Loureyro et in casali /⁵ quod stat extra uillam ubi uocatur Campello, ad montem et ad fontem, cum campis et cortinis, agris et domibus, et cum ingressibus et egressibus, iuribus, directuris et pertinencijs /⁶ suis ad dicta casalia spectantibus, ubicumque ea inueniri potueritis in dictis locis, quia nichil ex ea iuris uel possessionis retineo.

Vendo inquam uobis predictam /⁷ medietatem casalium et quicquid iuris in dicto heredamento habeo pro DC^{tis} morabitinis monete noue, facte post monetam nigram de XVJ^{cim} denarios quemlibet morabitinum, hoc modo quod uos /⁸ et omnes successores uestri habeatis ipsum heredamentum ex nunc in antea iure hereditario imperpetuum possidendum, et de ipso faciatis de cetero quicquid uestre /⁹ placuerit uoluntatj libere et pacifice in bona pace, sicut ego ipsum ibidem habeo. Et totum dominium, possessionem, proprietatem et totum quicquid iuris in eo habeo et habere debeo /¹⁰ in predictis casalibus et in predicto heredamento, a me ex nunc remoueo, abduco et abrado et in potestatem dicti monasterij transfero seu commuto per hanc cartam /¹¹ quam inde uobis fieri iubeo.

Et in presenti trado et promitto bona fide et sub pena iuramentj hanc uendicionem nichilominus obseruata et in nullo contraue/¹²nire nec in morte nec in uita, per me nec per aliquam personam nomine meo interpositam uerbo, facto uel opere. Et ad deffendendum semper uos omnesque successores uestri /¹³ cum dicta hereditate ad directum contra quemcumque qui uos super ea uoluerit impetere uel conuenire, obligo me et omnia bona mea, tam habita quam habenda, quia confiteor me /¹⁴ iam totum precium, quod michi et uobis placuit, pro ea a uobis plenarie recepisse in pecunia numerata. Et quicquid modo magis ualet uel aliquo tempore ualuerit quam quanti/¹⁵tas istius pecunie, do, dono et concedo inde totam maioriā in donatione perpetua dicto monasterio pro anima mea et patris mej et¹ pro debito quod cum ipso habeo /¹⁶ et pro nutrimento quod michi fecit.

Preterea renuncio omni exceptioni deceptionis ultra dimidiam iusti precij et exceptioni non date et non numerate *mihi* /¹⁷ dicte pecunie.

Siquis igitur, tam ex parte mea quam de extranea, hanc meam liberam uendicionem frangere uoluerit, indignationem et iram Dei omnipotentis habeat et /¹⁸ uobis dictum hereditamentum in dupplum restituat melioratum et pro pena sue temeritatis parti regie C^m morabitinos bone monete persoluat, carta nichilominus /¹⁹ suo robore permanente.

Facta carta Aurie, XI° kalendas junij, era M^a CCC^a XX^a VI^a. Regnante domno Sancio, episcopo Aurie domno Petro.

/²⁰ Qui presentes fuerunt: Fernandus Pelagij, canonicus auriensis; Velascus Martini, Gundisaluus Guterj, armigeri; Petrus Dominici de Parada, Dominicus Petri de Sancto Iuliano; Dominicus Martini, mercator; Martinus Iohannis.

/²¹ Et ego, Johannes Martini, publicus notarius auriensis, qui scripsi et coram testibus predictis sollicitationem istius carte facere uidi et signum meum in testimonium ueritatis /²² apposui |Sinal|.

¹ Está na entreliña.

73

1289, setembro, 15.

O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba aforan a Lourenzo Ianes, á súa muller María Aras e a un fillo ou filla deles a casa do Puzo en San Martiño de Alongos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1520.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1520.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Conuçada cousa seia a quantos esta carta viren como¹ eu, Ffernán Meé[n]d[e]z², prior de Santa Counba, e /² o conuento desse meesmo lugar, damos a uós, Lourenço Yanes, e a uossa muller María Aras /³ e a hun ffillo ou filla que anbos ouuerdes desoo, a nossa Casa do Puço cun todas súas pertijncas, /⁴ saluo se ouuer hi outra herdade que seia afforada, a qual casa está na frijguisía de San Martino /⁵ de Alongos, en uida de uós todos tres tanto; per tal condición que a paredes ben e a non leyxedes /⁶ defaleçer et diades ende ao sobredito prior cada ano³ en día de Páscoa L ssoldos da moeda dos /⁷ brancos que ora corre, a dous dineyros por hun ssoldo. Et daredes cada ano ao prior en véspera de Santa /⁸ María de setenbro vnna dúzea de boos esqualos e hun almude de uiño por seruiço, e nós de /⁹ uémosuos a anparar cun esa casa segundo nosso poder. Et aa morte de uós todos tres sobre /¹⁰ ditos, deue a fficar a casa liure e quita sen nenhún enbargamento ao mosteyro cun todas súas /¹¹ pertijças.

Ffeyta a carta en era de mill¹ e CCC^{os} XXVIJ anos, XV días andados de setenbro.

/¹² Testimuyas que presentes foron: Aras Pérez de Naues, Pedro Migécz de Vntes e Pero Ffernández de Vntes; /¹³ Domingo Martíiz, Tomé Ff[e]rná[n]d[e]z⁴, Johán Pérez, Pero Yanes e Pedro Yanes, monges.

/¹⁴ E eu, Gonçaluo Pérez, munges e notario do mosteyro sobredito, que presente /¹⁵ ffuy e esta carta escriuú a prazer das partes e puge hi meu sinal en testi/¹⁶ muyo de uerdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *meedz*.

³ Está na entreliña.

⁴ Está escrito *ffrnadz*.

74

1290, [...]. Ourense.

María Domínguez de Canedo, por ela e por súa irmá Eufemia Domínguez, e seu irmán [...] Domínguez e as irmás Mariña Franca e María Pequena venden a [...] Ares de Naves toda a voz e herdade que teñen en Castrobó da freguesía de Canedo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6130.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6130.

J[n Dei nomine]¹, amen. Notum sit omnibus per hoc scriptum quod ego, *Maria Dominici* de Canedo, pro me et pro *Eufemia Dominici*, sorore mea absente, et /² [ego, ...]¹ *Dominici*, frater uester, pro me; et nos, *Marina Franca* et *Maria Pequena*, sorores, om[n]es² insimul et quilibet nostrum pro se, uendimus uobis, /³ [...] Arie de Nauibus, et imperpetuum concedimus totam uocem et hereditatem quam habemus in loco qui uocatur *Castrum Bonum*, quod est in fili/⁴ [gresia]¹ de Canedo.

Vendimus inquam uobis dictam uocem et hereditatem ad montem et ad fontem, cum ingresibus et egresibus, cum omnibus iuribus, /⁵ directuris et pertinentijs suis, quod faciatis jnde³ suum forum *domino* et quod habeatis eam uos et omnis uox uestra iure hereditario imperpetuum /⁶ possidendam et faciatis inde uoluntatem uestram. Et debemus uos et totam uocem uestram cum dicta uendicione defendere ad [directum]¹ /⁷ per nos et per omnia bona nostra habita et habenda, jta quod quilibet defendat uos et uestram⁴ uocem cum parte sua [...] /⁸ Et ego, *Maria Dominici* predicta, debeo defendere uos et uocem uestram pro me et pro sorore mea iamdicta cum parte [...] /⁹ Et nos, omnes uenditores predicti, debemus uos et uocem uestram cum dicta uendicione defendere, quia totum [precium, quod nobis et uobis]¹ /¹⁰ placuit, pro ea nobis plenarie persoluistis, uidelicet, mille et trecentos solidos, ad J denario pro solido. Et [renunciamus exceptionj dicte]¹ /¹¹ peccunie nobis non tradite et non numerate, et exceptionj deceptionis ultra dimidiam iusti precij.

[Siquis igitur contra hanc nostram]¹ /¹² vendicionem uenerit, iram Dej et nostram maledictionem incurrat et quantum quesierit uobis uel uoci uestre [in duplum restituat et

uo]/¹³ci¹ regie de pena C morabitinos persoluat, carta nichilominus in suo robore permanente.

Ffacta carta Auria, [...] ¹/¹⁴ M^a CCC^a XX^a VII^a. Regnante in Legione et Castella (et Castella) rege domno Sancio, episcopo Aurie domno [Petro, meyrino] ¹/¹⁵ [ma]iore⁵ in Gallecia domno Johanne Alfonsj d'Alboquerque.

¹⁶ [Qui presentes fuerunt]⁵: Johannes Petri de Maceeda de Limia, dictus Clericus, Petrus Alfonsi de Casa Soa, Johannes Dominici d'Untes, filius [...] ¹/¹⁷ [...] ⁵ Iohannis de Francos de Maceeda.

¹⁸ [Ego]⁵, Dominicus Johannis, notarius auriensis, jnterfuj et scripsi signumque meum apposuj quod tale est |Sinal|.

¹⁹ [I]ⁿ⁵ septima linea, ubi legitur “uestram”, ego interlineauj.

¹ No ms. non se le.

² Falta o n.

³ Antes está anulado de.

⁴ Está na entreliña.

⁵ O ms. está rompido.

75

1290, xullo, 22.

O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba acordan con Martiño Martís e coa súa muller Tareixa Fernández que estes teñan o casar de Seagoga durante a súa vida e, en troca, o mosteiro recibe todo o herdamento que aqueles teñen no Bolo, freguesía de Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1541.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1541.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Era de mill¹ e CCC^{os} e XXVIII° anos, noue días por andar do mes de iullo. ² Sábbeam quantos esta carta uiren e oíren como¹ nós, Ffernán Meénd[e]z², prior do mosteyro ³ de Santa Counba de Naues, e o conuento¹ desse meesmo lugar, ffazemos tal preyto ⁴ e tal enprazamento cun Martín Martíiz, ffillo de Martín Anes de Mourit, e cun súa ⁵ moller Tereyia Ffernández, ffilla de Ffernán Moníjz e de Sancha Pérez do Bolo; conuem a sa⁶ber, damos a esc Martín Martíiz e a súa moller Tereyia Ffernández, sobreditos, o noso ⁷ casar de Ssēagoga, eno qual ora mora Pero Eanes, cun todas súas dereyturas e pertijnças, ⁸ que o tenades en uida de uós anbos tanto. Et non dedes ende ao mosteyro nemigalla ⁹ en toda uossa uida d'anbos, e a uossa morte ffique o sobredito casar liure e quite ao mos¹⁰teyro sen nehún enbargamento.

E eu, Martín Martíiz, e mía moller Tereyia Ff[e]rnán[d]e[z]³, ¹¹ desuso ditos, damos e outorgamos a uós, prior e conuento desuso ditos, todo o herdamen¹²to que nós auemos no Bolo, que iat na ffrijguisía de Santa María de Louredo, o qual herdamento

con/¹³pramos de María García, ffilla de Mayor Pérez do Bolo. Et este herdamento uos damos e /¹⁴ outorgamos para⁴ por senpre per esta presente carta, e metémosuos no iur e na possissom /¹⁵ des oge este día en deante e tiramos ende nós. E obligamos nós e todos nosos(os) beens, /¹⁶ tanbén os que ora auemos como¹ os que auemos a auer des oie este día en deante, para⁴ anparar/¹⁷uos e deffenderuos senpre cun este herdamento sobredito.

Et nós, prior e conuento, obligámos/¹⁸nos a anpararuos e defenderuos cun este casar sobredito que uos agora damos en uida de uós anbos. /¹⁹ Et eu, Martín Martíiz, e mía moller Tereyia Ffernández obligamos nós e todos nosos beens, se /²⁰ ffor uossa uoentade de teermos de uós este herdamento que a uós demos que o tenemos en nossa uida /²¹ d'anbos, de uos darmos cada ano Domingo de Meante duzentos e cinquenta soldos dos dineyros /²² brancos que ora corren, a dous dineyros por hun soldo. E aa morte do postrimeyro de uós anbos, o nouo /²³ que teuerdes laurado en este casar que uos nós damos, fazedel del uossa uoentade.

E quen contra esto quiser /²⁴ passar, peyte aa outra parte C morauidis da bõa moeda e a carta está en seu reuor.

Estas sun /²⁵ as testimuyas que fforon presentes para⁴ aquesto chamadas: Lopo Rrodríg[ue]z⁵, caualeyro; Aras Pérez de Nau[es]⁶; /²⁶ Pero Muníjz do Gaiián, Johán Díat de Vilar; Pero Martíiz, dito Garuaya, de Mercens; Johán Clérigo; /²⁷ Johán Migécz; Affonso Pérez, ffilllo de Pero Meénd[ue]z² de Caldelas; Johán Fferreyro, Martín Anes de /²⁸ Mourit, leygos; Domingo Martíiz, Tomé Ffernández, Johán P[é]re[z]⁷, Pero Eanes e Pero Eanes e Pero Eanes, monges.

/²⁹ E eu, Gunçaluo Pérez, munges e notario do mosteyro sobredito, que presente /³⁰ ffuy e esta carta escriuí a prazer das partes e puge hi /³¹ meu sinal en testimuyo de uerdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o e.

³ Está escrito ffrnadz.

⁴ Está escrito p^a.

⁵ Faltan as letras ue.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito pz.

1293, outubro, 22. Ourense.

O xuíz Gonzalo Pérez sentencia sobre a propiedade dunha seara do lugar da Retorta, freguesía de Santo Estevo de Untes, a favor de Xoán Eanes, reitor da igrexa de Toén, e contra súa nai María López.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1592.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1592.

Sabiam quantos esta carta viren que como¹ ante mjn, Gonçaluo /² Pérez, juíz en lugar do onrrado padre dom Pedro, pela graça de /³ Deus bispo d'Ourensse, Johán Eanes, rreitor da eygleia de Toem, /⁴ por ssi, da una parte, e María López, súa madre, d'otra, apareçe/⁵ssen en juízo, o dito Johán Eanes mostrou vn esturmento de dōaçón² /⁶ ffeyto per mão de Beeyto Pérez, notario d'Ourensse, a qual dōaçón² /⁷ lle fexera Ffernán López, seu tío, irmão dessa María López, de /⁸ tódalas cousas que auía e auía por auer, assí móuill como¹ /⁹ rraýz, a ffonte e a monte, que o ouuesse e ffosse seu esso por /¹⁰ morte como¹ por vida liuremente. Outrossí mostrou outro /¹¹ esturmento feyto per Johán Pérez, notario d'Ourensse, da egleia de (?) /¹² [...] ³, no qual sse contijna que esse Johán Eanes entrara a po/¹³ssisón de una sçara que este na frijgrissía d'Untes, no /¹⁴ lugar que chaman Rretorta. E esse Johán Eanes pediu que eu, per /¹⁵ aquel esturmento da dōaçón² e pelo outro esturmento de como¹ /¹⁶ entrara a possisom, que lle julgasse a possissón da dita sçara. E /¹⁷ a dita María López mostrou vn tralado ffeyto per Migeel /¹⁸ Eanes, cóengo e chançeler d'Ourensse, de como¹ ll'o dito Ffernán /¹⁹ López mandara a sçara sobredita, e diçia que o prior de /²⁰ Santa Coonba, que era senor do fforo da dita sçara, /²¹ que a metera na possisom da dita sçara.

Et eu, de /²² plaçer das partes, mandey que Johán Aras collesse o nouo /²³ da dita sçara pelo custo desse nouo e que o uendesse e /²⁴ teuesse ende os dineyros en uigareçe para quennos uençese /²⁵ per dereyto. Et assigney termño aas partes en que uie/²⁶ssen ante mjn a oýr sobre esto aquello que eu achasse /²⁷ en dereyto.

No qual termño as partes sobreditas apareçeron /²⁸ ante mjn. E o dito Johán Eanes pediu aquello [mee]smo³ que ssuso pe/²⁹dira. Et a dita María López disse en juízo que uira a /³⁰ carta da dōaçón² que fora feyta ao dito Johán Eanes e a /³¹ manda que lle a elle ffeçera o dito Ffernán López, e que /³² ouuera consello con ómees boos e con seus amigos sobre /³³ todo, e que achara que non auía dereyto na dita sçara /³⁴ e diçia que sse quitaua della e da demanda e que eu jul/³⁵gasse y aquello que entendesse que era dereyto.

E eu, uista /³⁶ a dōaçón² que Ffernán López ffeço ao dito Johán Eanes e /³⁷ auudo consello sobre ella e oýda a conffesón que a dita /³⁸ María López feço, per sentença julgo a possisón desa sça/³⁹ra ao dito Johán Eanes; et porque a dita María López /⁴⁰ conffesou ante mjn que non auía dereyto na dita sça/⁴¹ra e que sse quitaua della, julgo a Johán Eanes a propriada/⁴²de da dita sçara quanto por parte da dita María /⁴³ López, saluo o dereyto d'algũs outros sse y de/⁴⁴reyto han.

Dada en Ourensse, XXIJ días de /⁴⁵ outubro, era de mill¹ e CCC e XXXJ ano¹.

Testimuyas: /⁴⁶ Domingo Eanes, notario; Johán Domínguez, clérigo do /⁴⁷ coro; Martín Ffernández, clérigo de Noalla; Pedro Eanes de /⁴⁸ Meende; Martín Ffernández, clérigo de meestrescolla; Johán /⁴⁹ Pérez, auogado.

/⁵⁰ Eu, Beeyto, público notario d'Ourense, fuy presen/⁵¹te e esta sentença fiz escriuir en mía presenca e /⁵² puge y meu sinal.

[Sinal: Benedictus, notarius auriensis].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

³ No ms. non se le.

1297, decembro, 12.

O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Pérez, dito León, e á súa muller todo o herdamento que teñen no lugar das Nogueiras en Freixendo, freguesía de San Martiño de Alongos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1678.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1678.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Saban qua[n]tos¹ esta carta viren como² nós, Johán Pérez, prior, e o conuen/²to do mosteyro² de Santa Counba, afforamos a uós, Domingo Pérez, dito /³ León, e a uossa [moller]³ Marina Pérez, todo o herdamento que auemos en Freyxec/⁴do, n[o]⁴ lugar que dizen As Nugeyras, exente a pescaría, que fique ao mosteyro², /⁵ e iat na frijguisía de San Martino de Alongos; per tal condición que uós que o /⁶ chantedes todo de uina deste janeyro primeyro que uen a dous /⁷ anos, e dedes ende cada ano ao mosteyro² per seu moordomo, o qual /⁸ deuedes a proueer de comer e de beber cumunalmente mentre /⁹ collerdes os froytos, meo de todo froyto que Deus hy der e J /¹⁰ capón e J almude de uino por San Martino, e J dineyro desa /¹¹ moeda por aniuersario. E á morte de uós anbos, fique a uosa /¹² prugee, e uós e todos aqueles que este herdamento teuerem daredes /¹³ luytosa ao mosteyro² así como² est usada. E seeredes uasalos /¹⁴ leaes e obedientes e seruentes do dito mosteyro². E faredes seruiço /¹⁵ ao prior, así como² est uso e custume de llo fazerem os seus /¹⁶ vasalos, e laurardes esas uinas e paralas ben, que non defa/¹⁷lescan per mingua de lauor. E o herdamento non se parta, mays senpre /¹⁸ fique en húa pesõa que page os seus dereytos ao mosteyro².

Vender /¹⁹ nen enpinorar nen dõar nonno deuedes a fazer a outre senón /²⁰ ao dito mosteyro²; e se o o mosteyro² non quiser en nenhúa destas condi/²¹ções⁵, entonde o uendede ou enpinorade a atal ome², e cun outorgamen/²²to do prior, que faça tódolos foros en pat e compra tódalas cousas /²³ ao mosteyro², segundo se conteem en esta carta, pero que non seia /²⁴ ome² fidalgo nen relig[i]osa⁶ pesõa nen moordomo allõo nen /²⁵ seruo allõo. E se estas condicções ou cada húa delas non foren /²⁶ aguardadas, o mosteyro² tome seu herdamento per súa autori/²⁷dade.

E a parte que contra esto passar, peyte aa outra /²⁸ C morauidis da moeda⁷ branca de rrey don Fernan/²⁹do.

Feyta a carta en era⁸ de mill² e CCC XXXV /³⁰ anos, XIJ días andados de dezenbro.

Testimuyas que /³¹ presentes foron: Martín Sacho, Johán Derigo, leygos; /³² don Tomé, Per'Eanes de Sorga; Per'Eanes, uestiario; Per'Eanes de /³³ Faramontaos, monges.

E eu, Gonçaluo Pérez, monge /³⁴ e notario do mosteyro² sobredito, que presente foý e esta /³⁵ carta escriuj a praz[er]⁹ das partes e puge hy meu sinall en /³⁶ testimuyo de uerdade |Sinal|.

¹ Falta o *n*.² Leva un trazo sobreposto.³ O ms. está rompido.⁴ Falta o *o*.⁵ Engadiu a palabra posteriormente.⁶ Falta o *i*.⁷ Antes está borrado *bran*.⁸ Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.⁹ Faltan as letras *er*.

78

1298, marzo, 11. Ourense.

Estevo Pérez de Vigo, arcediago de Ourense, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba, a herdade que ten de parte de súa nai no lugar de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1687.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1687.

Notum sit omnibus per hoc scriptum perpetuo ualiturum quod ego, Stephanus Petri de ² Vico, archidiaconorum (*sic*) auriensis, pro me et pro omni uoce mea, vendo et imperpetuum ³ concedo vobis, dono Johanne Petri, priorj monasterij Sancte Columbe de Nauibus, no⁴ mine ipsius monasterij, totam hereditatem quam ego habeo ex parte matris ⁵ mee Marine Fernandi in loco uocato Outariz, cum omnibus iuribus et pertinencijs ⁶ suis. De qua hereditate ego faciebam forum de medio dicto monasterio et dabam ⁷ inde eidem monasterio de directura VII *solidos* et quatuor *denarios* anuatim.

Vendo inquam ⁸ uobis dictam hereditatem et imperpetuum concedo quod monasterium habeat eam de ce⁹tero jure hereditario imperpetuum possidendam et liberam ab omni impedimento, pro ¹⁰ precio cuius hereditatis confiteor me recepisse a uobis nomine dicti monas¹¹terij quingentos *solidos* minus XXV *solidos* istius monete da qua computantur duo *denarios* ¹² pro *solido*. Et debeo defendere dictum monasterium ad directum cum ea per me et per omnia ¹³ bona mea habita et habenda, et per hanc cartam pono dictum monasterium in iure et ¹⁴ possessione hereditatis predictae. Et renuncio exceptioni dicti precij michi ¹⁵ non traditi et non numerati, et exceptioni deceptionis ultra dimidiam iusti ¹⁶ precij.

Siquis igitur contra hanc meam spontaneam uenditionem uenerit, iram ¹⁷ Dei habeat et pectet dicto monasterio predictam hereditatem duplatam et quan¹⁸tum in ea melioratum fuerit et parti regie pro pena centum *morabitinos* bone mo¹⁹nete persoluat, carta nichilominus in suo robore permanente.

Ffacta ²⁰ carta Aurie, Vº jdus martij, era Mª CCC XXXVJ. Regnante re²¹ge dono Ffernando, episcopo Aurie dono Petro.

Presentibus testibus ad hoc uo/²²catis et rrogatis: Petro Iohannis, fratre mo[n]asterij¹ predicti; Gundisaluo Gomecij, /²³ scriptore auriense; Martino Julianj, Roderico Petri, peliparijs eiusdem.

/²⁴ Ego, Dominicus Iohannis, notarius auriensis, omnibus premissis interfui /²⁵ et scripsi signumque meum apposuj in testimonium ueri[ta]tis² |Sinal|.

¹ Falta o n.

² Faltan as letras ta.

79

1298, maio, 20. Ourense.

Os irmáns Xoán, Miguel e María Martís cambian a Xoán Eanes e á súa muller Costanza Eanes, polo tempo da súa vida, un celeiro en Palmés pola parte das casas e herdamentos que estes teñen en Ponte de Mandrás.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1690.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1690.

Notum sit omnibus quod hoc est canbium quod facint Johannes Martini, dictus Sordo, de Ponte ad Mandra/²es, et Migueel Martini, fratres, pro se et pro Maria Martini, sorore sua, licet absente, cum Johanne Iohannis, filio Iohannis /³ Didaci, clerici de Palmes qui fuit, in hoc modo, videlicet, quod ipsi Johannes Martini et Michael Martini dant in canbio¹ /⁴ eidem Johannj Iohannis et uxori sue Constancie Iohannis, in uita sua amborum, unum cellarium quod ipsi habent in /⁵ Palmes, quod fuit auj suj Petri Didaci, quod est situm inter cellarium Iohannis Gomecij et inter cellarium /⁶ ame que fuit de Paacos, quod teneant illud in uita sua et soluant annuatim super eo VIII^c solidos /⁷ monete alfonsine, IJ^{os} denarios pro J^o ssolido, monasterio Sancte Columbe de anniuersario (et) pro isto cellario.

Idem /⁸ Johannes Iohannis dat ipsis Johanni Martini et Michaeli Martini et Maria Martini, in uita sua, totam partem /⁹ suam domorum et hereditamenti quod habet de decima Deo in Ponte de Mandraes, cum omnibus perti/¹⁰nencijs suis, quod teneant illud in uita sua libere. Et obligant se deffendere se adinuicem /¹¹ cum dictis canbijs ad directum per se et per omnia bona sua.

Et utraque pars que contra /¹² hoc canbium uenerit et ut dictum est superius non compleuerit, pectet alteri parti in pena L^a /¹³ morabitos ante quam in iudicio uel extra audiatur, carta nichilominus in suo robore permanente.

/¹⁴ Facta carta Aurie, XIIJ^o kalendas junij, era M^a CCC^a XXX^a VJ^a. Regnante domno /¹⁵ Ffernando, episcopo Aurie domno Petro.

Qui presentes fuerunt²: Petrus Gundissaluj, homo qui fuit domnj Stephanj, /¹⁶ achidiaconi; Johannes Porteyro, homo episcopi; Dominicus Siguin de Alungos; cetera.

/¹⁷ Et ego, Johannes Martini, publicus notarius auriensis, qui interfui et scripsi et signum meum /¹⁸ apposuj in testimonium premissorum, testis |Sinal|.

¹ Leva o o na entreliña.² Usa a abreviatura de *er* co valor de *eru*.

80

1300, febreiro, 13. Ourense.

Urraca Fernández, con outorgamento de seu marido Afonso Pérez, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, todos os foros e dereituras que ten no lugar de Sas, da freguesía de Santa Baia de Beiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1727.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1727.

Eno nome de Deus, amen. Sabiam quantos esta carta uiren que eu, Orraca Fferrnández, /² ffilla de dona¹ María, que ffoy de San Gião, presente meu marido Affonso Pérez /³ e outorgante, vendo a don Johán Pérez, prior do moesteyro de Santa Coonba de /⁴ Naues, en nome desse moesteyro, tódolos foros e dereyturas que eu /⁵ aio e a mjn perteeçen de dereyto de parte da dita mía madre enna flijguesía /⁶ de Santa Uaya de Beyro, en lugar que chaman Ssaas, tambeñ os que ago/⁷ra a mjn á de dar Ffernán Taauarda como¹ outros quaesquer que y a mjn per/⁸teesçem ena dita flijguesía, a monte e a ffonte, com todas súas per/⁹teenças, assí que el e sseus ssucessores aiam e pessuyam en jur /¹⁰ de herdade para por senpre os fforos e dereyturas sobreditas; ca outor/¹¹go que soo pagada conpridamente do preço desta uendiçón, conuén a ssaber, /¹² duzentos e trijnta s[oldos da]² moeda³ de noue del rrey don Ffernando, de que con/¹³tam dous pares por tres soldos.

E logo todo jur, sseñorío, propiedade, po/¹⁴ssissom e dereito que eu auja e deuja a auer ennas cousas sobreditas, todo /¹⁵ o tollo de mjn e de mja uoz e poño o dito prior, en nome do dito mo/¹⁶esteyro, en corporal possissom dellas.

Et quenquer [que]⁴ contra esta uendiçón /¹⁷ pasar, peyte a el ou ao dito moesteyro quanto demandar dobrado e /¹⁸ a[a]⁵ uoz del rrey por pëa C morauidis, e esta carta ffique firme a todo/¹⁹ tenpo.

Ffeyta a carta en Ourense, XIIJ días de ffeureyro, era de mill¹ /²⁰ e CCC XXX^a VIIJ anos¹.

Testimuyas que a esto presentes fforon: Pedro Eanes, /²¹ frade do dito moesteyro; Affonso Eanes da Ffonteyna; Migueel do Sisto, mcr/²²cador, e Gómez Fferrnández, clérigo do coro de Ourense.

Eu, Estéuõ Pérez, /²³ notario de Ourense, que foý presente a esto e fígeo escriuir en mía presenza e /²⁴ meu sinal y puge en testimuyo de uerdade [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.² No ms. non se le.³ Está escrito *mōn*.⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *ao*.

81

1302, marzo, 22. Igrexa de Palmés.

Maior Aras manda ao mosteiro de Santa Comba de Naves a sexta parte do casar do Outeiro en Astrés e a sexta parte da herdade da Garduñeira, do Bouzo e de Cova de Lobo.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 1.
ED. FERRO, *Devanceiros*, 57-58.

Eno nome¹ de Deus, amen. Conuçada cousa seia a todos que eu, /² Moor Aras, moradeyra en Palmés, jazendo cun grande doenza, pero cun /³ todo meu siso e cun todo meu entendemento, teno por ben de man/⁴dar do² que ey ao mōesteyro de Santa Coomba de Naues por emenda dal/⁵gúas cousas, se as ouue desse moesteyro, e o pri[o]³ que mas perdoe. Et /⁶ mando ao dito moesteyro a mía sesta parte do casar d'Astrees a que /⁷ dizen do Outeyro, sacada ende a herdade que ey de fóra de Santa Uaya /⁸ de Beyro, que lle tyro ende. Et mando ao dito moesteyro por ende /⁹ a mía sesta parte da herdade da Garduneyra e do Bouzo e de Co/¹⁰ua de Lobo, que son de dézima Deus.

Mándole estos herdamentos per tal condi/¹¹zón que eu os esfroyte en mía uida e, a meu passamento, fiquelle li/¹²ure a sesta parte do dito casar d'Astrees⁴, segundo est dito. E os herda/¹³mentos da Garduneyra e do Bouzo e de Coua de Lobo mando que os tena /¹⁴ meu irmão Ffernand'Aras en súa vida e que faza deles foro de terza /¹⁵ ao dito moesteyro e, a súa morte del, fiquen liures e desembarga/¹⁶dos ao dito m[o]esteyro³ para semple. Et mando ao conuento desse lugar /¹⁷ C ssoldos para pitanzas e C ssoldos á obla desse moesteyro.

Ffeyto foy esto /¹⁸ n[a]⁵ ygleia de Palmés, XXII días de marzo, era de mill¹ e CCC e /¹⁹ XXXX^a anos.

Testimoyas que a aquesto foron chamadas e rrogadas: Meén Rrodríguez, /²⁰ prelado da ygleia de Palmés; Gonçaluo Pérez, Pedro Eanes de Faramontaos, /²¹ monges do dito moesteyro; Rromeu Pérez, prelado da ygleia do Pineyro; /²² Rrodrigo Rrodríg[ue]z⁶, prelado da ygleia de Morgade; Pedro Eanes d'Amarante.

/²³ Eu, Domjngo Eanes, notario d'Ourense, aa pitizón de don Johán Pérez, /²⁴ prior do moesteyro sobredito, tirey estas cláusolas desuso ditas /²⁵ do testamento da dita Moor Aras, que foy feyto per mjn, /²⁶ e puge meu signal en testimoyo de uerdade |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ Falta o o.

⁴ Leva un e na entreliña.

⁵ Falta o a.

⁶ Faltan as letras ue.

1302, abril, 29.

Fernando Eanes de Garabás*, a petición do prior Xoán Pérez e do convento de Santa Comba e por medio dos testemuños recollidos polo notario Lourenzo Rodríguez, informa ao rei Fernando IV sobre os danos que sufriron o mosteiro e os seus coutos durante as guerras que se seguiron á morte de seu pai Sancho IV.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1746.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1746; DURO, *Catálogo reales*, nº 351.

REF. DURO, *Naves*, 148-149; DURO, *Rocas*, 68 n. 123; PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*, 421.

Al (?) moy noble señor don Fernando, pella graça de Dios¹ rrey de Castella, de León e de Tolledo, de Gallisia e /² de Seuilla e de Córdoua, de Murça e de Geem et do Algarbe e señor de Mollinja, eu, Ffernán Eanes de Garauã[e]s², /³ [...] Búual, mando beigar vossos pees e a terra dante vós como¹ señor a que Deus perlonge¹ seus días /⁴ [...] por seruyço de Deus¹.

Senor, sabede que Johán Pérez, prior, e o conuento¹ do noso mosteiro de Santa Coonba³ de /⁵ [Naues disser]on² que aujam perdudo quanto aujam pellas gerras¹ que foron della morte de uosso padre rrey don Sancho¹ /⁶ [...] en gissa que XII ffrades que en esse mosteiro serujan a Deus¹ et rogauan por vós e por aqueles /⁷ [de onde]² vós vijndes a Deus, cug'é (?), e ffeytura e merçé o mosteiro este en que non á outro erdeyro nen eree senón uós. /⁸ [Et]² disséronme que elles que querían desanparar o mosteiro, ca poys lles as erdades desanparadas ficauan que non aujan per que /⁹ [se]² manteer. Et [e]lles⁴ teméndosse per que vollo elles assý enuiasen querrellar dello non creerdes per súa sinpres⁵ paráuoa et /¹⁰ [pedi]ron² a mjn de meu offisio que eu que o enquerresse per vn uosso notario e que elles que o enviarían aa uosa merçé. Eu, señor, /¹¹ enquerr[i]² con dito uosso notario Lourenço Rrodrigues e en como¹ achey én vou mostrar aa uossa merçé.

/¹² Gonçaluo Peres, Tomé¹ Ffernandes, Pedro Eanes e outro Pedro Eanes, Estéuão Peres, Pedro Eanes⁶, Pedro Paes⁷, estes jurados e preguntados, /¹³ disseron que os de Neyrra, uassallos de don Fernán Rrodrigues de Castro, e outra gente¹ con eles, que esteueron eno couto deste /¹⁴ prior e conuento sobredito, quando este don Fernán Rrodrigues tijna çercada a ponte de Castrello; esteueron y oyto días que ontre pena¹ /¹⁵ e viño que uerteron e cassas e cubas que queymaron, que ffeseram y dano¹ en XII mil morauidis desta moeda⁸ que agora corre¹. Et des[poys]² /¹⁶ disseron que este don Fernando que poussara en estes seus coutos tres uestes e que entraua outras uestes moytas /¹⁷ pellos sseus coutos e que cada vegada y ffesera moyto mal el e ssúa gente, e que estimauan todo a seys mil¹ morauidis /¹⁸ da moeda⁸ ssobredita. Et disseron que despoys desto que o prior e conuento sobredito, con medo desto que lles don Fernando fa[sía]⁹, /¹⁹ les viram leuar aa villa d'Ourense e ffugiren con pan e con viño et con dineyros e con panos e con talles e con vistymentas /²⁰ e con capusos e con priuyllegios e con cartas e con esturmentos a húas casas

que allugaron en essa villa para ffugiren. /²¹ Et disseron que don Ffillipe que entrara en essa villa por este Auento que ffoyo ouo vn ano¹ et Rroý Gonçallues /²² Rraposso et outros seus uassallos e amigos de don Ffillipe, et poussaran en aquellas cassas et lles tomaran e asiran /²³ tódallas coussas que y tijñam, que estimaron a XXX mil¹ morauidis. Et disseron que ffora querrellado a don Fernán Rroýs per[llos]² /²⁴ ffrades desse moesteiro e que nonca y quissera¹⁰ tornar. Et agora despoys quando don Fillipe tijna çercado Monffo[rte]², /²⁵ véosse don Ffernán Rrodrigues meter enos coutos do moesteiro e esteuo y quatro días con grran gente et [... fe]²⁶zeran² y dano que (que) estiman a V mil¹ morauidis en pan e en viño, en carne, en çeuada e en outras coussas [...]²⁷ a esta ssoma¹ ssobredita. Et diseron que despoys que se este don Ffernando seíra, que [...]⁹ oyto días que chegara /²⁸ y logo don Ffillipe e o conde e don Martín Gill¹ e don Ffernán Ferrnández e seu ff[illo]⁹ Johán Ffernandes e outra gente moyta, /²⁹ e que passarran eno couto e eno moesteiro e que esteueran y quince días acabados. E disían que britaron os coutos e que /³⁰ danaron os paes uerdes e que queymaram as cassas, et algũs da ssúa conpañã que britaron o moesteiro e a jglleia¹ e d[...]² /³¹ jglleia et britaran arcas e lleuaron ende priuyllegios e cartas e esturmentos e dineyros. Et disían que lleuaron ende çento e LX (?) /³² moyos de pan e CC^{os} e L de uyño. Et disían que lles tomaran boys e uacas e bestas e porcas e carneiros [...]² /³³ do dormidoyro dos ffrades e outras cousas moytas, que disían que estiman a L ueses mil¹ morauidis [...]³⁴ssos² das cartas e dos priuyllegios, que era grran mingua.

Johán Affonso, Johán Ferrnández, Afonso [...]² /³⁵ [e]⁹ Johán Nunes, jurados e preguntados disseron que don Ffillipe e o conde e don Martín Gill¹ e os ssobreditos entraron enos cou[ros e eno]² /³⁶ [moe]steiro⁹ quince días, e estimaron que danaran y messes que podrían y auer CC^{os} moyos que podrían [...]² /³⁷ et disseron que tomaran çenteo seco das jglleias¹ e das casas, que estiman a mill¹ morauidis, et boys e uacas e carneiros e [...]² /³⁸ [...]res² cartas e cubas e arcas e llagares queymados e XL e dúas cassas queymadas, que estiman todas estas cousas a XL /³⁹ [mil]² morauidis. Et outrossy C moyos en viño que se y perdeo, que estiman a IJ mil morauidis. Et disseron que don Ffernán Rrodrigues que ffesera danos /⁴⁰ en estes coutos sobreditos que estiman a XV mill¹ morauidis.

Do couto de Pallmés, Ffernán Eanes, Ffernán Nunes, Johán Gonçallues e /⁴¹ [Mi]gueell² Peres, jurados e preguntados, disseron que don Ffillipe e o conde e os ssobreditos que ffeseran danos en estes coutos /⁴² [sobre]ditos² que estiman a CC^{os11} moyos en pan e que os estiman a noue mil¹ morauidis. Et que tomaron oo prior C moyos en viño /⁴³ en esta villa e ao conuento oyteenta e aos outros da villa çento, que estiman este viño a XIJ mill morauidis. Et disen que [...]² /⁴⁴ [...]² boys e X uacas, oytoçentas cabeças de cabras e d'ouellas e de porcas, e CC^{as} colmeas, que estiman todo a XV /⁴⁵ mil morauidis. E disen que queimaron oyteenta cassas, que sse non coregería por quat[r]o¹² mil¹ morauidis, et cubas e tinallas e arcas e llagares /⁴⁶ e outras [...]²das² queymadas, que estiman a quatro mil¹ morauidis. Et disen que don Ffernán Rrodrigues feso [danos]¹³ en estes coutos e eno mo[esteiro]⁹ /⁴⁷ ssobredito que se non coregería per XX mil¹ morauidis.

Et ena ffrre[que]ssía¹⁴ de Santo Estéuão d'Ontes, Domingo Peres, prellado, Joh[án]⁹ /⁴⁸ [...]çino², Fernam Peres, Pedro Eanes, Pedro Nunes, outro Pedro Eanes, jurados e

preguntados, disseron que conpañia de don /⁴⁹ Ffillipe e do conde que lles tomaran çen moyos de viño e C boys e uacas, porcas [e]¹³ carneyros, e pan uerde que lles danaron, /⁵⁰ [e disse]ron⁹ que o estimauan a XV ueses mil¹ *morauidís*; et CC^{as} cassas queymadas e cubas e arcas e lagares, que estiman a V ues/⁵¹[es mil]⁹ *morauidís*; et que ómees pressos e assudos (?) que peytaran por ssy mil¹ *morauidís*; et a villa de Paradella queymada, /⁵² [que non se co]regería⁹ por quatro mil¹ *morauidís*. Et disen que don Fernán Rrodrigues que ffeco dano¹ en esta gerra¹ eno /⁵³ [moesteiro e enos]⁹ sseus coutos, entrando e yxindo *per* elles, que sse non coregería por XXX ueses mill¹ *morauidís* /⁵⁴ [todos os]⁹ danos¹ que o moesteiro rreçebeo en ssy e en sseus coutos *per* don Fillipe e *perllo* conde e *per* don /⁵⁵ [Martín Gill e súa]⁹ gente, atanbén ena villa d'Ourensse¹ como¹ no moesteiro, a ssoma¹ çento e LXX ueses /⁵⁶ [mil *morauidís*, e os pri]uyllegios⁹ e cartas do moesteiro que sson perdudos a mooría delles. /⁵⁷ [A s]oma⁹ da malfeyturía de dom Ffernán Rrodrigues este XXX veses mil¹ *morauidís*.

/⁵⁸ Eu, Lourenço Rrodrigues, notario público del rrey en terra de Castella e de /⁵⁹ Búual, a rrogo e a chamo¹ do prior e do conuento¹ e dos clérigos /⁶⁰ e lauradores desses coutos, ffoý presente et en como¹ ssobredito este /⁶¹ que a uerdade en elles achamos dos danos que o moesteiro perendera /⁶² e en sseus coutos, eu assí o escriuñ e pono y meu ssinal /⁶³ en testemoio de uerdade [*Sinal*].

/⁶⁴ Esto foy en era de mil e CCC^{os} e XL anos, /⁶⁵ dous días por andar d'abril.

* Para a condición socioprofesional de Fernando Eanes, da que non sabemos dado o mal estado de conservación do pergamiño, téñase en conta que figura nun documento do mosteiro de San Clodio do Ribeiro do ano 1297 como “juyz por Rooy d’Ourantes, juyz del Rey” (Lucas Álvarez & Lucas Domínguez 1996: 424).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Leva un *o* na entreliña.

⁴ Falta o *e*.

⁵ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁶ Está escrito *johnes*.

⁷ Está escrito *p̄ls*.

⁸ Está escrito *mon*.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Leva a abreviatura de *que*.

¹¹ Despois está riscado *x*.

¹² Falta o *r*.

¹³ No ms. falta.

¹⁴ Está escrito *ffrressia*.

Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos. Ademais establece que serán dez os oficiais exentos do pagamento.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 13. Castelán. Está incluído nos documentos 137 e 141 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 927.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160; DURO, *Naves*, 148, 149; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Data: “Dada em Burgos, ocho días de jullyo, era de mill e trezientos [e quarenta años]”.

Notario: “[Yo, Pero Gonçales], la fis escriujr por mandado del rrey”.

* Cf. os documentos 137 e 141 desta CD.

84

(1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid)*

Copia dun privilexio no que Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso VII (doc. 1 desta CD), polo que este, á súa vez, lles confirma todas as posesións que tiveron en tempos do rei Afonso VI.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 14. Está incluído no documento 123 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 928.

REF. DURO, *Naves*, 149.

En el nombre del Padre e del Fijo e del Espíritu Santo, que sson tres perssonas e vn Dios, e de la bienauenturada gloriosa Santa María, su madre, a quien nós tenemos por senora e por auogada en tódolos *nuestros* fechos. Porque es natural cosa que todo omne que biem faze quier que gelo /² lieuem adelante e que sse non oluide ni sse pierda, que como¹ quier que cansse e mingue el curssso de la uida deste mundo, aquello es lo que ffinca en rrenenbrança por él al mundo et este biem es guiador de la su alma ante Dios. E por non caer en oluido, lo mandaron los /³ rreys poner en escripto en sus priuilegios porque los otros que rreynassem después eles e touessem el so logar fuessem tenudos de guardar aquello e de lo leuar adelante *confirmándolo* por *sus* priuilegios.

Por ende nós, catando esto, queremos que sepan /⁴ por este *nuestro* priuilegio, los que agora son e seram d'aquí a delante, como¹ nós, don Fernando, por la *gracia* de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seuilla, de Córdoua, de Murcia, de Jahén, del Algarbe e señor de Molina, /⁵ viemos *hun* priuilegio de dom Alffonso, enperador de toda Espana, fecho en esta guisa:

In nomine Dominj, amen. Sicut in omnj¹ contrautu condiciones ualere inperialis testatur auctoritas, sic etiam justicie ratio exigit ut ea que a regibus siue ab inperato⁶ribus fiunt scrip^o firmentur nec temporum diuturnitate ea que gesta sunt obliuionj tradantur. Jdcirco ego, Adeffonsus, tocius Hispanie inperator, vna cum uxore mea jnperatrice domna

Rica et cum filijs meis Sancio et Fernando, regibus, et cum filiabus et omnj /⁷ generacione mea, pro amore Dei et pro animabus parentum meorum et peccatorum remissione, ffacio cartam donacionis et confrimacionis Deo et monasterio *Sancte* Colunbe et uobis, domno eiusdem Martino, p[rrior]i², et omnibus eiusdem monasterij monachjs, de omnibus illis /⁸ hereditatibus quas habuistis in *tempore* auj mei regis Adeffonsi in pace, scilicet, villa de Uctis et Barrio et Auterit et Palmes et Freyxento et San Jullão, cum suis hominibus, cum rrauso et cum omicidio, cum caritel, cum suis terminis et cum suis directuris; alias villas Hastrees /⁹ et Vilar et Casar de Mato, que é no³ lugar que chaman Tarascón, cum suis hominibus, cum rrausso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinencijs et cum suis directuris; et iacent in terra de Buual. Has vilas que iacent in Castella de Buual, scilicet, Laureto et O Bolo et /¹⁰ Juste et Faquim et Sinagoga et O Gauiam, cum hominibus, cum rrausso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminis et pertinencijs et cum suis directuris. Et hoc feci rogatu domni Pelagij Ficarij, abbatis Cellenoue, qui michi dectis centum marchos propter hoc et propter alias hereditates et ali[os cau]/¹¹tos⁴ quos ei restituj in terra Limie et in Salnes et in Toronis et in Lemos et in Canpos.

Insuper dono atque concedo monasterio *Sancte* Colunbe Menendj cum suis direyturis, *Sanctum* Thomam cum suis direyturis et *Sanctum* Ciprianum cum suis directuris et hunum casale[m]⁵ in Laonia; alias /¹² hereditates in Fonte Frigida et in Beyro et in Mandrães et in Rouços et in Baruantes.

Omnes has hereditates supranominatas dono et confirmo sicuti nunquam melius habuistis in *tempore* aui mei regis Adefonssi, et hoc facio ut ab hac die habeatis et possideatis uos /¹³ et omnes¹ succesoros uestri jure hereditario inperpetuum.

Si uero aliquis homo ex meo genere uel alieno hoc meum factum rumpere temptauerit, sit a Deo maledictus et excommunicatus et cum Iuda traditore Domini in inferno dampnatus, et insuper pectet regie [parti]⁶ mille marchas et /¹⁴ monasterio *Sancte* Columbe quingentas libras aurj puri.

Facta carta in Valle Olit, IJ^a nonas februarij, era I^a C^a LXL^a IIJ^a, quando dominus Iacjntus, *Sancte* Romane Ecclesie cardinalis et tocius Hispanie legatus, celebrauit concilium [cum]⁵ domno Adefonsso, inperatore, et cum filijs suis /¹⁵ Sancio et Ffernando, regibus, et cum omnibus archiepiscopis et episcopis, comitibus et principibus Hispanie. Inperante ipso Adeffonsso, inperatore Toleti, Legione, Castella, Naiara, Saragocia, Bactia et Almaria. Comes Barchilonie et Sancius, reys Nauarre, uassalli inperatoris.

Ego, Adeffonsus, /¹⁶ tocius Hispanie inperator, hanc cartam quam fieri iussi propria manu mea roboro atque confirmo.

Johannes Fernandit, ecclesie Beati Iacobj archidiaconus et inperatoris cancellarius, hanc cartam scribere iussit.

Agora el prior e el conbento del monesterio de Santa Coloma enbiáronnos pedir merçed /¹⁷ que les confirmássemos este priuilegio. Et nós, el sobredicho rrey dom Fernando, por les façer bien e merçed e porque rruegen a Dios por nós e outrossí porque somos en tienpo e en edat que lo podemos façer por nós, outorgamos este priuilegio e confirmámo[s]lo⁷ e mandamos /¹⁸ que sse guarde e sse vse en tódalas cousas assí como¹ sse

en el contén. Et deffendemos firmemente que ninguno non sea osado de yr contra este priuilegio pra quebrantalo nin pra⁸ minguarllo en nenguna cosa, ca qualquier que lo fizesse auría nuestra yra e demás pecharnos yá llos mill¹ /¹⁹ marchos e las quinientas libras de ouro puro que en el priuilegio sobredicho se contiem, e al prior e al conuento del monesterio de Santa Coloma el sobredicho ou a quen su boz touiesse todo el dano doblado.

Et porque esto sea firme e estable, mandamos seclar este /²⁰ priuilegio de nuestro seelo de plomo.

Fecho el priuilegio en Burgos, ocho días andados del mes de julio, era de mill¹ e CCC^{os} e quarenta anos.

Et nós, el sobredicho rrey don Fernando, rregnant en vno con lla rreyna doña Costança, my moget, en Castela e en /²¹ Leom, en Toledo, en Gallizia, en Seuilla, en Córdoua, en Murça, en Jahén, en Baeça, en Badaioz, en el Algarbe e en Molina, otorgamos este priuilegio e confirmámoslo.

/²² El jnfante don Henrrique, fijo del moy noble senor don Ferrnando, tío del rrey, *confirma*; el jnfante don Johán, tío del rrey, *confirma*; el jnfante don Pedro, hermano del rrey, *confirma*; el jnfante don Felipe, senor de Cabreyra e de Rribeyra, hermano del rrey, *confirma*; /²³ don Gonçaluo¹, [arço]bispo⁹ de Toledo, primado de las Espannas e chanceller mayor del rrey, *confirma*; don frey Rrodrigo, arcobispo de Santiago, *confirma*; don Almorauid, arçobispo de Sseuilla, *confirma*.

|Col. a| Don Pedro, obispo de Burgos; don Áluaro, obispo de Palençia; don Johán, obispo de Osma; don Ferrnando, obispo de Calahorra; don Pascal, obispo de Cuenca; don Simón, obispo de Sigüenca; don Fferrnando, obispo de Segouia; don Pedro, obispo de Áuila; don Domingo, obispo de Plazencia; don Ferrnando, obispo de Cartagena; don Ferrnando, obispo de Córdoua; don García, obispo de Jahén; la egleſia de Aluarrazín vaga; don frey Pedro, obispo de [Cádiz]⁹; don frey Rrodrigo, obispo de Marr[u]ecos¹⁰; don Alemán, maestre de Calatraua, *confirman*.

|Col. b| Dom Johán, fijo del jnfante don Manuel, adelantado mayor del rreyno de Murça; don Alffonso, fijo del jnfante de Molina; don Diago de Haro, senor de Bizcaya; don Johán Alffonso de Haro, senor de los Cameros; don Garcí Fferrnández de Vila Mayor, adelantado mayor de Castiella; don Pedro Núñez de Guzmán; don Lope Rrodríguez de [Vi]lla² Lobos; don Rroy Gil, so hermano; don Fferrant Rroyz de Saldana; don Rroy Gonçález Maçanedo; don Diago Gómez de Castaneda; don Alffonso García, su hermano; don Garcí Fferrnández Malrric; don Lope de Mendoça; don Gonçal Yanes d'Agilar; don Per'A[n]rrriquez¹¹ de Harana; don Rrodrig'Áluarez d'Aça; don Johán Rrodríguez de Roias, *confirman*.

|Col. c| Don Gonçaluo, obispo de León; don Fferrnando, obispo de Ouiedo; don Affonssso, obispo de Astorga e notarjo mayor del rreyno de León; don Pedro, obispo de Çamora; don ffrey Pedro, obispo de Salamanca; don Affonssso, obispo de [Çib]dat²; don Alfonsso, obispo de Coyra; don Bernaldo, obispo de Badaioz; don Rrodrigo, obispo de Mendoneda; don Pedro, obispo de Ourense; don Johán, obispo de Tuy; don Rrodrigo, obispo de Lugo; don Johán Osoret, maestre de la orden de la caualaría de Santiago; don Gonçaluo Pérez, maestre de la orden de Alcántara, *confirman*.

[Col. d] Don Sancho, fijo del jnfante don Pedro, *confirma*; don Ffernán Rrodríguez, pertigeyro de Santiago; don Pedro Ponçe; don Ffernán Pérez, so hermano; don Johán Ffernández, fijo del dayam de Santiago; don Alffonso Pérez Guzmam; don Ffernán Ffernández de Limia; don Rrodrigo Áluarez, *adelantrado* mayor en terra de León e en Asturias; don Aras Díat; don Diago Rramírez; Esteuan Pérez Froylán.

/²⁴ Don Tel Gotiériz, justicia mayor en casa del rrey; Áluar Páez e Diego García, almirantes mayores de la mar; /²⁵ Lopo Pérez, *alcalle*¹ por el rrey en Burgos e su notario mayor de Castiella.

/²⁶ Yo, Pedro Allfonso, lo fiz escriuir por mandado del rrey en el ochauo ano que el rrey sobredicho rreynou.

[Sinaturas: Ffernán Yanes, vista; Pedro Gonçálu[e]z¹²; Diago¹³ Pérez; García Ffernandes].

* Trátase dunha copia realizada no propio século XIII (Sánchez Belda 1953:134).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Leva o o na entreliña.

⁴ Está escrito na marxe *tos*. Debe estar escrito na marxe dereita *cau*, pero non se le.

⁵ Falta o *m*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Falta o *s*.

⁸ Está escrito *p^a*.

⁹ No ms. non se le.

¹⁰ Está escrito *marrencos*.

¹¹ Falta o *n*.

¹² Falta o *e*.

¹³ En CD 123, que inclúe unha copia deste diploma, está escrito “Rroy” (l. 121).

85

1302, xullo, 10. Burgos (1188, xuño, 1. Salamanca)

Fernando IV confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso IX, polo que os acolle baixo a súa protección e lles confirma todas as súas posesións.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 15.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, III, 25-28; GONZÁLEZ, *Afonso IX*, 18 [Ed. do privilexio de Afonso IX].

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 929.

REF. DURO, *Naves*, 149-150.

[Crismón: Christus, alpha et omega] En el nombre del Padre e del Ffijo e del Spíritu Santo, que son tres personas e vn Dios, e de la bienaentur[ad]a¹ Uirgen gloriosa Santa María, su madre, /² que nós tenemos por ssennora e por auogada en todos nuestros ffechos. Porque es² natural cosa que tod’omne que bien ffaçe quiere que gelo lieuen adelante e /³

que se non oluide nin se pierda, que como³ quier que canse e mengue el curso de la uida deste mundo, aquello es lo que ffinca en rremenbrança por /⁴ él al mundo et este bien es guiador de la su alma ante Dios. Et por non caer en oluido, lo mandaron los rreyes poner en escripto en sus priuilleios porque los /⁵ otros que rregnassen después dellos e touiessen el so logar, ffuessen tenudos de guardar aquello e de lo leuar adelante confirmándolo por sus priuilleios.

Por ende /⁶ n[ós]⁴, catando esto, queremos que ssepan por este *nuestro* priuilleio los omnes que agora son e sserán d'aquí a delante como³ nós, don Fferrando, por la *gracia* de Dios rrey de Castiella, /⁷ de Toledo, de León, de Galliçia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, viemos un priuillegio del rrey don Alffonso de León /⁸ que era ffecho en esta guisa:

In nomine Domini nostri Ihesu Christi, amen. Quia inter ea que regiam exhornant dignitatem seu quibus regis inpletur officium primum et principuum est *sancta* loca /⁹ et perssonas religiosas diligere ac uenerari et eas in sua iusticia et directura tenere et defendere. Jccirco ego, rex domnus *Adefonsus*, Dei gratia Legionis rex, per hoc scriptum firmissimum /¹⁰ notum facio pressentibus et ff[uturi]s⁴ quod recipio monasterium et priorem⁵ et ffratres *Ssancte* Columbe de Nauis, cum omnibus possessionibus suis et directuris et cum toto eo quod ad ipsum et eos /¹¹ pertinet et pertinere deb[et]⁴ in mea co[m]menda et de]fensione⁴. Et confirmo ipsi nominato monasterio et ipsi priori⁶ domno Pelagio Munniz et suis fratribus et ssuccessoribus totas /¹² suas incautationes [et totos]⁷ suos cautos s[icut]⁴ illos habebant confirmatos et ipsas incartaciones incautatas et confirmatas in tempore patris mei regis domni Ffernandi, sic quod nullus /¹³ ipsi monasterio uel priori seu ffr[atibus]⁷ eiusdem loci aliquid audeat facere malum uel contrarium in omnibus illis que ad ipsum pertinent monasterium et quod nullus de directura eius /¹⁴ aliquid audeat inuadere uel retinere. Hoc autem facio ob remedium anime mee et fatris mei et auorum meorum et quia partem orationum et obsequiorum habere desideo que in ipso se/¹⁵pedicto monasterio Domino exhibentur.

Siquis igitur tam de meo genere quam de alio hanc cartam in aliquo uoluerit infringere uel uiolare, iram Dei omnipotentis habeat /¹⁶ et regiam indignationem incurrat, et quantum inuaserit in duplum restauret, et pro [ausu]⁸ temerario regie parti mille morabitinos persoluat.

Facta carta apud Salamanticam /¹⁷ in kalendis junij, era Mª CCXXVJ^a.

Ego, rex domnus *Adefonsus*, hanc cartam quam fieri iussi proprio signo et sigillo roboro et *confirmo*.

Froila, regis notarius, scripsit et *confirmat*.

/¹⁸ E agora el prior⁹ e conuento de los monges del monesterio de Santa Coloma de Naues enbiáronnos pedir merçet que les *confirmássemos* este priuilleio. Et nós, sobredicho rrey don /¹⁹ Ferrando, por les façer bien e merçet e porque nós somos en *tiempo* e en edat que lo podemos ffazer por nós, otorgamos este priuilleio e *confirmámoslo* e mandamos que /²⁰ uala segund que ualió en *tiempo* de los otros rreyes onde nós uenimos. Et defendemos

firmement que ninguno non sea ossado de yr contra este priuilleio para quebrantarlo nin para menguarlo en nin/²¹guna cosa, ca qualquier que lo fiziesse auríe nuestra yra e pecharnos ýe en coto los mill marauedis que se en el priuillegio contién, e al prior⁹ e conuento de los monges del monesterio sobredi/²²cho o a qui su boz touiesse, todo el daño doblado.

Et porque esto sea firme e estable, mandamos seellar este priuillegio con nuestro sello de plomo.

Ffecho el priuillegio en Burgos, /²³ diez días andados del mes de julio, en era de mill³ e CCCXL años.

Et nós, el sobredicho rrey don Ferrando, rregnant en uno con la rreyna doña Costanca, /²⁴ mi muger, en Castiella, en León, en Toledo, en Galliciá, en Seuilla, en Córdoua, en Murçia, en Jahén, en Baeça, en Badaioz, en el Algarbe e en Molina, otorgamos este priuilleio /²⁵ e confirmámoslo.

/²⁶ El jnffant don Henrrique, fijo del muy noble rrey don Fferrando, tío del rrey, *confirma*; el jnffant don Johán, tío del rrey, *confirma*; el jnffant don Pedro, hermano del rrey, *confirma*; el jnffant don Felipe, hermano del rrey, señor de Cabrera e de Ribera, *confirma*; /²⁷ don Gonçalo, arçobispo de Toledo, primado de las Españas e chançaler mayor del rrey, *confirma*¹⁰; don fray Rrodrigo, arçobispo de Santyago, *confirma*; don Almorauid, arçobispo de Sseuilla, *confirma*.

[Col. a] Don Pedro, obispo de Burgos, *confirma*; don Áluaro, obispo de Palençia, *confirma*; don Johán, obispo de Osmá, *confirma*; don Ffernando, obispo de Calahora, *confirma*; don Pascual, obispo de Cuenca, *confirma*; don Symón, obispo de Sigüençá, *confirma*; don Ffernando, obispo de Segouia, *confirma*; don Pero, obispo de Áuila, *confirma*; don Domingo, obispo de Placençia, *confirma*; don Ffernando, obispo de Cartaiena, *confirma*; don Ffernando, obispo de Córdoua, *confirma*; don Garçia, obispo de Jahén, *confirma*; don fray Pedro, obispo de Cádiz, *confirma*; la egleſia de Aluarrazín vaga; don Alemán, maestre de Calatraua, *confirma*.

[Col. b] Don Johán, fijo del jnffant don Manuel, adelantado mayor en el regno³ de Murçia, *confirma*; don Alffonso, fijo del jnfant de Molina, *confirma*; don Diago de Haro, señor de Uizcaya, *confirma*; don Johán Núñez *confirma*; don Johán Alfonso de Haro, señor de los Cameros, *confirma*; don Garçia Fferrnández, adelantado mayor en Castiella, *confirma*; don Lope Rodríguez de Villa Lobos *confirma*; don Rroý Gil, su hermano, *confirma*; don Ferrant Roýz de Saldaña *confirma*; don Diago Gómez de Castaneda *confirma*; don Alffonso Garçia, su hermano, *confirma*; don Garçia Fferrnández Manrrique *confirma*; don Gonçal Yanes d'Aguillar *confirma*; don Per'Anrríquet de Harana *confirma*; don Lope de Mendoça *confirma*; don Rodrig'Áluarez d'Aça *confirma*; Johán Rodríguez de Rroias *confirma*.

[Sinal rodado: Don Diego, sennor de Vizcaia, alferez del rey, *confirma*; don Iohán Núñez, maiordomo del rey, *confirma*. Signo del rey don Ferrando].

[Col. c] Don Gonçalo, obispo de León, *confirma*; don Ffernando Áluarez, electo de Ouiedo, *confirma*; don Alffonso, obispo de Astorga e notario mayor del regno³ de León, *confirma*; don Pedro, obispo de Çamora, *confirma*; don fray Pedro, obispo de Salamanca,

confirma; don Alffonso, obispo de Çibdat, *confirma*; don Alffonso, obispo de Coria, *confirma*; don Bernaldo obispo de Badaiot, *confirma*; don Pedro, obispo de Orense, *confirma*; don Rrodrigo, obispo de Mendoneda, *confirma*; don Johán, obispo de Tuy, *confirma*; don Rrodrigo, obispo de Lugo, *confirma*; don Johán Osórez, maestre de la cauallería de Santiago, *confirma*; don Gonçalo Pérez, maestre de la orden de Alcántara, *confirma*.

|Col. d| Don Sancho, fijo del jnfant don Pero, *confirma*; don Ffernando Rodríguez, pertigero de Santiago, *confirma*; don Pero Ponz *confirma*; don Ffernando Peres, su hermano, *confirma*; don Johán Fferrnández, fijo del deán de Santiago, *confirma*; don Alffonso Peres de Guzmán *confirma*; don Ffernando Fferrnández de Limia *confirma*; don Rodrig'Áluarez, adelantado mayor en tierra de León e en Asturias, *confirma*; don Arias [Díaz]⁷; don Diago Ramírez *confirma*; Esteuan Peres Frolián, merino mayor en tierra de León, *confirma*.

|Col. e | Don Tel Gotiériz, justiçia mayor en casa del rrey, *confirma*; Áluar Páez e Diago Garçia, almirantes mayores de la mar, *confirman*; Lopo Pérez, alcale por el rrey en Burgos e su notario mayor en Castiella, *confirma*.

/²⁸ Yo, Per'Alffonssso, lo ffiz escriuir por mandado del rrey en el ochauo año que el rrey /²⁹ ssobredicho rregnó.

|Sinaturas: Fferrnando Yanes, vista; Johán Martines; Pedro Gonçales; Per'Yanes; Suer Alffonso|.

¹ Faltan as letras *ad*.

² Leva o s na entreliña.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Está corrixido sobre *abbat*.

⁶ Está escrito sobre raído.

⁷ No ms. non se le.

⁸ No ms. falta.

⁹ Está corrixido.

¹⁰ Está escrito sobre raído “del rrey *con*”.

Elvira Pérez chega a avinza co prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba sobre a contenda que tiñan por dous casares na vila do Gabián.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1758.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1758.

REF. DURO, *Naves*, 148.

Sabbam quantos esta carta viren como¹ contenda ffosse entre dona Elvira Pérez, da húa /² parte, e Johán Pérez, prior, e o conuento do mosteyro de Ssanta Counba, da outra,

sobre dous /³ casares na vila do Gaiián, que dona Eluira dizía que auía a teer en súa vida per /⁴ cartas do prior dom Ffernando, que ffoy. Per mandado do bispo don Pedro e a prazér das partes, /⁵ uêeron a atal auijnça que dona Eluira sse quita logo dos casares sobreditos e os en/⁶trega ao mosteyro e rrenuncia quanto dereyto hy auía e entrégalle logo ende a carta, e /⁷ o prior e conuento sobreditos dan a essa dona Eluira as rrendas e proes do casal do Rrego, /⁸ que as tena tan solamente en ssa uida e ela sseia tẽhúda de ffazer por ende emenda ao mosteyro e, /⁹ a sseu passamento, ffiguem liures e desenbargadas ao dito mosteyro en pat.

E essa sobredita /¹⁰ dona Eluira deffende firmemente, sub pẽa de ssa maldiçõn, que nunca sseu² ffillo nen outro /¹¹ que uena en súa uoz possa enbargar a ssa morte en nenhũa maneyra o casal ao mosteyro /¹² sobredito, e o prior que ffor aa sazõn receba o casal per súa autoridade como o achar, sen /¹³ contenda nenhũa. Outrossí promete³ aa bõa fe de ffazer anparar o mosteyro e tódalas súas /¹⁴ herdades e tódolos seus vassalos e tódalas súas cousas, e de guardar e ffaçer guardar /¹⁵ as cartas que o mosteyro auía con Nuno Gonçáluez, tanbén sóbrela comenda como¹ sóbrela vila /¹⁶ de San Jullão e de Ffonte Ffría.

Outrossí o prior e o conuento sobreditos conoçen que /¹⁷ receberom emenda d'auer que Nuno Gonçáluez tomou de seu mosteyro, qual dona Eluira /¹⁸ teuo por ben de lles fazer e de que eles son pagados, e perdõamlle o máys e rrogan a Deus /¹⁹ que llo perdõe, sacado o que el deuía aos vassalos do mosteyro ou llo rroubou ou tomou, que lles /²⁰ eles perdõar non podem.

Et en testimuyo de uerdade mandaron ende as partes fazer esta /²¹ carta partida per abc, das quaes⁴ cada hũa das partes teuessen senllas.

Ffeyta /²² a carta en era de mill¹ e CCC XL^a J.

Testemuyas que presentes esteueron: Johán Pérez /²³ de Nóuoa; Estéuoo Pérez de Lamas, seu moordomo; Martín Domínguez, prelado do Castro, e /²⁴ Meem Rrodríguez, prelado de Palmés, e Per'Eanes, vestiario; Tomé Ffernández, Per'Eanes de Faramon/²⁵taos, Estéuoo Pérez, monges, que esto outorgaron no cabídoo de Santa Counba.

/²⁶ E eu, Gonçaluo Pérez, notario do sobredito mosteyro, esta carta escriuj per /²⁷ mandado de Johán Pérez, noso prior, e do conuento do dito mosteyro, e outorgea /²⁸ e puge hy meu synal en testimuyo de uerdade, que é tal |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está escrito *seu* e anulado cun punto por baixo de cada letra.

³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pro*.

⁴ Leva unha abreviatura de *ua* redundante.

(1304, novembro, 16. Ourense)*

Fernando Domínguez de Astrés dá ao mosteiro de Santa Comba de Naves, en esmolna en remijmento de meus pecados, a metade da cortiña de Pedraza e a sexta parte de varios castiñeiros.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1783.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1783.

En nome de Deus, amen. Sábean quantos esta carta viren que eu, Ffernán Domínguez d'Astrees, /² non constreniudo nen deçebudo nen per engano aduzudo, mays de meu prazer e de mýa propia /³ uoontade, dou e per esta carta logo entrego ao moesteyro de Santa Coonba de Naues, por es/⁴ molna en remijmento de meus pecados, a mýa meatade da cortiña de Pedraça con o cas/⁵ tiñeyro que eu en ela chantey e con a sesta parte das outras áruores que y están, saluo o /⁶ castiñeyro que está no fondo, que chantou Martín Domínguez. A qual meadade da cortyna ficou a myn /⁷ de boas de meu padre Domingo Páez¹ e de mýa madre Moor Eanes, e a outra meatade ficou a /⁸ meu yrmão André Domínguez. Et iaz esta cortyna entre a cortyna de Domingo Pérez do [...]², da /⁹ húa parte, e da outra a carreya que uay da vila para a estrada, e en çima entesta na bouça /¹⁰ e en fondo fer na outra cortyna do dito moesteyro.

Jten mando a este moesteyro a mýa sesta /¹¹ parte dñu castiñeyro paação que está a ssu a dita cortyna en húa herdade mýa e de Pedro /¹² Domínguez, meu yrmão.

Jten lle mando a mýa sesta parte de dous castiñeyros dineyraes que están /¹³ cabo a ffonte da Lama, entre o castiñeyro bodyal que é d'irmãos, da húa parte, e o de Orraca /¹⁴ Eanes de Madrosende, da outra.

Jten lle mando a mýa sesta parte de dous castiñeyros uerdeaes¹ /¹⁵ que están a ssóbre la cortyna d'Agro Mao cabo dñu castiñeyro dural do dito moesteyro, da húa /¹⁶ parte, e o outro castiñeyro soutelão d'ymãos, da outra.

Et esta cortyna e as áruores sobre/¹⁷ ditas (sobreditas) son de dézemo a Deus e liures de todo outro enbargo, e mándoas ao dito /¹⁸ moesteyro por mýa alma e dos ditos meu padre e mýa madre e que as aian en mente en /¹⁹ súas orações. Et o dito moesteyro que as aia e as possuya des aquí en deante en iur d'erdade³ para sen/²⁰ pre, e faça delas toda súa uoontade liuremente. Et todo iur, señorýo, propiedade, possyssón e deryto /²¹ que eu ey na dita cortyna e nas áruores sobreditas, todo tollo de myn e de toda mýa uoz /²² e póño eno dito moesteyro des aquí en deante per esta presente carta. Et outorgo a deffender /²³ esse moesteyro con estas cousas sobreditas senpre a deryto, per mjn e per todos outros meus bñes gñaña/²⁴ dos⁴ e por gñañar⁴.

Ffeyta a carta en Ourense, XVJ días de nouenbro, era de mill⁵ e CCC /²⁵ e XLIIJ anos.

Testemūyas que a esto presentes foron: *Pedro Domínguez* de Vilar; *Domingo Pérez*, ome do prior de ^{/26} *Santa Coonba*; *Lourenço Domínguez*, escriuán; *Per'Eanes*, fferreyro de *Looña do Monte*; *Gonçaluo Martíiz* de *Çebolyno*.

^{/27} Eu, *Afonso Rrodríguez*, público notario d'Ourense, dado dos honrrados barões don *Martín e* don *Rrodrigo*, ar/²⁸ çidiagos *e* vigarios de nosso señor o bispo don *Pedro*, para as notas non canceladas [nen rasas]² d'Esté/²⁹ uño *Pérez*, notario que foy dessa çidade, tornar en pública forma, esta carta con mýa [mão saquey]² do ^{/30} liuro das notas desse *Estéuoo Pérez*, segundo que en el iazía notada, *e* en el meu [sinal fi]ge⁶ ^{/31} en testemūyo de uerdade, que tal é |Sinal|.

* Trátase da data que figura na nota de *Estevo Pérez* sobre a que *Afonso Rodríguez*, notario documentado en *Duro* (1973) entre os anos 1288 e 1312, elabora esta pública forma.

¹ Está escrito *p̄lz*.

² O ms. está rompido.

³ O *a* está corrixido sobre un *e* e leva as letras *de* na entreliña.

⁴ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ No ms. non se le.

88

1305, maio, 28. Medina del Campo.

Fernando IV, a petición de Xoán Pérez, prior de Santa Comba, confirma ó mosteiro a exención de pagar axuda, pedido e servizo.

A.- A. H. N., Sixilografía, caixa 15, nº 9.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 30-31.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 948.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160*; DURO, *Naves*, 150.

Sepan quantos esta carta uieren como¹ yo, don Fferrando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseuilla, ^{/2} de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe *e* sseñor de Molina, porque *Johán Pérez*, prior de Ssanta Colonba de Naues, que es logar del mone/³sterio de Çallanoua, me mostrou vna carta de don Yhuda Abenaçia, mjo judío, que demandaua por mj la ayuda a los monesterios de Gallizia, ^{/4} en que dezía que ffallara en omnes buenos por buena uerdat qu'el dicho lugar nunca diera ayuda njn pedido njn sseruiçio en tienpo de los otros rreyes ^{/5} onde yo uengo, njn en el mjo ffasta aquí. Et agora el prior ssobredicho, por ssý *e* por ssu conuento, pidiome merçed que gelo mandasse guardar de aquí a de/⁶lante *e* que non ffuessen más dessafforados agora nueuamjente en el mjo tienpo de lo que ffuera ffasta aquí.

Et yo, porque es derecho *e* porque en ^{/7} el dicho lugar rruegan a Dios por el alma del rrey don Sancho, mjo padre, que Dios perdone, *e* por los otros rreyes onde yo uengo *e* por ^{/8} la mj vida, téngolo por bien, onde mando *e* deffiendo ffirmemjente que njnguno non ssea ossado de demandar de aquí a delante al dicho monesterio ^{/9} por² pedido njn por sseruiçio

njn por ayuda, pues les nunca ffue demandado en njngún tienpo ffasta aquí, ca qualquier o qualesquier /¹⁰ que lo fffiessien pecharm'jan en pena mill¹ maravedís de la moneda nueva, e al dicho monesterio o a quien ssu boz touiesse todos los daños e menoscabos /¹¹ que por ende rreçebiessen doblados.

Et sobr'esto mando a qualquier adelantado o merino que por mj andudiere en Gallizia et al comen/¹²dero del d[icho]³ monesterio que non consientan a njnguno que les passe contra esto que yo mando. E ssi alguno contra ello les quissiere passar, /¹³ que lo preynden por la pena [ssobre dicha e]³ non ffgan ende al so esta misma [pen]a³.

Et desto le mandé dar esta mj carta seellada /¹⁴ con mjo ssello de çera colgado.

D[ada]³ en Medina del Canpo, veynte e ocho días de mayo, era de mill¹ e trezientos e /¹⁵ quareynta e tres años.

/¹⁶ Yo, Alfonso Pérez de las Ribeyras, [la ffiz]⁴ escriuir por mandado del rrey.

[Sinaturas: Cantor astoricense, vista; [...]⁵; Garçia Fferrnandes; Gil Gonçales].

* A editora da obra de Fr. Benito de la Cueva indica en nota (1991: 160, n. 93) que o autor fai referencia ao documento 85 desta CD. De la Cueva refire que Fernando IV, “teniendo notiçia de que aquéllos que en su nombre cobraban la ración real, que también pagava Sancta Comba, haçían muchas estorsiones al monesterio, dio su previlexio real por el qual le absuelve y haçe libre de que pague ración real”.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes hai dúas palabras raspadas.

³ O ms. está rompido.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Hai unha sinatura que non se consegue ler.

89

1306, setembro, 30. Santiago.

Diego García, adiantado maior de Galiza, informa a Gonzalo Núñez de Castrelo, meiriño en Orcellón, Búbal e Castela, de que non debe demandar xantar nin servizo ao prior e ao convento de Santa Comba.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 17.

REF. DURO, *Naves*, 150.

De mj, Diago Garçia, adelantado mayor de Gallisia por el rrey e ssu chançeller mayor del seello de la poridat, a uós, Gonçal /² Nunes de Castrelo, mío merjno en tierra de Orsellón e de Búbal e de Castela, e a los otros merjnos que y ffueren d'aquí a delante, /³ salud como¹ a aquellos para quien querría mucha buena ventura.

Ffágouos ssaber que yo enbié demandar al prior e al conuento del /⁴ monesterio de Santa Colomba de Naues que me diessen yantar o me ffsiesen sserujçio por ella. Et el prior, por ssí e por ssu /⁵ conuento, enbiáronme mostrar vna carta del rrey don Fferrando, mío señor, en como¹ mandara fferaser pesquisa ssobre la yantar e /⁶ ssobr'el sserujçio que les demandauan los adelantados e merinos que vjajen a Gallisia, e que ffallara por la pesquisa

que este monesterio sobre/⁷dicho nunca vsara a dar sserujçio njn yantar e que los daua por quitos ende.

Et yo, por conplir la carta del rrey, mío s[eñor, e]² /⁸ porque lo ffallé assí en verdat, tengo por bien de les non demandar yantar njn sserujçio njn les passar contra la carta [que del rey]² /⁹ tienen, por que uos mando de parte del rrey e uos digo de la mja que non demandedes al prior e al conuento de Ssanta [Colonba de]² /¹⁰ Naues yantar njn sserujçio d'aquí a delante, njn les peyndredes njn les affinques por ello, njn les passedes contra la [carta que]² /¹¹ tienen del rey en esta rrasón. Et ssi algo les auedes tomado o peyndrado por ende, entregátgelo luego et non ffagades ende [al, so pena]² /¹² de çient marauedís de la moneda nueua.

Et desto'l mandé dar esta carta seellada con mío sseello de çera colgado.

Ffecha en Santiago, postri[mero]² /¹³ día de setienbre, era de mill¹ e tresientos e quarenta e quatro años.

|Sinatura: Alffonso [Garç]ia³].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

90

1307, marzo, 6.

Xoán García de Amarante vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba a metade de todo o que herdou de Fernando García no Bolo e en Liñares.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1261.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1261.

Sábean quantos esta carta viren que /² eu, Johán Garçia d'Amarante, por mjn /³ e por mja uós, vendo para senpre a uós, /⁴ don Johán Peres, prior de Santa Coonba, /⁵ e ao conuento dese lugar a meadade /⁶ de quanto erdamento, con todas súas /⁷ pertençaas, a monte e a fonte, Ffernán Garçia, que /⁸ foy do Bollo, ouuo eno Bolo e en /⁹ Lynares, feyto e por faser, o qual a mjn /¹⁰ leyxou o dito Fferrnán Garçia. Ese vendo /¹¹ a uós por CC^{os} morauidís da moeda¹ que /¹² fas IIIJ^o dineyros IJ ssoldos del rrey don /¹³ Ffernando, de que soo bem pagado. E outorgo /¹⁴ uos anparar con esta venda a dereito /¹⁵ per mjn e per meus bees.

E qemqer /¹⁶ que contra esto a uós pasar quisser², peite /¹⁷ a uós de pãa quatrocentos³ morauidís /¹⁸ [e]⁴ aa voz del rrey outros tantos, /¹⁹ e a carta esté en rreuer.

Feita /²⁰ VJ días de março, era de mill⁵ e CCC^{os} /²¹ e XL^a e V^e anos.

Testemuyas: Gonçaluo Peres, Nuno Peres, /²² frades de Santa Coonba; Martín Eanes de /²³ Parada, Migueell Peres⁶ de Mourís, /²⁴ Migueell Oares do Gauján; Martín e Estéuão, /²⁵ ómees de Gonçaluo Peres, testemuyas.

/²⁶ E eu, Frañçisco Peres, notario del /²⁷ rrey en terra de Castella⁵, escriuj esta /²⁸ carta e fis y meu sinal |Sinal|.

¹ Está escrito *mōm*.

² Usa a abreviatura de *ser* co valor de *se*.

³ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Antes hai unha letra borrada.

91

1308, setembro, 30 (1308, marzo, 19)

Traslado dunha carta na que María Fernández, ama da raiña dona María e de súa filla dona Isabel, deixa ao electo e ao cabido da igrexa de Lugo o que tiña deles no couto de Santo Eusebio.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, n° 18.

ED. PORTELA SILVA, *Catedral de Lugo*, 94-95*.

REF. RISCO, *Lugo*, 93.

Sepam quantos esta carta vieren como¹ yo, doña María Fferrnández, ama de la rreyna doña María e de la jnffante dona Ysabel, /² su fija, otorgo que dexo al eleyto e al cabildo de la eglesia de Lugo todo aquello que yo tenía d'elos para mj vida en el /³ coto de Sant'Ehuseo², et otorgo de lo non tomar njn de lo embargar d'aquí por la tenençia que lo yo tenía. Et rruego a qual/⁴quier merino que y ande por el rrey o a los que y andudieren por él, que gelo entreguen luego bien e complidamente, asj como¹ lo /⁵ yo tenía.

Et porque esto non venga en dubda, mandelles dar esta carta seellada con mjo scello.

Ffecha dize noue /⁶ días de março, era de mill e CCC e quarenta e seys años.

/⁷ Et eu, Ffrañçisco López, notario público de Lugo, vi húa carta escrita en papel en este tenor /⁸ que sse desuso contem e seellada con seello en costa de dona¹ María Fferrnández sobredita, /⁹ segundo que en el apareçia. E por rrogo do muyto onrrado padre e señor don frey Johán, por/¹⁰la graça de Deus bispo de Lugo, trasladeya de ueruo ad ueruo per myna mão e en este traslado puge meu /¹¹ nome e meu sinal en testemoyo de uerdade.

|Sinal: Franciscus|.

Sub era de mill e CCC e XLVJ^a anos¹, pustrimeyro día de /¹² setembro.

Presentes foron e que uiron e oýrom leer a carta sobredita: ffrey Ffernando Pérez, da orden dos preegadores; /¹³ Affonso Rodríguez, clérigo de Lugo; Pedro Domínguez de Rrúa Noua, e outros.

* A edición realízase sobre unha copia recollida no chamado *Tumbillo Nuevo*, do Arquivo da Catedral de Lugo, datado do século XVIII (Jiménez Gómez 1973: 76).

¹ Leva un trazo sobreposto.² Está escrito *sante huseo*.

92

1309, agosto, 22. Lugo.

O bispo frei Xoán e o cabido da igrexa de Lugo dan a Fernando Ioanes de Leira e a súa muller dona Maior Pérez, durante a súa vida, o celeiro que teñen en Santo Eusebio, as rendas da igrexa dese lugar e o casal de Albán. En troca, estes danlles para sempre a terceira parte do couto de Santo Eusebio e un casal en Vilamarín.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 19.

Sabam¹ quantos esta carta uirem como¹ nós, don ffrey Johán, porla graça de Deus bispo de Lugo, con outorgamento do cabídeo deste mijsmo lugar, ffa/²zemos tal emprasamento conuoso, Ffernán Yoanes de Leyra, e con uossa moller dona¹ Mayor Pérez, conuén a ssaber, que uos damos e outorgamos, por en /³ uossos días d'ambos, o noso celeyro de Santo Oseuo e todo o dereyto que nós auemos e deuemos a auer eno couto desse lugar e con tódaslas /⁴ rendas que nós auemos de auer ena egleia de Santo Oseuo por rasón de padroádigo e por outra rasón qualquer, saluo a presentación dessa igleia, que uos /⁵ non damos, a qual reteemos en nós. Outrosí uos damos e outorgamos, por en uossos días d'ambos, o casal d'Aluán que foy do arçidiago² don Rrodrigo, con lo /⁶ noso quinom do couto d'Aluán e da egleia desse lugar que procuraua esse arçidiago² don Rrodrigo. Estas cousas uos damos, con súas pertenenças e derey/⁷turas, que as teñades³ e possuyades e paredes ben en noso nome e da egleia de Lugo por en uossos días d'ambos segundo dito he e, a uossa /⁸ morte, fiquen liures e quitas a nós e a nossos sucessores sen outro enbargo e sen outra contradición.

Et eu, Ffernán Yoanes sobredito, por meu nome e /⁹ de dona¹ Mayor, myna moller sobredita, por rasón deste emprasamento que nos uós, o bispo sobredito, fasedes e por esto que nos dades que teñamos de /¹⁰ uós segundo dito he, dou logo a uós e a uossos sucessores, por iur de herdamento para sempre, a terça de todo o couto de Santo Oseuo, con súas pertenen/¹¹ças e dereyturas⁴, e máys uos dou se nós y máys auemos. Outrossí uos dou, en meu nome e da dita dona¹ Mayor, vn casal boo en Villama/¹²rim con súas pertenenças e dereyturas⁴, o qual uos deuemos a nomêar e daruos del carta feyta per notario per que uolo outorgamos e damos a uós e /¹³ a uossos sucessores por iur d'erdamento para sempre, ena qual carta deue a dita dona¹ Mayor outorgar este emprasamento. E metemos logo no iur /¹⁴ e na possissom e na propiedade a uós, o bispo sobredito, destas cousas que uos nós damos, e tiramos nós del, saluo que reteemos, tan senlleiramente en /¹⁵ nossa vida d'ambos, o usofruyto delas con estas cousas sobreditas que nos uós, o bispo, destes. Et deuemos a dar cada ano¹ en rreuerença a uós e /¹⁶ a uossos sucessores çinque morauidís desta moeda⁵ del rrey don Fernando que ora corre ou a ualor por eles. Outrossí eu, Ffernán

Yoanes sobredito, juro e prometo, /¹⁷ aa bõa ffe e perlo juramento de *santos* euangeos que ende ia fis, que recade e pare ben e tire a meu poder para uós, o bispo sobredito, e para uossos su/¹⁸çessores aquilo que aa egleia de Lugo está ealleado e mal parado do couto de Santo Oseuo, e faça por lo tirar como¹ feses porla myna herdade /¹⁹ propia. Et outrossí outorgo e obligome en meu nome e da dita dona¹ Mayor que cumplamos todo esto como¹ dito he e que, aa morte de nós ambos, /²⁰ leyxemos todas estas cousas, assí as que nos uós emprasades como¹ estas que uos nós damos, liures e quitas a uós, o bispo sobredito, e a uossos /²¹ sucessores sen ningún embargo e sen ningúa contradición, con tódaslas bõas paranças que nós en eles fesermos.

Et que esto ffosse çerto, nós, o bispo /²² e cabído e Ffernán Yoanes sobreditos, rrogamos a Ffrançaço Lopes, notario público de Lugo, que fesesse ende dous estrumentos públicos /²³ partidos per abc, e por mayor firmidũe fezémoslos seclar de nossos seelos (de nossos seelos) colgados.

Ffeyto foy esto en /²⁴ Lugo, taniuda canpaa a cabído, segundo que he costume na egleia de Lugo, XXII días de agosto, era de mill¹ e CCC e XL^a /²⁵ e sete anos¹.

Testemoyas: don Aras Fferrnández, chantres de Lugo; don Martín Eanes, arçidiago de Neyra; don maestre Affonso, arçidiago² de Doçón; don /²⁶ Johán Eanes, thesoureyro de Lugo; don Pedro Días, Rrodrigo Áluarez, Pedro Sauascháez, Ffernán Fferrnández e Nuno Martíiz, cóngos de Lugo; Ffernando Aras de /²⁷ Parga, Vaasco Peres de Baamonde e Suer Ffroyás de Mijz, caualeyros; Lopo Rodríguez d'Ulloa e Gómez Fandiño, escudeyros, /²⁸ testemoyas, e outros muytos.

/²⁹ Et eu, Ffrançaço López, notario público de Lugo, a esto todo presente ffuy e, a rrogo do bispo e do cabí/³⁰ doo e de Ffernán Yoanes sobreditos, deste emprasamento sobredito dous estrumentos partidos per abc per my/³¹ na mão escriuj e en cada un deles meu nome e meu signal puge en testemoyo de uerdade.

[Sinal: Franciscus].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *arçho*.

³ O *s* vai escrito sobre un *m*.

⁴ Emprega un *c* sobreposto co valor de *ey*.

⁵ Está escrito *mõn*.

María García do Bolo de Senda, presente e outorgante o seu marido Xoán Aras, vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba todo o herdamento que foi de súa nai Maior Pérez e que lle ficou de seus irmáns Pedro Eanes e Xoán García nos lugares do Bolo e de Liñares, na parroquia de Santa María de Louredo.

Eno nome de *Deus*, amen. Sábean quantos esta carta virem que eu, María Garçía do Bolo de Senda, /² ffilla de Moor Peres, que foy, presente meu marido Johán Aras e outorgante, vendo e firmemente outorgo /³ para por senpre¹ a uós, don Johán Peres, prior de Santa Coonba de Naues, e ao conuento do moesteyro desse /⁴ lugar todo o herdamento que foy de mía madre Moor Peres, que me a mjn ficou de meus yrmãos /⁵ Pero Eanes e Johán Garçía, o qual herdamento iaz enno lugar que chaman O Bollo e en Linares, su cadêa de Santa /⁶ María de Louredo.

Vendo a uós este erdamento² a monte e a fonte, con entradas e seydas e dereitu/⁷ras e con todas súas perteenças, de dízemo a *Deus* e liure¹ e quite de todo outro enbargo. E que uós e o dito /⁸ moesteyro o aiades en jur de herdade para senpre¹ e façades del liurement¹ toda uossa uoentade, /⁹ ca outorgo que rreçebý de uós todo o prezo que a mjn e a uós aprouuo, conuén a saber, trezentos² e sete/¹⁰enta e çinco morauidis da moeda³ blanca del rrey don Fernando, de que contan dez e seis par por tres morauidis, /¹¹ dos quaes, en presenza deste notario e das *testemuyas*, me outorgo por ben pagada.

Et logo todo jur e dereito, /¹² senorío, possissón e propiedade que eu aio enno dito herdamento e de dereito deuo a auer, todo o tollo de /¹³ mjn e de toda mía uoz e meto uós, prior e conuento² e moesteyro, en corporal posissón del per esta /¹⁴ presente carta que ende mando fazer. Et se o dito herdamento² agora máis ual ou ualuer ca o justo preço, /¹⁵ [esta mayoría e melloría]⁴ dou a uós en dōaçón⁵ e perdōouola por moito amor que de uós rreçebý /¹⁶ [...] o dito moesteyro. Et oblico mjn e todos meus bēes gāñados⁶ e por gañar /¹⁷ [para anparar a]o⁷ dito conuento e moesteyro para senpre¹ a dereito con o dito herdamento.

Et a parte que contra /¹⁸ [esta carta uēer]⁷, aia a mía maldiçón e peite a uós o preço doblado et aa uoz /¹⁹ [del rrey outro tanto, e a]⁷ carta fique firme para senpre¹.

Ffeita a carta en Ourense, dez /²⁰ [...] anos².

Testemuyas que a esto chamadas presentes foron: Pero /²¹ [...] de Cha[n]tada⁸, alfayate; Martín Anes, Fernán Cão /²² [...] notario del rrey en essa çidade /²³ [...] que he tal [Sinal].

* A datación baséase no período en que temos documentado a Xoán Pérez como prior de Santa Comba.

¹ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *mōn*.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Falta o *n*

94

1312, agosto, 27.

O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba dan a Gonzalo Gutiérrez o casar do Bolo en troca do casar de Seagoga, que este ten do mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1913.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1913.

Sabyan qua[n]tos¹ esta carta viren como nós, Johán Pérez, prior do mosteyro de Santa Coonba de Naues, /² e o conuento desse lugar damos a uós, Gonçaluo Gutiérrez, o noso casar do Bolo con todos seus dereytos /³ e con todas ssúas pertencas, que o tenades en uossa uida tanto e a uossa morte ffique o casar liure e quite [a]o² /⁴ mosteyro assí como o acharen. Et este casar uos damos en canbyo polo outro casar que de nós tñades /⁵ en Seagoga, de que eu logo, Gonçaluo Gotérrez, quito o mosteyro sobredito. Et nós, prior e conuento, damos a uós, Gonçaluo /⁶ Gotérrez, liure e quite poder para demandar e para defender tódolos dereytos e pertjncas que nós auemos en ese³ /⁷ casar do Bolo sobredito e deuemos a auer de dereyto.

Ffeyta a carta V días por andar d'agosto, era de mill /⁸ e CCC^a e L^a anos⁴.

Testemoyas que presentes foron: Domingo Anes, Martín Ffernández, Domingo Vásquez, monges do mosteyro; leygos: Ffernán /⁹ Gonçaluez.

Et eu, Per'Anes, monge e notario do mosteyro que esta carta fige scriuir e meu /¹⁰ ssinal y [puge]⁵ en testemoyo de uerdade, que est tal |Sinal|.

¹ Falta o n.

² Falta o a.

³ Está escrito eēs.

⁴ Leva un trazo sobreposto.

⁵ No ms. non se le.

95

1318, xaneiro, 3. Ourense.

Pedro Martís, dito Escudeiro, herdeiro e testamenteiro de don Rodrigo, bispo de Ourense, vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba as propiedades que o bispo tiña na freguesía de Santa Baia de Beiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1983.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1983.

REF. DURO, *Naves*, 151.

Enno nome de Deus, amen. Sábeam quantos esta carta uiren que eu, Pedro Martíz, dito Escudeyro, çidadao /² de Ourense, morador na Rrúa do Pumar, heree do bispo don Rrodrigo que ffoy de Ourense e seu /³ conpridor para pagar as déuedas que el diuía e as

mandas que mandou e para conprir o sseu testamento, por /⁴ mjn e por toda mjna uoz, vendo e entrego per esta carta a uós, don Gonçaluo Pérez, prior do mōesteyro /⁵ de Santa Coonba de Naues, e ao conuento deste moesteyro, para a obra desse moesteyro de Santa Coonba, /⁶ todo quanto herdamento laurado e por laurar, casas, áruores, cortinas e quinón, uoz e dereito, a monte e a /⁷ [ffonte]¹, con entradas e ssaýdas e con todos seus dereitos e perteenças que o dito bispo don Rrodrigo auýa e /⁸ [Ile pertēecý]an¹ e de dereito deuyam pertēecer no lugar que chaman Castietam (sic) e en Armauale e nas /⁹ [...] en toda a ffijgresía de Santa Vaya de Beyro e en todos seus termios, en tal maneyra que a /¹⁰ [dita o]bra¹ do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues e vós, en seu nome del, aiades e pessu/¹¹yades o erdamento e cousas sobreditas en jur de herdade para por senpre de dízimo a Deus e liures e /¹² quites de todo outro embargo, ca outorgo² que rreçebý de uós por esto bem e conpridamente todo o preço /¹³ (o preço) que a mjn e a uós aprouuo en presenza do notario e testimoyas suescritas³, conuén a ssaber, quinentos morauidís da moeda⁴ /¹⁴ portugueesa que agora corre, de que contan XVJ pares de dineyros novos por tres morauidís. Et demays qui/¹⁵tástesme das vendas do señorío. Et se os herdamentos e cousas sobreditas agora máys valem /¹⁶ ou valueren d'aquí en deante, essa mayoría dou e outorgo² en dōaçón⁵ aa obra do dito moesteyro de Santa /¹⁷ [Co]onba¹ pola alma do sobredito bispo don Rrodrigo.

Et logo todo jur, uoz, señorío, possissom, propiedade /¹⁸ [e dereito]¹ que eu aio e me perteece no erdamento e cousas ssobreditas, todo o tollo de mjn e de toda /¹⁹ [mjna u]oz¹ e meto e pono uós e toda uossa uoz en corporal possissom deles para senpre per esta car/²⁰[ta. Et ou]torgo¹ a[nparar e]¹ deffender a dita obra e toda ssúa uoz senpre a dereito con esta vendiçom /²¹ [a tod]o¹ tempo, per mjn e per todos meus bēes gãañados⁶ e por gãañar⁶, et outrossí vos obrigo /²² tódolos bēes que foron do ssobredito don Rrodrigo.

Et quenquer que contra esta carta e uindiçón uēer, /²³ aia a yra de Deus e a miña maldiçón; e quanto demandar, péyteo a uós e aa dita obra e a ssúa /²⁴ uoz dobrado, e aa uoz del rrey peyte C morauidís da bõa moeda⁴ de pēa, e esta carta ffique ffir/²⁵me e valla para senpre.

Et rrenunçio que non possa dizer nen alegar per mjn nen per outre que /²⁶ de uós non rreçebí os morauidís sobreditos e que os non ey ia todos en meu jur e en meu po/²⁷[der]¹ bem e conpridamente en dineyros contados, e a tódalas outras bõas rrazões e dereito, exçeçções e de/²⁸[ffensões]¹ que por mjn contra esto podería auer e alegar e mostrar, que me non vallan nen seia y /²⁹ [oýdo en]¹ juízo nen fóra de juízo.

Ffeyta a carta en Ourense, tres días de janeyro, era /³⁰ [de mill e]¹ CCCL^a VJ anos⁷.

Testimoyas que a esto chamadas e rrogadas presentes foron: Martín /³¹ [...] ¹, cóengo de Ourense; Pedro Domínguez de Sam Mamede, Affonso Eanes de Pinol; Ffernán Peres, /³² dito de Santomé⁸, çapateyro de Ourense, morador na Rrúa dos Çapateyros; Ffernán Peres de Pa/³³[...]bo¹ e Fernán Peres de Castelo.

Et eu, Affonso Eanes, notario jurado en Ourense /³⁴ pola ygleia desse lugar, que a esto presente foý e o escriuí e meu sinal y puge en /³⁵ [tes]timoyo¹ de verdade |Sinal|.

¹ O ms. está rompido.

² Leva *or* na entreliña.

³ Leva o *i* na entreliña.

⁴ Está escrito *mōn*.

⁵ Leva un só trazo sobreposto que cobre case toda a palabra.

⁶ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁷ Leva un trazo sobreposto.

⁸ Está escrito *scōm*.

96

1322, abril, 28. Ourense.

María Anes vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba unha leira de viña en Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2036.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2036.

Enno nome de Deus, amen. Sábeam quantos esta carta viren que eu, Ma/²ría Anes, moradeyra na Asperela, presente e outorgante meu marido Jo/³hán Lourenço, vendo e firmemente outorgo para por ssenpre a uós, Gon/⁴çaluo Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e ao conuen/⁵to desse lugar húa leyra de viña que eu ey en termio de Santa /⁶ Coonba, enno lugar que chaman Outorís, a qual viña a mjn ficou de /⁷ Sancha Uaásquez¹, mjña madre que ffoy.

Vendo a uós a dita viña, con en/⁸tradas e sseydas e com todos sseus dereitos e perteenças, por preço çer/⁹to que a mjn por ello destes, o qual a mjn e a uós aprouuo, conuén a ssaber, /¹⁰ por quinentos ssoldos da moeda² portugueesa, de que contam quatro dineyros novos por tres /¹¹ ssoldos, dos quaes me outorgo por bem pagada en presenza deste notario /¹² e testimuyas adeante escriptas.

Et logo todo jur, sseñorío, po/¹³ssissom, propiedade e dereito que eu e³ a dita Sancha Uaasques auía enna /¹⁴ dita viña, e eu em sseu nome, todo o tollo de ssúa uós e da mj/¹⁵na e meto uós, prior e conuento sobreditos, en corporal possissón /¹⁶ dela per esta presente carta que ende mando faser. E sse a dita vi/¹⁷na máys ual ca esto que me uós por elo dades, eu o dou /¹⁸ a Santa Coonba em dōaçón⁴ por mjña alma, que ela me aia /¹⁹ merçee. Et obligo mjn e todos meus bñes gaanados e /²⁰ por gãañar⁵ para uos anparar e defender com ela a dereito /²¹ em todo tenpo.

Et quenquer que contra esta carta uēer, aia⁶ a yra /²² de Deus e a mjña maldiçón, e peyte a uós por pēa çen /²³ morauidis de brancos da moeda² del rrey dom Fernando, e esta carta /²⁴ fique firme e estáuil para ssenpre.

Ffeyta a carta em Ourense /²⁵ a vijnte e oyto días d'abril, era de mill⁷ e tresentos e /²⁶ ssesseenta anos⁷.

Testimuyas que presentes fforom: Ffernán /²⁷ Martiiz, çapateyro; Domingo Peres, morador em Gomarís; Estéuão /²⁸ Eanes, ome do prior; Martín Anes de Pena Uigía e Lourenço /²⁹ Eanes, escriuán.

Et eu, Domjngo Eanes Cougill, notario jura/³⁰do ena çidade d'Ourense pella igleia da dita /³¹ çidade, que a esta carta pressente ffoý e en mjna /³² presença a ffiz scriuir e aquí poño meu /³³ nome e meu ssignal, que tal he |Sinal|.

¹ Está escrito *uillz*.

² Está escrito *mōn*.

³ Está na entreliña.

⁴ Leva un trazo sobreposto que cobre case toda a palabra.

⁵ Leva un só trazo que cobre as letras *aana*.

⁶ As letras *ia* están corrixidas sobre *p*.

⁷ Leva un trazo sobreposto.

97

1323.

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba aforan a García Gutiérrez o casar de Freixedo en Outeiro de Abeleda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2047.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2047.

Sabeam¹ quantos esta carta virem como¹ nós, Gonçaluo Pérez, prior de Santa Coonba /² de Naues¹, e o conuento desse lugar damos a uós, Garçía Goteres, escudeyro, en /³ vossa vida, o nosso cassar de Ffreyxeedo, que está en Outeyro d'Avellaeda, que nos fficou /⁴ de Tereyia Eanes, monga que ffoy de Bóueda, a monte e a ffonte, con todas ssúas perteenças; /⁵ per tal condiçón que o lauredes e o paredes ben, que non deffallesca per mjngua de lauor, et /⁶ cobrades as cassas e as ffaçades morar, et nos dedes del cada ano terça de pan /⁷ e de vino, sse o y ffezerdes, e pollas outras coussas darnos edes cada ano por día /⁸ de Ssan Martino JX libras¹ de portugaees ou a contía delles.

Eu², Garçía Goteres, /⁹ por esta graça que me uós a mjn ffazedes, prometo de uos aiudar a uós e a uosos /¹⁰ hómees segundo a mja poseç[ó]n³, e sser⁴ obediente para pagar a uós os vossos /¹¹ dereytos. Et a meu passamento, o que fficar por mjn leue o⁵ quinón como¹ laurador.

/¹² Et nós tollémosuos que o non possades vender nen⁶ obligar, nem /¹³ meter y outro ome, ssenón hun laurador de que nós aiamos os nossos /¹⁴ dereytos en paz ben e conpridamente.

Ffeyta a carta no mosteyro de Santa /¹⁵ Coonba en era de mill¹ e CCC^{os} LX e hun ano.

Testemoyas que presentes fforon: [Martín]⁷ /¹⁶ Fferrnández, Johán Pérez, Vasquo Pérez, Lourenço Pérez, Rrodrigo Martiiz, Afonso Pérez, [monges do]⁷ /¹⁷ dito mosteyro.

Et eu, *Gonçaluo Martiiz*, monge e notario do dito most[eyro, que a esto]⁷ /¹⁸ pressente ffoý e esta carta escriuí per mandado do prior [sobredito e meu]⁷ /¹⁹ [nome e]⁷ meu ssinal y puge en testemoyo de uerdade, que tal este.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o *u* na entreliña.

³ Está escrito *poseça*.

⁴ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *s...r*.

⁵ Está na entreliña.

⁶ Antes parece que hai unha letra borrada.

⁷ No ms. non se le.

98

1324, xuño, 11.

Os irmáns Gonzalo e García Núñez chegan a avinza co prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba sobre os emprazamentos e vendas realizados polos pais dos primeiros co mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2073. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2073.

Era de mill¹ e CCC e LX^a e IJ anos¹, XJ días de juyo. Sabian quantos esta carta viren que eu, /² *Gonçaluo Nuñes*, e eu, *Garçia Nuñes*, ffillos de Nuño Fferrnandes e de *María Ferrnández*, que fforon do Bolo, por nós /³ e por toda nossa uoz, da húa parte, et nós, don *Gonçaluo Peres*, prior do moesteyro de Santa /⁴ Coonba de Naues, e o conuento desse meesmo lugar, da outra, ssobre *contendas* que eran on/⁵tre estas partes ssobreditas, non per medo *nen per* fforça *nen*² *per* engano¹ endozu/⁶das, mays de sseu prazer e de ssúa bõa voontade, a atal auijnça pervẽeron³, *conuén* a ssa/⁷ber, que nós, os ssobreditos *Gonçaluo Nuñes e Garçia Nuñes*, nos quitamos para ssenpre⁴ ao dito moc/⁸steyro de Santa Coonba de tódolos enprazamentos que os ditos nosso padre e nossa madre /⁹ ffezeron conno dito moesteyro; et outrossý nos quitamos de tódalas vendas que e(e)les /¹⁰ venderon ao dito moesteyro, atanbén do casar do Bolo como¹ de tódolos outros er/¹¹da[mento]s⁵ de que o moesteyro mostrar cartas e çertedũes per que os á d'auer de dereyto, /¹² que de tanto nos quitamos para⁶ ssenpre.

Et rrenunçamos todo dereyto eclesiástico como¹ /¹³ çeuil, escripto e non escripto, que por nós poderíamos auer, tanbén d'uso como¹ de /¹⁴ costume, que nunca desto possamos dizer o *contrario* en juýzo *nen* ffôra del per nós /¹⁵ *nen per* outre, *nen* nos possamos del ajudar *contra* o dito moesteyro; per tal preyto⁴ e per tal /¹⁶ condiçón que uós, prior e conuento, que nos dedes en toda nossa vida d'anbos tanto, /¹⁷ *conuén* a ssaber, o casar de Lamas¹ que a uós fficou de *Johán Lourenço e de Costança Fferrnandes e* /¹⁸ da ssúa ffilla, e que uos demos del cada ano¹ de rrenda ao dito moesteyro dous quarteyros /¹⁹

de pan cada ano¹ en ssaluo, e a nossa morte d'anbos fficar o dito casar ao dito moesteyro /²⁰ liure⁴ e quito. Et nós, prior e conuento ssobreditos, damos a uós, *Gonçaluo Nuñes e Garçia Núñez*⁷ sobreditos, /²¹ o dito casar en vossa vida d'anbos pola rrenda ssobredita, assý como¹ ssobredito he.

/²² Et ffoy posto e outorgado [que]⁸ qualquer das partes que *contra* esto passasse, que peytasse aa outra /²³ parte de pãa D *morauidís* e outros tantos aa uoz del rrey, e esta carta estía firme.

Testemuyas: *Martín* /²⁴ *Fferrnandes*, ffrade do dito moesteyro; *Rromeu Peres* do Pineyro; *Vaasco Peres*, capelán de Louredo; /²⁵ *Gomes Peres* do Bolo; *Pedro Fferrnandes* de Mora; *Martín Peres*, dito Carneyro; *Martín Marra*; *Gomes*⁹ *Marttís*; *Pedro Lourenço* de /²⁶ *Liñares*; *Pero Garçia*, dito Frade.

Et eu, *Ares Eanes*, notario *próuico* de Búual e de Castella e do Bolo de /²⁷ *Ssenda* por *Durán Carca*, notario del rrey, a esto foý presente e a prazer¹⁰ das partes /²⁸ escripuý esta carta e fiz y meu sinal, semellante o do dito notario, que tal este |*Sinal*|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O e está escrito sobre un o.

³ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eero*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Está escrita a abreviatura de *par* cun a sobreposto.

⁷ Está na entreliña.

⁸ No ms. falta.

⁹ Está escrito *G^omes*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

99

1324, xuño, 11.

Os irmáns Gonzalo e García Núñez chegan a avinza co prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba sobre os emprazamentos e vendas realizados polos pais dos primeiros co mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2074. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2074.

Era de mill¹ e CCC e LX^a e IJ anos¹, XJ días de juyo. Sabian quantos esta carta viren que eu, *Gonçaluo* /² *Nuñes*, e *Garçia Nuñes*, ffillos de *Nuño Fferrnandes* e de *María Ferrnandes*, que fforon do Bolo, por nós e por toda /³ nossa uoz, da húa parte, et nós, don *Gonçaluo Peres*, prior do moesteyro de *Ssanta Coonba* /⁴ de *Naues*, e o conuento desse meesimo lugar, da outra, ssobre *contendas* que eran ontre estas /⁵ partes ssobreditas, non per medo nen per fforça nen per engano¹ endozudas, mays de sseu /⁶ prazer e de súa bõoa voontade, a atal auij[n]ça² pervẽron³, conuén a ssaber, que nós, os ssobreditos /⁷ *Gonçaluo*

Núñez e Garçia Núñez, nos quitamos para ssenpre ao dito moesteyro de Santa Coonba de tó⁸dolos enprazamentos⁴ que os ditos nosso padre e nossa madre ffezeron conno¹ dito moestey⁹ro; et outrossy nos quitamos de tódalas vendas que eles venderon ao dito moesteyro, atan¹⁰bén do casar do Bolo como¹ de tódolos outros herdamentos de que o moesteyro mostrar car¹¹tas e çertedûes per que os á d'auer de dereyto, que de tanto nos quitamos para ssenpre⁵.

Et rre¹²nunçiamos todo dereyto eclesiástico como ciuyl, escripto e non escripto, que por nós po¹³deriamos auer, tanbén d'uso como¹ de costume¹, que nunca desto possamos dizer o ¹⁴contrario en juýzo nen ffóra del per nós nen per outre, nen nos posamos del ajudar contra o ¹⁵dito moesteyro; per tal preyto⁵ e per tal condiçón que uós, prior e conuento, que nos dedes en to¹⁶da nossa vida d'anbos tanto, conuén a ssaber, o casar de Lamas¹ que a uós fficou de ¹⁷Johán Lourenço e de Costança Fferrnández e de ssúa ffilla, e que uos demos del cada ano¹ de rrenda ¹⁸[ao]⁶ dito moesteyro dous qorteyros⁷ de pan cada ano¹ en ssaluo, e a nossa morte d'anbos⁸ ¹⁹[fficar]⁶ o dito casar ao dito moesteyro liure e quito. Et nós, prior e conuento ssobreditos, ²⁰damos [a]⁶ uós (a uós), Gonçaluo Nuñes e Garçia Nuñes, o dito casar en vossa vida d'anbos pola rren²¹da ssobredita, assy como¹ ssobredito he.

Et ffoy posto e outorgado que⁹ qualquer das ²²partes que contra esto passasse, que peytasse aa outra parte de pãa D morauidís e outros tantos ²³aa uoz del rrey, e esta carta estía ffirmo.

Testemuyas: Martín Fferrnandes, ffrade do dito moesteyro e ou²⁴tros frades, e Rromeu Peres do Pineyro e Vaasco Peres, capelán de Louredo, e Gomes Peres do ²⁵Bolo; Pedro Fferrnández de Mora; Martín Peres, dito Carneyro; Martín Marra; Gomes Martiis; ²⁶Pedro Lourenço de Liñares; Pedro Garçia, dito Ffrade.

Et eu, Ares Eanes, notario prouico de Búual ²⁷e de Castella e do Bolo de Ssenda por Durán Carca, notario del rrey, a prazer¹⁰ das ²⁸partes escriptuý esta carta e ffiz y meu sinal, semellante o do dito notario, que tal este [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eero*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁵ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pr*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito *q^aorteyros*.

⁸ Usa a abreviatura de *os* co valor de *s*.

⁹ Está corrixido sobre *qua*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

100

1325, novembro, 12. Ourense (1255, marzo, 28. Sahagún / 1231, febreiro, 15. Ciudad Rodrigo / 1229, setembro, 12. Ribadavia)

Traslado dun privilexio no que Afonso X confirma ao mosteiro de Santa Comba de Naves un privilexio outorgado por Afonso IX (doc. 16 desta CD) e confirmado por Fernando III, polo que se exime ao mosteiro de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1506, nº 10.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II, 354-356; HINOJOSA, *Documentos*, 137 [Ed. do privilexio de Afonso IX]; GÓNZALEZ, *Fernando III*, 348 [Ed. da confirmación de Fernando III].

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 738.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160; DURO, *Naves*, 145, 146-147; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Connosceda cosa sea a todos los omnes que esta carta uieren como yo, don Alfonso, por la gracia de Dios rrey de Castiella, de Toledo, de León, de Galizia, /² de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, vj priuilegio del rrey don Alfonso, mjo auuelo, e confirmado del rrey don Fernando, mjo padre, fecho /³ en esta guisa:

Per presens scriptum, tam presentibus quam futuris, notum sit ac manifestum quod ego, Fernandus, Dej gratia rex Castellae et Tolletj, Legionis et Gallecie, inuenj /⁴ priuilegium a patre meo, illustrissimo rege Alfonso, bone memorie, factum in hunc modum:

Alfonsus, Dei gratia rex Legionis et Gallecie, libero et absoluo monasterium Sancte Columbe de Naues /⁵ quod non teneatur soluere comestionem siue procuracionem quam ab eo solebat exigere dominus qui tenebat castellum de Alba de Buual. Libero eciam et absoluo monasterium ipsum et homines /⁶ ipsius monasterij de toto labore dictj castellj, quod ad nullum laborem teneantur ibidem faciendum. Libero inquam et absoluo hereditates et homines sepe dictj monasterij quod non teneantur /⁷ ad persoluendum dicto castello illos singulos panes quos consueuerant persoluere¹ in unoquo[q]ue² mense. Hoc autem facio quia constat michi quod onera ista fuerunt imposita iniuste monasterio ipsi et hominibus suis per /⁸ dominos qui terram solebant tenere et non auctoritate regia.

Nullj ergo om[n]ino³ hominum liceat hanc mee absolucionis cartam infringere uel ei ausu temerario contraire, quod qui presumpserit iram Dei omni⁹ potentis et regiam indignationem incurrat, et quantum inuaserit duplo componat, et pro ausu temerario regie partj in penam mille morabitos exsoluat, carta nichilominus in suo robore permanente.

/¹⁰ Facta carta apud Ripam Auie, XIJ die septembris, era M^a CC^a LXVIJ^a.

Supradictum itaque priuilegium ego, prenominate rex Fernandus, una cum uxore mea Beatrice, regina, et cum /¹¹ filijs meis Alfonso, Frederico et Henrico et Fernando, ex assensu et beneplacito domne Berengarie, regine genitricis mee, concedo, roboro et confirmo mandans ac firmiter stat[uens]⁴ quod /¹² inuiolabiliter obseruetur.

Siquis uero hanc cartam infringere seu in aliquo diminuere presumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat et regie parti mille aureos in cauto persoluat et dampnum /¹³ super hoc illatum predicto monasterio restituat duplicatum.

Facta carta apud Ciuitatem Rodericj, XV die februarij, era M^a CC^a LXVIII^a.

Et yo, sobredicho rrey don Alfonso rregnante, /¹⁴ en uno con la rreyna dona Violant, mj muger, e con mjs fijas la jnfante dona Berenguela e la jnfante dona Beatriz, en Castiella e en Toledo e en León, /¹⁵ en Galizia, en Seuilla, en Córdoua, en Murçia, en Jahén, en Baeça, en Badaioz e en Algarbe, otorgo este priuilegio e confirmolo.

Fecha la carta en Sant Fagunt /¹⁶ por mandado del rrey, XXVIII° días andados del mes de marzo, en era de mill⁵ e CC^{os} e nonaenta e tres años, en el anno que don Odoart, fijo primero e heredero del rrey /¹⁷ Henrich de Anglatierra reçebió cauallería en Burgos del rrey don Alfonso el sobredicho.

Don Alfonso de Molina la *confirma*; don Frederique la *confirma*; don Henrique /¹⁸ la *confirma*; don Manuel la *confirma*; don Fernando la *confirma*; don Felipo, electo de Seuilla, la *confirma*; don Sancho, electo de Toledo e chançeller del rrey, la *confirma*; don Johán, arçibispo de Santiago, la *confirma*; don Aboabdille Abennazar, rrey de Granada, uassallo del rrey, la *confirma*; don Mahomath Abemnahomat Abenhuth, rrey de [Murçia]⁶, uassallo del /²⁰ rrey, la *confirma*; don Abenmahoth, rrey de Niebla, uassallo del rrey, la *confirma*; don Gastón, bizconde de Bear, uassallo del rrey, la *confirma*; don Guj, bizconde de Limoges, uas/²¹saló del rrey, la *confirma*.

[Col. a] Don Aparicio, obispo de Burgos, *confirma*; don Pedro, obispo de Palencia, *confirma*; don Rremondo, obispo de Segouia, *confirma*; don Pedro, obispo de Següença, *confirma*; don Gil, obispo de Osma, *confirma*; don Mathé, obispo de Cuenca, *confirma*; don Benito, obispo de Áuila, *confirma*; don Aznar, obispo de Calahorra, *confirma*; don Lop, electo de Córdoua, *confirma*; don Adán, obispo de Plazençia, *confirma*; don Pascual, obispo de Jahén, *confirma*; don frey Pedro, obispo de Cartagena, *confirma*; don Pedr'Iuanes, maestre de Calatraua, *confirma*.

[Col. b] Don Nuno Gonçález *confirma*; don Alfonso López *confirma*; don Rrodrigo Gonçález *confirma*; don Simón Rroýz *confirma*; don Alfonso Tiéllez *confirma*; don Fernán Rroýz de Castro *confirma*; don Pedro Núñez *confirma*; don Nuno Guillem *confirma*; don Pedro Guzmán *confirma*; don Rrodrigo Gonçález el Nino *confirma*; don Rrodrigo Áluarez *confirma*; don Fernán García *confirma*; don Alfonso García *confirma*; don Diego Gómez *confirma*; don Gómez Rroýz la *confirma*.

[Col. c] Don Martín, obispo de León, *confirma*; don Pedro, obispo de Ouiedo, *confirma*; don Suer Peres, electo de Çamora, *confirma*; don Pedro, obispo de Salamanca, *confirma*; don Pedro, obispo de Astorga, *confirma*; don Leonardo, obispo de Ciudad, *confirma*; don Migael, obispo de Lugo, *confirma*; don Johán, obispo de Oréns, *confirma*; don Gil, obispo de Tuj, *confirma*; don Johán, obispo de Mendoñedo, *confirma*; don Pedro, obispo de Coria, *confirma*; don frey Rrobert, obispo de Silue, *confirma*; don Palay Peres, maestre de la orden de Santiago, *confirma*.

[Col. d] Don Rrodrigo Alfonso *confirma*; don Martín Alfonso *confirma*; don Rrodrigo Gómez *confirma*; don Rrodrigo Frolaz *confirma*; don Johán Peres *confirma*; don Fernand Yuaes *confirma*; don Martín Gil *confirma*; don Andreo, pertegero de Santiago, *confirma*; don G[onçal]uo⁷ Ramírez *confirma*; don Rrodrigo Rrodríguez *confirma*; don Áluar Díaz *confirma*; don Pelay Peres *confirma*; Diego⁸ López de Salzedo, merino mayor de Castiella, la *confirma*; Garcí⁸ Suárez, merino mayor de rregno de Murcia, *confirma*; maestre Fernando, notario del rrey en Castiella, *confirma*; Rroy López de Mendoça, almirage de la mar, *confirma*; Sancho Martínez de Yodar, adelantrado de la frontera, *confirma*; Garcí Peres de Toledo, notario del rrey en la Andaluzía, *confirma*; Gonçaluo Morant, merino mayor de León, *confirma*¹; Rruy Su[ár]e[z]⁹, [merino]⁷ mayor de /²² Galizia, *confirma*; don Suero Peres, electo de Çamora e notario del rrey en León, *confirma*. Millán Peres de Aellón la escriujó el anno tercero que el rrey don Alfonso regnó.

/²³ Este he o trallado do sobredito priuilegio do sobredito rrey dom Affonso, que ffoy, a que Deus perdom, e asseclado de seu sseello de poma colgado en ffios de sirgo /²⁴ uermellos e galnes, ssegundo que per elle apareçia. O qual priuilegio eu, Domingo Nunes, notario jurado d'Ourense porla jgleia desse lugar, en mya presença fige tralladar /²⁵ a pedimento de Ffrançaisco Eanes, monge do dito moesteyro de Santa Coonba, por quanto o dito Ffrançaisco Eanes disía que o prior e conuento do dito moesteyro auýan mester /²⁶ o dito trallado para o mostrar ante nosso señor el rrey dom Affonso, e que non oussauan a leuar o dito priuilegio teméndose que o perderían pello camyno en algúa maneyra. /²⁷ Et a pedimento do dito Ffrançaisco Eanes e per mandado e outoridade de Pedro Giães, cóengo e vigario gẽeral do onrrado padre e señor dom Gonçaluo, porla graça de Deus bispo /²⁸ d'Ourense, en este trallado meu signal puge, que tal he [Sinal].

O qual trallado ffoy ffeyto en Ourense, XIJ días de nouembre, era de mill⁵ e CCCL^a XIIJ anos⁵.

Testemuyas: ffrey /²⁹ Pedro dos Santos, ffrade d'Osseyra; Martín Gonçalues, çidadão d'Ourense; Áluar Peres, home⁵ do dito vigario; Johán Sotil, escriuán; Affonso Rrodrigues, home⁵ do dito Ffrançaisco Eanes.

¹ Está na entreliña.

² Falta o *q*.

³ Falta o *n*.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Está escrito *niebla*.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Antes está riscado e anulado con puntos por baixo de cada letra *don*.

⁹ Está escrito *suuej*.

1330, abril, 7.

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez do Bolo sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1718. Fai carta partida co documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1718.

[Sábean]¹ quantos esta carta viren como² fosse contenda ontre Gonçaluo Pérez [...] ¹ /² [...] ¹ et Gómez Pérez do Bolo, da outra. Primeyramente contendían sobre [...] ¹ /³ [...] ¹ et sobre outras herdades quantas eles, Ares Pérez e Pedro Ares, y [...] ¹ /⁴ [...] ¹pras¹ que don Pedro Garçía, seu auoo, e Ares Pérez, con súa moller Tereiga Garçía [...] ¹ /⁵ [...] ¹ sobreditos y ouuessen tódalas o dito prior e o dito conuento do m[...] ¹ /⁶ [...] ¹ de como² enprazaran con estes sobreditos [Ares Pérez]¹ e Pedro Ares, seu [...] ¹ /⁷ [...] ¹ et dizían aínda máys o prior e os frades [...] ¹ çinque anos² que llos est[...] ¹ /⁸ [...] ¹ con seruiços e rrendas, con súas dereituras de todas [as ditas her]dades¹, et o dito G[...] ¹ /⁹ [...] ¹ por súa madre Costança Ares e por outra [...] ¹ Orraca Ares, hyrmãas do dito [Pedro Ares ...]¹ /¹⁰ ouueran partiçón nenhúa. Ajnda sobre al contendían, conu[én]¹ a saber, sóbelas dúas quintas dos casares [...] ¹ /¹¹ tíos Ffernando Garçía e Johán Garçía, hyrmãos de sseu padre Pedro Eanes do Bolo, as quaes o dito prior dizía que eran do dito mo[esteyro per bõas cartas]¹ /¹² que [én]¹ tijña, e que se comprisse, que mostraría ende bõas cartas per que as o dito moesteyro comprara. Et o dito Gó[mez Pérez dizía que auía]¹ /¹³ [d'erdar]¹ de dereito as ditas dúas quintas dos casares do Bolo, por rrazón que dizía que foran de seus tíos [sobreditos]¹.

[Et]¹ /¹⁴ [sobre]¹ esto as partes e sobre tódalas outras demandas e queixidas e querelas que auían ontre sy sobre qualquer [...] ¹ /¹⁵ [atra o]¹ día d'oje da era desta carta, de seu prazer³ e de súa bõa liure⁴ vontade, non per medo nen per forza [nen per engano]¹ /¹⁶ [endozudas]¹, a atal auijnça peruçeron, conuén a saber, que o dito Gómez Pérez se qita e se parte e rrenunça para senp[re ao dito]¹ /¹⁷ moesteyro de Santa Coonba de Naues de tódolos herdamentos e casas e de tódalas outras cousas que lle perteeç[essen]¹ /¹⁸ [d'auer]¹ de dereito en toda a frijgrisía de Sant'André de Ffreixêdo de parte de seus auoos Ares Pérez e Tereiga Garçía, que /¹⁹ [fforon de]¹ Freixêdo. Et outrosý se lle quita da qinta parte dos casares do Bolo que o dito Gómez Pérez vençeo do dito /²⁰ [moesteyro per]¹ húa carta que én ten. Et outrosý sse qita ao dito moesteyro para senpre de tódalas outras demandas que o dito Gomes Pérez /²¹ [demandaua ao]¹ dito moesteyro sobre feyto do Bolo, tanbén por rrazón dos ditos seus tíos como² de súas tías Sancha Garçía e /²² [María Garçía]¹, et outrosý da demanda de María Garçía, en que lle demandaua per húa carta o dito Gómez Pérez ao dito moesteyro /²³ [trez]entos¹ morauidis, e [de tó]dalas⁵ outras demandas como² quer e quaesquer que ao dito Gómez Pérez perteeçessen d'auer de dereyto.

^{/24} [Et nós]¹, prior *e conuento* sobreditos, por esta quitaçón *e* rrenunçiación que nos vós, Gómez Peres sobredito, fazedes a nós ^{/25} *e* ao dito moesteyro dos ditos herdamentos *e* das cousas sobreditas, dámosuos a uós en toda vosa vida ^{/26} [que te]nades¹ de nós *e* de noso moesteyro a dita quinta dos casares do Bolo, de que uos vós a nós quitastes, et ^{/27} [todo o]¹ dereyto que nós agora auemos enno casar do Bolo qe *ten* de nós Áluar Núñez. Et demays uos ^{/28} damos en toda uossa vida hun moyo de pan que nos *an* de dar cada ano² do casar do Gaiián. Et demays ^{/29} vos perdõamos a morte de Rroý Martíz, noso frade que foy, a uós *e* aos que y foron *conu*osco, *e* tódalas outras ^{/30} demandas *e* querelas *e* queixidas que de uós auemos atra o día d'oge. Et aa uossa morte, que fíqe a dita quinta ^{/31} do dito casar *e* esto que uos damos² aa uossa morte liure⁴ *e* qito ao dito moesteyro, *e* o dito Gómez [Pérez]⁶ asy ^{/32} o outorgou. Et ánbalas partes outorgaron esto que sobredito he *e* outórganse húas outras a *an*³³ parar *con* esto a dereyto.

E qualquer parte [que]⁶ *contra* esto passar *e* o non agoardar, que peyte aa outra parte ^{/34} de pẽa mill² *morauidis* *e* outros tantos aa uoz del rrey, *e* esta carta estía ffirmes en ssúa rreuer.

^{/35}Testemuyas: Gonçaluo Peres de Beiro *e* Pedro Ares de Ffonssín *e* Ffernando Pérez de Proente *e* Pedro Anffreus *e* Migeel Eanes de Palmés.

^{/36} Ffeyta a carta ssete días d'abril, era de mill² *e* trezentos *e* ssesseenta *e* oyto [anos]¹.

Testemuyas: es³⁷tas de çima² *e* Affonsso Tordel de Pinal *e* Affonsso Peres, yrmão do prior, *e* Domingo Peres, clérigo ^{/38} chaueyro, *e* Johán Cingala.

Et eu, [Ares Eanes]¹, notario jurado de Búual *e* de Castella ^{/39} en lugar de Affonsso Eanes, notario del rrey na meyrindade d'Orzellón, a pra⁴⁰zer das partes escripuý esta carta *e* ffiz y meu sinal, semellante¹ o do ^{/41} dito notario, que tal este [Sinal].

¹ No ms. non se le.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁵ O ms. está rompido.

⁶ No ms. falta.

102

1330, abril, [7]*.

O prior [Gonzalo Pérez]* e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez [do Bolo]* sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2170. Fai carta partida co documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2170.

[... Orraca Ares]¹, yrmãas do dito *Pedro* [Ares... ouueran partiçón nenhúa. Aínda sobre]¹ /² [al cont]endían¹, conuén a ssaber, ssóbelas d[úas quintas dos]¹ casares do [...] /³ [tíos]¹ *Fernán Garçía e Johán Garçía*, hyrmãos de sseu padre *Pedro* Eanes do Bolo, as quaes [o dito prior]¹ /⁴ [dizía que]¹ eran do dito moesteyro *per* boas cartas que én tijña, e que sse *conprise*, que mostraría [ende boas]¹ /⁵ [cartas *per*]¹ que as o dito moesteyro *conprara*. Et o dito *Gomes Peres* disía que auía d'erdar de d[creyto]¹ /⁶ [as ditas dúas quinta]² dos casares do Bolo, por rrasón que disía que fforan de sseus tíos ssobred[itos]¹.

[Et]¹ /⁷ [sobre esto as]¹ partes et ssobre tódalas outras demandas e queixidas e querelas que auían ontrec³ [...] /⁸ [...] que auían ontrec³ sy atra o día d'oge da era desta carta, de sseu prazer⁴ e d[e súa]¹ /⁹ [boa liure voontade]¹, non *per* medo nen *per* fforça nen *per* engano⁵ endozudas, a atal auijnça peruçeron⁶, [conuén]¹ /¹⁰ [a saber, que o]¹ dito *Gomes Peres* sse quita e sse parte e rrenunça para ssenpre ao dito moesteyro [de]¹ /¹¹ [*Santa Coonba*]¹ de Naues de tódolos herdamentos e casas e de tódalas outras cousas que lle *per*[têc/¹²çessen d'auer]¹ de dereyto en toda a frigisia de *Sant'André* de *Ffreixêdo* de parte de seus auoos /¹³ [*Ares Pérez e Tereiga*]¹ *Garçía*, que fforon de *Freixêdo*. Et outrosy sse lle qita da quinta parte dos casares do Bolo /¹⁴ [que o dito *Go*]mes¹ *Peres* vençeo do dito moesteyro *per* húa carta que én *ten*. Et outrossy sse quita ao dito /¹⁵ [moesteyro para]¹ senpre de tódalas outras demandas que o dito *Gomes Peres* demandaua ao dito moesteyro /¹⁶ [sobre fey]to¹ do Bolo, *tambén* por rrazón dos ditos seus tíos como⁵ de súas tías *Ssancha Garçía e María Garçía*, et /¹⁷ [outros]sy¹ da demanda (da demanda) de *María Garçía*, en que lle demandaua *per* húa carta o dito *Gomes Peres* /¹⁸ [ao dito moe]steyro¹ trezentos *morauidis*, et de tódalas outras demandas como⁵ quer e quaesquer que ao dito *Gomes* /¹⁹ [*Peres pertêçes*]sen¹ d'auer de dereyto.

Et nós, prior e conuento sobreditos, por esta qitaçón e rrenun/²⁰[çiación que no]s¹ vós⁷, *Gomes Peres* sobredito, fasedes a nós e ao dito moesteyro dos ditos er/²¹[damentos e da]s¹ cousas sobreditas, dámosuos a uós en toda uossa uida que teñades de nós e de noso /²² [moesteyro a]¹ dita quinta dos casares do Bolo, de que uos vós a nós quitastes, et todo o dereyto [que nós]¹ /²³ [auemo]s¹ enno casar do Bolo que *ten* de nós *Áluar Núñez*. Et demays vos damos en tod[a vossa]¹ /²⁴ [vida h]un¹ moyo de *pan* que nos an de dar cada ano⁵ do casar do *Gauían*. Et demays u[os]¹ /²⁵ [perdõamos a mort]e¹ de *Rroý Martíiz*, noso frade que foy, a uós e aos que y foron *conusco*, e tódalas [outras]¹ /²⁶ [demandas e querelas e]¹ queixidas que de uós auemos atra o día d'oie. E a uosa morte, que fiqua a dita quinta do d[ito casar]¹ /²⁷ [e esto que uos dam]os¹ aa uosa morte liure³ e qito ao dito moesteyro, e o dito *Gomes Peres* asy o outor[gou]. Et]¹ /²⁸ [ánbalas partes ou]torgaron¹ esto que sobredito he e outorgáronse húas outras a anparar *con* esto a *dereito*.

E qualquer parte /²⁹ [que contra esto passar e o]¹ non agardar, que peyte aa outra parte de pëa mill⁵ *morauidis* e outros tantos aa uoz del rrey, e esta carta está /³⁰ [ffirme en ssúa rreuer]¹.

Testemuyas: Gonçaluo Peres de Beyro e Pedro Ares de Fonssjñ e Ffernando Peres de Proente e Pedro Anfreus e Migeel Eanes de Palmés.

/³¹ [Feyta a carta ssete]¹ días d'abril, era de mill⁵ e CCC e LX^a e VIIJ^o anos⁵.

Testemuyas: estas de çima e Affonssso Tordel de Pinal /³² [e Affonssso Peres, yrmão]¹ do prior, e Domingo Peres, clérigo chaueyro, e Johán Cingala.

Et eu, Ares Eanes, notario prouico de Búual /³³ [e de Castella en lugar]¹ de Affonssso Eanes, notario del rrey na meyrindade d'Orzellón, a prazer⁴ das partes escriptuý esta carta /³⁴ [e ffiz y meu sinal, se]mellante¹ o do dito notario, que tal este |Sinal|.

* Cf. o documento anterior.

¹ O ms. está rompido.

² O ms. está rompido e ademais en parte non se le.

³ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* para representar o primeiro *r* da palabra.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eero*.

⁷ O *v* está corrixido sobre un *q*.

103

1332, xaneiro, 4. Ourense (1332, xaneiro, 4)

O prior Vividán Pérez e o monxe Xoán Pérez, en nome do convento de Santa Comba por unha procuración que se inclúe no documento, fan un emprazamento con Xoán Pérez de Nóvoa e coa súa muller dona Maior polo que estes reciben un casar en Amoeiro de Xusao en Santa Mariña de Fontefría, o casar da Rigueira en San Martiño de Cornoces, dous casares e un foro en Rouzós, e dous moios de centeo cada ano polos casares da mesa do prior que están en San Xiao e en Fontefría. Pola súa parte, Xoán Pérez e a súa muller dan ao mosteiro de Santa Comba o casar de Pousada en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2203.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2203.

REF. DURO, *Naves*, 151.

|Cruz|

Sábeam quantos esta carta viren que Viuyam Peres, prior do mōesteyro de Santa Co[onba]¹ /² de Naues, e Johán Peres, monge do dito mōesteyro de Santa Coonba, mostraron e feson leer per mjn, /³ Affonso Eanes, notario jurado en Ourensse pola igleia desse lugar², ante Johán Peres de Nóuo³ e dona³ /⁴ Mayor, súa moller, e ante as *testimoyas* adeante escritas, vna³ procuraçón seelada dos sseelos³ dos ditos prior /⁵ e conuento do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues, ssigundo que per essa procuraçón e seelos pa[re]/⁶çia¹. Da qual procuraçón o tenor³ atal he:

Sábean quantos esta carta de procuraçón uiren que nós, /⁷ Viuyam Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento deste dito mōesteyro de Santa Coonba, /⁸ todos de conssũu, njnhún nomno contradizendo, mays todos outorgando⁴, ffazemos, estabelecemos e outor/⁹gamos⁴ nossos ssuffiçientes e uerdadeyros e geeraes procuradores o ssobredito Viuyam Peres, prior, e Johán /¹⁰ Peres, nosso monge e nosso frade e nosso

compañón, portador ou portadores desta procuraçón para fazer, /¹¹ por nós e en nosso nome, enprazamento con Johán Peres de Nóuo³ e con ssúa moller dona³ Mayor, /¹² per que lles damos nós, os ditos prior e conuento, en súa vida deles anbos, hun casar en Amoeyro /¹³ de Jusãao da ffijgrisía de Santa Marina de Ffonte Ffría et outro casar na ffijgrisía de San Martino /¹⁴ de Cornoze, ao qual chaman A Rrigeysa, et dous casares en Rrouçoos, que están aqerca da /¹⁵ casa de Rrouçoos, e o fforo que y está, et do[u]s⁵ moyos de çentão⁶ cada ano³, pela teega /¹⁶ dereita d'Ourensse de quatro çelamijs, pelos casares que o dito prior ten en Ssan Giãao e en Ffonte /¹⁷ Ffría; et se os y non ouuer, que os perffaça o prior cada ano³. Os quaes casares e fforo e /¹⁸ moyos de pam son da mesa do prior, que os ditos Johán Peres e dona³ Mayor tenan e pe/¹⁹ssuyam eles en toda súa vida; et á morte do pustrimeyro deles, ffiquen liures e desenbar/²⁰guados ao dito mōesteyro.

Et por esto que os ditos Johán Peres e dona³ Mayor díam para senpre ao /²¹ dito mōesteyro de Santa Coonba de Naues hum casar en Ffonte Ffría, ao qual chaman o casar /²² de Pousada e ffoy de Nuno Gonçalues, padre do dito Johán Peres.

Et damos e outorgamos⁴ aos /²³ ditos procuradores e a cada un deles liure e conprido poder que possam ssobr'esto ffaser e outor/²⁴gar⁴ o dito enprazamento o máys firme e estáuil que poder seer³. Et outorgamos⁴ /²⁵ ende cartas quaes fforen mester et que possam sobre elo ffaser e procurar quanto nós [per nó]s¹ /²⁶ meesmos ffariamos e poderíamos ffaser sse presente fossemos. Et outorgamos⁴ e /²⁷ auemos por ffirme quanto eles ssobr'esto fferen, et obligamos nós e todos nossos be/²⁸es para estar per ello e o auer por firme.

Et que esto seia çerto e non veña en dulta, assecla/²⁹mos esta procuraçón dos sseelos dos ditos prior e conuento.

Ffeyta a procuraçón en o dito moesteyro de /³⁰ Santa Coonba de Naues, quatro días de janyro, era de mill³ e CCCLXX^a anos³.

A qual /³¹ procuraçón liúda, os ssobreditos Viuyam Peres, prior do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues, e /³² Johán Peres, procurador do(s) dito(s) conuento, et o prior por ssi e en nome do conuento do dito mōesteyro, pello /³³ poder que auyam pela procuraçón ssobredita, derom e outorgaron⁴ aos ssobreditos Johán Peres e a dona³ /³⁴ Mayor o casar que a mesa do dito prior á en Amoeyro de Jusãao, que é na ffijgrisía de Santa /³⁵ Marina de Ffonte Ffría, et o outro casar que está na ffijgrisía de San Martino de Cornoses, ao /³⁶ qual chaman o casar da Rrigeysa, et dous casares e hun fforo enna ffijgrisía de Rrouçoos, os /³⁷ quaes estan aqerca da torre de Rrouçoos. Áynda lles deron do[u]s⁵ moyos de çentão⁶, pela /³⁸ teega dereita d'Ourensse de quatro çeramijs, pelos casares da mesa do prior que estan en San Giãao /³⁹ e en Ffonte Ffría; et se tanto non ouuer y, que llos perffaçan cada ano³ pelos bñes da mesa /⁴⁰ do prior do dito mōesteyro, assí que os ditos Johán Peres e dona³ Mayor, en súa vida, tenan e pessuyam /⁴¹ os casares e fforo e moyos de çentão⁶ sobreditos, a montes e a ffontes, con entradas e scýdas /⁴² e con todos sseus dereitos e perteenças, et aiam ende e rreçebam para ssi tódalas nouidades e proes /⁴³ que Deus y der. Et á morte do pustrimeyro destes Johán Peres e dona³ Mayor, fiquen liures /⁴⁴ e desenbargados ao dito moesteyro de Santa Coonba de Naues. Et outorgaron⁴ que ffossen

com /⁴⁵ elles anparados a dereito, en vida dos ditos Johán Pérez e dona³ Mayor, pelos bñes do ssobre/⁴⁶dito mñesteyro de Santa Coonba de Naues, que para esto obrigarón.

Et por esto os ditos Johán /⁴⁷ Pérez e dona³ Mayor deron e outorgaron⁴ ao dito moesteyro de Santa Coonba de Naues para senpre, para /⁴⁸ a oueença da cozinha do prior e para a oueença da cozinha do conuento, para apñs morte do dito Johán /⁴⁹ Pérez, o casar de Pousada, a montes e a ffontes, con entradas e seýdas e con todos seus dereitos e perteen/⁵⁰ças, o qual está na ffijgrisía de Santa Marina de Fonte Ffría, o qual casar foy de Nuno Gonçalues de Nóuo³, /⁵¹ padre do dito Johán Peres, assí que aian as oueenças sobreditas do dito mñesteyro en jur d'erdade /⁵² para senpre. Et outorgaron⁴ anparar e deffender ssenpre o dito mñesteyro con o casar sobredito per ssi e per to/⁵³ dos seus bñes.

Et poseron ánbalas partes e outorgaron⁴ que qualquer delas que contra esta carta e enprasa/⁵⁴mento veer ou passar, peyte á outra parte mill³ morauidís da bñ moeda⁷ de pñe e aa uoz del rrey outros /⁵⁵ tantos peyte, e esta carta valla e sseia firme. Et renunçiaron ánbalas partes que nunca /⁵⁶ contra esta carta e enprazamento venan nen digan ende o contrario per ssi nen per outre, e a tódalas outras /⁵⁷ bñas rrazões e exçeções, alegações, dereito e leys e deffenssões que por ssi contra esto poderían /⁵⁸ auer e allegar, assí que lles non vullan nen seian y oýdos nen rreçebudos en juíso nen ffóra /⁵⁹ de juízo.

Ffeyta a carta en Ourense, quatro días de janeyro, en era de mill³ e tresen/⁶⁰tos e sseteenta anos³.

Testimoyas que a esto presentes foron: Estéuño Peres, yrmão do dito prior; Estéuño Girál/⁶¹dez, ome³ de Pedro Giáez, tesoureyro d'Ourense, e Migueell Domingues, morador en Barrio; Pedro Ffernandes, /⁶² morador en Prado Boo, e Johán Domingues, morador en o curral de Palmés.

Et eu, Affonso /⁶³ Eanes, notario jurado en Ourensse por nosso sseñor o bispo e porla jgleia /⁶⁴ desse lugar, que a esto, chamado e rrogado das partes ssobreditas, presente /⁶⁵ ffoý e a seu pidimento escriuí ende dúas cartas en hun tenor e en cada vna³ delas /⁶⁶ puge meu ssinal [Sinal].

¹ No ms. non se le.

² Está escrito *lug^ar*.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Falta o *u*.

⁶ Leva un trazo sobreposto que cobre case toda a palabra.

⁷ Está escrito *mōn*.

104

1332, decembro, 17. Valladolid (1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo)

Afonso XI confirma dúas cartas de Fernando IV polas que se exime ao mosteiro de Santa Comba de Naves do pagamento de xantar.

A.- A. H. N., Sixilografía, caixa 18, nº 4. Está incluído nos documentos 117 e 132 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1068.

REF. DURO, *Naves*, 151.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Alffonso, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Vizcaya e de Molina, viemos dos cartas del rrey /² don Ffernando, *nuestro* padre, que Dios perdone, escriptas en pergamjno de cuero e sseelladas con ssus sseellos de çera colgados, ffechas¹ en esta guissa:

Don Ffernando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseuilla, de /³ Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, a qualquier que ffuer adelantado mayor por mjí o meryno en Gallizia, e a los merynos que y andudieren por ellos, e al que ffuer comendero del monesterio de Santa Colonba de Naues, e al conçejo /⁴ e a los juezes de Orenes o a qualesquier o a qualquier dellos que esta mj carta vierdes, ssalut¹ e graçia.

Sepades que ssobre querella que el prior e el monesterio de y de Santa Colonba de Naues fizo al rrey don Sancho¹, mjo padre, que Dios perdone¹, en que dixo que /⁵ él njn el dicho monesterio nunca ouieran en vsso njn en costunbre de dar jantar en njngún tienpo, e que nueuamjente que Johán Pérez e Ssuer Pérez, que eran cogedores por él de los jantares en Gallizia, que gela demandauan. Sobre esto el rrey mjo padre /⁶ enbió mandar por ssu carta a estos Johán Peres e Ssuer Peres que ssi el prior que ouiera en Santa Colonba ffasta entonçe nunca husaran dar jantar, que gela non demandasen nueuamjente. Et esta carta del rrey mjo padre que fora mostrada a los dichos Johán Peres /⁷ e Ssuer Pérez et ellos, por conplir ssu mandado, que mandaran de ssu parte a Johán Pérez, notario de Orense, que ssopiesse la uerdat deste ffecho¹. Et este Johán Pérez que ssopiera la uerdat en Pedro Villar, omne del rrey mjo padre, que fora cogedor de las jantares en /⁸ tienpo del rrey don Alffonso, mjo auuelo, e en otros omnes buenos, e que ffallara que el dicho prior e monesterio nunca oujeran en husso njn en custunbre de dar jantar njnguna en njngún tienpo.

Et ssobre esto yo enbió mandar por mj carta a qualesquier /⁹ que ffuessen cogedores o arrendadores de las mjs jantares en Gallizia que pues ffuera ffallado en verdat que el dicho monesterio nunca hussara dar jantar, que gella non demandassen, et si alguna cosa lles tenjan tomado por ende, que gello entrega/¹⁰ssen. Et después desto, porque el dicho prior, en nomne deste monesterio, sse me enbió querellar por muchas vegadas que los cogedores e rrecabdadores de las jantares en Gallizia que les passauan contra esto, yo les enbió mandar por otras mjs cartas /¹¹ que pues ffuera ffallado, segu[n]t² dicho es, que el prior njn el monesterio non oujeran en vsso njn en custu[n]bre² de dar jantar, que gela¹ non demandassen.

Agora el dicho prior, por nomne del dicho monesterio, díxome que pero ffueran mostra/¹²das las mjs cartas por muchas¹ vegadas a los cogedores que y ffueran, e ssineladamjente (*sic*) que las mostraran agora a Arias Yanes, mjo alcalfe, e a Pero

Ferrnandes, mjo escriuán, que rrecabdan las yantares por mj en Gallizia, e ffueran enplazados /¹³ por mj carta ssobre ello que venjessen o enbiassen dizer ssi el dicho prior e monesterio oujeran en vsso o en custunbre de dar jantar o mostrar rrazón alguna ssi la por ssí aujan en este ffecho¹, que non quissieran venjr al plazo e que /¹⁴ prendaron al dicho monesterio por jantar. Et el dicho prior pidiome merçed que mandasse y lo que toujesse por bien.

Et yo, veyendo en como¹ ffue ffallado por verdat que el prior njn el monesterio de Santa Colomba de Naues nunca ou/¹⁵(u)jeron de husso njn de custu[n]bre² de dar jantar ninguna en tienpo de los rreys onde yo vengo njn en el mjo, e que los cogedores que ffueron por mj en Gallizia de las mjs yantares que gella demandaron ssin rrazón e ssin derecho, pues /¹⁶ que la nunca hussaran dar, do por libre e por quito al prior e al dicho monesterio de Santa Colomba de las yantares para en todo tienpo, por que mando e deffiendo ffirmemjente a los dichos Arias Yanes e Pero Ferrnandes, que agora sson /¹⁷ rrecabadores de las mjs yantares en Gallizia, e a qualesquier otros que lo ffueren de aquí a delante, que non prendren njn affinquen al prior njn al monesterio de Santa Colomba por jantar; et ssi alguna cosa les tienen tomado o prendrado por /¹⁸ ella, que gello entregen luego bien e complidamjente.

Et ssi lo ffazer non quissieren, mando a uós o a qualquier de uós que gello ffagades fazer. Et uós njn ellos non ffagades ende al por njnguna manera, sso pena de çien maravedís de la moneda³ /¹⁹ nueua a cada vno. Et ssi algunos y oujer que contra esto quieran passar, que los prendedes por la pena ssobredicha de los çien maravedís e la guardedes para ffaser della lo que uos yo mandare. E fazed emendar al prior e al monesterio /²⁰ todos los danos e menoscabos que por ende rreçebieren doblados; sinón, por qualesquier o qualquier que ffincasse que lo assý non ffeziessen, a los cuerpos e a quanto que oujessen me tornaría por ello. Et de como¹ lo uós e ellos con/²¹plierdes, mando a qualquier notario público que para esto ffuer llamado que dé ende al que esta mj carta mostrar estrumento signado con ssu ssigno¹ et non ffaga ende al, sso pena del offiçio de la notería.

Et desto les mandé /²² dar esta mj carta sscellada de mjo sscello de çera colgado. La carta leyda, dátgella¹.

Dada en Burgos, treynta días de junio, era de mill¹ e trezientos e quarenta e seys años.

Yo, Gonçalo Rrodrigues, la escriuj por manda/²³do del rrey. Ssancho¹ Ssanches¹; Ffernant Peres; archidiaconus astorianensis (sic), vista; Johán Martines; Domingo Alffonso; Per'Alffonso.

Don Ffernando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Sseujlla, de Córdoua, de Murçia, /²⁴ de Jahén, del Algarbe e sseñor de Molina, a qualquier o a qualesquier que ssean cogedores o ssobrecogedores o rrecabadores o arrendadores de las mjs yantares en Gallizia en el obispado de Orense, salut¹ e graçia.

Sepades que ssobre querella que don /²⁵ Pedro, obispo de Orense, ouo ffecho¹ al rrey don Ssancho⁴, mjo padre, que Dios perdone, que Suer Peres e Johán Pérez, que eran

cogedores de las yantares a la ssazón por él, que demadauan al monesterio de Santa Colonba de Naues yantar nue/²⁶uamjente, la que ellos dizían que nunca oujeron en husso njn en custunbre de la dar. Et ssobre esto el rrey don Sancho¹, mjo padre, que enbió mandar por ssu carta a Ssuer Pérez e Johán Pérez, los ssobredichos, en que lles mandaua que /²⁷ ssi el prior que oujera en Santa Colonba ffasta entonçe nunca hussara a dar yantar, que gella non demandassen nueuamjente njn les prendrassen njnguna cossa de lo suyo por que la diessen; et ssi alguna cosa les aujan tomado /²⁸ por esta razón, que gello entregassen. Et la dicha carta del rrey don Ssancho¹, mjo padre, que les ffuera mostrada e que dixieran que era con condiçión e ssegunt la condiçión de la carta que la querían guardar.

E entonce el prior que pidie/²⁹ra a los dichos Ssuer Pérez e Johán Pérez que ssopiessen uerdat por quantas partes ellos mejor la pudiessen ssaber, e ssi ffallassen que ssus anteçessores¹ dieran jantar, qu'él que la quería dar luego. E los dichos Ssuer Pérez e Johán Peres /³⁰ que mandaron a Johán Peres, notario de Orense que era a la ssazón, que sopiesse la uerdat de Pero Villar, omne del rrey don Ssancho¹, mjo padre, que ffuera cogedor de las yantares en tienpo del rrey don Alffonso, mjo auuelo, e en el ssuyo, e /³¹ si el dicho prior ssi diera yantar o non o si la rreçibiera dellos; e Johán Pérez, notario ssobredicho¹, juramentaron al dicho Pero Villar et él que dixiera por el juramjento que ffiziera que nunca rreçebiera jantar deste monesterio.

/³² Et desto me mostró ende Johán Pérez, prior del dicho¹ monesterio, vna carta partida por abç e ssignada del ssigno (del ssigno) del dicho¹ Johán Pérez, notario, en que dizía que era assý. E Johán Pérez, prior de Santa Colonba, el sobredicho, /³³ pediome merçed qu'el mandasse dar mj carta por que uós njn otro njnguno non demandassen yantar ninguna al dicho prior e monesterio de aquí a delante, pues nunca lo oujeron de husso njn de custu[n]bre² de la dar.

Et yo, veyendo que era asý, téngo/³⁴lo por bien et mando e deffiendo ffirmemjente a uós e a todos los alcalles, juezes, justiçias, merynos, alguaziles e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que non prendredes njn tomedes al prior njn al monesterio sobredicho njnguna /³⁵ cosa de lo ssuyo por rrazón de yantar et non ffagades ende al, [so pena de]⁵ çien marauedis de la moneda⁶ nueua a cada vno; ssinón, quanto daño e menoscabo el prior e el monesterio rreçebiesen, de lo vuestro gella mandaría entregar doblado. Et mando /³⁶ al mjo adelantrado mayor que andar por mj en Gallizia et al [comendero del]⁵ dicho monesterio e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que ssy contra esto les quissierdes passar, que uos lo non consientan e que uos prendren por la pena de /³⁷ los çien marauedis ssobredichos a cada vno. Et non ffgan ende al, ssi[nón a]⁵ ellos e a lo que oujessen me tornaría por ello.

Et desto les mandé dar ende esta carta ssellada con mjo ssello de çera colgado. La carta leýda, dátgella¹.

Dada en /³⁸ Medina del Campo, quinze días de mayo, era de mill¹ e trezientos e qua[renta]⁵ e tres años.

Johán Peres, despenssero mayor, la mandó ffazer por mandado del rrey. Yo, Johán Pérez de Bitoria, la ffis escriujr. Johán Peres; cantor astoricensis, vista; Gil Garçía, /³⁹ Ffernán Peres, Pero Zoño (sic), Suer Alffonso.

Et agora el prior *e* el conuento del monesterio de Santa Colonba de Naues enbiáronnos pedir merçed que toujessemos por bien de les conffirmar estas dichas¹ cartas *e* gellas mandássemos guardar. /⁴⁰ Et nós, por les ffazermos bien *e* merçed *e* porque ellos ssean tenudos de rogar a Dios por las almas de los rreys onde nós venjmos *e* por la *nuestra* vida *e* por la *nuestra* ssalut¹, toujémolos por bien *e* conffirmámosgellas *e* mandamos /⁴¹ que les valan *e* ssean guardadas en todo, ssegunt que les valieron *e* ffueron guardadas en tienpo de los rreys onde nós venjmos *e* en el *nuestro* fasta aquí. Et deffendemos ffirmemjente que njnguno njn njngunos non ssean ossados de /⁴² les yr njn passar contra ellas njn contra parte delas en njngún tienpo por njnguna manera, so la pena que en las dichas cartas sse contién. Et ssi alguno o algunos y oujer que les quissieren yr o passar *contra* ellas, que les prendren por la di/⁴³cha pena *e* la guarden para ffazer dela lo que nós mandamos.

Et desto les mandamos dar esta carta sseellada con *nuestro* sseello de çera colgado.

Dada en Valladolid, dies *e* ssiete días de dezjenbre, era de mill *e* trezientos *e* sse/⁴⁴tenta años.

/⁴⁵ Yo, Sancho Ferrnandes, la ffis escreuir por mandado del rrey.

|Sinaturas: Alfonso Gonçales; Martín Estéuanes, vista; Johán Alfonso, Alfonso Gonçales, Johán Gonçales, Gomes Ferrnandes; [...] ⁷].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *mōm*.

⁴ Está escrito sobre raído *e* leva un trazo sobreposto.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Está escrito *mom*^a.

⁷ Hai outra sintaura que non se consegue ler.

105

1333, marzo, 19; venres.

O prior Vivían Pérez e o convento de Santa Comba confirman a Rodrigo Fernández e Fernando Fernández, Rugees, a renda que lles fixo o prior Gonzalo Pérez, seu antecesor, polo casar de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2245.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2245.

REF. DURO, *Naves*, 151.

Conoçuda coussa sseia a quantos esta carta viren como¹ nós, Viuyán Pérez, prior do mōesteyro /² de Ssanta Counba de Naues, *e* o conuento desse lugar outorgamos *e* auemos por ffyrme /³ *e* por estáuyl a renda que fez dom Gonçaluo Pérez, nosso antecessor que ffoy, a uós, Rroy Ffernandes *e* Ffernán /⁴ Ffernandes, Rugees¹; a qual renda é do nosso cassal de Rrybela, ssigundo sse contén na dita carta de /⁵ renda ffeyta pelo dito prior *e*

conuento. Esto uos ffazemos por moyto bem que nos ssenpre² uõo (?) /⁶ de uós e do uosso linagen a nós e o dito moesteyro, espeçialmente por sseruiço que nos uós /⁷ ffesestes e por algo que destes a dito prior e conuento para desendeuedar o dito moesteyro de /⁸ ssusidijs e pedidos grandes que lle eran postos de nossos mayores, os quaes lle poderan seer /⁹ pagados que non ffosse gran dano¹ do dito moesteyro sse sse esto non ffezera ssegundo nós /¹⁰ achamos por torto.

E eýnda uos máys enademos que sse aqueceçer de chantar as cor/¹¹tiñas do dito cassal, per que sse á de pagar a dereytura que é contiúda na carta do afforamen/¹²to, et a sseymento das uoses que sse conteen na¹ rrenda ffeyta pelo dito prior e conuento, /¹³ querendo nós e o dito moesteyro levar a tença das nouydades das ditas cortiñas, que uós nen /¹⁴ as uoses ssobreditas que sse conteen na carta de aforamento non sseian tiúdas de dar /¹⁵ eles nen uós as dereyturas que sse co[n]teen³ na carta do dito afforamento que sse per elas /¹⁶ an de pagar.

E desto mandámosuos ffaser hũa carta per Garçía Peres, nosso monge e notario do /¹⁷ dito moesteyro.

Feyta a carta no¹ moesteyro de Santa Coonba de Naues, ssesta ffeyra, XVIIIJ días /¹⁸ andados do mes de março, na era de mill¹ e CCCLXX e hũu ano¹.

Tistimuyas que fforon pressentes: /¹⁹ Vaasco Peres, Ffernando Peres, Lope Eanes, Johán Eanes, Affonso Lopes, monges do dito /²⁰ moesteyro; e Diago¹ Garçía, rreytor da jgleia de Ssan Gêes, e Johán Pérez, morador no /²¹ Ssouto de Villa Rrouym, e Pero Martíiz, ome do dito Diago¹ Garçía.

Et eu, Garçía Peres, /²² monge e notario do dito moesteyro, que esta carta ffis escriuir en miña pressença /²³ e meu ssinal y pux en⁴ tistimuyo de verdade, que tal este |Sinall|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

³ Falta o *n*.

⁴ Está escrito sobre raído.

106

1333, novembro, 29.

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Pérez do Campo, á súa muller Aldonza Núñez e a un seu fillo ou filla os casares de Naves e as casas telladas e as castañas do Rego.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2271.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2271.

Sábeam quantos esta carta virem como¹ nós, dom Viuyán Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento /² desse meesmo lugar damos a uós, Affonso Peres do Canpo, e a uossa moller Aldonça Nunes e a hun ffillo ou /³ ffilla qual nomear o

pustrimeyro de uós a ssúa morte, conuén a ssaber, os nossos cassares de Naues con todas ssúas perteenças, /⁴ a monte e a ffonte, uquer que as aia e de dereito deua a auer. Eýnda uos damos as cassas telladas e as castanas /⁵ do Rregoo e uós que os deffendades de Moor Abril ou de ssúa uós, sse nolos quissersen demandar.

Et nós, per /⁶ esta presente carta, uos damos todo nosso liure e conprido poder que os possades deffender a todo tenpo a /⁷ dereito dela ou de quenquer que os demande, et possades demandar as rrendas e proes que nós ende ouueramos /⁸ d'auer, que á tres anos¹ que non ouuemos ende nada, que estimamos a mill¹ *morauidis* de brancos; et outrossý que possades /⁹ demandar os danyfficamentos e maas paranças dos ditos lugares, que estimamos a outros mill¹ *morauidis* de brancos.

/¹⁰ Todo como¹ ssobredito he uos damos per tal condiçón, conuén a ssaber, que os pouoedes e os paredes bem, en guissa² /¹¹ que non mjnguen per mjngua de lauor e de bon paramento. Et uós, o dito Affonso Peres, daredes en uossa vida polos /¹² ditos cassares çinque moyos e meo¹ de pan per teega dereita de quatro çeramijs, os quatro moyos de çentão e os /¹³ sseys quarteyros d'auereýço, todo de bon pam línpeo¹ de poo e de palla. Et he posto que uós, o dito Affonso Peres, diades /¹⁴ cada ano¹ o dito pam en ssaluo enno dito moesteyro. Et as uozes depús uós darán terça do que Deus y der, /¹⁵ ssacado ffroyta e chousa e nabal, cumunalmente, por que darán trese libras e VIJ ssoldos de brancos, cada ano¹ por /¹⁶ día de Ssan Martino en pas e en ssaluo, e dous ssoldos da bõa moeda³ por anyuerssario para a oueença da cosina. Pero poe/¹⁷mos conuossco que sse nossa uoentade ffor de querermos, ante das uoses que pus uós fficaren, ante a rrenda dos /¹⁸ çinque moyos e meo¹ ca a terça con aquelles fforos ssobreditos, que esto sseia en nossa escolleyta e do moesteyro para /¹⁹ tomarmos qual ffor nossa uoentade.

Et uós, Affonso Peres, e as uoses ssobreditas sseerdes uassalos leaas e obidentes /²⁰ e mandados do dito moesteyro. Et pela uentura⁴ aqueeçendo⁵ de uós non morardes estes lugares ssobreditos e morándoos /²¹ per outros moradores por uós, aquelles que uós y meterdes sseian uassalos do dito moesteyro e cumpran o que uós auedes /²² de conprir e ffaçan toda uós rrayal e ffaçan sseruiço ao prior como¹ a sseñor. Et uós e as uoses ssobre/²³ditas daredes por loytossa cada hun trijnta⁶ e tres *morauidis* de brancos e tres nouees¹, et a postrimeyra uós dará /²⁴ partiçón, como¹ he husso e custume de terra. Et aquelles cassares e herdamentos sse deffaleçeren per lauor /²⁵ ou delles mudardes nosso ssenorío ou nos delles non derdes as nossas rrendas e fforos en pas, que o moesteyro /²⁶ os rreçeba per ssúa outuridade.

Et quen este pleito britar, peyte aa outra parte cen *morauidis* da bõa moeda³ et /²⁷ a carta ffique ffirme e ualledeyra.

Ffeyta a carta no moesteyro de Santa Coonba, dous días por andar /²⁸ do mes de nouenbro, era de mill¹ e tresentos e sseteenta e hun ano¹.

Testemoyas que presentes fforon: Vaasco Pérez e /²⁹ Johán Anes, Ffernán Peres e Garçia Peres e Lop'Eanes e Affonso Lopes e Viuián Peres, monges do dito moesteyro.

/³⁰ Eu, Ares Peres, monge e notario d[o] dito⁷ moesteyro, que a esto presente foý, esta fix escriuyr e meu sinal y puge en /³¹ testemoyo de uerdade, que tal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *gⁱssa*.

³ Está escrito *mōn*.

⁴ Está escrito *uent^a*.

⁵ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ Está escrito *dd̄to*.

107

1334, xaneiro, 15.

O prior Vivían Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Núñez, á súa muller Costança Fernández e ao seu fillo Fernando Topete dous casares en Seagoga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2410.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2410.

Coñoçuda cousa seia a quantos esta carta uyrem como¹ nós, don /² Viuyán Pérez, prior do moesteyro de Santa Conba¹ de Naues, e o conuento dese /³ mesmo lugar, damos a uós, Ffernán Núñez, e a uossa moller Costança /⁴ Ffernández o noso casal da Sēagoga, o qual uós ora tyñades de Gonçaluo Gotérez; /⁵ o qual casal el de nós tyña en¹ súa uyda, do qual nos daua cada ano hun /⁶ moyo de pan¹ e LX^a ssoldos de brancos de renda. Este casal uos damos per tal /⁷ condyçón que o lauredes e o moredes per uós ou per outre e o paredes ben de /⁸ todo boo paramento. E darnos edes en cada ano en¹ paz e en¹ saluo hun /⁹ moyo e sesteyro de pan¹ per tega dereyta de quatro çelemýs coredya na terra, /¹⁰ as dúas terças de çenteo e húa de uereýço, e tres liuras de dīneyros brancos /¹¹ por dereytura por dya de Natal.

Eýnda uos damos o outro noso casal /¹² da Sēagoga, que ora de nós ten¹ Tereyia Ffernández, a seu seymento, per esta condyçón sobre/¹³ dyta; e darnos edes en¹ cada ano outro moyo e sesteyro de pan¹, as dúas /¹⁴ terças de çenteo e húa de uereýço, todo boo pan¹ lynpo de poo e de palla, e dar/¹⁵ nos edes por dereytura quarenta ssoldos de brancos por dya de Natal.

Estes /¹⁶ casares uos damos con todas súas pertencas, huquer que as aia e de dereyto /¹⁷ deua auer, exente a terrarýa que rretemos en¹ [n]ós² para que uós, Ffernán Núñez, /¹⁸ en¹ toda uossa uyda³, quanto é a uossa pesõa, non page terrarýa; e a seymento do pustrymeyro de uós, /¹⁹ ffyquen⁴ estes casares a Ffernán Topete, ffyllo de Ffernán Núñez, que os aia en súa /²⁰ uyda e page estas rrendas sobredytas, e aguarde e conpla tódalas condyções que se /²¹ conteen en [e]sta⁵ carta. E uós, Ffernán Núñez, a uosso pasamento daredes por loy/²² tosa XX ssoldos de brancos e as outras uozes sobredytas darán loytosa, a me/²³ llor que ouueren, sacado besta. E a seymento de Ffernán Topete, ffyquen⁴ os /²⁴ casares liures e quites e desenbargados ao⁶ moesteyro sobredyto¹. Os qua[e]s⁷ ca/²⁵ sares se deffaleçeren per mynga

de lauor ou de boo paramento, ou nos en¹ /²⁶ cada ano non derdes as nossas rrendas e dereytos en paz, o moesteyro os /²⁷ rreçeba per súa outorydade.

Quen⁴ este preyto brytar, peyte outra par/²⁸te çen morauidís e a carta ffyque ffirm e ualedeyra.

Ffeyta a carta XV /²⁹ dýas andados do mes de janeyro, era de mill¹ e CCC^{tos} e LXX e dous⁸ /³⁰ anos.

Testemuyas: Viuyán Pérez, Vasco Pérez, Garçía Pérez, Lop'Eanes, Johán /³¹ Anes, Affonso López, Ffernán Pérez, monges do dyto moesteyro.

E eu, [Ares]⁹ /³² Pérez, monge e notario do dito moesteyro, que a esto presente foý e esta carta ffi/³³xhi escriuyr e meu sinal y puxhe en testemuyo de uerdade, que /³⁴ tal este [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito uós.

³ As palabras en toda uossa uyda están na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de que co valor de qu.

⁵ Está escrito ensta.

⁶ Leva o o na entreliña.

⁷ Falta o e.

⁸ Leva o s na entreliña.

⁹ No ms. non se le.

108

1339, xaneiro, 6.

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Mariña Martís e a dúas voces unha leira de viña no lugar de Cacabelos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2356.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 2356.

In nome¹ de Deus², amen. Sabyam² quantos esta carta vyrem como² /² nós, dom Vyuiam Peres, prior do moesteyro de Ssanta Coomba de Naues, /³ e o conuento desse meesmo lugar damos a uóss, Marina Martiiz, moradeira /⁴ em Outeyro d'Avelãeda, ffilla de Martino Oleyro que ffoy, comuem /⁵ a saber, húa nossa leyra de viña que iaz em ffregesyá de Santo /⁶ Estéuão d'Vntes, em lugar que chamam² Cacaue loss, a par do poombar, /⁷ e parte per meo com húa leyra que traie Lop'Eanes³, nosso monge, e /⁸ vay ffyryr o muru da costa, assy como² está partida per margem.

/⁹ Esta leyra uos damos per tal condycom, conuem a saber, que a lauredes /¹⁰ e a paredes bem de todo bõ lauor, de gisa que nom deffalesca /¹¹ per mingua de lauor, e darnos edes dela terça de uiño em lagar /¹² per nosso moordomo² da vistirya, o qual proucedes² de comer /¹³ e de beuer comunalmente² mentre oss ffroytos collerdess². E Marina /¹⁴ Martiiz, ante de uosso passamento, ffaredes húa uoz que teña esta /¹⁵ leyra

sobre dyta² e esta uoz, ante² [de]⁴ sseu passamento, fará /¹⁶ outra uoz; e cada húa destas uozes sobre dytas⁵ a seu passa/¹⁷mento dará por loytosa V^o ssoldos leoneses á uistiaría.

E se ouuer/¹⁸des de uender ou enpynorar ou pola alma dar, ante ó moesteyro /¹⁹ polo justo preçõ ca outre; e se o do moesteyro nom quizerem, estom uen/²⁰dede ou empynorade a tal ome² que seja symyl de uóss, que compla /²¹ e aguarde⁶ as condyções da carta e nos dé os nosos dereytos em /²² paz.

Ffeyta a carta no moesteyro ssobre dyto, VJ dýas amdados /²³ do mes de janeyro, era de mill² e CCC e LXX^a e VIJ anos.

/²⁴ Testemoyas que presentes foram: Joham Eanes, Ares Peres, Lop'Eanes, /²⁵ Afonso López, monges do moesteyro sobre dyto⁷, e Afonso Martíz, confesso.

Et eu, Vaasco /²⁶ Peres, monge e notaryo do dyto moesteyro, que a esto presente /²⁷ ffoý e esta carta per mandado das partes escryuý /²⁸ e meu synal hy puge em testemoyo de uerdade, que tal este |Sinal|.

¹ Está escrito *Jnōme*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *Lopē Anēs*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito sobre raído *uozes sobre*.

⁶ Está escrito *agu^arde*.

⁷ As palabras *do moesteyro sobre dyto* están na entreliña.

109

[1332-1342]*

O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Eanes a viña de Cacabelos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6179.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6179.

Sapan quantos esta carta uiren como¹ /² nós, don Uuiián Pérez, prior do moesteyro de /³ Santa Counba¹, e o conuento dese meesmo /⁴ lugar aforamos a uós, Afons'Ehanes, ir/⁵mão de Lop'Ehanes, a nosa uiña de Cacauellos, asý como¹ está demarcada vntre /⁶ Lop'Ehanes e Uasquo Pérez, frade; a qual uiña foy /⁷ dos Chancijs, así como¹ está acomarada per sôbre/⁸lo pounbar de Cacauellos e ende como [uay]² perlo erda/⁹mento que teuo Lourenço Pérez, frade noso companeyro, e como /¹⁰ uay ferir a enfesto perlo muro e uay ferir no er/¹¹damento da Costa.

Et este erdamento uos damos com /¹² seu lagar e con súas áruores as que³ y ora están fey/¹³tas, per tal condyçõ que a lauredes e a paredes ben, que non /¹⁴ defalesca per lauor, e nos dedes dela cada ano terçha¹ /¹⁵ de uiño no lagar e terçha¹ de todo pan e de toda legu/¹⁶mha¹ na aayra, se a y fezerdes. Et outrosý daredes /¹⁷ terçha¹ de todo froyto que Deus y der e todo esto per no/¹⁸sso moordomo, o quall ffroyto fezerdes d'oie'ste dýa a de/¹⁹ante

da era desta carta. *E* este noso moordomo prouee/²⁰redes de comer *e* de beuer cumunalmente⁴ enme[n]tre⁵ /²¹ colerdes os nouos. Et este erdamento terredes en uo/²²sa uida, *e* a uosa morte leysalo edes a una¹ persoa seme/²³lláuell de uós *e* faza os foros sobredytos¹; *e* a pasamento desta /²⁴persõa, faza outra uós *e* faza os foros sobredits¹ en pat.

/²⁵ *E* este erdamento non posades uender nen sopenorar nen /²⁶deytar nen alear nen por alma dar, senón ao moesteyro por /²⁷justo prezo; *e* se o do moesteyro non quiseren por nenúa⁶ destas, estonze /²⁸uendede a tal ome que seia semelláuell de uós, pero que non /²⁹seya fyda llogo nen moordomo alẽo nen seruo nen a o/³⁰me d'orden nen a ome¹ de tras muro. *E* á morte da pos/³¹trymeyra persõa, ficar o erdamento con todo o boo para/³²mento que y for feyto ao moesteyro. O qual erdamento se de/³³ffalezer per lauor o[u]⁷ se dell mudardes nosso senorío o[u]⁷ nos dell /³⁴non derdes os nosos dereytos en pat, o moesteyro os rezeba per súa /³⁵outorydade.

Et a parte que pasar contra as condyções /³⁶desuso dytas, peyte á a[u]tra⁷ parte C morauidís *e* á uo[z del rrey]⁸ /³⁷C morauidís, *e* a carta fyque en súa reuor.

[Feyta]⁸ /³⁸ a carta no moesteyro seendo ena b[...]⁸ /³⁹[...] de marzho¹, era de [...] /⁴⁰[...] Johán [...] /⁴¹[...] sente⁸ *e* [...] /⁴²[...] Pérez, monies [...] /⁴³[...] presente ffoý [...] /⁴⁴[...] mía [...] /⁴⁵[...] puie e[...]⁸ /⁴⁶[...] uerdade, que tall es[te]⁸. /⁴⁷ Et Aryas Pérez outorgou de s[...]⁸ |Sinal|.

* O prior Vivían Pérez está documentado entre estes dous anos.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *qui* (qⁱ).

⁴ Emprega a abreviatura de *er-re* para representar o *e* final.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁷ Falta o *u*.

⁸ O ms. está rompido.

110

1344, novembro, 21. Ourense.

Tareixa Eanes, con outorgamento de seu marido Gómez Lourenzo, vende a Gonzalo Pérez do Mato, notario de Ourense, o lugar e pousa de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2465. Está incluído no documento 123 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2465; DURO, *Catálogo Privados*, nºs 762, 815.

|Cruz| Enno nome¹ de Deus, amen. Sábean quantos esta carta viren que eu, Tereyia Eanes, moller de Gómez Lourenço de Çeleyroo, morador en /² Ourense, presente o dito meu marido *e* outorgante², non constrenguda nen per engano¹ enduzuda, mays de meu prazér *e* de mía propia uoon/³tade, por mjn *e* por toda mía uoz, vendo *e* logo per esta

presente carta entrego a uós, Gonçaluo Peres do Mato, notario d'Ourense, e a toda uo/⁴ssa uoz para senpre o lugar e pousa de Meende, que é enno couto de Çebolino, o qual lugar he meu per compra que del fiz con /⁵ o dito meu marido et o máys foyme dado pelo dito Gómez Lourenço, o que ende era seu, por outros bñes que el vendeo que eran meus /⁶ e me perteeçian de dereito.

Vëndouos o dito lugar e pousa con súas casas e curraes e lagar e cortinas, e con súas vinas /⁷ e foros, e con dous moýnos que están en este termio, dos quaes o hñu chaman o moýno da Lágẽa et o outro chaman ho moýno /⁸ de Sub a Torre, e con súas erdades e áruores e montes e águos e fontes, e con todas súas entradas e seídas, e con /⁹ todos seus dereitos e perteenças, a montes e a fontes, per huquer que uaan, et con tódalas cousas que ao dito lugar e pousa perteeçen³ e /¹⁰ perteeçer deuen en qualquer maneyra e por qualquer rrazón et que a mñn enno dito lugar e pousa e en seus termios perteeçen³ e perteeçer /¹¹ deuen, assý que uós e uossa uoz o aiades todo d'aquí en deante en jur de erdade para senpre et façades do dito lugar e pousa e /¹² das cousas que lle perteeçen e perteeçer deuen toda uossa uontade e o que uos prouuer. Et deuedes a pagar do dito lugar e pousa /¹³ aquelles foros e cárregas e dereitos que o dito lugar ha, a que eu sño tñda de per el pagar, e dízimo a Deus, e liure e quite de /¹⁴ todo outro enbargo.

Pero por razón que o dito Gómez Lourenço, meu marido, vendeo e çalleou algñus bñes pelo dito lugar /¹⁵ de Mẽende que eran meus et poso per el algñas cárregas a que eu non sño tñda et esto fez sen meu outorgamento², eu, a dita /¹⁶ Tereyia Eanes, presente o dito meu marido e outorgante², dou a uós, o dito Gonçaluo Pérez, e a uossa uoz toda auçón et /¹⁷ defenssón e todo outro dereito qualquer que eu ey e podería por mñn auer, porque o possades demandar e deffender e fazer sobre todo /¹⁸ aquilo que eu faría se presente fosse, asý como¹ sobre uossa cousa propia, ca outorgo² que rreçebj todo o preço que a mñn e a uós /¹⁹ aprouuo de me por elo dar, conuén a saber, çinque mill¹ morauidis de dineyros brancos da moeda de nosso señor el rrey dom Alffonso, d'oyto /²⁰ en soldo o morauidil, et hñã peça de ualançina enteyra e noue uaras de uerde d'Aboyuila, que aio en meu jur e en meu /²¹ poder bem e conpridamente en dineyros contados et o pano passou a meu poder. Et rrenunçio espresamente aa exçepción do auer non /²² contado et que non possa dizer que as testemoyas non viron contar o auer.

Et logo todo jur, uoz, senorío, posissón, propiadade, uoz, auçón e /²³ defenssón que eu e mina voz auemos e de dereito poderíamos auer enno dito lugar e pousa e cousas sobreditas e cada hñã /²⁴ delas, todo o tollo e rremouo de mñn e de mñã uoz e pónoo en uós, o dito Gonçaluo Peres, e en toda uossa uoz para senpre per /²⁵ esta presente carta. Et sse o dito lugar e pousa e cousas sobreditas agora máys val ou valuer en algñu tenpo ca este preço sobre/²⁶ dito, esta mayoría e melloría dou e outorgo² a uós, o dito Gonçaluo Peres, e a toda uossa uoz para senpre por muyto amor¹ e ajuda /²⁷ que de uós rreçebj, que ual máys ca esto. Et obligo mñn e todos meus bñes gñanados e por gñanar para anparar uós e uossa /²⁸ uoz senpre a dereito con o dito lugar e pousa con sas perteenças, sigundo que uolas vendo.

Et quenquer da mñã parte ou da estraya /²⁹ que contra esta carta e venda uẽer, aia a yra de Deus e a mina maldiçón, e quanto demandar pýyteo a uós, Gonçaluo Peres, e a uossa

/³⁰ uoz dobrado, e aa uoz del rrey peite por pëa cem morauidís da bõa moeda; et a pea pagada ou non, esta carta e venda /³¹ fique firme.

Demays eu, a dita Tereyia Eanes, presente o dito Gómez Lourenço, meu marido, e outorgante², rrenunçio ao dereito que o /³² Valeano dá aas molleres en que diz que venda que a moller faça en poder do marido non ualla, saluo se a rratifica a cabo dos quatro /³³ anos¹, mays outorgo² que valla esta venda sobredita assý como¹ se a cabo dos ditos quatro anos¹ fosse per mjn rratificada. Et eu, /³⁴ o dito Gómez Lourenço, por mjn e por toda mía uoz, outorgo² e ey por firme e por estáuil para senpre esta venda, sigundo que a /³⁵ a dita Tereyia Eanes, mía moller, faz; et outrossý outorgo² e ey por firmes tódaslas cousas e cada úa delas que en esta /³⁶ carta son contiúdas. Demays eu, o dito Gomes Lourenço, e a dita mía moller, anbos presentes e outorgantes², e cada hñu /³⁷ de nós, rrenunçiamos a todo dereito, uoz e auçón que nós e cada hun de nós e nossa uoz e de cada hun de nós auemos e /³⁸ poderíamos auer agora e d'aquí a deante, en qualquer maneyra e por qualquer rrazón, enno dito lugar e pousa de Meende con sas /³⁹ perteenças, tanbén en parte como¹ en todo, et pñémolo todo en uós, o dito Gonçaluo Peres, e en toda uossa uoz para senpre per /⁴⁰ esta presente carta.

Ffeyta a carta en Ourense, vijnte e hñu día de nouenbro, era de mill¹ e trezentos e oyteenta /⁴¹ e dous anos¹.

Testemoyas que presentes foron: Fernán Martiis, uogado rreytor da igleia de Morteyra; Fernán Eanes, morador na /⁴² Rrúa d'Oobra, sobrino de Ffernán Porteyro que foy, e Affonso Peres, ome¹ do dito Ffernán Martiis.

Et eu, Bernal Pérez, notario /⁴³ d'Ourense porla egleia desse lugar, que a esto pressente ffuy e esta carta em mía /⁴⁴ pressença ffiz escriptuir e meu signal y puge em testemoyo de uerdade, que tal he |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Leva un trazo sobreposto que cobre as letras *eeçe*.

111

1347, decembro, 7.

O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Rodrigo Fernández Rrugel sobre a renda que este debía pagar pola metade do casal do Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2541.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2541.

REF. DURO, *Naves*, 151-152.

Sábeam quantos esta carta viren que nós, dom Gonçaluo Peres, prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento desse lugar, seendo /² juntados enno cabído do dito moesteiro per canpãa taniuda segundo que he de custume, presente hi Rroy Fernandes

Rrugel, scudeyro, morador en /³ Touges de Vila Rruujn; nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome do dito noso mosteiro, et eu, o dito Rroý Fernandes, por mjn e polas voces /⁴ que sse adeante ssegen. Ssobre rrazón de pleito e contenda de juízo que era e entendía a sseer ontre nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome /⁵ do dito noso mosteiro, da húa parte, e mjn, o dito Rroý Ffernandes, da outra, perante Lourenço Anes, que foy vigario de dom Álvaro, bispo d'Ourense, ssobre rrazón /⁶ da meatade do casar do Paaço que está so sino de Sam Jullao de Rribela, que he do dito mosteiro, que o dito Rroý Fernandes ten afforado para senpre /⁷ de nós, o dito conuento, e do dito noso mosteiro, ssegundo que sse contén na carta antiga do afforamento.

Et contendiamos as ditas partes en juýso /⁸ perante o dito vigario ssobre rrazón de húa rrenda que dom Viuyán Peres, prior que foy do dito mosteiro, e o conuento desse lugar fezeron ao /⁹ dito Rroý Ffernandes per húa carta ffeita per Gonçaluo Anes, monge e notario do dito mosteiro, enna qual sse contijña que uós, o dito Rroý Ffernandes, auya/¹⁰des de dar pola meatade do dito casal cada ano¹ de rrenda ao dito mosteiro vijnte e sseys morauidís e meo de brancos; o qual casal uós, o dito Rroý /¹¹ Fernandes, auyades de teer e de pessuýr pela dita rrenda en toda uossa vida e de dúas uozes após uossa morte, húa após outra, segundo /¹² que máys conpridamente enna dita carta he contiúdo. Enna qual rrenda nós, os ditos prior e conuento, diziamos que o dito noso mosteiro era enga/¹³nado e graeuemente danifficado.

Nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome¹ do dito noso mosteiro, et eu, o dito Rroý Fernandes, por mjn e /¹⁴ polas ditas uoses, por nos quitarmos de pleito e de juízo e de contenda e de custas e danos¹ e traballos que ontre nós poderían acaeçer /¹⁵ sobr'esta rrazón, a atal avijnça e conpossiçón veemos, conuén a ssaber, que nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome¹ do dito noso mo/¹⁶steiro, queremos e outorgamos² que uós, o dito Rroý Fernandes, tenades e pesuyades en toda uossa vida a meatade do dito casal do Paaço, con todas /¹⁷ súas entradas e seýdas e con todos seus derejtos e perteenças, a montes e a fontes, huquer que uaan. Et após uossa morte, que fique a Johán /¹⁸ Fernandes, scudeyro, uoso fillo, e a húa uoz após el qual o dito Johán Fernandes nomear; et aqeçendo que morrendo o dito Johán Fernandes ante ca uós, /¹⁹ o dito [Rroý]³ Fernandes, que a saluo fique a uós, o dito Rroý Fernandes, para fazer outra uoz qual uós quisserdes e esta uoz que uós nomeardes que ffaça /²⁰ outra uoz qual quisser e ela nomear. Et uós, o dito Rroý Fernandes, e as ditas uozes e qualquer delas que dedes de rrenda cada ano¹ ao prior /²¹ que pelo tenpo ffor no dito mosteiro pola meatade do dito casal por día de Ssant¹ André çinquaeenta morauidís de dineyros brancos da moeda⁴ de /²² noso señor el rrey dom¹ Affomso, d'oito en soldo cada morauidil, ou a quantía deles de qual moeda⁴ correr. Et he posto que eu, o dito prior, e o prior /²³ que pelo tenpo ffor enno dito mosteiro, que destes çinquaeenta morauidís que demos e pagemos ao conuento do dito mosteiro cada ano¹ hũu morauidil e meo /²⁴ da dita moeda⁴ que o dito conuento á d'aer pela dita meatade do dito casal, en maneyra que façamos quite o dito Rroý Fernandes e as ditas uoses /²⁵ do dito morauidil e meo. Et as ditas uozes sseídas, que aqueles que depouys foren teendores do dito

casal que façan foro de terça ao dito nosso moesteiro, /²⁶ segundo que he contiúdo na carta antiga do aforamento.

Et outrossí nós, os ditos prior e conuento, por nós e en nome do dito nosso moesteiro, /²⁷ para uós, o dito Rroý Fernandes, e as ditas uozes seerdes defessos e anparados con a meatade do dito casal a derejto no dito tempo, obrigamos os bẽes /²⁸ do dito nosso moesteiro. Et eu, o dito Rroý Fernandes, por mjn e polas ditas uozes, para pagar os ditos çinquacenta morauidís cada ano¹ polo dito día /²⁹ e para pagar e aguardar todo esto que ssobredito he, obrigo todos meus bẽes gaanados e por gaanar; demays sséianuos obrigados /³⁰ os bẽes do dito casal.

Posto ffoy e outorgado² ontre as ditas partes que qualquer delas que contra esto pasar e o non conprir e agardar, que /³¹ peyte aa outra parte que o conprir e aguardar quisser por nome¹ de pẽa quinentos morauidís de brancos; et a pẽa pagada ou non, esta carta /³² fique firme e ualla no dito tempo.

Ffeita a carta enno cabídeo do dito moesteiro, sete días de dezenbro, era de mill¹ e trezentos /³³ e oyteenta e çinque anos¹.

Testemuyas que, para esto chamadas e rrogadas, presentes fforon: Pay Rrodrigues, mercador d'Ourense; Pero An/³⁴freus, escudeyro, e Affonso Marrtíz de Leborýn e Lourenço Marrtíz, sseu yrmaao, e Estéuão Fferrnández de Proente, ome¹ do dito pryor, e Lopo Eanes e Affonso /³⁵ López e Gonçaluo Fferrnández e Affonso Pérez, monges do dito moesteiro.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito "Johán".

⁴ Está escrito *mon*^a.

112

1349, febreiro, 6 (?).

O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Rodríguez, nosso home, e a dúas voces as propiedades que agora ten aforadas do mosteiro María Pérez, dita Ra, e ademais unha leira de viña en Soutelo, un celeiro en Palmés que se chama A Adega Vella e o foro de María Anes en Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2563.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2563.

REF. DURO, *Naves*, 152.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta uiren como¹ eu, Johán Pérez de Vjlariño, prior /² do moesteiro de Santa Coonba de Naues, e oo conuento desse meesmo lugar damos a fforo /³ a uós, Ssauascháao Rrodrigues, nosso home¹, e aa dúas uozes apús uós, hũa uoz enpús outra, quaes /⁴ de dereyto ouueren d'erdar os uossos bẽes, que non seiam de moor degraao de liñagen ca uós, /⁵ en toda uossa uida tanto, todo o erdamento e

viñas e áruores que de nós ten afforado *María Peres*, /⁶ dita Rraa, a sseymento dela ou ante, se o uós dela poderdes auer *per* dereyto ou *per compra* ou *per* /⁷ rrenda ou *per* doaçón. Et outrossy uos damos húa leyra de vjña que iaz en Soutelo, que ffoy de /⁸ *María Ares* de Palmés. O qual erdamento e leyras iazen eno nosso couto d'Untes, ffreygrisía de *Santo Estéuão*. /⁹ *Per* tal *condiçón*, *conuén* a saber, que as lauredes e paredes bem, e seiades ende uassalos obidientes e *man*/¹⁰ dados a nós e aa nosso moesteiro; e nos dedes ende cada ano¹ terça de pam e de viño e de liño e /¹¹ de legumya, e tres liuras de brancos por dereytura pola festa de Natal, todo *per* nosso moordo/¹²mo en paz, [o qual prou]eades² comunalmente mentre esses froytos collerdes. E darnos edes vjño eno la/¹³gar e pam ena eyra.

Outrossy uos damos a uós, os sobreditos, o nosso çelleyro de Palmés a /¹⁴ que chaman A Adega Uella, que está a par do çelleyro da uistiaría, *per* tal *condiçón* que o ergades (?) e oo [cubra]/¹⁵des² e oo mantenades senpre cuberto; et outrossy o tendal que está ant'el, que o ergades e oo cu[brades e con]/¹⁶portedes² e paredes ben todo, tanbén a adega como¹ o tendal. E que nos dedes cada ano¹ [...] morauidis desta /¹⁷ moeda³ branca pola festa de *Ssan Martino* e dous capões bños e hūu almude de viño quando o y teuerdes.

Ou/¹⁸trossy uos damos o nosso foro de Palmés que chaman de *María Anes*, con a terça do ffroyto de rre[nda]², /¹⁹ assy como¹ o teuo *Johán Peres* de Codessedo, que ffoy. Os quaes uos afforamos con todas ssúas perteenças /²⁰ e entradas e seydas, *per* uquer que as aiam e de dereito deuan a auer, ixente o que ende a outre est affora/²¹do; *per* tal *condiçón*, *conuén* a ssaber, que nos dedes del cada ano¹ terça de pam e de viño e de legumya, todo *per* /²² nosso moordomo en paz e proueelo edes como¹ dito he. E daredes cada ano¹ del por día de *San Martino* [dous]⁴ /²³ bños capões.

Os quaes se desfaleçeren *per* lauor ou se nos deles non derdes os nossos fforos e derey[tos]⁴ /²⁴ en paz como¹ sobredito he, o moesteiro sobredito os rreçeba *per* ssúa autoridade⁵. Os quaes non serrán [o]/²⁵brigados⁴ a nehúa cousa que perteesca a nosso sseñor el rrey, nen a uoz que uós façades, nen a outre neh[ūu]⁴, /²⁶ ssenón a nós e ao dito nosso moesteiro. Et se os ouuerdes de uender ou d'enpiñorar ou por uossas almas /²⁷ dar, ante a nós ca a outre; et se os nós non quisermos, entón uendede ou enpiñorade a atal pessoa que nos /²⁸ ffaça os nossos foros e dereytos en paz como¹ sobredito he, pero que non seia caualleiro⁶ nen dona nen /²⁹ donsela nen escudeyro nen home¹ de tras muro nen rreligiosa pessoa.

Et eu, o dito Sauaschão /³⁰ Rrodrigues, assy rreçebo estes ditos fforos pelas condiçóns sobreditas, e obrigo todos meus bñes gñanados /³¹ e por gñañar⁷ a conprir e a agardar tódalas cousas e cada húa delas que sse en esta carta conteen, /³² tanbén por mjn como¹ polas ditas mjñas uozes.

Quen este preyto britar, peite outra parte de pena /³³ çen morauidis da bña moeda³ e aa uoz del rrey outros tantos.

Ffeyta a carta eno dito mōesteiro, sseis (?) días /³⁴ de ffuereyro, era de mill¹ e trescentos e oyteenta e ssete anos¹.

Testemūyas que fforon presentes: o dito prior; /³⁵ Lopo Anes, subprior; Gil Pérez, infante; *Johán Pérez* d'Orga, monge de Çellanoua, e outros.

Et /³⁶ eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito moesteiro, que a esto que ssobredito he presente foý /³⁷ e esta carta escriuí e meu nome¹ e ssynal aquí ffige en testemũyo de uer/³⁸dade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Está escrito *mon^a*.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Leva *or* na entreliña.

⁶ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁷ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

113

1349, febreiro, 11.

O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Pérez e a dúas voces o casal do Souto en Vilariño, na parroquia de Santo André do Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2547.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2547.

REF. DURO, *Naves*, 152.

Jn Dei nomine. Sábbeam¹ quantos esta carta viren como¹ eu, Johán Pérez de Villariño, prior do moesteyro de /² Santa Coonba de Naues, e oo conuento desse meesmo lugar, sseendo todos juntados eno cabídoo do [dito]² /³ moesteyro per canpaa tanjudá, como¹ he d'uso e de custume, damos a foro a uós, Gómez Pér[ez]³, cria[do de]² /⁴ Pedro Ares, que ffoy, e aa dúas uossas uozes quaes nomeardes a uosso finamento, e se as non nom[ear]⁵des², quaes de dereito ouueren d'erdar os uossos bees, húa uoz enpús outra, que non seian de moor [degraao]² /⁶ de linajen ca uós, en toda uossa uida tanto, o noso casal do Ssouto que está en Villariño, ffreygrisia [de Santo]² /⁷ André de Castro; per tal condiçón, conuén a saber, que o lauredes ben e o paredes ben e seiades ende uassalos oby/⁸dientes e mandados a nós e aa noso moesteyro.

O qual uos damos con todas súas perteenças e entradas /⁹ e sseýdas, per uquer que as aia e de dereito deua a auer, et que nos dedes del cada ano¹ uós, o dito Gómez Pérez, en /¹⁰ uossa vida quarta parte de pan e de viño, se o y fezerdes, e de legumya; et aa morte de uós, o dito Gomes /¹¹ Peres, que as uozes que ficaren depús uós que den terça do dito casal de pan e di (*sic*) uiño e de legumya como¹ dito /¹² he, en cada hūu ano¹, per noso moordomo en paz, o qual proueades comunalmente mentre os ditos froy/¹³tos collerdes. Et daredes cada ano¹ por dereituras pola festa de Ssan Martino quatro libras de brancas desta /¹⁴ moeda⁴ que ora corre de noso señor el rrey don Affonso. Et faredes cada ano¹ seruiço ao prior dūu boo /¹⁵ carneyro por día de San Johán Bautista.

O qual non serrá obrigado a nehúa cousa que perteesca a noso señor /¹⁶ el rrey, nen a uoz que uós façades, nen a outre nehūu, saluo a nós e ao dito moesteyro, nemno

uenderedes nen /¹⁷ enpeñoraredes, senón ao dito moesteyro primeyro; e se o o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpe/¹⁸ñorade a atal pessoa que nos faça os nosos dereitos en paz como¹ sobredito he, pero que non seia caualleyro /¹⁹ nen dona nen donsela nen home¹ de tras muro nen rreligiosa pessoa.

Quen este preyto britar, /²⁰ peite aa outra parte en nome de pãa C morauidís e aa carta fique firme e ualla en seu tempo.

Que ffoy /²¹ ffeyta eno dito moesteyro, XJ días de ffeureyro, era de mill¹ e trezentos e oyteenta e ssete anos¹.

/²² Testemũyas que foron presentes: Lopo Anes, ssubprior; Gil Pérez, jnffante; Nuno Anes de Costa de Monte, Ssauaschãao /²³ Rrodrigues, home¹ do dito prior; Johán Anes, juýs, e outros.

Et eu, Ffernando Anes, monge e notario do dito /²⁴ moesteyro, que a esto presente ffoý e esta carta escriuý e meu nome e ssinal aquí fige /²⁵ en testemũyo de uerdade, que tal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ Faltan as letras ez.

⁴ Está escrito mon^a.

114

1349, outubro, 7.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes e a toda a súa voz a terceira parte da viña e dun lagar do Chao de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2571.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2571.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta virem como¹ eu, Estéuão Gonçalues, prior do moesteyro /² de Santa Coonba de Naues, et oo conuento desse meesmo lugar, sseendo todos juntados /³ eno cabídoo do dito mosteiro² per canpãa tanjuda, como¹ [he]³ de huso e de costume de se fazer, /⁴ damos a fforo a uós, Moor Eanes, ffilla de Johán Pérez de Costa de Monte, que ffoy, e de Moor Pérez, /⁵ e aa toda uossa uoz para senpre, a terça parte da viña do Chãao d'Untes que he en freygrisía de Santo /⁶ Estéuão, assý como¹ parte con outras dúas terças que y ten Áluaro Rrodrigues.

Jten outrossý uos affora/⁷mos a uós, ha⁴ sobredita⁵ Moor Eanes⁶, e aa toda uossa uoz como¹ dito he, a terça parte do nosso lagar /⁸ que y está a par doutro da uistiaría, assý como¹ parte con outras dúas terças do dito Álua/⁹ro Rrodrigues.

A qual viña e terça de lagar uos afforamos con todas súas perteenças e entradas /¹⁰ e sseýdas, per uquer que as aia e de dereito deua a auer, per tal condiçón que a lauredes e aa /¹¹ paredes ben e aa manteñades de viña e manteñades⁷ o dito uosso quinón do lagar, et /¹² nos dedes cada ano terça parte do viño que Deus der ena dita viña e da tenperá, /¹³ viño en

lagar e conposta en viña como¹ he de costume, todo *per* nosso moordomo /¹⁴ en paz, o qual proueades comunalmente mentre esses ffroytos collerdes.

Et sse ouuerdes /¹⁵ de uender ou enpeñorar ou doar ou pola alma dar, ante ao dito moesteyro /¹⁶ ca a outre pelo justo preço; et se a o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpe/¹⁷ñorade a atal pessoa que nos ffaça os nossos fforos en paz como sobredito he, pero /¹⁸ que non seia caualleyro *nen* dona *nen* escudeyro *nen* rreligiosa pessoa. A qual viña et /¹⁹ lagar non serrán obrigados a nehúa⁸ cousa que perteesca a nosso sseñor el rrey *nen* a /²⁰ outre nehũu, saluo a nós e ao dito nosso moesteyro.

Quen este preyto britar, peite /²¹ aa outra parte en pẽa C *morauidís* da bõa moeda⁹ e aa voz del rrey outros tantos¹⁰, e aa carta ffique firme e ualla para senpre.

Ffeyta /²² eno dito moesteyro, VIJ^c días d'oytubro, era de mill¹ e CCCLXXX^a VIJ^c anos¹.

Testemũyas que ffo/²³ron presentes: o dito prior; Lopo Anes, subprior; Gómez Eanes, nouiço; Ffernán Martiis, /²⁴ confesso; Johán Paradela, jnffante; Áluaro Rrodrigues, escudeyro; Rruý Gonçalues, home¹ do dito prior, /²⁵ et outros.

Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito moesteiro², que a esto presente /²⁶ ffoý e *per* ma[n]dado¹¹ dos sobreditos esta carta escriuí e meu nome e meu /²⁷ ssinal aquí ffige en testemũyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

³ No ms. falta.

⁴ Está corrixido sobre *as*.

⁵ Hai un *s* borrado no final da palabra.

⁶ As palabras *Moor Eanes* están na entreliña.

⁷ Leva un só trazo que cobre as letras *matena*.

⁸ O *a* está corrixido sobre un *u*.

⁹ Está escrito *mon^a*.

¹⁰ O texto *da bõa... tantos* está na entreliña.

¹¹ Falta o *n*.

115

1350, maio, 22.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes, yrmaa de Lopo Anes, nosso monge, e a catro voces dous casais que se chaman ambos de Pousada e o casal de Cachomane.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2584.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2584.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam quantos esta carta virem como¹ nós, Estéuoo Gonçalues, prior /² do moesteyro de Santa Coonba de Naues, et oo conuento desse meesmo lugar damos /³ a fforo a uós, Moor Eanes, yrmaa de Lopo Anes, nosso monge, et aa quatro

uozes apús uossa /⁴ morte quaes nomeardes, et se as non nomeardes, quaes de dereito ouueren d'erdar os uossos /⁵ bees, húa uoz enpús outra, que non seia de moor degraao de liñajem ca uós, en toda uossa /⁶ uida tanto, hũu nosso casal a que chaman de Pousada e outro casal que chaman de Pousada, /⁷ o qual ffoy de Johán Pérez de Nóuo, que ffoy, et oora ficou per enprasamento aa nossa oveença /⁸ da coziña, os quaes agora están ermos e derribados. Jten aynda uos damos outro casal /⁹ que chaman de Caschomane.

Os quaes tres casares uos damos a monte e aa ffonte, con to/¹⁰ das ssúas perteenças e entradas e sseýdas, per uquer que as aiam e de dereito deuan a auer, /¹¹ per tal condiçón, conuén a ssaber, que os lauredes e paredes bem, e[n]² guisa que non desffales/¹² cam per mjngua de boo paramento, et diades delles cada ano¹ en rrenda aa nossa cozi/¹³ nha¹ do conuento cincoocenta¹ morauidís brancos desta moeda³ que oorra corre, os meos /¹⁴ por día de Ssam Martino e oos outros meos por día de Páscoa, ssaluo non daredes esta dita /¹⁵ rrenda ata deste janeyro que uen a hũu ano¹, que sse conprirá a era de mill¹ e trezentos /¹⁶ et oyteenta e noue anos¹; et en tanto daredes do que laurardes⁴ enos ditos casares /¹⁷ quarta parte de pan que Deus y der pelo nosso oveença en paz. Et os ditos casares serrán /¹⁸ obrigados a nós e a nosso moesteyro para nos pagaren a dita rrenda assý como¹ dito /¹⁹ he polas ditas festas en paz, polos quaes casares nós, o dito prior e conuento, nos /²⁰ obrigamos a ffazérmolos de paz de quenquer que uos enbargue.

Os quaes se os o[u]uerdes⁵ /²¹ de uender ou enpeñorar, ante ao dito moesteyro ca a outre tanto por tanto; et sse os /²² o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpeñorade a atal pessoa que nos faça /²³ e pague a dita rrenda en paz como¹ dito he, pero que non seia caualleyro nen escudeyro /²⁴ nen dona nen home¹ de tras muro nen rreligiosa pessoa.

Quen este preyto britar, /²⁵ peite aa outra parte en pēa duzentos morauidís da dita moeda³ branca e aa uoz del rrey /²⁶ outros tantos, e aa carta ffique firme e ualla en seu tempo.

Ffeyta a carta eno dito mo/²⁷ esteyro, vijnte e dous días de mayo, era de mill¹ e trezentos e oyteenta e oyto /²⁸ anos¹.

Testemũyas que fforon presentes: o dito prior; Lopo Anes, suprior; Gómez Eanes, ffrade; /²⁹ Ffernando Martiis, Garçia Trançada, confessos; Pero Gonçalues, rreytor da jgleia d'Untes, et outros.

/³⁰ Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito mosteiro⁶, que a esto que sobredito he /³¹ presente ffoý et esta carta per mjña maaos escriuý e meu nome e ssinal /³² aquí fíge en testemũyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *et*.

³ Está escrito *mon*^a.

⁴ Leva unha abreviatura de *ra* redundante.

⁵ Falta un *u*.

⁶ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

1350, novembro, 13.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Francisco Anes, á súa muller Tareixa Fernández e a unha voz un casar no Gabián, nas parroquias de Santa Baia de Longos e San Martiño de Lamas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2588.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 2588.

Jn Dei nomine, amen. Sabbeam¹ quantos esta carta viren como¹ nós, don Estéuão /² Gonçalues, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, et oo conuento dese /³ meesmo lugar, damos a fforo a uós, Françisco Anes, morador eno /⁴ Gaiián, e a uosa moller Tereyia Ffernandes e aa húa uosa uoz qual nomear o /⁵ pustrimeyro de uós en toda uosa uida tanto, hũu noso casal que está /⁶ eno Gaiián, ffreyguisía de Santa Uaya de Longos e de San Martino de Lamas, /⁷ a monte e aa ffonte, con todas súas perteenças e entradas e seídas², per uquer que as aia /⁸ e de dereito deua a auer, ixente o que ende a outre est afforado; per tal con/⁹diçón que o lauredes e oo morredes e oo paredes ben, e seiades ende uasa/¹⁰los obidientes e mandados a nós e a nosso moesteyro.

E daredes ende /¹¹ cada ano¹ quarta parte de todo pan¹ que Deus y der, pan ena eyra polo /¹² noso moordomo en paz, o qual proueades comunalmente mentre os ditos ffroy/¹³tos collerdes. E daredes cada ano¹ por dereituras pola festa de Natal, en /¹⁴ uida do dito Ffrançisco Anes, quatro liuras de dineyros brancos desta moeda³ que ora co/¹⁵rre; e ao seymento do dito Ffrançisco Anes, que as outras uozes que ficaren que den /¹⁶ por dereituras çinquo liuras da dita moeda³.

O qual casal se o ouuerdes de uender /¹⁷ ou d'enpeñorar ou por uossas almas dar, ante ao dito moesteyro /¹⁸ ca a outre polo justo preço; et se o o dito moesteiro⁴ non quiser, entón uen/¹⁹dede ou enpeñorade a atal pesoa que nos faça e pague os ditos fo/²⁰ros en paz como¹ sobredito he, pero que non seia caualleyro nen dona /²¹ nen escudeyro nen rreligiosa pesoa nen home¹ de tras muro.

/²² Quen este preyto britar, peite aa outra parte en pëa C morauidís /²³ da⁵ dita moeda³ e aa uoz del rrey outros tantos, e aa carta fique /²⁴ firme e ualla en seu tempo.

Feyta a carta eno dito moesteyro, XIII^c días /²⁵ de nouenbro, era de mill¹ e CCC LXXXVIIIJ anos.

Testemũyas que foron presentes: /²⁶ o dito prior; Lopo Anes, subprior; Gómez Eanes, Ffernando Martiis, Garçia Trançada, /²⁷ et outros.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² As palabras e seídas están na entreliña.

³ Está escrito mon^a.

⁴ Usa a abreviatura de er co valor de r.

⁵ Está corrixido sobre outra palabra.

117

[1351]* (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo)

Pedro I confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada por Afonso XI (doc. 104 desta CD), a cal á súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 1.
REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1144.
REF. DURO, *Naves*, 152.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ yo, don Pedro, por la gracia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galisia, de Seuilla, de Córdoba, de Murcia, de Jahén, del Algarbe, de Algasira e señor de Moljna, vi vna carta del rrey don Alfonso, /² mj padre, que Dios perdone, escrita en pergamjno de cuero e sellada con so siello de çera colgado, fecha¹ en esta guysa:

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Alfonso, por la gracia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galisia, de Seuilla, de Córdoba, de /³ Murcia, de Jahén, del Algarbe e señor de Viscaya e de Moljna, viemos dos cartas del rrey don Fernando, nuestro padre, que Dios perdone, escritas en pergamjno de cuero e selladas con sus siellos de çera colgados, fechas¹ en esta guysa:

Don Fernando, por la gracia de Dios rrey /⁴ [de Castiella, de León, de Toledo, de Galisia, de Seuilla]², de Córdoba, de Murcia, de Jahén, del Algarbe e señor de Moljna, a qualquier que fuer adelantado mayor por mj o merino en Galisia, e a los merinos que y andudieren por ellos, e al que fuer comendero del monesterio de Santa [Colon/⁵ba]² de Naues, e al conçeio e a los juyses de Ourense o a qualesquier o a qualquier dellos que esta mj carta vierdes, salud e gracia.

Sepades que sobre querella que el prior e el monesterio de y de Santa Colonba de Naues fizo al rrey don [Sancho, mjo padre]², que Dios perdone, [en que dixo que él]² /⁶ njn el dicho¹ monesterio nunca oujeran en vso njn en costunbre de dar jantar en ningún tienpo, et que nueuamente que Johán Peres e Suer Peres que eran cogedores por él de las jantares de Galisia e que gela demandauan. [Sobre esto el rrey mjo]² padre enbió mandar por su [car]/⁷ta² a estos Johán Peres e Suer Peres que se el prior que oujera en Santa Colonba fasta entonce nunca husaran dar jantar, que gela non demandasen nueuamente. Et esta carta del rrey mjo padre que fuera mostrada a los dichos Johán Peres e Suer Peres et ellos, por conplir³ su mandado, que /⁸ mandaran de su parte a Johán Peres, notario de Orense, que sopiese la uerda[t]⁴ deste fecho¹. Et este Johán Peres que sopiera la uerdat en Pero Villar, omne del rrey, mjo padre, que fuera cogedor de las jantares en tienpo del rrey don Alfonso,

mjó auuelo, *e* en otros omnes buenos, *e* que fallara [que el dicho]² /⁹ prior *e* monesterio nunca oujeran en huso *njn* en costunbre de dar jantar *njnguna* en *njngún* tienpo.

Et sobre esto yo enbié mandar por mj carta a qualesquier que fuesen cogedores o rrecaudadores de las mis jantares en Galizia que pues fuera fallado en uerdade que el dicho mone/¹⁰sterio nunca husara dar jantar, que gela *non* demandasen, et se alguna cosa lles tenían tomado por ende, que gelo entregasen. Et después desto, porque el dicho¹ prior, en nome deste monesterio, se me enbió querellar por muchas¹ vegadas que los cogedores *e* rrecabdadores de las [jantares]² /¹¹ en Galizia que lles pasan contra esto, yo lles enbié mandar por otras mis cartas que pues fuera fallado, segunt dicho es, que el prior *nin* el monesterio *non* ovieran en vso *njn* en costunbre de dar jantar, que gela *non* demandasen.

Agora el dicho¹ prior, por nome del dicho mo/¹²nesterio, díxome que pero fueran mostradas las mis cartas por muchas¹ vegadas a los cogedores que y fueron *e* señaladamiente¹ que las mostraran agora a Arias Yanes, mío alcale, *e* a Pero Ferrnandes, mío escriuán, que rrecabdan las jantares por mí en Galizia, *e* fueran enplazados por /¹³ mj carta sobre ello, que veniesen o enbiasen dezir si el dicho¹ prior *e* monesterio oujeran en vso o en costume de dar jantar o mostrar rrazón alguna si la por sí aujan en este fecho¹, que *non quisieran*⁵ venir al plazo *e* que prendaron al dicho¹ monesterio por jantar. Et el dicho /¹⁴ prior pediome merçed que mandase y lo que toujese por bien.

Et yo, [veyie]ndo⁶ en como¹ fue fallado por uerdade que el prior *njn* el monesterio de Santa Colomba de Naues nunca ovieran de uso *nin* de costunbre de dar jantar *ninguna* en tienpo de los rreys onde yo vengo *nin* en el /¹⁵ mío, *e* que los cogedores que fueron por mí en Galisia de las mjs jantares que gela demandaron sin razón *e* sin derecho¹, pues que la nunca husaran dar, do por libre *e* por quito al pri[or]⁶ *e* al dicho¹ monesterio de Santa Colomba de las jantares para en todo tienpo, por que mando *e* defie/¹⁶ndo firmemiente¹ a los dichos¹ Arias Yanes *e* Pero Ferrnandes, que agora son recabdadores de las mis jantares en Galizia, o a qualesquier de llos otros que lo fueren de aquí a delante, que *non* prenden *nin* affinquen al prior *nin* al monesterio de Santa Colomba por jantar; et si alguna cosa lles tienen /¹⁷ tomado o prendado por ella, que gelo entreguen luego bien *e* conplidamiente³.

Et si lo fazer *non quisieren*⁵, mando a uós o a qualquier de uós que gelo fagades fazer. Et uós *njn* ellos *non* fagades [en]de⁶ al por *njnguna* manera, so pena de çient marauedís de la moneda nueva a cada vno. Et si alguno y /¹⁸ oujer que contra esto quieran passar, que los prendedes por la pena sobredicha de los çient marauedís *e* la guardedes para fazer della lo que uos yo mandare. Et fazed emendar al monesterio *e* al prior todos los dapños *e* menoscabos que por ende rresçebieren dobrados; sinón, por qualesquier o qual/¹⁹quier que fínase que lo así *non* feziesen, a los cuerpos *e* a quanto que oujesen me tornaría por ello. Et de como¹ lo uós *e* ellos conplierdes, mando que qualquier notario público que para esto fuer llamado que dé ende al que esta my carta mostrar testimonio signado con so signo¹ et *non* faga ende al, /²⁰ so pena del ofiçio de la notería.

Et desto lles mandé dar esta mi carta sellada de mío siello de çera colgado. La carta lleýda, dá[t]gela⁴.

Dada en Burgos, treynta días de junio, era de mill¹ *e* trezientos *e* quarenta *e* seys años.

Yo, Gonçalo Rrodrigues, la escriuí por mandado del /²¹ rrey. Ssancho¹ Sanches; Fernant Peres; archidiaconus astorianensis (sic), vista; Johán Martines, Domingo Alfonso, Per'Alfonso.

Don Fernando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galizia, de Seujlla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e señor de Molina, a qualquier o a qualesquier /²² que sean cogedores o sobrecogedores o rrecabdadores o arrendadores de las mis jantares en Galizia en el obispado de Ourense, salud e graçia.

Sepades que sobre querella que don Pedro, obispo de Orense, ouo fecho¹ al rrey don Sancho¹, mío padre, que Dios perdone, que Suer Peres e Johán /²³ Peres, que eran cogedores de las jantares a la sazón por el, que demadauan al monesterio de Santa Colonba de Naues jantar nueuamjente¹, la que ellos dezían que nunca ovieran en huso nj en costunbre de la dar. Et sobre esto el rrey don Sancho¹, mío padre, que enbió mandar /²⁴ por su carta a Suer Peres e Johán Peres, los sobredichos¹, en que lles mandaua que si el prior que oviera en Santa Colonba ffasta entuençe nunca husara a dar jantar, que gela non demandasen nueuamente nin lles prendrasen ninguna cosa de lo suyo por que la diesen; et si alguna cosa /²⁵ lles auían tomado por esta razón, que gelo entregasen. Et la dicha¹ carta del rrey don Sancho¹, mío padre, que lles fuera mostrada e que dexieran que era con condiçión e segunt la condiçión de la carta que la querían guardar.

Et entonçe el prior que pediera (que pediera) a los dichos¹ Suer /²⁶ Peres e Johán Peres que sopiesen uerdad por quantas partes ellos mejor la podiesen saber, et si fallasen que sus antecesores dieran jantar, qu'él que la quería dar luego. E los dichos¹ Suer Peres e Johán Peres que mandaron a Johán Peres, notario de Orense que era a la sazón, que sopiese la uerdad de /²⁷ Pero Ujllar, omne del rrey don Sancho, mío padre, que fuera cogedor de las jantares en tienpo del rrey don Afonso, mjo auuelo, e en el suyo, et si el dicho¹ prior si diera jantar o non o si la rreçebieran dellos; et Johán Peres, notario sobredicho¹, juramentaron al dicho¹ Pero Ujllar et él que dixiera⁷ [por]⁸ /²⁸ el juramiento que feziera que nunca rreçebiera jantar deste monesterio.

Et desto me mostró ende Johán Peres, prior del dicho¹ monesterio, vna carta partida por abc e signada del si[gn]o² del dicho¹ Johán Peres, notario, en que dezía que era así. Et Johán Peres, prior de Santa Colonba, el /²⁹ sobredicho, pediome merçet que le mandase dar mi carta por que vos nin otro ninguno non demandasen jantar ninguna al dicho¹ prior e monesterio de aquí a delante, pues nunca lo oujeron de [h]uso² njn de costunbre¹ de la dar.

Et yo, veyiendo que era assý, téngolo por bien e mando e defi³⁰endo firmemjente¹ a uós e a todos los alcalles, juyses, justiçias, merinos, alguaziles e a todos los otros aportellados que esta mi carta vieren, que non prendedes nin tomedes al prior nin al monesterio sobredicho¹ ninguna cosa de lo suyo por rrasón de jantar et non fagades en³¹ de al, so pena de çient marauedis de la moneda nueva a cada vno; sinón, quanto dapño e menoscabo el prior e el monesterio rreçebiese, de lo vuestro gelo mandaría entregar doblado. Et mando al mío adelantrado mayor que anda por mí en Galisia et el comendero del dicho monesterio e a to³²dos los otros aportellados que esta mi carta vieren, que si contra esto lles quisierdes⁵ pasar, que uos lo non consientan e que uos prendien por la pena

de los çient *marauedis* sobredichos a cada vno. Et non fagan ende al, sinón a ellos *e* a lo que oviesen me tornaría por ello.

Et desto lles mandé dar /³³ esta mi carta sellada con mío s[ello de çera colgado. La carta leýda, dátgela]².

Dada en Medina del Campo, quince días de mayo, era de mill¹ t[rez]ientos *e* quarenta *e* tres años.

Johán Peres, dispensero mayor, la mandó faser por mandado del rrey. Yo, Johán Peres de Bitoria, la fis /³⁴ [escruijr. Johán Peres; cantor astoricensis, vista; Gil Garçía, Ferrant Peres, Pero Greño, Suer Alfonso]².

Et agora el prior [e el conuento]² del monesterio de Santa Colomba de Naues enbiáronnos pedir merçet que [toui]ésemos² por bien de lles confirmar estas dichas cartas *e* gelas mandásemos guardar. Et nós, por /³⁵ [...] ⁹.

* No dorso do pergamiño indícase que o documento é da era de 1389.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *li*.

⁴ Falta o *t*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está corrixido sobre outra palabra.

⁸ No ms. falta.

⁹ Hai oito liñas máis de texto que non se conseguen ler.

118

1352, abril, 25. Ourense.

Beltrán Beltránez, licenciado en leis e vigario xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, á vista dun documento de intercambio (cf. doc. 17 desta CD) que lle mostra Estevo González, prior de Santa Comba de Naves, outorgado por D. Lourenzo, bispo de Ourense, e por Pedro Moniz, prior de Santa Comba, declara que o prior deste mosteiro debe traer un barco nas pescarías do Miño e que os rendeiros e recadadores do bispo non lle embarguen nada do que pesque.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 2.

REF. DURO, *Naves*, 150.

Sábeam quantos esta carta virem como¹ eu, Beltram Beltráne[z]², /² liçençiado en lees et vigario geeral do onrrado padre *e* señor /³ dom Johán, pella graça de Deus *e* da Santa Igleia de Rroma bispo de /⁴ Ourense, vy hun estrumento de hun *concanbeamento* que ffoy feyto entre /⁵ don Lourenço, aa sazón bispo da dita igleia d'Ourense, et Pedro Monís, prior /⁶ que foy do moesteyro de Santa Coonba de Naues, o qual me mostrou Estéuoo /⁷ Gonçáluez, prior do dito moesteyro; no¹ qual era *contêhúdo*, entre as outras cousas, /⁸ que o

prior do moesteyro sobredito que trouxesse hun barco con súas rredes neçe/⁹ssarias para pescar en tódallas pescarías do Miño, des A Casa do Poço ata /¹⁰ O Porto Vello, do qual barco era *contêhúdo* que non fesesse nehún foro. Et /¹¹ o dito prior díssome que os rrendeyros e os rrecadadores do pescado das ditas /¹² pescarías que rrecadauan o pescado pollo dito señor obispo, que agora que lle /¹³ enbargauan o dito barco.

Et eu, visto e examinado o dito strumento³, /¹⁴ declaro que o dito prior deue a trager o dito barco ennas ditas pescarías sen /¹⁵ foro nehún para ssúa neçessidade. Et mando⁴ et deffendo /¹⁶ firmemente a tódollos rrendeyros et rrecadadores dos pescados das ditas /¹⁷ pescarías que pollo dito señor bispo andaren, agora et d'aquí en deante, que /¹⁸ non enbargen nen tomen ao dito prior, do barco que el por ssy trouxer, nehúa /¹⁹ cousa do pescado que a el perteeçer, nen aos que por el andaren enno dito /²⁰ barco.

Et que esto seia çerto et non veña en dulta, deytle ende esta /²¹ carta sseellada con o sseello da audiençia do dito señor bispo pendente.

/²² Dada⁵ en Ourense, XX^c V^e días d'abril, era M^a CCC^a L^a XXXX^a.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Usa un *r* sobrescrito co valor de *ru*.

⁴ Antes está raspado *visto por quanto*.

⁵ Está escrito *dat*.

119

1352, maio, 3.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza Anes e a toda a súa voz a leira de viña do Baño en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2612.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2612.

In Dei nomine, amen. Coñusçuda cousa seia a quantos esta carta viren como¹ eu, Estéuão Gonçalues, prior do moes/²teyro de Santa Coonba de Naues, e oo conuento dese meesimo lugar, damos a fforo a uós, Aldonça /³ Anes, filla de Domjngo Gento, que foy, e de Aldonça Rrodrigues, e aa toda uossa uoz para senpre, *conuén* a saber, húa /⁴ leyra de viña que chaman do Baño, que está en Meende, *per* tal *condiçón* que a lauredes e aa paredes bem, /⁵ en guisa que non defalesca *per* mjngua de lauor e de bõ paramento, e nos dedes cada ano¹ da dita /⁶ uyña, en uossa uida, quarta parte do viño e de *conposta* que ouuer enna dita viña, viño eno lagar /⁷ e *conposta* ena dita viña; e ao uoso finamento, que façades da dita viña fforo de terça cada ano¹ ao /⁸ dito moesteiro pelo nosso moordomo en paz, o qual proueades comunamente mentre esses froytos co/⁹lherdes.

A qual viña se a ouuerdes de uender ou d'enpeñar ou por uossas almas dar, ante ao /¹⁰ dito moesteiro ca a outre pelo justo preço; et se a o dito moesteiro non quiser, entón uendede ou en/¹¹peñorade a atal pessõa que nos faça os ditos foros en paz como¹ sobredito

he, pero que non seia /¹² cauallero nen escudero nen dona nen rreligiosa pessoa nen home¹ de tras muro.

Quen /¹³ este preyto britar peite aa outra parte en pãa çen morauidis da bõa moeda² e aa uoz del rrey /¹⁴ outros [tantos]³, e esta carta fique firme e ualla para senpre.

Ffeyta a carta eno dito moesteiro, tres /¹⁵ días de mayo, era de mill¹ e trezentos e noucenta anos¹.

Testemuyas que foron presentes: /¹⁶ o dito prior, Gómez Eanes, Johán Paradela, monges; Garçia Tra[n]çeda⁴, confeso; Sa/¹⁷uaschaao Rrodrigues, home¹ do dito prior, e outros.

Et eu, Ffernán /¹⁸ Anes, monge e notario do dito moesteiro⁵, que a esto presente foý /¹⁹ e esta carta escriuý e meu nome e ssynal aquí fige /²⁰ en testemuyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *mon^a*.

³ No ms. falta.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Antes está riscado un *p* sen acabar de trazar.

120

1352, maio, 5.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a toda a súa voz para sempre a quinta parte dos froitos dunha leira de viña que está no lugar das Quintas, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2613.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2613.

REF. DURO, *Naves*, 152 [Por erro remite en nota a *Monacais* nº 2614].

In Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta viren como¹ eu, Estéuão Gonçalues, prior do moesteiro de /² [Santa]² Coonba de Naues, e oo conuento desse lugar damos a fforo e arrandamos a uós, Gonçaluo /³ [Pérez]² do Mato, visiño d'Ourense, e aa María Anes, uossa moller, e aa toda uossa uoz para senpre, to/⁴ da a quinta parte dos froytos que auedes a dar a nós e ao dito noso moesteiro dúa leyra de uiña, /⁵ a qual uós, o dito Gonçaluo Pérez, auedes en Meende. A qual uiña iaz eno lugar que chaman As Quintas, /⁶ aalende o rrigueyro a par da nossa sãara, dúa das partes, e aas viñas de Vaasco Lopes, d'anbas /⁷ as yllargas. A qual viña he de uós, o dito Gonçaluo Pérez, para senpre et aauyádesnos a fazer dela ata aquí foro /⁸ de quinta ao dito moesteiro.

Dámosuos a foro e arrandámosuos os ditos froytos da dita viña /⁹ per tal condiçón que uós e uossa uoz lauredes e paredes ben a dita viña, que non defalesca per mjngua /¹⁰ de lauor e de bõo paramento, et que uós e aas ditas uossas voces diades dela de fforo e de rrenda /¹¹ cada ano¹ para senpre ao dito moesteiro en ssaluo hũu puçal de uiño per quarta

dereita de lagar. Et /¹² se a quinta parte dos froytos da dita viña máis ual ca esta rrenda e fforo, esto uos da/¹³mos a uós e a uossa³ uoz para senpre por moyto seruiço e ajuda que uós, o dito Gonçaluo Pérez, fezeistes ao dito /¹⁴moesteyro⁴, aquí e en casa de nosso señor el rrey, gñanando⁵ a confirmación dos nossos priuilegios.

Et /¹⁵ para pagar a dita rrenda e foro como¹ dito he, eu, o dito Gonçaluo Pérez, por mjn e pola dita myña /¹⁶ moller et por toda mjña uoz, obrigo todos meus bñes para conprir tódalas cousas que sse en /¹⁷ esta dita carta conteen.

Quen este preyto bitar, peite aa outra parte en pñe çen morauidís de /¹⁸ brancos e aa uoz del rrey outros tantos, e esta carta fique firme e ualla para senpre.

Ffeyta a carta /¹⁹ enno dito mosteiro, çinquo días de mayo, era de mill¹ e trezentos e nouenta anos¹.

Testemñyas /²⁰ que foron presentes: Gómez [Eanes, Jo]hán² Paradelas, monges do dito mōesteyro; Garçía Trançada, confesso; Gonçaluo Rrodrigues, /²¹ home¹ do dito prior, e outros.

Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito moes/²²teyro, que a esto presente foý e esta carta escriuí e meu nome e ssynal aquí /²³ ffige en testemñyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ As palabras *a uossa* están escritas sobre raído.

⁴ Está escrito *mōn*.

⁵ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

121

1352, maio, 5.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba eximen a Gonzalo Pérez do Mato e á súa muller María Anes do pagamento dun puzal de viño pola viña das Quintas, en Mende, e dun cuarteiro de pan por un casal en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2614.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 2614.

Sábbean¹ quantos esta carta viren como¹ eu, Estéuão Gonçalues, prior do mosteiro /² de Santa Coonba de Naues, e oo conuento dese lugar damos a uós, Gon/³çaluo Pérez do Mato, viziño d'Ourense, e aa María Anes, uossa moller, que tenades /⁴ de nós e de nosso mosteiro cada ano¹ en préstemo, en uossa uida d'ambos /⁵ tan solamente e máis non, hñu puçal de viño de lagar que nos auedes /⁶ a dar cada ano¹ pela viña² das Quintas, que auedes en Meende, que de nós /⁷ tñedes³ arrandada. Et outrossý uos damos que tenades de nós en préste/⁸mo, en uossa uida d'ambos, hñu quarteiro de pan que auedes a dar cada /⁹ ano¹ ao dito mosteiro per hñu casar que de nós teedes afforado en Ffonte Fría. /¹⁰ Et este puçal de viño e quarteiro de pan uos damos por moyto serui/¹¹ço e aiuda que nós e o dito nosso

moesteiro rreçebemos de uós, o dito Gonçaluo /¹² Pérez, aquí e en casa de noso señor el rrey, gñanando⁴ *confirmaçón* dos /¹³ nossos priuilegios. Et aa morte do pustrimeyro de uós, que uosa voz e a/¹⁴ aquel que for tẽedor da dita viña e casal pague o dito puçal de viño /¹⁵ e quarteyro de pan ao dito moesteiro, segundo se *contén* ena carta do foro.

/¹⁶ Et que esto seia çerto, mandamos a Ffernán Anes, monge e notario do /¹⁷ dito moesteiro, que uos dese ende esta carta synaada de seu /¹⁸ synal.

Que foy feyta eno dito moesteiro, çinquo días de mayo, /¹⁹ era de mill¹ e trezentos e noucenta anos¹.

Testemuyas que foron presentes: /²⁰ Gómez Eanes, Johán Paradela, mo[n]ges⁵ do dito mõeiteiro; Garçía Tran/²¹çada, conffeso; Gonçaluo Rrodrigues, home¹ do dito prior, e outros.

Et eu, /²² Ffernán Anes, mo[n]ge⁵ e notario do dito [moes]teiro⁶, que a esto /²³ presente foy e esta carta *per* mandado dos sobreditos /²⁴ escriuy e meu nome¹ e ssynal aquí fige en teste/²⁵ muyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O v está corrixido sobre un s.

³ Está escrito *teeds*.

⁴ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁵ Falta o n.

⁶ No ms. non se le.

122

1354, xaneiro, 4.

O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Anes, á súa muller Maior Pérez e a dúas voces o foro do Reboredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2638.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2638.

Jn Dey nomine, amen. Sábbeam quantos esta carta virem como¹ eu, Estéuõo Gonçalues, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o *conuento* dese /² meesmo lugar² damos a uós, Fernán Anes, morador em Palmés, e a uosa moller Moor Peres e a dúas uosas uoses apús uosso finamento quaes ante nomecardes, /³ e se as non nomecardes, quaes de dereito ouuerem d'erdar os vosos bees, que non seian de moor degraao de liñagen³ ca uós, em toda vosa vida tanto, hũu nosso /⁴ fforo a que chaman do Rreuoredo, con todas súas perteenças et entradas e seýdas, *per* uquer (quer) que as aia e de dereito deua a auer, ixente o que ende ha outre /⁵ est afforado et sacado ende a terça da ffroyta que Ssabaschao Rrodrigues de nós ten afforada; *per* tal *condiçón*, *conuen* a ssaber, que o lauredes e paredes ben¹, en guisa⁴ que non defalesca *per* /⁶ mjngua de lauor⁵ e de boo paramento.

Et darnos edes ende cada ano¹ quarta⁶ parte de todo pam que Deus y der, todo *per* nosso moordomo em paz, o qual proueades comunal/⁷mente mentre eses froytos

coll[e]rdes⁷. Et daredes cada ano¹ dous morauídís de brancos por dereytura por a ffeſta de Ssam Martino. Et serredes vasalos le[a]es⁸, obidientes e /⁸ mandados a nós¹ e ao dito noso moesteyro e d'outre non.

E se o dito erdamento ouuerdes de uender ou d'enpeñorar ou por vossas almas dar, ante ao dito moesteyro ca a outre polo justo /⁹ preço; e se o o dito moesteyro non quiser, entón uendede ou enpeñorade a atal pesoa que seia semelláuyl de uós, que nos ffaça e pague os ditos foros en paz como¹ sobredito he, pero /¹⁰ que non seia home¹ nen moller fillos d'algo, nen home¹ de tras muro, nen rreligiosa pesoa. O qual erdamento, se defaleçer per mjngua de lauor⁵ ou de boo paramento ou se del mudar/¹¹des noso señorío ou se nos ende cada ano¹ non derdes os nosos foros e dereytos en paz como¹ sobredito he, o moesteyro sobredito o rreçeba per súa outoridade⁵.

Quen /¹² este preito britar², peyte á outra parte en pena L^a morauídís da boa moeda⁹ et a carta ffique ffirmo e valla no dito tempo.

Ffeyta a carta no dito moesteyro, quatro días de janeiro, era de mil¹ /¹³ et tresentos e noucenta e dous anos¹.

Testimuyas que presentes fforon: o dito prior; Joham Paradela, monge; ffrey Rrodrigo, jnffante de Çellanoua¹⁰, e outros.

Et eu, Gomes Eanes, monge e notario do /¹⁴ dito moesteyro, que a esto presente foý e esta carta escriuý e meu [n]ome¹¹ e synal aquí puge em testimuyo de verdade, que tal est |Sinall|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o *a* sobrescrito.

³ As letras *de liña* están corrixidas sobre *ca uós*.

⁴ Está escrito *gⁱssa*.

⁵ Leva *or* na entreliña.

⁶ Está escrito *q^ata*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Falta o *a*.

⁹ Está escrito *mon^a*.

¹⁰ Está escrito *Çllm^a*.

¹¹ Está escrito *mōm*.

123

1354, febreiro, 26; [mércores]^{*} / marzo, 3; luns / marzo, 4; martes / marzo, 8; sábado / marzo, 11; martes / marzo, 13; xoves / marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]^{**}. Ourense (1352, outubro, 15. A Gradeira / 1354, febreiro, 20. Ourense / 1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid / 1353, maio, 10. Ourense / 1265, marzo, 29 / 1344, novembro, 21. Ourense / 1354 marzo, 10. Ourense)

Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencia a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentenza Beltrán Beltránez, arcediogo de Baroncelle e vigairo xeral do bispo.

Inclúe os seguintes documentos: unha carta de procuración do bispo D. Xoán en favor do avogado Fernando Anes e de Lourenzo Anes, dito Mercador; un testemuño no que, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, D. Xoán, bispo de Ourense, nomea xuíz a Xoán González, tesoureiro da igrexa de Ourense e vigairo xeral do bispo; unha confirmación de Fernando IV (doc. 84 desta CD) dun privilexio de Afonso VII (doc. 1 desta CD) outorgado ao mosteiro de Santa Comba de Naves; un traslado dun foro de Xoán Martís, prior de Santa Comba de Naves, a Estevo Paz das propiedades que ten do mosteiro en Mende; unha venda de Tareixa Anes a Gonzalo Pérez do Mato do lugar e pousa de Mende (doc. 110 desta CD); un albará do tesoureiro e vigairo xeral Xoán González polo que empraza como testemuñas do preito, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, a Pedro Anes, dito Copiño, ao muiñeiro Xoán Sanín e a Martiño Peirón.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 71^{***}. O documento seguinte é unha versión abreviada deste.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 378, 762, 811, 815; DURO, *Catálogo reales*, nº 353 [Rexesto da confirmación de Fernando IV]; DURO, *DCO*, nº 378 [Rexesto do foro sobre propiedades de Mende].

REF. DURO, *Naves*, 147; LÓPEZ CARREIRA, *Traballo da viña*, 157.

Era de mill¹ et trezentos et noucenta et dous anos¹, quinta ffeira, vijnte et seys días de feureiro. Conuçuda cousa seia a todos que en presenza de mjn, Johán Fernández, notario público d'Ourense porla igleia desse lugar, et das testemuyas ade/²ante escriptas, pareçeron en juízo ante Johán Gonçáluez, thesoureiro et vigario geeral do onrrado padre et señor don Johán, pola graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourense, Gonçaluo Peres do Mato, viziño dessa villa, da /³ húa parte; et Fernán Anes, auogado, morador en esse lugar, en nome¹ do dito señor obispo, da outra. Et logo o dito Fernán Anes mostrou et fezo leer ante o dito vigario húa procuraçón escripta en papel et seelada do seelo do dito señor /⁴ obispo et escripto en ela seu nome con súa mão, segundo pela dita procuraçón pareçia. Da qual procuraçón o teor atal he:

Sábeam quantos esta carta de procuraçón viren que nós, don Johán, porla graça de Deus et da Santa Igleia Apostolical de /⁵ Rroma bispo d'Ourense, por nós et en nosso nome¹ et da dita nossa igleia d'Ourense fazemos, ordiñamos et estabelecemos nossos lijdemos, verdadeiros, sufiçientes et gẽeraes procuradores a Fernán Anes, vogado, morador enna çidade d'Ourense enna /⁶ Rrúa d'Oobra, et a Lourenço Anes, dito Mercador, morador na dita vila, portador² ou portadores desta presente procuraçón anbos³ ensenbra et cada hun deles per ssy, en tódolos pleitos, contendas et demandas mouudas et por mouer que nós aue/⁷mos et /⁴ entendemos a auer contra qualquer ou quaesquer pessõa ou pessõas, ou que pessõa ou pessõas qual[que]r⁵ ou quaesquer an et entenden a auer contra nós sobre qualquer ou quaesquer cousas et demandas que seian et por /⁸ [qual]quer⁵ rrazón, perante qualquer ou quaesquer juíz ou juízes ordinarios, áluidros, delegados ou subdelegados, tanbén clérigos como¹ leigos, perante que sse possa et deua faser todo conprimento de dereito en qualquer lugar que esta procuraçón pa/⁹reçer. Et damos et outorgamos⁶ aos ditos nossos

procuradores et a cada hũu deles liure et conprido et abastado poder de enprazar, pedir, denunçiar, demandar, rreçeber, rrecadar, rresponder, defender, contradiser, rrazõar, alegar, rrecusar, frontar, /¹⁰ querelar, acusar, protestar, peñorar, conuĩjr, rreconuĩjr libello ou libellos, porreier et rreçeber pleito ou pleitos, entrar et contestar juramento de calunpnia et deçisorio et outro qualquer juramento que lles pedido et demandado for de dereito /¹¹ et de huso et de costume en nossa alma dar et enna outra parte o põer, se conprir, posições poer et artigos¹ dar et a outros rresponder, prouar, rreprouar per cartas et estormet[os]⁵ et per *testemũyas* et outras contradiser, carta et cartas /¹² gãañar⁷ et outra ou outras contradiser et testar, publicar, concluĩr sentença ou sentenças, pedir, oĩr et consseentyr et rreçeber, dela ou delas apelar et suplicar et seguyr a *appelaçõn* ou *suplicaçõn*, se mester for, et pedir et /¹³ rreçeber custas et a eissecuçõn daquelo que por nós et en nosso nome for julgado et entrar possissõn et teela. Et que possan por nós et en nosso nome fazer et sustituyr outro ou outros procurador ou procuradores, /¹⁴ tanbén ante do pleito contestado como¹ depois, et rreuogalos cada que quiseren et por ben teueren, et fillaren en ssy o pleito ou pleitos enno estado en que os acharen et correieren en eles sse poderen. Et que possam fazer, diser, /¹⁵ trautar, procurar tódalas cousas et cada hũa delas que bõos procuradores lijdemo, verdadeiros, gẽeraes et sufiçientes poden fazer et deuen, et que nós fariamos et diriamos et poderiamos faser se per nós meesmo a elo /¹⁶ presente fossemos, aýnda que seian daquelas cousas que rrequiren espeçial mandado en dereito contiúdas. Et outorgamos⁶ et auemos por firme et por estáuil tódalas cousas e cada hũa delas que pelos ditos nossos procuradores et /¹⁷ per cada hũu deles et per aquel ou aqueles que eles ou cada hũu deles fezeren et sustituíren en sseu lugar et por nós et en nosso nome for feito et procurado en quanto sobredito he. Et obligamos tódolos bẽes da nossa /¹⁸ mesa do dito bispado para estar per elo a todo tempo et pagar et conprir et aguardar todo quanto for julgado, tanbén por nós como¹ contra nós.

Et porque esto sseia çerto et non veña en dulta, damos ende aos ditos no/¹⁹ssos procuradores esta nossa carta de procuraçõn aberta et seclada nas costas con nosso seelo et por mayor firmẽde subescriuymos aquí nosso nome rrobrado con nossa mão.

Que foy feita en Grãadeira, quinze días /²⁰ do mes d'oytubro, era de mill¹ et trezentos et noucenta anos¹.

Nós, el obispo.

A qual procuraçõn liúda, o dito Gonçaluo Pérez presentou et fezo leer ante o dito vigario per mjn, dito notario, en presença do dito procurador, hun teste/²¹mũyo escripto en papel et signado do nome et signal de Rroý Fernández, notario d'Ourense, do qual o tenor atal he:

Conuçuda cousa sseia a todos que en presença de mjn, Rroý Fernández, notario público d'Ourense pola igleia desse lugar, et /²² das *testemũyas* adeante escriptas, Gonçaluo Pérez do Mato, viziño da dita vila, pareceu ante o onrrado padre et señor don Johán, pela graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourense, et disse ao dito señor o/²³bispo que ben sabia en como¹ ontre o dito señor obispo et o dito Gonçaluo Pérez era contenda

sobre rrazón do señorío et jurdiçón do lugar de Meende et do jantar et liberdade e dereitos do dito lugar, que o dito Gonçaluo Pérez /²⁴ dizia que era seu et lle perteeçia de dereito. Et por rrazón que o dito señor obispo era parte en este feito por razón do préstamo de Çeboliño, que era seu e de súa igleia, o dito Gonçaluo Pérez pediu ao dito señor obispo que lle de/²⁵sse hun juís ssen ssospeita que o oýsse con o dito señor obispo ou con seu procurador et que liurasse esste⁸ feito entre eles segundo achasse por dereito.

Et logo o dito señor obispo mandou a Johán Gonçalues, thesoureiro da igleia /²⁶ d'Ourense, que ssija presente, que assý como¹ seu vigario geeral que oýsse o dito Gonçaluo Peres con Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, et que visse o dereito d'ánbalas ditas partes et liurasse este feito segundo achasse por /²⁷ dereito. Et logo o dito thesoureiro mandou aos ditos Gonçaluo Pérez et Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que era presente, que pareçessen ant'el et el que liuraría o dito feito segundo que achasse por dereito.

Esto foy en /²⁸ Ourense, vijnte días de feureiro, era de mill¹ et trezentos et noucenta et dous anos¹.

Testemūyas que presentes foron: Fernán Anes, meestrescola de Santiago; Johán Pérez, abbade de Servoy, cóengo d'Ourense; Gonçaluo Codeiro e Andreu Pérez, /²⁹ notarios d'Ourense.

Et eu, Rroý Fernández, notario sobredito, que a esto presente ffoý et en mjña presenza o ffige escriuyr et meu signal y fige en testemūyo de verdade, que tal he.

O qual presentado, o dito vigario disso que, por rreue/³⁰rençia do dito señor obispo, que rreçebía seu mandado et oyria o dito pleito entre as ditas partes et que o liuraría segundo que achasse por dereito, segundo que lle o dito señor bispo mandaua et pelo poder ordinario que auýa do dito señor obispo. /³¹ Et logo o dito Gonçaluo Pérez presentou et per mjn, dito notario, fezo leer húa pitiçón en escripto, feita en esta maneira:

Ante uós, Johán Gonçaluez, thesoureiro et vigario geeral do onrrado padre et señor don Johán, pola graça /³² de Deus et da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourense, eu, Gonçaluo Pérez do Mato, veziño dessa dita villa, digo et propoño contra Fernán Anes, vogado et procurador do dito señor obispo, en pessoa del, que como¹ don Afonso, /³³ enperador de toda Espanha, con dona¹ Rrica, sa moller, et con seus fillos rreys, desse en dõaçón⁷ ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar para ssenpre o lugar de Meende con tódolos seus dereitos /³⁴ et perteenças et jurdiçón que y auýa, et esto lles desse por sseu priuilegio bolado. Et depouys desto o dito prior et conuento do dito mosteiro aforassen a don Estéuão Páez, cidadão d'Ourense, et a dona¹ Oufêmea, súa moller, et a /³⁵ toda ssúa voz para senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a auer, et lles dessen et aforassen a eles et a toda ssúa voz o dito lugar con todas súas perteenças et con todo o dereito e señorío /³⁶ que y auýan et lles perteeçia. Et os ditos don Estéuão Páez et súa moller et seu ffillo Maçia Estéuees depouys deles et seus suçessores teuessen et pessuýssen o dito lugar et husassen dos ditos dereitos et señorío e jurdiçón. /³⁷ Et como¹ a mjn pertêesca et pertêesçer deua de dereito o dito lugar de

Meende *con* todos seus dereitos et perteenças per título que del ey, et me pertêesca⁹ et pertêesçer deua outrossý todo señorío et jurdiçón rreal do dito lugar por /³⁸ rrasón da dita doaçón que del foy feita ao dito mosteiro et polo aforamento que o dito mosteiro fez aos ditos don Estéuão Páez et sa moller et súa voz *para* senpre; et me pertêesca outrossý a *mjn* et a *mjña* voz os ditos dereitos et /³⁹ señorío et jurdiçón por rrazón que husaron deles meus antecessores. Et como¹ eu contendesse en juízo *con* o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, sobre rrazón das theegas¹ de çeuada et galjñas que os mo/⁴⁰radores do dito lugar pagauan de cada ano¹ et a loytosa, quando acaesçe, demandándoos¹ *para* *mjn* et *para* *mýa* voz porque me pertêesçen de dereito, os quaes dereitos me enbargaua o prestameiro que tijña o préstamo de Çeboliño et de Lamela /⁴¹ et o moordomo que y andaua polo dito sseñor obispo. Et como¹ fosse dada sentença por *mjn* et contra o dito procurador, *enna* qual sentença me foy julgado que me pertêeçia et deuýa a auer *mjn* et *mjña* voz as ditas teegas de /⁴² çeuada et galliñas de cada ano¹ *para* senpre et a loytosa quando acaesçesse. Et porque eu protestey, *enna* *mjña* pitiçón que dey contra o dito Fernán Anes et ao pé da sentença, que cada que achasse que me máys dereitos pertêeçían do /⁴³ dito lugar, que protestaua que os podesse demandar et auer. Et como¹ a *mjn* pertêesca et pertêesçer deua de dereito todo o sseñorío et jurdiçón rreal do dito lugar *con* todos seus dereitos et perteenças, por rrasón da dita dōaçón⁷ que o dito enperador /⁴⁴ del fez et por o aforamento que do dito lugar foy feito aos ditos don Estéuão Páez et súa moller et súa[s]¹⁰ voses; et pertêesçeme outrossý por rrasón que os ditos meus antecessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón /⁴⁵ rreal, segundo dito ey. Et como¹ a *mjn* seia dito que o dito señor obispo, como¹ prestameiro que ten o sseñorío do couto de Çeboliño et de Lamela, ou seus moordomos ou outre algũu que teuer o dito préstamo, que me queren enbargar /⁴⁶ et enbargan os ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar ou parte deles.

Péçouos que per uossa sentença definytiua declaredes o dito señorío et dereitos et jurdiçón rreal do dito lugar que deuen seer meus et de *mýa* voz *para* /⁴⁷ senpre, et que o dito señor obispo *nen* outre que teuer o dito préstamo *non* me deue a ffaser enbargo sobr'elo. Et outrossý que declaredes que enbargo que algũas vezes fezeron a *mjn* et aos moradores do dito lugar os moordomos do dito /⁴⁸ couto, por aiuda de dineiros que pedían aos moradores do dito lugar *para* pagar jantar ao prestameiro que teuer o dito préstamo, que os *non* deuen a auer *nen* deue a sseer posto cárrega *nen* peito *nen* trebuto njhũu pelo dito lugar *e* mora/⁴⁹dores del *e* do seu termjo, saluo aquela que eu et *mjña* voz y posermos, poys que o dito lugar et dereitos et señorío et jurdiçón son meus et de *mýa* voz et ho deuen a sseer¹ de dereito. Et que o dito señor obispo *nen* outre njhũu que /⁵⁰ d'aquí en diante for teedor do dito préstamo, *nen* os moordomos que y andaren *nen* outra pessoa njhũa, *non* deuen a ffaser chamo *nen* enbargo a *mjn* *nen* a *mýa* vós *nen* aos moradores do dito lugar *e* de seu termjo *nen* a njhũu /⁵¹ deles sóbrelas cousas sobreditas *nen* sobre cada hũa delas. Et que sóbrelas cousas sobreditas et sobre cada hũa delas poñades perpetuo silençio ao dito procurador, en pessoa do dito señor obispo, et a tódolos outros bispos /⁵² et outre quenquer que foren teedores do dito préstamo, agora et d'aquí en diante.

Et esto peço que declaredes et julgedes todo per vossa sentença, declarándoo¹ et julgándoo¹ a mjn et a mya vós para senpre. Et esto peço protestando /⁵³ que a ssaluo me fique meu dereito en todo agora et d'aquí a deante.

A qual presentada, o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, pedío dela o trelado et termjo a que veesse rresponder a ella, et o dito vigario mandoullo dar et /⁵⁴ assignoulle termjo a que veesse rresponder aa dita pitiçón quanto for seu dereito para lúes primeiro que uén.

Testemūyas: Rroy Fernandes, notario d'Ourense; Fernand'Ares, ome do dito vigario, et outros.

O termjo viúdo, lúes, tres días de março¹¹, o dito vigario disso /⁵⁵ que, por quanto era enbargado doutros negoçios, que espaçaua este pleito no estado et termjo en que estaua para en outro día martes primeiro que vén.

O termjo viúdo, martes, quatro días de março, os ditos Gonçaluo Peres et Fernán Anes, procurador sobre/⁵⁶dito, presentes ante o dito vigario, o dito Fernán Anes, procurador, presentou et fez leer per mjn, dito notario, hũu escripto de contestaçón per que disso que rrespondía aa pitiçón que o dito Gonçaluo Pérez dera. Do qual escripto o tenor atal he:

Eu, Fernán /⁵⁷ Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, rrespondendo aa pitiçón que Gonçaluo Peres do Mato moue¹² contra o dito señor obispo et contra mjn en sseu nome et contestando pleito sobr'ela, digo que non ssey nen creo que don Afonso, /⁵⁸ enperador de toda Espanha, con dona Rrica, ssa moller, et con seus fillos rreys, desse en dõaçón ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar para senpre o lugar de Meende, con todos seus dereitos e perteenças /⁵⁹ que y auýa, per priujlegio bulado, segundo que o dito Gonçaluo Pérez pon en ssúa pitiçón. Jten contestando pleito sóbrela dita pitiçón, digo que non ssey nen creo que depouys desto o prior et conuento do dito mosteiro aforassen a don Estéuão Paes, /⁶⁰ çidadão d'Ourense, et a dona¹ Oufêmea, sa moller, et a toda súa vós para senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a dar, nen que lles desssen et aforassen a eles et a toda /⁶¹ súa vós o dito lugar con todos seus dereitos et perteenças et con todo o sseñorío et jurdiçón que auýan et lles perteeçia enno dito lugar. Jten digo que non ssey nen creo que os ditos don Estéuão Páez et sa moller et seu fillo Maçia /⁶² Estéueez depouys deles et seus suçessores teuessen et pessuýssen o dito lugar et husassen dos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar. Jten digo que creo que o dito lugar de Meende perteeçe et deue perteeçer de dereito ao dito /⁶³ Gonçaluo Peres per título que del á, porque ffoý presente quando lle feson venda do dito lugar; pero porque nosso señor obispo non he delo çerto, peço que mostre o título que del á; mays non ssey nen creo que lle perteesca todo ho /⁶⁴ señorío et jurdiçón rreal do dito lugar por rrasón da dita dõaçón⁷ que dis que del foy feita ao dito mosteiro, nen per ho aforamento que o dito mosteiro dis que fes aos ditos don Estéuão Paes et sa moller et a ssúas voses. Et creo que o /⁶⁵ dito señor obispo, per ssy et per seus moordomos, assý como¹ tẽedor do dito

préstamo de Çeboliño, enbargou et quer enbargar o dito señorío et dereitos et parte deles, porque cree que á en eles dereito el et súa igleia. Et enno al que /⁶⁶ (que) sse enna pitiçón *contén*, *conféssoa* ata hu dis “et como¹ a mjn pertēesca et pertēesçer deua de dereito todo o sseñorío rreal do dito lugar *etcétera*” et d’alí a deante négolla ata hu dis “pécouos que per vossa sentença declaredes o dito señorío /⁶⁷ seer de mja vós *etcétera*”.

O qual escripto de contestación liúdo, o dito Gonçaluo Peres disso que o dito Fernán Anes, procurador, *non* contestaua a ssúa pitiçón dereitamente et pedío ao dito vigario que lla mandasse contestar. Et o dito Fernán Anes disso que /⁶⁸ era contestada quanto abastaua. Et se a dita pitiçón era *contestada* ou *non*, ánbalas partes concluýron. Et o dito vigario, visto et examjnado a dita pitiçón et contestación, disso que daua a dita pitiçón por *contestada* quanto abastaua.

Et logo o dito /⁶⁹ Gonçaluo Peres pedío ao dito vigario que rreçebesse juramento de calunpnja das partes, ca el prestes era *para* prouar súa entençón et aquilo que lle era negado da parte. Et o dito vigario rreçebeu juramento de calunpnja d’anbas as partes segundo /⁷⁰ forma de dereito, sóbrelo qual juramento as ditas partes feson juramento aos santos auangeos corporalmente tanjudos con súas mãos. O qual juramento rreçebudo, o dito Gonçaluo Pérez deu seus artigos¹ escriptos en papel *para* prouar ssúa /⁷¹ ente[n]çón¹³ sobre aquilo que lle era negado; dos quaes artigos¹ o tenor atal he:

Entendo a prouar eu, Gonçaluo Pérez do Mato, contra Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que don Afonso, enperador de toda Espanha, con dona¹ /⁷² Rrica, sa moller, et con seus fillos rreys, deu en dōaçón⁷ ao mosteyro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar *para* senpre o lugar de Meende, con todos seus dereitos et perteenças que y auýa, per seu priuilegio bullado.⁷³ Jten entendo a prouar que depouys desto o prior et conuento do¹⁴ dito mosteiro aforaron a don Estéuão Paes, çidadão d’Ourense, et a dona¹ Oufêmea, sa moller, et a toda súa voz *para* senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende /⁷⁴ por foro çerto que por el an a dar, et que lles deron et aforaron a eles et a toda súa vós o dito lugar con todas súas perteenças et con todo o dereito et señorío que auýan et lles pertēeçia enno dito lugar. // |Sinal: Eu, Johán Ffernandes, notario| // Jten entendo a prouar que os ditos dom Estéuão Páez et ssúa moller et seu fillo Maçia Estéuees depouys deles et seus suçessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar, et que teueron et pessuýron o dito lugar husando /⁷⁶ delo, et que pertēeçe a mjn, o dito Gonçaluo Pérez, todo o sseñorío rreal do dito lugar, por rrazón da dita doaçón que del foy feita ao dito mosteiro et pelo aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuão Páez et ssúa moller /⁷⁷ et súas vozes¹⁵ et pelo huso que del husaron.

Et desto prouarey o que poder, assý que prouando delo ou todo ou algúa cousa que abaste a mjña entençón a máys *non* me¹⁶ obligo.

Os quaes artigos¹ dados, o dito Fernán Anes disso que *non* eran pertēeçentes /⁷⁸ aa pitiçón que o dito Gonçaluo Pérez fesera segundo deuýa. Et o dito Gonçaluo Pérez disso que eran pertēeçentes quanto abastaua. Et sse os ditos artigos¹ eran pertēeçentes ou *non*,

ánbalas partes concluíron. Et o dito vigario, vista a pitiçón do dito Gonçaluo Peres et /⁷⁹ vistos et examñados os ditos artigos¹, pronunçiou que os ditos artigos¹ eran pertêçentes quanto abastaua. Et logo o dito Gonçaluo Peres pediu termjo para a primeira produçón et o dito vigario assignoulle termjo para ela para sábbado primeiro que vén /⁸⁰ et mandoulle dar seu alualá para enprasar as *testemũyas*.

Testemũyas: Pero Fernandes, Estéuão Peres, notarios; Françisco Peres et Gonçaluo Peres da Crus do Çentão.

O termjo viúdo, sábbado, oyto días de março¹¹, ante o dito thesoureiro et vigario, pareçeron /⁸¹ en júiso o dito Gonçaluo Peres, da húa parte, et o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, da outra. Et logo o dito Gonçaluo Peres disso que, por quanto fora enbargado doutras cousas que teuera de liurar, que non podera para este dito /⁸² termjo desta produçón primeira buscar *testemũyas e* escripturas que tijña et entendía d'auer para dar en proua et pediu ao dito uigario que lle assignasse termjo para a ssegunda produçón. Et o dito uigario assignou termjo ao dito Gonçaluo Peres para a ssegunda produçón /⁸³ en presenza do dito procurador do dito señor bispo para martes¹¹ primeiro que vén.

Testemũyas: Pero Fernandes, ome do dito Gonçaluo Peres; Gonçaluo Peres da Crus do Çentão, et outros.

O termjo viúdo, martes, onse días de março, ante o dito thesoureiro et vigario sobredito, pare/⁸⁴çeron en júiso o dito Gonçaluo Peres, da húa parte, et Fernán Anes, procurador do dito señor bispo, da outra. Et logo o dito Gonçaluo Peres, para prouar ssúa entençón, presentou hun priuilegio escripto rrodado et bollado en fíos de seda, do qual priuj/⁸⁵legio o tenor¹ atal he:

En el nombre del Padre et del Fijo et del Spíritu Santo, que son tres perssonas e hun Deus, et de la bienauenturada Uirgen gloriosa Santa María, su madre, a quien nós tenemos por señora et por auogada en todos nostros /⁸⁶ fechos. Porque es natural cosa que todo ome que bien fase quiere que gelo lieuen adelante et que sse non oluide njn sse pierda, que como¹ quier que cansse et mjngue el cuersso de la vida deste mundo, aquello es lo que finca en rremenbrança por él al /⁸⁷ mundo et este bien es guardar de la su alma ante Dios. Et por non caer en vluydo, lo mandaron los rreys poner en escripto en sus priujlegios porque los otros que rregnassen después dellos et touyessen el so lugar fossen tenidos de /⁸⁸ guardar aquello et de lo leuar adelante confirmándolo por sus priujlegios.

Por ende nós, catando esto, queremos que sepam por este *nostro* priujlegio, los que agora son et serán d'aquí a delante, como¹ nós, don Fernando, pola graça de Dios rrey /⁸⁹ de Castiella, de León, de Tolledo, de Galisia, de Seujlla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén¹, del Algarbe¹⁷ et señor de Mulina, viemos hun priuilegio de don Alfonsso, enperador de toda Espanha, fecho en esta guisa:

^{/90} In nomine *Dominj*, amen. *Sicuti* in (n)omnj¹ (et) contrauctu condiciones ualere inperialis testatur auctoritas, sic etiam justicie ratio exigit ut ea que a regibus siue ab inperatoribus fiunt scripto firmentur nec tenporum diuturnitate ea que ^{/91} gesta sunt obliuionj tradantur. Idcirco ego, Adefonssus, tocius Hispanie inperator, vna cum vxore mea inperatrice domna Rica et cum filijs meis Sancio et Fernando, regibus, et cum filiabus et omnj generacione mea, pro ^{/92} amore Dei et pro animabus¹ parentum meorum et peccatorum remissione, facio cartam donacionis et confirmacionis Deo et monasterio *Sancte Columbe* et uobis, domno eiusdem *Martino*, abbati, et omnibus eiusdem monasterij monachis, de omnibus illis hereditatibus ^{/93} quas habuistis in tempore a[u]i¹⁸ mej regis Adefonssi in pace, s[c]ilicet¹⁹, villa de Vntes et Barro et Auterit et Palmes et Fraxaneto cum suis hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel, cum suis termjnis et cum directuris; alias villas ^{/94} Hastrees¹ et Vilar cum suis hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminjs et pertinencijs [et]⁵ cum suis directuris; et jacent in terra de Buual. Has villas que iacent in Castella de Buual, s[c]ilicet¹⁹, Laureto ^{/95} et Sinagoga, cum hominibus, cum rauso et cum omicidio, cum caritel et cum suis terminjs et pertinencijs et cum suis directuris. Et hoc feci rogatu domnj Pelagij [Fic]arij²⁰, abbatis Cellenoue, cuius est monasterium *Sancte Columbe*, qui michi dedit centom ^{/96} marchos propter hoc et propter alias hereditates et alios cautos quos ei restituj in terra Limie et in Salnes et in Toronjo et in Lemos et in Canpos.

Insuper dono atque concedo monasterio *Sancte Columbe* Menendi cum suis ^{/97} directuris, *Sanctum Thomam* cum suis directuris et *Sanctum Ciprianj* cum suis directuris et vnum casale in Laonya; alias hereditates in Fonte Frigida et in Beyro et in Mandrianes et in Baruantes.

Omnes has hereditates supranomina^{/98}tas dono et confirmo sicuti umquam melius habuistis in tempore aui mej regis Adefonssi, et hoc facio ut ab hac die habeatis et possideatis uos et omnes successores uestrej jure hereditario in perpetuum.

Si uero aliquis homo ^{/99} ex meo genere uel alieno hoc meum factum rumpere temptauerit, sit a Deo maledictus et excommunicatus et cum Juda traditore *Dominj* in inferno dampnatus, et inssuper pectet regie parti mille marchos et monasterio *Sancte Columbe* ^{/100} quingentas libras aurj purj.

Ffacta carta in Valle Olit, IIe nonas frebruarij, era M^a C^a LX[L]^{a21} IIJ^a, quando domnus Jacintus, *Sancte Romane ecclesie* cardinalis et tocius Hispanie legatus, celebrauit concilium [cum]²² domno Adefonssso, inperatore, ^{/101} et cum filijs suis Sancio et Fernando, regibus, et cum omnibus archiepiscopis et episcopis, comitibus et principibus Hispanie. Inperante ipso Adefonssso, inperatore Toletj, Legione, Castella, Naiara, Saragotia, Bactia et Almaria. Comes ^{/102} Barchilonie et Sancius, reys Nauarre, vassali inperatoris.

Ego, Adefonssus, tocius Hispanie inperator, hanc cartam quam fierj jussi propria manu mea robor[o]²³ atque confirmo.

Johannes Fernandi, ecclesie *Beati Jacobi* archidiaconus et ^{/103} inperatoris cancellarius, hanc cartam scribere jussit.

Agora el prior et el *conuento* del monasterio de Santa Columa enuyáro[n]nos¹³ pedir merçed que les confirmássemos este priuilegio. E nós, el sobredicho rrey don Fernando, por les faser /¹⁰⁴ bien et merçed et porque rroguen a Dios por nós et otrossý porque somos en tienpo et edat que lo podemos faser por nós, otorgamos⁶ este priuilegio et *confirmámoslo* et mandamos que uala segund que valió en tienpo de los otros rreys onde /¹⁰⁵ nós venjmos et en el nostro fast'aquí. Et defendemos firmemjente que njnguno non sea osado de yr contra este priuilegio para quebrantarlo njn para mjngarlo en njnguna cosa, ca qualquier que lo feziessse auerýa nostra yra et demás /¹⁰⁶ pecharnos ýa los mjll¹ marcos et las quinientas libras de oro puro que en el priuilegio sobredicho se *contienen*, et al prior et al conuento del monasterio de Santa Coloma el sobredicho o a quien su boz touyesse todo el dano /¹⁰⁷ doblado.

Et porque esto sea firme et estable, mandamos seellar este priuilegio con nostro sello de plomo.

Ffecho el priuilegio en Burgos, ocho días andados del mes de jullio, era de mill¹ et trezientos et quareenta¹ /¹⁰⁸ annos.

Et nós, el sobredicho rrey don Fernando, rregnant en vno con la rreyna dona Costança, my muger, en Castiella, en León, en Toledo, en Gallisia, en Seujslla, en Córdoua, en Murçia, en Jahén, en Baeça, /¹⁰⁹ en Badaioz, en el Algarbe et Mulina, otorgamos este priuilegio et *confirmámoslo*.

El jnfante don Enrrique, fijo del muy noble rrey don Fernando, tío del rrey, *confirma*. El jnfante don Johán, tío del rrey, *confirma*. El jnfante /¹¹⁰ don Pero, hermano del rrey, *confirma*. El jnfante don Fillippe, señor de Cabrera et de Ribera, hermano del rrey, *confirma*. Don Gonçaluo, arçobispo de Tolledo, pri[m]ado²⁴ de las Espanhas et chançeler mayor del rrey, *confirma*. Don frey Rrodrigo, /¹¹¹ arçobispo de Santiago, *confirma*. Don Almorauid, arçobispo de Seujslla, *confirma*. Don Pero, obispo de Burgos, *confirma*. Don Áluaro, obispo de Palençia, *confirma*. Don Johán, obispo de Osma, *confirma*. Don Fernando, obispo de Calahorra, *confirma*. Don Pasqual, obispo /¹¹² de Cuenca, *confirma*. Don Simón, obispo de Sigüençã, *confirma*. Don Fernando, obispo de Segouya, *confirma*. Don Pero, obispo de Áuila, *confirma*. Don [Domingo]²⁵, obispo de Plasençã, *confirma*. Don Fernando, obispo de Cartagena, *confirma*. Don Fernando, obispo de Córdoua, *confirma*. /¹¹³ Don Garçia, obispo de Jahén, [confirma]²². La iglesia de Aluarrazín vaga. Don frey Pero, obispo de Cádiz, *confirma*. Don frey Rrodrigo, obispo de Marruecos, *confirma*. Don Alema, maestre de Calatraua, *confirma*. Don Johán, fijo del jnfante don Manuel, adelantado mayor /¹¹⁴ del rreyno de Murçia, *confirma*. Don Alfonsso, fñijo del jnfante de Mulina, *confirma*. Don Diago de [Ha]ro²⁶ *confirma*. Don Johán Alfonsso, señor de los Cameros, *confirma*. Don Garçí Fernandes de Vila Mayor, adelantrado mayor de Castiella, *confirma*. Don Pero Núñez de Guzmán /¹¹⁵ *confirma*. Don Loppo Rrodrigues de Vila Lobos *confirma*. Don Rruý Gil, so hermano, *confirma*. Don Fernant Rruys de Saldaña *confirma*. Don Rruý Gonçales Maçanedo *confirma*. Don Diago Gómez Castañeda *confirma*. Don Alfonsso Garçia²⁷, so hermano, *confirma*. Don Garçí Fernández Malrric *confirma*. Don /¹¹⁶ Loppe de Mend[o]ça²⁸ *confirma*. Don Gonçaluo d'Aguilar *confirma*. Don Per'Anrríquez de Arana¹ *confirma*. Don Rrodrigo Áluarez de

Alça *confirma*. Don Johán Rrodrigues de Rroias *confirma*. Don Gonçaluo, obispo de León, *confirma*. Don Fernando, obispo de Ouyedo, *confirma*. Don Alfonsso, obispo de /¹¹⁷ Astorga [e]²⁹ notario mayor del rreyno de León, *confirma*. Don Pero, obispo de Çamora, *confirma*. Don frey Pero, obispo de Salamanca, *confirma*. Don Alfonsso, obispo de Çiudade, *confirma*. Don Alfonsso, obispo de Coria, *confirma*. Don Bernaldo, obispo de Badaioz, *confirma*. Don Rrodrigo, obispo de Mendonedo, /¹¹⁸ *confirma*. Don Pero, obispo de Orense, *confirma*. Don Johán, obispo de Tuj, *confirma*. Don Rrodrigo, obispo de Lugo, *confirma*. Don Johán Osórez, maestre¹ de la orden de caualaría de Santiago, *confirma*. Don Gonçaluo Pérez, maestre¹ de la orden de Alcántara, *confirma*. Don Sancho, /¹¹⁹ fijo del jnfante don Pero, *confirma*. Don Fernant Rruiz, pertigero de Santiago, *confirma*. Don Pero Ponz *confirma*. Don Fernant Pérez, so hermano, *confirma*. Don Johán Fernández, fijo del deán [de]²² Santiago, *confirma*. Don Alfonsso Pérez de Guzmán *confirma*. Don Fernán Fernandes de Limya *confirma*. Don Rrodrigo /¹²⁰ Áluarez, adelantado mayor en terra de León et en Asturias, *confirma*. Don Arias Díaz *confirma*. Don Diago Rramírez *confirma*. Esteuan Pérez Froylán *confirma*. Don Tiel Gotérrez, justiça mayor en casa del rrey, *confirma*. Áluar Páez e Diago Garçía²⁷, almirantes mayores /¹²¹ de la mar, *confirman*. Loppe Pérez, alcale por el rrey en Burgos et su notario mayor en Castiella, *confirma*.

Yo, Pero Alfonsso, lo fis escriuyr por mandado del rrey en el ochauo año que el rrey sobredicho rregnó. Fernand Yanes, vista; Pero Gonçales; Rroý³⁰ Peres; Garçía Fernandes.

/¹²² O qual priujlegio dado, o dito Gonçaluo Pérez presentou húa carta escripta per Rroý Fernandes, notario d'Ourense, e signada do seu nome et signal, segundo per ela pareçia; da qual carta o tenor atal he:

In nomine *Dominj*, amen. Notum /¹²³ sit omnibus presentibus et futuris per hoc scriptum perpetuo valiturum quod dompnus Johannes Martinj, prior monasterij Sancte Columbe de Nauibus, cum consensu eiusdem³¹ monasterij conuentus, dant et in perpetuum concedunt Stephano Pelagij, /¹²⁴ ciuj auriensi, et vxori sue dopne Eufemie omniue voci eorum, totum quidquid juris habent modo in omnibus bonjs et possessionibus et hereditatibus quas Stephanus Pelagij et vxor eius supradictj habent modo et possident et in iure et in /¹²⁵ manu tenent in termjno de Menendi cum omnibus directuris suis, ut ipsi omnesque subcessores eorum habeant dicta bona libere et in eternum et soluant quolibet anno supradicto monasterio centum solidos legionensis³² monete in festo Sancte Marie /¹²⁶ de agosto et vnum pucale de vinum in torcularj anuatim pro anjuerssario de vinea³³ que fuit Johannis Pelagij, dicto Maça.

Et ad hoc complendum, predictus Stephanus Pelagij, pro se et pro uxore sua iamdicta, absente, obligauit omnia bona sua /¹²⁷ habita et habenda, quod prior et conuentus preffati monasterij qui pro tempore fuerint possint actoritate⁶ sua pignorar pro dicta pecunia, si eius non fuerit ad plenum facta solutio anuatim in termjno supradicto. Et insuper obligauit se, memoratus Stephanus /¹²⁸ Pelagij, pro se et pro uxore sua iamdicta, absente, ad omnes expensas et custas quas dictum monasterium ex dicto termino in antea sustinuerint siue fecerit supradicta pecunia requirendo.

Et totum dominium, proprietatem et directum quod dictum monasterium habet /¹²⁹ modo in omnibus bonis, possessionibus et hereditatibus quas predictus Stephanus Pelagij et vxor eius habent in termino supradicto, prior et conuentus a se ex nunc remouent et per istud instrumentu[m]³⁴ quod inde fieri mandauerint in dictorum Stephani Pelagij et dōne /¹³⁰ Euffemje, uxoris sue, omnique successorum suorum transferunt potestatem.

Ponunt etiam et concedunt³⁵ quod si alterutra partium factum istud inf[r]ingere³⁶ temptauerit, pectet alteri parti CC morabitos ante quam in iudicio audiat, carta nichilominus³⁷ in suo robore /¹³¹ permanente.

Facta carta apud dictum monasterium, III^{or} kalendas aprilis, era millesima trecentesima tertia. Regnante in Legione et Castella rege domno Alffonssso, episcopo en Auria domno Johanne, endeantado in Galicia domno Andrea, tenente Limya domno /¹³² Martino Alffonssi et domno Fernando Iohannis.

Que presentes [fuerunt]²²: Johannes Petri, Petrus Alffonssi, Martinus Michael, Tomas Fernandi et Alffonssus [Fernandi]³⁸, monachi dicti monasterij¹; dompnus Oduarius, miles; Johannes Iohannis, monachus eiusdem; Laurencius Iohannis Caroço, Rodericus Petri /¹³³ et Johannes Iohannis, seruientes prioris; Fernandus Martinj de Vilarino.

Et ego, Michael Iohannis, juratus notarius auriensis, ad hoc adhibitus et rogatus hijs omnibus interfui et scripsi signumque meum apposui in testimonium.

Hoc est transumptum predicti /¹³⁴ instrumenti bene et fidei sumptum ac de uerbo ad uerbum cum instrumento originalj concertatum quem ego, Rodericus Fernandi, publicus actoritate domnj episcopi et eiusdem auriensis ecclesie notarius, requisitus per Gundisaluum Petri de Mato, ciue auriense, de mandato et actoritate /¹³⁵ Gundisaluj Iohannis, castellarj alcaldi, et Valasci Petri Pereira, tenentis locum et vices Gundisaluj Iohannis Pereira, alcaldi dicte ciuitatis auriensis pro domno rege, manu propria scripsi et in hanc publicam formam reddegi et in eo signum meum apposui in /¹³⁶ testimonium ueritatis, quod est tale.

Actum Aurie, decima die menssis madij, era millesima trecentesima nonagesima prima.

Presentibus: Gundisaluo Petri Codeiro, Iohanne Fernandi et Gundisaluo Petri Seixaluo, notarijs; Alffonssso Martinj, sutore; Paulo Viujanj et /¹³⁷ Fernando Iohannis, aduocato Aurie, comorantibus testibus ad premissa vocatis specialiter rogatis.

A qual carta presentada, o dito Gonçaluo Peres presentou outra carta feita per Bernal Peres, notario que fuj d'Ourense, e signada de seu signal, segundo per ela parecia; /¹³⁸ da qual carta o tenor atal he:

Enno nome de Deus, amen. Sábeam quantos esta carta viren que eu, Tereyia Anes, moller de Gómez Lourenço de Çeleiroo¹, morador en Ourense, presente o dito meu marido et outorgante⁶, non constrenguda /¹³⁹ nen per engano endusuda, mays de meu praser et de m'ya propia vontade, por m'jn et por toda m'ña voz, vendo et logo per esta presente carta entrego a uós, Gonçaluo Peres do Mato, notario d'Ourense, et a toda uossa voz para senpre

/¹⁴⁰ o lugar et pousa de Meende, que he no couto de Çeboliño, o qual lugar he meu per compra que del fis con o dito meu marido et o máys foime dado pelo dito Gómez Lourenço, o que ende era seu, por outros bñes que el vendeu que /¹⁴¹ eran meus et me perteeçían³⁹ de dereito.

Véndouos o dito lugar et pousa con súas casas et curraes et lagar et cortiñas, et con súas viñas et foros, et con dous moýños que están en este termjo, dos quaes a hun chaman o moýño da /¹⁴² Lágea et ao outro chaman o moýño de Sub a Torre, et con súas herdades et áruores et mo[n]te[s]⁴⁰ e ágoas et fontes, et con todas súas entradas et seídas, et con todos seus dereitos et perteenças, a montes e a fontes, per uquer que vaan, et con /¹⁴³ tódaslas cousas que ao dito lugar et pousa perteeçen et perteesçer deuen en qualquer maneira et por qualquer rrasón et que a mjn enno dito lugar et pousa et en seus termjos perteesçen et perteeçer deuen, assý que uós et vossa voz ho aiades // |Sinal: Eu, Johán Ffernandes, notario| // todo d'aquí en deante en jur de herdade para senpre et façades do dito lugar et pousa et das cousas que lle perteeçen et perteeçer deuen toda vossa vontade et o que uos aprouuer. Et deuedes de pagar do dito lugar et pousa aqueles foros et cárregas et dereitos /¹⁴⁵ que o dito lugar ha, a que eu sño tiúda de per el pagar, et dízemo a Deus, et liure et quite de todo outro enbargo.

Pero por rrazón que o dito Gómez Lourenço, meu marido, vendeu et ãalleou algũus bñes perlo dito lugar de Meende que eran meus et poso /¹⁴⁶ per el algũas cárregas a que eu non sño tiúda et esto fez sen meu outorgamento⁶, eu, a dita Tereyia Anes, presente o dito meu marido et outorgante⁶, dou a uós, o dito Gonçaluo Pérez, et a uossa voz toda auçón et defenssón et todo outro dereito qualquer /¹⁴⁷ que eu ey et podería por mjn auer, porque o possades demandar et defender et faser sobre todo aquilo que eu faría se presente fosse, assý como¹ sobre uossa cousa propia, ca outorgo que rreçebj todo o preço que a mjn et a uós aprouuo de me por elo dar, conuén /¹⁴⁸ a ssaber, çinque mill¹ morauidís de dineiros brancos da moeda de nosso señor el rrey don Afonso, d'oyto en soldo o morauidil, et húa peça de valançña enteyra et noue varas de verde d'Aboyuira, que aio en meu jur et en meu poder ben et conpridamente en /¹⁴⁹ dineiros contados et o pano passou a meu poder. Et rrenunçio expressamente aa eiçepçón do auer non contado et que non possa diser que as *testemũyas* non viron contar o auer.

Et logo todo jur, voz, señorío, possissón, propiedade, uoz, auçón et defenssón que eu e miña voz /¹⁵⁰ auemos et de dereito poderíamos auer no dito lugar et pousa et cousas sobreditas e cada húa delas, todo o tollo et rremouo de mjn et de mjña voz et póño en uós, dito Gonçaluo Pérez, et en toda uossa voz para senpre per esta presente carta. /¹⁵¹ Et sse o dito lugar et pousa et cousas sobreditas agora máys ual ou valuer en algũu tenpo ca este preço sobredito, esta maioría et melloría dou et outorgo⁶ a uós, dito Gonçaluo Peres, et a toda uossa voz para senpre por moyto amor e ajuda /¹⁵² que de uós rreçebj, que ual máys que esto. Et obligo mjn et todos meus bñes gãanados et por gãanar para anparar uós et uossa voz senpre a dereito con o dito lugar et pousa con sas perteenças, segundo que uoslas vendo.

Et quenquer da mjña parte ou da /¹⁵³ estrãya que contra esta carta et venda vñer, aia a yra de Deus et a mjña maldiçón, et quanto demandar péiteo a uós, Gonçaluo Pérez, et a

uossa voz dobrado, et aa uoz del rrey peite por pẽa çen *morauidis* da bõa moeda; et a pẽa pagada ou non, esta ^{/154} carta et venda fique firme.

Demays eu, dita Tereyia Anes, presente o dito Gomes Lourenço, meu marido, et outorgante⁶, rrenunçio ao dereito que o Valiano dá aas molleres en que dis que venda que a moller faça en poder de marido non ualla, saluo ^{/155} se a rratyffica a cabo dos quatro anos¹, mays outorgo⁶ que ualla esta venda sobredita assý como¹ se a cabo dos ditos quatro anos¹ fosse per *mjn* rratificada. Et eu, o dito Gomes Lourenço, por *mjn* et por toda mjña voz, outorgo⁶ et ey por firme et por está^{/156}uil para senpre esta venda, segundo que a dita Tereyia Anes, mjña moller, faz; et outrossý outorgo⁶ et ey por firmes tódaslas cousas et cada hũa delas que en esta carta son *contiúdas*. Demays eu, o dito Gomes Lourenço, et a dita mjña moller, anbos presentes ^{/157} et outorgantes⁶, et cada hun de nós, rrenunçiamos a todo dereito, uós et auçón que nós et cada hun de nós et nossa vós et de cada vn de nós auemos et poderíamos auer agora et d'aquí en deante, en qualquer maneira et por qualquer rrasón, enno dito lugar e pousa ^{/158} de Meende con sas perteenças, tanbén en parte como¹ en todo, et poémoslo todo en uós, o dito Gonçaluo Peres, et en toda uossa voz para senpre per esta presente carta.

Feyta a carta en Ourense, vijnte et hun día de nouenbro, era de mill¹ et trezentos et oyteenta ^{/159} et dous anos¹.

Testemũyas que presentes foron: Fernán Martiis, vogado rreytor da igleia de Morteyra; Fernán Anes, morador na Rrúa d'Oobra, sobriño de Fernán Porteiro que foy, et Afonso Peres, ome do dito Fernán Martiis.

Et eu, Bernal Peres, notario d'Ourense pola igleia desse lugar, que ^{/160} a esto presente foý et esta carta en mja presença fis escriuyr et meu signal y puge en testemũyo de verdade, que tal he.

O qual priujlegio et cartas presentadas, o dito Gonçaluo Pérez, para prouar súa entençón, pedío ao dito vigario que mandasse a *mjn*, ^{/161} notario, que presentasse ant'el o original do processo et o testemũyo das *testemũyas* que fora feito per *mjn*, notario, et tirado enno pleito que o dito Gonçaluo Peres ouuera con o dito Fernán Anes, procurador do dito señor bispo, sobre rrasón das teegas¹ de çeuada et galjñas ^{/162} et loytosa que o dito señor obispo, per seu moordomo, demandaua enno dito lugar de Meende, ca el daua o dito original do processo et testemũyo das *testemũyas* que sse en el *contijña* en proua en este pleito sobre aquilo que lle era negado. Et eu, dito notario, ^{/163} de mandado do dito uigario, presentey ante o dito uigario et ante as ditas partes o dito original et testemũyo que per *mjn* fora tirado.

O qual presentado, o dito Gonçaluo Peres, para prouar máys abastadamente súa entençón, presentou por *testemũyas* Pero Anes, dito Cupiño, mora^{/164}dor en Caschamoýña, et Johán Anes, dito Sanjño, morador en San Çibrão; et disso que tijña enprasado para esta produçón Martín Peirón, morador no Penedo, et porque aynda non era viúdo, pedío ao dito vigario que mandasse a *mjn*, dito notario, que quando veesse ^{/165} que o rreçebesse et o dito vigario mandoume que o rreçebesse. As quaes *testemũyas* foron ajuramentadas aos santos auangeos, corporalmente tanjudos con súas mãos, en presença do dito Fernán Anes,

procurador, das quaes eu, notario, rreçebí o testemũyo per mandado /¹⁶⁶ do dito vigario et escriuíf os ditos delas en esta maneira que sse segue. Et depouys da audiençia, fóra dante o uigario, o dito Gonçaluo Peres presentou o dito Martín Peyrón por *testemũya* et foy ajuramentado aos *santos* auangeos en presenza do dito Fernán Anes, procurador. Et outro/¹⁶⁷ssý presentou o dito Gonçaluo Peres na dita audiençia ho alualá do dito vigario, roblado de seu nome, per que as ditas *testemũyas* foran enprasadas, d[o]⁴¹ qual o tenor atal he:

De mjn, Johán Gonçalues, thesoureiro et vigario gẽeral de nosso señor obispo, a uós, Pero Anes, /¹⁶⁸ dito Copiño, et Johán Sanýn, monleiro, et Martín Peyrón, soúde.

Sabede que Gonçaluo Pérez do Mato ha pleito perante mjn con Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, enno qual pleito o dito Gonçaluo Peres á de dar súas *testemũyas* sobre rrasón dalgũus /¹⁶⁹ artígoos¹ que lle son negados, et díssome que sse entendía ajudar do uosso testemũyo, por que uos mando, en vertude d'obidiençia et su pẽa d'escomũyón, que parescades ante mjn con o dito Gonçaluo Peres día martes¹¹ primeiro que uén a dar *testemũyo* et diser a uerdade /¹⁷⁰ daquelo que souberdes et por que fordes preguntados sobr'esta rrasón.

Et mando a qualquer clérigo do dito bispado a que esta carta for mostrada, su a dita pẽa d'escomũyón, que uola lea.

Dada en Ourense, dez días do mes de março¹¹, era de mill¹ e tresentos et /¹⁷¹ noucenta et dous anos¹.

Thesoureiro.

Martín Fernandes, dito Peyrón, morador enno Penedo, que he en terra d'Aguyar, jurado enos *santos* auangeos et preguntado polo primeiro artígo¹ do tído^o que começa “Entendo a prouar eu, Gonçaluo Peres do Mato, *contra* /¹⁷² Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que don Afonso, enperador de toda Espanha, con dona Rrica, súa moller, et con seus fillos rreys, deu en dõaçón⁷ ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et aos monies desse lugar *para* senpre o lugar de Meende con todos /¹⁷³ seus dereitos et perteenças que y auýa per seu priuilegio bollado”, disse pelo juramento que fes que *non* sabía al deste artígo¹, saluo que oýra diser que o dito mosteiro de Santa Coonba auýa o dito priuilegio da dita dõaçón⁷, per que o dito enperador dera ao dito /¹⁷⁴ mosteiro *para* senpre o dito lugar de Meende con todos seus dereitos et perteenças que y auýa, et que o *crija*⁴² que era verdade por quanto o oýra diser a moytos ómees de bõa fama que lle disseran que o sabían.

Preguntado polo segundo artígo¹, que dis “Jten entendo a prouar /¹⁷⁵ que despoys desto o prior et *conuento* do dito mosteiro aforaron a don Estéuõ Páez, çidadão d'Ourense, et a dona¹ Oufêmea, súa moller, et a toda súa voz *para* senpre, per carta feita per notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el an a dar, et que lles deron /¹⁷⁶ et aforaron a eles et a toda súa vós o dito lugar *con* todas súas perteenças et con todo o dereito et señorío que auýan et lles perteeçia no dito lugar”, disse pelo juramento que feso que oýra diser que esto *contñúdo* no dito artígo¹ que era verdade et que *crija*⁴¹ que era assý /¹⁷⁷ por quanto ho oýra diser, mays que *non* ssabía máys doutra çertedũe, porque *non* uyra a carta do foro.

Preguntado polo terceiro artigo¹, que dis “Jten entendo a prouar que os ditos don Estéuão Paes e súa moller et seu fillo Maçía Estéuees depouys deles et seus /¹⁷⁸ sucessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar, et que teueron et pessuýron o dito lugar et que pertêçen a mñn, o dito Gonçaluo Peres, todo o sseñorío rreal do dito lugar, por rrasón da dita doaçón que del foy feita ao dito mosteiro et per ho afora/¹⁷⁹mento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuão Paes et súa moller et súas voses”, disse pelo juramento que feso que era verdade ho contiúdo no dito artigo¹. Preguntado per que o sabe, disse que o sabía por quanto disse que, como¹ quer que el non /¹⁸⁰ acordasse don Estéuão Paes⁴³ et súa moller, que uýo o dito Maçía Estéueez, seu ffillo, depouys deles, et seus subçessores que husaron dos ditos dereitos et señorío e jurdiçón do dito lugar, et que teueron et pessuýron os ditos dereitos et señorío e jurdiçón do dito /¹⁸¹ lugar per espaço de quoreenta anos¹ et máys sen contradisemento de njhũ. Et husauan do dito señorío et jurdiçón et dereitos do dito lugar ata que o bispo don Gonçaluo de Nóuo, en seendo arçidiago et teendo o préstamo de Çeboljño e de Lamela, con /¹⁸² cobijça de hũa besta muar que tomara por loitosa Lourenço Anes Çeleiroo¹ a hun monleiro que morrera enno dito lugar et termjo de Meende, que o dito arçidiago pedira a dita besta ao dito Lourenço Anes. Et porque lla non quisera dar, que chegara ao dito /¹⁸³ lugar de Meende et lle britara as moas de hun moyño et lle fesera derribar hun canto de hun paaço, et fasialle todo outro mal que podía et non sse quiso partir do dito lugar ata que leuou do dito Lourenço Anes per força a dita besta. Et /¹⁸⁴ disse máys esta *testemũya* que poys cobrara o dito Gonçaluo Pérez o dito lugar de vós do dito Maçía Estéueez et ho tijña et husaua del assý como¹ seu, que lle pertêçia o dito señorío rreal do dito lugar, se lle força non quisesen faser, por rrasón da dita doaçón /¹⁸⁵ que del foy feyta ao dito mosteiro et pelo aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuão Paes et súa moller et súas voses. Et que esto todo que era verdade polo que uyra enno dito tenpo et que oýra a moytos ómões vedros et /¹⁸⁶ ançãos de bõa fama que acordauan o dito tenpo, et que assý era voz et fama pública en todo o termjo et comarquã que era arredor do dito termjo de Meende.

Preguntado se fora rrogado, se enprasado, para dar este *testemũyo* ou sse lle deran algo ou llo prometeran /¹⁸⁷ por que o desse, disse que el fora enprasado por hun alualá do thesoureiro Johán Gonçalues et vigario de nosso señor obispo, mays que non fora rrogado nen lle deran algo nen llo prometeron, nen quería Deus que el tomasse algo por que p[er]desse⁴⁴ a ssúa /¹⁸⁸ alma, porque disse que auýa nouenta anos¹ que sse acordaua et nunca tomara cobijça de tomar tal algo como¹ este. Et desto disse que non ssabía máys.

Pero Anes, dito Copyño, morador en Caschamoýña, segunda *testemũya*, jurado enos santos /¹⁸⁹ auangeos et preguntado polo primeiro artigo¹ da pitiçón negada, conuén a ssaber, o dito artigo¹ “Entendo a prouar eu, Gonçaluo Peres do Mato, contra Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, que don Afonso, enperador de toda Espanha, con dona Rrica, súa /¹⁹⁰ moller, et con seus fillos rreys, deu en doaçón ao mosteiro de Santa Coonba de Naues et monies desse lugar para senpre o lugar de Meende con todos seus dereitos et perteenças que y auýa per seu priuilegio bullado”, disse pelo juramento que fez que ssabýa /¹⁹¹ que era verdade o que sse contén no dito artigo¹ de oýda, mays que non ssabýa per

vista que o ouuessen per priujlegio porque non sabía leer et non vira ben o dito priujlegio que sse el acordasse, mays cría et era certo que fora feyta a dita doaçon /¹⁹² ao dito mosteiro et que lle fora dado o dito lugar de Meende con todas súas dereituras et perteenças perlo dito enperador.

Preguntado polo segundo artígo¹, que começa “Jten entendo a prouar que depouys desto o prior *e conuento* do dito mosteiro aforaron a don /¹⁹³ Estéuão Páez, çidadão d’Ourense, et a dona Oufêmea, súa moller, et a toda súa voz *para* senpre, per carta feyta per notario, o dito lugar de Meende por foro certo que por el an a dar, et que lles deron *e aforaron* a eles et a toda súa vós /¹⁹⁴ o dito lugar con todas súas perteenças et con todo o dereito et señorío que auían *e lles perteeçia* no dito lugar”, diso pelo juramento que fez que oýra diser que era verdade o que sse *contén* enno dito artígo¹, et que llo deron con todo o dereito *e* señorío que y /¹⁹⁵ auía.

Preguntado polo terceiro artígo¹, que dis “Jten entendo a prouar que os ditos don Estéuão Páez et ssúa moller et seu fillo Maçia Estéueez depouys deles et seus suçessores husaron dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar, et que teueron /¹⁹⁶ et pessuýron o dito lugar et que perteeçen⁷ a mñn, o dito Gonçaluo Pérez, todo o señorío rrayal do dito lugar por rrasón da dita dōaçón⁷ que del foy feyta ao dito mosteiro et perlo aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar aos ditos don Estéuão Paes⁴² *e* súa moller /¹⁹⁷ et súas voces”, diso pelo juramento que fezo que era verdade todo o que sse *contén* no dito artígo¹. Preguntado per que o sabía, diso que o ssabía et era delo certo por quanto diso que el uyra o dito don Estéuão Páez et súa moller *e* seu fillo Ma¹⁹⁸çia Estéuees depouys deles et seus suçessores et que lles vira husar dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar de Meende. Et que teueron et pessuýron o dito lugar assý como¹ seu et que leuauan, per ssy *e* per outros en seu nome, tódolos /¹⁹⁹ dereitos, voses, coomyas et todo o outro dereito que perteeçia a sseñorío rreal. Et que o teueron et husaron estes et cada hñu deles en paçífica possissón et sen embargo njhñu per espaço de çinquoeenta anos¹ et de seseenta anos¹ *e* máys, ata que o bispo don /²⁰⁰ Gonçaluo Nunes de Nóuo, en seendo arçidiago et teendo o préstamo de Çeboliño et de Lamela, chegou ao dito lugar de Meende en tempo de Lourenço Anes Çelei^{ro}¹, que o tijña *e* husaua como¹ seu. Et porque lle o dito Lourenço Anes non quiso /²⁰¹ dar hñu besta muar¹ que este Lourenço Anes tomara de loytosa de hñu ome que moraua no dito lugar et termjo de Meende que finara, o qual auía nome Johán Peres, este arçidiago non sse quiso partyr do dito lugar ata que lle fesera quebrantar as /²⁰² moas de hun moyño et dirribar hun canto de hun paaço¹, et que o quisera dirribar todo se non foram ómees bños desta vila d’Ourense que o partiron. Et diso esta testemñya que ben certo era que o dito lugar *e* termjo de Meende que fora et era /²⁰³ priujlegiado et coutado et que non entrauan el justiça nen moordomo doutro señorío njhñu des o rrigeiro que chaman de Figueiredo de contra o paaço¹ de Pero Páez açima, ata o camjño que vay *para* Castedón aa casa da Carreira. Et diso que ben certo era, se /²⁰⁴ ao dito Gonçaluo Pérez non fesessen torto, pous que o dito lugar de Meende era seu et ho tijña *e* lle perteeçia, que perteeçe ao dito Gonçaluo Peres todo o sseñorío rreal do dito lugar por rrasón da dita doaçon et liberdade que del foy feyta *e* dada ao dito mosteyro /²⁰⁵ de Santa Coonba et que lle perteeçia por rrasón do aforamento que o dito mosteiro fez do dito lugar

aos ditos don Estéuão Páez e súa moller et súas voses. Et que esto todo era verdade e voz e fama pública.

Preguntado polas outras circunstancias que pertêecen⁷, disso /²⁰⁶ como¹ o dito Martín Peirón.

Johán Sanyño, monleyro, morador en San Çibrão, que he frijgesía⁴¹ de Santa Marta²⁷ de Belle, terçeira testemūya. Jurado et preguntado polo primeiro artigo¹ do tido¹, disso pelo juramento que fez que deste artigo¹ non sabýa nada.

/²⁰⁷ Preguntado polo segundo artigo¹, disso pelo juramento que ffez que non ssabýa desto nada.

Preguntado polo terçeiro artigo¹, disso pelo juramento que fez que el non acordaua o dito don Estéuão Paes⁴² nen a dita súa moller, mays que oýra diser en verdade /²⁰⁸ a moytos ómões bõos de bõa fama que o dito lugar de Meende con súas p[er]teenças⁴⁴ que fora seu et que o husaran et teueran con tódolos dereitos et señorío et jurdiçón que pertêeçia ao dito lugar en súa vida. Et depouys de seu finamento, disso /²⁰⁹ que sabýa que ficara este dito lugar con todas súas perteenças a Maçia Estéueez, seu fillo, et que este Maçia Estéuees e seus suçessores depouys del teueron et husaron et pessuýron dos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar. Et que os teueron /²¹⁰ et pessuýron en paçífica possissón ata que fora feyto embargo a Lourenço Anes Çeleyroo¹, que tijña et pessuýa o dito lugar, per don Gonçaluo de Nôuo, bispo que foy d'Ourense, ao tenpo que era arçidiago et tijña o préstamo de Çebollino, /²¹¹ que foy ao dito lugar de Meende por rrasón de hũa besta muar¹ que o dito Lourenço Anes ouuera de loytosa de hun home que morrera no dito lugar de Meende, que auýa nome Johán Pérez, et non sse quisera d'y partir ata que // |Sinal: Eu, Johán Ffernandes, notario| // britara et fezera britar as moas dun moyño et lle dirribaran hun canto dun paaço¹ et leuara d'y a dita besta, et quisera faser máys mal no dito lugar se non fora o bispo don Gonçaluo et outros ómões bõos que o partiron. Et disso que ata que a /²¹³ dita força fora feita pelo dito arçidiago, que uyra que os ditos Maçia Estéueez et Lourenço Anes husaran dos ditos dereitos et señorío et jurdiçón do dito lugar et termjo de Meende per tenpo de quoreenta anos¹ et máys, et que non entraua y outra justiça nen /²¹⁴ señorío doutra parte por malfeitoría nen trebuto njhũu, aynda que o malfeytor se acollesse ao dito lugar et termjo de Meende. Et disso esta testemūya que poys o dito Gonçaluo Peres tijña et husaua do dito lugar como¹ seu, que lle pertêeçia de dereito /²¹⁵ todo o sseñorío rreal et liberdade do dito lugar, por rrasón da dita prescripçón et tenpo en que husaron os sobreditos dos ditos dereitos et señorío et por quanto sabýa que o dito Gonçaluo Peres conprara o dito lugar et tijña çertedũes per que era /²¹⁶ seu. Et disso que esto todo que era notorio et público.

Preguntado se foy rrogado, se enprasado ou sse lle deron algo ou prometeron por dar este (teste) testemūyo, disso que el non fora rrogado, mays que fora enprazado et que lle non deran algo /²¹⁷ nen llo prometeran por esta rrazón nen el non tomaría tal algo. Preguntado qual das partes quería que vençesse ante este pleito, disso que tanto lle daua que vençesse hun como¹ o outro. Et desto disso que non sabýa máys.

O termjo vñudo, /²¹⁸ quinta ffeira, treze días de março¹¹, ante Johán Gonçalvez, thesoureiro et vigario sobredito, pareçeron en juízo o dito Gonçaluo Pérez, por ssy, da húa parte, et o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, da outra. Logo o dito Gonçaluo Pérez pe/²¹⁹dýo ao dito vigario que mandasse ante ssy leer et publicar as ditas escripturas et priujlegio et carta et *testemñyas* que dera en proua para prouar súa entençon. Et ante da publicaçon, o dito Fernán Anes, en nome do dito señor obispo, cujo procurador he, disse que /²²⁰ protestaua de diser nos ditos et nas pessõas das ditas *testemñyas*. Et o dito vigario mandou publicar as ditas *testemñyas* et escripturas et foron publicadas.

As quaes *testemñyas* et escripturas publicadas, o dito Gonçaluo Pérez disse que el, pelo dito priujlegio /²²¹ et cartas et processo et *testemñyas* que dera en proua sobre aquilo que pedira en súa pitiçon et que lle fora negado pelo dito Fernán Anes, que el auýa ben prouado súa entençon quanto abastaua, et pedío ao dito uigario que assý o julgasse e pronunçiasse per súa /²²² sentença et que julgasse outrossý que o dito Gonçaluo Peres deuýa a auer aquilo que auýa pedido en súa pitiçon. Et se o dito Gonçaluo Pérez, pelo dito priujlegio et cartas et processo e *testemñyas* que deu, auýa prouado súa entençon quanto abastaua ou non /²²³ et se deuýa a auer aquilo que auýa pedido en súa pitiçon ou non, disse que concluýa et pedía sentença. Et o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome del, disse que o dito Gonçaluo Pérez, pelo dito priujlegio et cartas et /²²⁴ processo et *testemñyas* que dera, non prouara súa entençon nen deuýa a auer aquilo que pedira. Et se prouara súa entençon et deuýa a auer aquilo que pedira en súa pitiçon ou non, disse que concluýa.

Et ánbalas partes, per quanto auýan dito e rrasõado, /²²⁵ disserom que concluýan et pedíam sentença. Et o dito vigario assignou termjo aas ditas partes a que pareçessen ant'el a oýr sentença lñes primeiro que vén.

Testemñyas que presentes foron: Lourenço Fernández Rrosete, Gonçaluo Peres da Cruz do Çentão; Pero Fernandes, /²²⁶ rraçoeyro; Pero Fernández, clérigo do coro; Johán da Lágea, escriuán, et outros.

O termjo vñudo, lñes, dez et sete días de março, o dito Gonçaluo Pérez et Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, presentes ante o dito Johán Gonçalues, thesoureiro e vigario /²²⁷ et juýs sobredito. Os dito[s]¹⁰ Gonçaluo Pérez et Fernán Anes pediron ao dito thesoureiro et vigario que desse sentença enno dito pleito, segundo o termjo rrequiría. Et o dito vigario, a pitiçon das ditas partes, deu e leu per ssy húa /²²⁸ sentença en escripto, feyta en esta maneira:

Eu, Johán Gonçalvez, thesoureiro et vigario et juíz sobredito, vista a pitiçon que o dito Gonçaluo Peres ante mñ propós contra Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en pessõa del, et vista a /²²⁹ rresposta et *contestación* que o dito Fernán Anes feso en rrespondendo aa dita pitiçon per confessón et dela per negaçón. Et visto hun priujlegio bullado et *confirmado* per que don Afonso, enperador de toda Espanha, deu o lugar de /²³⁰ Meende, con todos seus dereitos et perteenças et señorío et *jurisdición* rreal que y auýa, ao

mosteiro de Santa Coonba de Naues. Et vista húa carta feyta per notario per que o prior et *conuento* do dito mosteiro deron o dito lugar a foro a dom ^{/231} Estéuão Páez et a dona¹ Ouffêmea, súa moller, que foron, et a todos seus sucessores *para* senpre, con tódolos dereitos et señorío que auýan no dito lugar, por trebuto çerto que por el an a dar de foro ao dito mosteiro. Et visto o título ^{/232} que o dito Gonçaluo Pérez á do dito lugar per que é seu et lle perteeçe, con tódolos dereitos et señorío que á no dito lugar, per compra que del fez. Et visto o processo et testemũyo que foy tirado *enno* pleito que o dito Gonçaluo Peres ouuo con ^{/233} o dito Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome¹ del, sóbrela loytosa et theegas¹ de çeuada et galinas que demandauan aos moradores do dito lugar. Et vista a *jnturruçón* que ffoy feyta pelo arçidiago don Gonçaluo ^{/234} Núñez de Nóuo, seendo prestameiro do dito préstamo de Çeboliño et de Lamela, por rrasom da loytosa et theegas¹ de çeuada et galiñas que leuou per força dos moradores do dito lugar de Meende e dereitos que enbargou, por^{/235} que acho pelo dito das *testemũyas* que foy feyta a dita *jnturruçón* per força, et acho outrossý que esta força foy desfeyta por mandado del rrey et que Gómez Lourenço, cujo entón era o dito lugar de Meende, que foy tornado en súa possissón ^{/236} segundo esteueron seus antecessores. Et vistas as *testemũyas* que o dito Gonçaluo [Pérez]²² ante *mjn* deu *para* prouar súa entençón sobre aquilo que lle foy negado. Et visto o que da parte do dito Fernán Anes foy dito e rrasõado contra a dita proua, ^{/237} et aquilo que o dito Gonçaluo Pérez disse et rrasõou contra as rrasões do dito Fernán Anes en este feyto, ata que concluíron et pediron sentença.

Pleito contestado et concluso, juramento de calupnya rreçebudo, auudo *conssello* ^{/238} con ómões bõos et leterados, día assignado *para* dar sentença, as partes presentes et sentença demandantes, seendo en lugar de julgar, per sentença defínjtiua en este escripto julgando, pronunçio que o dito Gonçaluo Peres ^{/239} prouou ben súa entençón quanto abasta o *contiúdo* na súa pitiçón. Et julgando per sentença definytiua, mando et declaro que todo o sseñorío rrayal et jurisdición et dereitos do dito lugar de Meende con súas perteenças que ^{/240} perteeçen et deuen seer *para* senpre do dito Gonçaluo Pérez et de súa voz, et que o dito señor obispo, per ssy *nen* per seus moordomos que seian postos no dito couto *nen* per outre njhũu *nen* outra pessõa njhũa, *non* deuen ^{/241} a enbargar ao dito Gonçaluo Peres *nen* a ssúa voz o dito señorío et jurdiçón e liberdades et dereitos do dito lugar *nen* dos moradores no dito termjo *nen* de parte deles. Et outrossý julgando per sentença defenytiua, mando et declaro ^{/242} que enbargo njhũu *non* deue seer ffeyto ao dito Gonçaluo Peres *nen* a ssúa vós *nen* aos moradores do dito lugar por ajuda de dineiros de jantar *para* o prestameiro que teuer o dito préstamo, *nen* deue seer posto peyto *nen* cárrega ^{/243} *nen* trebuto njhũu *enno* dito lugar de Meende *nen* *ennos* moradores del, saluo aquel que y poser o dito Gonçaluo Pérez ou súa voz; et que o dito señor obispo, per ssy *nen* per outre *nen* os que forem teedores do dito préstamo ^{/244} *nen* outra pessõa njhũa, *non* deuen faser enbargo *nen* demanda njhũa ao dito Gonçaluo Peres *nen* a ssúa voz *nen* aos moradores do dito lugar et termjo *nen* a cada ùus deles sobr'esta rrasón. Et sobr'esto todo poño perpetuo silencio ^{/245} ao dito señor obispo, en pessõa do dito seu procurador, et ao dito procurador, en pessõa del, et a tódolos outros bispos et outre quenquer que d'aquí en deante foren teedores do dito préstamo de Çeboliño e de Lamela. Et todas estas ^{/246} cousas et cada húa delas julgo et

pronunçio per sentença defenytiua et, declarándoo, mando per sentença defenytiua que sseiam aguardadas ao dito Gonçaluo Pérez et a toda súa voz para senpre et a aquel ou aqueles que /²⁴⁷ foren teedores do dito lugar de Meende et en seu termjo.

Dada ffoy esta sentença em Ourense, nas casas do dito señor obispo, lúes, dez e sete días de março¹¹, era de mill¹ e tresentos et nouecenta et /²⁴⁸ dous anos¹.

Testemũyas que presentes foram: Rroý Gonçalues Tacanho, notario d'Ourense; Johán Gonçalues, ome do dito vigario; Martín de Montes, clérigo do coro; Garçia Martiis, ome do dito Gonçaluo Pérez; Lucas Eanes⁴⁵, rreytor da /²⁴⁹ ygleia de Lobães, que he no arçidiagado de Limya; Rroý Meéndez, clérigo de Padrooso, que he enno dito arçidiagado, et outros moytos.

Depoys destó, vijnte días d'abril, enna era sobredita, en presenza de mjn, Johán Fernández, notario /²⁵⁰ sobredito, et das testemũyas adeante escriptas, pareceron en juízo ante don Beltrán Beltránez, arçidiago de Baronçelle et vigario geeral do onrrado padre e señor don Johán, pola graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourense, /²⁵¹ o dito Gonçaluo Pérez do Mato, da húa parte, et Fernán Anes, procurador do dito señor obispo, en nome¹ del, da outra. Et o dito Gonçaluo Pérez rrecontou ao dito vigario todo o proçesso do pleito que passara entre el e o dito Fernán Anes, segundo /²⁵² está escripto et segundo passou per mjn, o dito notario, entre estas partes; o qual proçesso rrecontado, o dito Fernán Anes confessou que assý passara o dito pleito entre eles segundo o dito Gonçaluo Pérez rrecontara.

Et logo o dito Gonçaluo Pérez /²⁵³ pedío ao dito vigario, por rrasón que el era vigario gẽeral do dito señor obispo, que el visse o dito proçesso et a sentença que o dito Johán Gonçalues dera, et que per súa sentença julgasse ao dito Gonçaluo Pérez et a ssúa /²⁵⁴ voz todo aquilo que el auýa pedido en súa petiçón, et que posesse perpetuo silençio ao dito señor obispo et aos outros señores que d'aquí en deante fossen teedores do dito couto sobre aquelas cousas que lle auýan feyto embargo, segundo /²⁵⁵ el auýa pedido na dita pitiçom. Et o dito Fernán Anes, en nome do dito señor obispo, disse et pedío ao dito arçidiago [e]²² vigario sobredito que el visse o dito pleito et que o liurasse segundo achasse por dereito. Et o dito arçidiago e vigario /²⁵⁶ sobredito disse que el quería veer¹ et eysamynar o dito pleito que passara entre as ditas partes, et que quiría eysamynar o proçesso et testemũyo contiúdo en el et a sentença que o dito Johán Gonçalues dera, et que o liuraria segundo achasse /²⁵⁷ por dereito. Et assignou termjo aas ditas partes a que pareçessen ant'el a oýr sentença en outro día martes.

Testemũyas: Johán Ledo, rraçoeyro d'Ourense; Pero Fernandes e Garçia Anes, ómees do dito Gonçaluo Pérez.

O termjo viúdo, martes¹¹, /²⁵⁸ vijnte et hun día de abril, os ditos Gonçaluo Pérez et Fernán Anes parecerom ante o dito vigario et pedíronlle que desse sentença sobre aquilo que lle era pedido, segundo que ficara. Et o dito Beltrán Beltránez, arçidiago e vigario sobre/²⁵⁹ dito, disse que el vira a petiçom que o dito Gonçaluo Peres dera en este pleito et a contestaçón et rresposta do dito Fernán Anes et a proua que o dito Gonçaluo Pérez fesera

sobre aquilo que lle fora negado et todo o proceso do dito pleito, /²⁶⁰ et que uyra outrossy a sentenza que o dito Johán Gonçalves dera. Et auudo *conssello* diligentemente sobre todo, per sentenza definytiua julgou que o dito Gonçalo Peres prouou ben súa entençon et que deue a uer el e súa vós /²⁶¹ todo o contiúdo en súa pitiçon, et que o dito señor obispo nen outro bispo nen pessõa nũa, nen os que foren agora et d'aquí en deante teedores do dito préstamo de Çebolino e de Lamela, non deuen a fferer demanda nen embargo /²⁶² ao dito Gonçalo Pérez nen a ssúa vós sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada hũa delas, et pósolles perpetuo silencio sobr'elo. Et julgando per sentenza definytiua, confirmou a ssentença que en este feyto deu o dito Johán Gonçalves /²⁶³ en tódalas cousas et en cada hũa delas que enna dita sentenza sson contiúdas, et mandou que a dita sentenza fosse aguardada en todo ao dito Gonçalo Peres et a ssúa voz para senpre.

Esto foy en Ourense, ennas casas do dito /²⁶⁴ señor obispo, nos días et era sobreditos.

Testemũyas que presentes foron: Estéuão Peres, cóengo d'Ourense; Gonçalo Anes, morador en Ourense; Garçia Martiis, ome do dito Gonçalo Pérez.

Et eu, Johán Fernández, notario sobredito, que a todas estas cousas cha/²⁶⁵mado et presente foý et esta escriptura e sentenças en çima declaradas en miña presenza fiz escriuir, a pidimento do sobredito Gonçalo Peres do Mato, en quatro peles de purgemeo con esta en que uay escripta esta mĩa suscrip/²⁶⁶çón, ben e fielmente, e entre a cosedura d'entre hũa pel e outra desla çima ata juso desta escriptura, e aquí meu nome¹ e meu signal puge, que tal he.

[*Sinal*: Eu, Johán Fernandes, notario].

* No ms. indícase que foi *quinta ffeira*.

** No ms. indícase que foi *martes*.

*** O ms. consta de catro peles de pergamiño cosidas e en cada cosedura o notario puxo o seu nome e o sinal, tal como refire na suscripción o propio tabeliõn.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *p* leva o trazo de abreviatura de *pro* innecesariamente.

³ As letras *bos* están na entreliña.

⁴ As letras *mos et* están na entreliña.

⁵ O ms. está rompido.

⁶ Leva *or* na entreliña.

⁷ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁸ O *t* está escrito sobre un *e*.

⁹ O *c* leva unha cedilla raspada.

¹⁰ Falta o *s*.

¹¹ Leva o *a* sobrescrito.

¹² No final da palabra está raspado *ds̄*.

¹³ Falta o *n*.

¹⁴ Está na entreliña.

¹⁵ Escribiu primeiro *súa voz* e logo corrixiu en *súas voces*, con *es* na enteliña.

¹⁶ Está escrito *n̄om*.

¹⁷ Leva o segundo *a* sobrescrito.

- ¹⁸ Está escrito *ani*.
¹⁹ Falta o *c*.
²⁰ Está escrito *suarij*.
²¹ Falta un *L* para que a data sexa a correcta.
²² No ms. falta.
²³ Está escrito *rrobore*.
²⁴ Está escrito *priuado*.
²⁵ Está escrito “Rodrigo”.
²⁶ Está escrito *Lero*.
²⁷ Leva o primeiro *a* sobrescrito.
²⁸ Está escrito *mendeça*.
²⁹ Está escrito *confirma*.
³⁰ En CD 84 aparece “Diago” na sinatura.
³¹ Emprega a abreviatura de *us* co valor de *s*.
³² Hai un *i* borrado antes do *g*.
³³ Primeiro escribiu *vina* e logo corrixiu en *vinea*.
³⁴ Falta o *m*.
³⁵ O *d* está escrito sobre un *n*.
³⁶ Falta o *r*.
³⁷ Está escrito *n̄oibus*.
³⁸ Por erro de copia está escrito “Iohannis”, mais non se testemuña ningún monxe de Santa Comba con ese nome na data deste documento ou en datas próximas.
³⁹ Leva un trazo que cobre as letras *eeçia*.
⁴⁰ Está escrito *moas*.
⁴¹ Está escrito *da*.
⁴² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
⁴³ Está escrito *p̄ls*.
⁴⁴ Faltan as letras *er*.
⁴⁵ Está escrito *johāns*.

124

1354, marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]*. Ourense.

Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencia a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentenza Beltrán Beltránez, arcediogo de Baroncelle e vigairo xeral do bispo.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 70. Este documento é unha versión abreviada do anterior.

ED. *DACO*, 303-311.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 815.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Trabalho da viña*, 157; LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 438, n. 14;

PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*, 453.

Sábean quantos esta carta de sentença viren que en presenza de *mjn*, J[ohá]n¹ Fernández, notario público da cidade d’Ourense porla jgleia desse lugar, et das testemuyas

adeante escriptas, pareçeron e[n juí]zo² ante Johán Gonçáluez, tesoureiro da igreia d'Ourense /² et vigario geeral do onrrado padre e señor don Johán, pe[la graç]a¹ de Deus e da Santa Igleia de Rroma bispo d'Ourense, Gonçaluo [Pére]z¹ do Mato, viziño dessa çidade, da húa parte, et Fernán Eanes, auogado, viziño desse lugar, en nome³ /³ do dito señor obispo, cuio procurador era *per* húa procuraçón [escripta en]¹ papel et seellada do seelo do dito señor obispo, na qual [estaua na fin]¹ dela escripto o nome do dito señor obispo con súa [mão]², perlo poder da dita procuraçón, da outra parte.

/⁴ Et logo o dito Gonçaluo Pérez presentou ante o dito vigario hun estormento feito *per* Rroý Fernández, notario d'Ourense, e signado de seu signal, [segundo per el apareç]i¹a, no qual estormento o dito señor obispo mandaua ao dito vigario que sobre contenda que era entre /⁵ o dito señor obispo, da húa parte, et o dito Gonçaluo Peres, da outra, sobre rrazón do sennorío e jurdiçón do lugar de Meende et dos de[reitos e liberdades]¹ do dito lugar e de jantar que lle demandaua o prestameiro que teuesse o préstamo de Çeboliño, /⁶ o qual señorío e jurdiçón e liberdades e dereitos o dito Gonçaluo Pérez dizía que eran seus e lle perteeçían de dereito, por rrazón que o dito lug[ar de Meende]¹ era seu, et por rrazón que o dito señor obispo era parte en este feito, por quanto o préstamo de /⁷ Çeboliño era seu e de súa igreia et dizía que lle perteeçían a el e aa dita súa igreia o dito señorío e jurdiçón e dereitos e iantar; et por esta [contenda see]r¹ partida e liure *per* dereito, o dito señor obispo cometeu este pleito ao dito thesoureiro que, así /⁸ como³ seu vigario geeral, oysse o dito Gonçaluo Peres con o dito Fernán Eanes, seu procurador, e u[isse o]¹ dereito d'ánballas partes e liurasse este feito ontr'eles segundo achass[e por dereito]¹. Et o dito thesoureiro rreçebeu a dita comisón e disse que liuraría o dito pleito segundo acha/⁹se por dereito, et mandou aos ditos Gonçaluo Peres e Ffernán Eanes que pareçessen ant'e[l por]lo¹ dito pleito adeante a día çerto que lles para esto foy asignado.

[Et a esse]¹ termío, os ditos Gonçaluo Peres e Fernán Eanes presentes en juízo ante o dito tesoureiro vigario sobre/¹⁰ dito, o dito Gonçaluo Peres proposso súa demanda *per* escripto contra o dito Ffernán [Eanes]¹, procurador do dito señor obispo, en esta guisa: que como³ don Affonso, enperador de toda Espanna, con dona³ Rrica, súa moller, e con seus fillos rreys, desse /¹¹ en doaçón ao moesteiro de Santa Coonba de Naues e aos mongies desse lugar para senpre o lugar de Meende con todos seus dereitos e perteenças et jurdiçón que y auía, et esto lles desse *per* seu priuilegio bullado. Et depois desto o prior /¹² et o conuento do dito moesteiro aforassen a don Estéuoo Páez, çidadão d'Ourense, et a donna Oufémea, súa moller, e a toda súa uoz para senpre, *per* carta feita *per* notario, o dito lugar de Meende por foro çerto que por el auían a auer, et lles /¹³ dessén e aforasen a elles e a toda súa uoz o dito lugar con todas súas perteenças e con todo o dereito et señorío que y auían e lles perteeçía. Et os ditos don Estéuoo Páez e súa moller et seu fillo Maçía Estéueez depois deles e seus suçesores te/¹⁴uessen e pesuýsen o dito lugar et husasen dos ditos dereitos e sennorío e jurdiçón. Et como³ ao dito Gonçaluo Peres perteeçesse e perteeçer deuesse de dereito o dito lugar de Meende con todos seus dereitos e perteenças *per* título que dizía que del auía, /¹⁵ et lle perteeçesse e perteeçer deuesse outrosí todo o señorío e jurdiçón rrayal do dito lugar, por rrazón da dita doaçón que dela fora feita ao dito moesteiro

et porlo aforamento que o dito moesteiro ffezera aos ditos don Estéuoo Páez e súa moller e a toda súa uoz /¹⁶ para senpre; et lle perteeçesse outrosí a el e a súa uoz os ditos dereitos e señorío et jurdiçón por rrazón que dizía que husaran delles seus anteçesores. Et disso que como³ el contendesse en juízo con o dito Fernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en nome del, sobre rra/¹⁷zón das teegas de çeuada e galinnas que demandauan aos moradores do dito lugar et sobre rrazón da loytosa, quando y acaesçia, as quaes o dito Gonçaluo Peres demandou para si e para súa uoz, porque dizía que lle perteeçían de dereito; os quaes dereitos /¹⁸ dizía que lle enbargaua o prestameiro que tijña o préstamo de Çeboliño e de Lamela e o moordomo que y andaua porlo dito señor obispo. Et como³ fosse dada sentença porlo dito Gonçaluo Peres e contra o dito procurador, enna qual sentença lle fora julgado que lle perteeçia e deuía a auer /¹⁹ el e toda súa uoz as ditas teegas de çeuada e galiñas de cada ano³ para senpre et a loytosa quando acaesçesse. Et porque el protestara, enna súa pitiçón que dera contra o dito Fernán Eanes e ao pé da sentença, que cada que achasse que lle máis dereitos perteeçían enno dito /²⁰ lugar, que protestaua que os podesse demandar e auer. Et diso enna dita pitiçón que como³ a el perteeçesse e perteeçer deuesse de dereito todo o sennorío e jurdiçón rrayal do dito lugar de Meende con todos seus dereitos e perteenças, por rrazón da dita doaçón que o dito /²¹ enperador del ffezera. Et porque o aforamento que do dito lugar fora ffeito aos ditos don Estéuoo Páez e súa moller e a súas uozes lle perteeçesse outrosí, por rrazón que o gaañara e ouuera depois per justo e uerdadeiro título, e por ende lle perteescan e deua a auer e /²² leuar os ditos dereitos e husar do dito señorío e jurdiçón rrayal, pois que os teuer[an e leu]aran¹ e deles husaran sseus anteçesores que o dito lugar de Meende teueran e pesuýran ante ca el, segundo dito auía. Et disso o dito Gonçaluo Pérez que a el era dito que o dito señor /²³ obispo, como³ prestameiro que ten o señorío do couto de Çeboliño e de Lamela, ou seus [moo]rdomos¹ ou outro algúñ que teuer o dito préstamo, que lle querían enbargar e enbargauan os ditos dereitos e señorío e jurdiçón do dito lugar ou parte delles.

Por ende disso que pidía ao /²⁴ dito vigario que per súa sentença defenitiua declarasse o dito señorío e dereitos e jurdiçón rrayal do dito lugar que deuen aa seer do dito Gonçaluo Peres e de súa uoz para senpre, et que o dito señor obispo nen outre que teuer o dito préstamo que lles non deue fazer enbargo sobr'elo. Et outrosí /²⁵ lle pidío que declarasse que enbargo que algúas uezes fora feito aos moradores do dito lugar de Meende perlos moordomos do dito couto, por ajuda de diñeiros que pidían aos moradores do dito lugar para pagar iantar ao prestameiro que teuesse o dito préstamo, que os non /²⁶ deuían a auer nen deuía aa seer posto cárrega nen peyto nen tributo nehũ perlo dito lugar e moradores del e de seu térmjño, saluo aquel que o dito Gonçaluo Peres ou súa uoz y posesse, pois que o dito lugar de Meende e dereitos e señorío e jurdiçón era /²⁷ do dito Gonçaluo Peres e de súa uoz, et que o dito señor obispo nen outre nihún que agora nen d'aquí en deante fosse teedor do dito préstamo, nen os moordomos que y andassen nen outra pesoa nihúa, non ffezessen chamo nen enbargo a el nen a súa uoz nen aos mo/²⁸radores do dito lugar e de seu térmjño nen a nehún deles sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada húa delas. Et pidío ao dito vigario que sobre as ditas cousas e sobre cada húa delas posesse perpetuu silenciũ ao dito procurador, en pesõa do dito sen/²⁹ nor obispo, et

a tódolos outros bispos e outre quenquer que foren teendores do dito préstamo, agora e d'aquí en diante. Et esto pidío ao dito uigario que o decla[ra]se⁴ e julgasse todo *per* súa sentenza, declarándoo et julgándoo ao dito Gonçaluo Pérez e a súa voz /³⁰ para senpre.

Da qual pitiçón o dito Ffernán Eanes, procurador sobredito, pidío o tralado e termño para rresponder. E ao día que lle para elo foy asignado, o dito Ffernán Eanes fezo sua contestaçón *per* escripto, enna qual negou toda a pitiçón do dito Gonçal/³¹uo Peres segundo que era posta, saluo que diso que cría e era çerto que o dito lugar de Meende era do dito Gonçaluo Peres. Et o dito Gonçaluo Peres obrigouse a prouarlo et foy sobr'elo rreçebudo juramento de calupnja das partes segundo forma de dereito.

/³² O qual juramento rreçebudo das partes, o dito Gonçaluo Peres deu seus artigos e, ennas produções que lle foron asignadas perlo dito uigario, o dito Gonçaluo Peres presentou hñu priuilegio escripto en purgemeo, rrodado e bullado en fios de seda do seelo del rrej /³³ don Ffernando, et presentou hñu tralado de hñá carta escripta en purgemeo feita *per* Rruý Fernández, notario d'Ourense, e signada de seu signal, segundo *per* ella apareçía. Et outrosí presentou outra carta escripta en purgemeo ffeita *per* Bernal /³⁴ Peres, notario que foy d'Ourense, et signada de seu signal, segundo *per* ella apareçía. Et outrosí diso que daua en proua en este pleito ho original do proçesso que fora ffeito e pasara *per* mjn, notario, enno pleito que ouuo con o dito procurador sobre rrazón das /³⁵ teegas de çeuada e galiñas do dito lugar de Meende. Et presentou súas testemuyas ante o dito vigario nas ditas produções, as quaes foron ajuramentadas en presenza do dito Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, das quaes eu, notario, rreçe/³⁶bí o testemuyo. Et foron publicados os ditos priuilegio e cartas e o dito proçesso e os ditos das ditas testemuyas ao termño que para ello foy asignado; et ante da publicaçon, o dito Ffernán Eanes protestou de dizer contra as ditas testemuyas nos ditos e nas pe/³⁷soas.

Os quaes ditos priuilegio e cartas e proçesso e os ditos das ditas testemuyas publicados, o dito Gonçaluo Peres diso que el, perlo dito priuilegio e cartas e proçesso e testemuyas que dera en proua sobre aquilo que pidira en súa pitiçón e que lle fora negado perlo dito /³⁸ Ffernán Eanes, que el auía ben prouada súa entençón quanto abastaua, et pidío ao dito vigario que así o julgasse e pronunçiasse *per* súa sentenza e que julgasse outrosí que esse dito Gonçaluo Peres deuía a auer aquilo que auía pidido en súa pitiçón. Et se o dito Gonçaluo /³⁹ Peres, perlo dito priuilegio e cartas e proçeso e testemuyas que dera, auía prouado súa entençón quanto abastaua ou non et se deuía a auer aquilo que auía pidido en súa pitiçón ou non, diso que conclúya e pidía sentenza. Et o dito Ffernán Eanes, procurador /⁴⁰ do dito señor obispo, en nome³ del, diso que o dito Gonçaluo Peres, perlo dito priuilegio e cartas e proçesso e testemuyas que dera, non prouara súa entençón nen deuía a auer aquilo que pidira en súa pitiçón. Et se prouara súa entençón ou non e deuía a auer aquilo que pidira /⁴¹ en súa pitiçón ou non, diso que conclúya e pidía sentenza. Et ánbalas partes, *per* quanto auían dito e rrazñado, concluíron e pidiron sentenza.

Et o dito vigario asignou termño para dar sentenza et, ao termño que para elo foy asignado, os ditos Gonçaluo Peres et /⁴² Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, presentes ante o dito vigario, (et) pidiron logo ao dito vigario que desse sentenza no dito

pleito, segundo lle auían pidido e o termño rrequiría. Et o dito vigario, a pidimento das ditas partes, deu logo e leo *per* si húa sen/⁴³tença en escripto, feita en esta maneira:

Eu, Johán Gonçáluez, tesoureiro et vigario et juíz sobredito, vista a pitiçón que o dito Gonçaluo Peres ante mjn proposo contra Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en pesõa del, et vista a rresposta e contestaçón /⁴⁴ que o dito Ffernán Eanes ffezo en rrespondendo aa dita pitiçón, a dela *per* confesón e dela *per* negaçón. Et visto hũu priuilegio bullado e confirmado *per* que don Affonso, enperador de toda Espanna, deu o lugar de Meende, con todos seus dereitos e perteenças et se/⁴⁵nnorío et jurdiçón rreal que y auía, ao moesteiro de Santa Coonba de Naues. Et vista húa carta feita *per* notario *per* que o prior e conuento do dito moesteiro deron o dito lugar a foro a don Estéuoo Páez e a dona³ Oufémea, súa moller, /⁴⁶ que foron, e a todos seus suçesores *para* senpre, con tódoslos dereitos e señorío que auían enno dito lugar, por tributo çerto que por el an a dar de foro ao dito moesteiro. Et visto o título que o dito Gonçaluo Peres ha do dito lugar *per* que é seu e lle perteesçe, con tó/⁴⁷doslos dereitos e señorío que á no dito lugar, *per* compra que del ffez. Et visto o proçesso e testemuyo que foy tirado e ouuo enno pleito que o dito Gonçaluo Pérez ouuo con o dito Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en nome³ del, sóbre la loytosa e teegas de /⁴⁸çeuada e galiñas que demandauan aos moradores do dito lugar. Et vista a enterruçón que foy feita perlo arçidiago don Gonçaluo Núñez de Nóoua, seendo prestameiro do dito préstamo de Çeboliño e de Lamela, por rrazón da loytosa e teegas de çeuada et /⁴⁹galinnas que leuou *per* força dos moradores do dito lugar de Meende e dereitos que enbargou, porque acho perlos ditos das *testemuyas* que foy feita a dita jnturruçón *per* força, et acho outrosí que esta força foy desffeita *per* mandado del rrey et que Gómez /⁵⁰Lourenço, cuio entón era o dito lugar de Meende, que foy tornado en súa posisión segundo esteueron seus antecesores. Et vistas as *testemuyas* que o dito Gonçaluo Peres ante mjn deu *para* prouar súa entençón sobre aquilo que lle foy negado. Et visto o que da parte /⁵¹do dito Fernán Eanes, procurador, foy dito e rrazõado contra a dita proua, et aquilo que o dito Gonçaluo Peres disse e rrazõou contra as rrazões do dito Ffernán Eanes en este feito, ata que concluíron e pidiron sentença.

Pleito contestado et concluso, juramento /⁵²de calupnia rreçebudo, auudo consello con ómees boos e leterados, día asignado *para* dar sentença, as partes presentes e sentença demandantes, seendo en lugar de julgar, *per* sentença defenitiua en este escripto julgando, pronunçio que o dito /⁵³Gonçaluo Peres prouou ben súa entençón quanto abasta e o contiúdo na súa pitiçón. Et julgando *per* sentença defenitiua, mando e declaro que todo o señorío rreal e jurdiçón e dereitos do dito lugar de Meende con sas perteenças que perteeçen /⁵⁴e deuen seer *para* senpre do dito Gonçaluo Peres e de súa uoz, et que o dito señor obispo, *per* si nen *per* seus moordomos que seian postos enno dito couto nen *per* outre nihún nen outra pessoa nihúa, non deuen a enbargar ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz o dito señorío /⁵⁵et jurdiçón e liberdades e dereitos do dito lugar nen dos moradores enno dito térmjño nen de parte deles. Et outrosí julgando *per* sentença defenitiua, mando e declaro que enbargo ninhún non deue seer ffeito ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz nen

aos moradores do /⁵⁶ dito lugar por ajuda de diñeiros de iantar *para* o prestameiro que teuer o dito préstamo, nen deue seer posto peyto *nen* carga *nen* tributo *nihún* *enno* dito lugar de Meende *nen* *ennos* moradores del, saluo aquel que y poser o dito Gonçaluo Peres ou súa uoz; et /⁵⁷ que o dito señor obispo, *per* si *nen* *per* outre *nen* os que foren teedores do dito préstamo *nen* outra pesoa *nihúa*, *non* deuen fazer embargo *nen* demanda *ninhúa*⁵ ao dito Gonçaluo Peres *nen* a súa uoz *nen* aos moradores do dito lugar *e* termño *nen* a cada *hun* deles sobr'esta /⁵⁸ rrazón. Et sobr'esto todo poño perpetuu silenciú ao dito señor obispo, en pesoa do dito seu procurador, *e* ao dito procurador, en pesoa del, et a tódolos outros bispos *e* a outre quenquer que d'aquí en deante foren teedores do dito préstamo de Çeboliño *e* de /⁵⁹ Lamela. Et todas estas cousas *e* cada húa delas julgo *e* pronunçio *per* sentença defenitiua et, declarándoo, mando *per* sentença defenitiua que seian guardadas ao dito Gonçaluo Peres *e* a toda súa uoz *para* senpre *e* a aquel ou aqueles que foren /⁶⁰ teedores do dito lugar de Meende *e* en seu término.

Dada foy esta sentença en Ourense, nas casas do dito señor obispo, lúes, dez *e* sete días de março, era de mill³ *e* trezentos *e* nouenta *e* dous annos.

Testemuyas que presentes foron: /⁶¹ Rroý Gonçalues Tacaño, notario d'Ourense; Johán Gonçalues, ome³ do dito vigario; Martín de Montes, clérigo do coro; Garçia Martiñs, ome³ do dito Gonçaluo Peres; Lucas Eanes⁶, rreitor da igreia de Lobães, que é no arçidiagado de Limja; Rroý Meéndez, clérigo de Padro/⁶²so³, que é no dito arçidiagado, *e* outros moytos.

Depois desto, vijnte días de abril, enna era sobredita, en presenza de mjn, Johán Fernández, notario sobredito, *e* das *testemuyas* adeante escriptas, pareçeron en juízo ante don Beltrán Beltranes, arçidiago de Baronçelle /⁶³ et vigario geeral do onrrado padre *e* señor dom Johán, porla graça de Deus *e* da Santa Igreia de Rroma bispo d'Ourense, o dito Gonçaluo Peres do Mato, da húa parte, et Ffernán Eanes, procurador do dito señor obispo, en nome³ del, da outra. Et o dito Gonçaluo Peres rrecon/⁶⁴to ao dito vigario todo o proçesso do pleito que pasara entr'el *e* o dito Ffernán Eanes, segundo está escripto *e* segundo passou *per* mjn, o dito notario, entre estas partes; o qual proçesso rrecontado, o dito Ffernán Eanes confesou que assí pasara o dito pleito entr'eles segundo /⁶⁵ que o dito Gonçaluo Peres rrecontara.

Et logo o dito Gonçaluo Peres pidío ao dito vigario, por rrasón que el era vigario geeral do dito señor obispo, que el uisse o dito proçesso *e* a sentença que o dito Johán Gonçalues dera, *e* que *per* súa sentença julgasse ao dito Gon/⁶⁶çaluo Peres *e* a súa uoz todo aquilo que el auía pidido en súa pitiçón, et que posesse perpetuu silenciú ao dito señor obispo *e* aos outros que d'aquí en deante fossen teedores do dito couto sobre aquelas cousas sobre que lle auían feito embargo, segundo que el /⁶⁷ auía pidido na dita pitiçón. Et o dito Ffernán Eanes, en nome³ do dito señor obispo, disso *e* pidío ao dito arçidiago *e* vigario sobredito que el visse o dito pleito *e* que o liurasse segundo achasse por dereito. Et o dito arçidiago *e* vigario sobredito disso que el quería /⁶⁸ ueer *e* eisaminar o dito pleito que passara entre as ditas partes, *e* [que]⁷ quería eisaminar o proçesso *e* testemoyo en el contiúdo et a sentença que o dito Johán Gonçaluez dera, *e* que o liuraría segundo achase por

dereito. Et asignou termño aas ditas partes a que pa⁶⁹reçessen ant'el a oír sentença en outro día martes.

Testemoyas: Johán Ledo, rraçoeyro d'Ourense; Pedro Fernandes et Garçía Martiis, ómees do dito Gonçaluo Peres.

O termño viúdo, martes, vijnte e hun día do dito mes de abril, os ditos Gonçaluo Peres et /⁷⁰ Ffernán Eanes pareçeron ante o dito vigario e pidíronlle que desse sentença sobre aquilo que lle era pidido, segundo que ficara. Et o dito Beltrán Beltránez, arçidiago et vigario sobredito, disse que el vira a pitiçón que o dito Gonçaluo Peres dera en este /⁷¹ pleito et a contestaçón e rresposta do dito Ffernán Eanes et a proua que o dito Gonçaluo Peres fizera sobre aquilo que lle fora negado e todo o processo do dito pleito, et que vira outrosí a sentença que o dito Johán Gonçáluez dera. Et auudo consello dili/⁷²gentemente sobre todo, per sentença deffenitiua julgou que o dito Gonçaluo Peres prouou ben súa entençón et que deue a auer el e súa uoz todo o contiúdo en súa pitiçón, et que o dito señor obispo nen outro bispo nen pesõa nenhúa⁵, nen /⁷³ os que foren agora e d'aquí a diante teedores do dito préstamo de Çeboliño e de Lamela, non deuen a fazer demanda nen enbargo ao dito Gonçaluo Peres nen a súa uoz sóbrelas cousas sobreditas nen sobre cada húa delas, et pósolles perpetuu /⁷⁴ silenciú sobr'elo. Et julgando per sentença defenitiua, confirmou a sentença que en este pleito deu o dito Johán Gonçáluez en tódaslas cousas e cada húa delas que enna dita sentença son contiúdas, et mandou que a dita sentença fo/⁷⁵sse aguardada en todo ao dito Gonçaluo Peres e a toda súa uoz para senpre.

Esto foy en Ourense, nas casas do dito señor obispo, nos días e era sobreditos.

Testemoyas que presentes foron: Estéuuo Peres, cóengo d'Ourense; Gonçal/⁷⁶uo Eanes, morador en Ourense; Garçía Martiis, ome³ do dito Gonçaluo Peres.

Et eu, Johán Fernández, notario sobredito, que a todas estas cousas presente foý et estas sentenças en çima declaradas con miña mão escriuí /⁷⁷ a pidimento deste sobredito Gonçaluo Peres et meu nome³ et meu signal aquí puge, que tal he |Sinal|.

* No ms. indícase que foi *martes*.

¹ O ms. está rompido.

² No ms. non se le.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Está escrito *declase*.

⁵ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ Está escrito *iohn̄s*.

⁷ No ms. falta.

125

1357, maio 27. Ourense.

D. Xoán, bispo de Ourense, confirma un aforamento feito polo prior e o convento de Santa Comba de Naves ao cóengo Afonso Pérez de Santa Mariña sobre unhas herdades en Casteadona.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras XXI, 95.

ED. DACO, 312-313.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 831.

REF. LÓPEZ, *BCMO*, X, 42 nota 1, 44.

Nos, Johannes, Dei gratia episcopus auriensis, jnformati et certificati quod /² aforamentum factum per priorem et conuentum monasterij Sancte /³ Columbe de Naues nostre diocesis, quod fuit factum Alfonso Petri de /⁴ Sancta Marina, canonico nostro, de hereditatibus que sunt in loco de Castia/⁵dona pro foro octo librarum annuatim soluendo [pre]dicto¹ priori et /⁶ conuentu, est et fuit factum propter vtilitatem [et necessitat]em¹ ineui/⁷tabilem dicti monasterij. Necnon etiam quod pro[pter dictam]¹ necessitatem, /⁸ fuit facta solucio et satisfacio de d[ict]o foro pre[fat]o¹ priori et /⁹ monasterio pro XX^{ti} annis.

Jdcirco prefato [aforam]ento¹ per dictum prio/¹⁰rem et conuentum facto et solucioni pro dicto tempore XX^{ti} annorum /¹¹ iam facte per dictum Alfonsum Petri ex carta premissa autoritatem nos/¹²tram prebemus pariter et assenssum, jn cuius rei testimonium /¹³ hanc presentem cartam fieri fecimus sigilli nostri pendentis /¹⁴ munimine roboratas.

Datum Aurie, XXVIJ die menssis /¹⁵ madij, anno Dominj M^o CCC^o LVIJ^o.

/¹⁶ Nós, el obispo.

¹ O ms. está rompido.

126

1358, xullo, 12.

O prior Vasco Rodríguez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Fernández, dito Rrugel, á súa muller Costanza Ares e a unha voz o casal do Pazo en Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1288.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 1288.

REF. DURO, *Naves*, 152-153.

Jn Dei nomine, amen. Sábbeam¹ quantos esta carta uiren como¹ nós, dom Vaasco Rrodrigues, prior do moesteiro /² de Santa Coonba de Naues, [e]² oo conuento desse meesmo lugar damos a fforo a uós, Ffernán /³ Fferrnandes, dito Rrugel, e aa uossa moller¹ Costança Ares e aa húa uoz apús uosso finamento d'anbos, /⁴ qual de dereyto ouuer d'erdar

os uossos bñes que sseian de parte do dito Ffernán Ffernandes, *conuén* /⁵ a ssabber, o nosso casal do Paaço¹, que he³ ssub syno de Ssam Julliãao de Rribela, o qual uós agora /⁶ traiedes a iur e aa mñao; o qual uos afforamos con todas súas perteenças e entradas e sseydas, /⁷ per uquer que as aia e de dereyto deua a auer, per tal *condiçón* que o laudes e paredes ben, como¹ non /⁸ deffalesca per mñgoa de lauor e de bño paramento. Et darnos edes del cada ano¹ a rrenda sse/⁹gundo que sse contén enna carta per que uolo afforou Gonçaluo Peres, prior que ffoy do dito mñesteiro, nosso ante/¹⁰çessor, segundo oora dades.

Et non uenderedes nen enpinoradedes este dito casal nen par/¹¹te del ssem mandado do dito moesteiro a nehñu home nen moller¹ ffillos d'algo nen de tr/¹²as muro nen de rreligiosa pessõa. Et sse o per uentura quisserdes uender ou deytar, ante /¹³ao¹ dito m[o]esteiro⁴ ca a outre pelo justo preço; et se o o dito mñesteiro non quisser, entón o uendede /¹⁴ou deytade a atal⁵ pessõa onde o moesteiro aia o sseu ben pagado.

Et eu, o dito Ffernán /¹⁵ Ffernandes, assý rreçéboo o dito casal pelas *condições* que ssom *contñúdas* ennas ditas cartas, tan/¹⁶bén por mñ como¹ pola dita mña moller¹ e pola dita uoz, e obliigo os meus bñes gñanados /¹⁷ [e]² por gñañar⁶ a pagar em cada hñu ano¹ a rrenda que ey de dar do dito cassal ao dito /¹⁸ moesteiro.

Quem este preito britar, peite á outra parte em pena çem *morauidis* da bña moeda⁷ /¹⁹ et aa¹ uoz del rrey outros tantos¹, e esta carta fique firme e ualla en súa rreuor.

/²⁰ Ffeyta a carta enno dito moesteiro, doze días de jullyo, era de mill¹ e tresentos¹ e no[ucenta]⁸ /²¹ et sseys anos¹.

Testemuyas que fforom presentes: o dito prior, Gómez Anes, Johán Paradela, monges /²² do dito m[o]esteiro⁴; Johán Ffernandes, Johán Gonçalues, Sauaschãao Rrodrigues, omes do dito prior, e /²³ outros.

Et eu, Ffernán Anes, monge e notario do dito mñesteiro, que a esto presente ffoy e /²⁴ esta carta per meu mandado ffige escriuir en mñña presença e meu nome /²⁵ e ssynal aquí ffige en testemuyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está na entreliña.

⁴ Falta o o.

⁵ Está escrito *aa tal*.

⁶ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁷ Está escrito *mon^a*.

⁸ No ms. non se le.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan para sempre a Maior Eanes, Diego López, Domingos López e Álvaro López, irmáns e criados de Lopo Eanes, monxe de Celanova, e fillos de Maior Domínguez, o lugar de Cacabelos en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2765.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2765.

REF. DURO, *Naves*, 153.

Jn [nomine]¹ Dey, amen. Sábbean quantos esta carta viren como² nós, don Afonso Pérez, prior ² do moesteyro de Santa Conba de Naues, e (e) o conuento dese meesmo lugar, seen/³do juntados enno cabído do dito moesteyro, segundo que o auemos de huso e de custume ⁴ de se fazer, aforamos et arrendamos³ a uós, Mayor Eanes, filla de Moor Domingues, ⁵ morador enno Outeyro⁴, et a uós, Diego López, Domingo López et Áluaro López, ⁶ todos yrmãos et criados de Lopo Eanes, monge de Çellanoua, et fillos da dita ⁷ Moor Domingues, et a todos vosos fillos et netos et bisnetos, et se algúas dest/⁸as vozes moreren sen semede, que se torne enno outro, et se o pustrimeyro de uós morer ⁹ sen semeda, fiquen a outras tres uoses apús el que perteenscan ao lynagen de Johán ¹⁰ Peres de Costa de Monte, o noso lugar de Cacauellos con todas súas entradas et seý/¹¹das et pertenenças, per huquer que uaan et lle pertenscan, a monte e a fonte, sub signo² de ¹² Santo Estéuão d'Untes, exente o que a outren está aforado.

Conuén a saber, per tal condicón que o ¹³ lauredes et (e) o paredes ben a todas partes, que non desfallesca per míngoa de lauor et ¹⁴ de boo paramento, et que nos diades del de cada hun ano² a quarta parte dos froytos ¹⁵ que Deus en el der, a composta ena vña, se a collerdes, et (e) o viño enno lagar, to/¹⁶do pello noso ovençal que teuer a uistiaria ou per noso moordomo en pat e en saluo, ¹⁷ o qual proueerdes de comer et de beber comunalmente mentre eses froytos co/¹⁸lerdes. Et por nabal et por froyta et por chousa et por liño daredes ¹⁹ cada ano² quatro libras de brancos por día de San Martino por dereytura. Et uós, a dita ²⁰ Mayor Eanes, et os sobreditos et as ditas uoses seeredes mandados et obedientes ao ²¹ dito moesteyro con tódolos seus dereytos. Et uós e as ditas uoses daredes cada húa de ²² uós ao dito moesteyro çinco soldos de leoneses por loytosa ou a contía delles, et húa quarta ²³ de boo viño por día de Santa Conba.

Et se ouuerdes de vender ou d'enpenar ²⁴ ou por vosas almas dar ou aniuersario pøer, dallo ao dito moesteyro ante ca a outro ²⁵ nihún pollo justo preso; et se o do moesteyro non quiseren en nehúas destas condições, entón vende/²⁶de ou enpeñade a atal ome² que conpria e pague tódolos seus dereytos ao dito moesteyro, pero que non ²⁷ seia ome² nen moller fillos d'algo nen rreligiosa pesoa nen de tras muro, ante seia ²⁸ semeldúe de uós.

Quen este pleyto britar, peyte á outra parte que o agardar çen ²⁹ morauidis da boa moeda et á uós del rrey outros tantos, et a carta fique en seu ³⁰ rreuor firme et ualla.

Feyta a carta enno dito moesteyro, vinte días do mes de março, era de ³¹ mill² et tresentos e nouenta e noue anos².

Testemoyas: o dito prior e frey Garçia Trançada, fra/³²de, e o dito Lopo Eanes, monie, et Johán Ferreyro et Vaasco Peres do Caril et outros.

Et /³³ eu, Ffernán Peres, monge e notario do dito moesteyro, a esto presente foý et per mandado das ditas /³⁴ partes esta carta escripuj et meu nome e meu signal y puge en teste/³⁵moyo de uerdade, que tal est |Sinal|⁵.

¹ Está escrito iē.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito sobre raído.

⁴ Está entreliñado o texto seguinte: “conuén (a-sab^r) a saber, o noso lugar de Cacauellos, o qual orra ten Lopo Eanes a jur / e a mão, per tal condiçón que nos dedes del cada año XX libras desta moeda husáuel”.

⁵ Despois do sinal está escrito o seguinte texto: “Arrendado do dito moesteyro, pero este dito lugar vos aforamos e arrendam[os ao se]ymento do dito Lopo Eanes / ou dante se súa voontade for”.

128

1362, abril, 14.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Pérez, á súa muller Tareixa Afonso e a tres voces o casar do Carril en San Mamede de Palmés, a herdade das Bouzas e a leira do Bouzo en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 1719.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 1719.

[Jn Dei]¹ nomine, amen. Sábean quantos esta carta viren como² nós, don Affonso Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesmo lugar, seendo /² juntados en noso cabídeo per canpaa tanjuda, segundo que o auemos d’uso e de custume de sse ffaçer, damos a fforo a uós, Johán Peres, morador no Caril, e a uosa muler /³ Tereyga Affonso e a uosas tres voses, húas enpús outras, quaes o pustrimeyro de uós nom[ẽ]ar³ a seu ffinamento, et sse as non nomeardes, que seian quaes de dereyto ouueren /⁴ d’erdar os vosos bẽes e que non seian de mayor degrao² de liñagen ca uós, conuén a saber, o noso casal do Caril, o qual uós agora tragedes a jur e a mão, a /⁵ monte e a ffonte, con entradas e seýdas, per huquer que as aya e de dereyto deua auer, ssub sygno de San Mamede de Palmés, yxente ende o que a outren está aforado.

Per /⁶ tal condiçón que nos diades del en estes det anos² primeyros que ueen a quarta parte de pan e de vjño, se o y fferdes. Et estes ditos det anos anos² pasados, daredes uós e as ditas vo/⁷sas voses terca de pan e de vjño, o pan na eyra e vjño no lagar, todo pelo nosso moordomo en pat, o qual proueades de comer e de beber mentre estes ffroytos colerdes. /⁸ Et lauraredes e manteredes per uós ou per outren, como² non desfallesca por mýngo de lauor e de bõ paramento. Et daredes cada ano² por dereytura por a /⁹ festa de San Martino vjnte par de djneyros brancos desta moeda⁴ husáuel de noso señor el rrey don Pero ou a contía delles. Et sseeredes vasalos seruentes e obedientes /¹⁰ a nós e ao dito nosso moesteyro ssen outro senorío njnhún⁵.

Jten uos afforamos a nossa herdade das Bouças que yat a par da çerca da nossa granja da Saseda, que a /¹¹ lauredes e paredes ben et dedes dela vós e as ditas vosas voses

quarta parte de tódolos ffroytos que y *Deus* der et dísemo ao thesouro, todo ^{/12} pelo dito noso moordomo como² dito he.

Jten uos aforamos a nosa leyra do Bouço que jat en Ontes, figresía de Santo Estéuão, a qual agora [está er]ma⁶, ^{/13} como² parte pelas Moradillas et parte con o bouço de Lopo Eanes et parte pella herdade da Cappella et parte pella herdade de Johán (?) [...]⁶. ^{/14} Esta dita herdade vos afforamos per tal *condición* que a chantedes de vjña en estes primeyros quatro anos² que ueen, et que a lauredes e paredes ben [a todas par]tes⁶ ^{/15} de lauor e de bõo paramento. Et darnos edes dela a nós² e ao dito noso moesteyro vós e as ditas vosas voses a quarta parte do [vjño que *Deus* y der]⁶, ^{/16} o vjño no lagar e a conposta na vjña, todo pello dito noso moordomo en pat, o qual proueades de comer e de beber como² dito he. Et uós non chan/¹⁷tando a dita leyra de vjña como dito he, o dito moesteyro a [possa]⁷ rreçeber per súa aoutoridade (*sic*). Et nós, o dito prior, por nós e polo noso moesteyro, nos obli[g]amos⁸ a en/¹⁸parármovos e defendermos a uós e as ditas vosas voses con a dita leyra a dereyto.

Et uós e as ditas vosas voses se ouuerdes de uen/¹⁹der ou d'enpeñar ou polas vosas almas dar ou aniuersario poer, ante ao dito moesteyro ca a outro njhún polo justo preço; et se o do moesteyro ^{/20} non quiseren en njhúas destas *condições*, entón uendede o[u]⁹ subpeñorade a atal pesõa que seia semeldũe de uós, pero que non seia ome² [njn muler]⁶ ^{/21} ffillos d'algo njn ome² de tras moro njn rreligiosa pesõa, mays seia atal que nos faça e conpria tódolos dereytos [e dereyturas das]⁶ her/²²dades que se en esta dita carta *contén*.

Quen esta carta britar, peyte á outra parte que a gardar çen *morauidís* da bõa moeda⁴ e á uós [del rrey]⁶ ^{/23} outros tantos, e a carta ffique ffirm e vala en seu rreuor.

Feyta a dita carta enno dito moesteyro, *XIIII*^c días d'abril, era de mill [e qua]tro[çentos]⁶ ^{/24} anos².

Testemoyas que presentes fforon: Ssauaschão Rrodrigues e Johán Eanes, juýs, e Johán Fferreyro; ffrey Garçía Trançada, *conffeso*, et outros.

^{/25} Et eu, Ffernán Peres, monie e notario do dito moesteyro, a esto presente ffoý e per mandado das ditas partes esta carta escripuj e en ella meu nome ^{/26} e meu sygnal y puge en testemoyon de verdade, que tal est [*Sinal*].

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Falta o e.

⁴ Está escrito *mon*^a.

⁵ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ No ms. non se le.

⁷ No ms. falta.

⁸ Está escrito "oblidamos".

⁹ Está escrito *ob*.

1363, maio, [...]. Ourense.

Gonzalo Tato propón a Rodrigo Lourenzo que arrende as propiedades que herdou Gómez Anes (?), sobriño de Gonzalo Tato e fillo de Xoán Miguez da Silva, e que sobre ese arrendamento lle faga un préstamo para pagar parte das débedas que deixou Xoán Miguez. Rodrigo Lourenzo acepta e Gonzalo Tato faille unha carta de renda sobre esas herdades.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 3.

Era de [mil]¹ e quatrocentos e hũu anos, [...]² días de mayo. Conosçuda cousa seia a todos como³ en presenza de mjn, Ffernán /² Gonçaluez, notario público d'Ourense porla [jgleia desse]¹ lugar, et das testemoyas adeante escriptas, estando en Ourense ennas casas hu mora Gonçaluo /³ Tato enna Rrúa da Obra, estando y presentes o dito Gonçaluo Tato et Rruý Lourenço, notario d'Ourense, o dito Gonçaluo Tato disso ao dito /⁴ Rruý Lourenço como³ en maneyra de ffronta que ben sabía en como³ Johán Mjgêez da Siluãa, a que Deus perdom, era ffinado e que deuýa /⁵ muy grandes contías de morauidís a muytas pesoas, porlas quaes⁴ quiría vender a hũu seu ffillo hũas herdades que el tijña /⁶ enna frigresía de Santo Euséueo⁵, que lle fficaran do dito seu padre Johán Migêez. Et el que quiría lançar as ditas herdades como³ tutor /⁷ do moço, por quanto o moço era seu sobryño, et que lle enprestase ssobre ellas para pagar as ditas déuedas, algũa parte quanto /⁸ y (?) achase, et o máys que o quiría el pagar et que sse entergaría depouys perlos bẽes do dito moço. Ontre as quaes⁴ déuedas /⁹ que o dito Johán Migêez deuýa eran dusentos et sateenta e çinco morauidís a Gonçaluo Gomes da Peroia, ymao d'Afonso Suares, et /¹⁰ dusentos morauidís de longos ao arçidiago de Mayorga da rrenda do préstamo da Ssiluãa dos anos³ pasados que lle deuýa, et /¹¹ [trese]¹ libras de brancos que deuýa per hũa tinalla que por elles tijña en peñor, et quinientos morauidís a Áluar Rrodrigues da Castineyra et /¹² çen libras a Ffernand'Aras de Rramoýn et outras déuedas mñudas a outras pesoas.

Et por quanto o dito Rruý Lourenço tijña o paaço³ /¹³ da Ssiluãa, con as vñas et herdades que y ha o cabíjdoo d'Ourense, afforadas para senpre, et están juntas con outras herdades /¹⁴ que y ten o dito moço afforadas da jgleia de Lugo, et podería seer que, vendidos ou deytados, que os cobraría algũu escudeyro /¹⁵ ou ome³ poderoso que lle ffaría noio. Et por quanto outrossý o dito Rruý Lourenço ha déujdo con o dito moço, por ende que lle desía que lle enpresta/¹⁶sse, ssobre tódaslas herdades que perteeçían ao dito moço, os dineyros para Gonçaluo Gomes et para o arçidiago de Mayorga et as trese libras /¹⁷ da tñalla, et el que pagaría a Áluar Rrodrigues. Et Eynés Peres, moller de Johán Mjgees, por quanto lle perteeçían de pagar a meatade das /¹⁸ déuedas que deuýan con Johán Migêes, sseu marido, que pagasse as çen libras de Ffernand'Aras, por quanto moraua açerca del. Et /¹⁹ o dito Rruý Lourenço disso ao dito Gonçaluo Tato por quanto lle quirían dar en rrenda aquellas herdades ou quantas eran. Et o dito Gonçaluo Tato diso /²⁰ que as herdades que eran o fforo de Lugo das vñas da Ssiluãa de medio³ e de terça et do pam, et o que lle

perteeçia ennos casares /²¹ de Barra de [M]jño⁶ con seu moyno, et o cassar de Uámeo et a cassa da jgleia sse a tijña aforada, ssenón que a non daua; et que lle /²² desse por esto vijnte libras cada ano³ et que llas arrendaría por doze anos³, et que pagasse os ditos morauídís et os máys que fficasen /²³ que os pagasse a el despoys que ffossen quitos os ssobreditos descontando as ditas vijnte libras de cada ano³. Et o dito Rruý Lourenço disso /²⁴ que lla pagaría (?) por sse non venderen as herdades ao dito moço, por quanto auya con el déujdo.

Et logo o dito Gonçaluo Tato ffésolle húa /²⁵ carta de rrenda en esta maneyra:

Sábeam quantos esta carta viren que eu, Gonçaluo Tato, morador en Ourense enna Rrúa da /²⁶ Obra, tutor de Gómez Anes (?), ffillo de Johán Migêes, [meu]¹ cuyrmão³ (?) que ffoy, en nome do dito moço et para pagar húa peça /²⁷ das déuedas que o dito sseu padre deuya, arrendo a uós, Rruý Lourenço, notario d'Ourense, e a uossa voz, deste janeyro que passou ata dose /²⁸ anos³ conpridos primeyros que sse sseguiren, as herdades do pam et do vjño que o dito moço ha et deue a auer por parte de sseu padre /²⁹ enna Ssiluãa, que Johán Migêez tijña afforado da jgleia de Lugo de terça e de medio³, et o sseu quinón dos cassares de Barra /³⁰ d'Alençe con o moyno, e o cassar de Uámeo³ et a cassa da jgleia, sse está afforada.

Douvos en rrenda as ditas herdades /³¹ et coussas ssobreditas con entradas et sseýdas e con todos seus dereytos, jures e perteeças, huquer que fforen, a monte e a fonte, per tal /³² condiçón que os lauredes et paredes bem de coyelo e de legón, que non deffalescan per mjngo de lauor et de bõ paramento, et /³³ pagando ao ssenorío os fforos et dereytos que á de auer perlas ditas herdades et casares e moyno, et désjmo³ a Deus et vijnte libras /³⁴ cada ano³ dos ditos dose anos³ a mjn para pagar as ditas déuedas, et do al auérdeslos liures e quites no dito tempo de todo outro /³⁵ embargo. Do qual preço das ditas vijnte libras dos ditos dose anos³ me outorgo por pagado dos ditos dusentos morauídís de longos que pagastes /³⁶ ao dito arçidiago de Mayorga, de que me mostrastes carta de pago. Et outórgome por pagado dos ditos dusentos e sateenta³ et /³⁷ [çi]nco¹ morauídís que pagastes ao dito Gonçaluo Gomes, que tijña tomadas as cubas et tñallas que y fficaran do dito Johán Migêes, que uos dou /³⁸ con as ditas herdades que as tenades ennos ditos dose anos³, conuén a saber, dúas cubas, húa de des moyos d'espeto et outra de oyto /³⁹ enna casa da jgleia, et húa arca pequena, et enna Siluãa tres tñallas, húa de quatro moyos de lagar et outra de tres et outra de /⁴⁰ dez puçaas de lagar, et húa cuba vella de vjño delgado; as quaes⁴ voontades uós tirastes daqueles que as tijnan tomadas porlas ditas /⁴¹ déuedas. Aýnda me outorgo por pagado das ditas trese libras que pagastes por húa daquelas tñallas ao que a tijña penorada por ellas, /⁴² a que as deuya o dito Johán Migêez. Que montan as ditas déuedas que pagastes per todo quatroçentos³ e nouenta³ morauídís de longos et dous /⁴³ cornados⁷, descontados estes de seysçentos morauídís que montan a dita rrenda ennos ditos dose anos³ das ditas vijnte libras. Ffica que deades (?) /⁴⁴ da dita rrenda çento e dez morauídís de longos meos dous cornados, os quaes⁴ daredes a mjn para pagar as ditas déuedas conpridos os des /⁴⁵ anos³, çinquoenta e çinco morauídís meos hūu cornado³ cada ano³ ennos ditos dous anos³ primeyros sigintes aalende daqueles des anos³ de que ja tedes

(?) /⁴⁶ pagado. Et os ditos dose anos³ *con*pridos, que me leyxedes as ditas herdades liures e desenbargadas.

Et obrigouos³ as ditas herdades do dito moço e /⁴⁷ todos⁸ sseus⁹ bẽes para uos anparar et deffender a dereyto a uós e a uosa voz con as ditas herdades et cousas sobreditas ennos ditos dose /⁴⁸ anos³. Et eu, o dito Rruý Lourenço, que ssõo presente, assý rreço de uós, o dito Gonçaluo Tato, as ditas vjñas e casares e herdades perla maneyra et condición /⁴⁹ ssobredita, en rrenda et en pago dos ditos quatroçentos³ e noueenta morauidís longos et dous cornados; et para laurar et parar bem as /⁵⁰ ditas herdades et vjñas, et para pagar os ditos çento e dez morauidís dos ditos dous anos³ que ficaron por pagar, et para *complir* et gua/⁵¹rdar as cond[ições]¹ sobreditas, obligo todos meus bẽes.

Posto ffoy et outorgado que qualquer das partes que contra esto /⁵² passar, que peyte aa outra parte que o [conprir et guardar quiser]¹ por nome de pena³ çen morauidís da boa moeda¹⁰ aa parte et çento al /⁵³ rrey; et a pena³ pagada ou non, esta carta fique firme et valla enno dito tempo.

Ffeyta a carta en Ourense enno día e era sobreditos.

/⁵⁴ [Testemoyas]¹ que fforon presentes: Johán [...]¹ e Gomes [...]¹, ome³ do dito Rruý Lourenço; Nuno (?) Dozón e Johá[n]¹¹ Martiis, asemeleyro do /⁵⁵[...]¹.

Et eu, Ffernán Gonçalues, notario ssobredito que a todo o que ssobredito he presente ffoý e en miña presença o ffis escripuir /⁵⁶ et meu nome e ss[inal y puge en testemoyo de uerdade, que tal]¹ he |Sinal|.

¹ No ms. non se le.

² O ms. está rompido.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ No ms. está escrito *est*^o.

⁶ No ms. está escrito *vjño*.

⁷ Despois hai unha palabra borrada.

⁸ Está escrito na marxe.

⁹ Está escrito sobre raído.

¹⁰ Está escrito *mōn*.

¹¹ Falta o *n*.

130

1364, xaneiro, 15.

O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Eanes, á súa muller Eufemia (?) Estévez (?) e a tres voces o casar do Gabián en San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2809.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2809.

Sábbeam¹ quantos² esta carta vyrem¹ como¹ nós, dom¹ Affonso Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba /² de Naues, e o conuento dese meesmo¹ lugar, seendo juntados enno cabido³ do dito moesteyro, como¹ /³ he d'uso e de [custume]⁴ de se ffaser, damos a foro a uós, Gomes Eanes, et a uosa moller /⁴ Oufêmea (?) Estéuees (?) et a tres uosas uoses apús uosa morte¹, quaes nomear o postrimeyro de uós /⁵ [a seu]⁴ ffinamento, húa uós¹ enpús outra, que non seiam¹ de moor degraao de⁵ llyniagen⁶ ca /⁶ [uós, en to]da⁴ uosa vyda tanto¹, pollo uso dos ffroytos, conuén aa sab[e]r⁷, o noso casar /⁷ do Gauyam que está ssu cadêa de Ssam Martino de Llamas et de Santa Vuaya de Llon/⁸gos, asý como¹ o de nós¹ trouxo Ffrancisco Yanes a jur e aa mãao, o qual casar agora /⁹ está ermo e despobrado.

O qual casar uos damos a monte et a ffonte, con todas ssúas /¹⁰ pertencas¹ e entradas¹ e sseydas, per uquer¹ que as aia e de dereyto deue auer, exente /¹¹ o que a outre está afforado, per tal condicón que o llauredes¹ et o pobredes per uós ou per outre, /¹² et oo paredes¹ bem¹, en maneyra que nom¹ defalesca per myngua¹ de llauor e de bbom¹ p[a]ra/¹³mento⁸. Et nos dedes¹ del cada ano¹ uós e (e) aas ditas uoses quarta⁹ parte¹⁰ de pam et /¹⁴ de viño e de llyño et de llegumya¹¹, exente¹ que non daredes cabedal de lyño quanto¹² /¹⁵ ffor ssemeadura de hũu cerramjñ et meo de llynaça. Et de todo o al darnos edes¹ quarta /¹⁶ parte¹⁰ do que Deus y der como¹ dito he, pam en eyrra e o viño no llagar, todo per noso moor/¹⁷domo¹ en pas, o qual proueades de comer e de ueber cumunalmente mentre esses /¹⁸ ffroytos collerdes¹. Et daredes por dereytura cada ano¹ uós et as ditas uoses /¹⁹ por día de Natal tres¹ liuras de dineyros brancos¹³ de que contan¹ quarenta par de dineyros por /²⁰ tres liuras. Et á morte de uós et de cada húa das ditas uoses, daredes por lloytosa /²¹ tres lliuras da dita moeda¹⁴. Et sseredes uasallos obidientes¹⁵ e mandados a nós et ao dito /²² noso moesteyro et d'outre non.

O qual cassar ssobredito¹ non venderedes¹ nen deytaredes¹ nen dare/²³des¹ nen anyuerssaryo poredes ssem noso outorgameento¹⁶. E se uós ou cada húa das ditas /²⁴ uoses estas condições ou cada húa dellas non conprirdes¹, o dito moesteiro posa rreceber o dito /²⁵ llugar per ssúa outorydade¹⁷. O qual¹ casar non sseia nen posa sseer¹ obrigado nen tẽudo a nehún¹⁸ /²⁶ trebuto nen déueda¹⁹, nen a uós que pertensca a noso ssenor el rrey, nen a uós que uós nen as ditas /²⁷ uoses steades nen seiades¹ teúdos, nen a outre nehũu en nehũa maneyra ssenón ao dito moesteyro, /²⁸ cujo he.

Quen este preyto byrtar, peyte aa outra parte¹⁰ en nome de pena çem¹ morauidís e á uós del /²⁹ rrey outros tantos e a carta fyqui ffyrmý¹ e ualla en seu rreuor.

Ffeyta a carta enno dito moesteyro, /³⁰ quinse días de janeyro²⁰, era de myll¹ et quatrocentos²¹ e dous anos¹.

Testemuyas que fforon pressentes: o dito prior e /³¹ ffrey García, ffrade do dito moesteyro, e Affonso Peres d'Amoeyro e Gonçaluo, home¹ d'Áluar Paas¹, e outros.

Et /³² eu, Johán Peres, monge¹ e notario do dito moesteyro, que a esto presente foý et esta carta escriuí et en ela /³³ meu nome e meu synal¹ aquí fys en testemuyo de uerdade, que tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^atos*.

- ³ Está escrito *cabⁱdō*.
- ⁴ No ms. non se le.
- ⁵ O *e* está corrixido sobre un *a*.
- ⁶ Leva *nia* na entreliña.
- ⁷ Falta o *e*.
- ⁸ Está escrito *pramēto*.
- ⁹ Despois hai un *d* raspado.
- ¹⁰ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.
- ¹¹ O *y* vai escrito sobre un *ç*.
- ¹² Está escrito *q^ato*.
- ¹³ Está escrito *b^acos*.
- ¹⁴ Está escrito *mon^a*.
- ¹⁵ Está escrito *obⁱdientēs*.
- ¹⁶ Leva *or* na entreliña.
- ¹⁷ Leva o segundo *o* na entreliña.
- ¹⁸ Leva o *e* na entreliña.
- ¹⁹ O primeiro *e* está escrito sobre un *a*.
- ²⁰ Leva unha abreviatura de *er* redundante.
- ²¹ Está escrito *q^artocētos*.

131

1365, decembro, 14. Ourense.

María Pérez vende a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a todas as súas voces o casal de Cachomane en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2835.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2835.

Sábeam quantos esta carta viren que eu, María Pérez, filla de Martín Toseiro et moller de [Nu]no¹ *Gonçalues*, que foron, por mjn et por toda myña vós, /² vendo *para* senpre et logo *per* esta presente carta entrego a uós, Gonçaluo Pérez do Mato, çidadão d'Ourense, et a María Anes, uossa moller, et a todas uossas /³ voses hun casar de herdade que eu ey en Fonte Fría, frijgesía² de Santa Marina de Fonte Fría, ao qual casar chaman Caschomane, con tódolos herdamentos /⁴ et casas e áruores e cortiñas e cousas que ao dito casar pertêçen; et iazen as herdades del a par de outras herdades de outros uossos casares que uós teedes /⁵ na dita fijgesía que foron do moesteiro de Santa Coonba de Naues. Outrossý uos vendo e *para* senpre entrego con o dito casar todo o sseñorío e dereito et vós et /⁶ abçón que eu aio et de dereito deuo a auer et me pertêçe et pertêesçer deue ena coutaría e señorío do dito couto de Fonte Fría, *para* leuar et auer thee/⁷gas³ de çeuada e galiñas et loytosas et vós e jnlisa et outros dereitos quaesquer que eu aia et deua a auer no dito couto et en todo seu termjo, por o /⁸ señorío que y ey e deuo a auer por qualquer rrazón que o deua auer.

Véndouos o dito casar con súas herdades e casas e áruores como³ dito he, a montes et /⁹ a fontes, et con entradas e seídas e con todos seus dereitos e perteenças, huquer que uaan, et outrossý o sseñorío e dereito do dito couto con todos seus dereitos /¹⁰ et perteenças; o dito casar e herdades del todas de désemo a Deus et liures e quites de todo outro embargo, et o dito señorío e dereito et coutaría liure /¹¹ e quite de todo outro embargo, assý que uós e toda uossa uós o aiades e pessuyades d'aquí en deante en jur d'erdade para senpre et façades delo toda uossa /¹² voentade liuremente e o que uos aprouuer como³ de uossa cousa propia. Ca outorgo⁴ e coñosco que rreçebj de uós ben e conpridamente todo aquel preço que a mjn e /¹³ a uós aprouuo de me por o dito casar e cousas sobreditas dardes, conuén a ssaber, çento et seteenta morauidis de dineiros brancos de dez dineiros cada /¹⁴ morauidil, os quaes passaron a meu poder et feséstesme deles bõa paga conpridamente, de⁵ que me outorgo⁴ por entrega e ben pagada et rrenunçio aa /¹⁵ eiçepçón de nun numerata pecunja.

Et logo todo jur, señorío, possissón, propiedade, vós, auçón e dereito que eu, a dita María Peres, aio e me perteeçe /¹⁶ emno dito casar et cousas sobreditas e en cada húa delas, todo o tollo e rremouo et parto de mjn e de toda mjña vós et póño en /¹⁷ uós, o dito Gonçaluo Peres, et emna dita María Anes, uossa moller, et en todas uossas voses para senpre per esta presente carta. Et se máys val o dito /¹⁸ casar et cousas sobreditas que uos vendo agora ou ualueren d'aquí en deante, essa mayoría e melloría, se a y agora á ou ouer d'aquí /¹⁹ en deante, dou e quito a uós, os ditos Gonçaluo Peres e María Anes, e a toda uossa voz por moyto amor, graça, ajuda e bõa obra que me fesestes et /²⁰ de uós rreçebj, que he mellor e val⁶ máys ca esto. Et rrenunçio que eu nen mja voz que nunca uos sobr'elo possamos faser demanda nen /²¹ embargo algũu en njhún tempo nen en njhúa maneira en juíso nen fõra de juíso, et obligo todos meus bẽes gãanados e por gãanar para /²² anparar e defender a uós, os ditos Gonçaluo Peres e María Anes, e todas uossas voses senpre a dereito con o dito casar e cousas sobreditas e con cada húa delas.

/²³ Et quenquer da mýa parte ou da estraya que uos contra esta carta e venda veer en parte ou en todo, aja a yra de Deus e a mýa maldiçón, et /²⁴ peite a uós e a uossa voz quanto demandar dobrado et aa voz del rrey peite por pẽa çen morauidis da bõa moeda; et a pẽa pagada ou non, /²⁵ esta carta e venda ualla e fique senpre firme.

Feita a carta en Ourensse, quatorse días de desenbro, era de mjll³ e quatroçentos e tres anos³.

Testemoyas que /²⁶ presentes foron: Vaasco Rrodrigues, escudeiro de Poonbeiro; Fernán Anes e Domjngo Martiis e Fernán de Monte Rroso, ómees do dito Gonçaluo Peres, e Martín Peres, morador en /²⁷ Fonte Fría; Lourenço Móogo, clérigo do coro; Johán Pardo, mercador d'Ourense.

Et eu, Gómez Eanes, notario público da çidade d'Ourense por a igleia desse /²⁸ lugar, que a esto que sobredito he presente foý e esta carta de venda aquí escriuj e en ela meu signal fiz, que tal he |Sinal|.

¹ O ms. está rompido.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Está corrixido sobre *et*.

⁶ Antes está riscado un *h*.

132

1371. Toro (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo)

Henrique II confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada en Valladolid por Afonso XI o 17 de decembro de 1332 (doc. 104 desta CD), a cal á súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 4.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1176.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Enrrique, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de Toledo, de León, de Gallisia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de Iahén, del Algarbe², de Algesira e señor de Moljna, vjmos vna carta del rrey don Alfonso, nuestro padre, que Dios perdone, escripta en pargamjno de cuero et /² sellada con su sello de çera colgado, fecha¹ en esta guisa:

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Alfonso, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe e señor de Viscaya e de Moljna, vjmos dos cartas del rrey don Ferrando, nuestro padre, /³ que Dios perdone, escriptas en pargamjno de cuero e selladas con sus sellos de çera colgad[o]s³, fechas¹ en esta guisa:

Don Ferrando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seujslla, de Córdoua, de Murçia, de Iahén, del Algarbe e señor de Moljna, a qualquier que fuere adelantado mayor por /⁴ mj o merjno en Gallisia, e a los merjnos que y andudieren por ellos, e al que fuere comendero del monesterio de Santa Colonba de Naues, e al conçejo e a los jueses de Orense o a qualquier o a qualesquier dellos que esta mj carta viéredes, salud e graçia.

Sepades que sobre querella que el prior e el monesterio de y de Santa Colonba /⁵ de Naues fiso al rrey don Sancho¹, mjo padre, que Dios perdone, en que dixo que él njn el dicho¹ monesterio nunca oujeran en vso njn en costu[n]bre⁴ de dar yantar en njngunt tiempo, et que nueuamjent que Johán Peres e Suer Peres que eran cogedores por él de las yantares de Gallisia e que gela demandauan. Sobr'esto el rrey mjo padre /⁶ enbió mandar por su carta a estos Johán Peres e Suer Peres que sy el prior que oujera en Santa Colonba fasta estonce nunca vsaran dar yantar, que gela non demandasen nueuamjent. Et esta carta del rrey mjo padre que fuera mostrada a los dichos¹ Johán Peres e Suer Peres et ellos, por conplir su mandado, que mandaran de su /⁷ parte a Johán Peres, notario de Orense, que

sopiese la verdat deste fecho¹. Et este Johán Peres que sopiera la verdat en Pero Villar, omne del rrey mjo padre, que fuera cogedor de las yantares en *tiempo* del rrey don Alfonso, mjo auuelo, e en otros omnes buenos, e que fallara qu'el dicho¹ prior e monesterio nunca oujeran en vso njn en cos/⁸tu[n]bre⁴ de dar yantar njnguna en njngunt *tiempo*.

Et sobre esto yo enbié mandar por mj carta a qualesquier que fuesen cogedores o rrecabdadores de las mjs yantares en Galisia que pues fuera fallado en verdat qu'el dicho¹ monesterio nunca vsara dar yanta[r]⁵, que gela non demandasen, et sy alguna cosa les tenjan tomado por /⁹ ende, que gelo entregasen. Et después desto, porqu'el dicho¹ prior, en nonbre deste monesterio, se me enbió querellar por muchas¹ vegadas que los cogedores e rrecabdadores de las yantares en Gallisia que les pasan contra esto, yo les enbié mandar por otras mjs cartas que pues fuera fallado, segunt dicho¹ es, qu'el prior njn el /¹⁰ monesterio non oujeran en vso njn en costunbre de dar yantar, que gela non demandasen.

Agora el dicho¹ prior, en nonbre del dicho¹ monesterio, díxome que pero que fueran mostradas las mjs cartas por muchas¹ vegadas a los cogedores que y fueran, e señaladamjente que las mostraran agora [a]⁶ Arias Yanes, mjo alcale, e /¹¹ a Pero Ferrnandes, mjo escriuano, que rrecabdan las yantares por mj en Gallisia, e fueran enplados por mj carta sobre ello que vinjesen o enbiasen desir sy el dicho¹ prior e monesterio oujeran en vso e en costunbre de dar yantar o mostrar rrasón alguna sy la por sý aujan en este fecho¹, que non quisieran venjr al plaso e que /¹² prendaran al dicho¹ monesterio por yantar. Et el dicho¹ prior pidiome merçed que mandase y lo que toujese por bien.

Et yo, veyendo en como¹ fue fallado por verdat qu'el prior njn el monesterio de Santa Colomba de Naues nunca oujeran de vso njn de costunbre de dar yantar njnguna en *tiempo* de los rreyes onde yo vengo njn en /¹³ el mjo, e que los cogedores que fueron por mj en Galisia de las mjs yantares que gela demandaron sin rrasón e sin derecho¹, pues que la nunca vsaran dar, do por libre e por quito al prior e al dicho¹ monesterio de Santa Colomba de las yantares para en todo *tiempo*, por que mando e defiendo firmemjente a los dichos¹ Arias Yanes e Pero Ferrnandes, /¹⁴ que agora son rrecabdadores de las mjs yantares en Gallisia, o a qualesquier de llos otros que lo fueren de aquí a delante, que non prenden njn afinquen al prior njn al monesterio de Santa Colomba por yantar; et sy alguna cosa les tienen tomado o prendado por ella, que gelo entreguen luego bien e complidamjent.

Et sy lo faser non quisieren, mando /¹⁵ a uós o a qualesquier de uós que gelo fagades faser e vós njn ellos non fagades ende al por njnguna manera, so pena de çient marauedís de la moneda nueua a cada vno. Et sy algunos y oujere que contra esto quieran pasar, que los prendedes por la pena sobredicha¹ de los çient marauedís e la guardedes para faser della lo que vos yo mandare. E faset emendar al mo/¹⁶nesterio o al prior todos los daños e menoscabos que por ende rreçibiesen doblados; synón, por qualesquier o qualquier que fincare que lo asý non fisiesen, a los cuerpos e a quanto oujesen me tornaría por ello. [Et de]⁷ como¹ lo vós e ellos cumplierdes, mando a qualquier notario público que para esto fuere llamado que dé ende al que esta mj carta mos/¹⁷trare testimonjo signado con su signo et non faga ende al, so pena del ofiçio de la notaría.

Et desto les mandé dar esta mj carta sellada de mjo sello de çera colgado. La carta leýda, dátgela.

Dada en Burgos, treynta días de junjo, era de mjll¹ e tresjentos e quarenta e seys años.

Yo, Gonçalo Rrodrigues, la escriuj por mandado del rrey. /¹⁸ Sancho¹ Sanches; Ferrant Peres; archjdiaconus astorianensis (sic), vista; Johán Martines, Domingo Alfonso, Per'Alfonso.

Don Ferrando, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Iahén, del Algarbe e señor de Moljna, a qualquier o qualesquier que sean cogedores o sobrecogedores o recab[da]dores⁸ o arrendadores de las mjs /¹⁹ yantares en Gallisia en el obispado de Orense, salud e graçia.

Sepades que sobre querella que don Pedro, obispo de Orense, ouo fecho al rrey don Sancho¹, mjo padre, que Dios perdone, que Suer Peres e Johán Peres, que eran cogedores de las yantares a la sasón por el, que demandauan al monesterio de Santa Colonba de Naues yantar nueuamjente, /²⁰ la que ellos desjan que nunca oujeron en vso njn en costu[n]bre⁴ de la dar. Et sobre esto el rrey don Sancho¹, mjo padre, que enbió mandar por su carta a Suer Peres e Johán Peres, los sobredichos, en que les mandaua que sy el prior que oujera en Santa Colonba fasta estonçe nunca vsara dar yantar, que gela non demandasen nueuamj²¹ente njn les prendasen njnguna cosa de lo suyo por que la diesen; e sy alguna cosa les aujan tomado por esta rrasón, que gelo entregasen. Et la dicha¹ carta del dicho¹ rrey don Sancho¹, mj padre, que les fuera mostrada e que le dixieran que era¹ con condiçión e segunt la condiçión de la carta que la querían guardar.

Estonçe el prior que pidiera /²² a los dichos Suer Peres e Johán Peres que sopiesen verdat por quantas partes ellos mejor la pudiesen saber, et sy fallasen que sus anteçesores dieran yantar, qu'el que la quería dar luego. Et los dichos¹ Suer Peres e Johán Peres que mandaron a Johán Peres, notario de Orense que era a la sasón, que sopiese la verdat de Pero Billar, omne del rrey /²³ don Sancho¹, mjo padre, que fuera cogedor de las yantares en tienpo del rrey don Alfonso, mjo auuelo, e en el suyo, et sy el dicho¹ prior sy d[i]era yantar⁷ o non o sy la rreçibieran dellos; e Johán Peres, notario sobredicho¹, juramentaron al dicho¹ Pero Villar e él que dixiera al juramento que fisiera que nunca rreçibiera yantar deste monesterio.

Et /²⁴ desto me mostró ende Johán Peres, prior del dicho¹ monesterio, vna carta partida por abc e signada del signo del dicho Johán Peres, notario, en que desía que era asý. Et Johán Peres, prior de Santa Colonba, el sobredicho¹, pidiome merçed que le mandase dar mj carta porque vós n[j]n⁹ otro njnguno non demandasen yantar njnguna al dicho¹ prior /²⁵ e monesterio de aquí a delante, pues nunca lo oujeron de vso njn de costunbre de la dar.

Et yo, veyendo que era asý, téngolo por bien e mando e defiendo firmemjente a uós e a todos los alcalles, jueces, justiçias, merjnos, alguasiles e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que non prendedes njn tomedes al prior njn al /²⁶ monesterio sobredicho¹ njnguna cosa de lo suyo por rrasón de yantar et non fagades ende al, so pena de çient marauedis de la moneda nueva a cada vno; synón, quanto daño e menoscabo el prior

e el m[o]n[e]sterio¹⁰ rreçibiesen, [de l]o⁷ vuestro gelo mandaría entregar doblado. Et mando al mjo adelantrado mayor que anda por mj en Gallisia et /²⁷ el comendero del dicho¹ monesterio e a todos los otros aportellados que esta mj carta vieren, que sy contra esto les quisierdes pasar, que vos lo non consientan et que vos prenden por la pena de los çient maravedís sobredichos a cada vno. Et non fagan ende al, synón a ellos e a lo que oujesen me tornaría por ello.

Et desto les mandé dar /²⁸ esta mj carta sellada con mjo sello de çera colgado. La carta leýda, dátgela.

Dada en Medjna del Campo, quince días de mayo, era de mjll¹ e tresjentos e quarenta e tres años.

Johán Peres, dispensero mayor, la [mandó]⁷ faser por mandado del rrey. Yo, Johán Peres de Vitoria, la fjs escriujr. Johán Peres; cantor astorianensis (sic), vista; Gil /²⁹ Garçía, Ferrant Peres, Pero Greño, Suer Alfonso.

Et agora el prior e el conuento del monesterio de Santa Colomba de Naues enbiáronnos pedir merçed que mandásemos por bien de les confirmar estas dichas¹ cartas e¹¹ que gelas mandásemos guardar. Et nós, por les faser bien e merçed [e]⁶ porque ellos sean tenudos de rrogar a Dios por las /³⁰ almas de los rreyes onde nós venjmos e por la nuestra vida e por la nuestra salud, toujémoslo por bien e confirmámosgela e mandamos que les valan e sean guardadas en todo, segunt que les valieron e fueron guardadas en tienpo de los rreyes onde nós venjmos e en el nuestro fasta aquí. Et defendemos firmemjente que /³¹ njnguno njn njngunos non sean osados de les yr njn pasar contra ellas njn contra parte dellas en njngunt tienpo por njnguna manera, so la pena que en las dichas¹ cartas se contiene. Et sy alguno o algunos y oujere que les quisiere yr o pasar [contra]⁷ ellas, que prenden por la dicha¹ pena e la guarden para faser della lo que nós mandáremos.

/³² Et desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de çera colgado.

Dada en Valladolid, dies e siete días de desjenbre, era de mjll e tresjentos e setenta años.

Yo, Sancho¹ Ferrnandes, la fis escriujr por mandado del rrey. Alfonso Gonçales; Martín Estéuanes, vista; Johán Alfonso, Alfonso Gonçales, Johán Gonçales, Gomes Ferrnandes Asaranjel.

/³³ Et agora el prior e el conuento del dicho¹ monesterio de Santa Colomba de Naues enbiáronnos pedir merçed que les confirmásemos la dicha¹ carta e gela mandásemos guardar. Et nós, el sobredicho¹ rrey don Enrique, por les faser bien e merçed e porque ellos sean tenudos de rrogar a Dios por las almas de los rreyes /³⁴ onde nós venjmos e por la nuestra vida e por la nuestra salud, toujémoslo por bien e confirmámosgela e mandamos que les vala e les sea guardada en todo segunt que en ella se contiene. Et defendemos firmemjente que njnguno njn algunos non sean osados de les yr njn pasar contra ella njn contra parte della en njn/³⁵gunt tienpo por njnguna manera, ca qualquier que lo fisiese

pecharnos ya en pena seysçientos *marauedís* desta moneda et a los dichos prior e conuento todo el daño e el menoscabo que por ende rreçibiesen doblado.

Et desto les mandamos dar esta *nuestra* carta sellada con *nuestro* sello de plomo colgado.

Dada en las cortes de /³⁶ Toro [...] ¹² días de [...]¹², era de mjll e quatroçientos e nueue años.

Yo, Pero Rrodrigues, la ffise escriujr por mandado del rrey.

[*Sinaturas: Pero Rrodrigues, Johán Fferrnández*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *alg^abe* cun *r* borrado entre o *g* e o *b*.

³ Está escrito *colgadas*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Falta o *r*.

⁶ No ms. falta.

⁷ No ms. non se le.

⁸ Faltan as letras *da*.

⁹ Está escrito *nō*.

¹⁰ Está escrito *menosterio*.

¹¹ Está na entreliña.

¹² No ms. hai un espazo en branco.

133

1374, abril, 25. Mosteiro de Celanova (1374, marzo, 4. Lugo)

Frei Afonso Pérez, electo confirmado do mosteiro de Celanova, o prior claustral e o convento dese mosteiro, intercambian con Lourenzo Pérez, procurador do bispo e do cabido da catedral de Lugo, todas as propiedades que ten o mosteiro en terra de Lemos, Sardiñeira e Saviñao por todas as propiedades que o bispo e o cabido de Lugo teñen en Santo Eusebio. Inclúese a carta de procuración de Lourenzo Pérez.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 5.

Sábean quantos esta carta virem como ¹ eu, dom frey Afonso Peres, esleito confirmado do moesteyro de Çelanoua, con outorgamento do prior coustral et conuento do dito moesteyro, seendo juntados en cabídoo¹ per canpaa tanjuda enno /² dito moesteyro, segundo que o auemos de huso et de custume, et con outorgamento do discreto barón dom Johán Fernandes, arçidiago de Castella enna igleia d'Ourense et vigario geeral do onrrado padre et señor dom Johán, porla graça de Deus e da /³ Santa Igleia de Rroma obispo d'Ourense, da húa parte; et eu, Lourenço Peres, clérigo rraçoeyro d'Ourense et procurador do onrrado señor dom frey Pero Lopes, da ordem dos preegadores, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma obispo de Lugo, et /⁴ do cabídoo¹ da dita súa igleia, per húa procuraçon feita per notario, da qual o tenor¹ he este que sse adeante segue:

In nomine *Dominj*, amen. Reuerendissimus in Christo pater ac *dominus dompnus* frater Petrus Lupi, ordinis predicatorum Dei et apostolice sedis gratia lucensis episcopus, /⁵ de uoluntate et expresso consensu totius capituli ecclesie sue cathedralis lucensis, omnes in simul in capitulo ecclesie cathedralis iamdictae per ssonum canpane more solito congregati, ffecerunt, constituer[un]t² ac *etiam* ordinauerunt discretum virum Lau/⁶rencium Petri, porcionarium auriensis, presencium latorem suum certum sindicum procuratorem et numpcium specialem ad permutandum permutacionem et cambium faciendum de ecclesia Sancti Eusebij, ssita in archidiaconatu[m]³ de Buual diocesis auriensis, et de casali/⁷bus, domibus, hereditatibus, silijs, pratis et pascuis ibidem existentibus, ad dictam ecclesiam et menssam suam expectantibus et pertinentibus immediate. Et ad permutandum de domibus et possessionibus in dicta parrochia Sanctj Eusebij consistentibus et /⁸ ad dictam ssuam menssam immediate pertinentibus et generaliter de omnibus rebus et bonis, iuribus et jurisdictionibus, tam in terris quam in aquis, pontibus et pedagijs, piscacionibus et uenacionibus, siluis, vineis, pratis et pascuis in dicta parrochia ad dictam /⁹ ssuam menssam quouis modo pertinentibus, cum electo confirmato seu abbate monasterij de Cela Noua et priore et conuentu eiusdem diocesis auriensis. Et ad permutandum seu permutacionem et cambium ffaciendum cum dicto electo confirmato seu /¹⁰ abbate, priore et monachis⁴ seu sindico, procuratore seu numpcio eorundem, de domibus, pontibus et predijs rusticis et urbanis et generaliter de omnibus rebus et bonis, domjbus et iuribus, tam in terris quam in aquis, pontibus, piscarijs, silijs, pratis et pa/¹¹scuis in terris de Lemis consistentibus et in nostra diocese ad dictum suum monasterium de Celanoua immediate siue mediate quouis modo spectantibus, jta et taliter quod spirituale sit jntegraliter permutatum cum spiritualj et temporale cum temporalj. Et ad /¹² tradendum uel quasi et ad jnducendum uel quasi jn possessionem seu quasi et deffenssionem seu caucionem promitendum, et similiter ad recipiendum tradicionem uel quasi et retinendum et aprehendendum possessionem uel quasi et promisionem, caucionem, deffensio/¹³nem predictorum rerum et bonorum possessionum, jurium et jurisdictionem ad inuicem permutandum, ut dictum est, et sustituum vnum uel plures alios procuratores loco sui ad predicta et quodlibet predictorum. Et generaliter ad faciendum et recipiendum nomine suo /¹⁴ et vice predictj domnj episcopi et sui capituli atque dicte sue cathedralis ecclesie promissiones, obligaciones, pacta et capciones reales et perso[n]ales⁵ cum pena et sine pena, semel et plures, et separatim cuiuscumque condicionis existant et generjs, faciendum, reci/¹⁵piendum et renunciandum excepcioni actioni uel juri. Et ad cedendum et cessiones recipiendum omnium et actioni contra colonos et inquilinos, enphiteonis (*sic*) et vasalos, posessores seu detentores et contra quascum[que]⁶ alias¹ personas¹. Dantes /¹⁶ et concedentes dicto eorum sindico, procuratori et numpcio ibi presenti et in se suscipientj et sustituto seu substitutis ab eo, liberam et generalem et plenissimam potestatem ac mandatum omni libera administrationem dicendum, tractandum et facien/¹⁷dum in omnibus predictis et singulis et quodlibet ip[s]orum⁷, quicquid dicto sindico, procuratori et numpcio et sustituto uel substitutis ab eo placuerint seu aliquialiter videbitur expedire et quicquid predictus domnus episcopus et capitulum dicte sue cathedralis ecclesie facere /¹⁸ et tractare melius possent¹ et poterant si presentes essent et forent. Et promittentes dictus domnus episcopus lucensis et capitulum dicte sue cathedralis

ecclesie dicto suo procuratori, et *michi*, notario infrascripto, stipulanti et recipientj nomine et uice dictj *domnj* elec/¹⁹ti seu abatis et dictorum monachorum⁴ monasterij de Cela Noua predicti et sustituto siue substitutis a procuratore predicto, omnium quorum jnterest uel intererit seu interesse poterit in futurum⁸, quicquid eorum syndicus et procurator ac numpcius et substitutus uel substitutj /²⁰ ab eo circa predicta uel in quod predictorum seu *connexis* eisden dixerint, fecerint, tractauerint uel ordinauerjnt seu duxerint faciendum sse *senper* omnique tempore firmum, gratum et ratum habere et obseruare, tenere et adimplere et *numquam* per sse nec per a/²¹lium aliqua racione uel ingenjo modo uel *tam* que dici uel excogitari possit de jur[e]⁹ uel de ffacto, seu quouis alio quesito colore aliquialiter contra facere uel venire seu bonorum sue mensse et ecclesie sue cathedralis iamdicte obligationi atque h/²²ypotheca.

Actum Luci quarta die menssis marcij, anno¹ *Dominj* M^o CCC^o LXXIIIJ^o.

Presentibus testibus: *dompno* *Gunsaluo* Iohannis, cantor; *dompno* Roderico Alfonsi, archidiacono de De[ça]¹⁰; *dompno* Petro Arie, archidiacono de Tria Castella; *dompno* Roderico *Gunsaluj*, sco/²³lastico; Thoma *Gunsaluj*, Fernando Petri, Aria *Fernandj*, *Alfonsus* *Fernandj*, canonicis predictae lucensis ecclesie, et alijs.

Et ego, Arias Petri, canonicus lucensis, auctoritate episcopalj publicus notarius, omnibus et singulis specialiter requesitus et rrogatus, /²⁴ presens¹ fuj vnam cum supradictis testibus et ista[m dict]an¹¹ procura[tionem in]¹¹ mea presencia scribj feci et signum meum consuetum ibj posuj in testimonium veritatis.

Nós, o dito esle[i]to¹² confirmado et prior et monies do dito *moesteyro*, et Lourenço Peres, procurador /²⁵ sobredito, fazemos entre nós tal cánbeo et promu[taçón...]¹¹ senpre, conuén a saber, dámosuos et outorgámosuos por promutaçón et cambio et em nome¹ de promuntaçón et cánbeo a uós, o dito Lourenço Peres de Casa de Naya, /²⁶ rraçoeiro d'Ourense, síndico et procurador sobre[dito...]¹¹ mandado [...] ¹¹ speç[ial]¹¹ do onrrado señor dom frey Pero Lopes, da ordem dos preegadores¹³, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma obispo de Lugo, et do cabído¹ da dita súa see¹ cathedral /²⁷ de Lugo, que estades presentes, et assí o rre[...]nte¹¹ en nome¹ [...] ¹¹ voz do [dito]¹¹ señor obispo et cabído¹ et para todos seus suçesores et da dita súa igleia et para ella por jur de erdade para senpre iamaiz, tódaslas herdades rrústicas et /²⁸ vrbanas et casas e bēes et posissōes et dereitos et jurd[içón ...]¹¹ padrôádigo et jur de apresentar et prados e siluas et vjñas e pesqueyras¹⁴ et moýnos et pontes et rrendas et dereitos que o dito noso *moesteyro* de Çelanoua ha et auýa et /²⁹ deuýa a auer de *dereito* em toda terra de Lemos et de Sau[ynaa e de Sar]dineyra¹¹, en qual maneyra quer et por qualquer rrasón, con todas súas dereituras et perteeças et foros quantos ha et deue a auer de *dereito* et de feito, en maneyra que o dito señor /³⁰ obispo de Lugo et cabído¹ et a dita súa igleia et s[eu]s¹¹ [...] ¹¹ tēer en [ju]¹¹ os sobreditos bēes e dereitos e cousas et cada hñus deles, e auerlos et faser deles e en eles o que quiseren, así como¹ de auer e bēes¹⁵ propios da dita súa /³¹ igleia, con todos seus termños et entradas e seídas [per uquer]¹¹ que uaan [e a]¹¹ dito *moesteyro* perteeçen et deuen perteeçer en qualquer maneyra, et con todos seus dereitos e abuçōes et vsos et rrequesicōes que porlos ditos bēes e por parte deles /³² ao dito *moesteyro* e a eles

perteeçe[n]⁵ en qualquer maneyra et [...]onsse¹¹ e remouéronsse a si et ao dito seu moesteyro et conuento del do dereito et auçón et jur et teença et posissom de tódoslos bẽes sobreditos et de parte deles et [...] ¹⁶ /³³ em eles ao dito Lourenço Peres, procurador sobredito, em [nome do dito señor obispo de] ¹¹ Lugo et cabídoo¹ et súa igleia enna teença et posissom deles et de parte deles. Et déronlle et outorgáronlle poder complido en todo que en nome¹ dos sobreditos [o dito procura] ³⁴ /³⁴ dor¹¹ ora podesse *per* si ou outro en nome¹ do dito [señor obispo e cabídoo e súa] ¹¹ igleia entrar et tomar a posissón e teença dos ditos bẽes e de cada hũus e cada hũu deles quando quisesse¹⁷ e por bem teuesse, sem outra justiça ecclesiástica nen s[eglar] ¹⁶ /³⁵ et sen pena¹ algũa. Et ata que o dito señor obispo [e cabídoo e súa] ¹¹ igleia tomas[en] ¹¹ e rreçebesem et entrasen a dita posissom et teença dos ditos bẽes *per* o dito seu procurador ou *per* si meesmos ou *per* outro en seu lugar, que eles se constitu³⁶ /³⁶ yan e outorgauan por pesuydores dos ditos bẽes [...] ¹¹ e cabídoo¹ [e] ¹¹ súa igleia.

Et esto feson porque o dito Lourenço Peres, procurador et síndico sobredito, en nome¹ do dito señor obispo de Lugo e cabídoo¹ e de súa igleia, deu ³⁷ /³⁷ aos sobreditos, *per* poder da dita procuraçón, esleito [confirmado e prior e] ¹¹ conuento do dito moesteyro de Çelanoua, en nome¹ do dito seu moesteyro, por promuntaçón et cánbeo dos bẽes sobreditos, tódaslas herdades rrústicas e vrbanas¹ e bẽes e posisões e vjñas ³⁸ /³⁸ et prados et áruores e casas e siluas e moýños [...] ¹¹ enna terra [co]mo¹¹ ennas áugoas que o dito señor obispo de Lugo et seu cabídoo¹, por rrasón da dita súa igleia, am e deuen a auer enna igleia de Santo Oséueo e en súa parrochia, con ³⁹ /³⁹ todas súas dereituras et perteenças et padroádigo [...] ¹¹ et con t[ódos]los¹¹ outros dereitos quaesquer que y aia a dita igleia de Lugo ou deua de auer liure et quite sem embargo algũu. Et estes ditos bẽes outorgou e deu o dito procurador, ⁴⁰ /⁴⁰ perlo poder que auía para ello, ao dito esleito et [prior e conuento do dito] ¹¹ moesteyro por aquela meesma rrasón et en aquela meesma maneyra que o dito esleito et prior et conuento deran a el et outorgaran para o dito señor obispo et para súa igleia et cabídoo¹ os ditos ⁴¹ /⁴¹ bẽes do dito moesteyro.

Et he posto que se as ditas h[erdades] ¹¹ e bẽes e posisões que o dito moesteyro ha na sobredita terra de Lemos et de Sardineyra e de Sauynaa esteueren enpenados perlos abades do dito moesteyro ou *per* algũus deles que foron ata aquí, ou arren⁴² /⁴² dados ou aforados a algũas pessõas por algũas contías ou por algũu tempo ou tempos, que o dito señor obispo de Lugo que os tire et desentarge deles *per* si e *per* seus bẽes; et rreleçendo algũu pleito e contenda sobr'elo con algũas pesõas, ⁴³ /⁴³ que o dito esleito confirmado et prior e monies do dito moesteyro, et o dito moesteyro e seus bẽes, que non seian tiũdos et que o dito cambio et promutaçón que por elles rreçebían que a ouuessem eles e seus suçesores et o dito seu moesteyro para senpre liure et quite e de⁴⁴ /⁴⁴ senbargado. Et prometeron et outorgaron os sobreditos esleito confirmado, en nome¹ de ssy et do dito seu moesteyro, et prior et conuento dende, et Lourenço Peres, procurador sobredito, en nome¹ do dito señor obispo de Lugo e de súa igleia e do dito cabídoo¹, que assí ⁴⁵ /⁴⁵ feson a dita promutaçón et concánbeo hũu a outro, que en algũu tempo non ouuessen pleito nen contenda nen controuersia sóbrelas ditos bẽes así promutados et concanbeados nen sobre parte deles huus a outros.

Et estas cousas sobreditas et /⁴⁶ cada húa delas prometeron e outorgaron entre ssi hûus aos outros de as conplir et aguardar e de nunca vïjr *contra* ellas *nen contra* algúa dellas, sub pena¹ de trijnta¹⁸ mjll¹ *morauidis* desta moeda¹⁹ vsáu]l et dos danpnos e perdas e custas que sobr'elo /⁴⁷ rreleçesem. Et obrigaron a elo hûus a outros os bês do dito *moesteyro* de Çelanoua e da dita igleia de Lugo, cada hûu *sigundo* auja poder. Et a pena¹ pagada ou non, que esto que sse aquí *contem* fique firme e ualioso en todo.

Et nós, o dito /⁴⁸ esleito confirmado et prior e monies do dito *moesteyro*, por quanto achamos e somos çertos, *per* juramento que feson Johán Rraa et Johán Paradela, monies do dito *moesteyro* que viron as ditas herdades e as rrendas delas, que ualían moyto máis que as nosas /⁴⁹ que lles nós damos e que he proueyto do dito *moesteyro*, assí o outorgamos.

Et sobre todo esto rrenunçiou et quitousse¹⁷ cada hûu deles hûu a outro, en nome¹ que desuso he dito, de toda lee escripta e non escripta e de todo *dereito* e auçón, todo /⁵⁰ foro e huso e custume de que sse podesse ajudar cada húa das ditas partes *para* desatar et desfaser esta dita promuntaçón et concambio, que non ualuess[en nen]¹⁶ se pod[essen]¹⁶ delas ajudar en juíso *nen fóra* del.

Et sobre todo esto quiseron¹⁷ /⁵¹ et outorgaron que deste *contrapto* que se fesese dous públicos jnstromentos en hûu tenor¹ partidos *per* abc, *para* goarda do *dereito* de cada húa das ditas partes.

Ffeita a carta enno dito *moesteyro* de Çelanoua, vijnte e çinco días do mes de abril, era de /⁵² mjll e quatroçentos e dose anos¹.

Testimuyas que a esto foron presentes: Ffernán Afonso, notario da ujlla de Mjllmanda; Rrodrigo Gomes do Uale, escripuán criado de Johán Uaasques; Antón Peres, morador no dito *moesteyro*, et Fernán Peres, escripuán do dito arçidiago, e /⁵³ Gomes do Rregalado, ome¹ do dito Lourenço Peres e outros.

/⁵⁴ Et eu, Gonçaluo Martiis, monje e notario jurado do dito [moesteyro]²⁰ pollo abbade e prior e conuento [do]²⁰ dito mosteyro, a esto todo que sobredito he presente ffoý con Gil Ffernández, notario do dito mosteyro e tera de Çella[noua, e a]¹⁶ /⁵⁵ rrogo e pidimento dos ditos esleito e prior e conuento do dito mosteyro e do dito Lourenço Pérez, procurador ssobredito, esta carta en mina presença ffiz escriuer e meu nome [y]¹⁶ /⁵⁶ puge en testemuio de uerdade, que tal he |Sinal|.

/⁵⁷ Et eu, Gil F[ernández]¹¹, notario jurado eno dito mosteiro e terra de Çellanoua, a esto que sobredito he con o sobredito Gonçaluo Martiis, notario, presente ffoý /⁵⁸ e em mjña presença [o]²⁰ fiz escriuer e meu nome e signal aquí fiz em testemoyo de uerdade, que tal he.

|Sinal: Gil|.

Eletus vidit, prior vidit.

|Sinaturas: Archidiaconus de Castella; Johannes, decanus|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *u*.

³ Falta o *m*.

- ⁴ Leva o *a* sobrescrito.
⁵ Falta o *n*.
⁶ Falta o *q*.
⁷ Falta o *s*.
⁸ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *uru*.
⁹ Está escrito *juro*.
¹⁰ Está escrito *denz*.
¹¹ O ms. está rompido.
¹² Falta o *i*.
¹³ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.
¹⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.
¹⁵ Escribiu *bem* e corrixiu en *bêes*.
¹⁶ No ms. non se le.
¹⁷ Leva a abreviatura de *que*.
¹⁸ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
¹⁹ Está escrito *mon^a*.
²⁰ No ms. falta.

134

1375, xaneiro, 13. Mosteiro de Celanova.

Lopo Anes, prior claustral do mosteiro de Celanova, con outorgamento de Xoán Pérez de Paradela, prior de Santa Comba, fai avinza con Afonso Martís de Vilerma sobre unha leira de herdade chamada A Cortiña do Candó, que está no lugar de Cacabelos da parroquia de Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 2934.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 2934.

REF. DURO PEÑA, *Naves*, 153.

Era de mill¹ e quatrocentos¹ e trese anos¹, XIIJ^c días do mess /² de janeiro². Sábeam¹ quantos esta carta virem¹ como eu, Lopo /³ Anes, prior coustral do mōesteiro de Çellanoua, con outorgamento³ de dom /⁴ Johán Pérez de Paradella, prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues⁴, sseendo¹ /⁵ enno dito mōesteiro perante mjn, Gonçaluo Anes, monge e notario do dito mōesteiro, e das *testimuyas* /⁶ que adeante som escritas, faço atal avinça¹ comvosco, Afonso Martiis de Villa /⁷ Erma, morador em Anagio¹, fregisía de San Mamede¹ de Palmés¹, sobre /⁸ húa leyra d'erdade que está enna fregisía de Santo Estéuão d'Untes¹, a qual çhaman⁵ /⁹ A Cortyña do Candoo¹, que ende pertçe ao lugar de Caquauellos, que eu teño arrandada¹ /¹⁰ do dito mōesteiro de Santa Coonba; per atal condiçom que a lauredes et paredes beem¹ et a chantedes /¹¹ de viña en estes Vº anos¹ primeyros segentes¹ que vem, et me dedes della, a mjn e ás myn/¹²as voses que ficarem apús mjn, quinta parte de viño e de⁶ conposta que Deus y der, viño /¹³ en lagar e conposta na viña, per mjn ou per meu home¹. Et a seymento do arr(e)andamento¹ /¹⁴ do dito Lopo Anes e das ditas mynas voses, que façam foro da dita herdade ao dito mōesteiro, segundo sse /¹⁵ con[tem]⁷ na¹ carta do dito

aforamento¹ do dito Afonso Martiis. E se pella ventura¹ as voses do dito /¹⁶ [Afonso]⁸ Martiis seýrem primeyro ca as voses do dito Lopo Anes, que se torne¹ a el ou ás súas voses, segundo /¹⁷ se comtem na¹ carta do dito arrandamento⁹. A qual leyra non seia tiúda a déueda nen a uós /¹⁸ que uós, o dito Afonso Martiis, façades uós nen as ditas vosas voses en njhúa maneira².

Et para /¹⁹ esto todo seer çerto, as ditas partes¹ pidirom a mjn, dito notario, que lles dese ende de meu ofiço /²⁰ señas cartas partidas per abc sub meu nome¹ e su meu sinal.

Ffeyta a carta enno /²¹ mōesteiro, XIIIe días do mes de janeiro².

Testimuyas que forom presentes¹⁰: o dito prior e Afonso Martiis, clérigo d'Untes, /²² e Johán¹ Garçia, ohme¹ do dito Afonso Martiis, e Fernando Peres do Rrego e Gonçaluo Miguees¹¹ e outros.

Et eu, Gonçaluo Anes, /²³ monge e notario do dito mōesteiro, que a todo esto que sobredito he presente foý e esta carta escriuíy con miña /²⁴ mão e meu sinal e meu nome¹ aquí puge em testimuyo de vuerdade (sic), que atal este |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Antes está borrado *se*.

⁵ Antes está riscado un *d*.

⁶ Está na entreliña.

⁷ Faltan as letras *tem*.

⁸ No ms. falta.

⁹ Antes está borrado *afora*.

¹⁰ Leva un trazo sobreposto e o *p* presenta innecesariamente o trazo de abreviatura de *per*. Antes está escrito *pre*.

¹¹ Está escrito *migl̃ls*.

135

1376, marzo, 6. Ourense.

García Rodríguez, deán da igrexa de Ourense e vigario xeral do bispado, á vista dunha sentenza favorable a Gonzalo Pérez do Mato (cf. docs. 123 e 124 desta CD), sentencia a favor de Estevo Lourenço, procurador de súa muller Maior Pérez, filla de Gonzalo Pérez do Mato, e contra Martiño Anes, dito Peirón, xuíz do couto de Ceboliño, de señorío episcopal, sobre o señorío do lugar de Mende.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 6.

Sábbean quantos esta carta de ssentença viren como¹ en presenza de mjn, Pero Lourenço, notario público da çidade d'Ourense porlo bispo e porla igleia desse lugar e das testemuyas adeante escriptas¹, pareceron en juýso ante don Garçia Rrodrigues, deán da igleia /² d'Ourense, uigario geeral do bispado d'Ourense, Estéuão Lourenço, morador en Ourense na Rrúa d'Oobra, por ssy e en nome de Moor¹ Peres, ssúa moller, cuio procurador

he *per* húa carta de procuraçón gēeral escripta¹ en papel, ffeyta *per* mjn, Pero Lourenço, notario d'Ourense, /³ et signada de meu signal¹, da húa parte, et Martín Anes, dito Peyrón, morador en Llamella, da outra.

Et logo o dito Estéuño Lourenço presentou *e* ffeso leer¹ ante o dito deán *e* vigario húa *sentença* escripta¹ en purgamēo de coyro, ffeyta *per* Johán Fernandes, /⁴ notario que foy d'Ourense *e* signada¹ do seu signal¹, ssegundo *per* la dita *sentença* *e* signal della parecía, enna qual era *contiúdo* que Gonçaluo Peres do Mato, çidadão que foy d'Ourense, padre da dita Moor Peres, contendera en juýso con Fernán Anes, avogado, /⁵ vesíño desse lugar, en nome do honrrado padre *e* sseñor don Iohán, bispo que ffoy [d'Ourense, cuio procurador era]² *per* húa procuraçón escripta¹ en [papel]² *e* sseclada do seello do dito sseñor obispo, na qual estaua escripto¹ na fin dela seu nome, da outra /⁶ parte, et enna qual *sentença* se *contijña* que o dito Gonçaluo Peres presentara ante Johán Gonçalues, thes[oureyro]² da igleia d'Ourense *e* vigario gēeral do dito seño obispo, hūu estormento ffeyto *per* Rroy Fernandes, notario d'Ourense, *e* signado de seu signal, enno /⁷ qual estormento o dito seño obispo mandaua ao dito vigario que ssobre *contenda* que era entre o dito sseñor obispo, da húa parte, *e* o dito Gonçaluo Peres, da outra, ssobre rrasón do señoío *e* jurdiçón do lugar de Meende *e* dos dereitos *e* liberdades /⁸ do dito lugar, et de jantar que lle demandaua o prestameyro que teuese o préstamo de Çeboliño, et de outras tallas (?) *e* peytos que derramauan *e* poýnan entre ssy os pobradores *e* moradores *e* juýses *e* moordomo do dito préstamo *e* couto /⁹ de Çebolliño. O qual señoío *e* jurdiçón *e* liberdades *e* peytos *e* outras cousas quaesquer, o dito Gonçaluo Peres disía que eran seus *e* lle pertêçían³ de dereito *e* non a outro algūu, por rrasón que o dito lugar de Meende era seu et [o dito]² /¹⁰ sseñor obispo era parte en este ffeyto, por quanto o couto *e* préstamo de Çebolliño era seu *e* de ssúa igleia *e* disía que lle pertêçían³ a el *e* aa dita ssúa igleia d'Ourense os dereitos *e* sseñoío do dito lugar de Meende por rrasón do dito présta/¹¹mo *e* que deuyán pagar *e* contribuýr enno jantar *e* teega¹ de çeuada *e* galliñas *e* ennos outros peytos que os pobradores *e* moradores *e* juýz *e* moordomo *e* prestameyro do dito préstamo *e* couto de Çebolliño derramasen *e* posesen /¹² entre ssy para o dito sseñor obispo *e* para outros quaesquer que elles derramasen *e* posesen entre ssy quanto lles conpría. Et *contijñase* na dita carta de *ssentença* a dita rrasón que o dito sseñor obispo que cometýa o dito pleito ao dito thesoureyro que [oýsse]² /¹³ o dito Gonçaluo Peres con o dito seu procurador et visse o dereito d'ánbaslas partes *e* liurase este pleito como¹ achase por dereito. Et *contijñase* na dita *sentença* que o dito thesoureyro rreçebou a dita comysón *e* asignou termjo aos ditos [Gonça]/¹⁴luo² Peres *e* Ffernán Anes a que parecēsen ant'el et que o dito Gonçaluo Peres propose[se]⁴ ssúa demanda *per* escripto¹ contra o dito Ffernán Anes, procurador do dito sseñor obispo.

Et ao dito termjo, o dito Gonçaluo Peres poso ssúa demanda contra o dito /¹⁵ procurador: que como¹ don Affonso, enperador de toda España, con dona¹ Rryca, ssúa moller, *e* con seus ffillos rreys, desse en dōaçón⁵ ao moesteyro de Santa Coonba de Naues *e* aos monges desse lugar para senpre o dito lugar de Meende /¹⁶ con todos seus dereitos *e* perteenças *e* jurdiçón que y auýan, et esto lles desse *per* seu priujlleio bullado. Et depois desto o prior *e* conuento do dito moesteyro aforasen a don Estéuño Paes⁶, çidadao que foy

d'Ourense, et a dona¹ Ouffêmea¹, súa moller, /¹⁷ et a toda súa uós *para* senpre, *per* carta feyta *per* notario, o dito lugar de Mēende por foro certo que por el auyan a auer, et lles desen e aforasen a elles e a toda súa uós o dito lugar *con* todas súas perteenças e *con* todo o dereito e se[ñorío que]⁷ /¹⁸ y auyan e lles perteeçia. Et que os ditos don Estéuão Páez⁸ e ssúa moller e seu fillo Maçia Estéuees depoyos delles e seus suçesores teuesen e pesuýsen o dito lugar de Mēende et husasen dos dereitos e seno[río]⁷ /¹⁹ del. Et como¹ ao dito Gonçaluo Peres perteeçese e perteeçer deuese de dereito o dito lugar de Mēende *con* todos seus dereitos e perteenças *per* título que disía que delo auya, et lle perteesçese e perteeçer deuese outrosý todo [o señorío e]⁷ /²⁰ jurdiçón rreal do dito lugar, por rrasón da doaçon que del ffora ffeyta ao dito moesteyro et por rrasón do aforamento que del ffesera o dito moesteyro ao dito don Estéuão Paes⁶ e a dona¹ Ouffêmea¹, súa moller, e a [toda súa]⁷ /²¹ uós *para* senpre; et lle perteeçese outrosý a el e a súa uós os ditos dereitos e señorío e jurdiçón, que disía que husara[n]⁹ delles seus antecesores. Et diso que como¹ el *contendese* en juyso *con* o dito Ffernán Anes, procurador do dito señor [obispo]⁷, /²² ssobre rrasón das ditas teegas¹ de çeuada e gallinas e sobre tódoslos outros peytos e dereitos que o dito señor obispo e seus omes e moordomos et tódoslos outros moradores e pobradores e juýs e moordomo do dito cou[to de]⁷ /²³ Çeboliño, demandauan aos moradores do dito lugar de Mēende et sobre rrasón da loytosa, quando y acaesçia, as quaes cousas sobreditas e cada ũa dellas o dito Gonçaluo Peres demandou *para* ssy e *para* súa uós, porque disía que lle perteeçia [de]² /²⁴ dereito; os quaes dereitos disía que lle enbargaua o dito señor obispo e seus omes e o prestameyro que tijña o préstamo de Çeboliño e de Llamella et o moordomo¹ que y andaua por o dito señor obispo. Et que fora dada sentença por o dito Gonçaluo Peres /²⁵ et contra o dito procurador, enna qual sentença lle fora julgado que lle perteesçia e deuýa a auer el e toda súa uós as ditas teegas¹ de çeuada e galliñas de cada ano¹ *para* senpre et a loytosa quando y acaesçese, et que os ditos pobradores /²⁶ e moradores do dito couto de Çebolliño *nen* o dito señor obispo *nen* outro algũu *non* poden poer peyto *nen* talla *nen* pedido no dito lugar de Meende *nen* en os moradores del. Et os ditos moradores do dito couto e lugar de /²⁷ Mēende que *non* eran tiúdos de os dar senón a el e a súa uós, aquilo que el y quisese pōer e demandar e *non* outro algũu. Et pediu ao dito vigario que sobre as ditas cousas e ssobre cada ũa dellas posese perpetuo silencio ao dito /²⁸ procurador, en pesõa do dito señor obispo, et a tódoslos outros obispos e a outro qualquer que fforen teendores do dito préstamo e couto, agora e d'aquí en deante, et a tódoslos moradores e pobradores e moordomos e juýses /²⁹ do dito couto e préstamo de Çebolliño. Et esto todo pediu o dito Gonçaluo Peres ao dito vigario que assý o mandase e pronunçiasse *per* ssúa sentença, declarándoo e julgándoo ao dito Gonçaluo Peres et a súa uós *para* senpre.

Et /³⁰ ssobre esto o dito Gonçaluo Peres deu priujlleio e presentou cartas e testemuyos ante o dito vigario nas produções que lle fforon asignadas. Et o dito vigario mandou dar o trasllado ao dito Ffernán Anes, procurador do dito señor /³¹ obispo de todo o sobredito. Et o dito Ffernán Anes, procurador do dito sseñor obispo, en nome del, diso que o dito Gonçaluo Peres, perlo dito priujlleio e cartas e testemuyos que dera, *non* prouara ssúa entençon *nen* deuýa a auer /³² aquilo que auya pedido en súa petiçon. Et se prouara

ssúa entençon ou non et deuýa a auer aquello que auýa pedido ou non, que ssobr'elo concluýa e pedía sentença.

Et contiñnase na dita sentença que foran as ditas partes /³³ perlo dito pleito adeante ata que o dito Johán Gonçalves, vigario, deu sentença defenytiua en que mandou e declarou que todo o señorío rreal e jurdiçón e dereitos do dito lugar de Mẽende, con todas súas perteenças que pertẽeçen¹⁰ /³⁴ e dereitos, sseian para ssenpre do dito Gonçaluo Peres e de toda ssúa uós, et que o dito señor obispo, per ssy nen per seus moordomos que seian postos no dito couto nen per outre njhũu nen outra pesõa njhũa, non deuen a enbar/³⁵gar ao dito Gonçaluo Peres nen a ssúa vós o dito señorío e jurdiçón e liberdades e dereitos do dito lugar nen dos moradores do dito termjo nen de parte delles, nen deue seer posto peyto nen encárrego nen trebuto nj/³⁶hũu no dito lugar de Meende nen ennos moradores del, saluo aquel que y posser o dito Gonçaluo Peres ou ssúa uós. Et que o dito sseñor obispo, per ssy nen per outre, nen os que foren teendores do dito préstamo, nen /³⁷ os pobradores e moradores e juýs e moordomo e prestameyro do dito couto de Çebolliño, nen outra pesõa algũa, non deuen levar nen demandar nen faser embargo nen demanda ao dito Gonçaluo Peres /³⁸ nen a ssúa uós, nen aos moradores e pobradores do dito lugar de Meende, nen a cada hũu delles. Et ffoy esta dita sentença dada perlo dito vigario.

Et a qual presentada ante o dito dayán e vigario, o dito Estéuõ /³⁹ Lourenço disso que o dito Martín Anes, nouamente ssendo juýs do dito couto de Çebolliño, non ssabýa por qual rrasón nen de qual maneyra endusudo, que vvera per ssy meesmo¹ et contra voontade do dito Estéuõ Lourenço, en /⁴⁰ esta era que agora pasara que era de mill¹ e quatroçentos e trese anos¹, ao dito lugar de Mẽende et que posera ennos moradores do dito lugar e leuara delles per myúdo çento e quareenta¹ barbudas destas que agora corren, ýndolle e /⁴¹ pasando contra o piujlleio do dito moesteyro e contra a dita sentença; et que caera¹ e era caýdo en des liuras d'ouro que eran contyúdas de pena¹ enno dito priujlleio et enna pena¹ contyúda enna dita sentença dada perlo /⁴² dito Johán Gonçalves, thesoureyro, et demays que caera¹ e era caýdo en pena¹ de forçador. Et pediu ao dito vigario que per súa sentença defeny[it]ua¹¹ condepnase o dito Martín Anes nas ditas des liuras d'ouro et /⁴³ na pena¹ contyúda enna dita sentença que ante presentara, et lle mandase que lle desse e pagasse logo todo esto ssobredito et as ditas çento e quareenta barbudas que assý leuara dos moradores e pobradores do /⁴⁴ dito lugar de Mẽende, et que o condepnase nas custas dereitas que estimaua en quinentos morauidis de brancos. Et pediu ao dito deán e vigario que assý llo mandasse per sentença.

Et o dito deán e vigario preguntou ao dito /⁴⁵ Martín Anes que disía contra a dita ssentença e contra a demanda que lle o dito Estéuõ Lourenço ffasía. Et o dito Martín Anes, rrespondendo aa dita demanda, disso que Affonso Gonçalves de Castro, moordomo¹ mayor de don Iohán /⁴⁶ Garçía Manrique, bispo que ffoy d'Ourense, que possera no dito couto de Çebolliño hũa quantía de dobras para o dito sseñor obispo et que mandara poer en talla e derramar ennos moradores do dito couto de Mẽende tantas dobras /⁴⁷ quantas montaran çento e quareenta barbudas; et que el, per mandado do dito Affonso Gonçalves e contra ssúa voontade¹, con hũu ome¹ do dito Affonso Gonçalves, que ffora ao dito lugar de

Meende et penorara e leuara dos moradores /⁴⁸ del as ditas çento e quareenta barbudas, mays que non era tiúdo de as¹² dar nen entregar aos moradores do dito lugar nen ao dito Estéuão Lourenço, poys que as lleuara con ome¹ do dito Afonso Gonçalues et per /⁴⁹ sseu mandado. Et o dito Estéuão Lourenço disse que, per esto que o dito Martín Anes disía, que sse non escusaua nen era rreleuado de dar e pagar en nome da dita Moor¹ Peres a pena¹ do dito priuylleio et da dita sentença, /⁵⁰ et as ditas çento e quareenta¹ barbudas que assý lleuara per força. Et pediu ao dito deán e vigario que per ssúa sentença defenytiua o pronunçiasse e mandasse todo assý.

Et logo o dito deán e vigario, vista a dita sen/⁵¹tença e todo o contiúdo en ella et o pedimento do dito Estéuão Lourenço, procurador da dita Moor¹ Peres, e todo o contyúdo en el, sseendo en lugar de julgar, porque achou¹ que a dita sentença presentada per o dito Estéuão /⁵² Lourenço passara en cousa julgada moyto auýa et achou que os pobradores e moradores e juýs e moordomo e prestameyro do dito couto de Çebolliño non podían poer nen estrebuýr nen derramar peyto /⁵³ nen pedido que elles ouuesen a pagar ao dito sseñor obispo nen a outro algũu, que o non podían poer nen derramar parte del ennos pobradores e moradores do dito lugar¹³ de Mẽende; por ende ausolueu os ditos mo/⁵⁴radores do dito lugar de Mẽende, agora e d'aquí en deante para ssenpre, et a dita Moor¹ Peres e o dito Estéuão Lourenço, en seu nome¹, et tódoslos outros que perlo tempo ffosen teendores do dito lugar e couto de Meende, /⁵⁵ de tódoslos peytos e pedidos e tallas e teegas¹ de çeuada e galliñas e jantar et outros peytos e pedidos quaesquer que elles derramasen e posesen entre ssy ou lles os obispos e prestameyro que perlo tempo /⁵⁶ ffosen enno bispado d'Ourense demandase enno dito couto de Çeboliño ou enno dito lugar de Mẽende, que os non penorasen nen demandasen enno dito lugar de Meende nen lles ffesesen ssobr'elo enbargo njhũu /⁵⁷ elles nen o dito sseñor obispo, nen ao dito Estéuão Lourenço e Moor¹ Peres nen a ssúa uós, nen aos teendores que perlo tempo d'aquí en deante ffosen teendores do dito lugar e couto de Mẽende, nen lle ffosen nen /⁵⁸ pasasen contra o dito priuylleio e sentença. Et mandou ao dito Martín Anes que desse e pagase ao dito Estéuão Lourenço, en nome¹ da dita Moor¹ Peres, as ditas çento e quareenta barbudas que assý leuara dos /⁵⁹ moradores do dito lugar ata en todo este mes de março. Et mandou que esta sentença ffose conprida e agardada en todo para ssenpre, ssub a pena¹ contiúda na sentença dada per o dito thesoureyro. Et a pedimento /⁶⁰ do dito Estéuão Lourenço, condenpnou o dito Martín Anes nas custas dereitas. Et esto todo assý o pronunçiou e julgou o dito deán e vigario per ssúa sentença.

Dada ffoy esta sentença en Ourense, sseys días /⁶¹ de março, era de mill¹ e quatroçentos e quatorse anos¹.

Testemuyas que a esto presentes fforon: Gonçaluo Anes, cóengo d'Ourense; Apariço Yanes, rraçoeyro da dita igleia; Affonso Gonçalues Mal Degolado; /⁶² Lourenço Martiis, cappellán de Llamella; Fernán Peres, yrmão de Gonçaluo Peres que ffoy, da Rrúa dos Çapateyros; Affonso Días e Rroy Garçia, escudeyros do dito deán, e Bertollameu, seu porteyro.

Et eu, /⁶³ Pero Lourenço, notario sobredito¹, que a esto presente foý e esta sentença en myna presença ffiz escriuyr e meu nome¹ e signal aquí fiz en testem[u]yo¹⁴ de uerdade, que tal é |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Leva un trazo que cobre as letras *teeçia*.

⁴ Faltan as letras *se*.

⁵ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁶ Está escrito *p̄lls*.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Está escrito *p̄llz*.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ Leva un trazo que cobre as letras *teeçe*.

¹¹ Faltan as letras *it*.

¹² Está escrito *dēas*.

¹³ O *l* está escrito sobre un *c* borrado.

¹⁴ Falta o *u*.

136

1379, setembro, 12; luns. Ourense (1379, agosto, 11. Burgos)

Perante Pedro Díaz de Cadórniga, adiantado en Galiza en lugar de Pedro Ruiz Sarmiento, adiantado maior do reino de Galiza, Xil Pérez, prior do mosteiro de Santa Comba de Naves, presenta e fai ler unha carta do rei Xoán I na que este confirma ao mosteiro os foros, privilexios, mercés e doazóns concedidos polos seus antecesores. Á vista da carta, o adiantado manda a Lopo Martís Biscaíño, alcaide da ponte de Ourense e comendeiro do mosteiro de Santa Comba, que a faga cumprir.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 7.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1218.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160-161*; DURO, *Naves*, 153-154.

Era de mjl¹ e quatroçentos e dez e sete anos¹, lúes, doze días do mes de setembre. Sábean todos que en presença de mjn, Fernán Peres Aluelo, notario público d'Ourense /² porl[o]² obispo e porla igeia desse lugar³, e das *testimuyas* adeante escriptas, estando enna çidade d'Ourense enna Rrúa dos Çapateyros ante Pero Díaz de Cahuérnega, ende/³antado en Galisa en lugar³ de Pero Rruýs Sarmiento, endeantado mayor por noso señor el rrey enno rregno de Galisa, paresceu ante el dom Gil Peres, prior /⁴ do moesteyro de Santa Coonba de Naues, por sy e en nome do dito seu moesteyro, e presentou [e]⁴ per mjn, o dito notario, feso leer ante o dito endeantado húa carta de noso señor /⁵ el rrey don Johán, que Deus mantena, escripta en purgameo de coyro e seellada en pendente de hun seelo de plomo do dito señor rrey, colgado en fíos de seda ama/⁶rellá e uerde e branco, segundo que porla dita carta e seello paresçia. Da qual o thenor he esta que sse sigue:

Don Johán, porla graça de Dios rrey de Castiella, de León, de To⁷ledo, de Galisa, de Seujlla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarb[e]⁵ e de Argesira e señor de Lara e de Bizcaya e de Molina, por faser bien e merçed al monesterio e ⁸ prior e conuento de Santa⁶ Colonba de Naues, otorgámosles⁷ e confirmámosles todos los fueros e buenos husos e custunbres que el dicho monesterio ha e las que ouo e de que el prior ⁹ e conuento dende husaron e acostunbraron en tienpo de los rreys onde nós venimos e en el nuestro fasta aquí. Otrosí lles otorgamos⁷ e confirmamos todos los priuilegios e ¹⁰ cartas e sentençias e franquezas e liberdades e graçias e merçedes e donaçiones que tienen de los rreys onde nós venjmos, o dados e confirmados del rrey dom Enrique, nuestro padre, que ¹¹ Dios perdone. Et mandamos que les vallan e sean guardados en todo bien e conplidamente⁸, segunt que mejor e más conplidamente⁸ les fueron guardadas en tenpo del rrey dom Alfonso, ¹² nuestro auuelo, que Dios perdom, e en tenpo del dicho rrey nuestro padre e en el nuestro fasta aquí. Et defendemos firmemente, por esta nuestra carta o por el traslado dela signado ¹³ de escripuano público, que alguno njn algunos non sean osados de lles yr njn passar contra ellas njn contra parte dellas en algún tenpo, por gelas quebrantar o mengoar en ¹⁴ nenguna manera.

Et sobre esto mandamos a todos los conçeios, alcalles, merynos⁹, algazilles, maestros de las órdenes, priores, comendadores e suscomendadores¹⁰, alcaydes de los ¹⁵ castiellos e casas fuertes et a todos los outros ofiçiales e aportelados de todas las çidades e villas e lugares¹¹ de nuestros rregnos que agora son o serán d'aquí a delante, ¹⁶ e a qualquier o a qualesquier dellos a quien esta nuestra carta fuere mostrada o el traslado dela signado como¹ dicho es, que anparen e defendam al dicho monesterio de Santa ¹⁷ Coloma e al prior e conuento d'él con esta merçed que nós les fazemos, et que les non vayam njn¹² pasen njn¹² consintan yr njn¹² pasar contra ela njn contra parte della, so ¹⁸ la pena¹ que en llas¹³ dichas cartas e priuilegios e sentençias e merçedes e donaçiones se contiene, et demás a ellos e a lo que ouiesen nos tornaríamos por ello.

Et de¹⁹ más por qualquier o qualesquier por quien fincar de lo¹⁴ así faser e conplir, mandamos al homne que uos esta nuestra carta mostrare o el traslado dela signado como¹ dicho es ²⁰ que los enplaze que parescan ante nós, doquier que nós seamos, del día que los enplazare¹⁵ a quinse días, so pena¹ de seisçentos maravedís desta moneda vsal a cada vno, a diser ²¹ por qual rrasón non complen nuestro mandado.

Et desto mandamos dar al dicho monesterio esta nuestra carta seelada con nuestro seelo de plomo colgado.

Dada en las cortes ²² de la moy noble çidade de Burgos, onze días de agosto, era de mjll¹ e quatroçentos e des e sete años.

Yo, Loýs Fernandes, la fis escripuyr por mandado del rrey. ²³ Martín Anes, Johán Fernandes.

A qual carta presentada e leída, o dito endeantado disso que a rreçebía e que lle obedeesçia en todo con aquela rreuerençia que deuyá como¹ ²⁴ a carta de seu rrey e de seu señor natural, que Deus manteuese e mandase rreynar por moytos tempos e bõos, e que era moy prestes, sen outro algún alongamento, ²⁵ para a conprir en todo segundo se en ela

contijna. Et en *conpríndoa*, disso que mandaua e mandou a Lopo Martiis Biscayno, escudeyro, alcaide da ponte d'Ourense porlo dito /²⁶ Pero Sarmiento, endeantado, e comendeyro que o dito prior disía que o dito Lopo Martiis era do dito moesteyro, que a *conprise* en todo segundo que sse en ela *contijña*, e que o anparasse e /²⁷ defendesse con a dita merçee e graça que lle o dito señor rrey fazia, e que non consentisse que algún nen algũs lle foren nen pasassen contra ela nen contra parte dela /²⁸ en algũa maneyra, so pena¹ da merçee do dito señor rrey e da pena¹ posta e conteúda no dito priujlegio. Et outrosí que non consentisse que algũas pesõas lle /²⁹ tomasen nen prendasen nen peñorasen nen enbargasen nenhũus nen algũs bẽes e rrendas e dereytos e dereyturas do dito moesteyro, por seruiço nen seruiços /³⁰ nen por outros pedidos e trabutos algũs que fossen agora nouamente postos per qualquer ou quaesquer pessõas ao dito moesteyro nen aos vasalos e forey/³¹ros do dito moesteyro. Et o dito Lopo Martiis disso que era moy prestes para *conprir* seruiço do dito señor rrey e do dito endeantado, en quanto seu poder fose.

/³² Et desto en como¹ passou, o dito prior, por sy e en nome do dito seu moesteiro, pediu a mjn, notario, hun público jnstormento incorporado con a dita carta /³³ ou máys, quantos lle *conprisen*, para guarda de seu dereyto e do dito seu moesteyro.

Testimuyas que a esto presentes foron: Garçia Páez e Gonçaluo Vaasques, visinos¹⁶ d'Ourense; /³⁴ Johán Martiis de Palençola e Lopo Rrodrigues d'Ourantes e Sueyro¹⁷ de Juujn, escudeyros; e Johán Gonçalues, monie do dito moesteiro, e outros.

/³⁵ Et eu, Ffernán Peres Aluelo, notario sobredito, que a esto que sobredito he presente ffoý con as ditas testimuyas e en mjña presença ffiz escriuir /³⁶ esta carta que delo dey ao dito prior. E non lle enpeesca hu uay sobre rraydo hu dis “prior e conuento de Santa”, que ffoý error. E meu nome¹ e meu signal /³⁷ aquí ffiz en testimoyo de uerdade, que he tal |Sinal|.

* Fr. Benito de la Cueva fai referencia á carta real, que considera que é de “don Pedro el Cruel” e non de Xoán I, tal como advirte a editora da obra (1991:161, n. 95).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *porla*.

³ Está escrito *lug^ar*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *alg^arbi*.

⁶ Está escrito sobre raído “prior e conuento de Santa”.

⁷ Leva *or* na entreliña.

⁸ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *li*.

⁹ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

¹⁰ O *u* está corrixido sobre un *a*.

¹¹ Está escrito *lug^rs*.

¹² O *j* vai escrito sobre un *e*.

¹³ Está escrito *enllas*.

¹⁴ O *o* vai escrito sobre un *e*.

¹⁵ Usa a abreviatura de *er* co valor de *la*.

¹⁶ O *v* está corrixido sobre *do*.

¹⁷ Despois do *u* hai un *e* borrado.

137

1380, setembro, 15. Soria (1302, xullo, 8. Burgos)

Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 desta CD) na que, á súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 9. Está trasladado no documento 141 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1232.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160*; DURO, *Naves*, 153-154; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, don Iohán, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seujslla, de Córdoba, /² de Murcia, de Iahén, del Algarbe², de Algezira et señor de Lara e de Vizcaya e de Moljna, vjmos vna carta del rrey don Fernando, nuestro visauuelo, escrip/³ta en pergamjno de cuero et sellada con su sello de çera colgado por vna cuerda de lino a colores. La qual dicha¹ carta est fecha¹ en esta manera que se /⁴ sigue:

Sepan quantos esta carta vieren como¹ yo, don Fernando, por la graçia de Dios rrey de Castilla, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seujslla, de Córdoba, de Murcia, de /⁵ Iahén, del Algarbe² et señor de Moljna, vy vna carta del rrey don Sancho, mjo padre, que Dios perdone, escripta en pergamjno de cuero e sellada con su sello de çera colgado, /⁶ en que dezja de como¹ por faser bien e merçed al prior e al conuento del monesterio de Santa Columba de Naues, que les quitó los sergentes e los ofiçiales de su monesterio de /⁷ todo pecho¹ e de todo pedido, segundo que lo oujeron vsado en tienpo de los otros rreyes que fueron ante d'él. Et agora enbiáronme dezjr que los sobrecogedores e cogedores e arren/⁸dadores e pesquiridores de los serujçios e de los otros pechos¹ que les pasan contra esta merçed que el rrey mjo padre lles fizo, porque dezjen que non es puesto en la carta quantos son aque/⁹llos que deuen ser quitos.

Et yo, por faser bien e merçed al prior e al conuento del monesterio de Santa Columba de Naues e por la alma del rrey mjo padre e que rruegen a Dios /¹⁰ por mj, tengo por bien de les quitar para sienpre de todos los pechos que me oujeren a dar en qualquier manera diez personas de sus sergentes e sus ofiçiales de sus gran/¹¹gas e del monesterio sobredicho¹. Por que mando e defiendo que njngunos sobrecogedores njn cogedores njn arrendadores de los serujçios e de los otros pechos¹ que me oujeren a dar, /¹² njn pesquiridores njn otro njnguno, non sean osados de demandar pecho¹ njnguno a estos dies omnes sobredichos¹ en njnguna manera, ca qualquier o qualesquier que lo feziesen o contra esta /¹³ merçed que les yo fago pasasen, pecharme¹ ýan en pena mjll¹ maravedís de la buena moneda cada vno e al prior e al conuento del dicho¹ monesterio todo el daño e el me/¹⁴noscabo que por ende rresçibiesen doblado, e demás a los cuerpos³ e a lo que oujesen me tornaría por ello.

Et sobre esto rruego *e* mando al ynfante don Felipe, mjo her/¹⁵mano *e* mjo adelantado mayor en Gallizia, *e* a los otros adelantados *e* merinos que fueren de aquí a delante en Gallizia, *e* a los merinos que andodieren por ellos /¹⁶ en la tierra *e* al comendero del dicho¹ monesterio, que fagan tener *e* guardar al prior *e* al conuento sobredicho¹ esta merçed que les yo fago et non consientan a njnguno que les pase /¹⁷ contra ella en njnguna manera. Et sy alguno les pasar contra ella, que les prenden por la pena sobredicha¹ *e* la guarden para faser della lo que yo mandar. *E* que fagan /¹⁸ enmendar al prior *e* al conuento sobredicho¹ todo el daño *e* el menoscabo que por ende rresçibiesen doblado. Et non fagan ende al por njnguna manera.

Et desto /¹⁹ les mandé dar esta carta sellada con mjo sello de çera colgado.

Dada en Burgos, ocho días de jullio, era de mjll¹ *e* trezientos *e* quarenta años.

Yo, Pero /²⁰ Gonçales, la fiz escriujr por mandado del rrey. Yo, Fernand Yuañes, vista. Garçi Ferrnandes.

Et agora el prior *e* conuento del dicho¹ monesterio enbiáronnos pe/²¹dir merçed que les confirmásemos esta dicha¹ carta *e* merçed qu'el dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, fizo al dicho¹ prior *e* conuento del dicho¹ monesterio *e* gela /²² mandásemos guardar *e* conplir en todo bien *e* conplidament segund se en ella contién. Et nós, el sobredicho¹ rrey don Iohán, por fazer bien *e* merçed al dicho¹ prior /²³ *e* conuento, confirmámosles esta dicha¹ carta *e* merçet qu'el dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, fizo al dicho¹ prior *e* conuento. Et mandamos que les vala *e* sea guar/²⁴dada esta dicha¹ carta *e* merçet agora *e* de aquí a delante en todo bien *e* conplidamjent, segunt que mejor *e* más conplidament les valió *e* fue guardada al dicho¹ prior /²⁵ *e* conuento en tienpo del dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, *e* del rrey don Alfonso, nuestro auuelo, *e* en tienpo del rrey don Enrrique, nuestro padre, que Dios perdone, *e* en el /²⁶ nuestro fasta aquí.

Et defendemos firmemjent por esta nuestra carta o por el traslado della signado de escriuano público, sacado con abtoridat de juez o de alcalde, que de /²⁷ aquí a delante njnguno njn algunos non sean osados de les yr njn pasar contra esta dicha¹ carta *e* merçet que les nós confirmamos para gela quebrantar o menguar en algunt tienpo /²⁸ por alguna manera, so pena de la nuestra merçed *e* de la pena contenjda en la dicha¹ carta del dicho¹ rrey don Fernando, nuestro visauuelo, ca qualquier o qualesquier que contra /²⁹ ello o contra parte dello les fuesen o pasasen, aurían la nuestra yra *e* pecharnos¹ ýan en pena mjll¹ maravedís de la buena moneda *e* al dicho¹ prior *e* conuento o a quien su /³⁰ uoz toujese todos los daños *e* menoscabos que por ende rresçibiesen doblados.

Et demás por qualquier o qualesquier por quien fincar de lo asý fazer *e* conplir, mandamos /³¹ al omne que esta nuestra carta mostrar o el traslado della, signado como¹ dicho¹ es, que los enplaze que parescan ante nós, doquier que nós seamos, del día que los enplazaren a quinze /³² días primeros siguientes, so la dicha¹ pena a cada vno, a dezjr por qual rrazón non cumplen nuestro mandado. Et de como¹ esta nuestra carta les fuer mostrada *e* los vnos *e* los otros la /³³ conplieren, mandamos, so la dicha¹ pena, a qualquier escriuano

público que para esto fuer llamado, que dé ende al que la mostrar testimonio signado con su signo, porque nós sepa/³⁴mos en como¹ se cunple *nuestro* mandado.

Et desto les mandamos dar esta *nuestra* carta escripta en pergamjno de cuero, sellada con *nuestro* sello de plomo colgado.

Dada /³⁵ en las cortes de Soria, quinze días de setienbre, era de mjll¹ e quatroçientos e diez e ocho años.

* A editora da obra de Fr. Benito de la Cueva indica en nota (1991: 160, n. 94) que o autor fai referencia ao documento 141 desta CD, que é un traslado deste. Refire igualmente que o diploma é de Xoán I e non de “don Pedro el Cruel”, como apunta De la Cueva, ademais de corrixir a data que, tal como acontece con outros documentos que emprega o autor, está equivocada: “despachado en Soria haziendo Cortes, la hera de 1410, que es año de Cristo 1372” (1991: 160).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *alg^arbe*.

³ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

138

1380, decembro, 23. Ourense.

Pedro Álvarez afora a Afonso Rodríguez e a catro voces dúas leiras de viña no lugar do Sartal en San Martiño de Alongos, unha leira de herdade no Espiñal, dúas leiras de herdade no Ferradal, unha leira no Barreiro e a leira da Corredoira.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3021.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3021.

Sábbean todos que eu, Pero Áluares, escudeyro, morador en Ourense, ffillo d'Áluaro¹ Affonso e de María Uasques², que fforon, dou e outorgo³ a foro a uós, /² Affonso Rrodrigues, morador en Alongos, en toda uosa vida et a quatro voses apús vossa morte, húa pos outra, quaes fforen nomeadas, e nonno /³ seendo, que seia vós aquel ou aquela que h[e]rda⁴ os vosos bñes de dereyto, dúas leiras de vjna que jasen enna ffrigisía da jgleia de Ssam /⁴ Martino d'Alongos, no lugar que chaman O Sartal, as quaes parten pelo camyño público de hūu cabo et do outro cabo parten pela leira /⁵ que ffoy de Johán Rrodrigues, chantre que he da capela do Rrigeyro, e jas entr'elas anbas húa leira que ffoy de Johán León.

Jten vos aforo con esto que /⁶ dito he outra leira de herdade que jas no Espyñal, ontre as leyras do thesoureyro da jgleia d'Ourense.

Jten vos afforo dúas leiras¹ de /⁷ herdade que jasen no Ferradal et outra leira que jas hu chaman O Barreyro, que jas juntado no Rrigeyro et da outra parte pelo piteyro de Vi/⁸dal León et em çima topa no piteiro de Domingo Eanes, carniçeyro, que ffoy.

Ajnda vos afforo a mjña leira da Corredoyra, que /⁹ jas a su as miñas casas.

Affórouos esto que dito he¹ con todas súas entradas et sseydas et con todos seus dereytos et perteen/¹⁰ças, per tal condiçón que chantedes logo en este ano¹ primeyro que vén a dita leyra da Corredoyra⁵ de vjna, et que arranquedes as áruores /¹¹ que en ela están et

que a leña que seia mjña, et que lauredes e paredes ben esto que sobredito he¹, en maneyra que non desfa/¹²lescan per mjngo de lauor e de bon paramento. Et que vós e as ditas voses que dedes a mjn et a mjña vós de fforo por elo¹, /¹³ en paz et en ssaluo en cada hũu ano¹, das ditas dúas leiras¹ que jassen enno Sartal, que sson ia de vjna, a terça parte do /¹⁴ vjño e da conposta que Deus y der, et das outras herdades que son de pam que me dedes outrosy a terça parte do pam que /¹⁵ Deus y der. Et he posto outrossy que se chantaren de vjna a par destas herda(da)des que uos aforo, que ponades vós de vjña /¹⁶ as outras h[e]rdades⁴ que uos afforo que están a par delas et, tanbén da dita leira da Corredoyra⁵ como¹ da outra que poserdes /¹⁷ de vjña, que me dedes a quarta parte do vjño et conposta que Deus y der, o pan enna ayra e a conposta na vjna et /¹⁸ o vjño no lagar. Et auedes a coller as noujdades das ditas h[e]rdades⁴ per nosso ome¹, o qual avedes de proueer⁶ de comer¹ /¹⁹ et de beuer comunalmente en quanto collerdes as ditas noujdades. Et que me dedes por dereytura⁷ cada ano¹ por /²⁰ día⁸ de Sam Martino de nouenbro dúas galynas bõas ou dous morauidís de deñeyros brancos por elas, et dísimo a Deus /²¹ et lyurys e quites de todo outro embargo. Et he posto que me ffiquen a mjn mjñas áruores en saluo et que me de/²²des a quarta parte do ffroyto delas ou vos avenades commjgo¹ delas; et se poserdes y hũa ffigeyra, he posto⁹ que se/²³ia vossa de dísimo a Deus en vosa vjda e das ditas voses. Et obligo a uós todos meus bẽes gãañados¹⁰ et por /²⁴ [gãañar para]¹¹ que¹² uós e as ditas voses sseiades defesos e anparados a dereyto no¹ dito tenpo con esto que vos afforo como¹ dito he.

Et /²⁵ eu, o dito Affonso Rrodrigues, por mjn e porlas ditas voses, [as]y¹³ rresçebo de uós¹⁴, o dito Pero Áluares, esto que me aforades como¹ /²⁶ dito he; et para laurar e pagar e conprir e aguardar todo segundo sobredito he¹, obligo todos meus bẽes gãañados¹⁰ /²⁷ et por gãañar¹⁰.

Posto ffroy et outorgado³ ontre estas partes sobreditas que qualquer delas que contra esto pasar, que peite /²⁸ aa outra parte que o conprir e aguardar quiser por nome de p[en]a¹³ çen morauidís da bõa moeda¹⁵; et a dita pena pagada ou /²⁹ non, esta carta e aforamento ffique ffirme et valla en ssúa rreuer.

Ffeyta a carta en Ourense, vjnte e tres días de de[sen]bro¹³, era /³⁰ de mjll¹ e quatroçentos¹ et des e oyto anos¹.

Testemoyas: Johán Ffernandes, morador en Alongos, et Ffernán Eanes e Loppo Garçía, /³¹ omes de mjn, notario.

[...]¹⁶ eu, Gonçaluo [...], notario público d'Ourense porla igleia¹⁶ desse lugar, que a esto presente ffroy e en [mjña]¹³ /³² presença o ffis escriuwr e meu nome¹ e synal aquí [puge]¹⁶, que tal he [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *uills*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Falta o *e*.

⁵ Usa a abreviatura de *eyr* co valor de *oyr*.

⁶ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pro*.

⁷ Usa un *a* sobrescrito co valor de *ur*.

⁸ Está escrito na marxe.

⁹ O *p* vai escrito sobre un *y*.

¹⁰ Leva un trazo que cobre as letras *aana*.

¹¹ No ms. falta.

¹² Antes está escrita unha abreviatura de *per* sobre unha abreviatura de *que*.

¹³ O ms. está rompido.

¹⁴ Está na entreliña.

¹⁵ Está escrito *mon^a*.

¹⁶ No ms. non se le.

139

1380, decembro, 28. Medina del Campo.

Xoán I, por unha queixa presentada contra eles por Xil Pérez, prior de Santa Comba, ordena a Pedro Ruiz Sarmento, adiantado maior en Galiza, e a Xoán Pérez de Nóvoa que abandonen as encomendas que indebidamente teñen do mosteiro e que non esixan ningún servizo aos seus monxes e vasallos.

A.- A. H. N., Sixilografía, caixa 4, nº 10.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1249.

REF. DURO, *Naves*, 153; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Don Johán, por la graçia de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Gallizia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe, de Algezira e señor de Lara, de Vizcaya, de Molina, a uós, Pero Rruys Sarmjento, nuestro /² adelantado mayor en Gallizia, e a uós, Iohán Peres de Náu[o]a¹, nuestros vassallos, salud² e graçia.

Bien sabedes en como² en las cortes que agora nós feziemos en Soria, este año de la era desta carta, nos fue querellado /³ e pidido por los prelados³ que connusco eran en las dichas² cortes, en nonbre de los abades e priores e ab[adesas]⁴ e prioras e otras personas eclesiásticas de los monesterios e eglesias que son en los nuestros rregnos, como² /⁴ siendo los dichos² monesterios e eglesias fundados e doctados de los rreys onde nós venjmos e por los [condes]⁴ Fernand Gonçales e Garçia Fernandes, su fijo, e del conde don Sancho² e por los senores de Lara e de Vizca/⁵ya, que algunos⁵ rricos omnes e caualleros e escuderos, atreuidamjente sin rrazón e sin derecho², non cat[an]do⁶ el seruicio de Dios njn el peligro de sus almas, que ocupauan e tomauan los logares e aldeas e /⁶ vasallos de los dichos² monesterios e eglesias en nonbre de encomienda, leuando dellos dineros e pan e otras cosas e faziéndoles seruir por sus cuerpos, assí en lauores de sus heredades como² de castiellos /⁷ e fortalezas que fazían, e en todo serujdunbre como² si fuesen sus vasallos exenptos e non dando lugar a los dichos abades e priores e abadesas e prioras e rregidores de los dichos² monesterios e eglesias para se ser/⁸uir de los dichos² sus vasallos, por la qual rrasón los dichos² monesterios e eglesias eran venjdos en grand pobredat e se non podían mantener njn fazer aquel serujçio que a Dios deujan por las almas de aquellos que los fun/⁹daron e doctaron. E que nos pidían, por seruicio⁷ de Dios e de los santos a cuyo nonbre los dichos

monesterios e eglesias eran fundados, que los quisiésemos defender e guardar, mandando sobr'ello lo que la *nuestra* merçed fuese.

E nós, /¹⁰ viendo que nos pidían derecho² e porque las tales encomjendas en tal manera son contra derecho² e contra seruizio de Dios e en peligro de las almas de los que así las tienen, e porque a nós² pertenesçe guardarlos e defender/¹¹los, toujemos por bien que todos los abades e priores e abadesas e prioras e otras personas eclesiásticas qualesquier paresçiesen ante nós fasta tres meses a mostrar los preujlegios que sobr'esta rrasón tenjan, e eso me/¹²smo los condes e duques e rricos omnes e caualleros e escuderos que tenjan las dichas² encomjendas a desjr por qué rrasón lo fasían asý e leuauan las dichas² encomjendas, porque lo nós sopiésemos e mandásemos sobr'ello /¹³lo que fuese derecho². Sobre lo qual nós dimos por juezes para ello a Pero Lopes de Ayala e a Iohán Martines de Rrojas, *nuestros* vasallos, e Áluar Martines e Pero Ferrnandes, doctores oydores (?) de la *nuestra* abdiençia, para que lo librasen segund que fallasen /¹⁴por fuero e por derecho².

Ante los quales paresció don Gil Pérez, prior del monesterio de Santa Colomba de Naues, por sí e en nonbre del conuento del dicho² monesterio, e querellóseles diziendo que escuderos de uós, el dicho² Pero Sar/¹⁵mjento, que se laman comenderos² del dicho² monesterio contra voluntad del dicho² prior e del dicho² conuento, diziendo que la tienen por vós, e que lieuan cada vno dellos en cada año çient *maravedís* e sin esto que vós, /¹⁶el dicho² adelantado, que leuades del dicho² monesterio e de los sus logares² e casares e vasallos seruizios de pan e de puercos⁸ e de carneros e de toçinos e de dineros e de vino e de otras cosas. E otrosí que uós, el dicho² Iohán Peres /¹⁷de Náu[o]a¹, que tenedes en encomjenda al dicho² monesterio contra voluntad del dicho² prior e conuento e a todos los casares e lugares e vasallos del dicho² monesterio, e que leuades de encomjenda de cada año çient *maravedís* e que dades /¹⁸los dichos² casares e logares e vasallos del dicho² monesterio a los *vuestros* escuderos que los tengan por vós; de los quales dixo que ellos e vós que leuades de los dichos² casares e logares e vasallos del dicho² monesterio pieça /¹⁹de pedidos e de seruizios de pan e de puercos⁸ e de carneros e de toçinos e de dineros e de vino e de otras cosas, e uos aprouecháuades dellos e les fasiedes faser otras seruidunbres e muchas sinrrasones [...]⁶ /²⁰que si fuesen *vuestros* vasallos mesmos solariegos. El qual dicho² monesterio dixo que fuera fundado por el conde Bábila Bagina. Sobre lo qual fiso su pedimjento a los dichos² juezes que nós demos para esto /²¹que dicho² es.

E los dichos² juezes, visto todo esto que sobredicho² es e los preujlegios e rrecabdos qu'el dicho² prior, en nonbre del dicho² conuento, ant'ellos presentó, e en como² vós, los sobredichos², *njn* alguno /²²de uós *non* paresçiestes en el dicho² plaso de los dichos² tres meses a desjr *njn* a mostrar algund derecho², si lo por vós aujedes en la⁹ dicha² rrasón, aujdo e rrequerido sobre todo su consejo, fallaron que por quanto nós /²³mandamos por *nuestra* carta que venjésedes mostrar ante nós el derecho² que aujedes para tener en encomjenda los dichos² casares e lugares e vasallos del dicho² monesterio e lo *non* mostrastes, por ende que /²⁴deujedes dexar los dichos² casares e logares e vasallos libres e exenptos al dicho² monesterio. E por ende mandaron que gelo dexásedes e desenbargásedes e fesiésedes luego dexar e desenbargar, pero que a saluo /²⁵vos fincase, por mayor guarda

de *vuestro* derecho², *para* que podades mostrar ante nós quando quier que podiédeses el derecho² o *rrasón* que auedes en los dichos² casares e logares e vasallos, porque, ello así mostrado, nós /²⁶ vos mandásemos guardar todo el derecho² que auedes e deujedes auer en el dicho² monesterio e casares e lugares e vasallos. E otrosí mandaron que les tornásedes e pagásedes e fesiédeses luego dar e pagar todos /²⁷ los *marauedis* e pan e otras cosas qualesquier que les auedes tomado (tomado) e leuado desde que nós mandamos dar las dichas² *nuestras* cartas en la dicha² çibdat de Soria sobr'esta *rrasón* fasta aquí. E esto todo man/²⁸daron que fesiédeses e *cunpljédeses* non enbargante qualesquier pleitos e posturas e contractos e *auenençias* qu'el dicho² prior e conuento del dicho² monesterio o los dichos² sus casares e logares e vasallos ouiesen fe/²⁹cho² co[n]uusco¹⁰ o con otros por ellos sobre *rrasón* de las dichas² en[com]iendas⁴ e casares e lugares e vasallos, lo qual dieron todo por rroto e baldío e *njnguno* e mandaron que non valliese.

E judgando por /³⁰ su *sentençia* defenjtiua, pronunçiáronlo todo así e mandaron dar esta *nuestra* carta al dicho² prior e co[n]uento¹⁰ del dicho² monesterio sobr'esta *rrasón*, por que les mandamos, vista esta *nuestra* carta o el traslado de ella sig/³¹nado¹¹ de escriuano público, que dexedes e desenbargedes e fagades luego dexar e desenbargar al dicho² prior e conuento e al dicho² monesterio todos los logares e casares e vasallos sobredichos² que les así to/³²mastes e auedes tenido contra derecho² e que les non pongades enbargo *njnguno* en ellos. E nós así gelo desenbargamos por esta *nuestra* carta e mandamos a los dichos² casares e lugares e vasallos que de aquí /³³a delante obedescan al dicho² monesterio e conuento² e los ayan por sus senores así como² *deuen* e son tenudos de derecho². Otrosí que les tornedes e paguedes e fagades dar e pagar todos los *marauedis* e pan /³⁴e otras cosas qualesquier que de ellos auedes tomado e leuado después que nós mandamos dar *nuestras* cartas en la dicha² çibdat de Soria sobre la dicha² *rrasón*, e conplades e tengades e fagades tener e con/³⁵plir¹² todo esto que sobredicho² es, non enbargante qualesquier pleitos e posturas e contractos e juramentos e *auenençias* que los dicho[s]¹³ prior e conuento del dicho² monesterio o los dichos sus casares¹⁴ e logares e va/³⁶sallos o otro por ellos ayan fecho² *conuusco* sobre² *rrasón* de las dichas² encomjendas² e casares e lugares e vasallos, pues que fue dado todo por rroto e baldío e *njnguno* por los dichos² *nuestros* juyzes¹⁵ e mandaron¹⁶ /³⁷ que non valliese¹⁷.

E non fagades ende al por alguna manera, so pena de la *nuestra* merçed e de seys mjll² *marauedis* a cada vno de uós *para* la *nuestra* cámara. E si lo así faser e conplir non quisierdes, mandamos a uós, Pero /³⁸Rruys Sarmjento, *nuestro* adelantado, o a qualquier otro *nuestro* adelantado que fuere en Gallizia, agora e de aquí adelante, e al meryno o merynos que por nós o por vós andoujeren, agora o de aquí a delante, e a qualesquier /³⁹otros adelantados, alcalles, jurados, jueses, justicijs, merynos, alguasjles e otros ofisjales qualesquier de todas las çibdades e villas e lugares de *nuestros* rregnos² que agora son o serán de aquí a delante, o a /⁴⁰qualquier o qualesquier de ellos que esta *nuestra* carta vieren o el traslado della signado como² dicho² es, que uos lo fagan luego todo esto así guardar e conplir segund que en esta *nuestra* carta se contiene, entregando al di/⁴¹cho² prior e conuento del dicho² monesterio e a los dichos² sus casares e logares e vasallos de *vuestros*

bienes fasta que las quantías de todos los *marauedís e pan e* otras cosas qualesquier que dellos tomastes *e* leuastes después que nós /⁴² mandamos dar las dichas² *nuestras* cartas en la⁹ dicha² çibdat de Soria sobre la dicha² rrasón. E los vnos *e* los otros non fagan ende al por alguna manera, so la dicha² pena a cada vno. E de como² vos esta *nuestra* /⁴³ carta fuere mostrada *e* los vnos *e* los otros la co[n]pliéredes¹⁰, mandamos so la dicha² pena a qualquier escriuano público que para esto fuere la[m]ado¹⁸ que dé ende al que uos la mostrar testimonio signado con su ssigno² porque nós /⁴⁴ sepamos en como² cunplides *nuestro* mandado. La carta leýda, dátgela.

Dada em Medina del Campo, veynte *e* ocho² días de desjenbre, era de mjll² *e* quattrosjentos *e* dies *e* ocho² años.

Yo, Loýs /⁴⁵ Ffernandes, escriuano del rrey, la ffis escriujr por mandado del rrey *e* de los dichos² jueses por quanto ffue assí librado.

[Sinaturas: Aluarus de / [Trecu]rum¹⁹, doctor; Petrus Fernandi, / doctor; Martín Añes, vista].

¹ Falta o o.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ No ms. está escrito *alguons*.

⁶ No ms. non se le.

⁷ Está escrito sobre raído.

⁸ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁹ Está escrito *enla*.

¹⁰ Falta o n.

¹¹ As letras *na* están escritas sobre raído.

¹² Antes do *c* hai dúas letras borradas.

¹³ Está escrito *dic̃ho*.

¹⁴ Está repasado por outra man *us casares*.

¹⁵ Está repasado por outra man “*nuestros juyzes*”.

¹⁶ Está repasado por outra man “*manda*”.

¹⁷ Antes está escrito *s*.

¹⁸ Está escrito *lanado*.

¹⁹ No ms. non se le. Complétase a sinatura tendo en conta a lectura de Vaquero Díaz (2004a: 257) sobre unha carta moi semellante a esta dada polo rei Xoán I ao abade de Celanova.

140

1383, febreiro, 19; xoves.

O prior Xil Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Lourenzo, á súa muller Tareixa Fernández e a catro voces os lugares da Pía e de Freixendo e o foro da Casa do Puzo en San Martiño de Alongos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3042.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 3042.

Sábbeam¹ quantos² esta carta viren como eu, dom Gil¹ Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de /² Naues, e o conuento dese meesmo lugar, sseendo todos juntados no cabyindo do dito¹ moesteyro per canpaa tan/³juda, ssegundo auemus d'usso e de custume de sse ffaser, damus a fforo a uóss, Gomes Lourenço, /⁴ ffillo de Lourenço Martiis, reitor que ffoy da jgleia de Ssan Martino de Mugar[e]³, e aa uossa moller Tereyia Ffernandes /⁵ e aa quatro uossas uoses apuslo pustrimeyro de uóss, quaes¹ uós nomeardes húa uoz enpús¹ /⁶ outra, e sse ass non nomeardes, que o sseian quaess de dereito erdaren oss uossos bees, comuén aa /⁷ saber, o nosso lugar d'Alongos que chaman da Pía, o qual¹ está ssu cadía de Ssam Martino d'Alo/⁸ngoss, ssegundo uós agora tragedes a jur e aa mao e ssegundo o trou[u]⁴ Johán Leom¹, que ffoy, e ssú/⁹ass uoses; e demays o nosso lugar de Ffreyçendo⁵, que está na dita¹ ffylig[ris]ía⁶, como¹ ssenpre an/¹⁰dou con o dito¹ lugar.

Per tal condiçón, comuén aa ssaber, que o lauredes e paredes bem, en gyssa /¹¹ que sse non perca per myngua de lauor e de boo param[en]to⁷, e que noss dedes del en rrenda de /¹²cada hũu ano¹ por día de Natal viy[n]te⁸ libras de dineyros brancos⁹ desta moeda¹⁰ que agora co/¹³rre, de que contan XL^a par de dineyros¹¹ por tres libras. E daredes uóss, oss ssobreditus¹ Go/¹⁴mes Lourenço e uosa moller Tereyia Ffernandes, e ass ssobreditas¹ uossas uoses aa uossa /¹⁵morte de cada hũu de uós por¹² loytossa XX morauidís da dita¹ moeda¹⁰. E sseredes obydy/¹⁶entes e mandados uós e aa[s]¹³ ditas¹ uossas uoses a nós e aao dito¹ nosso moesteyro con oss di/¹⁷tus fforos e dereytus.

O qual¹ lugar non ue[n]deredes⁸ nen deytaredes nen ssupynora/¹⁸rredes nen anyuerssaryo poredes ssen noso mandado e outorgamento. O qual¹ lugar non sseya /¹⁹nen possa seer obrigado nen teúdo a déueda que uós ffaçades, nen sseiades teúdos uóss /²⁰nen ass ditass¹ uosas uoses nen a uoz que perteessca a nosso ssenor el rrey nen a outro ne/²¹hũu en¹ nehúa maneyra, ssenón o dito¹ nosso moesteyro, cujo he. E sse ouuerdes de uender /²²ou de deytar, ante ao dito¹ moesteyro ca a outre polo justo preço; e sse o dito¹ moesteyro non quisser, entonde /²³uendede ou deytade a atal ome¹ que sseia ssemeláualy de uós, que nos ffaça e page a /²⁴ssobredita¹ rrenda e fforos e dereytus en paz como¹ ssobredito¹ he, pero que non sseia caua/²⁵leyro nen escudeyro nen dona nen donsela nen ome¹ de tras muro nen rreligiossa peso/²⁶a.

Et eu, o ssobredito¹ Gomes Lourenço, por mjn e porla dita¹ mjña moller e porlas ditas¹ /²⁷mjñas uoses, assý rreçebo o dito¹ lugar pelas ditas condiçoes e obrigo todos meus¹⁴ bees /²⁸gaanados e por g[a]anar¹⁵ a pagar esta dita¹ rrenda e ffoross e dereytus en paz co/²⁹mo¹ ssobredito¹ he. E nós, oss ssobreditus¹ prior e conuento, assý obrigamus oss bees da /³⁰nossa messa do noso moesteyro a deffenderuoss a dereyto a uós e aa[s]¹³ ditas¹ uosas uoses con /³¹esta dita rrenda e fforo. E sse uós, oss ssobreditus¹ Gomes Lourenço e uossa moller, e uo/³²ssas uoses estas condiçoes non conprirdes e aagardardes ou cada húa delas, o ssobredito¹ /³³moesteyro o reçaeba este dito¹ lugar per ssúa outorydade.

Jten eýnda uos damus a uós, os /³⁴ssobreditus¹ Gomes Lourenço e aa uossa moller Tereyia Ffernandes, e aas ssobreditas uosas uo/³⁵ses a fforo o noso fforo da Cassa do Pusso, per tal¹ co[n]diçón⁸ que nos¹ dedes del uós e as di/³⁶tas uosas uoses de cada hũu ano¹ por

día de Natal VIJ^c ssoldos de dineyros¹¹ brancos⁹ desta dita¹ moeda¹⁰. /³⁷ E todo o al aueredes do dito¹ lugar e fforo lyuri e quity doutro enbargo que sseia.

Quen este /³⁸ preyto britar, peyte aa outra parte por nome¹ de pena L^a morauidis da boa moeda¹⁰ e aa /³⁹ uoz del rrey outros tantos, e aa carta ffyqui ffyrnj¹ e uala en¹ sseu tempo.

Ffeyta a carta /⁴⁰ no dito¹ moesteyro, quinta¹⁶ ffeyra, XVIIIJ^c días de ffeureyro, era de mjll¹ e CCCC^a e XX e hun /⁴¹ anos¹.

Testymuyas que foron presentes: Johán Fferna[n]des⁸ d'Alongos, Martín Garabaas; Vaasco, Pero, Ffernando, ómees do prior; /⁴² Johán Vilela, Gomes de Pena Ffereaa e outros.

Et eu, Johán Peres, monic e notario do dito moesteyro¹⁷, /⁴³ a todo esto que ssobredito¹ he pressente¹⁸ foý e meu nome e meu synal /⁴⁴ aquí fys en testy(uy)muyo¹⁹ de uerdade, que /⁴⁵ tal est |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^atos*.

³ Falta o *e*.

⁴ Falta o *u*.

⁵ Na entreliña aparecen unhas palabras de difícil lectura: “e a curtjna d’Agrela que está doutor (*sic*)”.

⁶ Está escrito *ffyligia*.

⁷ Faltan as letras *en*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Está escrito *b^acos*.

¹⁰ Está escrito *mon^a*.

¹¹ Está escrito *dm̄*.

¹² Está escrito *dpor*.

¹³ Falta o *s*.

¹⁴ Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.

¹⁵ Falta o *a*.

¹⁶ Está escrito *qⁱta*.

¹⁷ Escribiu primeiro *notario* que *s* e despois riscou que *s* e engadiu do *dito m^o*, coa palabra *dito* entreliñada.

¹⁸ Está escrito *p^esstes*.

¹⁹ O *m* vai escrito sobre o *y* que o precede e sobre un *u*.

141

1386, xaneiro, 26 (1380, setembro, 15. Soria / 1302, xullo, 8. Burgos)

Traslado dunha carta na que Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 desta CD) na que, á súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime a dez dos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.

B.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 8. O orixinal desta carta é o documento 137 desta CD.

REX. SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*, nº 1232.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 160^{*}; DURO, *Naves*, 153-154; SÁ BRAVO, *Monacato*, 52.

Sepan quantos esta carta vieren como¹ nós, dom Johán, porla graça de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galiza, de Seuylla, de Córdoua, de Murçia, /² de Jahén, del Algarbe, de Algazira e sseñor de Lara e de Bizcaya e de Molyna, vymos vna carta del rrey dom Ffernando, nuestro visauuelo, escripta en pur/³gamẽo de cuero e seellada con su sseello de çera colgado por húa corda de ligno a colores. La qual dicha carta era ffecha en esta² maneyra que se ssigue:

/⁴ Sepan quantos esta carta vieren como¹ yo, dom Fernando, por la graça de Dios rrey de Castiella, de León, de Toledo, de Galiza, de Seuylla, de Córdoua, /⁵ de Murçia, de Jaheén, del Algarbe³ e sseñor de Moljna, vy vna carta del rrey dom Ssancho, mjo padre, que Dios perdone, escripta en purgameo de cue/⁶ro e seellada con su sseello de çera colgado, en que dizía, por fazer ben e merçed al prior e al conuento del monesteyro de Santa Columba de Naues, que /⁷ les quitó los sergentes e los ofiçiales de su monesterio de todo pecho e de todo pedido, ssegundo que llo ouyeron husado en tienpo de los otros rreys /⁸ que fueron ante d'él. Et agora enviáronme dizer que llos sobrecogedores e cogedores e arrendadores e pesquiridores de los seruyçios e de los otros pechos que les /⁹ pasan contra esta merçed que el rrey mýo padre les fizo, porque disen que non es posto en la carta quantos son aquí los que deuen sseer quitos.

Et yo, por fazer /¹⁰ bien e merçed al prior e al conuento del monesterio de Santa Coonba de Naues et por la alma del rrey mjo padre et que rrogen a Dios por mjn, tengo por /¹¹ bien de lles quitar para senpre de todos pechos que me ouyeren a dar en qualquier manera diez personas de sus sergentes e sus ofiçiales de /¹² sus grangas e del monesteyro sobredicho. Por que mando e deffiendo que njngunos sobrecogedores nyn cogedores nen arrendadores de los seruy/¹³çios e de los otros pechos que me ouyeren a dar, nen pesquiridores nen otro alguno¹, non sean osados de dema[n]dar⁴ pecho njnguno a estes diez /¹⁴ onbres sobredichos por njnguna manera, ca qualquer o qualesquier que lle fisesen contra esta merced que lles yo ffago pasaren, pecharme ýan en pena /¹⁵ mill¹ morauedis de la moneda buena a cada vno e al prior e al conuento del dicho monesterio todo el dano e el menoscabo que por ende rreçebiesen do/¹⁶brado, et demás a los aueres e a los cuerpos me tornaría por ello.

Et ssobr'esto digo e mando al jnfante don Folipe, mjo hermano e mjo adelan/¹⁷tado mayor en Galisa, e a los otros adelantrados e merjnos que foren d'aquí a delante en Galisa, et a los merjnos que andaren por ellos en la tie/¹⁸rra e al comendero del dicho monesterio, que ffagan tener e guardar al prior e al conuento sobredicho esta merçed que lles eu fago et non consyntan a /¹⁹ njnguno que lles pase contra ella en njnguna manera. Et sse alguno¹ lles pasar contra ella, que llos prendan por la pena sobredicha e lla guarden para /²⁰ faser dela lo que yo mandare. Et que ffagan hemendar al prior e al conuento ssobredicho todo el daño e el menoscabo que por ende rreçebesen /²¹ dobrado. Et non ffagan ende al por njnguna manera.

Et desto lles mandé dar esta carta seellada con mjo seello de çera colgado.

Dada en Bur/²²gos, ocho días de jullio, era de mill¹ e tresientos e quareenta años.

Yo, Pero Gonçales, la fis escriptuyr por mandado del rrey. Yo, Ffernand Yuanes, /²³ vista. Garçía Fernandes.

Et agora el prior *e conuento* del dicho monestero enviáronme pedyr merçed que lles confirmásemos esta dicha carta *e* /²⁴ merçed que el dicho rrey don Ffernando, *nuestro* visauuelo, ffezo al dicho prior *e conuento* del dicho monestero *e* gela mandásemos guardar *e* conprir /²⁵ en todo *ben e conplidamente*⁵ segund se en ella *contién*. Et nós, el ssobredicho rrey don Johán, por ffaser bien *e* merçed al dicho prior *e conuento*, confir/²⁶mámoslles esta dicha carta *e* merçed qu'el dicho rrey don Ffernando, *nuestro* visauuelo, fizo al dicho prior *e conuyento*. Et mandamos que lles ualla /²⁷ *e* sea guardada esta carta *e* merçed agora *e* d'aquí a delante en todo bien *e conplidamente*⁵, segunt que mejor *e* más *conplidamente*⁵ lle va/²⁸lió *e* ffue guardada al dicho prior *e conuento* en tienpo del dicho rrey don Ffernando, *nuestro* visauuelo, *e* del rrey don Alfonso, *nuestro* /²⁹ avuelo, *e* en tienpo del rrey don Enrique, *nuestro* padre, que Dios perdone, *e* en el *nuestro* fasta aquí.

Et deffendemos firmemente por esta *nuestra* carta /³⁰ [o]⁶ por el traslado dela signado de escriptuán púbrico, sacado *con* otoridade de juýs o de alcalde, que d'aquí a delante que alguno¹ /³¹ *njn* algunos¹ *non* sean osados de lles yr *nen* passar *contra* esta *nuestra* carta *e* merçed que lles nós *conffirmamos* para gela quebrantar o mýngoar /³² en algún¹ *tiempo* por alguna¹ manera, so pena de la *nuestra* merçed *e* de la pena *contenuda* en la dich[a]⁷ carta do dito señor rrey don Ffernando, /³³ *nuestro* visauuelo, ca qualquier o qualesquier que *contra* ello o *contra* parte dello lles fosen o pasasen, avería[n]⁴ la *nuestra* yra et pechar/³⁴nos ýan en pena mill¹ *morauedis* de la buena moneda *e* al dicho prior *e conuento* o a quien en su uoz touer todos los danos /³⁵ [e]⁶ meoscabos que por ende rreçebesen dobrados.

Et demás por qualquier o qualesquier por quien fincar de lo asý faser *e conplir*⁵, /³⁶ mandamos al omne que esta *nuestra* carta mostrare ou el traslado dela, signado como¹ dicho es, que los enplase que parescan /³⁷ ante nós, doquier que nós seamos, del día que los enplazaren a quince días primeros *seguintes*, so la dicha pena a cada vno, a diser /³⁸ por quál rrasón *non* *cuenplen* *nuestro* mandado. Et de como¹ esta *nuestra* carta lles ffor mostrada *e* los vnos *e* los otros la conpliren, manda/³⁹mos, so la dicha pena, a qualquier escriptuano¹ púbrico que *para* esto fuere llamado, que dé ende al que la mostrare testemoyo signado /⁴⁰ *con* su signo, porque nós sepamos en como¹ conplides *nuestro* mandado.

Et desto lles mandamos dar esta *nuestra* carta escripta en purgamẽo /⁴¹ de coyro, seelada *con* *nuestro* seelo de plomo colgado.

Dada ennas cortes de Soria, quince días de setenbro, era de mill¹ *e* quatroçientos /⁴² *e* des *e* ocho años.

Este he o tralado da dita carta do dito señor rrey dom Johán, a qual era escripta en purgamẽo de coyro *e* seelada de hũu /⁴³ seelo de plomo colgado en fijos de sirgo vermello *e* goaldado, a qual *non* era rassa *nen* cañçelada *nen* en njnhũu⁸ lugar sospeyta. A qual eu, Fernán /⁴⁴ Gonçalves, notario púbrico da çidade d'Ourense porlo bispo *e* porla jgleia desse lugar, vy *e* lij *e* aquí de veruo a veruo *ben e verdadeyramente* traladey a pedy/⁴⁵mento de

Gil Peres, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, a que a dita carta pertẽceía, por quanto disso que auýa mester de a enviar a algúas partes /⁴⁶ hu lle *conprija*⁹ et temjase de a perder e de perder *per* elo seu dereito. Et *per* mandado e liçençia de Johán do Carril, juýs do dito couto do dito moesteyro /⁴⁷ de Santa Coonba de Naues por noso señor el rrey, o qual traslado da dita carta o dito juýs mandou que valla e faça fe en todo lugar hu for mostrada, a/⁴⁸sý como¹ ho original da dita carta. Enno qual traslado eu, o dito Ffernán Gonçalues, notario, puge meu nome e meu signal, que tal he |*Sinal*|.

O qual tralado foy feyto /⁴⁹ enno dito couto de Santa Coonba, vijnte e seis días do mes de janeyro do ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mill¹ e trezentos e oyteen/⁵⁰ta e seys anos¹.

Testemoyas que viron a dita carta e foron presentes aa dita outoridade: Rroy Ffernandes e Gonçaluo Nepto, moradores en Guytar; e Pero Bõo e Rroy Gonçalues, omes /⁵¹ do dito prior, e outros.

* Véxase a nota * do documento 137 desta CD.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *enesta*.

³ Está escrito *alg^arbe*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *li*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Falta o *a*.

⁸ Leva un trazo que cobre toda a palabra.

⁹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

142

1390, decembro, 10. Ourense (1351, xullo, 15)

Traslado dunha carta na que o prior Estevo González e o convento de Santa Comba reciben por foreiros a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Eanes e a unha súa voz, por diversas propiedades en Santa Mariña de Fontefría que estes compraron a Maior Anes, a cal as tiña aforadas do mosteiro.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3101.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3101.

Enno nome¹ de Deus, amen. Sábean quantos esta carta viren que eu, Estéuõo Gonçalues, prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese /² meesmo lugar, seendo juntados enno cabídoo do dito moesteyro *per* *campãa*² tanjuda, como³ he de husso e de custume de sse fazer, rreçebemos /³ a uós, Gonçaluo Peres do Mato, e a María Eanes, uosa moller, moradores en Ourense, e a húa uosa uós apús uosa morte, por foreyros dos ca/⁴sares e herdades e moýños que o dito moesteyro ha enna freiguysia de Santa Mariña de Fonte Fríja e aa leyra dos Caruallos como³ anda con seu herda/⁵mento; os quaes casares e herdades e moýnos e leyra de nós teuo aforados Moor Anes, yrmãa de Lop'Eanes,

monie do moesteyro de Çelanoua, e /⁶ vendeos a uós e aa dita uosa moller. Per tal condiçón que uós, os ditos Gonçaluo Peres e María Anes, uosa moller, e aa dita uós lauredes e paredes ben /⁷ os ditos casares e herdades e cunprades e pagedes os fforos e dereitos que a dita Moor Anes auía de fazer ao dito moesteiro, segundo se contén ennas cartas dos /⁸ foros.

Outrosy damos a foro a /⁴ uós e arrendamos a uós, os ditos Gonçaluo Peres e María Anes, e aa dita uosa uós dous cassares con seu moynho que están em /⁹ Fonte Frija, os de fondo, dos quaes dous casares e moyno nos a dita Moor Anes auía de fazer foro de quarta e seis libras de dereitura; per tal condiçón que uós e /¹⁰ a dita María Anes, uosa moller, e a dita /⁵ uós diades cada ano³ ao dito moesteiro, por esta quarta que o dito moesteiro deles auía de auer, seys quarteyros de pan, /¹¹ as dúas terças de çentão² e húa d'auereyço, et pagar este pan en todo o mes d'agosto per teega³ de quatro ceramĩjs, segundo que senpre ffoy acostumbrado e que an /¹² dou alý en aquel lugar e per que conpraron e venderon. Et daredes cada ano³ por dereytura por a festa de San Martino tres libras de brancos da moeda⁶ de noso señor /¹³ el rrey dom Afonso.

Et outrosy nós, o dito prior e conuento, damos a foro e arrendamos a uós, o dito Gonçaluo Peres, e María Anes, uosa moller, a leyra das Car /¹⁴ uallas, per tal condiçón que diades dela de foro cada ano³ que y jouffer nouidade dúas fanegas de pan. Et avedes aa dar uós e a dita uosa mo /¹⁵ ller e a dita uosa uós hũu quarteyro de Caschomane, segundo se contén enna carta per que o aforamos aa dita Moor Anes.

Et pagando uós, o dito /¹⁶ Gonçaluo Peres, e aa dita María Anes, uosa moller, e aa dita uós, asy como³ sobredito he, os ditos seys quarteyros de pan e tres libras dos ditos casares, et pa /¹⁷ gando outrosy cinquocenta morauidis que a dita Moor Anes auía a dar por outros tres casares que son deste aforamento e están enno dito lugar de Fonte Frija, e /¹⁸ outrosy pagando os ditos dous quarteyros de pan aa messa do prior como³ dito he, vós non seiades a máys tiúdos nen obrigados.

Et para esto asy conprir /¹⁹ e aguardar, eu, o dito Gonçaluo Peres, obrigo todos meus bẽes móujles e rrayzes a conprir e aguardar todas estas cousas e cada húa delas que se /²⁰ en esta carta conteen, tanbén por mjn como³ por a dita mjña moller, que presente non está, e por a dita uós.

Quen este pleito britar, peyte aa ou /²¹ tra parte⁷ en pẽa mill³ morauidis e aa uós del rrey outros tantos, et a carta fique firme e ualla en súa rreuer.

Ffeyta a carta enno dito moesteiro, quinze /²² días de jullio, era de mill³ e trezentos e oyteenta e noue anos³.

Testemoyas que foron presentes: o dito prior, Johán Peres Paradela, Gomes Anes; Fernán Martiis, con /²³ feso; Sauaschão Rrodrigues, ome³ do dito prior; Gomes Soelleyro e outros.

Et eu, Fernán Anes, monge e notario do dito moesteyro, que a esto presente foý e /²⁴ esta carta, per mandado e outorgamento⁸ do dito prior e conuento, escripuj e meu nome e signal aquí fis en testemoyo de verdade, que tal este.

/²⁵ Este he o tralado da dita carta ffeyta perlo dito Ffernán Anes, notario e monie do dito moesteyro de Santa Coonba de Naues, e signada de seu sig /²⁶ nal, segundo per ela

parecía e se en ela *contijña*, a qual era escripta en purgamẽo de coyro, a qual non era rrassa nen cancelada nen en nenhũu² /²⁷ lugar sospeyta. A qual eu, Ffernán Gonçalves, notario público da cidade d'Ourense porlo bispo e porla jgleia desse lugar, vy e lij e aquí de ueruo a ueruo ben /²⁸ e verdadeyramente traladey a pedimento de Estéuão Lourenço, viziño d'Ourense a que a dita carta pertêceia, e per mandado e outoridade e liçençia de /²⁹ Gomes Mosqueiro, juís d'Ourense, que me mandou que desse o tralado da dita carta ao dito Estéuão Lourenço, o qual traslado o dito juís mandou que /³⁰ ualla e faça fe en todo lugar hu for mostrado asý como³ o horiginal da dita carta. Enno qual tralado eu, o dito Fernán Gonçalves, puge meu /³¹ nome³ e meu signal, que tal he |Sinal|.

O qual tralado foy feyto en Ourense, dez días do mes de desenbro do ano³ do nacemento do Noso Señor /³² Jhesu Cristo de mill³ e trezentos e noucenta anos³.

Testemoyas que viron a dita carta e foron presentes aa dita outoridade: Afonso Copelo, ome³ do /³³ dito juýs, e Gomes Anes, laurador, e Ffernán Peres da Praça e Gomes Ares da Pixotaría⁹, moradores en Ourense.

¹ Escribiu *nie* e logo corrixiu en *nome*.

² Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

³ Leva un trazo sobreposto.

⁴ Está escrito sobre un sinal tironiano.

⁵ Está corrixiado sobre *pⁱ*.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ Está na entreliña.

⁸ Leva *or* na entreliña.

⁹ Antes está riscado *pi*.

143

1391, agosto, 20. Mosteiro de Celanova.

Xoán López, abade do mosteiro de Celanova, arrenda a Rodrigo López de Sober as dúas terceiras partes do couto de Santo Eusebio ata que este recupere o diñeiro que lle emprestou ao abade García Fernández.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 11.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Johán Lourenço, pela merçee de /² Deus² et da Santa Ygleia de Rroma abade do moesteyro de Çela Noua¹, arrandamos¹ /³ a uós¹, Rroý Lopes de So[u]er³, escudeiro⁴ do conde, as dúas¹ terças do /⁴ noso couto de Santo Euséueo, que tenades et aiades as dúas terças /⁵ do dito couto pola *contía* de *morauidis* por que uolo a uós lançou Garçia Ffernandes, /⁶ abade que era aa sasón do dito moesteyro de Çela Noua¹. Et con tal condiçón que uós, /⁷ o dito Rroý Lopes, aiades et tenades as dúas¹ terças do dito couto et proes /⁸ das ditas dúas¹ terças ata que uós, o dito Rroý Lopes, seiades entrego de tódolos /⁹ *morauidis* que uós, o dito Rroý Lopes, enprestastes ao dito Garçia Fernandes. A qual *contía* /¹⁰ de *morauidis* he *contêhúda* en hũu

contrato que era feyto ontre uós e o dito /¹¹ Garçia Ffernandes, per que llos enprestastes sobre [a]s dit[a]s⁵ dúas terças do dito couto.

/¹² Et per esta nosa carta mandamos aos lauradores et fforeiros⁴ do dito couto /¹³ que rrecudan a uós, o dito Rroý Lopes, ou a uoso çerto mandado con as ditas /¹⁴ dúas terças do que a nós perteeçe enno dito couto, tanbén pan como¹ vjno como¹ /¹⁵ outras cousas quaesquer que pertescan ás ditas dúas terças do dito couto, ata /¹⁶ que uós, o dito Rroý Lopes, seiades entrego da dita contía de morauidís contêhú(a)da /¹⁷ enno dito contrauto, segundo aquí dito he. Et que nós, o dito don abade, ou noso çerto /¹⁸ mandado sobre elo¹ façamos¹ conta con o dito Rroý Lopes ou con seu çerto man/¹⁹ dado. Et a dita conta feyta⁶, seendo¹ achado¹ que o dito Rroý Lopes he pa[ga]do⁷ da dita /²⁰ contía, que o dito couto et proes del fiquen⁸ liures a nós¹ et ao dito moesteyro. Et /²¹ seendo¹ achado¹ que o dito Rroý Lopes leuar máys ca o que monta¹ a dita /²² contía contêhúda enno dito contrauto, que o dito Rroý Lopes que nolo entrege /²³ a nós¹, o dito don abade, et ao dito noso moesteyro. Et ajnda mandamos /²⁴ que o dito Rroý Lopes aia enno tenpo¹ que touer estas ditas dúas¹ terças, que /²⁵ aia as dúas terças dos dineyros que nos á de dar de cada ano¹ Johán /²⁶ Martiis de Carrasedo.

Et sobre esto que dito he, nós, o dito don abade, man/²⁷ damos a Martín Anes, noso notario enno dito moesteyro e terra¹ de Çela Noua, que /²⁸ dese ende a uós, o dito Rroý Lopes, esta carta con seu nome¹ et synal.

Que /²⁹ foy feyta⁶ enno dito moesteyro, XX días do mes d'agosto, ano¹ do naçemento de /³⁰ Noso Señor Jhesucristo⁹ de mjll¹ et tresentos¹ et noventa et hũu anos¹.

/³¹ Testemoyas que foron¹ presentes: Rrodrigo Anes, clérigo de Rrauãal; Rrodrigo Anes, morador en /³² Sorga; Fernán Gomes, clérigo d'Armarís; Gonçaluo Lourenço et Afonso Lourenço, omes do dito /³³ don abade.

Et eu, Martín Anes, notario sobredito, que a esto presente foý /³⁴ et aquí puie meu nome¹ et synal, que tal he [Sinal].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.

³ Está escrito *sone*⁷.

⁴ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁵ Está escrito *os ditos* co primeiro *s* escrito sobre outra letra.

⁶ Está escrito *fçta*.

⁷ Faltan as letras *ga*.

⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁹ Está escrito *jhesu*.

1399, marzo, 23. Ourense.

Martiño de Albán e súa irmá Tareixa de Albán aforan a Lourenzo Pérez, á súa muller Tareixa González e a todas as súas voces catro leiras de viña en Tarascón.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3230.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 3230.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, Martín d'Aluán, morador enna çibdade d'Ourense, enna Rrúa do Canpo, et eu, Thereyja d'Aluán, moller de /² Martín d'Alueiro, yrmãa do dito Martín d'Aluán, damos et outorgamos² a foro a vós, Lourenço Peres, morador en Tarascón, que sodes presente, et aa vosa /³ moller Tereyja Gonçalues, que non he presente, e a todas vosas voces para senpre, conuén a saber, quatro leiras de vjña de djsemo a Deus que nós avemos /⁴ enno dito lugar de Tarascón, segundo que os tragía a jur e a mão Pero Eanes de Tarascón.

Dámosvos a foro as ditas quatro leiras de vjña, como¹ dito he, /⁵ con todas súas entradas e seídas et p[er]teesças³, per onde quer que as ajan e lles p[er]teesçan³ de dereyto, por tal condiçón⁴ que as lauredes e paredes /⁶ ben, en tal maneira como¹ non desfalescan per mñgoa de lauor e de boo paramento, et dedes ende en cada hñu ano¹ enno tempo da vendýmea a nós /⁷ e nosas voces hñu puçal de vjño de lagar per quarta dereyta de seis açunbres cada quarta, quatro quartas porlo puçal con súa trasfegadura, /⁸ que seja boo vjño puro do mellor¹ que Deus y der ennas ditas leiras. Et do al que ajades e persuyades d'aquí en deante para senpre as ditas leiras /⁹ de vjña de dýsemo a Deus liures e quites de todo outro embargo e cárrego algñu.

Et se perla ventura vós ou vosas voces quiserdes vender, /¹⁰ deytar ou subpeñorar as ditas leiras de vjña, que primeyramente frontedes con elas a nós e a nosas voces et que noslas dedes porlo justo preço /¹¹ que outro por elas der, asperando o térmjño do dereyto; e non as querendo nós rreçeber por ese mesmo preço, entón que as vendades, deytedes, subpeñoredes /¹² a atal persooa que seja vossa semelláuel, que as laure e pare ben e pague cada ano o dito foro e cunpla e aguarde tódaslas condiçõs desta /¹³ carta e cada hñu delas. Et obrigamos todos nosos bñes para vos anparar e defender senpre a dereyto a vós e a vosas voces con o dito /¹⁴ aforamento que vos fasemos enna maneira sobredita.

Et eu, o dito Lourenço Peres, que soo presente, por mñ e porla dita mñña moller, que non he presente, /¹⁵ e por todas nosas voces, así o rrecebo de uós, os ditos Martín d'Aluán e Thereyja d'Aluán, as ditas quatro leiras de vjña aforadas perla maneira e /¹⁶ condyçõs que ditas son; et para as laurar e parar ben e para pagar en cada hñu ano¹ o dito puçal de vjño et para conprir e aguarde /¹⁷ tódaslas condiçõs desta carta e cada hñu delas, obrigo todos meus bñes móueles e rraýses, aujdos e por auer.

Et qualquer /¹⁸ de nós, as ditas partes, que contra esta carta for ou pasar en algñua maneira, que peyte aa parte aguardante por nome¹ de pena¹ e jnterese /¹⁹ çen morauidís de boa moeda; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta fique fjrme e valla para senpre.

Ffeyta a carta en Ourense, vijnte /²⁰ et tres días do mes de março, ano¹ do nacemento de Noso⁵ Señor Jhesu Cristo de mjll¹ tresentos et nouecenta et noue anos¹.

Testemoyas que foron presentes: /²¹ Rroý d'Amoeyro, alfayate; Johán Ingrés, armeiro, vesjños d'Ourense; Gonçaluo Eanes e Rroý Suares, vesjños de Santiago, e outros.

Et eu, /²² Johán Fernandes, notario público da çidade d'Ourense (d'Ourense) porlo bispo e igleia dese lugar, a todo esto que dito he presente ffoý /²³ con as ditas testemoyas et en mjña presença o fis escriujr⁶ e aquí meu nome e signal puge, que he tal, en testemoyo de verdade⁷ |Sinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Faltan as letras *er*.

⁴ Antes está riscado un sinal tironiano.

⁵ Hai unha letra borrada entre o *s* e o *o*.

⁶ Está escrito *escriujr*.

⁷ No ángulo inferior esquerdo do ms. está escrito por man diferente e posterior “muy rreverendo señor”.

145

1405, febreiro, 8.

O prior Afonso Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Castelao, ó seu fillo Xoán Castelao e a todas as súas voces o monte do Rodeiro en San Tomé, o monte dos Navallos, o Outeiriño co seu amieiral e uns pardiñeiros que fican alén dese Outeiriño.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3356.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3356.

REF. DURO, *Naves*, 154.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Affonso Gomes, prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuen/²to desse lugar, sseendo juntados en noso cabjdoo¹ per canpãa tanjuda segundo que auemos de huso e de custume /³ de nos juntar a faser cabjdoo¹, damos e outorgamos², aforamos a vós, Afonso Castelão, moleyro, morador enno /⁴ Rribeyro de Meende, et a voso fillo Johán Castelão et a todas vossas voses para senpre, conuén a saber esto, que uos /⁵ aforamos o noso monte do Rrodeyro que jas en termjo de Santomé, ssegundo que ao dito noso mōesteiro perteeçe.

Jten vos /⁶ aforamos máys con esto que dito he outro monte a que chaman dos Naballos, como¹ parte perlo Outeiro do Rramo e vay topar /⁷ en çima enno camjño que se ora feso de pouco que vay d'Ourense para Çebollino, et en fondo entesta enno camjño /⁸ vello que vay d'Ourense para Castedón, et do outro cabo parte con as vjñas d'Outeiro d'Allos.

Jten vos aforamos máys con esto /⁹ que dito he O Outeyriño con seu ameyrial que está junto¹ con o rrío da Looña, daquel cabo contra as vjñas de Santo/¹⁰ mé en derey[t]o³ ó moýno da Arëa que está deste cabo et como¹ vay topar enno dito rrío.

Jten vos damos e aforamos /¹¹ máys con esto que dito he hũus paredeiros que foron casas que jasen aalende do dito Outeyriño, hu están as olyu/¹²eyras contra Sesteyrón, os quaes paradeiros⁴ demarcan en fondo perlo camjño e congostra vella que vay de Meende para O Outeiro /¹³ da Mora et da outra parte demarcan con vjñas que agora ten Eynés Anes, moller de Áluaro Nunes, segundo que parte con /¹⁴ o muro de hun casarello para o outro da parte das vjñas da dita Eynés Yanes.

Dámosvos a foro os ditos montes et /¹⁵ Outeyriño con seu ameyrial et paradeiros a montes e a fontes, con súas entradas e seydas e con todos seus dereitos /¹⁶ et perteenças, per tal pleito e condiçón que ponades de vjñas os ditos montes do Rrodeiro e dos Naballos, o que ende vós /¹⁷ poderdes poer, ou os lauredes⁵ de pan ou os façades laurar ou façades en elles o que uos Deus guysar. Et outrosí que faça/¹⁸des do dito Outeyriño con seu ameyral e casarelllos en elles casas ou cortiñas ou outra cousa qual vos Deus /¹⁹ der a entender. Et dedes ende a nós, o dito pryor⁶, ou ao pryor⁶ que perlo tenpo for enno dito mōesteiro a oy/²⁰taua parte do vjño e pan que Deus y der ennos ditos montes que uos aforamos como¹ sobredito he, pa/²¹gando o seu dēsimo a Deus, a conposta enna vjña e o vjño no lagar et o pan enna ayra; a qual noujdade /²² que Deus y der auedes a coller per nosso moordomo, ao qual auedes a proueer¹ de comer et de beber cumu/²³nalmente ssegundo custume da terra. Et outrosí daredes de foro en cada hũu ano¹ porlo dito Outeyriño et /²⁴ ameyral et casarelllos con súas perteenças e entradas e seydas por día de Domjngo de Lásaro dous açu[n]bres⁷ /²⁵ de bõo vjño ou dous morauidis por elles. Et do al que ajades os ditos montes e Outeyriño e ameyrial /²⁶ et casarelllos de dēsimo a Deus et liures e quites de todo outro enbargo et encárrego algũ.

Et he pos/²⁷to que se vós ou vosas voses que as sobreditas cousas herdaren as quiserdes vender, deytar ou supyñorar, /²⁸ que primeyramente frontedes con elas a nós¹, o dito pryor⁶, et noslas dedes porlo justo preço que uos outre por elas der; /²⁹ et nonnos querendo nós por esse preço rreçeber, estonçe os vendede, deytade ou supinorade a atal⁸ pesoa que /³⁰ scia vossa semelláujle de uós et que non scia a dona nen escudeiro nen donsela nen ome¹ de tras muro nen /³¹ a outro ome¹ poderroso, mays a atal⁸ pesõa que laure e pare ben et page e compra et aguarde as condições desta carta /³² et cada hũa delas.

Et nós, o dito prior e conuento, obligamos os bẽes do dito nosso mōesteiro para vos an/³³paráremos e defendéremos senpre a deryto con esto que uos aforamos segundo sobredito he.

Et nós, os ditos Afonso /³⁴ Castelão et Johán Castelão, que somos presentes, asy o outorgamos² e rreçebemos en nós as sobreditas cousas /³⁵ aforadas perla maneyra e condições que ditas son, et obrigamos todos nosos bẽes gãanados e por gãanar /³⁶ para laurar et parar ben et pagar cada ano¹ o dito foro de oytava do vjño e pan que Deus y der et os /³⁷ ditos dous açu[n]bres⁷ de vjño ou os ditos dous morauidis por elles, et conprir e aguardar tódaslas outras cousas /³⁸ et condições que en esta carta son contiúdas e cada hũa delas.

Et he posto pena¹ ontre nós, as ditas partes, /³⁹ que a parte de nós que contra esto pasar, que peyte aa¹ outra parte que o conprir et aguardar quiser por nome¹ de pena¹ et /⁴⁰ de jnterese dusentos morauidis de dineyros brancos et aa¹ vós del rrey outros tantos; et a

dita pena¹ e jnterese pa/⁴¹gada ou non, esta carta e todo o que en ela he contiúdo fique firme e valla para senpre.

Ffeyta a carta /⁴² enno dito mōesteiro de Santa Coonba de Naues, oyto días do mes de feureiro, ano¹ do nacemento de Nosso /⁴³ Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e çinquo anos¹.

Testemoyas que foron presentes: Gonçaluo Peres da Praça e Johán /⁴⁴ de Graadeyra, escripuán, moradores en Ourense; et Gonçaluo de Palmés e Johán Fernandes, omes do dito pryor⁶, e outros.

/⁴⁵ Et eu, Lopo Ffernandes, notario ppúblico da çidade d'Ourense et dos coutos do bispo por noso señor /⁴⁶ el rrey, que a esto que sobredito he presente¹ ffoý et en mjna presenza o ffis escripuyr /⁴⁷ et en rrogo do dito prior dúas cartas ffis partidas per abc en que ffis meu /⁴⁸ nome e synal en testemoyo de verdade, que tal he |Sinal|.

|Sinatura: Alfonsus Gomecij, prior|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *dereyro*.

⁴ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁵ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *re*.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ Falta o *n*.

⁸ Está escrito *aa tal*.

146

1406, febreiro, 4.

O prior Afonso Gómez afora a Lourenzo Gómez, á súa muller María Anes e a tres voces unha leira de herdade e viña da vestiaría en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3381.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3381.

REF. DURO PEÑA, *Naves*, 154.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Afonso Gomes, prior do moesteiro de Santa Coonba das Naues, dou e outorgo² a foro a v[ós, Lou]renço³ /² Gomes, morador enno lugar da Lama, que he enna frijgrisía de Sam Mamede de Palmés, que sodes presente, et a María Anes, uosa [moller, que]³ nom /³ he presente, e a tres voses apuslo pustromeyro de uós que seian uosos fillos ou fillas, et non avendo y fillo ou filla d'anbos, [que seia]³ a primeyra /⁴ uós aquel ou aquela que herdar os outros vosos bñes do pustromeyro de uós de dereyto, et así vaan as ditas vosas voses no[mead]as³ húa /⁵ pus outra subçesiue; conuén a saber, que uos aforamos húa leira d'erdade e vñña da vistiaría que o dito noso moesteiro ha e lle perteesçe ena /⁶ aldea d'Untes, a qual parte dum cabo con o chãao do prior e do outro cabo parte con outros leiros de vññas de Gomes Barrela que foron de Johán do Carril. /⁷ A

qual vjña nos a nós demjtiu Gomes Peres, criado de Gil Peres, prior que foy do dito mosteiro¹, *per* este notario *per* que esta carta he ffeyta.

Aforámosuos a dita /⁸ leyra de vjña *con* súas entradas *e* seýdas *e* *con* todos seus dereytos, jures *e* perteenças, *per* tal condiçón que a chantedes *e* ontrechantedes /⁹ de vjña cada onde lle feses mester, et a lauredes *e* paredes bem, em tal maneyra que *non* defalesca *per* mjngo de lauor *e* de bon para/¹⁰mento; et façades dela foro de quarta em cada hun ano¹ a nós *e* ao dito noso mosteiro de toda noujdade que Deus em ela der, a *con*/¹¹posta na⁴ vjña *e* vjño branco no lagar⁵, *e* as outras cousas *segundo* custume da dita aldea, todo *per* noso moordomo, ao qual proueerdes de comer /¹² *e* de beber *segundo* custume da dita comarca⁶. Et seredes seruentes de nós *e* do dito noso mosteiro, et do al liure *e* quite de todo outro trebuto /¹³ *e* encárrego algùn, pagando o dísemo a Deus.

Et se uós ou a dita vosa moller ou vosa vós quiserdes vender, deytar ou subpeñorar /¹⁴ ou enallear en algũa maneyra a dita leira de vjña, que primeyramente frontedes a nós *e* ao dito noso mosteiro et nosla dedes por/¹⁵lo justo preço ante que a outro algũu; et *non* a querendo nós por ese preço rreçeber, estonçe o vendede, deytade ou subpeñorade ou enalle/¹⁶ade a semelláujl pesõa de uós que a laure *e* pare bem, *e* page o dito foro de quarta em cada hun ano¹, *e* cunpra *e* agoarde tódaslas cousas /¹⁷ *e* condiçõs que en esta carta som contiúdas *e* cada hũa delas, *segundo* que uós sodes tiúdos *e* obrigados⁷, que *non* seja caualeiro *nen* es/¹⁸cudeiro *nen* dona *nen* donsela *nen* ome¹ de tras muro *nen* pesõa rreligiosa *nen* de mayor poderío que uós, mais que seia tal pesoa de que /¹⁹ nós *e* o dito noso mosteiro ajamos o dito foro em pas. Outrosí que *non* façades manda *nen* anjuersario *perla* dita leira a outra igleia *nen* moesteyro /²⁰ *nen* santuario algùn, saluo ao dito noso mosteiro. Et obrigamos⁷ os bẽes do dito noso mosteiro *para* uos defender *e* anpar[ar]⁸ a dereyto *con* esto /²¹ que uos aforamos como dito he.

Et eu, o dito Lourenço Gomes, que são presente, por mjn *e* porla dita mjña moller, que *non* he presente, *e* porlas /²² ditas nosas vozes, asý rreçebo de uós, o dito prior, a dita leyra de vjña aforada *perla* maneyra *e* condyçõs que ditas som; *e* *para* a laurar *e* parar /²³ bem, *e* faser o dito foro de quarta em cada hun ano¹, *e* faser *e* conprir *e* agoardar tódaslas cousas *e* condiçõs que em esta carta som /²⁴ contiúdas *e* cada hũa delas, obliigo a elo todos meus bẽes *e* da dita mjña moller, móujles *e* rraýses, aujdos *e* por auer.

Et qual/²⁵quer de nós, as ditas partes, que contra esto pasar *e* o *non* conprir *e* agoardar, que peyte aa outra parte que o conprir *e* aguardar quiser por nome de pena /²⁶ *e* jnterese çen *morauidis* de djneyros brancos *e* aa uós del rrey outros tantos; et aa dita pena pagada ou *non*, esta carta (carta) *e* as cousas em ela contiúdas /²⁷ fiquen firmes *e* vallan no dito tempo.

Ffeyta a carta eno dito moosteiro de Santa Coonba, quatro días do mes de feureiro, ano¹ do naçemento de Noso Señor /²⁸ Ihesu Cristo de mjll¹ *e* quatroçentos *e* seis anos¹.

Testimuyas que a esto presentes foron: Gonçaluo¹ de Pena Ferriá *e* Rroy Bõo *e* Pero Anes, clérigo /²⁹ do coro da igleia d'Ourense, *e* Afonso Gomes *e* Gomes d'Anaygo, omes do dito prior, *e* outros.

Et eu, Gonçaluo¹ Fernandes, notario público da çibdade d'Ourense por/³⁰lo bispo *e* porla igleia dese lugar⁹, et notario público dos coutos *e* señorío do dito moesteyro de Santa

Coo[n]ba¹⁰ porlo prior e [convento d]o¹¹ dito mosteiro, a esto /³¹ que sobredito he con as ditas *testimuyas* presente foý e o escripuj e aqui¹² meu nome¹ e meu signal fis em testimuyo de verda[de, que he ta]¹¹. Et non enpees/³²ca onde dis ontre rregroes “na”, que ffoý error.

[Sinal: Gonçaluo Fernandes, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ No ms. non se le.

⁴ Está na entreliña.

⁵ Está escrito *lag^aar*.

⁶ Está escrito *com^arca*.

⁷ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁸ Faltan as letras *ar*.

⁹ Está escrito *lug^ar*.

¹⁰ Falta o *n*.

¹¹ O ms. está rompido.

¹² Leva a abreviatura de *que*.

147

1410, marzo, 30; domingo.

Gómez Pérez, criado de Xil Pérez, prior que foi do mosteiro de Santa Comba de Naves, demite ao prior Gonzalo Estévez e ao mosteiro de Santa Comba as propiedades que deles tiña aforadas en diversos lugares (un casar en Fontefría, dous casares en San Xiao, o casal da igrexa de Palmés, o casal do Burgo, os casares das Penelas que foron de Sebastián Rodríguez, e Agrosanín, Forno Telleiro e A Reguenga, e unha casa), agás os lugares da Lama e de Ventosa, o bacelo de Outariz, unha viña en Untes e un pardiñeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3450.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3450.

REF. DURO PEÑA, *Naves*, 154-155.

Sábean todos como¹ enno moesteyro de Santa Coonba de Naues, domjngo, trijnta² días do mes de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu [Cristo]³ de mjl¹ e quatro/²çentos e des anos¹, en presenza de mjn, Lopo Peres, notario público da çibdade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, e notario do dito moesteyro de Santa Coon/³ba porlo prior del, et das *testemoyas* adeante escriptas, estando presente enno dito lugar don Gonçaluo Estéuees, prior do dito moesteyro de Santa Coonba, paresceu y ant'el /⁴ Gomes Peres, criado de Gil Peres, prior que foy do dito moesteyro, et diso que por rrasón que el tijña aforados do dito moesteyro de Santa Coonba çertos casares e h[e]rdades⁴ et /⁵ áruores e cortinas, e por quanto os el non podía laurar nen pagar ben nen manteer segundo que era tiúdo e obrigado perlas cartas de aforamento /⁶ que sóbrela dita rrasón tijña e lle foran feytas, por ende que demetía e demetío logo ao dito moesteyro e ao dito prior, en seu nome, tódoslos casares e /⁷ h[e]rdades⁴, áruores e cortinas, et as cartas que lle delo foran

feytas, as quaes logo entregou ao dito prior, e as outras que juraua e jurou logo aos santos /⁸ auangelios que non husase delas máis en algũu tempo nen por algũa maneyra.

Os quaes casares e h[e]rdades⁴ son estes que se siguen: primeyramente, o /⁹ casar de Fonte Frýa, en que morou Pero Domjnges e despois Lourenço do Pereiro, et dous casares en San Giãao; quanto a el perteesçia [enn]o⁵ casal da igleia /¹⁰ de Palmés, que está a par dela, que he do dito moesteyro; et o casal do Burgo, con outras cousas quaesquer que el avia enno dito Burgo; e os casares [das]⁵ Pene/¹¹las que foron de Sabaschão Rrodrigues e Agro Sanjn e Forno Teleiro e A Rregenga, que está en Huntas, e a casa que ten Pero Lopes, con tódaslas outras cousas /¹² ao dito moesteyro perteesçentes. Et que lle pedía que os rreçebese para sy e para o dito seu moesteyro, saluo que lle non demetía o lugar da Lama e de Ventosa /¹³ e o baçelo de Outarís, como¹ o el tijña a jur e a mãao, e a vjña d'Untes que jasja a par da vjña d'Afomso d'Untes, e o paradeiro d'Agrina (?), segundo /¹⁴ que o el tijña per seu foro.

Et logo o dito prior diso que asy rreçebía e rreçebeu logo os ditos casares e herdades e áruores e cortinas para sy e para /¹⁵ o dito seu moesteyro, segundo que os o dito Gomes Peres demetía, et que lle outorgaua⁶ e leyxaua os ditos casares da Lama e de Ventosa e leyras de /¹⁶ vjñas e paradiros sobreditos, per condiçón que dese dos ditos casares da Lama e de Ventosa çinquo fanegas de çentẽo en cada hun ano¹, linpas de /¹⁷ (de) poo e de palla, no mes d'agosto, per medida dereyta d'Ourense, e da dita vjña d'Outarís a quinta parte, segundo que se contén na carta de afora[mento]⁵, /¹⁸ et da dita vjña d'Outarís a sesta parte, segundo que se contijña na carta que el delas tijña, per seu om[e]⁷ ou do dito moesteyro, et segundo que ennas ditas cartas /¹⁹ [se]⁵ contijña de aforamento. E que laurase e parase ben tódoslos ditos casares e vjñas e h[e]rdades⁴.

Outrosy que non criase fillo de caualeiro nen de /²⁰ [escu]deiro⁵ ennos ditos casares. Outrosy que fose vasalo seruente e obediente el e as ditas voses ao dito moesteyro e priores del. E non laurando nen pa/²¹ando ben nen pagando os ditos foros, ou seendo engrato e desconosçido contra o dito moesteyro e súas cousas, que perdese os ditos aforamentos. Os [quaes]⁵ /²² [ditos]⁵ casares e vjña e paradeiro diso que lle daua e outorgaua⁶ porlo tempo e voses por que os el tijña aforados. Outrosy que pagase el e as /²³ ditas voses loytosa, qual mellor ouvesen, e non leuasen loytosa algũa dos ditos casares e que pagase a çeuada e a galina. Outrosy [que]⁵ /²⁴ lles quitaua⁸ as maas¹ paranças dos tempos pasados ata este presente día dos ditos casares e vjñas e h[e]rdades⁴. Et para el seer anpara/²⁵do a dereyto e súas voses, e non yr nen pasar contra esto que dito he(t), que obligaua os bẽes do dito moesteyro, escprituas e tenporaes, para o asy teer /²⁶ e conprir, segundo dito he.

Et o dito Gomes Peres diso que, con as ditas condiçõs e con cada hũa delas, que asy o outorgaua⁶ e consentía en elo, /²⁷ et que obligaua e obrigou a elo todos seus bẽes móujlles e rreýses, avidos e por auer, para⁹ asy teer e conprir

Et poseron pena¹ entre sy /²⁸ estas ditas partes que qualquer delas que contra esto fose ou pasase en algũa maneyra, que peytase aa outra parte que en elo quisesse⁸ estar, por nome de /²⁹ pena¹ e jntereese, quinentos⁸ morauidis de djneyros brancos et aa vós del rrey

outros tantos; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e o en ela /³⁰ contêúdo firque firme e valla para senpre.

Et estas ditas partes mandaron a mjn, dito notario, que fesese dúas cartas en hun tenor e dese a cada /³¹ húa das partes a súa.

Testemoyas que a esto foron presentes: Pero Anes, clérigo da igreia de Palmés; Afonso d'Untes, morador en Hutes, e Afonso /³² da Carreira e Rroy Peres, moradores enna frijgresía de Santa María de Louredo, e Lourenço Fagán e Fernán d'Ourantes, omes do dito prior, [e ou]tros⁵.

/³³ Et eu, Lopo Peres, notario sobredito, a esto que dito he presente foý con as ditas testemoyas e o escriuí e en esta carta que delo dey ao dito /³⁴ Gomes Peres meu nome e meu signal fis, que he tal, en testemoyo de verdade.

[Sinal: [Lopo Peres, notario]¹⁰].

¹ Leva un tazó sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ No ms. falta.

⁴ Falta o *e*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Leva *or* na entreliña.

⁷ Está escrito *omo*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Antes está borrado *et*.

¹⁰ O ms. está rompido.

148

1410, abril, 14. Ribeiro de Mende.

O prior Gonzalo Estévez autoriza a Gonzalo Sánchez e a Pedro Vázquez a subaforar as propiedades que estes teñen aforadas do mosteiro de Santa Comba no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3460.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3460.

Ano¹ do nasçemento do Noso Saluador Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e des anos¹, quatorze días do mes de abril.

En presenza de mjn, /² Afonso Martiis da Costa, escripuano de noso señor el rrey enno rregno¹ de Galiza et notario público da çibdade d'Ourense porlo bispo² e por/³la igreia dese lugar, et das testemoyas de juro escriptas, en este dito día estando enno Ribeiro de Meende, açerca da pousa de Gonçaluo¹ /⁴ Sanches, su a pereira grande que está açerca da dita pousa, et estando y presente don Gonçaluo Estéuões, prior do moesteiro de Santa /⁵ Coonba de Naues, et outrosí estando y presentes o dito Gonçaluo Sanches e Pero Vaasques, vesjños e moradores enna dita çibdade d'Ourense; /⁶ logo o dito dom Gonçaluo Estéuões, prior, diso que daua e deu logo liçençia e autoridade aos sobreditos Gonçaluo Sanches e

Pero Vaasques, que estauan /⁷ presentes, para que podesen aforar e aforasen tódalas h[e]rdades³ que eles avían e lles pertëesçían de dereito enno dito Rribeiro de /⁸ Meende, que eran foreiras ao dito moesteiro, a qualquer pesoa ou pesoas que eles quisesen e por ben teuesen e por aquel tempo et /⁹ voses contiúdo enna carta ou carta[s]⁴ de aforamento ou de aforamentos que eles tinan do dito moesteiro e prior et fraires e conuento del et /¹⁰ sem el meesmo, dito prior, secndo presente, en tal maneira que aquela pesoa ou pesoas a que eles fesesen o dito aforamento e aforamen/¹¹tos das ditas h[e]rdades³ ou de cada húa delas que as laurasen e parasen bem, en tal maneira que non desfalesçesen per mýngoia /¹² de lauor et de boos paramentos, e pagasen tódoslos foros e dereitos ao dito moesteiro que eles eran tiúdos e obrigados de faser en cada /¹³ hun ano¹, pero que fezesen o dito foro das ditas h[e]rdades³ ou de cada húa delas a ataes pesoas que non fosen cavaleiros nen /¹⁴ escudeiros nen donas nen donzelas nen outras pesoas poderosas.

Et todo ho aforamento e aforamentos que os sobreditos Gonçaluo Sanches /¹⁵ e Pero Vaasques ou qualquer deles fezesen das ditas h[e]rdades³ ou de parte delas, et toda carta ou cartas de aforamento ou de afo/¹⁶ramentos que eles fesesen e outorgase[n]⁵ eles ou qualquer deles sóbre la dita rrasón, que el, dito prior, o daua e outorga[ua]⁶ por firme e /¹⁷ por estáuele e por valedeiro porlo dito tempo que eles ou qualquer deles fezesen e outorgasen⁷ o dito foro, para ho qual diso que obriga/¹⁸ua tódoslos bñes do dito moesteiro para estar per elo e en elo agora e enno dito tempo.

Testemoyas que foron presentes a esto: Afonso Castelaao, /¹⁹ juís do dito Rribeiro de Meende, e Afonso Çapateiro, morador enno dito Rribeiro de Meende, e Meén Vaasques, ome¹ do dito Gonçaluo Sanches, e outros.

Et eu, /²⁰ Afonso Martiis da Costa, escriuano de noso señor el rrey eno rregno¹ de Gallysja et notario públjco da çibdat d'Ourense porlo obispo e ygleia /²¹ dese lugar, a todo esto que dito he presente foý con os ditos testigos e, por rrogo dos ditos Gonçaluo Sanches¹ e Pero Vaasques, esto en mjña /²² presençia fys escriujr e aquí meu nome e signal fige, que he tal, en testemoyo de verdat.

[Sinal: Afonso Martiis].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Escribiu *porla i* e corrixiu poñendo a abreviatura de *bispo* sobre *la* e entreliñando *lo*.

³ Falta o *e*.

⁴ Falta o *s*.

⁵ Leva *or* na entreliña e falta o *n*.

⁶ Leva *or* na entreliña e faltan as letras *ua*.

⁷ Leva *or* na entreliña.

1410, abril, 30. Ourense.

Pedro Vázquez e Aldonza Afonso, esta con outorgamento de seu marido Gonzalo Sánchez, fillos lexítimos e herdeiros de Gonzalo Vázquez, fan partición dos bens que lles deixaron seus pais.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3461.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3461.

Enno nome¹ de Deus, amen. Sábean quantos esta carta de partiçón viren como¹ nós, Pero Vaasques² e Aldonça Afonso, fillos legítimos e h[e]rdeyros³ de Gonçalo¹ Vaasques², escudeiro, vesjño que foy da çibdade d'Ourense, conuén a saber, eu, o [dito]⁴ /² Pero Vaasques², por mjn, et eu, a dita Aldonça Afonso, con outorgamento⁵ e liçençia de Gonçalo Sanches, escudeyro, vesjño da dita çibdade, meu marido, que está presente e outorgante⁵ e me dá poder, liçençia e outorydade⁵ a esto que se ade[ante]⁴ /³ sige; en quanto a cada hun de nós pertêesçe, non costrengudos per força nen per outro engano algún endusjdos, mays de nosos praseres et de nosas boas propias liures voontades, çertificados de todo noso dereyto, ffasemos part[içón ontre]⁴ /⁴ nós de tódoslos bês móujles e rraýses que foron e ficaron asý do dito Gonçalo Vaasques², noso padre, como¹ de María Peres, nosa madre e súa muller que foy, aos tenpos de seus fignamentos en esta maneyra que se sig[e]⁴.

[Conuén]⁴ /⁵ a saber, que acaesçe¹ en partiçón a mjn, o dito Pero Vaasques², a casa do forno con a corte que está junta con a torre da nosa pousa de Meende, et mays hun dos lagares que sé enna casa que está junta con a dita turre, e con o çercoýt[o da dita]⁴ /⁶ casa en quanto monta o çercoýto e térmjño do dito l[a]gar⁶, et con a meatade do curral contra o dito forno. Et me acaesçe¹ máys en partiçón a leira de vjña de Trasla Cámara como¹ parte dhun cabo con outra v[j]ña que fica a]⁴ /⁷ uós, a dita Aldonça Afonso, et do outro cabo parte con os canpos que están juntos con o rrigeiro que vén do lameiro de dona Mayor para as cortiñas da pousa. Jten me acaesçe¹ máis a meatade da leira da [...]⁴ /⁸ contra a vjña que laura Gonçalo Vello, et a meatade da leira da Çerdeira que jas contra Ourense a par da vjña da fraira, et a meatade da leira do Baño contra a vjña de Costança Afonso, fraira. Et mais [me acaes]⁹çe⁴ a meatade de outra leyra de vjña que jas acerca do Baño contra a vjña de Afonso Rrodrigues, moyneiro. Jten me acaesçe¹ máis en partiçón o leyro de vjña das Oulyueiras et a vjña que laura Afonso [...]⁴ /¹⁰ que jas a par de outra vjña da dita Costança Afonso, fraira. Et me acaesçe¹ máys húa leira de vjña ao Vaao¹ contra a vjña de Pero de Temees¹, et con a meatade de hun leiro de vjña que iaz en [Castro]⁴ /¹¹ Verde, que jas a par de outro leiro de vjña de Rroy da Silua et en çima topa en outro leiro que fica a uós, a dita Aldonça Afonso. Jten me acaesçe¹ máis enna Valançãa⁷ húa leira de vjña [...]⁴ /¹² contra a Pousa de Çima, et mays outra leyra de vjña que iaz ontre outras dúas vjñas que fican a uós, a dita Aldonça Afonso. Et mays me acaesçe¹ a meatade¹ de tódoslos foros e rrendas, dereytos [e dereyturas]⁴ /¹³ do dito lugar da Valançãa, et mays tres cubas, húa de

quinse moyos *e* outra de des moyos *e* outra de noue moyos, que seen enna dita çidade d'Ourense.

Et por aquesto acaesceu en partiçón a mjn, a dita Aldonça A/¹⁴fonso, con o dito Pero Vaasques² enna dita pousa de Meende, conuén a saber, a torre da dita pousa de Meende con seu sotoo *e* sobrados, *e* con a meatade do dito curral *e* con hun lagar máys grande con súa meatade da /¹⁵ casa en que el sé quanto monta o çercoito do lagar. Et mays me acaesceu¹ en mjña partiçón a meatade da vjña da Cámara que jas contra o leiro das Quintas, *e* con a meatade da vjña da Maçaayra que jas cont[ra]⁴ /¹⁶ Outer d'Allos, et a meatade¹ da leira de vjña da Çerdeira como¹ topa enno rrigeiro que vay para as⁸ cortiñas da pousa, et mays outra leira de vjña ao Baño, a qual eu aforey a Johán Castelão, et con outr[o]⁴ /¹⁷ leiro de vjña de dísjmo a Deus que parte dhun cabo con a leira da vjña que me acaesceu Trasla Cámara, et do outro cabo parte con outra vjña de Martjn Gëestosa. Et outrosy me acaesceu outro leiro de vjña /¹⁸ de dísjmo a Deus contra a dita pousa, a qual parte de hun cabo *e* do outro con vjñas do dito Martjn Gëestosa *e* de Pero Suares. Jten me acaesceu máys outro leiro de vjña enno Vaao contra Santa [María]⁴ /¹⁹ do Porto, et mais a meatade¹ do leiro de vjña de Castro Uerde contra çima, como¹ parte de hun cabo *e* do outro con vjñas de Gonçaluo Peres da Praça *e* de Rroy da Silua. Jten me acaesceu¹ máys enna Val[ançãa]⁴ /²⁰ en partiçón húa leira de vjña contra As Lamas *e* outra leira de vjña que jas ontre outras dúas leiras de uós, o dito Pero Vaasques², et mays a meatade¹ de tódoslos frutos *e* rentas *e* foros *e* [dereytos]⁴ /²¹ *e* dereyturas do dito lugar da Valançãa. Et outrosy me acaesceu máys enna dita mjña partiçón tres cubas, húa de des *e* seis moyos *e* outra de oyto moyos *e* outra de dose moyos, que seen enna dita [çidade]⁴.

/²² Et queremos *e* outorgamos⁵ que esta partiçón que asy ontre nós fasemos dos ditos bës de nosas propias voontades seja firme *e* estáuel *e* valedeiro para senpre. Et prometemos *e* outorgamos⁵ de [a tẽer e]⁴ /²³ conprir *e* agardar, et de non yr nen pasar contra ela per nós nen per outre en njhún tempo nen por algúa maneyra. Et rrenunçiamos que nos non⁹ posamos chamar d'engano, posto que o y aja, o que non [...] /²⁴ rrenunçiamos sobr'elo a tódoslos outros dereytos *e* leys escriptos *e* non escriptos, canónicos *e* çeuijs, et a foro, ferias, vso, custume, demanda en escripto, traslado desta carta, termjo de auogado [et de con]/²⁵sello⁴. Et expresamente rrenunçiamos aa ley da memorydade¹ *e* do Valiano *e* a ley que dis que gëeral rrenunçiaçón non valla, que nos non posamos delas ajudar, *e* a tódaslas [outras]⁴ /²⁶ boas rrasões *e* exçeçções, dereytos *e* defensões que por nós *e* por cada hun de nós sobre esto que dito he pod[e]riamos³ auer *e* allegar *e* diser, que nos non vullan nen sejamos sobr'elo oý[dos]⁴ /²⁷ nen rreçebidos per nós nen per outre en juíso nen fóra del.

Et a parte de nós que contra elo for ou pasar en algúa maneyra, que peyte á outra parte agardante por nome de pena¹⁰, pustura *e* jnter[ese]⁴ /²⁸ mjll¹ morauidis de dineyros brancos; para a qual pena¹⁰ pagar a parte de nós que en ela caer¹, obligamos a elo todos nosos bës móujles *e* rraýses, aujdos *e* por auer. Et a dita pena¹⁰ pag[ada]⁴ /²⁹ ou non, esta carta de partiçón, segundo *e* enna maneyra que he feyta *e* outorgada⁵ fiqui firme *e* valla para senpre.

Et porque esto he verdade *e non* veña sobr'elo en dulda, rrogamos *e m[andamos]*⁴ /³⁰ ao notario deyuso escripto que faça sobr'elo dúas cartas en *hun thenor*¹ *e* día a cada húa de nós, as ditas partes, a súa *e* signada de seu signal¹.

Et eu, o dito *Gonçaluo Sanches*, que sōo [presente]⁴ /³¹ a todo o sobredito, dou poder, liçençia *e* outorydade⁵ aa¹ dita *Aldonça Afonso*, mjña mu(i)ller, *para* que faça a dita partiçōn con o dito *Pero Vaasques*², *segundo e enna* maneyra que a fas *e* outorga⁵, et [outorgo]⁴ /³² et quero que valla *e* seja firme *para* senpre *segundo* que a eles fasen *e* outorgan⁵ ontre sy.

Ffeyta a carta *enna* çibdade d'Ourense, trijnta¹¹ días do mes d'abril, ano¹ do nasçemento de Noso Se[ñor]⁴ /³³ Jhesu Cristo de mjll¹ *e* quatroçentos¹ *e* des anos¹.

Testimuyas que a esto foron presentes: *Afonso Fernandes*, escripuán, *e* *Pero Çide e Loys Gonçalues*, vesjños d'Ourense, et *Meendo*, ome¹ do dito *Gonçaluo San[ches]*⁴, /³⁴ *e* *Johán da Çerdeira de Santa Marina e Nuno d'Ermijde e Afonso Galego e Domingo Yanes*, morador en *Meende*, *e* outros.

Et eu, *Gonçaluo Fernandes*, notario público da çibdade d'Ourense porlo bispo [e por]/³⁵ la⁴ igleia desse lugar, a esto que sobredito he con as ditas *testimuyas* presente foý et esta carta que delo dey ao dito *Pero Vaasques*² em mjña presenza fis escripu[i]r¹² et aquí meu nome *e* meu sig[nal]⁴ /³⁶ ffis em *testimuyo* de verdade, que he tal.

[*Sinal: Gonçaluo Fernandes, notario*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *vlls*.

³ Falta o *e*.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Leva *or* na entreliña.

⁶ Está escrito *lugar*.

⁷ Leva un trazo que cobre case toda a palabra.

⁸ Está escrito *paraas*.

⁹ Escribiu primeiro “que non” e logo corrixiu en “que nos non”.

¹⁰ Está escrito *pen*^a.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² Falta o *i*.

150

(1410, agosto, 10. Ourense)*

Inés Fernández, con permiso de seu marido Rodrigo da Silva, afora a Afonso de Monforte, á súa muller María Pérez e a toda a súa voz o seu quiñón do casar de Abeledo en Santo André do Castro.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3465.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3465.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, Ynés Ferrnandes, moller de Rruý da Sylua, moradores en Ourense, enna Rrúa do Pumar, con llicençia /² e octoridade do dito meu marido, que he presente e otorgante e me dá llicençia e oturidade para esto que sse adeante sigue¹, dou et /³ otorgo a foro a uós, Afonso de Monforte, morador en Ourense, enna Rrúa da Pyxotería, et a uosa moller María Peres, que sodes presentes, et a to/⁴da vossa vós para senpre, convén a ssaber, o meu quinón do casar d'Avelaedo, que jas enna fijgresía de Santo André do Castro, segundo /⁵ me pertesçe, per tal condicón que o lauredes ou façades laurar², en tal maneyra que non desfalesca por mjngua de lauor e de bõo paramento, /⁶ et dedes vós e a dita vosa moller e toda vossa vós para senpre a mjn e a mjña vós de fforo cada ano¹ en pas e en saluo, enna /⁷ praça desta çibdade d'Ourense por medida dereyta por cada día de Santa María de agosto mediado, dúas fanegas de çenteo bõo llyn/⁸pyo, medido³ porla dita medida d'Ourense toledãa, et do al que ajades o dito casal llibre e quite de todo outro enbargo et en/⁹gargo algũo.

Et ssy vós, o dito Afonso de Monforte, ou vosa moller María Peres ou vosa vós quissierdes⁴ vender ou deytar ou /¹⁰ supyñorar ou enallear ou aforar ou traspasar o dito meu quinón do dito casal, que primeyramente⁵ frontedes cuel (*sic*) a mjn, a dita Ynés Ferrnandes, /¹¹ ou a mjña vós que porlo tenpo foren et me lo dedes porlo justo presçio que outro por elo der ante que a outro algũo; et /¹² non lo querendo eu ou a dita mjña vós porlo justo presçio rresçeber, entonde o vendet, deytade, supyñorade a tal persona que /¹³ sseja semellable de uós que labre e rrepare ben o dito meu quinón do dito cassar d'Avelaedo, que está enna dita fijgresía de Santo /¹⁴ André do Castro, et pague as dúas fanegas de çenteo en [e]sta⁶ dita çibdade, segund dito hey, et aposte e rrepare o dito /¹⁵ meu quinón do dito casal, et page o dito fforo en cada hun ano¹, et cunpla e agarde as condiciónes desta carta et cada húa /¹⁶ delas, ssegundo que vós sodes tyúdos e obligados.

Et eu, a dita Ynés Fferrnandes, por mjn et por todas mjñas voses, obli/¹⁷go todos meus bẽes mobles, rraýses, aujdos et por auer para vos anparar et defender a dereyto enno dito tenpo con o dito meu /¹⁸ quinón do dito casar.

Et nós, os ditos Afonso de Monforte e María Peres, mjña moller, por nós e por toda nosa vós, asý otorga/¹⁹mos et rresçebemos en nós o dito voso quinón do dito casar afforado porla maneyra et condiciónes ssobreditas, et /²⁰ prometemos et otorgamos de o laurar² e parar ben por nós ou per outro, et de pagar a uós, a dita Ynés Fferrnandes, ou a vossa vós /²¹ de cada ano porlo dito día de Santa María dúas fanegas de çenteo porla maneyra sobredita, et conpryr⁷ e agardar as con/²²dições desta carta e cada húa delas. Obligamos todos nosos bẽes mobles e rraýses aujdos e por auer a todo o que sobredito /²³ he.

Et qualquer⁸ de nós que contra esto que sobredito he uos⁹ for ou pasar e ha non conpryr⁷ e agardar, que peyte aa outra parte que a aguardar /²⁴ non quisier⁴ por nome¹ de pena¹ jnterese dosentos¹ morauidís de djneyros blancos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e afo/²⁵ramento sobredito fique firme et valla para senpre.

Feyta a carta en Ourense, des días do mes¹ de agosto, ano¹ de mjll¹ /²⁶ e quatroçentos e des anos¹.

Testimoñjas que foron presentes: Rrodr[i]go¹⁰ Yanes, alfayate¹, et Johán de Maçada, çapateiro¹¹, et Gon²⁷çalo Yanes, yrmão do dito Rrodrigo Yanes, alfayate¹, moradores en Ourense, et outros.

Et eu, Pero Gonçales de Castro¹², /²⁸ notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla igreia desse lugar, dado aas notas de Rruý Ferrnandes d'Arnedo, notario que foy, /²⁹ e de seu rregistro e oreginal¹ esta carta saquey⁴ e eu por a mjña mão a escriuí de verbo a uerbo, non mudando sustan/³⁰çia nen contía nen mes nen día nen ano¹, et aquí meu nome¹ et meu sygnal¹ fyge en testimonjo /³¹ de verdat, que he tal.

[Sinal: Pero Gonçales de Castro, notario¹³].

* Trátase da data que Pedro González de Castro, documentado como notario público de Ourense por Duro (1973) en 1412, tira das notas de Rodrigo Fernández de Arnedo para elaborar esta pública forma.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ra* co valor de *rar*.

³ Antes hai un *p* sen acabar de trazar.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Está escrito *pmamēl*^e.

⁶ Está escrito *ensta*.

⁷ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁹ As palabras “he uos” están na entreliña.

¹⁰ Falta o *i*.

¹¹ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

¹² Despois está riscado *R̄s*.

¹³ Á esquerda da sinatura do notario está escrito por man diferente e posterior “alguno de los doze”.

151

1411, novembro, 25.

O prior Gonzalo afora a Domingo Anes, á súa muller Maior López e a catro voces unha leira de viña no lugar de Buxeses.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3484.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3484.

Sábbean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo, porla graça de Deus e da Santa Igleia de /² Rroma prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, dou e outorgo², aforo a vós, Domjngo Anes, morador na çidade /³ d'Ourense, na Rrúa da Corredoyra, que soodes presente, et a vosa moller Mayor Lopes, que non he presente, et a quatro voses /⁴ aapusla morte do pustromeyro de vós anbos, asý que vós, en vosa vida ou a tenpo de voso fignamento, /⁵ nomeedes a primeyra vós e a primeyra nomēe a segunda vós et a segunda nomēe a terçeyra vós, e asý vaan todas as /⁶ ditas voses húa apús outra suçesiue; et non seendo nomeadas, que seja vós aquel ou aquela que de deryto h[e]rdar³ /⁷ os outros vosos bēes. Convén a saber esto, que vos aforamos húa leyra de vjña que o dito moesteiro de Santa /⁸ Coonba ha, e eu por nome del, no lugar que disen Bugesos, a qual parte da húa das

partes con vñña de Afonso /⁹ de Pena Farrea et do otro cabo parte con vñña que foy de Lionor Suares, e en fondo ferre no rrýo do Mjnno /¹⁰ e en çima entesta enno monte; a qual ja vós tragedes a jur e a mãao.

Aforámosvos a dita leira de /¹¹ vñña con todas súas entradas e seídas e con todos seus dereytos e perteesças, per huquer que os aja e de/¹²ua auer de dereyto, por tal condiçón que a chantedes e ontrechantedes de vñña cada hu conprir, e a lauredes /¹³ e paredes ben, en tal maneyra como¹ non desfalesca per mñgoa de lauor e de bõo paramento. Et dedes /¹⁴ ende de foro en cada hñu ano¹, ao dito moesteiro de Santa Coonba e aos priores que perlo tenpo foren del, a /¹⁵ sesta parte do vñño e da conposta que Deus der na dita leyra de vñña, hee a saber, conposta na vñña et /¹⁶ o vñño no lagar; a qual noujdade que asý Deus en ela der colleredes per moordomo do dito moesteiro e priores /¹⁷ del, ao qual deuedes de proueer¹ de comer e de beuer comunalmente, segundo costume do dito moesteiro, /¹⁸ en quanto collerdes a dita noujdade. Et do al que ajades a dita leira de vñña de désjmo¹ a Deus liure e quite⁴ /¹⁹ de todo outro embargo e encárrego algñu.

Et se vós ou a dita vosa moller ou cada hñu das ditas voses /²⁰ quiserdes⁴ vender, deytar ou sopenorar ou aforar ou traspasar a dita leyra de vñña ou parte dela, que /²¹ primeyramente frontedes con ela ao dito mōesteiro e priores que perlo tenpo foren del e llo dedes porlo justo /²² preço que vos outre por elo der, ante que a outre algñu; et nonno querendo nós por ese preço rreçeber, entón o /²³ vendede, deytade ou sopenorade a atal pesõa que seja semelláuelle de vós, que laure e pare ben a dita /²⁴ leyra de vñña e page o dito foro en cada hñu ano¹ en pas ao dito mōesteiro e cunpra e aguarde as /²⁵ condiçoes desta carta e cada hñu delas, pero que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona nen donsella nen /²⁶ (nen) ome¹ poderoso nen de tras muro nen outra rreligiosa pesõa. Et non laurando nen parando ben nen /²⁷ conpri[n]do⁵ esto que dito he, o dito mōesteiro o posa rreçeber per súa propia outoridade⁶.

Outrosý que carta nen cartas que /²⁸ desto que dito he parescan dante nen despois que non valan, saluo esta que vay firmada de meu nome¹ et /²⁹ signada de notario. Outrosý que non posades mandar nen faser manda nen anjuersario nen poer outro trebu/³⁰to algñu a igleia nen a moesteiro nen a outra pesõa algñu, saluo ao dito moesteiro de Santa Coonba. Et obbligo os /³¹ bñes do dito moesteiro, escprituas e tenporaes, avidos e por auer, para vos anparar e defender a dereyto enno dito /³² tenpo con esto que vos asý aforo como¹ dito he.

Et eu, o dito Domjngo Anes, que soo presente, por mñn e por/³³la dita mñña moller, que non he presente, e porlas ditas voses, asý o outorgo² et rreçebo en mñn a dita leira /³⁴ (a dita leira) de vñña a foro de vós, o dito prior, porla maneyra e condiçoes sobreditas; et para a laurar e parar /³⁵ ben e pagar o dito foro en cada hñu ano¹ e conprir e aguardar as condiçoes desta carta e cada hñu delas, /³⁶ obbligo todos meus bñes móujlles e rreíses, avidos e por auer.

Et he pena¹ posta e outorgada² entre nós, /³⁷ as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte aa outra parte /³⁸ que o conprir e aguardar quiser⁴, por nome de pena¹ e jntereese dosentos morauidis de djneyros brancos; et a dita pe/³⁹na pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito fique firme e valla enno dito tenpo.

Ffeyta a carta enno /⁴⁰ dito mōesteiro de Santa Coonba, vijnte e çinquo días do mes de nouenbro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu /⁴¹ Cristo de mjll¹ e quatroçentos e honse anos¹.

Testemoyas que foron presentes: Gonçaluo Gomes de Paaços, escudeiro, e Juan /⁴² Ferrnandes de Santa Ougea e Afomso Lourenço, pedreiro, morador en Ourense, et Fernán Vilarino, morador en Outarís, e outros.

/⁴³ Et eu, Lopo Peres, notario público da çidade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, e notario público do dito mosteiro /⁴⁴ porlo prior del, a esto que dito he presente foý con as ditas testemoyas e o escriuý e en esta carta que delo dey ao /⁴⁵ dito Domjngo Anes meu nome e meu signal fis, que he tal, en testemoyo de verdade.

|Sinal: Lopo Peres, notario|

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *e*.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Leva o segundo o sobrescrito.

152

1412, xaneiro, 12.

O prior Gonzalo afora a Xoán de Untes, á súa muller Costanza Lourenzo e a cinco voces dous soares no lugar de Sas e un leiro de herdade no lugar da Regenga, na parroquia de Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3490.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 3490.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Gonçaluo, porla graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, damos et /² outorgamos² a foro a vós, Juan d'Untes, morador na frijgresía da igleia de Santo Estéuoo d'Untes, que soodes presente, et a vosa moller Costança Lourença, que non he /³ presente, et a çinquo voses aapús a morte do pustromeyro de vós, asý que vós, en vosa vida ou a tenpo de voso fignamento, nomeedes a primeyra vós et a pri/⁴meyra vós nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira vós, e asý vaan as ditas voses húa pus outra suçesiue; e non seendo nomeadas, que seja vós /⁵ aquel ou aquela que de dereyto h[e]rdar³ os outros vosos bês. Convén a saber esto, que vos aforamos dous soares que foron casas⁴ que o dito mōesteiro de Santa Coonba ha, et /⁶ nós por nome del, na dita frijgresía de Santo Estéuoo d'Untes no lugar de Saas¹, que parten con outros soares de casas que foron de Sancha¹ Ferrnandes.

Jten vos aforamos máys con esto /⁷ que dito he porlo dito tenpo e voses hũu leiro d'erdade que está no dito lugar e frijgresía d'Untes, que ha e perteesçe ao dito mōesteyro de Santa Coonba, no lugar⁵ que chaman A Rregenga /⁸ con súas fígeyras que en el están, que parte da hũa das partes con outra h[e]rdade³ que ten Rroy Bõo et da outra parte con outra de Pero de Coyras, per condiçón que aja Afomso d'Untes /⁹ et súa moller e voses a meatade do dito leiro d'erdade e figeyras e chante a súa parte segundo que vós avedes de cantar¹.

Afórovos os ditos soares⁶ e leiro /¹⁰ d'erdade, segundo dito he, con todas súas entradas e seýdas e con todos seus dereytos e perteesças, per huquer¹ que os ajan e deuan a aver de dereyto, per condiçón que apostedes /¹¹ e rreparedes os ditos soares e facades en eles casas de pedra e de madeira e de colmo et de todo o al que lles conprir, e as moredes e pouoedes per vós ou per outre /¹² d'oje este día¹ ata hũu ano¹ conprido. Outrosý que ponades de vjña o dito leiro d'erdade en este dito ano¹ et, el asý posto de vjña, que o lauredes e paredes ben, e apostedes /¹³ e rreparedes as ditas casas, en maneyra como¹ non desfalescan per mýngo de lauor e de bõo rreparamento. Et dedes ende de foro en cada hũu ano¹ ao dito mōesteyro /¹⁴ e priores del dos ditos soares e casas que en eles feserdes, por día de San Martino do mes de nouembro, en pas e en saluo, hũa liura de djneyros brancos, contando vijnte soldos por /¹⁵ liura. Et daredes máys de foro en cada hũu ano¹ do dito leiro d'erdade e vjña que en el feserdes a quinta⁷ parte de todo o vjño e conposta que asý Deus en el der, he /¹⁶ a saber, a conposta na vjña e o vjño no lagar per moordomo do dito mōesteyro, ao qual deuedes de proueer de comer e de beber comunamente, segundo custume, en quanto /¹⁷ collerdes a dita noujdade. E do al que ajades todo esto que sobredito he de désjmo¹ a Deus liure e quite⁷ de todo outro embargo e encárrego algũu.

Et se vós ou a /¹⁸ dita vosa moller ou cada hũa das ditas voses quiserdes vender, deytar ou sopenorar ou enallar ou aforar ou traspasar ou doar esto que dito he ou parte delo, que /¹⁹ primeyramente frontedes con elo ao dito mōesteyro e priores del e llo dedes porlo justo preço que vos outre por elo der ante que a outro algũu; e nonno querendo o dito mōesteyro por ese /²⁰ preço rreçeber, estonçe o vendede, deytade ou sopenorade ou enallade ou aforade ou doade a atal pesõa que seja vosa semelláuelle, que laure e pare ben e page /²¹ en cada hũu ano en pas ao dito mōesteyro, pero que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona¹ nen donsella nen ome¹ poderoso nen de tras muro nen outra rreligiosa pe/²²sõa.

Outrosý seeredes vasallos seruentes e obedientes ao dito mōesteyro e priores del e doutro non, et non vos chamaredes a outro senorio, saluo ao dito mōesteyro e priores del. /²³ Outrosý que ao seymento de vós e da dita vosa moller e voses pagedes por cada hũu quatro moravidis. Outrosý non laurando nen parando ben nen conpri[n]do⁸ esto que dito /²⁴ he ou seendo engrato contra o dito mōesteyro e priores del e súas cousas, que percades o dito aforamento e que o dito mōesteyro o posa rreçeber per súa propia outoridade². Outrosý que no[n]⁸ po/²⁵sades mandar nen faser manda nen anjuersario, nen poer outro trebuto algũu per esto que dito he nen por parte delo a igleia nen a mōesteyro nen a outra pesõa algũa, /²⁶ saluo ao dito mōesteyro. Outrosý que esta carta que seja firmada de meu nome e en outra maneyra que non valla. Et obligamos os bẽes do dito mōesteyro de Santa Coonba, eclesi[á]s/²⁷ticos⁹ e segrares, avidos e por aver, para vos anparar e defender a dereyto enno dito tenpo con¹⁰ esto que vos asý aforamos como¹ dito he.

Et eu, o dito /²⁸ Juan d'Untes, que [soo]¹¹ presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas voses, asy o outorgo² e rreço en mjn os ditos soares e leiro /²⁹ d'erdade a foro de vós, o dito prior, porla maneyra e condições sobreditas; e para cobrir e rreparar os ditos soares, e chantar de vjña a dita h[e]rdade³ no dito /³⁰ tenpo, e pagar os ditos foros en cada hũu ano¹, e conprir e aguardar as condições desta carta e cada hũa delas, obligo todos meus bẽes mó/³¹uelles e rreýses, avidos e por aver.

Et he pena¹ posta e outorgada² ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar e o /³² non conprir e aguardar, que peyte aa outra parte que o conprir e aguardar quiser¹² por nome de pena¹ e interese dosentos morauidís da dita moeda¹³ et aa vós del /³³ rrey outros tantos; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito fique firme e valla no dito tenpo.

Ffeyta a carta no dito mōesteyro de Santa /³⁴ Coonba, dose días do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e dose anos¹.

Testemoyas que foron presentes: /³⁵ Rroy Sueyro, morador en Palmés, e Juan de Bárreo e Afonso d'Untes e Garçia Gonçalves, criado do dito prior, e outros.

Et eu, Lopo Peres, notario público da çidade /³⁶ d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar e notario público do dito mōesteyro e coutos del porlo dito prior, a esto que dito he presente foý con as /³⁷ ditas testemoyas e o escriptu e en esta carta que delo dey ao dito Juan d'Untes meu nome e meu signo¹ aquí fis, que he tal, en testemoyo de verdade.

|Sinal: Lopo Peres, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior/ Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *e*.

⁴ As palabras “soares que foron casas” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁵ A sílaba *gar* está repasada por unha man diferente e posterior.

⁶ Está repasado por unha man diferente e posterior.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Falta o *a*.

¹⁰ Está escrito *como*.

¹¹ No ms. non se le.

¹² Leva a abreviatura de *que* e aparece a abreviatura de *ser* co valor de *se*.

¹³ Está escrito *mon*^a.

O prior Gonzalo afora a Xil do Piñeiro, á súa muller Inés Rodríguez e a seis voces catro piteiros de viña en San Tomé e outros catro piteiros no camiño de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3510.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 3510.

Jn Dey nomine, amen. Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo, porlla² graça de Deus e de Santa Igleia de Rroma o prior do mosteyro de Santa Coonba de Naues, damos a uós, /³ Gil do Pineyro, e aa uosa moller Eynés Rrodrigues e a VJ uoses apús [o]² pustrumeiro³ de uós, quaes /⁴ nomeardes; nonnas nomeandoo, quaes de dereyto erdarem uosos⁴ bẽes que non seian de /⁵ moor¹ degrao de liñajen ca uós. Conuén a saber, quatro pyteirros de vjñas que iasem /⁶ en Santomee, os tres deles jasen en Fonte Ferrada et outro jas no Eruañcal, et partem¹ /⁷ de hũu cabo et do⁵ outro con vjñas de Áluaro de Santomee¹ e con outras de Eynés Anes, /⁸ moller que foy de Áluaro Nunes.

Jten uos aforamos máys outros quatro piteyrros, o hun /⁹ deles jas acerca de vjñas d'Estéuõ Anes d'Anbía e vay topar no rrío da Loñaa /¹⁰ e en çima uay topar no camjño que vay para Mende; e os tres piteiro[s]⁶ jasen enm¹¹ os camjños que uay hun para Çebuljño e outro para os moýños de Mende, e con súas /¹² casas que estan no dito camjño que vay para os moýños de Mende, e par¹³ ten os ditos piteyrros con vjñas de Gonçaluo Martiis, morador en Me[n]de⁷.

Esto que dito he¹ /¹⁴ uos damos a monte e a fonte, con todas súas entradas e seídas, e con os pardeirros /¹⁵ que están en Santomee¹, que perteençen aos ditos piteirros de Santomee¹, con todas [súas]⁸ pertença, /¹⁶ per uquer que ass ajan e de dereyto deuen d'auer⁹, per condyçõn que¹⁰ llauredes ben todas /¹⁷ estas ditas vjñas e as parredes bem¹, en maneyra que non falescan per mjngo de lauor /¹⁸ e de bõo parramento, e uós dedes delas sesta parte do vjño e conposta que De¹⁹us en elas der, vjno¹¹ no lagar e a conposta nas vjnas, todo per noso mo²⁰ordomo en pas, ao qual proueades cumunalmente mentre eses froitos /²¹ collerdes. E darredes porlas ditas¹² casas que están no dito camjño de Mende cada /²² ano¹ hũa liura por día de Ssan Martino, e¹³ do al auerdes as ditas biñas e casas de dé²³semo a Deus. E seerdes obiendes (sic) e mandados ao dito mosteyro con esto todo que dito [he]⁸ sen /²⁴ outro enbargo algũu. Et uós e aas¹ ditas uoses conprindo esto que dito he, obrigamos /²⁵ os bẽes do dito mosteyro a uos anparar con esto que dito he no dito tempo que uolo damos.

E /²⁶ eu, o dito Gil do Pineyro, por mjn e pola dita mjña moller e uoses sobreditas, asý /²⁷ rreçebo de uós, o dito prior, as ditas vinas e casas e pardeyros sobreditos et /²⁸ obrigo todos meus bẽes múvilles e rraýses, aujdos e por auer, a conprir e /²⁹ guardar esto todo que dito¹⁴ he.

E outrosý que non posades njn deytar njn su³⁰penorar njn aforar as vinas e cousas sobreditas sen nosa liçençia, /³¹ njn anjuersario poer, saluo ao dito noso mosteyro; et¹⁵ tanto por tanto ante a nós /³² ca outro algũn, et nós nonno quereendo, entón vendede ou deytade a atal¹⁶ persoa que /³³ seja semelláuel de vós et que nos cunpal (sic) et aguarde estas condiçoes sobre³⁴ ditas¹ et cada hũa delas.

Quen¹⁷ este pleito britar¹⁸, peyte á outra parte çen morauidis et /³⁵ á vós del rrey outros tantos, et a carta fique firme.

Ffeyta no dito mosteiro, des días /³⁶ do mes de setenbro¹, [ano]⁸ do nasçemento de Nostro Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos /³⁷ et dose anos¹.

Testimuyas que foron¹ presentes: Afonso Garçia, monje do mosteiro /³⁸ de San Pedro de Rocas, et Vaasco, fillo de Iohán Ferrnandes, alfayate¹ morador en /³⁹ Ourense, et Gonçaluo d'Avellar, natural de Çella Noua; Afonso Gonçalues, /⁴⁰ capelán do dito mosteiro, et Gomes de Naygo, morador en Palmés, et outros.

/⁴¹ Et nós, o dito prior, que esta carta con nosa m̃ao escripuimos et aquí noso nome¹ /⁴² posemos et rrogamos a Afonso Martiis da Costa, notario del rrey et vesiño da /⁴³ çibdade d'Ourense, que posese aquí seu signal¹.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *a*.

³ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.

⁴ Escribiu primeiro *uos beēs* e despois corrixiu *uos* en *uosos*.

⁵ O *o* vai escrito sobre un *e*.

⁶ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r* e falta o *s*.

⁷ O *m* vai escrito sobre *de* e falta o *n*.

⁸ No ms. falta.

⁹ O *e* vai escrito sobre un *a*.

¹⁰ A abreviatura de *que* está escrita sobre o primeiro *l* da palabra seguinte.

¹¹ Está escrito *vojno*.

¹² O *d* vai escrito sobre unha abreviatura de *que*.

¹³ A partir de aquí e ata “saluo ao dito noso mosteiro” (l. 31) está escrito por outra man.

¹⁴ Está escrito un *d* sen acabar de trazar cun *o* sobrescrito.

¹⁵ A partir de aquí e ata o final está escrito por outra man.

¹⁶ Está escrito *aa tal*.

¹⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹⁸ O *r* final vai escrito sobre un *l* riscado.

154

1415, setembro, 12.

O prior Gonzalo Estévez afora a Estevo Pérez e a cinco voces os lugares de Rúa Cega e Niño de Can e o leiro de Valiño en Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3563.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3563.

[Cruz] Sábean quantos esta carta viren co[m]o¹ nós, don Gonçaluo Estéuees, prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, que he enno ob[is]pado² d'Ourense³, /² porque somos çerto que he prol do dito noso moesteiro, por nós et en nome del, damos et outorgamos⁴ en foro a uós, Estéuão Peres, /³ fillo de Johán Sanches⁵ do Barreiro, que sodes presente, e a çinquo voces apús vosa morte que sejan vosos fillos ou fillas, asý /⁴ que ao tempo de vosa morte nomeedes a primeira uós et a primeira nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira et a III^a nomêe a quarta⁶ /⁵ et a III^a nomêe a quinta vós, asý que vaan as ditas voces hûas pus outras suçesiuas por vía ordinaria; et non seendo /⁶ nomeeadas as ditas

uozes *per* vós, que sejan vozes aquelas personas⁵ que os outros vosos bñes de dereito herdaren.

Conbén a sa/⁷ber⁵, que uos aforamos dous lugares que ora están hermos que o dito noso *moesteiro* ha en frigresía de Santa María de Louredo, a que cha/⁸man Rrúa Çega et Njño de Can, porlo vso dos froytos *tan* solamente, *con* todas súas casas⁷ et formaes delas et herdades et /⁹ (et) árbores et cortinas, entradas et saídas et jures, dereitos et perteenças, *per* uquer que vaan, a montes *e* a fontes⁸. Aýnda vos aforamos má/¹⁰ys *con* esto que dito he o leiro do Valino, que he da jgleia de Santa María de Louredo.

Aforámosvos estes ditos lugares⁹ et leiro a tal /¹¹ pleito et condiçón que tenades as casas que están feitas cubertas et *ben* rreparadas et as moredes por vós mesmo ou por /¹² outro en voso nome. Et lauraredes et pararedes *ben* as herdades⁵ dos ditos lugares⁹, como⁵ se *non* percan as noujdades delas /¹³ por mýngo de bñ laur¹⁰, et faredes ennos ditos lugares¹¹ todas bñas paranças. Et daredes de foro dos ditos lugares⁹ cada /¹⁴ ano⁵ porlo mes d'agosto ou de setembre quatoze fanegas de *pan* linpo de poo⁵ et de palla, por mjddida *dereita* da comarca, /¹⁵ as dúas terças de çentão et húa de beraýnço. Et daredes por *dereitura* cada ano⁵ porlas outras¹² cousas que Deus vos der /¹⁶ ennos ditos lugares⁹, por día de Santo André, seys libras da bña moeda del rrey don Nafonso ou a jstimaçón dela. Et daredes /¹⁷ por loytosa vós ao *tempo* de vosa morte oyto *morauidis* da dita moeda¹³, et darán as vosas vozes cada húa ao *tempo* de seu fina/¹⁸mento a mellor loytosa que ouueren; et as outras loytosas que se aquaeçeren ennos ditos lugares⁹, que as aja o dito *moesteiro*. Et seeredes va/¹⁹salos seruentes et obidyentes¹⁴ vós et as vosas vozes *con* este dito aforamento ao dito *moesteiro* et *non* a outro algún¹⁵. Et *non* tomaredes /²⁰ ende amádigo *nen* señorío *per* que o dito *moesteiro* perca o[s]¹⁶ seus dereitos dos ditos lugares⁹, et se o fezerdes, que percaedes por elo o dito afora/²¹mento⁵ *con* tódaslas bñas paranças que ende ouuerdes feitas¹⁷.

Et se estes ditos lugares⁹ ou partes deles quiserdes vender, dey/²²tar ou canbear, que primeiro frontaredes *con* eles a nós ou aos priores¹⁸ que depús nós foren enno dito *moesteiro* et noslos daredes /²³ porlo justo preçõ que os ouuerdes de dar ante que a outro algún¹⁵; et nós nonnos querendo *para* nós auer, entonde os vendede, /²⁴ deitade ou canbead'a atal persona¹⁹ que *non* seja caualleiro *nen* dona *nen* donzela²⁰ *nen* persona rreligiosa *nen* home⁵ po/²⁵deroso *nen* de tras muro, mays seja semelledüe de vós, o dito Esteuo Peres, que more os ditos lugares⁹ et t[e]ña²¹ as casas deles /²⁶ *ben* cubertas⁵ et *ben* rreparadas, et laure et pare *ben* as herdades deles, et faça o dito foro et page a dita *dereitura* et loytosas, /²⁷ et cunpra et agarde tódaslas condiçõs que ditas son en esta carta et cada húa delas. Et do al aueredes este dito aforamento /²⁸ liure et quite de todo outro encárreago, pag[a]ndo²² o djzemo a Deus. Et *para* seerdes⁵ defesos a *dereito* *con* este dito aforamento enno *tempo* /²⁹ et vozes que ditas son, obligámosvos *para* elo os bñes do dito noso *moesteiro*.

Et eu, o dito Estéuão Peres, que sño presente, por mjn et por/³⁰las ditas mjñas uozes, asý rreçebo de uós, o dito prior, os ditos lugares⁹ aforados porlas maneiras et condiçõs que /³¹ ditas son; et *para* as todas tñer, *con*prir et agardar et cada húa delas, obliço *para* elo todos meus bñes aujdos *e* por auer.

/³² Et he pena⁵ posta ontre nósas ditas partes que a parte de nós que *contra* esta carta for et a non *con*prir, que perca de pena²³, pustura *e* jnterese /³³ á parte agardante çen²⁴ morauidis da bõa moeda¹³ et á uós del rrey outros tantos; et a pena²³ paga ou non, esta carta et aforamento fi/³⁴qui firme *e* valla enno tempo et vozes que ditas son.

Et porque esto seja çerto, nósas ditas partes mandamos desto fazer /³⁵ dúas cartas, anbas en hun thenor. Et eu, o dito prior, firmei aquí de meu nome et rrogei a este notario dehuso escripto⁵ /³⁶ que sinase esta carta de seu signo⁵.

Que foy feita enno dito moesteiro de Santa Coonba a doze días do mes de setembre, ano⁵ /³⁷ do nasçemento do Noso Señor de mjll⁵ et quatroçentos et quinse anos⁵.

Testemõyas que para esto foron chamados⁵: Loýs /³⁸ Afonso et Garçia de Cobreiros⁵, escriuãas, et Diego Aras do Rribadal et outros.

Et eu, Afonso Garçia, notario por /³⁹ Garçia Ferrnandes Sarmento, endeantado mayor enno rreigno⁵ de Galiza por noso señor el rrey, en todas /⁴⁰ súas terras et vilas et lugares¹¹ et jurdiçón et señorío do dito rreigno⁵ de Galiza, a esto con as /⁴¹ (con as) ditas testemõyas presente foý et²⁵ meu nome et signo⁵ aquí fiz en testemoyo de verdade, que tal he este, /⁴² a qual vay fjrma da do nome do dito prior. Et non enpeesca en çima ontre rregões onde vay /⁴³ rraydo et diz “casas”, et en fondo onde dis “*e* a fontes”; et faça fe, que foy erro que eu, o notario, /⁴⁴ o saluo.

Et outrosí se fordes jngr[a]to²⁶ *contra* o dito moesteiro ou priores del, que perca des por elo o dito aforamento.

[Sinal: Afonso Garçia, notario].

[Sinatura: Gundisahuus, prior / Sancte Columbe].

¹ Está escrito *coño*.

² Faltan as letras *is*.

³ Antes do *n* hai outro *n* borrado.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Está escrito *q^ata*.

⁷ Está na entreliña.

⁸ As palabras *e a fontes* están na entreliña.

⁹ Está escrito *lug^ars*.

¹⁰ Está escrito *lau^{or}r*.

¹¹ Está escrito *lug^as*.

¹² O *a* sobrescrito da abreviatura de *ra* vai escrito sobre un *o*.

¹³ Está escrito *mon^a*.

¹⁴ O *y* vai escrito sobre un *e*.

¹⁵ Está escrito *alg^o*.

¹⁶ Falta o *s*.

¹⁷ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

¹⁸ O *o* está na entreliña e hai outro *o* borrado antes de *res*.

¹⁹ Está escrito *p^esona*.

²⁰ O *z* vai escrito sobre un *e*.

²¹ Está escrito *taña*.

²² Falta o *a*.

²³ Está escrito *pen^a*.

²⁴ Antes está borrado *de*.

²⁵ Antes está borrado *et*.

²⁶ Está escrito *jngreto*.

155

1415, setembro, 12.

O prior Gonzalo Estévez, en nome do mosteiro de Santa Comba, afora a Diego Aras do Ribadal e a cinco voces catro leiros de herdade en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3564.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3564.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, Gonçaluo Este[ues, prior do mosteiro]² de Santa Coonba de Nabes, que he enno obispado da jgleja d'Ourense³, /² en nome do dito noso mosteiro, damos et outorgamos⁴ a tñer de nós [et do dito]² noso mosteiro en foro a uós, Diego Aras do Ribadal, que sodes /³ presente, et a çinquo voses apús vosa morte que sejan uosos [fillos ou fillas]²; et non auendo fillos, que sejan voses aqueles que de dereito herdaren /⁴ os outros vosos bñes, así que ao tempo de vosa morte nomearedes a primeira vós e a primeira nomñe a segunda et a segunda nomñe a terceira et a ter/⁵çeira nomñe a quarta⁵ et a quarta⁵ nomñe a quinta vós, así que vaan as ditas voses³ hñas enpús outras per vía ordinaria.

Conbén a saber, que vos /⁶ aforamos quatro leiros¹ de herdade¹ que o dito noso mosteiro ha en [frigresía]² de Santo Estéuðo de Vntes¹, os quaes ditos leiros¹ tebo de nós /⁷ aforados Johán Peres de Bárreo e Tereyia Anes, súa moller¹; a qual dita Tereyia Anes, despoys da morte do dito seu marido, nos demeteu os ditos leiros⁶. /⁸ Aos quaes ditos leiros¹ chaman a hun deles o leiro dos Portelos et ao outro o das Cortiñas, o qual jas cabo do baçellar de Pero Lopes /⁹ de Rramjrñas, et o das Carreiras do Chão et o do Bodello.

Aforámosvos os ditos quatro leiros⁶ de herdade¹ con todas súas entradas et /¹⁰ saídas e jures, dereitos et perteenças, et con tódaslas cousas a eles [perteeçentes, per uquer que vaan, porlo vso das]⁷ noujdades deles tan sola/¹¹mente, con tal pleito e con esta condiçón que os chantedes de viña en estes tres anos¹ primeiros siguientes que veen da feita desta carta. Et eles /¹² postos de viña, faredes deles foro de sesta ao dito noso mosteiro et daredes por dereitura deles⁸ cada ano¹ hun morauidil da moeda del rrey don /¹³ Afonso ou a jstimaçón dela enna maneira que correr a moeda enno rreigno¹ perlo tempo adeante. Et do al aberedes os ditos leiros liures, /¹⁴ quites e desenbargados de todo outro encárrego, pagando o dízemo a Deus. Et seredes vasalos seruentes e obidientes ao dito mñestiro /¹⁵ con estes ditos leiros⁶ et non a outro algñ per que o dito mosteiro perca o seu dereito.

Et os ditos leiros⁶ nen parte deles non venderedes nen deitaredes /¹⁶ nen canbearedes nen aforaredes a persona outra algñ ata que primeiro nos frontedes con eles et noslos deades porlo justo preço /¹⁷ ante que a outra persona algñ, ou as ditas vosas voses, aos priores que porlo tempo foren enno dito mosteiro; et nós nonno querendo auer por /¹⁸

njnhúa destas maneiras, entonde os vendede ou deitade ou canbeade ou aforade a atal persona que non seja caualeiro nen dona /¹⁹ nen donzela nen escudeiro nen persona rreligiosa nen de tras muro ençerrada, mays que seja semeldüe de vós, o dito Diego Aras, /²⁰ que laure e pare ben os ditos leiros⁶, e faça o dito foro e page o dito morauidil cada ano¹, e seja vasalo obidiente e seruente ao dito moesteiro con os /²¹ ditos leiros⁶ e non a outro njnhún, et cunpra e agarde as condicións desta carta e cada húa delas⁸. Et se desto fezerdes o contrario, que perca/²²des o dito aforamento por elo con tódaslas [bõas paranças que]² ende ouuerdes feito. Et para scerdes¹ defesos a dereito con este dito aforamento /²³ enno tempo e voses que ditas son, [obligámosvos para elo os bẽes do dito moesteiro]².

[Et eu, o dito]² Diego Aras¹, que sũo presente, por mjn e porlas /²⁴ ditas mjñas voses, así rreçebo de vós, o dito prior, os ditos leiros aforados porlas maneiras e condicións que ditas son; et para os poer de /²⁵ viña en estes ditos tres anos¹ primeiros que veen da dita feita desta carta, et para os laurar et parar ben e fazer deles o dito foro de s[es]to⁹ ao dito moesteiro et /²⁶ pagar o dito morauidil, et conprir e agardar as condicións desta carta e cada húa delas¹, obligo a elo todos meus bẽes aujdos e por auer.

Et he /²⁷ pena¹⁰ posta ontre nós⁸ ditas partes que a parte de nós que contra esta carta for et a non conprir et agardar, que perca á outra parte por nome de /²⁸ pena¹⁰ et pustura jnterese çen morauidis da dita moeda¹¹ et á uós del rrey outros tantos; et a pena¹⁰ paga ou non paga, esta carta et aforamento fiqui /²⁹ firme e valla enno tempo e voses que ditas son.

Et porque esto he çerto, nós, as ditas partes, mandamos desto fazer dúas cartas, anbas /³⁰ en hun tenor, para cada parte a súa carta.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonba de Nabes, dose días de setembre, ano¹ do nasçemento /³¹ do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e quinse anos¹.

Testemõyas que para esto foron chamadas espiçialmente: Estéuõ Peres do Rri/³²badal et Garçia Ferrnandes et Loýs Afon[so]¹², escriuãas, hómces d'Afonso da Costa, notario d'Ourense.

Et eu, Afonso Garçia, notario ennas terras do Rribeiro /³³ d'Auja e Chão de Castela e do Búbal e do Bolo de Senda por Garçia Ferrnandes Sarmento, endeantado mayor en Galiza por noso señor /³⁴ el rrei, et en toda súa jurdiçón e señorío do dito rreigno¹ de Galisa, a esto con as ditas testemõyas p[re]sente¹³ foý et a rrogo das ditas partes /³⁵ esta carta por mjña mão escriuj¹ et meu nome et signo [aquí fis en]⁷ testemoyo de verdade, que tal he este, a qual vay firmada do nome do dito /³⁶ Gonçaluo Esteues, prior.

|Sinal: Afonso Garçia, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Está na entreliña.

⁴ Leva or na entreliña.

⁵ Está escrito q^ata.

⁶ Leva unha abreviatura redundante de er.

⁷ O ms. está rompido.

⁸ Hai un s borrado antes do s final.

⁹ Faltan as letras *es*.

¹⁰ Está escrito *pen*^a.

¹¹ Está escrito *mom*^a.

¹² Está escrito *afon*.

¹³ Faltan as letras *re*.

156

1418, setembro, 5.

O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3619. Este documento é case idéntico ao nº 158 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3619.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, Gonçaluo Esteues, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, que he do obispado d'Ourense², ² porque somos certo que he prol e bõ paramento do dito noso mosteiro, damos et outorgamos³ en foro a uós, Afonso Esteues, ³ que sodes present[e]⁴, et a uosa moller¹ Domjnga Afonso, que non he present[e]⁵, et a tres voses apús do pustremeiro ⁴ de vós anbos, que sejan fillos ou fillas que anbos⁶ ajades de consũu, porlo vso dos froytos tan solamente, asý ⁵ que o pustremeiro de uós ao tempo de seu finamento nomẽe a primeira vós et a primeira nomẽe a segunda et a segunda nomẽe ⁶ a terceira vós, asý que vaan as ditas voses hũas pus outras por vía ordinaria suçesiues; et non see⁷ndo nomeadas as ditas voses, que sejan voses aquelas personas que os outros⁶ vosos bẽes de dereito herdaren. Con⁸vén a saber, que vos aforamos o casar de San Payo, que he en frigresía de Santa María de Louredo, que he deste dito mosteiro, ⁹ o qual dito lugar vós ora ja de nós teendes a jur et en mão.

Aforámosvos o dito lugar con todas súas casas ¹⁰ et formaes¹ delas et herdades et árbores, cortiñas et entradas et saydas, jures, dereitos et perteeças, per uquer ¹¹ que vaan, a montes e a fontes, a tal pleito et condiçón que o moredes per vós mesmo ou per outro en voso nome, ¹² et o lauredes e paredes ben et seeredes vasalos seruentes et obedientes e mandados a nós et ao dito no¹³so mosteiro et non a outro algún⁷. Et daredes de rrenda deste dito lugar ao dito mosteiro cada ano¹, porlo mes d'agosto ou ¹⁴ de setembre, tres fanegas de çenteo linpo de poo¹ e de palla, por medida dereita, dentro no dito lu¹⁵gar en pas et en saluo. Et daredes porlo día de Natal cada ano¹ quatro galiñas. Et daredes máys ¹⁶ cada ano¹ porlo día de Santo André por dereitura seys libras da moeda del rrey don Afonso, de que contan ¹⁷ trese par de dineiros et dous purtugeses⁸ por libra, ou a jstimaçón delas segundo correr a moeda na terra. Et ¹⁸ daredes vós, o dito Afom[so]⁹ Esteues, ao tempo do voso finamento et cada vós ao seu finamento por loy¹⁹tosa seys libras da dita moeda. Et non seeredes jngr[a]tus¹⁰ nen descoñecidos ao dito mosteiro. Et outrosý se ²⁰ teuerdes a

rrenda do dito lugar hun ano¹, que perca des por estas cousas sobreditas o dito aforamento. Et do al /²¹ aberedes o dito casar liure et quite de todo outro encárrago, pagando o dísemo a Deus á dita jgleia de Lou/²²redo, saluo o rrealengo del rrey, que vos non dou.

Et este dito lugar nen partes del non deitaredes nen canbea/²³redes nen venderedes sen noso mandado et dos priores que depús nós veeren ao dito moesteiro perlos tenpos /²⁴adeante; et se desto fezerdes o contrario, que perca des por elo o dito aforamento con tódalas bõas paranças que en/²⁵de ouuerdes feitas. Et vós conprindo et agardando estas condições et cada húa delas segundo ditas son, nós, /²⁶o dito prior, vos obligamos os bẽes do dito moesteiro a uos anparar et defender a dereito con o dito aforamento, no tempo /²⁷e vozes que ditas son, de quenquer que voslo quiser demandar.

Et eu, o dito Afonso Esteues, que sãõ presente, por /²⁸mjn et porla dita mjña moller¹ et voses que ditas son, asý rreçebo de vós, o dito prior, o dito lugar aforado /²⁹porlas maneiras et condições que ditas son; et para as todas tẽer, conprir et aguardar, obligo para elo a todos /³⁰meus bẽes múbiles et rraýzes, aujdos et por auer.

Et he pena¹ posta ontre nós las ditas partes que a parte /³¹de nós que contra esto for, que perca de pena¹, pustura e jnterese á parte agardante çen morauidís da bõa moeda /³²et outros çento á uós del rrey; et pagada a pena¹ ou non pagada, esta carta et as condições dela fiquen¹¹ /³³firμες e vallan no tempo por que he feita.

Et porque esto seja çerto et non vena en dulda, nós las ditas /³⁴partes mandamos desto fazer dúas cartas, anbas en hun tenor.

Feita a carta no dito moesteiro, çinquo días de setembre, ano¹ /³⁵do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et des e oyto anos¹.

Testemõyas que foron a esto presen /³⁶tes: Juan de Çea et Afonso Lopes, clérigo, et Gomes de Cornoses.

Et eu, Afonso Garçía, notario por Garçía Fernandes /³⁷Sarmento¹², endeantado mayor en Galisa por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos vilas et /³⁸lugares¹³, jurdiçón et señoría de Galisa, a esto que dito he con as ditas testemõyas foý presente et a pedimento /³⁹das ditas partes esta carta escriuj¹ et meu nome et signal aquí fis en testemoyo de verdade, que tal he este, /⁴⁰a qual dita carta vay firmada do nome do dito prior.

[Sinal: Afonso Garçía, notario].

[Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Colu[m]be¹⁴].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre* e falta o *e*.

⁵ Falta o *e*.

⁶ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁷ Está escrito *algº*.

⁸ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

⁹ Está escrito *afom*.

¹⁰ Está escrito *jngretus*.

¹¹ Está escrito *fiquen*.

¹² Leva unha abreviatura de *ser* innecesaria.

¹³ Está escrito *lug^as*.

¹⁴ Falta o *m*.

157

1418, setembro, 24; [sábado]*. Cea.

Cataliña Sánchez de Zarza require a Gonzalo da Carreira que cumpra as condicións polas que lle aforou diversas propiedades no lugar de Zarza en San Salvador de Souto.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3642.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3642.

Ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et des et oyto anos¹, /² día quarta² feyra, vijnte e quatro días do mes de setembre.

Como¹ em presença de mjn, o notario, /³ et das testemõyas adeante escritas¹, estando este dito día quarta² feyra enna aldea de Çea, que /⁴ he en terra do Bolo de Senda, estando ende presentes enno dito lugar de Çea Cataliña Sanches /⁵ de Çarça et Gonçaluo da Carreira, morador enna fregresía de Santa María de Louredo. Et logo /⁶ a dita Cataliña Sanches¹ diso ao dito Gonçaluo da Carreira que bem sabía em como¹ lle auja /⁷ ela aforado çertas casas et cortiñas et árbores et herdades¹ que eran súas dela, que jazen emno /⁸ dito lugar de Çarça, que he enna fregresía de Sam Saluador de Souto; das quaes ditas casas et her/⁹dades ela diso que auja de auer de dereito o quinón dos de Feramontãos et o quinón de Mayor Rrodrigues, mo/¹⁰ller¹ de Fernán Vilariño, o qual dito quinón da dita Mayor Rrodrigues foy bendido a Lopo d'Agra per Lourenço, /¹¹ fillo de Rroy de Feramontaos, et per Eynés de Feramontãos. Et que quando lle ela aforara /¹² a súa parte das ditas casas et árbores et herdades, que fora con tal condiçón que quitase da /¹³ mão do³ dito Lopo d'Agra aqueles ditos quinões que eran vendidos, que perteeçia[n]⁴ ao dito seu /¹⁴ quinón das ditas erdades, casas e árbores, et que descontase por elo cada ano¹ çertos /¹⁵ morauidís⁵ ata que fose pago et emtrego; et nonnos quitando os ditos quinões et quitando[o]⁶ ela, que /¹⁶ entonde que ela que podese rreçeber súas casas et árbores et herdades¹ con tódaslas bem/¹⁷feytorías que en elas el ouuese feitas, sem envargo del, dito Gonçaluo da Carreira, et de /¹⁸ súas voses del et de lle demandar as maas¹ paranças porlas boas.

Et que por ende ago/¹⁹ra, para máys abastança de dereito, que lle frontaua et rrequiría ao dito Gonçaluo da Carreira /²⁰ que lle atendese as co[n]dições⁴ da carta do aforamento, segundo desuso dito he. Et faséndoo¹ asý, /²¹ que faría bem et ao que se obligara de faser; et em outra maneira, facendo el desto o contrario, /²² que ela que protestaua et protestou, se quitase os ditos⁵ quinões da mão do dito Lopo d'Agra, de /²³ rreçeber en sy todo o dito aforam[en]to⁷ que lle feito avía das cousas sobreditas, segundo que /²⁴ dito he, sem envargo do dito Gonçaluo da Carreira et de súas voses, segundo dito o abía.

Et que /²⁵ desta fronta et rrequirimento et protestaçon que feito auja ao dito Gonçaluo da Carreira que pedía a mjn, dito /²⁶ notario, *testemoyo* et *testemoyos* quantos lle conprisem para garda de seu dereito con a rresposta que a elo /²⁷ dese o dito Gonçaluo da Carreira. Et logo o dito Gonçaluo da Carreira, em rrespondendo ao *testemoyo* /²⁸ contra el tomado, diso que estaua prestes para conprir as condicións da dita carta do aforamento.

/²⁹ Esto foy feito enno dito lugar de Çea, día et mes et ano¹ sobredito.

Testemõyas que a esto foron presentes: /³⁰ Fernán Gomes de Lueda, clérigo, et Diego Ares do Ribadal et Afonso de Vilela et outros.

/³¹ Et eu, Afonso Garçia, notario por Garçia Fernandes Sarmento, endeantado mayor en Galiza por no/³²so señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares⁸, jurdiçón et señorío /³³ de Galiza, a esto foý presente en hun con as ditas *testemõyas* et esto escriu¹ et aquí meu nome /³⁴ et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

[Sinal: Afonso Garçia, notario].

* No ms. indícase que foi “quarta feyra”.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^ata*.

³ O *o* vai escrito sobre un *e*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Antes do *s* hai unha letra borrada.

⁶ Falta un *o*.

⁷ Faltan as letras *en*.

⁸ Está escrito *lug^as*.

158

1418, decembro, 5.

O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3647. Este documento é case idéntico ao nº 156 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3647.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, Gonçaluo Esteues, prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, que he do bispa/²do d'Ourense, porque sōo çerto que he prol et bōo paramento do dito meu moesteiro, dou et outorgo² en foro /³ a uós, Afonso Esteues, que sodes presente³, et a uosa moller¹ Domjnga Afonso, que non he presente et /⁴ he ousente, et a tres uoses apús do pustremeiro de uós anbos, porlo vso dos froytos tan sola/⁵mente, así que o pustremeiro de vós ao tempo de seu finamento nomēe a primeira uós et a primeira nomēe a segunda /⁶ et a segunda nomēe a terceira uós, así que vaan as ditas voses hūas enpús outras por vía ordinaria; et /⁷ non seendo nomeadas as ditas voses, que sejan voses aquelas *personas*⁴ que os outros vosos bēes de dereito /⁸ herdaren. Combén a

saber, que uos aforo o lugar de San Payo que jas en frigresía de Santa María de Louredo, /⁹ que he deste dito *moesteiro*, o qual dito lugar uós oora¹ de *mjn* tēedes en jur et en mão.

Afórovos o dito lugar /¹⁰ con todas súas casas et formaes¹ delas et herdades et árbores et entradas et saídas, jures et /¹¹ dereitos et perteenças, *per* uquer que vaan, a montes e a fontes, a atal⁵ condiçón que o moredes *per* vós mesmo /¹² ou *per* outro en voso nome, et lauredes e paredes ben, en maneira que non falesça[n]⁶ as noujdades das /¹³ herdades¹ del *per* *mjngo*a de lauor e de bõo paramento. Et seeredes vasalos seruentes e obidientes et man/¹⁴dados a *mjn* et ao dito meu *moesteiro* et non outro *njhún*. Et daredes deste dito lugar de rrenda cada ano¹, /¹⁵ porlo mes d'agosto ou de setembre, tres fanegas de çenteo linpo de poo¹ e de palla, *per* *mjdida* *dereita*, dentro /¹⁶ no dito lugar en pas et en saluo. Et daredes quatro galiñas⁷ por día de Natal cada ano¹. Et daredes /¹⁷ cada ano¹ por *dereitura* por día de Santo André seys libras da moeda⁸ de el rrey don Nafonso, de que contan /¹⁸ por cada libra¹ trese par de *dineiros* e dous *portugeeses*⁹, ou a *jstimaçón* dela *segundo* correr a moeda⁸ na /¹⁹ terra. Et daredes uós, o dito Afonso Esteues, ao¹⁰ *tenpo* de uoso finamento et cada uós ao seu finamento por /²⁰ loytosa seys libras¹ da sobredita moeda⁸. Et do al aueredes o dito lugar liure et quite de todo outro encá/²¹rrego, pagando o dísemo a Deus aa dita *jgleia* de Santa María de Louredo, saluo o rrealengo de el rrey, /²² que uos non dou.

Et este dito lugar ou parte del non venderedes nen canbearedes nen deytaredes sen no/²³so mandado et dos priores que *perlos* *tenpos* vēeren¹¹ depús *mjn* ao dito *moesteiro*; et se desto fezerdes o *contrario*, que /²⁴ percad[e]s¹² por elo o dito aforamento con tódaslas bõas *parancas*⁷ que ende ouuerdes feitas. Et vós *conprin*/²⁵do et agardando as condiçõs desta carta et cada húa delas *segundo* que ditas son, eu, o dito prior, oblígovos /²⁶ os bēes do dito *moesteiro* a uos anparar et defender a *dereito* de qenquer que voslo quiser demandar.

Et eu, o dito /²⁷ Afonso Esteues, que sōo presente, por *mjn* et porla dita *mjña* moller et voses que ditas son¹³, así rreço de /²⁸ vós, o dito prior, o dito lugar aforado porlas maneiras et condiçõs que ditas son; et *para* as todas tēer, *conprin* /²⁹ et agardar, obliigo *para* el todos meus bēes múbiles e rraýses, aujdos e por auer.

Et he pena¹⁴ posta ontre /³⁰ nósas ditas partes que a parte de nós que esto non *conprin* et agardar, que peite de pena¹⁴, *pustura*¹⁵ et *jnterese* á parte /³¹ agardante çen *morauidis* da bõa moeda⁸ et á uós del rrey outros tantos; et a pena¹⁴ paga ou non, esta carta et /³² as condiçõs dela fiqen firmes et vallan no¹ *tenpo* e voses que ditas son.

Et porque esto seja çerto et non /³³ vena en dulda, nósas ditas partes mandamos desto fazer dúas cartas, anbas en hun tenor.

Feita a carta no /³⁴ dito *moesteiro* de Santa Co[n]ba⁶, çinquo días de dezenbre, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de *mjl*¹ et quatro/³⁵çentos et des e oyto anos¹.

Testemõias que a esto foron presentes: Gomes de Cornoses et Juan de Çea et Afonso /³⁶ Lopes, clérigo.

Et eu, Afonso Garçia, notario por Garçia Fernandes Sarmiento¹⁶, endeantado mayor en Galisa por noso senor¹⁷ /³⁷ el rrey, en todas súas terras, coutos e lugares¹⁸, *jurdiçón* et

señorío de Galiza, a esto que dito he con as /³⁸ ditas testemõias presente foý et a pedimento das ditas partes esta carta escriuj¹ et meu nome et signo¹ /³⁹ aquí fis en testemoyo de verdade, que tal he este, a qual dita carta vay firmada do nome do dito prior.

[Sinal: Afonso Garçía, notario].

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
- ² Leva *or* na entreliña.
- ³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.
- ⁴ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.
- ⁵ Está escrito *aatal*.
- ⁶ Falta o *n*.
- ⁷ Antes do *s* hai outro *s* borrado.
- ⁸ Está escrito *mon^a*.
- ⁹ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r* e a palabra leva un trazo sobreposto.
- ¹⁰ O *a* está corrixido sobre *et*.
- ¹¹ Leva un trazo que cobre as letras *eere*.
- ¹² Falta o *e*.
- ¹³ Antes do *o* hai unha letra borrada.
- ¹⁴ Está escrito *pen^a*.
- ¹⁵ Leva unha abreviatura redundante de *ur*.
- ¹⁶ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *s...r*.
- ¹⁷ Está escrito *sen^r*.
- ¹⁸ Está escrito *lug^as* cun *s* borrado antes do *s*.

159

[1410-1420]*

O prior Gonzalo afora a Afonso Lourenzo, pedreiro, á súa muller e a oito voces unha casa tellada co seu curral no Ribeiro de Mende (?).

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6136. Galego.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6136.

Data: “Feyta a carta [...] sete días do mes [...], / ano do nasçe[mento de] Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos [...]”.

Notario: “Et eu, Lopo Peres, notario público jurado [ennos coutos] / e térmjnos [do moesteiro de Santa Coonba de Naues] porlo prior [do dito moesteiro]”.

* Estas son as datas extremas entre as que está documentado o notario na colección diplomática de Santa Comba. En Duro (1973), Lopo Pérez aparece como notario público de Ourense entre os anos 1415 e 1441.

1420, xaneiro, 20. Ribeiro de Mende.

O prior Gonzalo afora a Gonzalo Ianes, á súa muller Costanza de Sas e a seis voces o lugar de Sas en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3692.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3692.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo¹, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro /² de Santa Coonba de Nabes, damos et outorgamos, aforamos a vós, Gonçaluo¹ Yanes, morador enna fregresía de Santo /³ Estéuão d'Untes, que soodes presente, et a vosa moller Costança de Saas¹, que non he presente, et a seys voces aapús a morte /⁴ do pustromejro de vós anbos, así que vós em vosa vida ou a tenpo do voso fignamento nomjedes a primeyra voz et a primeyra /⁵ nomje a segunda et a segunda nomêe a terceira voz et así vaan as ditas seys voces húa pus outra suçesiue; et non seendo /⁶ nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros vosos bês. Convén a saber, que vos afora/⁷mos o lugar de Saas¹, que jas enna fregresía de Santo Estéuão d'Untes, que he do dito noso mosteiro de Santa Coonba /⁸ de Nabes.

Aforámosvos o dito lugar con todas súas casas e vjñas e herdades et áruores et cortynas et sou/⁹tos, a montes et a fontes, con todas súas entradas et seýdas et con todos seus dereytos e perteesças, per huquer¹ que os /¹⁰ aja e deua a auer de dereyto; por tal condiçón que² apostedes et rreparedes e paredes ben tódaslas casas, vjñas /¹¹ et herdades et cortinas e souts do dito lugar, em tal maneyra como¹ non desfalesca per mñgoa de labor /¹² et de bõo paramento, e dedes ende de foro em cada hun ano¹, vós et a dita vosa moller et vosas voses a nós /¹³ et aos priores que porlo tenpo foren do dito mosteiro de Santa Coonba de Nabes, a quarta parte de todo o³ pan e /¹⁴ vjño que Deus der ennas vjñas et herdades do dito lugar. Et se fezerdes vjña ennas herdades do dito lugar ou britardes monte para pan, que diades ao dito mosteiro et priores del a quinta parte do pan et vjño que Deus y der⁴ per moordomo do dito mosteiro, ao qual proueerdes⁵ /¹⁵ de comer e de beber comunalmente¹ em quanto collerdes a dita noujdad[e]⁶. E daredes máys de dereytura do dito /¹⁶ lugar, vós et a dita vosa moller, em cada hun ano¹, e vosas voces, por cada día de San Martjno do mes /¹⁷ de nouenbro, a nós et aos priores que porlo tenpo¹ foren do dito mosteiro, treze morauidís⁷ /¹⁸ brancos ou a istimaçón deles enna moeda que correr porlo tenpo. Et do al que ajades o dito lugar con todas súas /¹⁹ casas et vjñas e herdades et áruores e cortynas et souts de dísjmo a Deus libres et quítes⁸ de todo outro /²⁰ embargo et encargo algún.

Et se vós ou a dita vosa moller ou cada húa das ditas voces quiserdes⁸ vender, /²¹ deytar ou sopenorar o dito lugar et herdades ou parte delo, que primeyramente frontedes con elo a nós e aos /²² priores que porlo tenpo foren do dito mosteiro de Santa Coonba et noslo dedes porlo justo preço que vos outro por /²³ elo der ante que a outro algún. Et

obligamos¹ os bñes do dito moesteiro de Santa Coonba de Nabes para vos anpa²⁴rar et defender a dereyto con esto que vos así aforamos enno dito tempo segundo sobredito he.

Et eu, o dito Gonçaluo¹ /²⁵ Yanes, que sño presente, por mñn e porla dita mñna moller, que non he presente, e porlas ditas nosas vozes, /²⁶ así o outorgo et rreçebo em mñn o dito lugar con todas súas casas, vññas e herdades, áruores et cortynas /²⁷ et souts a foro de vñs, o dito prior, porla maneyra e condiçños sobreditas; et para apostar e rreparar e labrar /²⁸ et parar ben as casas e herdades et vññas e áruores e cortynas et souts do dito lugar, et pagar /²⁹ os ditos foros em cada hun⁹ ano¹ et conprir e aguardar as condiçños desta carta e cada hñia delas, o/³⁰bligo¹ todos meus bñes mobles et rreyzes, avidos et por auer.

Et he pena posta e outorgada entre nñs, /³¹ as ditas partes, que qualquer de nñs que contra esto for ou pasar, que peyte de pena aa¹ parte que o conprir e aguardar quiser⁸ /³² dozentos morauidñs de djneyros brancos; et a pena pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito fique firme /³³ et valla enno dito tempo¹⁰ et vozes.

Ffeyta a carta enno Rribeiro de Meende, vñnte dñas do mes de janeyro, ano¹ do nas/³⁴çemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mñll e quatroçentos et vñnte anos¹.

Testimoyas que foron presentes: /³⁵ Juan Bicos et Fernñn Castelhñao et Rrodrigo de Meende e Fernñn Gonçalues, moradores enno dito Rribeiro de Meende, /³⁶ et outros.

/³⁷ Et non enpeesca onde vay escripto per /³⁸ cruz onde dñz “se fezer vñña ou ronper monte para pan, que dñia a quinta parte ao dito moesteiro”.

Et eu, Lopo Peres, /³⁹ notario pñblico da çidade d’Ourense et dos coutos do bispo porlo bispo et porla /⁴⁰ igleia dese lugar, a esto que dito he presente foý con as ditas testemoyas et en /⁴¹ mñña presença o fis escriptujr et aqui⁸ meu nome et meu signo¹ fis, que /⁴² he tal, en testemoyo de verdade.

[Sinal: Lopo Peres, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes estñ raspado parcialmente un s e escrito por cima q.

³ Estñ escrito *todoo*.

⁴ O texto *et se fezerdes... que Deus y der* estñ nas liññas 36 e 37 cunha cruz de chamada que remite a este lugar.

⁵ A sílaba *pro* estñ abreviada dobremente por modificaciñ literal e por letra sobrescrita.

⁶ Falta o e.

⁷ Despois estñ raspadas parcialmente as palabras “*morauidñs de djneiros*”.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Estñ escrito *hñia*.

¹⁰ O t vai escrito sobre un d sen acabar de trazar.

1425, xaneiro, 26; [venres]*. Castrelo.

O xuíz Xoán de Santa María sentencia sobre o preito entre Cataliña Sánchez de Zarza e Lopo Gómez de Agra por uns quiñóns en Zarza.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3811.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3811.

Sábean quantos esta carta de sentença viren como¹ en presenza de mjn, o notario, et /² das testemõyas adeante escritas¹, ante Juan de Santa María, juís en terra do Bolo /³ de Senda por Vaasco Gome, alcalle do señor endeantado de Galiza Garçia Fernandes Xarmento, /⁴ pareçero[n]² en juízo ante o dito Johán de Santa María, juís sobredito, por sy, da húa parte Cata/⁵lina Sanches de Sarça et da outra parte Lopo³ Gomes d'Agra et súa moller¹ Tareyia /⁶ Peres. Et logo a dita Cataliña Sanches¹ diso ao dito juís que ben sabía en como¹ /⁷ mandara a ela et ao dito Lopo d'Agra que parecesen oje este día ante el para el liurar /⁸ ontre eles hun pleito que ontre eles era sobre rrasón de hũus quinóns⁴ de casas et árbores /⁹ et herdades que jasen na aldea de Sarça, que o dito Lopo Gomes auja mercado a çer/¹⁰tas personas¹ nas cartas de conpla¹ contijúdas. As quaes ditas casas et herdades /¹¹ et árbores foran vendidas con tal pleito et condiçón que vijndo algú⁵ parente de aque/¹²lles que venderan ao dito Lopo d'Agra os ditos herdamentos¹ et casas e árbores, que pa/¹³gándolle ao dito Lopo d'Agra o preço da conpla¹ das cousas sobreditas, que o dito /¹⁴ Lopo d'Agra dese et entregase a dita conpla¹ sen descontar por elo cousa /¹⁵ algúa.

Et agora, por quanto ela era yrmãa de dereita liña das ditas⁶ casas et /¹⁶ herdades¹ et árbores, et a ela perteeçian de dereito porlo justo preço auer et cobrar. /¹⁷ Et outrosy por quanto fora mandado per sentença de Fernán Peres Aluelo, alcalle /¹⁸ que foy do dito señor endeantado, que ela que pagase ao dito Lopo d'Agra a con/¹⁹tija de morauidís que el auja dados de conpla¹ porlas cousas sobreditas, et por/²⁰que⁷ despoys desto et deante que o dito Lopo Gomes et a dita Tareyia Peres, súa moller, /²¹ foran por ela et por seu yrmãao frey Lopo rrequirido[s]⁸ que tomase o dito preço et lles /²² desenbargase as ditas casas, árbores et herdades¹ que⁹ asy auja mercadas /²³ na dita alde[a]¹⁰ de Sarça et en seus térmjños, que lle perteeçian de auer de dereito, /²⁴ que o dito Lopo d'Agra que o non quisera¹¹ asy fazer, poendo a elo súas escusas /²⁵ maliçiosas. Et outrosy que ja lle fora posta estimación nas ditas herdades¹ /²⁶ en cada hun ano¹ a vijnte et çinquo fanegas de pan, deslo tempo que fora rrequiri/²⁷do con a dita paga a este cabo, et a çincoecenta¹ fanegas de castañas /²⁸ verdes de cada ano¹ os ditos castiñeiros. Et que por ende que pedía ao dito /²⁹ juís que per súa sentença lle mandase dar et entregar as ditas herdades¹ /³⁰ et casas et árbores con a dita estimación, mandando ao dito Lopo d'Agra /³¹ tomar o dito preço que por elo auja dado de conpla¹, que esto asy o acharía¹ /³² por dereito et que logo estaua prestes para lle fazer a dita paga porlas cousas /³³ sobreditas.

Et logo o dito juís feso pregunta¹² ao dito Lopo d'Agra et a Tareyia /³⁴ Peres, súa moller¹, que rrespondían á demanda que contra eles alegaua et auja /³⁵ alegada a dita

Cataliña Sanches¹. Et o dito Lopo d'Agra, en rrespondendo /³⁶ a elo, diso que lle non fësera a dita Cataliña Sanches¹ a paga de tódos/³⁷los *morauidís* que el dera de conpla¹ porlas cousas sobreditas no térmjño /³⁸ que lle fora mandado *perlo* dito alcallde, et que por ende non era tijúdo de /³⁹ lle dar et entregar os ditos herdamentos¹ et casas et árbores.

Et logo o dito /⁴⁰ juís diso que, abendo visto a demanda da dita Cataljña et as cartas de con/⁴¹pla¹ do dito Lopo Gomes d'Agra et a sentença do dito alcallde, et auendo con /⁴² todo acordo et consello con hómees leterados et sabedores en foro /⁴³ et en dereito, et abendo pleito concluso ontre ánbaslas partes et día asy/⁴⁴nalado para dar sentença para oje este día da data desta sentença et non /⁴⁵ feriado, acho que a dita Cataliña que deue de auer et covrar os ditos /⁴⁶ herdamentos et casas¹³ et herdades¹ porlo justo preço. Et por ende, see/⁴⁷ndo¹ en lugar de julgar, mando ao dito Lopo Gomes d'Agra et á dita /⁴⁸ Tareyia Peres, súa moller¹, que rreçeban logo o dito preço da dita Cataliña /⁴⁹ que han dado porlas ditas cousas¹³, et que logo lle dea[n]² et desenbarguen /⁵⁰ todo o que asy conplaron, que perteeçe á dita Cataliña Sanches¹. Et dou por /⁵¹ liure et por quite ao dito Lopo d'Agra et á dita súa moller¹ et a todos /⁵² seus vëes da dita estimaçón contra¹ eles posta sóbrela dita rrasón et /⁵³ mando que vaan custas por custas.

Et esto así o mando todo seer con/⁵⁴plido¹ por mjña sentença defenjtiua.

Dada foy esta sen[ten]ça¹⁴ na pousa /⁵⁵ de Castrello, día lúes, vijnte e seys días de janeiro, anno domini M° CCCC° XXV° /⁵⁶ anos¹.

Testemõyas que a esto foron presentes: Gonçaluo da Carreira et Afonso de Vila/⁵⁷seco et Álvaro de Canpelo et Pero de Sarça et Gonçaluo Gomes, clérigo /⁵⁸ de Mandrãas¹⁵, et Afonso de Manções et Gonçaluo de Çea e Garçia de Viña.

/⁵⁹ Et eu, Afonso Garçia, notario por Garçia Fernandes¹⁵ Xarmento, endeantado mayor /⁶⁰ en Galiza por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, /⁶¹ vilas et lugares¹⁶, jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente /⁶² con as ditas testemõyas et esta carta escriu¹ a pidemento das ditas partes et /⁶³ por mandado do dito juís, et aquí meu nome et signal fis /⁶⁴ en testemoyo de verdade, que tal he este.

[Sinal: Afonso Garçia, notario].

* No ms. indícase que foi *lues*.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ O *p* vai escrito sobre un *g* borrado.

⁴ Está escrito *qinos* cun *s* borrado antes do *s* final.

⁵ Está escrito *alg*^o.

⁶ Antes do *s* hai unha letra borrada.

⁷ Usa a abreviatura de *per* co valor de *p...r*.

⁸ Está escrito *rrequirido* na entreliña.

⁹ A abreviatura de *que* vai escrita sobre *et*.

¹⁰ Falta o *a*.

¹¹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹² Usa a abreviatura de *pro* co valor de *pre*.

¹³ Antes do *s* final hai outro *s* borrado.

¹⁴ Faltas as letras *ten*.

¹⁵ Antes do s hai outro s borrado.

¹⁶ Está escrito *lug^as*.

162

[1426]^{*}, marzo, 25. Ourense.

O prior Gonzalo Estévez afora a Fernando García, á súa muller Branca Pérez e a tres voces dous leiros de viñas en San Tomé.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3825.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3825.

[Sábean quantos esta carta]¹ viren como² eu, Gonçaluo Estéuêes, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, outorgo³ e conosco *per* esta carta que dou e outorgo³ a foro a uós, Fernán Garçia, çapateiro, vesião e morador enna çibdade d'Ourense, enna /² [Rrúa ..., que]¹ sodes presente, et a Branca Pérez, vosa moller², que he ausente, ben así como² se fose presente, e a tres voses apuslo postumeiro de vós quaes foren nomeadas; e non seendo² nomeadas, que a primeira vós /³ [nomêe a se]gunda¹ e a segunda nomêe a terceira e asý vaan as ditas voses húa depús outra *per* órdêe suçesue. He a saber esto, que vos aforo dous leiros de vjñas que (o) ao⁴ dito meu mosteiro e a mjn en seu nome² /⁴ [pertêeçen]¹ en térmjno de Santomé, os quaes parten de ánbaslas partes con vjnas de Áluaro Peres de Santomé que agora labra[n]⁵ Domingo Anes, morador enno dito lugar de Santomé, e Pero do Conchouso, moyneiro, e en fondo to/⁵[pa enno rrí]o¹ da Looña e en çima feren en vjñas do dito Áluaro Peres de Santomé.

Afóro[vos]⁶ os ditos dous leiros (leiros) de vjñas segundo dito he, con todas súas entradas e scidas e con todos seus dereitos /⁶ [e perteenças]¹, *per* onde quer que as aja e deua auer de dereito, et *per* tal maneira e con taas² condiçoes que vós e a dita vosa moller² e voses sobreditas que o labredes e paredes ben, em tal maneira que non desfalescan *per* /⁷ [mjngo de lau]or¹ e de bõos paramentos, et que dedes e pagedes ende de foro de cada ano² a mjn, o dito Gonçaluo Estéuêes, prior, ou [aos]⁶ outros priores que porlo *tenpo* foren do dito mosteiro, a sesta parte de todo o⁷ (o) vjño et⁸ /⁸ [conposta que De]us¹ y der; et as quaes noujdades colleredes de cada ano² *per* noso ollo ou de noso mayordomo⁹, aos quaes prouceredes² de comer e de beber cumunalmente en quanto así collerdes as ditas no/⁹[ujdades, segundo]¹ huso e custume da dita çibdade d'Ourense. Et do al que ajades todo o que sobredito he libre e quite de todo outro enbargo e encárrego algũu, pagando o dísemo a Deus.

Pero he posto que se /¹⁰ [quiserdes vender]¹, deytar ou supinar¹⁰ o dito foro [ou]⁶ parte del, que primeiramente frontedes con elo² a nós ou aos outros priores que porlo *tenpo* foren do dito mosteiro, que o ajamos porlo justo preçõ que vos outre /¹¹ [por elo der, et nó]¹s¹ querendo[o]¹¹, que noslo dedes por ese mesmo preçõ; et nonno querendo, entonde o vende[de]¹², deytade ou supinorade¹⁰ a tal persona que seja semelláujl de vós, que labre e

pare ben os ditos /¹² [leiros de vj]nas¹, e cunpra, page e agarde tódalas condjcoes desta carta e cada húa delas. Et outrosí que sejades nosos vasalos seruentes e obidjentes con o dito foro. Et obligo tódolos bñes do /¹³ [dito mosteiro]¹ para vos anparar e defender a dereito con esto que vos así aforo segundo dito he.

Et eu, o dito Fernán Garçia, que sñon presente, así o outorgo³ por mñn e porla dita mñña moller² e voses; et para /¹⁴ [labráremos e]¹ paráremos bem os ditos (ditos) dous leiros de vññas, e para pagáremos o dito foro de sesta de todo o⁷ (o) vñño e conposta que Deus [y der]¹³ a uós, o dito prior, ou aos outros priores que /¹⁵ [porlo tenpo foren]¹ do dito mosteiro, et outrosí para conpríremos, pagáremos e agardáremos máys tódalas outras condjcoes desta carta e cada húa delas, [oblígo]vos¹³ a elo todos meus bñes móueles² /¹⁶ [e rraýses, auidos e por]¹ auer.

Et outrosí he máys posto entre nós ánbaslas ditas partes que quen contra esto que sobredito he ou contra parte d[e]lo¹⁴ for ou pa[sar e o]¹³ non conprir e agardar, que peyte á outra parte /¹⁷ [que o conprir e agardar quiser]¹ por nome² de pena² jnterese çen morauidís da bña moeda; e a dita pena² pagada ou non, esta carta e todo o en ela contiúdo fiqui [firme e]¹³ valla por aquel tenpo e voses por que he¹⁵ feita.

/¹⁸ [Feita a carta enna]¹ dita çibdade d'Ourense, vijnte e çinquo días do mes de março do ano² do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mñll² e quatroçentos [e vijnte e]¹³ seis anos².

Testemoyas que foron presentes a esto: /¹⁹ [...] e Afonso Estéuñes, clérigo de San Pedro de Leirado, e Juan Gomes de Montãos, ome de Estéuñõ Anes d'Anbía, et outros.

Et eu, Afonso M[artiis da Costa]¹³, escriuano de noso señor el rrey eno /²⁰ [rregno de Gallysja et notario]¹ público da çibdat d'Ourense porlo obispo e ygllleia dese lugar, a todo esto que sobredito he presente foý con os ditos testigos [e, por]¹³ rrogo de ánbaslas ditas partes, /²¹ [esto en mñña presençia]¹ fys escriujr e aquí meu nome² e signal² fyge, que he tal, en testemoyo de verdat.

[Sinal: Afonso Martiis].

* Tomamos o ano da información de arquivo que se encontra no verso do documento.

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Está corrixido sobre *dc*.

⁵ Está escrito *labrar*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *todoo*.

⁸ Está escrito sobre unha abreviatura de *que*.

⁹ Antes hai un *s* riscado.

¹⁰ Leva o *i* na entreliña.

¹¹ Falta o *o*.

¹² Faltan as letras *de*.

¹³ No ms. non se le.

¹⁴ Falta o *e*.

¹⁵ O *h* está escrito sobre *f*.

1429, xaneiro, 20.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Lourenzo de Alén, á súa muller Tareixa Rodríguez e a tres voces o casar de Anaigo de Fondo en San Mamede de Palmés.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 2.

Sábean quantos esta carta vjren como¹ nós, dom Gonçaluo Esteues, porla graça de Deus et da Santa Jgleia de /² Rroma o prior do moesteiro de Santa Coonba de Naves, et o conbento dese lugar, seendo juntados enno ca/³bídoo do dito noso moesteiro per tangemento de canpãa, segundo¹ que o abemos de vso et de custume de nos ajun/⁴tar, damos et outorgamos en foro a uós, Gonçaluo Lourenço d'Aalén, morador que ora sodes enno cou/⁵to de Santa Crus d'Arrabaldo de Rriba de Mjño, que sodes presente², et a Tareyia Rrodrigues, vosa moller¹, et a tres voses apús /⁶ do pustremeiro de bós anbos, asý que o pustremeiro de vós ao tenpo de seu finamento nomêe a primeira vós /⁷ e esta nomêe a segunda bós et a segunda¹ nomêe a terceira vós et asý vaan as ditas tres¹ boses enpús de /⁸ vós anbos húa empús outra per hórdêe¹ suçesiuas³; et non seendo nomeadas as ditas voses segundo que /⁹ dito he, que sejan voses aquelas personas¹ que os outros vosos bêes de dereito erdaren.

Convem a saber esto, que vos afo/¹⁰ramos o noso casar de Naygo de Fondo que jas enna fregresía de San Mamede de Palmés, o qual dito /¹¹ casar teuo de nós aforado Gonçaluo Morete et súa moller¹ Mayor Anes; o qual dito casar nós abemos /¹² rreçebido et rreçebemos porlas maas¹ paranças et por quanto quebrantaron a carta do aforamento ontre nós et /¹³ eles feita.

O qual dito lugar vos aforamos con todas súas casas et formaes delas et soutos et herdades et /¹⁴ cortiñas et árbores, con todas súas entradas et saýdas et jures, dereitos et perteenças, per uquer⁴ que vaan, a montes /¹⁵ et a fontes, ao dito lugar perteeçentes, eixente o que ende a outro est aforado, porlo vso dos froytos tan solamente; con /¹⁶ tal pleito et condiçón que o lauredes et prouedes et paredes bem, en tal maneira que non desffallesca[n]⁵ as noujda/¹⁷d[e]s⁶ das herdades del por mýngo de lauor et de vño paramento, et sejades vasalos ovidientes et manda/¹⁸dos ao dito noso moesteiro et doutro non, et nos deades do dito lugar cada ano¹ a quarta⁷ parte de pan et de viño et liño /¹⁹ et ligumia que Deus y der, todo per noso mordomo en pas et en saluo, ao qual proueerdes de comer et de beuer, /²⁰ segundo custume da comarca, enmentre os froytos collerdes. Et daredes por dereitura et froyta do dito lugar cada /²¹ ano¹ porlo día de San Martino do mes de nouenvre quatro libras¹ da moeda del rrey don Afonso, de que contan trese /²² pares de dineiros et dous purtugeeses⁸ por libra¹, ou a jstimaçón deles enna moeda que correr chaamente enna /²³ terra. Et do al aueredes o dito lugar liure et quite de todo outro encárrego et trabuto algún, pagando o díse/²⁴mo a Deus, saluante que dará cada hun de vós

et vosas voses ao *tenpo* de seu finamento por loytosa qual mellor /²⁵ ouuerdes. Et á morte de bós et de vosa moller¹ et voses sobreditas, que o dito lugar fiqui liure et quite et desen/²⁶ bargado ao dito moesteiro. O qual dito lugar se falleçer por mýngo de lauor et de bõ paramento ou mudando noso se/²⁷ ñorío ou non conprindo as ditas condiçõs et cada húa delas, que o dito moesterio o posa rreçeber *per* súa autorida/²⁸ de.

Et qen este pleito birtar que peite á parte agardante¹ de pena¹, pustura⁹ et jnterese dusentos *morauidís* da dita moeda /²⁹ et á vós del rrey outros tantos; et pagada a pena¹ ou non pagada, todavía este aforamento fiqui firme et va/³⁰ lla *enno tenpo* et voses sovreditas.

Et *para* seerdes defesos a *dereito con* este dito aforamento *enno tenpo* et voses sobreditas, /³¹ nós, o dito prior et conuent[o]¹⁰, ovligamos os vñes do dito noso moesteiro a uos anparar et defender a *dereito* de qen/³² quer que voslo quiser demandar. Et este dito lugar *nen* partes del *non* venderedes *nen* enpenaredes *nen*¹¹ canbeare[des]¹² /³³ a *njngún*¹³ sen noso mandado et, querendo[o]¹⁴ dar, que o deades ante a nós porlo justo preço ca a outro algýn; et nós se[endo]¹² /³⁴ frontado *con* o dito lugar et *nomno* querendo, entonde o vendede, deytade ou suvpinorade a tal persona¹ que seja /³⁵ semeldüe de vós, pero que *non* seja¹⁵ caualeiro *nen* escudeiro *nen* dona *nen* donsela *nen* ome¹ de tras muro *nen* rreli/³⁶ giosa persona¹, mays seja atal persona¹ que tena, cunpla¹ et agarde as condiçõs desta carta et cada húa delas.

/³⁷ Et eu, o dito Gonçaluo Lourenço, dito d'Aalén, que sño presente, por mjn et porla dita mjña moller¹ Tareyia Rrodrigues et voses sobreditas, /³⁸ asý rreçebo de vós¹⁶, o dito prior et conbento, o dito lugar aforado porlas maneiras et condiçõs que ditas son et ob/³⁹ ligo a mjn et a meus bñes avidos et por auer et da dita mjña moller¹ et voses sovreditas¹ *para* conprir et agardar /⁴⁰ as ditas condiçõs et cada húa delas.

Et desto nós las ditas partes mandamos desto fazer dúas cartas /⁴¹ en *hun thenor*¹.

Feita a carta *enno* dito moesteiro de Santa Coonba de Naues a vijnte días de janeiro do ano¹ do nasçemento /⁴² do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos¹⁶ et vijnte¹⁷ et noue (noue) anos¹.

Testemõyas que a esto foron presen/⁴³ tes: Áluaro de Sorga et Gonçaluo Peres, moradores en Alongos, et frey Pero de Veer¹, monje do dito moesteiro.

Et eu, Afonso /⁴⁴ Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado de Galiza por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, /⁴⁵ vilas et lugares¹⁸, jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente *con* as ditas *testemõyas* et esta carta escriuj¹ et aquí meu /⁴⁶ nome et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

[*Sinal: Afonso Garçía, notario*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

³ O *s* inicial vai escrito sobre *et*.

⁴ O *q* vai escrito sobre un *h* parcialmente raspado.

⁵ O segundo *l* vai escrito sobre *e* e falta o *n*.

⁶ Está escrito *noujdadas*.

⁷ Está escrito *q^ata*.

⁸ Leva unha abreviatura superflua de *ur* e un trazo sobreposto.

- ⁹ Leva unha abreviatura innecesaria de *ur*.
¹⁰ Está escrito *conuen̄*.
¹¹ Antes está riscado *nē*.
¹² O ms. está rompido.
¹³ Está escrito *n̄jg^o*.
¹⁴ Falta o *o*.
¹⁵ Está na entreliña.
¹⁶ Antes do *s* hai outro *s* borrado.
¹⁷ Escribiu primeiro *t̄ijn̄a* e corrixiu en *vijn̄e*.
¹⁸ Está escrito *lug^as*.

164

1429, outubro, 10.

O prior Gonzalo Estévez e os monxes de Santa Comba aforan a Vasco de Lemos, á súa muller Maior González e a cinco voces dous lugares de Cacabelos en Santo Estevo de Untes, a leira do Candendo, a viña de Soutelo, a leira da Reguenga e unha leira que foi de Martiño Pérez.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3900.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3900.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom Gonçaluo Estéuees, porla graça de Deus /² et da Santa Jgleia de Rroma o prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, et os monjes do dito moesteiro, seendo todos /³ ajuntados enno cavídeo¹ do dito noso moesteiro per tangemento² de canpãa, segundo que o auemos de vso e de custume /⁴ de nos ajuntarmos a fazer nosos aforamentos, et todos concordantes para o desta carta contijúdo, damos et outor/⁵gamos³ en foro a uós, Vaasco¹ de Lemos, que sodes presente⁴, et a uosa moller¹ Mayor Gonçalues, que non he presente⁴ e he ousente¹, et /⁶ a çinquo voses apús do finamento de uós, o dito Vaasco¹ de Lemos, así que uós, o dito Vaasco de Lemos⁵, en vosa vida ou /⁷ ao tenpo de uoso finamento, nomēedes a primeira voz et esta nomēe a segunda et a segunda nomēe a terceira et a terceira no/⁸mēe a quarta⁶ et a quarta⁶ nomēe a quinta vós et así vaan as ditas voses per hórdēe húa enpús outra suçesi/⁹ues, depús do finamento de uós, o dito Vaasco¹ de Lemos; et non seendo⁷ nomeadas as ditas voses segundo dito /¹⁰ he, que sejan voses aquelas personas¹ que os outros vosos bēes de dereito herdaren de vós, o dito Vaasco de Lemos.

Conbén a saber /¹¹ esto, que uos aforamos os dous nosos lugares⁸ de Caquaucelos, en fregresía de Santo Estéuão de Vntes¹, que de nós teueron /¹² aforados Gonçaluo¹ Morete, que foy, et Pero Lopes de Rramjrãas, et despoys Gomes d'Aalén teu aforado /¹³ hun deles; os quaes ditos lugares⁸ son da mesa do conuento¹ do dito noso moesteiro. Dos quaes ditos lugares⁸ ante nós mostra/¹⁴stes çertas cartas de demjtiçón dos ditos lugares⁸ que uos fêseron o dito Pero Lopes et o dito Gómez d'Aalén dos ditos /¹⁵ lugares⁸, con as maneiras et condiçōes que os de nós tinan aforados.

Aforámosvos os ditos lugares⁸ con todas súas /¹⁶ casas e formaes¹ delas e viñas et cortiñas et árbores e herdades et jures, dereitos e perteenças, per uquer /¹⁷ que vaan, a montes et a fontes, aos ditos lugares⁸ perteeçentes, saluante o que ende a outro auemos aforado; /¹⁸ esto porlo vso dos froytos tan solamente. Con tal pleito et con tal condiçón que tenades as casas dos⁵ ditos /¹⁹ lugares⁸ cuvertas e ven rreparadas et as moredes per vós mesmo ou per outro en voso nome, et que lauredes et pa/²⁰ redes bem as biñas et herdades dos ditos lugares⁸, como¹ se non percan as noujdades delas per mjngo de lauor et /²¹ de bõ paramento, et façades ennas herdades dos ditos lugares⁸ en estes tres¹ anos¹ primeiros segintes que vijrán da /²² feita desta carta des cauaduras⁹ de viña. Et faredes foro de quinto de pan et de viño a nós et aos priores⁵ /²³ que perlos tenpos foren enno dito noso moesteiro, o pan enna ayra, enno mes d'agosto ou de setenbro, et a conposta na /²⁴ viña et o viño enno lagar; as quaes noujdades de pan et de viño colleredes per noso mordomo, ao qual proue/²⁵ redes¹ de comer et de buuer, segundo custume da comarca, enmentre collerdes as ditas noujdades de pan e /²⁶ de viño.

Jten vos aforamos máys con esto que dito he, enno dito tempo et voses, de foro de quinto, a leira /²⁷ do Candeendo¹, segundo que jas amuradada sobre si, et a viña de Soutelo, con súa herdade et con seu souto, /²⁸ et a leira da¹⁰ Rregeenga¹, que demarca con hun tarrẽo que teuo Rroý Bõo et da outra parte demarca con /²⁹ a viña dos Çigachos¹.

Aforámosvos todo esto que dito he con todas súas entradas e saýdas et dereitos /³⁰ e perteenças. Et daredes por dereituradas porlas outras cousas cada ano¹ porlo día de San Martino do mes de nouen/³¹bre des morauidís da moeda¹¹ del rrey don Afonso ou a jstimaçón deles enna moeda¹² que correr chãamente (correr) en/³²na terra. Et daredes vós et as vosas voses ao tempo de voso finamento cada hũa por loytosa vijnte /³³ morauidís da dita moeda. Et do al aueredes este dito aforamento ljure et quite de todo outro trabuto et encárre/³⁴go algún¹³, pagando o dise[mo]¹⁴ a Deus, saluante¹ o rreallengo del rrey, que uos non aforamos.

Et este dito afora/³⁵mento nen partes del non venderedes¹⁵ nen supinoraredes nen canbearedes nen mandaredes¹ por elo trabuto /³⁶ algún¹³ nen nouersario, nen o daredes a persona¹ algũa sem noso mandado ou dos priores que perlos tenpos /³⁷ veeren ao dito moesteiro, et que nos frontedes con elo primeiramente et nolo deades porlo justo preço que o /³⁸ ouuerdes de dar ante ca outro algún¹³; et nós nomno querendo para nós auer, entonde o daredes a tal per/³⁹sona¹ que non seja caualleiro nen escudeiro nen dona¹ nen donzela nen rreligiosa persona¹ nen home¹ /⁴⁰ de tras muro nen de mayor estado ca uós, mays seja home¹ laurador manso et seguro⁹ et de pas, /⁴¹ et tal que laure e pare vem, et nos dea et pague¹ en cada hun ano¹ os nosos dereitos en pas /⁴² et en saluo, et que teña, cunpla¹ e agarde as condiçõs desta carta et cada hũa delas. Et seeredes /⁴³ mandados, seruentes et ovidientes a nós et ao dito noso moesteiro et non de outro algún¹³, et non nos /⁴⁴ seeredes jngr[a]tos¹⁶ nen descoñecidos nen aos ditos priores nosos soçe(ço)ssores¹⁷. Et vós /⁴⁵ fasendo o contrario desta carta et das condiçõs dela vós ou vosas voses, que percades por /⁴⁶ elo este dito aforamento con tódaslas võas paranças que ende ouuerdes feitas, et que o /⁴⁷ dito moesteiro posa rreçeber este dito aforamento per súa autoridade propia.

Jten outrosí¹⁸ poemas /⁴⁸ tal condiçón en esta carta que se vós, o dito Vaasco¹ de Lemos, finardes ante (que)¹⁹ ca a dita Mayor Gonçalues, /⁴⁹ vosa moller¹, que ela teña este dito aforamento en días de súa vida et cunpla¹ as /⁵⁰ condições desta carta, et ao tempo de seu finamento que este dito aforamento que se tor/⁵¹ne¹ liure e quite a uosas vozes de vós, o dito Vaasco de Lemos, sem outra condiçón algúã.

/⁵² Jten outrosí e(t)u, o dito prior, mando que esta carta que non valla saluo se for firmada /⁵³ de meu nome.

Et vós et as ditas vosas vozes teendo, conprindo et agardando esto /⁵⁴ que dito he, nós, o dito prior et conbento, obligamos os vões do dito noso moesteiro a uos /⁵⁵ defendermos a dereito con este dito aforamento enno tempo et vozes sobreditas.

Jten vos afora/⁵⁶mos aýnda máys con esto, enno dito²⁰ tempo et vozes sobreditas, a leira d[e]²¹ herdade que foy de Martino /⁵⁷ Peres, que parte con a le[i]ra²² da Costa et da outra parte demarca con outra leira que foy de Gonçaluo¹ /⁵⁸ Morete; et faredes dela foro de quinto do pan enna ayra. Et se poseren viñas ennas outras /⁵⁹ herdades¹ de cavo dela, que a ponades de viña et façades dela foro de sesta.

Et eu, o dito /⁶⁰ Vaasco¹ de Lemos, que sōo presente⁴, por mjn et porla dita mjña moller¹ et vozes sobre/⁶¹ditas¹, así rreçebo o dito aforamento con as maneiras et condições desta carta; et para as /⁶² todas tēer, conprir e agardar, obligo para elo os meus⁵ bēes et da dita mjña moller /⁶³ et vozes sobreditas.

Et he posto e outorgado³ ontre nós, as ditas partes, que a parte de /⁶⁴ nós que contra esto for et o non conprir e agardar, que peite et pague á parte agardante /⁶⁵ de pena¹, pustura⁹ et interese tresentos morauidís da vōa moeda et á voz del rrey outros /⁶⁶ tantos; et pagada a pena¹ ou non pagada, todavía esta carta fiqui firme et valla /⁶⁷ enno tempo e vozes sobreditas.

Et desto nós, as ditas partes, mandamos fazer dúas /⁶⁸ cartas en hun thenor.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonba de Naves a des días /⁶⁹ do mes de outubro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et /⁷⁰ quatroçentos e vijnte et noue anos¹.

Testemōyas que a esto foron presentes: frey Pero de /⁷¹ Cobreiros et frey Pero de Veer¹ et Afonso Gomes de Canedo et Afonso Franquo /⁷² de Tarascó[n]²³.

Et e(t)u, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado de Galiza /⁷³ por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas e lugares⁸, jurdiçón /⁷⁴ et señorío de Galisa, et notario porlo dito prior enno dito seu moesteiro et en seus cou/⁷⁵tos, a esto foý presente con as ditas testemōyas et esta carta escriuj¹ et aquí meu nome e /⁷⁶ signal fis en testemoyo de verdade, que tal he este.

/⁷⁷ Jten outrosí he posto máys que se feseren viñas enna[s]²⁴ outras herdades¹ d'a par /⁷⁸ das vosas, que façades viñas ennas vosas que foren para faser.

|Sinal: Afonso Garçía, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O g vai escrito sobre t.

- ³ Leva *or* na entreliña.
- ⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre* e a palabra leva un trazo sobreposto.
- ⁵ Antes do *s* hai outro *s* borrado.
- ⁶ Está escrito *q^ata*.
- ⁷ O *s* alto vai escrito sobre un *s* de dobre curva, e a palabra leva un trazo sobreposto.
- ⁸ Está escrito *lug^as*.
- ⁹ Leva unha abreviatura de *ur* redundante.
- ¹⁰ Antes está riscado *da*.
- ¹¹ Está escrito *mom^a*.
- ¹² Está escrito *mon^a*.
- ¹³ Está escrito *alg^o*.
- ¹⁴ Faltan as letras *mo*.
- ¹⁵ Está escrito *venderēs*.
- ¹⁶ Está escrito *jngretos*.
- ¹⁷ A palabra está corrixida e aparece escrita *soçeç^ossores*.
- ¹⁸ Está corrixido sobre *uos*.
- ¹⁹ As palabras *ante que* están na entreliña.
- ²⁰ Está na entreliña.
- ²¹ Está escrito *da*.
- ²² Falta o *i*.
- ²³ Falta o *n*.
- ²⁴ Falta o *s*.

165

1429, outubro, 14; [venres]^{*} (1429, xaneiro, 6. Ourense)

O prior Gonzalo Estévez e os monxes do mosteiro de Santa Comba reciben por foreiro a Pedro López de Ramirás en virtude de dúas cartas: unha de aforamento outorgada polo prior Xil Pérez a Xoán Ferreiro, á súa muller Tareixa Núñez e a catro voces; e unha doazón, incluída no documento, pola que Maior Anes, filla de Xoán Ferreiro e de Tareixa Núñez, entrega a Pedro López de Ramirás todas as propiedades que ten no couto de Santa Comba. Afóranlle ademais as leiras da Cerdeira e da Seara Dóniga.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3901.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3901.

Ano¹ do nas(t)çemento² do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et vijnte e noue anos¹, día quinta feyra, quatorse días do mes de outubro.

Como¹ em presença de mjn, o notario, et das *testemõyas* /² adeante escritas¹, estando este dito día quinta feira dentro enna caustra do moesteiro de Santa Coonba de Naues, que he enna diocese³ do bispado d'Ourense, estando ende presentes⁴ enna dita caustra do dito /³ moesteiro dom frey Gonçaluo Esteues, prior do dito moesteiro de Santa Coonba, et os monjes do dito moesteiro todos presentes⁴, pareceu ende Pero Lopes de Rramjrãas, escudeiro, morador en Prado Bõo, fregresía de San Mamede /⁴ de Palmés, et presentou⁴

ante o dito prior et monjes do dito *moesteiro* et *per mjn*, dito notario, feso leer¹ dúas cartas escritas¹ en purgamẽo⁵ de coyro.

A qual húa delas era de aforamento de çertos lugares⁶ et herdades¹ et souts /⁵ et viñas en ela contijúdos que o prior don Gil Peres, que foy do dito *moesteiro* de Santa Coonba, auía feito et outorgado⁷ en conuento do dito *moesteiro* *per Fernán Gonçalues*⁸, notario da çidade d'Ourense, que foy, *segundo* perla dita carta se contiña, /⁶ que era firmada do nome do dito Fernán Gonçalues, notario, et signada de seu signal. O qual dito aforamento foy feito a Johán Ferreiro, morador en Naygo de Fondo, que he enna dita fregresía de Palmés, et a súa moller¹ Tareyia /⁷ Nunes et a quatro voces apús do pustremeiro delles, *segundo* que esto et outras⁸ cousas mellor et máys conpridamente se conteen enna dita carta d'aforamento.

Jten a segunda carta presentada⁴ perlo dito Pero Lop[e]s⁹ et lijúda *per mjn*, /⁸ dito notario, o seu thenor dela he este que se sigue¹:

Sábean quantos esta carta viren como¹ e(t)u, Mayor Anes, moller¹ de Gonçaluo Martiis de Prado Bõo, que foy, con liçiençia et outorgamento⁷ de María Anes, mjña filla et do dito Gonçaluo /⁹ Martiis⁸, et de Ar[e]s⁹ de Gião, seu marido, que son presentes⁴ et outorgantes⁷, por rrasón que o dito meu marido et e(t)u tinamos aforado do *moesteiro* de Santa Coonba de Nabes o casar de Prado Bõo, que jas enna fregresía de /¹⁰ Palmés, *per* húa carta feita *per* Lopo Peres, notario d'Ourense, et o lugar de Caquauelos¹ et a leira da Seara Dónega, que jas enna fregresía de Santo Estéuõ de Vntes, *segundo* se todo esto contén enna dita carta feita perlo dito Lopo Peres, notario, /¹¹ que vos logo delo entrego, et tanvén vos entrego a carta da leira da Secara Dónega. Et con esto uos dou et outorgo⁷ tódaslas outras herdades¹ que teno [enno]¹⁰ couto de Santa Coonba, con o lugar de Naygo de Fondo, que foy de Johán /¹² Ferreiro et de Tareyia Nunes, meus padres, et con as leiras da Rretorta, que jasen enna dita fregresía de Vntes.

Et por quanto eu, a dita Mayor Anes, sã veúva et vella et proue et non poso laurar nen mantêr os ditos /¹³ casares et herdades¹ nen pagar os foros et trabutos deles ao dito *moesteiro*, por ende e(t)u, non *per* força nen *per* engano endusida, mays de meu praser et liure voontade¹, dou en doaçon et por nome de doaçon, como¹ /¹⁴ elo mellor et máys conpridamente pode et deue valler de dereito ontre viuos, tódoslos ditos casares et herdades¹ en çima nomeados et declarados⁸ a uós, o dito Pero Lop[e]s⁹ de Rramjrãas, que sodes presente⁴, meu /¹⁵ parente, et a todas uosas voses¹¹ para senpre, *segundo* que os e(t)u teno et me perteeçen de dereito et con todos seus encárregos con que os e(t)u teno, et porque sodes meu parente et tal que os faredes laurar¹² et parar vem et pa/¹⁶garedes os foros et dereitos deles ao dito *moesteiro*, et outrosý por ajuda et amor e graça que de vós rreçebý et rreçevo et entendo de rreçever d'aquí en deante.

Et logo todo o jur, dereito et auçon, señorío et propiadade que eu te/¹⁷no et ajo a tódoslos ditos casares et herdades¹ sobreditas, o tiro et tollo et parto et rrevoco de *mjn* et de todas mjñas voses depús *mjn* et pónoo¹ et traspásoo¹ en vós, o dito Pero Lop[e]s⁹, et en todas vosas /¹⁸ voses para senpre con todos seus cárregos. Et rrenu[n]çio¹³ sobre elo a todo dereito canónjco et çibil que en contrario desta carta seja ou posa seer, que me non valla

nen posa sobre elo seer¹ oída nen rreçebjda en juý/¹⁹zo nen fóra del, nen porque diga que o ajo mester para o meu corpo, nen por outra rrasón algúa que seja en (en) contrario desta carta, et sub pena¹ de mjll¹ morauidís que sobre elo outorgo⁷ et pono de pena¹ se vos contra esto for ou /²⁰ pasar.

Et eu, o dito Pero Lop[e]s⁹, por mjn et por todas mjñas voses depús mjn, asý rreçebo de vós, a dita Mayor Anes, os ditos casares e herdades¹ et a doazón que me deles fasedes con todos seus encárregos.

Et /²¹ e(t)u, a dita María Anes, et Ar[e]s⁹ de Gião, [m]eu¹⁴ marido, outorgamos⁷ et consentimos en esta carta et doazón que vós, a dita Mayor Anes, fasedes et outorgades⁷ de tódoslos ditos casares et herdades a uós, o dito Pero Lop[e]s⁹.

Et por /²² esta carta nósas ditas Mayor Anes et María Anes, con outorgamento⁷ do dito meu marido, pidimos et rrogamos ao prior do dito moesteiro de Santa Coonba de Nabes, como¹ a señoría dos ditos casares et herdades¹, que vos rreçeba por foreiro /²³ deles et a uosas voses.

Feita a carta enna çidade d'Ourense a seys días do mes de janeiro do ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et vijnte et noue anos¹⁵.

Testemōyas que a esto foron presentes: /²⁴ Johán Paas, notario d'Ourense, et Áluaro Gomes, clérigo do coro, criado de Rroy Afonso, cóengo, et Lucas Alama, alfayate, moradores en Ourense, et Gonçaluo de Saas¹, morador en Vntes, et outros.

Et eu, Françisco Anes, /²⁵ notario público da çidade d'Ourense porlo bispo et porla jgleia dese lugar, a esto que dito he presente foý con as⁸ ditas testemōyas et o escriu¹ et aquí meu nome et signal pue en testemoyo⁸ de verdade, que tal he.

As quaes ditos cartas /²⁶ presentadas¹⁶ et lijúdas, o dito Pero Lop[e]s⁹ leuou en súa mão para garda de seu dereito et diso ao dito prior et monjes do dito moesteiro de Santa Coonba que lles pedía de graça et por vertude das ditas cartas de demjti/²⁷çón a el feita porla dita Mayor Anes, con outorgamento⁷ dos sobreditos, que o rreçebesen por foreiro dos ditos lugares⁶ et herdades et viñas et sotos ennas ditas cartas contijúdos et porlas maneyras et con/²⁸dições das ditas⁸ cartas.

Et logo o dito prior et monjes, todos ajuntados et concordantes et njnhún nomno contradisendo et todos en hun acordo, diseron, por quanto entendía[n]¹⁷ que era prol et bõo paramento /²⁹ do dito moesteiro et conuento del, et outrosí por quanto o dito Pero Lop[e]s⁹, que estaua presente⁴, era ome¹ manso e de pas et vñõ laurador et rreparador et tal persona¹ que tẽería et conpriría et agardaría as condiçõ/³⁰es das ditas cartas ven et conpridamente, que por ende, seendo çertificados⁸ de todo seu dereito, que por vertude da dita carta de demjtiçón da dita Mayor Anes, que rreçevían et rreçeberon logo enna ora ao dito /³¹ Pero Lop[e]s⁹ por verdadeiro et propiatario foreiro de tódoslos ditos casares et herdades¹ et cortiñas et viñas et sotos et árbores que a dita Mayor Anes et o dito seu marido Gonçaluo Martiis, que foy, tinan afo/³²radas do dito moesteiro de Santa Coonba, eyxente ende as que o dito Pero Lop[e]s⁹ auja demjtidas a seu primo Vaasco de Lemos; et que logo por esta presente⁴ carta lle dauan et deron todo seu conprido poder ao dito Pero /³³ Lopes para que el et súas voses, durante o tempo et voses do aforamento da dita Mayor Anes⁸, moller¹ do

dito *Gonçaluo Martiis*, podese tẽer et auer et persoýr, em¹⁸ nome do dito *moesteiro* et conuento del, tódoslos /³⁴ ditos casares et viñas et herdades et cortiñas et soutos¹ et árbores que o dito *Gonçaluo Martiis* et a dita súa moller¹ tinan aforados do dito *moesteiro* de Santa Coonba como¹ dito he, con tódaslas condiçõ/³⁵es et encárregos das ditas cartas da dita *Mayor Anes*, saluante que posa laurar o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et súas voses enno lugar de Prado Bõo tres çeramĩjs de linaça, de que non dea quinón ao¹⁹ dito *moesteiro* el /³⁶ nen²⁰ (*nen*) as ditas súas voces en que o ha de tẽer. *Jten* outrosí que o dito *Pero Lop[e]s*⁹, ao *tenpo* de seu finamento, que dea por loytosa quorecenta¹ *morauidís* et as súas voses que dean por lo[y]tosa²¹, cada húa ao *tenpo* /³⁷ de seu finamento, a mellor que ouueren. *Jten* que lle non daua o rrealengo, que rretiña en si, dos ditos casares.

Jten que lle aforauan máys con este dito rreçebemento, enno dito *tenpo* et voses da dita *Mayor* /³⁸ *Anes*, a leyrá da Seara Dónjga, que jas enna fregresía [da]¹⁰ dita *jgleia* de Santo Estéuão de Vntes, que demarca da húa parte con outra leira de viña de *Johán Pascoal* et da outra parte demarca con outra leira /³⁹ de herdade¹ de Afonso Ougẽa de Vila Marín, que foy, a qual dita leira foy do dito *Gonçaluo Martiis*. *Jten* lle aforaron máys con esta dita leira a leira da *Çerdeira*, que ora traje *Vaasquo*¹ de Lemos a jur /⁴⁰ et a mão. Aforáronlle as ditas leiras con tal pleito et condiçón que posese de viña a leira da *Çerdeira* et, ela posta de viña, que ela et a dita leira de viña da Seara Dóniga que as laure /⁴¹ et pare ven et faça delas foro de quinto da composta enna viña et o viño enno lagar; a qual noujdade de viño ha de coller o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et súas voses perlo mordomo do dito *moesteiro*, ao /⁴² qual dará de comer et de veuer, *segundo* custume da comarca et *segundo* ha de coller as noujda[de]s²² dos outros casares¹ et herdades⁸. Et do al auerá as ditas leiras liures et quites de outro en/⁴³ cárrago, pagando o dísemo a Deus delas.

Jten he posto que se ennas outras leiras de herdades¹ que o dito *Pero Lop[e]s*⁹ ten do dito *moesteiro* que jasen cavo destas, que son todas da mesa do conuento do /⁴⁴ dito *moesteiro*, se os outros seus viziños feseren viñas ennas outras herdade[s]²³ de açerca destas, que o dito *Pero Lop[e]s*⁹ faça viñas el ou súas voses ennas outras herdades¹ dende et que faça delas /⁴⁵ foro de quinto con estas ditas leiras con as condiçõs sobreditas.

Jten poseron máys et outorgaron⁷ o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et o dito (et o dito) prior et monjes que todo este dito aforamento et rreçebemento sobre/⁴⁶ dito que o dito *Pero Lop[e]s*⁹ et súas voses non teendo, conprindo et agardando as condiçõs das cartas da dita *Mayor Anes* et este dito aforamento destas ditas leiras ou seendo jngr[a]tos²⁴ ou descono/⁴⁷ çidos con o dito aforam[en]to²⁵ et rreçevemento, que o dito *moesteiro*, per súa (per súa) propia autoridade, os posa rreçever sen envargo do dito *Pero Lop[e]s*⁹ et de súas voses. Et o dito *Pero Lopes*²⁶ diso que el, por /⁴⁸ si et en nome de súas voces, que se outorgaua⁷ por foreiro dos ditos foros et leiras de viñas enno *tenpo* et voses et maneyras et condiçõs que o a dita *Mayor Anes* tiña aforado con o dito seu /⁴⁹ marido et *segundo* que eran tijúdos et ovligados et suv a dita condiçón et penas¹ contiúdas ennas ditas cartas, suv obrigaçón de seus vões aujdos et por auer, para todo teer, conprir et agardar, /⁵⁰ que para elo ovligou. Et o dito prior et monjes diseron que eles teendo, conprindo et agardando tódaslas condiçõs das ditas cartas, que ovligauan et ovligaron os vões do dito *moesteiro* a²⁷ o defender /⁵¹ a

dereito con o dito rreçevemento e leiras aforadas enno tempo et voses sobreditas. Et o dito prior poso se esta carta non fose firmada de seu nome¹, que non valuese.

Feita a carta enno dito moesteiro, día et /⁵² mes et ano¹ sobredito.

Testemõyas que a esto foron presentes: Vaasco de Lemos et Gomes Carpenteiro das Quatelas et Lopo Carneiro et frey Pero de Veer.

Et eu, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado mayor /⁵³ e[n]²⁸ Galisa por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares⁶, jurdiçón et señorío de Galiza, et notario porlo dito prior de Santa Coonba en seu moesteiro et en seus coutos, a esto /⁵⁴ con as ditas testemõyas foý presente et faço fe que vy aquí firmar ao dito prior de seu nome et aquí meu nome et signal fis en testemoyo de verdade, que tal he este.

|Sinal: Afonso Garçía, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior / Sancte Columbe|.

* No ms. indicase que foi *quinta feyra*.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Escribiu primeiro *naste* e despois corixiu en *nastç*.

³ Está escrito *dioxa*.

⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁵ Leva unha abreviatura innecesaria de *ur*.

⁶ Está escrito *lug^as*.

⁷ Leva *or* na entreliña.

⁸ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁹ Falta o *e*.

¹⁰ No ms. falta.

¹¹ O primeiro *s* vai escrito sobre *ç*.

¹² Está escrito *lau^a*.

¹³ Escribiu primeiro “rreuquo” e corixiu en *rrenu[n]çio*.

¹⁴ Está escrito *seu*.

¹⁵ O *o* vai escrito sobre *e* e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹⁶ O *p* leva innecesariamente o trazo de abreviatura de *per*.

¹⁷ Falta o *n*.

¹⁸ O *m* está corrixido *n*.

¹⁹ O *a* vai escrito sobre *et*.

²⁰ Está escrito sobre *et*.

²¹ Falta o *y*.

²² Faltas as letras *de*.

²³ Falta o *s*.

²⁴ Está escrito *jngretos*.

²⁵ Faltan as letras *en*.

²⁶ O *e* vai escrito sobre *s*.

²⁷ Está corrixido sobre *et*.

²⁸ Está escrito *el*.

1430, marzo, 9.

O prior Gonzalo Estévez e os frades Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver do mosteiro de Santa Comba aforan ao xuíz Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3915. Este documento é case idéntico ao nº 168 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3915.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Gonçaluo Esteues, porla graça de Deus et da Santa Igleia² de Rroma o prior /² do mōesteiro de Santa Coonba de Naues do vispado d'Ourense, et frey Pero de Covreiros e frey Pero de Veer¹, monjes do dito mōesteiro, scendo /³ todos ajuntados enna caustra do dito noso mōest(i)eiro per tanjemento de canpãa, segundo que o abemos de vso e de custume de³ fazer/⁴mos, damos e outorgamos⁴ en foro a uós, Juan de Santa María, juís por noso señor el rrey, que sodes presente, et a tres voces apús /⁵ voso finamento, así que uós, en uosa vida ou ao tenpo de uoso finamento, nomeedes a primeira vós et esta nomēe a segunda et a segunda no/⁶mēe a terceira vós et así vaan as ditas voces per órdēe húa enpús outra suçesiuas; et non scendo nomeadas as ditas voces /⁷ segundo que dito he, que sejan voces depús voso finamento aquelas personas¹ que os outros vosos vões de dereito herdaren.

Convén a saver esto, que uos /⁸ aforamos a nosa granja de Naues con o souto de castiñeiros d'Agrosaniñ et o souto de castiñeiros de Caluos con a poussa⁵ /⁹ do forno¹ que está cavo do vurgo de Palmés, que soya a tēer de nós Mayor Anes, que foy, con súa herdade e con súa froyta et árbo/¹⁰res, et todo esto jas en fregresía de San Mamede de Palmés.

Et todo esto uos aforamos con todas súas casas et /¹¹ formaes delas et herdades¹ et souts sobreditos et cortinas et árbores, con todas súas entradas et saýdas, et /¹² [ju]res⁶, dereitos et perteenças aos ditos lugares⁷ perteeçentes, per uquer que vaan, a montes et a fontes, con todos seus /¹³ [dereito]s⁶, porlo vso dos froytos tam solamente¹; con tal pleito et condiçón que sejad vasalos seruentes et o/¹⁴bidientes ao dito noso mōesteiro et non doutro algúⁿ⁸, et que façades laurar et parar vem as herdades da /¹⁵ dita granja de Naues et que a moredes per vós mesmo ou por outro en voso nome. Et daredes de rren/¹⁶da cada ano¹ da dita granja de Naues enno mes d'agosto ou de setenvre en vosa vida quatro /¹⁷ fanegas de çenteo seco e linpo de poo¹ et de palla dentro enna dita granja per medida dereita da /¹⁸ comarca. Et a uosa primeira voz dará quinto de pan et as outras dúas voses dará[n]⁹ quarta¹⁰ de todo pan /¹⁹ enna ayra porlo mes d'agosto ou de setenvre. Et se feserdes viñas enna dita granja de Nabes, /²⁰ faredes delas foro de oytaua. Et daredes o dito pan et viño todo per noso mordomo, ao qual /²¹ proueerdes¹ de comer et de veuer comunalmente en quanto collerdes as ditas novidades /²² et rreçeber¹¹ o noso quínón. Et

daredes desta dita pouosa et sotos et lugares⁷ sovreditos por *dereitura* /²³ cada ano¹ porlo día de San Martino do mes de nouembre dous *morauidis* (*morauidis*) da moeda del rrey /²⁴ don Nafonso ou a *jstimaçón* dela enna moeda¹² que correr ao *tenpo* da paga enna terra. Et daredes por /²⁵ loytosa vós, o dito Juan de Santa María, ao *tenpo* de uoso *finamento* vijnte *morauidis* da dita moeda, et dará /²⁶ cada vós ao *tenpo* de seu *finamento* depús vós quince libras¹ da dita moeda¹². Et aquí uos non damos /²⁷ o rrealengo del rrey, que tiramos para nós.

Jten vos aforamos con estes ditos lugares⁷ et sotos, /²⁸ enno dito *tenpo* e voses (*e* vozes) sobreditas, tódalas erdades que perteeçem ao dito noso *mõesteiro* que /²⁹ foron aforadas [a]¹³ Afonso Ougêa de Vila Marín, que foy, que jasen enna fregresía¹⁴ de Santo Estéuão /³⁰ de Vmntes¹, con a casa do lagar que o dito Afonso Ougêa con elas tiña aforada, que están a /³¹ par do camjño d'a par da Fonte¹ Vergeira.

Et estas ditadas erdades et casa vos aforamos con to/³²das súas entradas et saídas et jures et dereitos (*e*) perteeçentes¹⁵ á dita casa et herdades, *per* uquer que vaan, a montes /³³ e a fontes, *segundo* que perteeçen á mesa do conbento do dito noso *mõesteiro*; con tal *pleito* et con esta *condiçón* que as po/³⁴nades de viñas en estes seys anos¹ primeiros segintes que vijrá[n]⁹ da feita desta carta et, elas feitas /³⁵ et envinadas, que as laudes e paredes ven. Et faredes delas foro de sesto¹⁶ enna viña perlo noso /³⁶ mordomo, ao qual proueredes de comer et de veuer *segundo* que dito he; esto en vosa vida, a conposta enna /³⁷ viña et o viño enno lagar, et as vosas voses farán delas foro de quinto enna viña, *segundo* dito he. Et /³⁸ daredes cada ano¹ por día de San Martino da dita casa do lagar húa galliña et do al averedes a dita /³⁹ granja et sotos et herdades¹ et casas et cousas sovreditas liures et quites de todo outro encárrego /⁴⁰ et travuto *algún*⁸, pagando o disemo a Deus.

Et este dito aforamento *nen* partes del non venderedes *nen* can/⁴¹vearedes *nen* deytaredes a persona¹ *algũa* sen noso mandado ou dos priores que foren perlos *tenpos* /⁴² enno dito *mõesteiro*, et avéndoo¹ de dar, que primeiro nos frontedes con elo et nolo deades porlo justo preço ante /⁴³ ca a outro *algún*⁸; et nós nonno querendo, darlo edes¹⁷ a tal persona¹ que non seja caualleiro *nen* escudeiro /⁴⁴ *nen* dona¹ *nen* donsela, *nen* rreligiosa persona¹ *nen* home¹ de tras muro, mays que seja tal persona¹ /⁴⁵ de que o dito noso *mõesteiro* aja os seus dereitos en pas et en saluo, et que laude et pare ven, et teña et cunpla¹ /⁴⁶ et agarde (*agarde*) as *condiçõs* desta carta et cada húa delas. Et vós non teendo *nen* conprindo esto que /⁴⁷ dito he, que o dito noso *mõesteiro* *per* súa autoridade posa rreçever este dito aforamento con tódalas boas /⁴⁸ paranças que ende ouuerdes feitas; et vós teendo [e]¹³ conprindo esto que dito he, obligamos os bẽes do /⁴⁹ dito noso *mõesteiro* a uos defendermos a *dereito* de que[n]quer⁹ que uos este dito aforamento demandar.

Outrosí /⁵⁰ he posto et outorgado⁴ ontre nós, as ditadas partes, qen contra esto for et o non conprir et agardar, que /⁵¹ peite et pague¹ á parte agardante de pena¹⁸, *pustura*¹⁹ et jnterese dusentos *morauidis* da boa moeda¹² et á voz /⁵² del rrey outros tantos; et pagada a pena¹ ou non pagada, todavía este dito aforamento fiqui fir/⁵³me et valla enno *tenpo* et vozes sobreditas.

Et a saluo fiqui a nós, o dito prior, de demandarmos /⁵⁴ os novos dos anos¹ pasados da dita granja de Naues.

Et e(t)u, o dito Juan de Santa María, que sōo pre/⁵⁵sente²⁰, por mjn et porlas ditas mjñas voses, así rreçebo o dito aforamento a mjn feito de vós, o dito /⁵⁶ prior et conuento, porlas maneyras et condições sobreditas; et para as todas tēer, conprir et a/⁵⁷gardar, obliigo para elo meus bēes aujdos e por auer.

Et porque esto seja çerto, nósas ditas /⁵⁸ partes mandamos desto fazer dúas cartas, anbas en hun thenor. Et nós, o dito prior, poems /⁵⁹ tal condiçón que se esta carta non for firmada de noso nome, que non valla.

Feita a carta enno dito /⁶⁰ mōesteiro de Santa Coonba de Naues a noue días de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu /⁶¹ Cristo de mjll¹ e quatroçentos et trijnta²¹ anos¹.

Testemōyas que a esto foron presentes: Pero Lopes de Rramjrás¹ /⁶² et Rroy d'Aluán et Vaasco¹ da Povoança.

Et e(t)u, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeanta/⁶³do de Galiza por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares⁷, jurdi/⁶⁴çón et señorío de Galiza, et notario porlo dito prior en seu mōesteiro et en seus coutos, a esto foý /⁶⁵ presente²⁰ con as ditas testemōyas et esta carta escriu¹ a pedimento das ditas partes et aquí meu nome et /⁶⁶ signal fis, que tal he este.

|Sinal: Afonso Garçía, notario|.

|Sinatura: Gundisaluus, prior Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O g vai escrito sobre l.

³ Está na entreliña.

⁴ Leva or na entreliña.

⁵ A parte final desta liña está repasada por man recente e lese a posa.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Está escrito *lug^as*.

⁸ Está escrito *alg^o*.

⁹ Falta o n.

¹⁰ Está escrito *q^ata*.

¹¹ O R vai escrito sobre n.

¹² Está escrito *mom^a*.

¹³ No ms. falta.

¹⁴ Leva un sinal de abreviatura do r superfluo na primeira sílaba.

¹⁵ Escribiu primeiro *perteeças* e corrixiu en *perteeçnts*.

¹⁶ Está corrixido sobre *quinto*.

¹⁷ Antes do s hai outro s borrado.

¹⁸ Está escrito *pen^a*.

¹⁹ Leva unha abreviatura de *ur* redundante.

²⁰ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

²¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1430, marzo, 29.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López de Ramirás e a cinco voces unha casa no lugar de Sas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3916.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3916.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, frey Gonçaluo Esteues, prior do moesteiro de Santa Coonba de Naves do obispa²do de Ourense, et o conuento dese lugar, seendo¹ todos ajuntados *per* tangemento de canpãa, *segundo* que o avemos ³ de vso et de custume de se faser, damos et outorgamos² em foro a uós, Pero Lopes de Rramjrás¹, en vosa ⁴ vida, et a çinquo vozes apús voso finamento, así que vós, ao *tenpo* de voso finamento, nomeedes a primeira ⁵ vós et esta nomêe a *segunda* et esta nomêe a *terçeira* voz et así vaan as ditas vozes húa enpús de ⁶ outra *per* hórdêe suçesiues; et *non* seendo¹ nomeadas as ditas vozes *segundo* que dito he, que sejan vozes ⁷ aquelas personas que os outros vosos vês de *dereito* herdaren. *Convén* a saber esto, que vos aforamos húa casa ⁸ que está junta da casa de Gonçaluo de Saas¹ enno dito lugar de Saas¹, a qual dita casa he da mesa do con⁹vento deste dito noso moesteiro.

Aforámosvos a dita casa con todos seus *dereitos*, con tal *pleito* et con esta con¹⁰diçón que a tenades corregida et cuverta et *ven* rreparada. Et daredes dela de foro cada ano¹ porlo día ¹¹ de San Martino do mes de nouembre húa galiña e hun açunbre de viño, et do al averedes a dita casa liure e ¹² quite de outro trabuto et encárrego algún³.

Et esta dita casa *non* daredes¹ por njnhúa⁴ condiçón a outra persona¹ ¹³ algúa sen noso mandado ou de nosos soçesores que *perlos* *tenpos* foren priores enno dito moesteiro, et se a ouuer¹⁴des de dar por algúa condiçón, que nos frontedes ante con ela et nola (deadedes) deades porlo justo ¹⁵ preço⁵ que a ouuerdes de dar, ante ca a outro algún³; et nós *nomna* querendo *para* nós auer, entonde a dare¹⁶des a tal persona¹ que *non* seja de *mayor* estado ca vós et que teña, cunpla¹ et agarde as condiçõs desta ¹⁷ carta et cada húa delas. Et *para* seerdes¹ defesos a *dereito* con esta dita casa enno *tenpo* et voses sovreditas, ¹⁸ obligámosvos *para* elo os vês do dito noso moesteiro.

Et e(t)u, o dito Pero Lopes de Rramjrãas, que sã *presen*/¹⁹te⁵, por⁶ mjn et porlas ditas mjñas vozes, así rreçebo a dita casa aforada con as maneyras et condiçõ/²⁰es desta carta; et *para* as todas têr, conprir et agardar, ovligo *para* elo meus vês.

Et he pena¹ po/²¹sta ontre nós⁷, as ditas⁸ partes, que a parte de nós que contra⁹ esto for et o *non* conprir et agardar, que peite et ²² pague¹ á parte agardante de pena¹, pustura¹⁰ et jnterese dusentos *moravidís* da bõa moeda, et outros ²³ tantos peite á vós del rrey; et pagada a pena¹ ou *non* pagada, todavía esta carta fiqui firme ²⁴ et valla enno *tenpo* et voses sovreditas.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonva de Naves a vijnte¹ et /²⁵ noue días do mes de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos¹ /²⁶ et trijnta¹¹ anos¹.

Testemõyas que foron presentes⁵: Juan de Santa María, juís, et Vaasco da Povoança et frey Pero de Veer¹ et /²⁷ outros.

Et e(t)u, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado mayor en Galisa por noso señor el /²⁸ rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et lugares, jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente /²⁹ con as ditas testemõyas et esta carta escriuj¹ et aquí meu nome et signal fis en testemoyo de verda[de, que tal he este]¹².

[Sinal: Afonso Garçía notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *alg^o*.

⁴ Leva un único trazo que cobre case toda a palabra.

⁵ Usa a abreviatura *per* co valor de *pre*.

⁶ O texto *te por* vai escrito na marxe.

⁷ Está na entreliña.

⁸ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

⁹ Está escrito *cont^a*.

¹⁰ Leva unha abreviatura redundante de *ur*.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² O ms. está rompido.

168

1430, marzo, 29.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3917. Este documento é case idéntico ao nº 166 desta CD.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3917.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don Gonçaluo Esteues, porla graça de Deus et /² da Santa Jgleia [de Rroma]² o prior do moesteiro de Santa Coonva de Naves da dio[cesse]³ do bispado⁴ /³ d'Ourense, et o conuento¹ do dito moesteiro, seendo todos ajuntado[s]⁵ enno cabídeo¹ do dito no/⁴so moesteiro *per* tangemento de canpãa, segundo que o auemos de vso et de custume de se /⁵ fazer, damos et outorgamos⁶ en foro a uós, Juan de Santa María, escudeiro, que sodes presente, et /⁶ a [t]res⁷ voses apús voso finamento, asý que vós en vosa vida ou ao tempo de voso finamento /⁷ nomeedes a primeira uoz et esta nomêe a segunda vós et a segunda nomêe a terceira uoz et asý /⁸ vaan as ditas voses *per* hórdêe¹ suçesiuas húa enpús outra; et non seendo nomeadas /⁹ as ditas voses segundo que

dito he, que sejan voses depús de voso finamento aquelas personas¹ que os /¹⁰ outros vosos vëes de dereito herdaren.

Conbén aa¹ saber esto, que uos aforamos a nosa granja de Na/¹¹bes et o noso casar d'a par da jgleia de San Mamede de Palmés con o souto de castj/¹²neiros de Agro Sanjn et o souto de castineiros de Caluos et a casa do forno que jas cabo /¹³ do burgo de Palmés, que soya teer de nós Martino Anes, que foy, con súa herdade¹ et con súa /¹⁴ froyta et árbores, o qual todo esto jas enna dita fregresía de San Mamede de Palmés.

Et to/¹⁵do esto vos aforamos con súas casas et formaes¹ delas et souts et árbores sovreditos et /¹⁶ cortiñas et herdades¹, con todas súas entradas e saídas, et jures, dereitos e perteenças ao dito /¹⁷ aforamento perteeçentes, per uquer que vaan, a montes e a fontes, porlo vso dos froytos tan so/¹⁸lamente; con tal pleito et con esta condiçón que sejad vasalos mandados e ovidientes¹ ao dito /¹⁹ noso moesteiro et doutro non, et que façades laurar et parar ven as herdades¹ da dita granja de Na/²⁰bes et do dito lugar d'a par da dita jgleia de San Mamede, et que moredes per vós mesmo a /²¹ dita granja de Naves et que prouedes por outro por vós o dito lugar d'a par da dita jgleia /²² de Palmés. Et daredes de rrenda cada ano¹ da dita granja et casar (cada ano¹) porlo /²³ mes d'agosto ou de setenbro en vosa vida seys fanegas de çenteo linpo de poo¹ et de /²⁴ palla dentro ennos ditos lugares⁸ por medida dereita da comarca. Et a uosa primeira voz dará /²⁵ quinto de pan et as outras dúas voces darán quarto⁹ de pan enna ayra porlo dito mes d'agosto /²⁶ ou de setenvro. Et se feserdes viñas enna dita granja de Naves, faredes del foro de oyta/²⁷ua. Et daredes o dito pan et viño todo perlo noso mordomo, ao qual proueeredes¹ de co/²⁸mer e de veuer enmentre rreçever o noso quinón das ditas noujdades. Et daredes destes /²⁹ ditos lugares¹ et souts cada ano¹ por dereitura, porlo día de San Martino do mes de nobenbro, /³⁰ sasenta morauidis da moeda del rrey don Afonso ou a jstimaçón dela enna moeda¹⁰ que correr enna terra. /³¹ Et daredes¹¹ por loytosa vós, o dito Juan de Santa María, ao tempo de voso finamento vijnte morauidis¹¹ /³² da dita moeda¹², e dará cada voz depús de vós¹¹ ao tempo de seu finamento quince libras¹ da /³³ dita moeda. Et aqui¹³ vos non damos o rrealengo del rrey, que tiramos para nós.

Jten vos afo/³⁴ramos máys, con estess ditos lugares et souts, enno dito tempo e voses sovreditas, tódas/³⁵las herdades que perteeçen ao dito noso moesteiro que foro[n]¹⁴ aforadas [a]² Afonso Ougça de Vila Marín, /³⁶ que foy, que jasen enna fregresía de Santo Esteuão de Vntes¹, con a casa do lagar que el con elas tiña /³⁷ aforada, que está a par do camjño a par da Fonte Vergeira.

Estas ditas herdades et casa /³⁸ vos aforamos con todas súas entradas et saídas, jures¹¹, dereitos e perteenças¹¹, per uquer que vaan, /³⁹ a montes e a fontes, segundo que perteeçen á mesa do conbento deste dito noso moesteiro, con tal pleito /⁴⁰ et con esta condiçón que as ponades de viña en estes seys anos¹ primeiros segintes que vijrán /⁴¹ da feita desta carta et, elas feitas et enviñadas, que as lauredes et paredes bem. Et faredes /⁴² delas foro de sesta, esto en vosa vida, a conposta enna viña e o viño enno lagar, /⁴³ et as vosas voses farán delas foro de qui[n]to¹⁴; esto perlo dito noso mordomo, ao qual pro/⁴⁴beeredes de comer et de veuer segundo que dito he. Et daredes de foro cada ano¹

porlo /⁴⁵ dito día de San Martino porla dita casa do dito lagar húa galliña et do al aueredes¹¹ /⁴⁶ a dita granja et casar et sotos et casa do lagar et herdades todas sovreditas liures /⁴⁷ et quites de todo outro encárrago et travuto algún¹⁵, pagando o dísemo a Deus.

Et este dito /⁴⁸ (dito) aforamento nen partes del non daredes nen canbearedes nen supinoraredes¹⁶ a perso/⁴⁹na¹ algúa sen noso mandado ou dos priores que foren perlos tempos enno dito moesteiro, et abén/⁵⁰doo¹ de dar, que primeiro nos frontedes con elo et nolo deades¹¹ porlo justo preçõ¹⁷ ante /⁵¹ca a outro algún¹⁵; et nós nonno querendo, darlo edes a tal persona que non seja caualleiro /⁵² nen escudeiro nen dona¹ nen donsela nen rreligiosa persona¹ nen home¹ de tras muro, /⁵³ mays seja tal persona¹ de que o dito noso moesteiro aja os seus dereitos en pas et en saluo, et que laure /⁵⁴ e pare ben, et teña, cunpla¹ et agarde as condições desta carta e cada húa delas. Et uós /⁵⁵ non teendo [e]² conprindo esto que dito he, que o dito noso moesteiro posa per súa autoridade rreçever este /⁵⁶ dito aforamento con tódaslas vōas paranças que ende ouuerdes feitas; et vós tendo [e]² conprin/⁵⁷do esto que dito he, ovligamos os vões do dito noso moesteiro a uos defendermos a dereito con /⁵⁸ este dito aforamento de qenquer que voslo demandar.

Outrosý he posto et outorgado⁶ ontre /⁵⁹ nós, as ditas partes, que a parte de nós que contra esto for et o non conprir e agardar, que peite /⁶⁰ et pague á parte agardante de pena¹, pustura¹⁸ et jnterese dusentos morauidís da vōa /⁶¹ m[o]jeda¹⁹ et outros tantos á vós del rrey; et pagada a pena¹ ou non pagada, to/⁶²davía este aforamento fiqui firme e valla eno tempo et voses sovreditas.

Et a saluo /⁶³ nos fiqui a nós, o dito prior, de demandarmos os novos pasados da dita granja /⁶⁴ de Nabes.

Et outrosý poemas que por mayor firmjdūe que esta carta seja fir/⁶⁵mada de noso nome de nós, o dito prior.

Et eu, o dito Johán de Santa María, que sōo presente¹⁷, /⁶⁶ por mjn e porlas ditas mjñas voces, asý rreçevo de vós, o dito prior e conuento¹, /⁶⁷ o dito aforamento a mjn feito porlas maneyras et condições sovreditas; et para as /⁶⁸ todas tēer, conprir et agardar, ovligo a elo a todos meus bēes aujdos et /⁶⁹ por auer.

Et desto nós, as ditas partes¹¹, mandamos desto faser dúas /⁷⁰ cartas en hun thenor¹.

Feita a carta enno dito moesteiro de Santa Coonva de Nabes a vijnte et /⁷¹ noue días do mes de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor /⁷² Jhesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos¹¹ et trijnta²⁰ anos¹.

Testemōyas que a esto /⁷³ foron presentes: Pero Lopes de Rramjrãas et /⁷⁴ Rroý d'Aluán et Vaasco de Vila Vōa et /⁷⁵ outros.

Et eu, Afonso Garçía, notario por Diego Xarmento, endeantado de Gali/⁷⁶za por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos¹, vilas et lugares²¹, /⁷⁷ jurdiçõn et señorío²² de Galiza, et notario porlo dito prior de Santa Coonba /⁷⁸ en seu moesteiro et en seus coutos, a esto foý presente con as ditas testemōyas et /⁷⁹ esta carta escriuý¹ et aquí meu nome et signal fiz²³ en testemoyo de verdade, /⁸⁰ que tal he este, en este pedaço de purgameo¹⁸ que vay coseyto con /⁸¹ esta carta con génoa²⁴ de purgameo²⁵.

[Sinal: Afonso Garçía notario].

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
- ² No ms. falta.
- ³ Está escrito *dioxa*.
- ⁴ Usa a abreviatura de *bispo* ($\overline{\text{bpo}}$) para abreviar a palabra.
- ⁵ Falta o *s*.
- ⁶ Leva *or* na entreliña.
- ⁷ Falta o *t*.
- ⁸ Está escrito *lug^ass*.
- ⁹ Está escrito *q^ato*.
- ¹⁰ Está escrito *mom^a*.
- ¹¹ Antes do *s* hai outro *s* borrado.
- ¹² Está escrito *mon^a*.
- ¹³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qui*.
- ¹⁴ Falta o *n*.
- ¹⁵ Está escrito *alg^o*.
- ¹⁶ Antes do *s* final hai outro *s* borrado e a palabra leva un trazo sobreposto.
- ¹⁷ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.
- ¹⁸ Leva unha abreviatura redundante de *ur*.
- ¹⁹ Falta o *o*.
- ²⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
- ²¹ Está escrito *lug^as*.
- ²² Antes do *o* final hai outro *o* borrado.
- ²³ Antes do *z* hai un *s* borrado.
- ²⁴ O *a* vai escrito sobre *s*.
- ²⁵ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

169

1432, xaneiro, 27. Ourense.

Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Xoán Zapateiro, á súa muller Aldonza Ianes e a todas as súas voces unha leira de viña no Sobreiro, no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3949.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3949.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Pero Vaasques, escudeiro, viziño e morador enna çibdade d'Ourense, dou et outorgo² a foro a vós, Iohán Çapateiro, morador enna aldea de /² Çeboljño, et a vosa mull[e]r³ Aldonça Yanes, que estades presentes, et a todas vosas voces para senpre; conuén a saber, que vos aforo húa leyra de vjña feyta que está en termjo do Rribeiro de /³ Meende, onde chaman O Souoreiro, como parte de huu cabo con vjña de Aldonça Afonso, mjña yrmãa, e do outro cabo con vjña que ora labra Gonçaluo Martiis, monejro, e en fondo fere en terreo /⁴ e souto de mjn, o dito Pero Vaasques, et en çima entesta enno camjño que vay d'Ourense para Castadón et con outras vjñas que laura⁴ Johán Domingues, monejro.

Afórovos a dita leyra de vjña con todas súas entradas /⁵ e seýdas et con todos seus dereitos et perteenças, *per* onde *quer*⁵ que as aja *e* deua a auer de dereit(i)o, *per* tal condiçón que a chantedes *e* ontrechantedes *per* onde lle feses mester, en tal maneyra que non desfa/⁶lesca *per* mýngo de lauor et de bõ paramento, et me deades ende de foro en cada ù ano¹ *e* a meus herdeiros aa bica do lagar⁶, do vjño da dita vjña, quatro quartas de vjño de lagar⁶, et /⁷ do al que ajades a dita vjña de dísemo¹ a Deus ljure *e* quite de todo outro trebuto *e* encargo algũu.

Et se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar ou supyñorar a dita vjña ou parte¹ /⁸ dela, que primeiramente frontedes con ela a mjn *e* a meus herdeiros *e* ma deades porlo justo preço que vos outro por elo der, ante que a outro algũu; et nomna querendo nós por ese meesimo¹ preço rreçeber, /⁹ entón a vendede, deytade, supyñorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que chante *e* ontrechante a dita vjña *e* a labre *e* pare ben, et nos pague as ditas quatro /¹⁰ quartas de vjño de lagar⁶ do vjño da dita vjña, *e* cunpra *e* aguarde as condiçõs desta carta *e* cada hũa delas. Et obligo todos meus bẽes mobles *e* rraýzes, aujdos *e* por aver, para vos /¹¹ anparar *e* deffender a dereito con esto que vos aforamos como¹ dito he.

Et nós, os ditos Johán Çapateiro *e* Aldonça Yanes, súa muller, que somos presentes, por nós *e* porlas ditas nosas vozes, así /¹² outorgamos² *e* rreçebemos en nós a dita leyra de vjña aforada de vós, o dito Pero Vaasques, perla maneyra *e* condiçõs que ditas son; et para a chantarmos *e* ontrechantarmos *e* a labrá/¹³remos *e* paráremos ben, et pagarmos as ditas quatro quartas de vjño en cada ù ano¹, *segundo* dito he, *e* conprírimos *e* aguardáremos as condiçõs desta carta *e* cada hũa delas, obri/¹⁴gamos a elo todos nosos bẽes mobles *e* rraýzes, aujdos *e* por aver.

Et he posto et outorgado² pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer⁵ de nós que contra esto for ou pasar *e* o non /¹⁵ conprir *e* aguardar, que peyte aa outra parte¹ que o conprir *e* aguardar quiser, por nome¹ de pena¹, pustura [e jnterese]⁷, çen *morauidis* de boa moeda⁸; et a dita pena pagada ou non, esta carta *e* as cousas en ela contjú/¹⁶das fiquen firmes *e* vallan para senpre.

Feyta a carta enna çidade d'Ourense, vijnte *e* sete días do mes de janejro, ano¹ do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* trijnta⁹ *e* /¹⁷ douss anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Pero Rrodrigues Cachasçudo *e* Rrodrigo Afonso de Vilar *e* Gonçalo¹, fillo de Afonso Jubiteiro.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público¹ da dita çibdade d'Ourense porlo obispo /¹⁸ *e* porla igleia dese lugar, a esto que dito he con as ditas testemõyas presente foý *e* o escriuý *e* aquí meu nome *e* signal¹ fiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *e*.

⁴ Está na entreliña.

⁵ Usa a abreviaturade *que* co valor de *qu*.

⁶ Está escrito *lag^ar*.

⁷ No ms. falta.⁸ Está escrito *mon^a*.⁹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

170

1432, febreiro, 26; martes. Ourense.

Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo Lourenzo e a todas as súas voces unha leira de herdade e viña no Lameiro de Dona María, no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3951.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3951.

Sábean quantos esta carta de aforamento¹ viren como eu, Pero Vaasques, escudeiro, vezjño e morador enna çidade d'Ourense, dou e outorgo² a foro /² a vós, Rroy Lourenço, morador enno Ribeyro de Meende, criado que sonde de Gonçaluo Nunes, escudeiro, que sonde presente, et a todas vosas /³ vozes para senpre; conbén a saber, que vos aforo húa [l]eira³ d'erdade et vjña que jaz enno dito Ribeyro de Meende, enno lugar onde chaman /⁴ O Lameyro de Dona María. A qual dita leyra de vjña parte, de húa das partes, con outra vjña que labra Fernán da Carreyra et, do outro cabo, /⁵ con outra herdade et monte que he de mjn, o dito Pero Vaasques, et en çima entesta enno camjño que vay d'Ourense para Castadón et en fondo topa enno dito /⁶ lameyro.

Afórovos a dita leyra de vjña con todas súas entradas e seydas e dereytos e jures e perteesças, per huquer¹ que os aja¹ e deua a auer de dereyto, per tal /⁷ condiçón que a chantedes e ontrechantedes de vjña per onde quer que lle conprir et for necesario, et que a labredes et paredes ben de tódoslos la⁸bores que lle conpiren et foren neçesarios, en tal maneyra como¹ non desfalesca per míngo de lauor e de bõo paramento¹. Et façades da dita ley/⁹ra de vjña foro de sesta ao prior do mosteyro de Santa Coonba de Naues de todo o vjño e conposta que Deus der enna dita leyra de vjña, a con/¹⁰posta enna vjña et o vjño branco enno lagar; a qual nouidade colleredes per ollo do mayor[domo]⁴ do prior⁵ do dito mosteyro de Santa Coonba de Naues, segundo /¹¹ que eu sōo tiúndo e obrig[ad]o⁶. Et daredes máys porla dita leyra de vjña, vós e vosas vozes a mjn e a mjñas vozes, en paz et en saluo, por/¹²las benefeytorías que eu fige enna dita leyra de vjña, por estes dous anos¹ conpridos primeyros sigentes, dúas quartas de vjño de lagar /¹³ de cada hun ano¹; et pasente estes dous anos¹ primeiros sigentes, que dende en deante que me dyedes porla dita leyra de vjña en paz /¹⁴ et en saluo para por senpre, vós e vosas voses a mjn e a mjñas voses, hũu puçal de bõo vjño de lagar de cada hun ano¹, aa dorna á byca /¹⁵ do lagar, do vjño que Deus der enna dita vjña ou doutro semelante. Et do al que ajades a dita leyra de vjña de dízemo a Deus, liure /¹⁶ et quite de todo outro trebuto, çenso e encárrego algũu.

Et se vós ou as ditas vosas voses quiserdes⁷ vender, deytar ou supynorar /¹⁷ a dita leyra de vjña, que primeyramente frontedes con ela a mjn e a mjñas vozes, para que a ajamos perlo justo [preço]⁸ que vos outro por ela der /¹⁸ ante que a outro algũu, segundo

que o dereyto manda en tal caso. Et obrigo os bñes do dito mosteyro de Santa Coonba de Naues que a mñn son obriga/¹⁹ dos et mays todos meus bñes móuelles et rreyzes, avydos e por aveer¹, para vos fazer sãa e de paz a dita leyra de vñña e para /²⁰ vos defender con ela a dereyto.

Et eu, o dito Rroý Lourenço, que sño presente, por mñn e por todas mññas voces, asý o outorgo² e rreço en /²¹ mñn aforada a dita leyra de vñña de vñs, o dito Pero Vaasques⁵, perlas maneyras e condiçoẽs que ditas son; e para lau[r]ar⁹ e parar (e parar) ben a dita /²² leyra de vñña, et faser dela o dito foro de sesta ao dito prior do dito mosteyro de Santa Coonba de Naues et a vñs, o dito Pero Vaasques, /²³ et vosas voses o dito puçal de vñño pasados os ditos primeyros dous anos¹, e chantar e ontrechantar a dita leyra de vñña, et /²⁴ conprir et agardar tñdaslas cousas e condiçoẽs que en esta carta son contiñdas et cada hña delas, obrigo a elo todos meus bñes mó/²⁵ uelles e rreyzes, avydos e por aveer¹.

Et qualquer de nñs, as ditas partes, que contra esto for ou pasar et o non conprir et agardar, que peyte /²⁶ aa¹ parte agardante por nome¹ de pena¹, pustura et yntereese dosentos morauidñs de boa moeda; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta et as /²⁷ cousas en ela contiñdas fique[n]¹⁰ firmes et vallan para senpre.

Ffeyta a carta enna çidade d'Ourense, martes, vijnte e seys dñas do mes de feue/²⁸ reyro, ano¹ do naçemento¹ do Noso Señor Ihesu Cristo de mñll¹ et quatroçentos¹ et trijnta¹¹ et douss anos¹.

Testemuyas que foron presentes: /²⁹ García Vaasques et Garçía Ferrnandes de Cobreyros et Rrodrigo Escripuán, vesñños et moradores enna dita çidade d'Ourense, e outros.

Et eu, Áluaro Afomso, /³⁰ notario público da dita çidade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, a esto que sobredito¹ he, en hñu con as ditas testemuyas, presente ffoý e /³¹ (et) o escripuý et aquí meu nome¹ e meu signal¹ fis en testemuyo de verdade, que tal he. Et non enpeesca onde vay rraydo sobre escripto, /³² que dis “prior”.

[Sinal: Áluaro Afonso, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *deira*.

⁴ Está escrito *mayor*.

⁵ Está escrito sobre raído.

⁶ Está escrito *obrigo*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ No ms. falta.

⁹ Falta o *r*.

¹⁰ Falta o *n*.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1433, decembro, 28.

O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Castela, á súa muller Mariña e a cinco voces dúas leiras de viña que chaman da Carreira no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4000.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4000.

REF. DURO, *Naves*, 155.

Sábean quantos¹ esta carta vyren como nós, don Gonçaluo Estéuees, porla graça de Deus e de Santa Igleia de Rroma /² o prior do mosteyro de Santa Coonba de Naves, e o conuento dese lugar, sendo juntados en noso cabjjdoo², se/³gundo que auemos de husu e de custume de se fazer, tan solamentes porlo huso dos froy/⁴tos e máys non, damos e aforamos a uós, Fernán Castelão, que sodes plese[n]te³, e a uosa moller, que /⁵ está ausente, Maryna, e a çynquo uozes apuslo pustrumeyro de uós, quaes nomeardes, /⁶ e nonnas nomeando, que sejan quaes de dereyto erdaren uosos bñes; convén a saber esto, /⁷ que uos aforamos dúas leyras de vyna que jagen no Rybeyro de Meende, de que chaman da Ca/⁸reyra, como topa na congostra que uay par[a]⁴ os muýnos e na congosta que uay para Castadón e na /⁹ leyra de Cost[an]ça⁵ Áluares e na casa de Jnés do Pynejro, segundo que as uós tragedes a jur /¹⁰ et a mñu.

Estas ditas leyras uos aforamos a montes e a fontes, con súas entradas e seý/¹¹das, per huquer que as ajan e de dereyto deuan auer, a tal pleyto e condjçón que as chantedes de baçe/¹²lo e entrechantedes, como non desfalescan per myngua de lauor e de bño paramento, e façades /¹³ delas uós e a uosa moller e uozes sobreditas foro de sesta, uyno na uyna e conposta no /¹⁴ lagar, todo per noso moordomo, a[o]⁶ qual proucedes de comer e de beber cumunalmente /¹⁵ mentre colerdes os froytos das ditas uynas. E seredes uasalos mandados, seruentes e /¹⁶ obedje[n]tes³ uós e as ditas uosas uozes a nós e ao dito noso mosteyro; e se fordes engratos ou desco/¹⁷necydos, que percadés o dito foro e o mosteyro e prior[c]s⁷ del o posan reçeber per súa outurjdade sen ou/¹⁸tro enbargo algñu.

E se quiserdes vender, deytar ou sopenorar, ante a nós que a oute tan/¹⁹to por tanto; et nomno querendo nós, entonde vendede a tal pesona que seja uosa semeláuale, /²⁰ et laure⁸ e pare ben, e conpla e agarde as condjçoes desta carta, pero que non seja caualeyro nen escu/²¹deyro nen dona nen donzela nen ome de tras muro nen outra reljg[i]osa⁹ pesona, nen poredes ne/²²versarjo nen trabuto nenhñu a nyngén nen a mosteyro nen a igleia, saluo ao sobredito mosteyro. E uós esto conpljn/²³do e agardando, obljgamos os bñes do dito mosteyro a uos defender a dereyto de quenquer que uolo deman[dar]¹⁰.

/²⁴ Et eu, o sobredito Fernán Castelão, asý o reçebo de vós, o dito prior e conuento, e obljgo meus bñes e /²⁵ da dita mjna moller e vozes sobreditas a conpljl e agardar o que sobredito he.

Quen esta carta ou /²⁶ parte dela bjrtar, que peyte á parte agardante por nome de pena e pustura, jnterese duzen/²⁷tos morauidis, e á uós del rrey outros tantos; e a pena pagada ou non, esta carta fyque fyirme e ua/²⁸la eno tenpo e uozes en que está.

Feyta a carta en[o]⁶ dito mosteyro a vynte e outo djas do mes de dezenbro, /²⁹ ano do nacemento do Noso Senor Jhesu Cristo de mjll² e quat[r]oçentos¹¹ e trynta e quatro anos.

/³⁰ Testymuyas que estauan plesentes: frey Pedro de Ueer, monje do dito mosteyro, e Garçía de Cobreyros e Joán Teyxeyra.

E eu, /³¹ Pero Fernandes, monje notaryo do dito mosteyro e coutos del, que esta carta per mjna mãuu escriuý e aquí /³² meu nome e synal fys en testymuyo de verdade, que tal he.

[Sinal: [Pero Fernandes]¹²].

¹ Está escrito *q^atos*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Falta o *n*.

⁴ Falta o *a*.

⁵ Falta *an*.

⁶ Falta o *o*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ A letra *a* vai escrita sobre *j*.

⁹ Falta o *i*.

¹⁰ Está escrito *dema*.

¹¹ Falta o *r*.

¹² Está raspado o sinal e o nome do notario.

172

1434, abril, 5; luns. Zarza, San Salvador de Souto (Cea).

Perante o xuíz Xoán de Santa María, Cataliña Sánchez presenta varias testemuñas para delimitar as propiedades que lle pertencen no lugar de Zarza e que lle tragía negadas Pedro de Zarza.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3989.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3989.

Ano¹ do nacemento do Noso Señor Jhesu /² Cristo de mjll¹ e quatroçentos e trijnta² et /³ quatro anos¹, día lúes, çinquo días do mes d'abril.

/⁴ Como¹ en presenza³ de mjn, o notario, et das testemõyas suv/⁵escritas¹, estando este dito día lúes enno lugar⁴ /⁶ de Çarça, fregresía de Sam⁵ Saluador de Souto, /⁷ que he sito enno arçidianado de Castela da igleia d'Ourense, /⁸ ante Juan de Santa María, juís por noso señor el rrey en/⁹nas terras do Chão de Castela e do Búbal e do Bolo /¹⁰ de Senda, pareçeron⁶ y ante el Cataliña Sanches¹ /¹¹ de Çarça, filla de Eyn[é]s⁷ Anes de Çarça, que foy, et filla que /¹² se diço que era de Johán Sanches¹ de Marquiña, que foy, /¹³ et Pero de Çarça, morador enno dito lugar de Çarça.

Et lo/¹⁴go a dita Cataliña Sanches diso ao dito juís que ela que tiña /¹⁵ alí chamadas perant'el a Mor Rrodrigues, moller¹ de⁸ Fernán /¹⁶ Vilariño, que foy, et a Costança Gonçalues, moller¹ de Rroy de /¹⁷ Feramontaos⁹, que foy¹⁰, et a Lopo d'Agra, os quaes quería /¹⁸ dar por *testemõyas* vedranas en rrasón de parte de casas et de her/¹⁹dades et árbores que lle pertecían enna dita aldea de Çarça /²⁰ et en seus¹¹ térmjnos, por parte et herança¹ de súa madre /²¹ Eynés Anes de Çarça et de seus aboos¹; a qual dita herdade /²² et casas et cousas sovreditas lle tragía negadas Pero de /²³ Çarça, que presente³ estaua. Et que por ende que pedía ao dito /²⁴ juís que rreçebese juramento aos santos euangeos en hun liuro /²⁵ *auangaliorum* das sobreditas Mor¹² Rrodrigues¹³ et Costança Gonçalues et /²⁶ Lopo d'Agra, et do dito Pero de Çarça, que eles et cada hun deles /²⁷ ben et verdadeiramente amostrasen et peegasen *per* marcos et /²⁸ devisões tódaslas herdades et cortiñas et souts et pu/²⁹mares et parte¹⁴ de casas que eles soubesen que eran seus pro/³⁰prios por parte da dita súa madre Eyn[é]s⁷ Anes¹³ de Çarça, /³¹ que foy.

Et logo o dito juís tomou en súa mão o dito liuro /³² dos euangeos et rreçebeu en el juram[en]to¹⁵ aos santos euan/³³geos¹ en forma de dereito das sobreditas *testemõyas* vedrañas, /³⁴ que elas ben et verdadeiramente mostrase[n]¹⁶ et deujasem tódas/³⁵las herdades et cortiñas et pumares et parte de casas /³⁶ que eles soubesen¹⁷ que eran da dita Cataliña Sanches¹, et por /³⁷ amor *nen* por desamor *nen* por outra cousa algú¹⁸a *non* leixa/³⁸sen a dizer et demostrar ben et verdadeiramente todo o dereito da /³⁹ dita Cataliña Sanches¹. Et eles disendo et demostrando a uer/⁴⁰dade das cousas sobreditas, que Deus en este mundo lles de/⁴¹se soúde nos corpos et no outro mundo pareíso *para* as al/⁴²mas; et eles leixando a uerdade et disendo a mjntira, que /⁴³ Deus en este mundo lles tollese os corpos et os aberes así¹⁸ /⁴⁴ como¹ aqueles que juran mentira falsa¹⁹ aos santos euangeos¹, /⁴⁵ disendo todos amen. Et os sobreditos Pero de Çarça et Lopo /⁴⁶ d'Agra et Mor¹² Rrodrigues et Costança Gonçalues así juraron et promete/⁴⁷ron de diser et demostrar ben et verdadeiram[en]te¹⁵ todo aquilo /⁴⁸ que soubesen que pertecese á dita Cataliña Sanches.

Et foron /⁴⁹ logo demarcar enna cortiña de Sub a Vila cinco leiros, et /⁵⁰ enna cortiña de Sóvrela Lama quatro leiros, et enno agro que /⁵¹ vay da Lama de Çarça *para* Vubeiras cinco leiros, et enno /⁵² agro de Çerdeyriñas sóbrelo lameiro hun leiro, et en /⁵³ fondo da vila de Çarça hun pumar de maçeyras¹; *jten* má/⁵⁴ys dous leiros na²⁰ cortiña d'Orgal et a meatade [de]²¹ outro /⁵⁵ leiro so o²² dito pumar en que están dous castiñeiros. Et que /⁵⁶ o máys que lle pertecía en térmjño da dita aldea de Çarça, /⁵⁷ que as demostrase o dito [Per]o²³ de Çarça desla cima da dita /⁵⁸ aldea a cima, que²⁴ as savía. Et que desto *non* savían máys et /⁵⁹ esto que o dauan todos por certo de verdade.

Et logo a dita Ca/⁶⁰taliña Sanches diso que jstimaua as herdades que lle /⁶¹ trouxera negadas o dito Pero de Çarça, que lle agora mostra/⁶²ran as ditas *testemõyas* vedrañas, delas²⁵ et de²⁶ tódaslas outras her/⁶³dades que lle fosen amostradas, de cada ano¹ dos *tenpos* /⁶⁴ pasados et d'aquí en deante, a cinco fanega[s]²⁷ de çentão. /⁶⁵ Et esto jstimaua por si et por seus yrees¹ de o auer /⁶⁶ et covrar a todo *tenpo* do dito Pero de Çarça et *per* seus bês /⁶⁷ del *con* as custas f[ei]tas²⁸ sobre esta rrasón. *Jten* outrosí que /⁶⁸ jstimaua as castañas que lle tomava o dito Pero de Çarça /⁶⁹ de cada ano¹ a vijnte fanegas de castañas verdes, /⁷⁰ et outrosí d'auer outro²⁹ tamano quinón das herdades et /⁷¹ árbores que tiña o dito Pero de

Çarça, que fora de Mor¹² de /⁷² Louredo, como¹ o quinón¹ de Mor¹² Rrodrigues. Et o dito Pero de Çarça /⁷³ diso que lle negaua¹ que lle non era tijúdo a cousa algúa /⁷⁴ p[o]rlo³⁰ juramento que feito abía et que lle negaua súas jsti/⁷⁵mações et protestaçon contra el postas.

Et de todo esto /⁷⁶ en como¹ pasou, o dito juís mandou a mjn, dito notario, /⁷⁷ dar en pública forma á dita Cataliña Sanches para /⁷⁸ garda de seu dereito, et que a saluo ficase ao dito Pero de /⁷⁹ Çarça de presentar³ autor porlo quinón de Mor¹² de Lou/⁸⁰red[o]³¹, cada et quando lle fose mester.

Testemõyas que a esto /⁸¹ foron presentes: Gonçaluo Çapateiro et Estéuão de Fatón et Áluaro de /⁸² Canpelo et Afonso Carneiro et Afonso de Manções et outros.

/⁸³ Et eu, Afonso Garçia, notario de noso señor el rrey /⁸⁴ ennas terras de Maçenda de Montes con Rriva de /⁸⁵ Mjño et do Rriveiro d'Auja et do Chãao de Castela /⁸⁶ et do Búbal et do Bolo de Senda et coutos de Doçon, /⁸⁷ a esto foý presente con as ditas testemõyas et esta carta escriu¹ /⁸⁸ et aquí meu³² nome et signal fis en testemoyo de verdade, /⁸⁹ que tal he este.

[Sinal: Afonso Garçia, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁴ O *u* vai escrito sobre un *o*.

⁵ O *m* vai escrito sobre un *l*.

⁶ Escribiu primeiro *parero* e corrixiu en *pareçeron*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ O *d* vai escrito sobre unha abreviatura de *que*.

⁹ O primeiro *a* está corrixido sobre un *e*.

¹⁰ No final da palabra hai un *e* borrado.

¹¹ O *e* vai na entreliña.

¹² Está escrito *m^{or}*.

¹³ Antes do *s* hai outro *s* borrado.

¹⁴ O *t* está corrixido sobre *a*.

¹⁵ Faltan as letras *en*.

¹⁶ Falta o *n*.

¹⁷ O segundo *s* vai escrito sobre *n*.

¹⁸ O *a* está corrixido sobre *et*.

¹⁹ O *s* vai escrito sobre *o*.

²⁰ O *n* vai escrito sobre *m*.

²¹ No ms. falta.

²² Está escrito *sōo*.

²³ O ms. está rompido.

²⁴ O *q* está escrito sobre *et*.

²⁵ As letras *las* van na entreliña.

²⁶ Está na entreliña.

²⁷ Falta o *s*.

²⁸ Faltan as letras *ei*.

²⁹ No final da palabra hai un *o* borrado.

³⁰ Está escrito *parlo*.

³¹ Está escrito *Loureda*.

³² Entre o *m* e o *u* hai un *e* borrado, e a letra *e* da palabra está escrita na entreliña.

173*

1436, setembro, 1; [venres]**.

D. Diego, bispo de Ourense, le unha sentenza perante o prior Ares de Moreira e o monxe Pedro de Cobreiros, do mosteiro de Santa Comba, na que, debido a que o prior e os monxes Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver eran en discordia, establece diversas disposicións sobre a administración e o funcionamento interno do convento.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 13. Castelán.

ED. VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I, 124-126.

REF. DURO, *Naves*, 157-158; DURO, *Rocas*, 60; DURO, *Ribas de Sil*, 143, 145-146; ANDRADE, *Monxes e mosteiros*, 88.

Data: “Año del nacimiento de nuestro Señor Jesucristo de mil e quatrozentos e treinta y seis años, sábado, primero día del mes de septiembre en los palacios de [...]”.

Notario: “Et yo, Johán López de Arévalo, racionero en la iglesia de Orense, público por la autoridad apostólica notario”.

* Toda a información relacionada con este documento está tirada da edición de Arturo Vázquez Núñez. No que se refire á data e ao notario, modificouse o texto editado en canto á puntuación e desenvóléronse as abreviaturas.

** Na edición de Vázquez Núñez indícase que foi *sábado*.

174

1436, outubro, 7.

O prior Aras de Moreira e o convento de Santa Comba dan por recibidas varias propiedades (a pousa de Seagoga, o casar de Urraca Rodríguez, o casar de Lamas e os casares do Gabián, nas fregresías de San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos) que tiña arrendadas do mosteiro Rodrigo de Moreda e afórannas a Afonso Vázquez de Moreda e a cinco voces.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4034.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4034.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, dom frey Aras de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma /² o prior do moesteiro de Santa Coonba de Nabes do obispado d’Ourense, et o conbento¹ deste dito noso moesteiro, seendo ajuntados enno cabídeo¹ do dito /³ noso moesteiro, segundo que o avemos de vso e de custume de se faser,

et por quanto Rroý de Moreda, escudeiro, que foy, tiña aforado deste dito no⁴so moesteiro per frey Gonçaluo Esteues, prior que foy deste dito moesteiro, combén a saber, a pousa de Seagoga et o casar de Orraqua Gonçalues et o casar de Lamas et os ⁵ casares do Gabián; et por quanto o dito Rroý de Moreda, por espaço de des ou doze anos¹, non ouuo pago ao dito prior frey Gonçaluo Esteues ⁶ os foros e dereitos da dita pousa et casares, porlo qual o dito prior lle ouue rreçebidos os ditos casares² et pousa, segundo está per notarios ⁷ públicos. Et por ende, nós, o dito frey Aras de Moreira, prior sobredito, por quanto o dito Rroý de Moreda non ouuo pago ao dito noso moesteiro ⁸ seus dereitos ennos ditos anos¹, et outrosý parece seer que, en perjudiçio deste dito noso moesteiro et sen mandado do dito frey Gonçaluo Esteues, prior ⁹ noso antecessor que foy, feso contrautos et outorgou³ en casamento a súa filla Lionor Rrodrigues con Lopo de Çea a dita pousa de Seagoga ¹⁰ et o dito casar da dita Orraqua Gonçalues et o dito casar de Lamas et os casares do Gabián, o qual asý foy feito en contrario do aforamento que tiña feito con ¹¹ o dito moesteiro, porlo qual abía perdido et perdeu todo o dereito da dita pousa et casares, segundo dereito escrito¹.

Et por ende nós, o dito dom frey Aras de ¹² Moreira, prior sobredito, abendo todo esto dito et rrepitido, rretificamos et abemos por firmes et valediros para todo senpre os ditos ¹³ rreçebementos feitos perlo dito frey Gonçaluo Esteues, prior sobredito, que avemos feitos da dita pousa de Seagoga et casares sobreditos et os damos ¹⁴ por rreçebidos para o dito noso moesteiro, por quanto o dito Rroý de Moreda non teuo nen agardou as condições do dito aforamento. Et por ende ¹⁵ nós, o dito prior et conuento, non consentimos en cousa que o dito Rroý de Moreda aja feito nen outorgado³ da dita pousa et casares et o da¹⁶mos todo por njnhún para que non valla nen faça fe en juízo nen fóra del, por quanto foy feito sem autoridade do dito prior. Et outrosý ¹⁷ anulamos et damos por njnhúas⁴ quaesqer cartas que sejan feitas da dita pousa de Seagoga et casares sovreditos, et mandamos ¹⁸ que non vallan nen aja[n]⁵ vallor en juízo nen fóra del, em caso que parescan, et mandamos aos notarios que as tevere[n]⁵ en notas ou ¹⁹ en rregistos que as chançelen et lançen fóra dos seus rregistos, para que non façan fe en njnhún tenpo nen por algũa maneyra nen vallan, sal²⁰uante estas que agora fazemos et outorgamos³ per este notario dejuo escripto¹.

Et logo damos et outorgamos³ en foro a uós, ²¹ Afonso Vaasques de Moreda, que sodes presente, et a çinquo voses apús de voso finamento, asý que vós, ao tenpo de voso finamento, nomeedes a pri²²meira vós et esta nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira vós, et asý vaan as ditas çinquo voses húa enpús outra por órdêe suce²³sjes; et non seendo nomeadas as ditas voses segundo dito he, que sejan vozes aquelas personas¹ que os outros vosos bês de dereito her²⁴daren. Convén a saber esto, que uos aforamos a dita pousa de Seagoga con os ditos casares de Orraqua Gonçalues et de Lamas et os ²⁵ casares do Gavián; a qual dita pousa et casares jazen ennas fregresías de San Martino de Lamas et de Santa Olaya de Longos, ²⁶ que son ontre os rríos de Maranhão et o Arenteiro, a qual dita pousa et casares agora jasen hermos et delapidados.

Aforá²⁷mosvós a dita pousa con todas súas casas et formaes² delas et cortiñas et árvores et herdades, con todas súas entradas ²⁸ et saýdas, jures, dereitos et perteenças per

uquer que vaan, a montes et a fontes, á dita poussa et casares et ao dito noso *moesteiro* perteeçentes, /²⁹ porlo vso dos froytos *tan* solamente¹; *con* tal pleito et *con* esta condiçón que sejades vasalos mandados et obidientes *con* este /³⁰ dito aforamento, et lauredes ou façades laurar et parar *ben* a dita poussa et casares et as herdades da dita poussa et casares, como¹ /³¹ *se non* percan as noujdades delas por *mjngo*a de lauor et de vño paramento. Et darnos edes da dita poussa et casares cada /³² ano¹ *enno* mes d'agosto ou de setembre seys fanegas de çentão et dúas de millo seco et linpo de poo¹ et de palla, /³³ por medida *dereita* da comar[ca]⁶, esto en vosa vida, et darán vosas voses dose fanegas de *pan*, oyto de çentão et quatro /³⁴ de mjlo. Et daredes por *dereitura* cada ano¹ porlas outras cousas, porlo dito mes de agosto ou de setembre, vijnte /³⁵ *morauidís* da moeda que correr ao *tenpo* da paga. Et daredes² vós et vosas vozes², cada húa ao *tenpo* de seu finamento, /³⁶ por loytosa outros vijnte *morauidís*, et do al averedes este dito aforamento liure et quito do dito *moesteiro* de outro trabuto et encá/³⁷rrego algún⁷, pagando o dísemo a *Deus*.

Et este dito aforamento *nen* partes del *non* venderedes *nen* canbearedes *nen* lança/³⁸rredes *nen* mandaredes por el nouersario *nen* outro travuto algún⁷ et, queréndoo¹ dar, que nos frontedes ante con elo et nos/³⁹lo deades porlo justo preço ante ca a outro algún⁷; et nós *nonno* querendo¹ *para* nós auer, entonde o daredes a tal persona¹ /⁴⁰ que *non* seja de *mayor* estado ca vós et que laure et pare *ven*, et teña, cunpla¹ et agarde as condições desta carta et cada /⁴¹ húa delas. Et outrosý *non* seredes yngr[a]tos⁸ *nen* desconoçidos ao dito noso *moesteiro*. Et se desto feserdes o contrario, que o dito /⁴² *moesteiro* posa rreçever este dito aforam[en]to⁹ *per* súa autoridade propia; et vós teendo *e* conprindo todo o sobredito, vós et /⁴³ vosas vozes, *para* seerdes defesos a *dereito* *con* este dito aforamento *enno* *tenpo* et voses sobreditas, ovligámos/⁴⁴vos *para* elo os vões do dito noso *moesteiro*.

Et e(t)u, o dito Afonso de Moreda, que sōo presente, por *mjn* et porlas ditas *mjñas* /⁴⁵ vozes, asý rreçebo o dito aforamento porlas maneyras et condições desta carta; et *para* as todas teer, conprir et agardar, /⁴⁶ ovligo *para* elo *meus* bēes aujdos *e* por auer.

Et he pena¹ posta et outorgada³ ontre nós las ditas partes que a parte /⁴⁷ de nós que contra esto for et o *non* conprir et agardar, que peite et pague¹ á parte agardante de pena¹, pustura¹⁰ et *jnterese* /⁴⁸ tresentos¹ *morauidís* da vña moeda et outros tantos peite á vós del rrey; et pagada a pena¹ ou *non* pagada, toda/⁴⁹vía esta carta et aforamento fiqui firme *e* valla *enno* *tenpo* et voses sovreditas.

Et desto nós las ditas partes man/⁵⁰damos faser dúas cartas, anvas en *hun* tehnor¹, et que sejan firmadas do nome de *mjn*, o dito prior.

Feita a carta *enno* /⁵¹ dito *moesteiro* de Santa Coonba de Naues a sete días de outubro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de /⁵² mjll¹ et quatroçentos et *trijnta*¹¹ et seys anos¹.

Testemõyas que a esto foro[n]⁵ presentes: frey Pero de Cobreiros, frade do dito /⁵³ *moesteiro*, et Gonçaluo de Cachalujte et Rroý *Fernandes* da Ponte Asarandón et Afonso da Ponte da Villa.

Et e(t)u, Afonso /⁵⁴ Garçia, notario de noso señor el rrey *ennas* terras de Maçeenda de Montes *con* Rriba de Mjño et do Rribeiro /⁵⁵ d'Abia et do Chãao de Castela et do Vúval et do Bolo de Senda et coutos de Doçón, et notario por Diego /⁵⁶ Xarmento, endeantado

mayor en Galisa por noso señor el rrey, en todas súas terras, coutos, vilas et /⁵⁷ lugares¹², jurdiçón et señorío de Galiza, a esto foý presente con as ditas *testemõyas* et esta carta escriu^j¹ et aquí /⁵⁸ meu nome et signal fis en *testemoyo* de verdade, que tal he este.

[*Sinal: Afonso Garçia, notario*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes do *s* final hai outro *s* borrado.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Faltan as letras *ca*.

⁷ Está escrito *alg*^o.

⁸ Está escrito *yncretos*.

⁹ Faltan as letras *en*.

¹⁰ Leva unha abreviatura de *ur* redundante.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹² Está escrito *lug*^as.

175

1436, decembro, 6.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Tarascón e a cinco voces a leira das Batocas e a leira de Baixo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4039.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4039.

Saban quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Moreyra, porla graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma o prior do mosteyro de Santa Conba /² de Naues, e ho convento dese lugar², seendo juntados em nosso cabído¹ *segundo* que avemos de huso et de costume de sse fazer, *tan* solam[en]tes³ porlo /³ huso dos froytos et máys *non*, damos e aforamos a vós, *Gonçaluo* de Tarascom, criado de Pero Gomes, que sodes presente, e a cinco voces apús vós /⁴ quaes nomeardes; et no[nna]s nomeando⁴, que sejan aquelas que os outros vosos⁵ bees erdaren de *dereyto*, que *non* sejan de moor degraon (*sic*) de linagen ca uós. Convem /⁵ a sab[e]r⁶ esto, que uos aforamos a nosa leira das Batocas, que jas éntrelas vinas de Castiadona, e a leira de Bayxo, como¹ vay topar oo(s) pardeiro² /⁶ do Porto, a qual dita(s)⁷ leyra(s) uos aforamos de foro de quinta, que a chantedes de baçelo, e outra dita leyra de foro de sesta.

Estas d[i]tas⁸ /⁷ leyras vos aforamos a montes e a fontes, con súas entradas e seýdas, per uquer que as aja e [deua a auer]⁹ de *dereyto*, e que dedes delas por *dereytura* por día /⁸ de Sam Martino do mes de novembre quatro *maraujdís* e médeo, a dez din[ey]ros¹⁰ por *maraujdil*, da moeda del rrey don Nafonso ou a estimaçón del[e]s⁶ /⁹ que correr ao *tenpo* da paga. A q[ua]l¹¹ d[i]ta⁸ nouydade colleredes por noso moordomo, o qual proueredes de comer et de beb[e]r⁶ mentre collerdes os froytos /¹⁰ das d[i]tas⁸ vjñas. Et serredes vasalos

mandados, seruentes e hobidientes a nós e a noso mosteyro e outro non, nen porredes¹² neversario nen trabuto nen/¹¹hũu a njngén nen a mosteyro nen a [i]gleia⁸, saluo ao sobr[e]dito⁶ mosteyro. Et se fordes engratos ou desconjeidos vós ou as ditas vosas vozes, que percades o dito foro /¹² [e o m]osteyro¹³ e priores del o posam rreçeb[e]r⁶ per súa autoridade con todas boas paranças que em elas esteueren feitas.

Et se quisedes vender, /¹³ [deytar, su]penorar¹³ ou allecar en qualquer maneyra que seja, ante a nós que a outre tanto por tanto; et nonno querendo nós, entón o vendede a tal persona¹⁴ /¹⁴ [que seja vosa]¹³ semelláuale, e laure e pare bem, et compra e aguarde as condiçõs desta carta et cada hũa delas, pero que non seja caualleyro nen hes/¹⁵[cudeiro nen d]ona¹³ nen donzela nen ome¹ de tras muro nen outra rreligiosa persona¹⁴. E esta carta que non valla nada se non for firmada do nome do prior. /¹⁶ [E vós est]o¹³ conprindo et aguardando, obligamos os bees do dito mosteyro a uos defender a dereyto.

Et eu, o dito Gonçaluo de Tarascón, por mjn e porlas d[i]tas⁸ mjnas /¹⁷ [voze]s¹³, así o rreçebo de vós, o dito prior e convento, e obligo meus bñes e da d[i]tas⁸ mjnas vozes a conprir e agoardar o que sobr[e]dito⁶ he.

Qen /¹⁸ esta carta ou parte dela blitar, que peyte aa parte agardante por nome de pena e pustura, enterexe dozentos¹⁵ maraujdís e á uós del rrey outros /¹⁹ tantos; a pena pagada ou non, esta carta fique firme e valla enno tempo e vozes en que está.

Feita a carta enno dito mosteyro a seys días do mes de desembro, /²⁰ ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatrocentos e trijnta¹⁶ e seys anos.

Testymuyas que estauan presentes: Pero Rrodrígez, clergo de Canedo, /²¹ et Afonso Gómez¹, ome¹ de Eynés Yanes de Canedo, e Lourenço de Saas¹, morador em Veyro.

E eu, Pero Fernandes, monje notaryo do dito mosteyro e coutos del, que a e/²²sto plesente foý e esta carta en myna plesença a fys esscry(r)vyr e aquí meu nome e synal fys en testymuyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Pero Fer/nandes|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o *a* sobrescrito.

³ Faltan as letras *en*.

⁴ Está escrito *et nos nō meado*.

⁵ Está na entreliña.

⁶ Falta o *e*.

⁷ Engadiu o *s* despois de escribir a palabra seguinte.

⁸ Falta o *i*.

⁹ No ms. falta.

¹⁰ Faltan as letras *ei*.

¹¹ Faltan as letras *ua*.

¹² O *R* está escrito sobre *r*.

¹³ O ms. está rompido.

¹⁴ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

¹⁵ Escribiu primeiro *dozents* e logo corrixiu o *s* en *o* e engadiu o *s*.

¹⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1438, [...].

Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo de Mende, á súa muller Eufemia Pereira e a todas as súas voces a casa do Pazo na pousa de Mende, un terreo en Amendoeira e outro no Baño do Lameiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4062.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4062.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Pero Vaasques, escudeiro, veziño e morador enna çibdade d'Ourense, dou e outorgo a foro a vós, Rrodrigo de Meende, et a vo/²sa muller Oufémea Pereira, que anbos a dous sodes presentes, moradores enno Rribeiro de Mende, et a todas vosas voces para senpre, convén a saber, que vos aforo /³ a mñña casa do Paaço de Meende que está enna pousa de Meende, a qual me aconteçe en partiçón con mñña yrmãa Aldonça Afonso; a qual dita /⁴ casa parte, de hñu cabo, con outra casa de Lionor¹ Gonçalues¹, muller que foy de Áluaro Laso, et, da outra parte, con o portal da pousa et ten as portas enno /⁵ curral deanteiro da dita pousa, segundo que a tragedes a jur e a mñao.

Jten vos aforo má[i]s² para senpre hñu terreo de chousa que jaz onde chaman Ameen/⁶doeyra¹, a qual parte, de hñu cabo, con outro tarreo da dita Lionor¹ Gonçalues et, do outro cabo, con o valado, e en fondo topa enno rrío da Looña et en /⁷ çima enna congosta que vay para a pousa.

Jten vos aforo máis para senpre outro terreo que jaz onde chaman O Baño do Lameiro, o qual parte con vñña da dita mñña /⁸ yrmãa et, da outra parte, con outro terreo de vós, o dito Rrodrigo de Meende; o qual terreo eu tijña aforado a Juan Bycos et súa muller, et demytíronmo para que vos/⁹lo aforase.

Affórovos a dita casa con os ditos dous terrões de chousas e con todas súas entradas et seýdas e dereytos e jures e pertensças, /¹⁰ per huquer que os ajan et deuan a auer de dereyto, per taes¹ condições que apostedes e rreparedes a dita casa de pedra e tella e madeira et de tódaslas /¹¹ outras cousas nesçesarias, et labredes e paredes os ditos terrões, en tal maneyra como¹ non desfalescan a dita casa e tarrões per mñngo¹ de lauor³ /¹² et de boo rreparamento; et diedes e paguedes de foro en cada hñu ano¹, vós e as ditas vosas voces a mñn e a mññas voces que perlo tenpo foren, porlo /¹³ día de Sant¹ Martjño do mes de nouembre, dez e oyto morauidís de moeda vella, branca en tress dineyros, ou a estimación deles enna moeda que perlo tenpo correr, et [porlo]⁴ /¹⁴ terreo d'Ameendoeyra hñu galjña ou dous morauidís por ela porlo dito día de Sant¹ Martjño, e porlo outro terreo do Lameiro do Baño tres morauidís da dita moe[da por]/¹⁵lo⁴ dito día de Sant¹ Martjño. Et do al que⁵ ajades a dita casa con os ditos dous terreos de dízemo¹ a Deus libres e quites de todo outro trebuto, çenso e [encárre]/¹⁶go⁴ algñu.

Et se vós ou as ditas vosas voces quiserdes vender, deytar ou supñorar a dita casa e terreos, que primeyramente frontedes con el[a a mñn e]⁴ /¹⁷ a mññas voces para que a ajamos¹ porlo justo preço que vos outro por¹ elo der, ante que a outro algũu, segundo que o dereyto manda en tal caso. Et obligo [todos meus]⁴ /¹⁸ bñes móbeles e rreýzes, avidos e por aver, para vos fazer sãa de pas a dita casa e terreos, et para vos defender con eles a dereyto.

[E eu]⁴, /¹⁹ [o dito]⁴ Rrodrigo de Meende et Oufém[ea Pe]rreira⁴, que anbos somos¹ presentes, por¹ nós e por todas nosas voces, asý o outorgamos¹ et rr[çebemos]⁴ /²⁰ [en nós]⁴ a dita casa e terrẽos [de vós, o]⁴ dito Pero Vaasques¹, perlas maneyras e condições que ditas son; et para apostar e rrepar[ar]⁶ a d[ita casa, e labrar]⁴ /²¹ [e parar ben]⁴ os ditos t[erreõs, e pagar os]⁴ ditos dez e oyto morauidís de cada hũu ano¹ porlo dito día de Sant¹ Martjno de foro por[la dita casa, e a dita galjña]⁴ /²² [ou dous morauidís por ela e os ditos tres morauidís porlos ditos terrẽ]os⁴, et conprir et aguardar tódaslas cousas e condições que en esta carta son [contiúdas e cada hũa delas]⁴, /²³ [obligo a elo todos meus bñes]⁴ móbeles e rreýzes, avidos e por auer.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra [esto for ou pasar]⁴ /²⁴ [e o non conprir e aguardar, que peyte]⁴ aa parte agardante por nome¹ de pena¹ dozentos morauidís de bõa moeda et aa voz del rr[ey outros tantos]⁴; /²⁵ [e a dita pena pagada ou non, esta carta]⁴ e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes¹ et vallan para senpre.

Ffeyta a carta enna [...] /²⁶ [...],⁴ ano¹ do nasçemento¹ do Noso Señor Ihesu Cristo de mjl¹ e quatroçentos e trijnta⁷ e oyto [anos]⁴.

[Testemuyas que a esto]⁴ /²⁷ [foron presentes: ...]⁴ do Mato et Áluaro Peres, barbeiro, et Pero Carneiro, alfayate, vesjños d'Ourense.

Et eu, Áluaro [Afonso, escripuano]⁴ /²⁸ [de cámara de noso señor el rrey e]⁴ seu notario p[úblico]⁸ enna súa corte et en tódoslos seus rreynos, et notario [público da dita]⁴ /²⁹ [çidade d'Ourense porlo bispo]⁴ et porla igleia dese lugar, a esto que sobredito he, en hun con as [ditas testemuyas, presente]⁴ /³⁰ [ffoy e en mñña presença o]⁴ fiz escripuyr et aquí meu nome et meu signal fis en testemuyo [de verdade, que tal he]⁴.

[Sinal: [Áluaro]⁴ Afonso, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *i*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ A abreviatura de *que* está escrita sobre un *a* borrado.

⁶ Faltan as letras *ar*.

⁷ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁸ Está escrito *pablico*.

1439, xaneiro, 1.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Lama, á súa muller Inés Gómez e a catro voces a casa de Fraguas coa adega, unha chousa e dúas cavaduras de viña en Vilariño e outra cavadura entre a viña de Gonzalo de Marrozos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4101.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 4101.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus e da Santa Igleia /² de Rroma prior do mosteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese lugar, seendo juntados en noso cabídoo segundo que /³ auemos de vso e de custume de se faser, tan solamente porlo uso dos froitos e máis non, damos, afora/⁴mos a uós, Álvaro da Lama, que soodes¹ presente, e a uosa moller¹ Eynés Gonçalues, que está absente, e a quatro voses apús /⁵ vós quaes nomeardes; e nonnas nomeando, que seja fillo ou filla que ouuerdes anbos de consũu, e non auen/⁶do fillos, que sejan quaes de dereyto herdaren vosos bẽes. Et he posto que se morerdes vós, o dito Álvaro da Lama, /⁷ primejro que a dita vosa moller¹ Eyn[é]s² Gonçalues, que fique este dito foro a Ynés Gonçalues e a Moor de Bolano, súa /⁸ madre; e se morrer a dita Eyn[é]s² Gonçalues primejro que vós, que fique este dito foro a uós, o dito Álvaro da Lama, e a Moor de /⁹ Bolano. Esto que dito he vos aforamos, a casa de Frágoas con súa adega, e con húa chousa e dúas caua/¹⁰duras de vjña en Vilarino, e outra cauadura entre a vjña de Gonçaluo de Marocos.

Et esta dita casa e adega et /¹¹ vjña [e]³ chousa vos aforamos con todas súas entradas e seídas, per u(t)quer que as ajan e de dereyto deuan a auer, per tal /¹² pleito e condiçón que cubrades as ditas casas e lauredes as ditas vjñas, en manejra que non desfalescan per mjn/¹³goa de lauor e de bõ paramento. E daredes de rrenda en cada hũu ano¹ por día de Sam Martino do mes de nouenbro /¹⁴ en vosa vida de vós, o dito Álvaro da Lama, dose morauidis⁴ e as outras vosas voses quinse morauidis⁵, a dez dineyros por /¹⁵ morauidil, ou a estimaçón deles que correr ao tempo da paga.

Et sse quiserdes vender, deitar ou eallar, ante a nós que /¹⁶ a outro; e nonno querendo nós, entón o vendede, deitade ou calleade a tal persona que seja vosa semelláuel, que lau/¹⁷re e pare ben e cunpra e agarde as condjções desta carta, pero que non seja caualejro nen escudeiro nen dona nen don/¹⁸sela nen ome¹ de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poredes onjuersario nen trabuto nenhũu⁶ a njngén /¹⁹ nen a mosteyro nen igleia, saluo ao dito mosteyro de Santa Coonba. E esta carta non valla nada se non for firmada do nome¹ do /²⁰ prior. E vós esto conprindo e agardando, obligamos os bẽes do dito mosteyro a vos defender a dereyto.

Et eu, o dito Álvaro da La/²¹ma, que presente estou, por mjn e porla dita mjña moller¹ e voses sobreditas, así o rreço de vós, o dito prior et /²² convento, e oblico meus bẽes e da dita mjña moller e voses sobreditas para conprir e agardar esto que dito he.

Quen /²³ esta carta ou parte dela britar, que peite aa parte agardante por nome¹ de pena¹ e postura e jnterese dusetos morauidís e /²⁴ á voz del rrey outros tantos; e a dita pena⁷ pagada ou non, esta carta fique firme e valla porlo tempo e voses que he /²⁵ feita e outorgada⁸.

Feita a carta enno dito mosteyro o primejro día de janejro, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatro/²⁶çentos e trijnta⁹ e noue anos¹.

Testymuyas que estauan presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mosteyro, e frey Afonso, monje de Çelanoua, /²⁷ e Afonso Lourenço, criado do dito prior.

E non enpesca u diz “pena¹”.

Et eu, Pero Fernandes, monje notario do dito mosteyro e cou/²⁸tos del, que a esto plesente foý e esta carta en mjna plesença a fjs escriujr e aquí meu nome /²⁹ e synal fjs en testymuyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Pero Fer/nandes].

/³⁰ E eu, frey Áluaro, prior, que esta carta outorgo e ha fjrmo de meu¹ nome porque valla /³¹ e por quanto non ha firmara o prior per quen pasara.

[Sinatura: Aluarus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o e.

³ No ms. falta.

⁴ As palabras “doze morauidís” están repasadas por man recente que escribiu “doze” e modernizou e a abreviatura de “morauidís”.

⁵ As palabras “quinze morauidís” están repasadas por man recente que escribiu “quince” e modernizou a abreviatura de “morauidís”.

⁶ Está escrito *nēg*^o.

⁷ Está na entreliña e leva un trazo sobreposto.

⁸ Leva *or* na entreliña.

⁹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

178

1441, xaneiro, 3. Ourense.

Vasco Rodríguez, con licenza da freira Inés Rodríguez, subafora a Fernando do Conchouso e á súa muller Inés González de Parada unha leira de viña no Baño, pertencente ao mosteiro de Santa Comba de Naves e aforada a Inés Rodríguez.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6234.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6234.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren que eu, Vaasco Rrodrigues, morador enno Ribeiro de Meende, con liçençia et outorgamento de [Eynés]¹ Rrodrigues, frayra da /² terçeyra órdēe, moradeira enna çibdade d’Ourense, que está presente et outorgante et me dá liçençia et autoridade para esto que se adeante sigue, dou et [outorgo en foro]¹ /³ a vós,

Fernán do Conchouso, morador enno dito Rribeiro de Meende, que soodes² presente, et a vosa muller Eynés Gonçalues de Parada, que non he presente, et mays por⁴lo tempo et vozes que a eu teño aforado da dita Eynés Rrodrigues, conbén a saber, húa leira de vjña que jaz onde chaman O Baño, a qual³ demarca da húa das ⁵ partes con vjña de Gonçaluo² Nunes, escudeiro, et da outra parte con vjña de Rrodrigo² de Meende, et en fondo topa enno rrío da Looña et en cima entesta enno camjño público ⁶ que vay da dita çibdade d'Ourense para os moýnos da Looña.

Afórovos a dita leira de vjña segundo que está demarcada con todas súas entradas et seídas et con todos ⁷ seus dereitos e perteesças, per onde quer que as aja et deua auer de dereito, por tal condiçón que labredes et paredes ben a dita leira de vjña de todo lauor que lle conprir, en ⁸ tal maneira como² non desfalezca por mjngo de lauor et de bõ rreparamento. Et dedes et pagedes ende de foro en cada hun ano² ao mosteiro de Santa ⁹ Coonba de Naves et priores del a sesta parte² de todo o vjño et conposta que Deus der enna dita leira de vjña, he a saber, a conposta enna vjña et o vjño branco ¹⁰ enno lagar per mayordomo do dito mosteiro et priores del. Et conpiredes et aguardaredes tódaslas outras condiçõs que eu et a dita Eynés Rrodrigues soomos² tiú/¹¹dos et obrigados de conprir perla dita leira ao dito mosteiro et priores del. Et daredes máys en cada hun ano² en saluo aa² dita Eynés Rrodrigues et a súa ¹² voz hun puçal de vjño de lagar enno tempo da vendimja, puro et sen áugoaa² bica do lagar, do vjño da dita vjña ou doutro seu semellante. Et dare/¹³des máys vós et as ditas vosas vozes a mjn en mjña vida, por día de San Martino do mes de nouenbro, çinquo morauidís de djneiros brancos ou a estimaçón deles enna moe/¹⁴da que correr. Et despoys do fignamento de mjn, o dito Vaasco² Rrodrigues, daredes vós e vosas vozes a mjñas vozes que despoys de mjn vieren tres morauidís ¹⁵ da dita moeda. Et do al que ajades a dita leira de vjña de dízemo² a Deus libre et quite de todo outro enbargo et encárrego algũu.

Et se vós ou a dita vosa ¹⁶ muller ou cada húa das ditas vosas vozes quisedes vender, deitar ou supinorar a dita leira de vjña ou parte dela, que primeiramente frontedes con ela a mjn et ¹⁷ a mjna voz et nosla dedes porlo justo preço que vos outro por ela der, ante que a outro algũu. Et oblico todos meus bẽes et os bẽes do dito mosteiro ¹⁸ de Santa Coonba de Naves et os bẽes da dita Eynés Rrodrigues que a mjn son obrigados, para vos anparar et defender a dereito enno dito tempo et vozes con a dita leira ¹⁹ de vjña que vos asý aforo como² dito he.

Et eu, o dito Fernán do Conchouso, que sãõ presente, por mjn et porla dita mjna muller, que non he presente, et porlas ²⁰ ditas nosas vozes, así o outorgo⁴ et rreçebo en mjn a dita leira de vjña a foro de vós, o dito Vaasco² Rrodrigues, porla maneira et condiçõs sobreditas; et ²¹ para labrar et parar ben a dita leira de vjña et pagar os ditos foros en cada hun ano² et conprir et agardar as condiçõs desta carta et cada húa delas, ²² oblico todos meus bẽes móbeles et rreízes, aujdos et por aver.

Et he pena² posta et outorgada⁴ ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra ²³ esto for ou pasar et o non conprir et agardar, que peyte aa² outra parte que o conprir et agardar quiser, por nome² de pena², pustura et jnterese, dozentos morauidís ²⁴ de

djneiros brancos; et a dita pena² pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito fique firme et valla enno dito tempo et voces.

Et eu, a dita Eynés /²⁵ Rrodrigues, que são presente, outorgo⁴ et consinto enno dito aforamento et traspasamento que vós, o dito Vaasco Rrodrigues, poedes et traspasades da dita vña enno /²⁶ dito Fernán do Conchouso et enna dita súa muller et voces, con as ditas condicións et con cada húa delas, et mando que valla et aja firmedũe enno /²⁷ dito tempo et voces, segundo et enna maneira que he feito et outorgado⁴.

Ffeita a carta enna çibdade d'Ourense, tres días do mes de janeiro, ano² do nasçemento do Noso /²⁸ Señor Jhesu Cristo de mjll² et quatroçentos et quareenta et hun anos².

Testimũyas que foron presentes: Rroý Caldelas et Gonçaluo² de Santomé, moradores enno /²⁹ dito Rribeiro de Meende, et Gonçaluo do Canpo, morador en Abruçinos, et Afonso Yanes, morador en Beyro, et outros.

Et eu, Afonso Gonçalues, notario público da /³⁰ çibdade d'Ourense porlo bispo et iglleia dese lugar, a esto que dito he presente foý con os ditos testigos⁵ et ho escripuj et aquí meu nome et signo fiz en testimũyo /³¹ de verdade, que tal he.

[Sinal: Afonso Gonçalues, notario].

/³² Et non enpeesca² onde vay escripto ontre rrenglõos, que diz “con os ditos testigos”, que eu, notario, ho aprouo e fir/³³mo (?).

[Sinatura: Afonso Gonçalues, notario].

¹ No ms. non se le.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁴ Leva *or* na entreliña.

⁵ Está na entreliña “con os ditos testigos”.

179

(1441, novembro, 10. Igrexa de Ourense)*

Traslado dunha carta na que o cabido da igrexa de Ourense afora a Gómez de Tarascón, a seu irmán Gonzalo de Tarascón, ás súas mulleres Costanza González e Inés Ianes e a dez voces, a metade do lugar do Pazo en Tarascón.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3943.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3943.

Sábean quantos esta carta vyren como¹ nós, as personas, canónjgos¹ e beneficiados do cabídoo¹ da igleia d'Ourense, seendo juntados en noso cabídoo¹, segundo que o /² avemos de vso e de costume, chamados *per son* de canpana, ena claustra noua da dita igleia d'Ourense, de liçençia e abtoridade do bachiller Afonso Gonçalues, cóen[go]² /³ da dita igleia e vicario do deyán enos contrabtos do dito cabjdoo¹ et tenente por nós o dito bachiller

Afonso Gonçalues [da nossa]² rrenda de Tarascón, aforamos a vós, *Gomes* /⁴ de Tarascón, e *Gonçalo* de Tarascón, vosso yrmão, e a vossas molleres *Costança Gonçalues* e *Ynés Yanes*, in simul a todos e a des voses de vós descendentes ena /⁵ súa parte descendente [de]³ dereyta línea de cada hun de vós; seendo nomeadas perlo postrimero de vós, en súa vida ou ao tenpo do vosso finamento, nomeada a primeyra vós e /⁶ a primeyra nomêe a segunda e a segunda a terceira e a terceira a quarta e a quarta a quinta e a quinta a sesta, et así sejan nomeadas as ditas dies voses húa pos outra suçessiue, segundo /⁷ dito he e he de dereyto.

Conuén a saber, que vos aforamos a meatade do nosso lugar do Paaço, que he enno dito lugar de Tarascón, con todas súas casas, viñas e erdades e cortinas e /⁸ áruores, e con tódaslas outras cousas aa meatade do dito lugar pertenesçentes, segundo que a nós, o dito cabjdoo¹, perteesçe, e con súas entradas e seýdas.

Et do qual todo feso rrenunçia/⁹çón enno dito nosso cabídoo¹ *Moor Lourença* para que de aquí en diante ajades a dita meatade do dito lugar, et o moredes e poboedes e rreparedes as casas e labredes ben as viñas /¹⁰ e heredades del, et paguedes das viñas e heredades de pan foro de quarta a nós, o dito cabídoo¹, e ao teedor que por nós teuer a dita rrenda de Tarascón, de todo o viño e pan que Deus der ennas /¹¹ ditas viñas e heredades da meatade do dito lugar, a conposta ena viña e o viño blanco enno lagar et o pan ena ayra. Et colleredes as ditas noujdades por ollo do nosso mordomo ou /¹² do teedor da dita rrenda, ao qual proueerdes de comer e de beuer comunalmente en quanto as noujdades collerdes. Et seredes vassalos e obedientes a nós, o dito cabjdoo¹ e teedor da dita rrenda, /¹³ et non lle pornedes outro señor a rostro con este dito foro. Et he máys posto que vós, os sobreditos, e cada un e vossas voses, ena parte que lle veer da dita meatade do dito lugar, que pague/¹⁴des os serujçios, loytosas, dereytos e dereyturas acostumadas, segundo que vossos antecessores pagaron.

Et non porredes perla meatade do dito lugar nen parte del outro sobreforo a outra igleia /¹⁵ nen santuario algún⁴, saluo a nós, o dito cabjdoo, nen faredes per el manda nen anjuersario, nen o venderedes nen deytaredes nen subpiñoraredes nen obligaredes a persona alguna sin nós, /¹⁶ o dito cabjdoo, con elo seéremos rrequeridos e frontados para o aver porlo justo preço queréndoo¹; et non o querendo, entón o vendede, deytade, subpiñorade a outra persoa chaa que seja semellable de vós. Et rrecresçén/¹⁷dose sobr'este foro algún pleyto ou contenda entre vós, os ditos aforantes e vossas voses, e nós, o dito cabjdoo, sejan tomados⁵ dous ómees bõos beneficiados do dito cabjdoo a plaser das partes, para que o libren e determjenen como¹ /¹⁸ quiseren⁶ e por ben teueren ou como¹ acharen por dereyto [e]³ toda outra apelaçón rremota⁷. Et obligamos os bẽes da nossa mesa capitular para serdes deffesos a dereyto con este dito médeo lugar e foro que vos así aforamos como¹ /¹⁹ dito he.

Et nós, os ditos *Gomes* de Tarascón e *Gonçaluo* de Tarascón, que somos presentes, por nós e porlas ditas nossas molleres e voses susoditas, asý o⁸ rresçebemos et obligamos todos nossos bẽes /²⁰ mobles e rraýses, aujdos e por aver, para o morar e labrar e parar ben as herdades, casas [e]³ viñas del, e pagar o dito foro de quarta de viño e pan e loytosas e dereytos acostumados, e conprir /²¹ as condiçõs desta carta e cada húa delas.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra elo passar, que pague por pena aa parte (aa parte) agoardante çen *morauidis* de boa moeda; et paga a pena ou non, /²² esta carta seja firme e valliosa⁹ en seu tempo.

Ffeyta a carta enno cabjdoo¹ e igleia d'Ourense, des días do mes de nouenbro, ano¹ do nascimento do Nosso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ quatroçentos e quareenta e /²³ hun anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Martiño Yanes¹, arçediano de Limja; Lourenço Yanes, Rrodrigo Afonso, Rroý Ferrnandes, cóengos¹, e outros.

Et eu, Johán Ferrnandes de Nugueyra, clérigo da diocese de Lugo, rraçoeyro¹⁰ /²⁴ enna dita igleia de Orenes, notario público da çibdade e obispado d'Ourense porla abtoridade ordinaria, dado aas notas, rregistros, cartas, escripturas, jnstromentos, proçessos e abtos que passaram per Gonçaluo Nuñes, /²⁵ bachiller en decretos e notario público que foy perlo rreuerendo señor don frey Pedro de Silua, obispo d'Ourense, esta sobredita carta achey rregistrada enno rregistro do dito Gonçaluo Nuñes, notario, escripta de súa letra, /²⁶ do qual registro a saquey e escriuñ verdadeyramente.

Et vallan as partes escriptas entre líneas “toda outra apelación rremota”, et as partes que están escriptas en fin que disen “sejan /²⁷ tomados”, que han de entrar [en çima onde]² está a crus.

/²⁸ Et yo, Garçía Fernandes de Berlanga, clérigo de la dióçesi de Sigüença, canónjgo¹ en la dicha¹ iglesia de Orenes, público porla abtoridad apostólica notario et notario /²⁹ [dado]² e deputado porla abtoridad ordinaria aas notas, rregistros, cartas, escripturas, jnstromentos, proçessos e abtos que passaram porlo dito Juan Ferrnandes de Nugueyra, /³⁰ [notario]² porla abtoridad ordinaria, et aas outras escripturas que el ouuera de outros notarios, esta sobredita carta achey escripta e rregistrada do dito Johán Ferrnandes con a suso/³¹ dita subscripción escripta en papel, segundo que desuso se contém, entre súas notas et trasladey fielmente, et de mjo signo e subscripción acostunbrados signé e subscriuñ /³² en [e]ste¹¹ en testimonjo de verdad, que tales son, rrogado e rrequerido.

[Sinal: Garsias Fernandi, notarius appostolicus].

* Trátase da data do rexistro do acto notarial por parte de Gonzalo Núñez. Este documento é o traslado realizado por García Fernández de Berlanga da pública forma elaborada polo notario Xoán Fernández de Nogueira sobre aquel rexistro, tabelión este que suscribe un documento aínda en 1459 (Duro 1973: 326). O notario apostólico García Fernández de Berlanga está documentado entre os anos 1446 e 1464 nos diplomas privados da catedral de Ourense (Duro 1973) e consérvanse no ACO libros de notas deste tabelión de 1444 a 1470 (Leirós 1950: 7).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ No ms. falta.

⁴ Está escrito *algº*.

⁵ As palabras “sejan tomados” aparecen no final do documento cun sinal de chamada que remite a este lugar.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ As palabras “toda outra apelación rremota” están na entreliña.

⁸ Está na entreliña.

⁹ Escribiu primeiro *valla* e logo corrixiu en *valliosa*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *e...r* co valor de *oeyr*.

¹¹ Falta o *e*.

180

1441, decembro, 28.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Vasco Afonso, á súa muller Costanza Lourenza e a seis voces a viña do Baño cun terreo na granxa de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4174.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4174.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma o prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesmo /² lugar, seendo juntados en noso cabjdoo¹ segundo que avemos de vso *e* de custume de se faser *per tangemento* de canpãa, *tan solamente* por vso dos frutos et máys *non*, damos *e* outorgamos², aforamos a vós, /³ Vaasco Afonso, morador enna nosa granxa d'Outarís, que estades presente, *e* a vosa moller Costança Lourença, que *non* está presente, et a seys voces despoys da morte do postromeiro de vós, así que a primeira /⁴ vós nomêe a *segunda e a segunda* nomêe a *terçeyra* et a *terçeyra* nomee a *quarta e a quarta* nomee a *quinta e a quinta* nomêe a *sesta*, et así vaan as ditas voces húa pus outra suçessiue; et *non* seendo nomeadas, que seja a *primejra* /⁵ voz aquel ou aquela que de *dereito* herdar os bês do postromeiro de vós.

Conbén a saber, que vos aforamos a vjña do Baño, que está en térmjño da dita nosa granxa, *con* o tarreo que vay topar ao figuey/⁶redo *con* súas figeiras, segundo que vay topar enna vjña que está su o figeyredo et como¹ vay topar en herdade que foy de Pero de Casdenãao, et en çima segundo que está demarcada sobre sy.

Afórovos /⁷ esto que dito he *con* todas súas entradas *e* seídas *e* *con* todos seus dereitos *e* perteesças, *per* honde quer que as aja *e* deua a auer de *dereito*, *per* tal condiçón que chantedes o dito tarreo de vjña en estes quatro anos¹ /⁸ *primejros* sigentes et entretanto que pagedes, da vjña feita *e* do al que Deus der enno dito terreo, quarta parte¹; et posto et envjñado o dito terreo, que pagedes del *e* da dita vjña feita, a nós¹ *e* aos /⁹ *priores* que foren do dito moesteiro nosos suçessores, cada ùu ano¹ quinta parte¹ de todo o vjño *e* conposta que Deus en elo der, colljdo *per* noso moordomo *e* de nosos suçessores, ao qual proueerdes de comer *e* /¹⁰ de beber cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade. Et daredes máys por *dereytura*, en cada ùu dos ditos anos¹ por cada día de San Martiño³, a nós¹ *e* aos ditos nosos suçessores, por toda froyta seys /¹¹ *morauidis*, branca en tres djneyros, ou súa estimaçón deles enna moeda que chaamente correr porlo tenpo. Et do al que ajades esto que dito he de dísemo a Deus ljure *e* quite de todo outro trebuto *e* en/¹²cárrego algũu⁴.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deytar ou supjnorar esto que dito he ou parte delo, que primeiramente frontedes con elo a nós¹ e a nosos suçessores priores que foren do dito moesteiro /¹³ et noslo diades ante que a outro tanto por tanto; et non o querendo nós, entón o vendede, deytade, supjñorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que chante e ontrechante /¹⁴ e a laure et pare ben e cunpra e aguarde as condicións desta carta et cada húa delas, que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona¹ nen donsela nen home de tras muro nen outra rrelegiosa persona¹, /¹⁵ nen poeredes anjuerssario nen trebuto njnhũu a njngén nen a moesteiro nen a iglleia, saluo ao sobredito moesteiro.

E seeredes mandados, seruentes e objdientes a nós¹ e ao dito noso moesteiro. Et se fordes /¹⁶ ingratos e desconesçidos vós ou a dita vosa moller e voces, que percaades por ende o dito foro e o dito moesteyro e priores del o posan rreçeber sen outro enbargo algũu⁴; et vós esto que sobredito he conprindo /¹⁷ e aguardando, obrigamos os bẽes do dito moesteiro a vos defender a dereito.

Et eu, o dito Vaasco Afonso, que sũo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nosas voses, /¹⁸ así o outorgo² et rreçebo en mjn a dita vjña e terreo; e para o chantar ennos ditos quatro anos¹ e, en quanto non for chantado, vos pagar⁵ de todo a dita quarta parte et, des que for envjnado, vos /¹⁹ pagar⁵ de todo a dita quinta parte do dito baçelo e vjña, e os ditos seys morauidís da dita derytura en cada ùu ano¹ porla dita froyta, e conprir e aguardar as condicións desta carta e cada húa delas, /²⁰ obrigo a elo todos meus bẽes móueles e rraises, avjdos e por aver.

Et quen esta carta britar ou parte dela, que peyte aa parte¹ aguardante por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese dosentos morauidís de /²¹ boa moeda e á vós del rrey outros ta[n]tos⁶; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fiquin firmes e vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for /²² firmada do noso nome¹.

Feita a carta enno dito moesteiro, vijnte et oyto días do mes de desenbro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et quoreenta e dous anos¹.

Testemõyas que foron presentes: /²³ frey Pero de Veer, monje do dito moesteyro, e Afonso d'Untes e Rrodrigo da Lama e Johán Gomes et Afonso Garçia de Fechas, vasalos do dito moesteiro.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo /²⁴ e porla igleia dese lugar⁷, e notario público¹ do dito mõeiteiro porlo dito prior e conuento, a esto que dito he con as ditas testemõyas presente foj e en mjña presença o fis escriuir et aquí meu nome¹ e signal¹ /²⁵ fñis en testemõyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *M^aatiño*.

⁴ Está escrito *alg^o*.

⁵ Está escrito *pag^ar*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *lug^ar*.

1442, novembro, 14.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces dous leiros de souto en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4169.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 4169.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Moreyra, porla graça de Deus et da Santa Igllleia de Rroma o prior do moesteyro de Santa /² Coonba de Naues, et o conuento dese lugar, seendo juntado[s]² en nosso cabídeo¹ segundo avemos de vso e de custume de se faser, tan /³ solamente por vso dos frutos e máys non, damos, aforamos a vós, Afonso Garçía, que estades presente, e a vosa moller Aldonça Yanes, mora/⁴dores en Fechos, que non está presente, en vosas vidas et a seys voces despoys da morte do postromejro de vós, asý que a primeira voz nomee a /⁵ segunda et a segunda nomee a terceira et así vaan as ditas voces húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primeira voz /⁶ aquel ou aquela que de dereito erdar os bñes do postromejro de vós, que non seja de mayor lñageen que vós.

Conbén a saber, que vos aforamos /⁷ douss leiros de souto enna fleigrisía d'Untes, hũu que parte³ de hũu cabo con Gomes de Anaygo et da outra parte¹ con [Die]go⁴ A[res]⁴, e d'ánbaslas /⁸ partes con Gonçaluo de Saas; et o outro parte¹ con o dito Gonçaluo de Saas e con Afonso d'Untes e da outra parte¹ con a erdade de Cacabelos et enca/⁹beça enno lagar vello.

Aforámosvos os ditos leiros con todas súas entradas et seydas e con todos seus dereitos e pertencças, per onde /¹⁰ quer que as aja et deuan auer [de]⁵ dereito, per tal condiçón que os chantedes de vñña en estes quatro anos¹ primejros sigentes et, eles chantados, que os /¹¹ lauredes et paredes ben, en tal maneyra que non desfalescan per mñngo de lauor et de bño paramento, et deades ende de foro en cada ùu ano¹, /¹² a nós et aos priores que foren do dito moesteyro, a sesta parte¹ de todo o vñño et conposta que Deus en eles der, colljdo per moordomo do dito /¹³ mosteyro, ao qual proueerdes de comer et de beber cumunalmente mentre collerdes a dita novjdade. Et do al que ajades os ditos leiros et /¹⁴ vññas que así en eles festerdes de dízemo a Deus lñures et quites de todo outro trebuto et encárrego algũu.

Et se vós ou vosas voces /¹⁵ quiserdes vender, deytar ou sopjnorar os ditos leiros, que primejramente frontedes con eles a nós e aos priores que foren porlo tenpo do dito moesteyro /¹⁶ et noslo diades porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algũn; et nonno querendo nós por ese preço rreçeber, entón o vende/¹⁷de, deytade, supjnorade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que labre et pare ben et page o dito foro en cada hũu ano¹, e cunpra /¹⁸ et agarde as condições desta carta et cada hũa delas, pero que non seja cabaleiro nen escudeiro nen dona nen donzela nen ome de /¹⁹ tras muro

nen outra rrelegiosa persona¹, nen poeredes vnjuerssario per elo nen trebuto njnhũu a outro moesteiro nen igleia algũa.

Et /²⁰ seeredes vós e vosas (e) voses⁶ vasalos seruentes e objdientes ao dito moesteiro con este dito foro. Et se fordes engratos et /²¹ desconesçidos con este dito foro ao dito moesteiro et priores del, o posan rreçeber sen outro enbargo algũ; et vós esto conprindo /²² et aguardando, obrigamos os bẽes do dito moesteiro a vos defender con el a dereito.

Et eu, o dito Afonso Garçia, que são presente, por mjn /²³ e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nosas vozes, así outorgo⁷ et rreçebo en mjn os ditos dous leiros /²⁴ aforados de vós, o dito prior et conbento; et para os chantar de vjña en estes quatro anos primejros sigentes, et os laurar⁸ et parar /²⁵ ben, et vos pagar o dito foro de sesta en cada uu ano¹, et conprir e aguardar as condições desta carta e cada hũa delas, obrigo /²⁶ a elo todos meus bẽes móueles et rraises, avjdos et por auer.

Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso /²⁷ nome¹.

Feita a carta de aforamento dentro enno dito moesteiro, quatorse días do mes de nouenbro, ano do nasçemento do Noso Señor /²⁸ Ihesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et quoreenta et douss anos.

Testemõyas que foron presentes: Rroý d'Aluán et Afonso de Parfurada, /²⁹ ome [do]⁵ dito prior, et outros.

Et he posto et outorgado⁷ pena¹ entre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esta carta e aforamento /³⁰ sobredito for ou pasar, que peyte á outra parte¹ agardante dozentos morauidís de boa moeda⁹ et á vós del rrey outros tantos; et a dita /³¹ pena¹ pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquin firmes e vallan enno (enno) dito /³² tenpo.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla igleia desse lugar¹⁰, e notario porlo prior e conuento do /³³ mõeiteiro de Santa Coonba de Naues, a esto que dito he con as ditas testemõyas presente foý e en mjña presença o fis escriuir et aquí meu /³⁴ nome¹ e signal¹ fis en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

[Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o s.

³ O texto “douss leiros... hũu que parte” está repasado por man máis recente e lese “de ponto” onde aquí se leu “de souto”. Ademais hai un trazo sobre a palabra “parte”.

⁴ No ms. non se le.

⁵ No ms. falta.

⁶ O e está corrixido sobre a.

⁷ Leva or na entreliña.

⁸ Usa a abreviatura de ra co valor de r.

⁹ Está escrito mon^a.

¹⁰ Está escrito lug^ar.

1443, xaneiro, 1.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paradela e a dez voces o lugar de Reboredo en Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4177.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4177.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graca de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Nabes, e o conuento dese mesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo¹ segund que avemos de vso e de custume de se /² fazer, tan solamente por vso dos frutos e máys non, damos, aforamos a vós, Martín² Paradela, que estades presente, en vosa vida e a dez voses despoys de voso fignamento, assý que a primeira voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terceira e a terceira nomêe a quarta, e asý vaan as ditas voces /³ húa pus outra suçessiue; e non seendo nomeadas, que seja a primejra vós aquel ou aquela que de dereito herdar os bês do postromeiro de vós. Conuén a saber, que vos aforamos o lugar do Rreboredo, syto enna fleigrisia de Palmés, con tódaslas casas e herdades, áruores e cortiñas, con o rreuoredo, /⁴ segundo que está demarcado e deujado sobre sy.

Aforámosvos o dito lugar segundo que está demarcado e deujado sobre sy con todas súas entradas³ e seýdas, con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer que os aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que apostedes e rreparedes⁴ /⁵ as ditas casas, e labredes e paredes ben as ditas herdades, en tal maneyra que non desfalescan por mýngo de labor et de bõo paramento, et deades ende de foro en cada ñu ano¹, a nós e aos priores que foren do dito moesteiro perlo tenpo, en saluo, húa fanega e médea de çentêo /⁶ por cada mes de agosto enno dito lugar, e por dereytura por cada día de San Martiño⁵ do mes de nouenbro en cada ñu ano¹ tres morauidís, branca en tres djneyros, ou súa estimaçón enna moeda que chaamente correr perlo tenpo. E do al que o ajades de dízemo a Deus libre e quite de /⁷ todo outro trebuto et encargo algũ⁶.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deitar ou sopjñorar este dito lugar, que primeiramente frontedes con el a nós e aos priores que foren do dito moesteiro e noslo deades perlo justo presçio que vos outro por elo der ante que a outro algũ⁶; /⁸ et nonno querendo⁷ nós por ese preçio rresçeber, entón o vendede, deytade, supjñorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, que aposte e rrepare as ditas casas e labre as ditas herdades, e page o dito foro e dereytura en cada ñu ano¹, e cunpra e aguarde as /⁹ condiçõs desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja cabaleiro nen dona nen donsela nen ome de tras muro nen outra rrelegiosa persona¹, nen poeredes anjuersario nen trebuto njngũ por el a njngũ santoario nen a moesteiro nen a iglleia, saluo ao sobredito moesteiro.

Et /¹⁰ vós e vosas voces seeredes mandados, seruentes e objdientes ao dito noso moesteiro e priores del. Et se fordes engrato e desconosçidos vós ou as ditas vosas voces,

que perca des o dito foro *e* o [dito moesteiro]⁸ *e* priores [del o posan rresçeber]⁹ sen outro embargo algũu⁶; et vós esto que dito /¹¹ he conprindo *e* aguardando, obligamos os bẽes do dito moesteiro a vos defender *con* el a dereito.

Et eu , o dito Martín² Paradela, que sãõ presente, por mjn *e* porlas ditas mjñas vozes, asý outorgo¹⁰ *e* rresçebo [en mjn o dito lugar]⁹ aforado de vós, o dito prior *e* conbento, perla maneyra *e* /¹² condições que ditas son; *e* para apostar *e* rreparar as ditas casas *e* labrar as ditas herdades, *e* pagar¹¹ en saluo ao dito moesteyro en cada ùu ano¹ a dita fanega *e* médea de çenteco en cada mes d'agosto et a dita *dereytura* porlo dito dja de Sant¹ [Martíño]⁹, *e* conprir *e* aguardar as /¹³ condições desta carta *e* cada húa delas, (et) obli go a elo todos meus¹ bẽes móbeles *e* rraíses, aujdos *e* por auer.

Et quen esta carta brito r ou parte dela, que peyte aa parte aguardante por nome¹ de pena¹, postura *e* jnterese [dusentos morauidís de boa]⁹ moeda *e* á vós del rrey /¹⁴ outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta *e* aforamento sobredito *e* as cousas en el contjúdas fiquin firmes *e* vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Feita [a carta enno dito]⁹ moesteyro o primejro dja do mes de janejro, ano¹ do /¹⁵ nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* quoreenta *e* tres anos¹.

Testigos que fforon presentes: Afonso Gomes de Canedo *e* Johán Gomes, seu yrmãao, *e* Djego Ares *e* Gomes de Rramoýn *e* Gomes de Anaygo *e* outros.

Et eu, Johán Páaz¹, notario /¹⁶ público da çidade d'Ourense porlo obispo *e* porla igleia dese lugar¹², *e* notario do dito moesteyro porlo prior *e* conuento, a esto que dito he *con* as ditas *testemõyas* presente foý *e* o escriuýr fis *e* aquí meu nome *e* signal¹ ffis en *testemoyo* /¹⁷ de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *m^aatin*.

³ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *r*.

⁴ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁵ Está escrito *m^aatiño*.

⁶ Está escrito *algn^o*.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Está escrito *prior*.

⁹ No ms. non se le.

¹⁰ Leva *or* na entreliña.

¹¹ Está escrito *pag^ar*.

¹² Está escrito *lug^ar*.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Albeiros, á súa muller Costanza Pérez e a seis voces o casar de Penouzoás.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4182.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4182.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do /² mōesteiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento desse meesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo *segundo* que avemos de vso e de /³ custume de sse faser *per tangemento* de canpãa, tan solamente por vso dos fructos e máys¹ non, damos, aforamos a vós, Rroý d'Al/⁴ueyros, morador en Aluejros, que estades presente, e a vosa moller Costança Peres, que non está presente, en vosas vidas de vós anbos /⁵ e a seys voses despois da morte do pustromeyro de vós, conuén a saber, que vos aforamos o casar de Penouçoas¹ pertēscēte /⁶ ao dito noso mōesteiro, *segundo* que está demarcado² sobre si.

Aforámosvos o dito casar con tódaslas erdades, áruores e cortjñas /⁷ e souts e pascos e cousas a el pertēscētes, con todas súas entradas e scýdas e con todos seus dereitos e perteenças, *per* onde quer /⁸ que as aja e deua a auer de dereito, *per* tal condiçón que os lauredes e paredes³ ben, en tal maneja que non desfalesca *per mýngo* de laour /⁹ e de bōo paramento, et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós e aos priores que foren do dito mōesteiro, quarta parte¹ de tódoslos /¹⁰ frutos de tódaslas erdades que laurardes⁴ do dito casar, collido *per* noso moordomo ou dos priores que *perlo* tempo foren do dito mōesteyro, /¹¹ e por *dereytura* de castañas oyto *morauidís* por cada día de San Martino en cada ùu ano¹. Et en quanto así collerdes os ditos frutos, *pro*/¹²ueeredes de comer e de beber cumunalmente ao dito noso moordomo. Et do al que ajades o dito casar de dízemo a Deus ljure e /¹³ quite de todo outro trebuto e encargo algũu.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deytar ou supñorar o dito casar, que *pri*/¹⁴meyramente frontedes con el a nós e aos priores que foren do dito mōesteiro e noslos deades ante que a outro tanto por tanto; et non/¹⁵no querendo nós, entón o vendede, deytade, supñorad[e]⁵, enalleade, traspasade a atal persona¹ que seja vosa semelláuel, /¹⁶ que aposte e rrepare³ o dito lugar e page o dito foro de quarta e *dereytura* *segundo* desuso he declarado, con ta[n]to⁶ que non seja caualeiro nen /¹⁷ escudeiro nen dona nen donsela nen home de tras muro nen rreligiosa persona¹, nen poeredes anjuerssario nen trebuto njnhũu⁷ /¹⁸ a outra igleia nen mōesteiro, saluo ao sobredito mōesteiro.

E seredes mandados, seruentes e obedjentes con o dito foro a nós e ao dito /¹⁹ noso mōesteiro. E se fordes jngratos e desconosçidos con o dito foro vós ou a dita vosa moller e voses, que percales por ende o dito /²⁰ foro e o dito mōesteiro e priores del o posan rreçeber sen outro embargo algũu⁸; et vós esto que sobredito he conprindo e aguar/²¹dando, obligamos os bēes do dito mōesteiro a vos deffender a dereito.

Et eu, o dito Rruý d'Alueiros, que soo presente, por mjn /²² e porla dita mjña muller, que non he presente, e porlas ditas nosas voces, así outorgo⁹ e rreçebo en mjn o dito casar, /²³ herdades, áruores e cortjñas e souts aforados de vós, o dito prior e conbento; e para o laurar e para[r]¹⁰ ben, e vos pagar¹¹ /²⁴ (et vos pagar) a vós e aos ditos priores que foren do dito mōesteiro a dita quarta parte dos ditos frutos que laurar ennas herdades /²⁵ do dito casar, e vos pagar¹¹ os ditos oyto *morauidís* da dita *dereytura* das ditas castañas en cada ùu

ano¹, e conprir e aguardar as /²⁶ condicións desta carta e cada húa delas, obrigo a elo todos meus bñes mobles e rraýses, aujdos e por auer.

Et qen /²⁷ esta carta britar ou parte¹ dela, que peyte aa parte¹ aguardante por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese dusentos morauidis de boa /²⁸ moeda¹² e aa vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas /²⁹ fiquen firmes e vallan enno dito tempo. E esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeita a carta enno /³⁰ dito mōesteiro, sete días do mes de março, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e quarenta /³¹ e tress anos¹.

Testemōyas que foron presentes: frey Pedro de Veer, monje do dito mōesteyro, e Afonso Gomes de Canedo e Johán Gomes, seu /³² yrmãao.

Et eu, Johán Páaz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla igleia dese lugar¹³, e notario do /³³ dito mōesteiro porlo dito prior e conuento, a esto que dito he presente foý e o escriuý e aquí meu nome¹ e signal¹ /³⁴ ffis en testemōyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *dema^acado*.

³ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁴ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *rar*.

⁵ Falta o *e*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Leva un só trazo que cobre case toda a palabra.

⁸ Está escrito *algn^o*.

⁹ Leva *or* na entreliña.

¹⁰ Falta o *r*.

¹¹ Está escrito *pag^ar*.

¹² Está escrito *mon^a*.

¹³ Está escrito *lug^ar*.

184

1443, marzo, 16.

O prior Ares e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Paz, notario de Ourense, á súa muller Maior Pérez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4183.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4183.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese mesmo /² lugar, seendo juntados en noso cabídoo¹ por tangemento de canpãa segund que avemos de vso et de custume de se fazer, damos et outorgamos, aforamos a vós, /³ Juan Páaz, notario d'Ourense, que estades presente, e a vosa moller

Moor¹ Peres, que non está presente, en vosas vidas d'anbos et dous et a dez voces despoys da morte do pustromejro de /⁴ vós, asy que a primeyra voz nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira et a terceira nomêe a quarta et a quarta nomêe a quinta, et así vaan as ditas dez voces húa pus outra /⁵ suçesiue; et non seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros bês do pustromejro de vós.

Convén a saber, que vos aforamos húa leira /⁶ de vjña perteesçente ao dito noso mosteiro que jaz en térmjno de Bugijs, segundo que demarca, da húa parte, con vjña que agora labra Ares de Porto Marín et, da outra parte, con /⁷ vjña que ora labra Bertolameu Bufón, et como¹ entesta en çima enno muro e en baixo como¹ fere açerca do rrío do Mjno e como¹ parte perla congostra pequena que está /⁸ ontre esta vjña et a vjña da moller de Juan Teixeira, que vén do rrío do Mjno para a dita vjña do dito Bertolameu, segundo que a tragía a jur e a maa Álvaro Frade et seu fillo /⁹ Diego Frade e despoys Aldonça Rrodrigues, moller que foy do dito Diego Frade, que a suçedeu et herdou; a qual dita Aldonça Rrodrigues en vós demetío et rrenuçou por /¹⁰ obras boas que lle aviades feyto.

Aforámosvos a dita vjña con todas súas entradas et seídas et con todos seus dereytos et perteenças, per onde quer que as aja et deua /¹¹ a auer de dereyto, per tal condiçón que a chantedes et ontrechantedes per onde lle fezer mester, et chantedes o campo que en baixo dela está por cantar en estes quatro anos /¹² primejros segentes, et diades ende de foro em cada hun ano¹, vós et a dita vosa moller et vosas voces a nós et a nosos suçesores priores que foren do dito mosteiro, /¹³ a oytava parte de todo o vjño que Deus em ela der, collido per noso moordomo¹ et de nosos suçesores, ao qual proueerdes¹ de comer et de beber comunamente /¹⁴ mentre collerdes a dita noujdade. Et do al que ajades a dita vjña de dísjmo¹ a Deus libre et quite de todo outro trebuto et encargo algún.

Et se vós ou vosas voces /¹⁵ quiserdes² vender, deitar ou sopenorar a dita vjña, que primeyramente frontedes con ela a nós et a nosos suçesores et nosla diades porlo justo preço que vos outro por /¹⁶ elo der ante que a outro algún; e nonna querendo nós por ese preço rreçeber, entón a vendede, deytade, supenorade, enalleade, traspasade a atal persona que seja vosa /¹⁷ semelláuale, que labre et pare ben, et chante o dito campo et ontrechante a dita vjña, et page o dito foro en cada hun ano¹, et cunpra et aguarde as condiçõs desta carta et /¹⁸ cada húa delas, pero que non seja caualeiro nen escudeiro nen donzela nen ome de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes vnjuersario por elo njn trebuto /¹⁹ njngún a outro mosteiro nen igeia algúa.

Et seredes vós et vosa moller et voces seruentes et obedientes con este dito foro ao dito mosteiro. Et vós esto /²⁰ conprindo et aguardando, obligamos¹ os bês do dito mosteiro para vos anparar et defender a dereyto con este dito foro.

Et eu, o dito Juan Páaz, que são presente, por /²¹ mjn et porla dita mjña moller³, que non he presente, et porlas ditas nosas voces, así o outorgo et rreçebo em mjn a dita vjña aforada de vós, o dito prior et conbento, /²² porla maneyra et condiçõs que ditas son; et para cantar et ontrechantar a dita vjña et cantar o dito campo enno dito tempo, et labrar et parar ben, et a vós e a vosos /²³ suçesores vos pagar o dito foro segundo dito he, et conprir et aguardar as condiçõs desta carta et cada húa delas, obligo¹ a elo todos meus bês mobles /²⁴ et rreizes, avidos et por auer.

Et he posto et outorgado pena entre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esta carta et aforamento sobredito et /²⁵ as cousas en el contjúdas for ou pasar et o non conprir et aguardar, que peyte aa outra parte que o conprir et aguardar quiser², por nome de pena, pustura e jnte/²⁶rese, dozentos morauidís de boa moeda et aa voz del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta et aforamento sobredito et⁴ as cousas /²⁷ en el contjúdas fiquen firmes et vallan enno dito tempo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome.

Ffeyta a carta de aforamento enno dito /²⁸ moesteiro, dez et seys días do mes de (de) março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et quareenta et tres anos¹.

/²⁹ Testimoyas que foron presentes: frei Pedro de Veer, monje do dito moesteiro, et Afonso Yanes de Palmés et Gomes d'Anaygo et Gomes Ferrnandes, clérigo /³⁰ de Santo André do Castro.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ da çidade d'Ourense porlo bispo et porla igleia dese lugar, et notario público¹ do moesteiro de Santa Coonba /³¹ de Nabes porlo prior et conuento do dito moesteiro, a esto que dito he con as ditas *testimoyas* presente foý et o escripuj et aquí meu nome et signo fiz, que he tal, /³² en *testimoyo* de verdade.

[Sinal: Juan Telo, / notario].

[Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva a abreviatura de *que*.

³ Está na entreliña.

⁴ Está escrito sobre *fiq.*

185

1443, outubro, 7. Ourense.

Pedro Vázquez, Violante Afonso, con licenza de seu marido Martiño Capelo, e Afonso Ares Cacharrón, este en nome de súa filla pupila et menor de ydade Elvira, por eles e pola ausente Beatriz Afonso, aforan a Afonso González, á súa muller Costanza González e a catro voces dúas casas en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4194.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4194.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Pero Vaasques da Rúa dos Çapateiros, enna parte que a mjn pertêesçe de dereyto ennas quartas partes, et eu, Biolante Afonso, moller de Martín /² Capelo, de súa liçençia et autoridade, o qual está presente et outorgante² et me dá poder e liçençia para esto que se adeante sigue, et eu, Afonso Ares Cacharrón, en nome¹ de mjña /³ filla pupila et menor de ydade a que chaman Eluyra, vezjños et moradores enna çidade d'Ourense, enna quinta parte que nos perteesçen por parte et herença de Estéuoo Lourenço, çidadãao /⁴ que foy da dita çidade, et así como¹

seus herdeiros, et enna qual dita herença entra Beatrís Afonso, moller que foy de Loýs d'Aluán, que he ausente, damos, outorgamos², aforamos /⁵ a vós, Afonso Gonçalves, morador enno Rribeiro de Meende, que soodes¹ presente, et a vosa moller Costança Gonçalves, que he ausente, et a quatro vozes apús a morte do postromejro /⁶ de vós, así que o postromejro de vós, en súa vida ou a tempo de seu fignamento, nomêe a primejra voz et a primejra nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira et a terceira nomêe /⁷ a quarta voz, et así vaan as ditas quatro voses nomeadas húa pus outra suçesiue; et non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros vosos /⁸ bês.

Conuén a saber esto, que vos aforamos húa casa que nós avemos e nos pertêesçe de dereyto enno curral et pousa de Meende, a qual chaman A Casa do Cabalo, con súa /⁹ parte e quinón do curral quanto lle pertêesçer de dereyto et con súas entradas et seýdas, con tal pleito e condiçón que a cubrades de tella ou de colmo et a mantenades em /¹⁰ bõ rreuer, en tal maneyra como¹ non desfalesca por mýngo de bõ rreparamento.

Jten vos aforamos máys con esto que dito he húa casa que nós auemos e nos /¹¹ pertêesçe de dereyto enno dito curral de Meende, enna qual Gonçaluo¹ do Mato teuo o lagar, que parte de hũu cabo con casa de Afonso de Costêda e da outra parte con o rrío /¹² et ten as portas enno dito curral; con tal pleito et condiçón que a apostedes et rreparedes de todo o que lle feses mester, en tal maneyra como¹ non desfalesca por /¹³ mýngo de bõ rreparamento.

Et daredes ende de foro de cada hũu ano¹ a nós¹, os sobreditos, ou a nosas voses trijnta³ morauidís de moeda vella ou da moeda que /¹⁴ chaamente correr porlo tempo, por cada día de San Martino do mes de nouembro, en esta maneyra: pagaredes a mýn, o dito Pero Vaasques, de cada hũu ano¹ porlo dito día /¹⁵ de San Martino, ou a mýña voz, vijnte et quatro morauidís da dita moeda, et a nós¹, as ditas Biolante Afonso e Afonso Ares, ou aa dita mýña filla, e Beatrís Afonso ou a nosas /¹⁶ voses os seys morauidís da sobredita moeda porlo dito día de San Martino. Et do al aueredes todo esto que dito he de dízemo a Deus libre e quite⁴ de todo outro trebuto /¹⁷ et encárrego algũu.

Et he posta condiçón que se quiserdes vender, deytar, supinorar, enallear esto que dito he ou parte delo, que primejramente frontedes con elo /¹⁸ a nós¹ ou a nosas voses et noslo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algũu; et non o querendo nós ou nosas voses por ese preço /¹⁹ rreçeber, estonçe o vendede, deytade, supinorade, enalleade a atal¹ persona que seja semelláuel de vós, que aposte et rrepare as ditas casas, et page os ditos /²⁰ foros de cada hũu [ano]⁵, et cunpra e agoarde as condiçõs desta carta e cada húa delas segundo que vós soodes¹ tiúdos e obrigados de conplir. Et obligamos /²¹ todos nosos bês para vos anparar e defender a dereyto con esto que vos así aforamos como¹ dito he durante o dito tempo das ditas voses.

Et eu, /²² o dito Afonso Gonçalves, que soo¹ presente, por mýn et porla dita mýña moller, que he ausente, et porlas ditas nosas voses, así outorgo² et rreçebo en mýn et para elas /²³ as ditas casas aforadas de vós, os ditos Pero Vaasques et Biolante Afonso et Afonso Ares Cacharrón, en nome¹ da dita vosa filla, et porla dita Beatrís Afonso, /²⁴ que he ausente; et para as¹ apostar et rreparar et pagar os ditos foros de cada hũu ano¹, et conplir e

agoardar as condicións desta carta e cada húa /²⁵ delas, obrigouos a elo todos meus bñes mobles et rraýses, abidos e por auer.

Et he posto pena¹ ontre nós, as ditas partes, que qualquer⁶ de nós que /²⁶ contra esto for ou pasar et o non quiser⁴ conplir e agoardar, que perca de pena¹ aa parte agardante quinentos morauidís da sobredita moeda; et a dita pena¹ /²⁷ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito fiquen firme e valla enno tempo e voses por que he feyta.

Ffeyta a carta enna dita çidade d'Ourense, sete días /²⁸ do mes de outubro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de [m]jll⁷ e quatroçentos e quorecenta e tres anos¹.

Testimõyas que foron presentes: Gonçaluo¹ /²⁹ Rranoá, carpenteiro, e Gonçaluo Lourenço, morador enno Ribeiro de Meende, e Gonçaluo, criado do dito Martín Capelo, e outros.

Et eu, Álvaro Gonçalues, notario público da dita /³⁰ çidade d'Ourense porlo bispo et porla igreia dese lugar, a esto que sobredito he con as ditas testimõyas presente foý et o escripuý et aquí meu /³¹ nome¹ et signal¹ fiz, que he tal, en testimõyo de verdade.

[Sinal: Álvaro Gonçalues, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁷ Está escrito *njll*.

186

1445, abril, 17. Ourense (1408, febreiro, 9).

Traslado dunha carta na que o prior Gonzalo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López e a catro voces catro leiros en Santo Estevo de Untes e o foro que foi de Gonzalo Núñez. Tamén lle confirman o aforamento dun bacelo en Untes que lle fixo o prior Afonso Gómez.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 3421.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 3421.

Este he o traslado de húa carta de aforamento escripta en purgameo¹ de coyro et signada² de escriuano público, segundo por ela paresçia e se en ela contijña, da qual² o tenor² he este que se sigue:

Sábean /² quantos esta carta viren como² nós, don Gonçaluo, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do moesteyro de Santa Coonba de Naues, e o conuento do dito mōesteyro, seendo en noso cabidoo² do dito mōesteyro /³ segundo que avemos de vso e de custume, damos e outorgamos³ a foro a vós, Pero Lopes, fillo de Lopo Afonso, morador

en Palmés, que sodes presente, en vossa vida et aa quatro voses aapús vosa morte, así que vós, /⁴ en vosa vida ou a tempo de voso fignamento, nomeedes a primeyra voz *e* a primejra nomêe a *segunda* et a *segunda* nomêe a terçeyra voz, et así vaan tódaslas ditas quatro voces, húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, /⁵ que seja voz aquel ou aquela que de dereit(i)o erdar os outros vosos bêes.

Conuén a saber esto, que vos aforamos quatro leyros d'erdade que foy vjña que jasen enna flegrisía de Sant[o]⁴ Estéuño d'Untes, que son *e* pertêesçen ao dito noso /⁶ mōesteiro, os quaes soya de laurar Johán do Carril, que parten, da húa das partes², con a erdade da vestearía et, da outra parte², con a seara da dita eglleia d'Untes, et van ferir deles enno lugar⁵ da Barreda. Jten vos damos /⁷ máys a foro con esto que dito he o foro *e* erdade que foy de Gonçaluo Nunes, que parte² da húa das partes² con a cortina de Saas² *e* encabeça enna cortiña da bestearía. Aforámosvos as ditas herdades *e* foro *e* outras /⁸ quaesquer erdades *e* áruores que pertêesçan ao dito foro con todas súas entradas *e* seýdas.

Jten vos damos *e* outorgamos³ *e* rretificamos máys con esto que dito he o aforamento que vos feso Afonso Gomes, prior que fuy /⁹ deste dito noso mōesteiro, de hūu baçelo que está enna flegrisía d'Untes, segundo *e* con as condições *e* voses con que o vós ja tēedes a jur *e* a mǎao.

Aforámosvos *e* outorgámosvos³ *e* rretificamos todo esto /¹⁰ que sobredito he con todas súas entradas *e* seýdas et con todos seus dereitos *e* perteeñsças, *per* huquer que as aja *e* deuan a auer de dereit(i)o, *per* tal condjçón que chantedes de vjña en estes quatro anos² primejros sigentes os ditos /¹¹ quatro leyros de erdade et a dita leyra que fuy do dito Gonçalo² Nunes. Outrosí que chantedes enna erdade que está en Soutelo, en estes ditos quatro anos² primejros sigentes, cauadura de des ómees, ou en outra /¹² erdade que y esteuer que seja monte brauo, et cubrades casa algũa⁶, se a y ouuer, do dito foro que fuy do dito Gonçalo Nunes. Et as ditas erdades así chantadas de vjña, que elas *e* tódaslas outras que perteeesçen /¹³ ao dito aforamento que as lauredes *e* paredes ben, en tal maneyra que non desfalescan *per* mǎngo de lauor *e* de bõ paramento.

Et dedes ende de foro en cada ũu ano² ao dito mōesteiro et a nós en seu nome /¹⁴ vós, o dito Pero Lopes, en vossa vida, a quinta parte² do vjño et da conposta que Deus der ennas ditas erdades; et despois de vosa morte, as ditas vosas voces que den a quarta parte² do dito vjño et conposta /¹⁵ que Deus en elas der, he a saber, a conposta enna vjña *e* o vjño no lagar⁷, todo *per* moordomo do mōesteiro, ao qual² proueerdes de comer *e* de beber cumunalmente en quanto collerdes a dita noujdade. /¹⁶ Et mays daredes por *dereytura* en cada ũu ano² porla froyta do dito lugar⁵, por día de San Martiño do mes de nouenbro, tres *morauidis* de djneyros blancos ou a estimacón deles enna moeda⁸ que correr *perlo* tempo. Et do /¹⁷ al que ajades todo esto que dito he de dízimo a Deus ljures *e* quites de todo outro embargo *e* encargo algũu. Et seredes vasalo seruente *e* obedjente do dito mōesteiro *e* priores del.

Et se quiserdes vender, /¹⁸ deytar ou supjñorar esto que dito he ou parte² delo, que primejramente frontedes con elo ao dito mōesteiro et llo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algũu⁹; et nomno querendo o dito /¹⁹ mōesteiro por ese preço rreçeber, entón o vendede, deytade ou supjñorad[e]¹⁰ a atal persõa que seja

semelláuel de vós, que laure *e* pare ben et page os ditos foros en cada ùu ano² ao dito mōesteiro, *segundo* vós /²⁰ sodes tjúdo *e* obrigado, pero que non seja caualeiro nen escudeyro nen dona nen donzela nen ome² poderoso nen de tras muro. Et non laurando *e* parando ben esto que dito he, o moesteiro sobredito o posa /²¹ rreçeber. Et obligamos os bēes do dito mōesteiro, espirtuás *e* temporaes, avidos *e* por aver, para vos anparar *e* defender a dereito enno dito tempo con esto que vos así damos a foro como² dito he.

Et eu, o dito /²² Pero Lopes, que sōo presente, por mjn *e* porlas ditas voces, así o outorgo³ *e* rreçebo en mjn as ditas erdades *e* foros *e* cousas sobreditas a foro de vós, o dito prior *e* conuento, perla maneyra *e* condições sobre/²³ditas; et para chantar de vjña as ditas erdades *e* monte, *e* cubrir a dita casa, se a y ouuer, *e* pagar os ditos foros en cada ùu ano² ao dito mōesteyro, *e* conprir *e* aguardar as condições desta carta *e* cada húa /²⁴ delas, obljo todos meus bēes mobles *e* rraýses, aujdos *e* por auer.

Quen¹¹ este pl[e]yto¹⁰ britar, peyte aa outra parte² duzentos morauidís da dita moeda⁸ et, a dita pena pagada ou non, esta carta *e* afora/²⁵mento sobredito *e* cousas en el contjúdas fiquen firmes *e* valedairas enno dito tempo.

Feita a carta enno dito mōesteiro, noue días do mes de febreiro, ano² do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll /²⁶ et quatroçentos *e* oyto anos².

Testemōyas que foron presentes: frey Juan, frade do dito mōesteiro, *e* Juan do Tellado et Afonso Paradela, ómces do dito prior, *e* Juan Ferrnandes, pedreiro, morador en Ourense.

Et eu, Lopo Peres, notario público /²⁷ jurado ennos coutos *e* termjos do mōesteyro de Santa Coonba de Naues porlo prior do dito mōesteiro, que a esto que dito he presente foý con as ditas testemōyas *e* o escriuý, et en esta carta que delo dey ao dito Pero Lopes /²⁸ meu nome² *e* meu signal² aquí fis, que tal he, en testimoyo de verdade.

Lopo Peres, notario.

Ffeito *e* sacado foy este dito traslado da sobredita carta original do dito Pero Lopes enna çidade d'Ourense, /²⁹ des *e* sete días do mes de abril do ano² do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos et quarenta *e* çinquo anos².

Testemōyas que foron presentes, que viron leer *e* conçertar esta dita carta con a dita /³⁰ carta original: Juan Telo, notario da dita çibdade, *e* Afonso Vello, alfay[a]te¹².

Et a qual eu, Juan Paas², notario público da dita çibdade porlo obispo *e* porla egleia dese lugar⁵, ben *e* fielmente a escriuý /³¹ *e* conçertey con os ditos testigos perante eles et, a rrogo *e* pedjmento do dito Pero Lopes, meu nome² *e* signal² aquí fis en testemoyo de verdade, que tal he.

[Signal: Johán Páaz², notario].

¹ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Está escrito *ste*.

⁵ Está escrito *lug^ar*.

⁶ Está escrito *algn^a*.

⁷ Está escrito *lag^ar*.

⁸ Está escrito *mon^a*.

⁹ Está escrito *alg^o*.

¹⁰ Falta o *e*.

¹¹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹² Falta o *a*.

187

1445, decembro, 30.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Inés Pérez e a todas as súas voces as leiras da Chavecela, de Entre Congostras coas Barreiras e do Porto.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4254.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4254.

REF. DURO, *Naves*, 157.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento dese /² meesimo lugar, seendo juntados en noso cabídeo segundo avemos de vso e de custume de se faser, tan solamente por vso dos fructos e máys non², damos e outorgamos³, afo/³ramos a vós, Iohán de Castela, morador enna aldea de Tarascón, que estades presente, e a Ynés Peres, vosa moller, que non está presente, et a todas vosas voses e súas para todo senpre, conuén /⁴ a saber, que vos aforamos a leyra da Chavezela e a outra leyra d'Onre Congostas con As Barreiras e a leyra do Porto, segundo que as trajedes a jur e a mãao.

Aforámosvos as ditas leyras de/⁵suso declaradas con todas súas entradas e seydas et con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer⁴ que os ajan et deuan a auer de dereito, per tal condición que as chantedes e ontrechantedes e as la/⁶bredas e paredes ben, en tal maneyra que non desfalescan per mýngo de lauor et de bõ paramento, et nos deades de foro en cada ñu ano¹ a nós e a nosos suçesores por cada⁵ día de Natal /⁷ duzentos e treze morauidís de moeda⁶ vella et dúas brancas, contando branca en tres djneyros, ou súa estimación enna moeda⁶ que chaamente correr perlo tenpo. Et do al que as ajades de dísemo a Deus ljures e quites /⁸ de todo outro trebuto e encargo algũu.

Et se vós ou vosas voces quiserdes⁷ vender, deytar ou supjñorar as ditas tres leyras de vjñas, que primeyramente frontedes con elas a nós, o dito /⁹ prior, ou a nosos suçesores et noslas deades porlo justo preçio que vos outro por elas der ante que a outro algũu. Et nonnas querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón as vendede, deytade¹ /¹⁰ ou supjñorade a atal persona que seja vosa semelláuel, que as chante e ontrechante e as laure e pare ben, e nos page en cada ñu ano¹ ou aos ditos nosos suçesores os ditos duseutos et /¹¹ trese morauidís da dita moeda⁶ et dúas brancas, et cunpra et aguarde as condições desta

carta et cada húa delas, pero que non seja caualeiro nen escudeiro nen dona nen donsela nen home de trass /¹² muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes vnjuersario per elo nen trebuto njnhũu a outra eglleia nen mōesteiro algũu.

Et seredes vós e vosas voses vasalos seruentes e obedjentes ao dito mōesteyro /¹³ |Cruz|⁸ con este dito foro. E se fordes yngratos e descoñosçidos con este dito foro ao dito mōesteiro et priores del, que entón o posan rreçeber sen outro enbargo algũu; et vós esto conprindo e aguardando, /¹⁴ obrigamos os bẽes do dito mōesteiro a vos defender a dereito.

Et eu, o dito Iohán de Castela, que sōo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nosas /¹⁵ vozes, así outorgo³ e rreçebo en mjn as ditas leyras de vjñas desuso declaradas aforadas de vós, o dito prior e conuento, perla maneyra e condições que ditas son; e para as chantar e ontrechantar /¹⁶ e as laurar e parar ben, e vos pagar a vós e a vosos suçesores en cada ũu ano¹ porlo dito día de Natal os ditos dusesos e treze morauidís et dúas brancas da dita moeda⁶ ou súa esti/¹⁷maçón, et conprir et aguardar as condições desta carta e cada húa delas, obrigo a elo todos meus bẽes mobles e rrayzes, avidos e por aver.

Et he posto e outorgado³ pena¹ entre /¹⁸ nós, as ditas partes, que qualquer⁴ de nós que contra esta carta e aforamento sobredito for ou pasar, que peyte aa parte¹ aguardante que o conplir e aguardar quiser⁷ por nome¹ de pena¹ dusesos /¹⁹ morauidís de boa moeda⁶. Et a dita pena¹ pagada ou non⁹, esta carta e aforamento sobredito¹ e as cousas en el contjúdadas fiquen firmes e vallan para senpre. Et esta carta non valla saluo /²⁰ se for firmada de noso nome.

Ffeyta a carta de aforamento dentro enno dito mōesteyro a trijnta¹⁰ días do mes de desenbro, ano do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll /²¹ et quatroçentos e quareenta e seys anos¹.

Testemõyas que foron presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mōesteyro, e Pero Lopes de Rramjrãas e Afomso de Perafita e Johán de Penjn, vasalos /²² e criados do dito prior, e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público¹ da çidade d'Ourense¹ porlo obispo e porla eglesia dese lugar¹¹, e notario do dito mōesteyro porlo dito prior e conuento, a esto /²³ que dito he con as ditas testemõyas presente foý e o escriuý et aquí meu nome¹ e signal¹ aquí⁷ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Johán Páaz, notario|.

|Sinatura: Aryas, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O o está corrixido.

³ Leva or na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Escribiu primeiro *cadia* e logo corrixiu en *cada*.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ Está na marxe.

⁹ O o vai escrito sobre *e*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

¹¹ Está escrito *lug^{er}*.

188

1445, decembro, 30.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo do Pombal, á súa muller Inés González e a todas as súas voces a leira das Batocas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4255.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4255.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do /² mōesteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesimo lugar, seendo ju[n]tados² en noso cabídeo¹ *per tangemento* de canpãa, *segundo* /³ que o avemos de vso *e* de custume de nos ajuntar et faser noso cabídeo¹, damos et outorgamos³ a foro a vós, Gonçaluo do Poonbal, /⁴ que estades presente, et a vosa muller Ynés Gonçalues, que non está presente, moradores enna aldea de Tarascón, et a todas vossas voces /⁵ et súas *para* todo senpre, conuén a saber, que vos aforo a leyra das Batocas *con* súa vjña et erdade, *segundo* que a trajedes a jur *e* a m̃ao.

/⁶ Aforámosvos esto que dito he *con* todas súas entradas et seýdas et *con* todos seus dereitos et perteenças *per* onde *quer*⁴ que os aja et deua /⁷ a auer de dereit(i)o, *per* tal condiçón que lauredes, apostedes et rreparedes⁵ a dita erdade *e* vjña, en tal maneyra como¹ non desfalesca *per* m̃ngo⁸ de lauor *e* de b̃o paramento, et nos deades ende de foro en cada ñu ano¹, a nós *e* aos priores que perlo tenpo foren do dito moesteiro, çento *e* /⁹ seys *morauidís* de moeda⁶ vella, contando branca en tres djneyros, por día de San Martino⁷, ou a estimaçón del[e]s⁸ enna moeda⁶ que chaamente correr perlo tenpo.

Et do al que o /¹⁰ ajades todo de dísemo a Deus ljure et *quite*⁹ de todo outro trebuto et encargo algũu, saluo avéndoa de vender, deytar ou supñorar, que /¹¹ nós sejamos ante frontados porque o ajamos porlo justo preçio que outro por elo der ante que a outro algũu¹⁰, queréndoa nós; et nonna querendo, /¹² que entón a posades vender, deytar ou supñorar a semelláuel persona¹ de vós *per* que ajamos todo o noso et que faça, cunpra *e* pague /¹³ os ditos *morauidís*, pero que non seja caualeyro nen escudeyro, dona nen donzela nen ome¹ de tras muro nen rreligiosa persona¹. Outrosý que /¹⁴ non façades *per* ela manda nen anjuerssario a outra egleia nen santoario algũu, saluo a nós *e* a nosos suçesores. Et non conprindo *e* aguardan/¹⁵ do vós todo asý, que percades este aforamento et que nós, *per* nosa propia autoridade, o posamos rreçeber *para* o¹¹ dito moesteyro. /¹⁶ Outrosí que esta carta seja firmada de noso nome¹, en outra maneyra que non valla. Et obrigamos tódoslos b̃es do dito noso /¹⁷ mōesteiro *para* vos anparar *e* defender *con* elo a dereit(i)o.

Et eu, o dito Gonçaluo do Poonbal, que s̃o presente, por m̃n *e* porla dita /¹⁸ m̃ña muller, que non he presente, et porlas ditas nossas voces, asý outorgo³ et rreçebo en m̃n a

dita leyra d'erdade /¹⁹ et vñña aforada de vós, o dito prior et conuento, perla maneyra et condições que ditas son; et para o todo asý tẽer e conprir e /²⁰ aguardar, segundo et enna maneyra que desuso he dito et declarado, obrigo todos meus bẽes mobles et rraýses, aujdos e /²¹ por auer.

Et qualquer¹² de nós, as ditas partes¹, que contra esto quiser yr ou passar et o non conprir e aguardar, que peyte aa /²² parte¹ aguardante por nome¹ de pena¹, pustura et jnterese dusentos morauidis de boa moeda⁶; a qual¹ pena¹ qer seja ou non, todavía esta carta et /²³ aforamento sobredito fique firme et valla para senpre.

Feyta a carta enno dito mõeiteiro, trijnta¹³ días do mes de dezenbro do ano¹ do naçemento /²⁴ do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et quareenta e seys anos¹.

Testemõyas que foron presentes: frey Pero de Veer¹, monje do dito moesteyro; /²⁵ Pero Lopes de Rramyrães et Afonso de Perafita et Juan de Penjn e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense por/²⁶lo obispo et porla egleia desse lugar, et notario público¹ do dito moesteiro porlo dito prior et conuento, a esto que dito he con as ditas testemõyas pressente /²⁷ foý e o escriuý et aquí meu nome¹ et signal¹ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ O texto “por día de San Martino” aparece no final de documento cunha cruz de chamada que remite a este lugar.

⁸ Falta o *e*.

⁹ Leva a abreviatura de *que*.

¹⁰ Está escrito *algn^o*.

¹¹ Está corrixido.

¹² A primeira sílaba leva un trazo sobreposto e a abreviatura de *que* ten o valor de *qu*.

¹³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

1446, febreiro, 8.

O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Ramuín, á súa muller Costanza Núñez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4241.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4241.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Ares de Moreira, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento dese meesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo¹ *per tangemento* de canpãa, *segundo* que o avemos de vso et de custume de nos ajuntar a faser noso /² cabídeo¹, damos *e* outorgamos², aforamos a vós, Gómez de Rramoýn, mercador, viziño et morador enna çidade d'Ourense, que estades presente, et a vosa muller Costança Nunes, que *non* está presente, en vosas vidas de anbos *e* dous, *e* a dez voces despois da morte do pustromeiro de vós, así que a primejra voz nomēe a *segunda* *e* a *segunda* nomēe /³ a terçeyra et a terçeyra nomēe a quarta et a quarta nomēe a quinta et a quinta nomēe a sexta, et así vaan tódaslas ditas voces húa pus outra suçessiue; et *non* see[n]do³ nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aquela que de dereito erdar os bēes do pustromeiro de vós.

Conuén a saber, que vos aforamos húa leyra de vjña et erdade que jas en térmjño de /⁴ Bugijs¹, a qual¹ fuy de Álvaro Ferreiro, a que Deus perdoe, et de súa moller Costança Gonçalues; a qual¹ parte¹, da húa parte, *con* vjña que ora *ten e* labra Diego Lopes do Campo, foreira ao mōesteiro de San Pero de Rocas, et, da outra parte, *con* vjña que ora *ten e* labra Ares de Porto Marín, foreira ao dito noso mōesteiro, et en çima como¹ topa enno camjño /⁵ que vay da ponte da Looña *para* a Batondeira et en fondo como¹ fere enno rrío do Myño. A qual¹ dita vjña vos vendeu a dita Costança Gonçalues *para* pagar⁴ as déuedas do dito seu marido *e* súas, *con* a qual nós *e* noso procurador fomos frontado[s]⁵ *para* que a ouuesemos *e* remisemos porlo justo preçio, *con* a qual o dito noso pro/⁶curador se deu por frontado, a qual¹ nós rretificamos *e* consintimos en ela.

Aforámosvos a dita leyra d'erdade *e* vjña desuso demarcada *con* a bosa parte da testeira do rrío do Myno *con* todas súas entradas *e* seýdas *e* *con* todos seus dereitos *e* perteenças, *per* honde quer⁶ que os aja *e* deua auer de dereito, *per* tal /⁷ condiçón que a chantedes *e* ontrechantedes *per* onde lle feses mester et, ela chantada, que a labredes *e* paredes ben, en tal maneyra que *non* desfalesca *per* mjngo de lauor *e* de bõo paramento, et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós *e* aos priores que foren do dito moesteiro, a oytaua parte de todo o vjño *e* conposta que Deus en /⁸ ela der, a conposta enna vjña *e* o vjño enno lagar; a qual¹ noujdade colleredes *per* ollo de noso ome¹ *e* de nosos suçesores, ao qual proueerdes de comer *e* de beber cumunalmente mentre a dita novidade collerdes.

Et do al averla edes de dísemo a Deus ljure *e* quite de todo outro trebuto *e* encargo algũ⁷, saluo avén/⁹doa de vender, deytar ou supjnorar, que nós sejamos ante frontados porque a ajamos porlo justo preçio que outro por ela der ante que a outro algũ⁷, queréndoa nós; et nonna querendo, entón a posades vender, deytar ou supjnorar a semelláuel persona¹ de vós *para* que ajamos todo o noso *e* faça, cunpra *e* page todo o de/¹⁰suso declarado *segundo* que vós sodes obrigado, pero que *non* seja caualeiro nen escodeiro, dona nen donsela nen home de tras muro nen rreligiosa persona¹. Outrosí que *non* façades *per* ela manda nen anjuerssario a outra egleia nen santoario algũ⁷, saluo a nós *e* a nosos suçesores. *E non* o conprindo *e* aguardando vós todo así, que *per*/¹¹caades este aforamento et que nós, *per* nosa propia autoridade, o posamos rreçeber *para* o dito mōesteiro. Outrosí que

esta carta seja firmada de noso nome¹ et en outra maneyra que non valla. Et obligamos tódolos bñes do dito noso mōesteiro para vos anparar e defender con elo a dereito.

Et eu, o dito Gomes de Rramoñn, que sño presente, /¹² por mñn e porla dita mñña moller, que non he presente, et porlas ditas nosas voses, así outorgo² e rreçebo en mñn a dita leira de vñña et erdade aforada de vñs, o dito prior; et para o todo así conprir e teer e aguardar, segundo e enna maneyra que desuso he dito e declarado, oblgo todos meus bñes móbles e raýses, /¹³ aujdos e por auer.

Et qualquer⁶ de nñs, as ditas partes¹, que contra esto quiser yr ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte aa parte aguardante por nome¹ de pena, pustura e jnterese dusentos morauidís de boa moeda⁸; a qual pena quer seja ou non, todavía esta carta e aforamento sobredito fique firme e valla enno dito tempo.

Feyta a carta enno /¹⁴ dito mōesteiro de Santa Coonba, oyto días do mes de febreiro, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et quareenta e seys anos¹.

Testemñyas que foron presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mōesteyro, e Durán e Afonso de Perafita e Namorante, criados do dito prior, e Benjto, criado de mñn, notario.

Et eu, Iohán /¹⁵ Paas¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla egleia dese lugar, e notario do dito mōesteyro porlo prior e conbento do dito moesteiro, a esto que dito he con as ditas testemñyas presente ffoý e o escriuý e aquí meu nome¹ e sygnal¹ fñis en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Paas¹, notario].

[Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Falta o *n*.

⁴ Está escrito *pag^ar*.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁷ Está escrito *algn^o*.

⁸ Está escrito *mon^a*.

190

1446, marzo, 27. Capela de Santo Antonio do mosteiro de San Francisco de Ourense (1431, xaneiro, 3. Capela de Santa Catarina da igrexa de Santiago de Compostela / 1428, novembro, 1. Roma / 1283, xaneiro, 18. Civitavecchia / 1414, xullo, 15. Velle / 1445, febreiro, 16. Convento de San Francisco de Astorga)

O peleteiro Gonzalo Pérez da Silva, como procurador do gardián Ares de Pesqueiras e do convento do mosteiro de San Francisco de Ourense, afora ao notario Diego Díaz e ás súas voces os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento aos franciscanos de Ourense, polo tempo e voces que este os tiña.

Inclúense os seguintes documentos: un traslado da bula do papa Martiño V que confirma a bula de Martiño IV pola que se autoriza aos franciscanos a posuír bens recibidos en doazón; o testamento de Álvaro Gómez Solleiro; unha carta de frei Felipe de Astorga, doutor en teoloxía e ministro dos Frades Menores na provincia de Santiago, pola que autoriza ao gardián e ao convento do mosteiro de San Francisco de Ourense a nomear procuradores; un poder outorgado por Ares de Pesqueiras, doutor e gardián do mosteiro de San Francisco de Ourense, e polo convento dese mosteiro, polo que nomean procurador ao seu peleteiro Gonzalo Pérez da Silva para que afore a Diego Díaz os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento ao mosteiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras I, 10.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 1303.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 173, n. 16; 358-359, n. 14; 317 e 360, n. 32; 369, n. 156; 370, n. 167; 335-336 e 373, n. 207.

In nomjne Domjnj, amen. Anno a natiuitate Ejusdem mjllessimo quadragintessimo tricessimo primo, tricessima vero die menssis januarij. In presencia mei, notarij publici jurati, et testium jnfrascriptorum, coram venerabili discreto viro domjno Pascasio Egidij, jn decretis bacha/²llario(s), canonjco conpostollano necnon jn curia seu auditorio reuerendissimj in Christo patris [et]¹ domjni dompnj Luppi de Mendoça, diujna proujdencia et appostollice seddis gratia archiepiscopi conpostollanj, judice seu officiale, perssonaliter constitutus reuerendus et rreligiosissimus dominus frater Lupus Cachaça, sacre /³ pagine florentissimus ac elloquentissimus magister necnon proujncie Sancti Jacobi Ordinis Mjnorum Fratrum mjinster, eidem judici seu officiallj quasdam litteras domjni nostrj pape Martinj quinti, scriptas in pergamẽo inpendenci cun fillis sericis diuerssi coloris more rromane curie bullatas, non rasas, non cancellatas, non viciosas nec in aliqua /⁴ suj parte suspectosas², ssed omnj prorsus suspeccione et vicio carentes, jntimauit et cum debita reuerencia presentauit; quarum quidem litterarum tenor sequitur in hec uerba:

Martjnus, episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Amabiles fructus quos sacer Ordo Fratrum Mjnorum [...]omerium³ quoddam diuina manu /⁵ consitum jn agro mjllitantis ecclesie jn ubertate produxit hactenus et producit assidue ad odorem suaujtatis in omnem terram ex fructuosis operibus, dicti Ordinis professor continuo prodeuntem in nostre considerationis speculam adducentes, de statu prefacti Ordinis prospere conseruando, ut felicibus semper successibus augeatur, solícite /⁶ cogitare nos conuenit et ad ea paternjs studijs jntendere, per que professores ipsi ab eo terrenis et secularibus curis releuati, jn humjlitatis spiritu et contemplacionis suaujtate, sincerius et qujecius possint Altissimo stimularj. Dudum siquidem felicis recordacionis Martinj pape IIIJ^{or}, predecessoris nostri, littere emanarunt tenoris subssequentis:

/⁷ Martjnus, episcopus, seruus seruorum Dei, dilectis filijs generali et proujncialibus mjinjstris ac custodibus vnjversis Ordinis Fratrum Minorum, salutem et appostollicam benedictionem.

Exultantes jn *Domino* quod sacri nostri Ordinis professores in Dei beneplacitis confirmati promptitudinem deuotionis et operis illius student jmjrtari uestigia ejusque vi⁸ias (*sic*) summo opere custodire qui, descendens a patre lumjnum et seruj formam accipiens, Se jn laudis sacrificium placabiliter hostiam jnmolant⁴, cogitare jnducimur honesta remedia quibus dicti Ord[in]is⁵ pura obseruancia jn suj vigore obsseruetur jdemque fratres, qui pro nulla re temporali possunt jn iudicio experiri, exclusis quibuslibet sollicitu⁹dinjbis, ljberius et quiecuis diuinis vacent obsequijs, et offerencium, donancium, concedencium aut in vltima voluntate relinquencium Ordinij predicto uel fratribus eiusdem Ordinis aliquid propter Dominj pia intencio non fraudetur.

Sicque nos, solitudine qua predictus Ordo pro suis nescessitatibus, quotiens jngrueret, nescessitas uel valitas suaderet, recur[r]e¹⁰re⁶ ad romanam ecclesiam cogeretur, ad quam omnium rerum mobilium et jnmobilium quibus fratres vti possunt ius, proprietas et domjnjum nullo modo spectat; pensata jncomoditate uel difficultate vocius que per hoc digerj posset fratribus supradictis benignius, jndulgentes et volentes quoque heredum et executorum negligecijs obuierent fra¹¹tres, secundum modos licitos et congruos ipsi Ordinij relictis sibi jn testamentis helemosnijs non fraudetur, ac sperantes quod hijs que pro statu prospero dicti Ordinis agenda fuerint⁷ per nos eo saluberrius et vtillius consolletur quo maior fueritis in hac parte actoritate munjti discretionj uestre, de qua plenam in *Domino* fiduciam obtinemus; /¹² speciales personas per uos taliter nominatas in hijs admjnistracionem legitimam et generalem et liberam gerere, et ipsos ueros et legitimos admjnistratores, yconomos, syndicos et auctores esse de plenitudine potestatis presencium actoritate constituendo, decreujmus quj res nominatas et rerum preditarum prescium et predictas helemosinas nomine dicte ecclesie /¹³ recipiant per eosdem in fratrum ipsorum vtilitates, prout eis licet ex regula uel declaracione regule conuertenda sicut et quando a te, fili, generalis et singulis alijs vestrum jn prouincia uel custodia sibi directe uel ab eisdem fratribus de assensu uestro exstiterint requisici. Ac eodem persone petendi, exigendj, recipiendi, alienandi, /¹⁴ predictam transigendi quoque et paciscendi, conueniendi, compromjtendi, remjtendi, refutandi, quitacionem faciendi, agendi et defendendi, ac in animas eorum de calumpnja et ueritate dicenda, jurandi et cuiuslibet alterius generjs iuramentum prestandi cum illis et contra illos qui huiusmodj res mobiles et jnmobiles ac precium /¹⁵ earum uel relictas helemosinas fratribus jn testamentis ocuparent uel violenter auferent siue contra uoluntatem fratrum quomodolibet detinerent, et generaliter in omjnibus causio pro rebus et locis huiusmodj ad ecclesiam ipsam expectantibus ipsorum fratrum vsuj concessis necnon pro jnmunjtatibus, libertatibus et iuribus ac /¹⁶ priujlegijs et indulgencijs eorumdem sine cuiuslibet sacerdacionis et capcionis honore, plenam, generalem⁸ et liberam habeant auctoritatem apostolicam jn iudicio et extra iudicium potestatem. Reuocandi quoque perssonas easdem et earum quamlibet ac alias eis subrogandi uel nominandi per supradictum modum nominacionis quociens opportunum /¹⁷ fuerit, qui eandem in predictis uel simjlem habeant potestatem plenam et liberam concedimus actoritate presencium facultatem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis et constitutionis infringere uel ei ausu temerario contrayre. Siquis autem hoc atemptare

presumpserit, indignacionem /¹⁸ omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, se noverit incurssurum.

Datum apud Urbem Veterem, XV kalendarum februarii, pontificatus nostri anno secundo.

Dum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte monachorum, custodum et fratrum preditorum, petitio continebat licet ipsi ex litteris et concessione /¹⁹ prefatis magnum quomodo quo puram in ipso Ordine observanciam tenere et quicquid divinis officiis ac contemplationi vacare valerent se consequi reportareque posse prospiciant ipsi, tamen pie memorie Iohannis pape XXII, etiam predecessoris nostri, in constitutione que incipit "Ad conditorem"⁹ et per quam monachis, custodibus et fratribus /²⁰ predictis ne litteris et concessione prefatis sine apostolice sedis speciali licencia videntur inter cetera prohibetur, obstante se litteris et concessione predictis sine conscientiarum scrupulo licite ut non posse formidant licencia huiusmodi de super non obtenta, pro parte monachorum, custodum et fratrum preditorum nobis fuit humiliter supplicatum²¹ ut super hijs eis et eorum statui et commodatibus paternaliter providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, ex premjssis et certis alijs causis animum nostrum mouentibus huiusmodi supplicationibus inclinati, volumus et auctoritate apostolica tenore presencium monachis, custodibus et fratribus predictis concedimus quod ipsi /²² et eorum singuli litteris predictis ac omnibus in eis contentis libere et licite ut valeant tandiu et quousque per sedem predictam aliud in premjssis eidem Ordini vtilius fuerit ordinatum, non obstantibus premjssis et alijs quibuscumque apostolicis constitutionibus ceterisque contrarijs quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat²³ hanc paginam nostre concessionis et voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, se noverit incurssurum.

Datum Rome apud Santos Apostolos kalendas novembris, pontificatus nostri anno vn/²⁴decimo.

Stephanus Garnerij.

Quibus quidem litteris intimatis et presentatis ut premitur meliori modo et forma quibus potuit et de jure debuit, ipsdem magister monasterique, pro et nomine monasteriorum dicte sue provincie et cujuslibet eorum, ab eodem officiali seu iudice petijt et eundem cum instancia debita requisivit eiusdem /²⁵ benignum et mercenarium officium implorando quod ex quo cum dicte littere apostolice necnon indultum contemptum in eisdem incendio, aquarum inundacione vel flumine, raptu latronum, insidijs seu hostium caliditate possunt deleri, aboleri, perdi et etiam periri quod absit vel etiam in nonnullis alijs casibus emergentibus quibus ne/²⁶scesse et etiam vtile monasterijs dicte provincie et eorum cuilibet opporueret et incumberet predictarum litterarum et indulti huiusmodi beneficio uti et patrocinio se tueri, unde quia nimis sumptuosum laboriosumque esset prefatis monasterijs et religiosis eorundem laborando discurrere per dictam provinciam in incerta²⁷ ad

habendum et recuperandum dictas litteras et *jndultum* prefactum maxime cum sint vnite et singulares jn tota proujncia conpostollana; qua propter, *isdem* judex et officialis *michi*, notario presenti, mandaret et juberet quatenus litteras et prefactum *jndultum* de uerbo ad verbum fideliter transferre et copiare ueraciter, copiare, *procu*²⁸*rare* et copiam seu transsumptum huiusmodj per me sit scriptum, sumptum et copiatum, de meo signo signarem et ex jnde publicum uel publica *jnstrumentum* conficerem vnum, duo uel plura, et gardiano custodi et gardianis custodibus *monasteriorum* dicte proujncie uel cujuslibet eorum seu procuratoribus suis uel alicuj eorumdem, cum ad illud ²⁹per preditos seu aliquem eorum sin uel fuerin requisitus, sic signatum et auctenticatum darem seu presentarem. Et quod *isdem* judex transsumptis seu copijs, per me transumptis copiatjs et cum uero originalli collactis et ueraciter concordatis, decretum et actoritatem suam ordinariam jnterponeret quatenus dictum *jnstrumentum* ³⁰seu *jnstrumenta* sicut premjtitur *sollempnjzatum* seu *solempnjzata* et ex proprio originali *dictarum litterarum extractum* seu *extracta*, copiatum uel copiat, publicum seu publica, per omnia et in omnibus habetur uel habentur et plenam fidem sicut proprium originale facerent et exhiberent in iudicio uel extra.

Prefactus ³¹nempe judex seu officialis, visis et diligenter jnspectis predictis litteris, actendens petitionem prefacti domjn Luppj, reuerendi magistri necnon mjnstri dicte proujncie Sancti Jacobi, fore justam et consonan racionj, decreuit dixitque et uerbo tenus declarauit quod cum predite littere non viderentur nec apparerent viciose, rase nec ³²cancellate, et quod prima facie videbantur carentes omnj vicio et suspicione et bullate de vera bulla *dominj* nostri pape secundum morem romane curie, jdeoque mandabat et *etiam* mandauit et expresse jnju[n]xit⁹ *michi*, notario jnfrascripto, quod predictas litteras et *jndultum* seu contemptum in *eisdem* transfferem et fideliter copiare, et ex transsumpto² seu co³³pia, cun proprio originali ueraciter concordato seu collato, vnum, duo uel plura *jnstrumentum* seu *jnstrumenta*, meo signo consueto signatum uel signata conficerem vt actu petitione, et in summe huiusmodj cuj seu quibus *jnstrumento* uel *jnstrumentis* confecto uel confectis ut premjtitur, *jsdem* judex seu officialis, ex nunc ³⁴prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc, ex suo officio decretum et actoritatem jnterposuit ordinatam, decernens et jubensque ditum seu dita *jnstrumenta* sic confectum uel confecta fore publicum vel publica, auctenticum uel auctentica, et quod, *tam* in iudicio *quam* extra, plenam facerent fidem ipsa uel quodlibet eorum sicut et proprium orjginalle ³⁵et per inde habetur atque habentur jn omnjbus et per omnia sicut et ipsum originale prefactum. Addens preterea et jubens quod predictum *jnstrumentum* seu *jnstrumenta* confectum uel confecta et auctenticatum uel auctenticata ut premjtitur dicte proujncie *monasteriorum* gardiano uel gardianis, custodi seu custodi³⁶bus uel procuratoribus suis tociens quociens² *eisdem* uel eorum cuilibet opus esset darem procurarem primjtus *michi* soluto sellario conpetenti de quibus omnibus singulis, predictus reuerendus magister et prefactus mjnster, pro et nomine dite sue proujncie *monasteriorum* et eorum cujuslibet, pecijt testimonjum seu testimonja vnum, ³⁷duo uel plura ad conseruacionem suj et jurium premissorum.

Acta dicta petita, facta, decreta et jusa fuerunt omnia premjssa et quodlibet eorumdem jn eclesia conpostellana uerssus capellan Sancte Katerine, coram et prefactum dominum iudicem seu officialem, anno, mensse, die quibus supra.

Presentibus venera³⁸bilibus et discretis viris Manuele Alfonsi, canonjco conpostollano; Johanne Fernandj Sancti Jullianj de Malpiqua; Gundissaluo de Medjn, clerico Sanctj Andree de Lesta, *eclesiarum* parrochialium rectoribus; Alfonso do Talo, notario (notario); Johanne Roderici, hostiario dicte conpostellane /³⁹ *eclesie*; testibus ad premjssa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego, Johannes de Casteenda², canonjcus dicte *eclesie* conpostollane, publicus notarius juratus pro *eclesia* conpostollana, *predictarum* *litterarum* *apostollicarum* exhibicioni, jusionj, jnspeccionj et actoritatis jnterposicionj ac premjssis omnibus alijs et singulis dum sic/⁴⁰ut premjtitur dicerentur, agerentur et fierent per prefactum domjnum judicem seu officialem, vna cum prenomina²tis testibus, presens fuj eaque omnia et singula sic vidi et audiuj, et ideo presens transumptum seu publicum jnstrumentum ex inde confeci et per alium, alijs ocupatis negocijs, scripsi feci et in hanc publicam formam red/⁴¹degi hicque me manu propria subscripsi et signum meum consuetum apposuj, requisitus et rogatus, jn testimonjum premjssorum.

Eno nome de Deus, amen. Sábean quantos esta carta de testamento viren que eu, Áluaro Gómez Soolleiro, fillo de Afonso Gomes Soolleiro² et de /⁴² María Gonçalves do Mato, súa muller que foy, jazendo doente de doença en meu corpo et avendo todo meu siso et entendemento conprido, qual voontade foy de Deus de me dar, et temendo a morte, que he cousa natural que njnhún non pode escusar, por tal que despois de mjna morte non aja contenda /⁴³nen desaujença sobre meus bêes et mjña fazenda fique hordenada, faço meu testamento e mjña postrumeyra voontade, valedeyro para senpre, en esta maneyra.

Primeyramente mando a mjña alma ao meu señor Ihesu Cristo, que a conprou porlo seu preçioso sangue, et rrogo aa súa madre Vir/⁴⁴gen María et a tódoslos santos e santas da corte do Çeo² que sejan meus abogados et lle rrogen por mjn que me perdõe os meus pecados et me aja rremijmento a mjña alma. Et mando enterrar meu corpo na costra de Sant² Martiño, onde jaz a dita mjña madre María Gonçalves. Et mando que se despen/⁴⁵da e gaste en mjña sepultura quanta çera e pano² e oferta e viandas de comer et outras cousas neçessarias que meu conpridor vir que conple e for necesario en meu enterramento. Et mando que me metan en húa atóude. Jten mando que digan por mjña alma o día que me enterraren trijnta¹⁰ mjsas /⁴⁶e quinze salteiros. Jten mando aa capela de Santa Oufêmea² para senpre seys morauidís porlo meu terreo de su A Fonte do Bispo, et os capelâas que porlo tempo foren² que digan cada ano² húa mjsa no altar de Santa Oufêmea², en outro día de Sant² Johán² Baptista, porla mjna alma e dos ditos meus padre e madre et daqueles a que /⁴⁷somos tjúdos, et vaan sobre mjña sepultura con ágoa² sagrada dizer hun rresponso. Jten mando que digan por mjña alma e dos ditos meus padre e madre e daqueles a que somos tjúdos, despois de meu enterramento, çinquo trijntanarios¹⁰ de mjsas. Et mando que me terçen tres vezes no ano² et mando para /⁴⁸cada terço trynta⁷ morauidís. Jten mando aos² lazerados da Casa de San Lázero da çibdade d'Ourense vijnte morauidís. Jten mando que den aa iglleia de Velle, en esta noujdade que vén, hun puçal de vjño de lagar por dízimo froyado. Jten mando aa iglleia de Sant² Martino de Sabadelle, de cada ano² para senpre, /⁴⁹seys morauidís que eu conprey a Martjñ Vaasques².

Jten mando a Vaasco², meu curmãao, para senpre, sete puçaas² de vjño que me an a dar cada ano² en Barbadãas Afonso Porcallo e Johán² de Santo Antón, et a mjña parte de dous puçaas² de vjño que ha a dar cada ano² Pero Vjujáaz, et seseenta *morauídís* que me rrende cada ano² /⁵⁰ de *dereyturas* en Sobrado e en Ventrazes; et el que procure por Afonso Gomes, meu padre, et o sirua en quanto viuer.

Jten mando ao dito Afonso Gomes, meu padre, en súa vida, toda a rrenda que me han a dar cada ano² do moýno da Rraçón e do moýno da Arça, que están en Meende, et mais vijnte e oyto *morauídís* que me ha a dar cada /⁵¹ ano² Fernand da Sec² porlo lugar¹¹ de Lagariños, et mais trynta⁷ quartas de vjño que me an a dar cada ano² Pero do Conchouso et Martiño de Gondiaas, et mais a mjña parte do vjño que me ha a dar de foro Pero do Conchouso e Gonçalo Martiis das vjñas que de mjn tēen; et el que page a Santa Coonba a mjña parte dos foros /⁵² que y ha d'auer cada ano², et a súa morte que fiquen os ditos bēes a mjña heree² ou a aqueles que en meus bēes ouueren de suçeder, segundo a ordenança adeante escripta en este meu testamento. Jten lle mando máis ao dito meu padre dúas cubas que seen² en esta casa en que eu jazco na aldea² de Velle.

/⁵³ Jten mando a mjña espada que eu trago a Diego Preto e el entrégea² a Diego de Bouças, et el darll'á outra mellor que me ten por ela. Jten lle mando máis a mjña saya que está a coser en cas Ares de Monforte, et debo sobr'ela seseenta² *morauídís* e el que page os quoreenta e os vijnte que llos dé Pero de Conchouso, /⁵⁴ que mos deue a Santa María d'agosto.

Jten mando a mjña curmãa Costança Afonso a vjña da Looña que lle deu meu padre en casamento, e a tinalla que me ficou de loytosa, que sé en Mēende.

Jten mando ao cabjdoo² da igleia d'Ourense çent² *morauídís* e eles que me façan honrra en mjña sopultura. Jten mando /⁵⁵ máis ao dito cabjdoo² para senpre as tres quintas partes que a mjn pertēen das casas que están enna Rúa d'Oobra², a par da sec², en que mora Garçia Prego, e eles que me digan cada ano² para senpre vn adnjuersario, en outro día de Santa Cataljña, porla mjña alma e dos ditos meus padre e madre e daqueles a que /⁵⁶ somos tjúdos. Et rrogo e peço aos² ditos omes bōos do dito cabjdoo² que leixen en súa vida a Vaasco², meu primo, a rrenda que deles teño de Casa Noua, porla contía e enna maneyra que a eu teño.

Jten mando a Lionor Gonçalues, mjña yrmãa, a mjña leyra de vjña que jaz en Mēende, que parte con Pero Vaasques, /⁵⁷ et a mjña parte do lugar de Sesteyrón¹² et mais a mjña parte do vjño que eu ey d'auer en Ventrazes e en Moreiras, que eu ey d'auer en saluo. Jten lle mando máis a mjña leyra de vjña da Looña de foro de quinta; jten máis a mjña parte de tódoslos foros e *dereyturas* que eu ey d'auer e me pertēen na çibdade /⁵⁸ d'Ourense, et a que ha a dar Gomes Carneyro. Jten lle mando máis a mjña vjña de Rríó de Fosado, que parte con ela, et a mjña parte do moýno da Coua et a mjña parte da vjña que de nós ten aforada Rruý Vaasques, que jaz no Medão, et a mjña parte da *dereytura* que ha a dar Ares Sanjn, et quatorze quartas de vjño que me ha a dar /⁵⁹ cada ano² en saluo Johán² Fernandes Pon Pena² perla vjña de Traslo Castelo, et a mjña parte da vjña da Pía da Casca con dous piteyros que están su ela. Jten lle mando máis a mjña casa e lagar¹³ da Rúa d'Oobra² con a tjnalla que y ssé. Et faço mjña heree², en estes bēes sobreditos e en tódoslos outros meus

bêes /⁶⁰ que mandados non ey et aquí non van declarados, aa dita Lionor Gonçalves, mjña yrmãa, et que os teña en súa vida. *E* avendo fillo ou filla ou neto, que lles fiquen *e* sejan seus para senpre; et non avendo fillo nen filla nen neto, que aa súa morte dela fiquen os ditos bêes de per médeo² ao dito cabjdoo² *e* ao conbento /⁶¹ do mosteiro de Sant Francisco d'Ourense, et que cada ñus, así o dito cabjdoo² como² o dito conbento, digan *e* sejan tjúdos de dizer cada ano², por mjña alma *e* dos ditos meus padre *e* madre *e* daqueles que os gaanaron, senllos adjuersarios con súas oras para senpre en outro día de señor Sant² Vertolameu, *e* vaan² /⁶² dizer hun rresponso sobre mjña sepultura.

Jten mando que se vendan as mjñas vjñas do Carpaçal *e* da Cãal, *e* que as venda meu conpridor et mais dos meus bêes, se mester for, para conprir meu testamento *e* pagar¹⁴ mjñas déudas, et doulle poder para elo. Et faço conpridor deste meu testamento a /⁶³ Fernán das Castanas, morador en Ourense, *e* que o cunpra porlos meus bêes *e* sen seu danpno, et mándolle por seu afán que y tomar duzentos morauidis et a mjña parte da cortiña da Pía da Casca, que a teña en súa vida et aa súa morte que fique aa dita mjña heree².

Et este dou *e* outorgo por meu testamento *e* por mjña /⁶⁴ postrumeyra voontade, valedeyro para senpre. Et se outro testamento ou testamentos, manda ou mandas ajo feytas ante deste, rrebócoos² *e* douos por njnhũus, et mando que non vallan nen ajan firmjdũe en algũ¹⁵ tenpo nen en algũa maneyra.

Et quenquer que contra el for ou pasar en algũa maneyra, mando que non aja poder para elo, et /⁶⁵ aja a yra de Deus *e* a mjña maldiçõn, et peyte a mjña heree² mjll morauidis de bõa mōeda; et todavía, pagada a pena² ou non, este meu testamento *e* mjña postrumeyra voontade fique firme *e* valedeyro para senpre.

Et demais aparte tódoslos outros meus parentes *e* parentas en çinquo soldos, *e* a máis de meus bêes /⁶⁶ non se tendan.

Ffeyto o testamento *e* outorgado porlo dito Áluaro Gomes na aldea² de Velle, quinze días do mes de jullio, ano² do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll² *e* quatroçentos¹⁶ *e* quatorze anos².

Testemoyas que a esto foron presentes: Pero Suares de Temees², escudeyro, *e* Gonçaluo de Barreyros *e* Pero Vidal *e* Fernand Afonso, moradores na dita /⁶⁷ aldea², et Diego Preto, ome² d'Esteua Yanes d'Anbía, et Rrodrigo Yanes de Pineyra, ome de mj[n]⁹, notario.

Et eu, Afonso Peres d'Ourense, notario público por noso señor el rrey enna súa corte *e* en tódoslos seus rregnos², a esto presente fuy con as ditas testemoyas et este testamento que ende dey ao dito cabjdoo en mjña presenza /⁶⁸ fis escripujr et meu nome² *e* signal² aquí fis en testemoio de verdade, que tal he.

A los muy amados en Ihesu Cristo guardián, doctores, onbres buenos, frayres *e* conbento de Sant² Francisco de Orensse, ffrey Phelipe de Astorga, doctor en santa theolo[g]ía¹⁷ *e* mjinjstro *e* sieruo de los frayres menores /⁶⁹ en la proujnçia de Santiago, salud *e* paz en el Señor perdurable.

Acatando *e* deseando bien *e* pro comuun con todo rreparo de las casas que me son encomendadas, por ende, por virtud de la presente, yo vos do *e* otorgo liçençia para que

podades e de fecho fagades vn procurador o dos, se/⁷⁰glares personas² onestas e bastantes para procurar en juisio e fuera de juizio, por qualqer manera, qualqer bien o bienes al dicho conbento pertenesçientes o por qualqer¹⁸ vía que lle pueda pertenesçer, para lo qual vos do e otorgo todo mj prenario poderío.

Et porque es verdad e non venga en dubda, firmé la presente /⁷¹ de mj nonbre et mandela sellar con el sello de mj ofiçio. Valet en el Señor e orat por mj.

Fecha², dada e otorgada en el nuestro conbento de Sant² Françisco de Astorga, dies e seys días andados de febrero, año del nasçimjento del Nuestro Señor Ihesu Cristo de mjll² e quatroçientos e quorenta e çinquo años.

Philipus, mjnyster.

/⁷² Sábean quantos esta carta de poder viren² como² nós, frey Ares de Pesqueiras, doctor e guardián do dito mosteiro de Sant² Françisco d'Ourense, et frey Lopo Concho, doctor do conbento do dito mosteiro, et frey Johán² Loýs et frey Diego Ares e frey Gomes e frey Gonçaluo Parragés et frey Lopo e frey /⁷³ Gomes de Santiago, sancristán, e conbento do dito mosteiro, ajuntados a noso capítulo dentro enna capela de Santo Antonjo, sita enna caustra do dito mosteiro, per son de canpãa, segundo que o avemos de costume, por vertud da dita carta de liçençia e abtoridade do dito doctor e mj/⁷⁴njstro, fazemos noso bastante síndico, ycónjmo, seglar procurador a vós, Gonçalo² Peres da Siluãa, palateyro do dito noso mosteiro, que soodes² presente, para que en nome² do dito noso mosteiro e conbento del posades enallêar e aforar a Diego Días, notario e visiño da çib/⁷⁵dade d'Ourense, que outrosí he presente, çertas propiedades, así jn solidum como² quinões delas, e foros, dineyros, dereytos e dereyturas et rrentas delas e a elas e a cada hũa e qualqer delas rrendables e pertêçentes, que foron e ficaron do dito Álvaro Gomes Soolleiro, defunto que Deus aja, porlos tenpos e anos² e préçeos² e contías /⁷⁶ de morauidís que vós quiserdes¹⁹ e por ben teuerdes ou vos ben visto for, et para que enna dita rrazón podades fazer todo o que dito he e qualqer parte delo con libre e general admjnjstraçón que vos por vertud da dita liçençia para elo damos e outorgamos²⁰.

Et todo enalleamento e aforamento que lle vós de todo o sobredito e de qualqer¹⁸ cousa e /⁷⁷ parte delo fezerdes, e préçeos² e contías de morauidís por que lle así enalleardes e aforardes, derdes e outorgardes as ditas posisões, propiedades e quinões delas e dineyros, dereytos e dereyturas e foros e rrentas delas e a elas e a cada hũa e qualqer delas rrendables e pertêçentes, nós todo ho outorgamos et prometemos de aver /⁷⁸ por rrato, grato, firme, estábele e valedeyro para todo senpre et de o²¹ non contradizer, sub obrigaçón de tódoslos bêes sprituaes² e tenporaes² do dito noso mosteiro, que para elo obligamos, et de rrelebar a vós, o dito Gonçalo Peres, de toda qualqer carga e caso delo, opinado e ynopinado.

Et porque seja çerto, outorgámosvos delo /⁷⁹ hũa carta de poder, perante o notario e testigos subscritos, a máis forte e firme que poder ser notada per consello de leterados para a²² avalidar.

Que foy feyta e outorgada²⁰ enna dita capela a vijnte e sete días do mes de março, ano² do nasçimento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll² e quatroçientos e quoreenta e seys anos².

Testemoyas que foron /⁸⁰ presentes: Johán² de Sant'Oséuco², escriuán de mjn, notario, e frey Giraldo, tirador da elimosna para o dito mosteiro, e Johán² Gonçalves, morador en Castrelo, que he en terra de Caldelas, e Pero Vaasques, morador no couto de Dõade.

Et eu, o dito Gonçalo Peres, palateyro e procurador sobredito, por vertud da sobredita liçençia do /⁸¹ dito mjinistro e poderío a mjn dado porlos sobreditos guardián e doctor e conbento, e en seu nome² e en súa presenza deles, dou e outorgo, enmallẽo e aforo a uós, o dito Diego Díaz, notario, que soodes² presente, e a vosas vozes, segundo e porlo tempo e vozes que elo pertẽceía e pertẽceer deuja ao dito Áluaro Gomes /⁸² Soolleiro², estes bẽes e propiedades e posições e foros e rrentas, dineyros, dereytos e dereyturas delas e a elas e a cada hũa e qualquer delas rrendables e pertẽcentes que se sigen.

Primeyramente, a meatade do terreo de su A Fonte do Bispo pertẽcente ao dito Áluaro Gomes, con a meatade do cargo dos ditos seys morauidís que por el mandou aa dita /⁸³ capela de Santa Oufêmea²; et mais, todo enteyramente e jn solidum, a propiedade e moýno a que dizen da Rraçón, con tódaslas cousas a el pertẽcentes, o qual todo pertẽce ao dito conbento do dito mosteiro, et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente do moýno da Arẽa, os quaes son sitios enno Rribeiro de Mẽende; et mais a parte e quinón /⁸⁴ ao dito conbento pertẽcente da propiedade e pousa do dito Rribeiro de Meende que foy do dito Áluaro Gomes; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente das propiedades e foro de vjño que, en cada un ano², por elas han de pagar¹⁴ Pero do Conchouso e Martino de Gondiaãs; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente das pro/⁸⁵iedades de vjñas e foros de vjño que por elas, en cada un ano², an de dar Pero do Conchouso e Gonçaluo Martiis; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente da propiedade e lugar¹¹ de Sesteyrón e cousas a el pertẽcentes, e foros e dereytos e dereyturas de vjño e de dineyros e de outras quaesqer cousas que por el, en cada un ano², /⁸⁶ an de pagar; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente da vjña de Mẽende que parte con Pero Vaasques; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente das propiedades de Ventrazes e Moreiras, e foros de vjño que por elas, en cada un ano², han de pagar¹⁴; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente das propiedades /⁸⁷ de casas da çibdade d'Ourense ao dito Áluaro Gomes perteecentes et que tẽen Martjñ Peres de Trella e Gonçalo de Ribela, carnjceyros, e Áluaro Afonso Panchín, clérigo do coro da igleia d'Ourense, et foros e dereyturas que por elas e por cada hũa delas, en cada un ano², se ajan e deuan pagar¹⁴; et mais a parte e quinón ao dito co[n]bento⁹ pertẽ/⁸⁸çente da propiedade e lugar¹¹ de Fonte Fría, e foro e dereytura que por el, en cada un ano², ha a pagar¹⁴ Gómez Carneyro; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente da propiedade de vjña de Rríio de Fossado, e foro que, en cada un ano², per ela han de pagar; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente da propiedade /⁸⁹ de vjña da Pía da Casca, con a súa parte dos piteyros de su ela; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente da propiedade de vjña de Traslo Castelo que foy de Johán² Ferrnandes Pon Pena², e foro de vjño que, en cada un ano², por ela han de pagar¹⁴; et mais a parte e quinón ao dito conbento pertẽcente da cortina da Pía /⁹⁰ da Casca. Et mais vos aforamos tódaslas las outras partes et quinões de tódaslas outras

propiedades e posisões e foros e rrentas, dineyros, dereytos e dereyturas que ao dito Áluaro Gomes perteeçían e ao dito mosteiro e conbento pertêçen, por rrazón do dito seu testamento²³.

Ennalléovos e afórovos todo o que sobredito he e cada cousa e parte delo con tódoslos ditos foros e rrentas, dineyros, dereytos e dereyturas e cousas delo e a elo e a cada húa e qualquer cousa e parte delo rrendables e pertêçentes, con todas súas entradas e seydas, jures, dereytos e perteenças, por donde /⁹¹ quer que as ajan e de dereyto deuan aver, con toda a vós e abçón e dereyto que o dito conbento e eu, en seu nome², a elo e a cada e qualquer cousa e parte delo tēmos e avemos e teeríamos e aver poderíamos, con condiçón que pagedes ao mosteiro de Santa Coonba de Nabes e prior del doze /⁹² morauidís de mōeda vella branca a tres dineyros ou súa valía se outra mōeda correr, e mais a quarta parte de hun p[u]ç[a]²⁴ de vjño que por aquilo que o dito Áluaro Gomes do dito mosteiro de Santa Coonba tijna aforado, en cada un ano², de foro auja de pagar¹⁴. Et que diades máis en saluo, a mjn ou ao procurador seglar /⁹³ que porlo tempo for do dito mosteiro de Sant Francisco d'Ourense, para a²² fábrica e rreparo do dito mosteiro de Sant² Francisco, en cada un ano² por cada día de quendas janeyras, çento e vijnte morauidís da dita mōeda ou a dita súa valía se outra mōeda correr.

Et do al que ajades o dito moýno jn solidum e /⁹⁴ quinón do dito moýno da Arêa, con tódaslas outras ditas partes e quinões das ditas propiedades e posisões e foros e rrentas e dineyros e dereytos e dereyturas et outras quaesqer cousas delas e a elas e a cada húa e qualquer delas rrendables e pertêçentes, de díximo a Deus libres, quites e desen/⁹⁵bargadas de todo outro trebuto, çenso e cargo algún. Et façades delo e en elo e de qualquer cousa e parte delo vosa libre voontade, así como vós e señor e verdadeyro poseedor². Et obligo aos² ditos moýnos e propiedades e posisões e rrentas delas e a elas e a cada húa e qualquer delas /⁹⁶ rrendables e perteeçentes para voslo todo fazer llano, sãao e de paz, et a vos defender con todo elo durante o dito tempo e vozes.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que soo presente, por mjn e porlas ditas mjñas vozes, durante o dito tempo e vozes por que elo pertêçía e pertêçer deuja ao dito Áluaro /⁹⁷ Gomes, así rreçebo de uós, o dito Gonçalo² Peres, síndico, ycónjmo, seglar procurador, o dito moýno jn solidum con as outras ditas partes e quinões do moýno da Arêa e propiedades e posisões sobreditas e rrentas e dineyros, dereytos e dereyturas e cousas delas e a elas e a cada húa e qualquer¹⁸ /⁹⁸ delas rrendables e pertêçentes, segundo e porla vía e condiçoes con que mo vós enalleades e aforades, dades e outorgades. Et para pagar ao dito prior os ditos doze morauidís da dita mōeda e a dita quarta parte do dito puçal de vjño cada ano², e a vós, o dito Gonçalo Peres, ou ao procurador seglar /⁹⁹ que porlo tempo for do dito mosteiro de Sant Francisco d'Ourense, os ditos çento² e vijnte morauidís da dita mōeda en cada un ano en saluo porlo dito día, obligovos a elo a todos meus bēes mobles e rraíses, aujdos e por aver.

He posta pena² ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra elo quiser¹⁹ yr ou pasar /¹⁰⁰ e o non conprir e aguardar, que peyte aa parte aguardante por nome² de pena², postura e jnteresse quinentos morauidís da dita mōeda, et tantas quantas vezes contra

elo for ou pasar ou tentar de yr ou pasar, que tantas vezes seja tiúdo a pagar¹⁴ a dita pena²; a qual dita pena² paga ou non, que esta carta et /¹⁰¹ aforamento sobredito que seja e fique firme e valla durante o dito tempo e vozes.

Et porque o sobredito mellor e máis conpridamente posamos e deuamos de atender e conprir, porla presente carta damos todo poder conprido a qualquer justiça eclesiástica ou seglar de qualquer¹⁸ çidade, vila /¹⁰² ou lugar¹¹ que seja dos señoríos e rregnos² de noso señor el rrey, aa jurdiçón dos quaes cada un deles nos sometemos² con tódoslos sobreditos bñes para que, nonno teendo e conprindo así, noslo façan todo así tñer e conprir e aguardar ben así e tan conpridamente como² se elo ou/¹⁰³ vese pasado por defenetiva sentença dada por competente juís et a dita sentença fose pasada en cousa judgada.

Sóbrelo qual rrenunçiamos, quitamos e partimos de nós e de cada un de nós a todo beneficio de integrum rrestituyçón e de dolo et vi et ferbore caliditis, e outras quaesquer leys /¹⁰⁴ e dereytos que traptan açerca dos enganos² que se fazen aos² Menores e vnjuersidades, et a todos priuilegios e ysenções e ymonjdades outorgadas aa dita Orden e todas constituyções ordenarias, papaes² e prouinçiaes², e todas outras leys e dereytos escriptos e non escriptos, ca/¹⁰⁵ nónicos e çebijs, que en contrario desto poderían vijnr² e se dizer e alegar²⁵, e a ley que dis que gñeral rrenunçiaçón non valla, saluo se dela expresamente se faze mençón e dela seja sabedor.

Sóbrelo qual eu, o dito Gonçalo² Peres, procurador susodito, outorgo a vós, o dito /¹⁰⁶ Diego Días, notario, hñá carta de enalleamento e aforamento, a máis firme que poder ser notada per consello de leterados; et quero e outorgo²⁰ que, en caso que seja presentada en juísio, que se posa escripujr e signar² hñá, dúas e tres vezes e máis, se mester for, con as máis forças, /¹⁰⁷ condições e cláusolas que se ende poderen pôer para a²⁶ faser avalidar en juízo e fóra de juízo, en maneyra que por virtud dela vos seja julgado todo o que por ela pedirdes e demandades e alegardes de voso dereyto en rrazón do susodito.

Que foy feyta e outor/¹⁰⁸ gada esta dita carta porlo dito procurador²⁷ a consintimento do dito conbento enna dita capela de Santo Antonjo, ano², día e mes susoditos.

Testemoyas: os sobreditos Johán de Sant'Oséuco², escripuán, e frey Giraldo, frayre, e Johán² Gonçalues de Castrelo e Pero Vaasques² de Doadé.

/¹⁰⁹ Et eu, Rroý Fernandes de Nugueyra², clérigo da çibdade de Lugo, hauctoritate apostolica notarius, a todo o que sobredito he con as sobreditas testemoyas /¹¹⁰ presente ffoý, vi e lij et conçertey as ditas scripturas et en meu rregistro asentey, et aos ditos outorgamento de poder et foro et cousas /¹¹¹ sobreditas con as ditas testemoyas presente²⁸ ffoý et, a rrogo e pedimento dos ditos Diego Días e Gonçaluo Peres da Siluã, este público jnstrumento per outro fis /¹¹² scripuir et aquí puge meu nome e signo acostumbrado, rrogado et rrequirido, en testemoyo de verdade. Et non enpeesca o entreljño onde dis /¹¹³ “quatroçentos”, que non viçio mays error do scripuán.

[Sinal: Rodericus Fernandj, notarius apostolicus].

¹ No ms. falta.

² Leva un trazo sobreposto.

³ No ms. non se le.

- ⁴ O *t* vai na entreliña.
- ⁵ Faltan as letras *in*.
- ⁶ Falta un *r*.
- ⁷ Usa a abreviatura de *er* co valor de *r*.
- ⁸ Está corrixido sobre outra palabra.
- ⁹ Falta o *n*.
- ¹⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
- ¹¹ Está escrito *lug^ar*.
- ¹² O segundo *s* está escrito sobre *y*.
- ¹³ Está escrito *lag^ar*.
- ¹⁴ Está escrito *pag^ar*.
- ¹⁵ Está escrito *alg^o*.
- ¹⁶ Está na entreliña “*e* quatrocentos”.
- ¹⁷ Está escrito *theolosia*.
- ¹⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.
- ¹⁹ Leva a abreviatura de *que*.
- ²⁰ Leva *or* na entreliña.
- ²¹ Está escrito *deō*.
- ²² Está escrito “*paraa*”.
- ²³ O texto “Et mais vos aforamos... seu testamento” aparece ao final do documento, antes da suscrición do notario, cunha cruz de chamada que remite a este lugar.
- ²⁴ Está escrito *pçl*.
- ²⁵ Está escrito *aleg^ar*.
- ²⁶ Está escrito *pa^a*.
- ²⁷ Está escrito *p^odor*.
- ²⁸ O *p* leva o trazo de abreviación de *per* innecesariamente.

191

1447, febreiro, 20. Ourense.

Pedro Vázquez afora a Afonso González, á súa muller Costanza González e a todas as súas voces un leiro da viña da Sorça, un monte na Sapeira, o seu quiñón no souto da Sapeira e un pardiñeiro cos seus terreos en Pombal.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4259.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4259.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como eu, Pero Vaasques da Rrúa dos Çapateiros, vezjño e morador enna çibdade d'Ourense, que soo presente¹, que dou e outorgo a foro a vós, Afonso¹ /² Gonçalues, morador enno Rribeiro de Meende, que presente estades¹, et a Costança Gonçalues, vos a muller¹, que he absente¹, e a todas vosas voces e dela¹ para senpre, conbén a saber, /³ que vos aforo o meu [l]eiro² da vjña da Sorça que a mjn acaesçeo en partiçón con mjña yrmã Aldonça Afonso¹, que demarca, da húa das illargas¹, con o monte de Leonor Gonçalues /⁴ et, da outra, demarca con vjña de mjn, o dito

Pero Vaasques, e en fondo fere con o camjño que vay para O Gradill³ et en çima entesta con viña de Rrodrigo de Meende.

Jten vos aforo máys /⁵ con esto que dito he o meu monte da Sapeira, que parte¹, da húa das partes¹, con o monte da dita mjña yrmãa et, da outra, con vjña da dita Leonor Gonçalues, e en fondo fere enno rrigeiro da /⁶ Sapeira et en çima⁴ entesta con vjña de mjn, o dito Pero Vaasques.

Jten vos aforo máys toda a mjña parte⁵ e quinón⁶ que me a mjn perteesçe de dereito enno souto da Sapeira¹, /⁷ como¹ parte, da húa das partes⁷, con o monte da dita Leonor¹ Gonçalues et, da outra parte¹, con vjña de Costança Áluares, e en bayxo fere enno dito rrigeiro da Sapeira et en çima /⁸ entesta con vjña da dita Aldo[n]ça⁸ Afonso¹, mjña yrmãa.

Jten vos aforo máys, con todo esto que sobredito¹ he, o meu pardjeiro do Poonbar con seus terreyos segundo que /⁹ a mjn perteesçe de dereito, que parte¹ con casa da dita mjña yrmãa e con casas de mjn, o dito Pero Vaasques.

Afórovos todo o sobredito¹ con todas súas entradas e seídas, por /¹⁰ onde quer⁹ que as ajan e a mjn perteescan de dereito, a montes e a fontes¹, con condiçón que labredes e paredes ben todo o sobredito¹ que vos asý aforo, como¹ non desfalezca con mýngo de /¹¹ bõo paramento, e que vós e vosas vozes¹ e da dita vosa muller¹ que dedes e paguedes de cada un ano¹ para senpre¹, a mjn ou a mjñas vozes, porlo tenpo da vendýmea, tres quartas /¹² de vjño de lagar, aa bica do lagar, puro e sen ágoa¹, et mays tres¹ morauidís vellos¹, por cada día de San Martjño¹⁰ do mes¹ de nobembre¹¹, porlo dito pardeiro do Poonbar con seu[s]¹² te/¹³rreyos. Et do al que ajades¹ todo o sobredito¹ libre¹ e quíte⁶ de todo outro¹³ trebuto e encárrego algund para senpre de djzemo a Deus.

Et se quiserdes⁶ vender, deytar ou /¹⁴ sopiñorar todo o sobredito¹ ou parte¹ delo, que primeýramente frontedes con elo a mjn ou aas ditas mjñas vozes para que o aja porlo justo preço que vos outro por elo der; et non o querendo, /¹⁵ estonçe o vendede, deytade ou sopinorade a atal persona que seja semellábel de vós, que labre e pare ben, e pague as ditas tres¹ quartas de vjño porlo dito tenpo da vendýmea /¹⁶ et os ditos tres¹ morauidís porlo dito día de San Martjño¹⁰, e cunpra e agoarde as condiçõs desta carta e cada húa delas. Et obrigo a todos meus bẽes et de mjñas vozes, avidos /¹⁷ e por auer, de vos defender para senpre a dereito con esto que vos asý aforo segundo dito he.

Et eu, o dito Afonso¹ Gonçalues, que são presente¹, por mjn e porla dita mjña /¹⁸ muller¹, que he absente¹, e por todas mjnas vozes e súas para senpre, asý rreço de vós, o dito Pero Vaasques, todo o sobredito a foro segundo¹ dito he; et para o /¹⁹ labrar e¹⁴ rreparar ben¹⁵, para pagar as ditas tres¹ quartas de vjño porlo dito tenpo da vendýmea e os ditos tres morauidís porlo dito día de San Martjño¹⁰ en cada un ano¹, segundo /²⁰ dito he, e para conprir e agoardar as condiçõs desta carta e cada húa delas¹ e de mjñas vozes¹, obrigo¹ a todos meus bẽes mobles e rreyzes, avidos e por aver.

Et /²¹ qualquer⁹ de nós, as ditas partes¹, que contra esto for ou pasar, que peite aa parte¹ agoardante¹ por nome¹ de pena¹, postura e jnterese trezentos morauidís da dita moeda e /²² aa vós del rrey¹ outros tantos; e a dita pena¹ pagada ou non, esta carta seja firme¹ e valla para senpre segundo que he feita e outorgada.

Ffeita a carta enna çibdade /²³ d'Ourense, vijnte djas do mes¹ de febereiro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e quareenta e sete anos¹.

Testjmũyas que foron present[e]s¹⁶: Pero /²⁴ Sanches¹ do Campo e Juan Porcallo, veziños e moradores enna dita çibdade, e Martiño dos Moýnos, morador en Agujar¹.

Et eu, Pero Fernandes, notario público¹ /²⁵ da dita çibdade d'Ourense porlo obispo e porla igleia dese lugar¹, con as ditas testjmũyas a esto que dito he presente¹ foý e ho escriuj e aqui⁶ meu nome¹ et /²⁶ signal¹ fiz en testjmuyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Pero Fernandes, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *beiro*.

³ Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.

⁴ Despois está riscado *es*.

⁵ Está escrito *p^arte*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *p^artes*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹⁰ Está escrito *m^artiño*.

¹¹ Leva un trazo sobreposto e o *r* vai escrito sobre *e*.

¹² Falta o *s*.

¹³ Leva unha abreviatura de *ro* redundante.

¹⁴ Está na entreliña.

¹⁵ Está corrixido sobre *ag*.

¹⁶ Falta o *e*.

192

1448, abril, 1.

O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a catro voces a cuarta parte do lugar de Barrio.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4285.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4285.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Áluaro d'Oca, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes, e convento dese mesmo lugar, seendo juntados em noso cabídeo¹ per son de /² canpãa, segundo que avemos de vso e de custume de nos juntar, damos e outorgamos², aforamos a vós, Afonso Garçía, morador em Vntes, que sodes presente, e a vosa moller Aldonça Yanes, que he ausente, /³ en vosas vidas d'anbos e a quatro voces apús a morte do pustromejro de vós, así que o pustromejro de vós em súa vida ou a tempo de seu fignamento nomêe a primejra voz e a primejra nomêe a segunda e a /⁴ segunda nomêe a terceira e a terceira nomêe a quarta, e así vaan as ditas quatro voces nomeadas húa pus outra por orden suçesiue; e non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar

os /⁵ outros vosos bñes. Convén a saber, que vos aforamos a quarta parte do lugar de Bárreo segundo que o tragía Aldonça de Bárreo a jur e a mñao e vós, o dito Afonso Garçía, agora teedes.

Aforámosvos /⁶ a dita quarta parte do dito lugar con súas casas e herdades e vññas e áruores e cortjnas e soutos, e con todas súas entradas e seídas, jures, dereytos e perteesças, por onde quer³ que as ajan e deuan a auer de dereyto, /⁷ con tal pleito et condiçón que apostedes e rreparedes e labredes a vosa parte das ditas casas e vññas e herdades, en tal maneja como¹ non desfalezca per mñngo de bño rreparamento e paramento. E daredes de /⁸ foro em cada hun ano¹, vós e vosas vozes a nós ou a nosos suçesores, em nome do dito mosteiro, a quinta⁴ parte de todo o⁵ vñño e a quarta parte do pan, a conposta enna vñña e o vñño branco enno lagar e /⁹ o pan enna ayra, colleyto o vñño e o pan alçado per ollo de noso moordomo¹, ao qual proueerdes¹ de comer e de beber comunalmente¹ mentre collerdes a dita noujdade. E mays daredes de dereytura de cada /¹⁰ hun ano¹, por cada día de San Martino do mes de nouenbro, onze morauidís de moeda⁶ vella, branca en tres djneyros, ou súa estymaçón segundo a moeda⁶ [que]⁷ chaamente correr perlo tempo. E do al que ajades a dita quarta parte do dito lugar /¹¹ libre e quite⁴ de todo outro enbargo e encargo algñn, pagando o dísjmo¹ a Deus.

E se vós ou vosas vozes quiserdes⁴ vender, deytar, enallar ou traspasar a dita quarta parte do dito lugar e cousas /¹² a el perteesçentes ou parte delas, que primeiramente frontedes con ela a nós e a nosos suçesores, e noslo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der ante que a outro algñn; e nonno querendo nós porlo justo /¹³ preço rreçeber, estonce o vendede, deytade, enallade ou traspasade a atal persona que seja semelláuale de vós, que aposte e rrepare, labre e pare ben as casas e herdades do dito lugar, e page o dito /¹⁴ foro e dereytura de cada hun ano¹, e cu[n]pra⁸ e aguarde as condiçõs desta carta e cada húa delas. Pero he posto condiçón que non seja cabaleiro nen escudeiro nen dona nen donzela nen ome de tras muro nen persona /¹⁵ rrelegiosa, nen faredes manda nen vnjversario nen porredes sobreforo a outra igleia nen mosteiro nen santuario algñn, saluo ao dito noso mosteiro.

E seeredes seruente e obediente con o dito foro ao dito mosteiro /¹⁶ e a nós en seu nome. E yndo ou pasando contra estas sobreditas condiçõs e cada húa delas, que percadés o dito foro e que nós ou nosos suçesores o posamos rreçeber sen voso enbargo e de vosas /¹⁷ voses. E nós obligamos¹ os bñes do dito noso mosteiro a vos anparar e defender con a dita quarta parte do dito lugar a dereyto durante o dito tempo e vozes.

Et eu, o dito Afonso Garçía, que sño presente, /¹⁸ por mñn e porla dita mñña moller e vozes, con as ditas condiçõs, rreçebo em mñn a dita quarta parte do dito lugar e cousas a el perteesçentes, e obligo¹ todos meus vñes mobles e rreyzes, a /¹⁹ vidos e por auer, de rreparar e labrar e parar ben as casas e herdades e vññas do dito lugar, e pagar o dito foro de cada hun ano¹, e conprir e aguardar as condiçõs desta carta e /²⁰ cada húa delas.

E qualquer³ de nós, as ditas partes, ou de nosos suçesores que contra elo quiseren⁴ yr ou pasar, que non posan e mays que peyten aa parte aguardante por nome de pena, pustura, /²¹ ynterese dosentos morauidís da sobredita moeda⁶; e a dita pena paga ou non, esta carta e todo o⁵ en ela contjúdo fique firme e valla durante o dito tempo e vozes.

Ffeyta a carta enno dito moesteiro /²² de Santa Coonba de Nabes o primejro dja do mes de abril, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e quareenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso /²³ Yanes de Palmés e Lopo da Veyga e Gomes d'Anay[g]o⁹ e Juan da Lama, moradores enno dito lugar, e f[r]ey¹⁰ Pedro de Veer, monje do dito moesteiro.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ do /²⁴ moesteiro de Santa Coonba e seus coutos e jurdições, e notario público¹ da cidade e obispado d'Ourense porlo bispo e igleia dese lugar, a esto que sobredito he, en hun con os ditos¹¹ testigos, presente /²⁵ fuy e o escripuj e aqui⁴ meu nome e signo¹ fis, que he tal, en testimoyo de verdade.

/²⁶ Non valla esta carta sen seer firmada do nome do dito prior.

|Sinal: Juan Telo, / notario|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Está escrito *todoo*.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ No ms. falta.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Falta o *g*.

¹⁰ Falta o *r*.

¹¹ Despois está riscado *ditos*.

193

1448, abril, 1.

O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Pedro López de Ramirás, á súa muller Mariña Sueira e a cinco voces unha leira na Senra, en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4286.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4286.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Álvaro d'Oca, porla graça de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Nabes, et convento dese mesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo¹ per son de canpãa, segundo /² que avemos de vso e de custume, damos et outorgamos², aforamos a vós, Pero Lopes de Rramyrãas, escudeiro, que soodes presente, e a vosa moller Marina Sueyra, que he ausente, em vosas vidas d'anbos e a çinquo vozes apús a /³ morte do pustromejro de vós, así que o pustromejro de vós, en súa vida ou a tempo de seu fignamento, nomêe a primejra voz e a primejra nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeira e a terçeira nomêe a quarta e a quarta nomêe a quinta, e /⁴ así vaan as ditas çinquo vozes nomeadas húa pus outra por

orden suçesiue; *e non seendo nomeadas*, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros vosos bẽes.

Convén a saber, que vos aforamos hũa leyra de /⁵ vjña que jaz en Vntes, onde chaman A Senrra, que parte *con* a seara da igleia d'Untes *e* en çima entesta enno pardeiro que está açima dela, que he do dito noso moesteiro, *e* da outra parte *con* vjña de Afonso Garçia *e* da outra parte *con* /⁶ vjña de Lionor Gomes.

Aforámosvos a dita leira de vjña *con* todas súas entradas *e* seídas, jures, dereytos *e* perteesças, por onde quer³ que as aja *e* deua a auer de dereyto, *con* tal pleito et condiçón que a chantedes *e* ontrecham/⁷tedes, labredes *e* paredes ben, en tal maneira como¹ *non* desfalezca por mýngo de labor *e* de bõo paramento. *E* daredes de foro de cada hun ano¹, vós *e* vosas vozes ao dito noso moesteiro *e* a nós *e* a nosos suçesores /⁸ que despoys de nós foren do dito moesteiro, em vosa vida, a sesta parte de todo o⁴ vjño *e* conposta que Deus em ela der, a conposta enna vjña, pagando a meatade do carreto ao noso lagar, *e* o vjño branco enno lagar; a qual /⁹ dita noujdade colleredes *per* ollo de noso moordomo¹, ao qual proueerdes de comer *e* de beber mentre collerdes a dita noujdade. *E* aa vosa morte, que se torne a dita vjña de foro de quinta *con* as condiçõs sobreditas. /¹⁰ *E* do al que ajades a dita leyra de vjña libre *e* quite⁵ de todo outro embargo *e* encargo algùn, pagando o dýjmo a Deus.

E se vós ou vosas vozes quiserdes⁵ vender, deytar, enallar ou traspasar a dita leira de vjña ou parte /¹¹ dela, que primeiramente frontedes *con* ela a nós ou a nosos suçesores *e* nosla dedes porlo justo preço que vos outro por ela der ante que a outro algùn; *e* nomna querendo nós porlo justo preço rreçeber, estonçe a vendede, deytade, /¹² emallade ou traspasade a atal persona que seja semelláuale de vós, que a chante *e* ontrechante, labre *e* pare ben, *e* page o dito foro em cada hun ano¹, *e* cu[n]pra⁶ *e* aguarde as condiçõs desta carta *e* cada hũa delas. Pero he /¹³ posto condiçón que *non* seja cabaleiro *nen* escudeiro *nen* dona *nen* donzela *nen* persona rrelegiosa, *nen* posades por ela fazer manda *nen* vnjuersario, *nen* poer sobreforo a outra igleia *nen* moesteiro *nen* santuario algùn.

E seeredes /¹⁴ seruente *e* obediente *con* o dito foro ao dito noso moesteiro *e* a nós en seu nome. *E* fazendo o contrario de todo elo ou de cada cousa *e* parte delo, que percaades o dito foro *e* que nós ou nosos suçesores o posamos rreçeber /¹⁵ *sen* voso embargo *e* de vosas vozes. Et nós obligamos¹ os bẽes do dito noso moesteiro de vos anparar *e* defender *con* ela a dereyto durante o dito tempo *e* vozes.

Et eu, o dito Pero Lopes, que são presente, por mýn *e* porla /¹⁶ dita mýña moller *e* vozes, *con* as ditas condiçõs, rreçebo (rreçebo) em mýn a dita leyra de vjña, *e* obligo¹ todos meus bẽes mobles *e* rreízes, avidos *e* por auer, de a cantar *e* ontrechantar, labrar *e* parar ben, *e* pagar /¹⁷ o dito foro em cada hun ano¹ (en cada hun ano¹), *e* conprir *e* aguardar as condiçõs desta carta *e* cada hũa delas.

E qualquer³ de nós, as ditas partes, ou de nosos suçesores que contra elo quiseren⁵ yr ou pasar, que *non* posan *e* /¹⁸ mays que peyte aa parte aguardante¹ por nome de pena dosentos morauidís de moeda⁷ vella branca em tres dýneyros; *e* a dita pena paga ou *non*, esta carta *e* todo o⁴ en ela contjúdo fique firme *e* valla durante o dito tempo *e* vozes.

Ffeyta a carta /¹⁹ enno dito moesteiro de Santa Coonba de Nabes o primejro dja do mes de abril, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e quareenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso Yanes de /²⁰ Palmés e Lopo da Veyga e Gomes d'Anay[g]o⁸ e Juan da Lama, moradores enno dito lugar, e outros.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ do moesteiro e coutos e jurdições do moesteiro de Santa Coonba de Nabes /²¹ porlo prior e moesteiro, e notario público da çidade e obispado d'Ourense porlo bispo e igleia dese lugar, a esto que sobredito he con os ditos testigos presente fuy e o escripuj e aqui⁵ meu nome e signo¹ fis, que he tal, /²² en testimoyo de verdade.

[Sinal: Juan Telo, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entrelia.

³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁴ Está escrito *todoo*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *mon^a*.

⁸ Falta o *g*.

194

1449, xaneiro, 9.

O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan ao notario Diego Díaz e a todas as súas voces o lugar de Sesteirón no couto de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 103.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 1325.

REF. LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 173, n. 16; 335-336 e 373, n. 207.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Álvaro, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes e con/²vento dese mesmo lugar, seendo juntados en noso cabídeo¹ per son de canpãa, segundo que avemos de vso e de custume, damos e outorgamos², /³ aforamos a vós, Diego Díaz, notario, vezjño et morador enna çidade d'Ourense, que soodes presente, e a todas vosas voces para senpre, con[vén]³ a saber, que vos /⁴ aforamos [o lugar]⁴ de Sesteyrón, que jaz enno noso couto de Meende, segundo sobre sy anda demarcado.

O qual vos aforamos con súas casas, vjñas, herdades, /⁵ a montes e a fontes, e con todas súas entradas e seídas, jures, dereytos e perteesças, por onde quer que as aja e deua a auer de dereyto, con tal pleito e condiçón /⁶ que apostedes e rreparedes as casas del, e labredes e paredes ben as vjñas e herdades a el perteesçentes, per vós ou façades labrar, en tal manejr^a como¹ /⁷ non desfalescan por mýngo^a de bõ rreparamento et paramento. Et daredes de foro de cada hun ano¹, vós e vosas voces a nós¹ ou a nosos suçesores /⁸ priores

que foren do dito [mosteiro]⁴ de Santa Coonba de Nabes, em vosa vida, seteenta *morauidís* de moeda⁵ vella, branca em tres djneyros, cada día de San Martino do mes de nobenbro¹, ou ⁹ súa estymaçón segundo a moeda⁵ [que]⁴ chaamente correr perlo tempo. Et aa morte de vós, o dito Diego Díaz, he posto condiçón que pagen vosos herdeiros a nós ou a ¹⁰ nosos suçesores çento e vjnte *morauidís* porlo dito día de San Martino. E do al que o ajades libre e quite⁶, pagando o dísjmo¹ a Deus.

Et he posto condiçón ¹¹ que se vós ou vosas vozes o quiserdes⁶ vender ou parte del ou enallar ou traspasar, que primejramente frontedes con el a nós ou a nosos suçesores teedores ¹² que foren do dito mosteiro, para que o ajamos porlo justo preço; et non o querendo porlo justo preço rreçeber, que o posades vender, deytar, enallar ou traspasar ¹³ a atal¹ persona que seja voso semytal, que aposte e rrepare as ditas casas, labre e pare ben as vjñas e herdades, e page o dito foro cada hun ano¹, ¹⁴ cunpra e aguarde as condiçõs desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja dona nen escudeiro nen donzela nen a persona ou personas rrelegiosas ¹⁵ nen ome de tras muro, nen faredes por elo [n]en⁷ parte delo manda nen vnjuersario, nen porredes sobreforo nen donaçión nen traspasaçión a outra igleia ¹⁶ nen mosteiro nen santuario algún, saluo ao dito noso mosteiro.

Et outrosí he posto condiçón que non valla esta carta se non for e paresçer firmada ¹⁷ de noso nome.

Et yndo ou pasando ou fazendo vós, o dito Diego Díaz, notario, ou outro por vós o contrario de todo o⁸ sobredito ou de parte delo, ¹⁸ que o dito foro seja en sy njngún e de njngún valor, e que fique todo libre e quite⁶ e desenb[a]rgado⁹ ao dito noso mosteiro, e nós ou nosos suçesores ¹⁹ o posamos entrar e vsar del como¹ de¹ nosa cousa propia sen voso perjuízo e de vosos herdeiros. Et vós vsando ben do dito foro e ²⁰ conpríndoo¹⁰ como¹ sobredito he, nós obligamos¹ os bñes do dito noso mosteiro de vos anparar e defender con el a deryto de quenquer que vos quiser⁶ demandar ²¹ ou enbargar.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que sño presente, por mñn e porlas ditas mññas vozes, con as ditas condiçõs, rreçebo en mñn o dito lugar ²² de Sesteyrón con sñas casas e vjñas e herdades, e oblijo¹ meus bñes mobles e rrayzes de rreparar as casas, labrar e parar ben as vjñas, ²³ e pagar os ditos seteenta *morauidís* cada hun ano¹ em mñña vida e, aa mñña morte, que pagen meus herdeiros os ditos çento e vjnte *morauidís*, et conprir ²⁴ e aguardar tódaslas condiçõs en esta carta de foro contjúdas; e yndo ou pasando contra elo ou contra parte delo, que o dito foro seja en sy njngún ²⁵ e de njngún valor, e quede libre e quite⁶ e vaco ao dito mosteiro¹¹.

Et qualquer de nós ou de nosos suçesores que contra elo quiser⁶ yr ou pasar, que non posa ²⁶ e mays que peyte aa parte aguardante por nome de pena quinentos⁶ *morauidís* da sobredita moeda⁵; et a dita pena paga ou non, esta carta e todo o⁸ em ela ²⁷ contyúdo fique firme e valla para senpre.

Ffeyta a carta enno dito mosteiro de Santa Coonba de Nabes a noue días do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento do ²⁸ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e quareenta e noue anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pedro de Veer, monje do dito mosteiro, e Goterre ²⁹ de Bárreo, morador em Vntes, e Garçía Gonçalues, padre do dito prior, et outros.

Et eu, Juan Telo, notario público¹ da cidade d'Ourense e coutos do bispo porlo bispo /³⁰ e igleia dese lugar, e outrosy notario do mosteiro de Santa Coonba de Nabes e seus coutos porlo dito prior e mosteiro, a esto que sobredito he con /³¹ os ditos testigos presente fuy e o escriptu e aqui⁶ meu nome e sygno¹ fiz, que he tal, em testimoyo de verdade.

[Sinal: Juan Telo, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Está escrito *con*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *mon^a*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *mē*.

⁸ Está escrito *todoo*.

⁹ Falta o *a*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r* e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹¹ Antes hai un *d* sen acabar de trazar borrado.

195

1449, agosto, 8. Ourense.

Leonor González reconece diversas débedas ao notario Diego Díaz e dálle para sempre os bens que lle quedaron de súa nai María do Mato e de seu irmán Álvaro Solleiro en troca de oitocentos maravedís anuais para o seu mantemento.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4333. Contén tamén o documento seguinte.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4333.

Sábean quantos esta carta et público contrapto viren¹ et oýren como¹ eu, Lionor Gonçaluez¹, veziña et moradora enna çibdade d'Ourense, muller que foý d'Áluaro Laso, escudeyro, defunto que Deus aja, et neta de Gonçalo Peres do Mato et de María Anes, súa muller, et filla legítima et herdeira /² de María do Mato, filla dos ditos Gonçalo Peres et María Anes, súa muller et legítima herdeira en seus bñes, outrosí defuntos que Deus aja, outorgo et coñosco por esta carta por mñ et por toda mñña voz que deuo et ey de dar et pagar, rrenunçando a ley de duobus rrex debendi con todas /³ súas cláusolas, a vós, Diego Díaz, escriptuano del rrej noso señor, notario et vezino da dita çidade, que soodes¹ presente, grande contía de *morauidís* que me avedes prestado, como¹ de gastos et expensas et menoscabos que de vosos propios bñes et dineyros por mñ avedes feytos et gastados, et traballos /⁴ que por mñ avedes tomado en seguir² et fazer seguir² o pleito et negocio que ontre mñ et dona Mayor de Ljmja, abadesa do mosteiro de Santa Clara da vila d'Allarís et conbento del, foy et he sobre rrazón de meus propios bñes et herença que me quedaron de Martín Anes do Gordón et da dita María do Mato, /⁵ meus padre et madre, et d'Áluaro Soolleyro¹, meu yrmão, que multiplicara toda a dita contía de *morauidís* que me así avedes

prestado et gastos que por mjn así avedes feytos o justo et rrazonábele preçio que os ditos bẽes et herençia, espeçialmente¹ dos ditos mjna madre et yrmãao, oje en día poderon valer e /⁶ valían et valen ygoalmente et rrazonablemente sen fraude, dolo et engano, segundo o tempo et sazón en que estamos.

O qual dito preçio vós, o dito Diego Díaz, destes et prestastes a mjn, a dita Lionor Gonçalues, et por mjn gastastes et menoscabastes en tempo et sazón que me fazían mester et que rredondaua en meu /⁷ proueyto et espeçialmente¹ para meu mantẽmento et sustentamento de mjña vida et honrra et estado, et para rreparar miña fazenda et sacar algũus dos ditos meus bẽes d'onde os tijna enalleados para vender de poder de çertas personas¹ a quen eu era obligada. Et outrosí rrecoñesco que rreçebo /⁸ logo de uós, o dito Diego Díaz, en presença do notario et testigos jnfrascriptos, çertos morauidís en dineyros feytos, con os quaes ditos morauidís et con os outros sobreditos morauidís que ja dante desto de uós rreçebí et gastos et expensas et menoscabos que por mjn así avedes feytos, he conprido o justo dereyto et verdadeyro preçio dos ditos bẽes e herença.

/⁹ Et por quanto eu non teño guisado³ de uos dar et pagar tódoslos ditos morauidís et gastos et expensas et menoscabos, nen de uos contentar dos ditos traballos que así avedes tomado, por ende, en emenda et satisfaçón de todo elo, vos dou et outorgo a vós, o dito Diego Díaz, escriuano¹ et notario sobredito, que soodes /¹⁰ presente, et a todas vosas vozes perpetuamente para todo senpre tódoslos ditos bẽes et herençia que me así quedaron dos ditos María do Mato, mjña madre, et Áluaro Soolleiro¹, meu yrmãao, con tódoslos foros, dereytos et dereyturas et cousas aos ditos bẽes e herença perteeçentes et perteeçer deuentes, et tijnallas e ol/¹¹las deles, con condiçón que me diades et pagedes en mjña vida solamente et máis non, por tódoslos ditos bẽes e herença, en cada un ano¹ en saluo et sen outro desconto algũn, para ajuda do dito meu mantẽmento et sustentamento de mjña vida, honrra et estado, oytoçentos morauidís de moeda vella, branca /¹² en tres dineyros.

Douvos os ditos bẽes et herença con toda a voz et abçón, dereyto et jurdiçón temporal, justiçia et señorío rreal, çebil e crimjnal et posisón que a eles ey et teno, así de feyto como¹ de dereyto, et rrenunçio sobr'elo a ley de jnnumerata pecunja et a ley e dereyto que dis que deuen seer¹ presentes çertos testigos a veer¹ fazer /¹³ a paga et que todo ome¹ pode yr contra a confesón que faz en térmjño de ano¹ et de dous anos¹ et que se poden opõer estas exçeções¹ en çertos anos¹, rrenunçiando outrosí et partindo de mjn a ley do engano da meatade¹ do justo preçio ou de máis ou de menos, et a ley et ordenamento rreal que fala en rrazón /¹⁴ dos ditos enganos et que se poden demandar os taes enganos¹ et rreclamar sobre eles en tempo de quatro anos¹, et as leis dos enperadores Valediano et Justinjano que falan et traptan en rrazón da sinpleza das mulleres. Et por esta carta et porla jurdiçón dela vos dou et pono en jur et en mǎao et posisón /¹⁵ corporal et abtoal dos ditos bẽes et herença para que os entredes, poscades et demandedes por vós ou por outro en voso nome, et os defendades et labredes ou façades labrar et rreparar, et vsedes et esfrutedes et façades deles et en eles como¹ de vosa propia cousa, sen outra mjña contradichón /¹⁶ et enbargo nen doutra persona¹ nen personas algũas eclesiásticas nen seglares, así como¹ verdadeira vós que vos deles faço et señor et verdadeiro poseedor¹.

Et porla presente rreboquo tódoslos foros et doaçoẽs, testamentos et cobdeçilos et contraptos et poderes et abtos que dos ditos bẽes *e* herença aja *e* teña /¹⁷ feytos ao cabídoo¹ da igleia d'Ourense et a outras quaesqer das ditas personas¹, así eclesiásticas como¹ seglares, et de outra qualqer ley et condiçón que sejan et como¹ qer et en qualqer maneyra et por qualqer rrazón, por quanto, se o⁴ foron, seerían feytos *con* medo et rreçeio¹ que eu avería aa sazón do dito meu marido Áluaro /¹⁸ Laso ou por seu jnduzimento et por aver *con* el paz et bõa vida, ou por jnduzimento das personas¹ que se en eles poderan nomear, contẽer et declarar, *con* juramento que faço aos¹ santos euangeos et a este signal¹ de crus [Cruz], que non seerían outorgados *nen* feytos *nen* ditos de mjña *nen* por mjña propia /¹⁹ et libre voontade, como¹ he este dito contrapto que eu de meu grado faço et outorgo da dita herença et bẽes et sen outra prémea¹ *nen* enduzimento algũ a vós, o dito Diego Díaz, notario. Et porla presente vos dou poder conprido *para* que, por vós ou por outro, *segundo* dito he, et *para* vós, posades demandar et aver /²⁰ et cobrar de qualqer ou quaesqer personas¹, así por juízo como¹ fóra del, tódoslos títulos, testamentos, partiçoẽs, cartas et escripturas que ajan *e* tenan aos¹ ditos bẽes et herença perteeçentes et que a mjn perteeçan aver *e* tẽer por rrazón deles.

Et a mayor abundamento en voso fauor et non en outra maneyra, rrenunçio *e* demjto /²¹ et pártome de todo o deryto, voz *e* abçón que aos¹ ditos bẽes et herença ey ennos señórios propietarios deles, et en espeçial faço a dita rrenunçiaçón et demjtiçón enno mosteiro de Santa Coonba de Naues da diocese d'Ourense, prior *e* conbento del, da médea¹ poua do seu couto do Rribeiro de Mẽende et lugar de Ses/²²teyrón, *con* tódaslas casas et moýnos et vjñas et herdades et áruores et derytos et deryturas et cousas aa dita médea poua et lugar de Sesteyrón perteeçentes et perteeçer deuentes, *segundo* que o eu todo fasta aquí trouxe *e* outros por mjn a jur et a m̃ao; por vertude da qual dita demjtiçón lles pido que vos rreçeban /²³ logo a vós, o dito Diego Díaz, et a tódaslas ditas vosas vozes *para* senpre por foreiro dos ditos bẽes et herença ou vos façan deles nouo foro, se uos neçesario for, porla vía, modo et maneyra que máis de deryto posa et deua valer.

Et prometo así por solenpne et firme estipulaçón de aver todo o sobredito /²⁴ por rrato, grato, firme, estábele et valedeyro *para* todo senpre, et de o⁵ non rrebocar *nen* alegar⁶ *nen* propõer *nen* dizer contra elo outra rrazón *nen* exçeçón *nen* outra cousa algũa en contrario por que posa ser desfaleçido, mjngoado, quebrantado ou desatado o sobredito en todo ou en parte delo. Et porque seja máis firme, /²⁵ quero et mando que este dito contrapto, *con* todo ho en el contiúdo, seja nomeado *e* jnsinuado en testamento ou manda algũa, se a⁷ fezer en algũ⁸ tempo, et mando que valla en todo así como¹ mjña manda ou como¹ meu cobdeçilo; et se por ventura enno dito meu testamento ou cobdeçilo que así fezer ante de meu finamento /²⁶ non fezer en el mençón da confirmaçón deste dito contrapto, quero et mando et outorgo⁹ que seja en el nomeado et outorgado⁹ et rreçebido así como¹ se en ela fose todo nomeado propiamente et espeçialmente.

Et non yrey contra elo *nen* farey *nen* consintirey seer¹ feyta, por mjn *nen* por outro, abto *nen* abtos en /²⁷ contrario en njnhũn tempo do mundo *nen* por algũa maneyra, et sub pena¹ do dobro et valía dos ditos bẽes et herença, que vos prometo todo dar et pagar por

pena¹ e jnteresse et por nome¹ de pena¹ et postura conbençional que vos, sobre mjn et sóbrelas ditos meus bñes et herençia que herdey dos ditos meus /²⁸ padre et madre et yrmãao, poño se contra as cousas en esta carta contiúdas et cada húa delas vier ou pasar; et se o⁴ fezer ou consintir fazer, que non valla nen aja forza nen firmeza de juízo algúñ, et seerá¹ por cabsa de uós seerdes aprisionado et encarçerado por rrazón dos ditos /²⁹ bñes e herençia e con medo et rreçeo¹ que averey do señor don Pedro de Silua, obispo da iglleia d'Ourense, et do dito cabídoo¹, que son poderosos, ou por jnduzimento deles ou por vos eu máis agina fazer delibrar e sacar da dita prijón en cárçer et non por outra maneyra. Et por mayor firmeza, desde entón /³⁰ como¹ d'agora et d'agora como¹ d'entón, rreboquo, casso et anulo et dou todo por njnhún tanto quanto en contrario de uós, o dito Diego Días, et do que sobredito he obrar, fezer ou diser por dito ou por feyto ou por obra en parte ou en todo. Et a dita pena¹ pagada húa vez ou máis, todavía esta carta /³¹ et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes et vallan.

Et para conprir et aguardar todo o sobredito enna maneyra que dita he, et pagar¹⁰ a dita pena¹, se eu ou mjña voz en ela caéremos, oblígovos a elo a todos meus bñes mobles e rraízes, así os que oje en día ey como¹ os que ouuer d'aquí en deante, et es/³²peçialmente vos obligo, dou et subpinoro para todo elo tódolos ditos bñes et herençia da dita mjña madre et yrmãao como¹ do dito meu padre, para que os ajades vós et vos sejan obligados por rrazón do sobredito et da dita pena¹, se en ela ouuer encorrido; et dos quaes ditos bñes e herençia /³³ outrosí eu non farey d'oje en deante¹ vendición, troque nen promutaçón, obrigaçón, donaçón nen traspassaçón, nen outra allienaçón nen cousa algúa a persona¹ nen personas¹ que sejan eclesiásticas nen seglares por yr contra o sobredito et, se o⁴ fezer, que todavía non valla. Et conosco et outorgo porla /³⁴ presente que se eu, d'oje este dito día en deante, teuer ou posuýr os ditos bñes et herençia ou parte deles, que os tēerey et poseerey por vós, o dito Diego Díaz, notario, et a posisión deles et en voso nome¹ precario et non en outra maneyra, et que vos leixarey et desenbargarey os ditos bñes et posisión deles /³⁵ quando et cada que vós mandardes et quiserdes et por ben teuerdes.

Et defendo firme[me]nte¹¹ que algúñ nen algúus, así da mjña parte como¹ da estraya, que non vaan nen pasen nen sejan ousados de yr nen pasar contra esto que sobredito he porlo quebrantar ou mjngoar, agora nen de aquí ao adeante, en algúñ tenpo /³⁶ nen por algúa maneyra, et qualqer ou quaesqer que contra elo foren ou pasaren ou tentaren de yr ou pasar, non posan et demais ajan a yra de Deus conpridamente et a mjña maldiçón, et non ajan nen gozen de njnhūs meus bñes nen herençia, en caso que lleslos teña dados ou mandados, ca eu outrosí /³⁷ porla presente os priuo et quito deles et da dita herençia et peyten a vós, o dito Diego Díaz, a pena¹ sobredita. Sobrelo qual rrenunçio, quito et parto, de mjn et de todas mjñas vozes, ajuda et fauor a pedir benefiçio de rrestituyçón jñ jntegrum et as leys que falan en rrazón dos enganos et a todo deryto deujno /³⁸ et vmano, et estatutos et ordenamentos novos et vellos, rreyaas¹ et jnperiaas¹, et a todas leis góticas et rromanas et outras quaesqer leis et derytos que me en esta parte poderían ajudar, et sométome a tódaslas outras leis et derytos que me sobr[e]sto¹² poderían contrariar et a toda exçeççón

et defensón, /³⁹ de feyto et de dereyto, que nunca ende diga *nen* faça o contrario de todo o susodito et, fazendo o contrario en algũa parte ou en todo, que *non* valla.

Et por esta carta pido et rrogo et dou poder conprido a qualqer *alcallde* ou juíz ou justiça, corregidor ou *meyrjno*, porteiro ou balesteiro ou justiça ou ofiçial qualqer, así da corte /⁴⁰ do dito señor rrey como¹ de quaesqer çidades, vilas e lugares dos seus rregnos¹ et señoríos, aa jurdiçón dos quaes cada un deles me someto *con* tódoslos ditos meus bẽes, rrenunçiando mjña jurdiçón declinatoria et foro *para* que mo façan todo así tẽer et conprir ben así e tan conpridamente como¹ /⁴¹ se todo ouuese pasado por defenetiua *sentença* dada por competente juíz et a dita *sentença* fose pasada en cousa judgada. Et rrenunçio a pedir traslado desta carta et de demanda en escripto et térmjno de abogado et a todas dilações, defensões dilatorias, diclinatorias et perentorias, /⁴² et a todas ferias et bõas rrazões et alegações que en contrario do que dito he ou de parte delo posan seer¹ ditas et alegadas, que *non* vallan *nen* sejan rreçebidas por *mjn* *nen* por outro en juízo *nen* fõra del, posto que dereyto seja, rrenunçiando outrosí et quitando de *mjn* et de toda mjña voz a ley et dereyto que diz /⁴³ que gêeral rrenunçiaçón *non* deue valer.

Sóbrelo qual outorgo a vós, o dito Diego Díaz, notario, esta carta et público contrapto, perante o notario et *testigos* jnfrascriptos, et mais tantos et quantos contraptos vós sobre esta rrazón *quiserdes*¹³ fazer ou mandar fazer et ordenar, os máis fortes et firmes que poderen seer¹ notados con /⁴⁴ consello de *leterados* *para* os avalidar. Et quero et outorgo⁹ que en caso que sejan feytos et signados et presentados en juízo, que se posan ordenar, fazer et signar¹ outra vez ou máis, quantas vezes vós, o dito Diego Díaz, *quiserdes*¹³ con o dito consello de *leterados* *para* os todavía fazer firmes e fortes e /⁴⁵ aválidos.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que sãõ presente, así rreçebo de uós, a dita Lionor Gonçalues, tódoslos ditos bẽes e herença, *segundo* et porla vía que mos vós dades et outorgades; et *para* vos pagar¹⁰, durante a dita vosa vida et máis *non*, os ditos oytocentos *morauidís* en cada un ano¹ en saluo *para* ajuda /⁴⁶ do dito voso mantecemento, oblígovos a elo a todos meus bẽes avidos et por aver.

Feyto et outorgado foy este dito contrapto porla dita Lionor Gonçalues *enna* dita çidade d'Ourense, dentro *ennas* súas casas de morada que son sitas *enna* Rúa dos Çapateyros, oytó días do mes d'agosto, ano¹ do nasçemento /⁴⁷ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et quoreenta et noue anos¹.

Testemoyas que foron presentes: Rrodrigo Ares de Lamela, juís do couto de Çeboljño, et Gomes Garçía de Prexegeyro¹, escudeyro, morador en terra d'Aguiar¹⁴, et Johán Peres, çapateyro, morador en Codeyro.

Et eu, Nuno Patjño, /⁴⁸ notario público da çidade d'Ourense porlo bispo e porla igleia dese lugar, a todo esto que sobredito he *con* as ditas *testemoyas* presente foý e en mjña presençia o fis escripujr e aquí meu nome¹ e signal /⁴⁹ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

[*Sinal*: Nuno Patjño, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

- ² Está escrito *segⁱr*.
³ Está escrito *gⁱsado*.
⁴ Está escrito *sēo*.
⁵ Está escrito *dēo*.
⁶ Está escrito *aleg^ar*.
⁷ Está escrito *sēa*.
⁸ Está escrito *alg^o*.
⁹ Leva *or* na entreliña.
¹⁰ Está escrito *pag^ar*.
¹¹ Está escrito *firmemente*.
¹² Falta o *e*.
¹³ Leva abreviatura de *que*.
¹⁴ Está escrito *agⁱar*.

196

1450, xaneiro, 1.

O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba reciben por foreiro ao notario Diego Díaz en virtude das propiedades do mosteiro (a metade da pousa do couto do Ribeiro de Mende e o lugar de Sesteyrón) que este recibiu de Leonor González.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4333. Contén tamén o documento anterior.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4333.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Álvaro d'Oca, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues da diocese d'Ourense, e conbento dese lugar, visto vn contrapto por Lionor Gonçalues, veziña et moradora enna çibdade d'Ourense, muller que foy d'Áluaro Laso, defunto que Deus /² aja, et neta de Gonçalo Peres do Mato et de María Anes, súa muller, et filla legítima et herdeira de María do Mato, defuntos outrosí que Deus aja, porla dita Lionor Gonçalues a Diego Díaz, escripuano del rrey noso señor, notario e veziño da dita çidade, que he presente, feyto et outor/³gado de tódoslos bñes et herençia que lle perteeçían por herençia da dita súa madre María do Mato, con çertas condiçōes en el expresadas, et en como¹ en seu fauor rrenunçiou et demjtío todo o dereyto, voz et abçōn que aos¹ ditos bñes et herençia avía ennos senoríos propietarios deles /⁴ et especialmente enno dito noso mosteiro, prior et conbento del, a meatade da pousa do noso couto do Rribeiro de Mēende et lugar de Sesteyrón, con tódaslas casas et moýnos et vjñas et herdades et áruores et dereytos e dereyturas et cousas aa dita médea¹ et lugar de Sesteyrón /⁵ perteeçentes et perteeçer deuentes; por vertude da qual dita demjtiçōn nos pedío que o rreçebesemos logo, a el et a todas súas vozes para senpre, por foreiro dos ditos bñes et herençia ou lle fezesemos deles nouo foro.

Et en como¹ logo dos ditos bñes e herençia lle deu a posisōn, os quaes el /⁶ teuo et ten, desde a feyta do dito contrapto fasta o día presente, et os vsa et posee¹ et esfruta por seus et como seus. Et outrosí visto en como a dita pousa de Mēende e moýnos et cousas a

ela perteeçentes foron vendidas et enalleadas *per* asaz de vezes sen o dito noso mosteiro, priores et *conbento* /⁷ del primeyro seeren frontados et rrequiridos *para* as² aver porlo justo preço, segundo o *dereyto* en tal caso o premjte et rrequire. Et outrosí visto en como¹ o dito lugar³ de Sesteyrón vaca ao finamento da dita Lionor Gonçalves, segundo o foro que del ouuo o dito Gonçalo¹ Peres do Mato, seu aboo¹, et en como¹, así /⁸ da dita pousa como¹ do dito lugar de Sesteyrón, *non* son pagos os foros que a dita Lionor Gonçalves por elo en cada un ano¹ auja de pagar ao dito noso mosteiro, priores et *conbento* del, *nen* conpridas as condições das cartas dos foros delo. Porlas quaes rrazões como¹ por outras quaesqer que en *dereyto* máis /⁹ posan et deuan valer, porla presente carta, de aquí [en adeante]⁴, rreçebemos logo et damos por rreçebida a dita pousa et lugar de Sesteyrón e casas et moýnos et vjñas et herdades et cortinas et áruores et *dereytos* et *dereyturas* et cousas a elo perteeçentes et perteeçer deuentes, segundo que o todo tragía a jur et /¹⁰ a mão o dito Gonçalo Peres do Mato.

Et así por vertude da dita demjtiçón como¹ por vertude do dito rreçebemento, entendendo et veendo¹ en como¹ vós, o dito Diego Díaz, escriuano et notario sobredito, que soodes¹ presente, soodes¹ ome¹ mançebo et bõo labrador et tal que cunpriredes as condições desta /¹¹ carta, et en como nos logo pagades, en presenza do notario et *testigos* jnfrascriptos, tódolos *morauidis* dos foros que dos anos¹ pasados nos deuja a dita Lionor Gonçalves da dita médea pousa et lugar de Sesteyrón, dos quaes nos logo damos por entregos et ben pagos a toda nosa voontade; et outrosí /¹² veendo¹ en como¹ nos logo queredes dar perpetuamente, por vós et por toda vosa voz, quasi dous terços máis de foro da dita meatade da dita pousa et lugar de Sesteyrón do que nos dante por todo elo dauan.

Porlo qual, conoçendo o grande¹ proueyto noso et do dito noso mosteiro et de nosos suçe/¹³sores ao adeante, aforamos de nouamente et por nouo foro vos damos a vós, o dito Diego Díaz, notario, que soodes¹ presente, et a toda vosa voz perpetuamente *para* todo senpre a dita meatade da dita pousa et lugar de Sesteyrón, con todas súas casas et moýnos prouados et despro/¹⁴uados, et soares et terretorios et pedreiras et presas et ágoas correntes et estantes et vertentes, et *con* todas súas vjñas et herdades et cortinas et áruores, chantados et por cantar, et foros, *dereytos* et *dereyturas* e cousas a elo perteeçentes et perteeçer deuentes, así de feyto como¹ de *dereyto*, a montes /¹⁵ et a fontes, et entradas et seýdas, jures, *dereytos* et *perteenças*, por donde qer que as ajan et de *dereyto* deuan a aver, et *con* toda voz et abçón, *dereyto*, domjnjo et jurdiçón *tenporal* et señório rreal et justiçia çebjl et crimjnal que o dito noso mosteiro et nós, por nome¹ del, avemos et tēemos et nos /¹⁶ pertēeçe enno dito noso couto de Mēende; con condiçón que nos diades et pagedes, et a nosos suçeores, *para* senpre de foro en saluo, en cada un ano¹ por cada día de Santa Coonba, çento et vijnte *morauidis* de mōeda vella, branca a tres dineyros, ou súa estimaçón se outra moeda correr, et do al que ajades /¹⁷ todo o sobredito libre, quite et desenbargado de todo outro trebuto, çenso et cargo algún, pagando o dízimo a Deus. Et porla presente vos damos poder *para* que posades aforar o sobredito et qualqer parte delo aas¹ personas¹ que quiserdes e porlos *tenpos*, vozes e anos¹ ou *para* senpre, e porlos foros e /¹⁸ condições et preços et contías que vós por ben teuerdes.

Et se vós ou vosa voz quiserdes vender, deytar ou subpinorar o sobredito, que primeyro frontedes con elo a nós ou a nosos suçesores que porlo *tenpo foren enno* dito noso mosteiro, *para* que o aamos porlo justo preçõ, segundo *dereyto*, et non faredes /¹⁹ por elo manda *nen* poeredes adnjuersario a outra iglleia *nen* mosteiro *nen* santuario algùn, saluo a este dito noso mosteiro. Et outrosí non demjtiredes *nen* rrenunçiaredes *nen* dotaredes *nen* traspasaredes *nen* outra cousa njnhúa faredes de todo o sobredito *nen* de parte delo a persona¹ *nen* personas¹ /²⁰ eclesiásticas njnhúas, sen primeyramente vos dáremos *para* elo noso espeçial poderío, liçençia et *consintimento*; et fazendo o contrario, queremos que todo o por vós así feyto et outorgado que non valla. Et obligamos a tódoslos bẽes do dito noso mosteiro *para* seerdes¹ defeso et anparado, vós et /²¹ toda vosa voz *para* senpre, con todo o sobredito que uos así aforamos.

Et eu, o dito Diego Díaz, notario, que sũo presente, por mjn et por toda mjña voz *para* senpre, así rreçebo de uós, o dito prior et conbento, a dita médea¹ poua et lugar de Sesteyrón con todo o al⁵ sobredito, aforado segundo et porla /²² vía et condições sobreditas; et *para* o todo así tẽer et aguardar et pagar⁶ en cada un ano¹ *para* senpre a vós, o dito prior et conbento, et a vosos suçesores os ditos cento et vijnte *morauidís* da dita moeda, et conprir tódaslas outras condições desta carta et cada húa delas, obliçovos a elo a todos /²³ meus bẽes avidos et por aver.

He posta pena¹ ontre nós, as ditas partes, que qualqer de nós que contra elo for ou pasar et o non conprir et aguardar, que peyte¹ aa parte aguardante por nome¹ de pena¹, postura et jnteresse dusentos *morauidís* da dita mœda; a qual dita pena¹ paga ou non, que esta carta /²⁴ et aforamento sobredito que seja et fique firme et valla *para* senpre.

Feyta a carta enna caustra do dito mosteiro, primeyro día do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ et quatroçentos et çinquoeenta anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Lopo da Beyga, morador /²⁵ en Naves, que he enna fijgresía de Palmés, et Afonso Garçia, morador na fijgresía d'Untes, et Afonso Branco, morador en Lebizes, et Johán de Canba, natural de Canba, ome¹ do dito frey Álvaro, prior.

Et eu, Nuno Patjño, notario público da çidade d'Ourense porlo /²⁶ bispo e porla igleia dese lugar, a todo esto que sobredito he con as ditas *testemõyas* presente ffoý et aquí meu nome¹ e signal fis en testemoyo de verdade, que tal he, et en mjña pre/²⁷sençia esta carta fis escripujr ocupado doutros negoçios.

[Sinal: Nuno Patjño, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito "paraas".

³ Está escrito *lug^ar*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *oal*.

⁶ Está escrito *pag^ar*.

1452, febreiro, 2.

O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces a metade do lugar de Barrio e o lugar de Sas que tivo Pedro de Coiras.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4368.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4368.

REF. DURO, *Naves*, 158.

Sábean quantos esta carta viren como¹ eu, don frey Álvaro, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes, e convento dese /² mesmo lugar, seendo em noso cabídeo¹ per son de canpãa, segundo que avemos de vso e de custume, damos e outorgamos, aforamos a vós, Afonso Garçía, morador /³ em Vntes, que soodes presente, e a vosa moller Aldonça Yanes, que he ausente, em vosas vidas d'anbos e a seys voces após a morte do pustromejro de vós, así /⁴ que o pustromejro de vós, em súa vida ou a tempo de seu fignamento, nomêe a primejra voz e a primejra nomêe a segunda e segunda nomêe a terceira, e así vaan as ditas seys /⁵ voces nomeadas húa pus outra por orden suçesiue; e non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros vosos bês. Convén a saber, que vos /⁶ aforamos a meatade do lugar de Bárreo e mays o lugar que jaz en Saas¹ que soya teer Pero de Coyras, segund que o el soya teer a jur e a mñao, sacando a casa que /⁷ ten Juan da Lama².

Aforámosvos os ditos lugares con súas casas e pardeiros, segund que lles perteesçen, e con súas vjnas e herdades e áruores e cortjnas e soutos e pascos, /⁸ e con todas súas entradas e seydas, jures, dereytos e perteesças, por onde quer³ que as aja e deua a auer de dereyto, con tal pleito e condiçón que rreparedes as casas dos ditos lugares, /⁹ labredes e paredes ben as herdades e vjñas e áruores e cortjnas, e rreparedes os ditos soutos, em tal maneja como¹ non desfalescan por mñgoa de labor e de bñ /¹⁰ paramento e rreparamento. E daredes de foro de cada hun ano¹, vós e vosas voces a nós e aos priores e convento que despoys de nós foren do dito mosteiro, a quinta /¹¹ parte de todo o⁴ vjño e conposta que Deus der ennas vjñas⁵ dos ditos lugares, posto enno lagar, e a quarta parte do pan e avelayço que Deus der ennas herdades dos ditos lugares, /¹² posto enna ayra, sacando a leyra da Barreda que demarca con vjña de Lopo da Veyga, que anda con o lugar de Saas¹, que pagedes foro de sesta do vjño que Deus en ela /¹³ der, posto enno lagar. As quaes ditas noujdades colleredes e alçaredes per ollo de noso moordomo¹, ao qual proucededes de comer e de beber comunalmente mentre collerdes /¹⁴ e alcaredes as ditas noujdades. E mays daredes por dereytura dos ditos lugares vjnte e hun morauidis de moeda⁶ vella, branca em tres djneyros, por cada día de San Martino do mes de /¹⁵ nouenbro, e do al que os ajades libres e qüites⁷ de todo outro enbargo e emcargos algún, pagando o dísjmo a Deus.

[E se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar, enallar ou traspasar os ditos lugares e cousas a eles perteescentes ou parte delas, que primeiramente frontedes con eles a nós ou a nosos sucesores e noslos dedes porlo justo prezo que vos outro por eles der ante que a outro algún]⁸; et non os querendo porlo justo prezo rrezeber, que estonce /¹⁶ os posades vender, deytar, enallar ou traspasar a atal persona que seja semelláuale de vós, que os aposte e rrepare, labre e pare ben, e page os ditos foros en cada hun /¹⁷ ano¹, cu[n]pra⁹ e aguarde as condicións desta carta e cada húa delas. E he posto condición que non posades por eles nen parte deles fazer manda nen vnjuersario, nen poer sobreforo a /¹⁸ ipleia nen mosteiro nen santuario algún, saluo ao dito noso mosteiro.

E seeredes vasalo¹⁰ seruente¹⁰ e obediente¹¹ ao dito mosteiro e priores del. Et nós obligamos /¹⁹ os bñes do dito noso mosteiro a vos anparar e defender con eles senpre a dereyto de quenquer³ que vos quiser⁷ demandar ou enbargar.

Et eu, o dito Afonso Garçia, que sño presente, por /²⁰ mñn e porla dita mñña moller e vozes, con as ditas condicións rrezebo em mñn os ditos lugares e cousas a eles perteescentes, e oblijo todos meus bñes mobles e /²¹ rraýzes, avidos e por auer, de rreparar os ditos lugares, labrar e parar ben as ditas vññas e herdades e cortjnas, e pagar os ditos foros em cada hun ano¹, e conprir /²² e aguarde as condicións desta carta e cada húa delas.

Et he pena¹ posta e outorgada¹² ontre nós, as ditas partes, que qualquer³ de nós que contra elo quiser⁷ yr ou pasar, que non posa /²³ e mays que peyte aa parte aguardante por nome de pena dosentos morauidis da sobredita moeda⁶; e a dita pena paga ou non, esta carta e todo o⁴ em ela contjúdo fique firme /²⁴ e valla porlo tempo e vozes que he feyta e outorgada¹².

Ffeyta a carta enno dito mosteiro de Santa Coonba de Naves a dous djas do mes de feureiro, ano¹ do nasçemento do /²⁵ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e çinquenta³ e dous anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de Veer, monje do dito mosteiro, e Lopo de Mugares, escudeiro, /²⁶ e Goterre, morador em Vntes, e outros.

Non valla esta carta sen seer firmada do nome do dito prior.

Et eu, Juan Telo, notario público da [çidade d'Ourense e coutos]¹³ /²⁷ do bispo e mosteiro de Santa Coonba de Naves porlo bispo e prior deses ditos lugares, a esto que sobredito he con os ditos testigos presente [fuy e o escripuj e aquí meu]¹³ /²⁸ nome e signo fis, que he tal, en testimonio de verdade.

|Sinal: Juan Telo, / notario|.

|Sinatura: Aluarus, prior Sancte / Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² As letras *la* van na entreliña.

³ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁴ Está escrito *todoo*.

⁵ O texto “conposta que Deus der ennas vññas” está repasado por man diferente e posterior.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ No ms. falta.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ No final da palabra hai un *s* riscado.

¹¹ Primeiro escribiu *obediēts* e logo corrixiu o *s* en *e*.

¹² Leva *or* na entreliña.

¹³ O ms. está rompido.

198

1454, febreiro, 27; mércores. Ourense.

Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, e o notario Álvaro Afonso, como herdeiros e testamenteiros do notario Afonso González de Mende, venden ao prior García, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, diversos bens e dereituras e trigo no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4395.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4395.

Sábean quantos esta carta de venda vyren como¹ nós, Gonçaluo Peres de Rreqeyxo, rregedor da çibdade¹ d'Oureense, et Áluaro Afonso, notario, vesjños e moradores enna dita çibdade¹ d'Oureense, herdeyros et conpridores que soomos e fica²mos de Afonso Gonçalues de Meende, notario defunto, vezjno que foy da dita çibdade¹, que aja pareýso, et por vertude de súa manda e testamento que pasou máys conpridamente per este notario per quen esta carta he feyta, do qual dito ³testamento e jnbentario do dito Afonso Gonçalues de Meende, defunto, eu, o dito notario, dou ffe que pasou per mjn a dez días do mes de setembre do ano¹ vltjmo pasado de mjll¹ e quatroçentos e çinquocenta e tress anos¹, o qual ⁴dito testamento e jnuentario jas escripto máys conpridamente en mjñas notas; et nós, os ditos Gonçaluo Peres e Áluaro Afonso, notario, seendo çerteficados e apreçebjdos de todo noso dereyto e non costrengidos nen jnduzjdos per outra ⁵prémca nen engano algũu, mays de noso prazer, própca e lybre boa voontade, outorgamos² e çoñoçemos que vendemos, en nome¹ do dito Afonso Gonçalues de Meende e noso e de nosos herdeyros e seus, como¹ seus ⁶herdeyros e conpridores, et logo per esta presente carta entregamos³ a vós, ho onrrado frey Garçía, prior do mosteyro de Santa Coonba de Naves do obispado d'Oureense, que soodes presente, e a tódoslos outros priores vosos ⁷subçesores que depouys de vós foren do dito mosteyro de Santa Coonba, de dízmio a Deus por jur d'erdade para todo senpre, conbén aa saber, que vos vendemos estes bñes e dereyturas e trijgo e cousas que se sigen, ⁸que perteeçían ao dito Afonso Gonçalues de Meende e eran seus de dereyto, asý por sy como¹ por seu patrimonio e aboengo e suçiçón.

Primeyramente vos vendemos os vijnte e sete morauidís que Afonso Gonçalues do Paaço nos ha de dar ⁹de cada ano¹ das casas que ten enna pousa de Meende, et os dez e seys morauidís que nos ha de dar Fernán Laso.

Jten vos vendemos máys os vijnte e tress morauidís que nos ha de dar Rrodrigo de Meende et os dez e noue morauidís e douss ¹⁰diñeyros que nos ha de dar Fernando do

Conchouso, moradores en Meende, os quaes ditos *morauídís* son de moeda vella, contando branca en tress *dineyros* e dez *dineyros* o *morauídil*.

Jten vos vendemos máys as cinco *quoartas* de *vyño* de lagar /¹¹ que ha de dar cada ano¹ Afonso *Gonçalues* do Paaço, et o foro de *quoarta* da *vyña* que ten o dito Afonso *Gonçalues*, et as tress *quoartas* de *vyño* que ha de dar *Johán Martiis*, et outras tress *quartas* de *viño* que ha de dar *Vaasco Rrodrigues* da Carreyra. /¹² Jten *Rroý* de Paaços, morador en Çeboliño, seys *quartas* de *vyño* que ha de dar *perla* *vyña* do Sobereyro. Jten *Rrodrigo* do Conchouso, *perlo* lugar do *Figeyredo*, hũu porco e dez *morauídís*. Jten eu, o dito *Gonçaluo Peres* de *Rrequeixo*, /¹³ cinco *fanegas* e tress *almudes* de *trijgo* que ey de dar cada ano¹ de foro do *moýño* da *Lágea* et mays do *moýño* do *Areal* seys *fanegas* de *trijgo*, que eso meesmo ey de dar de cada ano¹ eu, o dito *Gonçaluo Peres*, con quatro *fanegas* /¹⁴ e *médea* de *trijgo* que ha de dar cada ano¹ *Gómez Yanes* de *Bouça Bedra* porlo *moýño* da *Moreyra*. Os quaes *d[i]tos*⁴ *moýños*, en que asý avemos de aver o dito *trijgo* que vos asý vendemos, están enno *rrío* da *Looña* /¹⁵ enno dito *Rribeyro* de Meende.

Et máys vos vendemos a *vyña* de *Trasla Cámara*, con seu *oliuar*, et o lugar de *Figeyredo*.

O qual dito *trijgo* e *vyño* e *foros* e *dereyturas* e *cousas* sobreditas que vos asý /¹⁶ vendemos jazen enno dito *Rribeyro* de Meende, que he *açerca* da dita *çibdade* d'*Oureense*, e o *tjña* e *tragía* todo a *jur* e a *maao* o dito Afonso *Gonçalues* de Meende e lle *perteeçia* por parte e *herença* de seu *tjo* *Pero Vaasques* da *Rrúa* /¹⁷ dos *[Ça]pateyros*⁵, e que ao dito *Pero Vaasques* *perteeçia* por *herença* de seu *tjo* *Martjn Giestosa*, que ajan *pareýso*, *vezjños* que *foron* da dita *çibdade* d'*Oureense*; os quaes ditos *bêes* vendemos *para* *conprir* o dito *testamento* et /¹⁸ *m[anda]s*⁵ e *pías* *cabsas* do dito Afonso *Gonçalues* de Meende.

Vendémosvos os ditos *bêes* e *cousas* desuso declaradas con todas súas *entradas* e *seydas*, *dereytos*, *jures* e *perteenças* e *señorío* e *jurdiçón*, *per* *huquer* /¹⁹ que os ajan e *deuan* aver de *dereyto*, *segundo* *perteeçian* ao dito *Pero Vaasques* e ao dito Afonso *Gonçalues* de Meende, como¹ seu *sobriño* e *herdeyro*, e a nós¹, en nome¹ do dito Afonso *Gonçalues* de Meende, como¹ seus *herdeyros* e *conpridores*. /²⁰ Et os quaes ditos *bêes* e *cousas* sobreditas vos vendemos por *preço* certo que a vós e a nós *aprouuo* de nos por elo *dardes* de *conpra*, *conbén* a *saber*, seys *mjl*¹ *morauídís* da dita *moeda* *vella* *vsal*, contando *branca* /²¹ en tress *dineyros* e dez *dineyros* o *moraujdil*, *quitos* de *vendas* e *alcaualas*; dos quaes ditos seys *mjl*¹ *morauídís* da dita *moeda* *vella* nos *fezestes* *pago* *rrealmente* e con *efecto* en *çertas* *peças* de *panos* de *çertas* *colores* e en *çertas* /²² *dobras* e *frorijs* de *ouro* e en *çertos* *marcos* de *prata*, que *montou* a dita *contja* e *pasou* do *voso* *poder* ao *noso* *ben* e *conpridamente*, en *presença* do dito *notario* e *testigos* desta *carta*, de que nos *damos* e *outorgamos*² /²³ de vós, o dito *frey Garçia*, *prior*, por *entregos* e *ben* *pagados* a toda *nosa* *voontade*, e *renunçiamos* sobre elo a *leey* et *exseyçón* de *ynumerata* *pecunja*.

Et he posto *condiçón* ontre nós, as *ditas* *partes*, /²⁴ que *Aldonça Afonso*, *muller* de *Gonçaluo Nunes* de Meende, *escudeyro*, *moradores* enno dito *Rribeyro* de Meende, *madre* do dito Afonso *Gonçalues* de Meende, que *tena* e *persuya* en toda *súa* *vyda* e máys *non*, ela ou quen seu *poder* /²⁵ *para* elo *ouuer*, o dito lugar do *Figeyredo* que *jaz* enno dito *Rribeyro* de Meende, con todas súas *casas* e *vinas* e *herdades* e *foros* e *dereytos* e *cousas* a el

perteeçentes, e se manteña perlos frutos e rendas del /²⁶ en súa vyda e máys non, segundo que llo mandou o dito Afonso Gonçalues de Meende, seu fillo, en seu testamento; e despoys do finamento da dita Aldonça Afonso, que o dito lugar de Figeiredo, con tódalas /²⁷ cousas a el perteeçentes, fiquen libremente ao dito mosteyro de Santa Coonba e a vós, o dito frey Garçia, prior, e a todos vosos subçesores, en seu nome¹, por jur d'erdade e de dízmio a Deus para todo senpre, segundo /²⁸ que o tjña o dito Afonso Gonçalues de Meende, con tódoslos outros ditos bñes que vos asý vendemos.

Et de quanto máys valen de compra os sobreditos bñes desuso declarados que os ditos seys mjll¹ morauidís da /²⁹ dita moeda vella, que asý de vos rreçebemos para conprir o dito testamento, damos o máys ao dito mosteyro de Santa Coonba e a vós, o dito prior, en seu nome¹, en pura doaçón verdadeyra e valedeyra para to/³⁰do senpre, segundo que doaçón mellor¹ e máys conpridamente pode e deue seer dada ontre vyuos e de deryto máys deue valer, et en elimosina ao dito mosteyro porlas almas dos ditos defuntos e dos /³¹ ditos Pero Vaasques e Afonso Gonçalues de Meende e de aqueles de que deçenderon os ditos bñes. Et que vós, o dito prior, et todos vosos subçesores priores que foren do dito mosteyro de Santa Coonba de Nabes, para todo senpre⁶, façades de /³² cada ano¹ enno mosteyro de San Franxisco da dita çibdade¹ d'Oureense, enno altar de Santa María de Consolaçón, ante o qual dito altar jaz o dito Afonso Gonçalues e Gonçaluo Sanches, seu padre, hñu anjuersario con súa vegilja /³³ e mjnsa cantada e rresponso por cada dja de Santi Elifonso; sóbrelo qual encarregamos vosa conçiencia e de vosos subçesores prior[e]s⁷ que foren do dito mosteyro de Santa Coonba e descarregamos as nosas conçien/³⁴çias.

Et logo todo jur, deryto, seniorío, propiadade, voz e abçón que o dito Pero Vaasques e o dito Afonso Gonçalues, seu sobrijño e herdeyro, en seu nome¹, e nós, en nome¹ do dito Afonso Gonçalues de Meende, avemos e teemos en tódoslos sobreditos /³⁵ bñes e en qualquer deles, todo o quitamos e rremobemos e partjmos do dito Afonso Gonçalues de Meende e de nós, en seu nome¹, e todas nosas vozes e herdeyros para senpre, e o poemas, damos e traspasamos enno dito mos/³⁶teyro de Santa Coonba e en vós, o dito frey Garçia, prior, e en vosas vozes subçesores priores que foren do dito mosteyro para senpre⁶; et per esta presente carta vos poemas e apoderamos logo enna teença e corporal posisión /³⁷ de tódoslos ditos bñes e vos damos poder, lyçençia e abtoridade para que posades entrar, tomar e rreçeber, per vós meesmo ou per quen vós quiserdes, tódoslos sobreditos bñes e foros e rendas deles sen lyçençia de juís nen de alcallde /³⁸ nen de outro home¹ algũu, que dos sobr[e]ditos⁷ bñes nen de parte deles non avemos feyto nen faremos outra venda nen enpeñamento nen enalleamento nen traspasamento nen obrigaçón nen manda nen doaçón a outra persona nen parte algũa.

Et pro/³⁹metemos e outorgamos² de nunca yr nen pasar, nós nen outro por nós, contra esta carta e vençón nen contra parte delo en njhñu tenpo nen por algũa maneyra en juíso nen fóra del, ante que vos faremos esta dita venda sãa e de paz de quenquer /⁴⁰ que vosla quiser enbargar e ocupar, toda ou parte dela. Et para o así todo teer, conpri[r]⁸ e agardar, obrigámosvos a elo tódolos bñes que foron e ficaron do dito Afonso Gonçalues de Meende. Et se nós ou qualquer de nós ou outro por nós contra /⁴¹ esto for ou pasar e o non conprir e agardar, que peyte a vós, o dito prior, ou a vosos subçesores, por nome¹ de pena,

postura, jnterese, quinentos florijs d'ouro; et a pena pagada ou *non*, que esta venda fique firme.

E sobre esto que dito /⁴² he e se en esta carta contén, rrenunçiamos e partjmos de nós e de outro por nós tódaslas leeys e dereytos, foros e ordenamentos escriptos e *non* escriptos, asý canónjcos como¹ çebijs, asý en geeral como¹ en espeçial, e toda leey /⁴³ de engano e todo beneficio de rrestetuyçón jn jntegrum e tódaslas outras leeys, rrazoos, dereytos e defensões que en contrario do sobredito sejan ou seer posan en qualquer maneyra, que nos *non* vallan *nen* sejamos sobre /⁴⁴ elo oýdos *nen* rreçebydos, *nen* outro por nós, en juízo *nen* fóra del, posto que dereyto seja; e en espeçial rrenunçiamos e partjmos de nós a leey do dereyto en que dis que geeral rrenunçiaçón *non* valla.

Et eu, o dito frey Garçia, prior, que /⁴⁵ presente sōo, por mjn e en nome¹ do dito meu mosteyro e para el, así outorgo² e rreço a dita venda dos sobreditos bēes, *segundo* que ma vós, os ditos Gonçaluo Peres e Álvaro Afonso, notario, desuso fazedes, e obrigo os ditos bees e os bēes /⁴⁶ do dito meu mosteyro para que eu e meus subçesores priores que depoy de mjn foren do dito mosteyro façamos dizer de cada hũu ano¹ para senpre⁶ enno dito mosteyro de San Franxisco d'Oureense o dito anjuersario con súa /⁴⁷ vegilha e mjnsa cantada e rresponso, e de leixar teer e persuýr aa dita Aldonça Afonso, madre do dito Afonso Gonçalues de Meende, o dito lugar de Figeystredo e frutos e rrentas del en toda súa vyda, *segundo* que llo mandou /⁴⁸ o dito Afonso Gonçalues de Meende, seu fillo, e de teer e conprir e agoardar tódaslas cousas e condiçōos por mjn desuso ditas e outorgadas² e cada húa delas, su a dita pena, *segundo* e como¹ dito he.

Et porque esto seja firme e /⁴⁹ *non* vena en duda, nós, as ditas part[e]s⁷, outorgamos² esta carta ante o dito notario e testigos adeante escriptos, a máys forte e firme e estable que se en dereyto poder fazer e ordenar en esta rrazón con acordo de leterado.

Que foy /⁵⁰ ffeyta e outorgada² enna dita çibdade¹ d'Oureense, enas casas de morada do dito Gonçaluo Peres, rregedor, que son enna Rrúa Noua da dita çibdade¹, día quarta feyra, vijnte e sete días do mes de febreystro do ano¹ do nas/⁵¹çemento de Noso Saluador Jhesu Cristo de mjl¹ e quatroçentos e çinquoeenta e quatro anos¹.

Testigos que a esto presentes foron: Fernando Vaasques Cardoso e Johán Afonso de Çerreda, mercadores, e Johán de Rramoýn, clérigo do coro da jglleia /⁵² d'Oureense, e Johán d'Estar, vesjños e moradores enna dita çibdade¹ d'Oureense, e Gómez de Barrio, home¹ do dito prior.

Et yo, Rruý Ferrnandes de la Somoça, escriuano de nuestro señor el rrey et su notario /⁵³ público en la su corte et en todos los ssus rreynos, et notario público en la dicha çiudad de Orenes por el obispo e la iglesia dese lugar, al otorgamjento desta carta en vno con los dichos /⁵⁴ testigos presente fuy et por rruego e otorgamjento de las dichas¹ partes la fis escriujr et por ende ffis aquí este mjo signo en testimonjo de verdad.

[Sinal: Rroý Ferrnandes, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ O *m* está corrixido sobre *a*.

⁴ Falta o *i*.⁵ O ms. está rompido.⁶ Usa a abreviatura de *re* co valor de *r*.⁷ Falta o *e*.⁸ Falta o *r*.

199

(1458, maio, 13. Ourense)*

Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, afora ao muiñeiro Gonzalo da Touza, á súa muller Clara Afonso e a dúas voces dous leiros de viña na cortiña do Baño.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4472.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4472.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Gonçaluo Peres de Rreqeyxo, rregidor da çibdade d'Ourense, dou *e* outorgo a foro a vós, Gonçalo¹ da /² Touça, moyneyro, morador enno Rribeyro de Meende, que sodes presente, et a vosa muller Clara Afonso, que he avrente, et a dúas voses /³ apús finamento do pustrumejro de vós, así que o pustrumejro de vós, en súa vida ou a *tempo* de seu finamento, nomêe a primeyra vós et a primejra /⁴ nomêe a *segunda*, et así vaan as ditas dúas voses nomeyadas húa pus outra subçesiue; et *non* seendo nomeyadas que seja vós aquel ou aquela /⁵ que ao *tempo* do finamento do pustrumejro de vós herdar os outros vosos bês de *dereyto*. *Conbén* a saber, que vos aforo dous leyros de vjña /⁶ que foron de Pero Vaasques, que jasen enna cortiña do Vaño, segu[n]do² que están demarcados sobre sy.

Afórovos os ditos dous leyros de vjña *con* todas /⁷ súas entradas et seýdas et *con* todos seus *dereytos e* *perteenças* que lles *perteesçen e* *perteesçer* deuen de *dereyto*, por tal pleito *e* *condiçón* que labredes /⁸ et paredes *ben* os ditos dous leyros de vjña, et os *chantedes e* *entrechantedes* onde lles feseren mester, en maneira que *non* desfalescan por /⁹ *mjngo*a de labor *e* de bõ paramento. Et daredes de foro en cada hun ano¹ a *mjn* ou a *mjnas* voses a sesta parte de todo ho o vjño *e* de tó/¹⁰ daslas outras cousas que Deus der *ennos* ditos dous leiros de vjña, he a saber, a *conposta enna* vjña *e* o vjño branco *enno* lagar; a qual noujdade que /¹¹ así Deus der *ennos* ditos dous leyros de vjña *colleredes* por ollo de meu mayordomo ou de meus herdeyros, ao qual *prouceredes*¹ de comer /¹² et de beber *comunalmente* en quanto *collerdes* a dita noujdade, et *pagaredes* o medio carreto. Et do al *averedes* os ditos dous leyros de vjña de /¹³ *dísimo* a Deus *libres et* *quites* de todo outro tributo, *çenso e* *cargo algún*.

Et he posta *condiçón* que se *quiserdes vender, deytar ou supinorar ou traspasar* /¹⁴ os ditos dous leyros de vjña ou parte deles, que *primeyramente* *frontedes e* *rrequirades con* eles a *mjn* ou a *mjnas* voses et *noslos dedes* porlo justo /¹⁵ *preço* que vos outro por eles der, ante que a outro *algún*; et *non* os *querendo aver* porlo justo *preço*, *entõçe* os *vendede*,

deytade ou supinorade, enalleade a tal /¹⁶ persona¹ que seja semellábele de vós, que os labre e pare ben, e pague o dito foro de sesta de cada hun ano¹, et cunpra e agarde as condi/¹⁷ções desta carta e cada húa delas, segundo que vós sodes tiúdo e obrigado de *conprir*. Et obrigo meus bñes para³ vos anparar e defender /¹⁸ a *dereyto* con esto que vos así aforo como¹ dito he durante o dito *tenpo*.

Et eu, o dito Gonçalo¹ da Touça, que sño presente, por mñn e porla dita Clara /¹⁹ Afonso, mñña muller, et porlas ditas nosas dúas voses, así outorgo e rresçebo en mñn aforado os ditos dous leiros de vñña de vós, o dito /²⁰ Gonçalo¹ Peres de Rrequeixo, rregidor, porlas maneyras e condições sobreditas, et obrigo a elo todos meus bñes mobles e rraíses, avjdos /²¹ e por aver, e das ditas nosas voses para labrar e parar ben os ditos dous leyros de vñña, et pagar e *conprir* e agardar tódaslas cousas /²² et condições *contiúdas* en esta carta e cada húa delas.

Outrosí he posta condiçón que non faredes manda njn anjuersario nen foro nen sobreforo, /²³ nen porredes outra pensón algñña que seja a outra igleia nen moesteyro nen capela nen persona nen santuario algñn, saluo ao moesteyro de Santa /²⁴ Coonba de Naves. Et seredes vós e vosas voses seruentes e obedientes con o dito foro a mñn e a mññas voses. Et se pleito ou con/²⁵tenda rrecresçer ontre mñn e vós, o dito Gonçalo¹ da Touça, e vosa muller e voses, sobre rrasón dos ditos dous leyros de vñña ou de parte /²⁶ deles, que sejan tomados e escollidos dous homes bños, moradores enna çibdade d'Ourense, tomados a plaser das partes, para que o libren e determññen /²⁷ como¹ quiseren e por ben teueren ou como¹ acharen por *dereyto* et toda outra apelaçón rremota.

Et qualquer⁴ de nós, as ditas partes, que contra esto /²⁸ for ou pasar e ho non *conprir* e aguardar, que peyte aa¹ parte agardante por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese mñll *morauidis* vellos e aa¹ vós /²⁹ del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta dita carta e as cousas en ela *contiúdas* fñiquen firmes e vallan porlo dito *tenpo*.

/³⁰ Ffeyta a carta enna çidade d'Ourense, trese dñas do mes de mayo, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mñll e quatroçentos e /³¹ çinquenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: Lopo de Boeyros e Ares de Monterroso o Moço e Gomes de Bouça Bedra.

Et /³² eu, Iohán Fernandes de Nugueyra, clérigo da diocese de Lugo, rraçoeyro enna iglleia d'Ourense, notario públjco da çibdade e obispado d'Ourense /³³ porla abtoridade ordinaria, dado aas¹ notas, rregistros, cartas, escripturas, jnstromentos, proçesos e avtos que pasaron per Álvaro Gonçalues, /³⁴ notario que foy desta dita çibdade d'Ourense, perlo honrrado Gonçalo Teles de Veiga, canónigo enna dita iglleia, proujsor e vigario /³⁵ general enna dita iglleia, çibdade e obispado d'Ourense porlo rreuerendo señor don frey Pedro de Silua, obispo d'Ourense, esta sobredita /³⁶ carta achey rregistrada enno rregistro do dito Álvaro Gonçalues, notario, scripta da súa letra, do qual rregistro ha saquey et per outro /³⁷ fis scripujr verdadeyramente, et aquí meus signo e nome¹ fis, que taes son⁵, en testimoyo de verdade, rogado e /³⁸ rrequirido.

[Sinal: Iohán Fernandes, / notario].

* En Duro (1973) o notario Xoán Fernández de Nogueira, que suscribe esta carta sacada das notas de Álvaro González, está documentado entre os anos 1445 e 1459.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *p^a*.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Antes está riscado *en*.

200

1460, xaneiro, 8. Ourense.

Os irmáns Gómez de Pazos, Diego de Pazos e Gonzalo Gómez de Pazos, escudeiros, aforan a Afonso García de Untes, á súa muller Aldonza Domínguez e a todas as súas voces todas as propiedades que teñen en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4499.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4499.

Sábean¹ quantos esta carta de afforamento vyren como¹ nós, Gomes de Paaços¹ et Diego de Paaços¹ e Gonçal Gomes de Paaços¹, escudeiros (escudeiros), todos yrmãaos, que todos tress estamos /² presentes e outorgantes, damos e outorgamos², afforamos a vós, Affonso Garçia de Vntes, que estades presente, et a vosa muller Aldonça Domingues, que he absente, et a todas vossas voces para senpre; /³ combén a saber, que vos afforamos as nossas herdades, árbores, soutos et cortiñas et tódaslas outras coussas que a nós perteesçen e perteesçer deuen de dereyto, en qualquer manejra que seja, enna fleigissía /⁴ de Sant Estébão de Vntes, con todas súas entradas e seydas, jures, dereytos e perteesças, a montes et a ffontes, per onde quer que as ajan e deuan auer de dereyto.

Con tal pleito e condición que as labredes e paredes /⁵ ben, en manejra que non³ desfalescan per mñgoa de labor e de bõ paramento, et nos dedes et paguedes de fforo en cada hun ano¹ para senpre, a nós e a nosas voces, dez e seys morauidis vellos por cada dja de San /⁶ Martino do mess de nobenbro, contando branca en tress djnejros, de que contan tress brancas vellas e vn djnejro por hun morauidil, ou súa estimación enna moeda que chaamente porlo tempo correr. Et do al averedes as ditas /⁷ herdades, árbores, soutos e cortiñas et tódaslas sobreditas coussas que a nós enno dito lugar⁴ perteesçen, de dízimo a Deus libres e quites de todo outro trebuto [e]⁵ cargo algũ. Et obligamos todos nosos bẽes mobles /⁸ et rrayzes, avidos e por aver, de voslas ffazéremos sãas e de paz et de vos deffendéremos con elas a dereyto.

Et se vós ou vosas voces quiserdes vender, deytar ou enallear ou traspasar as sobreditas /⁹ cousas ou cada hũa delas, que primeiramente ffrontedes con elo¹ a nós et a nosas voces para que as nós ajamos porlo justo preço que vos outre por elas der, segund que o dereyto manda en tal cabso.

Et eu, o dito /¹⁰ Affonso Garçia, que soo presente, por mjn et porla dita mj[ña]⁶ muller et por todas nossas voces para senpre, así o outorgo et rrescebo en mjn aforadas as sobreditas herdades, árbores, souts e cortiñas e /¹¹ tódaslas outras cousas que vos perteescan enna dita fleigisía de Santo Estébõ de Vntes, perla maneja e condiçõs que ditas son, et obligo¹ todos meu bẽes et da dita mjña muller e voces /¹² para labrar e apostar e parar ben as ditas herdades, et para pagar⁷ de cada vn¹ ano¹ porlo dito dja de San Martino os ditos dez et seys morauidís vellos, et conprir e aguardar tódaslas cousas e condiçõs /¹³ que ditas son¹.

Et outrosí he posto pena¹ que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto ffor ou pasar et o non conprir e agardar, que peyte á parte agardante por nome¹ de pena¹, postura e jnteresse /¹⁴ que entre nós poemos çent morauidís vellos et á voz del rrey outros tantos; et a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contíúdas ffiquen ffirmes e vallan para todo /¹⁵ senpre.

Ffeyta a carta enna cibdade d'Ourense a oyto djas de janejro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e (et) sesenta anos¹.

Testígoos¹ que foron presentes: /¹⁶ Juan Fferrnandes, dobleiro enna iglleia d'Ourense, e Juan de Santiago et Rroy Vaasques, moradores enna fleigisía de Santiago das Caldas, et Affonso do Fforno¹ de Santa Oujea e outros.

Et eu, /¹⁷ Rroy Fferrnandes, notario públjco da çibdade d'Ourense porlo bispo e porla iglleia dese /¹⁸ lugar, a esto que sobredito he em hũu con as ditas testymuyas presente ffoý e en mjña pre/¹⁹sença o ffis esscripujr e por ende aqui⁸ meu nome¹ e signal¹ ffis em testy/²⁰muyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Rroy Fferrnandes, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva *or* na entreliña.

³ Despois está riscada unha abreviatura de *que*.

⁴ Está escrito *lug^ar*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Faltan as letras *ña*.

⁷ Está escrito *pag^ar*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

201

1460, febreiro, 24.

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Diego Vilela, á súa muller Costanza Ianes e a seis voces a metade da viña da Insua, a viña de Outeiro de Allos e o bacelo dos Navillos, coa metade do souto de Soutosanín e a metade da dereitura, e a metade dunha casa con horta e curral.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4495.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4495.

Sábean¹ quantos esta carta de aforamento viren¹ como¹ nós, frey Garçia, porla graça² de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, et o conuento do /² dito mosteiro, seendo juntados en noso cabildo¹, *tan* solamente por vssos dos frutus e máys non, damos e outorgamos³, aforamos a vós, Diego Vilela, e a vosa moller /³ Costança Yanes, que estades presentes, moradores enno noso couto [do]⁴ Rribeiro de Meende, por dimjtiçón que nos delo fezo Gonçal Lasso, sogro de vós, o dito Diego Vjlela, /⁴ que estaua presente; et he a saber¹, que vos aforamos a metade da vjna da Ýnsoa, *segundo* que está partida, *con* esta condiçón que Fernán Vello, moynejro, que este ano¹ en que esta⁵mos da ffeyta desta carta que tena a parte e quinnón desta vjna que lle tjna deytada o dito Gonçal Lasso et, o dito ano¹ acabado, que o dito Gonçal Lasso faça *con* o dito Fernán Vello que vos leixe /⁶ a vós, os ditos Diego Vilela e vosa moller, a dita metade da parte e quinnón da dita vjna que lle o dito Gonçal Lasso enpenou, *para* o qual o dito Gonçal Lasso obrigou a outra /⁷ súa metade¹ da dita vjna.

Jten vos afforamos máys, por vertude da dita demjtiçón, a vjna d'Outeiro d'Allos e o baçelo dos Naballos, *segundo* que o soýa trajer Rroý do Conchouso /⁸ *con* a metade¹ do souto de Souto Sanjn e *con* a metade¹ da dereyt(i)ura.

Jten vos afforamos máys a matade¹ da casa *con* seu curral e orta, *segundo* que a tragía² a jur e a mñao o dito Gonçal Lasso.

/⁹ O qual⁵ todo vos aforamos en vjda de vós anbos e a seys vozes despois da morte do postromeiro de vós, asý que a primeyra voz nomêe a *segunda* e a *segunda* nomêe a *terçeyra* e a *terçeyra* /¹⁰ nomêe a quarta et a quarta nomêe a quinta et a quinta nomêe a sexta, et asý *vaan* tódaslas ditas vozes húa pus outra suçessiue; e non seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou /¹¹ aquela que de dereito herdar os bñes do postromeyro de vós.

Afforámosvos esto que dito he *con* todas súas entradas e saýdas e *con* todos seus dereitos e perteesças, por onde quer que as aja e deua /¹² auer de dereito, *per* tal condiçón que apostedes e rreparedes, chantedes e ontrechantedes e esterquedes a metade¹ da dita vjna da Ýnsoa et as ditas leyras d'Outeiro d'Allos e baçelo dos /¹³ Naballos et a metade¹ do dito souto, e ponades o monte que está por poer de vina en estes quatro anos¹ primeyros segintes, et apostedes e rreparedes a metade¹ da dita casa e curral /¹⁴ [e orta]⁶, todo en maneyra que non desfalesca *per* mýngo de labor e de bño paramento. Et nos deades ende de foro en cada hñu ano¹, a nós e a nosos suçessores priores que foren do dito mosteiro, /¹⁵ [do vjno da]⁶ metade¹ da dita vjna da Ýnsoa quinta parte, et das ditas leyras d'Outeiro d'Allos e baçelo dos Naballos, oytava parte de todo o vjno e *con*posta que Deus en eles der, /¹⁶ collido por noso moordomo¹ e de nosos suçessores priores que foren do dito mosteiro, ao qual⁵ proueredes de comer e de beuer cumunalmente mentre collerdes a dita nojudade. Et nos /¹⁷ trajeredes a metade¹ do dito foro aa nosa granja² de Meende, sen pagáremos por elo cousa algũa. Et do al que o ajades todo de djsimo a Deus libre e quite de todo outro trebuto /¹⁸ et encárrego algũu⁷.

Et se vós ou vosa moller e voses quiserdes vender, deytar ou supinorar a dita metade¹ da dita vjna et vjna d'Outeiro d'Allos e baçelo et metade¹ da dita /¹⁹ casa e curral e

orta, que primeiramente frontedes con elo a nós e a nosos suçessores priores que foren¹ do dito mosteiro et noslo deades porlo justo preço que vos outro por elo der, /²⁰ ante que non a outro algũu; et non [o queren]do⁸ nós porlo justo preço rresçeber, entón o vendede, deytade, supinorade, calleade e traspasade a tal persona que seja vosa semellábele, /²¹ que aposte e rrepare a metade da dita vjna da Ýnsoa e vjna d'Outeiro d'Allos e baçelo e souto, e as esterquedes e ponades o dito monte de vjna ennos ditos quatro anos¹ seguintes, /²² et apostedes e rreparedes a metade da dita casa, curral e orta, e nos paguedes a metade¹ da dereyt(i)ura do dito souto por cada día de San Martino en cada hũu ano¹, et cunplades /²³ e aguardedes tódaslas cousas e condiçõs contiúdas en esta carta de aforamento, con tanto¹ que o non deades a cabaleyro nen dona nen donsela nen home de tras muro nen a outra /²⁴ rreligiosa persona, nen poeredes por elo anjuersario nen outro trebuto a outra igleia nen mosteiro nen santuario algũu⁷, nen nos porredes sobre elo outro señor a rostro con esto que vos asý /²⁵ aforamos.

E⁹ [seredes]⁴ seruentes e obidientes a nós e ao dito noso mosteiro e priores del. Et se fordes jngratos e desconjsçidos, que pergades por elo o dito foro et nós e nosos suçessores /²⁶ voslos posan rreçeber. Outrosý que nos vaades veer¹ con do que touerdes a noso mosteiro por cada día de Santa Coonba. Et vós todo esto conprindo, obligamos os bẽes /²⁷ do dito noso mosteiro a vos anparar e defender a dereito con esto que vos asý aforamos como¹ dito he.

Et nós, o dito Diego de Vjlela e Costança Yanes, que somos presentes¹⁰, /²⁸ por nós e porlas ditas nosas voces, asý outorgamos³ e rreçebemos en nós a dita metade¹ da dita vjna da Ýnsoa e vjna de Outeiro d'Allos e baçelo dos Naballos /²⁹ et metade¹ do dito souto con a dita metade da dita casa, curral e orta; et para chantar e ontrechantar as ditas vjnas, et poer o dito monte de vjna enno dito tenpo¹, e vos /³⁰ pagáremos a dita quinta parte da dita vjna da Ýnsoa e oytaua parte da dita vjna d'Outeiro d'Allos e baçelo e a metade¹ da dita dereyt(i)ura do dito souto, e vos ýre/³¹mos veer¹ con do que touéremos porlo dito día de Santa Coonba, e conpríremos e aguardáremos¹¹ tódaslas outras cousas e condiçoos contiúdas enna dita carta de foro, /³² obligamos a elo todos nosos bẽes e das ditas nosas voses, mobles e rraýses, avjdos e por auer.

Et he posto e outorgado³ pena¹ ontre nós, as ditas partes, que qual/³³quer⁵ de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte á outra parte que o conprir e aguardar quiser, por nome de pena, pustura e jnterese, dozentos¹ /³⁴ morauidis de bõa mōeda et á vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforam[en]to¹² sobredito e as cousas en el contiúdas fiquen firmes /³⁵ e vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome.

Ffeyta a carta enno dito noso mosteiro, vijnte e quatro días do mes de feuereyro, /³⁶ ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e sasenta anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso Gonçalues, morador enno dito Ribeiro de Meende, /³⁷ e Vaasco Lopes o Moço, fillo de Lopo de Mugares, e Rruý de Maside, morador enna granja d'Outarís, e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense /³⁸ porlo obispo e porla igleia desse lugar, e notario do mosteiro de Santa Coonba porlo prior e conuento del, a

esto que dito he *con* as ditas *testemõyas* presente foý *e* en /³⁹ mjña pressençia o fis escriuir *e* aquí meu nome¹ *e* signal¹ aquí ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[*Sinal: Johán Páaz*¹, notario].

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
² Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.
³ Leva *or* na entreliña.
⁴ No ms. falta.
⁵ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.
⁶ O ms. está rompido.
⁷ Está escrito *alg^o*.
⁸ No ms. non se le.
⁹ Está na entreliña.
¹⁰ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.
¹¹ Despois está riscado *pe*.
¹² Faltan as letras *en*.

202

1460, febreiro, 24.

O prior García afora a Fernando Martís, á súa muller Tareixa Martís e a seis voces unha leira de viña na granxa de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4506.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4506.

Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Egleia de Rroma prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, seendo en noso cabídeo¹ /² *per* tangemento de canpãa, *segundo* avemos de vso et de custume de nos ajuntar a fazer noso cabídeo¹, *tan* solamente por vso dos frutos *e* máys *non*, damos, aforamos a vós, /³ Fernand Martiis, que estades presente, *e* a vosa moller Tareyia Martiis, que *non* está presente, moradores enna fregrisia de San Mjgell de Canedo, en vosas vidas de vós anbos *e* a seys /⁴ voces despois da morte da morte do pustromejro de vós, así que a primejra voz nomẽe a *segunda e segunda* nomẽe a *terçeyra e a terçeyra* nomẽe a *quarta e a quarta* nomẽe a *quinta e a quinta* nomẽe a /⁵ *sesta*, *e* así vaan as ditas voces húa pus outra suçessiue; *e non* seendo nomeadas, que seja a *primeyra* voz aquel ou aquela que de *dereito* herdar os bẽes do pustromeyro de vós. /⁶ Conuén a saber, que vos aforamos húa leyra de vjña que jaz enna nosa granja de Outeris, *segundo* que a ja trajedes a *jur e a* maa.

Aforámosvos a dita leyra de vjña /⁷ *con* todas súas entradas *e* seydas *e* *con* todos seus *dereitos e* perteenças, *per* onde quer² que as aja *e* deua a auer de *dereito*, *per* tal condiçón que chantedes *e* ontrechantedes *e* esterquedes et /⁸ *lauredes e* *paredes*³ ben, en tal maneyra que *non* desfalesca *per* mjngo de lauor et de bõ paramento. Et nos deades de foro en cada ñu ano¹, a nós *e* a nosos suçesores priores /⁹ que foren do dito moesteiro, *sesta* parte¹ de todo o vjño *e* *conposta* que Deus en ela der, collido *per* noso moordomo *e* de

nosos suçesores, ao qual proueerdes de comer e de beber /¹⁰ cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade, et por *dereytura* tres *morauidis* por cada día de San Martino do mes de nouenbro ou súa estimación enna moeda⁴ que chaamente correr perlo /¹¹ tempo, ficándonos a saluo o señorío rreal. Outrosí se quebrantardes monte brauo açerca da dita granja, doutro cabo A Lobata cabo da Congosta Vella, que nos pagedes /¹² a nós e a nosos suçesores o dito foro de sesta de todo o que Deus en el der; e esto que o quebrede en dous anos¹ sigentes, colléndoo perlo dito noso moordomo, s[egundo dito]⁵ he. Et /¹³ do al que o ajades liure e quite de todo outro trebuto e encargo algũu, pagando o dízemo a Deus.

Et se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar ou supinorar esto /¹⁴ que vos aforamos como¹ dito he, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores priores que foren do dito mosteiro e noslo deades porlo justo [preço]⁶ que vos outro por /¹⁵ elo der ante que a outro algũu⁷ tanto por tanto; et nonno querendo nós, entón o vendede, deytade, suspñorade, enalleade, traspas[a]de⁸ a atal persona que seja vosa semellá/¹⁶uel, que chante e ontrechante, esterque e laure e pare ben e page os ditos foros e *dereytura* desuso declarados, et cunpra e aguarde as condições desta carta e cada húa delas, /¹⁷ con tanto que non seja caualeiro nen dona nen donzela nen ome de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes por elo anjuersario nen outro trebuto algũu⁹ a outra /¹⁸ igleia nen mōesteiro nen santoario algũu⁹, saluo ao dito noso mosteiro.

Et seredes mandados, seruentes e obedjentes con o dito foro a nós e a noso mosteiro. Et se fordes jngra/¹⁹tos e desconosçidos vós e as ditas vosas voses, que percades por ende o dito foro et nós e os priores del voslo posamos rreçeber sen voso enbargo; et vós todo /²⁰ esto que dito he conpljndo et aguardando, obligamos os bēes do dito noso mōesteiro a vos defender a dereito con este dito foro.

Et eu, o dito Fernand Martiis, que sōo presente, /²¹ por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nosas vozes, assí outorgo e rreçebo en mjn a dita leyra de vjña aforada e monte de vós, o dito prior; /²² et para chantar, laurar, esterocar e pagar o dito foro de sesta e tres *morauidis* de *dereytura* e a dita sesta parte¹ da dita vjña do dito monte, como¹ de tódaslas outras cousas /²³ que Deus en el der quebrándoo ennos ditos dous anos¹, e conprir e aguardar as condições desta carta e cada húa delas, obligo a elo todos meus bēes mobles e rraýses, /²⁴ avidos e por auer.

Et he posto e outorgado¹⁰ pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer² de nós que contra esto ffor ou passar et o non conprir e agardar, que peyte aa /²⁵ outra parte¹ que o conprir e agardar quiser, por nome de pena¹, pustura e jnterese, dusentos *morauidis* de boa moeda⁴ et á vós del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou /²⁶ non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes e vallan enno dito tempo. E esta carta non valla saluo se for firmada do nome¹ de nós, /²⁷ o dito prior.

Ffeyta a carta enno dito mōesteiro de Santa Coonba, vijnte e quatro días do mes de febreiro, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos /²⁸ e seseenta anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Vaasco¹ Lopes, fillo de Lopo de Mugares, e Rruý de Maside e Rruý Longo, criado do dito prior, e outros.

Et eu, Iohán /²⁹ Páaz¹, notario público¹ da çidade d'Ourense porlo obispo e porla jglleia desse lugar¹¹, e notario do dito mōesteiro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con /³⁰ as ditas *testemōyas* presente foý e o escriuí et aquí meu nome e signal¹ aquí¹² ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

|*Sinal*: Johán Páaz¹, notario|.

|*Sinatura*: Garsias, / prior Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

³ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁴ Está escrito *mon^a*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *alg^o*.

⁸ Está escrito *traspasede*.

⁹ Está escrito *algn^o*.

¹⁰ Leva *or* na entreliña.

¹¹ Está escrito *lug^ar*.

¹² Leva a abreviatura de *que*.

203

1460, marzo, 25.

O escudeiro Diego Ares de Garabatos, que coa súa muller María Álvarez e por tres voces ten aforada do mosteiro de Santa Comba a metade do lugar do Paaço dos Rugees en San Xillao de Ribela, con outorgamento do prior García, afora a Gómez Fernández a metade dese lugar polo tempo e voces que el a aforou, xunto con outras herdades do mosteiro que tiña Xoán Fernández de Ribela, pai de Gómez Fernández.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4511.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4511.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ eu, Diego Ares de Garauatos, escudeiro, morador en Dacón, *per* vertude de hũu aforamento a mjn /² ffeyto *per* frey Garçía, prior do moesteiro de Santa Co[n]ba² de Naues, da meatade do lugar do Paaço dos Rugees, que jaze su o signo¹ de San Julliãao /³ de Ribela, a mjn e a mjña muller María Áluares e a tres voces despois da morte do pustromejro de nós, segundo que máys largamente pa/⁴resçera perla carta do foro, e outrosí de liçençia e outoridade³ e consintimento do dito prior, que está presente e outorgante et me dá liçençia e outo/⁵ridade para esto que se adiante sige, dou e outorgo, aforo a vós, Gomes Ferrnandes, morador en Ribela, que estades presente, enno tempo e voces /⁶ que o eu teño aforado do dito prior, conuén a saber, que vos aforo a dita meatade do dito lugar con tódaslas casas, vjñas e herdades, /⁷ áruores e cortiñas, segundo que a vós ja tragedes a jur e a mñao, con máys as

outras herdades pertêçentes ao dito mōesteiro, segundo que as tragía /⁸ voso padre Johán Fernandes de Ribela a jur e a mñao.

Afórovos a dita meatade do dito lugar e herdades que así tragía o dito voso padre con /⁹ todas súas entradas e scýdas e con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer⁴ que as aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que apostedes e rre/¹⁰paredes as casas e ontrechantedes as vññas e lauredes as ditas herdades, en tal maneyra que non desfalescan per mñgoa de lauor e de bñ /¹¹ paramento. Et daredes ende de fforo en cada ñu ano¹ en toda vida de mñn, o dito Diego Ares, quinta parte¹ de todo o vñño e conposta que Deus en el /¹² der enna dita meatade do dito lugar e herdades, collido per meu moordomo, ao qual¹ prouceredes de comer e de beber cumunalmente mentre coller/¹³des a dita noujdade, e vijnte morauidís de dereytura por cada día de Sant¹ André. Et ao tenpo de meu fignamento, que vós e vossas vozes que pagedes /¹⁴ a meus herdeiros sesta parte do dito vñño, collido per moordomo de meus herdeiros, et os ditos vijnte morauidís de dereytura porlo dito día de San /¹⁵ André ou súa estimaçón enna moeda⁵ que chaamente correr perlo tenpo. Et do al que ajades a dita meatade do dito lugar et herdades de dízimo /¹⁶ a Deus ljure e quite⁶ de todo outro trebuto e encargo algñu⁷.

Et se vós ou vossas vozes quiserdes⁶ vender, deytar ou supñnorar o dito lugar e /¹⁷ herdades, que primejramente frontedes con elo a mñn e a meus herdeiros e noslo deades porlo justo preçio que vos outro por elo der, ante que a outro /¹⁸ algñu⁷; et nomno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón o vendede, deytade, supñnorade, enalleade, traspasade a atal persona¹ /¹⁹ que seja vosa semalláuel, que aposte e rrepare as ditas casas, e chante e ontrechante as ditas vññas, e laure as ditas herdades, e /²⁰ page a dita quinta⁶ parte enna dita mñna vida e os ditos vijnte morauidís da dita dereytura porlo dito día de Sant¹ André e, ao meu fignamento, /²¹ aos ditos meus herdeiros a dita sesta parte do dito vñño e os ditos vijnte morauidís da dita dereytura, e conprir e aguardar as condiçoes [desta carta e]⁸ /²² cada hñá delas. Et obrigo os bñes do dito mōesteiro, segundo que a mñn son obligados, para vos faser sñao e de paz [este]⁸ dito aforamento [e vos]⁸ /²³ defender con el a dereito.

Et eu, o dito Gomes Ferrnandes, que sño presente, por mñn e porlas ditas mññas vozes, así o outorgo [e rreçe]bo en mñn aforado /²⁴ de vós, o dito Diego Ares, a dita meatade do dito lugar e herdades que foron do dito Juan Fferrnandes, meu padre; et para apostar e rreparar as ditas /²⁵ casas, e chantar e ontrechantar as ditas vññas, e laurar as ditas herdades, e vos pagar⁹ en cada ñu ano¹ enna dita vosa vida [o dito]⁸ /²⁶ foro de quinta⁶ e vijnte morauidís de dereytura e a vossos herdeiros a dita sesta parte e vijnte morauidís, e conprir e aguardar as condiçoes desta carta e cada /²⁷ hñá delas, obrjgo a elo todos meus bñes mobles e rraýses, avidos e por aver.

Et he posto e outorgado pena entre nós, as ditas partes, /²⁸ que qualquer⁴ de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e agardar, que peyte aa outra parte que o conprir e agardar quiser⁶, [por nome de]⁸ /²⁹ pena, pustura, dusentos morauidís da boa moeda⁵ e aa voz del rrey outros tantos; et a dita pena pagada ou non, esta carta e aforamento /³⁰ sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes e vallan enno dito tenpo.

Ffeyta a carta enno dito mōesteiro de Santa Coonba, vijnte e çinco /³¹ días do mes de março, ano¹ do nacemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e seseenta anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Payo de /³² Codeiro, Áluaro Ferrnandes de Rriba; Gomes de San Giãao, criado do dito prior.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público¹ da çibdade¹⁰ d'Ourense porlo obispo /³³ e porla igleia dese lugar, e notario do dito mōesteiro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con as ditas testemōyas presente foý e o escriuý /³⁴ et aquí⁶ meu nome¹ e signal¹ aquí⁶ ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Está escrito *mon^a*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *algn^o*.

⁸ No ms. non se le.

⁹ Está escrito *pag^ar*.

¹⁰ Antes hai un *d* borrado.

204

1460, abril, 26. Ourense.

Pedro López de Ramirás traspasa a Guterre González e á súa muller Leonor Afonso os lugares de Cacabelos e de Porto de Rato, foreiros do mosteiro de Santa Comba de Naves, en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4516. Contén tamén o documento seguinte.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4516.

Sábean quantos esta carta de traspasamento viren como¹ eu, Pero Lopes de Rramirãas, outorgo et coñosco que, por rrazón que a mjn perteesçe[n]² os lugares¹ de Cacaueles et de Porto de Rrato, que están situados enna fregri/²sía de Sant¹ Estéuão d'Untes, os quaes son foreiros ao moesteyro de Santa Coonba de Naues et os quaes vós, Goter Gonçalues d'Untes, morador enna dita fregrisía, trajedes a jur e a mñao; et por quanto eu sōo ja vello e cansado /³ et non poso ja procurar³ os ditos lugares¹ et vós, o dito Goter Gonçalues, que sodes presente, sodes ome mançebo et tal que lauraredes⁴ e apostaredes e rrepararedes os ditos lugares. Por ende eu, çertificado de todo meu dereito et non /⁴ constrengido per vja de força nen per outra premja algũa⁵ endusido, mays de meu plaser e de mjña boa, propia e ljure voontade, çertificado e apreçebido de todo meu dereito, poño e traspaso en vós, o dito Goter Gonçalues, et en /⁵ Leonor Afonso, vossa moller, os ditos lugares e todo dereito⁶ e auçón e vós que eu a eles ajo, segundo que os trajedes a jur e

a maa, *con* condiçón que os apostedes et rreparedes et pagedes os foros ao dito moesteiro, *segundo* que eu sãoo obrigado. Et /⁶ rrogo et pido de merçede ao dito prior que vos rreçeba deles por foreiro *segundo* a el *ben* visto for.

Et se algũa doaçón ou outra escriptura ante desto eu ajo feyta destes ditos lugares⁷ ou de parte¹ deles, rreuócoa e doua todo por njnhúa et /⁷ (et) mando que *non* valla, saluo este dito traspasamento que en vós agora et enna dita vossa moller deles et en vosas voses faço nouamente. Et obligo todos meus bñes mobles e rraýses, avidos e por auer, *para* vos faser sãao /⁸ e de paz este dito traspasamento que así en vós e enna dita vosa moller e vozes faço dos ditos lugares; sóbrelo qual rrenunçio quaesquer⁸ leys e dereitos de que me sobre esta rrasón entendo de aproueytar.

Et quenquer⁸ da mjña parte⁹ como¹ /⁹ da estraya que vos contra este dito traspasamento¹⁰ for ou passar en qualquer maneyra, que peyte a vós et a vossos herdeiros çent¹ frorñs d'ouro do cruno e p[e]so¹¹ de Aragón; et a pena¹ pagada ou *non*, esta carta e traspasamento sobredito e as cousas /¹⁰ en el contjúdas fiquen firmes e vallan porlo tenpo e vozes que os eu tijña.

Et eu, o dito Goter Gonçalues, que sãoo presente, por mñn e porla dita mjña moller, que *non* he presente, et por nosos herdeiros, assí rreçebo de vós, o dito Pero Lopes, o dito traspasamento¹⁰ /¹¹ dos ditos lugares⁷, *segundo* e enna maneyra que desuso he dito e declarado.

Ffeyta a carta enna çibdade d'Ourense, vijnte e seys días do mes de abril, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mñll¹ e quatroçentos e seseenta anos¹.

Testemõyas que /¹² foron presentes: Áluaro de San Pero et Fernand Afonso, alfay[a]tes¹², viziños da dita çidade d'Ourense, e outros.

Et eu, Johán Paas¹, notario público¹ da dita çibdade d'Ourense porlo obispo e porla eglleia dese lugar, a esto que dito he *con* as ditas /¹³ [testemõyas]¹³ presente foý e o escriuý e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Usa un *a* sobrescrito co valor de *ur*.

⁴ Usa a abreviatura de *re* co valor de *ra*.

⁵ Está escrito *algn^a*.

⁶ O *d* está escrito sobre *j*.

⁷ Está escrito *lug^as*.

⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁹ Leva unha abreviatura redundante de *ar*.

¹⁰ Faltan as letras *sa*.

¹¹ Está escrito *poso*.

¹² Falta o *a*.

¹³ No ms. falta.

1460, maio, 11.

O prior García afora a Guterre González de Untes, á súa muller Leonor Afonso e a catro voces os lugares de Cacabelos e do Morete en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4516. Contén tamén o documento anterior. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4516.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, seendo juntado en noso cabídeo¹ *per tangemento de canpãa, segundo* que avemos [de vso]² et de /² custume de nos ajuntar a faser noso cabídeo¹, *tan* solamente por vso dos frutos et máys non, damos, aforamos a vós, Goter Gonçalues d'Untes, que estades presente, e a vossa moller Leonor Afonso, que non está presente, e a quatro voces despois da morte /³ do pustromeiro de vós, assí que a primeyra voz nomēe a *segunda* e a *segunda* nomēe a *terçeyra* e a *terçeyra* nomēe a *quarta*, e assí vaan as ditas voces húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aquela que de dereito herdar os bēes do pustromeiro /⁴ de vós. Conuén a saber, que vos aforamos os lugares de Cacauelos e do Morete, sytos enna fregrisia d'Untes, *segundo* que vós os tragedes a jur e a mǎao, pertēeçentes ao dito noso mōesteiro.

Aforámosvos os ditos lugares³ *con* todas súas entradas e seýdas et /⁵ *con* todos seus dereitos e perteenças, *per* onde quer⁴ que os ajan e deuan a auer de dereito, *per* [tal condición que]² apostedes as casas e herdades deles e lauredes as vjñas, en tal maneyra que non desfalescan *per* mǎgoa de lauor e de bōo paramento. Et dedes ende de foro cada ano⁵, a nós e aos priores que perlo /⁶ *tenpo foren* do dito noso moesteiro, quinta parte¹ de todo o pan e vjño que Deus en eles der; et se algũa herdade de monte poserdes de vjña, que nos pagedes sesta parte¹, collido *per* noso moordomo et de nosos suçesores, ao qual proueredes de comer et de beber cumunalmente /⁷ *mentre* collerdes a dita noujdade; et des *morauidis* de *dereytura* en cada ũu ano¹ por cada día de San *Martino* do mes de nouenbro e loytosa acostumada. *E con* condición que nos fique a saluo o señorío rreal. Et dos quaes ditos lugares³ en vós feso traspassaçon o dito Pero Lopes de /⁸ Rramirãas. Et do al que ajades os ditos lugares de díximo a Deus ljures e quites de todo outro trebuto e encargo algũu.

Et se vós ou vosas voces *quiserdes*⁶ vender, deytar ou supjñorar os ditos lugares, que primeyramente frontedes *con* eles a nós e a nosos suçesores /⁹ priores que foren do dito mōesteiro et noslos deades porlo justo preçio que vos outro por eles der, ante que a outro algũu; et nonnos querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón os vendede, deytade ou supjñorade, enalleade, traspasade a atal *persona*⁷ que seja vosa /¹⁰ *semalláuel*, que aposte e rrepare⁸ as ditas casas, vjñas e herdades, e nos page a nós e a nosos suçesores o dito foro de quinta e sesta da vjña, se a feserdes de monte, et os ditos dez *morauidis* da dita *dereytura*, et

cunpra e agarde as condicións desta carta e cada húa delas, /¹¹ con tanto que non seja caualeiro nen dona nen donsela nen home de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes *per* elo anjuerssario nen trebuto algũ⁹ a outra iglleia nen mōesteyro nen santoario algũ⁹, saluo ao dito noso mōesteyro.

E seredes¹⁰ mandados, seruentes e obe/¹²dientes con o dito foro a nós e a noso mōesteyro. Et se fordes yngratos e descoñosçidos vós ou vossas voces, que percaades por ende o dito foro e nós ou os priores del voslos possamos rreçeber *sen* voso enbargo; et vós todo esto que dito he conprindo et /¹³ aguardando, obligamos os bēes do dito noso mōesteyro a vos defender a dereito con este dito aforamento.

Et eu, o dito Goter Gonçalves, que sōo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nossas voces, assí outorgo e rreçebo en mjn /¹⁴ os ditos lugares aforados de vós, o dito prior; e para os apostar e rreparar e vos pagar¹¹ o dito foro de quinta e sesta parte¹ da vjña, se a chantar e feses do dito monte, e a dita *dereytura* e loytosa acostumada, et conprir e agardar as co[n]dições¹² desta carta et /¹⁵ cada húa delas, obrigo a elo todos meus bēes mobles e rraýses, avidos e por aver.

Et he posto e outorgado pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer¹³ de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir et agardar, que peyte aa outra parte¹ que o conprir /¹⁶ e agardar quiser, por nome de pena, pustura e jnterese, duzentos *morauidis* de boa moeda¹⁴ e á voz del rrey outros tantos; et a dita [pena]² pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el *contjúdadas* fiquen firmes e vallan enno dito tenpo. E esta carta /¹⁷ non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a carta enno dito mōesteyro, onse días do mes de mayo, ano¹ do naçemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e seseenta anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Gomes de Bárreo e Rroy de Naygo e Rroy /¹⁸ de Lugo, criado do dito prior.

Et eu, Juan Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla eglleia desse lugar, e notario do dito mōesteyro porlo conuento e prior del, a esto que dito he con as ditas testemōyas presente foý /¹⁹ e o escriuí e aquí⁶ meu nome¹ e signal¹ aquí⁶ ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

[Sinaturas: Garsias, prior / Sancte Columbe; frater Alfonsus, / prysydens].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *lug^as*.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Está na entreliña *cada ano*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

⁸ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁹ Está escrito *algn^o*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *sere*.

¹¹ Está escrito *pag^ar*.

¹² Falta o *n*.

¹³ Está escrito *qualquer*.¹⁴ Está escrito *mon^a*.

206

1460, maio, 11.

O prior García afora a Guterre González de Untes, á súa muller Leonor Afonso e a catro voces os lugares de Cacabelos e do Morete en Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4517. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4517.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Eglleia [de Rroma]² prior do mōesteiro de Santa Coonba de Naues, seendo en noso cabídoo¹ *per* tangemento de canpãa, *segundo* que avemos de vso et de custume de nos /² *ajuntar a faser noso cabídoo, tan solamente* por vso dos frutos et máys non, damos, aforamos a vós, Goter Gonçalues d'Untes, que estades presente, et a vosa moller Leonor Afonso, que non está presente, e a quatro voces despois da morte do pustromejro de vós, /³ así que a primeyra voz nomēe a *segunda* e a *segunda* nomēe a *terçeyra* e a *terçeyra* nomēe a quarta, e assí vaan as ditas voses húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aquela que de *dereito* erdar os bēes do pustromejro de vós. Conuén a saber, /⁴ que vos aforamos os lugares de Cacaucelos et do Morete, sytos enna fregrisía d'Untes, *segundo* que vós os trajedes a jur e a mǎao³, pertēeçentes ao dito noso mōesteiro.

Aforámosvos os ditos lugares *con* todas súas entradas e seýdas e *con* todos seus dereitos e perteenças, /⁵ *per* onde quer⁴ que os ajan e deuan a auer de *dereito*, *per* tal condiçón que apostedes e rreparedes⁵ as casas e herdades deles e lauredes as vjñas, en tal maneyra que non desfalescan *per* mǎngo de lauor e de bōo paramento. Et deades ende de foro cada ano¹, a nós e aos priores que perlo tenpo foren /⁶ do dito noso moesteiro, quinta parte¹ de todo o pan e vjño que Deus en eles der; et se algúa⁶ erdade de monte poserdes de vjña, que nos pagedes sesta parte¹, collido *per* noso moordomo et de nosos suçesores, ao qual¹ proueredes de comer e de beber cumunalmente /⁷ *mentre* collerdes a dita noujdade; e dez *morauidís* por *dereytura* por cada ùu ano¹ por cada día de San Martino do mes de nouenbro e loytosa acostumada. E *con* condiçón que nos fique a saluo o señorío rreal. Et dos quaes ditos lugares⁷ en vós feso traspasaçón Pero Lopes /⁸ de Rramjrãas. Et do al que ajades⁸ os ditos lugares de dízemo a Deus ljures [e quites]² de todo outro trebuto e encargo algũu.

Et se vós ou vossas voces quiserdes⁹ vender, deytar ou supjñorar os ditos lugares, que primeyramente frontedes *con* eles a nós e a nosos suçe⁹sores priores que foren do dito mōesteyro et noslo deades porlo justo preçio que vos outro por eles der, ante que a outro algũu¹⁰; et nonno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón os vendede, deytade ou

supjñorade, enalleade, traspasade a atal persona que seja /¹⁰ vosa semelláuel, que aposte e rrepare⁵ as ditas casas e vjñas e herdades, e nos page a nós e a nosos suçesores o dito foro de quinta e sesta de vjña, se a poserdes de monte, e os ditos morauidís da dita dereytura, e cunpra e aguarde as co[n]dições¹¹ desta /¹¹ carta e cada húa delas, con tanto que non seja caualeiro nen dona nen donsela nen ome de tras muro nen outra rreligyosa persona¹, nen poeredes por elo anjuersario nen trebuto algũu¹⁰ a outra jglleia nen mōesteyro nen santoario algũu¹², saluo ao dito noso moesteiro.

E seredes /¹² mandados, seruentes e obedjentes con o dito foro a nós e a noso moesteiro. E se fordes yngratos e desconosçidos vós ou vossas vozes, que percaades por ende o dito foro e nós ou os priores del voslo possamos rreçeber sen voso embargo; et vós todo /¹³ esto que dito he conprindo e agardando, obligamos os bēes do dito noso mōesteyro a vos defender a dereito con este dito aforamento.

Et eu, o dito Goter Gonçalues, que sōo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nossas vozes, así /¹⁴ outorgo e rreçebo en mjn os ditos lugares aforados de vós, o dito prior; e para os apostar e rreparar e vos pagar o dito foro de quinta e sesta parte¹ do vjño¹³ da vjña, se a chantar¹ e fescer do dito monte, e a dita dereytura e loytosa acostumada, e conprir e aguarde /¹⁵ as co[n]dições¹¹ desta carta e cada húa delas, oblijo³ a elo todos meus bēes móbeles e rraýses, avidos e por auer.

Et he posto et outorgado pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer¹⁴ de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguarde, /¹⁶ que peyte aa outra parte¹ que o conprir e aguarde quiser⁹, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, dusentos morauidís de boa moeda¹⁵ e aa voz del rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes /¹⁷ e vallan enno dito tempo. E esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a carta enno dito mōesteyro, onze días do mes de mayo, ano¹ do naçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e sescenta anos¹.

Testemōyas que foron presentes: /¹⁸ Gomes de Bárreo e Rruý de Naygo e Rruý de Lugo, criado do dito prior.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla eglleia dese lugar¹⁶, e notario do dito mōesteyro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con as ditas testemōyas presente foý e /¹⁹ o escriuý e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí ffiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ O o está corrixido.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

⁶ Está escrito *algn^a*.

⁷ Está escrito *lug^as*.

⁸ O *d* vai escrito sobre unha abreviatura de *que*.

⁹ Leva a abreviatura de *que*.

¹⁰ Está escrito *alg^o*.¹¹ Falta o *n*.¹² Está escrito *algn^o*.¹³ Escribiu primeiro *da vjña* e logo corrixiu en *do vjño*.¹⁴ Está escrito *q̄ualq̄er*.¹⁵ Está escrito *mon^a*.¹⁶ Está escrito *lug^ar*.

207

1460, outubro, 27.

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor de Ourense, á súa muller Inés Afonso e a quince voces os muíños do Areal e da Laxe en Mende, coa pensión e foro que debe dar Gómez de Bouza Vedra polos muíños de Moreira, o leiro de viña da Oliveira en Mende e dous leiros de viña na cortiña do Baño. Con este aforamento devolven a Gonzalo Pérez un préstamo de seis mil maravedís que lles fixo para recuperaren os bens e o señorío do couto de Mende, os cales Afonso González de Mende tiña do mosteiro e mandou vender aos seus testamenteiros o notario Álvaro Afonso e ao propio rexedor Gonzalo Pérez (cf. doc. 198 desta CD).

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 3.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, prior do mosteiro de Santa Coonba de Naues, e o conuento do dito mosteyro, sendo juntados en noso cabídoo¹ per son de canpãa tangida, segundo que avemos de vso e de custume de nos ajuntar a fazer noso cabídoo¹, outorgamos e coñosçemos per esta carta que por rrasón que Afonso Gonçalues /² de Meende, notario, viziño e morador que foy ena çibdade d'Ourense, así por si como¹ por erençia de Pero Vaasques, seu tío, viziño e morador que foy enna dita çibdade d'Ourense, cujo herdeiro o dito Afonso Gonçalues ficou, tijña por título do dito mosteiro perpetuamente enno couto de Meende [o señorío]² e jurdiçión çeuyl e crimjnal del, perteesçente ao dito mosteyro, e de leuar loytosas, /³ dereitos e dereyturas e serujços, con máys a meatade do lugar³ de Figeyredo e doutras çertas vjñas e casas e muýños ao dito Pero Vaasques e ao dito Afonso de Meende pertêçentes; o qual todo tijña e persuya así por erençia de seus avolengos de dízimo a Deus, como¹ per vertude de çertos títulos e foros que lle foy feyto antiguamente perlos priores e conuento /⁴ que foron do dito mosteyro, e por algúas boas obras que seus patrimonjos e avolengos feseran ao dito mosteiro.

Et que por rrasón que o dito Afonso de Meend[e]⁴ pasara⁵ desta presente vida per morte e fezera seu testamento e pustromejra voontad[e]⁴, porlo qual mandar[a]⁶ vender tódoslos bñes que el auja e lle quedaran do dito Pero Vaasques⁷, seu tío, por erençia, e destrebuýlos /⁵ por súa alma e de aqueles cujos os ditos bñes foran e en outras çertas mandas e pías causas, e leixar por seus crees¹ e conpridores a Álvaro Afonso, notario, e a Gonçaluo Peres de Rrequeixo⁷, rrejedor da dita çibdade d'Ourense, que presente estaua,

segundo que máys *conpridamente* disso que pasara⁵ *per* notario público. Et que por quanto o[s]⁸ dito[s]⁸ Álvaro Afonso e Gonçaluo Peres de Rrequeixo⁷, *per* vertude do dito testamento, /⁶ feseran vender tódoslos ditos bñes que o dito Afonso de Meende auja, así enna dita çibdade d'Ourense como¹ enno dito couto de Meende, e que del e do dito Pero Vaasques, seu tño, e do dito seu patrimonjo quedaran, con a dita jurdiçión e señorío do dito couto.

Et que por quanto o dito Gonçaluo Peres, así por serujçio de Deus como¹ por proueyto e onrra do dito mosteiro e por acreçentamento del, /⁷ e por fazer mérito por alma dos ditos Afonso de Meende e Pero Vaasques e por lles faser onrra e graça, fësera rrecobrar ao dito mosteyro e a eles en seu nome tódoslos ditos bñes, así de foro como¹ de dízimo a Deus, que os ditos Afonso Gonçalues e Pero Vaasques aujan enno dito couto de Meende, con máys o señorío e jurdiçión del, con as ditas loytosas e dereitos e dereyturas, e con todo /⁸ o domjnjo e señorío e jurdiçión del que eles aujan enno dito couto, para que sse deboluese todo ao dito mosteyro e a eles en seu nome. O qual todo nós, o dito prior e conuento, *conpramos e ouuemos e rrecobramos* para o dito mosteyro, et para o qual todo ouuemos de dar de compra, porla dita rrecobraçón de todo elo, seys mjll *morauidís* por que así fesemos a dita rrecobraçón dos ditos /⁹ bñes; et vós, o dito Gonçaluo¹ Peres, noslos enprestastes para faser a dita paga deles por que os nós cobrasemos con a dita jurdiçión para o dito mosteyro, así os bñes de dísemo a Deus como¹ de foro, dos quaes ditos bñes tñemos a possisión.

Et agora, por quanto vós, o dito Gonçaluo Peres, que presente estades, así por serujçio de Deus como por prol e onrra do dito mosteiro, e para /¹⁰ mérito das almas dos ditos defuntos, nos fesestes e queredes faser graça e quita dos ditos seys mjll *morauidís* que nos así enprestastes e que por nós pagastes, por ende, acatando todo o sobredito e en emenda e satisfaçón de todo elo, damos, aforamos por título de foro a vós, o dito Gonçaluo Peres, que sodes presente, e a Ynés Afonso, vossa moller, que he absente, e a quinse /¹¹ voses apús morte do pustromejro que se de vósagnar, así que a primeyra voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra, e así vaan as ditas quinse vozes nomeadas; e non seendo nomeadas, que sejan voses aquel ou aqueles que herdaren vosos bñes de dereito. Conuén a saber, que vos aforamos douss⁹ muýños que están enno dito couto de Meende, a que chaman os muý/¹²nos do Arreal e o outro muýño a que disen da Lágea, con súas casas e cortjñas e ortas, e con máys a pensón e foro que Gomes de Bouça Vedra nos auja de pagar porlos muýños da Moreira.

Outrosí vos aforamos máys con esto que dito he hñu leiro de vjña, que serán fasta quatro ou çinco caaduras de vjña que jasen enno dito couto de Meende, a que cha/¹³man da Ouljuejra.

Jten vos aforamos máys outros dous leyros de vjñas que jasen enna cortiña do Baño.

Aforámosvos todo esto que dito he con todas súas entradas e scýdas e con todos seus dereitos e perteenças, *per* onde quer⁷ que os aja e deua a auer de dereito, *per* tal condiçón que apostedes e rreparedes¹⁰ e façades morar e rreparar os ditos muýños /¹⁴ do Arreal e da Lágea, e labredes e paredes ou façades labrar e rreparar ben as ditas vjñas, *per*

vós ou *per* outro, e aforar e arrendar a *qen* quisedes¹¹, en tal maneyra que non desfalezca todo *per* mýngo de lauor e de boo paramento. Et que leuedes en vossas vidas de vós anbos de dísemo a Deus ljures e quites tódoslos foros e rrentas dos ditos muýnos, /¹⁵ con a dita pensón que o dito Gomes de Bouça Vedra ha de pagar; e aa morte do pustromejro de vós anbos, que as outras voces que de vós deçenderen que dean e pagen ao dito moesteyro, priores e conuento del, de cada ñu ano¹, dúas fanegas de trígoo¹ en paz e en saluo, sen embargo doutro caso furtuýto¹², por cada día de San Martino de noucenbro seys morauidís por dereytura. /¹⁶ Et que o dito leiro da Ouljuejra que en vosas vidas d'anbos e dous que o ajades de dísemo a Deus. E que as vossas voces que de vós deçenderen que pagen ao dito moesteyro, prior¹³ e conuento del dúas quartas de vjño de lagar¹⁴ enno tenpo da vendjmja. E dos ditos dous leyros de vjña do Baño, que nos pagedes, a nós e a nossos suçesores priores que foren do dito moesteyro, sesta parte de todo o /¹⁷ vjño e conposta que Deus en eles der, collido *per* noso moordomo, ao qual proueerdes de comer e de beber mentre collerdes a dita noujdade. Et ao faleçemento das ditas quinze voces, que quede todo ljure e quite con todas súas paranças ao dito mōesteiro, prior e conuento del. Et do al que o ajades todo de dísemo a Deus ljure e quite de todo outro trebuto e encargo algũu¹⁵.

/¹⁸ Et se vós ou vosas voses quisedes vender, deytar ou supjñorar as sobreditas cousas ou cada húa delas, que primeyramente frontedes con elo a nós e ao prior que for aa sasón do dito moesteyro, para que o aja porlo justo preçio se quiser¹¹; et nonno querendo, que entón o vendades, deytedes ou supjnoredes a atal persona que seja semelláuel de vós, que procure os ditos /¹⁹ muýños e casas deles e labre as ditas vjñas e page os ditos foros e cunpra e agarde as condiçõs desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja caualeiro nen dona nen donzela nen ome¹ de tras muro nen outra rreligiosa persona, nen poeredes por elo anjuersario a outra iglleia nen moesteyro nen santuario algũu¹⁵, saluo ao dito noso moesteyro. Et obligamos /²⁰ os bēes do dito mōesteiro de vos faser sãao e de paz, a vós e a vossas voces, este dito foro durante o dito tenpo, e vos defender con todo elo a dereito de quenquer⁷ que voslo perturbar¹⁶ e demandar.

Et eu, o dito Gonçaluo Peres, que sōo presente, por mjn e porla dita Ynés Afonso, mjña moller, que he absente, e porlas ditas nossas voses, assí rreçebo de vós, o dito prior et /²¹ conuento, os ditos muýños, casas e vjñas e cousas desuso declaradas con a dita pensón dos ditos muýños, aforadas perla vja e maneyra e condiçõs sobreditas; et obligo todos meus bēes mobles e rraýses de os rreparar e faser morar, e labrar ou faser labrar e rreparar ben as ditas vjñas, e pagar o dito foro e pensón de cada ñu ano¹ a vós, /²² o dito prior, e a vosos suçesores priores que foren do dito moesteyro, e de conprir e agardar as condiçõs desta carta e cada húa delas. Et porla presente carta dou por ljure e por quite a vós, o dito prior e conuento, dos ditos seyss mjll morauidís da dita moeda¹⁷ vella que vos así enprestey para rrecobrardes tódoslos ditos bēes e jurdiçón do dito couto para o dito mōesteiro, et /²³ vos dou por liure e por quite deles, agora e para senpre, a vós e a vosos suçesores.

Et queremos e outorgamos que qualqer de nós, as ditas partes¹, que contra esto passar e o non conprir e aguardar, que peyte aa parte¹ agardante que o conprir e aguardar quiser¹¹, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, quinentos morauidís de boa moeda¹⁷ et aa

voz del rrey outros tantos; et a dita /²⁴ pena pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjídas fiquen firmes e vallan enno dito tempo.

Que fuy feyta e outorgada esta carta de aforamento enno cabjdoo do dito moesteiro perlo dito prior e conuento, vijnte e sete días do mes de oytubre, ano¹ do nacemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e sescenta /²⁵ anos¹.

Testemõyas que foron presentes: Juan do Sandoual, meyrjño do Formjgeiro, e frey Gomes, monje do dito moesteiro, e Fernand d'Allariz, criado [do]² dito prior, e Gomes de Bárreo, morador en Bárreo, e Diego, criado do dito Gonçalo¹ Peres, e outros.

Et eu, Iohán Páaz¹, notario público da çibdade d'Ourense porlo obispo e porla iglleia dese lugar³, e notario do dito /²⁶ mõeiteiro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con as ditas testemõyas presente foý e o escriuý e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí fiz en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *lug^ar*.

⁴ Falta o *e*.

⁵ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *sar*.

⁶ Está escrito *mandar*.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Falta o *s*.

⁹ O *o* está corrixido sobre *e*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

¹¹ Leva a abreviatura de *que*.

¹² Usa a abreviatura de *ur* co valor de *r*.

¹³ Está na entreliña.

¹⁴ Está escrito *lag^ar*.

¹⁵ Está escrito *alg^o*.

¹⁶ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

¹⁷ Está escrito *mon^a*.

208

1461, marzo, 2.

O prior García afora a Diego da Vila, á súa muller Inés López e a seis voces o lugar da Vila en Fontefría.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4537.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4537.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçía, porla graça de Deus et da Santa Igleia de Rroma /² prior do moesteiro de Santa Coonba de Naues, seendo juntado en nosso cabídoo¹ per tangemento de campãa, segundo que avemos /³ de vso et de custume de nos ajuntar a fazer nosso cabídoo¹, tan solamente por vso dos frutos e

máys non, damos et ou⁴torgamos, aforamos a vós, Diego da Vila, que estades presente, e a Ynés Lopes, vossa moller, que non está presente, moradores ⁵ en Fonte Fría, en vossas vidas d'ambos et dous e a seys vozes (vozes) despois da morte do pustromejro de vós, así que a primejra ⁶ voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe a quarta e a quarta nomêe a quinta e a quinta nomêe a sesta, e así ⁷ vaan tódaslas ditas vozes húa pus outra suçessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aquela que ⁸ de dereito herdar os bês do pustromejro de vós.

Conuén a saber, que vos aforamos o noso lugar da Vila² que está enno lugar de ⁹ Fonte Fría, con todas súas casas, herdades, áruores e cortiñas e soutos e pascos, a montes e a fontes, con todas súas entradas ¹⁰ e seídas e con todos seus dereitos e perteenças, per onde quer³ que as aja et deua a auer de dereito, segundo que o vós ja tragedes a jur et a ¹¹ mãao, per tal condiçón que apostedes e rreparedes⁴ as ditas casas et lauredes e paredes ben as ditas herdades, en tal maneyra ¹² que non desfalescan per mjngo de lauor e de bõo paramento.

Et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a nós e a nosos su¹³çesores priores que foren do dito mõeiteiro, quarta parte de todo o pan que Deus der enno dito lugar⁵, collido per noso moordomo e de ¹⁴ nosos suçesores, ao qual¹ proueerdes de comer et de beber cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade, e por dereytura ¹⁵ treze morauidís desta moeda⁶ vsáuel, de que contan tres brancas e hũu djneyro por morauidil, por cada día de San Martyño do mes de nouen/¹⁶bro; e nos paguedes loytosa acostumada. Et do al que o ajades de dísemo a Deus ljure e quite⁷ de todo outro trebuto et ¹⁷ encargo algũu.

Et se vós ou vossas vozes quiserdes vender, deytar ou supñorar o dito lugar, que primeyramente frontedes ¹⁸ con el a nós e a nosos suçesores priores que foren do dito mõeiteiro et noslo deades porlo justo preçio que vos outro por elo ¹⁹ der, ante que a outro algũu; et nonno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón o vendede, deytade, supñorade, en/²⁰alleade, traspasade a atal persona¹ que seja vossa semelláuel, que aposte e rrepare as ditas casas e laure as ditas herdades, ²¹ et nos page a nós e a nosos suçesores a dita quarta parte de todo o dito pan e dereytura e a dita loytosa acostumada, e cunpra ²² et aguarde as condiçõs desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja caualleiro nen dona nen donsela nen ome¹ de tras muro ²³ nen outra rreligiosa persona¹, nen põeredes per el anjuersario nen trebuto njnhũu a outra iglleia nen mõeiteiro nen santoario ²⁴ algũu, saluo ao dito noso mõeiteiro.

Et seredes vós e vosa moller e vozes seruentes e obedientes con o dito lugar⁵ ²⁵ a nós e a noso mõeiteiro e priores del. Et se fordes yngratos et desconosçidos, que percaades por ende o dito foro e nós et ²⁶ nosos suçesores voslo posamos rreçeber; et vós todo esto conpljndo, obligamos os bês do dito mõeiteiro a vos de/²⁷fender a dereito con o dito lugar⁵.

Et eu, o dito Diego da Vila, que sũo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, ²⁸ et porlas ditas nossas vozes, así outorgo et rreçebo en mjn o dito lugar aforado de vós, o dito prior; et para apostar ²⁹ e rreparar as ditas casas et laurar as ditas herdades, e vos pagar a dita quarta parte¹ de todo o dito pan, e a vosos suçesores, ³⁰ e a dita

dereytura en cada ñu ano¹ et loytosa acostumada, et conprir et agardar as condicións desta carta e cada húa /³¹ delas, obrigo a elo todos meus bñes mobles e rraýses, avidos e por auer.

Et he posto e outorgado pena¹ entre /³² nós, as ditas partes¹, que qualquer³ de nós que contra esto for ou passar e o non conprir e aguardar, que peyte aa outra parte¹ que o /³³ conprir e aguardar quiser⁷, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, dusesos morauidís de boa moeda⁶ et aa voz del rrey outros /³⁴ tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes /³⁵ e vallan enno dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a dita carta enno dito /³⁶ noso mōesteyro, dous días do mes de marçio, ano¹ do nacemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e /³⁷ sescenta e hñu anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Goter d'Untes, Gomes de Bárreo; frey Gomes, monje do dito moesteyro, /³⁸ e Fernand d'Allariz, criado do dito prior, e outros.

Et eu, Johán Páaz¹, [notario público da çibdade d'Ourense]⁸ porlo obispo et /³⁹ porla egleia desse lugar, e notario do dito moesteyro e seus cou[os], a esto que dito he con as ditas testemōyas]⁸ presente foý et /⁴⁰ o escriuý e aquí meu nome¹ e signal¹ aquí⁷ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz, notario].

/⁴¹ E trageredes por vossa custa o noso quinón en paz aa tulla do dito noso mōesteyro. Non enpe/⁴²ça esto que aquí vay escripto por maa de mñn, o dito prior, con esta mjña firma, /⁴³ e onde dise “quinse”, que asý á de diser.

[Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² As letras *a vila* están repasadas por man diferente e posterior.

³ Usa a abreviaturade *que* co valor de *qu*.

⁴ Usa a abreviatura de *par* con valor de *p...r*.

⁵ Está escrito *lug^ar*.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ O ms. está rompido.

209

1461, xullo, 21.

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Manuel Afonso de Toubes e a unha voz a metade do Paaço dos Rrujees.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 4.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, frey Garçia, porla graça de Deus et da Santa Igllieia de Rroma prior do mōesteyro de Santa Coonba de Naues, et o conuento do dito moesteyro, seendo /² juntados en noso cabjdoo per tangemento de canpãa,

segundo que avemos de vso *e* de custume de nos ajuntar a faser noso cabídeo¹, tan solamente por vso dos frutos *e* máys non, damos *e* outorgamos, /³ aforamos a vós, Manuel Afonso de Toubes, que estades presente, en vossa vida et a húa voz despois de vós, con tanto que seja voso fillo ou filla que seja ligítimo, a meatade do Paaço¹ dos /⁴ Rrujees¹ con tódalas casas, vjñas *e* herdades, a montes *e* a fontes, pertêçentes ao dito noso mōesteiro, *segundo* que o voso padre Afonso de Toubes tragía a jur *e* a mǎao.

E per tal condiçón que /⁵ apostedes *e* rreparedes as ditas casas *e* labredes as ditas vjñas *e* herdades, en tal maneyra que non desfalescan *per* mǎngo de laur *e* de bōo paramento, *e* nos pagedes en vossa /⁶ vida, a nós *e* a nosos suçesores¹, en cada ùu ano¹ seseenta *morauidis* de moeda² vella, contando branca en tres dñeyros ou súa estimaçón enna moeda² que chaamente correr *perlo* tempo, et a dita voz de /⁷ vós suçedente oyteenta *morauidis* da dita moeda², postos enno dito noso moesteiro *per* vossas custas de vós et da dita vossa voz por cada día de Sam Martino en cada ùu ano¹. Et non vos [suçedendo]³ o dito fillo /⁸ ou filla ligítimo, que entón se torne a dita meatade do dito lugar⁴ de Paaço con súas vjñas *e* herdades ljuremente ao dito mōesteiro *e* priores del. Et do al que ajades a dita meatade do dito /⁹ Paaço¹, casas, vjñas *e* herdades, de dízimo a Deus ljure *e* quite⁵ de todo outro trebuto *e* encargo algũu.

Et se vós ou vossa voz quiserdes vender, deytar ou supjñorar a dita meatade /¹⁰ do dito Paaço¹, casas, vjñas et herdades a el pertêçentes, que primeyramente frontedes con elo a nós *e* a nosos suçesores priores que foren do dito mōesteiro et noslo deades porlo justo preçio /¹¹ que vos outro por elo der, ante que a outro algũu; et nonno querendo nós porlo justo preçio rreçeber, entón a vendede, deytade, supjñorade, enalleade, traspasade a tal persona que seja /¹² vossa semelláuel, que aposte *e* rrepare a dita meatade do dito Paaço¹, casas, vjñas *e* herdades, et page en cada ùu ano¹ os ditos foros desuso declarados, et cunpra *e* agarde as condiçōes /¹³ desta carta *e* cada húa delas, con tanto que non seja caualeiro *nen* dona *nen* donzela *nen* home de tras muro *nen* outra rreligiosa persona¹, *nen* poeredes porla dita meatade anjuerssario *nen* trebuto /¹⁴ njnhũu a outra iglleia *nen* mōesteiro *nen* santoario algũu, saluo ao dito noso mōesteiro.

Et seredes vós *e* a dita vossa voz seruentes *e* obedjentes con a dita meatade do dito Paaço¹, casas, vjñas *e* /¹⁵ herdades a nós *e* ao dito noso mōesteyro *e* priores del. Et se fordes yngratos *e* desconosçidos, que percaes por ende o dito foro et nós *e* nosos suçesores voslo posamos rreçeber; et vós todo esto /¹⁶ conprindo, obrigamos os bēes do dito noso mōesteiro a vos defender a dereito con a dita meatade do dito Paaço¹ *e* cousas desuso declaradas.

Et eu, o dito Manuel Afonso, que sōo presente, por mǎn /¹⁷ et porla dita mǎn voz, assí outorgo *e* rreçebo en mǎn a dita meatade do dito Paaço¹, casas, vjñas *e* herdades, aforadas *segundo* dito he; et para apostar *e* rreparar (et) as ditas casas *e* laurar /¹⁸ as ditas vjñas *e* herdades, et vos pagar⁶ eu *e* a dita mǎn voz os ditos *morauidis* desuso declarados enno dito mōesteiro en cada ùu ano¹ *per* nossas custas porlo dito día de Sam Martino, *e* conprir *e* aguardar as /¹⁹ condiçōes desta carta *e* cada húa delas, obrigamos a elo todos nosos bēes mobles *e* rraýses, avidos *e* por auer.

Et he posto e outorgado pena¹ entre nós, as ditas partes¹, que qualquer⁷ de /²⁰ nós que contra esto for ou passar e o non conprir et aguardar, que peyte aa outra parte¹ que o conprir e agardar quiser⁵, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, dozentos moravidís de boa moeda² e aa voz del /²¹ rrey outros tantos; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contjúdas fiquen firmes e vallan enno dito tempo. Et esta carta non valla saluo /²² se for firmada de noso nome¹.

Ffeyta a carta enno dito mōesteyro, vynte e hũu días do mes de jullio, ano¹ do nacemento do Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e sescenta e hũu /²³ anos¹.

Testemōyas que foron presentes: Diego Lopes, clérigo capelán de Vila Nou[a]⁸ de Lourençãa, et Juan de Penjn e Áluaro Paradela, criados do dito prior, et Juan de Noalla, criado de mjn, notario, e outros.

Et /²⁴ eu, Johán Páaz¹, notario público da çidade d'Ourense porlo obispo e porla iglleia desse lugar⁴, e notario do dito mōesteyro porlo prior e conuento del, a esto que dito he con as ditas testemōyas pressente foý e o escri/²⁵uý et aquí⁵ meu nome e signal¹ aquí⁵ ffis en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Johán Páaz¹, notario].

¹ Leva un tazó sobreposto.

² Está escrito *mon^a*.

³ No ms. falta.

⁴ Está escrito *lug^ar*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ Está escrito *pag^ar*.

⁷ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁸ Está escrito *nouo*.

210

1461, agosto, [...].

Gómez Ares, reitor da igrexa de Santo Estevo de Untes, con licenza de Afonso González, vigario xeral do bispado de Ourense, afora a Afonso García, á súa muller Aldonza Domínguez e a seis voces a leira de viña de Cigachos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4544.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 4544.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹, Gomes Ares, clérigo rreytor da egleia de Sant¹ Estéuão d'Untes, con liçençia et outoridade de Afonso Gonçalves, bacheller en /² decretos, vigario general² enna igleia, çidade e obispado d'Ourense porlo señor don frey Pero da Sylua, obispo do dito obispado, e cóego enna dita igleia, que está presente e outorgante et me dá /³ liçençia e outoridade para esto que se adeante sige, dou e outorgo a foro a vós, Afonso García, meu fregrijs³, que estades presente, et a vosa moller Aldonça Domingues, que non está presente, /⁴ en vossas vidas d'anbos e a seys voces

despois da morte do pustromejro de vós, así que a primejra voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terceira nomêe a quarta et a quarta /⁵ nomêe a quinta e a quinta nomêe a sesta, et así vaan as ditas seys voces húa pus outra sucessiue; et non seendo nomeadas, que seja a primejra vós aquel ou aquela que de dereito /⁶ herdar os bês do pustromejro de vós.

Conuén a saber, que vos aforo húa leira de vjna a que chaman de Sigachos, pertêçente⁴ aa dita mjña egleia, segundo que parte¹ con vjñas /⁷ de Rruý d'Aluán et con herdades de Cacauelos que traje Goter d'Untes et con baçelo de vós, o dito Afonso Garçia.

Afórovos a dita vjna con todas súas entradas e seydas et con todos seus /⁸ dereitos e perteenças, per onde quer⁵ que as aja e deua a auer de dereito, per tal condiçón que a chantedes et ontrechantedes et a lauredes e paredes ben, en tal maneyra que non desfalezca /⁹ per mjngo de lauor e de bõ paramento. Et deades ende de foro en cada ùu ano¹, a mjn e aos rreytores que perlo tempo foren da dita mjña igleia, quinta parte¹ de todo /¹⁰ o vjno et composta que Deus en ela der, collido per meu moordomo et de meus suçesores, ao qual proueerdes de comer e de beber cumunalmente mentre coller/¹¹des a dita noujdade, et por dereytura hũu morauidil por cada día de San Martino do mes de nouembro; o qual¹ dito morauidil da dita dereytura vos logo quero en mjña vida ou en quanto /¹² for rreytor da dita igleia. Et mays que aveendo eu mester arcajeen de arcos en quanto for rreytor da dita igleia, que mos non ocupedes nen enbargedes. Outrosí que non po/¹³sades perla dita vjna faser manda nen anjuerssario a outra igleia nen mõeiteiro ne santoario algũu, saluo aa dita mjña igleia. Et do al que ajades a dita bjña de dízimo /¹⁴ a Deus ljure e quite⁶ de todo outro trebuto e encargo algũu⁷.

Et se vós ou vosas vozes quiserdes⁶ vender, deytar ou supjñorar a dita bjña, que primeyramente frontedes con /¹⁵ ela a mjn e aos rreytores que perlo tempo foren da dita igleia et nosla deades porlo justo preçio que vos outro por elo der, ante que a outro algũu⁷; et nonna querendo nós porlo /¹⁶ justo preçio rreçeber, entón a vendede, deytade, supjnorade, enalleade, traspasade a atal persona que seja vosa semelláuel, que seja da fregresia da dita igleia, que /¹⁷ page a mjn e a meus suçesores todo o dito dísemo da dita vjna. Et obrigo os bês da dita mjña igleia para vos anparar e defender a dereito con a dita vjna.

Et eu, o dito Afonso /¹⁸ Garçia, que sōo presente, por mjn e porla dita mjña moller, que non he presente, e porlas ditas nossas vozes, assí outorgo e rreçebo en mjn a dita leira de vjna aforada /¹⁹ de vós, o dito Gomes Ares; e para cantar e ontrechantar e laurar e parar ben, e vos pagar⁸ en cada ùu ano¹ a dita quinta⁶ parte¹ do dito vjno et, despois que non fordes rreytor /²⁰ da dita igleia, o dito morauidil da dita dereytura, e conprir e aguardar tódaslas outras cousas e condiçōes contjúdas enna dita carta de foro, obrigo a elo todos [meu bês mobles]⁹ /²¹ e rraýses, avidos e por auer.

Et he posto e outorgado pena entre nós, as ditas partes¹, que qualquer⁵ de nós que contra esto for ou pasar e o non co[n]prir e agardar, que peyte]⁹ /²² aa outra parte¹ que o conprir e agard[ar qui]ser⁹, por nome¹ de pena¹, pustura e jnterese, dusentos morauidís de boa moeda¹⁰ e aa voz del rrey outros tantos; et [a dita pena pagada ou]⁹ /²³ non, esta carta e aforamento sob[redito e as]⁹ cousas en ela contjúdas fiquen firmes e vallan enno dito tempo.

Et eu, o dito Afonso Gonçalves, bacheller e [...] ⁹ / ²⁴ juramento do dito Gomes Ares [...] ⁹ que así fasía ao dito Afonso Garçia e súa muller da dita vña, e el, perlo dito juramento, jurou que [...] ⁹ / ²⁵ de ao dito aforamento e [...] ⁹ o e mando que valla durante o tempo e vozes por que he ffeyto e outorgado ¹¹.

Ffeyta a carta [...] ⁹ / ²⁶ de agosto, ano ¹ do [nacemento do Noso Señor] ⁹ Jhesu Cristo de mñll e quatroçentos e sescenta e hñu anos ¹.

Testemõyas que foron presentes: [...] ⁹ / ²⁷ e Goter, clérigo de So[...] ⁹ Garçia, visiño d'Allariz, e Fernand Afonso, rraçoeiro ¹² da dita igreia d'Ourense.

Et eu, Johán [Páaz, notario público da çibdade d'Ourense] ⁹ / ²⁸ porlo obispo e porla [igreia desse lugar, a esto] ⁹ que dito he con as ditas testemõyas presente foý e o escriuý e aquí meu nome ¹ e [signal aquí ffiz en testemoyo de verdade, que] ⁹ / ²⁹ tal he.

[Sinal: Johán Páaz, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está abreviado *gn^aal*.

³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁴ No final da palabra hai un *s* borrado.

⁵ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *alg^o*.

⁸ Está escrito *pag^ar*.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Está escrito *mon^a*.

¹¹ Leva *or* na entreliña.

¹² Usa a abreviatura de *e...r* co valor de *oe...r*.

211

(1463, xaneiro, 1)*

O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro Fernández, á súa muller Aldonza Pérez e a tres voces o lugar de Outeiro de Bispos en Rouzós.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4526.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4526.

Sábean ¹ quantos esta carta de aforamento biren ¹ como ¹ nós, frey Garçia, prior do mosteiro de Santa Coonba ¹, et convento del, seendo ajuntados ¹ en noso cabjldo por tangemento ¹ de canpãa, según ¹ que o ave ² mos de vso e de costume de nos ajuntar ¹ a fazer noso cabjldo, tan solamente porlo vso dos frutos, outorgamos e conosco que aforamos a vós, Álvaro Fernandes, que soo ³ des presente, e a vosa muller Aldonça ¹ Peres, absente, ben como ¹ se fose presente, beziños e moradores que soodes en Santa ¹ Marta, fregisía de Sant ¹ Payo de Vóbeda, a vós en ⁴ vosas vydas d'anbos e dous e por máys tempo alende do postromeyro de vós de tres vozes, así que vós, en vosa vyda o ao tempo do voso finamento, nomedes a primeyra ⁵ voz e a primeyra nome ¹ a segunda e a segunda ¹ a terçeyra, e así

vaan as ditas vosas tres bozes nomeadas vna¹ enpús¹ outra¹ por orden suçesybe; e /⁶ non seendo nomeadas, que entón seja voz aquel ou aquela¹ que ó tempo do finamento do postromeyro de vós herdar os outros¹ vosos bens¹ de dereyto.

Convén a saber, /⁷ que vos aforamos¹ o noso lugar d'Outeyro de Bispos, que he syto enna fregisía de Rrouçoos¹, así pardineyros, formaas¹, herdades, prados, pascos, árbores, casti/⁸ñeyros e tódaslas outras cousas pertecentes ao dito¹ lugar¹, con todas súas entradas e seydas, por donde quer que as aja e lle pertecent¹ de dereyto, a montes e a fontes, /⁹ por tal pleito e condiçón¹ que labredes as herdades do dito lugar¹ e as tenades todas ben rreparadas, en maneyra que non desfallesçan por mjngua de labor e de bõos /¹⁰ paramentos¹ e rreparamentos.

E daredes e pagaredes ende de [de foro en cada vn]² ano¹, vós e vosas vozes a nós¹ [e a]os³ priores que despoys [de nós foren do dito mosteyro]⁴, /¹¹ tres fanegas de çentẽo en cada vn¹ ano¹ porlo mes d'agosto [ou de se]tenbro², lynpas do poo¹ e da palla, medidas [por medida dereyta da comarca, e]⁴ /¹² por dereytura en cada vn¹ ano¹ por cada día de Sant¹ Martino do [mes de]² novembro vn¹ morauidi. E do al averedes todo o sobredito libre e quite de todo outro /¹³ trebuto, çenso¹ e encargo¹ algún¹, pagando¹ o dízemo a Deus¹.

E he posto condiçón que se o qujserd[e]s⁵ vender, deytar, supynorar, enallear o traspa/¹⁴sar, que primeyramente frontedes con elo a nós¹ e a nosos suçesores priores que foren do dito¹ mosteiro e noslo dedes porlo justo preço que vos outro por elo der, /¹⁵ querendo[o]⁶; e nomno querendo¹ por ese preço rreçeber, entonçe o vendede, deytade, supinorad, enallead ou traspasade a tal persona que seja vosa semellable, /¹⁶ con tanto¹ que non seja cabaleyro nen home poderoso nen dona nen donzela¹ nen escudeyro nen persona que seja contra o dito¹ noso mosteyro, saluo atal persona /¹⁷ que seja voso semellable, que rrepare as ditas¹ herdades e castineyros, e dé e page as ditas¹ tres fanegas de çentẽo en cada vn¹ ano¹ porlo dito¹ mes d'agosto /¹⁸ o de setenbro¹, lynpas¹ do poo¹ e da palla, medidas por medida dereyta da comarca, e o dito¹ morauidi porlo dito¹ mes de Sant¹ Martiño. E outrosý non faredes manda /¹⁹ nen anjversario a outra iglleia nen mosteiro, espital nen santuario algund.

E seredes ovedientes e serbentes con¹ o dito¹ foro e non nos porredes outro señor a /²⁰ rostro. E outrosý¹ que nos venades a veer¹ con do que toberdes. E obligamos¹ os bens¹ do dito¹ noso mosteyro que a nós¹ son¹ obrigados de voslo fazéremos /²¹ sãao e de paz, e de vos defendéremos con¹ elo a dereyto de quen quer que voslo qujser tomar o perturbar¹ durante o dito¹ tempo e vozes. E esta carta non valla saluo se /²² for firmada do nome¹ de nós, o dito prior.

Et eu, o dito¹ Áluaro Ferrnandes, que soo presente, por mjn e porla dita¹ mjña muller¹ e vozes, así o outorgo e rreçebo o dito¹ lugar¹ /²³ e herdad[e]s⁵ e tódaslas cousas¹ a el pertecentes de vós, o dito¹ prior e convento¹, e me obligo¹ a mjn e a meus¹ bens¹ e de meus¹ herdeyros para labrar e rreparar /²⁴ as herdades do dito¹ lugar¹, e pagar¹ as ditas¹ tres fanegas de çenteo en cada vn¹ ano¹ porlo dito¹ mes d'agosto ou de setenbro¹ e o dito¹ morauidi en cada vn¹ ano¹ /²⁵ porlo dito mes de Sant¹ Martyño, e conprir e agoardar as condiçõs desta carta e cada vna¹ delas, segund sobredito¹ he.

E qualquer de nós, as ditas¹ partes, que contra /²⁶ elo for ou pasar¹, que non posa e demays¹ que dea e page¹, por nome¹ de pena, postura, jnterese, á parte que o conprir e agoardar qujser, dozentos¹ morauidís de voa moeda; /²⁷ e a dita¹ pena pagada ou non, todavýa esta carta de aforamento e todas as cousas¹ en ela conteúdas sejan firmes e vullan¹ porlo dito¹ tempo e voces.

Que foy feyta e otorgada /²⁸ dentro enno mosteiro de Santa¹ Coonba¹ ao primeyro día do mes de janyro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e sesenta e tres anos⁷.

/²⁹ Testimõyas que foron¹ presentes: Johán do Tyonllo¹, Áluaro da Vila, Affonso¹ d'Ontes, Lopo¹ Paradela e outros.

/³⁰ Et eu, Rrodrigo¹ de Canba, escribano¹ de cámara¹ del rrey nuestro señor e seu notario público¹ en tódoslos sus rregnos¹ e señoríos, e notario público da çibdade e obispado de Orense por lo señor /³¹ obispo e igleia dese lugar¹, esta carta de aforamento¹, segund sobredito¹ he, achey¹ e leey en vn dos libros¹ e rregistros¹ que foron e quedaron de Johán Paas¹, notario defunto¹ que Deus aja, /³² que eu suçedí, e por poder que para elo me deu el rreuerendo señor don Diego de Fontseca¹, obispo de Orense, a qual saquey¹ ben e fielmente do propio¹ ouriginal¹, non mudando sus/³³tançia, a rrogo e pedimento¹ do dito Áluaro Ferrnandes, e delo fyze dúas cartas en vn thenor¹, saluo eno primeyro⁸ rrenglón enrrouse (sic) de poer “en eles¹”, e por otro¹ as fyz escreujr, segund susodito¹ /³⁴ he, e [aquí m]jeu⁹ nome¹ e sygno¹ fyz en fee e testimõyo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[Sinal: Rrodrigo de / Canba, notario].

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Xoán Paz. O notario Rodrigo de Camba, que suscribe esta carta sacada dun rexistro de Xoán Paz, está documentado en Duro (1973) no ano 1479 e nesta CD figura como testemuña nun documento de 1478 (cf. CD 228).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ No ms. está escrito *os*.

⁴ No ms. non se le e ademais está rompido.

⁵ Falta o *e*.

⁶ Está escrito *querendo*.

⁷ As palabras “quatroçentos e sesenta e tres” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁸ Está escrito *pⁱmo*.

⁹ O ms. está rompido.

212

1464, marzo, 13/14. Igrexa Catedral de Ourense.

O cabido da catedral de Ourense e o prior García e o convento de Santa Comba de Naves nomean a Ares Fernández, chantre da igrexa de Ourense, e a Xoán de Sandoval, escudeiro do conde de Santa Marta e seu meiriño no castelo do Formigueiro, para que decidan sobre a propiedade dos bens e o señorío do Ribeiro de Mende que Leonor González tiña aforados do mosteiro de Santa Comba, e comprométense a aceptar a sentenza.

Ares Fernández e Xoán de Sandoval sentencian que o beneficio de Santo Estevo de Untes sexa anexado ao mosteiro de Santa Comba, que cada unha das partes nomee un ano cada unha alternativamente un xuíz no Ribeiro de Mende, que o cabido lle axude ao mosteiro a anexar a igrexa de Louredo cando esta fique vaga e que o cabido lle pague os censos que debe ao mosteiro no Ribeiro de Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo Catedralicio, Escrituras VII, 72-74.

REX. DURO, *Catálogo privados*, nº 1404.

REF. DE LA CUEVA, *Historia*, 161-163*; LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 154**; 317, n. 32; 329, n. 155.

Jhesus

Sábean quantos esta carta de conpromjnso viren como¹ nós, don Iohán Gonçáluez¹ de Deça, bachiller en /² decretos, arçediano de Baronçelle enna iglleia d'Ourense e eleyto da dita iglleia, et don Ares /³ Fernandes, chantre, e Afonso Yanes, meestreescola¹, et Rroý Garçia, thesoureyro, e Iohán Branco /⁴ et Afonso López e Áluaro Afonso et Gonçaluo de Deça e Iohán de Deça e Fernando de Santa /⁵ Marta e Gonçaluo de Prado et Gonçaluo de Chapa, canónigos e beneficiados enna dita /⁶ iglleia, por nós e porlos outros canónigos e beneficiados da dita igleia, que son absentes, de liçençia, /⁷ consentimento e outorgamento de Áluaro Gonçáluez de Torrezela, canónigo enna dita iglleia, /⁸ vicario e lugarthenente do honrrado señor don Afonso López de Valladolid, deán da dita iglleia, seendo¹ /⁹ juntados en noso cabído¹ per son de canpãa tangida*, segundo que o avemos de vso e de costume, todos nós /¹⁰ de hũa parte; et eu, frey Garçia, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Naues da órdẽ de San Be/¹¹nyto da diocese d'Ourense, por myn et en nome de meu mosteiro, monjes e conuento del, da outra parte.

/¹² Nós, as sobreditas personas, canónigos e beneficiados da dita iglleia, et eu, o dito prior, por mjn et en /¹³ nome do dito mosteyro et conuento, por rrazón que entre nós eran et son e entendían seer¹ ao ade/¹⁴ ante grandes pleitos e contendas, odios e malquerenças, por causa de lo qual se poderían rrecresçer /¹⁵ peligros e danos, et espeçialmente sobre çertos bẽes e herdamentos sytos enno Rribeyro de /¹⁶ Meende, que he açerca desta çibdade d'Ourense, et sóbrela jurdiçión çeuyl e cremjnal e loytosas /¹⁷ e penas et colonias¹ que da dita jurdiçión e señorío dependen e se deuen e deuerán. Os quaes /¹⁸ ditos bẽes e jurdiçón foron de Lionor Gonçáluez¹, vesjna que foy desta dita çibdade, muller que foy /¹⁹ de Áluaro Laso, et os quaes perujna[n]² a ela por título e foro de seu patrimoñjo que tyna aforado /²⁰ do dito mosteyro antigoamente e do prior e conuento a la sazón; os quaes ela mandara ao dito cabído¹ /²¹ et llos leixara, asý por çertos contrautos e conuenjençias como¹ por çertas donaçõs, mandas /²² e legatos, segundo que os tragía e persuýa, por vertude de todo elo, o dito señor electo en /²³ jur et en posisión de mǎao do dito cabído¹.

Et dizendo nós, o dito cabído¹, que por vertude de todo elo /²⁴ nos pertẽesçia e pertẽesçe de dereyto; et dizendo eu, o dito prior, que todo pertẽesçia, con o domjnjo e /²⁵ señorío e jurdiçón et herdamentos de todo elo, ao dito mosteyro de Santa Coonba¹ e que deujá /²⁶ seer¹ todo tornado a el, asý por çertos preujlegios como¹ por se non conpiren os

contrautos e /²⁷ foros que a dita Lionor Gonçáluez¹ tyna et avja do dito mosteyro, como¹ por posesión que delo meus /²⁸ antecessores tynan e avjan, e porque fora feyto en perjudicio do dito mosteyro, et que deuja seer¹ /²⁹ todo tornado e rreduzido a el, segund que estas questioes e debates e outras moytas eran /³⁰ entre nós, as quaes partes, sobre que eran et esperauan seer¹ as ditas contendas e debates.

Et /³¹ por nos quitáremos e eujtáremos de todo elo et vijñremos a boa paz e concordia, segund que de /³² rrazón se rrequire, e de nosos plazerres libres e agradábeles voontades¹ et non seendo¹ co/³³strengidos por força nen por temor nen premya nen por outro engano algũu enduzidos, quere/³⁴mos e outorgamos que tódoslos ditos debates e contendas que son e se esperan seer¹ ao a/³⁵deante sejan vistos por dous ómões bõos, árbitros arbitradores, amigábeles conpoedores. /³⁶ Conuén a saber, por parte de nós, o dito cabídeo¹, que tomamos e elegimos por noso ome bõo, // (1v) árbitro arbitrador, amigábele conpoedor, ao honrrado e discreto don Ares Fernandes, chantre (chantre) enna /³⁸ dita iglleia, que he presente; et eu, o dito prior, por mjn et por meu mosteyro e conuento, a Iohán de San/³⁹doual, escudeiro do señor conde de Santa Marta e seu meyrino do seu castelo do Formigueyro, /⁴⁰ que eso meesmo¹ está presente.

Aos quaes nós, o dito cabjdo³ e prior, a anbos juntamente, chantre e Sandoual, da/⁴¹mos e outorgamos todo noso poder conplido para que eles anbos vejan todas as ditas nosas questioes /⁴² e debates sóbrelas causas sobreditas e sobre cada hũa delas, et todos nosos dereytos e /⁴³ ynformatorios, demanda e demandas, abçión ou abçiões, dereytos e defensoes, pleytos e /⁴⁴ contendas que entre nós h[a]⁴ et se esperan aver sóbrelas causas sobreditas et sobre cada hũa /⁴⁵ delas, et sóbrelas causas a elo dependentes, mergentes e dependentes delas que avemos os /⁴⁶ hũus contra os outros et os outros contra os outros. Et que por eles visto os ditos debates e /⁴⁷ questioes, os ditos nosos ómões bõos, anbos juntamente, o posan ben librar, sentençar synplesmente /⁴⁸ e de plano, sen outras demandas nen abções e sen outro estrépito e figura de juízo, e ho /⁴⁹ libren entre nós como¹ acharen por dereyto ou arbitrando e conpoendo amigabelemente, /⁵⁰ tollendo a hũa parte e enadendo aa outra, arbitrando como¹ quiseren e por ben teueren, encargan/⁵¹do sobre elo súas boas conçienças. Aos quaes damos e outorgamos noso poder conprido para /⁵² que o posan ben librar, determynar, sentençar, arbitrar, ygoalar enna maneyra sobredita en todo /⁵³ o mes¹ de março deste presente ano¹ da feyta desta carta, partes presentes e non presentes e seendo /⁵⁴ çitadas ou non çitadas, seendo¹ ou estando en día feriado ou non feriado, de día ou de noyte, /⁵⁵ e en qualquer día, ora et lugar que quiseren, os térmynos do dereyto guardados ou non guarda/⁵⁶dos et segundo e enna maneyra que eles quiseren et por ben teueren. Et que nos posan çitar et enpla/⁵⁷zar, se quiseren, para que parescamos a seus juízios et conplíremos seus mandamentos.

E promete/⁵⁸mos a boa fe e sen maa¹ engano de estáremos e conplíremos et aguardáremos qualquer sen/⁵⁹tença ou sentenças, mandamento ou mandamentos, laudo ou laudos, concordia ou concordias, arbitra/⁶⁰çón ou arbitrações que porlos ditos nosos ómões bõos e juízes árbitros for visto, ygoalado, concor/⁶¹do, arbitrado, julgado, sentençado, et de non ýremos nen pasáremos contra elo nen contra parte /⁶² delo en njngũu tenpo nen por algũa maneyra, nen apeláremos nen suplicáremos nen agrauáremos /⁶³ de qualquer sentença

ou sentençias, mandamento ou mandamentos, arbitramento ou arbitramen/⁶⁴tos, laudo ou laudos et condordias que porlos ditos nosos ómões bõos et juízes árbitros for julga/⁶⁵do, sentençado, arbitrado, nen nos chamar a arbitro/⁵ de bõo varón nen a outro nen a outros juíz/⁶⁶ nen juízes superiores, por vía de rreclamaçón nen de agraujo nen de suplicaçón nen en outra maneyra/⁶⁷ algúa. Et yndo e pasando contra elo por nós ou por outros, queremos e outorgamos que nos non valla/⁶⁸ nen sejamos sobre elo oýdos nen rresçebidos en juízo nen fóra del, et que diamos et paguemos/⁶⁹ aa¹ parte aguardante e que o conprir e aguardar quiser, por nome¹ de pena, postura e yn/⁷⁰terese, quinentos florijs d'ouro do cruno e peso de Aragón, para o qual obrigamos todos no/⁷¹sos bẽes e de nosas mesas avjdos e por aver; et a dita pena pagada ou non, queremos e outor/⁷²gamos que todavýa a dita sentençia, mandamento ou mandamentos, arbitramento ou arbitramentos, // (2r) que porlos ditos nosos ómões bõos for julgado, arbitrado e sentençado seja firme e estable perpetua/⁷⁴mente para senpre.

Sobrelo qual rrenunçiamos et partimos de nós e da nosa ajuda et fauor toda/⁷⁵ ley et todo foro et todo dereyto, asý ecclesiástico como¹ seglar, et toda ley de engano, dolo, fraude,/⁷⁶ e todo beneficio de rrestituçón jn jntegrum, et tódaslas outras leys e dereytos escriptos et non escriptos, asý/⁷⁷ canónicos como¹ çeujles, et en espeçial rrenunçiamos la ley que diz que general rrenunçiacón non valla. Et de/⁷⁸mais porla presente rrogamos et mandamos e damos poder conplido a todas e quaesquer justiçias,/⁷⁹ asý ecclesiásticas como¹ seglares do rreyno e señorío del rrey, noso señor, et donde quer que esta carta/⁸⁰ de conpromjnso paresçer, con a dita sentençia ou sentençias, mandamento ou mandamentos, laudos, con/⁸¹cordias, arbitrações que porlos ditos nosos juízes árbitros, anbos juntamente, foren dadas, que noslo façan/⁸² todo asý tẽer, conplir e aguardar en todo et por todo, segundo et porla vja et forma que por eles/⁸³ for librado, trautado, e de pagar a dita pena¹, se en ela nós ou qualquer⁶ de nós en ela caéremos e enco/⁸⁴rréremos, e leuarla a deujda exsecuçón con o prinçipal, scendo¹ neçesario.

Et porque todo esto seja çerto/⁸⁵ e firme et non vena en dubda, nós, as ditas personas do dito cabído¹ et prior, outorgamos delo esta dita/⁸⁶ carta de conprimjnso enna maneyra sobredita porante o notario e testigos dejusto escriptos, ao qual rrogamos que a/⁸⁷ escripujse ou fezese escripujr e a signase de seu signo.

Et eu, o dito Áluaro Gonçalves¹, vicario e/⁸⁸ lugarthenente do dito señor deán, asý dou e outorgo a dita liçençia et abtoridade a todo elo, et/⁸⁹ mando que valla e seja firme para senpre e toda e qualquer sentençia ou arbitraçón que porlos/⁹⁰ ditos juízes árbitros for determjnado, sentençado, arbitrado. Et nós, os ditos don Ares Fernandes, chantre,/⁹¹ e Iohán de Sandoual, que anbos soomos¹ presentes, por onrra de anbas as ditas partes, asý açebta/⁹²mos o dito poder et conpromjnso a nós outorgado, et nos plaze de concordar, arbitrar as ditas causas/⁹³ segundo o poder a nós dado.

Que foy feyto e outorgado este dito conpromjnso dentro enno dito cabído¹/⁹⁴ da dita iglleia d'Ourense aa¹ ora da terça, a treze días do mes¹ de março, ano¹ do nasçemento de/⁹⁵ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e seseenta¹ e quarto anos¹.

Testigos que foron presentes: Áluaro ^{/96} Peres e Fernán Gonçalues, rraçoeyros enna dita iglleia, et Afonso Gonçalues, clérigo de Santiago de Barba^{/97}ntes, et Pero de Puga, escudeiro do dito Sandoual, et Iohán Testa, ome do dito señor electo, e outros.

^{/98} Et despois desto, ano¹ susodito de seseenta¹ e quatro, a quato[r]ze⁷ días do dito mes¹ de março, dentro enna iglleia ^{/99} cathedral da çibdade d'Ourense, aa¹ sayda das vésperas de quoreesma¹, que era a ora de medio día, en ^{/100} presenza de mjn, notario, e testigos jnfrascriptos, o dito don Ares Fernandes, chantre, de rrogo de Iohán de Sandoual, ^{/101} meyrino da casa forte do Formjgeiro, juizes, árbitros arbitrades et amigábeles conpoedores entre ^{/102} os ditos señores do dito cabídoo¹ et frey Garçía, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Naues da ^{/103} dita diocese de Ourense, leeo¹ húa sentença que tragía escripta en súa maa en persona de Áluaro Gonçalues de ^{/104} Torrezela, canónigo et vigario de don Afonso López de Valladolid, deán da dita iglleia, et de Afonso Yanes, meestre/¹⁰⁵escola, Afonso López, Iohán Branco, Lopo de Deça, Áluaro Afonso de Amoeiro, canónigos enna dita iglleia, e do ^{/106} dito frey Garçía, prior. Da qual dita sentença de verbo a verbo se sigue seu thenor:

Et nós, ^{/107} don Ares Fernandes, chantre enna iglleia de Ourense et abbade¹ do mosteyro de Vilaça, et Iohán de San/¹⁰⁸doual, meyrino et alcayde da casa do Formjgueyro porlo señor conde de Santa Martha, ^{/109} ómões bõos, árbitros e amigábeles conpoedores, tomados e eligidos ontre partes, conbén // (2v) a saber, os venerábeles e çircunspectos señores deán et cabídoo¹ da dita iglleia de Ourense, da húa, defensores, ^{/111} et o honrrado et discreto señor don frey Garçía, prior do mosteiro de Santa Coonba¹ de Naves, por sy e en no/¹¹²me do dito seu mosteyro et conbento del e de seus suçesores, da outra, demandante, de e sobre çertos ^{/113} bẽes e herdamentos consistentes e syctos enno Rribeiro de Meende, que he çerca da çibdade de Ourense, et ^{/114} jurdiçión çeuyl e crimjnal et loytosas et outras calunpnjas que por vertude da dita jurdiçión se deuen aver, segundo ^{/115} que máys antiguamente os ditos bẽes foron poseýdos por Lionor Gonçaluez, moller que foy de Áluaro Laso, ^{/116} escudeyro, et os agora posee¹ en nome¹ do dito cabídoo¹ o rreuerendo señor don Iohán Gonçaluez de Deça, electo ^{/117} da dita iglleia d'Ourense.

Visto et con suma diligençia examjnado çertas enformações a nós exhibidas ^{/118} e dadas, asý porlo dito señor prior como¹ por parte do dito cabídoo¹, porlas quaes os ditos señores del e señor ^{/119} electo, en seu nome¹, afirmauan os ditos bẽes et jurdiçión lles pertẽesçer con todo o sobredito, et o dito ^{/120} señor prior en contrario alegar pertẽesçeren⁸ a el en nome do dito seu mosteiro et conuento del, con máys outras ^{/121} prolixas alegações que as ditas partes ante nós çerca do dito negoçio quiseron alegar et opoer húa contra ^{/122} outra et outra en contrario. Et visto como¹ sobre toda a dita questión et debate porlas ditas partes foy ^{/123} posta en nosa disposiçión et determjnaçión synplemente amjcabiliter, sen outro strépito et figura ^{/124} judiçial, segundo que máys conplidamente enno dito conpromjnso se contém. Do qual nós, os ditos chantre ^{/125} e Sandoual, atenta súa forma et thenor, et considerando a determjnaçión ontre as ditas partes çerca da ^{/126} dita questión dos ditos bẽes seer¹ serujço de Deus et vtilidade et grande honor das ditas partes, et ^{/127}

querendo executar o poderío a nós por elas conçeso et outorgado, ayudo sobre todo elo matura e /¹²⁸ discreta⁹ jnteligençia e deliberaçión et acordo e consello con personas leterados et entendidos et con /¹²⁹ nós meesmos¹ anbos juntos vnánemes et conformes en húa voontade¹, e njngũu¹⁰ de nós çerca do jn/¹³⁰frascripto discrepante, chamando et jnplorando sobr'elo a graçia do Espritu Santo, achamos a dita /¹³¹ Lionor Gonçáluez et seus progenitores donde ela desçendeu et o dito cabído¹, en seu nome¹, et /¹³² señor electo sobredito, por el, aueren poseýdo os ditos bñes justa et canonicamente por justos títulos /¹³³ a eles feytos porlos ditos priores et conbento que foron do dito mosteyro de Santa Coonba¹ de Nabes, /¹³⁴ predeçores do dito señor prior, et que el ouuo justa causa e rrazón de mouer a dita questión /¹³⁵ contra o dito cabído¹ e señores del, asý porla dita jurdiçón como¹ por non lle seer¹ feyto paga /¹³⁶ de algũus morauidís que o dito cabído¹ lle auýa de dar por vertude de çenso a mãao porlos ditos bñes.

Et /¹³⁷ para que ao adeante para senpre ontr'eles outra tal questión et debate non rrecresca e seja ex/¹³⁸tinta a que fasta agora ontr'eles ha sydo, et o dito señor prior et seu mosteiro seja grati/¹³⁹ficado e augmentado de fructos e honor, achamos que para en compensaçón et concambio, emenda /¹⁴⁰ e satisfaçión dos ditos bñes de quaesquer morauidís et outros çensos algũus que o dito cabído¹ ha de dar /¹⁴¹ por eles en cada hũu ano¹ ao dito señor prior et seus conbento et subçesores ao adeante, os ditos /¹⁴² señores do cabído¹ façan vnjr, incorporar e anexar ao dito mosteyro de Santa Coonba¹ de Naues o /¹⁴³ beneficio de Sant¹ Estéuão de Vntes, que he syto çerca do dito mosteyro, o qual agora ten Gómez¹ Ares, /¹⁴⁴ capelán de Santa María a Madre, por súas propias expensas do dito cabído¹, asý por el señor obispo /¹⁴⁵ e seus vicarios como¹ por corte de Rroma, contentando o dito cabído¹ ao dito Gómez¹ Ares, por maneyra // (3r) que o dito prior et conuento do dito mosteyro et seus subçesores ajan e posean libremente de aquí a deante o dito /¹⁴⁷ beneficio et rentas del.

Jten, quanto aa dita jurdiçión çeujl et crimjnal consistente et concernente /¹⁴⁸ a dita questión et térmjnos donde os ditos bñes son sictuados, mandamos que o dito cabído¹ ou /¹⁴⁹ aquel que por el teuer et poseer¹ os ditos bñes pona e constituya alý hũu ano¹ hũu juíz que, por /¹⁵⁰ el e en seu nome, exerça e vse de justiçia tenporal, et que o dito señor prior e conbento e /¹⁵¹ seus subçesores do dito mosteyro de Santa Coonba¹ ponan o outro ano¹ seguinte outro juýz /¹⁵² que, por eles e en seu nome, vse(n) da dita justiçia tenporal; et asý vsen da dita jurdiçión al/¹⁵³ternatyn, leuando cada húa das ditas partes por aquela meesma¹ vja todas e quaesquer /¹⁵⁴ loytosas et outras penas e jndiçias que enno dito ano¹ se contesçeren e lle couber o dito jul/¹⁵⁵gado.

Et outrosý achamos que por quanto a iglleia de Louredo he de presentar enno dito mosteiro /¹⁵⁶ et outros tenpos lle ouuo sydo anexada, contesçendo se vacar et seendo rrequeridos os /¹⁵⁷ ditos señores do dito cabído¹ et o dito señor electo, que seja por eles dado todo fauor et /¹⁵⁸ ajuda ao dito prior porque¹¹ el posa rrestituýr la dita anexaçión da dita iglleia ao dito seu /¹⁵⁹ mosteyro, onrrando et acatando ao dito prior e seus suçesores enno que aos ditos señores po/¹⁶⁰sibile for.

Et mandamos que tódolos *morauidís* que se acharen por conta verdadeira que son deujdos /¹⁶¹ ao dito prior fasta aquí dos ditos çensos dos ditos bẽes, lle sejan logo pagados porlos ditos /¹⁶² señores do dito cabído¹.

O qual todo, *segundo e* [enna] ¹² maneyra que por nós he declarado, asý pronun/¹⁶³çiamos por nosa sentençia difinjtiua en estes escriptos et por eles, et mandamos a cada /¹⁶⁴ húa das ditas partes que o *tenan e* cunplan asý, sub a pena¹ contyúda enno dito conpromjnso, /¹⁶⁵ jnpouendo sylençio perpetuo çerca dos ditos bẽes et térmjno deles ao dito señor prior /¹⁶⁶ et conbento et seus suçesores ao adeante, *para* que deles en outra qualquer maneyra non /¹⁶⁷ se entremetan.

Cantor auriensis et abbas. Iohán.

Et leýda, os ditos señores chantre et Iohán /¹⁶⁸ de Sandoual diseron que mandauan tẽer, guardar a cada húa das ditas partes todo o contjúdo /¹⁶⁹ enna dita sentençia, su pena de quinentos florijs contjúdos enno dito conpromjnso. Et os ditos Álvaro /¹⁷⁰ Gonçáluez¹, vigario do deán, *e* beneficiados diseron que consentían en todo o contjúdo enna dita sen/¹⁷¹tençia. Et o dito prior foy preguntado porlos ditos senores juíces se consentía ou que dizia, /¹⁷² et o dito prior diso que el non dezía nada.

Testigos que foron presentes: Iohán Cortido, rrejedor et mer/¹⁷³cador; Lopo Salgado, clérigo de Figueyredo; Álvaro Gómez¹, sancristán da dita iglleia; Rroy /¹⁷⁴ Gonçáluez¹ de Baçeyredo, Fernán Ares, Gómez¹ Ares, rraçoeyros; Fernando de Porto Marín, Álvaro /¹⁷⁵ de Canba, clérigos de coro; Álvaro Gonçáluez¹ Rrojas, capelán de Santa Eufemja; Afonso de /¹⁷⁶ Rrequeixo, fillo de Gonçaluo de Rrequeixo, rrejedor; Pero de Puga, escudeyro; Pero de Rre/¹⁷⁷queixo *e* Iohán Lopes, ómẽes do dito Iohán de Sandoual, *e* Afonso Pernas, ome¹ do bispo de Marrocos, /¹⁷⁸ et outros.

Non enpeesca la parte “cabjdo” escripta entre rreglõos ena segunda plana.

/¹⁷⁹ Yo, García Fernández de Berlanga, clérigo de la dióçesi de /¹⁸⁰ Sigüençã, público por la abtoridad apostólica notario, que a los /¹⁸¹ dichos¹ conpromisso, abtos, sentençia *e* a todas las otras /¹⁸² cosas susodichas¹ *e* cada vna dellas, en vno con los /¹⁸³ sobredichos¹ testigos, presente fuy, vi *e* oy *e* en nota tomé, /¹⁸⁴ donde este público jnstrumento por mano de otro fielmente /¹⁸⁵ escripto saqué, et a ruego *e* pedimjento de los susodichos¹ vica/¹⁸⁶rio del deán *e* beneficiados, de mis signo *e* subscripción acos/¹⁸⁷tunbrados signé *e* subscruj en ffe *e* testimonjo de verdad, que tales son, rogado *e* rrequerido.

[Sinal: Garsias Fernandi, notarius appostolicus].

* Fr. Benito de la Cueva cita un amplo fragmento do documento e, como noutras ocasións, indica unha data equivocada: “Fue pronunziada a 14 de marzo, era 1364, que es año 1326” (1991: 163). Aos asuntos que se tratan neste documento tamén fai referencia Duro (1968: 159, 169-170), aínda que tira a información de libros de notas de García Fernández de Berlanga (1968: 159, n. 94).

** Indícase por erro que o documento é do ano 1463.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está na entreliña.

- ⁴ Está escrito *he*.
⁵ Está escrito *arbitro*.
⁶ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.
⁷ Falta o *r*.
⁸ Está corrixido sobre *pertesçer*.
⁹ O *e* vai na entreliña.
¹⁰ Está escrito *n̄gu*.
¹¹ Leva *que* na entreliña.
¹² No ms. falta.

213

(1468, novembro, 4)*

Xil Ferreiro, por un poder que ten de seus irmáns Rodrigo de Aguiar e Ferreiro Vello, subafora a Rodrigo de Gundiás e ás súas voces as casas da Carreira no Ribeiro de Mende e a viña vella da Santiaguesa.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4660.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4660.

Sepan quantos esta carta de aforamento¹ vieren¹ como¹ eu, Gil Ferreyro, morador en terra de Aguiar, por vertude de vn poder que teño de Rrodrigo /² de Aguiar et de Ferr[e]i[ro]² Vello, meus yrmãos, synado de notario público¹, por ende en nome¹ dos sobreditos¹ aforo a vós, Rrodrigo de Gon/³diñas, que sodes presente, e a todas vosas voces¹ eno tempo e voces¹ que o nós temos, Rrodrigo de Aguiar e Ferr[e]i[ro]² Vello; he a saber, que vos aforamos /⁴ as casas da Carreyra, que están enno Rribeyro de Mende, con súas vyñas e árbores e cortynas, con todas súas entradas e saídas a montes e a fontes¹.

/⁵ Jten vos aforo máys a vjna vella da Santiaguesa, que jaz da outra¹ parte A Loña, segund que sobre sy está demarcada, que parte con vina que foy /⁶ de Costança Álbare¹.

Afórovos todo o sobredito¹ con todas¹ súas entradas e saídas¹, segund que lle pertesçen¹ de dereyto, e con seus castineyros /⁷ e árbores e cortynas, a tal pleito e condición que rreparedes as ditas¹ casas e vjnas de todo o a elas nesçesario, e otrosy prantaredes de vjna /⁸ a leyra da Santiaguesa, que son sejs cabaduras, e máys se máys poderdes faser fasta sejs anos¹ prim[ey]ros³ seguintes¹; e elas asy postas de /⁹ vjna, lle deedes¹ tódolos labores¹ a elas pertesçentes¹, por maneyra que non desfallescan por m̄jngo¹ de bos rreparos¹. E daredes e pagaredes¹ /¹⁰ da vjna da Santiaguesa foro de oytaba ao prior de Sant Pedro de Rrocas¹, e mays con cargo de onze morauidis vellos aos¹ ditos¹ moços de cada /¹¹ vn ano¹ por día de Sant Martjno, aos ditos moços e súa yrmãa. E mays das vjñas do Rribeyro de Mende e casas pagaredes de cada vn ano¹ /¹² a quinta⁴ parte ao mosteyro de Santa Conba de Nabes, e mays de cada vn ano¹ a Rrodrigo de Aguiar e Ferr[e]i[ro]⁵ Vello e a María, súa yrmãa, corenta /¹³ morauidis. E do al averlo edes¹ libre e quite⁴ pagando o dízemo a Deus¹ (e do al averlo edes libre e quite⁴).

E sy o quisedes⁶ vender, deytar, supinorar, /¹⁴ enallear o traspasar, que primeyramente⁷ nos frontedes e rrequirades⁴ e noslo deedes porlo justo presço, queréndoo; e non o querendo por ese pres/¹⁵ço rresçeber, entonçe o vendede, deytade, supinorade, enalleade o traspasade a tal persona que seja semellable de vós, que rrepare as casas /¹⁶ e labre as vñas, en tal maneyra que todo non desfallesca por mjngo¹ de boos rreparos¹, e dea¹ e pague¹ os ditos corenta¹ morauidís porlas ditas /¹⁷ vñas e casa[s]⁸, e pague¹ o dito¹ foro de oytaba e o dito¹ foro de quinta⁹ de Mende e os ditos¹ onze morauidís. E por elo non faredes manda njn a/¹⁸njversario a igleia njn santuario¹ algund, njn vos chamaredes a otro¹ señorío, e seredes serbentes e obedyentes con o dito¹ foro. E obligo os /¹⁹ bñes dos ditos¹ moços¹ para voslo faser são e de paz e de vos defender¹ a dereyto de qualquer¹⁰ persona¹ que voslo quiser⁴ tomar ou perturbar.

/²⁰ E eu, o dito¹ Rrodrigo de Gondíás¹, que sño presente¹, asj outorgo e rresçebo aforado todo o sobredito¹ de vós, o dito¹ Gil¹ Ferreiro, porla maneyra /²¹ e condiçõs que ditas¹ son.

E qualquer¹⁰ de nós, as ditas¹ parte[s]⁸, que contra elo for ou pasar e o non conpryr¹ e agoardar, que dea e pague de pena /²² á otra¹ parte que o conpryr¹ e agoardar quiser¹¹, por nome¹ de pena, postura e jnterese, quinentos¹² morauidís; e a dita¹ pena pagada o non, toda/²³vya esta¹ carta de aforamento e todo o en ela contiúdo seja fyrme e valla.

Que foy feyta e outorgada ena çibdade de Ourense a quatro días /²⁴ do mes¹ de nouenbro, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos¹ e sesenta¹ e oyto¹ anos¹.

Testigos que foron presentes: /²⁵ Johán de Gondíás¹ e Ares¹ de Carballido, çapateyro, e Johán Gayo, veziños de Orense, e otros.

/²⁶ Et eu, Rrodrigo¹ de Canba, escriuano¹ de cámara¹ del rrey nuestro señor e seu notario en todos los sus rregnos e senorios, /²⁷ e notario público¹ da çibdade e obispado de Ourense porlo señor obispo e igleia dese dito¹ lugar, esta carta achey e leý en vn dos libros /²⁸ e rregistros¹ que foron e quedaron de Johán Telo, notario, en que eu suçedý¹, e por mjña [mñao a escreuý e aquí meu]¹³ nome¹ e sjgno¹ fyz en fee e testimõyo /²⁹ de verdad, que tal¹ he, rrogado e rrequerido, e vay conçertada con o propio ory[ginal]¹³.

|Sinal: Rrodrigo de / Canba, notario|.

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Xoán Telo. O notario Rodrigo de Camba, que suscribe esta carta sacada dun rexistro de Xoán Telo, está documentado en Duro (1973) no ano 1479 e nesta CD figura como testemuña nun documento de 1478 (cf. CD 228).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *ferriid*.

³ Está escrito *primos*.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Está escrito *ferriid*.

⁶ Está escrito *qserdēs*.

⁷ Leva dous trazos sobrepostos.

⁸ Falta o *s*.

⁹ Está escrito *qñta*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *que* con valor de *qu*.

¹¹ Está escrito *q̄ser*.¹² Está escrito *q̄nentōs*.¹³ No ms. non se le.

214

1469, xaneiro, 11. Palmés.

Afonso Paradela troca ao seu irmán Lopo Paradela o lugar do Burgo en San Mamede de Palmés polo quiñón que ten este nos lugares de Casanova e do Outeiro en Santo André de Castro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4667.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4667.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de concánbeo vieren como ¹ nós, *Alfonso Paradela*, morador eno lugar ² do Burgo, fregresía e coto de Santa Coonba de Nabes, e Lopo Paradela, seu yrmão, cada vno ³ por si çerteficado e aperçebido de seu dereito, non constrengidos per força nñ endusjdos per nñ[n]gún² enga⁴ño, mays de *nuestros* praçeres e ljbres boontades, concanbeamos vn con otro³ e otro³ con otro³ en esta ⁵ maneira, que eu, o dito Alfonso Paradela, poño e traspaso en vós, o dito Lopo Paradela, o lugar⁴ ⁶ do Burgo, sito en la felegresía de Sant Mamede de Palmés, e en toda *vuestra* bós, segundo e en la maneira ⁷ e porlo tenpo e voses que en mñña carta se contén, segundo que eu lo trago a jur e mao e el anda de⁸ marcado, e con todas súas entradas e saýdas, jures e pertenenças, por onde quer que las aja e deua ⁹ auer de dereito.

Et eu, o dito Lopo Paradela, porlo dito lugar, pono e traspaso en vós, o dito ¹⁰ *Alfonso Paradela*, que estades presente, e en *vuestra* muller Ljonor Afonso, que non he presente, e en todas *vuestras* ¹¹ boses e herderos o qujnñón que me pertenesçe en los⁵ lugares⁶ de Casa Noua e do Otero, los quales jasen en la feligresía de ¹² Santo André [do]⁷ Castro, segundo que andan demarcados, con todas súas entradas, saýdas, jures e per¹³ tenenças⁸, a montes e a fontes.

Para lo qual cada vno de nós nos obrigamos de dar e entregar, ¹⁴ el vno⁹ al otro³ e el otro³ al otro³, todas las cartas e d[e]r[e]itos¹⁰ que a los ditos lugares tenjamos e tene¹⁵ mos, so pena de mñll *morauidís* vellos e á bós del rrey otros tantos.

E prometemos e otorgamos de nós ¹⁶ nñ las ditas *nuestras* boses, nen cada vnos de nós nñn otro³ alguno en *nuestros* nomes, de non ýremos ¹⁷ ne[n]² pasáremos contra ello nñn contra parte dello en nñn(nñn)gún tenpo nñn por alguna maneira, so la ¹⁸ dita pena. Et se nós o as ditas *nuestras* boses o otro³ alguno en *nuestros* nomes o de cada vno⁹ de ¹⁹ nós contra ello fõremos o pasáremos en qualquer maneira, queremos e otorgamos que non nos ²⁰ vallan en juysjo nñn fóra del e que *nuestra* demanda o demandas, embargo o embargos, que no nos ²¹ vallan ne[n]² façan fe en juysio nen fóra del; e demás que el que contra ello for o

tentar de yr, que pague /²² la dita pena por todos *nuestros* benes que oje en día avemos e aver esperamos, que para ello ja obli/²³gamos.

E rrenunçiamos e partimos de nós e de todas *nuestras* boses e de cada vnos de nós las /²⁴ leyes e dereitos canónjcos, çeviles, escriptos e non escriptos, e foros, ferias, vsos e costumes, /²⁵ rrasones e eçebçiones, dereitos e defensonos, que nós o cada vnos de nós ou as ditas *nuestras* /²⁶ (*nuestras*) boses ou otro³ alguno en *nuestros* nomes poderiamos aver, deser e rrasonar e alegar⁴ /²⁷ en contrario do que sobredito [he]⁷ o de qualquer parte dello. Et generalmente rrenunçiamos et /²⁸ partimos de nós a ley et dreyto¹ da general rrenunçiaçión, que dis que si non for rrenunçiada /²⁹ en espeçial, que non valla.

E luego los ditos Lopo Paradela e Alfonso Paradela dixieron que rreçe/³⁰bían, en si e por todas súas boses e erderos, os ditos lugares e cánbeo susodito en la /³¹ manera que dita he, e se obligan de labrar e parar ben, e pagar o foro deles a qujen /³² cada vna¹¹ de súas cartas manda, e otorgan contrato forte, firme.

Fecho¹ en el aldea /³³ de Palmés a honse días do mes de jenero, ano¹ do nasçimjento do Nuestro Señor Ihesu Cristo /³⁴ de mjll¹ e quatroçentos e sesenta e nove anos¹.

Testigos que foron presentes: Gomes¹ de Beyro /³⁵ e Ferrnando da Cabeanca e Rruý de Lagar et otros.

Et yo, Pedro de Jaén, escriuano¹² público de nuestro señor el /³⁶ rrey en todos los seus rregnos¹ e señoríos, a todo lo susodito en vno con los testigos /³⁷ presente¹ fuy e lo escreuj e este meu nome e signo¹ fis en testimonjo de verdad, que tal /³⁸ he. Non enpesca onde dis entre rrenglones “o qujnjón que me pertenesçe en los”, que así /³⁹ á de deser.

[Sinal: Pedro de Jaén, / escriuano¹² público].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *otr^o*.

⁴ Leva o *r* na entreliña.

⁵ O texto *o qujnjón que me pertenesçe en los* está na entreliña.

⁶ Antes está escrito *os* co *s* borrado.

⁷ No ms. falta.

⁸ Usa a abreviatura de *per* con valor de *pe*.

⁹ Está escrito *vn^o*.

¹⁰ Está escrito *dritos*.

¹¹ Está escrito *vn^a*.

¹² Está escrito *esc^{co}*.

1471, agosto, 11.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Vilariño, á súa muller Inés Pérez e a catro voces a viña de Outariz na freguesía de San Miguel de Canedo, o bacelo do Muíño, un pardiñeiro na granxa de Outariz, o lugar de Vilariño e a leira do Mouriscado.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4982.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4982.

[Cruz]

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes, porla graçia de Deus e da Santa Igllieia de Rroma¹ prior do mōesteiro de Santa Coonba¹ de Nabes, e o convento dese mjsmo lugar, seendo¹ juntados en noso cabildo per son de canpãa /² tangida, segundo que o avemos de vso e de costume¹ de nosa orden, aforamos a vós, Rroý de Vjlaryño, que soodes presente, e a vosa moller Ynés Peres, absente, moradores en Vilaryño, que he enna freguesya de Santo¹ André¹ do Castro, en vosas vjdas d'anbos e /³ por máys tempo alende do postromeyro de vós de quatro voces, asý que o postromeyro de vós, em súa vida ou ao tempo de seu pasamento, nomēe a primeyra voz e esa primeyra nomēe a segunda, e asý vaan nomeadas as ditas quatro voces húa pus outra fasta seeren /⁴ conpridas e acabadas; e non seendo¹ nomēadas, que entón seja voz aquela presona¹ que de dereyto ouver de herdar os outros vosos bēes.

Convén a saber, que vos aforamos¹ a vjña d'Outariz, que jas enna fregresya de Sant¹ Mjgell de Canedo, que serán doze cauada/⁵ras de vjña feyta pouco máys ou menos, segundo parte con vjña de Fernand Martiis e, do outro cabo, con vjña que foy de Vaasco¹ Peres e, da outra parte, con vjña de Apariço e en fondo fere enna vjña que labra Gonçaluo de Masyde.

Jten máys vos aforamos o baçelo /⁶ do Muýño, que serán dose caaduras de baçelo posto e o máys he monte brauo que poderdes pōer; [como parte con o souto do dito mōesteyro e con]² vjña de Gonçaluo de Masyde e, do outro cabo, porlo balado que vay contra fondo, a çima¹ dos castyneyros, contra Outeyriño e /⁷ porlo piteyro contra Bynforte.

Jten máys vos aforamos vn pardineyro para faser vna¹ [casa]² enna granja d'Outaris, onde está vn¹ lagar vello, con súas entradas et saýdas.

Jten¹ máys vos aforamos máys o noso lugar de Vilaryño, que jas enna dita fregresya /⁸ [de Santo André]², con súas casas e herdades, souts, [corti]ñas² e áruores, a montes e a f[ontes, ao dito]² lugar pertēesçentes, segundo que vós e a dita vosa moller trajedes a jur e a mǎao.

Jten máys vos aforamos a leyra do Mouriscado³, segund que a trajedes, /⁹ [con condiçón que cada]² e quando o nós quisermos⁴ sementar en ela lyño, que o posamos se[mentar]² e que vós, o dito Rroý de Vjlaryño, [nosla dedes]² labrada e quebrantedes de monte brauo o val de Vilasoãa, como¹ parte con a leyra de Rroý d'Avelenda en que /¹⁰ [faredes çinco ou seys]² fanegas de semente. Et esto faredes en estes primeyros quatro anos¹ e pagedes dela como¹ do lugar.

Aforámosvos todo o susodito con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos e pertēensças, por onde quer que os ajan e deuan /¹¹ [aver de dereyto, con tal pleyto]² e condiçón que labredes e chantedes e ontrechantedes e ponades as ditas vjñas, e corregades ben todo, e rreparedes as ditas casas e lugar e áruores e herdades e cousas susoditas, por maneyra como¹ non desfalescan /¹² por [mýngo de lauores e rreparos]². E seredes con elo,

vós e vosas vozes, vasalos serbentes e obedientes e mandados con o dito foro a nós e ao dito noso mōesteyro e doutro non.

E darnos hedes de foro das ditas vññas, en vosa vjda e da dita vosa moller, /¹³ a sesta parte das vbas [que Deus der ennas]² ditas vññas, e de *dereytura* porla dita casa d'Outarís seys *maraujdís* vellos por Sant Martino. E a primeyra vós que pague a quinta parte e as outras vozes todas a quarta parte das ditas vbas e os ditos *maraujdís* da dita casa. Et /¹⁴ [máys nos daredes do dito lugar vós e a dita vosa moller e a primeyra voz que seja]² voso fillo ou filla a quinta parte do que Deus der ennas herdades do dito lugar, e por *dereytura* porlo dito dja de Sant¹ Martjno viynte *maraujdís* vellos e vna¹ blanca¹ de candeas por /¹⁵ [Santa Coonba e por Natal vn bōo porco e por San Johán vn carneyro e mays loytosa acostumada]² e galyña e çebada, e çent¹ soldos por partiçón; et as outras tres vozes a quarta parte do que Deus der enno dito lugar et mays as outras cousas /¹⁶ susoditas . E do al averedes todo o susodito de [dézemo a]² Deus. A qual dita novjdade que asý Deus der ennas ditas vññas e herdades do dito lugar colleredes por noso ollo ou de noso mayordomo¹, ao qual proueerdes de comer e de beuer comu/¹⁷nalmente [mentre eses froytos collerdes. E aa morte da postromeyra voz, fiquen]² as ditas vññas e casa e lugar e cousas susoditas libre, quite⁴ e desenbargado con todo seu lauor e bōo paramento a nós¹ e ao dito noso mōesteyro e priores e convento del.

Et /¹⁸ [he posto que se vós ou as ditas vosas vozes quiserdes vender, deytar]², aforar ou traspasar ou supeñorar as ditas vññas, casa e lugar e herdades e cousas del, que noslo dedes porlo justo preçio do que outro der; et non lo querendo nós /¹⁹ porlo justo preçio, entón o vendede, deytade, aforade ou traspasade a tal *presona*¹ que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en pas, pero que non seja caualleyro, dona njn donzela njn escudeyro njn *presona*¹ de tras muro¹ njn rreligiosa. /²⁰ O qual todo vos aforamos ficándonos a saluo o señorío rreal. E non ponrredes anjversario njn manda njn tributo njngún a outra ygllleia njn mōesteyro njn *presona*¹ algũa, saluo ao dito noso mōesteyro. E se fordes yngratos /²¹ e descoñosçidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mōesteyro, que percades o dito foro e nós e os priores del o posan rreçeber sen voso enbargo. E mays he posto que vós e vosas vozes, a vosa /²² custa, ponades as vbas que nos couberen das ditas vññas en noso lagar d'Outarís, e o pan e foros do dito lugar posto enna tulla do dito noso mōesteyro.

As quaes ditas vññas e casal e herdades e cousas del se vender/²³des, deytardes ou dardes ou aforardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros em pas como¹ dito he ou non parardes ben, que o dito noso mōesteyro e priores del o rreçeban por súa autoridade; /²⁴ et vós esto que sobredito he conprindo, pagando e aguardando, [obligamos os bēes]² do dito noso mōesteyro a vos defender e anparar con elo a *dereyto*.

Et eu, o dito Rroý de Vjlaryño, que sōo presente, por mjn e porla dita mja moller e porlas ditas vozes, /²⁵ asý rresçebo¹ de vós, o dito prior et convento, o dito aforamento porlas maneyras e condiçōos susoditas e cada vna¹ delas, et oblige a mjn et a meus bēes e das ditas vozes, asý mobles como¹ rraýzes, avjdos e por aver, de labrar e parar bem /²⁶ as ditas vññas, casas, herdades e cousas susoditas, e conprir, pagar e aguardar tōdaslas

condiçōos desta carta e cada húa delas, e pagar os ditos foros e cousas susoditas en cada vn¹ ano¹.

Et he posto e outorgado⁵ ontre nós, as ditas partes, /²⁷ que qualquer de nós que contra o susodito quiser⁴ yr ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte á parte aguardante, por nome¹ de pena¹ e jnterese, mjll maraujdís vellos e á vós del rrey outros tantos peyte; et a dita pena¹ pagada ou non, esta carta /²⁸ e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo. Et esta carta non valla saluo se for firmada do nome¹ de mjn, o dito prior.

Que foy feyta e outorgada dentro enno dito mōesteyro a honse djas do mes de agosto, ano¹ do nasçemento /²⁹ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta¹ e vn¹ anos¹.

Testigos que foron presentes: Gomes Áluares, canónigo enna iglleia d'Ourense, e Áluaro Estéuêes, xastre, vesjños e moradores enna çibdat¹ d'Ourense, e Áluaro Nunes, morador /³⁰ em Alongos, e Gonçaluo do Burgo, morador em Vjlaryño⁶, e Áluaro Gonçalues, clérigo, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ et /³¹ señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e igllesia dese lugar, et otrosý notario público en el¹ dicho¹ monesterio⁷ de Santa Coonba e en todos sus cotos e lugares por el dicho prior e convento del /³² dicho monesterio⁷, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, al otorgamiento del dicho aforamiento fúe presente e por mj mjsmo lo escriuj e por ende puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonio de verdade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le. As restituções baséanse nunha copia en papel do ACO (Santa Comba de Naves, caixa 324, nº 54; cf. Anexo C, Apartado I).

³ Está repasado por man diferente e posterior.

⁴ Leva a abreviatura de *que*.

⁵ Leva unha abreviatura de *or* innecesaria.

⁶ Antes hai unha palabra riscada.

⁷ Está escrito *mom*^o.

216

1473, xaneiro, 4.

O prior Lopo e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Eiré, á súa muller Aldonza Afonso e a seis voces diversas propiedades (o pardiñeiro de Outeiro co lagar da Pedra, un terreo para horta, a viña da Barreda, monte na leira da Barreda para facer oito cavaduras de viña e a metade das viñas que ficaron de Afonso de Untes) en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4717.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4717.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Sepan quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don Lopo, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Coonba de Nabes, e o con/²vento dese mjsmo lugar, seendo juntados en noso cabildo per son de canpãa tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa orden, outor/³gamos e conoscoemos que aforamos a vós, Gonçal d'Eyree, escudeyro, que soodes¹ presente, e a vosa muller Aldonça Afonso, absente, ben como¹ se fose /⁴ presente, moradores enno alfoz de Chantada, en vosas vydas d'anbos e por máys tenpo alende do postromeyro de vós de seys vozes, asy /⁵ que o postromeyro de vós, en súa vida e soude ou ao tenpo do voso pasamento, nomjedes a primeyra vóz e esa primeyra nomêe a segunda e a /⁶ segunda a terçeyra, e asy vaan¹ nomeadas as ditas vozes per orden suçesyue fasta seeren conpridas e acabadas. Et non seendo nomjadas, que /⁷ entón seja voz quen de dereyto ouver de erdar os outros vosos bês, con tanto que as ditas vozes sean vosos fillos ou fillas de anbos de consún teúdos¹ /⁸ a aquel² tenpo; e non os tẽendo, que entón o sean quen de dereyto erdar vosos bês.

Convén a saber, que vos aforamos o noso pardiñeyro d'Outeyro, que está /⁹ enna freyguesia de Santo Estéuão d'Untes, con máys o lagar da Pedra que está abayxo del, segundo que jaz ontre a bodega de Lopo da Beyga e a cortiña de /¹⁰ Goterre d'Untes.

Jten máys vos aforamos vn¹ tarreo para orta que jaz ontre a dita adega de Lopo da Beyga e a vyña de Lionor Gomes.

Jten máys /¹¹ vos aforamos a vyña da Barreda segundo que a ja vós trajedes a jur e a m̃ao, segundo parte con baçelo de Juan do Bolo e en bayxo enno rrío do Mjño e, /¹² da outra parte, con vyña de Afonso Garçia e en çima entesta enno souto de Soutelo.

Jten máys vos aforamos, enna dita leyra da Barreda ou açer/¹³ca dela, monte en que façades oyto cabaduras de vyña ou máys se máys poderdes poer.

Jten máys vos aforamos a metade das vyñas /¹⁴ que ficaron de Afonso d'Untes, que Deus aja, con as erdades e á[ruore]s³, segundo que ja vós tragedes as ditas vyñas a jur e a m̃ao, con condiçón que Costança d'Untes, /¹⁵ moller que ficou do dito Afonso d'Untes, aja e teña en toda [súa]³ vyda tódaslas ditas erdades de labrar, pan e áruores, e a súa morte que se tornen a me/¹⁶tade delas a vós, os ditos Gonçaluo d'Eyree¹ e vosa muller [e vozes]³.

Aforámosvos todo o sobredito con todas súas entradas e seydas e perteesças, por /¹⁷ onde quer que as aja e deua aver de dereyto, con tal pleito e con[diçón]³ que corregades o dito pardiñeyro e lagar, e labredes ou façades labrar a dita cortiña, /¹⁸ et asy labredes ou façades labrar as ditas vyñas e as cantar e ontrechantar, e asy poñades de vyña o dito monte segund dito he e, el asy /¹⁹ posto, o rreparedes todo, por maneyra que non desfalezca por mjngo de lauores e rreparos. E seredes serbentes e obedientes e mandados a nós¹ /²⁰ e ao dito noso mosteyro⁴.

E darnos edes por dereytura do dito pardiñeyro e lagar e cortiña, vós e a dita vosa moller, en vosas vydas d'anbos, /²¹ oyto maraujdís de moneda vella, contando blanca en tres dineyros, dez dineyros o maraujdil, ou da moneda que chãamente correr porlos tempos vijndeyros; e /²² á fin do postromeyro de vós, que vosas vozes pagen delo doze maraujdís

da dita moneda, pagos por cada día de *San Martyno* do mes de nouenbro, e dúas /²³ brancas para candeas por cada día de *Santa Coonba*. E paguaredes de foro porla dita vyña da Barreda que está feyta e porla que fezerdes, vós e a dita /²⁴ vosa muller, en vosas vydas d'anbos, e a primeyra vosa voz, foro de oytaua e as outras voces pagarán foro de sétyma do que /²⁵ Deus en elas der. E mays paguaredes de foro das outras vyñas que están feytas foro de quinta, e das que poserdes novamente enno monte /²⁶ de Fofe paguaredes foro de sétima en vosas vydas d'anbos e a vosa morte pagarán vosas voces foro de quinta; e morrendo a dita Costança /²⁷ d'Untes e avendo vós a meetade¹ das ditas erdades e áruores, que paguedes a meetade das dereyturas e foros de pan e de outras /²⁸ cousas, según que as paguaua o dito Afonso d'Untes e ao tempo que el era obrigado. E mays que porla alma do dito Afonso d'Untes façades di/²⁹zer en cada vn¹ ano¹ vn¹ rresponso por día de *Santo Estéuão* e as ditas vosas voces outro tanto. A qual novid[ad]e⁵ que asy [Deus]⁶ der ennas ditas vyñas⁷ /³⁰ e erdades colleredes por noso ollo e de nosos suçesores e de nosos mayordomos, ao qual proueerdes¹ de comer e de beber comu/³¹nalmente en quanto a asy collerdes, e traxeredes vós e vosas voces a vosas propias custas o noso quynón que nos couber de todo elo /³² ao noso lagar e bodega de Saas¹. E á morte de cada vn¹ de bós, pagarnos edes por loytosa oyto *maraujdís* da dita moneda vella e çem soldos /³³ por partiçón, et cada húa das ditas vosas voces outro tanto. E á morte¹ da postromeyra voz, que fique todo o sobredito libre e quito⁸ e desenbarga/³⁴do, con todo seu lauor e paramento, a nós¹ e ao dito noso mosteyro e priores e convento del. E mays que de todo o sobredito paguaredes o dézemo /³⁵ a Deus aa¹ dita iglleia d'Untes.

E he posto que sy vós ou vosas voces quiserdes⁸ vender ou deytar ou aforar ou sopiñorar, que primeyramente /³⁶ frontedes con todo elo a nós¹ e ao dito convento e priores del e noslo dedes porlo preçio justo, quereéndoo¹; e non ho querendo nós, entón o vende/³⁷de, deytade, donade, aforade ou traspasade a presona¹ semellable de vós que nos faça nosos foros en paz e en saluo, e que non seja caua/³⁸leyro nen dona¹ nen donzela njn escudeyro njn ome¹ de tras muro njn rreligiosa presona¹. Et esto que dito he vos aforamos ficándonos a saluo o /³⁹ señorío rreal. E non ponrredes anjversario njn tributo njngún⁹ a outra iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes /⁴⁰ jngratos e desconosçidos vós e as ditas vosas voces contra nós e contra o dito noso mosteiro e nosos suçesores, que percaades por ende o dito /⁴¹ foro e nós e os priores del, sen voso embargo, o posamos rreçeber.

O qual dito pardiñeyro e lagar e cortiña e vyñas e montes e cr/⁴²dades e áruores e cousas susoditas se venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes enna maneyra que dita he, ou se de/⁴³lo mudardes¹⁰ noso señorío ou nos non pagardes nosos foros ou non parardes ben en paz, que nós e os priores do dito mosteiro o po/⁴⁴samos rreçeber e rreçeban por súa autoridade; e vós esto que sobredito he conprindo e aguardando, obligamos os bês do dito noso /⁴⁵ mosteiro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

E eu, o dito Gonçal d'Eyree¹, que sōo presente, por mjn e porla dita mjña muller e voces, asy /⁴⁶ rreçebo de vós, o dito prior e convento, o dito aforamento enna maneyra que dita he, e obligo a mjn e a meus bês e da dita mjña muller¹ e vo/⁴⁷zes, avidos e por aver, de labrar e fazer labrar e rreparar e chantar e ontrechantar¹ as ditas vyñas e cousas susoditas, e

asý /⁴⁸ leuantar o dito pardiñeyro e fazer del casa, e asý fazer labrar e rreparar as ditas erdades e áruores, avéndoas, e conprir e a/⁴⁹ guardar tódalas condiçõs desta carta e cada húa delas, e pagar os ditos foros e dereyturas e cousas susoditas e cada húa delas /⁵⁰ en cada vn¹ ano¹; e asý prometo e dou mjña fe como¹ fidalgo que eu e as ditas mjñas voces seremos en prol e onrra e defensiõn do /⁵¹ dito mosteiro e priores e presonas e vasalos e bñes e cousas del a todo meu leal poder.

Et he posto e outorgado ontre nós, as ditas par/⁵²tes, que qualquer que contra esto for ou pasar e o non cunprir e aguardar, que peyte á parte aguardante, por nome de pena e jnterese, /⁵³ mjll maraujdís vellos e á voz del rrey outros tantos peyte; et a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes /⁵⁴ e vallan durante o dito tempo. E esta carta non valla saluo se for firmada do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito /⁵⁵ mosteiro de Santa Coonba a quatro días do mes de janeyro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e tres anos¹.

/⁵⁶ Testigos que foron presentes: frey Pedro de Feramontãaos e frey Juan de Binforte, monjes do dito mosteyro⁴, e Áluaro Gonçalues, clérigo de San Juan de Piñeyro, e Nuno Áluares, /⁵⁷ clérigo de Santo André do Castro, e Áluaro Ferrnandes, clérigo de San Martiño de Domés, e Juan de Bilariño, morador enno alfoz de Chantada, e Pero de Toubes, /⁵⁸ fillo de Afonso Ferrnandes de Toubes, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor et su notario público¹ em la su corte e em todos los sus rregnos¹ et /⁵⁹ señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e ygllesia dese lugar, e notario público enno dito mosteyro⁴ de Santa Coonba e em todos seus coutos et /⁶⁰ lugares porlo dito prior e convento¹ del, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, fúe presente e, seyendo ocupado, por otro em mj presençia¹ lo fise escriujr /⁶¹ et por ende, a rruego, pedymjento e otorgamjento de las dichas partes, puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonio de ver/⁶²dade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

[Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *aaquel*.

³ No ms. non se le.

⁴ Está escrito *mom*^o.

⁵ Está escrito *novide*.

⁶ No ms. falta.

⁷ O ñ está corrixido sobre *d*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Está escrito *njg*^o.

¹⁰ O *u* está corrixido sobre un *a* e a continuación está borrado un *n*.

1473, xuño, 22. Ourense.

Fernando da Laxa, escudeiro e veciño de Portomarín, vende ao prior Lopo Gómez de Ribadal e ao mosteiro de Santa Comba a cuarta parte dunhas casas, coa súa adega e anteadeaga, xunto con tres cubas que están nesa adega, na Rúa dos Zapateiros de Ourense, o cal herdou de seu pai, o rexedor Afonso Ianes da Laxa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4765. Contén tamén o documento seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4765.

REF. DURO, *Naves*, 167, nota 127.

Sepan quantos esta carta de venda viren como¹ eu, Fernán da Laja, escudeyro, vezyño e morador en Porto Marín, que sōo presente, outorgo e conosco que vendo firmemente e logo por esta /² carta entergo a vós, el venerable et deboto rreligioso Lopo Gomes de Rribadal, prior do mosteyro de Santa Coonba¹ de Nabes, que soodes¹ presente, conprante para vós e para o dito voso mosteyro² /³ e para os outros¹ priores que despoys de vós en el suçederen pera senpre jamays de dézemo a Deus, convén a saber, que vos vendo a mjna quarta parte entergamente de hūas /⁴ casas con súa bodega e anteadeaga, que están enna Rrúa dos Çapateyros da çibdade d'Ourense, que a mj[n]³ pertõeşçen por parte e herençia de Afonso Yanes da Laja, meu padre, rregidor /⁵ que foy da dita çibdad d'Ourense, que Deus aja, según parten con casas de Afonso Enriques e da outra con casas que foron de don⁴ Juan Gonçáluez de Deça, electo que foy da /⁶ iglleia e obispado de Ourense, e detrás topan en lagar que foy do dito Afonso Anes da Laja, que agora ten Áluaro d'Abale, mercador, e saan¹ con portas enna dita rrúa pública dos /⁷ Çapateyros. E mays vos vendo tres cubas que eu teño et seen¹ enna dita adega a mñao dereyta quando entran, que cada hūa delas leuará de quinze fasta dez e oyto cargas pouco /⁸ máys ou menos.

A qual dita quarta parte das ditas¹ casas e bodega e anteadeaga, con as ditas tres cubas, vos vendo como¹ dito he con todas súas entradas e saýdas, jures, derey/⁹tos e perteenças, por onde quer que os aja e deua aber de dereyto, d'ancho e de longo e do çeo á terra, por preçio çerto que a vós e a mj[n]³ aproubo de me por elo dardes de compra, convén a saber, /¹⁰ dous mjll e çent¹ maraujdís de moeda vella, contando a blanca en tres dineyros, dez dineyros o maraujdil, e que vós, o dito prior, pagedes toda a alcauala⁵ a vosas custas. Os quaes /¹¹ ditos dous mjll e çent¹ maraujdís da dita moeda logo de vós rresçebo, en presenza do notario e testigos desta carta, en enriques e florines e rrayales de prata que montaron a dita contía, /¹² de que me dou e outorgo por entergo e ben pagado a toda mjna voontade¹, sobre que rrenunçio a toda exçipçón de non dizer delo o contrario. E se máys val de compra a dita quarta parte /¹³ das ditas casas, bodega e anteadeaga e cubas douuos demays en pura e legítima donaçón, para vós e para o dito mosteyro, firme e valedeyra pera senpre, segundo que doaçón mellor e má/¹⁴ys conpridamente pode e deue seer¹ dada entre biuos e de dereyto máys deue valer, por moytas boas obras e ajudas que de vós, o dito prior, ey rresçebido e entendo rresçeber, e por que es /¹⁵ cousa conprante para o dito mosteyro, e

porque vós e os outros priores del rrogedes a Nostro Señor por mjña ánjma, e porque ao presente non vale máys a dita quarta parte do sobredito /¹⁶ e as ditas cubas que a dita contía.

Et por esta presente carta vos poño e apodero, en nome¹ do dito voso mosteyro, enna tẽença e corporal posisión da dita quarta parte das ditas casas /¹⁷ e adega e antedega e cubas, según a mj[n]³ pertẽesçen, para que a posades entrar, tomar e rresçeber por vós mjsmo ou por quen vós quiserdes, sin máys allcalde, juýz njn outra justiça para⁶ /¹⁸ elo seer¹ chamado. E outorgo que do sobredito non ey feyto njn farey outra venda, foro njn doaçón njn traspasamento njn outra alianzaçón algũa, saluo esta venda que vos agora /¹⁹ faço para vós e para o dito voso mosteyro según dito he.

Et logo todo jur, dereyto, posisión, señorío, propiedade, voz e abçón que eu ey et teño, en qualquer maneyra e por qualquer rrazón, ao sobre/²⁰ dito que vos asý vendo, todo o quito e rremouo e parto de mj[n]³ e de todas mjñas vozes e herdeyros para senpre jamays, e o poño e traspaso en vós, o dito señor prior, e enno dito voso /²¹ mosteyro e priores que despoys de vós del foren, para que façades e façan delo d'aquí en deante toda vosa libre voontade¹ e o que vos aprouber, como¹ de cousa propia do dito voso mosteyro² /²² e vosa, en seu nome, e para que todo elo seja voso e seu libre e quito e desenbargado para sempre. Et obligo todos meus bẽes mobles e rrayzes, avidos e por auer, de voslo /²³ fazer sãao e de paz e vos defender con elo a dereyto a vós et ao dito voso mosteyro et priores del.

Et qualquer, asý da mjña parte como¹ da estraña, que contra esto for ou pasar, /²⁴ que non posa et aja a yra de Deus et peyte a vós, o dito prior, et a voso mosteyro et priores del, por nome¹ de pena e jnterese, o dobro da dita contía; e a dita pena pagada ou non, que toda/²⁵ vía esta carta e todo o en ela contiúdo fique firme et valla para senpre según dito he.

Et sobre esto que dito¹ he et se en esta carta contén, eu, o dito Fernán da Laja, rrenunçio e de mj[n]³ parto e /²⁶ de myña ajuda et fauor tódaslas leys e dereytos en rrazón do justo e dereyto preçio e toda ley d'engano¹ e toda rrestituyçón jn jntegrun, et tódaslas outras leys e dereytos escriptos e non /²⁷ escriptos, asý en general como¹ en espeçial, et tódaslas outras boas rrazões, dereytos e defensões e eyxçipçõs que en contrario do sobredito sean ou seer¹ posan en qualquer /²⁸ maneyra, que me non vullan en juýzo njn fóra del, en njngún⁷ tempo njn por algũa maneyra, posto que dereyto seja. Et en espeçial rrenunçio a ley do dereyto en que diz que general¹ rrenunçiaçón non valla.

Et porque /²⁹ esto seja firme e non veña en duda, outorgey esta carta de vëndida ante o notario público et testigos yuso escriptos, a máys forte e firme que se poder notar e ordenar por letrado.

Et /³⁰ eu, o dito Lopo Gómez, prior do dito mosteyro, que sãoo presente, para o dito meu mosteyro e para mj[n]³, en seu nome, e para os outros priores que despoys de mj[n]³ del foren, así o rresçibo.

Que foy feyta e outorga/³¹ da enna çibdad d'Ourense a vijnte¹ e dous días do mes de juyo, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e tres anos¹.

Testigos que foron presentes: Rrodrigo⁸ /³² Moreyro, clérigo de Sant¹ Saluador de Mourisco, e Juan Dipre, bulseyro, et Rrodrigo⁸ de Lugo, çapateyro, veziños da dita çibdad

d'Ourense, e Nuno Áluares, clérigo de Santo André do Castro, /³³ e Áluaro Ferrnandes, clérigo de Sant¹ Martjno de Domez, e outros¹.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ en la¹ su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çib/³⁴dade e obispado de Orense por el señor obispo e yglllesia dese lugar¹, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos¹ testigos, fûe presente e lo fise por otro em mj presençia¹ escriujr e por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento /³⁵ de las dichas partes, puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *mom*^o.

³ Falta o *n*.

⁴ As letras *on* están corrixidas e o *d* engadido posteriormente.

⁵ Está escrito *aalcauala*.

⁶ Leva unha abreviatura de *ar* redundante.

⁷ Está escrito *n̄jg*^o.

⁸ Leva o *i* sobrescrito.

218

1474, xullo, 9 / 22. Ourense.

Aldonza Afonso e Inés Afonso, con licenza dos seus respectivos maridos, o rexedor Vasco Gómez e o escudeiro Gonzalo de Puga, e Afonso Ianes de Palmou, por eles e en nome de seu irmán Xuane, menor de idade, doan ao prior Lopo Gómez de Ribadal, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, a súa cuarta parte das casas, adega e antedega que teñen na Rúa dos Zapateiros de Ourense. Con esta doazón queda pagada a débeda que seu pai Afonso Ianes de Palmou tiña co mosteiro polas rendas non pagas nos últimos sete anos pola granxa de San Lourenzo e de Santa Ouxea.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4765. Contén tamén o documento anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4765.

REF. DURO, *Naves*, 167, nota 127.

Sepan quantos esta carta viren como¹ nós, Aldonça Afonso, moller de Vaasco¹ Gómez, rregedor, e Ynés Afonso, moller de Gonçal de Puga, escudeyro, e Afons'Ianes de Palmou, todos tres yrmãaos e fillos que quedamos /² de Afons'Ianes de Palmou, meestrescola¹ que foy enna iglleia d'Ourense, que Deus aja, vezinos et moradores que soomos¹ enna çibdad d'Ourense, por nós e en nome de Joane, menor, noso yrmãao, absente, porlo qual nos o/³bligamos con todos nosos bñes móbeles e rraýzes que el aja por firme e estable e valedeyro agora e para senpre o adiante contiúdo; et con liçençia, poder e abtoridad que pera fazer e outorgar /⁴ o adiante contiúdo nos dan os ditos nosos maridos, que anbos están presentes. Et nós, os ditos Vaasco¹ Gomes et Gonçalo de Puga, que

soomos¹ presentes, asy damos e outorgamos poder, liçen/⁵çia, abtoridad e facultad aas¹ ditas nosas molleres pera fazer e outorgar o que adiante se sigue.

Por ende nós, as ditas Aldonça Afonso e Ynés Afonso, con a dita liçençia, et eu, o dito Afonso de Pal/⁶mou, todos tres por nós e en nome do dito noso yrmãao, de nosas propias e libres voontades¹, syn medo e sin premja de algúñ nñ de algũus, fazemos çesiõ e abçõ e donaçiõ entre biuos boa e /⁷ linpa e pura e sin contradicõ algũa ao mosteyro, prior et conbento de Santa Coonba¹ de Naves, et a vós, don Lopo Gómez de Rribadal, prior do dito mosteyro, en seu nome et pera el rreçebente, /⁸ que soodes¹ presente; convén a saber, que vós damos enna dita doaçõ, d'oje este día en deante para senpre jamays perpetuamente, a nosa quarta parte entregamente das nosas casas et bode/⁹ga e anteadega que nós avemos e tẽmos en esta dita¹ çibdad d'Ourense, enna Rrúa dos Çapateyros, según parte da hũa parte con casas en que mora Afonso Enriques, notario, e da outra con casas que /¹⁰ foron do electo don Juan Gonçalues de Deça, et da outra parte feren en bayxo con lagar que foy de Aldonça Afonso et que eu, o dito Afonso de Palmou, agora teño, e saan¹ con portas enna dita /¹¹ rrúa plúbica² dos Çapateyros, con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos et perteensças, por onde quer que as aja e deua aver de dereyto, e con súas ágoas bertentes et correntes e d'an/¹²cho et de longo e do çeo á terra, como¹ quer e en qualquer maneyra que a nós perteescan, asy por cartas como¹ sin elas e de vso e costume, asy que o dito mosteyro³ e os priores del, en seu nome, e vós, o dito don⁴ Lopo, /¹³ en seu nome, pera senpre ajades e teñades e persuyades a dita quarta parte das ditas casas, bodega e anteadega, e façades dela e en ela asy como¹ de cousa propia do dito mosteyro³.

/¹⁴ Et logo todo jur, dereyto, seniorío, posisiõ, propiedade, voz e abçõ que nós e cada vn¹ de nós, por nós e enno dito nome, avemos e tẽmos enna dita quarta parte das ditas casas, bodega /¹⁵ et anteadega como¹ dito he, todo o tollemos, quitamos e partimos e rremouemos de nós e do dito noso yrmãao et de todas nosas vozes e herdeyros e súas del, et o poems, çedemos /¹⁶ e traspasamos enno dito mosteyro de Santa Coonba¹ e en vós, o dito prior, en seu nome, para senpre. Et por esta presente carta poems e apoderamos e entergamos ao dito mosteyro³ e a vós, o dito prior, por /¹⁷ nome del, enna posisiõ corporal, rreal e atual da dita¹ quarta parte das ditas casas, bodega e anteadega, et vos damos poder, liçençia e abtoridad para que a posades tomar, entrar e rres/¹⁸çeber en nome do dito voso mosteyro, per vós mjsmo ou por quen vós quiserdes, sin liçençia de juýz nñ de alcalde nñ de outro home algúñ.

Et prometemos et outorgamos de non /¹⁹ yr nñ pasar contra esta carta e doaçõ que vos asy fazemos de nosos plazer e de nosas propias voontades¹ como¹ dito¹ he, aýnda que os priores do dito mosteyro³ contra nós e contra cada vn de /²⁰ nós sejan jngratos et desconosçidos, o qual creemos¹ nunca serán. Et posto que contra nós façan tódaslas cousas e cada hũa delas por que as leys e dereytos desatan e anulan as do/²¹açõs, nós rrebocamos tódaslas ditas leys e dereytos expresamente, que nos non vallan nñ as posamos alegar en contrario desto. Outrosy prometemos e outorgamos que da dita quarta /²² parte das ditas casas, bodega e anteadega nen de parte delo, nós nen algúñ de nós nen o dito noso hirmãao non posamos fazer venda nñ enpenamento nen aforamento nñ manda nen doaçõ /²³ a outra njngũa persona en contrario desto en nosas vidas nen a tempo de nosos pasamentos,

nen o posamos mandar *per* manda *njn* per codeçilo *nen* en outra maneyra algúa a outra persona *nen* rreligión algúa; et /²⁴ se o fezeremos, queremos *e* outorgamos que nos *non* valla en juízo *nen* fóra del.

A qual dita doazón fazemos ao dito mosteyro para en pago, hemenda, satisfacción *e* rrenumeración dos foros /²⁵ *e* rrendas que o dito mestrescola Afonso Yanes de Palmou¹, noso padre, *e* despoys nós toma[m]os⁵ *e* comemos desde sete anos¹ a esta parte do lugar *e* granja de Sant¹ Lourenço *e* de Santa /²⁶ Ougía, que he todo propio do dito mosteiro, et os ditos foros *e* rrendas del se non pagaron ao dito mosteyro desde o dito tempo a acá⁶, por cabsa do qual o tiñamos perdido *e* decaemos do dito foro del, et /²⁷ porque agora nobamente o dito prior nos ha de fazer, ou a cada vn de nós, foro nobo delo et porque delo nos plaze *e* he así nosas vontades, et porque o dito prior nos ha dado por libres *e* quitos dos ditos /²⁸ foros *e* dereyturas así deujdos ao dito mosteyro³ fasta aquí. Et se máys val a dita quarta parte das ditas¹ casas, adega *e* antedega que os ditos frutos pasados, o máys vos damos *e* ao dito mosteyro³ /²⁹ en pura doazón, para que vós *e* os priores del rrogedes a Deus porla alma do dito mestrescola *e* porlas nosas.

Et prometemos *e* outorgamos de *non* yr *njn* vijr contra o sobredito *njn* contra algúa parte delo en público /³⁰ *nen* en ascondido, en juízo *nen* fóra del; *e* se o fezeremos, que nos *non* valla. *E* demays quenquer, así da nosa parte como¹ da estraña, que vos contra esta dita carta de doazón et contra parte dela vier en algún tempo /³¹ ou por algúa maneyra, aja a yra de Deus et de Santa María, súa madre, *e* demays peyte ao dito mosteyro *e* priores del por nome de pena tres mjll *maraujdís* vellos *e* á voz del rrey outros tantos. *E* demays /³² que seja ou sejan tiúdos de vos pagar tódaslas custas, perdas, danos, menoscabos que ao dito mosteyro *e* priores del sobre'elo se rrecresçer. A qual pena pagada ou *non*, esta carta *e* doazón valla *e* seja /³³ firme para senpre.

E sobre esto rrenunçiamos et partimos de nós a tódaslas leys, foros, dereytos escriptos *e* *non* escriptos, canónicos *e* çebijs, *e* a ley do Valeriano que fala en ajuda *e* defensón dos dereytos /³⁴ das molleres, *e* a todas outras leys, foros et dereytos que en contrario desto nós poderíamos dezer et alegar, que nos *non* valla *e* *njn* sejamos sobre elo oýdos por nós *nen* por outro en juízo *njn* fóra /³⁵ del. *E* espeçialmente rrenunçiamos a ley do dereyto que dize que general rrenunçiação *non* valla.

Et sobre este caso outorgamos húa carta de doazón, demjtiçón *e* traspassación enna dita rrazón tal qual por letra/³⁶do s[obre]⁷ esta parte⁸ se poder notar *e* ordenar.

Et eu, o dito don Lopo Gomes, prior do dito mosteyro de Santa Coonba¹, que sño presente, por mj[n]⁹ *e* en nome do dito mosteyro³ *e* priores *e* conuento del *e* para el *e* /³⁷ en seu nome, así o rresçibo *e* dou por libres *e* quitos aos sobreditos dos ditos foros *e* rrendas *e* dereyturas deujdas ao dito mosteyro desde o dito tempo acá da dita granja de Sant¹ Lourenço /³⁸ *e* de Santa Ogía².

Que foy feyta *e* outorgada enna çibdad d'Ourense, dentro das casas de morada do notario yuso escripto, que son enna Praça do Campo, a noue días do mes de jullio, ano¹ do nasçemento de No/³⁹so Señor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* setenta *e* quatro anos¹.

Testigos que a todo elo foron presentes: Áluaro da Lama, clérigo de Sant¹ Martiño de Domez, e Nuno Áluares, clérigo de Santo André do Castro, /⁴⁰ criados do dito prior, e Vaasco d'Eyree¹, escudeyro, veziño da dita çibdad, e Juan de Brandeso, escriuano, criado de mj[n]¹⁰, notario, e mays os ditos Vaasco Gomes e Gonçaluo de Puga que consentiron e outogaron en todo /⁴¹ o sobredito.

Et despoys desto, enna dita çibdad de Ourense, a vijnte e dous días do dito mes de jullio do dito ano¹, Joane, menor, yrmãao dos ditos Afonso Yanes de Palmou e Aldonça Afonso e /⁴² Ynés Afonso, e con el Fernán Afonso, dobleyro enna igleia d'Ourense, seu tutor et curador et gouernador, anbos juntamente, vn¹ con liçençia e abtoridad do outro e o outro do outro, consentiron enno dito con/⁴³ trabto de doaçon, dádiba e traspasaçon feyto da quarta parte das ditas casas, bodega e antedega porlos ditos seus yrmãaos ao dito mosteyro³ de Santa Coonba, según e por la vía que o eles /⁴⁴ avían feyto, dito e obtorgado e enno dito contrabto se contén, e de non yren njn vijren contra elo so a dita pena dos ditos tres mjll maraujdís vellos. E outogaron outro tal contrabto como¹ o de /⁴⁵ suso.

Testigos que foron presentes: os ditos Vaasco Gómez, rregedor, e Gonçaluo de Puga e Afonso de Palmou, escudeyros, e Rrodrigo de Meyjón Frío, notario, veziños da dita çibdad, et outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara /⁴⁶ del rrey nuestro señor e su notario público¹ en la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade et obispado de Orense por el señor obispo e ygllesia dese lugar, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, fúe presente e lo /⁴⁷ fise escriujr e por ende puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es. Vala ontre rrenglones o dise “don” e sobre rraýdo o dise “parte”.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está corrixido.

³ Está escrito *mom*^o.

⁴ Está na entreliña.

⁵ Está escrito *tomanos*.

⁶ Está escrito *aāca*.

⁷ No ms. non se le.

⁸ Está escrito sobre raído.

⁹ Está escrito *mj* na entreliña.

¹⁰ Falta o *n*.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carneiro, á súa muller Inés Pérez e a catro voces os lugares de Cachomane, Pousada, A Raña e Pazo en Santa Mariña de Fontefría.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4747.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4747.

Sepan quantos¹ esta carta de aforamjento viren como nós¹, don Lopo Gómez, porla graçia de Deus e da Santa Yglleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Conva /² de Nabes, e o² conbento dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabildo por son de canpaa tangida, según que o avemos¹ de vso e de costume, outorgamos¹ /³ e conoçemos que aforamos a vós, Alonso Carneyro, que sodes presente, e a vosa muller Ynés Pérez, avrente, moradores ena freygesía de Santa Maryña de Fonte Fría, /⁴ en bosas vydas de anbos e por máys tenpo e aliende do postrjmero de vós de quatro voces, asy que o postrimero de vós, en súa³ vjda e soúde ou ao tenpo de voso pasamento⁴, /⁵ nomeedes a primeyra voz e esa primeyra nomee a segunda, e asy va[a]n⁵ nomeadas as ditas voces vna pus otra per horden suçesibe fasta seren conpridas e acabadas /⁶ as ditas quatro voces; et non sendo nomeadas, que entón seja voz quen de dereyto ouver de herdar os outros vosos bees.

Convén a saber, que vos aforamos os nosos lu/⁷gares de Caschomane e de Pousada e da Rraña e de Paçoo, que jazen na dita freyguesía de Santa Maryña de Fonte Fría, según que os vós e voso padre Juan Carneyro /⁸ labrades e persoýdes e trajedes a jur e a mão do dito noso mosteyro; os quaes vos aforamos con todas súas casas e herdades, árbores, cortinas, pascos, lameyros, /⁹ a montes e a fontes, aos ditos lugares pertenescentes, aos quaes ditos lugares Costança Carneyra, voz que deles hera, os demeteu en Juan Carneyro, padre do dito /¹⁰ Alonso Carneyro.

Os quaes vos aforamos con todas súas pertensças e entradas e saýdas, por onde quer que as aja e deva aver de dereyto, con condición que o dito Juan /¹¹ Carneyro, voso padre, e súa muller Costança Lorença, en súas vidas, no sejan despoderados nen quitados⁶ dos ditos¹ lugares. Os quaes¹ vos aforamos a tal pl[e]jito⁷ e condj/¹²çón que corregades, moredes e labredes e rreparedes ben todo, en tal manera como no desfalezca por mýngo[a]⁵ de labores e rreparos e de boo paramento. E seredes va/¹³salos serbentes e obedientes e mandados a nós e ao dito noso mosteyro e de outro non.

E darnos hedes dos ditos lugares e herdades de foro en¹ cada vn¹ ano¹, a nós¹ e aos prj/¹⁴ores que foren do dito mosteyro, doze fanegas de pan⁸ en esta manera, as nove fanegas de çenteo e as dúas¹ de mjlo e vna¹ de trigo, medidas por medida dereyta e linpias de /¹⁵ poo e de palla, porlo mes de agosto; as quaes¹ ditas¹ doze fanegas de pan adugeredes por vosas propias costas á tulla do dito¹ noso mosteyro en¹ cada vn¹ ano¹. E daredes /¹⁶ e pagaredes por dereyturas vinte e quatro¹ maraujdís vellos, contando blanca en tres dyneros, dez dineyros o maraujdí, ov da moeda⁹ que chãamente corre[r]¹⁰ ao tenpo¹ das pagas, cada vn¹ /¹⁷ ano¹ pagos por cada día de San¹¹ Martyno do mes de nobembre. E mays pagaredes por San Juan¹ de jujo vn¹ carneyro e dúas brancas de candeas¹ por cada día de Santa Conba. /¹⁸ E pagaredes e conpljredes tódoslos outros vsos e costumes según que senpre se vsaron¹ ennos ditos lugares¹. E á morte de cada vno¹ de todos vosoutros, pagaredes de /¹⁹ loytosa çinquenta¹² maraujdís da dita moeda⁹ vella e así os pagarán¹ cada vna das ditas vosas voces, e más çient¹ soldos por partiçón e cada vna¹ das outras vosas¹³ /²⁰ voces outro tanto.

E que á morte da postrimeyra¹ voz, fiquen os ditos lugares *e* cousas deles libres *e* qujtes *e* desenbargados, con todos seus labores *e* bos paramen/²¹tos, a nós *e* ao dyto noso mosteyro *e* priores *e* conbento del.

E he posto que si qujserdes vender, deytar¹, donar¹ ou aforar¹ ou supeñorar ou porla alma dar, /²² ante a nós¹ que a outro; *e* no ho querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade, donade, aforade ou traspasade a tal persona¹ que seja semellable de vós, que /²³ nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cabaleyro nen dona nen donzela nen escudeyro nen ome de tras muro nen persona rreligjosa. Et esto que dito¹ /²⁴ he vos aforamos quedándonos senpre a saluo o señorío rreal. *E* non porredes¹ anjbersario nen trebuto njngún a otra ygll[e]ia⁷ nj monesterio nj santuario algún¹⁴, /²⁵ saluo ao dito noso mosteyro, avéndo[o]¹⁵ de fazer. *E* sy fordes yngratos *e* descoñecidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós¹ *e* contra o dyto noso¹ mosteyro, /²⁶ que percadeis por ende¹ o dito foro *e* nós *e* os priores del, sen boso embargo, voslo posamos rresçibir.

Os quaes ditos lugares *e* herdades se venderdes ou dey/²⁷tardes ou donardes ou aforardes ena maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros *e* dereyturas en paz ou non /²⁸ labrardes *e* parardes ben, o dito mosteyro *e* os priores del o rreçiban todo por súa avtoridad; *e* vós esto que dito he conprindo *e* aguardando, obligamos /²⁹ os bees do dito mosteyro de vos defender *e* anparar con elo a dereyto.

E eu, o dito Alonso Carneyro, que sōo presente, por mj *e* porla djta mjña muller *e* vozes /³⁰ *e* porlos ditos meus padre *e* madre, asý rreçebo de vós, o dito prior *e* conbento, os ditos lugares aforados ena maneyra¹ que dita he, *e* obljgo a mjn *e* a mevs /³¹ bees *e* da dita mjna muller *e* vozes *e* dos sobreditos, asý mobles como rraýzes, avidos *e* por aver, de labrar *e* parar ben os ditos lugares, *e* pagar o dito foro /³² *e* dereyturas, *e* conprir *e* aguardar tódaslas condiçoos desta carta *e* cada vna delas.

E he posto *e* otorgado que qualquer de nós, as ditas¹ partes¹, que contra esto /³³ for ou pasar *e* o asý non conprir *e* aguardar, que peyte de pena¹ á parte aguardante¹ mjll¹ maraujdís vellos *e* á voz del rrey outros tantos; *e* a dita pena¹ pagada /³⁴ ou non, esta carta *e* as cousas en ela contiúdas fiquen firmes *e* vallan durante o dito tenpo *e* vozes¹. *E* este foro seja en sy nulo *e* non valla saluo se for firmado /³⁵ do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyto *e* outorgado de[n]tro enno dito mostey]ro¹⁶ de Santa Comba a vinte *e* vn¹ días do mes¹ de abryl, ano¹ do nasçemento¹ de Noso Se/³⁶ñor Ihesu Cristo de mjll *e* quatroçentos *e* setenta¹ *e* quatro anos¹.

Testigos que a ello foron p[re]sentes: fr]ey¹⁶ Pedro de Foramontaos, monje do dito mosteyro, *e* Álvaro da Lama, cl[ér]jgo¹⁷ /³⁷ de San Martjño de Domés, *e* Nuno Álvaro, cl[ér]jgo¹⁷ de Santo André do Castro, criados¹ do dito prior; *e* Juan Vaasques, moyneyro, morador eno Rribeyro de Mende¹, *e* Gonçaluo de Monte/³⁸rroso, veziño de Ourense¹, *e* outros.

Va escripto sobre rraýdo o diz “súa” *e* hemendado¹ o diz “pasamjento” *e* do diz “de pan” *e* do diz “de San” *e* “vosas”.

Et yo, Françisco Ferrnandes Viçente, /³⁹ escriuano *e* notario público en la çibdad *e* obispado de Orense, vno de los ocho notarios públjcos del número *e* avdiença de la dicha

çibdad por el señor obispo e igllesja dese mjsmo¹ lugar, /⁴⁰ que esta dicha carta de aforamjento que desuso va encorporada, *segundo* que en ella es *contenjd*o e aquí se haze mençión, hallé escripta e sentada en los ljbros de las notas e rregistros /⁴¹ que foron e quedaron¹ de Juan Garçía, notario público que fue de los ocho del número de la dicha çibdad, ya defunto, que Dios aya; en las quales dichas¹ notas yo subçidý e aquí fiel/⁴²mente¹ por mano¹ de otro, sendo ocupado¹, en mj presençia la fiz sacar e escribir e conçertar con el propio original, que es el rregistro desta dicha carta, e otro tanto¹ /⁴³ como¹ esto (e) queda en mj poder, *segundo* que dello aqui⁶ se haze mençión¹, e de pedimjento del dicho Afonso Carneyro, a qujen¹ esta dicha carta pertenesçia¹, fiz aqui⁶ mjs nonbre e syno /⁴⁴ acostunbrados, que es atal, en testimonjo de verdad.

[Sinal: Frañçisco Ferrnandes, / notario].

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Xoán García, aínda activo no ano 1500 (Duro 1973: 363). En Duro (1973) o notario Francisco Fernández Vicente, que suscribe esta carta sacada dun rexistro de Xoán García, está documentado entre os anos 1516 e 1527.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ Está escrito sobre raído.

⁴ Está escrito *p^asamento*.

⁵ Falta o *a*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ As letras *pa* están escritas sobre unha letra.

⁹ Está escrito *mon^a*.

¹⁰ Falta o *r*.

¹¹ As palabras *de san* están corrixidas sobre outra palabra.

¹² O *q* está corrixido.

¹³ O *v* está corrixido.

¹⁴ Está escrito *alg^o*.

¹⁵ Está escrito *avendo*.

¹⁶ O ms. está rompido.

¹⁷ Está escrito *cljgo*.

220

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Parada, á súa muller Aldonza Rodríguez e a catro voces os lugares de Casanova e de Outeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4748. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4748.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes¹, porla graçia de Deus e da Santa Igllleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba¹ de Nabes, e

o convento dese /² mesmo lugar, sendo juntados en noso cabildo por son de canpãa tangida, *segundo* que o avemos de vso et de custume de nosa orden, aforamos a vós, Gonçal de Parada, que soodes¹ /³ presente, e a vosa muller Aldonça Rrodrigues, absente, moradores enna freygesía de Santo André do Castro, enno lugar de Casa Noba, en vosas vidas d'ambos et por máys tenpo alende do postro/⁴meyro de vós de quatro vozes, así que o postromeyro de vós, en súa vida e soúde ou ao *tenpo* de voso pasamento, nomjedes² a primeyra vós e esa primeyra nome a segunda, e así vaan³ /⁵ nomeadas as ditas vozes húa pus outra per orden suçesiue fasta seeren⁴ conpridas e acabadas as ditas quatro vozes; et non seendo¹ nomeadas, que entón seja vós quen de dereyto /⁶ ouver de herdar os outros vosos bẽes.

Convén a saber, que vós aforamos o dito noso lugar de Casa Noba en que vós morades, *con* máys o lugar d'Outeyro, *segundo* que os vós tragedes a jur e a mǎao do dito /⁷ noso mosteiro, *con* todas súas casas et herdades e áruores e cortinas e lameyros, a montes et a fontes, aos ditos nosos lugares pertesçentes, *segundo* que os suya trajer a jur et a mǎao Afonso /⁸ Paradela, que voslos oubo vendido e nós consentimos e ouvemos consentido enna dita venda, *segundo* que jazen enna dita freygesía de Santo André do Castro.

Os quaes vos aforamos con /⁹ súas pertenças e entradas e saídas, a montes e a fontes, por donde quer que as aja e de dereyto deua aver, con tal pleyto e condicón que corregades, moredes, labredes e rreparedes ben /¹⁰ os ditos lugares, en tal maneyra como¹ non desfalesça por mǎngo de lau[o]res⁵ et rreparos e de bõo paramento. E seredes vasalos serbentes e obedientes et mandados a nós e /¹¹ ao dito noso mosteiro e de outro non.

E darnos hedes dos ditos lugares e herdades de foro en cada hun ano¹, a nós et aos priores que foren do dito mosteiro, a quarta de todo o que Deus der /¹² ennas herdades dos ditos lugares, todo partido por nós ou por noso mayordomo, ao qual proueredes de comer e de veuer comunalmente¹ en quanto os ditos frutos collerdes /¹³ et partirdes, et aduzeredes por vosa custa o noso quinón en pas á nosa tulla do dito noso mosteiro. E daredes por *dereyturas* vinte *marabidís* vellos, contando blanca en tres dineyros, /¹⁴ des dineyros o marabidil, ou da moeda que chãamente correr ao *tenpo* das pagas cada ãu ano¹, pagos por cada día de San Martino do mes de nouenbro. E mays pagaredes /¹⁵ hun bõo porco por Nadal e hun carneyro por San Juan de juyo e húa blanca de candeas por cada día de Santa Coonba. E pagaredes e cunpliredes tódoslos outros vsos /¹⁶ et costumes *segundo* que senpre se vsaron ennos ditos lugares. E á morte de cada ãu de vós, pagaredes de l[o]lytosa⁶ a mellor cousa de moble que toberdes e çent¹ soldos por /¹⁷ partiçón, e cada húa das outras vosas vozes outro tanto⁷. Et mays he posto que si quebrantardes algúas herdades das que están por quebrantar, que os primeyros dous anos¹ pagedes /¹⁸ delas foro de sesta e, dende en deante, foro de quarta. E á morte da postromeyra vós, fiquen os ditos lugares et cousas deles libres et quites e desenbargados, *con* todos /¹⁹ seus labores e bõos paramentos, a nós e ao dito noso mosteiro e priores e convento del.

Et he posto que si quiserdes vender, deytar, donar ou aforar ou supinorar ou porla /²⁰ alma dar, ante a nós que a outro; e non lo querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade ou donade ou aforade a tal persona que seja semellable de vós, que nos faça /²¹ nosos foros en pas, *con* tanto que non seja cabaleiro nen dona nen donzela nen escudeyro nen home de tras muro nen rreligiosa persona. E esto que dito he vos aforamos

quedándo/²²nos senpre a saluo o señorío rreal. *E non ponrredes anjversario njn tributo njngún a outra iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, avéndo[o]⁸ de fazer. E se fordes yn/²³gratos e desconosçidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mosteiro, que percaades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso embargo, vos/²⁴lo posamos rreçeber.*

Os quaes ditos lugares et herdades se venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío /²⁵ ou nos non pagardes nosos foros e dereyturas en pas ou non labrardes e parardes ben, o dito mosteiro e os priores del o rreçeban por súa abtoridade; e vós esto que /²⁶ dito he conprindo e aguardando, obligamos os bñes do dito mosteiro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Gonçal de Parada, que sño presente, por mjn /²⁷ e porla dita mjna moller e por nosas vozes⁷, asý o rreçebo de vós, o dito prior e convento, os ditos lugares aforados enna maneyra que dita he, e obligo a mjn e a meus /²⁸ bñes e da dita mjna muller e vozes, así mobles como¹ rraýzes, avidos e por aver, de labrar et parar ben os ditos lugares, et pagar os ditos foros e dereyturas, e con/²⁹prir et aguardar tódaslas condiçõs desta carta et cada húa delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e [o]⁹ así non conprir e /³⁰ aguardar, que peyte de pena á parte aguardante mjll¹ marabidís vellos e á vós del rrey outros tantos; e a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas /³¹ fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e vozes. E esta carta non valla e seja en si nula saluo se for firmada de nome de nós, o dito prior.

Que foy feyta e /³² outorgada dentro enno dito mosteiro de Santa Coonba a veynte e ÷u días do mes de abril, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatro[çen]tos¹⁰ e /³³ setenta et quatro anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pedro de Feramontãaos, monje do dito mosteiro, e Áluaro da Lama, clérigo de San Martino de Do[me]z¹⁰, e Áluaro /³⁴ Gonçalves, clérigo de San Juan de Pineyro, criados do dito prior; et Gomes de Boy Morto et Rrodrigo Ferreiro, moradores enna dita freygesía de Santo André do /³⁵ Castro, e Juan Carneyro e seu fillo Afonso Carneyro, moradores en Fonte Fría, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ /³⁶ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e otrosý notario del dicho monesterio¹¹ e de sus cotos por /³⁷ el dicho¹ señor prior e convento¹, a todo lo que dicho¹ es, em vno¹ con los dichos testigos, fúe presente e lo fise escriujr e por ende, a rruego, /³⁸ pedimjento e otorgamjento de las dichas partes, puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *j* está escrito sobre un *i*.

³ O segundo *a* da palabra está corrixido sobre un *n*.

⁴ Leva un trazo sobreposto e o terceiro *e* está corrixido sobre un *a*.

⁵ Está escrito *lauares*.

⁶ Está escrito *leytosa*.

⁷ O *o* está corrixido sobre un *a*.

⁸ Falta o *o*.

⁹ No ms. falta.

¹⁰ O ms. está rompido.

¹¹ Está escrito *mom*^o.

221

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Parada, á súa muller Aldonza Rodríguez e a catro voces os lugares de Casanova e de Outeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4749. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4749.

[Cruz]

Sepan(t)¹ quantos¹ esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gómez¹, porla graçia de Deus e da Santa Igllleia de Rroma¹ prior do mo[steyro]² /² de Santa Coonba¹ de Nabes, e o conbento dese mjsmo lugar, seendo¹ juntados en noso cabildo por son de canpãa tangida, [segundo]² /³ que o avemos de vso e de costume de nosa orden, aforamos a vós, Gonçalo de Parada, que soodes¹ presente, e a vosa mo[lle Al]⁴ donça² Rrodígue¹, absente, moradores enna freguesía de Santo André do Castro, enno lugar de Casa Nova, en vosas vidas d'a[nbos]² /⁵ e por máys tenpo aalende¹ do postromeyro de vós de quatro voces, así que o postromeyro de vós, en súa vida et soúde o[u ao]² /⁶ tenpo de voso pasamento, nomjedes a primeyra voz e esa primeyra nomêe a segunda, e así vaan¹ nomeadas as ditas voces [húa]² /⁷ pus outra per horden suçesiue fasta seeren¹ conpridas e acabadas as ditas quatro voces; et non seendo¹ nomeadas, que entón seja voz q[uen]² /⁸ de deryto ouver de herdar os outros vosos bês.

Conbén aa¹ saber, que vós aforamos¹ o dito noso lugar de Casa Noua en que vós morades, con máys o lugar /⁹ d'Outeyro, según que os vós trajedes a jur e a m̃ao do dito noso mosteyro, con todas súas casas e herdades e áruores e cortyñas e lameyros, a /¹⁰ montes e a fontes, aos ditos nosos lugares pertêesçentes, según que os soya trajer a jur et a m̃ao Afonso Paradela, que voslos oubo vendido e nós con/¹¹sentimos e ouvemos consentido enna dita venda, según que jazen enna dita fregesía de Santo André do Castro.

Os quaes vos aforamos con sú/¹²as perteensças e entradas e saýdas, a montes e a fontes, por donde quer que as aja e de deryto deua aver, con tal pleyto e condiçón que corregades, moredes, lab[redes]³ /¹³ e rreparedes ben os ditos lugares, en tal maneyra como¹ non desfalesca por m̃jngoa de lauores e rreparos e de bõo paramento. E seredes vasalos s[er]b/¹⁴entes³ e obedientes e mandados a nós e ao dito noso mosteyro e de outro non.

E darnos hedes dos ditos lugares *e* herdades de foro en cada vn¹ [ano, a]³ /¹⁵ nós *e* aos priores que foren do dito mosteiro, a quarta de todo o que Deus der ennas herdades dos ditos lugares, todo partido por nós ou por noso may[or]¹⁶ domo², ao qual proueredes¹ de comer *e* de beber comunalmente en quanto os ditos frutos collerdes *e* partirdes, *e* aduziredes por vosa custa o no[so]² /¹⁷ quinón en paz aa¹ nosa tulla do dito noso mosteyro. *E* daredes por dereyturas vijnte maraujdís vellos, contando blanca en tres dyneyros, dez dyneyros o [ma]¹⁸ raudil² ou da moeda que chãamente correr ao tempo das pagas cada vn¹ ano¹, pagos por cada día de Sant¹ Martjno do mes de nouenbro. *E* mays [paga]¹⁹ redes² hun bõo porco por Nadal *e* vn¹ carneyro por Sant¹ Juan de juyo *e* hũa blanca de candeas por cada día de Santa Coonba¹. *E* pagaredes [e]² /²⁰ cunpliredes tódoslos outros vsos *e* costumes según que senpre se vsaron¹ ennos ditos lugares. *E* aa¹ morte de cada vn¹ de vós, [paga]²¹ redes² de loytosa a mellor cousa de moble que toberdes *e* çent¹ soldos por partiçón¹, *e* cada hũa das outras vosas vozes outro tanto. *E* ma[ys he]² /²² posto que si quebrantardes algũas herdades das que están por quebrantar, que os primeyros dous anos pagedes delas foro de sesta *e*, dende en dea[n]te, foro]² /²³ de quarta. *E* aa¹ morte da postromeyra voz, fiquen os ditos lugares *e* cousas deles libres *e* quites *e* desenbargados, con todos seus labor[es e bõos]² /²⁴ paramentos, a nós *e* ao dito noso mosteyro⁴ *e* priores *e* convento del.

E he posto que sy quiserdes vender, deytar, donar ou aforar ou supyño[rar ou]² /²⁵ porla alma dar, ante a nós que a outro; *e* non lo querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade ou donade ou aforade a tal pers[ona]² /²⁶ que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja caualeyro nen dona njn donzela njn escudeyro nen ho/²⁷me de tras muro njn rreligiosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos senpre a saluo o señorío rreal. *E* non ponredes anjver/²⁸sario njn tributo njngún a outra iglleia njn mosteyro⁴, saluo ao dito noso mosteyro⁴, avéndoo de fazer. *E* se fordes jngratos *e* desconosçidos vós ou /²⁹ as ditas vosas vozes contra nós *e* contra o dito noso mosteiro, que pergades por ende o dito foro *e* nós *e* os priores del, sen voso embargo, voslo /³⁰ posamos rresçeber.

Os quaes¹ ditos lugares *e* herdades se venderdes ou deitardes ou donardes ou aforardes enna maneyra que dita he, /³¹ ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros *e* dereyturas en paz ou non labrardes *e* parardes ben, o dito mosteyro⁴ /³² *e* os priores del o rreçiban por súa abtoridade; *e* vós esto que dito he comprindo *e* aguardando, obligamos os bẽes do dito mosteyro de /³³ vos defender *e* anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Gonçaluo de Parada, que sãos presente, por mj[n]⁵ *e* porla dita mjña moller *e* por nosas vozes, así o rres/³⁴çibo de vós, o dito prior *e* convento, os ditos lugares aforados enna maneyra que dita he, *e* obligo a mj[n]⁵ *e* a meus bẽes *e* da dita mjña moller *e* /³⁵ vozes, asý mobles como¹ rraýzes, avidos *e* por aver, de labrar et parar ben os ditos lugares, *e* pagar os ditos foros *e* dereyturas, *e* conprir *e* agu/³⁶ardar tódaslas condiçõs desta carta *e* cada hũa delas.

E he posto *e* outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar /³⁷ *e* o asý non conprir *e* aguardar, que peyte de pena¹ á parte aguardante mill

maraujdís vellos e á voz del rrey outros tantos; e a dita pena pagada /³⁸ ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voces. E esta carta non valla e seja en sy nula /³⁹ saluo se for firmada de nome¹ de nós, o dito prior.

Que foy feyta e outorgada⁶ dentro enno dito mosteiro de Santa Coonba a vijnte e vn¹ dí[as]² /⁴⁰ do mes de abril, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mill e quatroçentos et setenta e quatro anos¹.

Testigos que foron presentes: [frey]² /⁴¹ Pero de Faramontãaos, monje do dito mosteiro, e Áluaro da Lama, clérigo de Sant¹ Martjno de Domez, e Áluaro Gonçalues, clérigo de Sant¹ Iohán¹ de Pi[neyro, cri]² /⁴² ados² do dito prior; e Gómez de Boy Morto e Rroý Ferreyro, moradores enna dita fregesía de Santo André do Castro, et Juan Carneyro e [seu]² /⁴³ fillo Afonso Carneyro, moradores en Fonte Fría, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ em la su corte [e en todos]² /⁴⁴ los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglllesia dese [lugar]², /⁴⁵ e notario del dicho monesterio⁴ e de sus cotos, a todo lo que dicho es en vno¹ con los dichos testigos fûe presente e lo fise escriujr e por [ende]² /⁴⁶ puse aquí⁷ mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinaturas: Luppus, prior / Sancte Columbe; frater Alfonsus, prysydens|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.

³ No ms. non se le.

⁴ Está escrito *mom*^o.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

222

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Vasco da Laxa, á súa muller Tareixa Anes e a cinco voces unha viña en Buxís, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4750.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4750.

|Cruz|

Sepan(t)¹ quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don Lopo Gomes, porla graçia de Deus et da Santa Ygllieia de Rroma prior /² do mosteyro de Santa Coonba de Nabes, et o convento dese mjsmo lugar, seendo¹ juntados en noso cabildo per son de canpãa tan/³ gida, según que o avemos de vso et de costume de nosa orden, outorgamos et conoçemos que aforamos a vós, Vaasco¹ da Laja, xastre, /⁴ que soodes¹ presente, et a vosa

moller Tereyja Anes, absente, vezyños et moradores que soodes¹ enna çibdade d'Ourense, en vosas vidas /⁵ d'anbos et por máys *tenpo* alende do postromeyro de vós de çinco vozes, asý que o postromeyro de vós, en súa vida et soúde ou ao *tenpo* de voso /⁶ pasamento, nomjedes a primeyra voz et esa primeyra nomêe a segunda, et asý vaan as ditas vozes nomeadas húa pus outra /⁷ per *orden* suçesyue fasta seren conpridas et acabadas as ditas çinco vozes; et *non* seendo¹ nomeadas, que entón seja voz quen de /⁸ dereyto ouver de herdar os outros vosos bês.

Convén a saber, que vos aforamos húa nosa vjña que jas en térmjño de Bogijs, que serán /⁹ sete caaduras pouco máys ou menos, que jaz cabo do rrío da Loolla¹, termjño et jurdiçón de Meende, et según que a vós tragedes a /¹⁰ jur et a maao, según parte con vjña de Rroý de Maçeyredo et, da outra, con vyña que foy de Juan Páaz¹, notario, et de fondo fere enno rrío do Mjño.

/¹¹ Aforámosvos a dita nosa vjña con todas súas entradas et saýdas, jures, dereytos et perteesças, por onde quer que as aja et deua [aver]² /¹² de dereyto, con tal pleyto et condiçón que a labredes et rreparedes, chantedes et ontrechantedes onde et quando lle fezer m[ester, en tal maneyra]² /¹³ como¹ *non* desfalesca por mýngo de lauores et rreparos et de bõ paramento. Et seredes vós et vosas vozes serbe[ntes et obedientes]³ /¹⁴ et mandados a nós et ao dito noso mosteiro et a nosos suçesores que porlos tenpos foren con o dito foro et de outro *non*.

Et nos daredes et /¹⁵ pagaredes de cada vn¹ ano¹ de foro da dita vyna, vós anbos en vosas vidas, foro de sesta et, despoys de vosos pasamjentos, que as ditas vo/¹⁶sas çinco vozes pagen foro de quinta, as vbas á composta enna vjña et o vyno blanco, se o ende ouver, á vica do lagar. Et mays paga/¹⁷redes medio carroto de tódaslas vbas que nos couberen, postas onde nós et nosos suçesores queséremos. Et mays pagaredes /¹⁸ por *dereytura* por cada día de San Martino do mes de nouenbro, vós anbos en vosas vidas, seys *marabidís* de moeda vella, contando blanca /¹⁹ en tres dyneyros, dez dyneyros o marabidil, ou da moeda que chãamente correr ao tenpo das pagas; et despoys que anbos fales/²⁰çerdes, que as ditas vosas çinco vozes pagarán dez *marabidís* da dita moeda porlo dito día. Et mays pagaredes todos húa blanca /²¹ de candeas por cada día de Santa Coonba, et mays que por seu día nos venades veer¹ ao dito noso mosteiro con do que teuerdes, et /²² así o farán as ditas vosas vozes. A qual novidade que asý Deus der enna dita nosa vjña colleredes por noso ollo et /²³ de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso nome, ao qual proueredes de comer et de beuer comunalmente en quanto a a/²⁴sý⁴ collerdes. Et do al que o ajades libre et quito pagando o dízemo a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos *non* aforamos o /²⁵ señorío rreal, que este rreseruamos para o dito noso mosteiro et para nós en seu nome. Et á morte do postromeyro das ditas vozes, /²⁶ fique a dita vjña libre et quite et desenbargada ao dito noso mosteiro, con todo seu lauor et bõ paramento.

Et he posto que sy *qui*/²⁷serdes⁵ vender, deytar, donar ou aforar ou traspasar ou enajenar a dita vjña, que primeyramente frontedes con ela a nós et a no/²⁸sos suçesores et nosla diades porlo justo preçio; et *non* ha querendo, que entón o posades fazer a persona¹ llana¹ et abonada se/²⁹mellable de vós, tal que nos page os ditos foros et *dereyturas* et cunpla as condiçõs desta carta et cada húa delas, pero que *non* seja caualleiro, /³⁰ dona *njn*

donzela *njn* escudeyro *njn* home¹ de tras muro *njn* rreligiosa persona¹, *nen* faredes por elo manda *njn* anjversario *nen* foro /³¹ *nen* sobreforo a outra *njngúa* persona¹, igreia *nen* mosteiro *nen* santuario¹ algún, saluo ao dito noso mosteiro, avéendoo⁶ de fazer.

O /³² qual se venderdes ou deytardes ou supenorardes ou donardes ou traspasardes ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes /³³ noso señorío ou nos *non* pagardes nosos foros et *dereyturas* en paz, que o dito mosteiro et os priores del que porlo *tenpo foren* o posan tomar /³⁴ et rresceber por súa autoridade; et vós esto que dito he conprindo et aguardando, obligamos os bñes do dito mosteiro de vos defender /³⁵ et anparar con elo a *dereyto*.

Et eu, o dito Vaasco¹ da Laja, que sñon presente, por *mjn* et porla dita *mjña* moller et voces, así o ou/³⁶ torgo et rresçibo aforado de vós, o dito prior et convento, este dito aforamento según et como¹ dito he, et obligo a *mj[n]*⁷ et a meus bñes /³⁷ et da dita *mjna* moller et voces, avidos et por aver, de labrar et rreparar et cantar et ontrechantar a dita *vjña*, et [pagar]² /³⁸ os ditos foros et *dereyturas*, et *cunplir* et aguardar en todo et por todo as cousas susoditas et cada húa delas.

Et [qualquer]² /³⁹ de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar et o así *non* conprir et aguardar, que peyte de pena á parte ag[uardante]² /⁴⁰ quinentos *marabidís* vellos et á voz del rrey outros tantos; et a dita pena pagada ou *non*, esta carta et as cousas en ela [contiúdas]² /⁴¹ fiquen firmes et vallan en súa rreuer. Et este foro *non* valla et seja en sy nulo saluo se for firmado do no[me de nós, o dito]² /⁴² prior.

Que foy feyto et outorgado dentro *enno* dito mosteiro a *vjnte* et *vn* días do mes de abril, ano¹ do nasçemento [de Noso Señor]² /⁴³ Ihesu Cristo de *mjll* et quatroçentos et setenta et quatro anos¹.

Testigos que a elo foron presentes: frey Pedro de F[eramontãaos]², /⁴⁴ monje do dito mosteiro, et Nuno Áluares, clérigo de Santo André de Castro, et Áluaro da Lama, clérigo de San M[artino de Domez]², /⁴⁵ et Gomes de Boy Morto et Rroý Ferreyro, moradores *enna* dita fregisya de Santo André, et outros.

Et yo, J[uan Garçía, escriuano de cámara]² /⁴⁶ del rrey *nuestro* señor *e* su notario público¹ em la su corte *e* em todos los sus rregnos¹ *e* señoríos, *e* [notario público de la]² /⁴⁷ çibdade *e* obispado de Orense por el señor obispo *e* yglesia dese lugar, *e* otrosý notario del dicho monesterio⁸ *e* de sus cotos [por el dicho prior]² /⁴⁸ *e* convento¹, a todo lo que dicho es en vno¹ con los dichos *testigos* fñe presente *e* lo fise escriujr *e* por ende puse [aquí *mj* nonbre e]² /⁴⁹ signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

[Sinatura: Arjas, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ O ms. está rompido e non se le.

⁴ Está escrito *aasy*.

⁵ Leva a abreviatura de *que*.

⁶ Está escrito *aveendoo*.

⁷ Falta o *n*.

⁸ Está escrito *mom*^o.

1474, abril, 21.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Inés de Monterroso, ao seu fillo Gonzalo de Monterroso e a catro voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4751.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4751.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma¹ prior /² do moesteiro de Santa¹ Coonba de Nabes, e o convento dese mjsmo lugar, seendo juntados en noso cabildo per son de canpãa /³ tangida, segund que o avemos¹ de vso e de costume¹ de nosa orden, outorgamos¹ et coñosçemos¹ que aforamos a vós, Ynés de Montorro/⁴so¹, moller que fostes de Fernand¹ de Montorroso¹, e a voso fillo Gonçaluo¹ de Montorroso, vezyños da çidade d'Ourense, que anbos soodes /⁵ presentes, en vosas vidas d'anbos e de cada vn¹ de vós e por máys tempo alende do postromeyro de vós de quatro voces, asý que o postromeyro /⁶ de vós, en súa vida e soúde ou ao tempo de seu pasamento, nomjedes a primeyra voz e esa primeyra nomêe a segunda, et asý vaan¹ nomêa/⁷das as ditas voces húa pus outra per orden suçesiue fasta seeren conpridas et acabadas as ditas quatro voces²; e non seendo¹ nomêa/⁸das, que entón que seja voz quen de dereyto ouver de herdar os outros vosos bês.

Convén a saber, que vos aforamos¹ húa nosa leyra de vjña que jaz /⁹ en Bogijs, açerca¹ da ponte da Loolla¹, que serán quatorze ou quinze caaduras pouquo máys ou menos, segund que jaz en térmjño de /¹⁰ Mẽende e a vós tragedes a jur e a m̃ao do dito noso moesteyro, e segund parte con vjña de Gomes Yanes Carpenteyro e, da outra, con vjña /¹¹ de Áluaro do Vale e en fondo fere enno rrío do Mjño e en çima entesta enno camjño que vay d'Ourense para³ Velle.

Aforámosvos a dita /¹² nosa leyra de vjña con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos e pertensças¹, por onde quer que as aja [e]⁴ deua aver de dereyto, con tal /¹³ pleito e condiçón que a labredes e rreparedes e chantedes e entrechantedes onde e quando lle fezer menester, en tal¹ maneyra como¹ /¹⁴ non desfalezca por m̃jngo¹ de lauores e rreparos¹ e de bõ paramento. E seredes vós e vosas voces serbentes e obedientes /¹⁵ e mandados a nós e ao dito noso moesteyro⁵ e a nosos suçesores que porlos tempos foren e de outro non.

Et nos daredes e pagaredes de cada /¹⁶ vn¹ ano¹ de foro da dita vjña, vós anbos en vosas vidas e, despoys de vós, as dúas primeyras voces, foro de sétima¹, e as dúas postro/¹⁷meyras voces pagarán de cada vn¹ ano¹ foro de sesta, as vbas á conposta enna vjña e o vjño blanco¹, se o ende ouver, á vica do lagar. E /¹⁸ mays pagaredes medio carreto de tódaslas vbas que nos couberen, postas onde nós et nosos suçesores quiséremos⁶. E mays /¹⁹

pagaredes por cada día de Santa¹ Coonba¹ húa blanca¹ de candeas¹, e mays que por seu día nos veñades veer¹ ao dito noso moesteyro⁵ /²⁰ con do que touerdes, e así o farán as ditas vosas voces. A qual novidade que asy Deus der enna dita vñña colleredes por noso ollo e de /²¹ nosos sucesores ou de noso mayordomo¹ en noso nome¹, ao qual¹ proueerdes de comer e de beuer comunamente¹ en /²² quanto a asy⁷ collerdes. E do al que o ajades libre e quito pagando o dézemo¹ a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos non aforamos¹ o /²³ señorío rreal, que este rreseruamos¹ para³ o dito noso moesteyro⁵ e para³ nós en seu nome¹. E á morte do postromeyro das ditas voces, fique a dita /²⁴ vñña libre e quite e desembargada ao dito noso moesteyro⁵, con todo seu lauor e bõ paramento.

Et he posto que sy quiserdes bender, /²⁵ deytar, donar ou aforar ou traspasar ou enajenar¹ a dita vñña, que primeyramente frontedes con ela a nós e a nosos sucesores e nosla /²⁶ diades porlo justo preçio; e non ha querendo, que entón o posades fazer a presona¹ llana¹ e abonada semellable de vós, tal que nos page /²⁷ o dito foro e cunpla as condiçõs desta carta e cada vna¹ delas¹, pero que non seja caualleiro, dona¹ nen donzela nen escudeyro nen ome¹ de tras /²⁸ muro nen rreligiosa presona¹, nen faredes por elo manda nen anjversario⁸ nen foro nen sobreforo a outra njngúa presona¹, iglleia nen /²⁹ moesteyro⁵ nen santuario algund, saluo ao dito noso moesteyro⁵, avéndoo¹ de fazer.

O qual se venderdes ou deytardes ou supenorardes ou do/³⁰nardes ou traspasardes ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros en paz, que o /³¹ dito moesteyro e os priores del que porlo tenpo foren o posan tomar e rreçeber por súa autoridade; et vós esto que dito he conprindo e aguardando, obli/³²gamos os bẽes do dito moesteyro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et nós, os ditos Ynés de Montorroso¹ e Gonçaluo de Montorroso¹, que somos¹ /³³ presentes, por nós e porlas ditas voces, así o outorgamos⁸ e rreçebemos¹ de vós, o dito prior e convento¹, este dito aforamento segund e como¹ dito /³⁴ he, e obligamos a nós e a nosos bẽes e das ditas voces, avidos e por aver, de labrar e rreparar, cantar¹ e ontrechantar¹ a dita vñña, e /³⁵ pagar os ditos foros, e conprir e agardar en todo e por todo as cousas susoditas e cada vna¹ delas.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que¹ /³⁶ contra esto for ou pasar e o asy non conprir e agardar, que peyte de pena á parte agardante quinentos maraujdís vellos e á voz del rrey outros tantos; /³⁷ e a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voces. Et este foro non valla /³⁸ saluo se for firmado do nome¹ de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito moesteyro a veynte e vn días do mes de abril, ano¹ do /³⁹ nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta¹ e quatro anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de Feramontãaos, monje do /⁴⁰ dito moesteyro, e Nuño Áluares, clérigo de Santo¹ André do Castro, e Áluaro¹ da Lama¹, clérigo de Sam¹ Martino de Domez, criados⁹ do dito prior, e Gomes de Boy /⁴¹ Morto e Rroý Ferreyro, moradores enna dita freguesía de Santo André do Castro, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor /⁴² e su notario público¹ en la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la

çibdade e obispado de Orense por el señor /⁴³ obispo e igllesia dese lugar, e otrosí notario del dicho¹ monesterio e sus cotos por el dicho prior e convento¹, a todo lo /⁴⁴ que dicho¹ es en vno¹ con los dichos testigos fúe presente e lo escriuý e por ende puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado /⁴⁵ em testimonio de verdade, que tal es.

/⁴⁶ Vala sobre rraydo o dize “quatro voces”; non le enpesca.

|Sinal: Juan Garçía / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito sobre raído *quatro voces*.

³ Está escrito *p^a*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Está escrito *mom^o*.

⁶ Leva a abreviatura de *que* e ademais un trazo sobreposto.

⁷ Está escrito *aasy*.

⁸ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁹ Está escrito *c^aados*.

224

1474, decembro, 31.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio e á súa muller Costanza de Barrio, e a Xoán Gómez e á súa muller Tareixa González, e a seis voces o monte da Bouza.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4803.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4803.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gómez, porla graçia de Deus e da Santa Igllleia de Rroma prior do mosteyro de /² Santa Conba de Nabes, e o conuento dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabildo per son de canpãa tangida, según que o ave/³mos de vso e de costume, outorgamos et conoscoemos que aforamos a vós, Gómez de Barrio, que soodes¹ presente, e a vosa moller Costança de /⁴ Barrio, [et a vós, Juan Gomes, et a vosa esposa Tereya Gonçalvez, moradores enna fregesya]² d’Untes, en vosas vidas d’anbos et por máys tempo aalende¹ /⁵ do postromeyro de vós de seys voces, así que o postromeyro de vós, en súa vida e soúde ou ao punto de voso pasamento, nomjedes a primey/⁶ra voz e esa primeyra nomêe a segunda, e asý vaan¹ as ditas voces nomeadas húa pus outra per horden suçesiue fasta seeren¹ /⁷ conpridas e acabadas as ditas seys voces; e non seendo nomeadas, que entón seja voz quen de dereyto ouber de herdar os outros /⁷ vosos bñes. Conbén a saber, que vos aforamos o noso monte da Bouça, que serán fasta veynte cabaduras pouco máys ou menos, segundo /⁸ que o vós trajedes a jur e a mñao.

O qual vos aforo con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos e perteenças, por onde quer que as aja /⁹ et deua aver de dereyto, a tal pleyto et condiçón que d’oje fasta seys

anos¹ logo sigentes ponades e plantedes nobamente de vyna /¹⁰ as ditas vijnte caaduras de monte; et el así posto e plantado, a labredes e rreparedes, chantedes e ontrechantedes onde e quando lle fe/¹¹zer menester, por maneyra que non desfalesca por mýngo de lauores e rreparos.

Et que diedes et pagedes de foro en cada vn¹ ano¹, bós e a dita /¹² vosa moller en vosas vidas e da primeyra voz, foro de oytaua, e despoys as outras çinco voces rrestantes pagarán foro de sesta, as vbas /¹³ aa¹ conposta enna vyña e o vyño blanco, se o ende ouer, á vica do lagar. A qual nobydade que asý Deus der enna dita vyña colleredes por no/¹⁴so ollo e de nosos suçesores ou de nosos mayordomos en noso nome, ao qual proucededes¹ de comer e de beber comunalmente en quanto³ /¹⁵ a asý⁴ collerdes [os ditos foros, et leuaredes o noso quinón en paz ao noso çeleyro desa fregesýa]². Pagaredes vós e vosas voces de cada ano¹ húa /¹⁶ blanca de candeas por cada día de Santa Coonba¹, et mays que vós e eles nos veñades a veer¹ por seu día con do que touerdes ao dito no/¹⁷so mosteyro. Et mays pagaredes loytosa acostumada. E do al que ajades todo o sobredito de dézemo a Deus libre e quyto e desenbarga/¹⁸do de todo outro foro, çenso, tributo e encargo algùn, pagando o dézemo a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos non aforamos /¹⁹ o señorío rreal, que este rreseruamos para o dito noso mosteyro et para nós en seu nome. E que aa¹ morte do postromeyro das ditas voces, /²⁰ fique todo o sobredito libre e desenbargado ao dito noso mosteyro, con todo seu labor e bõo paramento.

Et he posto que si quisierdes vender, /²¹ deytar, donar, enajenar, traspasar ou aforar o sobredito ou algúa parte delo, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores /²² e noslo diades porlo justo preçio, queréndoo¹; e non ho querendo, que entón o posades fazer a persona llana e abonada semellable de vós, tal que nos pa/²³ge os ditos¹ foros e cunpla as condiçoos desta carta e cada húa delas, pero que non seja caualeyro, dona nen escudeyro, iglleia nen mosteyro /²⁴ njn santuario njn persona poderosa algúa njn home de tras muro, njn faredes por elo manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra njngúa /²⁵ persona, iglleia njn mosteyro njn santuario algùn, saluo ao dito noso mosteyro, avéndoo de fazer.

O qual se venderdes ou deytardes ou supi/²⁶norardes (ou deytardes) ou donardes ou traspasardes ou aforardes, ou se delo mudardes noso señorío como¹ dito he ou nos non pagardes /²⁷ os ditos foros d'oytaua e de sesta enna maneyra que dit[a]⁵ he, que o dito noso mosteyro e os priores del que porlo tempo foren o posan tomar et rresçeber /²⁸ por súa abtoridad; et vós esto que dito he conprindo et aguardando, obligamos os bẽes do dito nos mosteyro de vos defender e anparar con /²⁹ elo a dereyto.

Et eu, o[s ditos Gomes et Juan Gomes]², sōo presente, por mj[n]⁶ e porla dita mjña moller e voces, así o outorgo e rresçibo aforado de vós, o dito prior e /³⁰ conuento, este dito aforamento según et como¹ dito he, e obligo a mj[n]⁶ e a meus bẽes e da dita mjña moller e voces, avidos e por aver, de plantar /³¹ nobamente de vyña o dito monte durante o dito tempo, e de a labrar e rreparar, chantar e ontrechantar onde e quando lle fezer menester, /³² e pagar o dito foro, e aguardar et conpryr tódaslas cousas susoditas e cada húa delas.

E qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto /³³ for ou pasar e o asý non conprir e aguardar, que peyte de pena á parte agardante mjll maraujdís vellos e á voz del

rrey outros tantos peyte; e /³⁴ a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e voces. Et este dito foro non valla e /³⁵ seja en sy nulo saluo se for firmado do nome¹ de nós, o dito¹ prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito mosteyro de Santa Coonba¹ /³⁶ a treynta¹ e vn¹ días do mes de dezenbro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e çinco anos.

Testi/³⁷gos que a elo foron presentes: Juan de Rramoýn, canónigo enna iglleia d'Ourense, e frey Pero de Faramontãaos, monje do dito mosteyro, et Garçía de Santa Ougía, /³⁸ morador en Santa Ougía, e Afonso Gonçalues, morador enno couto de Mẽende, et outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e /³⁹ su notario público¹ en la¹ su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e /⁴⁰ yglllesia dese lugar, e notario del dicho¹ monesterio⁷ de Santa Colonba e de sus cotos por el dicho¹ señor prior e convento del, a todo lo que dicho¹ es en vno¹ con los /⁴¹ dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr seyendo ocupado et por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento⁸ de las dichas partes, puse aqui⁹ mj nonbre e signo¹ /⁴² acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus¹⁰, prior / Sancte Columbe|.

/⁴³ Non enpeça onde vay escrito sobre rraydo vnde diz “et a vós, Juan Gomes, et a vosa esposa Tereyja Gonçalvez, moradores enna fregesyá¹”, et en outro rre/⁴⁴gón onde diz “os ditos foros et levaredes o nosso quinón en paz ao nosso çeleyro desa fregesyá”, e onde diz “os ditos¹ Gomes et Juan Gomes”, que asý á de dizer. /⁴⁵ Et nós, o dito prior, con o dito¹ Juan Garçía, notario, asý o outorgamos¹ et aprovamos seer asý verdade, que asj á de dezer; en fe do qual firmamos aquí de noso nome.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito sobre raído e non se le.

³ Está escrito *qñto*.

⁴ Está escrito *aasy*.

⁵ Está escrito *dito*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *mom*^o.

⁸ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁹ Leva a abreviatura de *que*.

¹⁰ Está repasado.

1474, decembro, 31.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando de Costela, a Xoán de Costela e a dez voces o monte de Outeiro de Ramo e a casa da Carreira en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4804.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4804.

[Cruz]

Sepan(t)¹ quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gómez, porla graçia de Deus e da Santa Iglesia de Rroma prior de Santa Coonba de Nabes, e /² (d)o convento dese mesmo lugar², seendo¹ juntados en noso cabildo por son de canpãa tangida, según que o avemos de vso e de costume, outorgamos e conoscoemos que /³ aforamos a vós, Fernand¹ de Costeela³, que sodes presente⁴, e a vós, Juan de Costeela, absente, vezyños e moradores enno noso couto de Mẽende, a anbos⁵ juntamente /⁴ en vosas vidas e por máys tempo aalende¹ do postromeyro de vós de dez voces, asý que o postromeyro de vós, en súa vyda e soúde ou ao tempo de voso pasamento, nomje/⁵des a primeyra voz e esa primeyra nomee a segunda, e asý vaan¹ nomeadas as ditas voces húa pus outra per horden suçesiue fasta seeren¹ conpridas e a/⁶cabadas as ditas dez voces; e non seendo¹ nomeadas, que seja voz quen de dereyto ouver de herdar os bẽes de vós anbos.

Conbén a saber, que vos afora/⁷mos o noso monte de Outeyro de Rramo, que serán doze cabaduras pouco máys ou menos, e a nosa casa da Carreyra, que está todo sito enno dito noso couto e rribey/⁸ro de Mẽende. O qual dito monte parte, da húa parte, con a congostra que vay d'Ourense pera Castadón e en çima topa enno camjno que vay d'Ourense pera Çebolyno e, da ou/⁹tra parte, con o souto de Áluaro de Lea e, da outra parte, enno Porto da Cooriña¹. E a dita casa da Carreyra está sentada e limjtada dentro enno dito monte de /¹⁰ Outeyro de Rramo.

O qual dito monte e casa vos aforamos con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos e perteensças, d'ancho e de longo e do çeo aa¹ /¹¹ terra, e con súas ágoas vertentes e correntes, por onde quer que as aja e deua aver de dereito, a tal plejto e condiçón que rreparedes e tenades senpre rreparada, /¹² cuberta et rrestoyrada a dita casa de tódaslas cousas que a ela foren menester, e que novamente ponades e plantedes de vina o dito monte de Outeyro /¹³ do Rramo, que serán as ditas doze cauaduras ou máys se máys poderdes poer e plantar d'oje fasta quatro anos logo primeyros sigentes; e el así /¹⁴ posto, o labredes e rreparedes, chantedes e ontrechantedes, por maneyra que todo elo non desfalesca por mñjgoa de labores e rreparos.

E que diedes e pa/¹⁵gedes de foro en cada vn¹ ano¹, asý vós como¹ vosas voces, da dita vina que así fezerdes e plantardes, foro de oytaua, as vbas á conposta enna vyna /¹⁶ e o vyno blanco enno lagar. E mays pagaredes de dereytura porla dita casa dous maraujdís vellos, pagos por cada día de Sant¹ Martino do mes de nouenbro, e asý /¹⁷ en cada hun ano¹.

A qual novidade que así Deus der enna dita vyna colleredes por noso ollo e de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso no/¹⁸me, ao qual ou a nós proveeredes¹ de comer e de beber cumunalmente en quanto a asy⁶ collerdes. E mays pagaredes medio carroto das vbas que nos cou/¹⁹beren e as leuaredes aa¹ nosa granja de Mẽende. E mays pagaredes vós e vosas vozes de cada hun¹ ano¹ húa blanca de candeas por cada día de Santa /²⁰Coonba¹, e mays que por seu día vós e eles nos venades a veer¹ ao dito noso mosteyro⁷ con do que teuerdes. E mays pagaredes loytosa acostumada. Et /²¹do al que ajades todo o sobredito¹ libre e quite e desenbargado, pagando o dézemo a Deus. E en este dito foro se entenda que vos non aforamos o /²²señorío rreal, que este rreseruamos pera o dito noso mosteyro⁷ e pera nós en seu nome. E á morte do postromeyro das ditas vozes, fique todo o sobredito /²³libre e desenbarg[a]do⁸ ao dito noso monjsterio con todo seu lauor e bõo paramento.

E he posto que sj quiserdes vender, deytar, donar, enajenar, traspasar/²⁴ ou aforar o sobredito ou algúa parte delo, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores e noslo djades porlo justo preçio querén/²⁵doo¹; e non ho querendo, que entón o posades fazer a persona llana e abonada semellable de vós, tal que nos page o dito foro e dereytura e cunpla as /²⁶condiçõs desta carta e cada húa delas, pero que non seja cabaleyro, dona nen escudeyro, iglleia nen mosteyro njn santuario, njn persona poderosa algúa /²⁷njn home de tras muro, nen faredes por elo manda nen anjversario, foro njn sobreforo a outra njngúa persona, iglleia nen mosteyro njn santuario /²⁸algún, saluo ao dito noso mosteyro, avéndoo¹ de fazer.

O qual se venderdes ou deytardes ou supinorardes ou donardes ou traspasardes ou afo/²⁹rardes, ou se delo mudardes noso senorío como¹ dito he ou nos non pagardes noso foro e dereytura en paz, que o dito noso mosteyro⁷ e os priores /³⁰del que porlo tenpo foren o posan tomar e rresçeber por súa abtoridade; e vós esto que dito he conprindo e aguardando, obligamos os bẽes do dito /³¹noso mosteyro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Fernand¹ de Costẽela, que sãos presente, por mj[n]⁹ e porlo dito Juan de Costẽela e por /³²nosas vozes, así o outorgo e rresçibo aforado de vós, o dito prior e convento, este dito aforamento según e como¹ dito he, e obligo a mj[n]⁹ e a meus bẽes /³³e do dito Juan de Costẽela e de nosas vozes d'anbos e de cada vn¹ de nós, mobles e rraýzes, avidos e por aver, de plantar novamente de vyña o dito monte /³⁴durante o dito tenpo, e de a labrar e rreparar¹ e chantar e ontrechantar onde e quando lle fezer menester, e así tẽer leuantada, cuberta e rrestoyrada a /³⁵dita casa, e pagar o dito foro e dereytura e cousas susoditas, e conpryr e aguardar en todo e por todo as cousas susoditas e cada húa delas.

/³⁶ Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o así non conpryr e aguardar, que peyte de pena á parte agardante dous mjll maraujdís /³⁷vellos e á voz del rrey outros tantos peyte; et a dita pena pagada ou non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito /³⁸tenpo e vozes. E este dito foro non valla e seja en si nulo saluo se for firmado do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno dito /³⁹mosteyro⁷ de Santa Coonba a treynta e vn¹ días do mes de dezenbro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e çinco anos¹.

Testi/⁴⁰gos que a esto foron presentes: Juan de Rramoýn, (e)canónigo¹⁰ enna igreia d'Ourense, e frey Pero de Faramontãaos, monje do dito mosteyro⁷, e Garçía de Santa Ougía, morador en San/⁴¹ta Ougía, e Afonso Gonçaluez, morador enno dito couto de Mëende, et outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor e su notario público¹ em la /⁴² su corte e em todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e otrosý notario del dicho monesterio⁷ de Santa Coonba /⁴³ e sus cotos por el prior e convento del dicho monesterio⁷, a todo lo que dicho¹ es em vno¹ con los dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr e por ende puse aqui¹¹ mj nonbre e signo¹ acostunbrado /⁴⁴ em testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O texto *da Santa Iglesia...* mesmo lugar está repasado por man diferente e posterior.

³ As palabras *a vós*, *Fernand de Costëela* están repasadas por man diferente e posterior.

⁴ As palabras *sodes presente* están repasadas por man diferente e posterior.

⁵ Está escrito *aanbos*.

⁶ Está escrito *aasy*.

⁷ Está escrito *momº*.

⁸ Está escrito *desenbargodo*.

⁹ Falta o *n*.

¹⁰ O *c* está corrixido sobre un *n*.

¹¹ Leva a abreviatura de *que*.

226

1476, decembro, 31.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro González, crego de San Xoán de Piñeiro, e a seis voces a viña da Seara co seu monte en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4859.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4859.

Sepan(t)¹ quantos esta¹ carta de aforamento¹ viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Rribadal¹, porla graçia de Deus e da Santa¹ Igllleia de Rroma¹ prior do mosteiro de Santa¹ Coonba de Nabes¹, da diocese d'Ourense, et o convento¹ dese mjsmo lugar, seendo juntados enno noso cabído¹ /² per son de canpãa tangida, segund¹ que o avemos de vso e de costume de nosa orden, outorgamos e conoscoemos que aforamos a vós, Álvaro Gonçales, clérigo de Sant¹ Juan de Pinejro, que soodes presente, en vosa vida et por máys tenpo aalende de seis voces, /³ así que vós, en vosa vida e soúde ou ao tenpo de voso pasamento, nomjedes a primeyra voz e esa primejra nomêe a segunda, et así vaan nomeadas as ditas voces húa pus outra per horden suçesiue fasta seeren¹ conpridas e

acabadas as ditas /⁴ seis vozes; e non seendo nomeadas, que entón seja voz quen de dereyto ouver de herdar os outros vosos bñes.

Convén a saber, que vos aforamos a viña da Seara con seu monte, que he da nosa iglleia de Santo Estéuão de Vntes, anexa ao dito /⁵ noso mosteiro, segund¹ que a tiña e tragía a jur e a mñao Goterre de Vntes, a tal condiçón que a ponades de viña fasta a cabeza da viña de Rroy d'Anaygo; et ela posta en vn¹ con a outra viña que está feita, a labredes e rreparedes, chantedes e ontrechante/⁶des onde e quando lle fezer menester, por maneyra que non desfalesca por mñgoa de lauores e rreparos.

E vosla aforamos con súas entradas e saídas, jures, dereytos e perteesças. Et seeredes¹ vós e vosas vozes seruentes e ovedientes e mandados a nós /⁷ et ao dito noso mosteiro e a nosos suçesores que porlos tenpos foren con o dito foro e de outro non. Et nos daredes e pagaredes de cada vn¹ ano¹, da dita viña que está feyta como¹ da que fezerdes e plantardes, foro de sesta, as vbas á conposta enna viña e o viño blanco, se o /⁸ ende ouver, á vica do lagar; et que vós e vosas vozes, por vosas custas, leuedes as vbas que nos couveren aa nosa granja de Vntes. Et máis pagaredes por cada día de Santa Coonba hñá branca de candeas e que nos veñades veer¹ porlo dito día de Santa Coonba con do que to/⁹verdes. A qual noujdade que así Deus der enna dita viña feyta e que avedes de fazer colleredes por noso ollo e de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso nome¹, ao qual proueerdes¹ de comer e de beuer comunalmente en quanto a así collerdes. E do al que a a/¹⁰jades² libre e quita, pagando o dñemo a Deus. E en este dito foro se entenda que vos non aforamos o señoría rreal, que este rreseruamos para o dito noso mosteiro e para nós en seu nome¹. E aa¹ morte da postromeyra das ditas vozes, que fique a dita viña libre e quite /¹¹ e desenbargada ao dito noso mosteiro, con todo seu labor e bño paramento.

Et he posto condiçón que si vós ou vosas vozes quiserdes vender, deytar, donar, enajenar ou traspasar a dita viña, que primeyramente frontedes con ela a nós e a nosos suçesores /¹² e nosla diades porlo justo preçio, queréndoa; e non ha querendo, que entón o posades fazer a persona llana e abonada semellable de vós, tal que nos page o dito foro e cunpla¹ as condiçõs desta carta e cada hñá delas, pero que non seja caualeiro, dona njn donzela njn /¹³ escudeiro njn rreligiosa persona, njn faredes por ela manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra njngúa persona, iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, avéendoo de fazer.

A qual se venderdes ou deytardes, donardes ou traspasar/¹⁴des ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes noso señoría ou nos non pagardes noso foro, que o dito mosteiro e priores del que porlo tenpo foren a posan tomar e rresçeber por súa abtoridade; e vós esto que dito he conprindo, pagando e agoardando, obligamos /¹⁵ os bñes do dito noso mosteiro de vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Álvaro Gonçales, clérigo, que sño presente, por mñn e porlas ditas mññas vozes, esto outorgo e rresçibo aforado de vós, o dito prior e convento, este dito aforamento segundo e como¹ dito /¹⁶ he, et obligo a mj[n]³ e a meus bñes e das ditas mññas vozes, avidos e por aver, de labrar e fazer labrar e rreparar e chantar e ontrechantar a dita viña, e poerla de viña fasta a cabeza da dita viña do dito Rrodrigo⁴ d'Anaygo, e pagar o dito fo/¹⁷ro, e conprir e aguardar en todo e per todo as cousas susoditas e cada hñá delas.

Et qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o así non conprir e aguardar, que peyte de pena á parte agoardante dozentos maraujdís vellos e á vós /¹⁸ del rrey outros tantos; et a dita pena pagada ou non, esta carta de aforamento e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voces. E este foro non valla saluo se for firmado do nome¹ de nós, o dito prior.

Que foy feyto /¹⁹ e outorgado dentro enno dito mosteiro de Santa Coonba¹ a trijnta e vn¹ días do mes de dezenbro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e sete anos¹, estando a elo presentes por testigos Vaasco Gomes, rregidor da /²⁰ çibdade d'Ourense, e Sueyro de Deça, escudeiro, e Juan Gonçales de Çarreda, mercador, veziños da dita çibdade; e frey Juan de Binforte, monje do dito mosteiro, e Gonçalo de Maside, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público /²¹ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e⁵ otrosy notario del dicho monesterio⁶ e de sus cotos por el dicho señor prior e convento¹ del dicho¹ monesterio⁶, a todo lo que dicho¹ es, /²² en vno¹ con los dichos¹ testigos, fúe presente e lo fise escriujr et por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento⁷ de las dichas partes puse aqui⁸ mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *āajades*.

³ Falta o *n*.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ Antes está riscado *a todo*.

⁶ Está escrito *mom^o*.

⁷ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁸ Leva a abreviautra de *que*.

227

1477, agosto, 30.

O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Suárez de Tanxil, escudeiro, á súa muller Leonor [...] e a varias voces uns muíños (un deles, o muíño da Granxa), cos seus soares, pardiñeiros e casas, no Ribeiro de Mende. Rodrigo Suárez pagará de foro cinco fanegas e media de trigo e as súas voces seis fanegas, ademais da loitosa acostumada no couto de Mende. O mosteiro reserva para si o señorío real.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4850. Galego.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4850.

Data: “[Que foy feyto] / e outorgado dentro enno dito mosteiro a trijnta días do mes de agosto, [ano do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e qua]/troçentos e setenta e sete anos”.

Notario: “Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara [del rrey nuestro señor e su notario público en la su corte e en todos los sus] / rregnos e señoríos, e notario público de la çibdad e obispado de Orense por [el señor obispo e yglesia dese lugar]”.

228

1478, abril, 12.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Gonzalo, Rodrigo, Diego e Leonor Fernández e a cinco voces o lugar de Afonsín en San Cibrao de Rouzós.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4864.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4864.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteiro /² de Santa Coonba¹ de Nabes, e o convento dese mjismo lugar, seendo¹ juntados enno noso cabjdoo por son de canpãa tangida, según que o avemos de vso /³ e de costume, outorgamos e conosçemos que aforamos a vós, Gonçalo Fernandes e Rroý Fernandes e Diego Fernandes, que soodes presentes, e Lionor Fernandes, vosa /⁴ yrmãa, que he absente, todos quatro yrmãaos, moradores que soodes enna Castiñeyra, en vosas vidas de todos quatro e por máys tenpo aalende¹ /⁵ do postromeyro de vós de çinco voces, quaes nomear o postromeyro de cada vn¹ de vós²; e non as nomeando, que seja vós quen de dereyto ouver de herdar /⁶ os outros vosos bães. Convén a saber, que vos aforamos hñu noso lugar de Afonsín que jas enna fregesía de Sant¹ Çibrãao de Rrouçoos¹, con súas /⁷ casas e herdades e áruores e cortiñas e montes e pascos ao dito lugar pertêesçentes, según¹ que o vosoutros trajedes a jur e a mñao.

O qual bos /⁸ aforamos con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos e perteensças, por onde quer que as aja e deua aver de dereyto, a tal pleito e condiçón que labredes /⁹ e rreparedes as herdades do dito lugar, e teñades as casas del leuantadas, cubertas e rrestoyradas, e o moredes por vós ou por outro /¹⁰ en voso nome¹, en tal maneyra como¹ todo elo non desfalezca por mñgoa de labores e rreparos e de bño paramento. E seredes con elo ser/¹¹uentes e obedientes e mandados a nós e ao dito noso mosteiro e de outro non.

E darnos edes de foro en cada vn¹ ano¹, en vidas de vosou/¹²tros todos quatro, tres fanegas de çenteo, linpas de poo¹ e de palla e medidas por medida dereyta, non enbargante

grãado njn geada, e de /¹³ dereytura por cada día de Sant¹ Martjño do mes de nouenbro doze maraujdís vellos, contando branca en tres dineyros, des dineyros o maraujdil; e as /¹⁴ ditas voces, despoys de vosos pasamentos, pagarán quatro fanegas de çenteo e treze maraujdís da dita moeda. E mays que vosoutros en /¹⁵ vosas vidas e as ditas vosas voces daredes e pagaredes dúas brancas de candeas por cada día de Santa Coonba¹. E que o labrador que morar enno dito /¹⁶ lugar por vosoutros seja noso serbente e obediente e de nosos sucesores, e que cada vn¹ ano¹ nos veña a demandar a malladura e nos /¹⁷ veña veer¹ cada ano¹ con do que teber por cada dya³ de Santa Coonba¹, e mays pagará loytosa acostumada e çent¹ soldos por partiçón. /¹⁸ E do al que ajades o dito lugar de dézemo a Deus libre e quite e desenbargado, pagando o dézemo a Deus. E aa¹ morte da postromeyra vós, fique o dito lu¹⁹gar e casas e herdades e cousas a el pertêesçentes libre et quite e desenbargado, con todo seu labor e bõo paramento, a nós e ao dito noso mosteyro e priores /²⁰ e convento del.

E he posto que si vós ou as ditas vosas voces quiserdes vender, deytar, aforar ou traspasar ou supinoriar o dito lugar e cousas del, que /²¹ noslo dedes porlo justo preçio do que outro por el der; e non ho querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede, deytade, aforade ou traspasade a tal persona /²² que seja semellable de vós que nos faça nosos foros en pas, pero que non seja cabaleiro, dona njn donzela njn escudeiro njn persona poderosa njn rreligi/²³osa. O qual todo vos aforamos ficándonos a saluo o señorío rreal. E non ponrredes porlo dito lugar anjversario njn manda njn tributo algún /²⁴ a outra igleia njn mosteyro njn persona algúa, saluo ao dito noso mosteyro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes jngratos e desconosçidos vós ou as ditas vosas voces con/²⁵tra nós ou contra o dito noso mosteyro e o sobredito non conprirdes, que pergades o dito foro e nós e os priores del o posamos rresçeber sin voso enbargo.

O qual /²⁶ dito lugar e cousas del se venderdes, deytardes, aforardes ou traspasardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non /²⁷ pagardes nosos foros en pas ou non parardes ben, que o dito noso mosteyro e priores del o rreçiban por súa avtoridade; e vós e as ditas voces esto que /²⁸ dito he conprindo, pagando e aguardando, obligamos os bẽes do dito noso mosteyro para vos defender e anparar con elo a dereyto.

Et nós, os di/²⁹tos Gonçalo Ffernandes e Rroý Ffernandes e Diego Ffernandes, todos tres yrmãaos, que soomos¹ presentes, por nós e en nome da dita Lionor Ffernandes, nosa yr/³⁰maa, e porlas ditas nosas voces, así o rresçebemos de vós, o dito prior e convento, o dito aforamento porlas maneyras e condiçõos /³¹ que ditas son e cada húa delas, et obligamos a nós mjsmos e a todos nosos bẽes e da dita nosa yrmãa e das ditas nosas bo/³²zes, así móbeles como¹ rrayzes, de labrar e fazer labrar e rreparar o dito lugar e casas e cousas a el pertêesçentes, e conprir, pagar e /³³ aguardar tódaslas condiçõos desta carta e cada húa delas, e pagar os ditos foros e dereyturas e cousas susoditas cada hũu ano¹, se/³⁴gún e como¹ dito he.

Et he posto e outorgado entre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra o susodito quiser yr ou pasar /³⁵ e o así non conprir, que peyte de pena¹ á parte agoardante quinentos maraujdís vellos e á vós del rrey outros tantos peyte; e a dita pena¹ paga/³⁶da ou

non, esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voces. E esta carta non valla saluo se /³⁷ for firmada do nome de nós, o dito prior.

Que foy feyta e outorgada enno dito mosteiro de Santa Coonba a doze días do mes de abril, /³⁸ ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e setenta e oyto anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de /³⁹ Faramontãaos, monje do dito mosteiro, e Rrodrigo⁴ de Canba, notario, e Fernán Lopes, carnjçeyro, veziños da çibdade d'Ourense, e outros.

Et /⁴⁰ yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey *nuestro* señor e su notario público¹ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señoríos, /⁴¹ et notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglllesia dese lugar, e notario del dicho monesterio de Santa Colonba /⁴² e de sus cotos por el dicho¹ prior, a todo lo que dicho¹ es en vno¹ con los dichos testigos fúe presente e lo fise escriujr e por ende, a rruego e /⁴³ pedimiento e otorgamjento⁵ de las dichas partes, puse aquí⁶ mj nonbre e signo¹ acostunbrado en *testemonjo* de verdade, que tal es. Vala sobre /⁴⁴ rraydo o dise “o postromeyro de cada vn de vós”; non le enpesca¹, que asý ha de *desir*.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

[Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O texto *o postromeyro de cada vn de vós* está escrito sobre raído.

³ O y está escrito sobre un *a*.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

229

1479, agosto, 24.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Sancha García e a sete voces as viñas das Barreiras en Santiago das Caldas e a leira de viña de Chanincela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4904.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4904.

Sepan quantos esta carta de aforamento¹ viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, por/²la graçia de Deus et da Santa Ygl[e]ia² de Rroma prior do monesterio de Santa Conba de Nabes, et conven/³to dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabildo per son de canpaa tangida, segund que o ave/⁴mos de vso et de custume, outorgamos et conoçemos que aforamos¹ a vós, Juan de Castela, que¹ soo/⁵des¹ presente, et a vosa muller Sancha Garçía, que he absente, moradores en Tarascón, que he enna frey/⁶gesía de San Mjgel de Canedo, en vosas vidas d'ambos et de cada vn¹ de vós et por máis tenpo alen/⁷de

do postromeiro de vós de sete voses, así que o postromeiro de vós, en súa vida et soúde ou³ ao /⁸ tenpo de seu pasamento¹, nomêe a primeyra vós et esa primeyra nomee a segunda et (et) a segunda a /⁹ terceira¹, et ansí vaan nomeadas as ditas¹ voses vna¹ pus outra per horden suçesiue fasta see/¹⁰ren conplidas et acabadas as ditas¹ sete voses; et non sendo nomeadas, que entón seja vós quen de /¹¹ dereyto ouver de heredar os outros vosos bês.

Conbén a saber, que vos aforamos a[s]⁴ nosas vyñas das /¹² Barreiras que jasen enna freygesía de Santiago das Caldas, que serán fasta qujnse cabaduras pouco máis /¹³ ou menos¹, segund parte con o rrío do Mjño et en çima¹ parte con heredade do dito¹ noso monesterio et, da /¹⁴ outra parte, con heredade del señor obispo de Ourense et, da outra, con heredade do cabildo d'Ourense.

Jten /¹⁵ vos aforamos máis a leyra de viña que se chama¹ de Chanjnzela, que serán oyto ou nove cabaduras /¹⁶ pouco máis ou menos¹, segund que parte con heredad de Gonçalo de Tarascón¹ et, da outra, con heredade /¹⁷ de Gomes¹ de Castiadona et, da outra, entesta enna congostra que uay para¹ o Poonbal¹, segund que as vós /¹⁸ trajedes a jur et a mñao.

As quaes vos aforamos¹ con todas súas entradas et saídas, jures¹, dereytos e /¹⁹ pteensças, por donde quer que as aja et deva aver de dereyto, a tal pleyto et condiçón que as labredes et rrepare/²⁰des, chantedes et ontrechantedes¹ onde et quando⁵ lles fezer menester, por maneyra que no[n]⁶ desfalescan por mñgoa /²¹ de labores¹ et rreparos. As quaes¹ ditas¹ viñas nós, en nome do dito¹ noso monesterio, rreçebemos et ouvemos /²² rresçebidas¹ por foros non pagos, et agora vós et eu nos concordamos et voslas aforo segund¹ que as /²³ vós tragiades a jur et a mñao. Et seredes vós et vosas vozes serben(den)tes et mandados et obedientes¹ /²⁴ a nós et ao dito¹ noso monesterio et a nosos¹ suçesores que porlos tenpos¹ foren con o dito¹ foro et de /²⁵ outro¹ non.

Et nos daredes e pagaredes de cada vn¹ ano¹ de foro das ditas viñas, vós et a dita vosa /²⁶ muller et as dúas primeyras voses, a sesta parte das vbas que Deus der ennas ditas¹ viñas, as vbas aa conpo/²⁷sta enna viña et o viño branco¹, se o ende ouver, aa vica do lagar; et las outras voses pagarán foro de /²⁸ qujnta. Et que vós et las ditas¹ vosas vozes lebaredes⁷ (et lebaredes⁸) as vbas que nos couberen a la nosa /²⁹ granja d'Outarjs, et que eu, o dito¹ prior, et meus¹ suçesores pagemos¹ o medio carreto en quanto⁵ as trou/³⁰xerdes a la dita¹ nosa granja d'Outarís. Et se eu, o dito¹ prior, ou meus suçesores poséremos alguna ti/³¹nalla en Tarascón ou¹ arredor, que vós et vosas vozes¹ nos levedes alj as ditas¹ vbas a vosas propias¹ custas. Et /³² mais pagaredes por cada día de Santa Conba vna¹ branca de candeas, et que por seu día nos venades a veer ao /³³ dito¹ monesterio et vosas voses con do que toverdes. A qual novidade que asy Deus der ennas ditas¹ viñas collere/³⁴des⁹ por noso ollo et de nosos suçesores ou de noso mayordomo en noso nome, ao qual proueredes de /³⁵ comer e de beber cumunalmente¹ en quanto¹ collerdes a dita¹ novidade. Et do al que o ajades todo libre /³⁶ et qujto, pagando o dísimo a Deus. Et en este dito¹ foro se entenda que vos non aforamos o señorío rreal, /³⁷ que este rreseruamos¹ para o dito¹ noso monesterio et para nós en seu nome. Et a la morte da(s) postrome/³⁸yra das ditas¹ voses, que fiquen as ditas¹ viñas libres et qujtes¹ et desembargadas ao dito¹ noso¹ monesterio /³⁹ con todo seu labor et bño paramento.

Et he posto condiçón que sy vós ou vosas voses qujserdes vender, /⁴⁰ deytar, donar, enajenar, aforar ou traspasar as ditas¹ viñas ou alguna¹ parte delas, que primeyramente /⁴¹ (que primeyramente¹) frontedes con elo a nós et a nosos suçesores¹ et noslo diades porlo justo preçio¹, que/⁴²réndoas¹; et non las querendo, que entón o posades faser de nosa liçençia et consintimento a presona lla/⁴³na et abonada semellable de vós, tal que nos page nosos foros e cunpla as condiçõs desta carta et cada /⁴⁴ vna¹ delas, pero que non sejan caualleiro, dona njn donzela njn escudeiro njn rreligiosa presona¹ njn presonas, njn /⁴⁵ faredes por elas manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra njnguna¹ presona, igleia nj[n]¹⁰ monesterio /⁴⁶ nj[n]¹⁰ santuario, saluo ao dito¹ noso monesterio, avéndoo de faser.

A qual se venderdes ou deitardes, donar/⁴⁷des ou traspasardes ou enajenardes ou aforardes como¹ dito¹ he, ou se delo mudardes noso seño/⁴⁸río ou nos¹ non pagardes noso foro, que o dito¹ monesterio¹ et os priores del que porlo tenpo¹ foren as posan /⁴⁹ tomar et rresçeber por súa abtoridad; et vós esto que dito¹ he conpljndo¹, pagando et aguardando, o/⁵⁰bljgamos¹ os bñes do dito¹ noso monesterio¹ de vos defender et anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito¹ Juan de /⁵¹ Castela, que sño presente, por mjn et porla dita¹ mjña muller et voces¹, así o outorgo et rresçebo¹ afora/⁵²do de vós, o dito¹ prior et co[n]vento¹⁰, este dito¹ aforamento¹ segund et como¹ dito¹ he, et obligo¹ a mj[n]¹⁰ et a /⁵³ meus bñes et da dita¹ mjna muller e voses, avidos et por aver, de labrar et de rreparar¹, chantar¹ et /⁵⁴ ontrechantar as ditas¹ viñas, et pagar el dito¹ foro, et leuar las ditas¹ vbas aos ditos¹ logares, /⁵⁵ et conprir et aguardar en todo et por todo (et) as cousas susoditas e cada vna¹ delas.

Et qualquer de /⁵⁶ nós, as ditas¹ partes, que contra esto for ou pasar et o asý non conprir et aguardar, que peyte de pena¹ á parte /⁵⁷ agoardante mjll maraujdís vellos et [á]¹¹ voz de rrey outros tantos peyte; et a dita¹ pena¹ pagada ou non, esta /⁵⁸ carta de aforamento¹ et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes et vallan durante o dito¹ tenpo et vo/⁵⁹zes. Et este foro non valla saluo sy for firmado do nome de nós, o dito¹ prior.

Que foy feyto et outorgado /⁶⁰ dentro enno dito¹ monsteiro de Santa Conba a veynte¹ et quatro días del mes de agosto, ano¹ do nasçemento /⁶¹ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et setenta et nove anos¹, estando a elo presentes por te/⁶²stigos frey Pedro de Faramontãa[o]s¹², monje do dito¹ monesterio, et Ares d'Avale, thesoreiro de Tuy /⁶³ et abad da Trenjdad, et Vasco d'Eyree¹, escudeiro, et Afonso Moreira, xastre¹³, vezinos da çibdade d'Ourense; et Gon/⁶⁴çalo de Rreça o Moço, morador en Bobadela, et outros¹.

Vala sobre rraydo o dize “leuaredes e leuaredes” (mo) e ontre /⁶⁵ rrenglones o dize “xastre”; non les enpesca¹.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ en la su corte¹ /⁶⁶ e em todos los sus rregnos¹ e señorios, e notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, /⁶⁷ e otrosý notario de los negoçios del conçejo de la dicha çibdade, a todo lo que dicho es en vno¹ con los dichos testigos fúe presente al otorgamjento¹⁴ del dicho /⁶⁸ fuero e lo fise escriujr et por ende puse aqui¹⁵ mj nonbre e signo¹ acostunbrado en testimonjo¹ de verdade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

[Sinatura: Frater Arias, / prior Sancte Colu[m]be¹⁶].

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
² Falta o *e*.
³ Está corrixido sobre *ao*.
⁴ Falta o *s*.
⁵ Usa abreviatura de *que* co valor de *qua*.
⁶ Está escrito *nos*.
⁷ O primeiro *e* vai escrito sobre un *a* e a palabra leva un trazo sobreposto.
⁸ O primeiro *e* vai escrito sobre un *a* e o *b* sobre un *r*.
⁹ O segundo *e* está corrixido sobre *s* e a palabra leva un trazo sobreposto.
¹⁰ Falta o *n*.
¹¹ No ms. falta.
¹² Falta o *o*.
¹³ Está na entreliña.
¹⁴ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.
¹⁵ Leva a abreviatura de *que*.
¹⁶ Falta o *m*.

230*

1480, febreiro, 2.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza de Campelo, muller do falecido Fernando de Campelo e moradora na freguesía de San Salvador de Souto, e a catro voces o lugar da ermida de Xoane, polo que darán de renda unha fanega e media de centeo (dúas fanegas as voces), o dezmo enteiro á igrexa de Santa María de Louredo, nove marabedís de dereitura, dúas brancas para a candeia de Santa Comba e que vaian ao mosteiro polo día de Santa Comba co que teñan. Ademais terán que levar a parte do mosteiro á tulla de Louredo e pagarán oito marabedís por loitosa e vinte soldos por partición.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4911. Galego.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4911.

Data: “Feita a carta eno dito mostejro de Santa Comba a dúas (*sic*) días do mes de feurejro, ano de mill e quatrocentos e oitenta anos”.

Notario: “E nós, o dito prior de Santa Comba, esta carta por nosa mao escriuimos e firmamos de noso nome, e rogamos a Alonsso Yáñez, clérigo e notario, que firmase de seu nome”.

* Todos os datos referentes ao contido deste documento están tirados dunha copia en papel do ACO (Santa Comba de Naves, caixa 324, nº 66; cf. Anexo C, Apartado I), pois o estado actual do pergamiño non permite a lectura.

1480, marzo, 8.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Manuel de Toubes, á súa muller Cataliña Barata e a tres voces o lugar do Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4925.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4925.

Jn Dey nomine, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de /² Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do mōosteyro de Santa¹ Conba de Naves¹, et ho convento dese mesmo lugar, sendo junta/³ dos en noso cabiido por son de canpãa tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa ordem, aforamos a vós, Ma/⁴nuel de Toubes, escudeyro, que estades presente, e a vossa moller Catalina Barata e a tres voses depouys de vosa morte quaes /⁵ nomeardes, e non as nomeando, quaes de dereyto herdaren vosos beens¹ que non sejan de mor degrao¹ de linagem que vós; e nomearedes /⁶ a primeyra vós e a primeyra nomẽe a segunda e a segunda nomẽe a terçeyra, e asý vaan nomeadas as ditas¹ voses todas tres¹ húa pos outra /⁷ por ordem suçesiue fasta seren conpridas e acavadas as ditas¹ tres voses. Convén a saber, que vos aforamos ho noso lugar do Paaço¹, /⁸ que jas enna freguesía de San Giãao de Ribella, o qual dito¹ lugar estava vaco e por nós moytas [veses]² rreçebido porlos foros e rréditos non /⁹ pagos.

O qual dito¹ lugar vos aforamos con todas súas pertencas, entradas e saýdas, e con todas súas cassas e formás delas e herdades /¹⁰ e viñas et árbores, a montes e a fontes, por donde quer que as aja e de dereyto deva aver e segundo que o vós todo tragedes a jur e a mãao, exente o que /¹¹ ende a outro está aforado. Et este dito¹ lugar vos aforamos como¹ dito¹ he con tal preyto e condiçón que o labredes e paredes ben tódaslas he/¹²rdades del, como¹ non desfaleça por mingua de labor e de bõ paramento, e sejades vós e vosas voses vasalos seruentes³ e mandados a nós et /¹³ ao dito¹ mōosteyro con o dito¹ lugar e de outro non.

E nos daredes de foro porlo dito¹ lugar do Paaço e herdades del, en cada vn ano¹ por día de Sant¹ /¹⁴ Martino do mes de nobembro, en vida de vós, o dito¹ Manuel, e da dita¹ vosa moller, septenta¹ morauidis de moeda vella ou da moeda que chamente⁴ co/¹⁵rrer porla terra¹ ao tempo da paga; vna vosa primeyra vós pagará en cada vn ano¹ porlo dito¹ lugar enno dito¹ día de San Martino çen morauidis vellos, /¹⁶ e as outras dúas voses pagarán en cada vn ano¹ de foro do dito¹ lugar do Paaço¹ e herdades del çento e çinquenta morauidis da dita¹ moeda /¹⁷ vella enno dito¹ día de San Martino. E pagaredes dúas brancas para a candea de Santa Comba porlo seu día en cada vn ano¹, e que nos venades a ver /¹⁸ porlo seu día con do (do) que toverdes e aos priores que porlos tempos del foren. E pagaredes loytossa e çen soldos por partiçón (e) á morte de cada vn /¹⁹ de vós, e cada vna das outras vossas voses outros tanto[s]⁵. E he posto que o labrador ou labradores que labraren o dito¹ lugar do

Paaço¹ e viñas /²⁰ e herdades del sejan tiúdos e obrigados de nos pagaren por vós e porlas ditas¹ vosas voses en cada vn ano¹ o dito¹ foro enno dito¹ día de San /²¹ Martino, e de noslo trageren ao dito¹ mōosteyro de Santa Comba e aos priores del. E á morte da postromeyra vós, fique o dito¹ lugar do Paaço¹ libre e quito e desenbarga/²²do, con todas súas herdades, pertencas e con todo seu labor e bõ paramento, a nós e ao dito¹ mōosteyro e priores e convento del.

E he posto que se o quiserdes ven/²³der ou deytar ou doar ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, ante a nós e ao dito¹ noso mōosteyro que a outro; e non o querendo nós porlo justo pre/²⁴çio, entón o vendede ou deytade ou doade⁶ ou aforade a tal persona que seja semellable de vós, que nos pague nosos foros en pas, pero que non seja cava/²⁵lle[y]ro⁷ nen dona nen donsella nen escudeyro nen ome¹ de tras muro nen rreligiosa persona nen ome¹ poderosso. E esto que dito¹ he vos aforamos que/²⁶dándonos senpre a saluo o señorío rreal, que este rresaluamos para o dito¹ noso mōosteyro. E non poeredes⁸ aniversario nen manda nen trabutu a outra igleia nen mōosteyro /²⁷nen santuariu algún⁹, saluo ao dito¹ noso mōosteyro e avéndoo¹ de faser. E se fordes engratos ou desconosçidos vós e as ditas vosas voses contra nós e contra /²⁸o dito¹ noso mōosteyro e priores del, que percades o dito¹ foro e nós e hos priores del, sen voso enbargo, voslo¹⁰ posam rreçeber.

O qual dito¹ lugar e herdades se venderdes /²⁹ou deytardes ou doardes ou aforardes como¹ dito¹ he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non¹¹ pagardes nosos foros en quada vn ano¹ en /³⁰pas, ou non labrardes nen parardes ben ou non conplirdes nen gardardes tódaslas cousas que en esta carta e aforamento sobreditas¹ e quada vna dellas, /³¹(a)o mōosteyro sobredito¹ e hos priores que del foren o posan rreçeber todo elo por súa abtoridade; et vós esto que dito¹ he conprindo e gardando vós e vosas voses, /³²obrigamos hos beens do dito¹ noso mōosteyro de vos defender con elo a dereyto.

Et eu, o dito¹ Manuel de Toubes, que presente sōo, por mjn e porla dita¹ mi/³³na moller e voses, así o rreçebo de vós, o dito¹ prior e convento, o dito¹ lugar e aforamento enna maneyra que sobredita¹ he, e obrigo a mjn mesmo e a todos me/³⁴us beens¹ e da dita¹ mina moller e voses e herdeyros, asý mobles como¹ rraýses, avidos e por aver, de o correger e rreparar e labrar o dito¹ lugar do Paço¹ /³⁵e herdades e viñas del, ou faser labrar e rreparar, e de pagar en quada vn ano¹ hos ditos¹ setenta morauidís vellos do dito¹ foro, e a dita¹ primeyra vós pagar /³⁶hos ditos¹ çen morauidís vellos, e aas outras¹ dúas voses pagaren hos ditos¹ çento e çinquenta morauidís vellos, e todo esto dáremos e pagáremos a vós e ao /³⁷dito¹ voso mōosteyro e convento del e aos prior[e]s¹² del, e de conprir¹³ e gardar tódaslas cousas e con[d]iciones¹⁴ desta carta e cada vna dellas.

E he posto e otorgado que qual/³⁸quer de nós que contra esto for ou pasar e ho asý non conplir e gardar, que peyte de pena, pustura, jnterese á parte¹ agardante mill morauidís de pena e á vós /³⁹del rrey outros tantos¹; e a dita¹ pena¹ pagada ou non, esta carta e tódaslas cousas en ela contiúdas fiquin firmes e vallan en seu tempo e¹⁵ rreuor. /⁴⁰E esta carta non valla e seja en sy nulla saluo se for firmada de noso nome¹.

Que foy feyta e otorgada dentro enno dito¹ mōosteyro de Santa Comba a VIIJ^o /⁴¹días do mes¹ de março, ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mill e quatroçentos e oynta anos¹.

Testigos que foron presentes: frey Pero de Fera/⁴²montaaos, monje do dito¹ mōosteyro, e Diego Nunes¹⁶ Ferreyra, escudeyro, e Juan de Pallares e Gomes Afonso, criados do dito¹ señor prior, e Juan Lopes e Afonso /⁴³ de San Martino, moradores en terra da Peroja, et outros.

/⁴⁴ Et eu, Afonso Yanes d'Argunde, clérigo da diocese de Lugo e notario do dito mōosteyro /⁴⁵ de Santa Coonba porlo prior e conbento del, que a todo esto que sobredito he /⁴⁶ con os ditos testigos presente foý et esta carta de foro en mjna presençia /⁴⁷ fyelmente per outro fyse escriujr e aquí meu nome e syno puge /⁴⁸ en testym[o]jo¹⁷ de verdat, que tal he, rrogado e rrequirido.

|Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Usa a abreviatura de *ser* con valor de *se*.

⁴ No comezo da palabra está un *a* riscado.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Leva *o* na entreliña.

⁷ Falta o *y*.

⁸ Leva *re* na entreliña.

⁹ Está escrito *alg*^o.

¹⁰ Leva *lo* na entreliña.

¹¹ Antes hai un *p* sen acabar de trazar e riscado.

¹² Falta o *e*.

¹³ Leva un sinal de abreviatura redundante.

¹⁴ Está escrito *cōticiōns*.

¹⁵ Antes está un *d* riscado.

¹⁶ Un dos *n* da palabra está sen acabar de trazar.

¹⁷ Falta o *o*.

232

1480, novembro, 23.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez de Vilerma e á súa muller Costanza Rodríguez, a Afonso de Ourantes e á súa muller Maior Lourenza, e mais a seis voces o lugar de Outeiro en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4946.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4946.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de Deus e da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes, e o conben/²to dese mjsmo lugar, sendo ju[n]tados² en noso cabildo por son de canpãa tangida, según que o avemos de vso e de costume, outorgamos et

conosçemos que aforamos a vós, /³ Juan Gomes de Bila Herma, que soodes¹ presente, et a vosa muller Costança Rrodrigues³, que he absente, et Afonso d'Ourantes et a súa moller Moor¹ Lourença, que son absentes, en /⁴ vosas vidas de todos quatro [e]⁴ de seys voces caes cada hun nomear enna súa parte; et non sendo nomeadas, que seja voz quen de dereyto herdar os outros vosos bñes. Convén /⁵ a saber, que vos aforamos o noso lugar d'Outeiro que jas enna freygesía de Santa María de Louredo, que he todo propio do dito noso mosteiro, con súas casas e herdades e soutos e /⁶ cortinas e pascos et lameyros, a montes e a fontes, ao dito noso lugar perteesçentes.

O qual dito lugar vos aforamos con todas súas pertensças et entradas e saídas, por on/⁷de quer que as aja e deba aver de dereyto. O qual vos aforamos a tal pleyto e condición que corregades e tenades leuantadas, cubertas et rrestoyradas as casas del, e o moredes /⁸ e labredes e rreparedes ou façades morar, labrar e rreparar ben todo, como¹ non desfalezca por mñgoa de labores et rreparos e de bñ⁵ paramento. E seredes /⁹ vasalos serbentes e ovedientes et mandados a nós et ao dito noso mosteiro et de outro non.

E darnos hedes do dito lugar et herdades de foro en cada hun /¹⁰ ano¹, a nós e aos priores que foren do dito mosteiro, vós, os ditos Juan Gomes e vosa muller e Afonso d'Ourantes e a vosa (sic) muller, en vida de todos quatro, seys fanegas de /¹¹ çenteo e húa de mjlo, medidas por medida dereyta e linpas de poo¹ e de palla, porlo mes de agosto; o qual dito pan e mjlo adusyredes por vosas propias custas /¹² aa¹ nosa tulla da dita nosa iglleia de Santa María de Louredo, vós e vosas voces, en cada hun ano¹. Et daredes et pagaredes de dereytura quinze maraujdís vellos, /¹³ pagos por cada día de San Martino do mes de nobenbro, e así en cada hun ano¹. Et mays pagaredes por cada día de Nadal húa porcalla e mays dúas brancas de /¹⁴ candeas por cada día de Santa Coonba, e nos vyredes a veer¹ ao dito noso mosteiro cada ano¹ por cada día de Santa Conba con do que toberdes. E mays pagaredes todo o dezmo /¹⁵ enteyro aa dita iglleia de Santa María de Louredo. Et mays pagaredes loytosa acostumada (sic) e así vosas voces, et mays çent¹ soldos por partiçón. E que despoys do /¹⁶ pasamento de vosoutros todos quatro, que a primeyra voz que page cada hun ano¹ oyto fanegas de çenteo e a dita porcalla de dereytura, e a segunda voz que día nobe fane/¹⁷gas et a terçeyra que día dez fanegas, todavía con a dita porcalla e dereytura, e así o farán as outras voces. E que aa morte da postromeyra vós, fique o dito lugar e /¹⁸ cousas del libre e quite e desembargado, con todos seus labores e bños paramentos, a nós e ao dito noso mosteiro e priores e convento del.

E he posto que si quiserdes /¹⁹ vender, deytar, donar ou aforar ou supinorar ou porla alma dar, ante a nós que a nós que a outro; et non ho querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede ou deytade, aforade /²⁰ ou traspasade a tal persona que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cabaleiro njn dona njn donzela njn escudeiro /²¹ njn home de tras muro njn persona rreligiosa. E esto que dito he vos aforamos quedándonos senpre a saluo o señorío rreal. E non ponrredes anjversario njn /²² tributo njngún njn foro njn sobreforo njn manda njn santuario (sic) a outra njngúa iglleia njn mosteiro, saluo ao dito noso mosteiro, abéndo[o]⁶ de fazer. E se fordes /²³ yngratos ou desconosçidos vós ou as ditas vosas voces contra nós ou contra⁷ o dito noso mosteiro, que

pergades por ende o dito foro e nós e os priores /²⁴ del, sen vos[o]⁸ embargo, voslo posamos rresceber.

O qual dito lugar e herdades e cousas a el pertẽesçentees se benderdes ou deytardes ou aforardes ou do/²⁵nardes enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señoría ou nos non pagardes nosos foros e dereyturas en pas ou non labrardes e parardes ben, que o dito /²⁶ mosteiro e os priores del o rresceban todo por súa abtoridad; e vós esto que dito he conprindo et agoardando, obligamos os bẽes do dito mosteiro de vos defender /²⁷ et anparar con elo a dereyto. Et así nós, o dito prior e conbento, porla presente carta, rrebocamos, casamos, anulamos e por njngúns damos outros ou outro qualquer ou quaes/²⁸quer foros ou foro que do dito lugar sejan feytos, que queremos que non vallan njn ajan firmედუე en juýzo njn fõra del, saluo este que ao presente fazemos e outorga/²⁹mos.

Et eu, o dito Juan Gomes de Bila Herma, que são presente, por mjn e porla dita Costança Rrodrigues³, mjna muller, e porlos ditos Afonso d'Ourantes e Moor¹ Lourença, /³⁰súa muller, que son absentes, e para mjn e para eles et para as ditas nos[a]s⁹ vozes, así rrescebo de vós, o dito prior e conbento, o dito lugar aforado enna maneyra e por/³¹las condiçõs e posturas que ditas son, e obligo a mjn e a meus bẽes e da dita mjna muller e dos ditos Afonso d'Ourantes et súa moller e das ditas nosas vozes, /³² así móbeles como¹ rrayzes, avidos e por aver, de labrar e rreparar ben o dito lugar, e o morar ou fazer morar, et pagar os ditos foros et dereyturas, e /³³ conprir et agoardar et pagar tód[a]slas¹⁰ condiçõs desta carta e cada hũa delas.

Et he posto et outorgado ontre nós, as ditas partes, [qualquer de nós]⁴ que contra esto for ou pasar /³⁴ e o asý non conprir e agoardar, que peyte de pena á parte agoardante mjll¹ maraujdís vellos e á vós del rrey outros tantos peyte; e a dita pena pagada ou non, esta carta /³⁵ et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tempo e vozes. Et este foro non balla et seja en si nulo saluo se for firmado /³⁶ do nome de¹¹ nós, o dito prior.

Que foy feyto et outorgado dentro enno dito mosteiro de Santa Conba a vijnte et tres días do mes de nobembro, ano¹ do nasçemento /³⁷ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e oynta anos¹.

Testigos que foron presentes: Rroy Yanes, clérigo de Sant¹ Pero de Garabãas, et Afonso Yanes, clérigo /³⁸ et capelán do dito mosteiro, e Diego Rrodrigues³ de Ribadal e Gomes Peres de Fonte Fría e Juan Vasques, natural de Çela Noba, e Juan de Brandeso, escriuano, criado /³⁹ de mjn¹, notario, e outros.

Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público¹ em la su corte e en todos los sus rregnos¹ e señorías, /⁴⁰ et notario público¹ de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e otrosý notario del conçejo /⁴¹ de la dicha çibdade, e notario del dicho monesterio¹² e de sus cotos por el dicho prior e convento¹, a todo lo que dicho es en vno¹ con los /⁴² dichos testigos fũc presente e, a rruego e otorgamjento delas dichas partes, puse aquí mj nonbre e signo¹ acostunbrado /⁴³ em testimonjo de verdade, que tal es.

|Sinal: Juan Garçía, / notario|.

|Sinatura: Luppus, prior / Sancte Columbe|.

- ¹ Leva un trazo sobreposto.
² Está escrito *justados*.
³ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.
⁴ No ms. falta.
⁵ No final da palabra hai un *s* borrado.
⁶ Falta o *o*.
⁷ Despois está riscado *ou contra*.
⁸ Está escrito *vosa*.
⁹ Está escrito *nosos*.
¹⁰ Está escrito *todoslas*.
¹¹ O *e* está corrixido sobre un *o*.
¹² Está escrito *mom^o*.

233

1480, novembro, 23.

O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Diego Rodríguez de Garabás, á súa muller Antonia López e a seis voces o lugar de Ribadal co seu muíño en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4947.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4947.

REF. DURO, *Naves*, 160.

[Sepan quantos es]ta¹ carta de aforamento viren como² nós, don Lopo Gomes de Rribadal, porla graçia de Deus *e* da Santa Iglleia de Rroma prior do mosteiro de Santa Coonba de Naves, *e* o convento dese mjsmo lugar, sendo /² [juntados en]¹ noso cabídoo² por son de canpãa tangida, *segundo* que o avemos de vso *e* de costume de nosa horden, outorgamos *e* conosco que aforamos a vós, Djego Rrodrigues de Garabãas, que sodes presente, /³ [e a vos]a¹ moller Antonja Lopes, que he absente, moradores que sodes enna freguesya de Santa² María de Louredo, en vosas vjdas d'anbos *e* de cada vn de vós *e* por máys tempo /⁴ [aale]nde¹ do postromeyro de vós de seys voses, asy que o postromeyro de vós, en súa vjda *e* soude ou ao punto de voso pasamento, nomjedes a primeyra vós *e* esa primeyra nomee a segunda, /⁵ [e asy]¹ vaan nomeadas as djtas voses húa pus outra *per* horden suçesyue, fasta seeren² conpridas *e* acabadas as djtas seys voses; *e* non sendo nomeadas, que entón seja vós /⁶ [quen de derey]to¹ ouver de herdar os outros vosos bẽes.

Convén a saber, que vos aforamos o noso lugar de Rribadal *con* seu moýño, que he do dito noso mosteiro, que jas enna fregesya de Santa María de /⁷ Lo[uredo, o]¹ qual vos aforamos con súas casas *e* moýño *e* herdades *e* áruores, a montes *e* a fontes, ao dito lugar perteesçentes, *e* con súas entradas *e* saydas *e* perteesças *e* dereytos. O /⁸ qual dito lug[ar]¹ *con* seu moýño *e* cousas a el perteesçentes nós, en nome do dito noso mosteiro *e* para el, ouvemos rresçebido por maas² paranças *e* por foros non pagos, *e* por ser ena/⁹lleado *e* traspasado *e* mal aforado, *e* ávn agora porla presente rresçebemos *e* avemos por rresçebido.

E porla presente rreuocamos, casamos e anulamos² outros² quaesquer foros¹⁰ que do djto lugar sejan feytos, para que non vallan njn ajan firmedũe, saluo este que ao presente fasemos e outorgamos, e voslo aforamos novamente a condiçõn que o moredes por vós¹¹ ou por outros en voso nome e asý o farán as djtas voses, e tenades as casas del leuantadas, cubertas e rrestoyradas, e o dito moýño moente e corrente, e as herdades e áruores¹² labradas e rreparadas, en maneyra que non desfalescan por mjngo de lauores e rreparos e de bõo paramento. E seredes vós e vosas voses seruentes vasalos e ovedientes e¹³ mandados a nós e ao dito noso mosteyro e de outro non.

E darnos edes do dito lugar e moýño de foro en cada vn ano², a nós e aos priores que foren do djto mosteyro³, en vosa vjda e da¹⁴ djta vosa moller, des fanegas de çenteo, medidas por medida dereyta e lypas de poo² e de palla, porlo mes de agosto, e o desmo enteyro aa djta [i]glleia⁴ de Louredo. E leuaredes as¹⁵ djtas des fanegas de pan por vosas custas aa² tulla da djta nosa iglleia de Santa María de Louredo, que he anexa ao dito noso mosteiro, en cada vn ano². E daredes e pagaredes¹⁶ por dereytura vijnte maraujdís vellos, contando branca en tres dyneyros, des dyneyros o maraujdí, ou da moeda que chãamente correr ao tempo das pagas en cada vn ano², pagos por cada dja¹⁷ de San Martino do mes de nouenbro. E mays pagaredes húa boa porcalla por cada dja de quendas janeyras e dúas brancas de candeas por cada dja de Santa Coonba, e que vós e vosas¹⁸ voses nos venades a veer ao dito mosteiro e a nosos suçesores por cada dja de Santa Conba con do que toverdes. E despoys do pasamento de vós anbos, que a primeyra vós page¹⁹ cada vn ano² honze fanegas de çenteo e o dito desmo enteyro e os djtos vij[nte]¹ maraujdís e porcalla, e mays vn bõo carneyro cada ano² por dja de San Johán de juyo; e ao pasamento²⁰ da djta primeyra vós, que as outras vozes darán cada vn ano² dose fanegas de pan e v[ij]nte¹ e quatro maraujdís da dita moeda e desmo enteyro e a dita porcalla e carneyro e todo o al sobredito.²¹ E mays que vós e as ditas voses pagaredes e cunplyredes tódoslos ou[tros]¹ vsos e costumes segundo que senpre se vsaron ennos coutos do dito mosteiro, e pagaredes²² loytosa acostumada e ç[c]n⁵ soldos por partiçõn, asý vós como² as djtas vozes. E que aa² morte da postromeyra voz, fique o dito lugar e moýño e cousas a el²³ perteesçentes libres e quites e desenbargados, con todos seus lauores e bõos paramentos, a nós e ao dito noso mosteyro e priores e convento del.

E he posto que sy²⁴ vós ou vosas voses quiserdes vender, deytar, donar, enajenar, aforar ou supynorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; e non ho querendo nós ou nosos suçesores²⁵ porlo justo preçio rresçeber, entón o vendede, deytade, donade, aforade ou traspasade a tal persona que seja semellable de vós, que nos faça nosos foros en pas,²⁶ con tanto que non seja caualeiro, dona njn donzela njn escudeyro njn home de tras muro njn persona poderosa njn rreligiosa. E esto que dito he vos aforamos quedándonos²⁷ senpre a saluo o señorío rreal. E non ponrredes anjversario, foro njn sobreforo njn tributo algún⁶ a outra iglleia njn mosteyro³ njn santuario algún, saluo ao dito noso mosteyro³,²⁸ avéndoo² de faser. E se fordes jngratos e desconosçidos vós ou as djtas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mosteyro e nosos suçesores, que pergades por²⁹ ende o dito foro et nós e os priores del, sen voso embargo, voslo posamos rresçeber.

O qual dito lugar e moynho e herdades se venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes /³⁰ enna maneyra que dita he, ou se delo mudardes noso señoría ou nos non pagardes nosos foros e dereyturas en paz ou o non labrardes e parardes ben, o dito mosteyro e os /³¹ priores del o rresçiban todo por súa abtoridade; e vós esto que dito he conprindo e agoardando, obligamos os bñes do dito mosteyro de vos defender e anparar con el a dereyto.

/³² Et eu, o dito Djego Rrodrigues, que sño presente, por mñn e porla dita mña moller e voces, asy rresçibo de vós, o dito prior e convento, aforado o dito lugar e moynho e cousas a el perteesçentes /³³ enna maneyra que dita he, e obligo a mñn e a meus bñes e da dita mña moller e voces, así⁷ mobles como² rraýzes, avjdos e por aver, de labrar e parar ben o djto lugar e moynho e cousas a el /³⁴ perteesçentes, e pagar os djtos foros e dereyturas e cousas sobredjtas, e conprir e agoardar tódaslas condiçõs desta carta e cada hña delas.

E he posto e outorgado que qual/³⁵ quer de nós, as djtas partes, que contra esto for ou pasar e o asy non conprir e agoardar, que peyte⁸ de pena á parte agoardante mjll maraujdís vellos; e a djta pena pagada ou non, /³⁶ esta carta e as cousas en ela contiúdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voses. E este foro non valla e seja en sy nulo saluo se f[or]¹ firmado /³⁷ do nome de nós, o djto prior.

Que foy feyto e outorgado dentro enno djto mosteiro de Santa Comba a vijnte e tres djas do mes de nouenbro, ano² do nasçemento [de]¹ Noso Senor /³⁸ Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oynta anos².

Testigos que foron presentes: Rroy Anes, clérigo de San Pero de Garabãas, e Afonso Yanes, clérigo capelán do djto mosteiro, e Djego Rr[odrigues]¹ de Rribadal /³⁹ e Juan Gomes de Vjla Herma e Gomes Peres de Fonte Fría e Juan Vasques, natural de Çela Nova, e Juan de Brandeso, escriuano, criado de mñn, notario, e outros².

Vala entre rrenglones o dise “vozes”.

/⁴⁰ Et yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público² em la su corte e en todos los sus rregnos² e señoríos, e notario público² de la çibdade e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, /⁴¹ et otrosy notario del conçejo de la dicha çibdade, a todo lo que dicho es em vno² con los dichos testigos, fñe presente e lo fise escriujr et por ende, a rruego, pedimjento e otorgamjento⁹ de las dichas /⁴² partes puse aquí mj nonbre e signo² acostunbrado en testimonjo² de verdade, que tal es.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *mom*^o.

⁴ Falta o *i*.

⁵ Está escrito *çin* e despois do *n* está raspado.

⁶ Está escrito *alg*^o.

⁷ As palabras “e voces así” están na entreliña.

⁸ O primeiro *e* está escrito sobre un *n*.

⁹ Usa a abreviatura de *or* co valor de *r*.

1481, xaneiro, 25.

Lopo Gómez de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba de Naves polo seu prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Gómez de Barrio, á súa muller Tareixa González e a oito voces o lugar e viñas de Sas que están a par da granxa de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4955.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4955.

REF. DURO, *Naves*, 160.

En Dey nomine, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Ribadal, porla graçia de Deus e da Santa Igleia de /² Rroma abad do mōosteyro de San Rroosendo de Çela Nova e aministrador que somos¹ do mōosteyro de Santa¹ Conba de Nabes porlo honrrado frey Sueyro de Leborín, prior que he /³ do dito¹ mōosteyro, et por poder bastante que del temos para o adiante ajuso contiúdo, e ho convento do dito¹ mōosteyro, sendo juntados en noso cabijdo¹ por son de canpá² /⁴ tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa ordem, conosçemos e otorgamos¹ que aforamos a vós, Juan Gomes de Varrio, que estades present[e]³, e a v/⁵osa moller Tareyia Gonçalues e a oynto voses despoys do postromeyro de vós quaes nomeardes, fillos ou fillas que anbos ajades; e non as nomeando, quaes de derejto erdaren /⁶ os outros vosos beens¹ que non sejan de mor degrao¹ de linagen que vós. E a primeyra vós nomeará a segunda e a segunda nomee a terçeyra, e asý vaan nomeadas as /⁷ ditas¹ oynto voces per ordem suçesiue fasta que sejan conpridas e acabadas.

Convén a saber, que vos aforamos o noso lugar e viñas de Vntis¹ que están a par da nosa /⁸ granga de Vntis¹, onde chaman Saas, que foy de Pero Lopes de Rramirãas, defunto, que Deus aja, e segundo que o vós todo ja tragedes a jur e a mãao e o (o) nós rreçebemos por/⁹las maas paraņas e foros non pagos.

Et este dito¹ lugar e viñas vos aforamos con todas súas entradas e saýdas e tarreos e árbores e dereytos¹ e per/¹⁰tenças, por onde quer que as aja e de derejto deua aver, con tal preyto¹ e condiçón que corregades as cassas do dito¹ lugar e labredes e chantedes e entrechan/¹¹tedes as⁴ ditas¹ viñas e ponad[e]s³ de vaçello novo a leyra de Caquavellos, que está herma, e a labredes ven, todo en tal maneyra como¹ non desfaleça por min/¹²gua¹ de labor e de bon paramento. E seredes vasallos seruentes e obedientes e mandados ao dito¹ mōosteyro de Santa Conba e aos priores que porlos tenpos en el foren.

Et pa/¹³[garedes]⁵ en cada vn ano¹ das ditas¹ vjñas ao dito¹ mōosteyro e priores del a quinta parte de todo o vino que Deus en elas der, e da dita¹ leyra que asý poserdes novamente de viña e vaçello¹ /¹⁴ [daredes]⁵ foro de sesta, todo partido por ollos⁶ dos ditos¹ priores ou de seus mordomos, aos quaes proueredes de comer e de veuer comonalmente mentre collerd[e]s³ a dita¹ novidade. E /¹⁵ [pagaredes todo]⁵ o díximo enteyro⁷ a nosa igleia de Vntis¹ e aduziredes por vosa custa o noso quínón en paz a nosa granga¹ de Saas¹, que he

enna dita¹ freguesía de Vntis. E pagaredes quatro /¹⁶ [morauidís vellos]⁵ por dereytura en cada vn ano¹ por día de San Martino de nobenbro, e dúas brancas para a candea de Santa Comba porlo seu día.

Et otrosí¹ daredes e pagaredes máys¹ /¹⁷ [en ca]da⁵ vn ano¹, porlo dito¹ lugar e viñas e herdades e enno tempo e vozes por que voslo aforamos, pagaredes a Gonçaluo da Rreguenga, herdeyro do dito Pero Lopes, que está /¹⁸ presente, e a súa moller Mor¹ Gonçalues et a oynto vozes en cada vn ano¹ dous puçaas de bõ viño rrosete d'espeto, a dez e seys açunbres por cada puçal, porlo dito¹ día /¹⁹ de San Martino de nobenbro. Et que o dito¹ Gonçaluo da Rreguenga seja obrigado e súas vozes de fazer dezer en cada vn ano¹, enna igleia de Palmés¹ en día de San Mamede, /²⁰ vn rresponso de aniversario porla alma do dito¹ Pero Lopes de Rramirãas, e dar para el vn açunbre de bõ viño cada ano¹. Et que vós, o dito¹ Juan Gomes, e vosas vo/²¹zes así diades e paguedes en cada vn¹ ano¹ por día de San Mamede de Palmés o dito¹ açunbre de viño porlo dito¹ Gonçaluo da Rreguenga e descontándollo dos ditos¹ dous puças¹ /²² de viño.

Et á morte de cada vn¹ de vós, pagaredes loytosa e çen sólidos por partiçón, e cada vna¹ das outras vosas vozes outro¹ tal. Et ao finamento da postromeira /²³ voz, fique o dito¹ lugar e viñas libre e quite e dessensbargados, con todo seu labor e bõ paramento, a nós e ao dito¹ mōosteyro.

Et se o quiserdes vender, deytar ou doar /²⁴ ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, asý vós, o dito¹ Juan Gomes, e vosa moller e vozes, e vós, o dito¹ Gonçaluo da Rreguenga e vosa moller e vozes, que primeyramente /²⁵ frontedes con elo a nós e ao dito¹ mōosteyro de Santa Comba e aos priores que del foren e nolo diades porlo justo preçio ante a nós¹ que a outro algúⁿ⁸; e non o querendo nós porlo justo preçio, entón o vende/²⁶de ou deytade ou doade ou aforade a tal persona que seja semelláble de vós, que nos¹ pague nosos foros en paz, pero que non seja caballeyro nen escudeyro nen dona¹ nen donzella nen /²⁷ome¹ de tras muro nen ome¹ poderosso nen rreligiosa perssona, nen poeredes sobre elo manda nin anjversario a otra¹ igleia nen mōosteyro nin santuario¹ algúⁿ⁸, saluo ao dito¹ mōosteyro de Santa Comba, /²⁸avéndo[o]⁹ de fazer.

O qual dito¹ lugar e vina e herdades se venderdes ou deytardes ou doardes ou aforardes como¹ dito¹ he, ou non labrardes nen parardes ben, ou non poserdes a dita¹ /²⁹leyra de vaçello e nos non pagardes nosos foros en paz, ou se delo mudardes noso señorío ou se fordes engratos ou desconosçidos, o dito¹ mōosteyro e os priores del o posam rreçeber por súa abtoridade.

/³⁰ E nós, os ditos¹ Johán Gomes e Gonçaluo da Rreguenga, que presentes somos, por nós e enno nome¹ de nosas mollerres e voses, asý o rreçebemos de vós, o dito¹ señor don abad, o dito¹ aforamento enna ma/³¹neyra que sobredita¹ he, e obligamos nosos beens¹ e das ditas¹ nosas mollerres e voses, asý móvelles como¹ rraýses, avidos e por aver, de o asý todo teer e conprir e guardar segundo dito¹ he. /³² E outrosí rreuocamos, casamos e anullamos e damos por n̄ngũu(a)s outros¹ qualesquer foro o foros que sejan feytos a qualquer persona deste dito¹ lugar e viñas, e non queremos que /³³vallam saluo aqueste que agora novamente fasemos porante este notario e testigos.

Qen este preyto britar e ho asý non quiser conprir e agardar, peyte á parte agardante, por nome de pena e postura, /³⁴ jnterese, quine[n]tos¹⁰ morauídís vellos de pena e á voz del rrey outros¹ tantos; e a pena¹ pagada ou non, esta carta e todo ho en ela contiúdo fique firme e valla en seu tenpo e rreuor. E esta carta /³⁵ non valla saluo se for firmada de nosso nome¹.

Que foy feyta e otorgada dentro¹ enna igleia do dito¹ mōosteyro de Santa Conba de Naves a vijnte e çinco días do mes de janeyro, ano¹ /³⁶ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oytenta e vn anos¹.

Testigos que foron presentes, chamados e rrogados: Juan Vasques¹¹, morador en Mende, e Rroy da /³⁷ Costa d'Arrabaldo e Men de Puga, clérigo, e Ares de Vereca e otros¹.

Et eu, Afonso Yanes d'Argunde, cl[ér]igo¹² e notario do dito mōosteyro de Santa Conba porlo /³⁸ prior e conbento del, que a todo esto que sobredito he con os ditos testigos /³⁹ presente foý, esta carta de foro en mjna presençia fyelmente /⁴⁰ per outro fyse escriujr e aquí meu nome e syno¹ puge en /⁴¹ testimjojo (*sic*) de verdat, que tal he¹, rrogado e rrequirido.

|Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius|.

|Sinatura: Luppus, abbas¹ / Celle Noue|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *cānpā*.

³ Falta o *e*.

⁴ Despois está riscado *as*.

⁵ O ms. está rompido.

⁶ O primeiro *o* está escrito sobre outra letra.

⁷ Está na entreliña.

⁸ Está escrito *alg^o*.

⁹ Falta o *o*.

¹⁰ Falta o *n*.

¹¹ Está escrito *V^os*.

¹² Está escrito *cligo*.

235

1481, xaneiro, 29.

Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, afora a Álvaro de Albeiros, a Vasco de Albeiros e a oito voces o lugar de Penouzoás en San Pedro de Trasalba.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4962.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4962.

REF. DURO, *Naves*, 160.

[Jn]¹ Dey nomjne, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento vyrem como² nós, don Lopo Gomes³ de Rrybadal, porla graçia de /² [De]us¹ e de Santa Ygleia⁴ de Rroma

abbade do mōosteyro de San Rrosende de Çella Noba e amjstrador do mōosteyro de Santa Comba de Nabes /³[p]olo¹ onrado frey Sueyro de Leborim, prior do⁵ dito mōosteyro, e por poder que del temos, seendo en noso cabido por som de canpa/⁴[a]¹ tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa orden, aforamos a vós, Áluaro d'Albeyros, e [a]⁶ vós, Vasco d'Al/⁵[b]eyros¹, e a oyto vozes apús voso fynamento quaes nomjardes; e non as nomjando, quaes de dereyto herdaren vosos /⁶ [b]êes¹ que non sejan de mor grao de ljna[g]e⁷ que vós. E [a]⁶ primeyra⁸ vós nomêe a segunda e [a]⁶ segunda nomêe a terceira, e [a]sý⁹ vaan /⁷ [nomj]adas¹⁰ as ditas oyto vozes húa pus outra² per ordem. Convem a saber, que vos aforamos ho noso lugar que /⁸ [cha]man¹¹ de Penouçoás, que jas enna fregesía de San Pedro de Bobadela de Trasalua, segundo que o vós tragees a jur /⁹ [e a]¹⁰ maoo.

Et o dito casal vos aforamos con todas súas entradas e saídas, a monte e a fonte, por onde quer [que as]¹¹ /¹⁰ aja e dereyto deba aver, con tal pleyto e condjçón que facades enno dito lugar de Penouçoás¹² vna² bōoa casa¹³ /¹¹ [do dýa]¹⁰ da feyta desta carta a dous anos primeyros sygemtes, e labredes e pararedes bem o dito lugar e herdades /¹² del, en tal maneyra como² non desfalecan por mjngua de labor e de bōo paramento, e sejades basalos seruen[tes]¹¹ /¹³ e obedientes e mandados ao dito mōosteyro de Santa Comba de Nabes e aos priores que perlos tenpos forem.

E may[s]¹¹ /¹⁴ pagaredes vós e vosas vozes en quada vn ano² ao¹⁴ dito mōosteyro e priores del enno mes de agosto vna fanega¹⁵ /¹⁵ e médea de çemteo, ljnpo de poo² e de¹⁶ pala e medjdo por medjda dereyta da comarca, e tragelo es [aa]¹¹ /¹⁶ nossa tulla do dito mōosteyro. Pagaredes máys por dereytura en dýa de San Martino des e oyto morauidís vellos¹⁷ /¹⁷ e vn bōo cabrito por día de Pascua florida en cada hun ano². E a vossa morte pa[ga]redes¹⁸ por lo[y]to/¹⁸sa¹⁹ oyto morauidís vellos e çem solldos por²⁰ particón, e cada vna² das outras² vosses outro tanto¹⁴. /¹⁹ E esto vos aforamus rresarvando o señoría rraal para o dito noso mōosteyro. E que venades en cada hu[n]²¹ /²⁰ ano² veer aos priores enno dito mōosteyro por día de [Sant]a¹¹ Comba con do que teuerdes, e pagaredes dúas /²¹ brancas de candea por día [de]⁶ Santa Co[n]ba²². E non s[er]edes¹¹ jngr[a]tos²³ nen desconjçidos contra nós njn /²² contra ho dito mōosteyro e prior[e]s²⁴ del.

E sy qujserdes ve[n]der ou¹¹ deytar ou sopjnorar ou aforar ou por /²³ allma dar, ante ao¹⁴ dito mōosteyro de Santa Coonba e prior[es] del que¹¹ a o[u]tre²⁵ algún²⁶; e nós nomno querendo porllo /²⁴ justo preçio rreçeber, entonde o vendé ou deytá [ou doade]¹¹ ou aforade a tal persona que seja semelábele /²⁵ de vós, que cunpra e agoarde todo o sobredito, pero que [non seja]¹¹ cabeleyro nj[n]²² dona nj[n]²² do[n]zella²² nen escodeyro /²⁶ njn ome² de tras muro nj[n]²² rreljgiosa persona. O qual [se vender]es¹¹ ou deytardes ou doardes²⁷ ou aforardes²⁸ /²⁷ ou non labra[r]des²⁹ ou non rrepara[r]des²⁹ ou no[n]²² pagarde[s] os ditos¹¹ foros en pas² ao mōosteyro sobredito, oh rreçeba /²⁸ por súa aturidade.

E eu, o dito Áluaro d'Albeyros, [que pre]sente¹¹ sōo, por mjn e porlo dito Vasco d'Albe[y]ros³⁰ /²⁹ e porlas ditas nossas vozes, asý me obrigo a [nós e a]¹¹ nossos beens² móbeles e rreyzes, avyd/³⁰(d)os e por aver, de coreger a dita² casa³¹ e labrar e rreparar [be]n¹¹ o dito lugar e pagar todo o sobredito.

/³¹ *E quen a esto pasar, peyte á parte*³² *gardante*² *du[zentos]*¹¹ *morauidís* de pena [e]⁶ á vós del rrey outros tantos; /³² *e a pena pagada ou non, esta carta fique fyrme e valla en seu tempo e rreuor.*

Feyta enno mōosteyro de /³³ *Santa Coonba*, vijnt[e]²⁴ *e nobe dí[a]*³³ do mes de janyero, ano² do nacemento do Nosso Señor Ihesu Cristo³⁴ de /³⁴ *mil*³⁵ *e qua[tro]çemtós*³⁶ *e oyte[n]ta*²² *e vn*³⁷ anos.

Testigos que forron presentes: *Johán Patino*, notario, *e Johán Vasques*³⁸ de /³⁵ *Meende e Ares da Berca e Afonso Garçia* de Vntes *e outrus.*

E esta carta non valla saluo se /³⁶ *for firmada de nosso*³⁹ *nome*².

Eu, Afonso Yanes d'Argu[n]de²², clérigo da djocese de Lugo *e notario do mōosteyro de Santa Conba de Nabes*² /³⁷ *e en todos seus coutos e lugares porlo prior e conbento do dito mōosteyro, que a todo esto que sobredito he*² *con os ditos testigos presente* /³⁸ *foý e esta carta escriuí fielmente e aquí meu nome e syno puse en testim[oy]o*⁴⁰ *de verdat, que tal*¹⁶ *he, rrogado e rrequirido.*

|*Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius*|.

|*Sinatura: Luppus, abbas*² / *Celle Noue*|.

¹ O ms. está cortado.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *gon̄s*.

⁴ O *g* vai escrito sobre un *l*.

⁵ O *d* está corrixido sobre un *a*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *ljnase*.

⁸ Usa a abreviatura de *ra* co valor de *ri*.

⁹ Falta o *a*.

¹⁰ No ms. non se le.

¹¹ O ms. está rompido.

¹² Está escrito *peno^uçōas*.

¹³ As letras *sa* están na entreliña.

¹⁴ Leva o *o* sobrescrito.

¹⁵ Leva o *a* final sobrescrito.

¹⁶ Está na entreliña.

¹⁷ Leva o *s* sobrescrito.

¹⁸ Está escrito *paredes*.

¹⁹ Falta o *y* e leva o segundo *o* sobrescrito.

²⁰ O *p* leva o trazo de abreviatura de *per* innecesariamente.

²¹ Está escrito *h^u*.

²² Falta o *n*.

²³ Está escrito *jngrētos*.

²⁴ Falta o *e*.

²⁵ Está escrito *ontre*.

²⁶ Está escrito *alg^o*.

²⁷ Está escrito *adōrades*.

²⁸ O segundo *r* vai sobrescrito.

²⁹ Falta o *r*.

³⁰ Falta o *y*.

³¹ As palabras *a dita casa* están na entreliña.

³² Usa a abreviatura de *par* co valor de *p...r*.

³³ Está escrito *dies*.

³⁴ Está escrito *x^{to}*.

³⁵ Está escrito na marxe.

³⁶ Está escrito *q^açentos*.

³⁷ As palabras “*e vn*” están na entreliña.

³⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

³⁹ O segundo *s* vai escrito sobre un *o* borrado.

⁴⁰ Está escrito *testimo*.

236

1481, abril, 24.

Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Diego de Louredo, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar da igrexa de Santa María de Louredo xunto co lugar e soutos de Barxa.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4975.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4975.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Jn Dey nomine, amen. Sepan quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don Lopo Gomes de Rribadal, porla graçia de Deus *e* da Santa Iglleia de Rroma abade do /² mōosteiro de Sant¹ Rroosende de Çelanoua et admjnistrador que soomos do mōosteiro de Santa Coonba de Naves porlo honrrado frey Sueyro de Leborýn, /³ prior que he do dito mosteiro de Santa Conba¹, et por poder que del tēemos *para* o adiante ajuso contiúdo, et o conuento do dito mosteiro, sendo en noso cabijdo /⁴ por son de canpãa tangida, según¹ que o avemos de vso *e* costume da nosa horden, aforamos a vós, Diego de Louredo, *e* a vosa moller¹ Ynés Gonçalues *e* a /⁵ seys voces depús do postrumeyro de vós quaes nomeardes; *e* non as nomeando, quaes de deryto herdaren vosos bēes que non sejan de moor¹ graao¹ de linajen /⁶ que vós. Et a primeyra vós nomeará a segunda *e* a segunda a terçeyra, et asý vaan as ditas voces nomeadas hũa enpús de outra suçesyue.

Convén a /⁷ saber, que vos aforamos o noso lugar *e* casaría da iglleia de Santa María de Louredo, con o lugar de Bárga *e* soutos, según¹ que o vós tragedes a jur /⁸ *e* a mǎao, con súas casas *e* herdades *e* áruores *e* cortyñas, a montes *e* a fontes, *e* con súas entradas *e* saýdas, por onde quer que as aja *e* deua aver de deryto.

Por tal /⁹ pleito *e* condiçón que labredes *e* rreparedes ben as ditas herdades *e* casas *e* soutos, todo ben en tal maneyra como¹ non desfalesca por mǎngo de labor *e* bõo /¹⁰ paramento, et sejades vós *e* vosas voces vasalos seruentes *e* obedientes *e* mandados a nós *e* ao dito mōosteiro de Santa Coonba¹ *e* aos priores /¹¹ que porlos tenpos en el foren. *E* rreseruamos¹ o señoría rreal *para* o dito mōosteiro.

Et darnos edes de foro en cada vn¹ ano¹ a quarta parte de todo o que Deus /¹² y der e o dézemo aa dita iglleia por ollo de noso moordomo, en noso nome¹, ao qual proueeredes de comer¹ e de beber comunalmente en quanto eses frutos coller/¹³des. E leuaredes en pas¹ e en saluo per vosa custa a nosa parte aa¹ nosa tulla de Louredo. E pagaredes en cada vn¹ ano¹ por cada día de Natal /¹⁴ vn¹ bõo porco, e vn¹ bõo carneyro por cada día de Sant¹ Juan de juyo, e vijnte e quatro morauidis vellos de dereytura por cada día de Sant¹ Martjno do mes /¹⁵ de nouenbro. E a vosas mortes e de cada vna¹ das ditas vosas voces, pagaredes loytosa e çent soldos por partyçón. Et aa morte da postru/¹⁶meyra vós, fique todo o sobredito libre e quite e de[se]nbargado² a nós e ao dito mōosteiro de Santa Coonba, con todo seu bõo paramento.

Et /¹⁷ he posto se o quiserdes vender, deytar, aforar ou porla alma dar, ante a nós e ao dito mosteiro que a outre; e non ho querendo nós porlo justo preçio /¹⁸ rresçeber, entón o vendede, deytade ou doade como¹ dito he a tal persona que seja semellábele de vós, que labre e rrepare ben todo o sobredito /¹⁹ e nos pague tódoslos ditos foros e dereyturas en pas, pero que non seja caualeiro, dona njn escudeiro njn donzela njn ome¹ de tras muro njn rre/²⁰lygyosa persona¹ nen ome¹ poderoso, nen ponrredes sobre elo manda njn anjversaryo algú³ a outra iglleia nen mōosteiro nen santuario, saluo /²¹ ao dito mōosteiro de Santa Coonba, avéndoo¹ de fazer. E non nos seredes jngratos njn desconosçidos.

O qual dito lugar e herdades e cousas /²² sobreditas ou parte delas se venderdes ou aforardes ou deytardes ou doardes, ou se delo mudardes noso señorío ou non pagardes en /²³ cada vn¹ ano¹ nosos foros e dereyturas en pas ou non labrardes e rreparardes ben ou non conprirdes e goardardes tódaslas condiçõs desta /²⁴ carta, o mōosteiro sobredito e os priores del o posan rresçeber por súa abtorydade; et vós facendo e conprindo esto que dito he, obligamos /²⁵ os bẽes do dito mōosteiro de vos defender con elo a dereyto.

Et eu, o dito Diego de Louredo, que presente sōo, por mjn e porla dita mjña moller¹ /²⁶ e voces, asý rresçebo este dito aforamento e obligo meus bẽes e da dita mjna moller¹ e voces, móbeles e rrayzes, avidos e por aver, de /²⁷ labrar e rreparar o dito lugar¹ e casas e herdades, e pagar e conprir e goardar tódaslas condiçõs e cousas contýúdas en esta carta e cada /²⁸ húa delas.

Et he posto e outorgado ontre nós que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o así non conprir e /²⁹ agoardar, que peyte de pena, postura e jnterese aa parte agoardante mjll morauidis vellos e á vós del rrey outros [tantos]⁴; e a dita pena pagada ou /³⁰ non, esta carta e todo o en ela contiúdo fique firme e valla en seu tenpo e rreuor. Et esta carta non valla saluo se for firmada /³¹ de noso nome¹.

Que foy feita e outorgada dentro enno dito mōosteiro de Santa Coonba a vijnte e quatro días do mes de abril, /³² ano¹ do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oytenta e vn¹ anos¹.

Testigos que foron presentes: /³³ Meendo de Puga, clérigo, e Fernand¹ de Binforte e Juan Gomes de Bárreo e Ares da Berea e outros.

Eu, Afonso Yanes d'Argunde, /³⁴ clérigo da djocese⁵ de Lugo e notario do dito mōosteyro de Santa Coonba de Nabes¹ porlo prior e conuento del, (e) a todo esto que sobre

he¹ dito con os /³⁵ ditos testigos prese[n]te⁶ foý [e]⁷ esta carta de foro en mjna presençia⁸ fyelmente per outro fyse escryujr¹ e aquí meu nome e syno¹ puge /³⁶ en testimoyo de verdat, que tal he¹, rrogado e rrequjrjdo.

|Sinal: Alfonsus Johannis, / clericus atque notarius|.

|Sinaturas: Luppus, abbas / Celle Noue; frater Alfonsus, / prysydens|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *denbargado*.

³ Está escrito *alg^o*.

⁴ No ms. falta.

⁵ O *d* vai escrito sobre un *o*.

⁶ Falta o *n*.

⁷ Está escrito *a*.

⁸ O *s* vai escrito sobre un *ç*.

237

1481, outubro, 28.

D. Lopo, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Rodríguez, á súa muller Inés Pérez e a cinco voces o lugar do Reboreda. Deberán pagar de foro sete fanegas de centeo e unha de millo, por dereitura un carneiro e nove marabedís, e dúas brancas de candeia pola Santa Comba. Ademais terán que pagar a loitosa acostumada e por partición*.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4950. Galego.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4950.

Data: “[Feyta] e outorgada foy esta carta dentro eno dito / mosteiro de Santa Coonba a vij[n]te e] oyto días de outubro, ano do nasçemento [de Noso Señor Ihesu Cristo] de mjll e quatroçentos e oytenta e vn anos”.

Notario: “Eu, Afonso Yanes d’Argunde, [clérigo] da diocese de Lugo e notario do dito mōosteiro de [Santa Conba porlo prior e conbento del]”.

* No dorso do documento Juan de Valpuesta, prior de Santa Comba, dá fe de que o 17 de xaneiro de 1539 Rodrigo da Pena, “juez del coto”, e Gonzalo da Pena lle presentaron este foro e lle pediron licenza para vender unha pensión de dúas fanegas sobre este foro ou ben “que lo conprase yo”. Respóndelles que non o pode comprar.

1482, xuño, 26. Mosteiro de Celanova.

Lopo de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova, o prior e o convento deste mosteiro aforan a Lopo Conde, á súa muller Beatriz Afonso e a cinco voces o casal de Lagariños no couto de Santo Eusebio.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5024.

ED. VAQUERO, *Celanova III*, 9-10*.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5024.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de aforamento¹ viren como nós, don Lopo de Ribadal, porla graçia de Deus¹ e da Santa Igllieia de Rroma abbad do mosteyro² de Çela Nova, e o prior /² e conbento dese mesmo lugar, seendo¹ todos juntos en noso cabídeo¹ per son de canpãa tangida, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa órdeen¹, aforamos a vós, /³ Lopo Conde, e a vosa muller Viatrís Afonso e a çinquo voces apuslo postromeyro de cada hun de vós quaes vós nomeardes; e nonnas nomeando, quaes de dereyto erdaren os outros vosos beens¹ que /⁴ non sejan de moor¹ graao¹ de linagen que vós.

Convén a saber, que vos aforamos o noso casal de Lagariños que jas eno noso couto de Sant'Osébeo, con todas súas entradas /⁵ e saídas, a monte e a fonte, por onde quer que as aja e de dereyto deba aver, exente o que ende a outro he aforado, así como o vós, o dito Lopo Conde, tragedes demarcado sobre sy /⁶ a jur e a määo.

Aforámosbos o dito casal con tal pleyto e condiçón que o labredes e probed[er]s³ e rreparedes ben, en tal maneyra como¹ non desfaleça por mýngo de labor /⁷ e de bõo paramento, e sejades vasalos serventes, obedientes e mandados a nós e ao dito noso mosteyro e a outro non. Et darnos hedes do dito casal en cada hun ano¹ /⁸ a quinta parte de todo o pan e vjño que Deus neel¹ der⁴, todo partido por noso moordomo¹, ao qual proberees¹ de comer e de beber comunalmente mentre eses frutos collerdes. /⁹ E trageredes por vosa custa a nosa parte ao noso çeleyro desa fregisya en pas e en saluo. E daredes vijnte morauidis vellos por dereyturas en cada hun /¹⁰ ano¹ por día de San Martino do mes de nobembro, e dúas branquas para a candeia de San Rroendo por cada hun día¹ de quendas⁵ marças. E a vosa morte e de cada /¹¹ húa das vosas voces, daredes loytosa segundo custume dese couto e cada húa das outras vosas voces darán e pagarán e conprirán outro tanto. E á morte da /¹² postromeyra vós, fique todo ho sobredito libre e quite e desenbargado con todo seu bõo paramento a nós e ao dito¹ noso mosteyro.

Et é posto se o quiserdes vender, deitar, en/¹³ penar ou supiñorar, ante a nós que a outro; e nonno querendo nós porlo justo preçio, entón ho vendede, deytade, enpeñade ou porla alma dade a tal persona que /¹⁴ seja semellábel de vós, pero que non seja cabaleyro, dona nen escudeiro⁶, njn rreligiosa persona nen ome¹ de tras muro. O qual se o venderdes, deytardes, enpeñardes ou /¹⁵ supiñardes, ou se nos non pagardes nosos foros en pas ou

non conpri[r]des⁷ as condiçoons⁸ desta carta, ou se delo mudardes noso señorío, o mosteiro sobredito o rreçeba /¹⁶ por súa abtoridad.

Et quen este preito vritar, peyte á parte agoardante por nome de pena e pusturia (*sic*) mjll¹ morauidís vellos e á vós del rrey outros tantos; e a pena /¹⁷ paga ou non, esta carta e todo ho en ela contiúdo fique fyrme e valla¹ en seu tenpo e rrebor. E esta carta non balla se non (se) for fyrmada de nós, o dito¹ don abbade.

/¹⁸ Feyta a carta eno cabídoo¹ do dito¹ noso mosteyro a vijnte e seys días do mes de juyo, ano¹ nasçemento de Noso Señor Jhesu Cristo⁹ de mjll¹ e quatroçentos e oyteenta¹ /¹⁹ e dous anos¹.

[Testigos]¹⁰ que foron presentes: frey Afonso d'Oeste, prior caustral, e frey Afonso Caluo e frey Jácome de Lançãa e frey Gonçaluo de Prado e frey Afonso de Ganade e frey Fernando e Rrodrigo Pal/²⁰ mades, perteg[eyro]¹⁰, e outros.

E eu, Loýs Gonçalues, clérigo de San Bréyxemo e thesoureyro do dito mosteyro de Çela Nova, notario escusador que sño de frey Rrodrigo de Sangeéns, prior do /²¹ mosteiro de Santa María de Ribeyra, notario do dito cabídoo¹, en vn con hos ditos testigos presente foý e esta carta por mjña mãao escriptu¹¹ e aquí meu nome e /²² syno puge en testimoyo de verdade, que tal he.

|Sinal: Loýs Gonçalues, / clérigo notario|.

|Sinatura: Luppus, abbas / Celle Noue|.

* A edición baséase nunha copia simple sen data en papel do ACO (Celanova, caixa 13, nº 151; cf. Anexo C, Apartado I) e indícase que falta o orixinal.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *m^{no}*.

³ Falta o *e*.

⁴ O *r* está corrixido sobre outra letra.

⁵ Está escrito *kl̄nas*.

⁶ Está escrito *escudei^o*.

⁷ Falta o *r*.

⁸ Está escrito *condiçoons*.

⁹ Está escrito *x^o*.

¹⁰ O ms. está rompido.

¹¹ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *cri*.

239

1483, xaneiro, 24. Ourense (1460, outubro, 27)

Traslado dunha carta na que o prior García e o cabido de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio, á súa muller Costanza González e a cinco voces a metade do lugar de Barrio.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 4520.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 4520.

[Este he o tras]lado¹ de húa carta de afora[mento escripta]¹ en purgamjño e sjnada de Juan Paas, notario e [...] por ² [...] segundo por]¹ ela paresçia. O thenor² da [qual carta he este que se]¹ sigue:

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como nós, frey Garçia, porla ³ [graçia de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior]¹ do mosteiro de Santa Coonba de Naues, sendo juntados en noso cabjdoo per tangemento de canpãa, según que avemos de vso ⁴ [e de custume de nos ajuntar a fazer noso]¹ cabjdoo, tan solamente por vso dos frutos et máis non, damos e outorgamos², aforamos a vós, Gomes de Bárreo, ⁵ que estades presente, e a vossa moller Costança Gonçalues³, que non está presente, en vosas vidas de vós anbos e a çinco⁴ vozes despois da morte do postrumeyro de vós, así ⁶ que a primeyra vós nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe a quarta e a quarta⁵ nomêe a quinta, e así vaan² as ditas vozes húa ⁷ pus outra suçesiue; e non sendo nomeadas, que seja a primeyra vós aquel ou aquela que de deryto herdar os bês do postrumeyro de vós.

Convén a saber, ⁸ que vos aforamos a meatade do lugar de Bárreo con tódaslas casas, herdades, áruores, cortiñas, a montes e a fontes, según que o vós ja tragedes a jur e a ⁹ mñao, con todas súas entradas e saydas e con todos seus derytos e perteesças, por onde quer que as aja e deua aver de deryto.

Per tal condiçón que apostedes e ¹⁰ rreparedes as casas e labredes, e paredes ben as viñas e herdades, e poñades en el vijnte cauduras de viña en estes seis anos² primeyros sigentes ¹¹ e as labredes con as outras viñas, en tal maneyra que non desfalescan per mñgoa de laur e de bño paramento. E diades ende de foro en cada vn² ano², a nós e a no/¹²sos suçesores priores que foren do dito mosteiro, sesta parte de todo o pan e viño que Deus en ela der, en vosa vida e da dita vosa moller, e á morte de ¹³ vós anbos que vosas vozes que paguen quinta parte⁶ de todo o dito pan e viño, collido per noso moordomo² e de nosos suçesores priores do dito mosteiro, ¹⁴ ao qual proueerdes² de comer e de beuer cumunalmente mentre collerdes a dita noujdade, et por dereitura vijnte e vn² morauidís en cada vn² ano² por cada ¹⁵ día de Sant² Martjño. Et do al que o ajades de dèzemo a Deus libre e quite de todo outro tributo e encargo algùn.

E se vós ou vosas vozes quiserdes vender, deitar ou ¹⁶ supiñorar a dita meatade do dito lugar, que primeyramente frontedes con elo a nós e a nosos suçesores priores que foren do dito mosteiro e nosla diades porlo justo preçio ¹⁷ que vos outro por elo der, ante que a outro algùn²; e nonno querendo nós porlo justo preçio rresçeber, entón o vendede, deytade, supiñorade, enalleade, traspasade ¹⁸ a atal persona que seja vosa semellábele, que aposte e rrepare as casas e poña as ditas vijnte cauduras de viña e laure as ditas vinas e herdades e nos ¹⁹ pague a nós e a nosos suçesores a dita sesta parte do dito pan e viño en vida de vós anbos et, despois de vosos saymentos d'anbos, as ditas vosas ²⁰ vozes a dita quinta parte de todo o dito pan e viño⁷ e derytura, e cunplan e aguarden as condiçoos desta carta e cada húa delas, con tanto que non seja caualeiro ²¹ nen dona nen donzela nen ome de tras muro nen a outra rreligiosa persona, nen ponrredes per ela anjversario nen tributo njngún a outra iglleia nen mosteiro nen ²² santuario algùn², saluo ao dito noso mosteiro.

Et seredes vós e vosas voces seruentes e obedientes con a dita meatade do dito lugar a nós e a noso /²³ mosteiro e priores del. Et se fordes jngratos e desconosçidos, que percaades por ende o dito foro e nós e nosos suçesores voslo posamos rresçeber; e vós todo /²⁴ esto conprindo, obligamos os bñes do dito noso mosteiro a vos defender a deryto con a dita meatade do dito lugar.

Et eu, o dito Gomes de Bárreo, que sñ /²⁵ presente, e porlas ditas nosas voces, así outorgo e rresçibo en mñ a dita meatade do dito lugar aforado de vós, o dito prior; e para apostar e rreparar /²⁶ as ditas cousas e poer as ditas vijnte cauaduras de viña, e labrar as ditas viñas e herdades, e vos pagar a vós e a vosos suçesores a dita /²⁷ sesta parte de todo o dito pan e viño en nosas vidas d'anbos e, despois de nós, as ditas nosas voces a dita quinta parte do dito pan e vñño, /²⁸ e pagar a dita derytura, e conprir e aguardar as condiçōos desta carta e cada hñ delas, oblijo a elo todos meus bñes móbeles e rrayzes, avidos e por aver.

/²⁹ E he posto e outorgado pena ontre nós, as ditas partes, que qualquer de nós que contra esto for ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte á outra /³⁰ parte que o conprir e aguardar quiser, por nome² de pena, postura e jnterese, dozentos morauidís de boa moeda e á vós del rrey outros tantos; e a dita pena pa/³¹gada ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas en el contiúdas fiquen firmes e vallan enno dito tenpo.

Feyta a carta enno dito mosteiro, vijnte /³² e sete días do mes de outubro, ano² do nasçemento de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e sesenta anos².

Testimñyas que foron presentes: /³³ Juan de Sandoual, meyrjño do Formjgeiro, e Gonçalo Peres de Rriqueyxo, rregidor d'Ourense, e Fernando de Binforte.

Et eu, Juan Paas², notario público da çibdade /³⁴ d'Ourense porlo bispo e porla iglleia dese lugar, e notario do dito mosteiro porlo prior e convento del, a esto que dito he con as ditas testimñyas presente foý e /³⁵ en mñña presençia o fis escripujr e aquí meu nome e signal aquí fis en testimñyo de verdade, que tal he.

Juan Paas², notario.

Garsias, prior Sancte Columbe.

Fecho² /³⁶ et sacado fue este dicho traslado de la dicha carta de aforamiento en la çibdat² de Orense, veynte² e quatro dñas del mes de henero, año del Señor de mjll e quatroçientos e ochenta e /³⁷ tres años.

Testigos que fueron presentes e vieron e oyeron leer e conçertar este dicho traslado con el orygnal: Fernán Áluares e Juan de Brandeso e Antonjo Soares, escriuanos, criados de mj, /³⁸ e otros.

El qual yo, Juan Garçía, escriuano de cámara del rrey nuestro señor e su notario público² en la su corte e en todos los sus rregnos² e señoríos, e notario público² de la /³⁹ çibdat² e obispado de Orense por el señor obispo e yglesia dese lugar, e otrosý notario del conçejo de la dicha çibdat², aquí bien e fielmente la fise escriujr e trasladar e la conçerté con el /⁴⁰ orygnal² e va çierto e, por ende, puse aquí mj nonbre e signo² acostunbrado en testimonjo² de verdade, que tal es⁸.

[Sinal: Juan Garçía, / notario].

[Sinaturas: Arias, prior / Sancte Columbe; frater Alfonsus, / prysydens].

¹ O ms. está rompido e deteriorado.

² Leva un trazo sobreposto.

³ As palabras “e a vossa moller Costança Gonçalues” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁴ As palabras “e a cinco” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁵ Leva unha abreviatura de *ua* innecesariamente.

⁶ As palabras “quinta parte” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁷ As palabras “a dita quinta parte de todo o dito pan e viño” están repasadas por unha man diferente e posterior.

⁸ Na marxe inferior do documento está escrito: “Fue visto este fuero año / de mill y quinientos y cincoenta y vno”.

240

1484, novembro, 3.

O prior Sueiro de Leborín e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Anxián, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar de Sas en Untes e o terreo de Sas que tivo Guterre de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5099.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5099.

REF. DURO, *Naves*, 160.

Sepam quantos esta carta de aforamento vieren como¹ nós, dom frey Ssuero de Leborim, porla graçia de Dios et de la Santa Ygleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Coonba de Naves, sendo /² juntados en noso cabido *per* son de canpaa tangida, según que o avemos de vso e costume da nosa orden, otorgamos e conoscoemos que aforamos a vós, Gomes d’Anxiam, /³ que sodes presente, e a vosa moller Ynés Gonçalues, que estades avseñte, bem como¹ si fosedes presente, e a seys bozes despoys da morte de cada vn de vós, quaes a primera vós nomee a /⁴ segunda e a segunda nomee a terceira e a terceira nomee a quarta² e a quarta² nomee a quinta e a quinta nomee a sesta, et así vaan as ditas voces todas seys vna depoyos otra *per* ordem suçessi/⁵ue fasta seren cunplidas e acabadas; et non sendo nomeada a primera bós, que seja a primeira boz aquela que de dereyto heredaren vosos bems do postrimero de vós.

Conbem a saber, que vos aforamos /⁶ o lugar de Saas que está enna filegresía de Vntes, según o soía trager Afonso Garçia e Aldonça Garçia, súa moller, et según que depois dimjtio ao dito mosteyro. O qual dito lugar vos aforamos /⁷ con todas súas perteenças, entradas e saídas, et con todas súas casas e formás dellas, e heredades e viñas e árbores e chantados, a montes e a fontes, por donde qujer que as aja e deua aver /⁸ de dereyto e según que o vós tragedes a jur e a mano, exente o que ende a otro está aforado por nós depois de súa dimjtición. Este dito³ lugar vos aforamos como¹ dito he con tal plejto e /⁹ condición que o labredes e bem paredes tódaslas heredades del, e labredes e chantedes e entrechantedes tódaslas viñas do dito lugar, como¹ non desfallesca por mengua de boo paramento /¹⁰ e labor.

Et más vos aforamos o tereo de Saas que tragía Gutierre de Vntes, según que o dimjteio ao dito mosteyro, que se parte porla ad[e]ga⁴ de Áluaro do Campo e vay topar enno camjño /¹¹ vello e vem ao longo do camjño que vay da adega de Vntes para a ygleia de Vntes et do castañero das Vacoriñas a Monte Alegre; a qual dita herdade poeredes de biña en spaço de /¹² siete anos¹ primeros segujentes.

Et seredes vós e vosas vozes vasalos seruentes e mandados a nós e a noso mosteyro con o dito lugar e viñas e de otro non. Et nos daredes de foro /¹³ porlo dito lugar a quinta parte de pam e viño que Deus der en el, saluo a leyra da Senrra, que paguedes de foro en vosa vida a sesta parte e a voso finamento que se torne de quin/¹⁴ta; et do terreo de Ssaa[s]⁵, que esso mjsmo avedes de poer, que en vosa vida paguedes a sétima et nos tragades as vuas a vosa custa e mjsión ao noso lagar de Saas. O qual todo colle/¹⁵redes per ollos do noso mordomo, ao qual proueredes de comer e de beber comunal[mente]⁶ mentre collerdes a dita novidade. E más nos dared[e]s⁷ por día de San Martino des morauidís de dereitura e vn boo /¹⁶ touçino por geneiro, e que nos veñades ver por día de Santa Coonba con do que touerdes e pagared[e]s⁷ dúas blancas para súa candea vós e vosas vozes. E á morte da postrimera vós, que o dito /¹⁷ logar fique libre e qujto ao dito mostejro e desenbargado⁸ o dito casar de Saas, con todas viñas e perteenças e con todo seu labor e boo paramento, a nós e ao dito noso mostejro e priores e con/¹⁸vento del.

Et he posto que si quesierdes vender o deitar ou supñorar o doar o aforar o traspasar o porla alma dar, ante a nós e ao dito noso mostejro que a otro algún; et nonno /¹⁹ querendo nós porlo justo preçio, entón o vendede, deitad ou supñorad o aforade a tal persona que seja semellable de bós, que nos pague nosos foros en paz, pero que non seja /²⁰ caualleyro njn dona nen donzella nen escudero nen ome de tras muro nen outra persona rreligiosa nen ome¹ poderoso. E esto que dito he vos aforamos quedando sienpre a saluo o señorío /²¹ rreal, que este reseruamos para o dito noso mostejro. E non poeredes anjversario njn manda njn tributo a outra igleia njn santuario algún, saluo ao dito noso mostejro, avéndoo de fazer. Et si for/²²des jngratos e desc(c)onosçidos vós e vosas bozes contra nós e contra o dito noso mostejro e priores e convento del, que percadés este dito foro e nós e os ditos priores voslo possamos /²³ rreçebir sen embargo algún.

O qual dito lugar si o deitardes ou venderdes ou doardes o aforardes o traspassardes como¹ dito he, o se delo mudardes noso señorío o non nos pagard[e]s⁷ /²⁴ nosos foros cada vn ano¹ e non labrardes e bem parardes as ditas viñas (vinas) e heredades⁹ e lugar, e non cunplirdes e guardard[e]s⁷ tódaslas cosas en esta carta e aforamento sobreditas /²⁵ ao mosteyro sobredito, que os priores que foren del o possam rreçebir por súa autoridade; e vós esto que dito he conpliendo e gardando vós e vosas vozes, obligamos os bems do dito /²⁶ mosteyro noso de vos defender con ello a dereito.

E eu¹⁰, o dito Gomes de Anxiam, que presente so, por mj e porla dita mjña moller e bozes, así o rreçibo de bós, o dito prior e conbento, o dito /²⁷ lugar e aforamento enna dita manera según dito he, et oblijo a mj mesmo e a tódoslos meus bens mobles e rraýzes, avidos e por auer, e da dita mjña moller e bozes /²⁸ de o coreger e rreparar e labrar as ditas viñas e poer o dito terreo según dito he, e de cunplir e guardar tódaslas condiçóns desta dita carta e aforamento e cada vna dellas.

/²⁹ Et he posto *e* otorgado que qualquier [de nós]¹¹, as ditas partes, que contra esto for [e]¹¹ o así *non* *cunplir e* guardar, que pague de pena *e* postura sey[s]çientos⁵ *morauidís* vellos aa parte gardante et /³⁰ a la boz del rrey otros tantos; *e* a dita pena paga o *non*, todaüja esta carta *e* as condiçiones en ella contiúdas fiquen firmes *e* valam en seu tenpo *e* rreuer. Esta carta *non* balla saluo /³¹ si for firmada do noso nome¹.

Que foy feita *e* otorgada dentro enno mosteyro de Santa Coonba a tres días do mes de nobembre, ano¹ do nasçimento de Noso Señor Jhesu Cristo /³² de mjll *e* quatroçientos¹² et oytenta *e* quatro anos¹.

Testigos que a elo foron presentes: Rruj de Puga, jujs da çibdade de Orense, *e* frey Bartholomé de Collantes /³³ *e* frey Pedro, monje do dito mosteyro, *e* Áluaro do Campo *e* Gonçalo do Burgo, moradores enno dito couto, et otros.

/³⁴ Et e[u]¹³, Gonçaluo de Magalãas, clérigo da diocese de Conpostella¹⁴ porla auturidade apostólica notario público¹, /³⁵ a esto que dito he con as ditas testimonjas presente foý *e* fis escriuijr *e* aquí meu nome /³⁶ *e* signo¹ puge em testimonjo de verdade, que tal he.

|Sinal: Gundisaluus / Magalãas, / apostolicus notarius|.

|Sinaturas: Gundisaluus de Ma/galaas, apostolicus / notarius; Sujerus, / prior|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *q^ata*.

³ Despois hai un *s* riscado.

⁴ Está escrito *adoga*.

⁵ Falta o *s*.

⁶ Faltan as letras *mente*.

⁷ Falta o *e*.

⁸ Está riscado un *s* antes do *b*.

⁹ Usa a abreviatura de *er* co valor de *e*.

¹⁰ Escribiu *et o* *e* corrixiu en *e eu o*.

¹¹ No ms. falta.

¹² Antes está escrito *cccc*, co último *c* empregado para facer o *q* desta palabra.

¹³ Falta o *u*.

¹⁴ O primeiro *l* é un *s* corrixido.

1487, marzo, 26; luns.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a María Álvarez de Costoia, ao seu marido, o xastre Gonzalo de Ceboliño, e a cinco voces o lugar de Sartédigos, coa condición de que María Fernández de Buín teña ata a súa morte o que herdou de Fernando Álvarez de Costoia nese lugar. Esta pagará a metade do foro e ademais cen marabedís para axuda das custas dos aforantes co dito lugar.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, carp. 17, nº 5.

REF. DURO, Naves, 160^{*}.

Sábean quantos esta carta de afforamento vyren como¹ nós, don¹ ffrey Ares de Sancta¹ María, porla graça de Deus e da Sancta Igleia de Rroma prior do mōosteyro de Sancta¹ Coonba de Nabes et o conbento dese mesmo lugar², seendo juntados /² en noso cavjdoo per tanjemento de canpãa, segundo que o avemos de vso e de costume de nos ajuntar e fazer noso cavjdoo, damos e outorgamos, afforamos a vós, María Áluares, et, de vosa liçençia e outorgamento, a voso marido Gonçalo de Çebolyño, sastre, /³ veziños e moradores enna çibdad d'Ourense, que anvos soodes presentes e outorgantes³, en vosa vida de anbos e a çinquo vozes apús morte do postrimejro de vós, asý que vós, en vosa vjda ou ao tenpo do fignamento do postrimejro de vós, nomeades la primejra voz et a primejra la segunda voz e la segunda la /⁴ terçeyra voz e la terçeyra la quarta et la quarta la quinta voz, e asý vaan las ditas vosas çinquo vozes nomeadas húa pus outra per orden subçessiue; et non sendo nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aquela persona¹ que máys de dereyto herdar os bñes de vós, a dita María Áluares. Et que a primejra voz /⁵ seja obrigado de se vñjr nomear e mostrar por voz ante nós en noso mōosteyro, do día que faleçer o postrimejro de vós fasta trijnta⁴ días logo primejros segujentes, e asý las outras vosas vozes por esa mjsma vya.

Conbén aa saber, que vos aforamos o lugar de Sartéedegos, perteesçente /⁶ ao dicto¹ noso mōosteyro, con tódaslas casas e heredades, árbores e cortiñas e souts e pascos, a montes e a fontes, segundo que o vós ja trajedes a jur e a mñao et segundo se contén ennos priujllegios do dito mōosteyro.

Aforámosvos o dito lugar² con todas súas entradas e seydas, e con todos seus dereytos et /⁷ perteesçcas, per donde quer que os aja e deua aver de dereyto, por pleito e condición que o moredes ou fagades morar e que apostedes e rreparedes las casas e labredes ou facades labrar as ditas heredades, en tal maneyra que non desfalezca por mñgoa de labor e de bño paramento. [E]⁵ deades ende de foro /⁸ en saluo en cada hun ano¹, a nós e aos priores que porlo tenpo foren do dito mōosteyro, enno mess de agosto enno dicto¹ lugar², seyss fanegas de bño çentño, lynpo de poo¹ e de palla, per medida dereyta da placa da çibdad d'Ourense, et en cada hun dos (dos) anos¹ por dereytura, por cada día de San /⁹ Martiño do mess de nobenbro, doze morauidís vellos enna moeda que máys chãamente correr perlo tenpo das pagas.

Et outrosý con condición que María Ferrnandes de Buýn aja e leue en súa vjda do dito lugar² o que lle foy mandado per Ffernando Áluares de Costoya e que ela pague a metade do dito foro /¹⁰ en seus días tan solamente e máis non. Et porlas custas que fezeistes, que vos dé ela çent morauidís vellos para ajuda delas húa vez e máis non. Et outroý con condición que non perjudique aos ymñaos de vós, a dita María Áluares, algúa parte e quinón, se o an de dereyto e deuan aver, aos fructos do dito /¹¹ lugar² de Sarthédegos.

Et outrosý que nos fique a saluo a nós e ao dito noso mōosteyro o mando e señorio rreal ennos labradores que agora moran e moraren enno dito lugar² de Sarthédegos, e que nos paguen loytosa e nos fagan los outros serujçios acostumados que fizeren os outros moradores /¹² ennos coutos do dito noso mōosteyro. Et do al que o ajades todo de dízyo a Deus libre e quite de todo outro trebucto et encargo algund.

E se vós ou vosas vozes¹ quiserdes⁶ vender, deytar ou subpynorar o dito lugar² ou parte del, que primejro frontedes con el a nós ou a nosos subçesores e /¹³ noslo deades porlo justo prescio que outro algund⁷ por el der, queréndoo¹ nós; e nonno querendo, que entón o posades vender, deytar ou subpynorar a semellable persona¹ de vós para que ajamos todo o noso e que faça e cumpla e pague o desuso declarado, segundo que vós estades obrigados, pero que non seja caua/¹⁴leyro nen dona nen donzela nen escudeiro nen ome de tras muro nen rreligiosa persona¹.

Outrosý que non posades faser por el manda njn anjversario a outra iglleia nen mōosteiro nen a santuario algund, saluo a nós e a nosos suçesores. Et que vós e vosas vozes¹ e heredeiros que ajades nosos vasalos /¹⁵ seruentes e obidientes e de nosos subçesores, e non nos seredes jngratos njn desconosçidos njn nos porredes outro señor a rrosto. Et non ho conprindo e agardando vós todo esto, que percadades este aforamento e que nós, por nosa propia actoridad, o posamos rresçeber, entrar e tomar para o dito noso /¹⁶ mōosteyro. Et outrosý que esta carta seja firmada de noso nome¹ en outra maneira non valla. Et obligamos tódoslos bēes do dito mōosteyro para vos anparar e defender con el a dereyto.

Et eu, a dita María Áluares de Custoya, de liçençia do dito meu marido, et eu, Gonçaluo de Çebolyño, de liçencia da dita mjña muller, /¹⁷ que soomos presentes e outorgantes³, de liçencia o hun do outro, asý o outorgamos, consentymos e rrescibimos en nós o dito lugar aforado de vós, o dito prior, monjes et conbento, perla dita maneira e condiçiones, para nós e nossas v[ozes; e para]⁸ o morar ou faser morar, labrar e apostar e rreparar /¹⁸ as ditas casas e herdades del, e vos dar e pagar de cada hun ano¹ en saluo a vós e a vosos subçesores as ditas seys fanegas de çenteo [desuso declarados]⁸ enno dito lugar² e os ditos doze morauidís vellos da dita moed[a en ca]da⁹ hun ano¹ e pagar la dita loytosa ao pasamento de /¹⁹ cada persona¹ e faser los outros serujcios acostumados que os outros moradores ennos coutos do dito mōosteyro fezeren e acostumanse fazer, e conplir et agoardar tódaslas outras posturas e condiçōes desta carta e cada hũa delas, obligámosvos a elo todos nosos bēes mobles e rreýses, /²⁰ avidos e por aver.

Et qualquer de nós, las ditas partes, que contra esto quiser yr ou pasar e o non conprir e aguardar, que peyte aa parte aguardante por nome de pena, postura, jnteresse mjll morauidís de bōoa moeda e á boz del rrey outros tantos; a qual dita pena quer seja pagada ou non, todavía esta carta /²¹ e aforamento sussodito fique firme e valla durante o dito tempo e vozes.

Ffeyta e outorgada³ foy esta dita carta dentro enno dito mōosteiro, día lúes, vijnte e seyss días do mess de março¹⁰ do ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e oyteenta e septe anos¹.

Presentes a elo /²² por testígoos¹: frey Pedro e frey Lourenço, monjes do dito mōosteyro, e Grissande, fillo de Rruý Subriño, criado do dito frey Lourenco, e Ares Gonçalues, fillo de Gonçalo Gago, porteiro do cavjdoo da iglleia d'Ourense, e Pero Crespo, escripuán, fillo de Elujra Garçia e criado de mjn, o notario.

/²³ Et eu, Pascual Peres de Sancthomé¹, notario escriuano de cámara del rrey et rreyna¹ nostros senores et seu notario público enna súa casa e corte e chançellería et en tódolos seus rregnos¹ et señoríos, et notario público da dicta¹ çibdad e obispado d'Ourense /²⁴ porlo señor obispo e iglleia dese lugar², que a todo lo que desuso dicto he en vn¹ con os ditos testígoos¹ presente (presente) ffoý e de outorgamento³ das partes lo escripuj et, seendo rrogado et rrequirido, aquí meus nome e signo¹ acostumados fize en testimuyo de /²⁵ verdad, que tal he.

|Sinal: Pascual / Peres, notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

* Indícase por erro que o documento é do ano 1486.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *lug^ar*.

³ Leva *or* na entreliña.

⁴ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Leva a abreviatura de *que*.

⁷ Está escrito *alg^o*.

⁸ No ms. non se le.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Está escrito *m^arço*.

242

1488, xaneiro, 26. Lagariños, Santo Eusebio da Peroxa.

Diego Gómez, coa autorización de Lopo Conde e de súa muller Beatriz Afonso, subafora aos irmáns García e Gonzalo Laso e ás súas voces a leira da Silva.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5162.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5162.

Sávean¹ quantos esta carta de foro viren¹ como¹ eu, Diego Gomes, morador¹ ena aldea¹ de /² Tralo² Rríó, con¹ lļçençia et abtoridade de Lopo Conde e de súa muller¹ Biatrís Afonso, que anvos¹ /³ son presentes, dou et outorgo et aforo a vós¹, Garçía Laso e Gonçaluo Laso, anbos yrmãos, fillos de Áluaro de Vámeo¹, /⁴ que anbos sodes¹ presentes, et a todos vosos herdeiros e bozes¹, porlo tenpo¹ e bozes¹ segundo que o eu agora teño; con/⁵bén a saver¹, que bos¹ aforo ha mjña leyra¹ da Syluãa, segundo que a vós ja tragedes a jur¹ et prantada de vjna (de) /⁶ (vjña) deslo rrego abayxo.

Afórobos a dita leira a tal plejto et condiçón que a labredes¹ et rreparedes ven et page/⁷des¹ ao dito Lopo Conde e a súa muller¹ et bozes¹ tódolos foros et derejtos et cargos¹ et¹ condiçoos, segundo que eu soo obriga/⁸do. E pagaredes máys¹ a mjn et a meus¹ herdeiros durante mjñas bozes¹ en cada hun ano¹ en pas¹ et en saluo tres¹ quartas³ /⁹ de vyno tynto por quarta⁴ derejta aa bjqua do lagar¹, et mays¹ doze¹ morauidís de moeda⁵ vella por cada día de San Martino de /¹⁰ nobenbro.

E nós¹, os¹ ditos Garçía Laso e Gonçaluo Laso, que presentes somos¹, por nós¹ e por nosos¹ herdeiros e vozes¹, así o ou¹¹torgamos¹ et rreçebemos¹, e obr[i]gamos⁶ a nós¹ et a nosos¹ vñes para pagar¹ e conprir ao dito Lopo¹ Conde et á dita¹² súa muller¹ et bozes¹ tódoslos foros et derejtos, cargos e condiçoos, segundo que bós sodes obrigado, et mays¹ pagar¹ /¹³ a bós et a bosos herdeiros en cada vn ano¹ as ditas tres quartas³ (quartas³) de vñño et dose morauidís vellos por derejtura, /¹⁴ segundo que sobredito he, obrigamos¹ a nós et a nosos vñes avydos¹ e por aver¹.

Et eu, o dito Lopo Conde, e a dita mjña /¹⁵ muller¹ asý consyntimos¹ enno dito foro et logo rreçevemos¹ por nosos foreiros a bós, ditos Garçía Laso et Gonçaluo Laso, e /¹⁶ durante nosas bozes¹ en que o agora novamente gançamos¹, es a saver, en nosas vjdas et apús do postro/¹⁷meyro a outras çinquo bozes¹, et da dita vñña foro de quarta⁴; et como¹ foren¹ conpridas¹ et acavadas as¹ bozes¹ do dito /¹⁸ Diego Gomes, que as ditas tres¹ quartas³ de bino e os ditos doze¹ morauidís que se tornen¹ a mñn, o dito Lopo Conde¹, et aa dita /¹⁹ mjña muller¹ et a nosas¹ bozes¹.

E qualquer de nós¹, as ditas partes, que contra esto quiser⁷ yr ou pasar¹, que peyte de /²⁰ pena¹ aa parte agardante¹ mjll morauidís e á justiça da terra e boz¹ del rrey¹ outros tantos¹; et a dita pena¹ paga ou /²¹ non, a carta fique firme¹ e valla en seu rrigor¹.

Ffeyta a carta enno paaço do dito Lopo Conde¹, que he en Laga/²²riños, friguesía de Santo Eusebio, a vñte e seys días¹ do mes de janeyro¹, ano¹ do nasçemento de Noso /²³ Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos e oynta e oyto anos¹.

Testigos que foron¹ presentes: Garçía Días de Ca/²⁴dórnega¹, escudeiro, et Pero Çapateiro, natural² de Castro Gontrigo, e Pero Carrasco, natural² de San/²⁵tibañes de terra de Venabente, e outros.

Eu, Gonçalo Peres de Goyoso, escripuano de cámara de noso señor el /²⁶ rrey e seu notario público da súa corte e en tódoslos seus rreygnos¹ e señoríos, que a todo o sobredito en vn /²⁷ con os¹ ditos testigos presente foý e por ende puje aquí meu nome¹ e sygno¹ acostumado en¹ testemoyo /²⁸ de berdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[Sinal: Gonçaluo Peres, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva unha abreviatura de *ra* innecesaria.

³ Está escrito *q^atas*.

⁴ Está escrito *q^ata*.

⁵ Está escrito *mon^a*.

⁶ Falta o *i*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Ruela, á súa muller Costanza Ianes e a catro voces unhas viñas e unha casa na granxa de Outariz.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5189.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5189.

Jn Dei nomine, amen. Sábean quantos esta carta viren como¹ nós, don frey Ares de Santa María, porla graçia de Deus e de la Santa Igllleia /² de Rroma prior del mosteyro de Santa Conba¹ de Nabes, e frey Pero, fraire do dito mosteyro, e conbento dese mesmo lugar, sendo juntados en /³ noso cabídeo¹ per suar de canpá¹, segundo que avemos de vso e de costume de nos juntar a fazer noso cabídeo¹, damos e outorgamos /⁴ e aforamos a vós, Áluaro da Rroella, e a vosa moller Costança Yanes, en vosas vjdas d'anos a dous e a quatro voces /⁵ após a morte do postromeyro de vós, así que o postromeyro de vós, en súa vjda ou ao tempo de seu finamento, nomêe a primeyra voz /⁶ e a primeyra nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe a carta, e ansý vaan as ditas quatro voces nomeadas húa pos /⁷ outra por horden suçesiue; et non sendo nomeadas, que entonçe seja voz aquel ou aquela que de dereyto herdar os outros² vosos bês. Conbén /⁸ a saber, que vos aforamos as vjnas que vós tragedes en jur e en määo enna nosa grana d'Outariz, con húa casa en que /⁹ mora[des agora]³ vós, o dito Áluaro de Rroella.

E aforámosuos las ditas vjnas e casa con todas súas entradas /¹⁰ e saýdas, j[lure]s³, dereytos e pertenças, por onde qer que as aja e deua aver de dereyto, con tal pleito e condyçión que ponades o monte /¹¹ que e[stouer]⁴ ennas testeyras das ditas vjnas fasta seys anos¹ primeyros segentes [e]⁵, [e]l⁶ plantado de vjna, que o lla/¹²br[edes]⁴ con as ditas vjnas que están feytas, e que as chantedes e entrechantedes e labredes e rreparedes ben, en tal ma/¹³neyra como¹ non desfaleçan por mjngua⁷ de labor e bõ paramento. E daredes de foro en cada vn ano¹, vós e vosas /¹⁴ voces a nós¹ e a nosos suçesores, da vjna que está feyta foro de quinta e d[a]⁸ que asý fezerdes foro de sexta de todo /¹⁵ o vjno e conposta que Deus der ennas ditas vjnas. E porla dita casa pagaredes por dereytura çinquo morauidís vellos, /¹⁶ contando branca en tres djneyros, contando dez djneyros por morauidil da moeda que chãamente correr porlos ditos morauidís. /¹⁷ A qual dita novjdade coleredes por noso ollo ou de noso mayordomo, ao qual probeeredes de comer e de beuer /¹⁸ mentre así colerdes a dita noujdad comunamente, segundo custume da terra. E a dita dereytura pa[ga]rees⁹ por día de /¹⁹ San Martino do mes de nobenbro. E do al aberees as ditas vjnas e casa libres e quitas de todo outro enbargo /²⁰ e cárrego algún, pagando o dézemo a Deus.

Outrosí he posto condyçión que se uós ou vosas voces /²¹ quiserdes vender, deytar ou alienar ou traspasar, que primeyramente frontedes con ello ou parte delo a nós¹ ou a /²² nosos suçesores et noslo dedes porlo justo preçio que uos outro por el der; et nós entonçe nonno /²³ querendo porlo justo preçio rreçeber, entonçe o vendede, deytade ou alianade ou traspasade a tal per/²⁴sona que seja semeláuelle de vós, que labre e pare ben as ditas vjnas e plante o dito monte durante /²⁵ o dito tempo e page o dito foro en cada vn ano¹ e conpla e garde as condiçõs desta dita carta /²⁶ e cada vna¹ delas, pero he posto condyçión que non seja cabaleyro njn escudeyro, dona njn donzella njn ome¹ /²⁷ de tras muro njn persona rrelegiosa, njn fagades manda njn yniuerssario, njn ponades foro njn sobre/²⁸foro a outra jgllleia njn a mosteyro njn santuario algún, saluo ao dito noso mosteyro.

Et non conplindo *njn* /²⁹ gardando estas ditas condiçõos e cada vna¹ delas, que pergades o dito foro que vos asý a/³⁰foramos [e]¹⁰ nós¹ e (a) nosos suçesores o posamos rreçeber sen voso embargo e de vosas /³¹ vozes. Et nós obligamos [os bẽes do]³ dito noso *mosteyro* de vos anparar e defender con todo ello a /³² dereyto durante o dito *tenpo* e vozes, [non rrese]rbando³ dereyto algún aos fillos de *Gonçaluo* de Maside, se o han /³³ aas ditas vjnas e casa.

[E eu, o]³ dito *Áluaro* da *Rruella*, que sãõ presente, por *mjn* e porla dita /³⁴ *mjna* *moller*, que he absente, e porlas d[i]tas¹¹ nosas vozes e con as ditas codiçõos, rre/³⁵çeuo para *mjn* e para ellas as ditas vjnas e casa, et obligo todos meus bẽes móbeles e /³⁶ rreyzes, avjdos e por aver, de labrar e parar ben as ditas vjnas que están feytas e plantar /³⁷ o dito monte enno dito *tenpo* e pagar o dito foro e *dereytura* en cada vn ano¹ e conplir e guardar /³⁸ as condiçõos desta d[i]ta¹¹ carta e cada vna¹ delas.

E a pena posta e outorgada /³⁹ entre nós, as ditas partes, ou de nosos subçesores que contra ello quiseren yr ou pasar, que non posan /⁴⁰ e más que peyte aa parte agardante, por nome¹ de pena e postura e enterese, dous *mjl*¹ /⁴¹ *morauidis* da sobredita moeda; e a pena paga ou non, esta carta e todo o en [e]la¹² contiúdo /⁴² fique firme e valla durante o dito *tenpo* e vozes.

Feyta a carta enno dyto¹ *mosteyro* de *Santa Conba* /⁴³ de *Nabes* a doze días do mes de *feureyro*, ano¹ do nasçemento de Noso Señor *Ihesu Cristo* de *mjl*¹ /⁴⁴ e quatroçentos e oytenta e nove anos¹.

Testigos que foron presentes: *Gonçaluo* da *Iglleia* e *Pero Gonçalues*, /⁴⁵ sobrino do dito *Áluaro* da *Rruella*.

Non valla este dito foro sen ser f[i]rmado¹¹ de *mjn*, o dito /⁴⁶ prior.

Outrosý he posto condiçión que vós, o dito *Áluaro* da *Rruella*, e vosas vozes /⁴⁷ baan por día de *Santa Conba* a ver los priores que foren porlo *tenpo* do dito *mosteyro* e poer /⁴⁸ dúas brancas de candeas enno seu día a *Santa Conba*. Jten avedes de leuar /⁴⁹ a nosa parte do que *Deus* der ennas ditas vjnas a vosa custa e *mjsyón* a nosa grana d'Outariz.

/⁵⁰ Eu, *Ares Ferrnandes* de *Gradjn*, notario apostóligo porla *Santa See* A/⁵¹postólliga, presente foý, este dito foro con os ditos *testigos* e por outro fis /⁵² escribyr en *mjna* presençia e *fyrme* de meu nome e *syno* /⁵³ en testimonjo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[*Sinal*: *Arias Fernandj* de *Gradjn*, / *publicus apostolicus notarius*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está na entreliña.

³ No ms. non se le.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ No ms. falta.

⁶ Está escrito *al*.

⁷ Leva unha abreviatura de *ua* innecesaria.

⁸ Está escrito *de*.

⁹ Está escrito *parees*.

¹⁰ Está escrito *a*.

¹¹ Falta o *i*.

¹² Falta o *e*.

244

1489, febreiro, 12.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo da Igrexa, á súa muller Elvira González e a catro voces as viñas que xa teñen do mosteiro na granxa de Outariz, xunto cunha adega e coas viñas que le uós destes en casamento a Rodrigo da Ruela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5190.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5190.

Jn Dei nomine, amen. Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don frei Ares de Santa María, porla graçia de Dios¹ e de la Santa Igleia de Rroma prior do mosteyro de Santa Conba /² de Nabes, e frei Pero, frayre do dito mosteyro, e conbento dese mjsmo lugar, sendo juntados en noso cabídeo¹ por suar de canpá¹, segundo que avemos de vso et custume de nos ajuntar a fazer /³ noso cabídeo¹, damos e outorgamos e aforamos a vós, Gonçaluo da Igllleia, que sodes presente, e a vosa moller Elujra Gonçalues, que es absente, en vosas vjdas de anbos e a quatro bozes após /⁴ a morte do postromeyro de vós, así que o postromeyro de vós, en súa vjda ou ao tempo de seu finamento, nomêe a primeyra voz e a primeyra nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeyra e a terçeyra nomêe /⁵ a carta, e ansý vaan¹ as ditas quatro voces nomêadas vna após outra por orden subçesiue; e non sendo nomeadas, que entón seja voz aquel(a) ou² aquela que de dereyto herdar os bêes do /⁶ (do) postromeyro de cada vn de voz (*sic*).

Convén a saber, que vos aforamos as vjnas que vós trajedes a jur e en mãao enna granja de Outariz e con as que trage Rroy da Rruella, /⁷ que le uós destes en casamento, e con húa adega que está enna dita granja que vós, o dito Gonçaluo da Igllleia, e vosa moller tragedes; a tal pleito e condiçión que labredes e rreparedes as /⁸ ditas vjnas e as chantedes e as ontrechantedes cada e quando que les fezer mester e as do dito Rroy da Rruella, e ponades o monte que estouer ennas testeyras das ditas vjnas /⁹ con a nabeyra que está cauo do ponbal.

E aforámosuos as ditas vjnas e adega con todas súas entradas e saýdas, jures, dereytos e pertenc(enç)as³, por onde quer⁴ que as aja /¹⁰ e deua aver de dereyto, con tal pleito e condiçión que ponades o dito monte e nabeyra estes seys anos¹ primeyros e en este ano¹ de oytenta e noue poredes húa cabadura⁵ de vjna, e la/¹¹bra[r]jedes⁶ con as ditas vjnas que están feytas e rrepararedes ben, en tal maneyra como¹ non desfalesçan por mjngua de labor e bõo paramento. E daredes de foro en cada /¹² hun ano¹, voz (*sic*) e vosas voces a nós¹ e a nosos subçesores, das vjnas que están feytas a quinta parte, e do vaçello que asý fezerdes a sexta parte do vjno e conposta /¹³ que Deus en elas der; a qual dita novjdade

colleredes por noso ollo ou de noso mayordomo, o qual probeeredes de comer e beuer comunalmente, segundo custume da terra. /¹⁴ E daredes máys por *dereytura* da dita adega seys *morauidís* vellos, branca en trres *dineyros* ou súa estimación segundo a moeda que chãamente correr porlo *tenpo*, por cada día /¹⁵ de San Martino de nobembro. E poeredes a dita novjdad que Deus der *ennas* ditas *vjnas*, a nosa parte, *enna* dita granja de Outariz a vosa custa e *mysyón*. Et do al a/¹⁶veredes as ditas *vjnas* que están feytas e fezerdes libres e quites de todo (o) outro embargo e encárrego algún, pagando o *dézemo*¹ a Deus.

Et outrosý é/¹⁷ posto condición que se vós ou vosas voces quiserdes vender, deytar ou alienar ou traspasar as ditas *vjnas* e adega ou parte delas, que primeyramente frontedes /¹⁸ con ellas¹ a nós¹ e a nosos subçesores e noslas dedes porlo justo preçio que vos outro algún por ellas der; et nós *nonnas* querendo porlo justo /¹⁹ preçio rreçeber, estonce as vendede, deytade ou alienade, traspasade a tal persona que seja semelable de vós, que labre e parre ben e plante /²⁰ o dito monte de *vjna* durante o dito *tenpo* e page o dito foro en cada vn ano¹ e conpla e garde as condições [d]esta⁸ dita carta e cada vna¹ /²¹ delas. Pero é/⁷ posto condición que *non* seja cabaleyro *nen* escudeyro, dona *nen* donzella *nen* ome¹ de tras muro *njn* persona rreligiosa, *nen* fagades /²² manda *nen* yniuersario, *nen* ponades sobreforo a outra *igleia* *nen* *mosteyro* *njn* santuario¹ algún, saluo ao noso *mosteyro*.

Et outrosý he posta condición /²³ que seredes seruentes e obidientes e mandados vós e as ditas vosas voces a nós¹ e a nosos suçesores con este dito foro que vos asý afora/²⁴mos, e mays en cada vn ano¹ vinredes ao dito noso¹ *mosteyro* por día de Santa Conba a ver los priores que foren porlo dito *tenpo* e con dúas /²⁵ brancas de candeas a Santa Coonba. Et *non* conplindo e gardando todas estas condições e cada vna¹ delas, que pergades o dito foro que vos /²⁶ asý aforamos e que nós ou nosos subçesor[e]s⁹ o posamos rreçeber sen voso envargo e de vosas voces. Et nós obligamos /²⁷ os bñes do dito noso *mosteyro* a vos anparar e defender con todo ello a *dereyto* durante o dito *tenpo* e voces.

Et eu, o dito Gonçaluo da Iglleia, que estou presente, /²⁸ por *mjn* e porla dita *mjña* moller, que he absente, e porlas ditas nosas voces e con as ditas condições, rreçebo¹ en *mjn* as ditas /²⁹ *vjnas* e adega¹, et oblico todos meus bñes móbeles e rrayzes, avjdos e por aver, de labrar e parar ben as ditas *vynas* /³⁰ que están feytas e de plantar o dito monte *enno* dito *tenpo* e pagar o dito foro e *dereytura* de cada vn ano¹ e conplir e gardar as condições /³¹ desta carta e cada vna delas.

Et pena posta e outorgada entre nós, as ditas partes, ou de nosos subçesores que contra ello *quiser*¹⁰ yr /³² ou pasar, que *non* posa e mays que peyte aa parte gardante, por nome¹ de pena, postura¹¹ e jnterese, dous *mjll* *morauidís* da /³³ sobredita moeda; e a dita pena paga ou *non*, esta carta e todo o en ela contiúdo fique firme e valla durante o dito *tenpo* e /³⁴ voces¹.

Feyta a carta *enno* dito *mosteyro* de Santa Coonba de Nabes¹ a doze días do mes de feuereyro, ano¹ do nasçemento de Noso Señor /³⁵ Ihesu Cristo¹² de *mjll*¹ e quatroçentos e oytenta e nove anos¹.

Testigos que foron presentes: Álvaro da Rruella, morador en Canedo, e Pero Gonçalues, fillo /³⁶ de Gonçalo de Maside.

Et non valla este dito foro se non for firmado de m^jn, o dito prior.

/³⁷ Eu, Ares Ferrnandes de Grad^jn, notario apostólligo porla Santa See Apostólliga, presente foý, este dito /³⁸ foro con os ditos testigos e por outro en myna presençia fys escribyr e firmey de meu nome /³⁹ e syno fis en testimonjo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerido.

[Sinal: Arias Fernandj de Grad^jn, / publicus appostolicus notarius].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está riscado un *d*.

³ O segundo *ç* está corrixido sobre un *t* e a palabra leva un trazo sobreposto.

⁴ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁵ Usa a abreviatura de *ur* co valor de *u*.

⁶ Falta o *r*.

⁷ Está escrito o sinal tironiano.

⁸ Está escrito *en esta*.

⁹ Falta o *e*.

¹⁰ Leva a abreviatura de *que*.

¹¹ Leva unha abreviatura de *ur* innecesaria.

¹² Está escrito *x*^o.

245

1491, xaneiro, 1.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Quintela e a seis voces o bacelo do Cancelo co seu monte, a condición de que cumpra as condicións polas que o tiña aforado Fernando de Minforte.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5242.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5242.

[Cruz]

Sábean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, porla graçia de Deus e da Santa Igleia d[e]¹ Roma prior do monasterio de Santa Conba de Naves, e convento do dito monasterio, seiendo a/²juntados en nostro cabildo por tanjmjento de canpana, según que avemos de uso e de costunbre en nostra orden, aforamos a vós, el dicho² Rruý de Quintela, morador en Quintela, que presente estava, con condición qu'él /³ conpliese e guardase las condiciones del foro qu'el dicho Ferna[n]do³ de Mjnforte era obrigado del foro que tenja del dicho monasterio, por lo cual fíco dimytatión el dicho Fernando de Mjnforte do bacelo do Cancelo con su monte, según /⁴ que está demarcado en este dicho monasterio de Santa Conba, con avtoridat e consentimjento de su muger, con condición que nós, prior e convento, quisiésemos rrescebir por forero al dicho Rruý de Quintela.

E nós veyendo qu'el dicho Rruý de Quintella /⁵ es onbre que podrá labrar e reparar el dicho bacelo do Cancelo e plantar el monte de vina que está por poner, que lo

rrescebimos por forero con las condiciones sobredichas, qu'el nos dé e pague en cada vn año, así de la vina /⁶ que está puesta como de la qu'el pusiere, en su vida por foro d'octaua. E que vós, el dicho Rruý de Quintela, al tiempo de vostro finamjento, nonbledes la primera bós e que esta dicha vós sea presentada en el nostro *monasterjo* dentro de treynta días /⁷ primeros segujentes, e que esta dicha bós page fuero de sétima e la primera fuero de sesta e ansý fasta acabadas las dichas seys bocces, en tal manera que la primera nonble la segunda e la segunda la tercera e ansý fasta acaba/⁸das las dichas seys bocces; e non seyendo nonbladas, que entonces sea vós aquella persona que de *derecho* oviere de eredar los dichos bienes, con *condición* que nos quede para nós el mando e señorío rreal e para el nostro *monasterio*.

E que dedes e pa/⁹gedes en cada vn año por dereytura de las vinas e de la casa, si la fizierdes, vn maravedý de dereytura; e sy poblardes lugar por tienpo andando, vós o las dichas *vostras* seys voces seyáys obligados a pagar deytosa (*sic*) /¹⁰ acostunbrada e la otava parte do vino que Dios diere en las dichas vinas. E que nos visitedes tres fiestas del año con de lo que tovierdes e qu'el día de Santa Conba traháys candela e con lo que tovyerdes. Et del byno que las d[ic]has⁴ vynas /¹¹ en *vostra* vida dycen, que paguéys foro d'octaua e la primera vós foro de sétima e la otra foro de sesta e ansý fasta acabadas las dichas seys voces; e que de todo lo que cojerdes deys diesmo a Dios e que la per/¹²sona que fuere a coger la dicha rrenta le dedes de comer e de beuer myentra la coger. Et después de la postrimera vós, finquen as ditas vinas e casa o casas e heredades libres e desenbargadas al dito nostro /¹³ *monasterio* e prior e convento del.

Et [he]⁵ posto que [sy]⁵ vós o alguna de las ditas *vostras* voces quisiéredes vender o enpenar o aforar o traspasar o supenorar, que las ditas vinas e casa o casas o heredades que las ajamos /¹⁴ nos por el justo precio; e non lo queriendo nós por el justo precio, que entonces vós lo po[dá]ys⁶ vender o deytar o aforar o traspasar a tal persona o personas que sean semejables a bós e que nos pague /¹⁵ en pas e sin rruído, pero que non seja cauallero nyn duena nyn doncella nyn escudero nyn persona de tras muro nyn rreligiosa. O qu[a]⁷ todo vos aforamos fincándonos a saluo el mando e señorío rreal. E /¹⁶ que lo non podades poner en anyversario nyn en manda nyn tributo nyn a otra igleia nyn *monasterio* nyn a [o]tra⁸ persona alguna, saluo al dito nostro *monasterio*. E si fuéredes yngratos e desconoscidos vós e las ditas *vostras* /¹⁷ bocces contra nós ou contra lo dito nostro *monasterio*, que percadés lo dito foro et nós, los priores del, lo podamos rescebir sin voso enbargo.

E mays que posto que vós o *vostras* voces a vosa costa ponades las ditas vuas que /¹⁸ nos convenjeren de las ditas vinas en el nostro lagar⁹.

Et que [si]⁵ las ditas vinas o casa o casas vendierdes o deytardes o aforardes en la manera sobredita o si dello mudardes (d)o nostro señorío, e si non /¹⁹ nos pagardes nostros foros en pas como dito he, que o dito nostro *monasterio* e priores del lo rresciban por su autoridad; et vós esto conpliendo que dito he e pagando e guardando, obligamos os benes do dito nostro /²⁰ *monasterio* de vos defender e anparar con ello a dereyto.

E que pornedes el dito bacelo do Cancelo con suo monte en los dies anos primeros segientes.

E lo dito Rruý de Quintela se obrigó de *comp*[l]ir¹⁰ e guardar, él e sus /²¹ voces, las ditas condiciones do foro, et ansý rescibo de vós, lo dito prior e convento, lo dito aforamento por las maneras e condyciones susodytas e en cada vna dellas e obligo a mý e a mys byenes, ansý muebles como rrayces, a/²²vydos e por aver, de lo labrar e rreparar byen las ditas vinas e heredades susoditas e de *conplir* e guardar todas las condyciones desta carta e cada vna dellas e de pagar los ditos foros e cosas susodytas en cada vn año.

E /²³ es puesto e otorgado entre nós, las ditas partes, que qualquier de nós, las ditas partes, [que]⁵ contra lo susodicho² quisier yr e lo non *cunplir* o gardar, que peyte ha dita parte por nonble de pena dyes mjll² *maravedýs* vellos de boa mone/²⁴da e á vós del rrey otros tantos; e a dita pena pagada e por esta *nostra* carta e las cosas en ella contenjdas queden firmes e valederas durante lo dito tenpo. E que esta carta non valga sy non fuere firmada de mý, o dyto /²⁵prior.

Que fue¹¹ fecha² e otorgada dentro en lo dyto *nostro* monasterio, primero día de jenero do año de mjll² e quatrocientos e noventa e vn anos.

Testigos que fueron para esto presentes: lo dyto Rruý de Ruela e Gomes d'Anxián /²⁶ e Juan Áluares e otros, los quales moran en los ditos cotos de *nostro* monasterio.

E yo, fray Pedro de Salamanca, notario del dicho monasterio e en todos sus cotos por el señor prior e convento del dito monasterio, (e) a todo lo que dycho² es en vno con los dichos /²⁷ testygos al otorgamyento del dicho aforamento fue presente e por mý mesmo la escreuí e, por ende, puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testimonjo de verdad, que tal es.

|*Sinal*: Fray Pedro, / notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / *Sancte Columbe*|.

¹ Está escrito *do*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Falta o *n*.

⁴ Está escrito *dhas*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Está escrito *poys*.

⁷ Está escrito *quel*.

⁸ Falta o *o*.

⁹ Despois hai un espazo en branco.

¹⁰ Falta o *l*.

¹¹ Antes está riscado *fue*.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Ares, a Diego de Naves, ás súas mulleres e a seis voces trinta ou corenta cavaduras de viña na Barreda e un formal para unha casa.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5263.

Sepan quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, /² por la graçia de Deus e de Santa Ygleia de Rroma prior do monasterio de Santa Conba de /³ Naves, e convento dese mesmo lugar, sendo juntados en noso cabildo por son de /⁴ canpana tangida, según que o avemos de vso e de costume¹, otorgamos e cono/⁵scemos que aforamos a vós, Afons' Ares, e a vostra muger, e a vós, Diego de Naves, e a vostra /⁶ muger, e después de vós en seys voces, el cual sodes vecino e morador en Osera, e vós, /⁷ Diego de Naves, morador en Naves, lugar do dito monasterio; que vos aforamos treynta o cuarenta /⁸ cavaduras de vina, o más sy más pusyerdes, en la Bareda, en vostras vidas e por máys tien/⁹po alende de vós en seys voces.

E en vostra vyda e de vostras mugeres que pagéys foro de nona /¹⁰ e, después de vós, la primera vós pague foro de oytava e la otra foro de sétyma e la otra /¹¹ de sesta e aquí estén fasta açabadas (*sic*) las ditas voçes. E ansý que vós, en vostra vida o a ten/¹²po de vostro pasamento, nomjedes la primera vox e a primera a segunda e ansý vayan nomjadas /¹³ as ditas seys voçes vna pos otra per horden suçesiue fasta seyendo conplidas e acaba/¹⁴das as ditas seys voces; e non seyendo nomyadas, que entonçes seja vós aquella que de dereyto (o) /¹⁵ over de heredar los ditos vosos benes.

Convén a saber, que vos aforamos lo dito monte para [que]² /¹⁶ plantedes las ditas cuarenta cavaduras de vyna en los dies años primeros que ver/¹⁷nán. Jten más vos aforamos vn formal para vna¹ casa donde él quisyere, con çondición (*sic*) /¹⁸ que él pague por foro e rrenta de la casa seys maravedís vellos de derreytura en cada vn año /¹⁹ por día de San Martyno.

Las cuales cavaduras e casa vos aforamos a condición que las labre/²⁰des e rreparedes e chantedes todo lo que le for menester e que, d'oje en dies años primeros seguyen/²¹tes, ponades e plantedes las ditas cuarenta cavaduras de vyna o dito monte aquello que for /²² para poner, e labredes e rreparedes el dito heredamento, por manera que non desfallesca por men/²³gua de lavores e rreparos. E seredes vosotros o v[ost]ras³ voçes vasallos seruyentes e obedi/²⁴entes e mandados a nós e ao dito noso monasterio e a nostros⁴ suçesores que por los ty/²⁵enpos foren con lo dito foro e de otro non. E nos daredes e pagaredes en cada vn año fo/²⁶ro de nona e la primera vós de otava e la segunda de sétyma e las otras de sesta e aquí estén /²⁷ fasta acabadas las ditas voçes. Et que las ditas vuas que de las ditas vynas nos vynjeren /²⁸ que vós e las ditas vostras voces a vostra costa las ponades en lo nostro lagar de Vntes. E más vy/²⁹sytarnos hedes por cada día de Santa Conba con de lo que tovyerdes e con candelas. La /³⁰ cual navydad (*sic*) que [a]sý⁵ Deus der en las ditas vynas colleredes por nostro ollo o de nosos su/³¹cesores o de noso mayordomo, al cual proucheredes de comer e de beuer comunal/³²mente en cuanto lo cogerdes. E do al que ajades libre pagando diesmo a Deus. E en este dito foro se /³³ entienda que vos non aforamos o señorío rreal, que este rreseruamos para o dito nostro /³⁴ monasterio e para nós en seu nome. E á morte da postrimera das ditas voces, que finquen as dy/³⁵tas vynas e casa libres e desenbargadas ao dito nostro monasterio.

Et es puesta condición /³⁶ que sy uós o vostras voçes quisyerdes vender, deytar, donar, enajenar o traspasar as ditas vynas /³⁷ e casa, que primeramente frontedes con ella a nós e a nostros suscesores e que noslo dedes por /³⁸ el justo preçio, queriéndolas nós; e las non querriendo, que las posades vender a persona lana e /³⁹ abonada semejable de vós, tal que nos pague lo dito foro e cumpla las condiciones /⁴⁰ desta carta e cada vna dellas, pero que non seja cauallero, dona nyn doncella nyn escudero nyn /⁴¹ rreligiosa persona, nyn faredes por ella manda nyn anyversario, foro nyn sobreforo, nyn a otra /⁴² nynguna person[a]⁷ nyn a ygleia nyn monasterio, saluo ao noso monasterio.

Las cuales sy vendierdes o /⁴³ deytardes, donardes o traspasardes o haforardes como dito he, o sy dello mudardes nostro /⁴⁴ senorio o nos non pagardes nostro foro, que o dito monasterio e los priores del que por el tienpo foren las posan /⁴⁵ tomar e rrescebir por súa autoridad; e vosotros esto que dito he conpliendo e pagando e /⁴⁶ guardando, oblygamos os benes do dito nostro monasterio de vos defender [e]² anparar con ello a dereyto.

/⁴⁷ E los ditos Afons'Ares e Diego de Naves, que somos presentes, por nosotros e por las ditas nostras /⁴⁸ voçes, que ansý lo otorgamos e rrescebimos lo dito foro de vós, o dito prior e convento, este dito /⁴⁹ aforamento según he como dito he, et obligamos a nós e a nostros benes e das ditas /⁵⁰ nostras voçes, abydos e por aver, de lavrar e rreparar las ditas vinas e casa durante lo dito tyen/⁵¹po e pagar lo dito foro e conplir e guardar en todo e por todo las cosas susoditas e cada vna⁸ /⁵² dellas.

E cualquier de vós o das ditas partes que contra esto for o pasar e lo non conplir e guardar, /⁵³ que peyte de pena a la parte guardante dos mjll¹ maravedís vellos cada vno de vós e á vós del rrey otros /⁵⁴ tantos; e a dita pena pagada o non, esta carta [e]⁹ las cosas en ella contenjdas finquen firmes /⁵⁵ e valederas durante o dito tenpo e boces. E que este foro non vala saluo sy for firmado de mý, lo /⁵⁶ dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno dito monasterio de Santa Comba a ocho¹ días del mes /⁵⁷ de febrero, año do nascimyento de Nostro Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatrocientos e noventa e dos /⁵⁸ años, estando a ello presentes por testygos Gomes da Salceda e Rruý Tato, criado d'A/⁵⁹fons'Ares, e Afonso de Naves e otros.

Et yo, fray Pedro de Salamanca, notario en todos /⁶⁰ los cotos de Santa Comba de Naves, a todo lo que dicho¹ es en vno con los dichos testigos fuy pre/⁶¹sente e lo escreuj et por ende puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymo/⁶²nyo de verdad, que tal es.

|Sinal: Frater Petrus Sala/mantynus|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Está escrito *vras*.

⁴ O *r* vai escrito sobre un *o*.

⁵ Faltan as letras *an*.

⁶ Leva o *o* na entreliña.

⁷ Está escrito *persono*.

⁸ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁹ Está escrito *o*.

1492, marzo, 5.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Guterre de Anaigo, á súa muller Tareixa Rodríguez e a catro voces o lugar de Anaigo, unha leira en Untes xunto coa adega de Sas e unha leira de monte na Barreda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5266.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5266.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don fray Arres de Santa María, porla graçia de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do monasterio de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seyendo ajunta²dos en noso cabildo por son de canpana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa horden, otorgamos e conoscemos que aforamos a vós, Gotere d'Anaygo, e a vostra muller Terexa Rrodrigues, /³ lo nostro lugar d'Anaygo, a montes e a fontes, según que lo vós traxedes e posechedes a jure e a mano, e por máys [tenpo]¹ despueys do postrimero de vós en çuatro (*sic*) voces, fillos o fillas que anbos ajades de consuno; e non los /⁴ aviendo fillos o fillas e finándose la dita Tereja d'Anaygo ante que lo dito seo marido, que lo dito Gotere d'Anaygo herede o dito lugar en súa vida e a súa morte que se torne o dito lugar a la tronquidad de la /⁵ dita Terexa Rrodrigues, súa muller.

Con tal pleyto e condición que rreparedes e labredes as ditas heredades do dito lugar, e rreparés as çasas (*sic*), por manera que non desfallezcan por mengua de lauor. E darnos /⁶ hedes en cada vn año do dito lugar a cuarta parte do pan que over eno dito lugar; e sy algunas estyuadas fecerdes, que nos paguedes dellas foro de sesta el primero año e el segundo foro de quinta /⁷ e de allý a delante que nos paguedes dellas foro de çuarta (*sic*). E darnos és por serujcio en cada vn año vn buen porço (*sic*) e vn carnero por serujcio, e por derreytura en cada vn año por día de /⁸ San Martino vn rreal de plata.

Jten más vos aforamos vna leyra de vina que jaçe en la fellegresya d'U[n]tes², que parte dun cabo con la Seara da Ygleia que traxe Gomes d'Anxián, e da otra parte con /⁹ vina de Afonso da Lama e fere en el sobrerall da Bareda, con más a adega de Saas; con tal pleyto e condición que nos paguedes da dita vina en cada vn año foro de sesta, vós e las ditas voces, e que /¹⁰ de la dita vina e adega aja a dita Ynés d'Anaygo en súa vida la meytad da dita vina e adega, e a súa morte finque a dita vina e adega a seus herederos. E pagarnos hedes en cada vn año ceva/¹¹da e gallyna.

Jten máys vos aforamos vna leyra de monte ena Bareda, como parte da vna parte con vina d[e]³ Afonso d'Utero e vay para lo Myno e fere en lo soto de Sotelo da vna ylarga, como fere en lo /¹² rregero da fonte de Sotelo. Con tal pleyto e condición que vós e la dita vostra muller nos dedes en cada vn año foro de noa e, después da morte de (d')anbos a dos, en quatro voces, fillos o fillas que /¹³ anbos ajades de consuno; e non los aviendo,

falecendo o dyto Gotere d'Anaygo primero que la dita súa muller, que ella herede a dita leyra de Sotelo en súa vida *e*, después de seo finamento, que herede /¹⁴ a dita leyra o dito Gotere d'Anaygo, seu marido, o seos herederos. *E* darnos és vós *e* a dita vostra muller da dita leyra foro de noa, *e* la primera vós foro d'oytaua *e* la segunda foro de sé/¹⁵tima *e* la terceira foro de sesta *e* la cuarta foro de quinta *e* aquí estén as ditas voces. Con tal pleyto *e* codición que ponáys o dito monte estos dies años primeros seguyentes *e* que vós ponades /¹⁶ as ditas novydades el pan en la tula do nostro monasterio *e* las vuas eno nostro lagar de Vntes.

Et moraredes o dito logar⁴ vós *e* as ditas vostras voces, de manera que estén moradas *e* rreparadas as /¹⁷ ditas casas *e* as ditas vinas que estén chantadas⁵ *e* entrechantadas *e* ben labradas, por manera que non desfallescan por mengua de lauor. Et que paguedes dúas blanças (*sic*) de candelas por día /¹⁸ de Santa Comba en cada vn año *e* que nos venades a ver con do que toverdes por lo seu día *e* a los priores que por los *tenpos* foren. *E* pagaredes loytosa acostumada *e* çien sueldos por partición. /¹⁹ Et a la morte da postrimera vós, finque o dito logar d'Anaygo lybre *e* quite *e* desenbargado, con súas casas *e* boas parañas *e* as ditas vinas *e* adegas *e* pertenças *e* con todo seu lauor *e* bon paramen/²⁰to, a nós *e* ao dito nostro monasterio *e* priores *e* convento del.

Et [he]¹ posto que sy lo quisyerdes vender, deytar, donar, aforar o sopynorar o por el alma dar, que lo dedes ante a nós *e* ao dito nostro monasterio que a otro; *e* nós /²¹ non lo querriendo por lo justo preçio, que entonçes lo vendades, deytedes, aforesdes a tal persona que seja semeable de vós, que nos pague *nostros* foros en pas, pero que non seja cavallero nyn do/²²na nyn donçella ny[n]² escudero nyn ome⁵ de tras muro nyn a rrelygiosa persona nyn a ome poderoso. He esto que dito he vos aforamos quedándonos senpre o señorío rreal, que este rreser/²³uamos para nós *e* para o dito nostro monasterio. *E* lo non poredes en anyversario nyn manda nyn tributo ny[n]² a otra ygleya nyn monasterio nyn santuario alguno, saluo ao dito nostro monasterio. Et sy fordes in/²⁴gratos *e* desconoscidos vós o as ditas vostras voces contra nós *e* contra o dito nostro monasterio *e* priores del, que perçades o dito foro *e* nós *e* los priores del, sen vostro embargo, lo posan rresceber.

O cual /²⁵ dito logar *e* vinas *e* monte *e* adegas *e* casas *e* heredades del sy venderdes o deytardes o donardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso señorío o nos non pagardes *nostros* /²⁶ foros en cada vn año en pas, *e* non labrardes as ditas vinas *e* rreparardes as casas *e* poserdes o dito monte *e* nos non pagardes ben, *e* non conplyerdes nyn guardardes todas las /²⁷ cosas en esta carta *e* aforamento sobreditas en cada vna⁶ delas ao monasterio sobredito, (*e*) que los priores que del foren o posan rresceber todo elo por súa autoridad; et vós esto /²⁸ que dito he conplyendo [e]¹ guardando vós *e* as ditas vostras voces, oblygamos os benes do dito nostro monasterio de vos defender con ello a dereyto.

Et yo, o dito Gotere d'Anaygo, que presente /²⁹ so, por mý *e* por la dita myna muller, que es ausente, *e* por las ditas mynas voses, ansý o rrescebo de vós, o dito prior *e* convento, o dito logar *e* aforamento ena manera /³⁰ que sobredita he, *e* oblygo a mý mesmo *e* a todos meos benes *e* da dita myna muller *e* das ditas voces *e* herederos, ansý mobles como rraýzes, avydos *e* por aver, d'o⁷ core/³¹ger *e* rreparar *e* labrar as ditas vinas, *e* de poner⁸ o dito monte en los ditos dies años primeros seguyentes, *e* de pagar o dito rreal de

plata de dereytura, e todo esto dáremos /³² e pagáremos a vós, o dito señor prior, e ao dito uostro *monasterio* e convento del e a los priores del, e de conplyr e guardar todas las çosas (*sic*) e condyçiones desta carta e çada vna dellas.

/³³ Et [he]¹ posto e otorgado que cualquier de nós que contra esto for o pasar o ansý non conplyer o⁹ guardar, que peyte de pena e postura, interese á parte guardante¹⁰ dos mjll⁵ *maravedís* vellos /³⁴ de pena e á vós del rrey ot[r]os¹¹ tantos; e dita pena pagada o non, esta carta e todas las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan en seo *tenpo* e *tenor*⁵. E que /³⁵ esta carta non valla saluo sy for firmada de mý, o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba de Naves oye lunes, a çinco días do mes de /³⁶ março del año de mjll⁵ e *quatrocientos* e noventa e dos años.

Testigos que fueron presentes: Vasco d'Errey, çriado (*sic*) do dito señor prior, e Goncaluo de Loredó e otros.

Et yo, fray Pedro /³⁷ de Salamaça (*sic*), escriuano e notario en todos los cotos e señoríos do dito *monasterio* por el señor prior e convento, en vno con los dichos *testigos* al otorgamento del dicho a/³⁸foramento fúe presente e lo escreuí con my mano e por ende puse aquí my nonble e syno acostunbrado en *testymonyo* de verdad, que tal es.

/³⁹ Jten más darés por dereytura de la adega d'Untes dos *maravedís* vellos en cada vn año.

|*Sinal*: Fray Pedro de Sala/manca, notario|.

|*Sinatura*: Arias, prior / *Sancte Columbe*|.

¹ No ms. falta.

² Falta o *n*.

³ Está escrito *da*.

⁴ O *o* está corrixido sobre un *a*.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ Despois está riscado *año*.

⁷ Despois está borrado *o*.

⁸ O *r* vai escrito sobre un *e*.

⁹ Está corrixido sobre un *a*.

¹⁰ Antes está riscado *gar*.

¹¹ Falta o *r*.

1492, agosto, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Cataliña Barata e a catro voces o lugar de Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5276. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5276.

Sábean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa Igleia /² de Rroma prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo lugar, sendo juntados en *nostro* ca/³bildo por son de canpana tangida, *segundo* que o avemos de vso e de costume¹ de nostra orden, aforamos a /⁴ vós, Catalina Barata, e a quatro voçes después de voso finamento, fillos e fillas que ovistes de consuno vós e /⁵ *vosro* marido Manuel de Toves, escudero, que Deus aja, e a quatro voçes después de *vostra* morte, en tal que vós, al /⁶ (al) tenpo de *vosro* finamento, nomeedes la primera vox e la primera la segunda e la segunda la terceira e la terçe/⁷ra la quarta; e que cada vna¹ destas voçes, desd'el día de seu finamento fasta treynta días primeros segientes, /⁸ seja nomeada dentro en el *nostro monasterio*.

Convén a saber, que vos aforamos ho noso lugar de Paaço¹ que jaz en la felegre/⁹sya de San Guliano de Rribela, o qual dito lugar vos aforamos con todas súas pertenças, entradas e saídas, e con /¹⁰ todas súas casas e formás delas e herdades e viñas e árbores, [a montes]² e a fontes, por donde quer que as aja e de dereyto deva /¹¹ aver, e según que o vós todo tragedes a jur e a mano, exente³ o que ende a otro está aforado.

Et este dito lugar vos afo/¹²ramos çomo (*sic*) dito he con tal preyto e condición que o labredes ben todas las herdades del, como non desfaleça por /¹³ mengua de labor e de bono paramento, e sejades vós e *vostras* voces vasalos seruentes⁴ e mandados a nós e ao dito *monasterio* /¹⁴ con o dito lugar e de otro non. E nos daredes de foro por o dito lugar de Paaço¹ e herdades del en cada vn año dos mo/¹⁵yos de vino tynto a la bica do lagar, e por dereytura de las casas seys *maravedís* vellos, que son dies cornados en ca/¹⁶da *maravedí*. E pagaredes dúas blanças (*sic*) de candelas por día de Santa Çonba (*sic*) en cada vn año e que nos venades /¹⁷ a ver por lo seo día con de o que toverdes e aos priores que por los *tenpos* del foren. E pagaredes por loytossa vós, la di/¹⁸ta Catalina Barata, tres rreales e la primera vox quatro rreales e la segunda çinço e la terceira seys e la /¹⁹ cuarta siete rreales; e acabadas las ditas voçes, quede o dito lugar libre e desenbargado a nós e ao dito *nostro monasterio*, /²⁰ con todas súas herdades e pertenças e con todo seu labor e bono paramento a nós e ao dito *monasterio* e priores e convento /²¹ del.

E [he]² posto que sy lo quisierdes vender o deytar o donar o aforar o supinorar o por el alma dar, que nos rrequiráys ante /²² a nós e ao dito *monasterio* que a otro; e non lo queriendo nós por el justo precyo, que entonçes lo vendades o deytades o⁵ /²³ aforesdes a tal persona que seja semejable de vós, que nos pague *nostros* foros en paz, pero que non seja cavallero /²⁴ *nyn* dona *nen* donzella *nen* escudero *nen* ome de tras muro *nen* rreligiosa persona *nen* ome poderoso. E esto /²⁵ que dito he vos aforamos sacando a saluo para nós e para lo dito *nostro monasterio* para senpre mando e señorío rreal. /²⁶ E non lo pornedes en anyversario *nyn* manda *nen* trebuto a otra igleia *nen monasterio* *nen* santuario alguno, sal/²⁷[uo]⁶ ao dito noso *monasterio*. Et sy fordes engratos e desconosçidos vós e las ditas *vostras* voces contra nós e con/²⁸tra o dito *nostro monasterio* e priores del, que percadés o dito foro e nós [e]² los priores del, sen *vosro* enbargo, lo posan rres/²⁹çeber.

Lo cual dito lugar e herdades se venderdes o deytardes o donardes o aforardes como dito he, o /³⁰ se dello mudardes *nostro* señorío o nos non pagardes *nostros(s)* foros en cada vn año en paz, o non labrardes /³¹ *nen* parardes ben, o non conplierdes *nyn* guardardes

todas las cosas que en esta carta e aforamento so/³²breditas e cada vna⁷ dellas ao *monasterio* sobredito, (e) los priores que del foren lo posan rresceber todo elo por súa /³³ autoridad; et vós esto que dito he conprindo e guardando vós e vostras voçes, oblygamos os benes do dito /³⁴ *nostro monasterio* de vos defender con ello a dereyto.

E eu, a dita Catalina Barata, que presente so, por mý e en non/³⁵ble de las ditas voçes, asý o rrescebo de vós, o dito prior e convento, o⁸ dito lugar e aforamento ena mane/³⁶ra que sobredita he, e oblygo a mý mesma e a todos meos benes e das ditas voçes e herederos, asý (mo) /³⁷ mobles como¹ rrayçes, avidos e por aver, de o correger e rreparar e labrar o dito lugar de Paaço e heredades /³⁸ e vinas del, o lo facer labrar e rreparar, e de pagar en cada vn año los ditos dos moyos de vino e de/³⁹reytura, e todo esto dáremos e pagáremos a vós e [a]⁹ dito voso *monasterio* e convento del e aos priores del, e /⁴⁰ de conprir e guardar todas las condiciones desta carta e cada vna dellas.

E he posto e otorgado /⁴¹ que qualquier de nós que contra esto for o pasar o ansý non conplir e guardar, que peyte de pena, /⁴² postura, jnterese á parte aguardante mjll¹ *maravedís* vellos de pena e á vós del rrey otros tantos; /⁴³ e a dita pena pagada ou non, esta carta e todas las cosas en ela conteúdas finquen firmes e /⁴⁴ valan en seu *tenpo*. E esta carta non vala e seja en sý nulla saluo sy for firmada de mý, lo dito /⁴⁵ prior.

Que fuy feyta e otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba de Naves a veynte días /⁴⁶ del mes d'agosto, año do nacemento de Nostro Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatrocientos e noventa e /⁴⁷ dos años, et estando a ello presentes por testygos Vasco d'Errey, criado do señor prior, e /⁴⁸ Gomes d'Anxián, vasallo del señor prior, e Rruý das Quintas.

Et yo, fray Pedro de /⁴⁹ Salamañca (*sic*), notario en todos los çotos (*sic*) e logares de Santa Conba de Naves, a todo lo que dicho /⁵⁰ he en vno¹ con los dichos testygos fuy presente e lo escreuj por my mano et por ende /⁵¹ puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymonyo de verdad, que tal es.

[Sinal: Fray Pedro de / Salamanca, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ O primeiro e está representado por un sinal tironiano.

⁴ Usa a abreviatura de *ser* co valor de *se*.

⁵ Despois está riscado *su*.

⁶ Faltan as letras *uo*.

⁷ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁸ Escribiu *do*, riscouno e logo escribiu na entreliña *o*.

⁹ Falta o *a*.

1492, agosto, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Cataliña Barata e a catro voces o lugar de Pazo en San Xillao de Ribela.

A.- A. H. P. Ourense, Pergamiños, Santa Comba de Naves, c. 17, nº 6. Este documento é case idéntico ao anterior.

Sábean quantos esta carta de aforamento vieren como nós, don Ares de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa [I]gleia¹ de Rroma prior do ²monasterio de Santa Conba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seyendo avntados en *nostro* cabildo por son de [can]pana¹ tangida, segundo ³que o avemos de vso e de costume² de *nostra* orden, aforamos a vós, Catalina Barata, e a quatro voces después de *vostro* finamento, fillos ⁴e fillas que ovistes de consuno vós e *vostro* marido Manuel de Toves, escudero, que Deus aja, en tal que vós, al tenpo de *vostro* finamento, nomeedes ⁵la primera voz e la primera la segunda e la segunda la terceira e la terceira la cuarta; e que cada vna³ destas voces, desd'el día de seu fina⁶mento fasta treynta días primeros segientes, seja nomeada dentro en el *nostro* monasterio.

Convén a saber, que vos aforamos lo *nostro* lugar de Paaço² ⁷que jaz en la felegresya de San Juliano de Rrybela, lo qual dito lugar vos aforamos con todas súas pertencas, entradas e saýdas, e con todas súas ⁸casas e formás delas e heredades, vinas e árbores e fontes, por donde quer que las aja o deva aver de dereyto, según que o vós todo tra⁹gedes a jur e a mano, exente⁴ o que ende a otro está aforado.

Et este dito lugar vos aforamos como dito he c[on]¹ tal preyto e condición ¹⁰que labredes e rreparedes todas las heredades del, como *non* desfalescan por mengua de labor e de bono param[en]to¹, he que sejades vós e *vostras* ¹¹voçes vasallos seruentes e mandados a nós² e ao dito *nostro* monasterio con lo dito lugar e a otro *non*. Et nos daredes de foro por lo dito lugar de Paaço² ¹²e heredades del en cada vn año dos mojos de vino tinto a la bica do lagar, e por dereyturra de las casas en cada vn año seys *maravedís* ¹³vellos, que son dies dineros en cada *maravedí*. E pagaredes dúas blancas de candelas por día de Santa Conba en cada vn año e que ¹⁴nos venades a ver con de lo que toverdes en el seu día a nós² e a los priores que por los *tenpos* foren. Et pagaredes por loytossa vós, la dita ¹⁵Catalina Barata, tres rreales e la primera voz çuatro (*sic*) e la segunda⁵ çinco e la terceira seys e la quarta syete rreales e así fasta acaba¹⁶das las ditas quatro voçes; e acabadas las ditas voçes, finque o dito lugar libre e desenbargado a nós e ao dito *nostro* monasterio, con todas súas he¹⁷rredades e pertencas e con todo seu labor e bono paramento a nós e ao dito *nostro* monasterio e priores e convento del.

E é posto que sy lo quisyerdes ven¹⁸der o deytar o donar o aforar o supinorar o por el alma dar, que nos rrequiráys ante a nós e ao dito monasterio por el justo precio que a otro; ¹⁹e *non* lo queriendo nós por el justo precio, que entonçes lo vendades o deytedes o aforesdes a tal persona que seja semejable de vós, que nos ²⁰pague *nostros* foros en paz,

pero que *non* seja cavallero *nen* dona *nen* donçella *nen* escudero *nen* ome de tras muro *nen* rreligiosa persona /²¹ *nen* ome poderoso. Et esto que dito he vos aforamos sacando a saluo para nós *e* para o dito nostro *monasterio* para senpre mando *e* señorío rreal. *E* /²² *non* lo pornedes en anyversario *nen* manda *nen* tributo a otra igleia *nen* *monasterio* *nen* santuario alguno, saluo ao dito nostro *monasterio*. Et sy fordes engra/²³tos *e* desconosçidos vós o las ditas vostras voçes contra nós *e* contra o dito nostro *monasterio* *e* priores del, que percadés o dito foro *e* nós [e]⁶ los priores /²⁴ del, sen vostro enbargo, lo posan rresceber.

Lo cual dito lugar *e* heredades sy venderdes o deytardes o donardes o aforardes como dito he, [o]⁶ se /²⁵ dello mudardes nostro señorío o nos *non* pagardes nostros foros en cada vn año en paz, o *non* labrardes *nen* parardes ben, o *non* conplierdes /²⁶ nyn guardardes todas las cosas que en esta carta *e* aforamento sobreditas *e* cada vna³ delas ao *monasterio* sobredito, (*e*) los priores que del foren lo po/²⁷san rresceber todo por súa autoridad; et vós esto que dito he conpliendo *e* guardando vós *e* vostras voçes, obligamos os benes do dito /²⁸ *monasterio* de vos defender con ello a dereyto.

E eu, la dita Catalina Barata, que presente so, por mý *e* en nonble de las ditas voçes, asý lo rrescebo /²⁹ de vós, lo dito prior *e* convento, o dito lugar de Paaço² *e* aforamento ena⁷ manera que sobredita he, *e* oblygo a mý mesma *e* a todos meos benes /³⁰ *e* das ditas voçes *e* herederos, asý mobles como rrayzes, avidos *e* por aver, de o coreger *e* rreparar *e* labrar o dito lugar de Paaço² *e* heredades /³¹ *e* vinas del, o lo façer labrar *e* rreparar, *e* de pagar en cada vn año los ditos dos moyos de vino *e* derreytura, *e* todo esto dáremos *e* /³² pagáremos a vós *e* ao dito vostro *monasterio* *e* convento del *e* a los priores del, *e* de conpl[i]⁸ *e* gardar todas las condiciones desta carta *e* cada vna³ /³³ dellas.

E [é]⁶ posto *e* otorgado que qualquier de nós que contra esto for o pasar o ansý *non* conpl[i]⁹ *e* guardar, que peyte de pena, postura, jnteresse /³⁴ á parte aguardante mjll² *maravedís* vellos de pena *e* á vós del rrey otros tantos; *e* a dita pena pagada ou *non*, esta carta *e* todas las cosas en /³⁵ ela conteúdas finquen firmes *e* valan en seu tenpo. *E* que esta carta *non* vala *e* seja en sý nulla saluo sy for firmada de mý, lo dito prior.

Que /³⁶ fue feyta *e* otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba de Naves a veynte días del mes d'agosto, año do nasçemento de Nostro Señor /³⁷ Ihesu Cristo de mjll² *e* quatrocientos *e* noventa *e* dos años, estando a ello presentes por testygos Vasco d'Erey, criado del señor prior, *e* Gomes /³⁸ d'Anxián, vecino d'Untes, *e* Rruý das Quintas *e* otros.

Et yo, fray Pedro de Salamaça (*sic*), notario en todos los cotos *e* logares do dito /³⁹ *monasterio* de Santa Conba de Naves, a todo lo que dicho² he en vno² con los dichos testigos fuy presente *e* lo escreuý por my mano *e* por ende puse /⁴⁰ aquí my nonble *e* sygno acostunbrado en testymonjo de verdad¹⁰, que tal es.

|Sinal: Fray Pedro de / Salamaça, notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ O ms. está rompido.

² Leva un trazo sobrepuesto.

³ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

⁴ O primeiro *e* está representado por un sinal tironiano.

⁵ Escribiu *terçera*, riscouno e escribiu “segunda” na entreliña.

⁶ No ms. falta.

⁷ Está escrito *ēa*.

⁸ Falta o *l*.

⁹ Falta o *i*.

¹⁰ Antes hai unha letra sen acabar de trazar e riscada.

250

1493, agosto, 25.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Vasco de Eiré, a Lopo de Eiré e a seis voces o terreo do Piteiro e outro terreo en Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5299.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5299.

|Cruz|

Sábean quantos¹ esta carta de aforamento² byren como² nós, don frei Ares² de Santa Marýa², prior do mosteyro de Santa Conba de Nabes, e conbento dese dito lugar, sendo todos juntados² en noso /² cabídeo² per son de canpãa tangida, según que o avemos de vso e de costume² de nos ajuntar en noso cabídeo², damos e outorgamos e aforamos² a vós, Vasco d'Eyryy e Lopo d'Eyriy, que esta³ des presentes², e a seys voces depús vós anbos e asý que a premeyra voz que nomee a segunda e a segunda que nomee a terçeyra e a terçeyra que nomee a quarta³ e a quarta³ nomee a qujnta /⁴ e a qujnta nomêe a sesta, [e]⁴ asý baan nomeaadas as d[i]tas⁵ seys voces húa pus outra suçesybe; e non sendo nomeadas, que seja a premeyra voz aquel ou aquela que de deryto herdar os bês do pustu/⁵meyro de cada hun de uós. Conbén a saber, que vos aforamos⁶ ho⁷ tarreo do Pjteyro, como² bay de muru a muro e topa en çima enna casa, e mays vos aforamos outro tarreo que jas en Soutello, /⁶ que parte con erdade de Johán Gonçalues e da outra parte con byña de Álvaro do Canpo.

Asý vos aforamos² os ditos tarreos e vyña que jazen de monte, por tal pleito e condiçón que os ponades /⁷ de vyñas nobas² en des anos² premeyros sygentes ou en onze anos premeyros sygentes, e nos dedes e pagedes de foro de cada hun ano² a nós e a noso mosteyro a sétyma parte /⁸ de quanto vyño e conposta Deus der ennas ditas erdades, collydo per meu mayordomo e de meus suçesores, ao qual proberedes de comer e de beber cumunalmente mentre collerdes a dita novydade. E nos /⁹ daredes de dyreytura por dja de San Martyño do mes² de nobenbro hun marabydil. Et outrosý que non posades faser manda njn vnyversario a outra iglleia nyn mosteyro njn santuario njngũu porlas /¹⁰ ditas erdades² e vyña, saluo ao dito noso mosteyro. E do al que ajades as ditas erdades e vynas de dýzimos a Deus, pagando o dýzimo a Deus, lybres e quites de todo outro trebuto e encargo /¹¹ algũu.

E se uós ou bosas voces quiserdes⁸ bender ou deytar as ditas vyñas, que premeyramente frontedes con elas a myn ou ao prior que porlo tempo for do dito mosteyro e noslas dedes por/¹²llo justo preçio que vos outro por ellas der ante que [a]⁴ outro algũu; e

nós nonna[s]⁹ querendo porlo justo preçio rreçebyr, entón a[s]⁹ vendede, deytade, supynorade, enallade, supynorade e traspasade a(o) /¹³ tal persona² que seja vosa semelláballo de uós que nos page a nós e a nosos sucesores². E oblygamos todos nosos bñes do dito noso mosteyro para vos defender e anparar a dereyto con as /¹⁴ ditas vynas.

E nós, os ditos Vasco d'Eyryy e Lopo d'Eyryy, que anbos somos² presentes², e porlas ditas nosas seys voces, así o outorgamos e rreçebemos en nós as ditas vyñas aforadas /¹⁵ de uós², o dito prior don Ares² de Santa María; et para chantar e ontrechantar e labrar e parar ben e vos pagar en cada hun ano² a sétyma parte de quanto vyño Deus² der ennas ditas vyñas en cada /¹⁶ hun ano² e o dito marabydil por dja de San Martyno do mes² de nobenbro, e conplir e agardar tódaslas outras cousas e condiciónes enna dita carta de foro, (e) oblygamos² a elo todos nosos bñes móbelles et /¹⁷ rraýzes, avydos e por aver.

E he posto e outorgado p[e]na¹⁰ ontre nós², as ditas partes, que qualquer¹¹ de¹² nós² que contra esto for ou pasar e o non cunplir e agardar, que peyte á outra parte que o con/¹⁸plir e agardar quiser⁸, por nome de pena, pustura, ynterese, mjll marabydis de boaa moeda e á voz del rrey outros tantos; e a pena paga ou non, esta carta e aforamento sobredito e as cousas /¹⁹ en ela² contyúdas fiquen¹¹ firmes² e valan enno dito tempo e lugar etcétera.

Que foy feyto e outorgado porlo dito prior e monjes enno mosteyro de Santa Conba de Nabes² a vynte e çinquo djas do /²⁰ (do) mes² de agosto do ano² de mjll e quatroçentos e nobenta e tres² anos².

Testigos que foro[n]¹³ presentes²: Áluaro d'Eyryy e Gomes d'Ansyán e Lopo de Santa Ougẽa e Ares² de Santa María² e /²¹ outros².

Et eu, Pero Cortido, escribano de cámara del rrey nostro senor e seu notario prúblico en to[do]s¹⁴ sus rreynos e senoríos, a esto foý presente en vno con los ditos testigos presente f[oý e o]¹⁵ /²² escribý [e]⁴ aquí meu nome² e sygno² fis en testimoyo de verdade, que tal he.

E este foro non valla saluo se¹⁶ for firmado de nós, o dito prior.

|Sinal: Pedro Cortjdo, / prúblico notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Usa a abreviatura de *qua* co valor de *qu*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *q^ata*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Falta o *i*.

⁶ As letras *am* van escritas sobre un *o*.

⁷ O *h* está corrixido sobre *q̄*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Falta o *s*.

¹⁰ Está escrito *pana*.

¹¹ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

¹² O *e* está corrixido sobre un *o*.

¹³ Falta o *n*.

¹⁴ Está escrito *tos*.

¹⁵ O ms. está rompido.

¹⁶ Despois está borrado “non”.

251

1493, decembro, 9.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pereiro e a seis voces o lugar da Carreira en Mende e unha casa que ten Tareixa do Conchoso.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5302.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5302.

Sepan *quantos*¹ esta carta de aforamento vieren como nós, don fray Arres de Santa María, por la *graçia* de Deus e da Santa Igleia de Rroma prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves,² e convento dese mesmo lugar, seendo juntados en noso cabildo per son de canpana *tangida*, según que o avemos de uso e de costume de nosa horden, otor³ gamos e conoscemos que aforamos a vós, Pero Pereyro, vecino que sodes en Lamela, o *nostro* lugar da Carera que he [en]² término de Mende, coto e señorío do *monasterio* de Santa⁴ [Con]ba³, e a seys voces después de vós, fillos o fillas cuales vós nomeardes ao tempo de *vostra* morte, convién a saber, que vós nomeedes a primera voz e la primera a segun⁵ da e así vayan nomeadas as ditas seys voces vna pos otra suçesyue fasta seren conplidas e acabadas as ditas seys voces; e non seyendo nomeadas, que⁶ entonce seja voz aquella que de dereyto over de heredar os *vostros* benes.

Convén a saber, que vos aforamos o *nostro* lugar da Carerra con las vinas que *vostro* padre Fernán Pe⁷ reiro tragía a jur e a mao, con tal pleyto e condición que [c]hantedes⁴ e entre[c]hantedes⁴ as ditas vinas e ponáys lo monte que está por poner en este año primero que vien de la⁸ fecha⁵ desta carta. E daréys das ditas vinas foro de sesta e das ditas casas por derreytura en cada vn año dies *maraveldís* vellos, que es cada *maraveldí* dies dineros.

Jten⁹ más vos aforamos otra casa que traxe Tereja do Conchoso, según que está en lo foro vello, o cual lugar e vinas nós rresçebemos por malas paranças e por ser¹⁰ foro enganoso⁶, con las vinas que traxe Tereja de Gundianes, con condición que nos den de las ditas vinas foro de quinto e da dita casa dies *maraveldís* de derreytura en ca¹¹ da vn año.

Et morarés o dito lugar vós o otro por vós, de manera que estén moradas e rreparadas as ditas casas, por manera que non desfallescan por mengua de¹² lauor, e as ditas vinas ben rreparadas e chantadas e ben labradas. E que nos paguéys en cada vn año as ditas derreyturas por día de San Martino. E pagaréys¹³ dúas blanças (*sic*) de candelas por lo día de Santa Comba en cada vn año e que nos venades a ver con do que toverdes por lo seu día e a los priores que por los *tenpos* del¹⁴ foren. Et pagaredes loytosa en cien soldos por partición et que lo labrador que morare o dito lugar que nos pague loytosa acostumada. Et á morte da postrime¹⁵ ra voz, finque o dito lugar da Carera lybre e quito e desenhargado,

con súas casas e vinas e pertencas e con todo seu laour e bon paramento, a nós e ao dito *monasterio*, priores ^{/16} e convento del.

Et [he]² posto que se o quysyeredes vender ou deytar o donar o aforar o sopinorar o por el alma dar, ante a nós⁵ e ao dito noso *monasterio* que a otro; e nós non lo que/¹⁷riendo por lo justo precio, que entonces lo vendades, deytades e aforesdes a tal persona que seja semejable de vós, que nos pague *nostros* foros en paz, pero que ^{/18} non seja cavallero nyn dona nyn donçella nyn escudero nyn ome⁵ de tras muro nyn rrelygiosa persona nyn ome⁵ poderoso. Esto que dito he vos aforamos quedándo/¹⁹nos senpre o señorío rreal, qu'este rreseruamos para nós e para o dito *nostro monasterio*. E lo non pornedes en anyversario nyn manda nyn tributo nyn a otra igleia nyn ^{/20} *monasterio* nyn santuario alguno, saluo ao dito *nostro monasterio*. E sy fordes ingrato e desconoscydo vós o as ditas *vostras* voçes contra nós e contra o dito *nostro monasterio* e priores ^{/21} del, que perçades o dito foro e nós e los priores del sen voso enbargo lo posan rresceber.

O cual dito lugar e vinas e casas e heredades del sy venderdes o deytar/²²des o donardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso señorío o nos non pagardes *nostros* foros en cada vn año en paz, o non labrardes as ditas ^{/23} vinas e morardes e rreparardes as ditas casas, e nos non pagardes ben o non *cunplyerdes* nen guardardes todas las cosas que en esta carta e aforamento sobreditas ^{/24} e cada vna delas ao *monasterio* sobredito e aos priores que del foren, o posan rresceber todo ello por súa autoridade; e vós esto que dito he *conplyendo* e guardando vós e ^{/25} vosas voçes, oblygamos os benes do dito *nostro monasterio* de vos defender con elo a dereyto.

Et yo, o dito Pero Pereyro, que presente so, por mý e en nonble das ditas mys ^{/26} vozes, asý o rreçebo de vós, o dito prior e convento, o dito lugar e aforamento ena manera que sobredita he, e oblygo a mý mesmo e a todos meos benes e das ^{/27} ditas voçes e herederos, asý mobles como rraýçes, avidos e por aver, de o çoreger (*sic*) e rreparar e labrar o façer labrar as ditas vinas e de poner o dito monte en ^{/28} este dito año e de pagar en cada vn año os ditos veynte *maraveldís* vellos das ditas casas, e que a dita Tereja de Gundiáns, en aqueste tienpo e voçes daqueste dito ^{/29} foro, pague ao dito Pero Pereyro la dereytura que pagaua fasta aquí, e todo esto dáremos e pagáremos a vós e ao dito voso *monasterio* e convento del e a los priores ^{/30} del, e de *conplyr* e guardar todas las cosas e condiçiones desta carta e cada vna dellas.

Et [he]² posto e otorgado que cualquier de nós que contra esto for o pasar o an/³¹sý non *conplyer* o guardar, que peyte de pena e postura, jnterese á parte guardante *mjl*⁵ *maraveldís* vellos de pena e á voz del rrey otros tantos; e a dita pena paga/³²da o non, esta carta e todas las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan en seu *tenpo* e tenor. E que esta carta non valla saluo sy for firmada de mý, ^{/33} o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno dito *monasterio* de Santa Conba a nueve días do mes de decyenbro, año do nacemento de Noso Señor Ihesu Cristo de *mjl*⁵ e ^{/34} *quatrocientos* e noventa e tres años.

Testigos que foron presentes: Afonso Carpintero, morador en Mende, e Juan de San Martyno e Juan de Cotarelo, moradores en la cybdad d'Orrense, ^{/35} e otros.

E yo, fray Pedro de Salamanca, escriuano e notario en todos los cotos e logares e señoríos del dicho *monasterio* por el señor prior e convento, en vno con los dichos /³⁶ testigos al otorgamento del dicho aforamento fúe presente e lo escriuý con my mano e por ende puse aquí my nonble e sygno acostunbrado en testimonyo /³⁷ de verdad, que tal es.

|Sinal: Fray Pedro, / notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *q^atos*.

² No ms. falta.

³ Faltan as letras *con*.

⁴ Falta o *c*.

⁵ Leva un trazo sobreposto.

⁶ O primeiro *o* vai escrito sobre un *s* sen acabar de trazar.

252

1493, decembro, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carpinteiro e a seis voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5304.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5304.

Sepan quantos¹ esta carta de aforamento vieren como nós, don Arres de Santa María, por la graçia de Deus e da Santa Igleia de Rroma /² prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo logar, seyendo ajuntados en noso cabildo per son de can/³pana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa orden, otorgamos e conoscemos que aforamos² a vós, /⁴ Afonso Carpintero, vecino que sodes de la çibdad d’Orrense, e a seys voçes después do fallescymyento de vós que sejan fillos o fillas, /⁵ e non los aviendo, que seja voz aquel o aquellos que heredaren os vostros benes, e que vós, al tenpo de vostro pasamento, nomeedes la /⁶ primera vós et esta primera nomee a segunda e así vayan nomeadas as ditas voçes vna pos otra per horden sucesiue fasta /⁷ ser conplidas e acabadas as ditas seys voçes; e non seyendo nomeadas, que entonçes seja voz quen de dereito over de /⁸ eredar os otros vosos benes.

Convén a saber, que vos aforamos³ vna nosa leira de vina que jaz en Bogijs, açerca da /⁹ ponte de Llona, que serán catorce o quince quavaduras poço (*sic*) más o menos, según que jaz en térmjno de Mende e a vós tragedes /¹⁰ a jur e a mano do dito noso *monasterio* e según parte con vina de Gomes Yanes Carpintero e da otra con vina de Áluaro do Vale, e en /¹¹ fondo fere eno rrío do Myno e en cima entesta eno camyno que vay d’Ourense pera Velle.

Aforámosvos a dita nosa leira /¹² de vina con todas súas entradas e saýdas, jures, dereitos e pertenças, por donde quier que as aja e de dereyto deva aver, con tal /¹³ pleyto e condició[n]⁴ que a labredes e rreparedes e chantedes e entrechantedes, por quanto es vina

vella e está enedificada (*sic*), e por/¹⁴nés lo monte que está por poner en estos quatro años primeros seguyentes e la entrechantés en estos quatro años. E da/¹⁵rés vós e las primeras quatro voçes foro d'oytaua e las otras dúas voçes pagarán foro de sétima. E seredes vós e vostras /¹⁶ voçes vasalos seruyentes e obedientes e mandados a nós e ao dito *nostro* monasterio e a *nostros* suscesores que por los *tenpos* foren e de o/¹⁷tro non. E nos daredes e pagaredes en cada vn año de foro da dita vina vós e as ditas quatro voçes foro d'oytava e as dúas /¹⁸ foro de sétima, as vuas á conposta ena vina e o vino blanço (*sic*), sy lo ende over, a la viça (*sic*) do lagar. E máys pagaredes medio ca/¹⁹reto de todas las vbas que nos convenyeren en lo *nostro* lagar de Mende. E máys pagaredes por día de Santa Conba dúas blan/²⁰cas de candelas e que por lo seu día que nos venades a ver con de lo que toverdes, e ansý lo farán as vosas voçes. A cual navy/²¹dade (*sic*) que asý Deus der ena dita vina colleredes por noso ollo o de *nostros* suscesores o de noso mayordomo en noso nome, /²² al cual proueerdes de comer e de beuer comunamente en cuanto lo collerdes. Et do al que o ajades libre e quito pagando o /²³ dícymo a Deus. E en este dito foro se entienda que vos non aforamos o señorío rreal, que este rreseruamos para o dito *nostro* monasterio /²⁴ e para nós en seu nome. E á morte da postrimera das ditas voçes, finque a dita vina libre e quite e desenbargada ao dito no/²⁵so monasterio con todo seu lauor e boo paramento.

Et [he]⁵ posto que sy quysyerdes vender, deitar, donar o aforar ou traspa/²⁶sar o enagenar a dita vina, que primeramente frontedes con ella a nós⁶ e a *nostros* suscesores e nos la deades por el justo /²⁷ precio; e nós non la queriendo, que entonçes la posades vender a tal persona llana e abonada semejable de vós, tal que /²⁸ nos pague o dito foro e cunpla as condiciones desta carta e cada vna dellas, pero que non seja cauallero, dona nyn donçe/²⁹la nen escudeyro nen ome de tras muro nen rreligiosa persona, nen faredes por ello manda nen anyversario nen foro nen so/³⁰breforo nyn a otra nynguna persona, igleia nyn monasterio nyn santuario alguno, saluo ao dito noso monasterio.

O qual sy ven/³¹derdes o deytardes ou sopinorardes ou donardes o traspasardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso /³² señorío e nos non pagardes nosos foros en paz, que o dito monasterio e los priores del que por lo *tenpo* foren o posan tomar /³³ e rrescebir por súa autoridad; e vós esto que dito he cunplyendo e guardando, oblygamos os benes do dito mona/³⁴sterio de vos defender e anparar con ello a dereyto.

E yo, o dito Afonso Carpentero, que so presente, por mý e en nonble /³⁵ de las ditas voçes, ansý o rresçebo de vós, o dito prior e convento, este dito aforamento según e como dito he, e oblyg[o]⁷ a /³⁶ mý mesmo e a todos meos benes e das ditas voçes, ansý⁸ mobles como rraýçes, avidos e por aver, de labrar e rrepa/³⁷rar, chantar, entrechantar a dita vina que fue de Goncalo de Monteroso, e de pagar os ditos foros e de conplir e guardar en todo /³⁸ e por todo as cosas susoditas e cada vna dellas.

E cualquier de nós, as ditas partes, que contr[a]⁹ esto for o pasar /³⁹ o asý non conplyer o guardar, que peyte de pena á parte guardante mjll⁶ *maravedís* vellos e á voz del rrey otros tantos; e a dita /⁴⁰ pena pagada ou non, esta carta e las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan durante o dito *tenpo* e voçes. Et que /⁴¹ este foro non valla saluo sy for firmado de mý, o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno monasterio de /⁴² Santa Comba a veynte días del mes de decembro del año de m^jll⁶ e quatrocientos e noventa e tres años.

Testigos que foron /⁴³ presentes: Pedro do Lagar e Bartolomé de Villarino, moradores en la fellegrésya de Sant'Andrés do Castro, e Juan Ál/⁴⁴uares, su ermano, e otros.

Et yo, fray Pedro de Salamança (*sic*), escriuano e notario en todos los cotos e se/⁴⁵noríos [del dicho monasterio por el señor prior e convento, a todo lo]⁵ que dicho he en vno con los dichos testygos fuy presente e lo escreuý por my mano e por en/⁴⁶de puse aquí my nonble e syno acostumado en testymonyo de verdad, que tal es.

|Sinal: Fray Pedro, / notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *q^atos*.

² O *f* vai escrito sobre un *v*.

³ Despois está riscado *que vos*.

⁴ Falta o *n*.

⁵ No ms. falta.

⁶ Leva un trazo sobreposto.

⁷ Está escrito *oblyga*.

⁸ O *s* vai escrito sobre un *y*.

⁹ Está escrito *contro*.

253

1493, decembro, 31; martes.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Chavín, á súa muller Cecilia Rodríguez e a oito voces unha viña en Buxís.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5322.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5322.

Sábean quantos esta carta de aforamento viren como¹ nós, don ffrey² Ares de Santa María, porla graçia de Deus et da Sancta Igllia de Rroma prior do mōosteiro de Sancta Coonba /² de Naves, et ho conbento desse m^jssmo lugar, seendo juntados en noso cab^jdoo por son de canpãa tangida, segund¹ que o avemos de vsso et de costume, et avendo avido sóbre/³lo ajusso contũdo nossos solempnes traptados et madura deliberaçión, et como¹ rredonda en vtillidad et probeyto do dicto nosso mōosteiro et de nós et de nossos subçessor[e]³, /⁴ outorgamos et cognoscemos que damos et outorgamos et aforamos a vós, Gonçaluo Chabýn, que soodes presente, e a vosa muller Ceçilia Rrodrigues, que he absente, vezynos e moradores /⁵ enna çibdad d'Ourense, en vossas vjdas de anbos et por máys tempo aalende do postrimeyro de vós de oyto voszes, asý que o postrimejro de vós, en súa vida ou ao tempo de seu passamento, /⁶ nomêe a primejra voz et a primejra ha segunda et a segunda a terçeyra et asý vaan nomeadas as ditas vossas oyto voces hũa pus outra *per* horden

subçessibe; et non seendo nomeadas, /⁷ que entón seja voz quen de dereyto herdar os outros vossos bees.

Conbén a saber, que vos afforamos húa nosa vjña que jaz en Bugijs, que foy de Gomes¹ Yanes¹ Carpenteiro, que Deus aja, que seerán fasta /⁸ vijnte cavaduras con seu monte pouco máys ou menos, segund¹ parte da húa das partes con vjña de Gonçaluo de Monterroso o Moço et da outra parte con vjña que foy de Johán Páaz, que agora /⁹ teen hos herdeyros de Afonso Yanes¹, sastre, et en çima vay topar enno camjño que vay da ponte da Looña para Velle et en fondo fere enno rrjo do Mjño.

Aforámosvos a dita vj/¹⁰ña con seu monte con súas entradas e seýdas, jures, dereytos e perteenças, per donde quer que as aja et deua aver de dereyto, a atal pleito e condiçión que labredes a dita vjña et la ontrechantedes /¹¹ onde e cada e quando lle for menester, et plantedes de vjña o dito monte en estes douss anos¹ primejros segujentes, por maneja que non desfalezca por mjngo delo e de bõ paramento. Et /¹² que nos dedes estes ditos douss anos¹ e paguedes foro de sesta da dita vjña et dende en diante, plantado o dito monte et ontrechantada a dita vjña, que paguedes de todo elo foro de /¹³ sétima vós e vosas vozes a nós e a nosos subçessores, ho vjño branco, se o y ouver, aa vica do lagar et a conposta enna vjña. Et mays pagaredes medio carreto et ho leuaredes ha /¹⁴ vosa custa aa nosa granja de Meende ou a outro lugar donde nós colléremos as vbas da rrenta de Bugijs. A qual dita novydade colleredes por noso ollo ou de noso mayordomo /¹⁵ et despois de nós de nosos subçessores, ao qual probeeredes de comer e de beber comunalmente en quanto collerdes a dita nobjdade. Et mays pagaredes por cada día de Sancta Coonba do mess de /¹⁶ dezenbro húa blanca de candeas et mays [que por seu]⁴ día nos venades a veer a nós e a nosos subçessores con do que toberdes. Et seeredes vós e vosas vozes seruentes e obedientes¹ e mandados /¹⁷ a nós e ao dicto¹ noso mōosteiro e a nosos [sub]çessores⁴ que porlos tenpos foren con o dito foro e de outro non. Et do al que ajades libre e qujte de todo outro trebuto, çensso e encargo algund¹, /¹⁸ pagando ho dízymo a Deus. Et en este dito foro se entenda que vos non aforamos ho señorío rreal, que este rreseruamos para o dito noso mōosteiro et para nós en seu nome. Et aa /¹⁹ morte do postrimejro das ditas vozes¹, que fique a dita vjña lybre e qujte e dessembargada ao dito noso moosteiro con todo seu labor e bõ paramento.

Et he posto condiçión que se qujser/²⁰des vender, deytar, donar, enajenar ou traspasar ou aforar a dita vjña, que primejramente frontedes con ela a nós e a nosos subçessores e nosla dedes porlo justo presçio que outro /²¹ por ela vos der ante que a outro algund¹, queréndoa; et non ha querendo, que entón ho possades fazer a persona¹ llana e abonada que seja semellable de vós, tal que nos pague o dito /²² foro e medio correcto et cunpla las condiçoes desta carta e cada húa delas, pero que non seja caualleiro nen donzela nen escudeiro nen rreligiosa persona¹ nen ome de tras muro, /²³ nen faredes por ela manda nen anjversario, foro nen sobreforo a outra nj[n]gúa⁵ iglleia nen persona¹ nen moosteiro nen a santuario algund, saluo ao dito noso moosteiro.

/²⁴ A qual se v[e]nderdes³ ou deytardes, donardes ou traspasardes ou aforardes como¹ dito he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes noso foro, que o dito noso /²⁵ mōosteiro e os priores del que porlo tenpo foren a posan tomar, resceber e entrar

por súa propia abtoridad; et vós esto que desubssso dito he conprindo⁶, pagando et aguardando, obligamos /²⁶ os bñes do dicto n[oso]⁴ moosteiro de vos defender et anparar con elo a dereyto.

Et eu, o dito Gonçaluo Chabýn, que sño presente, por mjn e porla dicta mjna muller e vozes, asý o outorgo /²⁷ et rrescibo a foro de vós, o dicto¹ prior et conbento, este dicto¹ aforamento segund¹ e como¹ desusso dito he, et obligo a mjn et a meus bñes et da dicta mjna muller et vozes, avidos et por aver, /²⁸ de labrar et rreparar et chantar de vñña o dicto¹ monte et ontrechantar a dita vñña et pagar o dicto¹ foro et medio carreto et conprir et aguardar en todo et por todo as coussas subssodictas /²⁹ et cada húa delas.

Et qualquer de nós, las ditas partes, que contra esto for ou passar et ho asý non conpryr et aguardar, que peyte de pena¹ aa parte aguardante mjll morauidís vellos et aa voz del rrey outros /³⁰ tantos; et a dita pena pagada ou non, esta carta et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes¹ e vallan durante o dito tempo e vozes. Et este foro non valla saluo se for ffyrnado de nós, /³¹ o dicto¹ prior.

Que ffoy ffeyto et outorgado dentro enno dicto mñosteiro de Sancta Coonba de Nabes, día martes, trijnta⁶ e hun días do mess de dezenbro, ano¹ do nacemento do Noso Señor Ihesu Cristo /³² de mjll e quatroçentos et noventa e quatro anos¹.

Presentes a elo por testígoos¹: Gonçaluo Gómez, clérigo de Lamela, et frey Pedro de Faramontãaos et frey Pedro de Salamanqua, monjes do dicto mñosteiro, /³³ et Rruý Bño, morador en Santhomé, e outros.

Et eu, Pascual Peres de Santhomé, notario escriuano de cámara del rrey nostro señor et seu notario público enna súa casa et corte et chançellería et en /³⁴ tódoslos seus rreynos¹ et senoríos, et notario público da dicta¹ çibdad et obispado d'Ourense porlo señor obispo et iglleia dese lugar et vno¹ de los quatro notarios del número da dicta çibdad, que a /³⁵ todo lo que desusso dicho¹ es en vno¹ con los dictos testígoos¹ presente fuy et de outorgamento das partes lo escripuj et, seendo rrogado et rrequjrido, aquí meus nome e signo¹ acostumbrados fy/³⁶ze en testimuyo de verdad, que tal he.

[Sinal: Pascual / Peres, notario].

/³⁷ Fue puesto aparte que, en vida del dicho señor prior, Gonçalo Chabín leuase todo o vñño da dita vñña do foro aa granja de Meende e pagase todo ho carreto o dito Gonçaluo Chabín, syn o dito prior p[aga]r⁷ cousa al[gúa]⁷.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está corrixido sobre *ares*.

³ Falta o *e*.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ No ms. non se le.

1494, xaneiro, 20.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso de Sas e a catro voces unha herdade na cortiña de Sas, coa viña da Asperela e a metade do soto de Sas, e todos os terreiros e montes que caben nas testeiras e cabeceiras da partilla de Elvira de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5306.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5306.

[Cruz]

Sepan *quantos*¹ esta carta de aforamento vyeren como nós, don fray Arres de Santa María, por la *graçia* de Deus e da Santa Igleya de Rroma prior do *monasterio* de Santa Comba de Naves, e convento dese mesmo lugar, seyendo avnta/²dos en noso cabyldo por son de canpana tangida, según que o avemos de uso e de costume de nosa horden, otorgamos e conoscemos que aforamos a vós, Afonso de Saas, a *nostra* herdade que jaçe ena /³ cortyna de Saas, como topa en baxo ena vina de Afonso da Lama e entesta ena vyna do Figueral, como topa en cyma ena adega d'Anxián e de Gotere d'Anaygo; con máys a vina d'Asparella, como topa /⁴ en cyma eno camyno publyço (*sic*), con máys la meytad do soto de Saas, que queda de fóra da tapadura de Gomes d'Anxián.

O cual todo esto vos aforamos a vós e a quatro voces después do *fallescymjento* de vós, /⁵ con tal pleyto e *condición* que vós, al *tempo* de *vostro* *finamjento*, nomeedes a primera voz e a primera nomee a segunda e ansy vayan nomeadas as ditas quatro voces por orden suscesyue; e que esta primera voz seja /⁶ presentada eno *monasterio* después de *vostro* *fallescymjento* en treynta días primeros seguyentes, e sy non for presentada dentro do dito *térmyno*, que por el mesmo çaso (*sic*) perçades (*sic*) o dito foro. E que vos aforamos /⁷ a dita vina e monte sobredito con tal pleyto e *condición* que nos paguedes da vyna d'Asparella foro de quinta, e das heredades que poserdes foro de sétyma en *vostra* vida e la primera voz que page foro de sesta e /⁸ las otras tres voces que nos pagen foro de quinta e aquí estén as ditas voces fasta seren conplydas e açabadas (*sic*).

Jten más vos aforamos todos os tereros e montes que caben enas *testeras* e *cabeçeras* da party/⁹lla de Elvyra d'Untes, *vostra* madre, e pagarés dos ditos tereros foro de quynto.

E que ponáys o dito monte da cortyna de Saas e do soto de Saas en estos ditos seys años primeros seguyentes e que [c]hantéys² /¹⁰ e entrechantéys a dita vina e monte, de manera que non desfallesca por mengua de lauor e de bon paramento. E las vuas e novidade que Deus der en elas que las collades por *nostro* ollo o de *nostro* mayordo/¹¹mo, al cual proueredes de comer e beuer comunalmente mentra la collerdes; e que ponáys o careto eno *nostro* lagar da granja d'Untes a *vostras* costas e mensyones. E que pagedes dúas blancas de candelas por día de San/¹²ta Comba e que nos venades a ver por lo seo día con do que toverdes e a los priores que por los *tenpos* foren. E pagaredes loytosa acostumada. E a la morte da postrimera voz, finquen as ditas vinas e heredamen/¹³tos do dito lugar de Saas

libres e quitos e desenbargados, con todas súas boas parañas e con todo seu laour e bon paramento, a nós e ao dito *nostro monasterio*, priores e convento del.

E [he]³ posto que sy lo quisyerdes vender, deytar, /¹⁴ donar o aforar o sopinorar o por el alma dar, que lo dedes ante a nós e a lo dito *nostro monasterio* por el justo precio que a otro; e nós non lo querryendo por el justo precio, que entonçes las vendades, deytedes, afores a tal /¹⁵ persona que seja semejable de vós que nos pague *nostros* foros en paz, pero que non seja çavallero (*sic*), dona nyn donçella nyn escudero nyn ome⁴ de tras muro nyn a rrelygiosa persona nyn a ome⁴ poderoso. E esto /¹⁶ que dito he vos aforamos quedándonos syenpre a saluo mando e señorío rreal, que este rreseruamos para nós e para o dito *nostro monasterio*. E lo non pornedes en anyversario nyn manda nyn tributo nyn a otra igleya nyn /¹⁷ *monasterio* nyn santuario alguno, saluo ao dito *nostro monasterio*. E sy fordes yngrato e desconosçido vós e las ditas vostras voces contra nós e contra o dito *nostro monasterio* e priores del, que percades o dito foro e nós e los priores del, /¹⁸ sen vostro enbargo, lo posan rresçeber.

A cual dita vina e monte e tereros e hered[a]des⁵ sy vendierdes, deytardes, donardes o aforardes como dito he, o sy dello mudardes noso senorío rreal e nos non pagar/¹⁹des *nostros* foros en cada vn año en paz, e sy non labrardes ben as ditas heredades e vina e las ponades dentro do dito térmyno, que las perçades, e que las labredes e rreparedes, de manera que non desfallezcan /²⁰ por mengua de laour. E sy non conplyerdes nyn guardardes todas las cosas que en esta carta e aforamento sobreditas e cada vna dellas ao *monasterio* sobredito, que los priores que del foren lo posan rrescebyr por súa /²¹ avtoridad; e vós esto que dito he conplyendo, guardando vós e vostras voçes, oblygamos os benes do dito *nostro monasterio* de vos defender con ello a derreyto.

Et yo, o dito Afonso de Saas, que presente so, por m[ý] e/⁶ en non/²²ble das ditas mynas voçes, ansý o rrescebo de vós, o dito prior e convento, o dito aforamento ena manera que sobredita he, e oblygo a mý mesmo e a todos meos benes e das ditas voces e herederos, /²³ asý mobles como rraýces, avidos e por aver, de lab[r]ar⁷ e rreparar ben todas as vynas e de poner o dito monte e las otras heredades e tereros sobreditos enos ditos seys años, e todo esto dáremos /²⁴ e pagáremos a vós e ao dito vostro *monasterio* e convento del e a los priores del, e de conplyr e guardar todas las condicyones e cosas desta carta e cada vna⁸ dellas.

Et [he]³ posto e otorgado que cualquier de nós que contra /²⁵ esto for o pasar o asý non conplyer o guardar, que peyte de pena e postura, ynterese, á parte guardante mjll⁴ *maravedis* vellos de pena e á voz del rrey otros tantos; e a dita pena pagada o non, esta carta e todas /²⁶ las cosas en ella conteúdas finquen firmes e valan en seu tempo e tenor. E que esta carta non vala saluo sy for firmada de mý, o dito prior.

Que fue feyta e otorgada dentro eno *monasterio* de Santa Comba de /²⁷ Naves a veynte días del mes de jenero del año de mjll⁴ e quatrocientos e noventa e çatro (*sic*) anos.

Testigos que foron presentes: Vasco d'Errey, criado do señor prior, e Juan Gomes, vecyno de Bario, e Áluaro de Rroble/²⁸do e otros.

E yo, fray Pedro de Salamança (*sic*), escriuano e notario en todos los cotos, logares e señoríos del dicho *monasterio* por el senor prior e convento del, en vno con los dichos testigos al otorgamento del dicho /²⁹ aforamento fúe presente e lo escreuý con my mano e por ende puse aquí my nonble e syno acostunbrado en testymonjo de verdad, que tal es.

|Sinal: Fray Pedro, / notario|.

|Sinatura: Arias, prior / Sancte Columbe|.

¹ Está escrito *q^atos*.

² Falta o *c*.

³ No ms. falta.

⁴ Leva un trazo sobreposto.

⁵ Está escrito *herededes*.

⁶ O ms. está rompido.

⁷ Falta o *r*.

⁸ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

255

1495, febreiro, 4; mércores.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gómez da Lama e á súa muller Tareixa Álvarez, a Xoán da Lama e á súa muller Margarida González, a Afonso da Lama e a tres voces o lugar da Lama en San Mamede de Palmés, a adega da granxa de Untes, unha viña e un monte para facer vinte cavaduras de viña na Barreda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5328.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5328.

Ihesus

Sábean quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don frej Ares de Santa María, porla grácea de Deus et da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro de /² Santa Coonba de Nabes, e frej Johán d'Esprorreno e ffrej Pedro, monjes e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cavjldo por son /³ de canpãa tanjyda, segundo que o avemos de vso et de custume de nosa horden, aforamos a vós, Gomes da Lama, que sodes presente, e a vosa moller Tarejia /⁴ Áluares, que he absente, ven asj como¹ se fose presente, e a vós, Juan da Lama, que sodes presente, e a vosa moller Margarjda Gonçalues e a voso yrmãao /⁵ Afonso da Lama, que son absentes, en vosas vjdas e de vosas molleres et a tres voces apús do pasamento do postromejro de vós, asj que o /⁶ postromejro de vós, en súa vjda et soude ou ao tenpo de seu pasamento, nomêe a primejra voz e esta primejra nomêe a segunda e a segunda no/⁷mêe a tercejra, e asj vaan¹ nomeadas as ditas voces húa pus outra per horden suçesjve fasta seeren¹ conpridas e acabadas as ditas tres /⁸ voces; e non sendo nomeadas, que entón seja voz quen de derejto ouber de herdar os outros vosos vêes.

Conbén a saber, que vos aforamos o noso ^{/9} lugar da Lama, sjto enna fregesja de San Mamede de Palmés, con todas súas casas e cortes et herdades vras e mansas e árbores e planta/¹⁰ dos e entradas e saídas, a montes e a fontes, por vquer que lle pertêesçen e pertêesçer deben de derejto, con tal pleyto e con tal condyçón que labredes ^{/11} o dito lugar e o rreparedes, en tal manejra que non desfalezca por mýngo de labor e de vño paramento. Et nos dedes e pagedes do dito lugar foro ^{/12} de carta de toda novjdade de pan e mjlo e trijngo¹ que Deus der enno dito lugar, posto en paz e en saluo enna nosa tulla de Santa Coonba¹ ou adon/¹³ de quer que se colla e aja de coller todo o pan do dito¹ couto, e vn¹ porquo çevado morto, posto enno dito noso mōostejro por Nadal, e vn¹ carnejro por ^{/14} San Juan e médea fanega de çevada e vn¹ rreal de derejtura por cada día de San Martjno do mes¹ de novembre, e húa galjna de fumaje.

Jten májs vos ^{/15} aforamos con esto que dito he a nosa adega que está enna nosa granja de Vntes, que ja vós teendes e trajedes a jur e a mǎao.

E májs vos aforamos a nosa ^{/16} vjna que ja vós trajedes a jur e a mǎao, que parte con vjna de Goterre de Najgo e da outra parte con vjna de Djego de Naves e de Afonso de Naves, e en çima topa enna cor/¹⁷ tjna de Saas¹.

Jten májs vos aforamos con esto que dito he, enno seboreyral e monte da Varreda, monte para fazer vijnte cavaduras de vjna en estes pri/¹⁸ mejros doze anos¹; a qual dita herdade eu vos yrej demarcar de longo a longo con a vjna de Afonso Ares et de Djego de Naves. Do qual dito monte e vjna que en el fezerdes a/¹⁹ vedes de dar e pagar vós e vosas vozes e herdejros foro de ojtaba e da vjna posta foro de carta, posto en paz e en saluo enna nosa granja e lagar de Vntes.

^{/20} A qual dita novjdade que asj ouverdes, asj de pan como¹ de vjno, colleredes por ollo de noso moordomo¹, ao qual proveeredes¹ de comer et de vever comunalmente¹ ementre ^{/21} collerdes as ditas novjidades. E daredes májs por derejtura da adega vn¹ par de galyñas por cada día de San Martjno e do dito monte, es a saber, que a primejra voz pa/²² ge foro de sétjma e a segunda voz sejsta e a terçeja voz quinta parte e que asj vaan¹ as ditas tres vozes húa pus outra per horden suçesjve.

E seeredes¹ vasalos serven/²³ [tes e ove]djentes² e faredes tódoslos outros vsos et costumes que senpre se vsaron enno dito noso mōostejro. E pagaredes por lojtosa ao pasamento de cada vn dos que ^{/24} [faleçeren en]nos² ditos lugares a mellor cousa do móvele que tjverdes. E he posto que ao tempo que as ditas vosas vozes foren acabadas, que fjquen as ditas casas e lugar e adega ^{/25} e vjnas livres e quitas ao dito noso mōostejro e prior e conbento del, con tódoslos vños paramentos que en eles fezerdes.

Et he posto que se quiserdes vender, dejtár, donar, ^{/26} aforar ou sopenorar ou porla alma dar, antes a nós que a outro; e non lo querendo nós porlo justo preço, entón lo vendede ou dejtade ou donade ou afora/²⁷ de a tal persona que seja semellávele de vós que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cavalejro nen dona nen donzela nen escudejro nen ho/²⁸ me de tras muro nen rrelejyosa persona. E esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz e quedándonos senpre a saluo o señorío rre/²⁹ al. E non poeredes anyversáreo nen trevuto nengún a outra eglleia nen mōostejro, saluo ao dito noso mōostejro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes jngratos e desco/³⁰ noçidos vós ou as ditas vosas

vozes contra nós et contra o dito noso mōostejro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores del sen voso envargo voslo posa/³¹mos rreçever.

O qual dito lugar e adega et vjna e vjna que fezerdes enno dito monte e herdades se venderdes ou dejtardes ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mu/³²dardes noso senorio ou nos non pagardes nosos foros e derejturas en paz, ou non labrardes e parardes ven, o dito mōostejro e priores del lo rreçiban por súa /³³ [avtorjda]de²; e vós esto que dito he conprindo et gardando, ovrigamos os vñes do dito mōostejro de vos defender e anparar con elo a derejto.

E nós, os ditos Gomes da Lama e /³⁴ [Juan da La]ma², que somos presentes, por nós e por noso yrmão Afonso da Lama e porlas ditas nosas molleres, que son absentes, e porlas ditas nosas vozes, asj o rreçeve/³⁵[mos de vós]², o dito pryor e monjes e convento, o dito lugar e adega e vjna e monte para fazer a dita vjna enna maneja que dita he, e ovrygamos a nós e a nosas molleres e ao /³⁶ dito noso yrmão e aas¹ ditas nosas vozes e a todas nosas personas e vñes, asj móveles como¹ rrajzes, avjdos e por aver, de lavráremos e rreparáremos ven o dito lugar /³⁷ e herdades del e a dita adega e vjna, e de poer o dito monte como¹ dito he e pagar os ditos foros e derejturas e conprir (e conprir) e gardar tódaslas condjções desta carta e cada hñá delas.

/³⁸ E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e asj non conprir e gardar, que pejte de pena aa¹ parte agardante myll¹ morauidís vellos e aa¹ voz del /³⁹ rrej outros tantos; e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjídas fjqnen fjrmes e vallan durante o dito tempo e vozes. E esta carta non valla e seja en sj nula sal/⁴⁰uo se for fjmada do nome de nós, o dito prior.

Que foj feyta e outorgada enno cavjldo do dito mōostejro, día corta fejra, quatro días do mes¹ de febrejro do ano do naçemento [de]² /⁴¹ Noso Señor Ihesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Lopo d'Ejree¹, fillo de Gonçaluo d'Ejree¹, e Juan de Grãadejra e Afonso de Nabes, criados do señor prior.

/⁴² E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e senorios, e eso meesmo /⁴³ notario púvrigo ennas mejrjndades de Frumjgejro e da Peroja porlo manjfqno señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjbadábea e adelantado mayor /⁴⁴ do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sobredito presente foý en vn¹ con os ditos testigos e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verda/⁴⁵de, que tal he, rrogado e rrequerjdo.

|Sinal: Garçia Ferrnandes de / Rrendal, notario púvrico|.

|Sinatura: Arjas, prior|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

1495, agosto 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Gómez, á súa muller Cataliña González e a seis voces a leira da Medoña.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5323. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5323.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don ffrey Ares de Santa María, porla grácea de Deus et da Santa Eglleia de Rroma prior do mōosteyro de Santa Coonva¹ de Naves, e /² monjes et convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ juntados en noso cavjdoo¹ por son de canpãa tanjyda, segundo que o avemos de vso e de custume de nosa horden, aforamos /³ a vós, Pero Gomes, e a vosa moller Cataljna Gonçalues, convén a saber, que vos aforamos a leyra da Modona, segundo que está demarcada et andou en súa partjlla, en vosas vjdas d'anvos e a /⁴ seys voces apuslo pasamento do postromejro de vós, con tal¹ preyto e con tal¹ condjçón que ponades a dita lejra de vjna en oyto anos¹ primejros segentes e, ela asj posta, que a tenades /⁵ en vño rrebor.

E que nos dedes e pagedes en vosas vjdas la oytaba parte de todo o vjno que Deus der enna dita vyna, e a primejra voz que page sétjma e a segunda sesto et a terçejra /⁶ quinto et alj estea de quinto fasta seeren¹ conpridas e acavadas as ditas seys voces. O qual dito foro e rrenta e dēzemo poeredes enna nosa granja de Vntes aa¹ vosa custa. A qual /⁷ dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual dito noso majordomo proveeredes¹ de comer e de verer comunalmente¹ ementre collerdes a dita novjdade.

E que o postro/⁸mejro de vós que nomēe a primejra voz et a primejra a segunda e a segunda a terçeyra e a terçejra a quarta e a quarta a quinta e a quinta a sejsta, e asj vaan¹ as ditas voces nomeadas por hor/⁹den suçesjve. E seeredes vasalos serventes e ovedjentes, e faredes tódoslos outros vsos e custumes que senpre se vsaron enno dito noso mōostejro. Et que cada que vacar /¹⁰ cada húa das ditas voces, que do día que vacar de dentro de trijnta días vaan nomear la outra voz ao dito noso mōosteyro e prior e convento del; e acavadas as ditas voces, que /¹¹ fjqe ljuven e quita e desenvargada a dita vjna e cousas sovreditas ao dito noso mōostejro e prior e convento del, con tódoslos vños paramentos que ende fezerdes.

E he posto /¹² que se quiserdes vender ou dejtár ou donar ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; e non o querendo nós porlo justo preçio, entón lo vendede ou /¹³ deytade ou aforade a tal¹ persona que seja semellávele de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cavalejro nen dona nen donzela nen escudeyro nen /¹⁴ home de tras muro nen rrelejyosa persona. E esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándonos senpre a saluo o senório rreal. E non poeredes /¹⁵ anyversáreo nen trevuto nengún a outra eglleia nen mōostejro, saluo ao dito noso mōostejro, abéndoo¹ de fazer. E se fordes engratos et desconoçidos vós ou as ditas

vosas vozes contra /¹⁶ nós e contra o dito noso mōostejro, que pergades por ende o dito foro e nós, os priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

A qual dita leyra e vjna que fezerdes enna dita herdade /¹⁷ se a venderdes ou deytardes ou donardes ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mudardes noso senorío ou nos non pagardes nosos foros e derejturas en /¹⁸ paz, ou non lavrardes e parardes ven, o dito mōostejro e priores del lo rreçivan por súa abtorjdade; et vós esto que dito he conprindo et gardando, ovrijamos os vñes do dito /¹⁹ mōosteyro de vos defender e anparar con elo a derejto.

E nós, os ditos Pero Gomes, que presente sōo, por mjn e porla dita mjna moller, absente, e porlas ditas nosas vozes, asj o /²⁰ rreçevo de vós, o dito prior e monjes e convento, a dita leyra e para fazer e poer a dita leyra de vjna enna maneja que dita he, e ovrijgo a mjña persona e vñes e de mjna moller e vozes, /²¹ asj móveles como¹ rrajzes, avjdos et por aver, de poer a dita lejra de vjna e a lavar ven, e de dar e pagar o dito foro, e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada húa /²² delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o asj non conprir e gardar, que peyte de pena aa¹ parte agardante dous mjll¹ morauidis vellos /²³ e outros tantos para a justjça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; et a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela conteúdas fjquen fjrmes e vallan durante o dito /²⁴ tenpo e vozes. E esta carta non valla e seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.

Que foj fejta e outorgada enno cavjdoo¹ do dito mōostejro a dez e sete días /²⁵ do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos et noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Vaasco d'Ejree¹ e Áluaro d'Ejree¹, escudejros, e Rroý do /²⁶ Lagar e Afonso de Vejro e Fernando de Rrjbas.

/²⁷ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripvano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e senoríos, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas /²⁸ mejrjndades do Frumjgejro e da Peroja porlo maníjfqquo seño don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadávea e adelantado major¹ do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros /²⁹ senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal he, rogado e rrequerido.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvriquo].

[Sinatura: Frater Arjas, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

1495, agosto 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Gómez, á súa muller Cataliña González e a seis voces a leira da Medoña.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5340. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5340.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don frey Ares de Santa María, porla graça de Deus e da Santa Eglleia de Rroma prior do mōosteyro de Santa Coonba¹ de ² Naves, e monjes e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ juntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjyda, segundo que o avemos de vso et de custume de nosa horden, ³ aforamos a vós, Pero Gomes, et a vosa moller Catalyna Gonçalues, convén a saver, que vos aforamos a leyra da Modona, segundo que está demarcada e andou en súa partilla, en vo⁴ sas vjdas d'anvos et a seis voces apuslo pasamento do postromejro de vós, con tal¹ preyto e con tal¹ condjçón que ponades a dita leyra de vjna en oyto anos¹ primejros ⁵ segentes e, ela asj posta, que a tenades en vñõ rrevor.

E que nos dedes e pagedes en vosas vjdas la oytava parte de todo o vyno que Deus der enna dita vjna, e a primejra voz ⁶ que page sétjma e a segunda sesto et a terçeyra quinto et alý estea de quinto fasta seeren¹ acavadas as ditas seys voces. O qual dito foro et rrenta e dézemo poeredes ⁷ enna nosa granja de Vntes aa¹ vosa custa. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual dito noso majordomo proveeredes¹ de comer e de verver ⁸ comunalmente¹ ementre collerdes a dita novjdade.

E que o postromejro de vós que nomêe a primejra voz et a primejra a segunda e a segunda a terçeyra e a terçeyra a quarta e ⁹ a quarta a quinta e a quinta a seysta, e a asj vaan¹ as ditas voces nomeadas por horden suçesjve. Et seeredes¹ vasalos serventes e ovedjentes, e faredes tódoslos outros ¹⁰ vsos e custumes que senpre se vsaron enno dito noso mōostejro. E que cada que vacar cada húa das ditas voces, que do día que vacar de dentro de trijnta dýas vaan¹ no¹¹ mear la outra voz ao dito noso mōostejro e prior e convento del; et acavadas as ditas voces, que fjque lyvre e quita et desenvargada a dita vjna e cousas sovreditas ao ¹² dito noso mōostejro e prior e convento del, con tódoslos vñõs paramentos que ende fezerdes.

Et he posto que se quiserdes vender ou deytar ou donar ou aforar ou sopeno/¹³rar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; et non o querendo nós porlo justo preçio, entón lo vende[de]² ou deytade ou aforade a tal¹ persona que seja semellávele ¹⁴ de vós que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cavaleyro nen dona nen donzela nen escudeyro nen home de tras muro nen rrelejyosa persona. E esto que dito he vos ¹⁵ aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándonos senpre a saluo o senorío rreal. Et non poeredes anyversáreo nen trevuto algñ a outra eglleia nen mōostejro, ¹⁶ saluo ao dito noso

mõostejro, avéndoo de fazer. Et se fordes engratos et desconoçidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós *e* contra o dito noso mõostejro, que pergades /¹⁷ por ende o dito foro *e* nós, os ditos priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

A qual dita leyra *e* vjna que fezerdes *enna* dita herdade se a venderdes ou dejtardes ou /¹⁸ donardes ou aforardes *enna* maneja que dita he, ou se delo mudardes noso senório ou nos *non* pagardes nosos foros et *derejturas* en paz, ou *non* lavrardes *e* parardes ven, /¹⁹ o dito mõostejro *e* priores del lo rreçivan por súa avtorjdade; et vós esto que dito he conprindo et gardando, ovrijamos os vões do dito mõostejro de vos defender /²⁰ et anparar con elo a *derejto*.

Et nós, os ditos Pero Gomes, que presente sōo, por mjn *e* porla dita mjña moller, absente, *e* porlas ditas nosas vozes, asj o rreçevo de vós, o dito prior /²¹ *e* monjes *e* convento, a dita leyra *e* para fazer et poer a dita leyra de vjna *enna* maneja que dita he, et ovrijgo a mjña persona et vões et de mjña moller et vozes, /²² asj móveles como¹ rrajzes, avydos *e* por aver, de poer a dita lejra de vjna et a lavrar ven, et dar *e* pagar o dito foro, *e* conprir *e* gardar tódaslas condyções desta carta /²³ et cada húa delas.

Et he posto *e* outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar *e* o asj *non* conprir *e* gardar, que peyte de pena aa¹ parte agardante dous mjll¹ *morauidis* /²⁴ vellos *e* outros tantos para a justjça da terra et voz del rrej que o fezer conprir *e* gardar; et a dita pena paga ou *non*, esta carta *e* as cousas en ela contjúdas fjquen fjrmes *e* vallan durante /²⁵ o dito tenpo *e* vozes. *E* esta carta *non* valla et seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.

Que foj feyta *e* outorgada enno dito cavjdoo¹ do dito mõostejro a dez *e* sete /²⁶ días do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ *e* quatroçentos *e* noventa *e* çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Vaasco¹ d'Ejree¹ *e* Áluaro d'Ejree¹, escu/²⁷dejros, *e* Rroj do Lagar *e* Afonso de Veyro *e* Fernando de Rrjvas.

/²⁸ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej *e* rrejna *nostros* senores *e* seu notario púvrico *enna* súa corte *e* en tódoslos seus rrejnos *e* senórios, *e* /²⁹ eso meesmo¹ notario púvrico *ennas* mejrjndades do Frumjgejro *e* da Peroja porlo manjfyquo señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rribadávea *e* adelantado major¹ do /³⁰ rrejno de Galjza por el rrej *e* rrejna *nostros* senores, a todo lo sobredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos *e* aquí meu nome *e* sjgno acostumbrado fjje en testemojo de verdade, que tal he, /³¹ rrogado *e* rrequerido.

|Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico|.

|Sinatura: Frater Arjas, prior Sanc/te Colu[m]be³|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *vende*.

³ Falta o *m*.

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez do Barrio, á súa muller Tareixa González e a seis voces o souto do Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5341. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5341.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don ffreý Ares de Ssanta María, porla grácea de Deus et da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro /² de Santa Coonba de Nabes, e frayres et convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjyda, segundo que o avemos de /³ vso et de custume de nosa hórdeen¹, e veendo¹ que he prol et proveyto do dito mōostejro, aforamos a vós, Juan Gomes do Várreo, que sodes presente, e a vosa moller /⁴ Tareyja Gonçalues, que he avsenté, ven como¹ se fose de presente, e a seis voces apuslo pasamento do postromejro de vós, que sejan nomeadas húa enpús da outra /⁵ e que cada húa das ditas voces se vena nomear ao dito mōostejro de dentro de trijnta días primejros logo segentes. Convén a saver, que vos aforamos o souto de /⁶ Soutelo, segundo que parte da húa parte con as vññas da Varreda e da outra parte con o souto de Eluyra de Vntes et de seu yrmãao Juan do Pereyro, et da outra parte topa /⁷ enna seara de Juan Gonçalues da Seara da Eglleia.

O qual dito foro vos fazemos para que o ponades de vjna en estes primejros seys anos¹ logo segentes, e que dedes e page/⁸des de foro en cada vn¹ ano¹ en vosas vjdas d'anvos foro de nona e a primejra voz que se torne foro d'oxtaba e a segunda voz foro de sétjma e a terçeja /⁹ de sesto e que asj estea¹ fasta que se acaben as ditas voces. E a dita vjna posta e prantada, que a lavredes e rreparedes ven, en tal¹ maneja como¹ se non perga por mýngo de /⁹ vñõ rreparo, e que nos lebedes a nosa parte e quiñón do dito vjno aa¹ vosa custa vós e as ditas vosas voces a nosa granja de Vntes ou a donde quer que se ouber de /¹⁰ coller¹. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual proveeredes¹ de comer et de vever pan e vjno e carne ou pescado, segundo que for o día, comu/¹¹nalmente¹ enmentre collerdes a dita novjdade. E asj meesmo¹ nos lebaredes o dézemo aa¹ dita nosa granja. E he posto que des que foren acabadas as ditas vosas voces, /¹² que fjqe livre e quita toda a dita vjna que asj fezerdes enno dito souto, con todas súas voas paraņas, ao dito mōosteyro sen outra alegaçón algúa, e asj ovrijgamos os /¹³ vñes do dito mōostejro para vos defender e anparar a derejto.

Et eu, o dito Juan Gomes, que presente sōo, por mjn et porla dita mjna moller e voces, asj o rreçebo e ovrijgo mjña per/¹⁴sona e vñes móveles et rrajzes, avjdos et por aver, et de mjñas voces e herdejros de poer o dito souto de vjna enno dito tenpo, segundo que desuso vaj declarado, e de a /¹⁵ labrar e rreparar e dar e pagar todo lo sobredito, e de levar o

dito vjno aa¹ dita granja, asj o señorío e o dézemo, e de conprir e gardar tódaslas manejas e condjções desta /¹⁶ carta de aforamento, e de seer¹ con elo todo vasalo servente e ovjdjente.

E outrosj he posto que se quisedes vender lo contjúdo en esta carta de aforamento ou parte delo, que primeja/¹⁷mente frontedes con elo a nós ou a nosos suçesores que despojs de nós soçederen enno dito mōostejro, e se o quiséremos tanto por tanto quanto outro por elo vos queyra dar, que nos/¹⁸lo dedes; e non o querendo, que entón lo dejtade ou vendede a tal¹ persona que seja semellávele de vós, que lavre e rrepere e dé e page e cunpra e garde tódaslas manejas e /¹⁹ condjções desta carta de aforamento, con tal¹ maneja que non seja cabalejro nen dona nen donzela nen escudejro nen home de tras muro nen rreleijyosa persona. Et esto que /²⁰ dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz e quedándonos senpre a saluo ao dito noso mōostejro o señorío rreal. E non poeredes anjversáreo nen trevuto nen/²¹gún a outra eglleia nen mōostejro, saluo ao dito noso mōostejro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes engratos vós ou vosas vozes contra nós ou contra o dito noso mōostejro, que per/²²gades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso envargo, lo posamos rreçever.

E he posto entre nós que qualquer que esto que dito he non conprir nen gardar e contra elo for /²³ ou pasar, que peyte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ morauidís vellos e outros tantos aa¹ justyça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; e a dita pena paga ou non, esta carta /²⁴ e as cousas en ela contjúdas fjqen fjrmes e vallan durante o dito tempo e vozes. E esta carta non valla e seja en sj nengúa saluo se for fjrmda do nome de /²⁵ nós, o dito prior.

Que foj fejt e outorgada enno cavjldo do dito mōostejro a dez e sete días do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçen/²⁶tos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso de Veyro e Rroj do Lagar e Gomes da Rregoalde, vjsjnos de Vejro, e Gomes Lovato, vjzjno d'Allarjz.

/²⁷ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escrijvano de cámara del rrej e rrejna nostros senores et seu notario púvríco enna súa corte et en tódoslos seus rreynos¹ e señoríos, /²⁸ e eso meesmo¹ notario púvríquo ennas mejrjndades do Frumjgeyro et da Peroja porlo maníjffquo¹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadábea e adelantado /²⁹ major do rreyno de Galjza por el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos [e lo escrivj por mjna mãao]² e aquí meu nome e sjgno acostumado fije en /³⁰ testemojo de verdade, que tal he, rrogado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvríco].

[Sinatura: Frater Arias, prior / Sancte Columbe].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez do Barrio, á súa muller Tareixa González e a seis voces o souto do Soutelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5342. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5342.

|Cruz|

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don frej Ares de Santa María, porla grácea de Deus e da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro de Santa Coonba /² de Naves, e frajres e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjjda, segundo que o avemos de vso et de custume de /³ nosa horden, e veendo¹ que he prol et proveyto do dito mōostejro, aforamos a vós, Juan Gomes do Várreo, que sodes presente, e a vosa moller Tarejia Gonçalues, que he absente, ven como¹ /⁴ se fose de presente, e a seis voces apuslo pasamento do postromejro de vós, que sejan nomeadas húa enpús da outra et cada húa das ditas voces se ve/⁵na nomear ao dito mōostejro de dentro de trijnta días logo primejros segentes². Convén a saber, que vos aforamos o souto de Soutelo, segundo que parte da húa parte /⁶ con as vjñas da Varreda e da outra parte con o souto de Eluyra de Vntes et de seu yrmãao Juan do Pereiro, et da outra parte topa enna seara de Juan Gonçalues da Seara /⁷ da Eglleia.

O qual dito foro vos fazemos para que o ponades de vjna en estes primejros sejs anos¹ logo segentes, e que dedes e pagedes de foro en cada vn¹ ano¹ en vosas /⁸ vjdas d'anvos foro de nona e a primejra voz que se torne foro d'oytava e a segunda voz foro de sétjma e a terçeja foro de sesta e que asj estea¹ fasta que se acaven as /⁹ ditas voces. E a dita vjna posta e plantada, que a labredes e a rreparedes ven, en tal¹ maneja como¹ se non perga por mýngo de vño rreparo, et que nos levedes³ a nosa /⁹ parte e quiñón do dito vjno aa¹ vosa custa vós e vosas voces aa¹ nosa granja de Vntes ou a donde quer que se ouer de coller. A qual dita novjdade colleredes por ollo de /¹⁰ noso mayordomo, ao qual proveeredes¹ de comer et de vever pan e vjno et carne ou pescado, segundo que for o día, comunalmente¹ hementre collerdes a dita no/¹¹vjdade. E asj meesmo¹ nos lebaredes o dézemo aa¹ dita nosa granja. Et he posto que des que foren acabadas as ditas vosas voces, que fjqe lqvre e quita toda /¹² a dita vjna que asj fezerdes enno dito souto, con todas súas voas paraņas, ao dito mōostejro sen outra alegaçón algúa, e asj ovrijamos os vões do dito /¹³ mōostejro para vos defender e anparar a derejto.

E eu, o dito Juan Gomes, que presente sōo, por mjn et porla dita mjna moller et voces, asj o rreçebo e ovrijgo mjna per/¹⁴sona et vões móveles et rraýzes, avydos e por aver, et de mjñas voces e herdeyros de poer o dito souto de vyna enno dito tempo, segundo que desuso vay decla/¹⁵rado, e de a lavrar e rreparar et dar e pagar todo lo sobredito, e de levar o dito vjno aa¹ dita granja, asj o senorío e o dézemo, e de conprir e gardar /¹⁶ tódaslas

manejras e condyções desta carta de aforamento, e de seer¹ con elo todo vasalo servente e ovedjente.

E otrosí he posto que se quiserdes vender lo [contjúdo]⁴ /¹⁷ en esta carta de aforamento ou parte delo, que primeiramente frontedes con elo a nós ou a nosos suçesores que despoys de nós soçederen enno dito mōosteyro, /¹⁸ e se o quiséremos tanto por tanto quanto outro por elo vos queyra dar, que noslo dedes; e non o querendo, que entón lo deytade ou vendede a tal persona que /¹⁹ seja semellávele de vós, que lavre e rrepare e dé et page e cunpra e garde tódaslas manejras e condyções desta carta de aforamento, con tal¹ maneja que non /²⁰ seja cavaleyro nen dona nen donzela nen escudejro nen home de tras muro nen rreleiyosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos no/²¹ sos foros en paz e quedándonos senpre a saluo ao dito noso mōosteyro o senorio rreal. E non poeredes anjversáreo nen trevuto nengún a outra /²² eglleia nen a mōostejro, saluo ao dito noso mōosteyro, avéndoo¹ de fazer. Et se fordes engratos vós ou vosas vozes contra nós ou contra o dito noso mōo/²³ stejro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso envargo, lo posamos rreçever.

E he posto entre nós que qualquer que esto que dito he non conprir /²⁴ nen gardar e contra elo for ou pasar, que peyte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ morauidís vellos et outros tantos aa¹ justiça da terra e voz del rrey que o fezer con/²⁵ prir e gardar; e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjqen fjrmes e vallan durante o dito tempo et vozes. Et esta carta /²⁶ non valla e seja en sj njngúa saluo se for fjrmda do nome de nós, o dito prior.

Que foj fejta e outorgada enno cavjdoo¹ do dito mōosteyro a /²⁷ dez e sete días do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso /²⁸ de Veyro e Rroy do Lagar et Gomes da Rregualde, vjsjnos de Veyro, e Gomes Lovato, vjzjno d'Allarjz.

/²⁹ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrey e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e /³⁰ senorios, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas meyrjndades do Frumjgeyro et da Peroja porlo maníjfqo señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde /³¹ de Rrjvadávea et adelantado major do rrejno de Galjza por⁵ el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sovredito presente foý en vn¹ con os ditos testigos e lo /³² escrivj por mjna mñao e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal¹ he, rrogado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de / Rrendal, notario púvrico].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O g vai escrito sobre un f.

³ Está corrixido sobre dedes.

⁴ No ms. falta.

⁵ O p vai escrito sobre un a.

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lopo do Barrio e a seis voces a leira do Val, a cal demitiu súa nai Costanza do Barrio para que lla aforasen a seu fillo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5343.
 REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 5343.

[Cruz]

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don frej Ares de Santa María, porla gráçea de Deus e da Santa Eglleia de Rroma /² prior do mōostejro de Santa Coonba de Naves, e monjes e convento dese meesmo¹ lugar, seendo¹ juntados en noso cavjdoo¹ por son de canpãa tanjyda, /³ segundo que o avemos de vso e de custume de nosa hórdeen¹, e por vertude de húa demjtjçón que por mjn, o dito notario, pasou de Costança do Várreo, que se /⁴ demeteu do seu foro da lejra do Vale, a qual dita demjtjçón fezo ao dito prior e monjes e convento do dito mōostejro para que faça dela foro a seu /⁵ fillo Lopo do Várreo, que presente está. E nós, os ditos prior e monjes e convento, por vertude da dita demjtjçón, aforamos a vós, o dito Lopo do Várreo, /⁶ que sodes presente, en vosa vjda e a sejs voces despojs de voso pasamento e que a primejra voz nomêe a segunda e a segunda a terceira e a terceira a /⁷ quarta e a quarta a qui[n]ta² e a quinta a sejsta, e asj vaan¹ as ditas sejs voces por horden suçesjve; e non seendo¹ nomeadas, que seja a primejra voz /⁸ aquel ou aqueles que de derejto herdar os outros vosos vês. E con esta condjçón que cada húa das ditas voces, como¹ vacar, se vaan nomear ao dito /⁹ noso mōostejro de dentro de trijnta días, senón que por elo perga o dito foro se se non for nomear enno dito termjo dos d[i]tos³ trijnta /¹⁰ días.

Conbén a saber, que vos aforamos a dita lejra por vertude da dita demjtjçón enna manejsa sovredita, con tal plejto e con tal condjçón que ponades /¹¹ a dita lejra de vjna en estes sejs anos¹ primejros segentes, e que nos dedes e pagedes de foro en vosa vjda la ojtaba parte que Deus der enna dita /¹² vjna e que a primejra voz que dé e page foro de sétjma e a segunda voz foro de sexto, e que d'alí en deante estea enno dito foro de sexto fasta seeren¹ /¹³ conpridas e acabadas as ditas sejs voces. E con esta condjçón que lebe el e súas voces e herdejros toda a dita rrenta e dèzemo aas¹ súas custas /¹⁴ a nosa granja de Vntes. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso majordomo, ao qual dito noso majordomo proveeredes¹ de comer e de /¹⁵ veber comunalmente¹ enmentre collerdes a dita novjdade. E seeredes vasalos vós e vosas voces serventes e ovjdjentes, e faredes tódos/¹⁶los outros vsos e custumes que senpre se vsaron enno dito noso mōostejro. E que cada que vacar cada húa das ditas voces, que do día que vacar /¹⁷ que de dentro de trijnta días se veña nomear la outra voz ao dito noso mōostejro e prior e convento del; e acabadas as ditas voces, que fjquen ljbres /¹⁸ e quites e desenvargadas a dita lejra e vjna e cousa sovredita ao

dito noso mōostejro, prior e convento del, con tódoslos vōos paramentos que en ela /¹⁹ fezerdes.

E he posto que se quiserdes vender ou dejtár ou donar ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro; e non o querendo nós /²⁰ porlo justo preçio, entón lo vendede ou dejtade ou donade ou aforade a tal¹ persona que seja semellábele de vós, que nos faça nosos foros en paz, /²¹ con tanto que non seja dona nen cabalejro nen donzela nen escudejro nen home de tras muro nen rrelejjosa persona. *E* esto que dito he vos aforamos quedándo/²²nos nosos foros en paz, quedándonos senpre o señorío rreal. *E* non poeredes anjversáreo nen trevuto nengún a outra eglleia nen mōostejro, saluo ao dito /²³ noso mōostejro, avéndoo¹ de fazer. *E* se fordes engratos e descoñecidos vós ou as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mōostejro, que pergades por /²⁴ ende o dito foro e nós, os priores del, sen uoso envargo, voslo posamos rreçeber.

A qual dita vjna que asj fezerdes enna dita lejra se a⁴ venderdes ou dejtardes /²⁵ ou donardes ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros e derejturas en paz, ou non lavrardes /²⁶ e pagardes ven ao dito mōostejro e priores del, lo rreçeban por súa abtorjdade; e vós esto que dito he conprindo e gardando, ovrigamos os vñes do dito mōos/²⁷tejro a vos defender e anparar con elo a derejto.

E eu, o dito Lopo do Várreo, que presente sōo, por mjn e porlas ditas mjñas vozes, asj rreçebo de vós, o dito prior e /²⁸ monjes e convento, a dita lejra; e para a fazer e poer de vjna como¹ dito he, e de a labrar e rreparar e dar e pagar o dito foro enna maneja sobredita, ovrijo mjña /²⁹ persona e vñes e das ditas mjnas vozes, asj móveles como¹ rrajzes, abjdos e por aver, de labráremos e rreparáremos e de dáremos e pagáremos /³⁰ o dito foro e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada hũa delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar /³¹ e o asj non conprir e gardar, que pe[y]te⁵ de pena¹ aa¹ parte agardante mjll¹ morauidis vellos e outros tantos para a justiça da terra e voz del rrej que o fezer con/³²prir e gardar; e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjquen fjrmes e vallan durante o dito tempo e vozes. *E* esta carta non /³³ valla e seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.

Que foj feyta e outorgada enno cavýdoo¹ do dito mōostejro a dez e sete días /³⁴ do mes¹ de agosto do ano¹ do naçemento de Noso Sseñor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

E Juan Gomes de Vntes e Pero Gomes, /³⁵ que presentes estaban, outorgaron e consentjron enno dito foro.

Testigos que foron presentes: Rroj do Lagar e Ffernando de Rrjbas e Áluaro d'Ejree¹, escudejro.

/³⁶ *E* eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escrivano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvryco enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e señoríos, /³⁷ e eso meesmo¹ notario púvryquo ennas mejrjndades do Frumjgeyro e da Peroja porlo manijfyco¹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rryvadávea e ade/³⁸lantado major do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna nostros senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹

con os ditos testigos e o escripto por mña mñao e /³⁹ aquí meu nome e signo acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal he, rogado e requerido.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvryco].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Falta o *i*.

⁴ Está escrito sobre un *n*.

⁵ Está escrito *pente*.

261

1495, agosto, 17.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo González de Untes e a seis voces, xunto con seus irmáns Xoán Gómez do Barrio e súa muller Tareixa González, Pedro Gómez e súa muller Cataliña González e Álvaro do Couso e súa muller Costanza González, a casaría da igrexa de Santo Estevo de Untes e a leira de viña de Fonte Dónega.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5344.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5344.

[Cruz]

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, don ffrej Ares de Santa María, porla gráçea de /² Deus e da Santa² Eglleia de Rroma prior do mñostejro de Santa Coonba de Nabes, e monjes e conbento /³ dese meesmo¹ lugar, seendo¹ ajuntados en noso cabjdoo¹ por son de canpãa tanjjda, segundo que o abemos /⁴ de vso e de costume de nosa horden, aforamos a vós, Rroj Gonçalues de Vntes, fillo de Goterre de³ Vntes, que santa grórea /⁵ aja, en vosa vjda e a sejs voces apús do voso pasamento, con tal plejto e con tal¹ condjçón que va[a]n⁴ convosco, enno /⁶ dito foro e tenpo e voces segundo que for nomeado, Juan Gomes do Várreo e súa moller Tarejia Gonçalues e Pero Gomes e súa moller¹ Cata⁷ljna Gonçalues, e Áluaro do Couso e súa moller Costança Gonçalues. Conbén a saber, que vos aforamos a casaría da eglleia de Santo Estebon /⁸ de Vntes segundo que o tragía a jur e a mñao Goterre de Vntes, defunto, que santa glórea aja, sacando a fóra a lejra da Lájea da /⁹ Fonte Vergejra e a lejra da Seara da Eglleia que ten Gomes d'Ansján.

Aforámosvos todo o sobredito a vós, o dito Rroj Gonçalues, e aos /¹⁰ sobreditos vosos yrmãaos en vosa vjda e a sejs voces apús voso pasamento, con tal prejto e con tal condjçón que correjades /¹¹ a dita casa en estes primejros quatro anos¹ logo segentes, e poeredes o dito souto e monte que está junto da dita eglleia de vjna /¹² en çinquo anos¹ primejros segentes, sacando o quiñón e souto e monte e cousas que aconteceron a Ljonor¹ Afonso, moller que foy de Goterre de /¹³ Vntes, que ela estea e tena en súa vjda toda a partilla que lle coubo, asj de casas e vjñas e souto e outras cousas, para que se man/¹⁴tena

onrradamente por elo; e ao tempo de seu pasamento, que ponan o quiñón que coubo aa¹ dita súa madre de vjna o dito monte e /¹⁵ souto en dous anos¹ logo segentes⁵. E pagaredes foro de sétjma de todo lo que poserdes e que a primejra voz que se torne de sejsto /¹⁶ e a segunda voz que se torne de quinto e d'alj en deante que estea de quinto fasta seeren¹ acabadas as ditas vozes.

Jten májs /¹⁷ vos aforamos a lejra de vjna de Fonte Dónega, que parte con o dito souto e que pagedes dela foro de quinto.

O qual foro e rrenta poere/¹⁸des enna nosa granja de Vntes, asj o señorío como¹ o dézemo, aa¹ vosa custa. A qual dita novjdade colleredes por ollo de noso /¹⁹ majordomo, ao qual dito noso majordomo probeeredes¹ de comer e de verer comunalmente ementre collerdes a dita novjda/²⁰de. E pagaredes májs porlas ditas casas de derejtura por cada día de San Martjno do mes¹ de novembro trijnta /²¹ e dous morauidis vellos. E que o postromejro de vós que nomêe a primejra voz e a primejra a segunda e a segunda a terçeyra e a terçeyra a /²² quarta e a quarta a quinta e a quinta a sejsta, e asj vaan¹ as ditas vozes nomeadas por horden suçesjve. E seeredes¹ vasalos serbentes /²³ e ovedjentes, e faredes tódoslos outros vsos e costumes que senpre se vsaron enno dito noso mōostejro. E que cada que vacar cada /²⁴ húa das ditas vozes, que do día que vacar de dentro de trijnta días se vaa¹ nomear la outra voz ao dito noso mōostejro; e acavadas as /²⁵ ditas vozes, que fjqen ljevres e quitas e desenvargadas as ditas [casas]⁶ e vjnas e cousas sobreditas ao dito noso mōostejro e prior e convento del, /²⁶ con tódoslos vōos paramentos que en eles fezerdes.

E he posto que se quiserdes vender, dejtat, donar ou aforar ou sopenorar ou /²⁷ porla alma dar, ante a nós que a outro; e non o querendo nós porlo justo preçio, entón lo vendede ou deytade ou donade ou aforade a /²⁸ tal persona que seja semellávele de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja cavalejro nen dona nen donzela nen /²⁹ escudejro nen home de tras muro nen rrelejjosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándo/³⁰nos senpre a saluo o señorío rreal. E non poeredes anjversáreo nen trevuto nengún a outra eglleia nen mōostejro, saluo /³¹ ao dito noso mōostejro, avéndoo¹ de fazer. E se fordes engratos e desçonoçidos (sic) vós ou as ditas vosas vozes contra nós /³² e contra o dito noso mōostejro, que pergades por ende o dito foro e nós e os priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

/³³ O qual dito lugar e monte e vjna que fezerdes enno dito monte e herdades se o venderdes ou dejtardes ou donardes ou aforardes /³⁴ enna maneja que dita⁷ he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros et derejturas en paz, ou non lavrardes /³⁵ et parardes ven, o⁸ dito mōostejro e priores del lo rreçevan por súa avtorjdade; e vós esto que dito he conprindo e gardando, ovrijamos /³⁶ os vês do dito mōostejro de vos defender e anparar con elo a derejto.

E nós, os ditos Rroý Gonçalues de Vntes, que presente sōo, por mjn e por/³⁷los outros ditos meus yrmãaos e porlas ditas nosas vozes, asj o rreçevemos de vós, o dito prior e monjes e convento, o dito lugar /³⁸ e vjñas e herdades e montes et cousas sovreditas e para fazer e poer o dito monte enna maneja que dita he, e ovrijgo a mjña persona /³⁹ e vês e dos ditos meus yrmãaos e vozes, asj móveles como¹ rrajzes, avjdos e por aver, de lavráremos e poéremos e rreparáre/⁴⁰mos ven tódaslas cousas ssovreditas e de pagar os

ditos foros et derejturas e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada húa /⁴¹ delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que contra esto ffor ou pasar e o asj non conprir e gardar, que pejte de pena aa¹ parte /⁴² agardante dous mjll¹ morauidis vellos e outros tantos para a justiça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; e a dita pena paga ou non, /⁴³ esta carta e as cousas en ela contjúdas fjqen fjrmes e vallan durante o dito tempo e voces. E esta carta non valla e seja en sj nula saluo /⁴⁴ se for fjrmda do nome de nós, o dito prior.

Que foj fejta e outorgada enno [cabjdoo]⁶ do dito (mo) mōosteyro a dez e sete dýas do mes¹ de /⁴⁵ agosto do ano¹ de naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Afonso de Vej[ro]⁹ /⁴⁶ e Rroj do Lagar e Gomes da Rregoalde e Gomes Lovato, vjzjno d'Allarjz.

/⁴⁷ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escrivano de cámara del rrej e rreyna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódos/⁴⁸los seus rreynos et senorios, et eso meesmo¹ notario púvrico ennas mejrjndades do Frumjgeyro e da Peroja porlo manjffiquo /⁴⁹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadávca e adelantado major¹ do rreyno de Galyza por el rrej e rrejna /⁵⁰ nostros senores, o escribj por mjna mção e aquí meu nome e sjgno acostumado ffjje en testemojo de verdade, que tal /⁵¹ he, rrogado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O s vai escrito sobre un e borrado.

³ O texto "Rroj Gonçalves de Vntes, fillo de Goterre de" está repasado.

⁴ Falta un a.

⁵ O primeiro e vai na entreliña.

⁶ No ms. falta.

⁷ O d vai escrito sobre unha letra borrada.

⁸ Antes hai unha letra borrada.

⁹ O ms. está rompido.

262

1495, novembro, 16.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Diego de San Xiao, á súa muller Cataliña Gómez e a tres voces o lugar de San Xiao.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5347.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 5347.

[Cruz]

Sábean quantos esta carta de aforamento vjren como¹ nós, do[n]² frej Ares de Santa María, porla grção de Deus e da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro de Santa

Coonba de Nabes, e monjes e conbento do /² dito mōostejro, seendo¹ todos ajuntados en noso cabjdoo¹ por son de canpãa tanjida, segundo que o abemos de vso e de custume de nosa hórdêe, aforamos a vós, Djego de San Jjãao, que sodes pre/³sente, fyllo de Gonçaluo de San Jjãao, que eso meesmo¹ está presente, conbén a saber, que vos aforamos o lugar de San Jjãao, que he deste dito mōostejro de Santa Coonba de Nabes.

O qual dito lugar vos /⁴ aforamos a vós, o dito Djego de San Jjãao, e a vosa moller Cataljna Gomes, que he absente, ven asj como¹ se fose presente, con todas súas casas e herdades e árvores e herdades vrabas e mansas e pas/⁵cos e entradas e saídas e jures pertêesçentes e pertêesçer debentes ao dito lugar de derejto, segundo que o vós ja trajedes e segundo que o voso padre trouxo e traje oje en día a jur e a mãao. O qual /⁶ dito lugar vos aforamos en tempo de vosas vjdas d'anbos e a tres vozes apuslo postromejro de vós, e que a primejra voz nomêe a segunda e a segunda nomêe a terçeja e asj vaan¹ as ditas /⁷ vozes nomeadas húa pus outra por hórdêe suçesjbe; e non seendo¹ nomeadas, que seja a primejra voz aquel ou aqueles que de derejto herdar os vosos vêes. E ao pasamento da primejra voz, que de /⁸ (de) dentro de trijnta días vaa¹ ao moostejro nomear la segunda voz e asj se ha de yr nomear la terçeja voz ao dito mōostejro.

E que labredes e rreparedes ven o dito lugar e herdades, /⁹ en tal maneja que non desfalezca por mjingoa de labor e de vño paramento, e nos dedes e pagedes en cada hun ano¹ foro de carta de todo pan e mjlo e trijngo¹ que Deus der eno dito lugar, /¹⁰ posto en paz e en saluo enna nosa tulla de Santa Coonba¹ ou adonde quer que se colla e aja de coller todo o pan do dito couto, e vn¹ touçino que seja vño por Nadal e vn¹ carnejro por San /¹¹ Joán e dez morauidis vellos, que fazen a dez dinejros vn¹ morauidil, por derejtura por cada día de San Martjno do mes¹ de novembro, e por lojtosa, ao pasamento de cada vn¹ que faleçer enno dito lugar, a me/¹²llor cousa dos vêes móveles e húa galjna e çevada, segundo que pagan ennos outros lugares, e tódoslos outros vsos e custumes do dito mōostejro. A qual dita novjdade colle/¹³redes por ollo de noso moordomo¹, ao qual probeeredes¹ de comer e de beber comunalmente ementre collerdes a dita novjdade. E he posto que ao punto que as ditas vozes foren acaba/¹⁴das, que fjque o dito lugar luvre e quite ao dito mōostejro con tódalas voas paraças que en el foren fejtas. E eso meesmo¹ he posto que se o dito foro non for fjrmdo do prior do dito mōos/¹⁵tejro, que non valla.

E he posto que se quiserdes vender, dejtjar, donar, aforar ou sopenorar ou porla alma dar, que seja ante a nós que a outro; e non lo querendo nós porlo justo preçio, entón lo ven/¹⁶dede ou dejtade ou donade ou aforade a tal persona que seja semellávele de vós, que nos faça nosos foros en paz, con tanto que non seja a cabalejro nen dona nen donzela nen escu/¹⁷dejro nen home de tras muro nen rrelegyosa persona. E esto que dito he vos aforamos quedando nosos foros en paz, quedándonos³ senpre a saluo o seniorío rreal. E non poeredes anjver/¹⁸sáreo nen trebuto nengún a outra eglleia nen mōostejro vós nen as ditas vosas vozes contra nós e contra o dito noso mōosteyro; e poéndoo¹, que pergades o dito lugar, ou se o vender/¹⁹des ou dejtardes ou donardes ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mudardes noso seniorío ou nos non gardardes nosos foros e derejturas en paz, ou non labrardes /²⁰e parardes ven, o dito mōostejro, prior e convento del lo rreçiba por súa

abtorjdade; e vós esto que dito he conprindo e gardando, obrjgamos os vëes do dito mōostejro a vos defender a /²¹ derejto con elo.

E eu, o dito Djego de San Jjãao, que sōo presente, por mjn e porla dita mjna moller, que he absente, e porlas ditas nosas vozes, asj o rreçebo de vós, o dito prior, monjes e conbento, o /²² dito lugar enna maneja que dita he, e ovrijgo mjna persona e vëes e da dita mjna moller e vozes e vëes móveles e rrajzes, avjdos e por aver, de labráremos e rreparáremos ven /²³ o dito lugar e herdades del e de pagar o dito foro e derejturas e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada húa delas.

E he posto e outorgado que qualquer de nós, as ditas partes, que /²⁴ contra esto for ou pasar e o asj non conprir e gardar, que pejte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ moravidís e outros tantos aa¹ justiça da terra e voz del rrej que o fezer conprir e gardar; e a dita /²⁵ pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjquen fjrne[s]⁴ e vallan en seu vjgor durante o dito tempo e vozes.

Que foj feyta e outorgada enno cavjldo do dito mōostejro a /²⁶ dez e sejs días do mes de novembro do ano¹ do naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e noventa e çinquo anos¹.

Testigos que foron presentes: Vaasco Yanes, clérigo, e Juan Vaasques, clérigo, criados /²⁷ do señor prior, e Afonso de Prado Vão.

/²⁸ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e senorios, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas /²⁹ mejrjndades do Frumjgejro e da Peroja porlo manjfyquo señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjbadávea, adelantado major do rrejno de Galjza por el rrej e rrejna /³⁰ nostros senores, a todo lo sovredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos e o escripbj por mjna mãao e aquí meu nome e sjgno acostumado fije en testemojo de verdade, que tal he, rro/³¹gado e rrequerjdo.

[Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o n.

³ O q leva un trazo de abreviatura de que innecesario.

⁴ Falta o s.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Bertomeu de Louredo e á súa muller Inés Fernández, moradores en Santa María de Louredo, e a tres voces un lugar na freguesía de Santa María de Louredo e o prado de Río de Bouzas. Deberán pagar a cuarta parte do centeo, do trigo e do millo, un touciño polo Nadal, un carneiro en setembro, vinte marabedís vellos (de dez diñeiros cada marabedí) de dereitura polo San Martiño e unha branca de candeia no día da Santa Comba. Ademais terán que ir

cada ano ao mosteiro con do que toverdes o día de Santa Comba e outras dúas festas. Tamén pagarán a loitosa e por partición cen soldos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5360. Galego.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5360.

Data: “Que foy feyto / et outorgado dentro do dito noso mosteiro a doze días do mes de julho, ano do nasçimjento de Nostro Saluador Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos et / noventa et seys anos”.

Notario: “Et yo, Symón Rrodrigues do Souto, escriuano et notario públjco de la cibdad et obispado de Orense por el señor obispo et iglesia dese logar”.

264

(1498, febreiro, 28)*

Traslado dunha carta na que o prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Pérez de Bobadela, á súa muller Aldonza Rodríguez do Lagar e a seus sobriños Álvaro, Inés, Xoán e Afonso, a metade da viña do Porto. A outra metade afóranlla a Rodrigo Pérez, á súa muller e aos seus herdeiros.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5381.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5381.

Ihesus.

Sábean¹ quantos esta carta de aforamento¹ viren¹ como¹ eu, don Ares¹ de Santa Marja, prior¹ /² do moesteiro de Santa Coonba de Naves¹, et monjes et convento do dito moesteiro, todos juntos¹ /³ enna caabstra do dito moesteiro por son de canpãa tangida, segundo que o avemos de vso e de cus/⁴tume, veendo que he prol¹ et probeyto do dito noso mosteiro, aforamos¹ a vós, Rruj Peres de Voba/⁵dela, et a vosa muller¹ Aldonça Rrodrigues do Lagar¹ et a vosos sobriños Áluaro et Eynés¹ et Joane e /⁶ Afonso, fillos de Gonçalo¹ das Caldas et de Aldonça do Lagar¹, en vna¹ meetade, et a vós, Rruj Peres, e /⁷ a vosa muller¹ et herdeyros¹, enna outra meetade, co[n]vén² aa saber¹, que vos aforamos¹ a nosa vyña /⁸ do Porto con súa herdade et lameyro³, segundo que topa da húa parte de vayxo con herdade do bispo /⁹ d'Ourense que traje Fernán Franco¹, que he do Porto, et da húa yllarga topa con herdade do bispo que trage /¹⁰ Fernán Franquo et da outra yllarga topa con herdade da granja de Rreça, que he de San Mjgell de Bóveda, /¹¹ et en çima topa con herdade⁴ de Castiadona que he do bispo.

Afórovos a dita leyra con todas súas entra/¹²das et saídas et jures¹ et dereyτος³ et perteenças¹, por vquer⁵ que as aja et deua de aver de dereyto, /¹³ en tempo de vosas vydas¹ et a quatro voces¹ apuslo pasamento¹ d'anvos¹. Et falesçendo cada vn¹ /¹⁴ dos ditos menores¹, que se torne ao outro³; et falesçendo todos sen geeraçón, que se torne a quen /¹⁵ herdar¹

seus vëes. Et que me dedes¹ et pagedes en cada vn¹ ano¹ fasta d'oje en tres¹ anos¹ cada vn¹ /¹⁶ ano¹ dous¹ moyos¹ de vyno branco¹ et d'alj en deante¹ dous moyos et médeo¹ de vyno branco, /¹⁷ pagos aa vyca do lagar do vyno da dita vyna; et acavados los ditos çinquo anos¹, que deades posta /¹⁸ a dita herdade de vyna honde for para pøer. Et daredes¹ por¹ foro et dereytura do prado /¹⁹ en cada vn¹ ano¹ por foro dez brancas, et a primeyra voz et a segunda voz¹ quinze brancas et a terceira vijnte brancas /²⁰ et asý estea ennas ditas vijnte¹ brancas. Et que labredes a dita vyna ven, en tal maneyra como¹ non /²¹ desfalesca por mjngua¹ de bõo paramento¹, rreseruado para o dito mosteiro senorjo rreal.

Et non la vende/²²redes nen deytaredes⁶ a dona nen a escudeyro nen a ome de tras muro nen a señor poderoso, sen /²³ que prjmeiramente¹ frontedes con ela et con lo dito prado a mjn¹ ou a meus suçesores¹ que despoys de /²⁴ mjn bieren et soçederen enno dito noso mosteiro. Et se a quiséremos, que nosla deades¹ tanto por tanto¹ quanto /²⁵ outro por ela vos quiser dar¹ ou vosas vozes¹ et herdeyros¹; et non la querendo nós por ese preçio¹ rreçeber¹, /²⁶ que entón la vendede ou deytade a tal persona que seja labrador¹ llano, manso et cordo et seguro¹, /²⁷ que labre et rrepare et dee et page tódoslos foros et dereytos e dereyturas et faça vós /²⁸ e eles¹ tódoslos outros vsos et custumes¹ que fazen¹ os outros¹ labradores¹ do dito noso mosteiro.

/²⁹ Et que sejades vós¹ et vosos herdeyros³ vasalos serventes¹ et ovydyentes¹ con lo dito afora/³⁰mento¹. Et seendo engratos¹ et perversos contra o dito mosteiro, que por eso posades perder¹ las ditas /³¹ propyadades⁷; et vós esto fazendo¹ et comprindo, obrjgovos los vëes do dito mõeiteiro de vos/³²lo fazer asý todo sãao et de paz¹ a dereyto³.

Et eu, o dito Rruj do Lagar¹, que presente sãao, /³³ por mjn¹ et porla dita mja muller¹ et porlos d[i]tos⁸ meus sobriños, asý rreçebo de vós, /³⁴ [o]⁹ señor prjor¹, monjes e convento, la dita vyña, monte et prado para nós¹ et para¹⁰ nosas /³⁵ [voz]es⁹ e herdeyros³, con tódaslas maneyras et condyçiões sobreditas, et de a labrar¹ et poer /³⁶ et rreparar et de dar¹ et pagar¹ todo lo susodito como¹ dito he; et asý obrjgo a mjn¹ et a eles¹ /³⁷ e a nosas vozes¹ et herdeyros³ et a todos nosos vëes móbeles e rraýzes, avydos et por aver, /³⁸ de a tãer asý et conprjr¹ et guardar¹ tódaslas ditas maneyra[s]¹¹ et condyçiões desta dita carta e cada vna¹ /³⁹ delas.

Et he posta pena, pustura convencional hontre nós, as d[i]tas⁸ partes¹, que calquer que¹ o /⁴⁰ non qujser tãer et conprjr¹ e gardar¹, que perga¹ de pena aa parte que o quiser tãer e conprjr et /⁴¹ guardar mjll morauidis de pares de brancas et outros¹ tantos¹ aa justiça da terra e voz del rrey que¹ o /⁴² fezer tãer e conprjr¹ et guardar¹; et a pena paga vna¹ vez ou máys, todavía esta carta et as cou/⁴³sas en ela contiúdas¹ fyquen firmes¹ et vallan¹ en seu vigor¹.

Que foy feyta et outorgada /⁴⁴ enna caabstra³ do dito mosteiro o postromeyro dya do mes¹ de febereyro³ do ano¹ do /⁴⁵ naçemento¹ de Noso Señor Ihesu Cristo de mjll et quatroçentos¹ et noventa et oyto anos¹.

/⁴⁶ Testigos que foron presentes¹: frey Álvaro Salgado e Vaasco d'Eyree¹ et Álvaro d'Eyree, escudeyros, /⁴⁷ et Gomes¹ da Conchãada.

/⁴⁸ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara de la rrejna dona Juana nostra senora /⁴⁹ e seu notario púvrico enna súa corte e en tódoslos seus rreynos e

senoríos, a todo lo suso/⁵⁰ dito presente foj en vn¹ con los ditos testigos e por outro la fijz escripb[i]r⁸ ven e fielmente e conçertej /⁵¹ con el própeo orjjynal¹ e aquí meu nome e sjgno acostumado fije en testemojo /⁵² de verdade, que tal¹ he, rrogado e rrequerido.

|Sinal: Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvríco|.

|Sinatura: Frater Arias, / prior Sancte Columbe¹²|.

* A realización desta copia situase no reinado de “dona Juana” (1504-1555).

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ Leva un sinal de abreviatura innecesario

⁴ O *h* vai escrito sobre un *g*.

⁵ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁶ Leva un trazo sobreposto e o *d* corríxe un *e*.

⁷ Leva un trazo sobreposto e a abreviatura de *pro* úsase co valor de *pr*.

⁸ Falta o *i*.

⁹ O ms. está rompido.

¹⁰ Está escrito *p^ara*.

¹¹ Falta o *s*.

¹² Hai outra sinatura do prior: “Frater Arias Sa[ne]te Columbe”.

265

(1499, xaneiro, 8)*

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lope de Barrio, á súa muller Costanza de Outeiro e a catro voces a viña da Barreda en Santo Estevo de Untes.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5395.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5395.

Sepan quantos¹ esta carta de aforamjento viren como nós, don frei Arias de Santa² María¹, prior do mosteiro de Santa Coonba de Nabes desta diocese d'Ourense², en vno² con el flaíre et convento do dito /² mosteiro, que² presentes somos, estando juntos en noso monesterio² per son de canpana² tanjda, según² que lo avemos de vso et de costume, outorgamos² et coñecemos por esta presente carta /³ que aforamos a vós, Lope de Bárreo², que soodes presente, et a vosa esposa Costança d'Outeiro, absente ben como² se fose presente, en vosas vidas d'ambos [e]³ de cada vno de vós /⁴ [e]³ por máis tenpo² aalende do postrimeiro de vós de quatro voces, así que vós, en vosa vida et soúde ou ao tenpo² de boso pasamjento², nomjedes a primeira² voz et esa primei/⁵ra nome² a terceira (*sic*) et así ban nomẽadas² as ditas voces vna pus outra por orden suçesibe fasta seren² conpridas et acabadas as ditas voces; et non sendo nomeadas, que entón seja voz /⁶ quen de dereito ouver de eredar os outros vosos bes.

Convén a saber, que vos aforamos en nome do dito noso monesterio² a vina que² se chama² da Barreda, que está en la freigesía² de Sa/⁷nto Estebo de Vntes, que se parte² con vina dos d'Eiree et de outro cabo con vina de Goterre d'Anaygo et en çima entesta en

vaçelo de Juan² Gómez⁴ do Barrio², que serán diez et oito cabadu⁸ras, eçebto que non bos aforamos et queda de fóra deste foro la parte et qujnón que es et pertenesçe a Gonçalo d'Outeiro et a Aldonça d'Outeiro et Pedro⁵, ermanos de la dicha vosa espo⁹sa.

A qual dita vina vos aforamos con todas súas entradas² et saídas, jures, dereitos et pertenças, por onde quer que² as aja² et de dereito deva aver, a condiçión que² a labred¹⁰es et rreparedes² et chantedes et entrechantedes onde et quando² lle fezer menester, por manera que no desfalesca por mýngo de labores e de boos rreparos, e que vós e vosas ¹¹vozes nos diedes e pagedes de foro en cada ano² a sétima parte de todo o vino que Deus der ena dita vina; a qual parte que así nos ouverdes de dar de señorío ponrredes ¹²a vosa custa todo en el lugar de Vntes e el dízimo eso mismo². E do al que² ajades de dízimo a Dios. E he posto condiçión por nós, el dito prior², que después de boso pasamjento que ¹³aquel que ouver de erdar a dita vina que se bena nonbrar voz del dito lugar dentro en trinta días ao dito² monesterio; e no lo fazendo² así, qu'el foro² sea así ninguna² ¹⁴e no valla. E que nos vades a ver con do que toberdes porlas festas do ano² e mays vinrredes cada día de Santa Coonba ao dito mosteiro a poer dúas brancas² de candeas. ¹⁵E é posto condiçión que si este foro no for firmado del nome de nós, el dito prior, que no valla.

E si bós ou vosas voces quesierdes vender, deitar, enajenar, aforar ou traspasar ¹⁶a dita vina, que primeramente frontedes con ella a nós² e a nosos suçesores e nosla diedes (e nosla diedes) por el justo preçio que outro algún por elo vos der; e non la querendo, ¹⁷que entón o posades fazer a presona llana e avonada semellable de bós, tal que la labre e page o dito foro e cunpla e guarde as outras pusturas desta carta e cada vna delas. E sere¹⁸des vasalos serbentes e ovedientes² e mandados con este dito foro e non bos chamaredes² con elo a outro njngún señorío, e así non faredes por elo manda nj anjversario, foro nj sobreforo ¹⁹a outra njnguna persona, iglesia nj monesterio nj santuario algún; e o contrario de cada vna das ditas cousas f[a]zendo⁶, que descayades deste dito foro e o percaades e nós et nosos suçesores ²⁰o posamos entrar, tomar² e rreçeber e fazer delo e en ello toda nosa vontade. Sin embargo desto que nós obligamos los vees del dito monesterio para que vós et vosas voces sejades defe²¹sos e anparados a dereito² con esto que vos así aforamos e para vosla fazer saa e de paz, a condiçión que la novidade que Deus der en la dita vina lla⁷ collades por ollo de noso maiordomo, ao qua²²l proberedes de comer² e de beber entretanto a dita novidade collerdes.

E eu, o dito Lope de Varrio, que soo presente, por mj e por la dita mjna muller e voces, así lo rreçibo et me oblige ²³con todos meus vees e da dita mjna muller e voces, móbeles e rraíces, avidos e por aver, para labrar a dita vina e pagar o dito foro e conprjr las outras posturas e condiçõs que ²⁴ditas son e cada vna delas.

E he posto condiçión por nós, o dito prior, que si bós, el dito Lope de Bárreo, non ouverdes fillo ou filla da dita vosa esposa e ela se falesçer sin fillo ou filla que erede ²⁵sus vees, [que]⁸ a dita vina se volba aos parentes² más propincos da dita Costança do Outeiro, bosa esposa, por quanto a dita vina quedó del padre de la dita vosa esposa.

E qualquer de ²⁶nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o asý non conprir e guardar, que peite e page de pena aa parte agoardante mill morauidis vellos; e a

dita pena pagada ou non pagada, esta /²⁷ carta de aforamjento e as cousas en ela contenjdas fiquen firmes e vallan durante o dito tenpo e voces.

Que foi feito et outorgado dentro del monesterio de Santa Coonba de Nabes a ocho dí/²⁸as del mes de janero, ano² del nasçemjento de Nostro Senor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos e nobenta et nobe anos, estando a ello presentes por testigos e para esto chamados e rrogados frei /²⁹ Pedro, flaire do dito mosteiro, e Juan do Paço, vezino de Rribadabia, e Gonçalo de Cachalvjte, vezino da freigesía de Santo Andrés do Castro.

Va enmendado o diz “Gómez” e o diz “la collades”, e entre /³⁰ rrenglones o diz “ro”.

Et yo, Fernand Páez, escriuano público del número² de la çibdad de Orense por el señor obispo de la dicha çibdad, hallé esta carta de fuero en las notas e rregistros de Symón Rrodrigues, escriuano que fue del número /³¹ de la dicha çibdad, ya defunto, en cujo ofiçio e rregistros yo suç[e[dí]]⁹ por su falescemjento; de los quales² rregistros la fiz escriujr e sacar, donde queda otro tanto. La qual saqué de pedimjento del dicho Lope do Bárreo² /³² et en testimonjo² de verdad fiz aquí mj acostu[n]brado¹⁰ syno², que tal es.

[Sinal: Fernand Páez].

* Esta é a data do rexistro do documento polo notario Simón Rodríguez. Para a data da redacción desta pública forma polo notario Fernando Páez, deberase ter en conta que Simón Rodríguez aínda suscribe un documento o 10 de marzo de 1511 (Duro, 1973:369).

¹ Leva un sinal de abreviatura innecesario.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *o*.

⁴ As letras *ez* están escritas sobre raído.

⁵ As letras *ro* están na entreliña.

⁶ Está escrito *fezendo*.

⁷ O *a* está corrixido sobre un *o*.

⁸ Está escrito “*e*”.

⁹ Está escrito *suçe*.

¹⁰ Falta o *n*.

266

1499, xaneiro, 30.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Fernández, á súa muller Tareixa López e a catro voces o lugar da Saceda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5398.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5398.

[Cruz]

Sábean todos quantos esta carta de aforamento vyren como¹ nós, don frey Ares de Santa Marýa, porla graça de /² Deus et da Santa Eglleia de Rroma prior do mōostejro de Santa Coonva¹ de Naves, et monjes e convento dese meesmo¹ /³ lugar, seendo¹ juntados en

noso cavýdoo¹ por son de canpãa tanjyda, *segundo* que o avemos de vso et de costume de /⁴ nosa horden, aforamos a vós, Rroý Ferrnandes, que sodes presente, et a vosa moller Tarejia Lopes, que he absente, tanvén como¹ se /⁵ fose de presente, *e* a quatro vozes apús do pasamento do postromeyro de cada vn¹ de vós; convén a saver, que vos afora/⁶mos o noso lugar da Sazeda *con* todas súas casas et herdades *e* árbores et plantados, a montes et a fontes, *con* todas /⁷ súas entradas et saídas, *segundo* que o vós ja trajedes a jur et a mãao.

Et nos avedes de dar et pagar en cada vn¹ ano¹ /⁸ a nós *e* ao prior *e* priores que despoys de nós soçederen enno dito noso mōosteyro a quarta parte de quanto pan Deus der ennas /⁹ ditas herdades do dito lugar, de pan *e* mjlo et trijngo, *e* vn¹ bōo porquo çevado por Nadal *con* seus derejtos et vn¹ carnejro por /¹⁰ San Joán et quinze morauidís vellos por derejtura, que fazen a dez dinejros vn¹ morauidil, da moeda que chãamente correr ao tempo et tempos da paga /¹¹ por cada día de San Martjno do mes¹ de novenvro. *E* mays avedes (et mays avedes) de dar postos et presos enno dito /¹² lugar en tres anos¹ dúas duzyas de castynejros.

Et vay *con* tal preyto et *con* tal condyçon que, en días de vosa vyda ou ao /¹³ tempo de voso pasamento do postromeyro de cada vn¹ de vós, que nomêe a primejra voz et a primejra que nomêe a segunda et a /¹⁴ segunda a terçeyra et a terçeyra a quarta, *e* asj vaan¹ as ditas quatro vozes húa pus outra por horden suçesjbe; et non seen/¹⁵do¹ nomeadas, que seja a primeyra voz aquel ou aqueles que de derejto herdar os outros vosos vês. Et *con* esta condjçon¹ que cada húa /¹⁶ das ditas vozes, como¹ vacar, se vaa¹ nomear ao dito noso mōosteyro de dentro de trijnta días, senón que por esto perga o /¹⁷ dito foro se se non for nomear enno dito térmjno dos ditos trijnta¹ días.

Et *con* tal¹ preyto et *con* tal¹ condjçon que nos tragades /¹⁸ vós *e* vosas vozes et herdeyros toda a dita rrenta et djzemo aas¹ vosas custas ao dito noso mōosteyro, a qual dita novy/¹⁹dade colleredes por ollo de noso mayordomo, ao qual dito noso mayordomo probeeredes¹ de comer et de vever comu/²⁰nalmente¹ ementre collerdes a dita novydade. Et seeredes vasalos vós et vosas vozes serventes *e* ovjdjentes, *e* fare/²¹des tódoslos outros vsos et costumes que senpre se vsaron enno dito noso mōosteyro. *E* que page loytosa major, /²² *segundo* vso et costume do dito noso mōosteyro. Et acavadas as ditas vozes, que fjqe o dito lugar lyvre *e* quite et desen/²³vargado ao dito noso mōosteyro, prior et convento del *con* tódoslos vōos paramentos que en el fezerdes.

E he posto que /²⁴ se o quiserdes vender ou deytar ou donar ou aforar ou sopenorar ou porla alma dar, ante a nós que a outro porlo justo /²⁵ preço; [e non o querendo nós porlo justo preço]², entón lo deytade ou vendede ou donade ou aforade a tal¹ persona que seja semellávele de vós, que nos faça no/²⁶sos foros en paz, *con* tanto que non seja dona *nen* cavalejro *nen* donzela *nen* escudejro *nen*³ home⁴ de tras muro *nen* rre/²⁷leiyosa persona. Et esto que dito he vos aforamos quedándonos nosos foros en paz, quedándonos senpre o senorýo /²⁸ rreal. *E* non poeredes anjversáreo *nen* trevuto nengún a outra eglleia *nen* mōosteyro, saluo ao dito noso mōosteyro, /²⁹ avéndoo¹ de fazer. Et se fordes engratos et desconoçidos vós ou as ditas vosas vozes *contra* nós *e* *contra* o dito no/³⁰so mōosteyro, que pergades por ende o dito foro et nós, os ditos priores del, sen voso envargo, voslo posamos rreçever.

/³¹ O qual dito lugar que vos asj aforamos e venfeytorías que en el fezerdes se o venderdes ou deytardes ou donardes /³² ou aforardes enna maneja que dita he, ou se delo mudardes noso señorío ou nos non pagardes nosos foros et derejturas /³³ en paz, ou non labrardes et pagardes ven ao dito noso mōosteyro e priores del⁵, lo rreçivan por súa abtorjdade; et /³⁴ vós esto que dito he conprindo e gardando, ovrijgamos os vões do dito mōosteyro a vos defender e anparar con elo a derejto.

/³⁵ Et eu, o dito Rroj Ferrnandes, que presente sōo, por mjn et porla dita mjña moller, avssente, et porlas ditas nosas vozes, asj o rre/³⁶çevo de vós, o dito prior e monjes e convento, o dito lugar e para poer os ditos castjnejros e para labrar e rreparar e dar e /³⁷ pagar o dito foro enna maneja sovredita, ovrijgo a mjna persona et vões et da dita mjña moller e vozes, asj mó/³⁸[veles como]⁶ rrayzes, avydos et por aver, de lavráremos et rreparáremos et de dáremos et pagáremos o dito /³⁹ foro e conprir e gardar tódaslas condjções desta carta e cada húa delas.

Et he posto e outorgado que qualquer de /⁴⁰ nós, as ditas partes, que contra esto for ou pasar e o asj non conprir et gardar, que peyte de pena aa¹ parte agardante mjll¹ /⁴¹ morauidís vellos, que fazen a dez dinejros vn¹ morauidil, e outros tantos para a justjça da terra e voz del rrey que o fezer conprir e gardar; /⁴² e a dita pena paga ou non, esta carta e as cousas en ela contjúdas fjquen fjrmes e vallan durante o dito tenpo e vozes. E esta /⁴³ carta non valla e seja en sj nula saluo se for fjrmada de nós, o dito prior.

Que foy fejt e outorgada enno dito noso /⁴⁴ mōosteyro a trijnta¹ días do mes¹ de janejro do ano¹ do naçemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatroçentos e no/⁴⁵veenta e nove anos¹.

Testigos que foron presentes: Juan Vravo e Gomes Conde, vjzjnos da çibdade d'Ourense, e Álvaro do Canpo, juís /⁴⁶ do dito couto do dito mōosteyro, e Juan Gomes do Várreo e Juan de Queenlle¹.

/⁴⁷ E eu, Garçia Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara del rrej e rrejna nostros senores e seu notario púvrico enna súa /⁴⁸ corte e en tódoslos seus rrejnos e señoríos, e eso meesmo¹ notario púvrico ennas mejrjndades do Frumjgejro /⁴⁹ e da Peroja porlo manijfjco¹ señor don Vernaldjno Peres Xarmento, conde de Rrjvadábea e adelantado major /⁵⁰ do rrejno de Galja por el rrey e rrejna nostros senores, a todo lo sobredito presente foj en vn¹ con os ditos testigos /⁵¹ e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal he, rogado e rrequerjdo.

|Sinal: Garçia Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico|.

|Sinatura: Frater Arias, / prior Sancte Columbe|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ O e está corrixido sobre un o.

⁴ O h vai escrito sobre un g.

⁵ Antes hai un d borrado.

⁶ O ms. está rompido.

1500, xullo, 13. Mosteiro de Celanova.

Frei Bernardino de la Torre, prior do mosteiro do Cebreiro e presidente do mosteiro de Celanova, afora a Lope de Eiré e a tres voces trinta cavaduras de viña, a metade nas viñas do mosteiro de Santa Comba e a outra metade nas viñas de Rodrigo de Ruela.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5421.

ED. VAQUERO, *Celanova III*, 625-626*.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5421.

REF. DURO, *Naves*, 164-165.

[Cruz]

Sepan¹ quantos¹ esta de foro bieren como¹ nós, fray Bernardino¹ de la Torre, pryor¹ del monesterjo del Zebrero¹, presidente¹ del monesterjo de Çelanova, rreformador subdelegado /² en este rreyno¹ de Galyzya¹ por el muj rreuerendo padre don fray Pedro¹ de Nájera, abad de la congregación¹ del monesterjo de San Venyto de Balladolyd, jeneral rreforma³dor¹ de la horden en todos los rreynos¹ de Castylla y Galyzya con la probincya del Byerzo, que somos¹ presente¹, otorgamos¹ y conoçemos¹ que aforamos¹ /⁴ a bós, Lope d'Erey, que soys presente¹, y a tres bozes después de bós q[ua]les² nonbrardes al tienpo de vuestro fynam³yento³; y no las nonbrando, que sean¹ aquella o aquellas¹ que erda⁵ren los otros vuestros bienes, mas que no sean de mor grado ny lynaje que vós. Conbiene a saver, que os aforamos treynta¹ cabaduras de byñas, las quy⁶nze¹ de las byñas del monesterjo de Santa Conba y otras quynze de las bynas de Rruý de Rroela, las q[ua]les² dichas vynas labrarés y rrepararés, en tal manera como¹ no se per⁷çan¹ los frvtos¹ dellas por mengua de rreparo y bon paramento.

Y darnos és de foro vós en cada vn año de foro de las dichas vyñas la sesta¹ parte¹ partido por¹ /⁸ nuestro mordomo¹, o qual proberés de comer¹ y beber mentra esos¹ frvtos¹ collerdes, y levarés nuestra parte¹ a vuestra custa a la nuestra granja en paz y en salvo a la nuestra granja de Tov⁹ryz⁴ y todos los otros¹ vsos y costumes¹. Y más nos darés quatro⁵ marauedís de derechos¹ y dos brancas¹ para candeas a San Rroendo o para Santa¹ Conva. Y serés basa¹⁰llos syrbientes, obedientes y mandados¹ al dicho monesterjo y a sus prelados⁶ vós y vuestras bozes. Lo qual todo que dicho es¹ os haforamos¹ a montes y a fontes con todas /¹¹ sus entradas¹ y salydas¹, enxento¹ lo que ende a otro está aforado.

Y puesto sy lo qujsierdes bender¹, enpeñar o aforar¹, ante¹ a nós¹ que a otro; y /¹² no lo queryendo nós¹ por el justo precyo¹, entonces lo vended o enpenad a tal persona que sea semjtal de vós que nos¹ pague nuestros foros /¹³ en paz, mas¹ que no sea caballero, dona ny escudero, nj onbre de tras mvro ny otra rrelygiosa¹ persona. Lo qual sy bendierdes o enpenardes /¹⁴ o aforardes syn nuestra lyçencia y mandado, qu'el monesterjo sobredicho lo rrescyba por su abtorjidad¹.

Y qujen este pleyto y postura quebra¹⁵re¹, que peche y pague a la parte aguardante¹ por nonbre de pena y postvra⁷ convencyonal mjll marauedís y a la voz del rrey otros¹ /¹⁶

tantos¹; y la dicha pena¹ pagada o non¹, que todabía esta carta y lo en ella contenydo sea fyrmey valga por el dicho *tiempo* y bozes.

Y yo, /¹⁷ el dicho Lopo d'Erey, que so presente¹, que asý rrescybo el dicho foro como¹ dicho es¹ y oblygo mjs byenes y de las dichas mjs¹ bozes para lo asý /¹⁸ tener¹, conplyr¹, guardar¹ como¹ dicho es¹.

Que fue fecho¹ y otorgado en el monesterjo de Çelanova a XIII días¹ del mes¹ de julio¹ de mjll y qujny/¹⁹entos¹ años, estando presentes por *testigos* Lujs Palomades, perteguero¹, y Bernal Beloso, su cryado, y Lope do Banal, morador en /²⁰ Chantada¹, y otros¹.

/²¹ E yo, Johán Morales, notario píblyco jurado por l'abtorydad appostólica y notario píbly/²²co jurado de Çelanova y su tierra y jurdicyón¹, presente fuy a todo lo que /²³ dicho es¹ en vno¹ con los¹ dichos *testigos*, por ende fyze aquí este mj syno /²⁴ y nonbre¹ acostunbrados¹ en testymonyo de verdad, que¹ tal es.

[*Sinal*: Johán Morales, notario píblyco].

[*Sinaturas*: Johán Mo/rales, / notario píblyco; frater Bernardinus / de Turre, appostolicus subdelegatus].

* A edición baséase nunha copia simple sen data en papel do ACO (Celanova, caixa 13, nº 182; cf. Anexo C, Apartado I) e indícase que falta o orixinal.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *qles*.

³ Está escrito *fynanyt^o*.

⁴ Debe ser forma deturpada de Outariz, tal como indica Duro (1973: 165, en nota).

⁵ Está escrito *qr^o*.

⁶ Leva a abreviatura de *per*.

⁷ O *v* está escrito sobre un *a*.

268

1502, agosto, 31. Mosteiro de Celanova.

Frei Bernardino de la Torre, presidente do mosteiro de Celanova, afora a Fernando da Carreira, á súa muller Tareixa Fernández e a tres voces o casal da Rúa Vella.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5453.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5453.

Ihesu

Sep(e)an quantos esta carta de aforamjento viren como¹ nós, frey Vernaldjino¹ de la Torre¹, presydenste del mosteiro¹ de Çelanoba, rreformador de todas /² las casas et mosteiros¹, asý de monjes como¹ de monjas, de la horde de Sant¹ Benjto¹ en este rreyno¹ de Galjzia, et sendo çierto que lo de ajuso /³ contenydo es fecho¹ en prol e prouecho¹ del mosteiro¹ de Santa Conba et bien d'él, outorgamos e conoscoemos que aforamos a vós, Fernand da Carreyra, /⁴ et a vosa moller Tareyja Fernandes, moradores enna fregllesía de Santa María de Louredo, que es syta enna abadía del dicho¹ mosteiro¹ de Santa Conba, et

más tres /⁵ vozes apús¹ vós quales vós nomeardes; et non as nomeando, quales de derecho herdare[n]² vosos bienes que non seja[n]² de mayor graao¹ de lñaje que vós. /⁶ Conbén a saber, que vos aforamos o casal da Rrúa Vella con súas casas et cortes e currás e herdades e ortas e eyra e áluores, segundo que o trouxo /⁷ Afonso Yanes da Carreyra, que Dios aja, a jur e a maao e demarcado.

O qual¹ dito lugar e herdades vos aforamos segundo dito es por onde quer que baya, /⁸ a montes e a fontes, con todas súas entradas et saídas et jures et pertene[n]cias², por onde quer que las aja e de derecho deua aver, exente o que ende a outro /⁹ he aforado; con tal preyto e condiçió[n]² que vós, o dito Fernand da Carreyra, et vosas vozes moredes e labredes, prouedes e rreparedes eapedes e est[er]/¹⁰quedes³ bien o dito lugar et herdades, en tal maneyra como¹ non desfaleça por mñgoa de labor e de bõo paramjento. Et seredes vasalos seruentes e obe[die]/¹¹ntes³ e mandados a nós e aos presydes, monjes e conbento¹ e a outras qualesquer presonas que teuere[n]³ cárrego do dito mosteiro¹ de Santa [Con]ba³ [...] /¹² [...] darnos edes cada⁴ vn ano¹ de foro¹ do djto lugar ao dito mosteyro de Santa Comba a quarta parte de todo o pan e lñño e de todo o dẽsemo enteyro¹ /¹³ [de]³ tódaslas cousas que Dios der ennas ditas herdades, partido por ollo do noso mayordomo do dito mosteiro¹ de Santa Comba, ao qual daredes de comer /¹⁴ [e]³ de beuer cumunalmente mentres eses frutos¹ collerdes. Et trageredes por vosa costa a parte que couber ao dito mosteiro¹ á tulla donde foy sen/¹⁵pre costume de o leuar o dito Afonso Yanes da Carreyra do dito lugar, en pas e en saluo¹. Et daredes máys¹ en cada vn ano¹ vn bõo porco çebado /¹⁶ por cada vn mes de janeyro, et cada vn ano¹ vn bõo carnero¹ por cada vn mes de San Juan Bautista, et por cada vn dja de San Martjño de nouenbro quorenta /¹⁷ pares de brancas; todo esto tragido por vosa costa ao dito mosteiro de Santa Comba en pas e en saluo¹. Et guardaredes e conpliredes tódoslos outros /¹⁸ bõos vsos e costumes que guardan e cunpre[n]² tódoslos outros bõos vasalos e forreyro[s]⁵ do dito mosteiro¹ de Santa Comba, et cada vna das outras ditas vosas /¹⁹ vozes outro tanto. Et á morte da postromera vós, fique todo o sobredito libre e quito e desenbargado, con todo seu bõo paramento que en elo for feyto, /²⁰ ao dito mosteiro¹ de Santa Comba.

Posto que se o quyserdes vender, deytar, enpenar, porla alma dar, ante ao dito mosteiro¹ de Santa Comba que a outro; et non lo que/²¹rendo, entón o vendede, deytade a tal persona¹ que seja semeláuele de vós, que more, labre et rrepare todo o sobredito segundo dicho es, pero que non seja caualero¹, /²² dona njn donzela njn escudero njn ome de tras muro njn rrelegiosa persona. O qual se o venderdes, enpenardes e traspasardes ou mudardes do seno/²³rio do dito mosteiro, o mosteiro¹ sobredito o rreceba por súa abtoridade.

Eu, o dito Fernand da Carreyra, que presente sño, por mñ e [en]³ nonbre de [mj moller]³ /²⁴ e vozes, que soon absentes, asý oblijo¹ mjs bienes e delas de o asý téremos, conpliéremos e guardáremos como¹ dito he.

Et quen este preyto [britar, peyte]³ /²⁵ á parte aguardante por nome de pena¹ e pusturia mjll morauidís vellos e á vós del rrey outros tantos; et a pena¹ pagada ou non pagada, todavýa [esta]³ carta /²⁶ e o en ela contenjdo fique firme e valla en seu tenpo e rrebor.

Feyta¹ enno mosteiro¹ de Çelanoba a trijnta⁶ e vn djas do mes de agosto, ano¹ do nasce[me]nto⁷ de Noso /²⁷ Señor Ihesu Cristo de mjll e quinentos e dos anos¹.

Testigos que estauan presentes: Juan de Rrebylla e Juan do Arnelo e Diego¹ de Noeda, canteros¹.

/²⁸ Eu, Antonjo Peres, notario público jurado enno mosteiro¹ de Çelanoba con sus tierras¹ e señoríos porlo /²⁹ rreuerendo padre frey Vernaldjno¹ de la Torre¹, presyidente del dicho mosteiro¹ e monjes e conbento del, a todo /³⁰ lo sobredicho presente foý en vno¹ con los dichos testigos¹ et lo escripuý segundo que porante mjn pasó, por ende /³¹ poño aquí mj signo e nonbre en testimonjo de verdad, que tal es.

[Sinal: Antonjo / Peres, notario].

[Sinatura: Frater Bernardinus / de Turre, apostolicus subdelegatus].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o n.

³ O ms. está rompido.

⁴ O c vai escrito sobre un d borrado.

⁵ Falta o s.

⁶ Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

⁷ Está escrito *nasçento*.

269

1503, outubro, 26. Mosteiro de Celanova.

Frei Bernardino de la Torre, prior de Santa María do Cebreiro e presidente do mosteiro de Celanova, afora a Xoán de Saceda, á súa muller Elvira Afonso e a tres voces o lugar de Saceda no couto de Santa Comba.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5479.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5479.

REF. DURO, *Naves*, 165.

Sepan quantos¹ esta carta de foro bieren como¹ nós, fray Vernaldino de la Torre, prjor¹ de Santa¹ María del Zebrero, presidente del monesterjo de Çelanova, rreformador subdelegado en este /² rreyno¹ de Galyzya de la horden de San Benyto por nuestro rreuerendo padre don fray Pedro de Nájera, abad de la congregacyón del monesterjo de San Benyto¹ de Balladolyd, jeneral rreformador¹ de la /³ dicha orden en todos los reynos¹ de Castilla y Galyzya, conoçemos¹ qu'en haquella mejor forma, modo, manera¹ que podemos¹ y con derecho¹ debemos¹, haforamos¹ a vós, Johán da Sal/⁴zeda, que soys presente, y a vuestra myjer Elbjra Afonso, avsent¹, como¹ sy fose presente¹, moradores² eno coto de Santa Conba, y a tres bozes despvés¹ de cada vno¹ de bós¹ quales nonbrardes al /⁵ tienpo de vuestro fynamjento, e non las nonbrando, que sean¹ aquellas que más¹ de derecho¹ erdaren vuestros bienes, que no sean de mor¹ grado ny lynaje que vós, el lugar de Salzeda qu'es en el coto de Santa Con/⁶ba, hasí como¹ lo vós traés a jur y a mao, con todas sus entradas y salydas, sotos, chantados¹, rrosíos¹ al dicho lugar pertenescentes.

El qual dicho lugar¹ ternés¹ rreparado, morado, /⁷ y las erdades rreparadas, labradas de manera¹ que non se percan por mengua de rreparo y buen paramento¹. Y serés basallos¹ syrbientes, obedientes y mandados al dicho monesterjo /⁸ y d'otro no. Y darés cada año de foro¹ del dicho lugar la quarta del pan, trigo, myllo que Devs en el der, e vn porquo¹ por Natal y vn carnero por San Johán e vn carro de palla, otro de leña /⁹ y media¹ fanega de çebada y vna¹ gallyna de (de) fumaje e diseséys marauedís de derechuras bjejos y lujtosa y los otros husos e costumes¹. Y este dicho foro¹ andará syenpre en vna¹ /¹⁰ sola boz y to[do]³ esto partydo por el nuestro mordomo¹ del dicho monesterjo, al qual proberés de comer y beber¹, y lebarés la parte¹ del monesterjo a la tulla por vós¹.

Y sy lo querrés vender, enpenar o /¹¹ por la alma dar, ante¹ a nós¹ que ha otro¹ syendo con ello primeramente rrequeridos; e no lo queriendo nós tanto¹ por tanto¹, entonces lo bended o enpenad a persona semjtal /¹² de vós que nos pague el dicho foro en paz, mas que no sea caballero, dona ny escudero ny honbre¹ de tras mvro ny otra rreligiosa persona¹. Lo qual sy bendjerdes, enpenardes syn nuestra ly/¹³çencya y mandado, qu'el monesterjo sobredicho lo rrescyba por su abtorjidad.

Y qujen este pleyto, postura brjtare¹, que peche¹ y pague¹ a la parte haguardante¹ mjll marauedís de pena /¹⁴ y a la boz del rrey otros¹ tantos¹; y la dicha pena pagada o non, que todabja esta dicha carta y lo en ella contenydo sea fjrme e balga por el dicho tienpo y bozes.

E yo, el dicho Johán de Salze/¹⁵da, que soy presente¹, asý rrescyvo el dicho foro como¹ dicho es y me oblygo de lo tener, pagar, conplyr como¹ dicho es y [e]n⁴ esta carta se contyene.

Que foy fecho¹ y otorgado en el monesterjo de Çelano/¹⁶ba a veynte¹ seys¹ días del mes¹ de otubre de mjll y qujnyentos y tres anos¹, estando presentes por testigos Lope d'Erey y Diego Rrodrigues Moraña y Diego Sarmjento¹, hermano del rreuerendo señor presidente¹.

/¹⁷ E yo, Johán Morales, notario pvblico jurado del monesterjo de Çelanova por el rreuerendo señor pre/¹⁸sydente¹ y convento, presente¹ fuj a todo lo que dicho es en vno¹ con los dichos /¹⁹ testigos, por ende fyze aquí este my nonvre y syno hacostunbrados en /²⁰ testymonjo de verdad, que tal es.

[Sinal: Johán Morales, notario pvblico].

[Sinaturas: Johán Mo/rales, / notario; frater Bernardinus / de Turre, appostolicus subdelegatus].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está riscado "e a".

³ Está escrito *to*.

⁴ Falta o *e*.

1504, marzo, 2. Mosteiro de Celanova.

Frei Pedro de Zamora, prior do Cebreiro e presidente do mosteiro de Celanova, afóra a Rodrigo de Saceda, á súa muller e a catro voces monte para trinta cavaduras de viña en Montealegre, no couto de Santa Comba.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5489.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5489.

REF. DURO, *Naves*, 165.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de foro vjren como¹ nós, fray Pedro de Camora¹, prior del Zebrero¹, presidente del monesterjo de Çelanova¹, rreformador subdelegado e²n este rreyno¹ de Galizia por el rreuerendo padre don fray Pedro de Nájara, abad de la congregaçión del monesterjo de San Benjto de Balladolyd, jeneral rreforma³dor, otorgamos y conoçemos¹ qu'en aquella¹ mejor forma¹, modo que podemos¹ y con derecho¹ devemos¹, aforamos¹ a vós, Rroý da Salzeda¹, y a vuestra⁴ mujer, vezinos del coto de Santa Conba, y a quatro voces después¹ de cada vno¹ de uós¹ quales¹ nonbrardes¹ al tienpo de vuestro finamento; y non las¹ nonbrando¹, que⁵ sean aquellas¹ que más¹ de derecho¹ lo herdaren que no sean de mor¹ grado nj ljnaje que vós. Aforámosvos¹ monte para trynta cabaduras¹ de vina que faga⁶des en el monte de Monte Alegre, que es (que es) en el térmjno de Santa Conba y su señoría, y taparla¹ és.

El qual dicho monte vos haforamos¹ a montes y a⁷ fontes¹, con todas sus entradas y saljdas, enxento¹ lo que a otro está haforado, con tal¹ condiçión que lo pongáys¹ d'aquí a ocho¹ años primeros¹. Y darés⁸ d'él oytava y vuestras bozes sétjma¹ por ollo¹ del mordomo, y lebarés¹ nuestra parte a la granja¹ y farés¹ los otros vsos y costumes¹. Y serés basalo² ⁹ serbjente y obediente y mandado¹ al dicho monesterjo.

Y si la querrés vender, enpenar o por la alma dar, ante¹ a nós¹ que a otro¹ syendo con ello¹ primeramen¹⁰te rrequerydo; y non lo queriendo nós¹ tanto por tanto, entonçes lo vended o enpenad a persona¹ semjtal¹ de vós que nos¹ page nuestros foros¹ en¹¹ paz, mas que no sea caballero¹, dona nj escudero nj onbre de tras muro¹ nj otra rreljgiosa persona. Lo qual sy vendierdes o enpenardes¹² syn nuestra ljçençia y mandado, que el monesterjo lo rresçiba por su abtoridad.

Y quien este pleyto vjrtare, que peche¹ a la parte agoardante mjll¹ ¹³ marauedís y a la voz del rrey otro tanto¹; y la dicha pena¹ paga o no, que todavía esta carta y lo en ella¹ contenjdo sea firme y balga por el¹⁴ dicho tienpo.

Y yo, el dicho Rroý da Salzeda, que so presente, así rresçibo el dicho foro como¹ dicho es y me oblgo de lo así conpljr, pagar y goar¹⁵dar como¹ dicho es [y]³ en esta carta se contiene¹.

Que foy otorgado en el monesterjo de Çelanova a dos días del mes¹ de março de mjl¹ y quinentos y quatro /¹⁶ años, estando presentes⁴ por testigos el prior de Santa Conba¹ y Gomes¹ d'Ansián y Lopo⁵ d'Eyré y outros.

/¹⁷ E yo, Johán Morales¹, notario pvblyco jurado por l'abtorjda appostólyca, y notario /¹⁸ pvblyco del monesterjo de Çelanova y su tierra y jurdicyón por el rreuerendo /¹⁹ señor presidente y convento, presente fuj a todo lo que dicho es /²⁰ en vno¹ con los dichos testigos, por ende fyze aquí este mj syno /²¹ y nonbre en testymonjo¹ de verdad, que tal es.

|Sinal: Johán Morales, notario pvblico|.

|Sinaturas: Johán Mo/rales, / notario; frater Petrus / Zamorensis, subdelegatus|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O b vai escrito sobre un s.

³ No ms. falta.

⁴ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

⁵ O o final vai sobrescrito.

271

(1507, outubro, 25. Mosteiro de Celanova)*

Frei Pedro de Zamora, presidente do mosteiro de Celanova, afora aos irmáns Lopo e Vasco de Eiré e a cinco voces a metade do souto de Soutelo, o terreo de Fonte Dóniga, o cuarteiro de Fafe, a Carpaceira e o terreo do Piteiro.

B.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5566.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 5566.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de foro vyren como¹ yo, fray Pedro de Çamora¹, presjdente del monesterjo de Çelanoba, rrefor²mador sodelegado en este rreyno¹ de Galyzia¹ por ell venerabelle¹ y devoto padrrre don¹ fray¹ Pedro de Nájara¹, a³vad del monesterjo de San Benjto de Valladolid¹, y con poder que tengo d'él, otorgo¹ y conosco, en aquella² mejor /⁴ forma¹, vya y maneyra¹ que podo y con derecho devo, que aforo¹ a bós, Lopo d'Eyré¹, y a vós Basco d'Eyré¹, su er⁵(er)mano³, que estades presentes¹, y a çynco voces¹ enpús d'ambos, que sean voces¹ aquellas que máys de dereyto¹ he⁶rredaren vuestrr[os]⁴ byene[s]⁵, con tanto que non sean de mayor¹ lynaje que bós.

Conbén¹ a saber, que vos aforamos¹ la mytá /⁷ del soto de Sotello y o terço de Fonte¹ Dónjga para vna¹ horta, para Lopo d'Eyré¹, y ho coarteyro¹ de Fafe que está arre⁸dor da vyna y a Quarpaceyrra, esta vay aforada a Lopo d'Eyré¹, que parte con byña d'Álvaro¹ do Quanpo, y que la /⁹ probéys¹ d'aquí¹ en dyez¹ años de pan y de vyña. Y de todo pagarán oytaba parte y sus bozes¹ pa¹⁰garán sétyma¹ parte. Máys vos aforamos³ [a]⁶ ambos¹ a dos¹ o tereo⁷ do Piteyro¹, [que]⁶ levará¹ media fanega¹ de semjente. /¹¹ Enténdase que abajxo¹ da fonte¹ de Sotello, vn¹ anaco¹ do dyto soto y otro pedaço do dyto soto sobre o ba/¹²çelo(lo) d'Álvaro¹ d'Untes y entesta na vyña d'Antonjo⁸; esto vay aforado sobre sy

(aforado) a Basco d'Eyrré¹ y /¹³ la otra parte do dyto soto queda aforado con Lopo⁹ d'Eyrré con a Quarpaceira.

Esto que dyto he vos¹ aforamos¹ /¹⁴ con todas sus entradas y seýdas, a monte y a fonte, por [onde]¹⁰ qer que las aya y deva de aber de dereyto¹, con esta /¹⁵ condyçón que labredes y rreparedes¹ ven la dyta fazenda y vyenes¹, de tal maneyrra¹ que non desfalesqan¹ /¹⁶ por¹ mjngo¹ de labor y de vo paramjento. Y seredes vasalos serventes, obedyentes y mandados vós y /¹⁷ vosas voces¹ al monesterjo de Santa Conba de Nabes y a los priores¹ que d'él foren, y pagaredes¹ de todas las dy/¹⁸chas herdades lo sobredyto. Y vós¹ conplyndo esto que dyto he, nós obrigamos hos vens¹ do dyto monesterjo /¹⁹ de vos defender a dereyto¹.

Y poño con bós que se lo qujserdes bender, deytar o henpenar, que la hor/²⁰den¹ primeyro sea frontada; y non lo qerendo, entón¹ o vendede a tal presona¹ que sea semjtal de vós.

/²¹ Y qen esta carta qujser britar, que non posa e peyte á parte agoardante IJ mjl marauedís de pena y vós del rrej /²² otro¹ tanto; y la pena¹ paga o non, que todauya esta carta de foro balla en su tempo y voces¹.

Y nós, Lopo /²³ d'Eyrree y Vasco d'Eyrree, asý rreçybimos¹ el dycho foro con las condyçyones y nos¹ obrigamos¹ a nós¹ de las conplyremos¹ /²⁴ y pagáremos¹.

Que foy feyto y otorgado enno mosteyro¹ de Çelanova a bynte y çynco dýas do mes¹ de oytubre do ano¹ /²⁵ do naçymjento do Noso Señor Yhesu Cristo de mjl y D y syete¹.

Testigos que estaban presente[s]¹¹: fray Arres de Santa Marýa¹² y Johán Peres y /²⁶ Dyego de Porto Llano, famlylar.

Y porque he verdá todo lo en este foro¹ contenjdo, yo, Afonso Trigo, clérigo y notaryo⁷ púbrý[co]¹³ /²⁷ jurado del monesterjo de Çelanova, que sucydý en las notas de Johán Morales¹, notaryo⁷, por poder y mandado del rreuerendo se/²⁸ñor don¹ fray Martýn de Orroscó, abbad de Çelanova, y byen y fielmjente saqué este foro de las dychas notas¹ y rregist[ros]¹³ /²⁹ syn¹ mudar sustançya y la firmé¹ de mj nonbre y sjney¹ de mj sjno¹ en fe de verdá.

|Sinal: Afonso Trigo, / notarjo⁷|.

|Sinatura: Frater Petrus, prior / Sancta Conba|.

* Esta é a data que figura no rexistro do documento polo notario Juan Morales, sobre o que Afonso Trigo elabora esta pública forma.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *ēna qella*.

³ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁴ Está escrito *vrra*.

⁵ Está escrito *byene*.

⁶ No ms. falta.

⁷ Leva o o final na entreliña.

⁸ O o final vai na entreliña.

⁹ Escribiu *basco*, riscouno e escribiu na entreliña *lopo*.

¹⁰ Está escrito *vn*^o.

¹¹ Está escrito *presente*.

¹² O a final vai na entreliña.

¹³ O ms. está rompido.

272

1511, agosto, 25. Beiro.

Gregorio de Casanova vende a Xoán de Abeleda, á súa muller Lucía de Abeleda e a tódalas súas voces o que posúe no lugar de Abeleda.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5652.

REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 5652.

|Cruz|

Sepan quantos¹ esta carta de venda vyeren¹ como yo, Grjgorio de Casanova, vezino do lugar d'Avelenda¹, que hes en la freygujsya¹ de Santo André¹ /² do Castro, que soo presente, non seendo costreñdo njn² enduzydo por premjaa nj engano algund, mays de meu plazer y de mjna propya¹ y agradávele /³ vontade, vendo ffirmemente¹ y logo por esta presente carta entrego a vós, Johán d'Avelenda, vezino del dicho lugar d'Avelenda, que soodes presente, y /⁴ a bosa muller³ Luzía¹ d'Avelenda, que hes absente, tanvjén¹ como sy fose presente, y a todas vosas [vozes]⁴ y heredeys para todo tie[n]po⁵ de senpre; /⁵ combén a saber, que vos vendo toda¹ a mjña parte y qujñón de todas las heredades, casas y árbores, prados y rrouxíos qu'están sy/⁶tos enno¹ dito lugar¹ d'Avelenda¹, que a mj me pertenesçen enno¹ dito lugar y por parte y herençia y suçesyón de mjna muller Eynés d'A/⁷velenda¹, hermana¹ de vós¹, o dito Johán d'Avelenda, defunta, que Dios aja. Las quales ditas heredades y casas y árbores y prados /⁸ y rroux[i]os⁶ dellas, yo heredei¹ y suçedí en ellas por morte¹ y ffalesçemjento de vn fillo que quedó de mj, o dito Grjgorio de Casanova, y de la [dit]a⁷ /⁹ Eynés d'Avelenda, ligítima hermana de bós, o dito Johán d'Avelenda, que se ffalesçió después del pasamjento y fallesçemjento de la dita Ey[né]s⁸ /¹⁰ d'Avelenda³, mjña muller y vuestra hermana², segundo dito he.

Y véndovos as ditas heredades y casas y árbores y cosas susoditas con /¹¹ todas súas entradas¹ y seydas, jures¹ y deereytos¹ y perteenzeas, por donde quer qu'ellas las ajan y devan aver [de]⁴ dereyto. As quales /¹² ditas heredades y casas y cosas susoditas vos vendo por de dézimo¹ a Dios¹ para syenpre¹ y lo de fuero¹ en lo tienpo y vozes /¹³ dellas¹ por presçio y coantíaa¹ de quatorze¹ rreales de plata y vna arca¹, dos quales ditos quatorze rreales de plata¹ y arca me lue/¹⁴go doy y otorgo por entrego y ven contento y pago, en presençia del notario y testigos desta carta, porque hes verdad que de vós los rresçeu¹ /¹⁵ y (por y) pasaro[n]⁵ de vuestro poder al mjo rrealmente¹ y con hefeto¹ los ditos quatorze¹ rreales y arca syn falta njn [m]j[n]gua⁹. Y sy máys va/¹⁶le dos ditos quatorze rreales y arca¹ susodita, vos lo doy y dono¹ en dote y pura donaçón dita entre vybos non rrebocávele para /¹⁷ syenpre¹, por muytas¹ y bõas obras que de vós he¹ y teño rresçeujo.

Y logo todo jur, señorjó, propiada, voz y abçión quales eu y /¹⁸ meus¹ heredeiros tenemos ás ditas heredades y casas y cosas susoditas, sytas en el sito lugar¹ d'Avelenda, por vertú /¹⁹ de la dita herençia y suçesyón, segundo dito he, todo lo quito y parto de mý y de todas mjnas voces¹ y heredeiros¹ y o poño, çedo, traspaso¹ en vós, /²⁰ o dito Johán d'Avelenda, y en la dita vuestra muger y vuestras voces¹ y heredeiros para syenpre, y prometo¹ y me obligo¹⁰ de nunca yr nj venjr nj pasar /²¹ contra esta dita carta de venda por mý njn por otro en mý nonbre en júzo njn fóra del, so pena del dobro da dita contía¹; y a dita pena paga o non, esta dita carta de venda /²² seja firme y vala para syenpre. Y obligo¹⁰ a todos los otros mjs vje[ne]s¹¹ mobles y rrayzes y de mjs heredeiros¹, avjdos y por aver, de vos defender a dereyto con todo /²³ lo sobredito de dézimo a Dios para syenpre y lo de foro eno dito t[ien]po¹² y voces, y de tomar por vós la voz y el pleyto co[n]⁵ qualesquera presonas que tomar y en (?) /²⁴ por vós las qujsjeren.

Y por esta presente carta vos pono y apodero en la posesyón corporal, rreal, actual, vel casy, de todas las cosas en esta dita carta de venda /²⁵ contenjdas, y rrenunço y parto de mý toda ley d'engano, dolo, fraude, y la ley del aver non vjsto nj nonbrado nj contado y qu'el notario debe veer ffeyta a paga en /²⁶ dinero o en cosa que lo valga, y a todo venefiço de rrestetuyçón yntegr[u]nd¹³ y a todas las otras leys, foros y dereyos, escritos y non escritos, canónjcos /²⁷ y çeujsles, y la ley que dize que general rrenunço de leys non balga.

Y heu¹, o dito Johán d'Avelenda¹, que so presente, para mý y para la dita mjna muler y nosas voces, /²⁸ lo rresçibo de vós, o dito Grjgorio de Casanova, para senpre.

Que foy fecha y otorgada eno lugar de Veyro a vynte y çinco días do mes de agosto, año /²⁹ do nasçemjento de Noso Salvador Ihesu Cristo de mjll y qujnientos y honze años.

Y porque las ditas partes non sabýan firmar, rrogaron a Vaasco Peres, clérjgo /³⁰ de Santa Olaya de Veyro, que por (que) hellos la firmase de s[u]¹⁴ nonbre em lo rregjstro desta carta.

Estando presentes por testigos o dito Vaasco Peres, clérjgo, que la firmó /³¹ [de]⁴ su nonbre, Domingo de Sas y Áluaro da Caveanca y Johán do Tellado y Gonçalo da Vjla, vezinos de la dicha terra; Vaasco Peres, clérjgo, como testigo por rrogo de las sobredichas partes.

Y yo, Rrodrigo de /³² Rribeyra, escriuano y notario y público y ordenarjo en todo el obispado de Ore[n]se⁵ por el senor obispo y [y]glesia¹⁵ dese dito lugar, en vno con los dichos testigos al otorga/³³ mjento desta dita carta de venda presente foý, y aquí vjen y fie[l]mente¹⁶ la escreuí segundo que ante mý pasó, y doy ffe que conosco a /³⁴ (a) los otorgantes; por ende, puge aquí mjs nonbre y syno acostu[n]brado¹¹ y que q[ue]da¹⁷ /³⁵ otro tanto firmado en mj rregjstro del dicho Vaasco Peres en testimonio de verdad, que tal he.

|Sinal: Rrodrigo de Rribeyra, notarjo|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *n* está corrixido sobre un *a*.

³ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁴ No ms. falta.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Está escrito *Rouxos*.

- ⁷ O ms. está rompido.
⁸ Está escrito *eys*.
⁹ Está escrito *njgua*^a.
¹⁰ O o final vai na entreliña.
¹¹ Está escrito *vjes*.
¹² Está escrito *tpo*.
¹³ Está escrito *yntegrn*^d.
¹⁴ Falta o *u*.
¹⁵ Falta o *y*.
¹⁶ Falta o *l*.
¹⁷ Está escrito *qda*.

273

1511, decembro, 11. Mosteiro de Celanova.

O abade Dionisio de Hontiveros e o convento de Celanova aforan a Xoán de Ansián, fillo de Gómez de Ansián, e a tres voces o lugar de Minforte e a viña da Portela de Cancelo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6208.
 REX. LEIRÓS, Catálogo, nº 6208.

|Cruz|

Sepan¹ quantos esta carta¹ de fuero¹ vieren¹ como¹ nós, don fray¹ Djonjsyo¹ de Fontiberos¹, abad del monesterio de Çelanova¹, e el prior¹, monjes [y]² convento /² del dicho nuestro monesterio, sendo todos¹ juntos¹ en nuestro capítulo por¹ canpana¹ tanjda, según que lo avemos¹ de vso y de costume de nuestra horden, /³ aforamos¹ a vós, Johán d'Ansián, fijo de Gómez d'Ansián¹, morador en el nuestro coto¹ de Santa Conba, que presente estades , en vuestra vjda y a otras tres /⁴ voces¹ apús bós quales nonbrades en vuestra vjda o al tienpo¹ de vuestro finamjento; y non sendo nonbradas, que sean voces¹ aquella o aquellas personas que /⁵ más de derecho heredaren los otros vuestros vjenes, que non sean de mayor¹ grado de lñagen que bós y con condjción que la primeyra voz¹ que subçediere [en]² este /⁶ dicho foro¹ que, dentro de treynta¹ días logo¹ primeyros¹ siguientes¹ después de vuestro finamjento¹, se presente ante nós a se nonbrar por /⁷ voz y subçesor deste dicho foro¹, y ansí mjsmo todas las outras voces¹ por orden subçesyue.

Conbjene a saber, que bos aforamos /⁸ el lugar¹ de Mynforte³, que jaze en el dicho nuestro coto de Santa Conba, según y como lo traye¹ a jur y a mano¹ Ferna[n]do⁴ de Mynforte³ y d[...]⁵ /⁹ como¹ está çercado y tapado¹ de muro¹ viejo. Y con esto vos aforamos¹ más la vjña da Portela de Cançelo, como¹ demarca y deslinda [con el ca]/¹⁰ mjño⁵ de Orense y vay topar¹ conla vjña da Conchada, que será fasta doze cabaduras de vjña todo junto.

Lo qual todo vos¹ aforamos [a mon]/¹¹ te⁵ y a fonte¹, co[n]⁴ todas sus entradas y saljdas, por donde quer que las aya¹ y de derecho deva de aver, exente alguna cosa si ende a otro está afo/¹² rado, con tal pleyto¹ y co[n]⁴ djción que lo moredes¹ el dicho lugar¹ y labréys¹

las dichas heredades del y las dichas vjnas y esterquedes¹ y rrepa/¹³redes bjen, en tal manera como¹ senpre estea ben morado y bjen labrado y bjen rreparado, como¹ no desfaleça por mjngua¹ [de labor]² y de todo /¹⁴ buen rreparamjento¹. Y seréys¹ vós¹ y las djchas vuestras voces¹ nuestros buenos¹ vasallos objdientes¹, serbentes¹ y mandados a nós y al dicho /¹⁵ nuestro monesterio y de otro non.

[D]el⁶ qual dicho lugar¹ daréys, morado y labrado y rreparado¹ y las vjñas qu'están por poner¹ plantadas /¹⁶ d'oy, dja de la fecha desta carta, en quatro anos primeyros siguientes¹, de lo qual nos daréys¹ y pagaréys¹ de foro¹ y renta, derechos y de/¹⁷rechuras¹, vn moyo y medio¹ de vjño tinto y vn moyo¹ de blanco, por medjda derecha, y veynte marauedis viejos de derechos, pago¹ todo /¹⁸ por San Martín del mes de nobembre. Lo qual todo llevaréys¹ por vuestra costa en paz y en saluo donde acostunbran llevar /¹⁹ los otros vezjños desa¹ fleyguesía¹ los fueros¹ y renta¹ que acostunbran pagar¹ al dicho nuestro anexo¹ de Santa Conba. El qual daréys /²⁰ y entregaréys al nuestro mayordomo⁷ que toviere¹ nuestro cargo¹ de coger¹ y rreçibjr la renta¹ del dicho nuestro anexo¹, la qual proberéys¹ comu/²¹nalmente¹ de comer y de vever al tienpo¹ que fuere¹ a medjr el dicho vjño. Y daréys¹ para la candela de Santa Conba dos blancas¹, las quales /²² llevaréys¹ al dicho monesterio¹ de Santa Conba en el su dja de Santa Conba. Y guardaréys y compljréys todos los otros buenos¹ vsos y /²³ costumbres del dicho coto¹, y cada vna de las dichas vuestras voces¹ compljrán otro tanto¹. Y á morte¹ de la pustremera voz, que el dicho /²⁴ lugar¹ y vjña ljbre y quite y desenbargado¹ a nós y al dicho nuestro monesterio de Çelanova, con todo su buen rreparamjento¹, para que lj/²⁵brememente podamos¹ disponer¹ del lo que fuere¹ nuestra voluntad.

Y posta condjçión que sy este dicho foro¹ quiserdes¹ vender, deytar o en/²⁶penar, ante a nós que a otro; y non lo querendo nós por el justo presçio, entonçes le vended o donad o enpeñade a tal persona que seya /²⁷ [se]mejante⁸ de vós, que more, labre y rrepare¹ bjen el dicho lugar¹ y vjña y nos pague⁹ en cada vn año nuestros foros en paz y en sal/²⁸[uo y cun]pla⁸ y aguarde todas las otras condjçiones desta carta y cada vna dellas, pero que non seya cavallero njn dona njn donzella /²⁹ [njin escu]dero⁸ njn onbre de tras muro¹ njn rreljgiosa persona, njn lo podáys obligar por marauedis njn aver del rrey njn de otro senor o senora /³⁰ [poder]os⁸. El qual sy venderdes, donardes o enpenardes syn nuestra abtorjdad, o sy pasaren dos anos que non pagardes /³¹ [el dicho]⁸ foro o si del mudardes nuestro señorjo, el dicho nuestro monesterio y nós en su nonbre lo podamos rreçibjr por nuestra propja /³² [abtorjd]ad⁸; y vós compljendo lo susodicho, obligamos los vienes¹ del dicho nuestro monesterio con su anexo de serdes anpara/³³[rados y de]fendidos a derecho de quenquer que boslo demandar¹ ou enbargar¹ quiser.

Et yo, el dicho Johán d'Ansyán, que soy presente, así lo rre/³⁴[çibo de v]ós, el dicho señor abad, prior, monjes y conbento, este dicho foro¹ con las sobredichas condjçiones y con cada vna dellas /³⁵ [y obligo]⁸ todos mjs bjenes¹ y de las dichas mjs voces¹ de morar, labrar¹, estercar¹ y rreparar¹ bjen el dicho lugar¹ de Mjnfor/³⁶[te y la d]icha⁸ vjna, y de lo dar morado y rreparado dentro¹ del dicho térmjno de los dichos quatro años, y de pagar¹⁰ al dicho mo/³⁷[nesterio] en cada vn ano sus foros en paz y en saluo¹ al dicho monesterio,

según que arriba se contiene, y de conpljr todas /³⁸ [la]s⁸ condjçiones desta carta y cada vna dellas.

Y para que nós, las dichas partes, mejor tengamos¹ y conplamos todo /³⁹ [lo sobre]dicho⁸, ponemos entre [nós pena y]⁸ pustura que qualquer de nós que contra esto que dicho es fuere o pasare, que peche el /⁴⁰ [intere]se⁸ a la otra parte [aguardante]⁸ mjll *marauedís* viejos de pena¹ y á voz del rrey outros tantos; y a pena pa/⁴¹[gada o n]o⁸, esta carta y to[do lo en ella contenido sea fi]rme⁸ y valla durante¹ el dicho tienpo¹ de las dichas voces¹.

En fe de lo qual /⁴² [otorga]mos⁸ esta [carta de foro ante el escriuano e testigos] deyuso escriptos, y por mayor firmeza nós, el dicho don abad, la /⁴³ [firmam]os de *nuestro* n[onbre... en nonb]re⁸ de *nuestro* conbento¹, *segundo* el estilo y costunbre del dicho *nuestro* monesterio. /⁴⁴ [...m]onesterio⁸ de Çelanova¹¹ a onze¹ djas del mes¹ de dezenbre del año /⁴⁵ [... qu]nientos⁸ y onze¹ años, estando presentes por *testigos* Ares da Veyga¹ /⁴⁶ [... Lo]po⁸ do Barrio y Gonçalo do Barrio y Pedro Martiz¹, *vezinos* del coto de Santa /⁴⁷ [Conba ...]⁸ Rreguenga¹, criado del dicho Ares¹ da Veyga¹. E yo, Áluaro [...] ¹².

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. falta.

³ Despois de *myn* hai texto borrado.

⁴ Falta o *n*.

⁵ No ms. non se le.

⁶ Está escrito *el*.

⁷ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁸ O ms. está rompido.

⁹ Está escrito *p^ague*.

¹⁰ Está escrito *p^agar*.

¹¹ Leva o último *a* sobrescrito.

¹² O resto do texto do documento só se pode ler moi fragmentariamente.

274

1512, febreiro, 21. Outariz / 1513, agosto, 9.

O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Manuel da Carreira, á súa muller Maior da Carreira e a seis voces o lugar da Carreira co lugar do Chantado en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5663.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5663.

REF. DURO, *Naves*, 160-161, 165*.

Sábean¹ quantos esta carta de aforamjento biren como nós, don frey Ares de Santa Marja, porla graçia de Deus et de Santa Ygleja de Rroma prior del monesterio de Santa Conba de Nabes, et su conbento, sendo ajuntados e[n]² noso quabildo por son de quanpaa tangida, *segund* que o /² abemos de uso et de costume de nosa horden, aforamos a vós,

Manuel da Quarrera, que estades presente, et a vosa muller Mayor da Quarrera, [que]³ he absente, asy como se fose presente, moradores ena freygujsya de Santa María de Louredo, que es anexo do djto noso *mosteyro*, a vós et a seis /³ voces depois de voso *pasamjento*, et a primera boz nomêe a segunda et a segunda nomêe a terceira e ansy vaan nomêadas as djas voces vna enpús de otra; e que sy las djas voces no fueren nomêadas en los treinta djas prjmeros syguentes depois de voso *finamjento*, que la djta /⁴ voz no valga e asy las otras çinco voces. E non sendo nomêadas, que entonçe seja voz aquella persona que de derecho over de eredar los otros dichos *vuestros* vyenes.

Convén a saber, que bos aforamos o noso lugar da Quarrera con o lugar do Chantado, sytos enna /⁵ djta freygujsya de Santa María de Louredo, con todas súas entradas e seýdas, segund que ho noso *mosteyro* lo á e posee.

Jten vos aforamos las quasas e cortiñas, terras et árbores, montes e fontes e tódaslas hotras cosas a ellos pertenescentes, por donde quer que /⁶ seyan e devan aver de dereyto, con tal condiçión que os labredes et apostedes e corregades de manera que non desfalecan por méngoa de labores e rreparos.

Et seredes con eles vós et *vuestras* voces vasalos serventes e ovedjentes e mandantes con ho djto foro a nós et a /⁷ho djto noso *mosteyro* et de outro non. E darnos edes e pagaredes de foro a quarta do çentêo e trigo e mjlo, et vn porco por dja de Natal et vn carnero por dja de San Juan⁴. Et mais nos pagaredes por dereytura dos djtos lugares quarenta *morauidís* vellos. Et para esto /⁸ hoblygó ansy mjsmo todos sus vyenes, móveles et rraýzes, avydos et por aver. Et que nos vysytees tres festas del año con de lo que toverdes e el dja de Santa Conba con candela, e mais que pagees loytosa acustunbrada et galjña et çebada. Et que las otras seys voces /⁹ pagen las cosas sobredjtas et de lo al susodito que overdes dýzymo a Deus. Et a qual dyta nubydade que vos Deus der ennos djtos⁵ lugares mallaredes por noso ollo ou do noso mordomo, ao qual proueredes de comer e verer comunalmjente en quanto ma /¹⁰llardes. Et á morte da postromeyra voz, fiquen os lugares et cosas susodjtas ljbres et desenvargantes con todo⁶ seu lavor et rreparamjento a nós et ao djto noso *mosteyro*, en tal manera que bós nomêedes al tienpo de voso *finamjento* la primera vós e la primera nomêe a se /¹¹gunda et a segunda la terceira, et asy sejan aquabadas has ditas voses.

Et posto que sy vós ou as djas vosas voces qujserdes vender, deytar, aforar ho traspasar ho supñorar las djas quasas ho lugares ho eredades o cosas deles, que nos los dees /¹² por el justo preçio de lo que otro der; et non lo querendo nós porlo justo preçio, que entonçes los vendades, deytedes, afores et traspasedes a tal persona que seja semeyábele de vós, que nos faga *nuestros* lugares en paz, pero que no seja quaballero, dona nj donzella, njn es /¹³ cudero njn persona⁷ de tras muro nj rreljgiosa. Lo qual todo vos aforamos fiquándonos a salbo el mando et señórjo rreal. Et que lo non poñades en vnjversario njn en manda nj trebuta nj en ygleja nj en *mosteyro* nj a pesona alguna, salbo aho djto noso *mosteyro*. /¹⁴ Et sy fordes ingratos y descoñocidos vós e as djas vosas voces contra nós et contra o djto noso *mosteyro*, que perquades lo dyto foro et nós, los priores del djto noso *mosteyro*, le podamos rreçebir syn voso envargo. Et mais puesto que vós et vosas (vosas)

vozes sejades ho/¹⁵bligados de lebar a dyta rrenta et foros dos dytos lugares, posto na nosa tulla de Louredo que é⁸ do djto noso *mosteyro*.

Et que sy venderdes as djtas quasas et eredades *e* las deytardes ho derdes o aforardes en la manera que djta he, *e* sy dello mudardes noso señorjo /¹⁶ et nos non pagardes nosos foros en paz como dito he, *e* los no rreparardes ven como djto⁹ he, que o djto noso *mosteyro e* priores del lo rreçeban por súa abtoridade; et vós conpljndo *e* gardando todo como dyto he, obligamos os djtos veens do djto noso *mosteyro* de /¹⁷ vos defender et anparar con ello a dereyto.

E lo dyto Manuel da Quarreyra se hobljgó por sy et por las dytas súas voces, que rreçibe de vós, ho djto prior et conbento, o aforamjento por las maneras susodjtas *e* en quada vna dellas, ovljgo a mjn [e]³ a mjs by/¹⁸enes et das dytas voses, ansý móbeles como rrayzes, avydos et por aver, de labrar et rreparar vyen hos dytos lugares et quasas he eredades *e* cosas susodytas, et de conpljr et pagar et gardar todas las cosas condyçiones desta carta et quada vna dellas, et de pa/¹⁹gar hos dytos foros et cosas susodytas en quada vn año.

Et es puesto et otorgado entre as dytas partes que qualquer de vós que contra ho susodyto fuere o pasare *e* sy no conpljre ho gardare, que peyte a la parte aguardante por nome de pena mjll *morauidis* vellos /²⁰ *e* á vós del rrey otros tantos peyte; et a dyta pena paga ou non, esta carta *e* as cousas en ela contenjdas fiquen firmes *e* valederas durante o djto *tieempo*¹⁰ *e* voces.

Que foy feyta *e* otorgada enna nosa granga de Otariç a veynte et vn dýas do /²¹ mes de feeverero del año del nasçemjento de Noso Señor Ihesu [Cristo]¹¹ de mjll et qujñentos *e* doze años.

Testigos que fueron presentes: Ares da Veyga, escudero *e* merino do dyto *mosteyro*, *e* Eytor de Santa María, clérjgo, et Sylvestre Portugés *e* Afonso López, clérjgo *e* quapelán de /²² Santa María de Louredo, et otros.

Et eu, Ares de Lobazes, escribano *e* notario do djto *mosteyro e* de todos sus cotos *e* lugares por vós, ho djto prior *e* conbento do dicho *mosteyro*, a todo lo que djto hes en vno con los djtos *testigos*, *e* notario *apostólico*, al otorgamjento del djto aforamjento fûe presente *e* por mjn /²³ mesmo lo escrebý *e* por ende puje ayquý mj nonbr[e e syno]¹⁰ acustu[n]brado² en testymonjo de verdad, que tal hes.

[Sinal: Ares de Lobazes, / clérjgo *e* notario *apostólico*].

/²⁴ En el monesteryo de Santa Coonba de Nabe[s]¹², a nove días del mes de agosto de mjll *e* quinientos et treze anos, ant[e]¹³ mjn, notario, *e* *testigos* ynfraescritos, el señor don frey P[e]dro¹⁴ de Vrmjlla, prior del d[i]cho¹⁵ monesterio¹⁶, confirmó este foro *e* lo ovo por bueno.

Testigos: /²⁵ Gómez de Bóbeda *e* Juan Rraposo *e* Estevo Martiz.

[Sinaturas: Diego de Tras/penas, notario; frater Petrus, prior / Sancta Conba].

/²⁶ Fray Juan de Valpuesta, /²⁷ prior, lo confirma.

[Sinatura: Lorenço / Álvarez, / notario].

* Por erro remíte en nota ao documento 5398 do Fondo de Pergamiños Monacais do ACO (doc. 266 desta CD).

¹ Non se anota a existencia dun trazo sobre a palabra, unha vez que a maior parte das palabras do texto escrito polo notario Ares de Lobaces o leva.

² Falta o *n*.

³ No ms. falta.

⁴ Está escrito *ju*^o.

⁵ Antes hai dous *d* borrados.

⁶ Leva *do* na entreliña.

⁷ Usa a abreviatura de *per* co valor de *p...r*.

⁸ Está na entreliña.

⁹ Antes está riscado *co*.

¹⁰ A abreviación *l*^o foi engadida posteriormente.

¹¹ O ms. está rompido.

¹² Falta o *s*.

¹³ Falta o *e*.

¹⁴ Está escrito *podro*.

¹⁵ Falta o *i*.

¹⁶ Está na entreliña “prior del d[i]cho monesterio”.

275

1513, xullo, 26.

O prior Pedro de Hormilla e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carneiro, á súa muller Inés Carneira e a cinco voces os lugares de Cachomane, Pousada, A Raña e O Pacio.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5691.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5691.

[Cruz]

Sepan quantos esta carta de aforamjento viere[n]¹ como² nós, don frey Pedro de Vrmjlla², prior del monesterio² de Santa Coonba de Nabes, y monges y conbento del dicho moneste²rio, sendo juntos² en *nuestro* cabildo del dicho monesterjo³ per son de canpãa tangida, *segundo* que abemos² de vso y de costume de nos ajuntar para las cabsas ajuso /³ contenjdas, otorgamos² y conosçemos² por esta presente carta que aforamos² y damos en aforamjento² y por rrazón de foro a vós, Alonso Carnero², ve⁴zino de Fonte Fría, que presente estades, y a *vuestra* muller² Eynés Carnera², que está absente, vien como² si fose presente, [y a çin]co⁴ voces apuslo postromero de bós, /⁵ qu’el postromero² de vós nonbre la primera² voz y la primera² nonbre² la segunda y así vaan las [dichas çin]co⁴ voces nonbradas vna² pus otra /⁶ suçesibemente²; y non sendo² nonbradas², que sea voz aquel² o aquela² que más de derecho herdar los [otros vuestros vie]nes⁴.

Convén⁵ a saber, que vos aforamos² /⁷ os nosos lugares² de Cachomane³ y de Pousada² y da Rraña y do Paçio *segundo* que vós, el dicho Alonso Carnero², los [tragedes a

jur]⁴ y a m̃ao marcados, con todas súas /⁸ casas y herdades brauas² et mansas², prados, sotos y cortiñas, prados y pascos, con todas súas entradas y salidas², jures² y derechos² y perteneçias, /⁹ por dond[e]⁶ quer que las aja y deba de aver de derecho, con condiçión que sejades *nuestros* vasallos serventes y ovedientes et tenades las casas de los dichos /¹⁰ lugares² vjen corregidas² y bien² rreparadas y las herdades bien rrepar[a]das⁷, en manera que se non [percan]⁴ por m̃ngo de labor y de boo paramjento².

/¹¹ Et nos daredes² y pagaredes vós y vuestras voces y herderos² de foro, çe[n]so¹, en cada vn año, aja non aja, doce fanegas⁸ de pan² y vna de trigo, pago en el /¹² mes de agosto o de setembre², medido por medida derecha, lo qual² nos tageredes por vós m̃simo o otro por vós² a la nosa tulla de Santa /¹³ Coonba². Y más nos daredes y pagaredes² de foro² en cada vn año por día de San Juan vn boo carneyro y más médea² fanega² de çebada² y vn boo toçino² /¹⁴ en ca[da]⁹ vn año y veynte y quatro² *maravedís* vellos² cada² año, pagos² por día de San Martjno do mes² de novenbre², y do al² que Dios² diere² en los dichos lugares colle/¹⁵redes² de diezmo a Dios.

Y non venderedes nj deitaredes³ este dicho foro² s̃jn que primeramente² frontedes² con el² a nós² et a los que después² de nós² su/¹⁶çedieren²; y queriendo² porlo² justo² preçio², que nos lo deades, et non lo² querendo, qu'estonçes² lo vendede a labrador manso et seguro que nos dea² et pague² /¹⁷ la dicha rrenta et cunpla² et guard[e]⁶ las condiçio[ne]s¹⁰ deste dicho foro². Y obligamos² los vienes² del dicho monesterio² de vos lo fazer sano y de paz /¹⁸ en el dicho tienpo² y voces².

Y yo, el dicho Alonso Carnero², que presente s̃o, por m̃jn y por la dicha m̃jna muller, absente, y voces, así lo rresçebo y me obligo de lablar /¹⁹ y rreparar los dichos lugares² y de pagar² la sobredicha rrenta³ en cada vn ano et de conplir et guardar las condiçiones deste dicho foro².

Y nós, anbas las dichas partes /²⁰ et cada² vna de nós² por² si, ponemos² de pena², postura², enterese² convençional² que [q]ualquiera¹¹ de nós² o de *nuestras* voces y herderos² que contra /²¹ esto que dicho es² for o pasar y lo non conplir² y guardar, que perca² de pena² á parte aguardante m̃jll *maravedís* y otros tantos² a la justiçia /²² da terra y voz del rrey que² la fezer teer y conplir y guardar; y la pena pagada o non pagada, que todaṽja esta carta de foro² y lo en ella /²³ contenjdo seja firme y valga en el dicho tie[n]po¹ y voces².

En fee de lo qual² yo, el dicho don¹² Pedro de Vrmjlla², y monges vos otorgamos² /²⁴ ende dello dos cartas de foro², anbas en vn tenor², y las firmamos² de *nuestros* nonbres².

Que foy fecha y otorgada en el dicho monesteryo de Santa /²⁵ Coonba de Naves a veynte y seys días² del mes² de julio del año de *Nuestro* Saluador Ihesu Cristo de m̃jll y quijñentos y treze² años, estando pre/²⁶sentes² por testigos² Gómez de Vóbeda, escudero², vezino de Vobadela, y Juan da Vila y Gómez Pérez², vezinos de Fonte Fría, y Rroý Fernández /²⁷ de Vobadela. Frey Petrus, prior de Santa Coonba.

Et yo, Diego² de Traspenas², escriuano y notario público² en el couto de Meles por el ylustre et muy /²⁸ magnífico señor conde de Lemos², y otrosj² notaryo público de la deóçesi¹³ y obispado de Orense² por el señor obispo de Orense y iglesia dese dicho /²⁹ lugar, al otorgamjento² deste dicho foro² en vno² (en vno²) con los dichos testigos presente foý y, segundo que porante m̃j pasó, vjen y fielmen/³⁰te por m̃jna mano² escriuj y otra² tal en m̃jna

nota² rresçebj firmada del sobredicho prior; por ende, aquí mj nonbre y sjno /³¹ fíge en testimonjo de verdad, que tal hes.

[*Sinal*: Diego de Traspénas, / notaryo].

¹ Falta o *n*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁴ No ms. non se le.

⁵ Leva as letras *ven* na entreliña.

⁶ Falta o *e*.

⁷ Está escrito *rrepardās*.

⁸ As letras *aja doce faneg* están repasadas por man diferente e posterior.

⁹ Está escrito *ca*.

¹⁰ Está escrito *condiçios*.

¹¹ Falta o *q*.

¹² Antes está riscado *pe*.

¹³ Está escrito *deoxi*.

276

1513, decembro, 20. Vilar.

Francisco Afonso, rexedor da cidade de Ourense, afora a Pedro da Rabeda, á súa muller Tareixa de Zama e a dez voces unha casa e un terreo no lugar de Pazos do couto de Piñor.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5697.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5697.

Sepan quantos¹ esta carta de aforamento¹ viren como¹ eu, Françisco¹ Afonso, rregidor e vezino da çibdade d'Ourense¹, que soo presente¹, outorgo¹ /² e conozco¹ por esta presente carta que¹ aforo a vós, Pedro da Rabeenda, e a vosa muller Teresa de Çama, vezinos do couto de Pyñor, que es/³tades presentes, e a dez voces¹ despoys de voso falesçimento, ansý que vós, en vosa vida e soúde ou ao tenpo¹ de voso pasamento¹, nomje/⁴des a prjmera voz e esa prjmera nomçe a segunda¹ e a segunda¹ a terçeyra, e ansý baan nomçadas as ditas voces¹ vna¹ enpús¹ de ou/⁵tra per horden subçesibe fasta seeren¹ cunplidas¹ e acabadas as ditas dez voces¹; e non sendo nomçadas, que entón sea voz quen de deryto /⁶ ouver de erdar os outros vosos bñes. Convén a saber, que vos aforo a mjna casa do lugar de Paços¹ do dito couto de Pinor, donde ao presente vós, os sobre/⁷ditos, vebijs, que parte con casas de Áluaro de Çama e en çima enno camjno público que vay para Godejãas.

Jten¹ más vos¹ aforo o meu¹ tarrão de herdade de Pa/⁸ços, según que parte de la vna parte con tarrões de Iohán da Rabeenda¹ e de Iohán¹ Rrodrjgues d'Esteveýna, e da outra en tarrão de Juan¹ de Vedelo, e en çima /⁹enas vjnas de Paços, e en vaxo en vjna de Afonso do Rríó e en tarrão de Marja Rrugel¹.

A qual dita casa e tarrão de herdade desuso declarado es todo meu pro/¹⁰pio de dézjmo a Deus e voslo aforo todo con todas súas entradas e saídas, jurjs, dereytos¹ e pertesças, por onde quer que os aja e de dereyto deva aver, con /¹¹ condiçón que corrojades¹ a dita casa de pedra, tella e madeyra, e o dito tarrão labrado e rreparado¹, de manera que todo elo non desfales[ca p]or² mengua de labores e bõos /¹² rreparos, e que vós e vosas vozes diedes e paguedes por ello de foro e rrenta¹ sisa a mjn e a meus herdeyros¹, aja non aja, non [enbar]gante² grand¹ njn gea/¹³da njn outro caso fortitujto, vna carga de vjno branco¹, onze¹ coartas¹ por carga, boo e puro, e porla vendima de cada vn ano¹, e do al que o ajades todo libre /¹⁴ e qujte de todo outro foro, çenso, trebuto e encargo¹ algund.

E he posto condiçón entre nós¹, as ditas partes¹, que se vós ou vosas vozes¹ qujserdes, vender, dey/¹⁵tar, donar¹, enajenar, aforar ou traspasar¹ o sobredito ou parte¹ dello, que primeramente³ frontedes con ello a mjn o a meus herdeyros e noslo deedes porlo /¹⁶ justo presçio queréndo; e non¹ lo querendo¹, que entón¹, de nosa liçençia e consentimento, o posades fazer a tal persona que sea llana e abonada¹, semellable de vós, /¹⁷ [tal]² que corroja a dita casa e labre e rrepare o dito [tarrão]² e pague en cada vn ano a mjn e a meus herdeyros a dita carga de vjno branco, e cunpla e agoar/¹⁸de as posturas e condiçoos desta carta e cada vna¹ dellas. E seeredes vós¹ e vosas vozes¹ serventes¹ e obedientes e mandados con este dito foro a mjn /¹⁹ [e a meus herdeyro]s², e ansý non¹ faredes por ello manda njn anjversario, foro njn sobreforo a outra¹ njngúa persona, iglleia, monesterio njn santuario¹ /²⁰ [al]gún²; e o contrario de cada vna destas cousas fazendo, que descayades¹ deste dito foro e o percados e que eu e meus herdeyros voslo posamos tomar e /²¹ rresçe[bir e]² fazer delo nosas vontades¹ sen envargo desto. E obligo meus bees e de meus herdeyros¹ para¹ voslo fazer [çerto, são e de paz, e de]² vos de/²²fender con ello a dereyto.

E nós, os ditos Pedro da Rrabeenda e Teresa de Çama¹, para nós e para as ditas nosas vozes, asý outorga[mos e rres]çebimos² /²³ aforados de vós, o dito Françisco [Afonso]⁴, a dita casa e o dito tarrão de herdade, e obligamos¹ nosos bees e das ditas nosas vozes para [corrojer]² a dita casa /²⁴ e labrar e rreparar¹ o dito tarrão e teer todo en boo rreparo, e pagar a vós e a vosos herdeyros⁵ a dita carga de vjno branco [de onze coartas en cada]² vn ano /²⁵ e porla vendima, e cunplir¹ e agoardar las posturas e condiçoos desta carta e cada vna dellas.

E qualquer¹ de nós, as ditas partes¹, [que contra esta carta]² for ou pa/²⁶sar e a ansý non¹ cunplir¹ e agoardar¹, que¹ dee e pague de pena a la parte aguardante¹ mjll *morauidis* vellos; e a dita pena paga ou non, esta [carta de aforamento]² e /²⁷ o en ela contenjdo¹ sea firme e valla durante¹ [o dito tenpo]² e vozes¹.

E o firmo eu, o dito Françisco¹ Afonso, de meu nome; e nós, os ditos, Pedro da Rrabeenda¹ /²⁸ e Teresa de Çama¹, rrogamos¹ a Fernand¹ Rrodrigues¹, clérigo capellán¹ da iglleia da Treydade, que presente está, lo firme por nós¹ de seu nome asý mysmo.

Que foy /²⁹ feyto e outorgado¹ en el Villar, que es de fuera e [...]² da dita çibdade, a vjnte días do mes de dezenbre¹, ano do nasçimento³ do Noso Senor Ihesu Cristo de mjll /³⁰ e quinentos e treze¹ anos¹, estando¹ presentes por testigos o dito Fernand¹ Rrodrigues¹ e

Gonçalo dos Santos¹ e Juan de Lobeyra, veziños da dita çibdade. /³¹ Françisco Afonso. Fernand¹ Rrodrigues¹.

Et yo, Juan de [Cusanca]², escriuano e notario público en t[odo el]² obispado de Orense e en los cotos e jurdiçiones del señor /³² obispo de Orense¹ por el dicho señor obispo e [por la igllesia dese]² lugar¹, que al otorgamjento deste dicho foro, en vno con los dichos testigos, presente⁶ fuy, e doy fe /³³ que está firmado en mj rregistro de los dichos Françisco Afonso e Fernand Rrodrigues e que coñosco a las partes otorgantes, e lo escribí e por ende puse aquí estos mjs /³⁴ nonbre e signo atal en testimonjo de verdad, que tal es.

[Sinal: Johán de Cusanca¹, / notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² No ms. non se le.

³ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁴ O ms. está rompido.

⁵ O *h* está corrixido sobre un *b*.

⁶ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

277

1515, [xaneiro, 8]*. Igrexa de Santa Baia de Banga.

Lopo Rodríguez (?), apoderado por Bernardino Pérez Sarmiento, conde de Ribadavia, afora a Pascual do Gabián, á súa muller e a varias voces o lugar do Gabián, polo que deberán pagar varias fanegas de pan, un carneiro e dúas tarxas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5709. Castelán.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5709.

Data: “Que fue [...] eglesia de Santa Olaya de Vanga a [...] / [...] qujnentos y qujnze años”.

Notario: “[...] asý mysмо escribano y notario público [...] de Orzellón y de Doçón por su alteza [...] / [...] y jurdiçiones”.

* O día e o mes son os que indica Leirós (1951: 499).

278

1520, marzo, 2. Mosteiro de Celanova.

O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Gonzalo Biscaíño e a seis voces a viña de Outeiro de Allos.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5778.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5778.

[Cruz]

Sepan¹ quantos esta carta de foro¹ vieren como¹ nós¹, don fray¹ Martjñ de Horozco¹, abad¹ del monesterio¹ de Çelanoba¹, et fray¹ Pero¹ de la¹ Rrosa, prior mayor¹, et fray Johán de Rrobres¹, prior segundo¹, /² et fray Françisco de Torre¹, fray Johán de Mjjancos¹, fray Antonjo¹ de Coýnbra, fray¹ Johán de Lemos¹, fray Antonjo¹ de Vbda, fray Françisco de Bezilla¹, fraj¹ Áluaro de Sagude, fray Gonçalo¹ de Segura, fraj¹ /³ Pero¹ da Manta, fray Anderés (sic) de Salamanca¹, fray Antón de la Inesta, fraj Rrodrigo de Valladolid, todos monjes profesos conventuales¹ del dicho monesterjo¹, estando todos juntos et congregados /⁴ en nuestro capitulo a son de canpana tanjda et aviendo sobre hello¹, para¹ esto que se adelante¹ contiene nuestro acordo et solene tratado, otorgamos et conosçemos que aforamos² a vós, /⁵ Gonçalo Viscaíno, vezino de la¹ çibdad de Orense, que estáys presente, en vuestra vida et a otras¹ seys voces¹ apús¹ vós quales¹ nonbra[r]des³ en vuestra vida o ao tenpo de vuestro finamjento; et non sendo /⁶ nonbradas, que sean voces aquela¹ o aquellas¹ personas¹ que más de derecho heredaren¹ los otros¹ vuestros bienes¹ et co[n]⁴ condiçión que la primeyra voz que suvçediere en este dicho foro que, dentro¹ /⁷ de trjnta días luego primeyros¹ segientes después¹ de vuestro finamjento, se presente¹ delante¹ nós a se nonbrar por voz et suçesor deste dicho foro, et asý mjsmo¹ todas las otras¹ /⁸ voces por horden¹ subçesibe.

Conbiene a saber, que vos aforamos¹ la nosa viña d'Outeyro¹ d'Ajo, que foy de Gonçalo¹ Núñez, así como demarca de la vna parte¹ por el camjno que vay para¹ /⁹ Mende, que sale para¹ el Pereyro, et de la¹ otra¹ parte¹ demarca¹ con vina de Domj[n]go⁴ Gónçalez et de otra¹ parte¹ con vina de Rroý Martiz et de la otra¹ parte entesta en el camjno que vay para /¹⁰ Çeboljño.

Esta dicha vina vos aforamos¹ a monte et a fonte¹ con¹ todas sus entradas¹ et saljdas, por donde qujer que las aja et de derecho devan de aver, exsente alguna¹ cousa si ende a o/¹¹tro¹ está aforado, co[n]⁴ tal condiçión que la labréys¹ et rreparéys¹ bien, por manera que non desfalezca por mj[n]goa⁴ de labor et de boo paramjento. Et seréys⁵ obedie[n]te⁴ et mandado con el¹ dicho /¹² foro¹ a nós¹ et al dicho nuestro monesterjo et a nuestro bicario de la nosa casa de Santa Conba de Navees. De la qual¹ dicha vina nos daréys¹ et pagaréys rrenta, çisa en cada vn¹ año por toda /¹³ rrenta et cabedal⁶ et derechos et derechuras tres mojos de viño a la¹ vica del lagar por medida derecha, et las dichas vuestras voces¹ pagarán coatro¹ mojos; el qual¹ levaredes a vuestra /¹⁴ costa a donde levaren los otros¹ foreyros de Mende. Et á morte¹ de la¹ postremera¹ voz, fique la dicha vina ljbre et qujte¹ et desenbargada a nós¹ et al dicho nuestro monesterio, con todo su /¹⁵ buen¹ paramjento que en ella¹ fuere¹ fecho¹.

Et hee posto condiçión que, sy este dicho foro qujserdes vender o apina[r]⁷ o en otra¹ qualquier¹ manera¹ d'él vos apartar¹, que frontedes primeramente con él a /¹⁶ nós¹ et al dicho nuestro monesterio sy lo qujséremos¹ por el tanto que otro¹ por él diere; et non lo querendo nós por el justo preçio, estonçe la vendede o enpinade a tal persona que seja /¹⁷ llana¹ et abonada, que labre [et]⁸ rrepare la dicha vina bien¹ et nos pague en cada vn¹ año nuestros foros¹ en paz y en saluo et cunpla et guarde todas las otras¹ condiçiones desta /¹⁸

carta et cada vna¹ dellas¹, pero¹ que [non]⁸ seja a persona poderosa nj rreljgiosa nj de tras muro¹.

La qual¹ sy la venderdes o enpinardes sen séremos¹ frontados et rrequerjdos¹ como¹ dicho /¹⁹ hes¹, o se della¹ mudardes [nuestro]⁸ señorío o se no labra[r]des³ et rrepara[r]des³ bien, o se pasaren dos años que non pagardes el dicho foro et como¹ dicho⁹ hes, que este dicho foro caya en /²⁰ comjso et lo posamos rresçebir por *nuestra* propia abtorjdad; et vós conplindo lo susodicho, obligamos los bienes del dicho *nuestro* monesterio a serdes enpa[ra]dos¹⁰ et defendidos con este dicho foro¹ /²¹ de qualquier¹¹ persona que vos la demandare o enbargar qujser.

Et yo, el dicho Gonçalo Biscaýno, que soy presente¹, así rresçevo de vós, el dicho señor abad¹, prior, monjes et convento, este /²² dicho foro¹ para¹ mjn y para¹ las dichas mjs voces¹, et obligo a mj persona et a tod[o]s¹² los mjs bienes de rreparar bien esta dicha vina et de pagar en cada vn¹ año el dicho foro, segund et como¹ a/²³riba se contiene¹, et de conpljr todas las otras¹ condiçiones desta carta.

En fee¹ et testimonjo¹ de lo qual¹ otorgamos¹ esta carta ant'el escrivano et notario público et testigos de yuso escritos, et por /²⁴ mayor¹ firmeza¹ nós, don abad, la fi[r]mamos⁷ de *nuestro* nonbre.

Que fue fecha¹ et otorgada en el *nuestro* monesterjo¹ de Çelanova a dos días del mes¹ de março, año del nasçemjento de *Nuestro* Señor Ihesu /²⁵ Cristo de mjll¹ et qujntos et vjnte¹ años, estando presentes por testygos rrogados et llamados¹ para¹ hello¹ los padres fray Pero¹ de Hormjlla¹, vicarjo de Santa Conva, et fray [Johán]¹³ Fiote, prior de /²⁶ Ribeyra¹, et fray Branco¹, capelán¹ de Verjñ, et Ares da Veyga, merino¹ de Santa¹ Conva¹, et otros.

Et yo, el dicho Gonçalo Vizcaýno¹, rruego al padre fray Rrodrigo de Canpuzano¹ que firme¹ este contrato por mj.

/²⁷ Et yo, Áluaro Martínez¹, escrivano e notario público por sus altezas¹ en la su corte y en todos los sus rreynos¹ e señoríos, e notario público en el dicho monesterio de Çelanova e en todas sus tierras, jurdiçiones e se/²⁸ñoríos por los dichos rreuerendo señor abad e prior¹, monjes e convento d'él, presente fúe en vno con los dichos testigos al otorgamento¹ desta dicha carta de contrato de fuero e de otorga/²⁹mento de las dichas partes, a los quales yo conosco e los dichos testigos, esta carta por otro fize escriujr e aquí mj nonbre e signo¹ puse en testimonjo¹ de verdad, que atal hes, e doy fe que otro /³⁰ tanto queda asentado en meu rregistro firmado de los dichos señor abad e fray Rrodrigo de Canpuzano; por ende, aquí est mj nonbre e signo¹ como¹ dicho es.

[Sinal: Áluaro Martines, / notario].

[Sinaturas: Frater Martjnus, abbas¹⁴ / Cele Noue; frater Rrodericus / de Campuzano].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O *f* está corrixido sobre un *v* e a palabra leva un trazo sobreposto.

³ Falta o *r* e leva un trazo sobreposto.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Despois hai un *s* sen acabar de trazar e riscado.

⁶ Despois hai un *d* riscado.

- ⁷ Falta o *r*.
⁸ O ms. está rompido.
⁹ Antes hai un *h* sen acabar de trazar.
¹⁰ Está escrito *enpados*.
¹¹ Hai dous trazos sobre a palabra.
¹² Está escrito *tods*.
¹³ No ms. falta.
¹⁴ Está escrito *abb^as*.

279

1522, xullo, 8. Mosteiro de Celanova.

O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Vasco Pérez e a seis voces os montes, viñas e herdades da Barreda en Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5810.
REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5810.

[Cruz]

Sepan¹ quantos esta carta de aforamento vjren como nós, don fray Martjñ de Orozco, abbade del monesterjo de San Rroosende de Çelanova, de la orden de San Venjto, del obispado de Orense, et fray Joán /² de Llanos², prior mayor del dicho monesterjo, et fray Joán de Mansilla et frei Joán de Peñalver et fray Joán de Rrobres et frai Pedro de la Manta, todos monjes profesos conventuales del dicho mo/³nesterjo, que soomos presentes, seyendo todos ayuntados en *nuestro* capítulo, segum que lo avemos de vso et de costunbre de *nuestra* horden, veyendo et seyendo çerteficados que lo adelante contenjdo /⁴ es fecho en vtilidad et provecho *nuestro* et del dicho *nuestro* monesterjo et de su mjenbro et anexo el monesterjo de Santa Coonba de Naves et en acresçentamento de sus rrentas, otorgamos et conoçemos /⁵ que aforamos et damos en aforamento et por rrazón de fuero a vós, Vaasco Peres, clérigo de Santa Olaya de Veiro, que estades presente, et a seis voces des(de)pués de *vuestro* finamjento, a condición /⁶ que vós, en *vuestra* vida et salud o al tienpo de *vuestro* pasamjento, nonbréis la primera voz et la prjmera nonbre la segunda et la segunda nonbre la terçera et así vayan nonbradas las otras voces /⁷ subcesivamente; et non seyendo nonbradas, que entón sea voz la persona que más de derecho heredar los otros *vuestros* bienes.

Es a saver, que vos aforamos et damos en fuero como dicho /⁸ es todos los montes et vjñas et eredades da Varreda, que están sitas en la felegresía de Santo Estévõ de Vntes, que serán fasta noventa cavaduras de monte et vjña poco más o menos, si/⁹gún se demarcan con vjña de Gomes da Lama et va derecho al rrío del Mjño et entesta en la navera de Joán Gonçález de Vntes, et en çima parte con vjña de Vaasco d'Eyree que se llama Fofe /¹⁰ et entesta en çima con la naveira del dicho Iohán Gonçález de Vntes et vai topar en el tarreo de Vaasco d'Eyree et vai ferjr ençima del cotarelo.

La qual dicha vjña, montes et eredades et ^{/11} tarreos que desuso van declarados et demarcados, vós, el dicho Vaasco Pérez, et otras personas por vós et en *vuestro* nonbre tenéis et traéys a jur et a mano en *nuestro* nonbre et del dicho monesterjo et del di^{/12}cho su anexo, cujas todas ellas son. Et nós vos las aforamos todas con todas sus entradas et salidas, jures et pertinencias, por donde quera que las ayan et de derecho devan de aver, a condi^{/13}ción que vós, el dicho Vaasco Pérez, et las dichas *vuestras* voces, por vós o por otros en *vuestro* nonbre, lo labréis et rreparéis todo vien et que, dentro de diez años prjmeros siguientes, acavéis de poner ^{/14} et plantar de vjña todos los montes que están dentro de las dichas demarcaçiones que fueren para poner et plantar; et ello así puesto et plantado, lo rreparéis et ontrechantéis las dichas ^{/15} vjñas adonde et quando les fuere menester, por manera que non desfallezcan por méngoa de labores et buenos rreparos. Et desjmos que si en las dichas vjñas et montes que ansí vos afora^{/16}mos et desuso van demarcadas, demás de las dichas vjñas noventa cavaduras, ovjere otros algunos más montes o eredades para poner demás et aalliende de las dichas noventa caba^{/17}duras de que arriva se haze mjnçión, que eso mjmo vos los damos et aforamos para que todos los tengáis et poseáis en la manera que dicha es, juntamente con las dichas noventa cavaduras que de arri^{/18}va van declaradas, por todo el dicho tienpo et voces, para que lo que dello fuere para poner et plantar de vjña lo pongáis et plantéys.

Et que de las dichas noventa caaduras que de arriva van ^{/19} declaradas o de la parte que dellas está puesta o posierdes de oi en quatro anos primeros sigentes, como de todo lo más que en los otros montes pusiéredes et plantáredes, paguéis a nós ^{/20} et al dicho *nuestro* monesterjo et a la persona que por nós et en *nuestro* nonbre lo oviere de cojer con las otras rrentas del dicho monesterjo de Santa Coonva quatro moyos de vjño por diezmo et señorjo, ^{/21} de todo ello la mjtad de vjno blanco et la mjtad de tjnto, contando honze quartas por moyo et seis açunbres por quarta. Et pasados los dichos quatro años, que de allj a delante vós ^{/22} et las dichas *vuestras* voces nos deis et paguéis en la manera que dicha es, ansí por las dichas noventa cavaduras de vjña et montes que ansí vos aforamos, como por todos los otros más montes et ta^{/23}rreos et eredades que de dentro de las dichas demarcaçiones oviere, que eso mjmo vos damos et aforamos como dicho es, ansí por diezmo como por señorjo, de todo ello ocho moyos de vjño, ^{/24} la amjtad de blanco et la amjtad de tinto, et más non, puesto et pagado et medido por la manera que dicha es, cada vn año por el tienpo de la vendimja et llevado a *vuestra* costa et mjsión en la ^{/25} *nuestra* vodega et granja de Vntes et non más, como dicho es; a condiçión que acavéis de hazer et hagáis en la dicha vjña et eredad la casa et vodega et lagar que tenéys començada dentro de ^{/26} los dichos diez años primeros siguientes et pagarnos eys por ella vós et las dichas *vuestras* voces seis *maravedís* viejos, pagos por día de San Martjño del mes de novenbro de cada vn año. Et que ^{/27} todo el más vjño blanco et tjnto et otras cosas et frutos que Dios diere en todas las dichas vjñas et montes, que así vos damos et aforamos en la manera que dicha es, que lo ayades et llevedes vós, el dicho ^{/28} Vaasco Pérez, et sea para vós et para las dichas *vuestras* voces et personas que en *vuestro* nonbre et sujo lo oujeren de aver libremente syn *nuestro* envargo njn contradición njn de otra persona alguna, ^{/29} syn por ello todo nos dar njn pagar otro njngún fuero, djezmo njn pensión, çenso, trjbuta njn cargo algún.

Et si vós o las dichas vuestras voces qujsierdes vender lo susodicho o alguna parte dello /³⁰ a otra persona alguna, que prymeramente frontéys con ello a nós et a nuestros subçesores para que lo tomemos por el justo preçio, querjéndolo; et non lo querjendo, que de nuestra liçençia et consentimjento lo /³¹ hagades a tal persona que sea semejable de vós, tal que labre et rrepare la dicha casa et vjñas et ponga los dichos montes o la parte que dellos fuere para poner dentro del dicho térmjno, et pague /³² por todo ello los dichos ocho moyos de vjño por diezmo et señorjo de todo ello et más la dicha derecho de la dicha casa en cada vn año como dicho es, et cunpla et agoarde todas las otras pos/³³turas et condiçiones desta carta et cada vna dellas.

Et seréis vós et las dichas vuestras voces serventes, [o]vedientes³ et mandados con el dicho fuero a nós et a nuestros subçesores, et non vos lla/³⁴maréis con ello a otro njngun señorío njn faréis por ello manda njn anjversarjo a otra njnguna p[er]sona³ njn santuario algún; et fazjendo lo contrarjo, que descayades deste dicho /³⁵ fuero et lo perdáis et que nós et nuestros subçesores lo posamos tomar et rresçever et fazer dello nuestra voluntad syn envargo deste dicho fuero. Et obligamos todas las otras rrentas et bienes propios del /³⁶ dicho nuestro monesterjo et del dicho su anexo Santa Coonva de Naves para vos fazer çierto, sano et de paz este dicho fuero et todas las cosas en el contenjdas, et de vos defender con todo ello a derecho /³⁷ durante el dicho tiempo et voces.

Et yo, el dicho Vaasco Pérez, que soi presente, para mjn et para las dichas mjñas voces, así rresçibo este dicho fuero et cosas en el contenjdas por las maneyras, posturas /³⁸ et condiçiones que dichas son et cada vna dellas; et para lo ansý (ansí) fazer, tener, labrar, plantar, corrojer et rreparar dentro del dicho térmjno et como dicho es, et para conplir et agoardar et /³⁹ pagar todo lo en él contenjdo en todo et por todo, sigún et de la manera que en él va dicho et declarado, obligo a mjn mjsmo et a todos mjs vienes muéveles et rraíces, avjdos et por aver.

Et qual/⁴⁰quer de nós, las partes, que contra esto que dicho es fuere o pasare, que pague de pena a la parte agoardante dos mjll maravedís viejos; et la dicha pena pagada o non pagada, que todavja esta dicha carta de afo/⁴¹ramjento et todas las cosas en ella contenjdas sean et queden firmes et valan durante el dicho tiempo et voces.

Que fue fecho et otorgado dentro del dicho monesterjo de San Rroosende de Çelanova, dentro /⁴² del capítulo d'él, a ocho días del mes de julio, año del nasçemento de Nuestro Señor Ihesu Cristo de mjll et quinientos et veynte et dos anos, estando presentes a ello por testigos fray Joán Fiote, prior del /⁴³ monesterjo de Rrivera, et Gregorio do Monte et Martjn de Legueta, clérigos, et fray Pedro de Formjlla, prior et vicarjo del dicho monesterjo de Santa Coonva de Naves, que lo consyntió, et otros.

Et por mayor firme/⁴⁴za, el dicho señor abad, por sí et por todo el dicho convento, lo firmó aquí de su nonbre et, juntamente con él, lo firmó el dicho prior mayor.

Et yo, Vaasco Fernández, escriuano et notario público de la çibdad /⁴⁵ et obispado d'Orense por el senor obispo, et escriuano del concejo et del número de la dicha çibdad d'Orense, en vno /⁴⁶ con los dichos testigos fúe presente al otorgamjento desta dicha carta de fuero que desuso va yncorporada, et /⁴⁷ doy fe que conosco al dicho señor don fray Martjn de Orozco, abad que la otorgó y aquí la firmó /⁴⁸ de su nonbre, et que otro tanto

como esta queda en mj rregistro, de donde por mj propia mano lo /⁴⁹ escriuj et a pedimjento del dicho Vaasco Pérez, clérjgo, puse aquí mjs nonbre y sygno acostunbrado /⁵⁰ en fe et testimonio de verdad, que atal hes.

|Sinal: [V]aasco⁴ Fernán/dez, notario|.

|Sinaturas: Frater Martinus, abbas / Cele Noue; fray Johán / de Llanos|.

¹ Non se anota a existencia dun trazo sobre a palabra, unha vez que a maior parte das palabras do texto o leva.

² Escribiu llemos e corrixiu en llanos.

³ O ms. está rompido.

⁴ Falta o v.

280

1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova.

O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan aos irmáns Álvaro de Untes, Pedro de Untes e Xoán Carballo, ás súas mulleres e a tres voces o lugar de Santo Estevo de Untes.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5821.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5821.

|Cruz|

Sepan quantos¹ esta carta de foro vieren como¹ nós, don fray Martín de Horozco¹, abbad¹ del monesterjo de San Salvador¹ de Çelanova¹, y fray Juan¹ de Llanos¹, prior mayor² del dicho monesterjo, y fray Juan de Guaza, monjes conventuales del dicho monesterjo, por nós y en nonbre¹ de los otros monjes del dicho monesterio, que están avsentes, como¹ /³ sy fosen presentes, y seyendo çiertos que esto que se adelante¹ contiene es fecho¹ en prol y probecho del dicho nuestro monesterjo y en acreçentamjento de sus rrentas, otorgamos /⁴ y conosco¹ por el tenor¹ de la presente carta que aforamos a vós¹, Áluaro de Vntes¹, y a Pedro¹ de Vntes y Juan¹ Carvallo, todos tres hermanos¹, los dos que son /⁵ presentes y el otro avsente, como¹ sy fose presente, y a vosas mulleres, heçebto la de Pero de Untes¹, que es soltero, tanto¹ al vno¹ como¹ al otro, vezinos de Vntes, y a otras tres /⁶ voces después de vuestras vidas, y que la primera voz nonbre la segunda y la segunda nonbre la terçeyra y ansý todas las otras¹ voces¹ por horden subçesibe.

/⁷ Conviene a saber¹, que vos aforamos¹ o noso lugar¹ que se llama de Santisteban¹ de Vntes, segundo y de la manera que lo traýa a jur¹ y a mao y en¹ pose voso padre Juan Gonçales, segundo /⁸ que parte y demarca¹ por la viña de Moreda de Juan d'Ansián y de Gonçalo de Sazedá, fasta topar¹ no camjño rreal que bay para Horense¹, heçeto a leira do Espineyro /⁹ con seu monte¹, que non bay en este foro, heçebto lo que ende a otro está aforado.

El qual dicho lugar desuso nonbrado¹ y deslindado y demarcado¹ vos aforamos a /¹⁰ montes y a fontes, con todas sus entradas y salidas, juris y pertenencias, por donde quer que las aja y de derecho deva de aver¹, con tal condiçión que moréys el /¹¹ dicho lugar y lo

labréys y rreparéys bien y en tal manera¹ como¹ no se desfalezca por méngo¹ de bon labor¹ y paramjento. Del qual dicho lugar¹ nos daréys y paga/¹²réis vós en vosas vidas¹ y vosas voces¹ después de vós la seysta parte de todo el pan¹, vjño, lino, legumya y de todas las otras cosas¹ que Dios /¹³ en él diere¹, todo partido por ojo de *nuestro* mayordomo¹, al qual¹ proberéis de comer¹ y de beber¹ mentra¹ hesos frutos¹ cogierdes¹, y llebaréys la *nuestra* parte /¹⁴ por *vuestra* costa y mysión¹ a la *nuestra* granja de Vntes o a donde vós lo soléys llebar¹. Y más nos pagaréis vós y vosas voces después de vós en cada vn año /¹⁵ vn toçino por cada día¹ de Nabidad, y vna¹ galiña y qujnze *marauedís* vellos de derechos¹, pagos en cada vn¹ año por día¹ de San *Martjno* del mes de nobenbro, y /¹⁶ vosas voces después de vós¹ nos darán y pagarán¹ otro tanto¹.

Y con esta condiçión¹, que si qujserdes¹ vender, deitar¹ o enpeñar o por la alma¹ dar¹ o /¹⁷ en otra qualquer¹ manera¹ deste foro vos apartar, que primeramente¹ nos frontedes y rrequjrades con ello si lo queremos por el tanto; y nós *non* lo /¹⁸ querendo, que entonçes lo vended, deitad, donad a tal presona¹ que sea semellable de vós, con tanto que sea *nuestro* vasallo, que labre y rr[e]pare² el dicho lugar /¹⁹ y nos pague en cada vn año *nuestros* foros en paz, y que cunpla y aguarde todas las otras¹ condiçiones susodichas y cada vna¹ dellas en esta dicha carta /²⁰ de foro contenjdas¹. Y que paguéis vós y *vuestras* voces loitosa, lo mejor moble que toberdes. Y que si pasaren dos años que nos no paguéis *nuestros* foros en paz /²¹ o non conplirdes y aguardardes todas¹ las¹ otras¹ condiçiones³ susodichas y cada vna¹ dellas¹ en esta dicha carta contenjdas, qu'el¹ dicho *nuestro* monesterjo lo posa rresçebir /²² por súa propia avtoridad, syn otra¹ sentençia¹ njn fegura de juyzio, y posa fazer¹ d'él lo que qujser y por bien tobier syn *vuestro* embargo¹ nj de otro alguno.

Y vós /²³ conpliendo todo lo susodicho y cada vna¹ cosa y parte dello en esta¹ carta contenjdo, obligamos¹ los vienes del dicho *nuestro* monesterjo, esprituales y tenpora/²⁴les, de serdes anparados y defendidos¹ a derecho¹ con este dicho foro¹ de qujenquer³ que vos lo demandar o enbargar qujser¹, y que vos no será qjutado¹ por /²⁵ más njn por menos¹ nj por el tanto¹ que otro por él nos día.

Et nós¹, los dichos Áluaro¹ de Vntes¹ y Pero d'Untes, que estamos presentes¹, otorgantes y rresçebientes, /²⁶ ansý lo otorgamos y rresçebimos¹ este dicho foro de vós, el dicho señor abbad, para¹ nós y para las¹ dichas *nuestras* voces¹ y para el dicho *nuestro* hermano¹, que está av/²⁷sente, et para las dichas sus voces¹, como¹ si fose presente³, y nos¹ obligamos¹ con *nuestros* bienes y del dicho *nuestro* hermano¹ y de las dichas *nuestras* voces¹ de labrá/²⁸remos y rreparáremos¹ el dicho lugar, y de pagáremos³ en cada vn año los dichos foros¹ en paz¹, y de conplíremos¹ y aguardáremos¹ todas¹ las¹ otras¹ con/²⁹diçiones y cada vna¹ dellas¹ en esta dicha carta de foro¹ contenjdas³.

Y nós, las dichas partes¹, ponemos¹ entre nós¹ pena y postura¹ que qualquer¹ de nós¹, las dichas /³⁰ partes¹, que contra esta dicha carta qujser yr ou pasar, que non posa¹ y que dee y pague de pena a la otra parte aguardante¹ mjll *marauedís* y a la voz del rrei otros tantos¹; /³¹ y la pena pagada o no pagada vna¹ vez o muchas¹, que todavía esta carta y lo en ella contenjdo¹ valga y sea firme¹ durante¹ el dicho tienpo¹ y voces.

En fee /³² y testimonjo¹ de lo qual¹ otorgamos¹ de todo¹ ello esta carta¹ de foro¹ ant'el escribano¹ público y testigos¹ deyuso escritos¹ y la firmamos¹ de *nuestros* nonbres.

/³³ Que fue fecha¹ y otorgada¹ dentro¹ del dicho *nuestro monesterjo* a diez días¹ del mes de agosto de m^jll y quⁿientos y vinte y tres años, estando a todo ello presentes /³⁴ por testigos al otorgam^jento desta dicha carta y la biron otorgar¹ al dicho señor abbad y al dicho prior y fray Juan de Guaza y los biron aquí firmar /³⁵ de su nonbre¹ fray Juan¹ Fiote, prior de Santa¹ María de Ribeyra¹, y Grjgorio¹ do Monte¹, clérigo, criado del dicho señor abbad, y Diego Sánchez, criado /³⁶ del señor Alonso López de Lemos¹, y fray Pedro¹ de Ur[m]jlla⁴, vicario del monesterjo de Santa Conba.

/³⁷ Et yo, Françisco Suares, escrjvano y notario públjco de sus magestades en la su corte y en todos /³⁸ los sus rreynos y senorýos, en vno con los dichos *testigos* presente fuy al otorgam^jento desta /³⁹ dicha carta¹ de foro y según¹ que ante m^j pasó y se hotorgó, de pedim^jento y rrequjym^jento de las /⁴⁰ dichas partes, a las quales¹ yo dou fee que conosco, bien y fielmente la fiz escrjvyr en m^jña /⁴¹ presençia por mano de hotro y por ende pus aquí este m^j nonbre, syno y firma acostu[n]brado⁵ /⁴² en testymonjo¹ de verdad, que atal hes, y que hotro tanto queda en m^j poder firmado como /⁴³ aquí va, rrogado y rrequerjdo.

|Sinal: Françisco Suares, / escrjvano|.

|Sinatura: Frater Martjnus, abbas⁶ / Cele Noue|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *rrapare*.

³ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁴ Está escrito *urnjlla*.

⁵ Falta o *n*.

⁶ Está escrito *abb^as*.

281

1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova.

O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a metade da herdade e monte de Rixó a Antonio do Barrio e á súa muller Costanza Fernández, e a outra metade a Gonzalo do Barrio e a Afonso do Barrio, xunto con seu irmán Guterre, e a tres voces de todos eles.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5822.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5822.

|Cruz|

Sepan quantos¹ esta carta de foro vieren como¹ nós, don¹ fray Martín de Orozco¹, abbad¹ del monesterjo de San Saluador de Çelanova, y fray Juan¹ de Llanos¹, prior mayor¹, y fray Juan¹ de Guaza¹, todos tres que somos present[e]s², /² monjes del dicho monesterjo, estando todos tres juntos, por nós y en nonbre¹ de los otros¹, que son avsentes, como sy fosen presentes, y veyendo que esto que se adelante contiene¹ es fecho¹ en prol y probecho¹ del /³ dicho *nuestro monesterjo* y en acreçentam^jento de sus rrentas, otorgamos y conosco por el tenor de la present[e]² carta que aforamos¹ a vós¹, Antonjo do Bárreo¹,

que estáys present[e]², y a vosa muller Costança Fernandes, que está avsent, /⁴ como¹ sy fose present[e]², es a saber¹, en la mytad deste foro¹, y a vós, Gonçalo do Bárreo¹ y Afonso do Várreo¹, que estáys present[e]², todos vezinos de Vntes, y a vuestro hermano Gotierre, que está avsent[e]², como¹ sy fose present[e]², todos tres /⁵ hermanos, en la otra mytad, en vosas vidas de todos y después de vós² a otras tres bozes quales vós nonbrades al tienpo de vuestros falesçemjentos; y no sendo nonbradas, que sean voz o voces¹ aquella o aquellas /⁶ que más de derecho heredaren los otros vuestros vienes¹, y que la primera voz que subçediere en este dicho foro nonbre la segunda y ansý todas las otras voces por horden subçesibe.

Convén a saber, que vos aforamos¹ a /⁷ nosa heredad y monte de Rrijoo, que será de heredad y monte¹ para fazer quarenta cabaduras de vina poco más o menos¹, segundo parte porlo Rrego dos Vales y de la otra parte con el Rrego do Rrijoo y topa /⁸ no camjno rreal para Horense y entesta en la heredad de Pero¹ Gómez.

La qual¹ dicha heredad y monte¹ desuso declarado y deslindado¹ vos aforamos¹ a mont[e]² y a font[e]², con todas¹ sus entradas y salidas /⁹ y pertenençias¹, por donde quer que las aja y de derecho deva de aver, heçebto lo que ende a otro¹ está aforado¹, con tal condiçión que cada vno¹ llebe el su qujnón con su testada, segundo que lo tiene ya partido; y con esta /¹⁰ condiçión, que pongáys la dicha heredad y monte¹ de viña dentro¹ de ocho¹ años primeros sygujentes y, ansý puesta, la labréys y rreparéys vjen y en tal manera¹ como no se perca por mjngo de bon labor /¹¹ y paramjento. De la qual dicha vina nos daréys y pagaréys, vós y vosas voces¹ en vosas vidas y después de vós, foro de oytaba¹ de todo el vjno y otras cosas¹ que Dios en ella diere, todo partido por /¹² ojo del nuestro mayordomo¹, al qual proberéys de comer¹ y de beber¹ comunalmente mjentra hesos frutos cogierdes, y lebaréys la nuestra parte por vuestra costa y mjsión a la nuestra granja de Vntes. Y más nos paga /¹³ réys, vós y vosas voces¹ después de cada vno¹ de vós¹, por derechos¹ vn¹ rreal de plata, pago en cada vn¹ año por día de San Martjno del mes¹ de nobembre de cada vn¹ ano, y vuestras voces¹ después de vós nos /¹⁴ darán y cunplirán¹ otro tanto. Y que paguéis¹ vós y vuestras voces¹ después de vós loitosa, lo mejor moble¹ que toberdes¹.

Y con esta condiçión, que si bós ou vosas voces qujserdes vender, deitar, donar o en /¹⁵ penar o porla alma¹ dar¹ este dicho foro, que primeramente nos frontedes¹ con¹ ello sy lo queremos¹ por el tanto¹ que otro por ello vos diere; y nós no lo querendo, entonçes lo vended, deytad, donad o enpenad a tal presona /¹⁶ que seja semellable de vós¹, con tanto que sea nuestro vasallo y no de fóra¹, que labre y rrepare¹ las dichas viñas y nos pague¹ en cada vn año nuestros foros¹ en paz, y que cunpla y aguarde todas las otras¹ condiçiones¹ /¹⁷ susodichas y cada vna¹ dellas¹ en esta carta contenjdas.

Y vós conpliando todo lo susodicho y cada vna¹ cosa y parte dello, obligamos los bienes del dicho nuestro monesterjo, esprituales y tenporales¹, de serdes anpara /¹⁸ dos y defendidos¹ a derecho¹ con este dicho foro de qujenquer¹ que vos lo demandar o enbargar¹ qujser¹, y que vos no será qujtado por más¹ nj por menos¹ nj por el tanto que otro por ello nos día.

Y nós, los dichos Anto /¹⁹ njo do Bárreo¹, otorgante y rresçebiente, ansý lo otorgo y rresçibo; y nós, los dichos Gonçalo do Bárreo y Afonso do Bárreo¹, que estamos presentes,

ansý lo rresçebimos de vós, el dicho señor abbad, este dicho foro ^{/20} y nos obligamos¹ todos¹ con *nuestras*³ presonas y bienes y de las dichas *nuestras* voces¹ de ponéremos la dicha heredad y monte de vjna y de labráremos¹ y rreparáremos¹ la dicha vina, y de pagáremos ^{/21} el dicho foro¹ en paz y en¹ salbo en cada vn¹ año y de conplíremos¹ y aguardáremos¹ todas las otras¹ condiçiones¹ y cada vna¹ dellas¹ en esta dicha carta de foro contenjdas¹.

Y nós, las¹ dichas partes, pone^{/22}mos entre¹ nós pena y postura¹ que qualquer de nós¹, las dichas partes, que contra esta dicha carta qujser yr ou p[a]sar⁴, que non posa y que dee y pague¹ de pena a la otra parte aguardante mjll *marauedis* y a la voz ^{/23} del rrey otros tantos; y la pena pagada o non pagada vna¹ vez o muchas¹, que todavía esta carta y lo en ella contenjdo valga y sea firme¹ en seu tienpo y voces.

En fee y testimonjo de lo qual otor^{/24}gamos de todo ello esta carta¹ de foro¹ ant'el escribano¹ público y testigos¹ deyuso escritos¹ y la firmamos¹ de *nuestro* nonbre¹.

Que fue fecha¹ y otorgada dentro⁵ del dicho *nuestro* monesterjo a diez días del mes de agosto ^{/25} de mjll y qujnientos y vinte y tres años, estando a todo ello presentes por testigos¹ al otorgamjento desta dicha carta y la biron otorgar¹ al dicho señor abbad y prior fray Johán Fiote, prior de Santa María ^{/26} de Ribera, y Grjgorio do Monte¹, cl[ér]igo⁶, criado¹ del dicho señor abbad, y Diego Sánchez¹, criado del señor Alonso López de Lemos¹, y frai Pedro¹ de Urmjlla¹, vjcario del monesterjo de Santa Conba⁷.

Valga adonde ^{/27} bay sobre rraydo do diz “dentro¹”.

^{/28} Et yo, Françisco Suares, escrijvano y notaryo público de sus magestades en la su corte y en todos los sus rreynos y senorjós, en vno con los dichos testigos presente ^{/29} fúe al hotorgamjento desta dicha carta de foro y segundo que ante mj pasó y se hotorgó, de pedimjento y rrequyrymjenjo de las dichas partes, las quales ^{/30} yo dou fee que conosco y que son aquestas mjsmas que aquí se nonbran, byen y fielmente la fiz escriujr [e]n⁸ mjna presençia por mano¹ ^{/31} de hotro y dou fee que hotro tanto queda en mj poder como aquí va firmado y por¹ ende pus aquí este mj nonbre, syno y firma acostu[n]brado⁹ ^{/32} en testymonjo¹ de verdad, que atal [hes]¹⁰, rrogado et rrequerjdo.

|Sinal: Françisco Suares, / escrijvano|.

|Sinatura: Frater Martjnus, abbas¹¹ / Cele Noue|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *e*.

³ O *n* está corrixido sobre un *p* sen acabar de trazar.

⁴ Está escrito *posar*.

⁵ Está escrito sobre raído e leva dous trazos sobrepostos.

⁶ Está escrito *cligo*.

⁷ Leva dous trazos sobrepostos.

⁸ Está escrito *con*.

⁹ Está escrito *acostubra^{do}*.

¹⁰ No ms. falta.

¹¹ Está escrito *abb^as*.

1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova.

O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Gonzalo do Barrio e a Afonso do Barrio, xunto con seus irmáns Guterre e Cataliña, e a tres voces o terreo de Minforte, o bacelo do Souto e o terreo dos Carballos da Retorta.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5823.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5823.

[Cruz]

Sepan quantos¹ esta carta de foro vieren como¹ nós¹, don fray Martín de Horozco, abbad del monesterjo de San Salvador de Çelanova, y fray Juan de Llanos¹, prior mayor¹, y fray Juan de Guaza¹, todos tres que somos presentes, /² monjes del dicho monesterjo, estando todos tres juntos, por nós y en nonbre de los otros¹, que son avsesntes, como¹ sy fosen presentes, otorgamos y conoscoemos por el tenor¹ de la presente carta que aforamos /³ a vós¹, Gonçalo do Bárreo¹ y Afonso do Bárreo¹, que anvos sodes presentes, y a vuestro hermano¹ Gotierre y a vuestra hermana Catalina, que están avsesntes, como¹ sy fosen present[e]s², a todos quatro en vuestras vidas, tanto al vno como¹ al otro, /⁴ y después de vós a¹ o[tras]³ tres voces¹ quales bós nonbrades¹ al tienpo de vuestros falesçemjentos; y no sendo nonbradas, que sean voz o voces aquella o aquellos que más de derecho heredaren los otros vuestros bjenes, que no sean /⁵ de mayor grao de linajen que vós¹ y que la primera voz nonbre¹ la segunda y así todas las otras¹ voces¹ por horden subçesibe.

Convieni a saber¹, que vos aforamos¹ el tarrão de Mjnforte con sus vjnas que están /⁶ feitas en él y con seu monte, segundo está amurado sobre sí, que serán trenta cabaduras de monte¹ y de vina, segundo parte con otra viña de Lopo do Várreo y en çima entestan¹ no camjño d'Ourense y en baxo /⁷ feren no Poco Meymón y de la otra parte con heredad de Gonçalo Martiz.

Y más vos aforamos o vaçelo do Souto con seu monte¹, que serán de monte y de vina seis cavaduras poco más o menos¹, segundo parte /⁸ con la vina vella da Mouteira y por la Fonte Vella y de la otra parte con el souto de Pero Gómez.

Yten más vos aforamos¹ el tarrão dos Carvallos da Rretorta, que será para fazer¹ tres cabaduras de /⁹ vina poco más o menos, segundo parte con la vina de Gonçalo de Nabes¹ y da otra¹ parte con el tarreo de Áluaro de Vntes.

Las quales dichas vinas desuso declaradas y deslindadas vos aforamos a mont[e]s² /¹⁰ y a fontes con todas¹ sus entradas¹ y salidas, juris y pertenencias, por donde quer que las aja y de derecho deva de aver¹, heçebto lo que ende [a]⁴ otro está aforado, con tal condición que labréys y rreparéys /¹¹ las dichas vinas como¹ se non¹ percan¹ por mjngo de bon labor¹ y paramjento, y que pongáys el dicho monte que está por poner¹ desde la fecha¹ desta carta en quatro años primeros¹ sygujentes. De las quales dichas /¹² vinas nos¹ daréis y pagaréis vós y vosas voces¹ después de vós la oytava parte¹ de todo el viño y de todas las cosas que Dios en ellas diere, todo partido por ojo de nuestro mayordomo¹, /¹³ al qual proberéys de

comer¹ y de beber¹ comunalmente¹ mjentra¹ esos frutos cogierdes, y lebaréys la *nuestra* parte¹ por *vuestra* costa y mjsión¹, lo de las vinas de Mjnforte a la *nuestra* granja de Outariz /¹⁴ y lo de la vina dos Carvallos a la granja de Vntes¹. Y pagaréys vós y vosas voces después de vós en cada vn¹ año por derechuras¹ vna¹ tarja, paga por día de San Martjno del mes¹ de nobenbre de /¹⁵ cada vn año, y que pagaréys vós y vosas voces después de vós¹ loitosa, lo mejor moble que toberdes.

Y con esta condición, que sy vós ou vosas voces qujserdes¹ vender, deitar¹, donar¹ o enpenar /¹⁶ o por la alma dar este dicho foro¹, que primeramente nos¹ frontedes¹ con ello sy lo queremos por el tanto¹ que otro por ello vos diere; y nós no lo querendo, entonçes lo vended, deytad, donad o enpenad /¹⁷ a tal presona que seja semellable de vós¹, con tanto¹ que seja *nuestro* vasallo y no de fóra¹, que labre y rrepare las dichas vjñas y nos pague en cada vn¹ año *nuestros* foros en paz¹, y que cunpla y aguarde¹ todas las /¹⁸ otras condiciones susodichas y cada vna¹ dellas en esta carta contenjdas⁵.

Y vós conpliendo todo lo susodicho, obligamos *nuestros* bienes¹ del dicho *nuestro* monesterjo, esprituales y tenporales, de serdes anparados /¹⁹ y defendidos a *derecho* con este dicho foro¹ de qujenquer que vos lo demandar o enbargar qujser, y que vos no será qujtado¹ por más nj por menos nj por el tanto que otro por ello nos día.

Et nós, los dichos Gonçalo do /²⁰ Bárreo y Afonso do Bárreo, que estamos present[e]s², otorgantes y rresçebientes, para nós y para los dichos *nuestros* hermanos¹ que están avssentes y para las dichas *nuestras* voces, ansý lo otorgamos y /²¹ rresçebimos este dicho foro de vós, el dicho señor abbad¹ y prior, y nos¹ obligamos¹ con *nuestras* presonas y bienes y de los dichos *nuestros* hermanos¹ y voces¹ de labráremos y rreparáremos¹ las dichas /²² vinas y de pagáremos en cada vn¹ año los dichos foros en paz¹, y de ponéremos¹ el dicho monte dentro del dicho térmjno¹, y de conplíremos y aguardáremos¹ todas las otras¹ condiciones /²³ y cada vna¹ dellas en esta dicha carta de foro contenjdas⁵.

Y nós, las dichas partes, ponemos entre nós¹ pena y postura¹ que qualquer de nós¹, las dichas partes¹, que contra esta dicha carta¹ qujser yr o pasar⁶, /²⁴ que non posa y que dee y pague¹ de pena a la otra parte aguardante¹ mjll marauedis y a la voz del rrey otros tantos¹; y la pena pagada o non pagada vna vez o muchas, que todavía esta carta y lo en ella /²⁵ *contenjdo* valga y sea firme en seu tienpo¹ y voces¹.

En fee y testimonjo⁵ de lo qual¹ otorgamos de todo ello esta carta de foro¹ ant'el escribano público y testigos¹ deyuso escritos y la firmamos de *nuestro* nonbre.

/²⁶ Que fue fecha¹ y otorgada dentro del dicho *nuestro* monesterjo a diez días del mes de agosto de mjll y qujnientos y vinte y tres años, estando a todo ello present[e]s² por testigos¹ al otorgamjento desta dicha carta /²⁷ y la bjron otorgar al dicho señor abbad y prior fray Juan¹ Fiote, prior de Santa María de Rribera¹, y Grjgorio do Monte¹, clérigo criado del dicho señor abbad¹, y Diego Sánchez¹, criado del señor Alonso López de Lemos, /²⁸ y fray Pero de Urmjlla, vicario del monesterjo de Santa Conva.

/²⁹ Et yo, Françisco Suares, escrijvano y notaryo público de sus magestades en la su corte y en todos los sus rreynos y señorjós, /³⁰ en vno con los dichos testigos presente fûe al hotorgamjento desta dicha carta de foro y, segundo que ante mj pasó y se o/³¹(ho)torgó, byen y fielmente¹ la fiz escr[iu]jr⁷ por mano de hotro y de pedimjento de las dichas partes¹,

a las quales /³² yo dou fee que conosco y que son aquestas mjsmas que aquí se nonbran, y que hotro tanto queda¹ en mj poder /³³ como aquí vaa y por¹ ende pus aquí este mj nonbre, syno y firma acostu[n]brado⁸ en *testymonjo* de verdad, que atal es.

|Sinal: Françisco Suares, / *escrijv*ano|.

|Sinatura: Frater Martjnus, abbas⁹ / Cele Noue|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *e*.

³ Faltan as letras *tras*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁶ Antes hai unha letra borrada.

⁷ Está escrito *escrijr*.

⁸ Falta o *n*.

⁹ Está escrito *abb^as*.

283

1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova.

O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Gonzalo Martís, á súa criada Inés Afonso e a tres voces o lugar de Minforte.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5824.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5824.

|Cruz|

Sepan quantos¹ esta carta de foro¹ vieren como¹ nós, don¹ fray¹ Martín de Horozco¹, abbad del monesterjo de San Salvador¹ de Çelanova, y fray Juan de Llanos¹, prior¹ mayor¹, y fray¹ Juan¹ de Aguaza¹, monjes conben/²tuales del dicho monesterjo, que somos presentes, por nós¹ y en nonbre¹ de los¹ otros¹ monjes, que son avsesntes, como¹ si fosen presentes, y veiendo que esto que se adelante¹ contiene¹ es fecho¹ en prol y probecho¹ del /³ dicho *nuestro* monesterjo y en acreçentamiento de sus rrentas¹, otorgamos y conosco¹ por el tenor¹ de la presente carta que aforamos¹ a vós¹, Gonçalo Martiz, que estáys presente, y a vosa criada Ynés Afonso, que está avsesnte, como¹ /⁴ sy fose presente, vezinos de Mjnforte, en vosas vidas de anvos¹ a dos y después¹ de vós¹, el dicho Gonçalo Martiz, a otras tres voces¹ que sean¹ herederos de vós¹, el dicho Gonçalo Martiz, y no de la dicha Ynés Afonso, y que la /⁵ primera voz nonbre¹ la segunda¹ y la segunda nonbre¹ la terçeira y ansj todas las otras¹ voces¹ por horden¹ subçesibe; y no sendo¹ nonbradas¹, que sean voz o voces¹ aquella o aquellas qujen más de derecho /⁶ heredaren los otros *vuestros* bienes, que no sean¹ de mayor¹ grao de linajen que vós¹.

Conviene a saber, que vos aforamos¹ el lugar de Mjnforte, como¹ parte con las vinas de Mjnforte que son dos de Bárreo¹ /⁷ y d'alí como bèn topar¹ na bina que ten amurada¹ Juan¹ da Vila na Portela, y según¹ que bay¹ por el camjño que bay para Santa Conba y topa nos Canpelinos, y asý como¹ bay por su O Tufo y bay topar¹ nas /⁸ Lanpaças, y como¹ bay

por el Rrigeiriño fasta topar¹ no camjno rreal que bay para Horense y d'allí fasta topar¹ en el monte¹ de *Gonçalo* Gayo.

El qual dicho lugar vos aforamos con todas súas casas, vinas /⁹ y herdades y montes¹, en el qual¹ dicho lugar pornéis quarenta cabaduras¹ de vina dentro de seis años primeros¹ siguyentes. El qual dicho lugar desuso demarcado y deslindado vos aforamos a /¹⁰ mont[c]s² y a fontes, con todas¹ sus entradas¹ y salidas¹, juris y pertenencias¹, por donde¹ quer¹ que las aja y de derecho¹ deva de aver¹, heçeto lo que ende a otro está aforado, con tal condiçión que moréis el dicho /¹¹ lugar¹ y rreparéis y labréi(rei)s las dichas vinas y heredades³ bien y en tal manera¹ como¹ no se perca por méngoia de bon¹ labor¹ y paramjento. Del qual¹ dicho lugar¹ nos daréis y pagaréis vós y vuestras voces /¹² después de vós¹ la sétima parte¹ de todo el pan¹, vjno que Dios en el dicho lugar diere, todo partido por ojo del nuestro mayordomo⁴, al qual proberéis de comer y de beber comunalmente mjentra hesos /¹³ frutos cogierdes, y llebaréis la nuestra parte¹ por vuestra costa y mjsión¹ a la nuestra granja de Outarjz, es a saber, del vino, y el pan llebarlo eys al nuestro monesterjo de Santa Conba¹. Y pagaréis vós y vuestras voces /¹⁴ después de vós¹ vn¹ rreal¹ de plata de derechos¹, pagado¹ en cada vn¹ año por día de San Martjno del mes de nobenbro¹, y pagaréis loitosa vós¹ y vuestras voces¹ después de vós¹, lo mejor¹ moble que tober/¹⁵des.

Y con esta condiçión, que si qujserdes vender, deitar, donar¹ o enpeñar o por la alma¹ dar¹ o en otra¹ qualquer⁴ manera deste foro¹ vos apartar¹, que primeramente nos¹ frontedes y rrequjrades¹ a /¹⁶ nós y al dicho nuestro monesterjo sy lo queremos¹ por el tanto¹; y nós¹ no lo querendo¹ por el tanto¹, que entonçes lo vended, deitad, donad¹ o enpenad a tal presona que seja⁵ semellable de vós¹, con tanto que sea /¹⁷ nuestro vasallo, que more¹ y rrepare¹ el dicho lugar¹ y nos¹ pague¹ en cada vn¹ año nuestros foros en paz, y que cunpla y aguarde¹ todas las otras¹ codiçiones susodichas y cada vna¹ dellas en esta /¹⁸ dicha carta contenjdas.

Y vós conpliendo todo lo sobredicho y cada¹ vna¹ cosa y parte dello, obligamos los bienes del dicho nuestro monesterjo, esprituales y tenporales, de serdes anparados y de/¹⁹fendidos a derecho¹ con este dicho foro¹ de qujenquer¹ que vos lo demandar¹ o enbargar qujsiere¹, y que vos no será¹ qjtdado por más nj por menos nj por el tanto que otro por ello nos día.

Et yo, el /²⁰ dicho *Gonçalo* Martiz, que soy presente, otorgante¹ y rresçebiente¹, ansý lo otorgo¹ y rresçibo de vós, los dichos señor abbad [y]⁶ prior, este dicho foro para mj¹ y para¹ la dicha mj criada¹ y voces¹ en¹ él contenjdos, /²¹ et me obligo con mj¹ presona y bienes, muebles y rraíces, y de las¹ dichas mjs¹ voces¹ de labráremos⁷ y rreparáremos⁷ el dicho lugar, y de pagáremos¹ los dichos foros en paz¹, y de conplíremos¹ y a/²²guardáremos todas las otras¹ condiçiones susodichas y cada vna¹ dellas¹ en esta dicha carta de foro contenjdas⁴.

Y nós¹, las dichas partes¹, ponemos¹ entre¹ nós¹ pena y postura que qualquer de nós, /²³ las dichas partes¹, que contra esta dicha carta qujser yr ou pasar¹, que non posa¹ y que dee y pague¹ de pena¹ a la otra¹ parte aguardante¹ mjll¹ *maravedís* y a la voz¹ del rrey otros¹ tantos¹; y la pena pagada o /²⁴ no pagada vna¹ vez o muchas¹, que todavía esta carta y lo en ella contenjdo¹ valga y sea firme¹ durante¹ el dicho tienpo¹ y voces¹.

En fee y testimonjo¹ de lo qual¹ otorgamos¹ de todo¹ ello esta carta /²⁵ de foro ant'el escribano¹ público y testigos deyuso escritos¹ y la firmamos¹ de *nuestros* nonbres¹.

Que fue fecha y otorgada dentro del dicho *nuestro* monesterjo a diez días del mes de agosto de mjl¹ y qujnientos y /²⁶ vinte et tres años, estando a todo ello presentes por testigos¹ al otorgamjento desta dicha carta y la biron otorgar al dicho señor abbad y prior¹ y fray Juan de Guaza y firmar aquí¹ de sus nonbres /²⁷ fray Juan Fiote, prior de Santa María de Riberia, y Grjgorio do Monte, cl[ér]igo⁸, criado del dicho señor abbad, y Diego Sánchez¹, criado del señor Alonso López de Lemos, y fray Pedro de Ur[m]jlla⁹, vicario del monesterjo de /²⁸ Santa Conba.

/²⁹ Et yo, Françisco Suárez, escrjvano y notaryo¹ público de sus magestades en la su corte y en todos los sus rreynos y senorjós, en vno con los dichos testigos pre/³⁰sente fuy al otorgamento desta dicha carta¹ de foro y, según¹ que ante mj pasó y se hotorgó, byen y fielmente lo fiz escriujr en /³¹ myña presençia por mano¹ de hotro y dou fe que conosco a las partes hotorgantes y que son aquestas que aquí se no[n]bra(ra)[n]¹⁰, y /³² que hotro tanto como aquí va queda en mj poder como aquí va et por¹ ende pus aquí este mj no[n]bre¹¹, syno y firma acostu[n]brado¹¹ en /³³ testimonjo de verdad, que atal hes, rogado y rrequerydo¹.

|Sinal: Françisco Suares, / escrjvano|.

|Sinatura: Frater Martjnus, abbas¹² / Cele Noue|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *e*.

³ O último *e* está corrixido sobre un *a* e a palabra leva un trazo sobreposto.

⁴ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁵ O *j* vai escrito sobre un *r*.

⁶ No ms. falta.

⁷ O segundo *a* está corrixido sobre un *e* e a palabra leva un trazo sobreposto.

⁸ Está escrito *cligo*.

⁹ Está escrito *urnjlla*.

¹⁰ Está escrito *nobrara*.

¹¹ Falta o *n*.

¹² Está escrito *abb^as*.

284

1528, abril, 27. Mosteiro de Celanova.

O abade Rodrigo de Campuzano e o convento de Celanova aforan a Xoán Fiote, prior do mosteiro de Santa María de Ribeira, e a catro voces diversas propiedades no couto de Santa Comba de Naves.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5876.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5876.

Sepan¹ quantos esta carta de aforamjento¹ vieren como nós, don fray Rrodrigo de Campuzano, abbad del mo²nesterio de San Saluador de Çelanova, y fray *Cristóbal* de Soto, prior mayor, y fray Iohán de Rrobles y /³ fray Antonjo¹ de Vbada y fray Antonjo de Carrión y fray Mánçeo de Palaçios y fray Pedro de Medina, prior segundo, y frai Juan de Aguilar y fray Juan /⁴ de Pontevedra y fray Pedro de Aréballo y fray Pedro de Torrezilla y fray Melchior de Vbiedo y fray Afonso Villoa y fray Francisco de Agujlar y fray Rrosendo de Sant¹ /⁵ Martino y fray Martino de Avillés, todos monjes professos conbentuales del dicho monesterio de Çelanova, estando todos ayuntados y congregados capitulalmente en *nuestro* /⁶ capítulo a son de canpana tañjda, segund que lo abemos de vso y de costunbre de *nuestra* horden de nos ayuntar y para fazéremos y otorgáremos los semejantes /⁷ contractos, y abendo sobre todo ello *nuestro* acuerdo, diliberaçión, todos de vn acuerdo y non descrepando los vnos de los otros, y acantando los seruiçios que vós, /⁸ el venerable padre fray Johán Fiote, prior de Rribera, abéys fecho y cada día hazéys a esta *nuestra* cassa y monesterio, y aquellos gratificando y vendo que assí mismo /⁹ todo lo que adelante será contenjdo es fecho en prol y vtilidad y probecho del dicho *nuestro* monesterio y en acrescentamjento de sus rrentas, otorgamos y conosçemos /¹⁰ por el thenor de la presente carta que aforamos a vós, el dicho venerable padre fray Iohán Fiote, prior del dicho monesterio de Sancta María de Rribera, que estades presente, a vós en *vuestra* /¹¹ vida y después de vós a quatro voses quales vós nonbrades al tienpo de *vuestro* falescemjento; y non seyendo nonbradas, que sean aquellas que más de *derecho* heredaren /¹² los otros *vuestros* bienes, con condiçión que la primera voz que suçediere en este dicho fuero que dentro de treinta días primeros sigujentes se presente ante nós /¹³ en el dicho *nuestro* monesterio a se nonbrar por voz y suçesor deste dicho foro, y la primera nonbre la segunda y así todas las otras voses por horden suçesiva.

Con/¹⁴biene a saber, que bos aforamos los bienes sigujentes: tres cabaduras y media de vina puestas y vna cabadura y médea de monte por poner onde chaman /¹⁵ de la Barreda. Yten más vos aforamos otras dos cabaduras de vina onde chaman Sotelo.

Yten más vos aforamos tres cabaduras de vina onde chaman /¹⁶ en el Pitero, con vn lamero que será médeo almude de semente de lamero.

Yten más vos aforamos en el prado das Carreras vn almude de semente de lamero.

/¹⁷ Yten más vos aforamos seys cabaduras de bina onde chaman As Çerdeyras.

Yten más bos aforamos vna cabadura de vina onde chaman Leyrino do Verde/¹⁸llo.

Yten más vos aforamos tres cabaduras y media de vina onde dizen Fovfe.

Yten más vos aforamos tres cabaduras de vjna herma con dos cabaduras de /¹⁹ monte onde dizen O Boço.

Yten más vos aforamos seys cabaduras de vjna on[d]e² chaman Rretorta, con media fanega en semente.

Yten más vos aforamos vn almu/²⁰de de semente de nabeyra en Foufe.

Yten más vos aforamos la meytad de vna casa que se chama do Outeyro, con la meytad de vna bodega con sus entradas y sa/²¹lidas .

Yten más vos aforamos seys o siete cabaduras de bina onde chaman Soutelo.

Yten más vos aforamos en la cabeçera de la vina de Rretorta quatro ca/²²baduras de bina de monte, con todo lo más que traía Gonçalo d'Eyrea, abuelo de Gonçalo d'Eyrea el Moço, en el *nuestro* coto, tierra y jurisdicción de *nuestro* anexo de Sancta Comba /²³ de Nabes.

Los quales dichos bienes¹ así deslindados y demarcados jasen y están sitos en la felegresía de Santo Estevo de Vntes y fuera della. Los quales dichos bienes vós obistes y con/²⁴prastes por *nuestra* licençia y consentimjento del dicho Gonçalo d'Eyrea el Moço, criado desta *nuestra* cassa.

Los quales vos aforamos según dicho es a montes y a fontes, con todas sus en/²⁵tradas y salidas, jures y derechos y pertenencias, quantas han y pueden aver de derecho, con tal condición que las labréys por vós o por otros en *vuestro* nonbre y de *vuestros* herederos /²⁶ y sucesores [d]urante³ el dicho tienpo y voses, bien y en tal manera como *non* se desfalescan por mjngua de labor y de bon paramento. De los quales dichos bienes nos daréys y pa/²⁷garéys, vós en *vuestra* vida y *vuestras* voses después de vós, la sesta parte de todo el pan y vino que Dios diere en las dichas vinas y heredades, y de la cassa y bodega dose *marauedís* vellos /²⁸ en cada vn año, y dos blancas *para* la candela de Sancta Comba. Y traerés y faréys traer toda la parte que copiere del dicho fuero a la bodega de Saas, que es del dicho *nuestro* monesterio /²⁹ de Santa Comba, por *vuestra* costa y mensión, y pago al *tienpo* que lo pagan los otros *nuestros* vasallos de Sancta Comba.

Y si vós *non* lo quisiéredes labrar por *vuestra* persona o *vuestras* voses y here/³⁰deros contenjdos en este dicho fuero los bienes susodichos, vos damos licençia, poder y facultad *para* que vós, por *vuestra* avtoridad propia, podades aforar y afores los bienes de/³¹suso contenjdos a las personas que vós quisiéredes y por bien tobiéredes, y por el *tienpo* y voses en esta dicha *vuestra* carta de fuero contenidas; qu'el fuero o fueros que vós a las perso/³²nas que quisierdes fezierdes, nós, desde agora [d]urante³ el dicho tienpo y voses, los avemos y averemos por firmes, estables y valederos como si nós mjsmos los hyzié/³³semos y otorgássemos y a ellos presente fuéssemos y los otorgássemos según que los solemos otorgar, estando nós todos juntos *para* ello. Y que sejades vós y *vuestras* /³⁴voses *nuestros* bos vassallos, serbientes y obedientes y mandados a nós y al dicho *nuestro* monesterio y dovtro *non*.

Et con esta condición vos lo aforamos, que vós nj *vuestras* vo/³⁵ses *non* podáys bender, trocar nj *canbear* nj enajenar nj por la ánima dar este dicho fuero nj los bienes en el contenidos, nj en otra qualquiera manera dello vos po/³⁶dáys apartar, sin que primeramente nos rrequjrades a nós y a *nuestros* sucessores después de nós; et nós *non* lo queriendo por el justo precio, entonçes lo vended, dey/³⁷tad, donad o enajenad a tal persona que seja semejante de vós, con tanto que *non* sea persona poderosa nj *onbre* de tras muro, que labre, more y rrepare los sobredichos bie/³⁸nes, y nos pague en cada vn ano *nuestros* fueros en paz, y cunpla y guarde todas las otras condiciones y cada vna dellas en esta dicha carta contenidas y *non* mude *nuestro* /³⁹señorío. Y con esta condición vos lo aforamos, que [non]⁴ nos podáys obligar nj obliguéys este dicho fuero nj los bienes en él contenidos por *marauedís* de sus magestades nj /⁴⁰de otro caballero njnguno, si *non* fuere por *marauedís* del dicho *nuestro* monesterio. Et que si passaren dos anos que nos *non* pagardes *nuestros*

fueros en paz o non complierdes y guar/⁴¹dardes las condiciones en esta dicha carta contenjdas y cada vna dellas según dicho es, qu'el dicho *nuestro* monesterio y nós en su nonbre lo podamos rrescebir por *nuestra* propia /⁴² abtoridad, sin otra fegura nj tela de juisio, y faser dello todo lo que quisiéremos y por bien tobiéremos, como de cossa *nuestra* propia y del dicho *nuestro* monesterio. Y que /⁴³ a la morte de la tal postrimera voz de cada vno de vós, fique este dicho fuero y lo en él contenjdo libre y quite y desenbargado a nós y al dicho *nuestro* monesterio con todas sus /⁴⁴ bienfechorías.

Et vós conpliendo todo lo sobredicho, obligamos los bienes del dicho *nuestro* monesterio, sprituales y temporales, de vos fazéremos çierto, sano y de paz este dicho foro /⁴⁵ por el dicho tiempo y voces, y que vos non será qujtado por más nj por menos que otro por ello nos dea [d]urante³ el dicho tienpo y voses.

Et yo, el dicho fray Juan Fiote, prior de /⁴⁶ Rribera, que so presente, rrescebiente, así lo otorgo y rrescibo este dicho fuero de vós, el dicho señor abbad, prior y monjes, para mj y mjs herederos y voses y suçesores, y me /⁴⁷ obligo con mj persona y bienes muebles y rraíces, avidos y por aver, y de las dichas mjs voses, de labráremos y rreparáremos los sobredichos bienes y de pagáremos /⁴⁸ en cada vn año el sobredicho fuero en paz y en saluo, y de conplíremos y guardáremos todas las otras condiciones en esta dicha carta contenidas y cada /⁴⁹ vna dellas.

Et qualquier de nós, las dichas partes, que contra lo que dicho es quiser yr o passar, que non posa y pague el ynterese a la otra parte aguardante mjll /⁵⁰ marauedis de pena y postura y a la voz del rrey otros tantos; y la pena pagada o non, que todavía esta carta y lo en ello contenjdo fique firme y valla en su tiempo /⁵¹ y voses.

En fee y testimonjo de lo qual otorgamos ende dello esta carta de fuero ant'el escriuano y notario público y testigos deyuso escriptos, y por mayor firmeza /⁵² el dicho señor abbad y prior y monjes lo firmaron de sus nonbres en el rregistro.

Que fue fecho y otorgado en el dicho *nuestro* monesterio de Çelanova a veinte y siete /⁵³ días del mes de abril del año del nascemjento de Nuestro Señor Ihesu Cristo de mill y qujnientos y veinte y ocho años.

Testigos que a todo ello fueron presentes, llamados y rrogados, /⁵⁴ que la vieron otorgar esta dicha carta de fuero en la manera que dicha es al dicho señor abbad, prior y monjes, estando en su capítulo, y firmar aquí sus nonbres y rrescebirla al dicho /⁵⁵ fray Juan Fiote, prior de Rribera: Antonjo Rrodríguez, clérigo de la iglesia de Sancta María de Bobadela, y Françisco de la Vega y Juan de Santiago, vezinos de la villa de Valladolid, y Bras Çide, /⁵⁶ criado del dicho monesterio de Çelanova. Frater Rrodericus, abbas Celenove. Frater Iohannes de Rrobles. Fray Cristóval de Souto. Fray Pedro de Medina.

/⁵⁷ Et yo, Françisco Suares, escrijvano y notaryo público de la çisárea y católjcas magestades en la su corte y en todos los sus /⁵⁸ rreynos¹ y señorjtos, en vno con los dichos testigos y con los dichos señores abbad¹, prjor¹, monjes y con/⁵⁹vento presente fúe al otorgamjento desta dicha carta de foro y, segund que porante mj pasó y /⁶⁰ se otorgó, de pedimjento y hotorgamjento de las dichas partes¹, a las quales yo dou fee que conosco y /⁶¹ que son aquestas mismas otorgantes¹ que aquí se nonbran, lo qual todo fize escry/⁶²vjr y sacar¹ del rregistro¹ por¹ mano de hotro en mjña presençia, adonde dou fee que /⁶³ queda

otro tanto como aquí va fyrmado de las dichas partes¹; en fee y fyirmeza /⁶⁴ de lo qual pus aquí estes mis no[n]bre(s)⁵, syno y fyрма acostu[n]brados⁵ en *testymonjo* de verdad.

|*Sinal*: Frañçisco Suares, / notaryo|.

|*Sinaturas*: Frai Rrodericus, / abbas Celenove; fray *Cristóbal* / de Soto, prior; ffrater Johannes / de Rrobles; fray *Pedro* de / Medinal|.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *onze*.

³ Está escrito *turante*.

⁴ No ms. falta.

⁵ Falta o *n*.

285

1543, novembro, 8. Ourense.

Nuno de Ortega e a súa muller Iseo Branca aforan a Xoán da Carreira e a catro voces o lugar dos Espiñeiros en Santa María de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5983.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5983.

Sepan quantos¹ esta carta [de aforami]ento² vieren como nós, Nuno d'Ortega, y Yseo Blanca, mi muger, *vezinos* de la çiudad de Orense; yo, la dicha Yseo Blanca, /² con liçençia, poder y facultad [y con el]² consentimiento que para hazer y otorgar¹ lo en esta carta contenido pido y demando a vós, el dicho Nuno /³ d'Ortega, mi marido, que es[táis presente]², y yo, el dicho Nuno d'Ortega, así doy y otorgo y conçedo la dicha liçençia a vós, la dicha Yseo Blanca, mj /⁴ muger, para que juntamente [conmigo po]dáis² hazer y otorgar lo en esta carta de fuero contenido, la qual prometo y me obligo de agora ni en njn/⁵gún tienpo la rrebocar ni co[n]trariar². Por ende yo, el dicho Nuno d'Ortega, y yo, la dicha Yseo Blanca, por virtud de la dicha liçençia, anvos y dos /⁶ juntamente, otorgamos y co[nosçe]mos² por esta presente carta que aforamos y damos en aforamiento a vós, Juan³ da Carreira, *vezino* del lugar /⁷ de Carreira, felegresía de [San]ta² María de Louredo, que estáis presente, y a quatro bozes después de vós y de *vuestro* falesçimiento, non/⁸brando vós la primera v[oz y]² la primera la segunda y así vaian las dichas quatro voces nonbradas por horden susçesibe fasta se/⁹ren conplidas y acabadas; y no las nonbrando, qu'en tal caso sea boz el que de derecho heredare los otros *vuestros* vienes.

Conviene a saver, /¹⁰ que vos aforamos según dicho es el *nuestro* lugar que se dize y llama dos Espineiros, qu'está sito en la dicha felegresía de Santa María de Lou/¹¹redo, que es *nuestro* de d[erecho]² y nos pertenesçe por herencia y subçesión del padre y madre de mí, la dicha Yseo Blanca.

Aforámosvos/¹²lo según dicho es con los pardineiros y corrales d'él y con las cortinas, heredades, prados, pastos, sotos, montes, árboles [y otras qua]/¹³lesquiera² cosas a él anex[as, d]evidas² y pertenesçientes, a montes y a fontes, y con todas sus [entra]das⁴ y

salidas, vsos, costunbres, /¹⁴ derechos y servidunbres [quant]os² ha y tiene y de derecho le pueden pertenesçer; el qual solían traer Fernán da Carreira, vuestro abuelo, /¹⁵ y Juan da Carreira, vuestro p[adre]². Aforámosvoslo según y de la manera que dicha es a condiçión [que vós y]⁴ las dichas vuestras bozes labré/¹⁶ys y rreparéis el dicho lu[ga]r² y cosas d'él de todo buen labor y rreparo y lo más neçesario, p[or manera qu]e⁴ todo ello esté¹ vien¹ rrepa/¹⁷rado¹ y granjeado y no desfalezca por méngoa de buen labor y rreparo. Y nos daredes y paga[redes]⁴ por ello a nós¹ y a nuestros here/¹⁸deros y subçesores en cada vn ano de fuero y rrenta sisa, aja no aja, no enbargante grandio [ni ela]da⁴ ni otro caso fortuito, vós /¹⁹ y las dichas vuestras bozes, dos anegas de¹ pan seco y linpo, medido por medida derecha, y más dos galinas buenas de derechu/²⁰ra, pago todo ello por el mes de ago[s]to⁵ o setienbre de cada ano. Y do al, pagando el diezmo a Dios, aberedes el dicho lugar y cosas a él pertenesçien/²¹tes por vuestro propio, sin otro ningún cargo, çenso ni tributo alguno.

Y ponémosvos por condiçión que vós¹ ni las dichas vuestras bozes y herederos no poda/²²des en ninguna manera vender, trocar ni enagenar el dicho lugar ni parte ninguna d'él a ninguna¹ persona, eçebto las vienhechorías que de aquí /²³ adelante hiziéredes, las quales queriéndolas vender rrequirades a nós y a nuestros herederos si los queremos por el tanto que otro por ellas v[os]² /²⁴ diere; y no las queriendo, que entonçes lo podades fazer a persona vuestra semejable que pague el dicho canon y pensión y cunpla las condi/²⁵çiones desta carta y cada vna dellas. Y así mismo por ello ni por parte dello no haréis fuero ni sobrefuero, manda ni aniversario a nynguna per/²⁶sona, iglesia ni monesterio ni santuario algún. Y con ello seréis serbientes y obedientes a nós y a nuestros herederos y susçesores, so pena que si lo /²⁷ de lo que dicho es fiziéredes y contra ello fué[redes o pasáredes, que ...]² deste dicho fuero y perçáis el dicho lugar y cosas a él per/²⁸tenesçientes, el qual con las bienhechorías d'él queden libremente a nós y a los dichos nuestros herederos y susçesores; y haziendo, con[pliendo y]² pa/²⁹gando vós, el dicho Juan da Carreira, y las dichas vuestras bozes y herederos nos obligamos con vuestras personas y bienes de vos hazer sano y de [pa]z² /³⁰ este dicho fuero y todo lo en² el contenido so pena del doblo y costas que se vos rrecresçieren.

Y yo, el dicho Juan da Carreira, así rresçibo este [dicho]² /³¹ fuero y lo en él contenido de vós, los dichos Nuno d'Ortega y Yseo Blanca, en la manera que en¹ él se contiene¹, y me obligo por mí y por las dichas m[is vo]³²zes² y herederos de pagar a vós, los dichos Nuno d'Ortega¹ y Yseo Blanca, o a quien vuestro poder vbiere, y a vuestros herederos y susçesores y a cada¹ vno d'e[llos en]² /³³ el dicho tienpo y bozes, de fuero y rrenta, çisa las dichas dos anegas de pan linpias y secas, medidas por medida derecha, y dos galinas de derechura /³⁴ buenas, por los dichos meses de agosto o setienbre de cada ano, y de conplíremos y guardáremos las otras condiçiones desta carta y cada vna dellas con/³⁵forme a esta dicha carta de fuero, todo ello libremente sin contienda de juizio y so pena del doblo y costas, danos y ynteresses que sobre ello se vos rrecresçier[en]² /³⁶ y a vuestros herederos y susçesores. Y para lo mejor así hazer, goardar y conplir y pagar según dicho es, obligo mi persona y vienes muebles y rraíces, [av]/³⁷idos² y por aver, y de mis herederos, y doi todo mi poder conplido a todos los juezes y justiçias seglares de los rreinos y senoríos de sus magestades, espeçi[al]/³⁸mente² me¹ someto¹ a la jurdiçión¹ de los senores

governador y oydores¹ deste rreino de Galiciã, como si los dichos senores estubiesen y rresidiesen dentro de las /³⁹ çinco légoas de su rreal jurdiçión.

Y rrenunçio¹ çerca dello mi jurdiçión, domiçilio y propio fuero y la lei si conbenerit para que, por virtud desta carta [y lo]⁴ /⁴⁰ en ella contenido, hagan y manden hazer entrega y execuçión en la dicha mi persona¹ y bienes y de los dichos mis herederos, vendéndolos y rrematándolos en a[s/⁴¹t]a² o fuera della; y de los *marauedís* que por ellos dieren, hagan y manden hazer pago y contento a vós, los dichos Nuno d'Ortega y Yseo Blanca, y vuestros herederos [de la]² /⁴² dicha deuda prinçipal, pena y costas, vien así y atán conplidamente como si por sentençia difinitiba dada por [juez conpe]tente⁴ así fuese juzgado y [senten]⁴³çiado² contra mí y por mí consentida¹ y no apelada y pasada¹ en cosa¹ juzgada. Y çerca dello rrenunçio [y aparto]⁴ de mi fabor y ayuda y de l[os dichos mis]² /⁴⁴ herederos todas y qualesquier leis, fueros y *derechos* canónicos y çebiles, así en general como¹ en¹ espe[çial ...]⁴ fabor y dellos sean par[...]² /⁴⁵ de parte dellas no nos podamos ayudar ni aprouechar, puesto que de *derecho* sea. Espeçialmente rrenunçio¹ la lei y *derecho* que dize que general rr[enunçiaçión de leis]² /⁴⁶ que honbre faga no balga, salbo si proçeде por espeçialidad.

Y para lo mejor hazer, guardar y conplir, n[ós, las]⁴ dichas partes otorgantes, [ponemos entre]² /⁴⁷ nós contra la parte que lo así no conpliere y guardare de pena y postura co[n]bençional⁶ dos mill *marauedís*, pares o blancas; y la dicha pena paga[da o no, que todavía]² /⁴⁸ esta carta y lo en ella contenido sea firme [y]⁷ valga durante el dicho *tiempo* y bozes.

Y por mayor firmeça, otorgamos esta carta de fuero [...]² /⁴⁹ en la manera que dicha es ante notario público y testigos deyuso [escritos]², en cuyo rregistro yo, el dicho Nuno d'Ortega, lo firmé de mi [nonbre. Y como nós]², /⁵⁰ los dichos Yseo Blanca y [Ju]an² da Carreira, no sabemos firmar nj escrevir, rrogamos a Alonso Rroges, mercader, *vezino* de la dicha ç[udad, que la fir]/⁵¹me² de su nonbre.

Que fue [fe]cho² y otorgado en la dicha ç[udad de Orense a ocho días del mes de nobienbre de m[jll y quinientos y corenta y tre[s años]².

[Testigos que fue]/⁵²ron² presentes: el dicho Alo[ns]o² Rrojes y Jerónjmo Enríquez y Martín¹ Gayo, *vezinos* de la dicha çibdad, los quales dichos Alonso Rroges y Ma[r]tín Gayo [...]² /⁵³ forma sobre vna senal de cruz conosçían al dicho Juan da Carreira, otorgante. Y yo, el dicho escriuano, doy fee que conozco a l[os dichos Juan da Carreira]² /⁵⁴ y Yseo Blanca, Nuno d'Ortega, como testigo Alonso Yanes Rrojes.

Y yo, Jácome Ferrnandes Viçente, escriuano y notario público de sus [magestades en la]² /⁵⁵ dicha ç[udad de Orense, en vno juntamente con los dichos *testigos* presente fuy al otorgamiento¹ desta dicha carta de fuero y, *segundo* a[n]te m[j pasó y se otorgó, bien y fiel]/⁵⁶mente² lo fiz escriujr, donde otro tanto queda¹ en mj poder por rregistro firmado¹ *segundo* dicho es, y por¹ ende fiz aquí estes [mjs nonbre y syno y firma acostun]/⁵⁷brados², que tal es, en *testimonjo* de verdad¹.

[Sinal: Jácome Ferrnandes, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² O ms. está rompido.³ Está escrito *ju*º.⁴ No ms. non se le.⁵ Falta o s.⁶ Falta o n.⁷ No ms. falta.

286

1544, setembro, 30.

Dionisio de Hontiveros, abade do mosteiro de Celanova, xunto co prior e o convento de Santa Comba de Naves, aforan a Gregorio de Cimadevila e á súa muller Costanza González, e a Gregorio de Casteda e á súa muller Beatriz Afonso, e a tres voces deles o monte das Labradas.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 5987.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 5987.

Sepan quantos esta carta de aforamyento vieren como¹ nós, fray Dionysio de Ontiveros, abbad del monesterio de San Salvador de Çelanoba /² y sus anexos San Pedro de Rrocas y Santa Conba de Naves, y estando en el dicho *nuestro* anexo y monesterio² de Santa Conba de Naves, junta/³mente con fray Fernando de Villasante, prior del dicho monesterio², y fray Cristóbal de Torre de Syllas y fray Vernaldo¹ de Aro, monjes /⁴ y estantes en el dicho *nuestro* monesterio de Santa Conva de Nabes, y estando juntos¹ según¹ que lo avemos de vso y de costunbre, otorga/⁵mos y conoçemos por¹ esta presente carta que aforamos a vós, Gregorio de Çima de Vila, que sodes presente, y a *vuestra* esposa¹ Costança /⁶ Gonçález, que es avsenté, y a vós, Gregorio¹ de Casteda, y a *vuestra* mujer Biatriz Alonso, avsenté, vezinos de San Çibrao de Rrouçós, en /⁷ *vuestras* bidas de todos quatro y por más tienpo¹ alliende del postrumero de cada vno de bós de tres voces suçesibas, y que lo /⁸ postrumero de bós, al tienpo¹ de su pasamento, nonbre la primera boz y la primera nonbre la segunda y la segunda nonbre la terçera, /⁹ fasta seren conplidas y acavadas las dichas tres voces, las quales¹ se bendrán a nonbrar al dicho *nuestro* monesterio³ de Santa Conva dentro /¹⁰ de treynta días primeros syguientes; y no seyendo nonbradas, que sea boz quien más¹ de derecho eredare los otros *vuestros* bienes¹.

Convén¹ /¹¹ a saver, que vos aforamos¹ según dicho es el *nuestro* monte das Labradas, que¹ será para sesenta⁴ cabaduras¹ de vina, según¹ /¹² se parte por la Puça do Liño dereyto¹ por el Ovteyro¹ das Suengas y en rriba topa con la Piedra d'Abelleyra¹ dereyto al /¹³ Porto do Rrejoo, todo rredor del rriguero avaxo de vna parte y de otra, y en vaxo topa con¹ la viña de Lorenço¹ de Paços¹.

/¹⁴ Aforamos a vós hel dicho monte desuso dicho y declarado¹ con todas sus entradas y salidas, jures, derechos, por donde quyera /¹⁵ que las ai y deba aver de derecho, con condiçión que lo ponades y plantedes de viña nueba lo que fuere para poner¹ dentro /¹⁶

de ocho años primeros¹ syguientes y, ansí puestas y plantada, la tengades¹ correjida¹ y labrada y rreparada, /¹⁷ de tal manera como¹ no se pierdan los frutos y¹ rrentas d'él por mǵngo⁵ de bon labor⁵ y rreparo. Y nos daredes y /¹⁸ paguaredes por las dichas vinas la ochava parte de todo el viño y otra cosa que Dios en ello¹ bos diere en vuestras bidas, /¹⁹ y vuestras voces pagarán fuero de sétima y por cada día de San Martiño del mes de nobienbre de cada vn año; la qual /²⁰ nobidad colleredes por ollo de nuestro mayordomo, al qual¹ proveredes de comer y veber entrettanto se colleren los /²¹ frutos dello, y llevaredes la nuestra parte de las¹ vbas y viño que nos¹ cupiere¹ a vuestra costa a las adegas¹ /²² y lagares¹ de Vntes. Y pago todo esto, que lo más¹ ayades y llebedes libre y qujeto de otro çenso y trebuto alguno, /²³ pagando el diezmo a Dios¹. Y si allí fiziéredes casa de morada, que paguedes lutuosa acostunbrada. Lo qual¹ comença²⁴redes¹ a pagardes⁶ de la fecha desta carta en quatro¹ años primeros syguientes.

Y con¹ condiçión¹ que no lo podáys /²⁵ vender nj deytar nj anexar syn que primeramente nos requjerades con todo ello, para¹ que lo tomemos por el tanto /²⁶ que otro por ello bos diere; y no lo queriendo, que entonçes con nuestra liçençia lo podáys dar a persona⁷ que sea /²⁷ semellable de vós, que lo labre y rrepare y nos¹ pague nuestra rrenda en paz y en salbo. Y pagando y con/²⁸pliando todo esto que dicho es, obligamos os vees do dito nuestro anexo a nós¹ obligados de vos defender /²⁹ y anparar con todo ello a derecho.

Y nós¹, los dichos Gregorio de Casteda y Gregorio de Çima de¹ Billa, que presentes /³⁰ somos, por nós y por las dichas nuestras mugeres, ansý rreçebimos de bós, o dito señor abbad, este dito fuero /³¹ y nos obligamos¹ con nuestras personas y bienes muebles y rrayzes, abidos y por aver, de poner las dichas /³² sesenta cavaduras de vina en los¹ dichos ocho⁸ años y, puestas¹, de las tener labradas y rreparadas, y de pagar /³³ la dicha ochava et de conplir y guardar todas las otras condiçiones en esta carta contenjdas y so pena /³⁴ del doblo y costas.

Y rrenunciaron las leys y dieron¹ poder a las justiçias su cuya jurdiçión se sometieron, /³⁵ y otorgaron esta carta de fuero en forma y el dicho señor abade lo firmó de su nonbre¹ en este rregistro.

Que fue /³⁶ fecho y otorgado en el dicho monesterio² de Santa Conva en treynta días del mes de setienbre del año del Señor /³⁷ de myll y quinientos y quarenta y quatro años, estando presentes por testigos Afonso Rrojes y Lopo de Casanueva y Juan⁹ /³⁸ de Cachalvite y Gregorio de Naves y frater Dionjsio, abade de Çellenova, fray Fernando de Villasante.

Pasó ante [...] ¹⁰.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *monest^{co}*.

³ Está escrito *monest^{co}*.

⁴ Antes hai dúas letras borradas.

⁵ Escribiu *labrador*, riscou *rador* e escribiu *or* na entreliña.

⁶ Hai un *e* borrado entre o *r* e o *d*.

⁷ Usa a abreviatura de *per* co valor de *p...r*.

⁸ No final da palabra hai un *s* riscado.

⁹ Está escrito *ju*°.

¹⁰ O resto do texto do documento está raspado.

287

1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova.

O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán de Outeiro, á súa muller Margarida do Outeiro e a tres voces o lugar de Outeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6000. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6000.

[Cruz]

Jn Dey nomine¹, amen. Sepan quantos esta carta de foro vieren como nós¹, fray Juan² de la Puebla, prior³ mayor del monesterio de San Salvador de Çelanova y⁴ lugartenjente de abad¹ en avsençia del muy rreuerendo señor /² fray Dionjsio de Hontiveros, abad del dicho monesterio, y fray Juan² de Carasa, mayordomo, fray Cristóval de Torresdesillas, fray Mauro¹ de Luazes, fray Rrosendo de San Martiño, fray Vernavé de Toro, /³ frai Valtasar¹ de Bribiesca, fray Alonso de Venavente¹, fray Mauro¹ de Nájera, fray Françisco de Grisaleña, fray Juan² de Rreçula, fray Garçia de Çea, fray Françisco de León, fray Juan² de Frías, fray Juan² de /⁴ Marquina⁵, fray Pedro del Padrón, fray Fernando de Sagún, fray Antonjo de Chantada, todos monjes conventuales del dicho monesterio, estando todos ayuntados y congregados en nuestro capítulo /⁵ y ayuntamjento¹ para⁶ ber y otorgar¹ lo adelante¹ *contenjd*o, y viendo que lo adelante *contenjd*o hes en pro y provecho del dicho *nuestro monesterio* y en acresçentamjento de sus rrentas¹, otorgamos¹ y conoçemos /⁶ por el tenor de la presente¹ carta que aforamos¹ y damos en fuero a vós, Juan² d'Otero, vezino del coto de Loreda, que hes del *nuestro anexo Santa Conva de Naves*, qu'estáys presente, y a /⁷ vuestra muger Margarida do Otero¹, que está avsen¹, vien como si fuese presente¹, y a otras [tres]⁷ voces¹ después del postrero¹ de cada vno de vós quales vós nonbrades /⁸ al tienpo de *vuestros faleçimjentos*; y no las nonbrando, que sean voz o voces aquel o [a]queles⁸ que más de *derecho* heredaren los otros *vuestros vienes*, y la primera¹ voz que suçediere en este dicho /⁹ fuero sea obligada a se presentar¹ delante nós dentro de treynta días primeros *sigujentes* a se nonbrar¹ por voz¹ y suçesor deste dicho fuero, y nonbre¹ la segunda y la /¹⁰ segunda¹ la terçera y ansj vayan nonvradas las dichas tres voces vna enpós de otra por horden suçesibe.

Conviene a saver, que vos aforamos¹ y damos en el dicho fuero, /¹¹ hes a saver¹, primeramente el lugar d'Otero con vna casa de morada¹, con vn çeleyro y con vn corral grande y quatro cortes. El qual dicho lugar se demarca por los Chãos y /¹² d'allj va dar en la cortiña del Rríio de Vouças, y de allí (y de allj) por las Varreyras del Rríio de Vouças asta dar en la carvalleyra que trae Pedro Manso, y d'allí *derecho* a la /¹³ Pedrina do Costeyro y dende allj va dar en el rrío d'Outeyro, que se dize O Pío, y con la mjtad do Lameyro Novo y

va dar en la leyra de Tanjesiños, y de allí por lo /¹⁴ rrigeyro fasta la leyra da Cal, que son tres almudes de semente, y d'allí va por el lugar do Arravaldo.

Dentro destas dichas demarcaciones están las propiedades /¹⁵ segujentes: juntamente con las dichas casas, tiene el dicho lugar¹ vna eyra y qujnze çerdeyras¹ y çinco figeyras y qujnze maçeyras¹, sesenta pies de casteñeros /¹⁶ que harán dos fanegas de semente¹, y vna horta que hará vn coarto de semente¹, más vna fanega y media de heredad para⁹ senbrar navos; más¹ otra heredad que se dize el Agro /¹⁷ d'Outeyro, que será seys fanegas de senbradura¹; con más¹ otra heredad que se dize dos Alvaredos, que será vna fanega de senbradura¹, y más¹ otra heredad de Tanjesinos /¹⁸ que llevará vna fanega de semente; con más¹ otra heredad que se dize de Río de Vouças¹, que serán çinco almudes de semente; con más¹ las heredades de Corneda y Agro da /¹⁹ Golpelleyra que serán seys fanegas de semente; con más¹ tres lameyros¹ que llevarán fanega y media de semente; con más tres fanegas de monte que no son para⁶ labrar¹⁰.

El qual dicho lugar¹ /²⁰ y heredades vos aforamos con todas sus entradas y salidas, a montes y a fontes, por donde qujera que las aya y de derecho deva aver, con tal condjçión que lo moréis, /²¹ labréys y rreparéys. Y seréys nuestros vasallos servientes y ovedientes y mandados a nós y al dicho nuestro monesterio y a nuestros suçesores y d'otro no. Del qual /²² dicho lugar nos¹ daréys y pagaréys en cada vn año de fuero¹, rrenta, çisa, aya no aya, no enbargante grando nj elada nj otro caso fortuyto, si[e]te¹¹ fanegas y media de pan /²³ centeno, linpio y seco de polvo y paja, pago por la medida vieja, pago por el mes de agosto o de setiembre¹, y vn puerco¹ çevado avierto o vn ducado por él, qual /²⁴ quesiére más¹ la persona¹ que en nonbre del dicho nuestro monesterio lo cojiere, y vn carnero⁵ o tres rreales por él y vn rreal de derechuras y los otros serviçios y fumajes que /²⁵ pagan los otros vasallos del dicho coto, todo llevado por vuestra costa y mensjón a la tulla del dicho coto de Santa Conva [o]⁷ a donde se cojiere las otras /²⁶ rrentas¹.

Y con tal condjçión que no lo podades vender, deytar nj enpeñar syn primeramente¹ nos frontedes¹ y rrequirades con ello a nós y al dicho nuestro /²⁷ monesterio si lo quesiéremos¹ por el tanto; y nós no lo queriendo, entondes lo vended, deytad, donad o enpeñad a tal persona que sea semejable de vós, /²⁸ que labre y rrepare¹ vien el dicho casal y heredades, y cunpla las otras condjçiones deste dicho fuero y cada vna dellas. Y que no aredes d'él manda nj /²⁹ santuario¹ (sic) a otra yglesia¹ nj monesterio alguno, nj lo podades obligar nj obligedes por marauedís de su magestad nj de otra persona alguna, eçepto por /³⁰ marauedís deste dicho nuestro monesterio. Y a la morte de la postrimera¹ voz, este dicho fuero y lo en él contenjdo fique libre y desenbargado⁵ a nós y al dicho /³¹ nuestro monesterio, con todo su buen paramjento que le for fecho. Y si pasaren¹ dos años arreo, vno enpós del otro, que non nos pagardes¹ nuestros fueros¹, que /³² este dicho foro y lo en él contenjdo fique y quede en comjsso y por el mjsmo caso lo podamos rresçibir. Y vós esto faziendo¹ y conpliendo, goardando y /³³ pagando, obligamos a nós y a los vienes esprituales y tenporales del dicho nuestro monesterio de séredes anparados y defendidos a derecho con es/³⁴te dicho fuero [d]jurante¹² el dicho tienpo y voces¹.

Y yo, el dicho Juan² d'Otero¹, qu'estoy presente¹, [ansí rresçibo de vós, el dicho señor prior y convento, este dicho foro para mj]⁷ y la dicha mj mujer y voces en él

*contenjd*as, y /³⁵ prometo y me obligo con mj persona y *vienes* y de los dichos mjs herederos¹ de labrar y rreparar¹ vien el dicho lugar y heredades, y de pagar /³⁶ todo lo en este dicho fuero *contenjd*o y de conplir todas las otras condjçiones y cada vna dellas.

Y para⁶ lo ansí mejor tener y conplir, todas las /³⁷ dichas partes damos todo *nuestro* poder conplido a todas y qualesquier *justiçias* y a cada vna dellas a las de su fuero *para* que ansý nolos agan /³⁸ tener, goardar, conplir¹ y pagar vien y atán conplidamente como sy esta carta de fuero y lo en ella *contenjd*o fuese *sentençia definetiba* dada con/³⁹tra nós por juez conpetente y por nós consentida y no apelada. Çerca de lo qual rrenunçiamos¹ todas y qualesquier leys, fu/⁴⁰eros y *derechos* escritos¹ y no escritos, canónjcos, çeviles, rreales, comunes y monjçipales, y la ley sin convenerjt de jurdjçión y la ley y *derecho* /⁴¹ que dize que general rrenunçiaçión de leys fecha que home faga no valga.

En fee de lo qual otorgamos¹ dello la presente carta ant'el /⁴² presente¹ *escriuano* y *testigos*, y nós, el dicho señor prior¹³, y algunos¹ de los otros monjes lo firmamos¹ de *nuestros* nonbres; y yo, el dicho Juan² d'Otero¹, /⁴³ porque no sé firmar, rrogué¹ a Djego Rrodrigues d'Araújo, qu'está presente¹, firme¹ por¹ mj de su nonbre en el rregistro desta carta.

Que fue fecha /⁴⁴ y otorgada en el capítulo del monesterio de Çelanova¹ a quatorce¹⁴ días del mes de mayo de mjll y quinientos y quarenta¹⁵ y siete años, estando /⁴⁵ presentes por *testigos* a todo lo susodicho y para⁶ ello llamados y rrogados el dicho Diego Rrodrigues, que por¹ el dicho Juan² d'Otero firmó¹, y Gregorio¹ Fernández, /⁴⁶ vezino del dicho lugar; y Juan de Louredo, vezino del coto de Santa Conba. Frater Joanes de la Puebla, frai Cristóval de Torredesillas, frai Juan de Carasa, /⁴⁷ frai Valtasar de Vribiesca, frai Alonso de Benabente, frater Françiscus Legionensis. Como *testigo*, Diego Rrodrigues. Pasó ante mj, Françisco Gómez, *escriuano*.

Et yo, /⁴⁸ el dicho Françisco Gómez¹, *escriuano* y notario público¹ susodicho del monesterio y abbadía de Çelanoba por el muy rreuerendo senor abbad, monjes /⁴⁹ y conbento¹ del dicho monesterio, en vno con¹ los dichos *testigos* presente¹ fúe al otorgamjento¹ desta dicha carta según¹ que ante mj pasó y doy fe /⁵⁰ que conosco las partes¹ otorgantes y otro tanto¹ queda en mj rregistro firmado¹ de los sobredichos, y lo fiz escriujr por mano de hotro y /⁵¹ estes mjs nonbre¹ y syno y firma acostunbrados¹ fiz en *testimonjo* de verdad¹, que tal hes.

[Sinal: Françisco Gómez, *escriuano*].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *ju*^o.

³ Está escrito *pi*^o.

⁴ No final da palabra hai un *l* riscado.

⁵ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁶ Está escrito *p*^a*ra*.

⁷ No ms. falta.

⁸ Falta o *a*.

⁹ Está escrito *pa*^a*ra*.

¹⁰ O *v* está corrixido sobre un *b*.

¹¹ Falta o e.

¹² Está escrito *turante*.

¹³ Está escrito *pi^{or}*.

¹⁴ Está escrito *qu^atorce*.

¹⁵ Está escrito *qu^arenta*.

288

1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova.

O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán de Outeiro, á súa muller Margarida do Outeiro e a tres voces o lugar de Outeiro.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6005. Este documento é case idéntico ao anterior.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6005.

Y(y)n Dey nomine, amen. Sepan quantos¹ esta carta de fuero vieren como nós, frai Juan de la Puebla, prior¹ mayor del monesterio¹ de San¹ Salbador¹ de Çelanoba y lugartenjente¹ de abbad¹ en avsençia¹ /² del muy rreberendo senor fray Dionisio de Hontiberos¹, abad del dicho monesterio¹, y frai Juan de Carasa, mayordomo¹, y frai Cristóbal de Torresillas y frai Mavro de Luazes y frai Rrosendo de San¹ Martyño y fray Verna/³bé¹ de Toro y frai Baltasar de Berbiesca y frai Alonso de Benebente y frai Mavro de Nájara y frai Françisco de Grisalena y frai Juan de Rraçula y frai Garçia de Çea¹ y frai Françisco de Lión y frai Juan¹ de Frías, fray Juan¹ /⁴ de Marquina y frai Pero del Padrón, frai Fernando de Sagún¹ y frai Antonjo¹ de Chantada, todos monjes conbentuales¹ del dicho monesterio, estando todos ayuntados¹ y congregados en *nuestro* capítulo y ayuntamjento¹ para /⁵ azer y otorgar lo adelante contenido, y biendo que lo adelante contenjdo hes en pro y provecho del dicho *nuestro* monesterio¹ y en acresçentamjento de sus rrentas, otorgamos y conoçemos por¹ el tenor de la presente carta que /⁶ aforamos y damos¹ en foro² a bós, Juan d'Otero, vezino del coto¹ de Loredo, que es del *nuestro* anexo¹ Santa Conba¹ de Nabes¹, que estáis presente, y a *vuestra* muger¹ Margarida do Otero, que está avsenste, bien como sy fuese pre/⁷sente, y a otras¹ tres bozes después¹ del postrimero¹ de cada vno de bós quales bós nonbraredes al tienpo¹ de *vuestros* faleçimjentos; y no las nonbrando, que sean¹ boz¹ ho bozes aquel ho aquellas que más de /⁸ *derecho* heredaren los hotros *vuestros* bienes, y la primera boz que suçediere¹ en este dicho fuero¹ sea hobligada a se present[ar]³ delante nós¹ dentro¹ de treynta días primeros segujentes a se nonbrar¹ por boz y /⁹ suçesor deste¹ dicho fuero¹, y nonbre la segunda y la segunda la terçera¹ y ansí ba[ya]n⁴ nonbradas las dichas tres bozes¹ vna enpós de otra por orden suçesybe.

Conbyene a saber, que vos aforamos¹ y damos en el¹ /¹⁰ dicho fuero¹, es a saber, primeramente¹ el lugar d'Otero¹ con vna¹ casa de m[o]rada⁵, con vn çeleiro y con vn corral grande¹ y quatro cortes. El qual¹ dicho lugar se demarca por los Chaos y d'allí ba dar en la cortina /¹¹ del Rríio de Bovças¹, y d'allí por las Bareyras del Rríio de Bovças¹ asta dar en la

carballeyra que trae Pero Manso, y d'allí *derecho* a la Pedrina do Costeiro y dend'allý ba dar en el río d'Otero¹, que se dize O Pío, y /¹² con la mjtad do Lameiro⁶ Nobo y va dar en la leyra de Tanjesiños y de allí por lo rregueiro¹ fasta la leira¹ da Cal, que son tres almudes de semente, y d'allý ba por¹ el lugar¹ do Arrabaldo.

Dentro destas dichas demar/¹³caçiones¹ están las propiedades segujentes: juntamente con las dichas casas, tiene el dicho lugar vna eyra y qujnze çerdeyras¹ y çinco figueiras y qujnze maçeyras y sesenta pies de castiñeros que arán dos /¹⁴ fanegas de semente, y vna horta que ará vn quarto de semente, más vna fanega y media de heredad para senbrar nabos¹; más⁷ otra heredad que se dize el Agro¹ d'Ovtero, que serán seis fanegas de senbradura; /¹⁵ con más otra heredad dos Albaredos que será vna fanega¹ de senbradura y más⁷ otra heredad de Tanjesiños que llevará vna fanega de semente¹; con más⁷ otra heredad que se dize de Rríó de Bovças¹, /¹⁶ que serán çinco almudes de semente; con más las heredades de Corneda¹ y Agro da Golpelleyra, que serán seis fanegas de semente⁶; con más⁷ tres lameiros¹ que llebarán fanega y media de semente¹; con más⁷ tres fanegas /¹⁷ de monte que no son para labrar¹.

El qual dicho lugar y eredades bos aforamos¹ con todas sus entradas¹ y salydas¹, a montes y a fontes¹, por donde¹ qujera que las aya y de *derecho* deba¹ de aber, con¹ tal /¹⁸ condiçión que lo moréys¹, labréis y rreparéis⁶. Y seréis *nuestros* basallos serbientes y obedientes y mandados¹ a nós¹ y al dicho *nuestro* monesterio¹ y a *nuestros* suçesores y d'otro¹ no. Del qual dicho lugar nos daréis¹ y /¹⁹ pagaréis⁸ en cada vn año de fuero, rrenta, çisa, aja no aja, *non* enbargante grando nj [e]lada⁹ nj¹ otro caso fortitujto, syete fanegas y media de pan çenteno, linpio y seco de polbo y paja, pa/²⁰go por la medida bieja, pago por el mes de agosto o de setembre, y vn puerco¹ çebado abierto o vn ducado por él, qual¹⁰ qujsiere más⁷ la presona¹ que en nonbre del dicho *nuestro* monesterio¹ lo /²¹ cogiere, y vn carnero ho tres rreales por él y vn rreal de *derechuras* y los hotros¹ serbiçios y fumajes que pagan¹ los hotros¹ basallos del dicho coto, todo llebado por *vuestra* costa y mensión¹ a la tulla del /²² dicho coto de Santa¹ Conba [o]¹¹ a donde se cogieren las otras¹ rrentas.

Y con tal condiçión que no lo p[o]dades¹² bender, deitar nj¹ enpeñar syn que¹ primeramente nos frontedes y¹³ rrequyrades /²³ con ello a nós y al dicho *nuestro* monesterio si lo queremos¹ por el tanto; y nós¹ no lo queriendo, entondes lo bended, deytad, donad o enpeñad a tal presona que sea semejable de bós, que labre y rrepare¹ /²⁴ bien el dicho casal y eredades, y cunpla las hotras condiçiones deste dicho fuero¹ y cada vna¹ dellas. Y que no aredes d'él manda nj santuario¹ (*sic*) a otra yglesia nj monesterio alguno¹, nj lo poda/²⁵des obligar¹ nj obliguedes¹ por *marauedis* de su magestad nj de otra presona alguna¹, eçepto por *marauedis* deste dicho *nuestro* monesterio¹. Y a la muerte de la postrimera¹ boz, este dicho fuero y lo en él contenjdo fique /²⁶ libre y desenbargado a nós¹ y al dicho *nuestro* monesterio¹ con todo su buen paramjento¹ que le for fecho. Y si pasaren¹ dos años arreo, vno¹ enpós¹ de otro, que *non* nos pagardes *nuestros* foros¹, qu'este dicho fuero¹ /²⁷ y lo en él contenjdo fique y quede en comiso¹ y por¹ el mjsmo¹ caso lo podamos rresçibyr. Y bós esto aziendo y conpliendo, guardando y pagando¹, hobligamos a nós¹ y a los bienes¹ espirituales y /²⁸ tenporales del dicho *nuestro* monesterio¹ de serdes anparados¹ y defendidos a *derecho* con este dicho fuero [d]urante¹⁴ el dicho tienpo y bozes.

Y yo, el dicho Juan¹ [d'Otero]¹¹, qu'estoi presente, así rresçibo de bós, el dicho señor prior¹ y /²⁹ conbento, este dicho foro¹⁵ para mj y la dicha mj muger¹ y bozes en él contenjdas, y prometo y me obligo¹ con mj presona y bienes y de los dichos mjs¹ herederos¹ de labrar y rreparar¹ bien el dicho lugar /³⁰ y eredades, y de pagar todo lo en este dicho foro contenjdo y de conplir todas las hotras condiçiones¹ y cada vna dellas.

Y para lo ansí mejor tener y conplir¹ todas las dichas partes¹, damos¹ todo nuestro poder /³¹ conplido a todas y qualesqujera justiçias¹, cada vna de nós¹ a las de su fuero, para que ansí nos lo agan¹ tener¹, guardar, conplir y pagar bien y atán conplida[mente]¹⁶ como sy esta dicha carta de fuero¹ y lo /³² en [e]lla⁹ contenjdo fuese sentençia definetiba¹ dada contra nós¹ por juez conpetente¹ y por nós consentida y no apelada. Cerca de¹ lo qual rrenunçiamos⁶ todas y qualesqujera leys, fueros y derechos /³³ escriptos y no escriptos, canónjcos¹, çibiles, rreales, comunes¹ y muniçipales¹, y la lei sit conbeneryt¹⁷ de jurisdición¹ y la ley y derecho que dize¹ que jeneral¹ rrenunçiaçión¹ de leis fecha que honbre aga no balga.

En fee /³⁴ de lo qual otorgamos¹ dello la presente carta ant'el presente escriuano y testigos, y nós¹, el dicho señor prior¹⁸, y algunos¹ de los hotros monjes lo firmamos de¹ nuestros nonbres¹; y yo, el dicho Juan d'Otero¹, por quanto /³⁵ no sé firmar, rrogué a Diego Rrodrigues d'Araújo, qu'está presente, firme por¹ mj de su nonbre en el rregistro desta carta.

Que fue fecha y otorgada en el capítulo del monesterio de Çelanoba a catorze días /³⁶ del mes de¹ mayo de mjll y quinientos y quarenta¹ y siete años, estando presentes por testigos¹ a todo¹ lo susodicho y para ello llamados y rrogados el dicho Djego Rrodrigues, que por¹ el dicho Juan d'Otero firmó¹, y Gregorio Ferrnandes, /³⁷ bezino del dicho lugar¹; y Juan¹ de Lovredo, bezino del coto de Santa¹ Conba. Frat[e]r⁹ Juanes¹ de la Puebla, prior; frai Cristóbal de Torredesyllas, frai Alonso de Benebente, fray Juan de Carasa, frater¹ /³⁸ Baltasar¹⁹ de Berbiesca¹, frat[e]r⁹ Françiscus Legionensis¹, frai Mavro de¹ [N]ájara²⁰.

Et yo, Françisco Gómez, escriuano y notarjo público¹ del monesterio y abbadía de Çelanoba por el muy rreuerendo /³⁹ senor abbad, monjes y conbento del dicho monesterio, en vno¹ con los dichos testigos presente fúe al otorgamjento desta dicha carta de fuero¹, segund que ante mj pasó /⁴⁰ y la otorgaron las dichas part[e]s⁹, a las quales doy fe que conozco¹ y que son los mjsmos aquí nonbrados; en fe de lo qual¹ bien y fielmente¹ lo fiz escriujr por¹ mano de /⁴¹ otro y sacar de mj rregistro, donde queda otro tanto firmado del dicho señor abbad y del dicho testigo y de los más aquí contenjdos, y estes mjs nonbre y syno y fir⁴²ma acostumbrados fiz en testimonjo de verdad¹, que tal hes.

[Sinal: Françisco Gómez, escriuano].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está corrixido.

³ Está escrito *présente*.

⁴ Está escrito *ban*.

⁵ Está escrito *marada*.

⁶ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁷ Está escrito *m^as*.

- ⁸ Está escrito *p^agaréis*.
⁹ Falta o *e*.
¹⁰ Está escrito *qu^al*.
¹¹ No ms. falta.
¹² Está escrito *padades*.
¹³ Está corrixido sobre un *q*.
¹⁴ Está escrito *turante*.
¹⁵ O *o* está corrixido sobre un *u*.
¹⁶ Está escrito *conplida*.
¹⁷ O *y* vai escrito sobre un *e*.
¹⁸ Está escrito *p^{or}* e o *p* leva o trazo de abreviatura de *per*.
¹⁹ Está escrito *b^altasar*.
²⁰ Está escrito *majara*.

289

1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova.

O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán Manuel, á súa muller Tareixa da Pena e a tres voces o lugar da Carreira.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6001. Este documento é case idéntico ao seguinte.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6001.

Sepan¹ quantos esta carta¹ de fuero¹ vieren como nós, el prior, monjes y conbento del monesterio¹ de San Salvador de Çelanoba¹ de la rregular hoserbançia¹ y congregación del señor San Benjto de Balladolid, estando /² todos ayu[n]tados² y congregados en su capítulo y ayuntamjento¹ [por son]³ de canpana tanida, allí y adonde según que lo abemos de vso y de costunbre de nos ayuntar y congregar para hazer y otorgar¹ los semejantes avtos /³ y contratos, y estando ayuntados¹ espiçial y nonbradamente el mui rreuerendo señor fray Juan¹ de la Puebla, prior mayor del dicho monesterio¹, y frai Juan de Carasa, mayordomo, y frai Cristóbal de Torredesillas y frai Mavro de Luazes /⁴ y frai Rrosendo de San Martiño y frai Bernabé de Toro y frai Baltasar de Berbiesca¹ y frai Alonso de Benebente y frai Mavro de Nájara y frai Françisco de Grisallena y frai Juan de Rraçula y fray Garçía¹ de Çea¹ y frai Françisco de León /⁵ y frai Juan de Frías y frai Juan¹ de Marqujna y frai Pero del Padrón¹ y frai Fernando de Sagún y frai Antonjo de Chantada, todos¹ monjes conbentuales del dicho monesterio¹, qu'estamos presentes y otorgantes, hotorgamos¹ y conozçemos¹ por el /⁶ tenor de la presente carta que aforamos y damos en foro a bós, Juan Manuel, bezino del nuestro anexo de Loredo, qu'es en el nuestro coto de Santa Conba de Nabes, que estáis presente, y a vuestra muger Teresa da Pena, qu'está avsenté, y a /⁷ hotras tres bozes después¹ del postrero de cada vno¹ de bós quales bós nonbra[r]des⁴ al tienpo de vuestros faleçimjentos; y non las nonbrando, que sean boz ho bozes aquel o aquella que más⁵ de derecho heredaren los hotros buestos bienes y con condiçión /⁸ que la primera boz que suçediere¹ en este

dicho fuero sea hobligada a se presentar en este dicho *nuestro* monesterio¹ dentro de treynta días primeros segujentes a se nonbrar¹ por boz y suçesor deste dicho foro, y nonbre la segunda y la segunda la /⁹ terçera y así bayan nonbradas las dichas tres bozes¹ vna enpós de hotra¹ por orden suç[e]si]be⁶.

Conbiene a saber, que bos aforamos¹ y damos en el dicho fuero el lugar que se dize¹ da Carreira, según que lo trayedes y poseyedes /¹⁰ y *vuestros* hermanos, con las casas y heredades sygujentes¹: primeramente, dos casas de¹ morada y dos çeleyros⁷ y quatro cortes y vn corral y vn paleiro y vn forno⁸, según que todo está junto lo vno de lo hotro¹.

Yten /¹¹ más bos aforamos¹ dos heras que lebarán vn⁹ almude¹ de semente y dos hortas que llebarán dos quartos de semente.

Yten bos aforamos¹ más tr[e]s¹⁰ fanegas de semente de soto que ternán hochenta castyneros, con /¹² más¹ vn hexido con vna perera y vna bidera en ello y con hotras árbores¹ qu'están en el dicho hexido, que llebará vn çeremjn de semente, y otro pumar que terná beynte pies de árbores¹, que lebará fasta media fanega /¹³ de semente poco más ho menos¹, y más¹ la debesa da Carreyra¹ desd'el Porto do Bale arriba fasta el Porto do¹ Corbo, que serán çinco fanegas¹ de¹ semente, las dos fanegas de buena heredad y las hotras tres de mala¹ que no se /¹⁴ labra.

Y más bos aforamos¹ la carbaleira da Ýnsola que parte con Pereda y con Faramontãos, que será de monte y costa tres fanegas¹.

Yten bos aforamos vna heredad donde se dize el Costado, que será vna fanega de¹ semente, segund parte con Faramontãos¹ y con Santa /¹⁵ Conba y en baxo con lameiro que se dize da Lama da Carreira, con sus carbillos y según está çerrada sobre sy; yten más hotra heredad en el Cortello d'Erdeyros, que lleba vn almude¹ de semente, según está demarcado sobre sy.

Yten más⁵ bos aforamos /¹⁶ otra heredad que se dize do Porto do Corbo, que lebará media fanega de semente, según parte con el lugar de Martinán, con más⁵ otra heredad de la hotra¹ parte del Porto do¹ Corgo¹ que lleba tres almudes en semente y según parte con¹ el lugar da Laban/¹⁷deyra de todas partes; yten más otra heredad que se dize el Valyño, que llebará vna fanega en semente poco más¹ ho menos, que parte con heredades de Santa Conba y con lugar¹ de Martín; yten más vn linar que se dize do Forno Bello¹ da /¹⁸ Carreira, que será dos coartos¹ de semente; yten más hotra heredad que se dize do Agro¹ da Carreyra, que lebará¹ dos fanegas de semente; y otra heredad que se dize A Cortina do Ovtetryño, que llebará vna fanega de semente, segund parte /¹⁹ con el lugar de Martín¹, y Cortina da Carreyra, que será dos fanegas de¹ semente; y otra leira que se dize O Leiro do Calbo, que será media fanega de semente; y otra leira que se dize da¹ Carreira, que será vn almude¹ de semente; y otra leyra que se /²⁰ dize el Leyro da Carreira, que será vn almude de semente; más vna heredad que se dize A Leira d'Avga¹, enpegada con la Leyra do Calvo, que serán tres fanegas y vn almude de semente; y otra leyra que se dize do Lameyro da Ýn/²¹(yn)soa, que lebará¹¹ fasta dos¹ fanegas de semente poco más ho menos¹, que parte con el lugar¹ de Bilela y con el lugar¹ de Afonso de¹ Nóboa¹²; yten más hotra leira que se dize el Leiro da Cortina do Ovtetryro, que será vn almude de semente /²² poco más ho menos¹.

Yten más⁵ bos aforamos a leira das Arbacas que está junto del¹ Hotero de Baliño de Bilela, que llebará tres almudes de semente.

El qual dicho lugar¹ y eredades desuso deslindad[a]s¹³ y eredades y casas y todo lo más /²³ arriba declarado bos aforamos¹ a montes¹ y a fontes, con todas sus entradas y salidas, vsos y¹ costumbres, derechos y serbidunbres¹, por donde qujera que las aya y de¹ derecho deba de aver, con tal condiçión que moredes, labredes /²⁴ y rreparedes el dicho lugar y casas y eredades como no se pierda por méng[o]a¹⁴ de buen labor y¹ rreparamjento¹. Y seréis basallos¹ serbientes y obedientes y mandados y de hotro non.

Y nos¹ daréis y pagaréis¹⁵ en cada vn año de fuero, /²⁵ rrenta, çisa, aya non aya, no enbargante grandio nj¹ elada nj otro caso fortitujto, syete fanegas¹ y vn almude¹ de pan de çenteno, linpio y seco de¹ polbo y paja¹ y medido por la medida bieja, y vn puerco çebado abierto ho vn /²⁶ ducado por él, qual más qujsiere el dicho monesterio y mayordomos¹ d'él, y vn carnero¹ ho tres rreales por él y dos¹ rreales de¹ derecho. Y pag[a]réis¹⁶ fuma[je]¹⁷ y los hotros serbiçios que pagan los hotros¹ basallos¹ del dicho coto. Lo qual todo que dicho hes¹ /²⁷ traeredes por vuestra costa y mención a la tulla de¹ Santa Conba de Nabes ho a donde se cojiere el hotro¹ pan y rrenta del dicho coto.

Y con esta condiçión¹ bos lo aforamos, que [no]³ lo posáis¹ bender, deitar, trocar nj canbear nj d'él /²⁸ bos apartar syn que¹ primeramente¹ nos frontedes y rrequirades¹⁸ con ello a nós¹ y al dicho nuestro monesterio¹, sy lo queremos por el tanto; y¹ nós non¹ lo queriendo, entondes lo bended¹, deytad, donad¹ ho enpenad a tal presona¹ que sea se/²⁹ mejable¹ de bós, que labre y rrepare¹ bien el dicho lugar y eredades¹, y nos pague¹ nuestros fueros¹ en¹⁹ paz y no mude nuestro señorío. Y sy pasaren¹ dos años arreo, vno enpós de hotro, que no nos¹ pagardes nuestros fueros, que este dicho fuero¹ /³⁰ y lo en él contenjdo aya caydo en comjso y por el mismo caso lo podamos rresçibir. Y no faredes d'él manda nj¹ santuario (sic) a hotra [y]glesia²⁰ nj monesterio¹ alguno¹, nj lo posades hobligar¹ por marauedís de su magestad nj de hotra presona /³¹ alguna, eçeto sy fuere por marauedís deste dicho nuestro monesterio¹. Y a la morte¹ de la postrimera²¹ boz, este dicho fuero¹ y lo en él contenjdo nos fique libre y qujte con sev paramjento¹ que lle for fecho.

Y bós esto azien[do]²² y conpliendo, pagando /³² y guardando las condiçiones susodichas y cada vna dellas¹, hobligamos¹ a nós y a los bienes¹ espirituales y tenporales del dicho nuestro monesterio¹ de serdes anparados¹ y defendidos¹ a derecho con¹ este dicho fuero¹ durante el dicho tienpo¹ /³³ y bozes, y no bos será qujtado por más nj por menos¹ nj¹ por el tanto que hotra presona por ello nos¹ dea nj prometa.

Y yo, el dicho Juan¹ Manuel¹, qu'estoy presente¹, otorgante y rresçibiente, así rresçibo de bós, el dicho señor prior¹ /³⁴ y conbento, este dicho foro y lo en él contenjdo para mj y la dicha mj muger¹ y hermanos²³, y prometo y me hobligo¹ con¹ mi presona y bienes¹, abidos y por¹ aver, de labrar y rreparar bien el dicho lugar, y de¹ pagar la dicha rrenta en cada vn año, y de /³⁵ hazer¹ y conplir¹ la[s]²⁴ hotras¹ condiçiones¹ en este dicho fuero contenjdas¹.

Y para lo así mejor tener¹ y conplir todas las dichas partes, damos y otorgamos todo nuestro poder conplido a todas¹ y qualesquier justiçias seglares¹ /³⁶ y eclesiásticas, cada vna de nós a las de su fuero, para que syendo rrequeridas¹ con esta dicha carta de

fuiro nos lo agan¹ así tener¹, guardar, conplir y pagar¹ bien y atán conplidamente como¹ sy fu[e]se¹⁰ sentençia definjtiba /³⁷ dada contra nós por juez conpetente y por nós consentida y no apelada nj suplicada. Çerca de lo qual rrenunçiamos y apartamos²¹ de nós¹ y de todo nuestro fabor y ayuda todas y qualesqujera leis, fueros y derechos /³⁸ escriptos y no escriptos, canónjcos¹, çibilles, rreales, comunes¹ y munjçip[a]les²⁵, y la lei sy conbenerid de jurisdición y la lei y¹ derecho que dize que jeneral rrenunçiaçión¹ de leis fecha que honbre aga no balga.

En fee de lo qual /³⁹ hotorgamos¹ dello la presente carta de fuiro¹ ant'el¹ presente¹ escriuano y testigos¹, y por mayor firmeza y balidaçión¹, nós, el dicho señor prior, y algunos¹ de los hotros¹ monjes¹ lo firmamos¹ de nuestros nonbres en el rregistro /⁴⁰ desta carta.

Que fue fecha y otorgada dentro del¹ capítulo del dicho monesterio a catorze días del mes¹ de mayo²⁶ del año de mjll y quinientos y quarenta¹⁸ y siete años, estando presentes por testigos¹ a todo lo susodicho y para ello /⁴¹ llamados y rrogados Diego Rrodrigues d'Araújo, al qual el dicho Juan Manuel¹ rrogó firmase¹ por él de su nonbre, y Gregorio Ferrnandes, barbero, vezino del dicho lugar¹, y Juan de Lovredo, vezino del coto de Santa Conba. Frat[e]r¹⁰ Juanes de la /⁴² Puebla, prior; frai Cristóbal de Torredesillas y frai Juan²⁷ de Carasa¹ y fray Alonso de Venebente, frat[e]r¹⁰ Françiscus¹ Legionensis¹ y frai Mavro de¹ Nájara¹. Como testigo, Diego Rrodrigues d'Araújo. Pasó¹ ante /⁴³ mj, Françisco¹ Gómez, escriuano.

Et yo, el dicho Françisco Gómez, escriuano y notarjo¹ público susodicho del dicho monesterio y abbadía¹ de Çelanova, y del número¹ del dicho monesterio y lugar¹ y balle de Çelanova /⁴⁴ y su jurdición por el muy rreuerendo y magnífico señor abbad del¹ dicho monesterio, en vno con¹ los dichos testigos presente fúe al otorgamjento desta dicha carta segundo que ante¹ mj pasó¹ y la otor/⁴⁵garon las dichas partes, a las quales¹ doy fe que conosco¹ y que son los mjsmos¹ aquí nonbrados¹; en fe de lo qual vien y fielmente lo fiz escriujr por ma/⁴⁶no de otro en mj presençia y sacar de mj rregistro, donde queda otro tanto fyrmado¹ del dicho prior y monjes¹ susodichos y del dicho Diego Rrodrigues, /⁴⁷ y estes mjs nonbre y sino y firma acostunbrados¹ fiz en testimonjo de verdad¹, que tal hes¹.

[Sinal: Françisco Gómez, / escriuano].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Falta o *n*.

³ No ms. falta.

⁴ Falta o *r*.

⁵ Está escrito *m^as*.

⁶ Está escrito *suçebe*.

⁷ Está corrixido sobre *heredad̄s*.

⁸ Despois está riscado “y dos heyra”, aproveitando o *s* final desta última palabra para escribir a seguinte.

⁹ O *v* vai escrito sobre un *a*.

¹⁰ Falta o *e*.

¹¹ Antes do *b* hai un *e* borrado.

¹² Está escrito *nobao*.

¹³ Está escrito *deslindades*.

- ¹⁴ Falta o o.
¹⁵ Está escrito *p^agareis*.
¹⁶ Está escrito *paguereis*.
¹⁷ Está escrito *fuma*.
¹⁸ Leva a abreviatura de *que*.
¹⁹ Antes está riscada unha abreviatura de *que*.
²⁰ Falta o y.
²¹ Hai dous trazos sobre a palabra.
²² Está escrito *azien*.
²³ O r da abreviatura da palabra *hr^os* vai escrito sobre un e.
²⁴ Falta o s.
²⁵ Está escrito *muniçipoles*.
²⁶ Está escrito *m^ayo*.
²⁷ Está escrito *ju^o*.

290

1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova.

O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán Manuel, á súa muller Tareixa da Pena e a tres voces o lugar da Carreira.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6003. Este documento é case idéntico ao anterior.
 REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6003.

|Cruz|

Sepan quantos esta carta de foro vieren como nós¹, el prior², monjes y convento del monesterio de San Salvador de Çelanova de la rregular oserbançia y congregación del /² señor San Venjto de Valladolid, estando todos ay(n)untados y congregados en su capítulo y ayuntamyento por son de canpana¹ tañjda, allí y adonde según que lo a/³vemos de vso y de costumbre de nos ayuntar¹ y congregar para hazer¹ y otorgar los semejantes autos y contratos, y estando ayuntados¹ espeçial y nonbra/⁴damente el mui rreuerendo señor fray Juan³ de la Puebla¹, prior¹ mayor del dicho monesterio, fray Juan³ de Carasa, mayordomo¹, fray Cristóval de Torredesillas, fray Mau/⁵ro de Luazes⁴, fray Rrosendo¹ de San¹ Martín, fray Vernabé de Toro, frey Valtasar de Vribiesca, fray Alonsso de Benavente, fray Mauro¹ de Nájera, fray Françisco /⁶ de Grisalenna¹, fray Juan³ de Rreçula¹, fray García¹ de Çea, fray Françisco de León, fray Juan³ de Frías, fray Juan de Marqujna¹, fray Pedro del Padrón¹, fray Fernando de Sa/⁷gún, fray Antonjo de Chantada¹, todos monjes conventuales del dicho monesterio, qu'estamos presentes¹ y otorgantes¹, otorgamos¹ y conoçemos⁴ por¹ el tenor¹ /⁸ de la presente¹ carta que aforamos¹ y damos en fuero¹ a vós, Juan³ Manuel¹, vezino del nuestro anexo de Loredó, que hes en el nuestro coto de Santa Conba de Naves, que /⁹ estáys presente¹, y a vuestra mujer Teresa da¹ Pena, qu'está avsenté¹, y a otras tres voces después del postrero¹ de cada vno¹ de vós quales vós nonbrardes al (al) tienpo de vuestro faleçjmiento; y no las nonbrando⁵, que sean /¹⁰ voz o voces aquel¹ o aquella¹ (o

aquella¹) que¹ más de derecho heredare los vuestros bienes y con condjçión que la primera boz que suçediere en este dicho foro¹ sea o/¹¹bligada a se presentar⁴ en este dicho nuestro monesterio dentro de treynta días primeros siguientes a se nonbrar¹ por voz y suçesor deste dicho foro, y nonbre la segunda y /¹² la segunda la terçera¹ y ansý vayan nonbradas¹ las dichas tres voces¹ vna enpós¹ de otra por horden suçesive.

Convieni a saver, que vos aforamos¹ y damos e/¹³n el dicho fuero¹ el lugar que se dize da Carreyra, segundo que lo traedes y posedes y vuestros hermanos, con las casas y heredades segujentes: primeramente¹, dos casas de mora/¹⁴da y dos çeleyros y quatro cortes¹ y vn corral y vn palleyro y vn forno, segundo que¹ todo está junto¹ lo vno de lo otro.

Yten más⁶ vos aforamos dos hey/¹⁵ras que llevarán vn almude de semente¹ y dos hortas¹ que levarán dos coartos de semente.

Yten vos aforamos¹ más tres fanegas de semente¹ de¹ soto que /¹⁶ ternán ochenta castañeyros, con más¹ vn enxido con vna pereyra¹ y vna videra en ello y con otras árboles¹ que están en el dicho exido, que llevará vn çeremjn /¹⁷ de semente, y otro pumar¹ que terná¹ veynte pies de árvoles, que llevará fasta media fanega de semente¹ poco más¹ o menos¹, y más la devesa¹ da Carreyra desde /¹⁸ el Porto¹ do Vale arriba fasta el Porto do Corvo, que será çinco fanegas de semente¹, las dos fanegas de buena¹ heredad y las otras tres de mala que no se labra¹.

/¹⁹ Y más vos aforamos¹ la carvalleyra da Ýnsola que¹ parte¹ con Pereda y con Faramontãos, que será de monte¹ y costa tres fanegas.

Yten vos aforamos¹ más¹ /²⁰ vna heredad¹ donde se dize el Costado, que será vna fanega de semente, segundo parte¹ con Faramontaos y con Santa Conva y en vaxo con lameyro¹ que se dize da Lama¹ /²¹ da Careyra, con sus¹ carvallos y segundo¹ está çerrada sobre sý; yten más¹ otra heredad en el Cortello de Herdeyros, que llevará vn almude de semente, segundo /²² está demarcado sobre sj.

Yten más vos⁷ aforamos¹ otra heredad que se dize do Porto do Corgo, que llevará tres almudes en semente¹ y segundo parte con el lu/²³gar¹ da Lavendeyra de todas partes; yten más¹ otra heredad que se dize el Valiño, que llevará vna fanega en semente¹ poco más¹ o menos¹, que parte con /²⁴ heredad de Santa Conba y con lugar de Martín; yten más¹ vn liñar que se dize do Forno Vello da Carreyra, que será dos coartos de semente; yten más¹ otra heredad que se dize /²⁵ do Agro da Carreyra, que llevará dos fanegas¹ de semente; y otra heredad que se dize A Cortiña do Outeyrino, que llevará vna fanega de semente¹, segundo parte con el lugar de Martín /²⁶ y con otras¹ heredades¹ de¹ Santa Conva; yten otra heredad na Cortiña da Carreyra, que será dos fanegas de semente¹; y otra leyra que se dize O Leiro do Calvo, que será /²⁷ media fanega de semente¹; y otra¹ leyra que se dize da Careyra, que será vn almud de semente; y otra leyra que se dize el Leyro da Carreyra, que será vn almud de semente; /²⁸ y más vna heredad que se dize A Leyra d'Auga, enpegada con la Leyra do Calvo, que serán tres fanegas y vn almude de semente; y otra leyra que se dize do Lameyro /²⁹ da Ýnsoa¹, que levará¹ fasta dos fanegas de semente¹ poco¹ más o menos¹, que parte con el lugar de Vilela y con el lugar de Afonso de Nóvoa; yten más¹ otra leyra que se /³⁰ dize el Leyro da¹ Cortiña do Outeyro, que será vn almud de semente poco más o menos¹.

Yten más vos aforamos a leyra das Abarcas¹ qu'está junto del Outeyro /³¹ de⁸ Vilela, que llevará¹ tres almudes¹ de semente.

El qual dicho lugar y heredades desuso deslindado y heredades y casas y todo lo más arriva declarado /³² vos aforamos a montes y a fontes, con todas sus entradas y salidas, vsos y costumbres, derechos y servidumbres, por¹ donde qujera que las aya y de derecho deva /³³ de aver, con tal condjçión que moredes, labredes y rreparedes el dicho lugar¹, casas y heredades como no se pierda por méngoa de von lavor y rreparamjento⁹. Y seréis /³⁴ nuestros vasallos¹ servientes y ovedientes¹ y mandados y de otro no.

Y nos daréis y pagaréis en cada vn año de fuero y rrenta¹, çisa, aya no aya, no enbargante /³⁵ grando nj¹ elada nj otro caso fortituyto, syete fanegas y vn almud de pan de centeno, linpio y seco de polbo y paja y medido por la medida vieja, y vn puerco çe/³⁶vado¹ avierto o¹⁰ vn ducado por él, qual más quisiere el dicho monesterio y mayordomos d'él, y vn carnero¹ o tres rreales por¹ él y dos rreales de derechuras¹. Y pa/³⁷garéis fumaje y los otros¹ serviçios que pagan los otros vasallos del dicho coto. Lo qual todo que dicho hes traeredes¹ por vuestra costa¹ y mensión¹ a la /³⁸ tulla de Santa¹ Conba de Nabes o a donde¹ se cojiere¹ el otro pan y rrenta del dicho coto.

Y con esta condjçión vos lo aforamos¹, que no lo podáys vender, dey/³⁹tar¹, trocar nj¹ canbear¹ nj¹ d'él bos apartar¹ sin que primeramente nos frontedes¹¹ y rrequirades con ello a nós y al dicho nuestro monesterio, si lo queremos por el /⁴⁰ tanto¹; y nós no lo querendo⁴, entondes lo vended, deytad, donad o enpeñad a tal persona que sea semejable de vós¹, que labre y rrepare vien el dicho lugar /⁴¹ y heredades, y nos page nuestros foros en paz¹ y no mude nuestro señorío. Y si pasaren dos años arreo¹, vno enpós de otro, que no nos pagáredes nuestros fueros¹, qu'este dicho fuero /⁴² y lo en¹ él contenjdo aya caýdo en comjsso¹ y por el mjsmo caso lo podamos rreçevir. Y no faredes d'él manda nj santuar[i]o¹² (sic) a otra yglesia nj¹ monesterio alguno, nj lo posades obligar /⁴³ por marauedís de su magestad nj de otra persona alguna, eçepto¹ sy fuere por¹ marauedís deste dicho nuestro monesterio. Y a la muerte de la postrimera voz¹, este dicho fuero y lo en él contenjdo nos fique /⁴⁴ libre y quito con seu paramjento¹³ que le fuere fecho.

Y vós esto haziendo, conpliendo, pagando y agoardando las condiçiones susodichas y cada vna dellas, obligamos a nós¹ y a los /⁴⁵ vienes espirituales¹ y temporales del dicho nuestro monesterio de séredes¹ anparados¹ y defendidos a derecho con este dicho fuero [d]urante¹⁴ el dicho tienpo y voces, y no vos será qjutado por /⁴⁶ más nj por menos¹ nj por el tanto que otra persona por¹ ello nos dea nj prometa¹.

Y yo, el dicho Juan³ Manuel¹, qu'estoy presente¹, otorgante y rreçeviente, ansj rreçivo de vós, /⁴⁷ el dicho señor prior¹⁵ y convento, este dicho fuero¹ y lo en¹ él contenjdo para¹⁶ mj¹ y la dicha mj¹ mujer¹ y hermanos, y prometo y me obligo con mj¹ persona y vienes, avidos y por aver, de labrar¹ y rreparar¹ /⁴⁸ vien el dicho lugar, y de pagar¹ la dicha rrenta¹ en cada vn año, y de hazer¹ y conplir las otras condiçiones en este dicho fuero contenjdas.

Y para¹⁶ lo ansj mejor tener¹ y conplir todas las /⁴⁹ dichas partes, damos y otorgamos todo nuestro poder conplido a todas y qualesquier justjças seglares y eclesiásticas, cada vna de nós y a las de su fuero, para¹⁶ que siendo rre/⁵⁰queridas con esta dicha carta de foro

nos lo agan así tener, guardar¹, conplir y pagar vien y atán conplidamente como si fuese sentençia definetiba dada contra nós por juez con/⁵¹petente y por nós consentida¹ y no apelada. Çerca de lo qual rrenunçiamos y apartamos de nós¹ y de todo nuestro favor y ayuda todas y qualesquier [leys]¹⁷, fueros y /⁵² derechos escritos y no escritos, canónjcos y çeviles, rreales, comunes y monjcipales, y la ley si convenerit de jurdjción y la ley y derecho que dize que jeneral rrenunçiaçión de /⁵³ leys fecha que home faga no vala.

En fe de lo qual otorgamos¹ dello la presente carta de foro ant'el¹ presente¹ escriuano y testigos, y por mayor firmeza y validaçión, /⁵⁴ nós, el dicho señor prior¹⁵ y algunos¹ de los otros monjes, lo firmamos¹ de nuestros nonbres en el rregistro desta carta.

Que fue fecha y otorgada¹ dentro del capítulo /⁵⁵ del dicho monesterio a catorze días del mes de mayo del ano de mjll¹ y quinientos y quorenta¹⁸ y siete años, estando presentes por testigos a todo lo susodicho y para¹⁶ ello llamados /⁵⁶ y rrogados Diego Rrodrigues d'Araújo, al qual el dicho Juan³ Manuel¹ rrogó firmase por él de su nonbre, y Gregorio Fernandes, barvero, vezino del dicho lugar, y Juan³ de Loure/⁵⁷do, vezino del coto de Santa¹ Conva. Frater Joanes de la Puebla, frai Juan de Carasa, frai Cristóval de Torredesillas, frai Valtasar de Vribiesca, /⁵⁸ frai Alonso de Venabente, frater Françiscus Legionensis. Como testigo, Diego Rrodrigues. Pasó ante mj, Françisco Gómez, escriuano.

Et yo, el dicho Françisco Gómez, /⁵⁹ escriuano y notario público susodicho del monesterio y abbadía¹ de Çelanoba por el muy rreuerendo señor abbad, monjes y convento /⁶⁰ d'él, en vno¹ con los dichos testigos y juntamente con las dichas partes presente¹ fúe al otorgamjento desta dicha carta de¹⁹ fuero segundo que /⁶¹ ante mj pasó, y doy fe que conozco los otorgantes¹ y otro tanto¹ queda en mj rregistro firmado de los susodichos, y /⁶² estes mjs nonbre y sjno y firma acostunbrados fiz¹ en testimonjo de berdad¹, que tal hes.

[Sinal: Françisco Gómez, / escriuano].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está escrito *p^{ro}*.

³ Está escrito *ju^o*.

⁴ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁵ O texto "(al) tienpo... nonbrando" está na entreliña e o o final de *nonbrando* está sobrescrito.

⁶ Está escrito *m^as*.

⁷ Antes hai un *a* riscado.

⁸ Antes hai un espazo en branco.

⁹ Está escrito "rrep^aramjento".

¹⁰ O o está corrixido sobre unha abreviatura de y.

¹¹ O n está corrixido sobre ri e a palabra leva un trazo sobreposto.

¹² Está escrito *santuarlo*.

¹³ Está escrito "par^amjento".

¹⁴ Está escrito *tur^ante*.

¹⁵ Está escrito *pi^{ro}*.

¹⁶ Está escrito *p^ara*.

¹⁷ No ms. falta.

¹⁸ Está escrito *quo^arenta*.

¹⁹ O e vai escrito sobre un l.

1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova.

O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Álvaro da Pousa, á súa muller Cataliña de Anaigo e a tres voces o lugar e casal de Anaigo en San Mamede de Palmés.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6002.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6002.

Jn Dei nomine, amen¹. Sepan¹ quantos¹ esta carta¹ de foro vieren¹ como nós, fray² Juan de la Puebla, prior¹ mayor del monesterio¹ de Sa[n]³ Salbador de /² Çelanoba y lugartenjente de abad¹ en avsençia del mui rreuerendo señor frai Dionjsio de Hontiberos¹, abad del dicho monesterio¹, y frai Juan de Carasa, mayor/³domo¹, y frai Cristóbal de Torredesillas y frai Mavro de Luazes y frai Rrosendo de San Martino⁴ y frai Vernabé de Toro y frai Baltasar⁵ de Berbiesca /⁴ y frai Mavro de Nájara y frai Alonso de Benebente y frai Françisco de Grisalena y frai Juan Rraçula y frai Garçia de Çea¹ y frai Françisco de Lión y frai Juan de /⁵ Frías¹ y frai Juan de Marquina¹ y frai Fernando de Sagún y frai Antonjo de Chantada y frai Pedro de Padrón y frai Antonjo de Grisalba, todos monjes con/⁶bentuales del dicho monesterio¹, estando todos juntos y congregados para hazer y otorgar lo adelante contenjdo¹ y biendo que todo hes en probecho del dicho /⁷ nuestro monesterio y en acresçientamjento de sus¹ rrentas, otorgamos y conoçemos¹ por el tenor de la presente carta que aforamos¹ y damos¹ en fuero a bós, Álvaro /⁸ da Povsa, bezino del lugar de Naigo, que es en el nuestro coto y anexo de Santa Conba de Nabes, que estáis presente¹, y a vuestra muger¹ Cataliña de Naygo, /⁹ que está avsenste, bien como sy fuese presente¹, y a tres bozes después¹ del postrero¹ de cada vno de vós¹ quales bós nonbra[r]des⁶ al tienpo de vuestros /¹⁰ falesçimientos; y non las nonbrando, que sea boz o bozes¹ aquel o aquell(los) que más de derecho heredaren los otros¹ vienes y con tal condiçión que la /¹¹ primera boz que suçediere⁵ en este dicho fuero sea hobligada a se presentar delante nós¹ dentro de treynta días primeros seguintes a se non/¹²brar por boz y suçesor deste dicho foro, y nonbre la segunda¹ y la segunda la tercera¹ y así bayan nonbradas¹ las dichas tres bozes¹ vna enpós de hotra /¹³ por orden suçesibe.

Conbiene a saber, que bos aforamos¹ y damos en el dicho fuero el nuestro lugar y casal que se dize d'Anaig[o]⁷, syto en la felegresía /¹⁴ de San Momedo de Palmés¹, que es el lugar d'Anaygo¹ de Çima, en que al presente bibe el dicho Álvaro da Povsa y su muger¹, con sus casas, cortes, corra/¹⁵les y eredades y montes que están dentro¹ d'él, que son las segujentes: primeramente¹ vna¹ casa de morada¹ con vn çelero¹ junto a [e]lla⁸ y vn corral /¹⁶ y vn tendal con vna parra¹ de hubas a la entrada¹ d'él, con más¹ hotra casa adonde bibe Alonso de Naygo el Biejo; con más¹ tres cortes¹ y vn forno¹ /¹⁷ y vna ayra, con vna heredad junto a ella que será vn almude de semente; con más vna huerta que lebará dos quartos de semente y quatro pieças¹ de heredad /¹⁸ para nabal que llebarán quatro fanegas¹ de semente poco más ho (más ho) menos¹, más⁹ hotra heredad en Naigo de Fondo que será vna

fanega¹⁰ de semente¹ con /¹⁹ su¹¹ lamero¹ y monte¹; con más vn liñar qu'está entre los cortellos¹ y lameiro de Naigo de Fondo, que será vn almude de semente; con /²⁰ más el campo de Naygo con su fonte y castineiros y nugueras¹.

Yten más bos aforamos¹ çincoenta¹² pies de castineiros qu'están en el mismo lugar, buenos /²¹ y malos, con más hotras diez y seis árbores¹ de fruta de diversas maneras¹.

Yten más bos aforamos¹ vn lameiro que se dize Lameiro d'Abelayra, /²² que será çinco almudes de semente; yten más hotro prado que se dize de Pumar¹ de Sil, que será media¹ fanega de semente.

Yten más bos aforamos /²³ hotra heredad que se dize de Lobães¹³, que será con su monte çinco almudes de semente poco¹ más ho menos¹.

Yten más bos aforamos¹ hotra heredad que se /²⁴ dize do Pereiro, que serán tres fanegas y media de semente¹ con su monte alderredor¹.

Yten más⁹ bos aforamos¹ otra heredad qu'está adonde dizen la Senrra, /²⁵ que será fasta dos fanegas de semente, con más media¹ fanega de semente qu'está de monte a la Lájca da Corredoyra¹; yte[n]³ más⁹ hotra heredad que parte /²⁶ con la Cortiña da Lama arriba del camiño, que serán tres almudes de semente¹; yten más hotra heredad donde se dize el Bal de Lamas¹⁴, que será /²⁷ vna fanega¹ y media¹ de¹ semente; yten más hotra heredad¹ que se dize da Lagina, que se[rá]¹⁵ fanega y media de semente; yten más⁹ hotra heredad qu'está tras la Cor/²⁸tina d'Anaigo, que será vna fanega¹ de¹ semente; yten más¹⁰ otra leira que se dize do Lovreyro, que será vn almude¹ de semente¹ poco más¹ ho menos.

/²⁹ Yten más bos aforamos¹ otra heredad que se dize de Gulfalafee, que serán quatro fanegas y media de semente y heredad labrada y de monte çinco fanegas /³⁰ de senbradura¹, segundo parte con heredad de Vertolamé de Paços¹ y de Pedro da Lama y ba dar en la fonte de Gulfalafee, y según ba marcado¹ y llega al Ho/³¹tero d'Agujera¹.

Yte[n]³ más bos aforamos¹ hotra leira que se dize do Covso, que serán⁵ con¹ su monte seis fanegas¹ de semente¹, que parte con /³² heredad de Gonçalo de Çezeda¹ y con hotra de Gómez d'Anaygo de fondo y con el lugar d'Otero qu'está a çima de las tr[e]⁸s fanegas de semente /³³ que son del lugar de Carril; yten más otros¹ çiertos de pedaços de campos con vna fuent[e]¹⁶ qu'está junto de las casas¹ del dicho lugar de¹ Naygo.

/³⁴ El qual dicho lugar y eredades desuso deslindadas y demarcadas¹ bos aforamos¹ a montes y a fontes según dicho hes¹, con todas sus /³⁵ entradas y salidas, derechos y pertenencias¹, por donde¹ quyera que las aya y de derecho deba de aver, con tal condición que lo mo/³⁶redes, labredes y rreparedes bien y tan conplidamente como no se desfalezca por mengua de bue[n]³ labor y paramjento. Y se/³⁷réis basallos serbientes y obidientes y mandados¹ a nós¹ y al dicho nuestro monesterio¹ y d'otro no.

Del qual dicho lugar y heredades susodichas nos /³⁸ daréis y pagaréis en cada vn año de fuero¹, rrenta, çisa, aja no aja, no envargante grandio nj helad[a]¹⁷ nj otro caso fortitujto, once fanegas /³⁹ de pan de çenteno, linpio y seco de polbo y paja medido¹ por la medida bieja, pago por el mes de agosto o¹⁸ de setiembre de cada vn /⁴⁰ ano, y vn bue[n]³ puerco¹ çebado abierto y vn carnero¹ y vn rreal de derechuras pago por San Martiño¹ y vna galiña de fumaje, y los hotros /⁴¹ serbiçios y vsos y costunbres que pagan los hotros basallos del

dicho coto de Santa Conba; y las dichas once fanegas¹ de pan llebaréis por /⁴² vuestra costa y mención a la *nuestra* tulla de Santa Conba¹ a donde lo lleban los hotros¹ *nuestros* vasallos.

Y con esta condición bos lo aforamos, /⁴³ que no lo podáis bender, deitar nj¹ enpenar nj en hotra manera dello bos apartar syn primeramente frontar y rrequerir con él al dicho *nuestro* monesterio¹ y a nós¹ /⁴⁴ en su nonbre y a *nuestros* subçesores, para que sy lo qujsiéremos por el tanto, nos¹ los ajades de dar; y no lo queriendo de *nuestra* liçençia, lo podáis bender¹ y traspasar⁴⁵ a tal *persona* que sea *vuestra* semejante, que labre y rrepare mui bien el dicho luga[r]¹⁹, y nos pague²⁰ *nuestros* fueros¹ en paz y en salbo, y cunpla las otras condiciones /⁴⁶ en esta dicha carta [contenjdas]²¹ y cada vna dellas. Y si lo bendiéredes o traspasáredes¹ sin *nuestra* liçençia²² o del dicho *nuestro* monesterio¹, o desmandáredes¹ [n]*uestro*²³ señorío o pa⁴⁷saren¹ dos anos que nos¹ no pagáredes²⁴ *nuestros* fueros en¹ paz y en salbo, ho [que]brantáredes²⁵ otra alguna de las condiciones en esta carta contenjdas¹, que /⁴⁸ por el mjsmo¹ caso este dicho fuero¹ con todo lo en¹ él contenjdo sea debuelto al dicho *nuestro* monesterio y aya caýdo y caya en comjso; y faziendo y conpliendo, /⁴⁹ hobligamos a los dichos bienes del dicho monesterio¹ y rrentas y frutos d'él, *espirituales* y *tenporales*¹, que este dicho fuero con todo lo en él contenjdo bos será¹ hecho çierto, /⁵⁰ sano y de paz y propiedad y posesión a *derecho*, y que non bos será qujtado nj tomado por poco nj por mucho [n]y³ por el tanto que hotro por él nos diere nj prometiere, /⁵¹ avnque digamos nj aleguemos¹ que lo abemos¹ menester para nós¹ mjsmos¹ nj para el dicho *nuestro* monesterio. Y a la fin y muerte de la postrera boz, qu'este dicho fuero y todo lo /⁵² en él contenjdo fique libre y qujto al dicho monesterio con todo lo en él contenjdo y con todo su buen paramjento. Y pagaréis¹ de lutuosa bós y vuestras bozes¹ el mejor mueble que tubiéredes.

Y yo, /⁵³ el dicho Álvaro da Povsa, qu'estoi presente¹ y otorgante y rresçebiente¹, así rresçibo de bós, los dichos senor prior¹, monjes y conbento del dicho monesterio, este dicho fuero con todas las /⁵⁴ condiciones, pagas y pensiones en él contenidas y con cada vna dellas, y prometo y me hobligo con mi *persona* y con todos mis¹ *vienes* y de mi mujer y erederos, muebles y rraíces, abidos /⁵⁵ y por aber, de labrar y rreparar en cada vn año el dicho lugar, y de pagar en cada vn ano las nueve fanegas de pan y puerco y carnero y *galiña* y *derechuras*, y de conplir y aguardar las otras con/⁵⁶diçiones contenidas en esta dicha carta y cada vna¹ dellas.

Y para lo así mejor tener, conplir y guardar, nós, todas las dichas partes, cada vno por lo que le toca y atane, damos y otorgamos /⁵⁷ todo *nuestro* poder conplido a todos los juezes¹ y justiçias seglares¹ y eclesiástycas, cada vno a las de su fuero, a la jurisdicción de las quales y de cada vna de ellas nos sometemos¹ /⁵⁸ con las dichas *nuestras personas* y *vienes*, renunçiando como rremedio *nuestro* propio fuero, jurisdicción y domiçillio¹ y declinal²⁶ jurisdicción, y la ley si conveneri de jurisdicción, y para que las dichas justiçias y cada vna dellas, sie[n]⁵⁹do³ rrequeridas con esta dicha carta, por todo rrigor y rremedio de *derecho*, nos constriñan y apremien al conplimiento y paga de todo lo en él contenjdo¹, a cada vno por lo que le toca y atañe, vien /⁶⁰ y atán conpljdamente como sy esta dicha carta de fuero¹ y lo en ella contenjdo fuese sentençia definjtiba dada por juez conpetente y por nós y cada vno de nós consentyda y no apelada ni suplicada, y /⁶¹ fuéramos rrequeridos con

la carta y *condiçiones*²⁷ dello. Cerca y en rrazón¹ de lo qual rrenunçio todas y qualesquera leys, fueros y derechos escriptos y no escriptos, canónjcos, çeviles, comunes y mu[n]içipales³, viejos y nuevos¹, /⁶² vsada y por vsar, y toda ley del dolo, fravde, engano, de *benefiçjo* de rrestytujción¹ yn yntegrum mayor y menor, y todas ferias y mercados, ferias de pan, vino cojer, comprar y ven/⁶³der días ferjados qualesquera. A todas las dichas leys en jeneral y espeçialmente rrenunçiamos la ley y derecho que dize que jeneral rrenunçiación de leys fecha que honvre aga que no valga²⁸, salvo si proçediere por espeçialidad rrenunçiada.

/⁶⁴ En fe y firmeza de lo qual²⁹ todo que dicho es, hotorgamos esta presente carta de foro y lo en ella contenjdo ant'el presente escriuano público y testigos deyuso escriptos, y por mayor firmeza nós, el dicho señor prior y algunos de los /⁶⁵ monjes lo firmamos de nuestros nonbres; y yo, el dicho Áluaro da Povsa, por non saver firmar, rrogué a Diego Rrodrigues, vezino de Çelanoba, firmase por mí de su nonbre.

Que fue fecha y otrogada en el dicho monesterio¹ de /⁶⁶ San¹ Salvador³⁰ de Çelanoba a catorze días del mes de mayo de¹ mill y quinientos y quarenta y siete años, estando presentes³¹ por testigos a todo lo susodicho el dicho Diego Rrodrigues, que firmó¹ por el dicho Áluaro /⁶⁷ d'Anaygo, y Juan³² de Medina¹, que firmó, y Antonjo d'Araújo y Antonjo d'Araújo, su hermano, cryados del dicho monesterio.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Despois está riscado un *f*.

³ Falta o *n*.

⁴ Hai un *l* riscado entre o *i* e o *n*.

⁵ Hai dous trazos sobre a palabra.

⁶ Falta o *r*.

⁷ Está escrito *danaiga*.

⁸ Falta o *e*.

⁹ Está escrito *m^as*.

¹⁰ Escribiu vn almude e corrixiu en vna fanega.

¹¹ Antes está riscado *nabal cañpo*, coa palabra *nabal* corrixida en *su la*.

¹² As letras *in* están corrixidas sobre *oe*.

¹³ O *a* está corrixido sobre un *y*.

¹⁴ Está escrito *lam^as*.

¹⁵ Está escrito *se*.

¹⁶ Está escrito *fuento*.

¹⁷ Está escrito *helado*.

¹⁸ O *o* está corrixido sobre un “*y*”.

¹⁹ Está escrito *lugal*.

²⁰ Está escrito *p^ague*.

²¹ No ms. falta.

²² Está escrito *li^{do}*.

²³ Está escrito “*vuestro*”.

²⁴ Está escrito *pag^aredes*.

²⁵ Está escrito *brantaredes*.

²⁶ Está escrito *declin^al*.

²⁷ Está escrito *xs*.

²⁸ Está escrito *v^algā*.

²⁹ Está escrito *qu^al*.

³⁰ Está escrito *salv^ador*.

³¹ Usa a abreviatura de *per* co valor de *pre*.

³² Está escrito *ju^o*.

292

1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova.

O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán de Louredo, á súa muller Margarida de Louredo e a tres voces o casal e herdades da igrexa de Louredo.

A.- A. C. Ourense, Fondo de Pergamiños Monacais, nº 6004.

REX. LEIRÓS, *Catálogo*, nº 6004.

Sepan¹ quantos esta carta de foro vieren como nós, frai Juan de la Puebla, prior mayor del monesterio de San Salvador de Çelanova y lugartenjente¹ de abbad del dicho monesterio en avsençia del mui rreuerendo señor frai Dionisio de Hontiberos, abbad /² del dicho monesterio, frai Juan de Carasa, mayordomo, frai *Cristóval* de Torredesillas, frai Mavro de Luazes, frai Rrosendo de San Martino, frai Vernabé de Toro, frai Valtasar de Bribiesca, frai Alonso de Venavente, frai Mavro de Nájera, /³ frai *Frañçisco* de Grisalena, frai Juan de Rraçula¹, frai Garçia de Çea¹, frai *Frañçisco* de León, frai Juan de Frías, frai Juan de Marquina, frai Pedro del Padrón, frai Fernando de Sagund, frai Antonyo de Chantada, todos monjes conventuales del² /⁴ dicho monesterio, qu'estamos presentes y otorgantes, por el thenor¹ de la presente carta otorgamos y conoscoemos que aforamos y damos en fuero a vós, Juan de Louredo, qu'estáis presente, vezino de la yglesia de Loredo, qu'es del *nuestro* anexo Santa Conba /⁵ de Naves, y a *vuestra* mujer Margarida de Loredo, con que acojades en este foro a *vuestros* hermanos y consortes y vós quedéis sienpre por caveça d'él, y a otras tres voces después del postrero de cada vno de vós quales vós nonbrardes /⁶ al tienpo de *vuestros* falesçimjentos; y no las nonbrando, que sean boz o voces aquel o aquella que más de *derecho* heredaren los otros *vuestros* vienes y con tal condiçión que la primera boz que suçediere [e]n³ este dicho foro sea obligada a se presentar /⁷ (a se presentar) en el dicho *nuestro* monesterio dentro de treynta días⁴ primeros¹ sigujentes¹ a se nonbrar por boz y suçesor deste dicho fuero, y nonbre la segunda y la segunda la terçera y así vayan nonbradas vna enpós¹ de otra por horden suçesibe.

/⁸ Conviene a saver, que vos aforamos y damos en el dicho fuero el *nuestro* casal y herdades que se dize de la yglesia de Loredo, en que al presente vive Juan de Loredo y sus consortes, *segundo* está rrodado y demarcado. Y demarca de vna parte por las /⁹ Meás y d'allí va por Forno Tellerero y *derecho* al rrío de Forno Tellerero y por la Tonba *derecho* a Fervenza de Viariz y da en el Lonbo da Fervenza *derecho* a la Rretorta⁵, y d'allí sube por el Otero do¹ Pedral y por los carriles de Fonte de Mobos /¹⁰ y va dar en Couto Virtado y al Tonbo da Devesa do Viso y ba dar en Rrío de Bouças, y d'allí bén por la Costina de

Corneda y por los carriles que van dar en Arravalde, y d'allí va dar en las Meás donde se començó esta demarcação.

Y dentro /¹¹ deste dicho lugar están las propiedades y casas segujentes: tiene dos casas de morada, dos çeleiros y quatro o çinco cortes de ganado, dos palleiros, vn forno¹, vna ayra, más vna cortina qu'está de vina con sus árvore, que será media /¹² fanega de semente; con vn eyxido que será vn çelemjn de semente, con las figeiras que en él están; con más tres hortas que llevarán¹ vn çelemjn de semente, con dos nugeiras y tres o quatro çerdeiras, con más⁶ treynta pies de castineros buenos /¹³ y malos.

Yten más tiene este dicho lugar çinco fanegas de semente para nabal y tiene otra heredad que se dize da Seara, que llevará seis fanegas de semente; más otra heredad que se dize del Agro da Devesa Nova, con más el Valle y la Leiralonga, /¹⁴ que son otras seis fanegas¹; más otra leira que se dize da Varja, que será (que será) quatro fanegas en semente; más⁶ otra heredad que se dize do Vieyto, como va dar en la Seara, que son quatro fanegas en semente.

Están más⁶ dentro en el dicho lugar quatro prados que llevarán tres fanegas /¹⁵ en semente, y más vna devesa qu'está en vn monte con sus oteros, que serán siete o ocho fanegas de semente; yten más⁶ el monte do Chao de Corneda y da Lameirina, qu'es monte para ganado y no para labrar, que serán tres fanegas en semente poco más⁶ o menos; /¹⁶ y más otro monte que se dize de Bureiros, qu'es otra fanega de semente poco más¹ o menos; con más otros ocho pies de castiñeros qu'están en la Sobreira, que parten con lugar de Inés Pedreira.

El qual dicho lugar, casas y eredades y cosas susodichas /¹⁷ desuso deslindadas y demarcadas¹ vos aforamos *segundo* dicho es¹ a montes y a fontes, con todas sus entradas y salidas, vsos y costunbres, por donde quera que las aya y de *derecho* deva de aver, con tal condiçión que moréis, labréis y rreparéis vien las dichas casas /¹⁸ y heredades. Y seréis *nuestros* vasallos servientes y ovedientes y mandados a nós¹ y al dicho *nuestro* monesterio y de otro no. Del¹ qual dicho lugar nos daréis y pagaréis en cada vn año de fuero, rrenta, çisa, aja no aja, no enbargante grandio ny /¹⁹ elada ny otro caso fortituyto, honze fanegas de pan de çenteno¹, linpio y medido por la medida vieja, lo qual traeredes por *vuestra* costa y mención a la tulla de Santa Conva o donde cogieren la otra rrenta del dicho coto, /²⁰ y vn puerco avierto y vn carnero, o vn ducado por el dicho puerco o por el dicho carnero tres rreales, a escojer del dicho monesterio o su mayordomo, y dos rreales de *derechuras* y cunpliréis y pagaréis todos los otros serviçjos que pagan todos los otros /²¹ *nuestros* vasallos.

Y con esta condiçión vos lo aforamos, que no lo posades vender, deitar ny enpenar ny trocar sin que primeramente nos rrequyrades con ello y al dicho *nuestro* monesterio, si lo queremos¹ por el tanto; y nós no lo querendo, entondes lo /²² vended, deitad, donad o enpenad a tal persona¹ que sea semejable de vós, que labre y rrepare lo susodicho y cada vna cosa y parte¹ dello, y dello no mude *nuestro* señorío y cunpla las condiçiones deste dicho fuero y cada vna dellas. Y no fa²³ redes d'él manda ny santuario (*sic*) a otra yglesia ni monesterio alguno. Y que si pasaren dos años arreo, vno enpós de otro, que no nos pagardes *nuestros* fueros en paz y dello mudardes *nuestro* señorío⁷, que por el mjsmo caso /²⁴ este

foro caya en comysy y lo podamos rresçibir sin otra avtoridad de justiçia alguna. Y que no lo posades obligar ny obligedes por *marauedis* de su magestad ny de otra persona alguna, si no fuere por *marauedis* del dicho *nuestro monesterio*.

/²⁵ Y vós esto aziendo y conpliendo, pagando y goardando las condiçiones en este dicho fuero contenydas y cada vna dellas, obligamos a nós y a los vienes espirituales y tenporales del dicho /²⁶ *nuestro monesterio* de serdes anparados y defen(dy)didos a *derecho* con este dicho fuero [d]urant'el⁸ dicho *tiempo y voces*, y que no vos será quytado por más ny por menos ny por el tanto que otra persona por ello /²⁷ nos dee nj prometa.

Et yo, el dicho Juan de Loredó, que soi presente, otorgante y rresçibiente, así rresçibo de vós, el dicho señor prior y convento, este dicho fuero *para mý y my mujer y hermanos y voces* /²⁸ en él contenydas, y prometo y me obligo con mi persona y vienes y de los dichos mys herederos de labrar y rreparar vien el dicho lugar y heredades y todo lo demás en este dicho foro contenydo, /²⁹ y de pagar en cada vn año la dicha rrenta y de azer y conplir las otras condiçiones en él contenydas y cada vna dellas.

Y para lo así mejor tener, conplir, goardar y mantener, todas las dichas /³⁰ partes damos y otorgamos¹ todo *nuestro poder conplido* a todas las justiçias seglares y eclesiásticas de su magestad y cada vna a las de su fuero para que, siendo rrequeridas con esta dicha carta de foro y lo en ella /³¹ contenydo, pedido conplimjento de justiçia, nos la fagan así tener y mantener vien y atán conplidamente como si esta dicha carta de foro y lo en ella contenydo fuese *sentençja* definetiba dada contra nós por /³² juez conpetente y por nós consentida y no apelada ny suplicada⁹. Çerca de lo qual rrenunçiamos y apartamos de nós y de *nuestro favor y ayuda* todas y qualesquyera leis, fueros y *derechos* escriptos y no /³³ escriptos, canónicos, çibiles, rreales, comunes y moniçipales, y la lei si convenerid de jurdiçión y la lei y *derecho* que dize que jeneral rrenunçiaçión de leis fecha no valga.

En fee de lo qual otorgamos¹ dello la presente /³⁴ carta ant'el presente escriuano y *testigos*, y por mayor firmeza y validaçión nós, el dicho prior, y algunos¹ de los otros monjes lo firmamos de *nuestros nonbres*. Y yo, el dicho Juan de Loredó, por quanto /³⁵ no sé firmar, rrogué a Diego Rrodrigues d'Araújo, qu'está presente, firme por mí de su nonbre en el rregistro desta carta.

Que fue fecha y otorgada en el monesterio¹ de San Salvador de Çelanova /³⁶ a catorze días del mes de mayo del año de mill y quinientos y quarenta¹ y siete años, estando presentes por *testigos* a todo lo susodicho y para ello llamados y rrogados el dicho Diego Rrodrigues, que firmó /³⁷ por el dicho Juan de Louredo, y Gregorio Fernández, *vezino* del dicho lugar, y Nicolao Fernández, criado del dicho monesterio. Frater Joanes de la Puebla, frai Cristóval de Torresdesillas, frai Juan de Carasa, fray /³⁸ Baltasar de V[r]ibiesca¹⁰, frai Alonso de Venavente, frater Françiscus Ligionensis. Como *testigo*, Diego Rrodrigues. Pasó ante mý, Françisco Gómez, escriuano.

Et yo, el dicho Françisco Gómez, escriuano y notario público susodicho /³⁹ del dicho monesterio y abbadía¹ de Çelanova por el muy rreuerendo señor abbad, monjes y convento del dicho monesterio, en vno con los dichos *testigos* presente fúe al otorgamjento desta dicha carta, según que /⁴⁰ ante mý pasó, y lo fñz escriujr y sacar¹ de mý rregistro, donde

queda otro tanto¹ firmado¹ de los susodichos, y estes mjs nonbre y syno y firma acostunbrados fiz en *testimonjo* de verdad, que tal /⁴¹ hes.

[*Sinal*: Francisco Gómez, / escriuano].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Está corrixido sobre *ques*.

³ Falta o *e*.

⁴ Está escrito *di^as*.

⁵ Antes está escrito *rre*, que vai corrixido sobre *fer* (?).

⁶ Está escrito *m^as*.

⁷ No final da palabra hai unha letra borrada.

⁸ Está escrito *turantel*.

⁹ As letras *supli* están corrixidas sobre *y non*.

¹⁰ Falta o *r*.

III. ANEXOS

ANEXO A

A DOCUMENTACIÓN DE SANTA COMBA DE NAVES NO ARQUIVO DE CELANOVA

O apartado I supón un intento de reconstitución da distribución da documentación de Naves no Arquivo de Celanova, mentres que nos apartados II e III se recolle a información que neste sentido prestan dous inventarios do tesouro celanovés do século XIX.

I. Catalogación dos documentos de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova.

Neste índice dos pergamiños de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova conxúganse as informacións que nos fornecen tres fontes: a signatura de arquivo que se atopa no verso dos diplomas, o Inventario de 1840 e outro Inventario de pergamiños de 1852. Entre corchetes achéganse diferentes tipos de informacións de interese recollidas nesas tres fontes. Se formando parte da signatura existe algunha indicación toponímica, incluímos esta só no caso de que a referencia de arquivo se limite ao número do diploma.

Caixón 23 (*Santa Baia e San Paio de Veiga*) [“Santa Baya: foros en pergamino de varios vienes sitios en las parroquias del partido de Santa Baya”; 1º dos caixóns que se inventarían como relativos ao “Partido de Santa Baya”]:

Nº 3 (ACO 4727)¹.

Caixón 54 (*Paizás*) [“Paizás: foros en pergamino, tazmias, egecutorias sobre el derecho de laudemio”; 1º dos caixóns que se inventarían como relativos ao “Partido y priorato de Paizás”]:

Mazo A [25 instrumentos en pergamino, son avinzas e foros], nº 6 (ACO 4101) [“Encomuña de Payças”].

Caixón 78 (*Mosteiro de Ribeira*) [“Rivera: privilegios, donaciones, etc. Pertenecientes al priorato del monasterio de Rivera”; 1º dos caixóns que se inventarían como relativos ao “Partido y priorato de Rivera”]:

Mazo A [24 documentos, tres en papel e os restantes en pergamino], nº 19 (AHN 1507/14) [Ribeira].

¹ No verso está escrito: “Santa Baya, casal de Seyxomil”.

Caixón 103 (Mosteiro de San Pedro de Rochas) [“corresponde al partido y priorato de Rocas”; “Rocas: privilegios y donaciones de Rocas, Belle, compras, foros en pergamino, tumbos de Rocas”]:

Mazo E [13 documentos en pergamiño], *nº 1* (ACO 4395)², *2* (ACO 3461)³.

Caixón 109 (Velle, Mende e A Lonía):

Nº 12 (ACO 3825) [Mende, San Tomé].

Nº 17 (ACO 2465)⁴.

Caixón 114⁵:

Mazo A, *nº 2* (AHN 1506/1), *3* (AHN 1506/3), *4* (AHN 1506/4), *5* (AHN 1506/6), *6* (AHN 1506/10), *7* (AHN 1506/11), *8* (AHN 1507/4), *9* (AHN 1506/13), *10* (AHN 1506/14)⁶, *11* (AHN 1506/15), *12* (AHN 15/9).

Mazo B, *nº 1* (AHN 18/4), *2* (AHN 1507/1), *3* (AHN 1507/6), *4* (AHN 1507/7)⁷, *6* (AHN 4/10), *7* (AHN 1507/8).

Mazo C, *nº 1* (ACO 760), *2* (ACO 580), *3* (ACO 3101), *4* (ACO 2835), *5* (ACO 3450), *6* (ACO 4537), *7* (ACO 4747), *8* (ACO 5347), *9* (ACO 5691), *10* (ACO 2047), *11* (ACO 801), *12* (ACO 77), *13* (ACO 388), *14* (ACO 649), *15* (ACO 802), *16* (ACO 1080), *17* (ACO 3465), *20* (ACO 4748), *21* (ACO 4749), *23* (ACO 213)⁸.

Mazo D, *nº 1* (ACO 4975), *2* (ACO 4947), *3* (ACO 3563), *4* (ACO 4946), *5* (ACO 5453), *6* (ACO 5663), *7* (ACO 6001), *8* (ACO 6003), *9* (ACO 6005), *10* (ACO 6000), *11* (ACO 6004), *12* (ACO 5360), *13* (ACO 3642), *14* (ACO 3989), *15* (ACO 4911), *16* (ACO 5983), *17* (ACO 3811).

Mazo E, *nº 1* (ACO 1746), *2* (ACO 1261), *3* (ACO 1913), *4* (ACO 6170), *5* (ACO 1718), *6* (ACO 2074), *7* (ACO 2073), *8* (ACO 2170), *9* (ACO 91), *10* (ACO 6169), *11* (ACO 319), *12* (ACO 1541), *13* (ACO 2410), *14* (ACO 4034), *15* (ACO 1758), *16* (ACO 2588), *17* (ACO 2809), *18* (ACO 5709), *19* (ACO 754), *20* (ACO 155), *21* (ACO 5162), *22* (ACO 3647), *23* (ACO 3619), *24* (ACO 1040), *25* (ACO 5024).

Mazo F, *nº 1* (ACO 159), *2* (ACO 726), *3* (ACO 299), *4* (ACO 739), *5* (ACO 957), *6* (ACO 1076), *7* (ACO 1077), *8* (ACO 1367), *9* (ACO 1506), *10* (ACO

---

² Véxase a nota seguinte.

³ No verso do documento está escrito “Mende y Figueredo” e advirte: “El número 1º se pasó al cajón 114 por pertenecer a Santa Comba”.

⁴ No verso do documento está escrito: “Carta de venda da pousa de Mēende”.

⁵ O pergamiño AHN 1507/9 non leva indicación de mazo nin de número.

⁶ Di no verso que, por lerse con dificultade o pergamiño, pode verse no apeo do couto de Louredo do ano 1744, no folio 55 (caixón 118).

⁷ No verso dise que “Hay copia auténtica de este instrumento en el cajón 1º, legajo D, al folio 22 buelto”.

⁸ Na signatura falta o caixón; incluímolos aquí tendo en conta o Inventario de Pergamiños de 1852.

4526), 11 (ACO 1296), 12 (ACO 1297), 13 (ACO 1309), 14 (ACO 1361), 15 (ACO 1690), 16 (ACO 1783), 17 (ACO 1983), 19 (ACO 5299), 21 (ACO 5489), 22 (ACO 5652), 23 (ACO 5697), 24 (ACO 4765).

Mazo G, n° 1 (AHN 1506/5), 2 (AHN 1506/7), 3 (AHN 1506/18), 4 (AHN 1506/19), 5 (AHN 1507/3), 6 (AHN 1507/5), 7 (AHN 1507/11), 8 (AHN 1506/8), 9 (AHN 1506/12), 10 (AHN 1506/9), 11 (AHN 1507/2), 12 (AHN 1507/13).

Caixón 115:

Mazo A, n° 1 (ACO 666), 2 (ACO 275), 3 (ACO 1023), 4 (ACO 1007), 5 (ACO 1719), 6 (ACO 2271), 7 (ACO 972), 8 (ACO 3917), 10 (ACO 2638), 11 (ACO 4177), 12 (ACO 4950), 13 (ACO 4667), 14 (ACO 6130), 15 (ACO 819), 16 (ACO 3915), 17 (ACO 5398), 18 (ACO 5479), 19 (ACO 5266), 20 (ACO 6002), 21 (ACO 5242).

Mazo B, n° 1 (ACO 87), 2 (ACO 454), 3 (ACO 468), 4 (ACO 934), 6 (AHPO 17/1), 12 (AHPO 17/5), 16 (ACO 4864), 17 (ACO 4904), 18 (ACO 5381), 19 (ACO 4182), 20 (ACO 4962).

Mazo C, n° 1 (ACO 997), 2 (ACO 2571), 3 (ACO 639), 4 (ACO 1245), 5 (ACO 4499), 6 (ACO 947), 7 (ACO 4544), 8 (ACO 2563), 9 (ACO 5341), 10 (ACO 5342), 11 (ACO 5566), 12 (ACO 5876), 13 (ACO 5821), 14 (ACO 5822), 15 (ACO 4803), 16 (ACO 5343), 17 (ACO 5987), 18 (ACO 1592).

Mazo D, n° 1 (ACO 643), 2 (ACO 2356), 3 (ACO 2765), 4 (ACO 6179), 5 (ACO 2934), 6 (ACO 3900), 7 (ACO 3901), 8 (ACO 4516), 9 (ACO 4517), 10 (ACO 1008), 11 (ACO 1727), 12 (ACO 3490), 13 (ACO 3692), 14 (ACO 4955), 15 (ACO 5099)⁸, 16 (ACO 4285), 17 (ACO 5306), 18 (ACO 3916), 19 (ACO 4368)⁸, 20 (ACO 4520).

Mazo E, n° 1 (ACO 5344), 2 (ACO 1742), 3 (ACO 5340), 4 (ACO 5323), 5 (ACO 4717), 6 (ACO 5263), 7 (ACO 5395), 8 (ACO 5810), 9 (ACO 3381), 10 (ACO 3564), 11 (ACO 5328), 12 (ACO 4859), 13 (ACO 4286), 14 (ACO 3421), 15 (ACO 4169).

Mazo F, n° 1 (ACO 4039), 2 (ACO 4254), 3 (ACO 4255), 4 (ACO 214), 5 (ACO 1288), 6 (ACO 2245), 7 (ACO 2541), 8 (ACO 4511), 9 (ACO 4925), 10 (ACO 5276), 11 (ACO 1455), 12 (ACO 3230), 13 (ACO 3943), 15 (ACO 2203), 16 (ACO 2584), 17 (ACO 974), 18 (ACO 6208), 19 (ACO 5824), 20 (ACO 5823).

Mazo G, n° 1 (ACO 192), 2 (ACO 481), 3 (ACO 1520), 4 (ACO 1678), 5 (ACO 3021), 6 (ACO 3042), 7 (ACO 345), 8 (ACO 731), 9 (ACO 1687), 10 (ACO 2036), 11 (ACO 4174), 12 (ACO 4506), 13 (ACO 4982), 14 (ACO 5189), 15 (ACO 5190), 16 (ACO 5421), 17 (ACO 6134), 18 (ACO 1463), 19 (ACO 327), 20 (ACO 953), 21 (ACO 44).

Caixón IV [“Pleitos, querellas, egecutorias sobre la presentación de veneficios de Santa Eulalia de Esgos, Santa Baya de Anfeoz. S. Eusebio de Lagariños, S.

Ginés, Sande, Macendo, Castro y Riomolinos. Iten sobre el subsidio, escusado y repartimientos de impuestos eclesiásticos en esta diócesis”]:

Nº 9 (AHN 1507/12) [San Xes de Ribadavia].

Referencias de arquivo sen indicación de Caixón:

Mazo F, nº 17 (ACO 4183) [Loña], 18 (ACO 4241) [Loña], 19 (ACO 5322) [Loña].

Mazo H, nº 1 (ACO 67) [Mende], 9 (ACO 90) [Mende], 10 (ACO 2613) [Mende].

Referencias de arquivo sen indicación de Caixón nin de Mazo⁹:

Nº 2 (ACO 427), 3 (ACO 3356) [Mende], 4 (ACO 4333), 5 (ACO 4495) [Mende], 6 (ACO 4804) [Mende], 7 (ACO 3951) [Mende], 7 (ACO 5778) [Mende], 8 (ACO 5302) [Mende], 11 (ACO 3460), 11 (ACO 4194) [Mende], 11 (ACO 4850) [Mende], 13 (ACO 2612), 13 (ACO 4259) [Mende], 14 (ACO 4750) [Loña], 15 (ACO 4751) [Loña], 15 (ACO 4472)¹⁰, 16 (ACO 3949) [Mende], 16 (ACO 5304) [Loña], 52 (AHN 1506/17) [Santa Comba], 100 (ACO 3510)¹¹.

Sen referencia de arquivo:

ACO 2547¹², ACO 2614¹³, ACO 3484¹⁴, ACO 4062¹⁵, ACO 4660 [Mende]¹⁶, ACO 6136¹⁷, ACO 6234; AHN 1506/2¹⁸; AHPO 17/3; AHPO 17/2¹⁹, AHPO 17/4²⁰, AHPO 17/6²⁰.

---

⁹ En ACO 4000, relativo a Mende, non se le o número.

¹⁰ No verso do documento está escrito: “Foros simples y suforos que no están registrados y son de Velle y Mende”.

¹¹ No dorso está escrito: “He de Mende, de Gil do Pynejro”.

¹² No dorso está escrito: “Foro de un casar eno Castro; pertenesce al priorato de Santa Comba de Naves de Celanova”.

¹³ No dorso está escrito: “He de Gonçaluo do Mato da viña das Quintas de Meende”.

¹⁴ No dorso está escrito: “He de Bugeses”.

¹⁵ No dorso está escrito: “Mende”.

¹⁶ No dorso do documento está escrito: “Todos estos tocan poco o nada al monasterio. No son de importancia”; “No tocan a Junquera”.

¹⁷ No verso do documento está escrito: “Foro de Lorenzo Pedreiro de una casa en Mende, echo por un prior de Santa Comba”.

¹⁸ No verso do documento está escrito: “Palaciolo y Santa Comba”.

¹⁹ No verso do documento está escrito un B corrixido sobre outra letra.

²⁰ Acompaña unha copia ao pergamino que está tomada dun documento do caixón 118, mazo B, fol. 153.

II. “Imbentario de los documentos del Archivo del extinguido monasterio de Celanova” (1840; AHPO, Sección de Facenda, caixa 10.255; folios 33v a 36r).

Priorato y partido de Santa Comba

Caixón 114. Santa Comba: privilegios y donaciones, foros en pergamino del partido de Santa Comba de Nabes y Loredó.

- Mazo A: 12 pergs. (“con sus sellos pendientes”).
- Mazo B: 8 pergs. (“también con sus sellos”).
- Mazo C: 23 pergs..
- Mazo D: 18 pergs. (“principia por partido de Loredó”).
- Mazo E: 25 pergs. (“partido de Loredó, foros de los casales de Bolo, Linares).
- Mazo F: 24 pergs. (“principiando por el foro de Juan de Requejo”).
- Mazo G: 13 “documentos” (“principiando por la adquisición del coto de S. Eusevio de la Peroja”).
- “Vn cuaderno libro tumbo y becerro cuvierto de pergamino viejo que contiene todos los privilegios, fueros y vienes”.
- “Otro cuaderno cuvierto de badana negra que contiene el tumbo y becerro con las bulas, privilegios, heniones (*sic*) y rentas, compuesto de sesenta y seis ojas vtilis”.

Caixón 115. Santa Comba: foros en pergamino de Vntes, Palmés, Alongos y otros lugares de este partido.

- Mazo A: 21 pergs. (“foros de Palmés, Nabes, Revoredó, Burgo, Castrobó, Saceda, Anaigo, Monte do Cancelo”).
- Mazo B: 20 pergs. (“foros de Villar das Tres del casal do Burgo”).
- Mazo C: 18 pergs. (“foro de la viña de Chao das Carreyras de Barreda”).
- Mazo D: 20 pergs. (“partido de Vntes: foros de Cacabelos, Cortiña do Campo y otros”).
- Mazo E: 15 pergs. (“Vntes: foro de la Casería de la Yglesia, Leira da Modona y otros”).
- Mazo F: 20 pergs. (“Foro das Batocas en Reza Bella, da leira da Chavicela del Casal de Rivela”).
- Mazo G: 22 pergs. (“con otros más en papel”; “Alongos, Outariz. Yten foros de casares y heredades do Baño”).

Caixón 116. Santa Comba: foros en papel antigo y moderno en el partido de Santa Comba, Loredó y Lagariños; yten arriendos.

- Mazo: 7 docs. (“Trueques y compras en Fuentefría, Castro, Palmés, Vntes y vn acogimiento de foro de Loredó”).
- Mazo E: 34 docs. (“Foros en papel sellado de Santa Comba, Palmés, Castro, Fuentefría, Veiro, Rouzós y Rivela”).
- Mazo F: 11 docs. (“Foros en papel de Loredó por sus números, Pazo de Rugos en la feligresía de S. Julián de Rivela, lugar de Penouzoás en la feligresía de Bobadela de Trasalva y otras partes”).
- Mazo G: 14 docs. (“Foros de Lagariños en papel simple y sellado”).
- Mazo: 20 docs. (“Arriendos en Loredó”).
- Mazo: 25 docs. (“Foros originales de Castro, Fuentefría, Veiro, Lastrés, Rouzós y Caldas”).
- Mazo A: 36 docs. en 5 cadernos e outros papeis soltos (“Foros en papel simple del partido de Santa Comba por sus números, en que se hallan también algunos de la feligresía de Vntes”).
- Mazo A: 18 docs. (“Foros modernos en Santa Comba de Naves en Vntes”).
- Mazo H: 38 docs. (“Foros originales de Santa Comba, Vntes y Palmés por sus números”).
- Mazo H: 8 docs. (“Arriendo del lugar de Pazo en S. Andrés de Castro”).
- Mazo F: 9 docs. (“Foros originales Santa María de Loredó y Lagariños por sus números”).
- Mazo: 23 docs. (“Incluso un librito de cuarto pliego en su caveza donde dice: Libro de instrumentos públicos que pasaron ante F. Pedro Fernández, notario y monge del monasterio de Santa Comba de Naves”).
- Mazo: Cartas do axente da Coruña sobre o preito de Lagariños.

Caixón 117. Santa Comba: Pleitos, ynformaciones, querellas en los partidos de Santa Comba, Loredó y Lagariños.

- Caderno: “Apuntes y memorias para la demanda de varios vienes perdidos en el coto de Las Tres, en el partido de Santa Comba”.
- Caderno: “Testimonio en relación con la sentencia dada contra D. Manuel de Miranda, que pretendía introducirse en nuestra viña de las Vereas en Lagariños”
- Mazo: 34 docs. (“Papeles del Pazo de Arruges en S. Julián de Rivela”).
- Mazo: 13 docs. (na cabeza do primeiro doc.: “Copia del pleito con el cavildo de Orense sobre el foro da Silva”).
- Mazo: 44 docs. (na cabeza do primeiro: “Memorial aju[n]tado del pleito del monasterio de Celanova atendido con D. Juan Becerra sobre los vienes que el monasterio tiene en el coto de Lagariños”).
- Mazo: 39 docs. (comeza por “Concordia que hicieron los Faquín con este monasterio, haciéndose feligreses de Loredó y vasallos de Celanova”).

- Mazo: 7 docs. (comeza por “Granja de Outariz, pleito e información entre Alonso de Castañedo Mosquera con Gonzalo y Julián de Rojas sobre cierta hacienda con dos atadijos de papeles de bien para significación”).

Caixón 118. Santa Comba: Apeos, demarcaciones, visitas de términos en Santa Comba y Loredó.

- Caderno: “Apeos del partido de Santa Comba de Naves”.
- Caderno: “Demarcación original de Santa Comba de Naves”.
- Caderno: “Apeo del coto de Loredó echo en el año de mil setecientos cuarenta y cuatro” (122 follas).
- Caderno, letra B: “Apeos de Santa Comba y Loredó”.
- Mazo D: 13 docs. (“Apeo y visita de términos de Santa Comba y Loredó con las jurisdicciones confinantes”).
- Mazo: 16 docs. (“Varios roldos sacados de los papeles que en el se citan por sus cajones y números, pertenecientes al priorato de Santa Comba de Naves”).
- Mazo A: 12 docs. (“Apeos de Santa Comba, Vntes, Castro, Fuentefría y unas repartijas y vnos testimonios sobre los apeos de Loredó”).
- Mazo Z: 13 docs. (“Índice de lo contenido en este legajo perteneciente a los lugares de Faquín y Bolo, en el coto y feligresía de Loredó”).

Caixón 119. Santa Comba: Egecutorias y sentencias en el partido de Santa Comba de Naves y Loredó.

- Mazo A: 7 docs. (“Egecutorias de Vntes y Palmés”).
- Mazo: 8 docs. (o primeiro di: “Egecutoria despachada por los señores gobernador y oídores de la Real Audiencia a pedimiento del monasterio contra Romualdo Fernández, defensor de los bienes de D. Juan Salgado”).
- Mazo: 6 docs. (o primeiro di: “Egecutoria del casal de Mourejás y un tanto del apeo del mismo casal”).
- Caderno: no comezo unha Real Provisión (“Santa Comba: Egecutoria del lugar de Paramiños”).
- Caderno: “Santa Comba: Egecutoria sobre el lugar de Afosín (*sic*) y Rouzós”).
- Caderno, letra C: “Egecutoria de Fuentefría, Rouzós, Vilela por sus números”.
- Caderno: “Fuentefría: Egecutoria del lugar de Mourejás”.
- Rolo nº 5: “Pleito sobre el coto de Lagariños con el conde de Rivadavia”.

III. “Inventario de escrituras de foros en pergamino pertenecientes al monasterio de Benitos de Celanova y sus dependencias; en borrador” (1852; AHPO, Sección de Facenda, caixa 10.255)²¹.

Nº 44: Santa Comba de Naves. Partido de Untes (=115/D, 1-12).

Nº 45: Santa Comba de Naves. Partido de Untes (=115/D, 13-20).

Nº 46: Palmés, Naves, Reboredo, Castrobó, Saceda, Anaigo e Monte do Cancelo, Santa Comba (=115/A, 1-11) [Non se inventaría o nº 9; tampouco se conserva actualmente].

Nº 47: Palmés, Naves, Reboredo, Castrobó, Saceda, Anaigo e Monte do Cancelo, Santa Comba (=115/A, 12-21).

Nº 48: Foro das Batocas en Reza Vella; leira da Chavicela, do casal de Rivela, do Pazo de “Ruges”, de Tarascón, de Sas en Beiro; un casar en Pousada e Fontefría, casar da Rigueira, Cachomane, Minforte e viña da Portela do Cancelo (=115/F, 1-10).

Nº 49: Foro das Batocas en Reza Vella; leira da Chavicela, do casal de Rivela, do Pazo de “Ruges”, de Tarascón, de Sas en Beiro; un casar en Pousada e Fontefría, casar da Rigueira, Cachomane, Minforte e viña da Portela do Cancelo (=115/F, 11-20) [Non se inventaría o nº 14; tampouco se conserva actualmente].

Nº 50: Foro de la viña do Chao, Carreira, da Barreda, de [...] Sigachos e máis en Untes. Untes (=115/C, 1-9).

Nº 51: Foro de la viña do Chao, Carreira, da Barreda, de [...] Sigachos e máis en Untes. Untes (=115/C, 10-18).

Nº 52: Fontefría, lugar da Vila, Cachomane, San Xiao, Pousada, Freixendo, Santo André de Castro, Abeleira, Sas, Vilariño, Cachalvite, Casanova, viña de Gugeenses(=114/C, 1-12) [Non se inventaría o nº 6, que hoxe se conserva].

Nº 53: Fontefría, lugar da Vila, Cachomane, Sanxiao, Pousada, Freixendo, Santo André de Castro, Abeleira, Saas Vilariño, Cachalvite, Casanova, viña de

---

²¹ Trátase dun inventario dos documentos en pergamiño do Arquivo de Celanova agrupados en conxuntos cun número de documentos variable. Aquí indícanse os diferentes grupos documentais referentes a Santa Comba de Naves (folios 10v a 15r) coa súa correspondencia cos mazos en que estaban clasificados en Celanova. A clasificación afecta aos pergamiños dos caixóns 114 (mazos CDEF) e 115 (mazos ABCDEFG); en consecuencia, non se inventarían xa os documentos que hoxe se conservan no AHN.

Gugenses (=114/C, 13-23) [Non se inventarían os nºs 18, 19 e 22; tampouco se conservan actualmente].

Nº 54: Santa Comba: partido de Louredo (=114/E, 1-12).

Nº 55: Santa Comba: partido de Louredo (=114/E, 13-25).

Nº 56: Santa Comba: partido de Louredo (=114/D, 1-10).

Nº 57: Santa Comba: partido de Louredo (=114/D, 11-18) [Inventaría o nº 18, descrito como unha doazón do lugar dos Espiñeiros, que actualmente non se conserva].

Nº 58: Untes (=115/E, 1-12).

Nº 59: Santa Comba e Untes (=115/E, 13-15; 115/B, 16-20, 1-4).

Nº 60: Santa Comba e Untes (=115/B, 6 e 12) [Inventaría 9 pergamiños que non se conservan²²].

Nº 61: Santa Comba, Longos, Outariz e outros (=115/G, 1-13, agás o 7).

Nº 62: Santa Comba, Longos, Outariz e outros (=115/G, 14-22, máis o 7) [Inventaría o nº 22, descrito como un foro do monte de Medelas, que hoxe non se conserva; tamén inventaría un foro en papel que hoxe está en ACO, Caixa 15 de Mosteiros, nº 31].

Nº 63: Id. Santa Comba, (=114/F, 1-12).

Nº 64: Id. Santa Comba, (=114/F, 13-24) [Non se inventarían os nºs 18 e 20, que tampouco se conservan actualmente].

---

²² Trátase dos nºs 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15 do mazo B do caixón 115, referidos do seguinte xeito: venda dun casar de Trenguatiros (*sic*) en Vilar; foro do casar Dónego; foro da viña da Bouza; confirmación dos bens de Vilar de Astrés polo prior; foro de tres casares en Vilar de Astrés, do Campo, do Pazo, Parada, Lodeiros, Montemeao, Bouzas e Sartédigos; foro das herdades da Fonte e Agrobó; foro dunha leira en Afonsín, onde se chama Vila; foro do monte e leira do Renusal (*sic*); foro dunhas herdades en Paradela.

ANEXO B

DOCUMENTOS EN PERGAMIÑO NON PERTENCENTES A SANTA COMBA DE NAVES

1

1433, outubro, 22. Tui.

Estevo Trigo, mestrescola na igrexa de Tui, sentencia un preito entre D. Xoán, abade de Celanova, e Martiño Anes, cóengo de Tui e reitor da igrexa de San Xes de Ribadavia, sobre as dúas terceiras partes desta igrexa.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 12.

Sábeam quantos esta carta de sentença viren¹ que ante mjn, Steuo Trijgo², *meestrescolla enna iglleia de Tuy et juíz árbidro tomado e scolleyto ontre [o]³ honrrado e descreto barom dom Joham, abbade do moesteyro de Çe²lla Noua do bispado de Oureéns, por ssy e en nome de seu moesteyro e do prior e co[n]uento⁴ del, da húa parte, et Martino Anes, cóengo de Tuy, rreitor da iglleia de Sam Geés de Rribadauja, da outra, sobre as dúas terças partes da /³ dita iglleia de Ssam Geés, que o dito¹ dom abbade dezía perteesçer a el e ao dito¹ seu moesteyro, por rrazón de concánbea¹ que sseu predeçessor Affomso Peres, abbade¹ que fora do dito¹ moesteyro de Çella Noua¹, fizera con dom Johán de Souto/⁴ mayor¹ o Vello, bispo que ffora da iglleia e bispado de Tuj.*

P[ar]esçer[o]⁵ os ditos¹ abbade, por ssy e em nome do dito¹ seu moesteyro, da húa parte, et o dito¹ Martino Anes, por ssy e em nome da dita¹ ssúa iglleia, da outra, e presentaron hũu *conpromisso*, /⁵ per elles ffeito e outorgado⁶, sóbrellas dúas partes da dita¹ iglleia de Ssam Geés per Lourenço Rrodrigues, notario de Tuj, e pedíromme que açeptasse o dito¹ officio e visse ontre elles⁷ o dito¹ ffeito e liurasse em el aquello que achasse por /⁶ dereyto. Et eu, o dito¹ *meestrescolla*, por llos *quitar*⁸ de longos plleytos e contendas, açeptey o dito¹ ofiçio e mandey ao dito¹ abbade¹ que possesse ante mjn libello¹ em scripto *contra* o dito¹ Martino Anes. O qual logo em *continente* deu *contra* o dito /⁷ Martino Anes hũu libello¹ em scripto, dizendo que a iglleia de Ssam Geés de Rribadauja perteesçia ao dito¹ moesteyro de Çella Noua¹, per vertude de concánbea e doaçom que da dita¹ iglleia fizera ao dito¹ Martino dom Johán, bispo de Tuj que era /⁸ aa ssasom, con *consintemento* do dayán e cabído do dita¹ iglleia, rreçebendo o dito¹ bispo, por concánbea do dito¹ moesteyro de Çella Noua¹, o moesteyro de Curujo. Et que o rreitor e capellán que perllo bispo ffosse jnstituýdo enna dita iglleia de /⁹ Sam Geés ouvesse para ssúa mantença a terça parte do que rendesse a dita¹ iglleia e o dito¹ moesteyro de Çella Noua¹ as dúas terças partes. Et que el que arrendara por dous¹ anos¹ ao dito¹ Martino Anes as ditas¹ dúas terças /¹⁰ partes da dita¹ iglleia por seysçentos¹ *moraruidís* de moeda⁹ vella cada hũu ano¹. E que pero ja spiraran os ditos¹ dous anos¹ e el rrequirira⁸ ao dito¹ Martino Anes que lle leixasse e desenbargasse as ditas¹ dúas ter/¹¹ças partes da dita¹ iglleia, con tódosllos fruytos, rendas, *dereyturas* e primjças e outras rendas e *dereytos* a ellas¹ perteesçentes, e o non quisera⁸ fazer, por ende que me pedía que *constrengesse* ao dito¹ Martino Anes que lle lei/¹²xasse e dessenbargasse as

ditas¹ dúas terças partes da dita¹ iglleia e das adegas e casas e cubas perteescentes aa dita¹ iglleia. Para o qual ante mñ presentou logo o estormento da concánbea que ffoy feito /¹³ ontre o dito¹ señor obispo e o dito¹ abbade, e o estormento do arrendamento que el fezera ao dito¹ Martino Anes das dúas terças da dita¹ iglleia. E eu mandey dar ao dito¹ Martino Anes¹⁰ o trellado de todo e asigneyle térmjño /¹⁴ a que contra ello dissesse do seu dereyto.

Ao qual térmjño, o dito¹ Martino Anes disse e allegou primeyramente que el, como¹ rreitor d(it)a¹ dita¹ iglleia, avía de auer a terça parte da dita¹ iglleia [e]³ esteuera¹ em posso e vsso de lleuar emteyramente /¹⁵ tód[a]sllas¹¹ aniuersarias, mandas e doaços e dereytos e dereyturas e ofertas e obradaços, ssem embargo e contradizimento do dito¹ moesteyro. Et que as ditas¹ mandas e doaços foram feitas aa dita¹ cura. Et que era custume geeral per todo o bispado /¹⁶ que os capellaas perpetuos das cámaras do bispo e cabídeo leuauan para ssi tódasllas ofertas e obradaços e ementaços. Et que os rreitores da dita¹ iglleia senpre acostomaron teer hũas casas sobradadas que estan enno /¹⁷ çimenterio da dita¹ iglleia e morar em ellas¹. Et que as cubas e arquas que ficaran de Rruj Peres e de Rruj d'Aluán, rreitores que fforam da dita¹ iglleia seus antecesores, e que elles as ffeseram e senpre as teueram. E que as /¹⁸ casas e adegas e fforno perteesçia aas ditas¹ aniuersarias e senpre as teuera e ouuera a dita¹ rr[e]jitoría¹². Et que a el, dito¹ Martino Anes, así como¹ rreitor, deuían seer asignadas e dessembargadas emteyramente as /¹⁹ ditas¹ aneuersarias, mandas e doaços e ofertas, casas e adegas, cubas e arquas e outras cousas que allegou e articollou em seu rrasoado.

Sobre o qual ante mñ litigarom e allegaron do seu dereyto as ditas¹ partes /²⁰ aataa que concludi[r]om¹³ et pedirom sentença. Et eu, o dito¹ juíz árbidro, seendo em lugar de julgar, dey e lij per mñ meesmo hũa pronunçiaçón, enna qual dixey e pronunciey que rreçebía a cada hũa das partes /²¹ aa proua de ssúa entençón, do que prouado lle podía aproueytar, presentes o dito¹ Martino Anes, por ssy e em nome da dita¹ súa rreitoría, e Fernán Eanes, clérigo de Corosso, procurador subfficiente do dito¹ abbade de Çella Noua. Os quaes ditos¹ /²² rreitor e procurador disserom que a mñ, dito¹ juíz árbidro, que elles sse desçendíam de seus artígoos e de toda ssúa proua. Et sobre ello e sóbrello allegado concludíam et que pedíam a mñ, dito¹ juíz, que liurasse enno dito¹ ffeito /²³ segundo achasse por dereyto. Et eu, dito¹ juíz árbidro, veendo em como¹ sse elles desçendíam de toda súa proua e non queríam máys¹ diser nen allegar e que concludíam enno dito¹ feito, ouve o dito¹ ffeito por conclusso e /²⁴ asiney térmjño para liurar enno dito¹ ffeito segundo achasse por dereyto.

Enno qual dito¹ termjño, sendo em lugar de julgar, Deus ante meus ollos, de consello de leterados arbitrando, lij per mñ esta sentença, que tal /²⁵ he:

Visto e eixamjn[a]do¹⁴ per mñ, dito¹ meestrescolla e juíz árbidro, tomado e scolido perlllos ditos¹ dom abbade de Çella Noua e Martino Anes, rreitor da terça parte con cura da dita¹ iglleia de Ssam Geés, este processo de /²⁶ plleyto que ontre elles era e sse esperaua auer sobre canta parte cada hũu delles deuja de auer da dita¹ iglleia, acho que deuo de mandar e mando, deçerno e declaro per esta mjña sentença que o dito¹ /²⁷ abbade¹ e convento do dito¹ moesteyro de Çella Noua ajam e leuem para senpre as dúas terças de tódosllos fruytos¹, dízimos, primiçias, casas, vjñas, herdades, soutos, deuesas e rresíos, dereytos e dereyturas, /²⁸ em qualquer maneyra que agora som e d'aquí⁸ a deante

fforem pertegentes aa dita¹ iglleia de Ssam Geés, e que o dito¹ Martino Anes e seus soçessores ajam a outra terça parte por rrasom da cura da dita¹ iglleia. Et por /²⁹ quanto a mayor¹ parte do debate ontre elles era sóbrellas aniuersarias, quanta parte cada hũu delles aviã de auere, mando que das que fforom e agora som e das que de aqui⁸ en deante fforem mandadas /³⁰ aa dita¹ iglleia, quer aos rreitores que della fforom e de aqui⁸ a deante fforem, que o dito¹ moesteyro e convento et¹⁵ abbade¹ delle ajam a meatade dellas¹, e o dito¹ Martino Anes e os outros seus soçesores ajam /³¹ a outra meatade. E [de]³ tódosllos djneyros que lle derem porlla missa quando se algũu¹⁶ finir e das ofertas da dita¹ missa, aja o terço e o moesteyro os outros dous terços. Et per esta mjña sentença em /³² perpetuum duratura o julgo, mando, decerno e decraro todo así em estes escriptos. Stephanus, scolasticus Tudemsis.

A qual sentença dada e liúda, os sobreditos¹, cada hũu por súa parte, pe/³³dirom sentença e eu mandeylla dar firmada de meu nome e sellada de meu seello.

Dada enna çidade de Tuj, vijnte e dous días do mes de outubro¹ do ano¹ do nasçemento /³⁴ de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quatrocentos¹ e trijnta² e tres¹⁷ anos¹.

Testemoyas que fforom presentes: Vasco Peres, rraçoeyro da iglleia de Tuj, e Rrodrigo Eanes, clérigo de Malloes, e Lourenço Afonso, clérigo de Canedo, et /³⁵ frey Vasco, monje do moesteyro de Ssam Fijnz, e outros.

[Sinaturas: Stephanus, / scolasticus tudensis; Lourenço Rrodríguez, notario].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Usa a abreviatura de *ri* co valor de *r*.

³ No ms. falta.

⁴ Falta o *n*.

⁵ Está escrito *pesçere*.

⁶ Leva *or* na entreliña.

⁷ Antes está borrado un *o*.

⁸ Leva a abreviatura de *que*.

⁹ Está escrito *mōn*.

¹⁰ As palabras *Martino Anes* están escritas sobre raído.

¹¹ Escribiu primeiro *todosllos* e logo corrixiu o último *o* en *a*.

¹² Falta o *e*.

¹³ Está escrito *concludicom*.

¹⁴ Falta o *a*.

¹⁵ Está escrito sobre un *d*.

¹⁶ Está escrito *alg^a*.

¹⁷ O *e* está corrixido sobre un *a*.

2

1463, decembro, 16; venres. Xinzo.

Xoán de Águila, alcalde maior nas terras do señor Xoán de Zúñiga, sentencia un preito sobre o señorío da aldea e termo do mosteiro de Santa María de Ribeira en favor do abade Álvaro de Oca e do mosteiro de Celanova e contra as pretensións de Martiño Salgado e de seu cuñado Álvaro Méndez.

A.- A. H. N., Clero, Ourense, Naves, c. 1507, nº 14.

Sábean quantos¹ esta *sentença* defenjitiua *vjren* como² eu, Juan de Águijla³, bachiller en degretos, *alcalld* mayor en tódalas terras, *vjlas e* térmjnos do señor Juan d'Estúnjga *e*, en es/²peçialmente por seu mandado, en este negocio *e* cabsa adjante escripta, *vjsto e* esamjnado vn proçeso de preyto letigio entre partes ante mjn ventilado, comuén a saber, da vna², /³ o rreuerendo señor don Áluaro d'Oca, abade do mosteyro de Çelanoua, *e* Afonso Lourenço, clérigo, en seu nome, como² seu procurador *e* personeyro, da vna²; et da outra, Martíjn Salgado, fillo de Pero /⁴ Lopes Salgado, que Deus⁴ aja, por sy *e* por seus yrmãos, Áluaro Salgado, abade de Ganade, por eles *e* en seu nome, *e* Áluaro Mendes, fillo de Diego de Ribeyra, que Deus⁴ aja, en nome da súa /⁵ muller Margarida Lopes, filla do djto Pero Lopes Salgado; de *e* sóbrelo domjnjo, señorío *e* propiedade *e* vasalaje, rrentas *e* dereyturas pertecentes á aldea *e* térmjnos do mostey/⁶ro de Santa María de Ribeyra, desendo o dito procurador do dito señor don abade que era *e* pertecía todo enteyramente ao dito mosteyro de Çelanoua. *E* o dito Áluaro Mendes desja *e* alegaua que era /⁷ seu todo *e* que lle fora dado en casamento con a dita súa muller *e* que llo dera o dito Pero Lopes², *e* o dito Áluaro Salgado desendo que non *e* que era *e* pertecía ao dito mosteyro, *e* que sy o leuara, esfroy/⁸tara *e* rrecabdara o dito Pero Lopes en algund tempo, que era *e* fora a beneplácito do abade de Çela Noua don Juan, que Deus⁴ aja.

E *vjsto* a entençión *e* abçión *e* demanda de cada húa /⁹ das djtas partes, en que diseron *e* alegaron cada húa de seu dereyto quanto⁵ quiseron. *E* visto en como² eu rresçebj as djtas partes a prouar cada hús súa abçón por eles posta /¹⁰ *e* alegada. *E* *vjsto* en como² o dito Afonso Lourenço, en nome do djto señor don abade *e* mosteyro de Çelanoua, ante mjn presentou vn privjllegio *e* demarcaçón do dito /¹¹ mosteyro de Çelanoua dos senores rreys de Castilla. Et *vjsta* húa determjnaçón que sobr'esta rrasón feso o bachiller² Nuño de Çamora. *E* *vjsto* máys çertas es/¹²crituras synadas *e* testigos presentados ante mjn jurados, dignos de fee *e* de creer, porlo dito Afonso Lourenço, clérigo, porlo djto mosteyro, *e* outras prouanças *e* documentos /¹³ en ajuda *e* fauor de seu dereyto. *E* *vjsto* en como² o dito Áluaro Mendes, en nome da dita súa muller, ante mjn non prouou cousa algúa que lle aproueyta/¹⁴se. *E* *vjsto* en como² as djtas partes concludjron et me pedjron *sentença* et determjnaçón eno dito negocio *e* cabsa, *e* eu, a súa jnjstançia, concludj con eles *e* a/¹⁵syney térmjno synalado *e* dende para cada día ás djtas partes. Et *vjsto* en como² ao dito térmjno as ditas partes paresçeron presonalmente *e* me pedjron a dita de/¹⁶termjnaçón *e* *sentença* como² achase² por dereyto.

Sóbrelo qual avjdo consello comjgo mjsmo et atentado *e* esamjnado con madura deljberaçón, et seendo en lugar⁶ /¹⁷ de julgar, avendo Deus⁴ ante os meus ollos, acho² ben prouada a abçón *e* demanda *e* petiçón do dito mosteyro de Çelanoua, así porlo dito priujllejo como² outrosy porlo dito *e* /¹⁸ (e) depoemento dos djtos testigos *e* determjnaçón do dito bachiller Nuño de Çamora, como¹ outrosy por outros documentos *e* prouanças ante mjn feytas, todo o señorío *e* domjnjo /¹⁹ propjo, mjsto et mero, *e* vasalajen seer *e* pertecer verdadeyramente todo ao dito mosteyro de Çelanoua et que por tal o deuo demandar, julgar, determjnar, *sentençar*. *E* acho² /²⁰ outrosy que se o dito Pero Lopes Salgado touo *e* presoýu todo o que dito he, que foy a beneplácito dos abades do djto mosteyro. Et en outra maneyra *e* por esta mjña /²¹ *sentença* defenytiua, mando,

julgo e determjno e sentençio todo asý en estes presentes escriptos e por eles, e mando ao djto Álvaro Mendes e Martjn Sal²²gado, por sy e por seus consortes, yrmãos e adherentes, que desde aquí en adjante non entren non tomen nen ocupen vasalajen, señorío, domjnjo nen rrentas, derey/²³tos do dito mosteyro e aldea de Santa María de Ribeyra sen liçençia e mandado do abade de Çelanoua, ao qual pertece⁷ dereytamente todo o que dito he. Poño sylen/²⁴çio perpetuo aos sobredjtos Álvaro Mendes e Martjn Salgado e seus yrmãos e consortes que non ocupen cousa algúa do que dito he ao dito mosteyro de Çelanoua, /²⁵so pena de des mjll morauidís vellos a cada vn que o contrario feses, e demays que cayan en aquelas penas que os dereytos poen e determjan contra os taes desobjdientes.

E mando /²⁶ ao notario dehuso escripto, para ante quen⁸ pasou todo o sobredito, que día ao procurador do djto mosteyro de Çela Noua esta mjña sentença defenjtyua firmada e synada de seu /²⁷sygno.

Presentes o dito Álvaro Mendes, escudeyro, e Álvaro Salgado. Dada e pronunçiada foy esta dita sentença ena aldea de Gijnso, sesta feyra, des e seys días /²⁸do mes de desenbro, ano do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll e quatroçentos⁹ e sesenta et tres anos.

Testigos que a esto todo foron presentes: Juan Ferrnandes, abade /²⁹de Gijnso, e Afonso Garçia de Moreyras e o dito Álvaro Salgado, abade de Ganade, e Fernando de Gijnso, jujs de terra de Candrey, e outros.

Et yo, Rroý Garçia de Ribeyra, /³⁰escruiano e notario público de nuestro señor el rrey en su corte e en todos los sus rreynos e señoríos, et notario público de Vjla de Rrey con tierra de Ljmja porlo señor Johán /³¹d'Estúnjga, a todo lo susodicho en vno con los dichos testigos presente foý e por mando del dicho bachiller e alcalld de lo escripuj e aquí mjo nome e sygno /³²fis en testimonjo de verdade.

[Sinal: Rroý Garçia, / notario].

¹ Está escrito *q^aantos*.

² Leva un trazo sobreposto.

³ Está escrito *agⁱijla*.

⁴ Usa a abreviatura de *us* co valor de *s*.

⁵ Está escrito *q^aanto*.

⁶ Está escrito *lug^ar*.

⁷ Usa a abreviatura de *pre* co valor de *per*.

⁸ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

⁹ Está escrito *q^aatroçentos*.

3

1473, setembro, 26. Santa Baia de Berredo.

Afonso Fiote, mordomo da obenza de Santa Baia do mosteiro de Celanova, cumprido o prazo de trinta días desde que recibira todos os bens da igrexa e da obenza de Santa Baia e que lle dera aos foreiros e caseiros para que cumprisen as condicións das cartas de foro, amplía o prazo outros nove días.

Ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjl e quatroçentos e setecenta e tres anos¹, aos² vijnte e seis días do mes de setenbro, estando enna /² eglleia de Santa Vaya de Berredo et en presenza de mjn, notario, e testígoos¹ dejusto escriptos, estando presente Afonso Fiote, moordomo¹ da Santa Vaya, /³ et diso aos moradores e foreiros que ben sabían todos como¹ aquel día fazía trinta días que el rreçebera tódoslos casares e vjñas e herdades, así /⁴ da dita eglleia como¹ da dita oveença, e ho casal de Seixomjl¹, que foy de Afonso de San Çibrão, e o casal que foy de Nuno¹ de Morgade et ho de Afonso de Morgade /⁵ et ho casal do Adjto, con tódaslas outras cousas que estauan desaforadas ou mal rreparadas. Et dera plazo e termño, de parte do abbade /⁶ e do convento, a tódoslos foreiros et caseiros que teuesen casares e foros ou dereito algũu, a que parecesen et rreparasen e morasen ou desen moradores ou /⁷ desen algũa rrasón por que o así non deujan faser. Et que se algũu ou algũus ouuesen¹ medo do abbade, que o abbade os aseguraua para que disesen et /⁸ alegasen todo seu dereito, con condiçón [que]³ quen deuese, que pagase, et que viesen a morar a seus lugares, se os tijnan aforados, ou desen moradores et conplisen súas /⁹ cartas de foro, et que o abbade e prior et convento eran contentos de las agardar; donde non, que, pasado o dito termño, que eles por si e el en⁴ seu nome¹ /¹⁰ protestauan de non perder a todo tempo seu dereito e todas maas¹ paranças e rendas e foros que dos ditos lugares e herdades e vjñas fosen deujdos ao dito /¹¹ mosterio et á dita oveença. Et des alj en deante que elles podesen sen contradita algũa aforar et arrendar a quen eles quisesen⁵ e por ben teuesen. Et por /¹² máys abastança, que aýnda lles daua praso de outros nove días primeiros seguintes e que os frontaua e rrequiría que conprisen súas cartas de foro, /¹³ se as tijnan, so as penas¹ en elas conthiúdas, con máys as maas¹ paranças e rendas deujdas.

Et de como¹ o desía, frontou, pediu e rrequiriu a mjn, /¹⁴ notario juso escripto, que llo dese así signado por testemoyo hũa vez e dúas e tres, cada e quando que lle comprise para garda do seu dereito.

Testigos¹: /¹⁵ Juan Dijz, morador en Orga, e Gonçaluo Frejre e Juan do Casal do Rríio, Gonçaluo da Gándara e outros.

E eu, frey Rrodrigo de San Gens¹, prior da caustra do dito mosteiro /¹⁶ e notario do dito cabijdo¹ porlo dito señor don abbade e porlo conuento dele, que a todo esto que sobredito he en hun con os (os) testigos presente foý e esta carta de rreçe/¹⁷bemento en mynha¹ presenza fys escriuyr e aquí⁵ meu nome e syngo (sic) punij (sic) en testemoyo de verdade, que tal he.

[Sinal: Rrodericus, / prior et notarius].

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Leva o s na entreliña.

³ No ms. falta.

⁴ O l está escrito sobre n.

⁵ Leva a abreviatura de que.

ANEXO C

SOBRE DOCUMENTACIÓN EN PAPEL DE SANTA COMBA DE NAVES

I. Catálogo de copias en papel de pergamiños.

Arquivo da Catedral de Ourense, Fondo Monacal:

- *Santa Comba de Naves, caixa 323:* nº 1 (CD 5), 2 (CD 17), 3 (CD 20), 4 (CD 25), 5 (CD 34), 6 (CD 39), 7 (CD 87), 8 (CD 95), 9 (CD 103), 10 (CD 107), 11 (CD 112), 12 (CD 115), 13 (CD 122), 14 (CD 127), 15 (CD 130), 16 (CD 131), 17 (CD 140), 18 (CD 142), 19 (CD 145), 20 (CD 146), 21 (CD 147), 22 (CD 152), 23 (CD 155), 24 (CD 156), 25 (CD 158), 26 (CD 162), 27 (CD 164), 28 (CD 165), 29 (CD 166), 30 (CD 167), 31 (CD 168), 32 (CD 171), 33 (CD 174), 34 (CD 175), 35 (CD 177), 36 (CD 180), 37 (CD 181), 38 (CD 182), 39 (CD 183), 40 (CD 184), 41 (CD 187), 42 (CD 188), 43 (CD 189), 44 (CD 192), 45 (CD 196), 46 (CD 197), 47 (CD 198), 48 (CD 201), 49 (CD 202), 50 (CD 203).
- *Santa Comba de Naves, caixa 324:* nº 51 (CD 205), 52 (CD 208), 53 (CD 211), 54 (CD 215), 55 (CD 216), 56 (CD 217), 57 (CD 218), 58 (CD 219), 59 (CD 222), 60 (CD 223), 61 (CD 224), 62 (CD 225), 63 (CD 226), 64 (CD 228), 65 (CD 229), 66 (CD 230), 67 (CD 231), 68 (CD 233), 69 (CD 240), 70 (CD 243), 71 (CD 244), 72 (CD 245), 246, 73 (CD 247), 74 (CD 248), 75 (CD 250), 76 (CD 251), 77 (CD 252), 78 (CD 254), 79 (CD 255), 80 (CD 256), 81 (CD 257), 82 (CD 259), 83 (CD 260), 84 (CD 261), 85 (CD 264), 86 (CD 265), 87 (CD 266), 88 (CD 273; copia parcial).
- *Santa Comba de Naves, documentación sen catalogar:* copias en papel de CD 193 (parcial), 237, 274 e 275.
- *Celanova, caixa 13:* nº 151 (CD 238) e 182 (CD 267); copia sen numerar de CD 234.
- *Celanova, caixa 15:* nº 28 (CD 193; copia parcial), 29 (CD 275), 30 (CD 274) e 32 (CD 237).

Arquivo Histórico Provincial de Ourense:

- *Sección de Pergamiños, Santa Comba de Naves:* Os pergamiños deste depósito que levan os números 209, 241 e 249 na nosa CD están acompañados por cadansúa copia en papel.

- *Sección Clero, Santa Comba de Naves, caixa 9902*: nº 8 (CD 84), 13 (CD 188), 34 (CD 81).
- *Sección Clero, Santa Comba de Naves, libro 332*¹: documento nº 1 (CD 84), 3 (CD 4), 4 (CD 136), 26 (CD 28), 29 (CD 175), 30 (CD 229), 31 (CD 264), 32 (CD 187), 44 (CD 6).

II. Catálogo de copias en papel de documentos perdidos.

1. 1306², febreiro, 6. *O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba, con outorgamento de D. Pedro, bispo de Ourense, dan unha metade da viña da Bouza, en Vilar de Astrés, a Pedro Domínguez, á súa muller María Anes e a un seu fillo, e a outra metade a Xoán Domínguez, á súa primeira muller lexítima e a un seu fillo. Deberán pagar a metade do froito, cen soldos pola froita no San Martiño e unha libra de cera polo día de San Martiño de Auento para pór no seu altar nesa festa. Tamén lles aforan dous lagares por dous soldos a pagar tres días antes da festa de Santa Comba.*

Notario: Gonzalo Pérez, monxe e notario do mosteiro. Lingua: galego (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 8³).

2. 1326. *O prior Gonzalo [Pérez]⁴ e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Fernández de Astrés, á súa muller Dominga Pérez e a un seu fillo ou filla o Casar Dónego. Deberán pagar a terceira parte do pan, viño, liño e legumia, excepto chousa e nabal, e pola froita e o nabal darán oito soldos leoneses. Tamén lles aforan unha herdade que tivo Pedro Domínguez por un moio de décimo, pero non lles dan a froita.*

Notario: Gonzalo Eanes, monxe e notario do mosteiro. Lingua: galego (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 10⁵).

3. 1439, maio, 30. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Tareixa Martís de Cudeiro e a seis voces tres casares no couto de Astrés, dous do Campo e o do Pazo, e outros casares en Astrés (Paradela, Lodeirós, Montemiao, A Bouza e Sartédigos), exceptuando a ermida de San Mamede. Deberán pagar de foro a sexta parte do pan e do viño e sesenta marabedís da moeda do rei D. Afonso no día de*

¹ Trátase dun manuscrito elaborado en 1783 “por un particular” que recolle documentos relativos aos coutos de Astrés e Cudeiro e ao lugar de Reza Vella, en Santiago das Caldas. Consta de tres partes: a primeira está composta por un sumario dos documentos compilados (“Tabla y noticia de lo que se contiene en este quaderno”), a segunda é un índice alfabético remisivo dos nomes de lugar e na terceira transcríbese a maior parte dos documentos do sumario.

² A data está equivocada: leu era de 1444, cando se trata da era 1344.

³ A signatura de arquivo que se lle atribúe (caixón 115, mazo D, nº 2) non se corresponde coa que tiña cando os documentos de Celanova pasaron ao Estado: o Inventario de 1852 inclúe o documento nun grupo, o nº 60, no que están os pergamiños do mazo B do mesmo caixón (cf. Anexo A, Apartados II e III).

⁴ No ms. está escrito *García*.

⁵ O copista refire unha signatura de arquivo (caixón 115, mazo D, nº 3) que logo foi alterada. O Inventario de 1852 inclúe o documento entre os do grupo nº 60, definitivamente clasificados en Celanova dentro do mazo B do mesmo caixón (cf. Anexo A, Apartados II e III).

San Martiño por dereitura. Polo día de Santa Comba terán que ir ao mosteiro con tres azumbres de viño e tres marabedís de pantrigo, e pagarán oito marabedís de loitosa.

Notario: Pedro Fernández, monxe notario do mosteiro. Lingua: galego (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 9⁶).

4. 1467, decembro, 12. San Marcos, Roma. *O papa Paulo II, en bula dirixida ao prior de Santa Comba, ao deán de Tui e ao chanfre de Ourense, manda que sexan recuperados os bens perdidos e revogados os contratos lesivos para o mosteiro de San Rosendo de Celanova.*

Notario: B. Capotius. Lingua: latín (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 6⁷).

5. 1476, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez de Ribadal afora a Vasco Gómez, rexedor de Ourense, á súa muller Aldonza Afonso e a seis voces a granxa de San Lourenzo, na freguesía de San Lourenzo de Piñor. Pagarán tres puzais de viño e por dereitura dez marabedís da moeda vella, e as súas voces un moio de viño e quince marabedís.*

Notario: Xoán García, notario real, notario público de Ourense polo bispo e notario do concello. Lingua: galego (AHPO, Clero, Naves, caixa 9902, nº 15).

6. 1484, outubro, 17. *O prior Sueiro de Oca, o monxe frei Pedro e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Ortega, á súa muller Iseo Enríquez, veciños de Ourense, e a sete voces os lugares das Pías, Casa de Pazo e da Fonte da Nogueira, que están ermos e danificados, tal como os trae Darío Pérez, en San Martiño de Alongos; a herdade que ten o mosteiro en Freixedo, que é da igrexa de Santo Estevo de Untes, anexa ó mosteiro, excepto o lugar de Torrecelas, que ten aforado do mosteiro Xoán de Torrecelas, co que lle quedan reservadas ó mosteiro as pesqueiras do río Miño. Pagarán de renda un moio de viño tinto de espeto e unha fanega de centeo, por dereituras doce marabedís vellos e catro brancas de candeas de cera.*

Notario: Xoán Gómez, notario real. Lingua: galego (ACO, Fondo Monacal, Celanova, caixa 15, nº 31⁸).

⁶ A referencia de arquivo indicada (caixón 115, mazo D, nº 5) non é a última que lle foi atribuída no Arquivo de Celanova. No Inventario de 1852 figura entre os pergamiños do grupo nº 60, pertencentes todos eles ao mazo B do mesmo caixón (cf. Anexo A, Apartados II e III).

⁷ Indica a signatura do documento no Arquivo de Celanova ("Partido eclesiástico, cax. 11, perg. 7"). Ou sexa, formaba parte da documentación eclesiástica que se gardaba en doce caixóns con numeración romana, documentación que hoxe se considera perdida na súa totalidade (Gallego 1991:48). Neste caixón, segundo a súa inscrición no Inventario de 1840, contéñense papeis eclesiásticos das igrexas de San Pedro de Rochas, Santa Comba de Naves, Santa María de Louredo, Santo Estevo de Untes e San Mamede de Palmés, aínda que tamén contiña documentos en pergamino.

⁸ Indícase que a copia se realizou cando se fixo o apeo de Alongos. No Inventario dos pergamiños do Arquivo de Celanova de 1852 aparece como un foro en papel formando parte do grupo nº 62 (cf. Anexo A, Apartados II e III). Sobre a vila de Alongos inclúese información de arquivo que remite a unha doazón desta vila feita por Odoario Vermúdez ao mosteiro de Celanova na era 1075 (ano 1037), contida no folio 192 do "libro tumbo". Na edición do documento de Andrade Cernadas (1995a: 774-775) dátase esa doazón no 1 de decembro de 1032 ("Facta scriptura firmitatis ipsas Kalendas Decembris. Era M^aLXX").

7. 1486, decembro, 23. Salamanca. *Os Reis Católicos mandan restituír ao prior e convento de Santa Comba de Naves o señorío dos coutos do mosteiro, que lles tiña ocupados Bernardino Sarmiento, conde de Ribadavia.*

Notario: Fernando Álvarez de Toledo, secretario dos reis. Lingua: castelán (AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 5⁹).

III. Catálogo de documentación medieval en papel

1. 1455, setembro, 2; martes. O Campo, Santa Mariña de Esposende / 1456, febreiro, 11. *Preito entre o prior García e o escudeiro Afonso Vázquez, casado con violante Mosqueira, filla de Pedro López Mosqueiro, por un aforamento da granxa da Saceda que este último lle arrancara pola forza ao prior Gonzalo Estévez de Cobreiros. Afonso Vázquez pretende recuperar a citada granxa, unha vez que considera que o prior García fixo o recibimento dela indebidamente.*

Notario: non se le¹⁰. Lingua: galego, con abundantes castelanismos (AHPO, Clero, Naves, caixa 9903, nº 1; caderno de 12 folios).

Inclúe os seguintes documentos:

1.1. 1427, xullo, 27. *O prior Gonzalo Estévez de Cobreiros, con outorgamento dos frades Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver, afora a Pedro López Mosqueiro, escudeiro e alférez maior de D. Fadrique, duque de Arjona e conde de Trastámara, á súa muller Sancha González de Limia e a tres voces, a granxa de Saceda en San Mamede de Palmés, pola que pagarán corenta libras da moeda do rei D. Afonso no día de San Xoán e aos sucesores do prior dez fanegas de centeo no mes de agosto ou de setembro. Ademais o prior exímeos do pagamento das corenta libras nos primeiros dez anos seguintes.*

Notarios: Afonso Martís da Costa, notario real en Galiza e notario público da cidade de Ourense polo bispo e pola igrexa, e Rodrigo Afonso das Searas, notario real.

1.2. 1436, maio, 5. Palmés. *Gómez de Bóveda, meiriño e casteleiro do Formigueiro, perante moytos omes da (da) dita súa meyrjndade, apodera ao prior Ares de Moreira da granxa de Saceda que Pedro López Mosqueira, tenente do castelo de Alba, tijna por forza e engano con certos títulos non verdadeyros.*

Notario: Pedro Fernández, monxe e notario do mosteiro.

1.3. 1452, decembro, 11; luns. Catedral de San Martiño de Ourense. *Perante Fernando Calderón, bacharel en decretos e vigario xeral do bispo D. Pedro da Silva, oíndo cabsas á audjença das vésperas, manda, a petición de frei García, prior de Santa*

---

⁹ Indica a signatura do documento no Arquivo de Celanova (caixón 119, mazo A, nº 7). Este mazo contén, segundo reza o seu título recollido no Inventario de 1840, “Ejecutorias de Vntes y Palmés” en papel (cf. Anexo A, Apartado II).

¹⁰ Faltan fragmentos do preito que impiden a lectura do nome do notario.

Comba de Naves, ao notario Gómez Ianes que lle autorice e dea pública forma a unhas notas en papel do falecido notario Afonso Martís da Costa.

Notario: Gómez Ianes, notario público da cidade de Ourense.

Inclúe os seguintes documentos:

1.3.1. 1414, outubro, 22. Agro da Saceda. *O prior Gonzalo Estévez testemuña que, hai catro ou cinco días, Pedro López Mosqueiro e outros homes lle roubaron ouro, prata e dñeyros e armas e vna mula enfreada e enseclada, e rroupas de vestjr e de cama, e ferramentas e outras cosas, que poderían montar e valer todo esto fasta en quantja de dez mjll marauidís desta moeda vsual, a blanca en tres dñeyros, ademais de levalo a el preso catro ou cinco días ao castelo de Alba. Non o ceibaron ata que aceptou outorgar certos actos notariais que serían perxudiciais para o mosteiro e deixa constancia de que o fixo pola forza.*

Notario: Afonso Martís da Costa, notario real en Galiza e notario público da cidade de Ourense polo bispo e pola igrexa.

1.3.2. 1432, maio, 3; sábado. Pazos, en Santo André do Castro / San Xiao / Pradobó / Anaigo de Fondo / Ovenza, en Palmés / Anaigo de Cima / Saceda / Naves / Outariz / Casar do Mato, en Santiago das Caldas. *O prior Gonzalo Estévez recibe o lugar de Pazos, a aldea de San Xiao, o lugar de Pradobó, o lugar da Lama e de Ventosa, o lugar da Ovenza, o lugar de Anaigo de Cima co lugar de Outeiro, o lugar da Saceda, o lugar de Naves, unha viña en Outariz, o lugar de Casar do Mato, unha viña, o casar do Rego (no val de Barbantes), o lugar de Penouzoás (en Bobadela de Trasalba) e todas as viñas e lugares que Inés Ianes de Ourantes ten aforadas do mosteiro.*

Notario: Afonso Martís da Costa, notario real en Galiza e notario público da cidade de Ourense polo bispo e pola igrexa.

2. 1477, xuño, 4; mércores. Astrés, en Santa Baia de Beiro. *O prior Lopo Gómez de Ribadal, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, despois de presentar perante o notario os privilexios reais e cartas que demostran a súa pertenza ao priorato, fai recibimento dos lugares de Astrés, Vilar, Figueiredo, Dónego, da cortiña de Pedraza, de varios castiñeiros e dunha casa na Peiceira.*

Notario: Xoán López do Eixo, crego do bispado de Mondoñedo, reitor da igrexa de San Pedro de Cudeiro e notario apostólico. Lingua: galego (AHPO, Clero, Naves, caixa 9902, nº 12¹¹).

3. 1479, agosto, 4. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Reza, veciño de Reza Vella, na freguesía de Santiago das Caldas, e a cinco voces unha leira de viña co seu monte no lugar de Castiadona.*

¹¹ Hai unha copia deste documento en AHPO, Clero, Naves, libro 332, doc. nº 11. A referencia de arquivo que presenta esta copia (caixón 117, mazo B, nº 2) remite á documentación en papel dun caixón que contén “Pleitos, ynformaciones, querellas en los partidos de Santa Comba, Loredo y Lagariños” (cf. Anexo A, Apartado II).

Pagarán a quinta parte do viño e, da viña que poñan, el e as primeiras voces darán a sexta parte e as outras voces a quinta. Pagarán dereitura se fan casas e dúas brancas por candeas.

Notario: Xoán García, notario real, notario público de Ourense polo bispo e notario do concello. Lingua: galego (AHPO, Clero, Naves, caixa 9902, nº 10).

IV. Documentos en papel de Naves editados por Ferro Couselo (1967a [1996]).

1

(1414, outubro, 22. Agro da Saceda)

O prior Gonzalo Estévez testemuña que hai catro ou cinco días foi roubado no mosteiro de Santa Comba de Naves por Pedro López Mosqueiro e outros homes, ademais de levalo a el preso catro ou cinco días ao castelo de Alba. Non o ceibaron ata que aceptou outorgar certos actos notariais que serían perxudiciais para o mosteiro e deixa constancia de que accedeu pola forza.

A.- A. H. P. Ourense, Clero, Santa Comba de Naves, caixa 9903, nº 1 *.

ED. FERRO, *Devanceiros*, 110-112.

REF. DURO, *Naves*, 155-157; LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*, 331 n. 180, 442 n. 58; PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*, 423.

(7r) Ano¹ do nasçemento do Noso Señor Ihesu Cristo de mjll /² e quatrocentos e quatorze² anos¹, vjynte e dous días /³ do mes de oytubre.

En presenza de mjn, Afonso Martiis da /⁴ Costa, escrjuano de noso señor el rrey enno rreyno de /⁵ Galljsa e notario público da çibdade d'Ourense porlo /⁶ obispo e ygleia dese³ lugar, e⁴ das testjmoyas dejuso /⁷ escritas, en este dito día, estando enno Agro da /⁸ Sazedá, que he açerca de Palmés, couto do monesterio /⁹ de Santa Coonba de Naues, e estando y presente Gonçaluo /¹⁰ Esteues, prior, dixo que por rrasón que Pero Lopes Mos/¹¹quero chegara¹ con çertos omes a el ao monesterio de Santa /¹² Coonba, onde el estaua saluo e seguro, podja aver /¹³ quatro o çinquo días, pouco más ou menos tempo, e que lle /¹⁴ tomara e rroubara e leuara de dentro do dito monesterio /¹⁵ para o castelo d'Alua ouro, prata e djneyros e armas /¹⁶ e vna mula enfreada e enscelada, e rroupas /¹⁷ de vestjr e de cama, e ferramentas e outras cosas, /¹⁸ que poderían montar⁵ e valer todo esto fasta en /¹⁹ quantja de dez mjll maravidís desta moeda⁶ vsual, a /²⁰ blanca en trres djneyros.

E outrosý que o lebara logo /²¹ a el preso e rrecabdado ao castelo d'Alba /²² e o toberan aló preso quatro ou çinquo días con /²³ súas noytes, e o non quisera⁷ dar solto nen fia/(7v)do fasta que se lle obligara, sub çerta pena¹, que se tornase /²⁵ ao dito castelo ou a outra parte onde esteuese o dito /²⁶ Pero Lopes a lle outorgar algúas⁸ cousas que lle el de/²⁷mandaba que lle fesese por notario. As quaes d[i]tas⁹ cousas /²⁸ dixo o dito prior que entendía que non sería deryto nen /²⁹ honrra nen prol del njn do dito seu monesterio. Porlas quaes so/³⁰breditas cousas, el e o dito seu monesterio (porlas quaes

/³¹ sobreditas el e o dito seu monesterio) e bñes entendja /³² de se desperecer ao adiante e, por ende, dixo /³³ que protestaua e protestou que qualquer¹⁰ cousa que sobre /³⁴ elo dexese e outorgase que todo fose en sý njnhún /³⁵ de dereyto, por quanto o fasja per forza e contra súa vo/³⁶untade e do dito seu monesterio, saluo en dar e otorgar /³⁷ a encomenda do dito monesterio a seu señor o conde /³⁸ don Fadrique, a que a ja avja dado.

E desto todo en /³⁹ como¹ pasou, o dito Gonçaluo Esteues, prior, pedjo e rrogou /⁴⁰ a mjn, o dito notario, que llo dese todo asý sygnado con /⁴¹ meu sygno para garda de seu dereyto e do dito seu /⁴² monesterio.

Testigos que foron presentes a esto: Pero do Pereyro, mo/⁴³rador enna dita igleia de Palmés, e Ferrnand Rrodrigues, escrjuano, /⁴⁴ fillo de María Garçía, e Lourenço, fillo de Costança, moradeyra /⁴⁵ en Fonte Fría, e outros.

E eu, Afonso Martiis da /⁴⁶ Costa, escrjuano do dito señor rrey e notario público da dita // (8r) çibdade d'Ourense porlo obispo e igleia de ese lugar, /⁴⁸ a todo esto que sobredito he presente fuj connos /⁴⁹ ditos testigos e, por rrogo do dito Gonçaluo Esteues, prior, esto /⁵⁰ en mjña presenza fise escrjujr e aquí⁷ meu nome¹ /⁵¹ e synal¹ fiz, que tal he, en testjmoyno de verdad.

/⁵² Afonso Martiis.

* Trátase dun caderno de 12 folios onde se recolle un preito entre frei García, prior de Santa Comba de Naves, e o escudeiro Afonso Vázquez pola granxa da Saceda. Aquí édítase só o fragmento publicado por Xesús Ferro Couselo, que se corresponde cun documento incluído no preito (folios 7r a 8r). Para o contido da totalidade do caderno, véxase o apartado III, nº 1.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Escribiu a abreviatura de *que* e logo corrixiu para *q^a*.

³ O *d* está escrito sobre un *s*.

⁴ Está escrito sobre *da*.

⁵ Antes está escrito un *v*.

⁶ Está escrito *mon^a*.

⁷ Leva a abreviatura de *que*.

⁸ Está escrito *algu^as*.

⁹ Falta o *i*.

¹⁰ Usa a abreviatura de *que* co valor de *qu*.

2

1505, decembro, 13; sábado / 1505, decembro, 23; martes / 1506, xaneiro, 28; mércores.
A Torre de Rouzós.

O prior Ares de Santa María, en nome do presidente do mosteiro de Celanova, recibe os lugares da Torre e de Rouzós, as herdades de Agrobó e Covelas, e todos os lugares que son propiedade do mosteiro de Santa Comba de Naves na freguesía de Rouzós.

Gómez de Ansián, procurador do prior de Santa Comba de Naves e do presidente de Celanova, fai un segundo recibimento desas propiedades de Rouzós.

Gómez de Ansián, procurador do prior de Santa Comba de Naves e do presidente de Celanova, fai un terceiro acto de recibimento desas propiedades de Rouzós.

A.- A. H. P. Ourense, Clero, Santa Comba de Naves, caixa 9902, nº 11.
ED. FERRO, *Devanceiros*, 216-217*.

|Cruz|

(1r) Ano¹ do nacemento de Noso Señor Jhesu Cristo de mjll¹ e quinientos e ²cinquo anos¹, día sábado, treze días do mes¹ de dezenvro.

En ³presença de mjn, notario, e dos testigos ajuso escriptos, estando este dito ⁴día enno lugar onde¹ dizen la Torre de Rrouços¹ el reverendo ⁵padre señor don Ares de Santa María, prior do mōostejro de ⁶Santa Coonba de Naves e en nome del señor presjdente de ⁷Çelanova. E logo el dito señor prior, por sj e en nome del señor ⁸presjdente, diso que rreçevja e logo² rreçeveu o lugar d'a par da ⁹torre de Rrouços¹, que se chama¹ o lugar da Torre, e majs rreçevja ¹⁰outro lugar a que chaman Rrouços¹, e majs rreçeveu outras herdades ¹¹enna dita fregesja de Rrouços¹ que se chaman de Agrovōo e de ¹²Covelas, e outros quaesquer lugar e lugares que pertēesçian e pertēesçen ¹³ao mōostejro de Santa Coonba de Naves.

E estas herdades e ¹⁴lugares diso que rreçevja por foros non pagos e porlas maas¹ ¹⁵paranças e porque andan negadas e enalladas, por quanto ¹⁶estjveron en outros tenpos hermos e danjficados muj mojtos ¹⁷tenpos e anos¹, e que algúas personas¹ poderosas, sen todo ¹⁸temor¹ de Deus, os entraran e correjieran e labravan e esfrojtaban ¹⁹e non querían dar nen pagar cousa algúa ao dito mōostejro de ²⁰Santa Coonba; e por quanto as ocupavan e tñnan homēes pode²¹rosos e fidalgos, os quaes foron Nuno d'Amoejro e seus parentes // (1v) e, agora, Lopo d'Amoeyro e seus yrmāaos, e non envargante ²³que mojtas vezes las rreçeveran el e seus antecesores e leeran¹ ²⁴sovre elo cartas d'escom[u]jón³, que os sovreditos e outras personas¹ ²⁵los non querían dar nen leixar.

Os quaes ditos lugares e herdades ²⁶foran dotadas e mandadas por Gonçaluo de Nóvoa e por Juan ²⁷de Nóvoa e por outros novres homēes ao dito mōostejro ²⁸de Santa Coonba. Sóbrelo qual o dito señor prior, por sj e en ²⁹nome del señor presjdente, e outros por el, alj leco¹ e pu³⁰vlicou as escripturas e cartas sjgnadas d'escripbanos púvricos, ³¹vnas en latjn e outras en rromançe, en como¹ os ditos lugares ³²e herdades heran e pertēesçian ao dito mōostejro de Santa Coon³³va¹; e leeron¹ e puvricaron májs húa carta denunçiatórea dada ³⁴e fulmjnada por Juan de Deça, arçedjano de Vúbal e juís appostólico, ³⁵contra tódaslas personas¹ que ocupaban os ditos lugares e herda³⁶des, ó qual deron o dito rreçevemento. O dito señor prior djso que o ²⁷fazía segundo e enna maneja que con derejto devja e podja en per²⁸sona do povoo¹, e que rreclamava e protestaba que o dito mōostejro ²⁹de Santa Coonba non perga seu derejto nen lle perescripba tempo, ³⁰nen días nen anos¹; e que a todo tempo protestaba de aver e covrar ³¹tódoslos cavadaas¹, foros e rrentas dos ditos lugares ³²e herdades, e as personas¹ que os tñnan e ocupavan que fose ³³por força e contra toda justiça.

E de como¹ lo dizía e rreçe/³⁴vja, frontou e rrequirja, pediu a mjn, o dito notario, que llo dese // (2r) asj signado para garda e anparo e defensjón do dito mōostej/³⁶ro de Santa Coonba, e aos presentes rrogaba que fosen delo /³⁷ testigos.

Testigos que foron presentes: Gomes de Lourejro e Gomes da /³⁸ Torre e Afonso Mēéndez, moradores enno dito lugar e frege/³⁹sja, e Gomes d'Ansján.

E que eso meesmo¹ rreçevja o lugar da /⁴⁰ Rrigejra.

Testigos: los sobreditos.

E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, escripbano de cámara de la seno/⁴²ra rrejña dona Joana, nuestra senora, e seu notario púvrico⁴ enna /⁴³ súa corte e en tódoslos seus rreynos e senorjos, a todo lo /⁴⁴ sudodito presente foj en vn¹ con los ditos (ditos) testigos e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de verdade, que tal¹ he, rrogado e rrequirido.

[Sinal e sinatura] Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario púvrico.

[Cruz]

(2v) E despoys desto, día martes, vijnte e tres días de mes¹ de de/²zenbro de mjll¹ e quinentos e çinquo anos¹, estando enno dito lugar de /³ Rrouços¹, en presença de mjn, o dito notario, e dos testigos ajuso escriptos, /⁴ pareceu aj de presente Gomes d'Ansján, en nome e procurador del /⁵ señor prior de Santa Coonba e del señor presjdente de Çe/⁶lanova, e pediu a mjn, o dito notario infraescripto¹, que lle dese por /⁷ testemojo sjgnado que, non se apartando dos outros abtos de /⁸ rreçevementos que ja abjan fejtos aos ditos lugares de Rrouços¹ desu/⁹so nonbrados, que outra vez los rreçevja e lles fazia o segundo rreçe/¹⁰vemento, porque non querían con eles conoçer ao dito mōostejro nen /¹¹ al señor prior e conuento nen al señor presjdente, segundo que ja /¹² desuso vaj nonbrado.

E en aquela meesma¹ forma e ma/¹³nejra, lles fazia este segundo rreçevemento, con tódaslas manejas /¹⁴ e protestações fejtas enno primejro abto, e que asj lo demandaba /¹⁵ sjgnado para garda e defensjón do dito mōostejro, prior e /¹⁶ convento, e del señor presjdente, e que rrogava aos presentes /¹⁷ que sejan delo testigos.

Testigos que foron presentes: Gomes de Rrouços¹, /¹⁸ morador enno dito lugar de Rrouços¹, e Pero de Sanjjão /¹⁹ e Lopo de Fonsjn, vjsynos e moradores enna dita fregesja /²⁰ de San Çibrão de Rrouços¹.

[Cruz]

(3r) E despoys desto, estando junto da torre de Rrouços¹, día corta fejr, /² vjnte e ojto días do mes¹ de janejro de mjll¹ e quinentos e sejs anos¹, /³ en presença de mjn, o dito notario e testigos ajuso escriptos, pareceu ay de presente /⁴ Gomes d'Ansján, en nome del señor presjdente de Çelanova e del /⁵ señor prior de Santa Coonba, e diso que, non se apartando dos outros /⁶ abtos de rreçevementos que ja fejtos son aos ditos lugares de Rrou/⁷ços, segundo que ja van nonbrados en el primejro e segundo abtos, djso /⁸ que rreçevja e fazia o terçeiro abto de rreçevementos aos ditos luga/⁹res e herdades e casas e propjedades e herdamentos sjtos /¹⁰ en la dita fregesja de Rrouços¹, pertēesçentes ao dito mōostejro /¹¹ de Santa Coonba.

E que, por quanto lles ja deron çertos termjos⁵ en que mos/¹²trasen algún derejto, se o tjnan, que outra vez lles dava e asjgnava /¹³ termjo⁶ de nove djas primejros segentes

en que os mostren e lles seerá¹ /¹⁴ gardado. E non los mostrando enno dito termjo⁶, que protestava de entrar /¹⁵ e pesujr la posjsón deles sen seu envargo; e se la eles entraren /¹⁶ ou tomaren, que seja por força e contra justiça, como¹ aqueles que toman /¹⁷ e levan lo alleo contra voontade de seu dono. E que lo demandaba por /¹⁸ testemojo.

Testigos que foron presentes: Gomes de Rrouços¹ e Pero Vorrajo e Afonso Mëén/¹⁹dez, vjsynos e moradores enno dito lugar de Rrouços¹.

E eu, Garçía Ferrnandes de Rrendal, notario púvrico e escripbano de la senora dona Joana, rrej/²¹na nuestra senora, e seu notario púvrico en la su corte e en tódoslos sus rrej[j]nos⁷ /²² e senorjós, a todo lo susodito presente foj a tódoslos ditos abtos de rreçeve/²³mentos e aquí meu nome e sjgno acostumbrado fije en testemojo de ver/²⁴dade, que tal he, rrogado e rrequirjdo.

[Sinal e sinatura] Garçía Ferrnandes de Rren/dal, notario / púvrico.

* Edita só o primeiro recibimento.

¹ Leva un trazo sobreposto.

² Antes está riscado *rre*.

³ Falta o *u*.

⁴ O *p* leva o trazo de abreviatura de *pro*.

⁵ Está escrito *termj^os*.

⁶ Está escrito *termj^o*.

⁷ Falta o *j*.

IV. ÍNDICES

1. ÍNDICE DE PERGAMIÑOS.

Índicanse a seguir as signatures de arquivo de todos os pergamiños, acompañadas polo número que lles corresponde nesta CD. Nos casos do AHN e o AHPO, a referencia numérica está composta polo número da carpeta máis o número que teñen atribuído dentro desa carpeta. Por último, danse tamén as identificacións de arquivo dos diplomas excluídos da colección por non pertenceren ao mosteiro de Santa Comba de Naves (cf. Anexo B).

Arquivo da Catedral de Ourense

Fondo Monacal, Santa Comba de Naves:

44→CD 60	801→CD 38	1678→CD 77
67→CD 5	802→CD 40	1687→CD 78
77→CD 39	819→CD 44	1690→CD 79
87→CD 6	934→CD 45	1718→CD 101
90→CD 8	947→CD 46, 49	1719→CD 128
91→CD 9	953→CD 47	1727→CD 80
155→CD 10	957→CD 48	1742→CD 69
159→CD 11	972→CD 50	1746→CD 82
192→CD 12	974→CD 51	1758→CD 86
213→CD 14	997→CD 52	1783→CD 87
214→CD 13	1007→CD 53	1913→CD 94
275→CD 34	1008→CD 54	1983→CD 95
299→CD 15	1023→CD 55	2036→CD 96
319→CD 42	1040→CD 56	2047→CD 97
327→CD 43	1076→CD 57	2073→CD 98
345→CD 17	1077→CD 58	2074→CD 99
388→CD 19	1080→CD 59	2170→CD 102
427→CD 20	1245→CD 61	2203→CD 103
454→CD 21	1261→CD 90	2245→CD 105
468→CD 22	1288→CD 126	2271→CD 106
481→CD 23	1296→CD 63	2356→CD 108
580→CD 24	1297→CD 64	2410→CD 107
639→CD 25	1309→CD 66	2465→CD 110
643→CD 26	1361→CD 67	2541→CD 111
649→CD 27	1367→CD 68	2547→CD 113
666→CD 28	1455→CD 70	2563→CD 112
726→CD 30	1463→CD 71	2571→CD 114
731→CD 32	1506→CD 72	2584→CD 115
739→CD 33	1520→CD 73	2588→CD 116
754→CD 35	1541→CD 75	2612→CD 119
760→CD 36	1592→CD 76	2613→CD 120

2614→CD 121	4182→CD 183	4975→CD 236
2638→CD 122	4183→CD 184	4982→CD 215
2765→CD 127	4194→CD 185	5024→CD 238
2809→CD 130	4241→CD 189	5099→CD 240
2835→CD 131	4254→CD 187	5162→CD 242
2934→CD 134	4255→CD 188	5189→CD 243
3021→CD 138	4259→CD 191	5190→CD 244
3042→CD 140	4285→CD 192	5242→CD 245
3101→CD 142	4286→CD 193	5263→CD 246
3230→CD 144	4333→CD 195, 196	5266→CD 247
3356→CD 145	4368→CD 197	5276→CD 248
3381→CD 146	4395→CD 198	5299→CD 250
3421→CD 186	4472→CD 199	5302→CD 251
3450→CD 147	4495→CD 201	5304→CD 252
3460→CD 148	4499→CD 200	5306→CD 254
3461→CD 149	4506→CD 202	5322→CD 253
3465→CD 150	4511→CD 203	5323→CD 256
3484→CD 151	4516→CD 204, 205	5328→CD 255
3490→CD 152	4517→CD 206	5340→CD 257
3510→CD 153	4520→CD 239	5341→CD 258
3563→CD 154	4526→CD 211	5342→CD 259
3564→CD 155	4537→CD 208	5343→CD 260
3619→CD 156	4544→CD 210	5344→CD 261
3642→CD 157	4660→CD 213	5347→CD 262
3647→CD 158	4667→CD 214	5360→CD 263
3692→CD 160	4717→CD 216	5381→CD 264
3811→CD 161	4747→CD 219	5395→CD 265
3825→CD 162	4748→CD 220	5398→CD 266
3900→CD 164	4749→CD 221	5421→CD 267
3901→CD 165	4750→CD 222	5453→CD 268
3915→CD 166	4751→CD 223	5479→CD 269
3916→CD 167	4765→CD 217, 218	5489→CD 270
3917→CD 168	4803→CD 224	5566→CD 271
3943→CD 179	4804→CD 225	5652→CD 272
3949→CD 169	4850→CD 227	5663→CD 274
3951→CD 170	4859→CD 226	5691→CD 275
3989→CD 172	4864→CD 228	5697→CD 276
4000→CD 171	4904→CD 229	5709→CD 277
4034→CD 174	4911→CD 230	5778→CD 278
4039→CD 175	4925→CD 231	5810→CD 279
4062→CD 176	4946→CD 232	5821→CD 280
4101→CD 177	4947→CD 233	5822→CD 281
4169→CD 181	4950→CD 237	5823→CD 282
4174→CD 180	4955→CD 234	5824→CD 283
4177→CD 182	4962→CD 235	5876→CD 284

5983→CD 285	6004→CD 292	6170→CD 93
5987→CD 286	6005→CD 288	6179→CD 109
6000→CD 287	6130→CD 74	6208→CD 273
6001→CD 289	6134→CD 41	6234→CD 178
6002→CD 291	6136→CD 159	
6003→CD 290	6169→CD 37	

Fondo Catedralicio, Sección A:

Escrituras I, 10	→CD 190
Escrituras VII, 70	→CD 124
Escrituras VII, 71	→CD 123
Escrituras VII, 72-74	→CD 212
Escrituras VII, 103	→CD 194
Escrituras XXI, 95	→CD 125

Archivo Histórico Nacional de Madrid

Sección de Clero, Ourense, Santa Comba de Naves:

1506/1→CD 1	1506/17→CD 89
1506/2→CD 2	1506/18→CD 91
1506/3→CD 3	1506/19→CD 92
1506/4→CD 4	
1506/5→CD 7	1507/1→CD 117
1506/6→CD 16	1507/2→CD 118
1506/7→CD 18	1507/3→CD 129
1506/8→CD 29	1507/4→CD 132
1506/9→CD 31	1507/5→CD 133
1506/10→CD 100	1507/6→CD 135
1506/11→CD 62	1507/7→CD 136
1506/12→CD 65	1507/8→CD 141
1506/13→CD 83	1507/9→CD 137
1506/14→CD 84	1507/11→CD 143
1506/15→CD 85	1507/13→CD 173

Sección de Sixilografía:

Caixa 4, núm. 10	→CD 139
Caixa 15, núm. 9	→CD 88
Caixa 18, núm. 4	→CD 104

Arquivo Histórico Provincial de Ourense

Sección de Pergamiños, Santa Comba de Naves:

17/1→CD 81
17/2→CD 163
17/3→CD 207
17/4→CD 209
17/5→CD 241
17/6→CD 249

Pergamiños excluídos:

ACO, Fondo Monacal, Santa Comba de Naves, nº 4727.

AHN, Clero, Ourense, Santa Comba de Naves, carp. 1507, nº 12.

AHN, Clero, Ourense, Santa Comba de Naves, carp. 1507, nº 14.

2. ÍNDICE DE DOCUMENTOS.

1. (1155, febreiro, 4. Valladolid). *Copia dunha carta na que Afonso VII confirma ao prior Martiño e ao convento de Santa Comba todas as posesións que tiveron en tempo de seu avó Afonso VI.*
2. 1184, novembro, 27. *O abade Paio e o convento de Santa Comba pactan coa descendencia de Aldonza Méndez e Mariña Méndez sobre a herdade de Pazo.*
3. 1185, febreiro, 16. Ciudad Rodrigo. *Fernando II recibe baixo a súa protección o mosteiro de Santa Comba de Naves, exímeo dos tributos reais e delimita o seu couto.*
4. 1187, marzo, 18. Avilés. *Fernando II acouta ao abade Paio, dicto Cordelin, e ao convento de Santa Comba a vila de Astrés e confírmalles o couto de Vilar tal como o estableceu súa avoa a raíña dona Urraca.*
5. 1192. *O abade Paio e o convento de Santa Comba aforan a Paio Pérez un monte en Mende.*
6. 1195, xaneiro. *O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Martiño Paz de Astrés, Fernando Paz, Lopo Paz, Paio Paz, Mariña Paz e Paio Fernández, e a Paio Paz, Ares Paz e Pedro Paz, os agros de Sartédigos.*
7. 1196, maio, 20. *D. Rodrigo, bispo de Lugo, dá en préstamo durante a súa vida a Paio Muniz a igrexa de Santo Eusebio e, en troca, este dálle ao bispo a terceira parte de San Martiño de Condes (aínda que a conserva en préstamo durante a súa vida) e a metade da igrexa de Santa María de Felgueira en Deza.*
8. 1196, setembro. *O prior Fernando e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Rodríguez e a toda a súa voz un muíño en Castiñeiro.*
9. 1197. *Gonzalo Eanes dá ao prior Fernando Afonso a herdade de Seagoga, que ten en peñor por cento cincuenta moedas de ouro, a condición de que a poida ter en préstamo durante a súa vida.*
10. 1215, xullo, 9. *O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a García Eanes a ermida de Mundín.*
11. 1216. *O prior Rodrigo Froila e o convento de Santa Comba aforan a Ares Paz, á súa muller María Ares e ós seus fillos Paio Ares e Pedro Ares a ermida de San Xoán de Requeixo.*

- 12.** 1219, novembro, 23. *Pedro Suárez e a súa muller Tareixa Fernández dan ao prior Rodrigo e ao convento de Santa Comba todo canto posúen (o casal de Porta na vila de Alongos e todo o que lles pertence nesa parroquia de San Martiño e nas vilas de Vilariño e Liñares). En troca, estes danlles un casal en Pazos de Bolo de Senda, un casal en Faquín, a ermida de San Mamede de Mundín e o casal de Xuste.*
- 13.** 1221, marzo, 27. *O prior Rodrigo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Escalo, á súa muller Maior Fernández e á súa descendencia un casal en Ribela.*
- 14.** 1221, marzo, 29. *Rodrigo Osóriz vende ao prior Rodrigo o seu quiñón da viña de Buxeses por trescentos soldos.*
- 15.** 1227, novembro, 30. *Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Mendo Fernández e á súa muller Fadas Boas as propiedades que teñen en Randimir.*
- 16.** 1229, setembro, 12. Ribadavia. *Afonso IX exime ao mosteiro de Santa Comba de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.*
- 17.** 1230, abril, 28. *D. Lourenzo, bispo de Ourense, recibe do prior Pedro Núñez e do convento de Santa Comba todas as posesións destes na vila de Canedo, en troca dun casal en Outariz, outro en Penouzos, en Bobadela, e outro en Amoeiro de Xusao, así como todo o que posúe a igrexa de Canedo en Outariz.*
- 18.** 1231, xuño, 10. *D. Martiño, bispo de Lugo, e o seu cabido aforan a Martiño Eanes e á súa muller María Ares para sempre a leira de Valado do casal de Tras do Río na parroquia de Santo Eusebio.*
- 19.** 1232, xuño, 10. Ourense. *Os irmáns Pedro Martís de Canedo e Paio Martís, por eles e por seus sobriños, venden a Pedro García e á súa muller Urraca Eanes unha leira no Outeiro de Abeleda na parroquia de Santo André do Castro.*
- 20.** 1234, decembro, 6. *O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez de San Tomé e á súa muller María Eanes unha viña en Mende e un lugar en San Tomé.*
- 21.** 1237, novembro, 13. Ourense. *Fernando Paz e a súa muller Maior Martís aforan a Paio Fernández e á súa muller Mariña Fernández canta herdade teñen na vila de Astrés.*
- 22.** 1238, maio, 27. *O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba quitan a Pedro Eanes de Vilar e á súa muller Lura Ares de toda partición do casal de Vilar no que moran.*
- 23.** 1239, agosto, 27. *O prior Vasco Fernández e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Ares e á súa muller Mariña Fernández a herdade de Freixendo.*

24. (1245, abril, 17). *Traslado dunha carta na que Gonzalo Eanes e o prior Vasco Fernández, en nome do mosteiro de Santa Comba, chegan a acordo sobre unha disputa que tiñan por uns casais en Fontefría e Mandrás.*
25. 1249, decembro, 8. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz e a Pedro Eanes, dito Colazo, o lugar de Carreiral na vila de Untes, tres leiras en Barreda, outra leira en Cebeira e a viña de Escoriscada.*
26. 1250, xaneiro, 11. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez, á súa muller Eufemia Pérez e a Maior Martís o lugar de Cacabelos en Untes.*
27. 1250, febreiro, 27. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María Pérez e a Martiño Ares e á súa muller Maior Muniz a leira de Medelas.*
28. 1251, xaneiro, 31. *O prior Vasco e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís e á súa muller Urraca Pérez e a Pedro Tomé e á súa muller María Pérez a herdade de Penalonga.*
29. 1253, setembro, 14. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba chegan a avinza con María Pérez, abadesa do mosteiro de Bóveda, e o seu convento sobre a propiedade dunha herdade en Soutopape, en Paradela, despois da averiguación realizada por D. Pedro e Pedro Rodríguez, pesquisadores do rei na diocese de Ourense.*
30. 1255. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Miguel Vivían, á súa muller María Miguez e a toda a súa voz un terreo na Costa.*
31. 1255, xaneiro, 4. *Igrexa de San Pedro de Cudeiro. O xuíz Oveco Luz sentencia a favor do prior e do convento de Santa Comba a contenda con Xoán Fernández de Val de Grou sobre a loitosa de María Fernández de Barro.*
32. 1255, xaneiro, 19. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Martís, á súa muller Mariña Martís e a todos os seus sucesores unha leira en Outariz.*
33. 1255, maio, 17. *As irmás María e Mariña Eanes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba canta herdade teñen en Palmés (?).*
34. 1255, xullo, 26. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Eanes, dito Colazo, á súa muller Elvira Eanes e a toda a súa voz un lugar en Souto de Palmés.*
35. 1257, febreiro, 11. *Xil Pérez vende ao prior Domingos Martís e ao convento de Santa Comba os casais de Rúa Cega, Puitelle e Niño de Can en Louredo.*

36. 1257, abril, 29. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Pérez, a seu irmán Estevo Pérez, á muller deste, María Fernández, e a toda a súa descendencia unha herdade en Val de Lamas, en Fontefría.*
37. [1253-1258]. *María Pérez, coa súa irmá Maior Pérez, vende ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade dun casal en Seagoga.*
38. 1258, maio 28. *Varios outorgantes venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba toda a súa herdade no lugar de Outeiro de Abeleda, na parroquia de Santo André de Castro.*
39. ([1258, maio, 28]). *Copia dunha carta na que o cabaleiro Xoán Ares fai un emprazamento co prior Xacobe e co convento de Santa Comba polo que o mosteiro lle dá a Xoán Ares quíñentos maravedís en troca de diversas propiedades nas parroquias de Santo André de Castro (unha herdade en Outeiro de Abeleda, parte dos casais de Outeiro de Abeledo, de Vilariño e de Abeleira), de San Martiño de Alongos (sexta parte do casal de Quintás) e de Santa María de Louredo (casares de Outeiro, Arrabal e Arrabal de Cima). Ademais, o prior e o convento danlle un casal en Freixedo, cen soldos no casar de Pazos e douscentos no de Sas, na parroquia de Santa Baia de Beiro, polo tempo da súa vida.*
40. 1258, xuño, 7. *Xoán Pérez e a súa muller María Sánchez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba dúas leiras de herdade en Santo André do Castro.*
41. [1253-1258], xuño, 9. *O prior Xacobe e o convento de Santa Comba aforan a Munio Pérez, á súa muller Urraca Pérez e a toda a súa voz as leiras de Páramo e de Castelo.*
42. 1258, xullo, 14. *Urraca Pérez e Sancha Pérez venden ao prior Xacobe e ao convento de Santa Comba a metade do casal de Seagoga.*
43. 1259, febreiro, 13. *Pedro García e a súa muller Urraca Eanes aforan a Pedro García e á súa muller Marta Pérez toda a herdade e monte que teñen en Larelle.*
44. 1259, febreiro, 22. *Acenda Paz de Canedo vende a Sancha Ares de Canedo toda a herdade que ten de foro en Castrobó.*
45. 1265, abril, 2. *Diego Pérez de Vilar e a súa muller María Estévez venden a Pedro Pérez de Eiroás e á súa muller María Vázquez unha casa en Vilar de Astrés e cinco castiñeiros en Peiceira.*
46. 1265, novembro, 12. *Sancha Rodríguez vende a Xil Pérez a terceira parte da metade dun casal en Santo Estevo de Untes.*

47. 1266, marzo, 10. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Eanes, á súa muller Mariña Eanes e á súa descendencia as posesións que teñen en Queima Sapos.*
48. 1266, maio, 23. *Gonzalo Eanes de Nóvoa, coa súa muller María Fernández, renuncian por eles e polas súas voces á herdade de Rouzós, que está en Agrobó e en Covelas, en favor da descendencia de Sancha Eanes.*
49. 1266, agosto, 4. *Xil Pérez vende a Domingos Martís, en nome do convento de Santa Comba, a sexta parte do casal que Rodrigo Díaz, pai de Sancha Rodríguez, tiña en Santo Estevo de Untes.*
50. 1267, abril, 15. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pérez e á súa descendencia a leira de Cerdeira e a herdade que este lle comprou ao crego Pedro Eanes.*
51. 1267, abril, 19. *Mariña Díaz, dita Cadea, renuncia en favor do mosteiro de Santa Comba sobre o dereito e propiedade do casal de Minforte en Untes.*
52. 1268, maio, 30. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Eanes, dito Cansada, á súa muller Sancha Pérez, ós seus fillos e á descendencia destes un monte na vila de Untes.*
53. 1269, febreiro, 12. *O prior [Xoán Martís] e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Ares e á súa muller María [...], e a Xóan Pérez e á súa muller Maior Martís, e á súa descendencia un soar en Palmés.*
54. 1269, febreiro, 13. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Eanes a novena parte do casal de Sa e un terreo en Fondo de Soutelo.*
55. 1269, xullo, 1. *O prior Xoán e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz e a seu irmán Domingos Paz, e ás súas mulleres Mariña Fernández e Serra Pérez, e á súa descendencia un soar na vila de Palmés.*
56. 1270, marzo, 26. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Estévez de Costa de Monte e a un seu fillo o casal de Mandrás.*
57. 1272, xuño, 25. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Pedro Eanes, dito Tenreiro, e á súa muller Guillerma García tres moios de pan e dezaseis soldos de afonsís cada ano durante a súa vida, en troca de tanta herdade teñen estes en Rouzós.*
58. *Igual có anterior.*

59. 1272, agosto, 24. *O prior Xoán Martís e o convento de Santa Comba dan a Fernando Fernández e á súa muller Costanza López tres moios de pan no lugar de Meá, na freguesía de Santo André de Castro, e vinte soldos de afonsís cada ano durante a súa vida; en troca, o convento recibe canta herdade teñen estes na vila de Rouzós.*

60. 1276, abril, 13. *O prior Afonso e o convento de Santa Comba fan un aforamento a Xoán Pérez e á súa muller na Retorta.*

61. 1276, xullo, 9. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paz, á súa muller Mariña Fernández de Barro e ós seus fillos unha herdade que foi de Xoán Miguez en Untes.*

62. 1278, xullo, 10. San Cibrao (1278, xuño, 8. Segovia / 1278, xullo, 8. A Rocha Forte). *Os porteiros Pedro Martís e Fernando López entregan ao prior Afonso Pérez e ao mosteiro de Santa Comba o lugar de San Cibrao e o couto de Mende, en virtude de dúas cartas do rei Afonso X e de Estevo Fernández, meiriño maior en Galiza, respectivamente. Inclúense ambas as cartas.*

63. 1279, xaneiro, 14. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Díaz, á súa muller Sancha Ares e a dúas voces unha herdade na Chaira e o val que está entre Castro de Golpe e Outeiro de Gato.*

64. *Igual có anterior.*

65. 1279, abril, [23] e 24; luns (1279, abril, 18). *Os frades de Santa Comba Xoán Pérez e Pedro Eanes, nun primeiro momento, e despois o prior Afonso, pídenlle a Xoán Arias de Noelle, pesquisador no bispado de Ourense, que lles entregue a pesquisa que fixo con Xoán Suárez sobre os privilexios quebrantados de Santa Comba para enviarlla ao rei. Xoán Arias négase a entregala sen que estea presente ou envíe o seu selo o pesquisador Xoán Suárez. Inclúese unha carta na que este insta a Xoán Arias a entregar a pesquisa.*

66. 1279, agosto, 1. *Guillerma García dá ao mosteiro de Santa Comba canto herdamento ten en Vilariño e en Forno Telleiro.*

67. 1282, agosto, 23. *Domingos Díaz, coa súa muller Sancha Ares, vende ao prior Afonso Pérez e ao convento de Santa Comba todo canto posúe.*

68. 1282, decembro, 1. *Nuno González de Nóvoa entrega ao prior e ao mosteiro de Santa Comba un casal en Rouzós que dera a ese mosteiro seu pai Gonzalo Eanes (cf. doc. 24 da CD), e as leiras das Mámoas, do Carballo e do Muíño e un herdamento na vila de Fontefría.*

69. 1286, marzo, 1. *Os irmáns Dominga, Sancha, Domingos, Maior e María Pérez, e súa nai Dominga Pérez, doan a Xoán Pérez todo o herdamento que teñen aforado do mosteiro de Santa Comba de Naves na Medoña, en Santo Estevo de Untes.*
70. 1287, setembro, 1. *Xoán Paz de Tarascón renuncia en favor do prior e o convento de Santa Comba a todos os dereitos que ten nunha herdade de Tarascón.*
71. 1287, novembro, 6. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernán García de Barrio, á súa muller Mariña Pérez e á súa descendencia un herdamento en Paramios. Fernán García, pola súa parte, renuncia en favor do mosteiro a calquera dereito sobre un herdamento de Barro.*
72. 1289, maio, 22. Ourense. *Rodrigo Vázquez vende ao prior Fernando Méndez e ós seus sucesores a metade dos casares e herdamentos que ten con seu irmán Pedro Vázquez nos lugares de Loureiro e Campelo na freguesía de San Cibrao de Rouzós.*
73. 1289, setembro, 15. *O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba aforan a Lourenzo Ianes, á súa muller María Aras e a un fillo ou filla deles a casa do Puzo en San Martiño de Alongos.*
74. 1290, [...]. Ourense. *María Domínguez de Canedo, por ela e por súa irmá Eufemia Domínguez, e seu irmán [...] Domínguez e as irmás Mariña Franca e María Pequena venden a [...] Ares de Naves toda a voz e herdade que teñen en Castrobó da freguesía de Canedo.*
75. 1290, xullo, 22. *O prior Fernando Méndez e o convento de Santa Comba acordan con Martiño Martís e coa súa muller Tareixa Fernández que estes teñan o casar de Seagoga durante a súa vida e, en troca, o mosteiro recibe todo o herdamento que aqueles teñen no Bolo, freguesía de Santa María de Louredo.*
76. 1293, outubro, 22. Ourense. *O xuíz Gonzalo Pérez sentencia sobre a propiedade dunha seara do lugar da Retorta, freguesía de Santo Estevo de Untes, a favor de Xoán Eanes, reitor da igrexa de Toén, e contra súa nai María López.*
77. 1297, decembro, 12. *O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Domingos Pérez, dito León, e á súa muller todo o herdamento que teñen no lugar das Nogueiras en Freixendo, freguesía de San Martiño de Alongos.*
78. 1298, marzo, 11. Ourense. *Estevo Pérez de Vigo, arcediogo de Ourense, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba, a herdade que ten de parte de súa nai no lugar de Outariz.*
79. 1298, maio, 20. Ourense. *Os irmáns Xoán, Miguel e María Martís cambian a Xoán Eanes e á súa muller Costanza Eanes, polo tempo da súa vida, un celeiro en Palmés pola parte das casas e herdamentos que estes teñen en Ponte de Mandrás.*

- 80.** 1300, febreiro, 13. Ourense. *Urraca Fernández, con outorgamento de seu marido Afonso Pérez, vende ao prior Xoán Pérez, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, todos os foros e dereituras que ten no lugar de Sas, da freguesía de Santa Baia de Beiro.*
- 81.** 1302, marzo, 22. Igrexa de Palmés. *Maior Aras manda ao mosteiro de Santa Comba de Naves a sexta parte do casar do Outeiro en Astrés e a sexta parte da herdade da Garduñeira, do Bouzo e de Cova de Lobo.*
- 82.** 1302, abril, 29. *Fernando Eanes de Garabás, a petición do prior Xoán Pérez e do convento de Santa Comba e por medio dos testemuños recollidos polo notario Lourenzo Rodríguez, informa ao rei Fernando IV sobre os danos que sufriron o mosteiro e os seus coutos durante as guerras que se seguiron á morte de seu pai Sancho IV.*
- 83.** [1302], xullo, 8. Burgos. *Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos. Ademais establece que serán dez os oficiais exentos do pagamento.*
- 84.** (1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid). *Copia dun privilexio no que Fernando IV confirma ao prior e ao convento de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso VII (doc. 1 da CD), polo que este, á súa vez, lles confirma todas as posesións que tiveron en tempos do rei Afonso VI.*
- 85.** 1302, xullo, 10. Burgos (1188, xuño, 1. Salamanca). *Fernando IV confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves o privilexio que lles outorgara Afonso IX, polo que os acolle baixo a súa protección e lles confirma todas as súas posesións.*
- 86.** 1303. *Elvira Pérez chega a avinza co prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba sobre a contenda que tiñan por dous casares na vila do Gabián.*
- 87.** (1304, novembro, 16. Ourense). *Fernando Domínguez de Astrés dá ao mosteiro de Santa Comba de Naves, en esmolna en rremijmento de meus pecados, a metade da cortiña de Pedraza e a sexta parte de varios castiñeiros.*
- 88.** 1305, maio, 28. Medina del Campo. *Fernando IV, a petición de Xoán Pérez, prior de Santa Comba, confirma ó mosteiro a exención de pagar axuda, pedido e servizo.*
- 89.** 1306, setembro, 30. Santiago. *Diego García, adiantado maior de Galiza, informa a Gonzalo Núñez de Castrelo, meiriño en Orcellón, Búbal e Castela, de que non debe demandar xantar nin servizo ao prior e ao convento de Santa Comba.*

90. 1307, marzo, 6. *Xoán García de Amarante vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba a metade de todo o que herdou de Fernando García no Bolo e en Liñares.*

91. 1308, setembro, 30 (1308, marzo, 19). *Traslado dunha carta na que María Fernández, ama da raíña dona María e de súa filla dona Isabel, deixa ao electo e ao cabido da igrexa de Lugo o que tiña deles no couto de Santo Eusebio.*

92. 1309, agosto, 22. Lugo. *O bispo frei Xoán e o cabido da igrexa de Lugo dan a Fernando Ioanes de Leira e a súa muller dona Maior Pérez, durante a súa vida, o celeiro que teñen en Santo Eusebio, as rendas da igrexa dese lugar e o casal de Albán. En troca, estes danlles para sempre a terceira parte do couto de Santo Eusebio e un casal en Vilamarín.*

93. [1297-1312]. Ourense. *María García do Bolo de Senda, presente e outorgante o seu marido Xoán Aras, vende ao prior Xoán Pérez e ao convento de Santa Comba todo o herdamento que foi de súa nai Maior Pérez e que lle ficou de seus irmáns Pedro Eanes e Xoán García nos lugares do Bolo e de Liñares, na parroquia de Santa María de Louredo.*

94. 1312, agosto, 27. *O prior Xoán Pérez e o convento de Santa Comba dan a Gonzalo Gutiérrez o casar do Bolo en troca do casar de Seagoga, que este ten do mosteiro.*

95. 1318, xaneiro, 3. Ourense. *Pedro Martís, dito Escudeiro, herdeiro e testamenteiro de don Rodrigo, bispo de Ourense, vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba as propiedades que o bispo tiña na freguesía de Santa Baia de Beiro.*

96. 1322, abril, 28. Ourense. *María Anes vende ao prior Gonzalo Pérez e ao convento de Santa Comba unha leira de viña en Outariz.*

97. 1323. *O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba aforan a García Gutiérrez o casar de Freixedo en Outeiro de Abeleda.*

98. 1324, xuño, 11. *Os irmáns Gonzalo e García Núñez chegan a avinza co prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba sobre os emprazamentos e vendas realizados polos pais dos primeiros co mosteiro.*

99. *Igual có anterior.*

100. 1325, novembro, 12. Ourense (1255, marzo, 28. Sahagún / 1231, febreiro, 15. Ciudad Rodrigo / 1229, setembro, 12. Ribadavia). *Traslado dun privilexio no que Afonso X confirma ao mosteiro de Santa Comba de Naves un privilexio outorgado por Afonso IX (doc. 16 da CD) e confirmado por Fernando III, polo que se exime ao mosteiro de pagar xantar e prestar labores a quen teña o castelo de Alba de Búbal.*

101. 1330, abril, 7. *O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez do Bolo sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.*

102. 1330, abril, [7]. *O prior [Gonzalo Pérez] e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Gómez Pérez [do Bolo] sobre a contenda que tiñan por propiedades en Santo André de Freixedo e no Bolo.*

103. 1332, xaneiro, 4. Ourense (1332, xaneiro, 4). *O prior Vivián Pérez e o monxe Xoán Pérez, en nome do convento de Santa Comba por unha procuración que se inclúe no documento, fan un emprazamento con Xoán Pérez de Nóvoa e coa súa muller dona Maior polo que estes reciben un casar en Amoeiro de Xusao en Santa Mariña de Fontefría, o casar da Rigueira en San Martiño de Cornoces, dous casares e un foro en Rouzós, e dous moios de centeo cada ano polos casares da mesa do prior que están en San Xiao e en Fontefría. Pola súa parte, Xoán Pérez e a súa muller dan ao mosteiro de Santa Comba o casar de Pousada en Fontefría.*

104. 1332, decembro, 17. Valladolid (1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo). *Afonso XI confirma dúas cartas de Fernando IV polas que se exime ao mosteiro de Santa Comba de Naves do pagamento de xantar.*

105. 1333, marzo, 19; venres. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba confirman a Rodrigo Fernández e Fernando Fernández, Rrugees, a renda que lles fixo o prior Gonzalo Pérez, seu antecesor, polo casar de Ribela.*

106. 1333, novembro, 29. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Pérez do Campo, á súa muller Aldonza Núñez e a un seu fillo ou filla os casares de Naves e as casas telladas e as castañas do Rego.*

107. 1334, xaneiro, 15. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Núñez, á súa muller Costança Fernández e ao seu fillo Fernando Topete dous casares en Seagoga.*

108. 1339, xaneiro, 6. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Mariña Martís e a dúas voces unha leira de viña no lugar de Cacabelos.*

109. [1332-1342]. *O prior Vivián Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Eanes a viña de Cacabelos.*

110. 1344, novembro, 21. Ourense. *Tareixa Eanes, con outorgamento de seu marido Gómez Lourenzo, vende a Gonzalo Pérez do Mato, notario de Ourense, o lugar e pousa de Mende.*

- 111.** 1347, decembro, 7. *O prior Gonzalo Pérez e o convento de Santa Comba chegan a avinza con Rodrigo Fernández Rrugel sobre a renda que este debía pagar pola metade do casal do Pazo en San Xillao de Ribela.*
- 112.** 1349, febreiro, 6 (?). *O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Sebastián Rodríguez, noso home, e a dúas voces as propiedades que agora ten aforadas do mosteiro María Pérez, dita Ra, e ademais unha leira de viña en Soutelo, un celeiro en Palmés que se chama A Adega Vella e o foro de María Anes en Palmés.*
- 113.** 1349, febreiro, 11. *O prior Xoán Pérez de Vilariño e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Pérez e a dúas voces o casal do Souto en Vilariño, na parroquia de Santo André do Castro.*
- 114.** 1349, outubro, 7. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes e a toda a súa voz a terceira parte da viña e dun lagar do Chao de Untes.*
- 115.** 1350, maio, 22. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Maior Eanes, yrmã de Lopo Anes, noso monge, e a catro voces dous casais que se chaman ambos de Pousada e o casal de Cachomane.*
- 116.** 1350, novembro, 13. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Francisco Anes, á súa muller Tareixa Fernández e a unha voz un casar no Gabián, nas parroquias de Santa Baia de Longos e San Martiño de Lamas.*
- 117.** [1351] (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo). *Pedro I confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada por Afonso XI (doc. 104 da CD), a cal á súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.*
- 118.** 1352, abril, 25. Ourense. *Beltrán Beltránez, licenciado en leis e vigario xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, á vista dun documento de intercambio (cf. doc. 17 da CD) que lle mostra Estevo González, prior de Santa Comba de Naves, outorgado por D. Lourenzo, bispo de Ourense, e por Pedro Moniz, prior de Santa Comba, declara que o prior deste mosteiro debe traer un barco nas pescarías do Miño e que os rendeiros e recadadores do bispo non lle embarguen nada do que pesque.*
- 119.** 1352, maio, 3. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza Anes e a toda a súa voz a leira de viña do Baño en Mende.*
- 120.** 1352, maio, 5. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a toda a súa voz para sempre a quinta parte dos froitos dunha leira de viña que está no lugar das Quintas, en Mende.*

121. 1352, maio, 5. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba eximen a Gonzalo Pérez do Mato e á súa muller María Anes do pagamento dun puzal de viño pola viña das Quintas, en Mende, e dun cuarteiro de pan por un casal en Fontefría.*

122. 1354, xaneiro, 4. *O prior Estevo González e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Anes, á súa muller Maior Pérez e a dúas voces o foro do Reboredado.*

123. 1354, febreiro, 26; [mércores] / marzo, 3; luns / marzo, 4; martes / marzo, 8; sábado / marzo, 11; martes / marzo, 13; xoves / marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]. Ourense (1352, outubro, 15. A Gradeira / 1354, febreiro, 20. Ourense / 1302, xullo, 8. Burgos / 1155, febreiro, 4. Valladolid / 1353, maio, 10. Ourense / 1265, marzo, 29 / 1344, novembro, 21. Ourense / 1354 marzo, 10. Ourense). *Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencia a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentenza Beltrán Beltránez, arcediogo de Baroncelle e vigairo xeral do bispo. Inclúe os seguintes documentos: unha carta de procuración do bispo D. Xoán en favor do avogado Fernando Anes e de Lourenzo Anes, dito Mercador; un testemuño no que, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, D. Xoán, bispo de Ourense, nomea xuíz a Xoán González, tesoureiro da igrexa de Ourense e vigairo xeral do bispo; unha confirmación de Fernando IV (doc. 84 da CD) dun privilexio de Afonso VII (doc. 1 da CD) outorgado ao mosteiro de Santa Comba de Naves; un traslado dun foro de Xoán Martís, prior de Santa Comba de Naves, a Estevo Paz das propiedades que ten do mosteiro en Mende; unha venda de Tareixa Anes a Gonzalo Pérez do Mato do lugar e pousa de Mende (doc. 110 da CD); un albará do tesoureiro e vigairo xeral Xoán González polo que empraza como testemuñas do preito, a petición de Gonzalo Pérez do Mato, a Pedro Anes, dito Copiño, ao muiñeiro Xoán Sanín e a Martiño Peirón.*

124. 1354, marzo, 17; luns / abril, 20 / abril, 21; [luns]. Ourense. *Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral de D. Xoán, bispo de Ourense, sentencia a favor de Gonzalo Pérez do Mato sobre o señorío do lugar de Mende e contra as pretensións do bispo D. Xoán como prestameiro do couto de Ceboliño e de Lamela. Confirma a sentenza Beltrán Beltránez, arcediogo de Baroncelle e vigairo xeral do bispo.*

125. 1357, maio 27. Ourense. *D. Xoán, bispo de Ourense, confirma un aforamento feito polo prior e o convento de Santa Comba de Naves ao cóengo Afonso Pérez de Santa Mariña sobre unhas herdades en Casteadona.*

126. 1358, xullo, 12. *O prior Vasco Rodríguez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Fernández, dito Rrugel, á súa muller Costanza Ares e a unha voz o casal do Pazo en Ribela.*

127. 1361, marzo, 20. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan para sempre a Maior Eanes, Diego López, Domingos López e Álvaro López, irmáns e*

criados de Lopo Eanes, monxe de Celanova, e fillos de Maior Domínguez, o lugar de Cacabelos en Santo Estevo de Untes.

128. 1362, abril, 14. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Pérez, á súa muller Tareixa Afonso e a tres voces o casar do Carril en San Mamede de Palmés, a herdade das Bouzas e a leira do Bouzo en Santo Estevo de Untes.*

129. 1363, maio, [...]. Ourense. *Gonzalo Tato propón a Rodrigo Lourenzo que arrende as propiedades que herdou Gómez Anes (?), sobriño de Gonzalo Tato e fillo de Xoán Miguez da Silva, e que sobre ese arrendamento lle faga un préstamo para pagar parte das débedas que deixou Xoán Miguez. Rodrigo Lourenzo acepta e Gonzalo Tato faille unha carta de renda sobre esas herdades.*

130. 1364, xaneiro, 15. *O prior Afonso Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Eanes, á súa muller Eufemia (?) Estévez (?) e a tres voces o casar do Gabián en San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos.*

131. 1365, decembro, 14. Ourense. *María Pérez vende a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Anes e a todas as súas voces o casal de Cachomane en Fontefría.*

132. 1371. Toro (1332, decembro, 17. Valladolid / 1308, xuño, 30. Burgos / 1305, maio, 15. Medina del Campo). *Henrique II confirma ao mosteiro de Santa Comba unha carta outorgada en Valladolid por Afonso XI o 17 de decembro de 1332 (doc. 104 da CD), a cal á súa vez confirma outras dúas de Fernando IV, pola que o exime do pagamento de xantar.*

133. 1374, abril, 25. Mosteiro de Celanova (1374, marzo, 4. Lugo). *Frei Afonso Pérez, electo confirmado do mosteiro de Celanova, o prior claustral e o convento dese mosteiro, intercambian con Lourenzo Pérez, procurador do bispo e do cabido da catedral de Lugo, todas as propiedades que ten o mosteiro en terra de Lemos, Sardiñeira e Saviñao por todas as propiedades que o bispo e o cabido de Lugo teñen en Santo Eusebio. Inclúese a carta de procuración de Lourenzo Pérez.*

134. 1375, xaneiro, 13. Mosteiro de Celanova. *Lopo Anes, prior claustral do mosteiro de Celanova, con outorgamento de Xoán Pérez de Paradela, prior de Santa Comba, fai avinza con Afonso Martís de Vilerma sobre unha leira de herdade chamada A Cortiña do Candó, que está no lugar de Cacabelos da parroquia de Santo Estevo de Untes.*

135. 1376, marzo, 6. Ourense. *García Rodríguez, deán da igrexa de Ourense e vigario xeral do bispado, á vista dunha sentenza favorable a Gonzalo Pérez do Mato (cf. docs. 123 e 124 da CD), sentencia a favor de Estevo Lourenzo, procurador de súa muller Maior Pérez, filla de Gonzalo Pérez do Mato, e contra Martiño Anes, dito Peirón, xuíz do couto de Ceboliño, de señorío episcopal, sobre o señorío do lugar de Mende.*

136. 1379, setembro, 12; luns. Ourense (1379, agosto, 11. Burgos). *Perante Pedro Díaz de Cadórniga, adiantado en Galiza en lugar de Pedro Ruiz Sarmento, adiantado maior do reino de Galiza, Xil Pérez, prior do mosteiro de Santa Comba de Naves, presenta e fai ler unha carta do rei Xoán I na que este confirma ao mosteiro os foros, privilexios, mercés e doazóns concedidos polos seus antecesores. Á vista da carta, o adiantado manda a Lopo Martís Biscaíño, alcaide da ponte de Ourense e comendeiro do mosteiro de Santa Comba, que a faga cumprir.*

137. 1380, setembro, 15. Soria (1302, xullo, 8. Burgos). *Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 da CD) na que, á súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime aos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.*

138. 1380, decembro, 23. Ourense. *Pedro Álvarez afora a Afonso Rodríguez e a catro voces dúas leiras de viña no lugar do Sartal en San Martiño de Alongos, unha leira de herdade no Espiñal, dúas leiras de herdade no Ferradal, unha leira no Barreiro e a leira da Corredoira.*

139. 1380, decembro, 28. Medina del Campo. *Xoán I, por unha queixa presentada contra eles por Xil Pérez, prior de Santa Comba, ordena a Pedro Ruiz Sarmento, adiantado maior en Galiza, e a Xoán Pérez de Nóvoa que abandonen as encomendas que indebidamente teñen do mosteiro e que non esixan ningún servizo aos seus monxes e vasalos.*

140. 1383, febreiro, 19; xoves. *O prior Xil Pérez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez Lourenzo, á súa muller Tareixa Fernández e a catro voces os lugares da Pía e de Freixendo e o foro da Casa do Puzo en San Martiño de Alongos.*

141. 1386, xaneiro, 26 (1380, setembro, 15. Soria / 1302, xullo, 8. Burgos). *Traslado dunha carta na que Xoán I confirma ao prior e ao mosteiro de Santa Comba de Naves unha carta de Fernando IV (doc. 83 da CD) na que, á súa vez, confirma un privilexio outorgado por Sancho IV polo que exime a dez dos oficiais do mosteiro e das súas granxas de pagar tributos.*

142. 1390, decembro, 10. Ourense (1351, xullo, 15). *Traslado dunha carta na que o prior Estevo González e o convento de Santa Comba reciben por foreiros a Gonzalo Pérez do Mato, á súa muller María Eanes e a unha súa voz, por diversas propiedades en Santa Mariña de Fontefría que estes compraron a Maior Anes, a cal as tiña aforadas do mosteiro.*

143. 1391, agosto, 20. Mosteiro de Celanova. *Xoán López, abade do mosteiro de Celanova, arrenda a Rodrigo López de Sober as dúas terceiras partes do couto de Santo Eusebio ata que este recupere o diñeiro que lle emprestou ao abade García Fernández.*

144. 1399, marzo, 23. Ourense. *Martiño de Albán e súa irmá Tareixa de Albán aforan a Lourenzo Pérez, á súa muller Tareixa González e a todas as súas voces catro leiras de viña en Tarascón.*

145. 1405, febreiro, 8. *O prior Afonso Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Castela, ó seu fillo Xoán Castela e a todas as súas voces o monte do Rodeiro en San Tomé, o monte dos Navallos, o Outeiriño co seu amieiral e uns pardiñeiros que fican alén dese Outeiriño.*

146. 1406, febreiro, 4. *O prior Afonso Gómez afora a Lourenzo Gómez, á súa muller María Anes e a tres voces unha leira de herdade e viña da vestiaria en Untes.*

147. 1410, marzo, 30; domingo. *Gómez Pérez, criado de Xil Pérez, prior que foi do mosteiro de Santa Comba de Naves, demite ao prior Gonzalo Estévez e ao mosteiro de Santa Comba as propiedades que deles tiña aforadas en diversos lugares (un casar en Fontefría, dous casares en San Xiao, o casal da igrexa de Palmés, o casal do Burgo, os casares das Penelas que foron de Sebastián Rodríguez, e Agrosanín, Forno Telleiro e A Reguenga, e unha casa), agás os lugares da Lama e de Ventosa, o bacelo de Outariz, unha viña en Untes e un pardiñeiro.*

148. 1410, abril, 14. Ribeiro de Mende. *O prior Gonzalo Estévez autoriza a Gonzalo Sánchez e a Pedro Vázquez a subaforar as propiedades que estes teñen aforadas do mosteiro de Santa Comba no Ribeiro de Mende.*

149. 1410, abril, 30. Ourense. *Pedro Vázquez e Aldonza Afonso, esta con outorgamento de seu marido Gonzalo Sánchez, fillos lexítimos e herdeiros de Gonzalo Vázquez, fan partición dos bens que lles deixaron seus pais.*

150. (1410, agosto, 10. Ourense). *Inés Fernández, con permiso de seu marido Rodrigo da Silva, afora a Afonso de Monforte, á súa muller María Pérez e a toda a súa voz o seu quiñón do casar de Abeledo en Santo André do Castro.*

151. 1411, novembro, 25. *O prior Gonzalo afora a Domingo Anes, á súa muller Maior López e a catro voces unha leira de viña no lugar de Buxeses.*

152. 1412, xaneiro, 12. *O prior Gonzalo afora a Xoán de Untes, á súa muller Costanza Lourenzo e a cinco voces dous soares no lugar de Sas e un leiro de herdade no lugar da Regenga, na parroquia de Santo Estevo de Untes.*

153. 1412, setembro, 10. *O prior Gonzalo afora a Xil do Piñeiro, á súa muller Inés Rodríguez e a seis voces catro piteiros de viña en San Tomé e outros catro piteiros no camiño de Mende.*

154. 1415, setembro, 12. *O prior Gonzalo Estévez afora a Estevo Pérez e a cinco voces os lugares de Rúa Cega e Niño de Can e o leiro de Valiño en Louredo.*

155. 1415, setembro, 12. *O prior Gonzalo Estévez, en nome do mosteiro de Santa Comba, afora a Diego Aras do Ribadal e a cinco voces catro leiros de herdade en Santo Estevo de Untes.*

156. 1418, setembro, 5. *O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.*

157. 1418, setembro, 24; [sábado]. Cea. *Cataliña Sánchez de Zarza require a Gonzalo da Carreira que cumpra as condicións polas que lle aforou diversas propiedades no lugar de Zarza en San Salvador de Souto.*

158. 1418, decembro, 5. *O prior Gonzalo Estévez afora a Afonso Estévez, á súa muller Dominga Afonso e a tres voces o lugar de San Paio en Santa María de Louredo.*

159. [1410-1420]. *O prior Gonzalo afora a Afonso Lourenzo, pedreiro, á súa muller e a oito voces unha casa tellada co seu curral no Ribeiro de Mende (?).*

160. 1420, xaneiro, 20. Ribeiro de Mende. *O prior Gonzalo afora a Gonzalo Ianes, á súa muller Costanza de Sas e a seis voces o lugar de Sas en Santo Estevo de Untes.*

161. 1425, xaneiro, 26; [venres]. Castrelo. *O xuíz Xoán de Santa María sentencia sobre o preito entre Cataliña Sánchez de Zarza e Lopo Gómez de Agra por uns quiñóns en Zarza.*

162. [1426], marzo, 25. Ourense. *O prior Gonzalo Estévez afora a Fernando García, á súa muller Branca Pérez e a tres voces dous leiros de viñas en San Tomé.*

163. 1429, xaneiro, 20. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Lourenzo de Alén, á súa muller Tareixa Rodríguez e a tres voces o casar de Anaigo de Fondo en San Mamede de Palmés.*

164. 1429, outubro, 10. *O prior Gonzalo Estévez e os monxes de Santa Comba aforan a Vasco de Lemos, á súa muller Maior González e a cinco voces dous lugares de Cacabelos en Santo Estevo de Untes, a leira do Candendo, a viña de Soutelo, a leira da Reguenga e unha leira que foi de Martiño Pérez.*

165. 1429, outubro, 14; [venres] (1429, xaneiro, 6. Ourense). *O prior Gonzalo Estévez e os monxes do mosteiro de Santa Comba reciben por foreiro a Pedro López de Ramirás en virtude de dúas cartas: unha de aforamento outorgada polo prior Xil Pérez a Xoán Ferreiro, á súa muller Tareixa Núñez e a catro voces; e unha doazón, incluída no documento, pola que Maior Anes, filla de Xoán Ferreiro e de Tareixa Núñez, entrega a Pedro López de Ramirás todas as propiedades que ten no couto de Santa Comba. Afóranlle ademais as leiras da Cerdeira e da Seara Dóniga.*

166. 1430, marzo, 9. *O prior Gonzalo Estévez e os frades Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver do mosteiro de Santa Comba aforan ao xuíz Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.*

167. 1430, marzo, 29. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López de Ramirás e a cinco voces unha casa no lugar de Sas.*

168. 1430, marzo, 29. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Xoán de Santa María e a tres voces a granxa de Naves en San Mamede de Palmés e as herdades que tivo aforadas do mosteiro Afonso Ouxea de Vilamarín en Santo Estevo de Untes.*

169. 1432, xaneiro, 27. Ourense. *Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Xoán Zapateiro, á súa muller Aldonza Ianes e a todas as súas voces unha leira de viña no Sobreiro, no Ribeiro de Mende.*

170. 1432, febreiro, 26; martes. Ourense. *Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo Lourenzo e a todas as súas voces unha leira de herdade e viña no Lameiro de Dona María, no Ribeiro de Mende.*

171. 1433, decembro, 28. *O prior Gonzalo Estévez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando Castelao, á súa muller Mariña e a cinco voces dúas leiras de viña que chaman da Carreira no Ribeiro de Mende.*

172. 1434, abril, 5; luns. Zarza, San Salvador de Souto (Cea). *Perante o xuíz Xoán de Santa María, Cataliña Sánchez presenta varias testemuñas para delimitar as propiedades que lle pertencen no lugar de Zarza e que lle tragía negadas Pedro de Zarza.*

173. 1436, setembro, 1; [venres]. D. Diego, bispo de Ourense, *le unha sentenza perante o prior Ares de Moreira e o monxe Pedro de Cobreiros, do mosteiro de Santa Comba, na que, debido a que o prior e os monxes Pedro de Cobreiros e Pedro de Ver eran en discordia, establece diversas disposicións sobre a administración e o funcionamento interno do convento.*

174. 1436, outubro, 7. *O prior Aras de Moreira e o convento de Santa Comba dan por recibidas varias propiedades (a pousa de Seagoga, o casar de Urraca Rodríguez, o casar de Lamas e os casares do Gabián, nas fregresías de San Martiño de Lamas e Santa Baia de Longos) que tiña arrendadas do mosteiro Rodrigo de Moreda e afórannllas a Afonso Vázquez de Moreda e a cinco voces.*

175. 1436, decembro, 6. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Tarascón e a cinco voces a leira das Batocas e a leira de Baixo.*

176. 1438, [...]. *Pedro Vázquez, escudeiro de Ourense, afora a Rodrigo de Mende, á súa muller Eufemia Pereira e a todas as súas voces a casa do Pazo na pousa de Mende, un terreo en Amendoeira e outro no Baño do Lameiro.*

177. 1439, xaneiro, 1. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Lama, á súa muller Inés Gómez e a catro voces a casa de Fraguas coa adega, unha chousa e dúas cavaduras de viña en Vilariño e outra cavadura entre a viña de Gonzalo de Marrozos.*

178. 1441, xaneiro, 3. *Ourense. Vasco Rodríguez, con licenza da freira Inés Rodríguez, subafora a Fernando do Conchouso e á súa muller Inés González de Parada unha leira de viña no Baño, pertencente ao mosteiro de Santa Comba de Naves e aforada a Inés Rodríguez.*

179. (1441, novembro, 10. Igrexa de Ourense). *Traslado dunha carta na que o cabido da igrexa de Ourense afora a Gómez de Tarascón, a seu irmán Gonzalo de Tarascón, ás súas mulleres Costanza González e Inés Ianes e a dez voces, a metade do lugar do Pazo en Tarascón.*

180. 1441, decembro, 28. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Vasco Afonso, á súa muller Costanza Lourenza e a seis voces a viña do Baño cun terreo na granxa de Outariz.*

181. 1442, novembro, 14. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces dous leiros de souto en Untes.*

182. 1443, xaneiro, 1. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Martiño Paradela e a dez voces o lugar de Reboredo en Palmés.*

183. 1443, marzo, 7. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Albeiros, á súa muller Costanza Pérez e a seis voces o casar de Penouzoás.*

184. 1443, marzo, 16. *O prior Ares e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Paz, notario de Ourense, á súa muller Maior Pérez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.*

185. 1443, outubro, 7. *Ourense. Pedro Vázquez, Violante Afonso, con licenza de seu marido Martiño Capelo, e Afonso Ares Cacharrón, este en nome de súa filla pupila et menor de idade Elvira, por eles e pola ausente Beatriz Afonso, aforan a Afonso González, á súa muller Costanza González e a catro voces dúas casas en Mende.*

186. 1445, abril, 17. *Ourense (1408, febreiro, 9). Traslado dunha carta na que o prior Gonzalo e o convento de Santa Comba aforan a Pedro López e a catro voces catro*

leiros en Santo Estevo de Untes e o foro que foi de Gonzalo Núñez. Tamén lle confirman o aforamento dun bacelo en Untes que lle fixo o prior Afonso Gómez.

187. 1445, decembro, 30. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Inés Pérez e a todas as súas voces as leiras da Chavecela, de Entre Congostras coas Barreiras e do Porto.*

188. 1445, decembro, 30. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo do Pombal, á súa muller Inés González e a todas as súas voces a leira das Batocas.*

189. 1446, febreiro, 8. *O prior Ares de Moreira e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Ramuín, á súa muller Costanza Núñez e a dez voces unha leira de viña en Buxís.*

190. 1446, marzo, 27. Capela de Santo Antonio do mosteiro de San Francisco de Ourense (1431, xaneiro, 3. Capela de Santa Catarina da igrexa de Santiago de Compostela / 1428, novembro, 1. Roma / 1283, xaneiro, 18. Civitavecchia / 1414, xullo, 15. Velle / 1445, febreiro, 16. Convento de San Francisco de Astorga). *O peleteiro Gonzalo Pérez da Silva, como procurador do gardián Ares de Pesqueiras e do convento do mosteiro de San Francisco de Ourense, afora ao notario Diego Díaz e ás súas voces os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento aos franciscanos de Ourense, polo tempo e voces que este os tiña. Inclúense os seguintes documentos: un traslado da bula do papa Martiño V que confirma a bula de Martiño IV pola que se autoriza aos franciscanos a posuír bens recibidos en doazón; o testamento de Álvaro Gómez Solleiro; unha carta de frei Felipe de Astorga, doutor en teoloxía e ministro dos Frades Menores na provincia de Santiago, pola que autoriza ao gardián e ao convento do mosteiro de San Francisco de Ourense a nomear procuradores; un poder outorgado por Ares de Pesqueiras, doutor e gardián do mosteiro de San Francisco de Ourense, e polo convento dese mosteiro, polo que nomean procurador ao seu peleteiro Gonzalo Pérez da Silva para que afore a Diego Díaz os bens que Álvaro Gómez Solleiro deixou en testamento ao mosteiro.*

191. 1447, febreiro, 20. Ourense. *Pedro Vázquez afora a Afonso González, á súa muller Costanza González e a todas as súas voces un leiro da viña da Sorça, un monte na Sapeira, o seu quiñón no souto da Sapeira e un pardiñeiro cos seus terreos en Pombal.*

192. 1448, abril, 1. *O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a catro voces a cuarta parte do lugar de Barrio.*

193. 1448, abril, 1. *O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Pedro López de Ramirás, á súa muller Mariña Sueira e a cinco voces unha leira na Senra, en Untes.*

194. 1449, xaneiro, 9. *O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan ao notario Diego Díaz e a todas as súas voces o lugar de Sesteirón no couto de Mende.*

195. 1449, agosto, 8. Ourense. *Leonor González reconece diversas débedas ao notario Diego Díaz e dálle para sempre os bens que lle quedaron de súa nai María do Mato e de seu irmán Álvaro Solleiro en troca de oitocentos marabedís anuais para o seu mantemento.*

196. 1450, xaneiro, 1. *O prior Álvaro de Oca e o convento de Santa Comba reciben por foreiro ao notario Diego Díaz en virtude das propiedades do mosteiro (a metade da pousa do couto do Ribeiro de Mende e o lugar de Sesteirón) que este recibiu de Leonor González.*

197. 1452, febreiro, 2. *O prior Álvaro e o convento de Santa Comba aforan a Afonso García, á súa muller Aldonza Ianes e a seis voces a metade do lugar de Barrio e o lugar de Sas que tivo Pedro de Coiras.*

198. 1454, febreiro, 27; mércores. Ourense. *Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, e o notario Álvaro Afonso, como herdeiros e testamenteiros do notario Afonso González de Mende, venden ao prior García, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, diversos bens e dereituras e trigo no Ribeiro de Mende.*

199. (1458, maio, 13. Ourense). *Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor da cidade de Ourense, afora ao muiñeiro Gonzalo da Touza, á súa muller Clara Afonso e a dúas voces dous leiros de viña na cortiña do Baño.*

200. 1460, xaneiro, 8. Ourense. *Os irmáns Gómez de Pazos, Diego de Pazos e Gonzalo Gómez de Pazos, escudeiros, aforan a Afonso García de Untes, á súa muller Aldonza Domínguez e a todas as súas voces todas as propiedades que teñen en Santo Estevo de Untes.*

201. 1460, febreiro, 24. *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Diego Vilela, á súa muller Costanza Ianes e a seis voces a metade da viña da Insua, a viña de Outeiro de Allos e o bacelo dos Navallos, coa metade do souto de Soutosanín e a metade da dereitura, e a metade dunha casa con horta e curral.*

202. 1460, febreiro, 24. *O prior García afora a Fernando Martís, á súa muller Tareixa Martís e a seis voces unha leira de viña na granxa de Outariz.*

203. 1460, marzo, 25. *O escudeiro Diego Ares de Garabatos, que coa súa muller María Álvarez e por tres voces ten aforada do mosteiro de Santa Comba a metade do lugar do Paaço dos Rugees en San Xillao de Ribela, con outorgamento do prior García, afora a Gómez Fernández a metade dese lugar polo tempo e voces que el a aforou, xunto con outras herdades do mosteiro que tiña Xoán Fernández de Ribela, pai de Gómez Fernández.*

204. 1460, abril, 26. Ourense. *Pedro López de Ramirás traspasa a Guterre González e á súa muller Leonor Afonso os lugares de Cacabelos e de Porto de Rato, foreiros do mosteiro de Santa Comba de Naves, en Santo Estevo de Untes.*

205. 1460, maio, 11. *O prior García afora a Guterre González de Untes, á súa muller Leonor Afonso e a catro voces os lugares de Cacabelos e do Morete en Untes.*

206. *Igual có anterior.*

207. 1460, outubro, 27. *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Pérez de Requeixo, rexedor de Ourense, á súa muller Inés Afonso e a quince voces os muíños do Areal e da Laxe en Mende, coa pensión e foro que debe dar Gómez de Bouza Vedra polos muíños de Moreira, o leiro de viña da Oliveira en Mende e dous leiros de viña na cortiña do Baño. Con este aforamento devolven a Gonzalo Pérez un préstamo de seis mil maravedís que lles fixo para recuperaren os bens e o señorío do couto de Mende, os cales Afonso González de Mende tiña do mosteiro e mandou vender aos seus testamenteiros o notario Álvaro Afonso e ao propio rexedor Gonzalo Pérez (cf. doc. 198 da CD).*

208. 1461, marzo, 2. *O prior García afora a Diego da Vila, á súa muller Inés López e a seis voces o lugar da Vila en Fontefría.*

209. 1461, xullo, 21. *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Manuel Afonso de Toubes e a unha voz a metade do Paaço dos Rrujees.*

210. 1461, agosto, [...]. *Gómez Ares, reitor da igrexa de Santo Estevo de Untes, con licenza de Afonso González, vigario xeral do bispado de Ourense, afora a Afonso García, á súa muller Aldonza Domínguez e a seis voces a leira de viña de Cigachos.*

211. (1463, xaneiro, 1). *O prior García e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro Fernández, á súa muller Aldonza Pérez e a tres voces o lugar de Outeiro de Bispos en Rouzós.*

212. 1464, marzo, 13/14. *Igrexa Catedral de Ourense. O cabido da catedral de Ourense e o prior García e o convento de Santa Comba de Naves nomean a Ares Fernández, chantre da igrexa de Ourense, e a Xoán de Sandoval, escudeiro do conde de Santa Marta e seu meiriño no castelo do Formigueiro, para que decidan sobre a propiedade dos bens e o señorío do Ribeiro de Mende que Leonor González tiña aforados do mosteiro de Santa Comba, e comprométense a aceptar a sentenza. Ares Fernández e Xoán de Sandoval sentencian que o beneficio de Santo Estevo de Untes sexa anexado ao mosteiro de Santa Comba, que cada unha das partes nomee un ano cada unha alternativamente un xuíz no Ribeiro de Mende, que o cabido lle axude ao mosteiro a anexar a igrexa de Louredo cando esta fique vaga e que o cabido lle pague os censos que debe ao mosteiro no Ribeiro de Mende.*

213. (1468, novembro, 4). *Xil Ferreiro, por un poder que ten de seus irmáns Rodrigo de Aguiar e Ferreiro Vello, subafora a Rodrigo de Gundiás e ás súas voces as casas da Carreira no Ribeiro de Mende e a viña vella da Santiaguesa.*

214. 1469, xaneiro, 11. Palmés. *Afonso Paradela troca ao seu irmán Lopo Paradela o lugar do Burgo en San Mamede de Palmés polo quiñón que ten este nos lugares de Casanova e do Outeiro en Santo André de Castro.*

215. 1471, agosto, 11. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Vilariño, á súa muller Inés Pérez e a catro voces a viña de Outariz na freguesía de San Miguel de Canedo, o bacelo do Muíño, un pardiñeiro na granxa de Outariz, o lugar de Vilariño e a leira do Mouriscado.*

216. 1473, xaneiro, 4. *O prior Lopo e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Eiré, á súa muller Aldonza Afonso e a seis voces diversas propiedades (o pardiñeiro de Outeiro co lagar da Pedra, un terreo para horta, a viña da Barreda, monte na leira da Barreda para facer oito cavaduras de viña e a metade das viñas que ficaron de Afonso de Untes) en Santo Estevo de Untes.*

217. 1473, xuño, 22. Ourense. *Fernando da Laxa, escudeiro e veciño de Portomarín, vende ao prior Lopo Gómez de Ribadal e ao mosteiro de Santa Comba a cuarta parte dunhas casas, coa súa adega e anteadega, xunto con tres cubas que están nesa adega, na Rúa dos Zapateiros de Ourense, o cal herdou de seu pai, o rexedor Afonso Ianes da Laxa.*

218. 1474, xullo, 9 / 22. Ourense. *Aldonza Afonso e Inés Afonso, con licenza dos seus respectivos maridos, o rexedor Vasco Gómez e o escudeiro Gonzalo de Puga, e Afonso Ianes de Palmou, por eles e en nome de seu irmán Xuane, menor de idade, doan ao prior Lopo Gómez de Ribadal, en nome do mosteiro de Santa Comba de Naves, a súa cuarta parte das casas, adega e anteadega que teñen na Rúa dos Zapateiros de Ourense. Con esta doazón queda pagada a débeda que seu pai Afonso Ianes de Palmou tiña co mosteiro polas rendas non pagas nos últimos sete anos pola granxa de San Lourenzo e de Santa Ouxea.*

219. (1474, abril, 21). *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carneiro, á súa muller Inés Pérez e a catro voces os lugares de Cachomane, Pousada, A Raña e Pazo en Santa Mariña de Fontefría.*

220. 1474, abril, 21. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo de Parada, á súa muller Aldonza Rodríguez e a catro voces os lugares de Casanova e de Outeiro.*

221. *Igual có anterior.*

222. 1474, abril, 21. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Vasco da Laxa, á súa muller Tareixa Anes e a cinco voces unha viña en Buxís, en Mende.*

223. 1474, abril, 21. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Inés de Monterroso, ao seu fillo Gonzalo de Monterroso e a catro voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.*

224. 1474, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio e á súa muller Costanza de Barrio, e a Xoán Gómez e á súa muller Tareixa González, e a seis voces o monte da Bouza.*

225. 1474, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Fernando de Costela, a Xoán de Costela e a dez voces o monte de Outeiro de Ramo e a casa da Carreira en Mende.*

226. 1476, decembro, 31. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro González, crego de San Xoán de Piñeiro, e a seis voces a viña da Seara co seu monte en Santo Estevo de Untes.*

227. 1477, agosto, 30. *O prior Lopo Gómez e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Suárez de Tanxil, escudeiro, á súa muller Leonor [...] e a varias voces uns muíños (un deles, o muíño da Granxa), cos seus soares, pardiñeiros e casas, no Ribeiro de Mende.*

228. 1478, abril, 12. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan aos irmáns Gonzalo, Rodrigo, Diego e Leonor Fernández e a cinco voces o lugar de Afonsín en San Cibrao de Rouzós.*

229. 1479, agosto, 24. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán de Castela, á súa muller Sancha García e a sete voces as viñas das Barreiras en Santiago das Caldas e a leira de viña de Chanincela.*

230. 1480, febreiro, 2. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Aldonza de Campelo, muller do falecido Fernando de Campelo e moradora na freguesía de San Salvador de Souto, e a catro voces o lugar da ermida de Xoane.*

231. 1480, marzo, 8. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan ao escudeiro Manuel de Toubes, á súa muller Cataliña Barata e a tres voces o lugar do Pazo en San Xillao de Ribela.*

232. 1480, novembro, 23. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez de Vilerma e á súa muller Costanza Rodríguez, a Afonso de Ourantes e á súa muller Maior Lourenza, e mais a seis voces o lugar de Outeiro en Santa María de Louredo.*

233. 1480, novembro, 23. *O prior Lopo Gómez de Ribadal e o convento de Santa Comba aforan a Diego Rodríguez de Garabás, á súa muller Antonia López e a seis voces o lugar de Ribadal co seu muíño en Santa María de Louredo.*

234. 1481, xaneiro, 25. *Lopo Gómez de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba de Naves polo seu prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Gómez de Barrio, á súa muller Tareixa González e a oito voces o lugar e viñas de Sas que están a par da granxa de Untes.*

235. 1481, xaneiro, 29. *Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, afora a Álvaro de Albeiros, a Vasco de Albeiros e a oito voces o lugar de Penouzoás en San Pedro de Trasalba.*

236. 1481, abril, 24. *Lopo Gómez de Ribadal, abade de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Diego de Louredo, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar da igrexa de Santa María de Louredo xunto co lugar e soutos de Barxa.*

237. 1481, outubro, 28. *D. Lopo, abade do mosteiro de Celanova e administrador do mosteiro de Santa Comba polo prior Sueiro de Leborín, e o convento deste mosteiro aforan a Xoán Rodríguez, á súa muller Inés Pérez e a cinco voces o lugar do Reboredo.*

238. 1482, xuño, 26. *Mosteiro de Celanova. Lopo de Ribadal, abade do mosteiro de Celanova, o prior e o convento deste mosteiro aforan a Lopo Conde, á súa muller Beatriz Afonso e a cinco voces o casal de Lagariños no couto de Santo Eusebio.*

239. 1483, xaneiro, 24. *Ourense (1460, outubro, 27). Traslado dunha carta na que o prior García e o cabido de Santa Comba aforan a Gómez de Barrio, á súa muller Costanza González e a cinco voces a metade do lugar de Barrio.*

240. 1484, novembro, 3. *O prior Sueiro de Leborín e o convento de Santa Comba aforan a Gómez de Anxián, á súa muller Inés González e a seis voces o lugar de Sas en Untes e o terreo de Sas que tivo Guterre de Untes.*

241. 1487, marzo, 26; luns. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a María Álvarez de Costoia, ao seu marido, o xastre Gonzalo de Ceboliño, e a cinco voces o lugar de Sartédigos, coa condición de que María Fernández de Buín teña ata a súa morte o que herdou de Fernando Álvarez de Costoia nese lugar.*

242. 1488, xaneiro, 26. *Lagariños, Santo Eusebio da Peroxa. Diego Gómez, coa autorización de Lopo Conde e de súa muller Beatriz Afonso, subafora aos irmáns García e Gonzalo Laso e ás súas voces a leira da Silva.*

243. 1489, febreiro, 12. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Álvaro da Ruela, á súa muller Costanza Ianes e a catro voces unhas viñas e unha casa na granxa de Outariz.*

244. 1489, febreiro, 12. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo da Igrexa, á súa muller Elvira González e a catro voces as viñas que xa teñen do mosteiro na granxa de Outariz, xunto cunha adega e coas viñas que le uós destes en casamento a Rodrigo da Ruela.*

245. 1491, xaneiro, 1. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo de Quintela e a seis voces o bacelo do Cancelo co seu monte, a condición de que cumpra as condicións polas que o tiña aforado Fernando de Minforte.*

246. 1492, febreiro, 8. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Ares, a Diego de Naves, ás súas mulleres e a seis voces trinta ou corenta cavaduras de viña na Barreda e un formal para unha casa.*

247. 1492, marzo, 5. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Guterre de Anaigo, á súa muller Tareixa Rodríguez e a catro voces o lugar de Anaigo, unha leira en Untes xunto coa adega de Sas e unha leira de monte na Barreda.*

248. 1492, agosto, 20. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Cataliña Barata e a catro voces o lugar de Pazo en San Xillao de Ribela.*

249. *Igual có anterior.*

250. 1493, agosto, 25. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Vasco de Eiré, a Lopo de Eiré e a seis voces o terreo do Piteiro e outro terreo en Soutelo.*

251. 1493, decembro, 9. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Pereiro e a seis voces o lugar da Carreira en Mende e unha casa que ten Tareixa do Conchouso.*

252. 1493, decembro, 20. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carpinteiro e a seis voces unha leira de viña en Buxís, en Mende.*

253. 1493, decembro, 31; martes. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gonzalo Chavín, á súa muller Cecilia Rodríguez e a oito voces unha viña en Buxís.*

254. 1494, xaneiro, 20. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Afonso de Sas e a catro voces unha herdade na cortiña de Sas, coa viña da Asperela e a metade do souto de Sas, e todos os terreiros e montes que caben nas testeiras e cabeceiras da partilla de Elvira de Untes.*

255. 1495, febreiro, 4; mércores. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Gómez da Lama e á súa muller Tareixa Álvarez, a Xoán da Lama e á súa muller Margarida González, a Afonso da Lama e a tres voces o lugar da Lama en San Mamede de Palmés, a adega da granxa de Untes, unha viña e un monte para facer vinte cavaduras de viña na Barreda.*

256. 1495, agosto 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Pedro Gómez, á súa muller Cataliña González e a seis voces a leira da Medoña.*

257. *Igual có anterior.*

258. 1495, agosto, 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Xoán Gómez do Barrio, á súa muller Tareixa González e a seis voces o souto do Soutelo.*

259. *Igual có anterior.*

260. 1495, agosto, 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lopo do Barrio e a seis voces a leira do Val, a cal demitiu súa nai Costanza do Barrio para que lla aforasen a seu fillo.*

261. 1495, agosto, 17. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo González de Untes e a seis voces, xunto con seus irmáns Xoán Gómez do Barrio e súa muller Tareixa González, Pedro Gómez e súa muller Cataliña González e Álvaro do Couso e súa muller Costanza González, a casaría da igrexa de Santo Estevo de Untes e a leira de viña de Fonte Dónega.*

262. 1495, novembro, 16. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Diego de San Xiao, á súa muller Cataliña Gómez e a tres voces o lugar de San Xiao.*

263. 1496, xullo, 12. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Bertomeu de Louredo e á súa muller Inés Fernández, moradores en Santa María de Louredo, e a tres voces un lugar na freguesía de Santa María de Louredo e o prado de Río de Bouzas.*

264. (1498, febreiro, 28). *Traslado dunha carta na que o prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Pérez de Bobadela, á súa muller Aldonza Rodríguez do Lagar e a seus sobriños Álvaro, Inés, Xoán e Afonso, a metade da viña do Porto. A outra metade aforanlla a Rodrigo Pérez, á súa muller e aos seus herdeiros.*

- 265.** (1499, xaneiro, 8). *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Lope de Barrio, á súa muller Costanza de Outeiro e a catro voces a viña da Barreda en Santo Estevo de Untes.*
- 266.** 1499, xaneiro, 30. *O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Rodrigo Fernández, á súa muller Tareixa López e a catro voces o lugar da Saceda.*
- 267.** 1500, xullo, 13. *Mosteiro de Celanova. Frei Bernardino de la Torre, prior do mosteiro do Cebreiro e presidente do mosteiro de Celanova, afora a Lope de Eiré e a tres voces trinta cavaduras de viña, a metade nas viñas do mosteiro de Santa Comba e a outra metade nas viñas de Rodrigo de Ruela.*
- 268.** 1502, agosto, 31. *Mosteiro de Celanova. Frei Bernardino de la Torre, presidente do mosteiro de Celanova, afora a Fernando da Carreira, á súa muller Tareixa Fernández e a tres voces o casal da Rúa Vella.*
- 269.** 1503, outubro, 26. *Mosteiro de Celanova. Frei Bernardino de la Torre, prior de Santa María do Cebreiro e presidente do mosteiro de Celanova, afora a Xoán de Saceda, á súa muller Elvira Afonso e a tres voces o lugar de Saceda no couto de Santa Comba.*
- 270.** 1504, marzo, 2. *Mosteiro de Celanova. Frei Pedro de Zamora, prior do Cebreiro e presidente do mosteiro de Celanova, afora a Rodrigo de Saceda, á súa muller e a catro voces monte para trinta cavaduras de viña en Montealegre, no couto de Santa Comba.*
- 271.** (1507, outubro, 25. *Mosteiro de Celanova. Frei Pedro de Zamora, presidente do mosteiro de Celanova, afora aos irmáns Lopo e Vasco de Eiré e a cinco voces a metade do souto de Soutelo, o terreo de Fonte Dóniga, o cuarteiro de Fafé, a Carpaceira e o terreo do Piteiro.*
- 272.** 1511, agosto, 25. *Beiro. Gregorio de Casanova vende a Xoán de Abeleda, á súa muller Lucía de Abeleda e a tódalas súas voces o que posúe no lugar de Abeleda.*
- 273.** 1511, decembro, 11. *Mosteiro de Celanova. O abade Dionisio de Hontiveros e o convento de Celanova aforan a Xoán de Ansián, fillo de Gómez de Ansián, e a tres voces o lugar de Minforte e a viña da Portela de Cancelo.*
- 274.** 1512, febreiro, 21. *Outariz / 1513, agosto, 9. O prior Ares de Santa María e o convento de Santa Comba aforan a Manuel da Carreira, á súa muller Maior da Carreira e a seis voces o lugar da Carreira co lugar do Chantado en Santa María de Louredo.*

275. 1513, xullo, 26. *O prior Pedro de Hormilla e o convento de Santa Comba aforan a Afonso Carneiro, á súa muller Inés Carneira e a cinco voces os lugares de Cachomane, Pousada, A Raña e O Pacio.*

276. 1513, decembro, 20. Vilar. *Francisco Afonso, rexedor da cidade de Ourense, afora a Pedro da Rabeda, á súa muller Tareixa de Zama e a dez voces unha casa e un terreo no lugar de Pazos do couto de Piñor.*

277. 1515, [xaneiro, 8]. Igrexa de Santa Baia de Banga. *Lopo Rodríguez (?), apoderado por Bernardino Pérez Sarmiento, conde de Ribadavia, afora a Pascual do Gabián, á súa muller e a varias voces o lugar do Gabián.*

278. 1520, marzo, 2. Mosteiro de Celanova. *O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Gonzalo Biscaino e a seis voces a viña de Outeiro de Allos.*

279. 1522, xullo, 8. Mosteiro de Celanova. *O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Vasco Pérez e a seis voces os montes, viñas e herdades da Barreda en Santo Estevo de Untes.*

280. 1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova. *O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan aos irmáns Álvaro de Untes, Pedro de Untes e Xoán Carballo, ás súas mulleres e a tres voces o lugar de Santo Estevo de Untes.*

281. 1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova. *O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a metade da herdade e monte de Rixó a Antonio do Barrio e á súa muller Costanza Fernández, e a outra metade a Gonzalo do Barrio e a Afonso do Barrio, xunto con seu irmán Guterre, e a tres voces de todos eles.*

282. 1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova. *O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Gonzalo do Barrio e a Afonso do Barrio, xunto con seus irmáns Guterre e Cataliña, e a tres voces o terreo de Minforte, o bacelo do Souto e o terreo dos Carballos da Retorta.*

283. 1523, agosto, 10. Mosteiro de Celanova. *O abade Martín de Orozco e o convento de Celanova aforan a Gonzalo Martís, á súa criada Inés Afonso e a tres voces o lugar de Minforte.*

284. 1528, abril, 27. Mosteiro de Celanova. *O abade Rodrigo de Campuzano e o convento de Celanova aforan a Xoán Fiote, prior do mosteiro de Santa María de Ribeira, e a catro voces diversas propiedades no couto de Santa Comba de Naves.*

285. 1543, novembro, 8. Ourense. *Nuno de Ortega e a súa muller Iseo Branca aforan a Xoán da Carreira e a catro voces o lugar dos Espiñeiros en Santa María de Louredo.*

286. 1544, setembro, 30. *Dionisio de Hontiveros, abade do mosteiro de Celanova, xunto co prior e o convento de Santa Comba de Naves, aforan a Gregorio de Cimadevila e á súa muller Costanza González, e a Gregorio de Casteda e á súa muller Beatriz Afonso, e a tres voces deles o monte das Labradas.*

287. 1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova. *O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán de Outeiro, á súa muller Margarida do Outeiro e a tres voces o lugar de Outeiro.*

288. *Igual có anterior.*

289. 1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova. *O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán Manuel, á súa muller Tareixa da Pena e a tres voces o lugar da Carreira.*

290. *Igual có anterior.*

291. 1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova. *O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Álvaro da Pousa, á súa muller Cataliña de Anaigo e a tres voces o lugar e casal de Anaigo en San Mamede de Palmés.*

292. 1547, maio, 14. Mosteiro de Celanova. *O prior maior Juan de la Puebla e o convento de Celanova aforan a Xoán de Louredo, á súa muller Margarida de Louredo e a tres voces o casal e herdades da igrexa de Louredo.*

3. ÍNDICE ANTROPONÍMICO

Recóllense aquí as referencias antroponímicas dos documentos, con todas as súas variantes, ordenadas alfabeticamente segundo a primeira forma en que aparecen na CD. A efectos de alfabetización, cómpre advertir que tratamos conxuntamente as grafías *i*, *y* e *j* e o mesmo facemos con *c* / *ç* e *u* / *v*. De cada personaxe achéganse, colocadas despois da primeira ocorrencia do antroponimo, as informacións socioprofesionais e de orixe ou residencia que se indican no documento; se estes datos proceden de máis dun documento, sepáranse por medio dunha paréntese oblicua. No caso dos reis, identifícase o monarca entre corchetes; para o rei Afonso IX, tal como fixemos noutros puntos deste traballo, mantemos a designación tradicional para evitar interpretacións erradas, aínda que se corresponde en realidade co oitavo dos monarcas dese nome que reinaron en Galiza e León.

Incorpórase tamén información relativa ao papel da personaxe no documento (outorgante, destinatario, testemuña, notario). Neste sentido, téñase en consideración que ás partes intervinientes nun preito se lles atribuíu a etiqueta de *outorgantes* e que a identificación como *notario* se entende nun sentido amplo, que inclúe tanto a *scriptores* coma a chanceleres reais ou de Ourense.

En fin, e xa no que ten que ver coas referencias remisivas, prescindimos da cursiva e da indicación entre corchetes das partes restituídas do antroponimo.

Abreviaturas:

out.=outorgante
dest.=destinatario
test.=testemuña
conf.=confirmante
not.=notario
SCN=Santa Comba de Naves

Álvaro Nunes (v. **Áluaro Nunes**)
Abenmahoth rei de Niebla, vasalo de Afonso X (conf.) 100.20
Aboabdille Abennazar rei de Granada, vasalo de Afonso X (conf.) 100.19
Abrahán Abenxuxén 62.15-16,30
Adam (conf.) 2.a
Adam monxe de SCN / vestiario (conf.) 6.b, (conf.) 11.a, **Adam** (conf.) 12.a, (conf.) 13.26
Adam (test.) 14.c
Adán bispo de Plasencia (conf.) 100.a

Adeffonsi (v. **Adefonsi**)
Adeffonsso (v. **Adefonsus**)
Adeffonsus (v. **Adefonsus**)
Adefonsi [Afonso VI] avó de Afonso VII 1.7,14, **Adeffonsi** 84.8, **Adefonssi** 84.12, 123.93,98
Adefonso (v. **Adefonsus**)
Adefonso [Afonso IX] fillo de Fernando II / rei / avó de Afonso X / pai de Fernando III (out.) 3.2, **Adefonso** 3.8, (out.) 4.2,13, **Adefonso** 5.12, **Alfonso** 6.12, 8.9, 12.27, 13.24, 14.11, 15.19,

- 17.30, 100.2,4, **Alfonsus** 9.12,
Adefonso 11.30, **Afonsus** (out.)
 16.1, **Afonsus** 16.10, **Alffonso**
 85.7, **Adefonsus** (out.) 85.9,
 (conf.) 85.17, **Alfonsus** (out.)
 100.4
- Adefonssi** (v. **Adefonsi**)
Adefonso (v. **Adefonsus**)
Adefonsus (v. **Adefonso**)
Adefonsus [Afonso VII] emperador
 (out.) 1.3, **Adefonso** 1.19,20,
Adefonsus (conf.) 1.22,
Alffonso 84.5, **Adeffonsus**
 (out.) 84.6, (conf.) 84.15,
Adefonso 84.14, 123.100,101,
Adeffonso 84.15, **Afonso**
 123.32,57,71,189, **Alfonso**
 123.89, **Adefonssus** (out., conf.)
 123.91,102, **Afonso** 123.172,
 229, **Affonso** 124.10,44,
Affonso 135.15
- Adefonsus** bispo de Ourense (conf.)
 3.a, **Adefonsus** (conf.) 4.a,
Adefonso 5.12, **Alfonso** 6.12,
 8.10, **Alfonsus** 9.13
- Adefonsus** conde, tenente Bierzo
 (conf.) 3.b
- Adefonsus** (test.) 5.13
- Affonso** (v. **Alffonso**)
Affonso (v. **Adefonsus**, **Alffonso**,
Alfonsi)
- Affonso** arcediogo de Dozón (test.)
 92.25
- Affonso d'Ontes** (v. **Afonso d'Untes**)
- Affonso Días** escudeiro do deán de
 Ourense García Rodríguez (test.)
 135.62
- Affonso do Fforno de Santa Oujea**
 (test.) 200.16
- Affonso Eanes** notario xurado de
 Ourense / notario xurado en
 Ourense pola igrexa (not.) 95.33,
 (not.) 103.3,62-63
- Affonso Eanes da Ffonteýna** (test.)
 80.21
- Affonso Eanes de Barro** (test.) 70.10
- Affonso Eanes de Pinol** (test.) 95.31
- Affonso Garçia de Vntes** fregués de
 Santo Estevo de Untes (dest.)
 200.2, **Affonso Garçia** 200.10,
Afonso Garçia (dest.) 210.3,
Afonso Garçia 210.7, **Afonso**
Garçia 210.17-18, **Afonso**
Garçia 210.24, **Afonso Garçia**
de Vntes (test.) 235.35
- Affonso Gomes** prior de SCN (out.)
 145.1, **Afonso Gomes** (out.)
 146.1, **Afonso Gomes** 186.8
- Affonso Gonçalves de Castro**
 mordomo maior do bispo de
 Ourense Xoán García Manrique
 135.45, **Affonso Gonçalves**
 135.47, **Afonso Gonçalves**
 135.48
- Affonso Gonçalves Mal Degolado**
 (test.) 135.61
- Affonso Lopes** monxe de SCN (test.)
 105.19, (test.) 106.29, **Affonso**
López (test.) 107.31, (test.)
 111.34-35, **Afonso López** (test.)
 108.25
- Affonso Marrúiz de Leborýn** (test.)
 111.34
- Affonso Peres** (v. **Affonso Peres do**
Canpo, **Affonso Pérez**)
- Affonso Peres** home do reitor da igrexa
 de Murteira Fernando Martís
 (test.) 110.42, **Afonso Peres**
 (test.) 123.159
- Affonso Peres d'Amoeyro** (test.)
 130.31
- Affonso Peres do Canpo** (dest.) 106.2,
Affonso Peres 106.19
- Affonso Pérez** (v. **Alfonsus Petri**)
Affonso Pérez (test.) 75.27
- Affonso Pérez** monxe de SCN / prior
 (test.) 111.35, **Afonso Pérez**
 (out.) 127.1, **Affonso Peres**
 (out.) 128.1, (out.) 130.1

- Affonso Rodríguez** crego de Lugo (test.) 91.13
- Affonso Rrodrigues** home do monxe de SCN Francisco Eanes (test.) 100.29
- Affonso Rrodrigues** morador en Alongos (dest.) 138.2,25
- Affonso** bispo de Astorga e notario maior do reino de León (conf.) 84.c, **Alffonso** (conf.) 85.c, **Alfonso** (conf.) 123.116
- Affonso** bispo de Ciudad Rodrigo (conf.) 84.c, **Alffonso** (conf.) 85.c, **Alfonso** (conf.) 123.117
- Affonso Eanes** notario real na meirindade de Orcellón 101.39, **Affonso Eanes** 102.33
- Affonso Peres** (test.) 101.37, **[Affonso Peres]** (test.) 102.32
- Affonso Pérez** (v. **Alfonsus Petri**)
- Affonso Pérez** notario público xurado de Ourense (not.) 62.1,46
- Affonso Pérez** (out.) 80.2
- Affonso Tordel de Pinal** (test.) 101.37, **Affonso Tordel de Pinal** (test.) 102.31
- Afonso** (v. **Alffonso**)
- Afonso d'Untes** morador en Untes / vasalo de SCN (test.) 147.13,31, (test.) 152.8,35, **Afonso d'Untes** (test.) 180.23, **Afonso d'Untes** 181.8, **Affonso d'Ontes** (test.) 211.29, **Afonso d'Untes** 216.14, **Afonso d'Untes** 216.15, **Afonso d'Untes** 216.28[2]
- Afonso da Carreira** morador en Santa María de Louredo (test.) 147.31-32
- Afonso de Perafita** vasalo e criado do prior de SCN Ares de Moreira (test.) 187.21, **Afonso de Perafita** (test.) 188.25, **Afonso de Perafita** (test.) 189.14
- Afonso Esteues** (v. **Afonso Esteues**)
- Afonso García** (v. **Affonso García de Vntes**)
- Afonso Gomes** (v. **Affonso Gomes**)
- Afonso Gonçalves** bacharel en decretos, vigario xeral do bispo de Ourense Pedro de Silva e cóengo (out.) 210.3, **Afonso Gonçalves** 210.23
- Afonso Lourenço** pedreiro morador en Ourense (test.) 151.42
- Afons'Ares** veciño de Oseira (dest.) 246.5,47,58-59
- Afons'Ehanes** (dest.) 109.4
- Afons'Ianes de Palmou** escudeiro veciño de Ourense (out., test.) 218.1, **Afonso de Palmou** 218.5-6,10, **Afonso Yanes de Palmou** 218.41, **Afonso de Palmou** 218.45
- Afons'Ianes de Palmou** mestrescola da igrexa de Ourense 218.2, **Afonso Yanes de Palmou** 218.25
- Afonso** (v. **Alffonso**, **Alfonsi**, **Alfonsus Petri**)
- Afonso** monxe de Celanova (test.) 177.26
- Afonso** (dest.) 264.6
- Afonso [...]** 82.34
- Afonso [...]** 149.9
- Afonso Anes da Laja** (v. **Afonso Yanes da Laja**)
- Afonso Ares** 255.18
- Afonso Ares Cacharrón** (out.) 185.2,23, **Afonso Ares** 185.15
- Afonso Branco** morador en Levices (test.) 196.25
- Afonso Caluo** monxe de Celanova (test.) 238.19
- Afonso Çapateiro** morador no Ribeiro de Mende (test.) 148.19
- Afonso Carneyro** (v. **Alonso Carneyro**)
- Afonso Carneiro** (test.) 172.82
- Afonso Carpentero** morador en Mende / veciño de Ourense (test.)

- 251.34, **Afonso Carpentero**
(dest.) 252.4, **Afonso Carpentero** 252.34
- Afonso Castelão** muiñeiro morador no
Ribeiro de Mende / xuíz do
Ribeiro de Mende (dest.)
145.3,33-34, **Afonso Castelaao**
(test.) 148.18
- Afonso Copelo** home do xuíz de
Ourense Gómez Mosqueiro
(test.) 142.32
- Afonso d'Oeste** prior de Celanova
(test.) 238.19
- Afonso d'Ourantes** (dest.) 232.3,
Afonso d'Ourantes
232.10,29,31
- Afonso d'Untes** (v. **Afonso d'Untes**)
Afonso d'Utero 247.11
- Afonso da Costa** (v. **Afonso Martiis da Costa**)
- Afonso da Lama** 247.9, 254.3, 255.34,
Afonso da Lama (dest.) 255.5
- Afonso da Ponte da Vlla** (test.) 174.53
- Afonso de Costêda** 185.11
- Afonso de Ganade** monxe de Celanova
(test.) 238.19
- Afonso de Manções** (test.) 161.58,
Afonso de Manções (test.)
172.82
- Afonso de Meende** (v. **Afonso Gonçalves de Meende**)
- Afonso de Monforte** morador na Rúa
da Pixotería de Ourense (dest.)
150.3,9,18
- Afonso de Moreda** (v. **Afonso Vaasques de Moreda**)
- Afonso de Naves** criado do prior de
SCN Ares de Santa María (test.)
246.59, **Afonso de Naves**
255.16, **Afonso de Naves** (test.)
255.41
- Afonso de Nóboa** 289.21, **Afonso de Nóboa** 290.29
- Afonso de Palmou** (v. **Afonso Ianes de Palmou**)
- Afonso de Parfurada** home do prior de
SCN Ares de Moreira (test.)
181.28
- Afonso de Pena Farrea** 151.8-9
- Afonso de Perafita** (v. **Afonso de Perafita**)
- Afonso de Prado Vão** (test.) 262.27
- Afonso de Rrequeixo** (test.) 212.175-
176
- Afonso de Saas** (dest.) 254.2, **Afonso de Saas** 254.21
- Afonso de San Martino** morador na
Peroxa (test.) 231.42-43
- Afonso de Toubes** 209.4
- Afonso de Vejro** veciño de Beiro (test.)
256.26, **Afonso de Veyro** (test.)
257.27, (test.) 258.26, **Afonso de Veyro** (test.) 259.27-28,
Afonso de Vej[ro] (test.) 261.45
- Afonso de Vilaseco** (test.) 161.56-57
- Afonso de Vilela** (test.) 157.30
- Afonso do Bárreo** (v. **Afonso do Várreo**)
- Afonso do Rrío** 276.9
- Afonso do Várreo** veciño de Untes
(dest.) 281.4,19, **Afonso do Bárreo** (dest.) 282.3, **Afonso do Bárreo** 282.20
- Afonso Enrriques** notario 217.5, 218.9
- Afonso Estéuões** crego de San Pedro de
Leirado (test.) 162.19
- Afonso Esteues** (dest.) 156.2,
158.19,27, **Afonso Esteues** 156.18, **Afonso Esteues** 156.27,
(dest.) 158.3
- Afonso Ferrnandes de Toubes** 216.58
- Afonso Franquo de Tarascó[n]** (test.)
164.71-72
- Afonso Garçia** (v. **Afonso Garçia de Vntes**)
- Afonso Garçia** monxe de San Pedro de
Rochas (test.) 153.37
- Afonso Garçia** notario en Galiza polo
adiantado maior **Garcia**
Fernández Sarmiento / notario

- nas terras do Ribeiro de Avia, Chao de Castela, Búbal e Bolo de Senda / notario en SCN polo prior / notario real en Maceda de Montes con Riba de Miño, Ribeiro de Avia, Chao de Castela, Búbal, Bolo de Senda e coutos de Dozón (not.) 154.38, 155.ns, (not.) 156.36, (not.) 158.36, (not.) 161.59, **Afonso Garçia** 154.ns, 156.ns, 158.ns, **Afonso Garçia** (not.) 155.32, (not.) 157.31, (not.) 163.43-44, (not.) 164.72, (not.) 165.52, (not.) 166.62, (not.) 172.83, **Afonso Garçia** 157.ns, 161.ns, 164.ns, 165.ns, 166.ns, 168.ns, **Afonso Garçia** 163.ns, 172.ns, **Afonso Garçia** (not.) 167.27, (not.) 168.75, (not.) 174.53-54, **Afonso Garçia** 167.ns, 174.ns
- Afonso Garçia** morador en Fechos (dest.) 181.3,22
- Afonso Garçia** morador en Untes (dest.) 192.2,5,17, (dest.) 197.2, **Afonso Garçia** (test.) 196.25, **Afonso Garçia** 197.19, **Afonso Garçia** 240.6
- Afonso Garçia** 193.5, **Afonso Garçia** 216.12
- Afonso Garçia de Fechas** vasalo de SCN (test.) 180.23
- Afonso Garçia de Vntes** (v. **Afonso Garçia de Vntes**)
- Afonso Gomes** (v. **Afonso Gomes**, **Afonso Gomes Soolleiro**)
- Afonso Gomes** home do prior de SCN **Afonso Gómez** (test.) 146.29
- Afonso Gomes de Canedo** (test.) 164.71, **Afonso Gomes de Canedo** (test.) 182.15, **Afonso Gomes de Canedo** (test.) 183.31
- Afonso Gomes Soolleiro** (dest.) 190.41, **Afonso Gomes** 190.50[2]
- Afonso Gómez** home de Inés Ianes de Canedo (test.) 175.21
- Afonso Gonçalves** (v. **Afonso Gonçalves de Castro**)
- Afonso Gonçalves** capelán de SCN (test.) 153.39
- Afonso Gonçalves** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 178.29, **Afonso Gonçalves** 178.ns,s
- Afonso Gonçalves** cóengo de Ourense e vigairo do deán (out.) 179.2, **Afonso Gonçalves** 179.3
- Afonso Gonçalves** morador no Ribeiro de Mende (dest.) 185.5,22, **Afonso Gonçalves** (dest.) 191.1-2, **Afonso Gonçalves** 191.17, **Afonso Gonçalves** (test.) 201.36, **Afonso Gonçalves** (test.) 224.38, **Afonso Gonçalvez** (test.) 225.41
- Afonso Gonçalves** crego de Santiago de Barbantes (test.) 212.96
- Afonso Gonçalves de Meende** notario / veciño de Ourense 198.2,8, **Afonso Gonçalves de Meende** 198.3,5,16,18,40,47, **Afonso Gonçalves de Meende** 198.19[2],24,26,28, **Afonso Gonçalves de Meende** 198.31,48, **Afonso Gonçalves** 198.32,34, **Afonso Gonçalves de Meende** 198.34,35, **Afonso Gonçalves de Meende** 207.1-2, **Afonso Gonçalves** 207.2, **Afonso de Meende** 207.3,6,7, **Afonso de Meend[e]** 207.4, **Afonso Gonçalves** 207.7
- Afonso Gonçalves do Paaço** 198.8,11, **Afonso Gonçalves** 198.11
- Afonso Gonçalvez** (v. **Afonso Gonçalves**)
- Afonso Yanes** morador en Beiro (test.) 178.29

- Afonso Yanes** mestrescola da igrexa de Ourense (out.) 212.3,104
- Afonso Yanes** crego e capelán de SCN (test.) 232.37, **Afonso Yanes** (test.) 233.38
- Afonso Yanes** xastre 153.9
- Afonso Yanes d'Argunde** crego da diocese de Lugo e notario de SCN polo prior e convento (not.) 231.44, (not.) 234.37, **Alfonsus Johannis** 231.ns, **Alfonsus Johannis** 234.ns, **Afonso Yanes d'Argu[n]de** (not.) 235.36, **Alfonsus Johannis** 235.ns, 236.ns, **Afonso Yanes d'Argunde** (not.) 236.33
- Afonso Yanes da Carreyra** 268.7,15
- Afonso Yanes da Laja** rexedor de Ourense 217.4, **Afonso Anes da Laja** 217.6
- Afonso Yanes de Palmés** (test.) 184.29, (test.) 192.22-23, (test.) 193.19-20
- Afonso Yanes de Palmou** (v. **Afons'Yanes de Palmou**)
- Afonso Jubiteiro** 169.17
- Afonso Lopes** crego (test.) 156.36, (test.) 158.35-36
- Afonso López** (v. **Affonso Lopes**)
- Afonso López** cóengo da igrexa de Ourense (out.) 212.4,105
- Afonso López** crego e capelán de Santa María de Louredo (test.) 274.21
- Afonso López de Valladolid** deán da igrexa de Ourense 212.8,104
- Afonso Lourenço** home do abade de Celanova Xoán Lourenzo (test.) 143.32
- Afonso Lourenço** home do prior de SCN Ares de Moreira (test.) 177.27
- Afonso Martiis da Costa** notario do rei en Galiza e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 148.2, 153.42, **Afonso Martiis da Costa** 148.20, **Afonso Martiis** 148.ns, 162.ns, **Afonso da Costa** 155.32, **Afonso M[artiiis da Costa]** (not.) 162.19
- Afonso Martiis de Villa Erma** morador en Anaigo (out.) 134.6-7, **Afonso Martiis** 134.15,18,22, **[Afonso] Martiis** 134.16
- Afonso Martiis** crego de Untes (test.) 134.21
- Afonso Martiiz** confeso de SCN (test.) 108.25
- Afonso Moreiro** xastre veciño de Ourense (test.) 229.63
- Afonso Ougêa de Vila Marín** 165.39, 166.29, 168.35, **Afonso Ougêa** 166.30
- Afonso Paradela** (v. **Alfonso Paradela**)
- Afonso Paradela** home do prior de SCN Gonzalo Estévez (test.) 186.26
- Afonso Peres** electo confirmado de Celanova (out.) 133.1
- Afonso Peres d'Ourense** notario público polo rei (not.) 190.67
- Afonso Pérez** (v. **Affonso Pérez, Alfonsus Petri**)
- Afonso Pernas** home do bispo de Marrocos (test.) 212.177
- Afonso Porcallo** 190.49
- Afonso Rrodrigues** muiñeiro 149.9
- Afonso Rrodriguez** notario público de Ourense (not.) 87.27
- Afonso Suares** 129.9
- Afonso Trigo** crego e notario de Celanova (not.) 271.26,ns
- Afonso Vaasques de Moreda** (dest.) 174.21, **Afonso de Moreda** 174.44
- Afonso Vello** alfaiate (test.) 186.30
- Afonso Viloa** monxe de Celanova (out.) 284.4
- Afonsso** (v. **Adefonsus, Alffonso**)

- Afonso Ferrnandes** escribán (test.) 149.33
- Afonso Galego** (test.) 149.34
- Afonso Peres** (v. **Affonso Peres**)
- Afonso Pérez** (v. **Alfonsus Petri**)
- Afonsus** (v. **Adefonso**)
- Aldonça Afonso** moradora no alfoz de Chantada (dest.) 216.3
- Aldonça Afonso** veciña de Ourense (out.) 218.1,5,10,41
- Aldonça Afonso** moradora no Ribeiro de Mende (out.) 149.1,2,7,12, **Aldonça Afonso** 149.11,13-14, 176.3, 191.3, 198.24,26,47, **Aldonça Afonso** 149.31, **Aldonça Afonso** 169.3, **Aldo[n]ça Afonso** 191.8
- Aldonça Anes** (dest.) 119.2-3
- Aldonça d'Outeiro** 265.8
- Aldonça de Bárreo** 192.5
- Aldonça do Lagar** 264.6
- Aldonça Domingues** (dest.) 200.2, **Aldonça Domingues** (dest.) 210.3
- Aldonça García** (v. **Aldonça Yanes**)
- Aldonça Yanes** (dest.) 169.2,11
- Aldonça Yanes** moradora en Fechos (dest.) 181.3
- Aldonça Yanes** (dest.) 192.2, **Aldonça Yanes** (dest.) 197.2, **Aldonça García** 240.6
- Aldonça Nunes** (dest.) 106.2
- Aldonça Peres** moradora en Santa Marta (dest.) 211.3
- Aldonça Rrodrigues** moradora en Casanova de Santo André do Castro (dest.) 220.3, **[Al]donça Rrodíquez** (dest.) 221.3-4
- Aldonça Rrodrigues** 119.3
- Aldonça Rrodrigues** 184.9, **Aldonça Rrodrigues** 184.9
- [Al]donça Rrodíquez** (v. **Aldonça Rrodrigues**)
- Aldonça Rrodrigues do Lagar** (dest.) 264.5
- Alemán** mestre de Calatrava (conf.) 84.a, (conf.) 85.a, **Alema** (conf.) 123.113
- Alfonso** (v. **Adefonso**, **Affonso**, **Alfonsi**, **Alfonso**)
- Alfonso** fillo do infante de Molina (conf.) 84.b, **Alfonso** (conf.) 85.b, **Alfonso** (conf.) 123.114
- Alfonso** [Afonso XI] rei / pai de Pedro I / pai de Henrique II / avó de Xoán I (out.) 104.1, 110.19, 117.1, **Affonso** 111.22, **Affonso** 113.14, **Alfonso** (out.) 117.2, (out.) 132.1,2, 136.11, 137.25, **Afonso** 123.148, **Alfonso** 141.28, **Afonso** 142.13, **Nafonso** 154.16, **Afonso** 155.13, 156.16, 163.21, 164.31, **Nafonso** 158.17, 175.8, **Nafonso** 166.24, **Afonso** 168.30
- Alfonso García** (conf.) 84.b, **Alfonso García** (conf.) 85.b, **Alfonso García** (conf.) 123.115
- Alfonso [Garç]ía** 89.s
- Alfonso Gonçalves** 104.s[2], **Alfonso Gonçalves** 132.32[2]
- Alfonso Pérez Guzmán** ([conf.]) 84.d, **Alfonso Peres de Guzmán** (conf.) 85.d, **Alfonso Pérez de Guzmán** (conf.) 123.119
- Alfonso** (v. **Adefonso**, **Alfonsi**)
- Alfonso Martinj** zapateiro (test.) 123.136
- Alfonso** (v. **Alfonsi**)
- Alfonsi** [Afonso X] rei / fillo de Fernando III / avó de Fernando IV 29.8, **Alfonso** 29.21, 45.14, (out.) 100.1,11,13,17, **Alfonsus** 30.11, **Alfonso** 32.18, 33.16, 34.15, 35.11, 36.22, 38.18, 42.9, 43.20, 44.13, 47.13, 50.21, 52.14, 53.14, 54.14, 55.14, 56.22, 59.15, 61.23, 63.14, 64.14, **Alfonso** 39.38, **Alfonso**

- 40.15, **Alfonso** (out.) 62.13, **Alfonso** 100.22, 132.7,23, **Affonso** 100.23,26, **Alffonso** 104.8,30, 117.8, **Afonso** 117.27, **Alffonso** 123.131
- Alfonso** (v. **Adefonso**, **Adefonsus**, **Alffonso**, **Alfonsi**)
- Alfonso de Molina** (conf.) 100.17
- Alfonso do Talo** notario (test.) 190.38
- Alfonso Gonçalves** (v. **Alffonso Gonçalves**)
- Alfonso López** (conf.) 100.b
- Alfonso Lopi** cabaleiro tenente castelo de Alba 63.15, 64.16
- Alfonso Paradela** morador no Burgo da freguesía de Santa Comba de Naves (out.) 214.1,10,29, **Alfonso Paradela** 214.5, **Afonso Paradela** 220.7-8, 221.10
- Alfonso Pérez de las Rribeyras** (not.) 88.16
- Alfonso Petri** cidadán de Ourense (test.) 17.33
- Alfonso Petri de Sancta Marina** cóengo de Ourense 125.3-4, **Alfonsum Petri** 125.11
- Alfonso Tiéllez** (conf.) 100.b
- Alfonso** (v. **Adefonsus**, **Affonso**, **Alffonso**, **Alfonsi**)
- Alfonso** bispo de Coria (conf.) 84.c, (conf.) 123.117, **Alffonso** (conf.) 85.c
- Alfonso García** (v. **Alffonso García**)
- Alfonso Pérez de Guzmán** (v. **Alffonso Pérez Guzmán**)
- Alfonssus Fernandi** (v. **Alfonssus Fernandi**)
- Alfonsum Petri** (v. **Alfonso Petri de Sancta Marina**)
- Alfonssus** (v. **Adefonso**, **Adefonsus**, **Alfonsi**)
- Alfonssus** (test.) 6.a
- Alfonssus** presidente [de Celanova] 205.s, 239.s, **Alfonssus** 221.s, 236.s
- Alfonssus Fernandi** monxe de SCN / subprior / cociñeiro (test.) 47.17, (test.) 50.24, (test.) 52.16, (test.) 53.17, (test.) 56.24, (test.) 59.18 **Alfonssus Fernandi** (test.) 54.16-17, (test.) 55.16, (test.) 57.18, (test.) 58.19, **Alfonssus [Fernandi]** (test.) 123.132
- Alfonssus Fernandj** cóengo de Lugo (test.) 133.23
- Alfonssus Johannis** (v. **Afonso Yanes d'Argunde**)
- Alfonssus Petri** monxe de SCN (conf.) 6.b
- Alfonssus Petri** prior de SCN / monxe (out.) 61.1, (out.) 63.1, (out.) 64.1, **Afonso Pérez** (dest.) 62.4, **Afonso** (out.) 65.20, **Affonso Pérez** (dest.) 67.2, (dest.) 68.10, **Affonso Pérez** (out.) 71.2, **Afonso Pérez** (test.) 97.16
- Alfonssus Quintiat** prelado de Louredo (test.) 12.b
- Alfonssus Touro** (test.) 41.a
- Almanrricus** conde tenente Baeza (conf.) 1.a
- Almorauid** arcebispo de Sevilla (conf.) 84.23, (conf.) 85.27, (conf.) 123.111
- Alonso Carneyro** morador en Santa Mariña de Fonte Fría (dest.) 219.3,10,29, **Afonso Carneyro** 219.43, (test.) 220.35, **Afonso Carneyro** (test.) 221.43, **Alonso Carnero** (dest.) 275.3, **Alonso Carnero** 275.7,18
- Alonso de Naygo el Biejo** 291.16
- Alonso de Venavente** monxe de Celanova (out.) 287.3, **Alonso de Benabente** 287.47, **Alonso de Benebente** (out.) 288.3, 288.37, (out.) 289.4, (out.)

- 291.4, **Alonso de Venebente**
 289.42, **Alonso de Benavente**
 (out.) 290.5, **Alonso de**
Venabente 290.58, **Alonso de**
Venavente (out.) 292.2,38
- Alonso Yanes Rrojes** (v. **Alonso**
Rrojes)
- Alonso López de Lemos** 280.36,
 281.26, 282.27, 283.27
- Alonso Rroges** mercador veciño de
 Ourense 285.50, **Alo[ns]o**
Rrojes (test.) 285.52, **Alonso**
Rroges 285.52, **Alonso Yanes**
Rrojes 285.54, **Afonso Rrojes**
 (test.) 286.37
- Alonso de Benavente** (v. **Alonso de**
Venavente)
- Áluar Díaz** (conf.) 100.d
- Áluar Martines** oidor da audiencia real
 139.13
- Áluar Núñez** 101.27, 102.23
- Áluar Paas** 130.31
- Áluar Páez** almirante maior do mar
 ([conf.]) 84.24, (conf.) 85.e,
 (conf.) 123.120
- Áluar Peres** home do vigairo xeral
 Pedro Xiás (test.) 100.29
- Áluar Rrodrigues da Castineyra**
 129.11, **Áluar Rrodrigues**
 129.17
- Áluaro** bispo de Palencia (conf.) 84.a,
 (conf.) 85.a, (conf.) 123.111
- Áluaro** bispo de Ourense 111.5
- Áluaro** prior de SCN (out.) 177.30,
 (out.) 194.1, 196.25, (out.)
 197.1, **Aluarus** 177.s, 197.s,
Áluaro d'Oca (out.) 192.1,
 (out.) 193.1, **Áluaro d'Oca**
 (out.) 196.1
- Áluaro** (dest.) 264.5
- Áluaro [...]** notario (not.) 273.47
- Áluaro Affonso** 138.1
- Áluaro Afonso** notario público de
 Ourense polo bispo e a igrexa /
 notario real (not.) 170.29,
- Áluaro Afonso** 170.ns,
 198.4,45, 207.5, **Áluaro**
[Afonso] (not.) 176. 27,
[Áluaro] Afonso 176.ns,
Áluaro Afonso (out.) 198.1,
Áluaro Afonso 207.5
- Áluaro Afonso** cóengo da igrexa de
 Ourense (out.) 212.4
- Áluaro Afonso de Amoeyro** cóengo da
 igrexa de Ourense (out.) 212.105
- Áluaro Afonso Panchín** crego do coro
 de Ourense 190.87
- Áluaro d'Abale** 217.6
- Áluaro d'Albeyros** (dest.) 235.4,28
- Áluaro d'Anaygo** (v. **Áluaro da**
Povsa)
- Áluaro d'Eyry** escudeiro (test.)
 250.20, **Áluaro d'Ejree** (test.)
 256.25, (test.) 257.26, (test.)
 260.35, **Áluaro d'Eyree** (test.)
 264.46
- Áluaro d'Oca** (v. **Áluaro**)
- Áluaro d'Untes** veciño de Untes
 271.12, **Áluaro de Vntes** (dest.)
 280.4,25, **Áluaro de Vntes**
 282.9
- Áluaro da Caveanca** veciño de Santo
 André do Castro (test.) 272.31
- Áluaro da Lama** (dest.)
 177.4,6,8,14,20-21
- Áluaro da Lama** crego de San Martiño
 de Domés, criado do prior de
 SCN Lopo Gómez de Ribadal
 (test.) 218.39, (test.) 219.36,
 (test.) 221.41, **Áluaro da Lama**
 (test.) 220.33, (test.) 222.44,
 (test.) 223.40
- Áluaro da Povsa** veciño de Anaigo
 (dest.) 291.7-8,14,53,65, **Áluaro**
d'Anaygo 291.66-67
- Áluaro da Rroella** (dest.) 243.4,
Áluaro de Rroella 243.9,
Áluaro da Rruella
 243.33,45,46, (test.) 244.35
- Áluaro da Vila** (test.) 211.29

Áluaro de Çama 276.7

Áluaro de Canba crego do coro de Ourense (test.) 212.174-175

Áluaro de Canpelo (test.) 161.57, (test.) 172.81-82

Áluaro de Lea 225.9

Áluaro de Rrobledo (test.) 254.27-28

Áluaro de Rroella (v. **Áluaro da Rroella**)

Áluaro de Sagude monxe de Celanova (out.) 278.2

Áluaro de San Pero alfaiate veciño de Ourense (test.) 204.12

Áluaro de Santomee 153.7

Áluaro de Sorga morador en Alongos (test.) 163.43

Áluaro de Vámeo 242.3

Áluaro de Vntes (v. **Álvaro d'Untes**)

Áluaro do Canpo morador no couto de Untes / xuíz do couto de SCN (test.) 240.10, **Áluaro do Canpo** 240.33, **Áluaro do Canpo** 250.6, (test.) 266.45, **Álvaro do Quanpo** 271.8

Áluaro do Couso (dest.) 261.7

Álvaro do Quanpo (v. **Áluaro do Canpo**)

Áluaro do Vale 223.11, 252.10

Áluaro Estéuêes xastre veciño de Ourense (test.) 215.29

Áluaro Ferreiro 189.4

Áluaro Ferrnandes morador en Santa Marta (dest.) 211.2,22, **Áluaro Ferrnandes** 211.33

Áluaro Ferrnandes crego de San Martiño de Domés (test.) 216.57, **Áluaro Ferrnandes** (test.) 217.33

Áluaro Ferrnandes de Rriba (test.) 203.32

Áluaro Frade 184.8

Áluaro Gomes, **Áluaro Gomes Soolleiro** (v. **Áluaro Gómez Soolleiro**)

Áluaro Gomes crego do coro criado do cóengo Rodrigo Afonso, morador en Ourense (test.) 165.24

Áluaro Gómez sacristán da igrexa de Ourense (test.) 212.173

Áluaro Gómez Soolleiro (out.) 190.41, **Áluaro Gomes** 190.66,84,90,92, **Áluaro Gomes Soolleiro** 190.75, **Áluaro Gomes Soolleiro** 190.81-82, **Áluaro Gomes** 190.82,96-97, **Áluaro Gomes** 190.87, **Áluaro Soolleyro** 195.5, **Áluaro Soolleiro** 195.10

Áluaro Gonçalves (v. **Áluaro Gonçalues**)

Áluaro Gonçalues (v. **Áluaro Gonçáluez de Torrezela**)

Áluaro Gonçalues notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 185.29, **Áluaro Gonçalues** 185.ns, 199.33,36

Áluaro Gonçalues crego (test.) 215.30

Áluaro Gonçalues crego de San Xoán de Piñeiro, criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal (test.) 216.56, (test.) 221.41, **Áluaro Gonçalues** (test.) 220.33-34, **Áluaro Gonçalves** (dest.) 226.2, **Áluaro Gonçalves** 226.15

Áluaro Gonçáluez de Torrezela cóengo da igrexa de Ourense, vigairo e lugartenente do deán Afonso López de Valladolid (out.) 212.7, **Áluaro Gonçalues** 212.87, **Áluaro Gonçalues de Torrezela** 212.103-104, **Áluaro Gonçáluez** 212.169-170

Áluaro Gonçáluez Rrojas capelán de Santa Eufemia (test.) 212.175

Áluaro Laso 176.4, 195.17-18, **Áluaro Laso** 195.1, 196.1, 212.19,115

- Áluaro López** criado do monxe de Celanova Lopo Eanes (dest.) 127.5
- Áluaro Martínez** notario real e notario no mosteiro de Celanova (not.) 278.27, **Áluaro Martines** 278.ns
- Áluaro Nunes** 145.13, **Áluaro Nunes** 153.8
- Áluaro Nunes** morador en Alongos (test.) 215.29
- Áluaro Paradela** criado do prior de SCN García (test.) 209.23
- Áluaro Peres** barbeiro (test.) 176.27
- Áluaro Peres** racioneiro da igrexa de Ourense (test.) 212.95-96
- Áluaro Peres de Santomé** 162.4,5
- Áluaro Rrodrigues** escudeiro (test.) 114.6,8-9,24
- Áluaro Salgado** (test.) 264.46
- Áluaro Soolleyro, Áluaro Soolleiro** (v. **Áluaro Gómez Soolleiro**)
- Aluarus** (v. **Áluaro**)
- Aluarus de [Trecu]rum** doutor 139.s
- Aluarus Didacj** (conf.) 4.b
- Aluarus Johannis** (test.) 35.13
- Aluarus (?) Petri** (test.) 49.b
- Aluarus Rudriguiz** (conf.) 1.b
- Aluito** cidadán de Ourense (test.) 17.32
- Anderés de Salamanca** monxe de Celanova (out.) 278.3
- André Domínguez** 87.8
- Andrea** adiantado en Galiza 123.131
- Andreas** (not.) 8.12
- Andreo** pertegueiro de Santiago (conf.) 100.d
- Andreu Pérez** notario de Ourense (test.) 123.28
- Antón de la Inesta** monxe de Celanova (out.) 278.3
- Antón Peres** morador no mosteiro de Celanova (test.) 133.52
- Antonja Lopes** moradora en Santa María de Louredo (dest.) 233.3
- Antonjo** 271.12
- Antonjo d'Araújo** criado de Celanova (test.) 291.67[2]
- Antonjo de Carrión** monxe de Celanova (out.) 284.3
- Antonjo de Chantada** monxe de Celanova (out.) 287.4, **Antonjo de Chantada** (out.) 288.4, (out.) 289.5, (out.) 290.7, (out.) 291.5, **Antonyo de Chantada** (out.) 292.3
- Antonjo de Coýnbra** monxe de Celanova (out.) 278.2
- Antonjo de Grisalba** monxe de Celanova (out.) 291.5
- Antonjo de Vbeda** monxe de Celanova (out.) 278.2, (out.) 284.3
- Antonjo do Bárreo** veciño de Untes (dest.) 281.3,18-19
- Antonjo Peres** notario de Celanova polo presidente do mosteiro (not.) 268.28,ns
- Antonjo Rrodríguez** crego da igrexa de Santa María de Bobadela (test.) 284.55
- Antonjo Soares** escribán criado do notario Xoán García (test.) 239.37
- Aparicio** bispo de Burgos (conf.) 100.a
- Apariço** 215.5
- Apariço Yanes** racioneiro de Ourense (test.) 135.61
- Aras de Moreira** prior de SCN (out.) 174.1,7, **Aras de Moreira** 174.11-12, **Ares de Moreyra** (out.) 175.1, **Arias** 175.s, 181.s, 184.s, 189.s, **Ares de Moreira** (out.) 177.1, **Ares de Moreira** (out.) 180.1, **Ares de Moreyra** (out.) 181.1, **Ares de Moreira** (out.) 182.1, **Ares de Moreira** (out.) 183.1, (out.) 187.1, (out.) 188.1, (out.) 189.1, **Ares** (out.) 184.1, **Aryas** 187.s

- Aras Díat** ([conf.]) 84.d, **Arias [Díaz]** (conf.) 85.d, **Arias Díaz** (conf.) 123.120
- Aras Fferrnández** chantre de Lugo (test.) 92.25
- Aras Pérez de Naues** (test.) 73.12, **Aras Pérez de Nau[es]** (test.) 75.25
- Ares** (v. **Aras de Moreira**)
- Ares d'Avale** tesoureiro de Tui e abade da Trindade, veciño de Ourense (test.) 229.62
- Ares da Berea** (v. **Aras de Vereia**)
- Ares da Veyga** escudeiro e meiriño de SCN (test.) 273.45,47, (test.) 274.21, (test.) 278.26
- Ares de Carballido** zapateiro veciño de Ourense (test.) 213.25
- Ar[e]s de Gião** (out.) 165.9,21
- Ares de Lobazes** notario de SCN, crego e notario apostólico (not.) 274.22, **Ares de Lobazes** 274.ns
- Ares de Monforte** 190.53
- Ares de Monterroso o Moço** (test.) 199.31
- Ares de Moreyra, Ares de Moreira** (v. **Aras de Moreira**)
- Ares de Pesqueiras** doutor e gardián do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72
- Ares de Porto Marín** 184.6, 189.4
- Ares de Sancta María, Ares de Santa María, Ares de Santa Marýa** (v. **Arjas**)
- Ares de Vereia** (test.) 234.37, **Ares da Berea** (test.) 235.35, **Ares da Berea** (test.) 236.33
- Ares Eanes** notario público de Búbal, Castela e Bolo de Senda polo notario real Durán Carca / notario xurado de Búbal e Castela en lugar de Afonso Eanes, notario real na meirindade de Orcellón (not.) 98.26, (not.) 99.26, (not.) 102.32, **[Ares Eanes]** (not.) 101.38
- Ares Fernandes** chantre da igrexa de Ourense e abade do mosteiro de Vilaza (out.) 212.2-3,37,90,100,107
- Ares Ferrnandes de Gradjn** notario apostólico (not.) 243.50, **Arias Fernandj de Gradjn** 243.ns, 244.ns, **Ares Ferrnandes de Gradjn** (not.) 244.37
- Ares Gonçalues** (test.) 241.22
- Ares Peres** monxe notario de SCN (not.) 106.30, **[Ares] Pérez** (not.) 107.31-32, **Ares Peres** (test.) 108.24
- Ares Pérez** 101.3,4,18, **[Ares Pérez]** 101.6, 102.13
- Ares Sanjn** 190.58
- Aria Fernandj** cóengo de Lugo (test.) 133.23
- Aria Garsie** cabaleiro (test.) 22.20
- Aria Pelagij** servente do arcediago Xoán Afonso (test.) 23.b
- Arias, Aryas** (v. **Aras de Moreira**)
- Arias** (test.) 2.b, (test.) 9.a
- Arjas** prior de SCN 222.s, 255.s, 256.s, 257.s, **Arias** 229.s, 239.s, 241.s, 245.s, 246.s, 247.s, 249.s, 250.s, 251.s, 252.s, 254.s, 258.s, **Ares de Sancta María** (out.) 241.1, **Ares de Santa María** (out.) 243.1, (out.) 261.1, **Ares de Santa María** (out.) 244.1, **Ares de Santa María** (out.) 245.1, (out.) 246.1, (out.) 253.1, **Arres de Santa María** (out.) 247.1, (out.) 251.1, (out.) 252.1, (out.) 254.1, **Ares de Santa María** (out.) 248.1, **Ares de Santa María** (out.) 249.1, **Ares de Santa Marýa** (out., test.) 250.1, (out.) 266.1, **Ares de Santa María** 250.15,20, **Ares de Santa María** (out.) 255.1, **Ares**

- de **Santa María** (out.) 256.1, (out.) 257.1, (out.) 259.1, (out.) 260.1, (out.) 262.1, **Ares de Ssanta María** (out.) 258.1, **Ares de Santa Marja** (out.) 264.1, (out.) 274.1, **Arias** 264.s, 266.s, **Arias de Santa María** (out.) 265.1, **Arres de Santa Marýa** (test.) 271.25
- Arias Díaz** (v. **Aras Díat**)
- Arias Fernandj de Gradjn** (v. **Ares Ferrnandes de Gradjn**)
- Arias Gomecij** (test.) 57.20, (test.) 58.22
- Arias Yanes** alcalde, recadador real 104.12,16, 117.16, 132.13, **Arias Yanes** 117.12, 132.10
- Arias Iohannis** tenente Castela de Búbal 12.29
- Arias Iohannis** cabaleiro (test.) 14.a
- Arias Pelagij** alfaiate (test.) 10.22, **Arias Pelagij** (test.) 21.29
- Arias Pelagij** cidadán de Ourense (test.) 14.b
- Arias Pérez** (test.) 66.22
- Aryas Pérez** 109.47
- Arias Petri** zapateiro (test.) 37.11
- Arias Petri** (test.) 63.17, (test.) 64. 17
- Arias Petri** cóengo de Lugo, notario público polo bispo (not.) 133.23
- Arias Petri de Velle** (test.) 51.22-23
- Arie Garçie** cabaleiro de Freixendo 39.2
- Arie Pelagii** (dest.) 6.3
- Arie Pelaiz** (dest.) 11.3
- Ariuolus Castellanus** (test.) 11.b
- Arres de Santa María, Arres de Santa Marýa** (v. **Arjas**)
- Azenda Pelagij de Canedo** (out.) 44.1
- Aznar** bispo de Calahorra (conf.) 100.a
- Bábila Bagina** conde 139.20
- Baltasar de Berbiesca** (v. **Valtassar de Bribiesca, Baltasar de Vribiesca**)
- Bartholomé de Collantes** (test.) 240.32
- Bartholomeo** home de Gonzalo Eanes de Nóvoa (test.) 48.22
- Bartolameus de Uilari** (test.) 21.27
- Bartolomé de Villarino** morador en Santo André do Castro (test.) 252.43
- Basco d'Eyré, Basco d'Eyrré** (v. **Vaasco d'Eyree**)
- Beatrice** raíña, muller de Fernando III (out.) 100.10
- Beatrís Afonso** 185.4,15,23
- Beatriz** infanta, filla de Afonso X (out.) 100.14
- Beeyto** notario público de Ourense (not.) 76.50, **Benedictus** 76.ns
- Beeyto Pérez** notario de Ourense 76.6
- Beltram Beltráne[z]** licenciado en leis e vigairo xeral do bispo de Ourense D. Xoán / arcediago de Baroncelle (out.) 118.1, **Belrán Beltráne** 123.250,258, **Belrán Beltranes** 124.62, **Belrán Beltráne** 124.70
- Beltrandus** bispo de Tui (conf.) 4.a
- Benedictus** (v. **Beeyto**)
- Benito** bispo de Ávila (conf.) 100.a
- Benjto** criado do notario de Ourense Xoán Paz (test.) 189.14
- Berengarie** raíña, nai de Fernando III 100.11
- Berenguela** infanta, filla de Afonso X (out.) 100.14
- Bernabé de Toro** (v. **Vernavé de Toro**)
- Bernal Beloso** criado do pertegueiro de Celanova Luís Palomades (test.) 267.19
- Bernal Pérez** notario de Ourense pola igrexa (not.) 110.42, **Bernal Peres** (not.) 123.137,159, **Bernal Peres** 124.33-34
- Bernaldo** arcebispo de Compostela ([conf.]) 16.a

- Bernaldo** bispo de Badajoz (conf.) 84.c,
(conf.) 123.117, **Bernaldo**
(conf.) 85.c
- Bernardino de la Torre** prior do
Cebreiro, presidente de
Celanova e reformador
subdelegado en Galiza (out.)
267.1, **Bernardinus de Turre**
267.s, 268.s, 269.s, **Vernaldjno**
de la Torre (out.) 268.1,29,
Vernaldino de la Torre (out.)
269.1
- Bernardus** notario do rei (not.) 3.9,
Bernardus (not.) 4.14
- Bertolameu Bufón** 184.7, **Bertolameu**
184.8
- Bertollameu** porteiro do deán de
Ourense García Rodríguez (test.)
135.62
- Biatrís Afonso** (v. **Viatrís Afonso**)
- Biatríz Alonso** veciña de San Cibrao de
Rouzós (dest.) 286.6
- Biolante Afonso** (out.) 185.1,15,23
- Boa Junta** cidadán de Ourense (test.)
65.19
- Branca Pérez** (dest.) 162.2
- Branco** capelán de Verín (test.) 278.26
- Bras Çide** criado do mosteiro de
Celanova (test.) 284.55
- Catalina** (dest.) 282.3
- Catalina Barata** (dest.) 231.4, (dest.)
248.4,18,34, (dest.) 249.3,15,28
- Cataljna Gomes** (dest.) 262.4
- Cataljna Gonçalues** (dest.) 256.3,
(dest.) 261.6-7, **Catalyna**
Gonçalues (dest.) 257.3
- Cataliña de Naygo** (dest.) 291.8
- Cataliña Sanches de Çarça** (out.)
157.4, **Cataliña Sanches** 157.6,
161.6,35,36,50,
172.36,39,48,59-60,77, **Catalina**
Sanches de Sarça (out.) 161.4-
5, **Cataljña** 161.40, **Cataliña**
161.45,48, **Cataliña Sanches de**
Çarça (out.) 172.10-11,
Cataliña Sanches 172.14
- Ceçilia Rrodrigues** veciña de Ourense
(dest.) 253.4
- Chancijs** 109.7
- Christoforus** (test.) 6.a
- Clara Afonso** (dest.) 199.2,19
- Constancie Iohannis** 79.4
- Constantie Lupi** (dest.) 59.2
- Costança** raíña, muller de Fernando IV
(out.) 84.20, (out.) 123.108,
Costanca (out.) 85.23
- Costança Afonso** freira 149.8,
Costança Afonso 149.10
- Costança Afonso** (dest.) 190.54
- Cost[an]ça Áluares** 171.9, **Costança**
Áluares 191.7, **Costança**
Álbares 213.6
- Costança Ares** 101.9
- Costança Ares** (dest.) 126.3
- Costança Carneyra** 219.9
- Costança d'Outeiro** (dest.) 265.3,
Costança do Outeiro 265.25
- Costança d'Untes** 216.14, **Costança**
d'Untes 216.26-27
- Costança de Barrio** moradora en Untes
(dest.) 224.3-4, **Costança**
Gonçalues (dest.) 239.5,
Costança do Várreo 260.3
- Costança de Saas** (dest.) 160.3
- Costança do Outeiro** (v. **Costança**
d'Outeiro)
- Costança Fernandes** veciña de Untes
(dest.) 281.3
- Costança Fferrnandes** 98.17,
Costança Fferrnández 99.17
- Costança Fferrnández** (dest.) 107.3-4
- Costança Gonçález** veciña de San
Cibrao de Rouzós (dest.) 286.5-6
- Costança Gonçalues** (v. **Costança de**
Barrio)
- Costança Gonçalues** 172.16,25,46
- Costança Gonçalues** (dest.) 179.4

- Costança Gonçalves** (dest.) 185.5,
Costança Gonçalves (dest.) 191.2
- Costança Gonçalves** 189.4,5
- Costança Gonçalves** (dest.) 261.7
- Costança Yanes** moradora no couto do Ribeiro de Mende (dest.) 201.3,27
- Costança Yanes** (dest.) 243.4
- Costança Lorença** 219.11
- Costança Lourença** (dest.) 152.2
- Costança Lourença** (dest.) 180.3
- Costança Nunes** (dest.) 189.2
- Costança Peres** (dest.) 183.3-4
- Costança Rrodrigues** (dest.) 232.3,29
- Cristóbal de Soto** prior maior de Celanova (out.) 284.2,s,
Cristóval de Souto 284.56
- Cristóbal de Torre de Syllas** monxe de SCN / monxe de Celanova (out.) 286.3, **Cristóval de Torresdesillas** (out.) 287.2, (out.) 290.4, **Cristóval de Torresdesillas** 287.46, 290.57, (out.) 292.2, 292.37, **Cristóbal de Torresdesillas** (out.) 288.2, 289.42, (out.) 289.3, (out.) 291.3, **Cristóbal de Torresdesyllas** 288.37
- Diago de Haro** señor de Biscaia / alférez de Fernando IV (conf.) 84.b, (conf.) 85.b, **Diago** (conf.) 85.ns, **Diago de [Ha]ro** (conf.) 123.114
- Diago de Uilar** 70.11
- Diago Garçía** (v. **Diego García**)
- Diago Garçía** adiantado maior en Galiza e chanceler maior do selo da puridade (out.) 89.1
- Diago Garçía** reitor da igrexa de San Xes (test.) 105.20, **Diago Garçía** 105.21
- Diago Gómez de Castaneda** (conf.) 84.b, **Diago Gómez de Castaneda** (conf.) 85.b, **Diago Gómez Castañeda** (conf.) 123.115
- Diago Pérez** 84.s
- Diago Rramírez** ([conf.]) 84.d, **Diago Ramírez** (conf.) 85.d, **Diago Rramírez** (conf.) 123.120
- Didaco Iohannis** (dest.) 52.2
- Didacus** (test.) 6.a
- Didacus Fernandi** 25.8-9
- Didacus Fernandi** (test.) 37.11
- Didacus Fernandi** 50.4
- Didacus Fernandi de Untes** (test.) 27.a
- Didacus Iohannis** (conf.) 1.b
- Didacus Menendi** (test.) 6.14
- Didacus Petri** 51.4-5,7
- Didacus Petri de Uillari** (out.) 45.1
- Diego** (v. **Diago de Haro**)
- Diego** criado do rexedor de Ourense Gonzalo Pérez de Requeixo (test.) 207.25
- Diego Aras do Rribadal** (test.) 154.38, (dest.) 155.2, **Diego Aras** 155.19,23, **Diego Ares do Rribadal** (test.) 157.30
- [Die]go A[res]** 181.7
- Djego Ares** (test.) 182.15
- Diego Ares** frade do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72
- Diego Ares de Garauatos** escudeiro morador en Dacón (out.) 203.1, **Diego Ares** 203.11,24
- Diego Ares do Rribadal** (v. **Diego Aras do Rribadal**)
- Diego da Vila** morador en Fontefría (dest.) 208.4,27
- Diego de Bouças** 190.53
- Diego de Fontseca** bispo de Ourense 211.32
- Diego de Louredo** (dest.) 236.4,25
- Diego de Naves** morador en Naves (dest.) 246.5,7,47, **Djego de Naves** 255.16,18
- Diego de Noeda** canteiro (test.) 268.27

- Diego de Paaços** escudeiro (out.) 200.1
Dyego de Porto Llano familiar de Celanova (test.) 271.26
Djego de San Jjãao (dest.) 262.2,4,21
Diego de Traspenas notario no couto de Melle polo conde de Lemos e na diocese de Ourense polo bispo e a igrexa 274.s, (not.) 275.27,ns
Diego de Vjlela (v. **Diego Vilela**)
Diego Días notario e veciño de Ourense / notario real (dest.) 190.75,106, 111, 195.30, **Diego Díaz** 190.81, 96, (dest.) 194.3,9,17,21, (dest.) 195.3,6,8,9,19,23,34,37,43,44, 45, (dest.) 196.2,10,13,21
Diego Ferrnandes morador na Castiñeira (dest.) 228.3, **Diego Fferrnandes** 228.29
Diego Frade 184.9[2]
Diego García almirante maior do mar ([conf.]) 84.24, **Diago Garçia** (conf.) 85.e, **Diago Garçia** (conf.) 123.120
Diego Gomes morador en Tras do Río (out.) 242.1,18
Diego Gómez (conf.) 100.b
Diego Lopes crego capelán de Vilanova de Lourenzá (test.) 209.23
Diego Lopes do Canpo 189.4
Diego López criado do monxe de Celanova Lopo Eanes (dest.) 127.5
Diego López de Salzedo meiriño maior de Castela (conf.) 100.d
Diego Nunes Ferreyra escudeiro (test.) 231.42
Diego Preto home de Estevo Ianes de Ambía (dest., test.) 190.53, **Diego Preto** 190.67
Diego Rrodrigues de Rribadal (test.) 232.38, **Djego Rr[odrigues] de Rribadal** (test.) 233.38
Djego Rrodrigues d'Araújo veciño de Celanova (test.) 287.43, **Diego Rrodrigues** 287.45, 287.47, 289.46, 292.36,38, **Diego Rrodrigues d'Araújo** (test.) 288.35, (test.) 289.41, 289.42, (test.) 290.56, (test.) 292.35, **Djego Rrodrigues** 288.36, **Diego Rrodrigues** 290.58, (test.) 291.65,66
Djego Rrodrigues de Garabãas morador en Santa María de Louredo (dest.) 233.2, **Djego Rrodrigues** 233.32
Diego Rrodrigues Moraña (test.) 269.16
Diego Sánchez criado de Alonso López de Lemos (test.) 280.35, (test.) 281.26, (test.) 283.27, **Diego Sánchez** (test.) 282.27
Diego Sarmjento (test.) 269.16
Diego Vilela morador no couto do Ribeiro de Mende (dest.) 201.2,6, **Diego Vjlela** 201.3, **Diego de Vjlela** 201.27
Diego Xarmento adiantado de Galiza 163.44, 164.72, 165.52, 166.62, 167.27, 168.75, 174.55-56
Djonjsyo de Fontiberos abade de Celanova (out.) 273.1, **Dionysio de Ontiberos** (out., test.) 286.1, **Dionjsio** 286.38, **Dionjsio de Hontiveros** 287.2, **Dionisio de Hontiberos** 288.2, 292.1, **Dionjsio de Hontiberos** 291.2
Domincus Martint (v. **Dominicus Martini**)
Domjnga Afonso (dest.) 156.3, (dest.) 158.3
Dominga Pérez (out.) 69.4
Dominga Pérez de Barrio d'Untes (out.) 69.1-2
Domínguez Pérez (test.) 70.12
Domingo ferreiro de Palmés 69.26
Domingo bispo de Plasencia (conf.) 84.a, (conf.) 85.a, **[Domingo]** (conf.) 123.112

- Domingo Alffonso** 104.23, **Domingo Alfonso** 117.21, 132.18
- Domingo Anes** monxe de SCN (test.) 94.8
- Domjngo Anes** morador na Rúa da Corredoira de Ourense (dest.) 151.2,32, **Domjngo Anes** 151.45
- Domingo Anes** morador en San Tomé 162.4
- Domingo de Amoeyro** (test.) 48.18-19
- Domingo de Sas** veciño de Santo André do Castro (test.) 272.31
- Domingo Díaz** (v. **Dominico Didaci**)
- Domjngo Eanes** (v. **Dominicus Iohannis**)
- Domingo Eanes** notario (test.) 76.46
- Domingo Eanes** carniceiro 138.8
- Domjngo Eanes Cougill** notario xurado en Ourense pola igrexa (not.) 96.29
- Domjngo Gento** 119.3
- Domj[n]go Gónçalez** 278.9
- Domingo Yanes** (test.) 149.34
- Domingo López** criado do monxe de Celanova Lopo Eanes (dest.) 127.5
- Domjngo Martiis** home de Gonzalo Pérez do Mato (test.) 131.26
- Domingo Martiiz** (v. **Dominicus Martini**)
- Domingo Nunes** notario xurado de Ourense pola igrexa (not.) 100.24
- Domingo Páez** (out.) 69.3
- Domingo Páez** 87.7
- Domingo Peres** prelado 82.47
- Domingo Peres** morador en Gomariz (test.) 96.27
- Domingo Peres** crego chaveiro (test.) 101.37, (test.) 102.32
- Domingo Pérez** (out.) 69.4[2]
- Domingo Pérez** home do prior de SCN (test.) 87.25
- Domingo Pérez, dito León** (dest.) 77.2-3
- Domingo Pérez do [...]** 87.8
- Domingo Rroyz** (not.) 62.23
- Domingo Vásquez** monxe de SCN (test.) 94.8
- Domingo Vidal** (out.) 69.5-6
- Dominici Didaci** 34.3
- Dominico** infante de SCN (test.) 13.b
- Dominico Didaci** (dest.) 25.2,
- Dominico Didaci** morador en Naves (dest.) 63.2, **Dominyco Didaci** (dest.) 64.2, **Domingo Díaz** (out.) 67.1
- Dominico Iohannis** (dest.) 47.2
- Dominico Martini, Dominico Martinj** (v. **Dominicus Martini**)
- Dominico Martini** (dest.) 61.3
- Dominico Munici** servente do bispo de Ourense (test.) 23.b
- Dominico Munionis** home do bispo de Ourense (test.) 24.28
- Dominico Pelagij** (dest.) 55.2
- Dominico Petri** (out.) 33.3
- Dominico Roderici** arcediago de Ourense (test.) 23.a
- Dominicus** abade de Sahagún (conf.) 1.a
- Dominicus Aanz** (test.) 15.22
- Dominicus de Porto** (test.) 11.b
- Dominicus Fernandi** crego (test.) 28.24
- Dominicus Fernandi** crego da igrexa de Untes (test.) 36.25
- Dominicus Fernandi** crego de Canedo (test.) 44.14
- Dominicus Fernandj** (test.) 46.b
- Dominicus Gayus** (test.) 37.14
- Dominicus Iohannis** notario de Ourense (not.) 74.18, **Dominicus Iohannis** (not.) 78.24, **Domjngo Eanes** (not.) 81.23
- Dominicus Iohannis de Fonte Fría** (test.) 19.c
- Dominicus Iohannis de Pennauigia** (test.) 51.20-21
- Dominicus Iohannis Sancti Laurencij** (test.) 37.11

- Dominicus Martini** monxe de SCN /
cociñeiro / prior / vestiario (test.)
26.b, (test.) 27.b, (test.) 34.17,
(test.) 36.23, (test.) 37.8-9, (test.)
42.c, (test.) 50.23, (test.) 52.16,
(test.) 53.16, (test.) 54.16, (test.)
56.25, (test.) 57.18, (test.) 58.20,
(test.) 59.18, **Dominicus**
Martiniz (test.) 28.22,
Dominicus Martiniz (test.)
30.13, **Dominicus Martini**
(test.) 32.b, **Dominico Martini**
(dest.) 35.2, **Domincus Martint**
(test.) 41.a, **Dominicus Martini**
(test.) 47.16, **Dominico Martinj**
(dest.) 49.1, **Dominicus**
[Martini] (test.) 55.17,
Domingo Martiiz (test.) 73.13,
(test.) 75.28
- Dominicus Martinj** crego (test.) 35.13
- Dominicus Martini** mercador (test.)
72.20
- Dominicus Martiniz** (v. **Dominicus**
Martini)
- Dominicus Michaelis** (test.) 49.b
- Dominicus Ordon[ij]** monxe de SCN
(test.) 42.c
- Dominicus Petri** home do mestrescola
Xoán Ares (test.) 18.20
- Dominicus Petri** home do prior de SCN
(test.) 25.c
- Dominicus Petri de Sancto Iuliano**
(test.) 72.20
- Dominicus Petri de Vilar** (test.) 37.12
- Dominicus Roderici** (test.) 26.a
- Dominicus Siguin de Alungos** (test.)
79.16
- Dominicus Suerij** (test.) 46.a
- Dominicus Uelasci** home do prior de
SCN (test.) 25.c
- Durán** criado do prior de SCN Ares de
Moreira (test.) 189.14
- Durán Carca** notario real 98.27, 99.27
- Egidio Petri** (dest.) 46.1, **Egidius Petri**
(out.) 49.1
- Egidius Petri** (out.) 35.2
- Eynés** (dest.) 264.5
- Eynés Anes** 145.13, **Eynés Yanes**
145.14, **Eynés Anes** 153.7
- Eyn[é]s Anes de Çarça** 172.11,30,
Eynés Anes de Çarça 172.21
- Eynés Carnera** (v. **Ynés Pérez**)
- Eynés d’Avelenda** 272.6-7,9, **Ey[né]s**
d’Avelenda 272.9-10
- Eynés de Feramontãos** 157.11
- Eynés Gonçalues** (dest.) 177.4,
Eyn[é]s Gonçalues 177.7,8,
Ynés Gonçalues 177.7
- Eynés Gonçalues de Parada** (dest.)
178.3
- Eynés Yanes** (v. **Eynés Anes**)
- Eynés Yanes de Canedo** 175.21
- Eynés Peres** 129.17
- Eynés Rrodrigues** (dest.) 153.3
- [Eynés] Rrodrigues** freira da orde
terceira (out.) 178.1, **Eynés**
Rrodrigues 178.4, **Eynés**
Rrodrigues 178.10,11,18,24-25
- Eiree** 265.7
- Eytor de Santa María** crego (test.)
274.21
- Elbjra Afonso** moradora no couto de
Santa Comba (dest.) 269.4
- Eldore** 72.2
- Eluira** (v. **Eluira Pérez**)
- Eluyra** 185.3
- Elvyra d’Untes** 254.9, **Eluyra de**
Vntes 258.6, 259.6
- Elujra Garçia** 241.22
- Elujra Gonçalues** (dest.) 244.3
- Eluira Pérez** (out.) 86.1, **Eluira**
86.3,5,7,10,17
- Eluire Iohannis** (dest.) 34.3
- [En]nigus** bispo de Ávila (conf.) 1.a
- Enrrique** (v. **Henrrique**)
- Enrrique** [Henrique II] rei / pai de
Xoán I (out.) 132.1,33, 136.10,
137.25, 141.29

- Esteua Yanes d'Anbía** (v. **Estéuño Anes d'Anbía**)
- Esteuan Pérez Froylán** ([conf.]) 84.d, **Esteuan Peres Frolían** (conf.) 85.d, **Esteuan Pérez Froylán** (conf.) 123.120
- Estéuano Fernán[dez]** meiriño maior en Galiza 62.2, **Estéuano** 62.3,24,43,45, **Estéuano Fernández** (out.) 62.24
- Estevo Martiz** (test.) 274.25
- Esteuo Peres** (v. **Estéuño Peres**)
- Estéuño** home do monxe de SCN Gonzalo Pérez / home do prior de SCN Gonzalo Pérez (test.) 90.24, **Estéuño Eanes** (test.) 96.27-28
- Estéuño Anes d'Anbía** 153.9, 162.19, **Esteua Yanes d'Anbía** 190.67
- Estéuño de Fatón** (test.) 172.81
- Estéuño Eanes** (v. **Estéuño**)
- Estéuño Fferrnández de Proente** home do prior de SCN Gonzalo Pérez (test.) 111.34
- Estéuño Giráldez** home do tesoureiro de Ourense Pedro Giáez (test.) 103.60-61
- Estéuño Gonçalves** prior de SCN (out.) 114.1, (out.) 116.1-2, (out.) 119.1, (out.) 120.1, (out.) 121.1, (out.) 122.1, **Estéuoo Gonçalves** (out.) 115.1, **Estéuoo Gonçaluez** 118.6-7, **Estéuño Gonçalues** (out.) 142.1
- Estéuño Lourenço** morador na Rúa da Obra de Ourense (out.) 135.2,3,39,45,48,49,51,54,57,58, 60, **Estéuño Lourenço** 135.38-39,51-52, **Estéuño Lourenço** 142.28,29, **Estéuoo Lourenço** 185.3
- Estéuño Páez** cidadán de Ourense 123.34,36,38,44,75,175,193,195, 231, **Estéuño Paes** 123.59, **Estéuño Páez** 123.61,76,197, 205, **Estéuño Paes** 123.64,73, 177,179,185, **Stephano Pelagij** (dest.) 123.123, **Stephanus Pelagij** 123.124,126,129, **Stephanus Pelagij** 123.127-128, **Stephani Pelagij** 123.129, **Estéuño Paes** 123.180,196,207, **Estéuoo Páez** 124.12,13,15,21, 45, **Estéuño Paes** 135.16,20, **Estéuño Páez** 135.18
- Estéuño Peres** (v. **Estéuño Pérez**)
- Estéuño Peres** monxe de SCN 82.12, **Estéuoo Pérez** (test.) 86.25
- Estéuño Peres** (test.) 103.60
- Estéuño Peres** cóengo de Ourense (test.) 123.264, **Estéuoo Peres** (test.) 124.75
- Estéuño Peres** (dest.) 154.2, **Esteuo Peres** 154.25, **Estéuño Peres** 154.29
- Estéuño Peres do Rribadal** escribán do notario de Ourense Afonso da Costa (test.) 155.31-32
- Estéuoo Pérez** (v. **Estéuño Peres**)
- Estéuño Pérez** notario de Ourense (not.) 80.22, 87.28-29, **Estéuoo Pérez** 87.30, **Estéuño Peres** (test.) 123.80
- Estéuoo Pérez de Lamas** mordomo de Xoán Pérez de Nóvoa (test.) 86.23
- Eufemia Dominici** (out.) 74.1
- Eufemie, Euffemje** (v. **Oufémea**)
- Eufemie Petri** (dest.) 26.3
- Fadas Bonas** (dest.) 15.2
- Felipe** (v. **Ffilipe**)
- Felipo** electo de Sevilla (conf.) 100.18
- Fernam Peres** 82.48
- Fernán Afonso** dobreiro na igrexa de Ourense (out.) 218.42
- Fernán Áluares** escribán criado do notario Xoán García (test.) 239.37

- Fernán Anes** (v. **Fernán Eanes**, **Ffernán Anes**)
Fernán Anes morador en Palmés (dest.) 122.2
Fernán Anes mestrescola de Santiago (test.) 123.28
Fernán Anes home de Gonzalo Pérez do Mato (test.) 131.26
Fernán Ares racioneiro da igrexa de Ourense (test.) 212.174
Fernán Cão (test.) 93.21
Fernán Castelão, Fernán Castelão (v. **Fernán Castelão**)
Fernán d'Ourantes home do prior de SCN Gonzalo Estévez (test.) 147.32
Fernán da Carreira (v. **Fernand da Carreyra**)
Fernán da Carreyra 170.4
Fernán da Laja escudeiro veciño de Portomarín (out.) 217.1, **Fernán da Laja** 217.25
Fernán das Castanas morador en Ourense (dest.) 190.63
Fernán de Monte Rroso home de Gonzalo Pérez do Mato (test.) 131.26
Fernán do Conchouso morador no Ribeiro de Mende (dest.) 178.3, 19, 26, **Fernando do Conchouso** 198.10
Fernán Eanes morador na Rúa da Obra de Ourense / avogado procurador do bispo de Ourense D. Xoán (test.) 110.41, (out.) 124.2, 8, 9, 16, 19, 51, **Fernán Anes** (out., dest., test.) 123.3[2], 5, 26, 27, 32, 39, 42, 53, 55, 56, 56-57, 67[2], 71, 77, 81, 84, 159, 161, 165, 166, 168, 172, 189, 218, 219, 221, 223, 226, 227, 228, 229, 233, 236, 237, 251[2], 252, 255, 258, 259, 135.4, **Fernando Iohannis** (test.) 123.137, **Ffernán Eanes** 124.9, 30, 35, 36, 38, 39, 42, 43, 44, 47, 51, 63, 64[2], 67, 70, 71, **Ffernán [Eanes]** 124.10, **Ffernán Eanes** 124.30, **Ffernán Anes** 135.14[2], 21, 30, 31
Fernán Fernandes de Limya (v. **Ffernán Ffernández de Limia**)
Fernán Fernándiz prelado da igrexa de Beiro (test.) 31.19
Fernán Franco 264.9, **Fernán Franquo** 264.10
Fernán García (v. **Ffernán García**)
Fernán García (conf.) 100.b
Fernán García zapateiro veciño de Ourense (dest.) 162.1, 13
Fernán Gomes crego de Armariz (test.) 143.32
Fernán Gomes de Lueda crego (test.) 157.30
Fernán Gonçalues (v. **Ffernán Gonçaluez**)
Fernán Gonçalues racioneiro da igrexa de Ourense (test.) 212.96
Fernán Laso 198.9
Fernán Lopes carniceiro veciño de Ourense (test.) 228.39
Fernán López (v. **Ffernán López**)
Fernán Martíis (v. **Ffernán Martíis**)
Fernán Martíis avogado reitor da igrexa de Murteira (test.) 110.41, **Ffernán Martíis** 110.42, **Fernán Martíis** (test.) 123.159[2]
Fernán Martíiz 31.4
Fernán Pereiro 251.6-7
Fernán Peres escribán do arcediogo de Castela Xoán Fernández (test.) 133.52
Fernán Peres Aluelo notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / alcalde do adiantado maior García Fernández Sarmento (not.) 136.1, **Ffernán Peres Aluelo** 136.35, **Fernán Peres Aluelo** 161.17

- Fernán Peres da Rúa dos Çapateyros** (test.) 135.62
- Fernán Peres de Castelo** (test.) 95.32
- Fernán Porteiro** (v. **Ffernán Porteyro**)
- Fernán Rrodrigues de Castro** 82.13, **Fernán Rrodrigues** 82.14, **Fernando** 82.16, **Fernando** 82.18, **Fernán Rroýs** 82.23, **Ffernán Rrodrigues** 82.25,46, **Ffernando** 82.27, **Ffernán Rrodrigues** 82.39, **Fernán Rrodrigues** 82.52, **Ffernán Rrodrigues** 82.57, **Fernán Rroýz de Castro** (conf.) 100.b
- Fernán Vello** muiñeiro 201.4,5
- Fernán Vilarino** morador en Outariz (test.) 151.42
- Fernán Vilariño** 157.10, 172.15-16
- Fernand Afonso** morador en Velle (test.) 190.66
- Fernand Afonso** alfaiate veciño de Ourense (test.) 204.12
- Fernand Afonso** racioneiro da igrexa de Ourense (test.) 210.27
- Fernand'Ares** home de D. Xoán González, tesoureiro e vigairo xeral do bispo de Ourense (test.) 123.54
- Fernand d'Allariz** criado do prior de SCN García (test.) 207.25, (test.) 208.38
- Fernand da Carreyra** morador en Santa María de Louredo (dest.) 268.3,9,23, **Fernán da Carreira** 285.14
- Fernand da See** 190.51
- Fernand de Binforte** (test.) 236.33, **Fernando de Binforte** (test.) 239.33, **Ferna[n]do de Mjnforte** 245.3, **Fernando de Mjnforte** 245.3, **Ferna[n]do de Mynforte** 273.8
- Fernand de Costêela** morador no couto de Mende (dest.) 225.3,31
- Fernand de Montorroso** 223.4
- Fernand Gonçales** conde 139.4
- Fernand Yanes** (v. **Ffernán Yanes**)
- Fernand Yuañes** (conf.) 100.d
- Fernand Yuañes** 137.20, **Ffernand Yuañes** 141.22
- Fernand Martiis** morador en San Miguel de Canedo (dest.) 202.3,20, **Fernand Martiis** 215.5
- Fernand Páez** notario do número de Ourense polo bispo (not.) 265.30,ns
- Fernand Rrodrigues** crego capelán da igrexa da Trindade, veciño de Ourense (test.) 276.28,30,31, **Fernand Rrodrigues** 276.33
- Fernandi, Fernandj** (v. **Ffernando**)
- Fernandi Munionis** cabaleiro (test.) 7.15, **Fernandus Munionis** 7.b
- Fernandi Petri** cabaleiro 36.5
- F[er]nandino** home do bispo de Ourense (test.) 24.28
- Fernando** (v. **Fernán Rrodrigues de Castro**, **Fernando**, **Ffernando**, **Ffernando**)
- Fernando** abade de Celanova 6.12, **Fernando Festuco** 8.11, **Fernandus** 9.14
- Fernando** bispo de Ourense 11.31
- Fernando** [Fernando III] rei / pai de Afonso X 19.13, 100.2, **Ffernando** 20.20, 26.22, 27.17, **Fernando** 21.24, **Ffernando** 23.19, **Ffernando** 25.20, **Fernando** 28.20, **Fernandus** (out.) 100.3,10
- Fernando** fillo de Fernando III 100.11, (conf.) 100.18
- Fernando** notario do rei en Castela (conf.) 100.d
- Fernando** monxe de Celanova (test.) 238.19
- Fernando Alfonsi** (v. **Fernandus**)

- Fernando de Binforte, Fernando de Mjnforte** (v. **Fernand de Binforte**)
- Fernando de Porto Marín** crego do coro de Ourense (test.) 212.174
- Fernando de Rrjbas** (test.) 256.26, **Fernando de Rrjvas** (test.) 257.27, **Ffernando de Rrjbas** (test.) 260.35
- Fernando de Sagún** monxe de Celanova (out.) 287.4, **Fernando de Sagún** (out.) 288.4, (out.) 289.5, **Fernando de Sagún** (out.) 290.6-7, **Fernando de Sagún** (out.) 291.5, **Fernando de Sagund** (out.) 292.3
- Fernando de Santa Marta** cóengo da igrexa de Ourense (out.) 212.4-5
- Fernando de Villasante** prior de SCN (out., test.) 286.3,38
- Fernando do Conchouso** (v. **Fernán do Conchouso**)
- Fernando Egidij, Fernando Egidio** (v. **Ffernando Egidij**)
- Fernando Fernandj** cabaleiro (dest.) 59.2
- Fernando Festuco** (v. **Fernando**)
- Fernando Guterriz** pertegueiro de Santiago ([conf.]) 16.b
- Fernando Iohannis** (v. **Fernán Eanes**)
- Fernando Iohannis** tenente Limia 123.132
- Fernando Menendi** prior de SCN (dest.) 72.3, **Ffernán Meé[n]d[e]z** (out.) 73.1, **Ffernán Meénd[e]z** (out.) 75.2, **Ffernando** 86.4
- Fernando Paiz** (test.) 13.a
- Fernando Pelagii** (dest.) 6.2
- Fernando Pelagij** subprior de SCN (test.) 22.17
- Fernando Pelaiz** tenente Búbal / tenente castelo de Alba 11.31, 15.20, **Fernando Pelagij** 19.13
- Fernando Peres do Rrego** (test.) 134.22
- Fernando Petri** cóengo de Lugo (test.) 133.23
- Fernando Rudericj** monxe de Celanova (not.) 13.26
- Fernando Sancij** cidadán de Ourense (test.) 17.33
- Fernando Vaasques Cardoso** mercador veciño de Ourense (test.) 198.51
- Fernandus** (v. **Ffernando, Fernando**)
- Fernandus** bispo de Astorga (conf.) 3.a, **Fernandus** (conf.) 4.a
- Fernandus** (test.) 2.b, **Fernandus** (test.) 5.13, **Fernandus** (test.) 6.a
- Fernandus** conde tenente Benavente e Mayorga (conf.) 4.b
- Fernandus** prior de SCN (out., conf.) 6.1, **Fernandus** 6.16, **Fernandus** (out.) 8.2, **Fernando Alfonsi** (dest.) 9.3
- Fernandus Arie** tenente Búbal (conf.) 4.b
- Fernandus Arie** (test.) 11.b
- Fernandus Arie de P[...]** (test.) 19.a
- Fernandus de Ueea** (test.) 19.b
- Fernandus Martini de Beiro** (test.) 19.b
- Fernandus Martinj de Vilarino** (test.) 123.133
- Fernandus Munionis** (v. **Fernandi Munionis**)
- Fernandus Ordonij** capelán da igrexa de Castro (test.) 15.21
- Fernandus Pelagij** crego (test.) 37.11
- Fernandus Pelagij** cóengo de Ourense (test.) 72.20
- Fernandus Pelaiz** (test.) 11.b
- Fernandus Pelaiz** (out.) 21.1
- Fernandus Petri de Naues** (test.) 19.a
- Fernant Peres** (v. **Ffernant Peres, Ffernán Pérez**)
- Fernant Rruiz** (v. **Ffernán Rrodríguez**)

- Ferrando** (v. **Ffernando**)
- Ferrant Peres** (v. **Ffernán Peres**, **Ffernant Peres**)
- Ferrant Roýz de Saldaña** (v. **Fferrant Rroýz de Saldana**)
- Ferr[e]i[ro] Vello** (out.) 213.2,3,12
- Fernán Castelão** morador no Ribeiro de Mende (test.) 160.35, **Fernán Castelão** (dest.) 171.4, **Fernán Castelão** 171.24
- Fernán Gonçalves** morador no Ribeiro de Mende (test.) 160.35
- Fernando** (v. **Ffernando**)
- Fernando** tío de Fernando IV 84.22, **Ffernando** 85.26, **Fernando** 123.109
- Fernando** bispo de Calahorra (conf.) 84.a, **Ffernando** (conf.) 85.a, **Fernando** (conf.) 123.111
- Fernando** bispo de Cartagena (conf.) 84.a, **Ffernando** (conf.) 85.a, **Fernando** (conf.) 123.112
- Fernando** bispo de Córdoba (conf.) 84.a, **Ffernando** (conf.) 85.a, **Fernando** (conf.) 123.112
- Fernando da Cabeanca** (test.) 214.35
- Ffernán Afonso** notario da vila de Milmanda (test.) 133.52
- Ffernán Anes** (v. **Fernán Eanes**)
- Ffernán Anes** monxe notario de SCN (not.) 112.36, (not.) 119.17-18, (not.) 120.21, (not.) 121.16, (not.) 126.23, **Ffernando Anes** (not.) 113.23, **Ffernán Anes** (not.) 114.25, **Ffernán Anes** (not.) 115.30, 142.25, **Ffernán Anes** 121.22, **Fernán Anes** (not.) 142.23
- Ffernán Domínguez d'Astrees** (out.) 87.1
- Ffernán Eanes** (v. **Fernán Eanes**)
- Ffernán Eanes** home do notario de Ourense Gonzalo [...] (test.) 138.30
- Ffernán Eanes de Garauães** (v. **Ffernán Eanes de Garauães**)
- Ffernán Ferrnández** 82.28
- Ffernán Ffernandes** (dest.) 105.3-4, **Ffernán Ffernandes**, dito **Rrugel** (dest.) 126.2-3, **Ffernán Ffernandes** 126.4, **Ffernán Ffernandes** 126.14-15
- Ffernán Ffernández** cóengo de Lugo (test.) 92.26
- Ffernán Garçía** 90.7, **Ffernán Garçía** 90.10, **Ffernando Garçía** 101.11, **Fernán Garçía** 102.3
- Ffernán Garçía de Barrio** (dest.) 71.3, **Ffernán Garçía** 71.14-15
- Ffernán Gonçalves** (test.) 94.8-9
- Ffernán Gonçalves** notario público de Ourense pola igrexa (not.) 129.1-2, **Ffernán Gonçalves** 129.55, (not.) 142.27, **Fernán Gonçalves** (not.) 141.43-44, **Ffernán Gonçalves** 141.48, **Fernán Gonçalves** 142.30, **Fernán Gonçalves** 165.5,6
- Ffernán Yanes** 84.s, **Ffernando Yanes** 85.s, **Fernand Yanes** 123.121
- Ffernán Yoanes de Leyra** (dest.) 92.2, **Ffernán Yoanes** 92.8,16,22,30
- Ffernán López** porteiro do meiriño maior Estevo Fernández (out.) 62.2,32, **Fernán López** 62.26,31,36,38
- Ffernán López** 76.7,18-19,31,36
- Ffernán Martíis** (v. **Fernán Martíis**)
- Ffernán Martíis** confeso de SCN (test.) 114.23, **Ffernando Martíis** (test.) 115.29, (test.) 116.26, **Fernán Martíis** (test.) 142.22
- Ffernán Martíiz** zapateiro (test.) 96.26-27
- Ffernán Meéndez** (v. **Fernando Menendi**)
- Ffernán Moníjz** 75.5
- Ffernán Nunes** 82.40

- Ffernán Núñez** (dest.) 107.3,17,19,21
Ffernán Peres (v. **Ffernando Peres**)
Ffernán Peres 104.39, [**Ferrant Peres**]
 117.34, **Ferrant Peres** 132.29
Ffernán Peres, dito de Santomé
 zapateiro de Ourense (test.)
 95.32
Ffernán Peres Aluelo (v. **Fernán**
Peres Aluelo)
Ffernán Peres da Praça morador en
 Ourense (test.) 142.33
Ffernán Peres de Pa[...]bo (test.)
 95.32-33
Ffernán Pérez (v. **Ffernando Peres**)
Ffernán Pérez, dito Cotón, de Palmés
 (test.) 66.22-23
Ffernán Porteyro 110.42, **Fernán**
Porteiro 123.159
Ffernán Rrodrigues (v. **Fernán**
Rrodrigues de Castro)
Ffernán Rrodríguez pertegueiro de
 Santiago ([conf.]) 84.d,
Ffernando Rodríguez (conf.)
 85.d, **Fernant Rruiz** (conf.)
 123.119
Ffernán Taauarda 80.7
Ffernán Topete (dest.) 107.19,23
Ffernán Uaásquiz escribán do rei e
 crego de Ourense (test.) 65.18-
 19
Ffernand'Aras 81.14
Ffernand'Aras de Rramoýn 129.12,
Ffernand'Aras 129.18
Ffernand Yuañes (v. **Fernand**
Yuañes)
Ffernandi (v. **Ffernando**)
Ffernandi arcediago de Ourense 43.23
Ffernandi Munionis cabaleiro 42.a
Ffernando (v. **Fernán Rrodrigues de**
Castro, Fernando, Fernando
Menendi, Ferrnando,
Fferrnando)
Ffernando [Fernando II] fillo de
 Afonso VII / rei / pai de Afonso
 IX (out.) 1.4,19, **Ffernandus**
 (conf.) 1.b; **Fernandus** (out.)
 3.2, **Fernando** 3.7, 4.12,
Fernandus 3.8, (out., conf.) 4.2,
 13, **Fernandi** 3.ns, **Fernandj**
 4.ns, **Fernando** (out.) 84.6,
 (out.) 123.91,101, **Ffernando**
 84.15, **Ffernandi** 85.12
Ffernando ex abade de Oseira (test.)
 24.23
Ffernando [Fernando IV] rei / pai de
 Afonso XI / bisavó de Xoán I
 78.21, (out.) 104.2[2],23, 141.2,
 24,28, **Ffernando** 79.15,
Ffernando 80.12, **Fernando**
 (dest.) 82.1, **Fernando** (out.)
 84.4,17,20, 77.28-29, 93.10,
 96.23, (out.) 123.88,103, (out.)
 137.2,4,21,23,25,28, (out.)
 141.4, **Fferrando** (out.) 85.6,
 (out.) 88.1, **Ferrando** 85.19,23,
 ns, **Fferrando** 89.5, **Fernando**
 92.16, **Fernando** (out.) 117.3[2],
 21, 123.108, **Ffernando** 124.33,
Ferrando (out.) 132.2,3,18,
Ffernando 141.26,32
Ffernando home do prior de SCN Xil
 Pérez (test.) 140.41
Ffernando Áluares de Costoya 241.9
Ffernando Áluarez (v. **Fferrnando**)
Ffernando Anes (v. **Ffernán Anes**)
Ffernando Aras de Parga cabaleiro
 (test.) 92.26-27
Ffernando de Rrjbas (v. **Fernando de**
Rrjbas)
Ffernando Egidij tenente Búbal 25.21,
 26.23, **Fernando Egidij** 27.17,
Fernando Egidio 28.20-21
Ffernando Fferrnández de Limia (v.
Fferrnán Ffernández de
Limia)
Ffernando Garçía (v. **Ffernán**
Garçía)
Ffernando Martiis (v. **Ffernán**
Martiis)

- Ffernando Munionis** cabaleiro (out.) 42.2
- Ffernando Peres** (v. **Fferrnán Pérez**)
- Ffernando Peres** monxe de SCN / notario (test.) 105.19, **Ffernán Peres** (test.) 106.29, (not.) 127.33, (not.) 128.25, **Ffernán Pérez** (test.) 107.31
- Ffernando Pérez** frade da Orde dos Pregadores (test.) 91.12
- Ffernando Pérez de Proente** (test.) 101.35, **Ffernando Peres de Proente** (test.) 102.30
- Ffernando Rodríguez** (v. **Ffernán Rrodríguez**)
- Ffernandus** (v. **Ffernando**)
- Ffernandus Iohannis** bufón (test.) 33.20
- Ffernandus Lupi** (test.) 57.20, (test.) 58.22
- Ffernandus Martini** home do arcediogo de Ourense D. Fernando (test.) 43.22
- Ffernandus Munionjs** (test.) 42.a
- Ffernandus Odoarij** 25.10
- Ffernandus Petri** 36.6
- Ffernandus Suerij** presbítero (test.) 44.15
- Ffernant Peres** 104.23, **Fernant Peres** 117.21, **Ferrant Peres** 132.18
- Fferrando** (v. **Fernando**, **Ffernando**)
- Fferrant Rroyz de Saldana** (conf.) 84.b, **Ferrant Roýz de Saldaña** (conf.) 85.b
- Fferrnán Eanes** 82.40
- Fferrnán Eanes de Garauães** (test.) 67.19, **Ffernán Eanes de Garauã[e]s** (out.) 82.2
- Fferrnán Garçia** (v. **Ffernán Garçia**)
- Fferrnán Ffernández de Limia** ([conf.]) 84.d, **Ffernando Fferrnández de Limia** (conf.) 85.d, **Fernán Fernandes de Limya** (conf.) 123.119
- Fferrnán Pérez** ([conf.]) 84.d, **Ffernando Peres** (conf.) 85.d, **Fernant Pérez** (conf.) 123.119
- Fernán Rrodrigues** (v. **Fernán Rrodrigues de Castro**)
- Fferrnando** bispo de Oviedo / electo de Oviedo (conf.) 84.c, **Ffernando Áluarez** (conf.) 85.c, **Fernando** (conf.) 123.116
- Fferrnando** bispo de Segovia (conf.) 84.a, **Ffernando** (conf.) 85.a, **Fernando** (conf.) 123.112
- Fferrnando Yanes** (v. **Ffernán Yanes**)
- Ffilipe** infante, señor de Cabrera e Ribera, irmán de Fernando IV / adiantado maior en Galiza 82.21, **Ffillipe** 82.22,28,35,41,49, **Fillipe** 82.24,54, **Felipe** (conf.) 84.22, (conf.) 85.26, 137.14, **Fillippe** (conf.) 123.110, **Folipe** 141.16
- Ffrançisco Anes** (v. **Françisco Anes**)
- Ffrançisco Eanes** monxe de SCN 100.25[2],27,29
- Ffrançisco Yanes**(v. **Françisco Anes**)
- Ffrançisco López** notario público de Lugo (not.) 91.7, 92.29, **Franciscus** 91.ns, 92.ns, **Ffrançisco Lopes** (not.) 92.22
- Fillipe, Fillippe, Folipe** (v. **Ffilipe**)
- Françisco Afonso** rexedor e veciño de Ourense (out.) 276.1,27,31, **Françisco [Afonso]** 276.23, **Françisco Afonso** 276.33
- Françisco Anes** morador no Gabián (dest.) 116.3, **Ffrançisco Anes** 116.14,15, **Ffrançisco Yanes** 130.8
- Françisco Anes** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 165.24
- Francisco de Agujlar** monxe de Celanova (out.) 284.4
- Françisco de Bezilla** monxe de Celanova (out.) 278.2

Frañcisco de Grisaleña monxe de Celanova (out.) 287.3, **Frañcisco de Grisalena** (out.) 288.3, (out.) 291.4, (out.) 292.3, **Frañcisco de Grisallena** (out.) 289.4, **Frañcisco de Grisallena** (out.) 290.5-6

Frañcisco de la Vega veciño de Valladolid (test.) 284.55

Frañcisco de León monxe de Celanova (out.) 287.3, (out.) 289.4, (out.) 290.6, (out.) 292.3, **Frañciscus Legionensis** 287.47, 288.38, 289.42, 290.58, **Frañcisco de Lión** (out.) 288.3, (out.) 291.4, **Frañciscus Ligionensis** 292.38

Frañcisco de Torre monxe de Celanova (out.) 278.2

Frañcisco Ferrnandes Viçente notario de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 219.38, **Frañcisco Ferrnandes** 219.ns

Frañcisco Gómez notario do mosteiro de Celanova (not.) 287.47,48,ns, (not.) 288.38,ns, (not.) 289.43[2],ns, (not.) 290.58[2],ns, (not.) 292.38[2],ns

Frañcisco Peres notario real en terra de Castela (not.) 90.26

Frañcisco Peres (test.) 123.80

Frañcisco Suares notario real (not.) 280.37,ns, (not.) 281.28,ns, (not.) 282.29,ns, 283.ns, (not.) 284.57,ns, **Frañcisco Suárez** (not.) 283.29

Franciscus (v. **Frañcisco López**)

Frañciscus Legionensis, **Frañciscus Ligionensis** (v. **Frañcisco de León**)

Frederico fillo de Fernando III 100.11, **Frederique** (conf.) 100.17

Froila escribán / notario do rei Afonso IX (conf.) 4.a, (not.) 85.17

Froila Ramiriz tenente Asturias (conf.) 4.b

Garcí Ferrnandes 137.20, **García Ferrnandes** 141.23

Garcí Fferrnández de Vila Mayor adiantado maior de Castela (conf.) 84.b, **García Fferrnández** (conf.) 85.b, **Garcí Ferrnandes de Vila Mayor** (conf.) 123.114

Garcí Fferrnández Malrric (conf.) 84.b, **García Fferrnández Manrricque** (conf.) 85.b, **Garcí Fernández Malrric** (conf.) 123.115

Garcí Peres de Toledo notario do rei en Andalucía (conf.) 100.d

Garcí Suárez meiriño maior de Murcia (conf.) 100.d

García bispo de Jaén (conf.) 84.a, **García** (conf.) 85.a, **García** ([conf.]) 123.113

García monxe de SCN (test.) 130.31

García prior de SCN (dest.) 198.6, (out.) 209.1, (out.) 212.10,102, 106,111, **García** 198.23,27,36, 44, **García** (out.) 201.1, (out.) 211.1, (out.) 239.2, **García** (out.) 202.1, (out.) 205.1, (out.) 206.1, (out.) 207.1, (out.) 208.1, **Garsias** 202.s, **García** 203.2, **Garsias** 205.s, 239.35

García Anes home de Gonzalo Pérez do Mato (test.) 123.257

García de Çea monxe de Celanova (out.) 287.3, (out.) 288.3, (out.) 289.4, (out.) 291.4, (out.) 292.3, **García de Çea** (out.) 290.6

García de Cobreiros escribán / escribán do notario de Ourense Afonso da Costa / veciño de Ourense (test.) 154.38, **García Ferrnandes** (test.) 155.32, **García Ferrnandes de Cobreyros** (test.) 170.29,

- Garçía de Cobreyros** (test.) 171.30
- Garçía de Santa Ougía** morador en Santa Ouxea (test.) 224.37, **Garçía de Santa Ougía** (test.) 225.40
- Garçía de Viña** (test.) 161.58
- Garçía Días de Cadórnega** escudeiro (test.) 242.23-24
- Garçía Fernandes** (v. **Garçí Ferrnandes**, **Garçía Ffernandes**)
- Garçía Fernandes** fillo do conde Fernán González 139.4
- Garçía Fernandes de Berlanga** crego da diocese de Sigüenza, cóengo na igrexa de Ourense e notario apostólico (not.) 179.28, **Garsias Fernandi** 179.ns, 212.ns, **Garçía Fernández de Berlanga** (not.) 212.179
- Garçía Fernandes Sarmento** (v. **Garçía Ferrnandes Sarmento**)
- Garcia Fernandi** cabaleiro (test.) 6.13
- Garçía Ferrnandes**, **Garçía Ferrnandes de Cobreyros** (v. **Garçía de Cobreiros**)
- Garçía Ferrnandes de Rrendal** notario real e nas meirindades do Formigueiro e Peroxa polo adiantado maior Bernardino Pérez Sarmento (not.) 255.42,ns, **Garçía Ferrnandes de Rrendal** (not.) 256.27, (not.) 257.28, (not.) 258.27, (not.) 259.29,ns, (not.) 261.47, (not.) 264.48, (not.) 266.47, **Garçía Ferrnandes de Rrendal** 256.ns, 257.ns, 258.ns, 260.ns, 261.ns, 264.ns, 266.ns, **Garçía Ferrnandes de Rrendal** (not.) 260.36, **Garçía Ferrnandes de Rrendal** (not.) 262.28, **Garçía Ferrnandes de Rrendal** 262.ns
- Garçía Ferrnandes Sarmento** adiantado maior en Galiza 154.39, **Garçía Ferrnandes Sarmento** 155.33, 157.31, **Garçía Ferrnandes Sarmento** 156.36-37, 158.36, **Garçía Ferrnandes Xarmento** 161.3,59
- Garçía Ffernandes** 84.s, **Garçía Ffernandes** 88.s, **Garçía Ferrnandes** 123.121
- Garçía Ffernandes** abade do mosteiro de Celanova 143.5,11, **Garçía Ferrnandes** 143.9
- Garçía Ffernández** (v. **Garcí Ffernández de Vila Mayor**)
- Garçía Ffernández Manrricque** (v. **Garcí Ffernández Malrric**)
- Garcia Garciat de Aza** (conf.) 1.a
- Garçía Gonçalues** criado do prior de SCN Gonzalo Estévez (test.) 152.35
- Garçía Gonçalues** (test.) 194.29
- Garçía Goterres** escudeiro (dest.) 97.2,8
- Garçía Laso** (dest.) 242.3,10,15
- Garçía Martiis** home de Gonzalo Pérez do Mato (test.) 123.248, (test.) 123.264, **Garçía Martiis** (test.) 124.61, (test.) 124.69, **Garçía Martiis** (test.) 124.76
- Garçía Nuñes** (out.) 98.2,7, (out.) 99.2,20, **Garçía Núñez** 98.20, 99.7
- Garçía Páez** veciño de Ourense (test.) 136.33
- Garçía Peres** monxe notario de SCN (not.) 105.16,21, (test.) 106.29, **Garçía Pérez** (test.) 107.30
- Garçía Prego** 190.55
- Garçía Rrodrjgues** deán de Ourense e vigairo xeral do bispado 135.1
- Garçía Rodríguez** 66.2
- Garçía Trañceda** confeso de SCN / frade (test.) 115.29, (test.) 116.26, (test.) 127.31, (test.) 128.24, **Garçía Tra[n]ceda**

- (test.) 119.16, **Garçia Trançada**
(test.) 120.20, (test.) 121.20-21
Garçia Vaasques veciño de Ourense
(test.) 170.29
Garsia Fernandi monxe de SCN
(conf.) 12.a
Garsia Fernandi (out.) 42.1
Garsia Iohannis (v. **Garsie Iohannis**)
Garsia Luppiz alferez de Fernando II
(conf.) 4.b
Garsia Martini cidadán de Ourense
(test.) 24.26-27
Garsia Petri cabaleiro (test.) 17.32
Garsiam Iohannis (v. **Garsie Iohannis**)
Garsias (v. **Garçia**)
Garsias (test.) 2.b
Garsias Fernandi (v. **Garçia Fernandes de Berlanga**)
Garsias Fernandi (conf.) 9.b, **Garsias Fernandi** (test.) 14.c
Garsias Lupi peleteiro (test.) 45.16
Garsie Iohannis cabaleiro (dest.) 10.3,
Garsia Iohannis 10.11-12,
Garsiam Iohannis 10.14
Garsie Iohannis crego (test.) 37.11
Gastón vizconde de Béarn, vasalo de Afonso X (conf.) 100.20
Gil (v. **Gil Ffernández**)
Gil bispo de Osma (conf.) 100.a
Gil bispo de Tui (conf.) 100.c
Gil do Pineyro (dest.) 153.3, **Gil do Pineyro** 153.26
Gil Ferreyro morador en Aguiar (out.) 213.1, **Gil Ferreiro** 213.20
Gil Ffernández notario xurado do mosteiro e terra de Celanova (not.) 133.54, **Gil F[ernández]** 133.57, **Gil** 133.ns
Gil Garçia 104.38, 132.28-29, [**Gil Garçia**] 117.34
Gil Gonçales 88.s
Gil Oárez cabaleiro (test.) 31.16
Gil Pérez infante de SCN / prior (test.) 112.35, 139.14, **Gil Pérez** (test.) 113.22, **Gil Peres** 136.3, (out.) 140.1, 146.7, 147.4, 165.5, **Gil Peres** 141.45
Giraldo “tirador da elimosna” para o mosteiro de San Francisco de Ourense / frade (test.) 190.80, 108
Golín xuíz de Ourense (test.) 65.19
Gomes (v. **Gómez de Barrio**)
Gomes frade do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72
Gomes monxe de SCN (test.) 207.25, (test.) 208.37
Gomes [...] home do notario Rodrigo Lourenzo (test.) 129.54
Gomes Afonso criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal (test.) 231.42
Gomes Áluares cóengo da igrexa de Ourense (test.) 215.29
Gomes Anes (v. **Gómez Eanes**)
Gomes Anes labrador (test.) 142.33
Gomes Ares crego reitor da igrexa de Santo Estevo de Untes / capelán de Santa María Nai (out.) 210.1, **Gomes Ares** 210.19, **Gomes Ares** 210.24, **Gómez Ares** 212.143,145
Gomes Ares da Pixotaría morador en Ourense (test.) 142.33
Gomes Barrela 146.6
Gomes Carneyro 190.58, **Gómez Carneyro** 190.88
Gomes Carpenteiro das Quatelas (test.) 165.52
Gomes Conde veciño de Ourense (test.) 266.45
Gomes d'Aalén 164.12, **Gómez d'Aalén** 164.14
Gomes d'Anaygo home do prior de SCN Afonso Gómez / morador en Palmés (test.) 146.29, (test.) 184.29, **Gomes de Naygo** (test.) 153.40, **Gomes de Anaygo**

- 181.7, **Gomes de Anaygo** (test.)
 182.15, **Gomes d'Anay[g]o**
 (test.) 192.23, (test.) 193.20,
Gómez d'Anaygo 291.32
- Gomes d'Anxiam** morador nos coutos
 de SCN / vasalo do prior de
 SCN / veciño de Untes (dest.)
 240.2, **Gomes de Anxiam**
 240.26, **Gomes d'Anxián** (test.)
 245.25, 254.4, **Gomes d'Anxián**
 247.8, (test.) 248.48, **Gomes**
d'Anxián (test.) 249.37-38,
Gomes d'Ansyán (test.) 250.20,
Gomes d'Ansján 261.9, **Gomes**
d'Ansián (test.) 270.16, **Gómez**
d'Ansián 273.3
- Gomes da Conchãada** (test.) 264.47
- Gomes da Lama** (dest.) 255.3,33,
Gomes da Lama 279.9
- Gomes da Rregalde** veciño de Beiro
 (test.) 258.26, (test.) 259.28,
 (test.) 261.46
- Gomes da Salceda** (test.) 246.58
- Gomes de Anaygo** (v. **Gomes**
d'Anaygo)
- Gomes de Anxiam** (v. **Gomes**
d'Anxiam)
- Gomes de Bárreo** (v. **Gómez de**
Barrio)
- Gomes de Beyro** (test.) 214.34
- Gomes de Boy Morto** morador en
 Santo André do Castro (test.)
 220.34, **Gómez de Boy Morto**
 (test.) 221.42, **Gomes de Boy**
Morto (test.) 222.45, (test.)
 223.40-41
- Gomes de Bouça Bedra, Gomes de**
Bouça Vedra (v. **Gómez Yanes**
de Bouça Bedra)
- Gomes de Castiadona** 229.17
- Gomes de Cornoses** (test.) 156.36,
 (test.) 158.35
- Gomes de Naygo** (v. **Gomes**
d'Anaygo)
- Gomes de Paaços** escudeiro (out.)
 200.1
- Gomes de Pena Ffereaa** (test.) 140.42
- Gomes de Rramoýn** mercador veciño
 de Ourense (test.) 182.15,
 189.11, **Gómez de Rramoýn**
 (dest.) 189.2
- Gomes de San Gĩaao** criado do prior
 de SCN García (test.) 203.32
- Gomes de Santiago** sacristán do
 mosteiro de San Francisco de
 Ourense (out.) 190.73
- Gomes de Tarascón** (dest.) 179.3-4,
Gomes de Tarascón 179.19
- Gomes do Rregalado** home do
 racioneiro de Ourense Lourenzo
 Pérez (test.) 133.53
- Gomes Eanes** (v. **Gómez Eanes**)
- Gomes Eanes** (dest.) 130.3
- Gomes Ferrnandes** 104.s, **Gomes**
Ferrnandes Asaranjel 132.32
- Gomes Ferrnandes** crego de Santo
 André do Castro (test.) 184.29
- Gomes Ferrnandes** morador en Ribela
 (dest.) 203.5, **Gomes**
Ferrnandes 203.23
- Gomes Garçia de Prexegeyroo**
 escudeiro morador en Aguiar
 (test.) 195.47
- Gomes Yanes Carpenteyro** 223.10,
Gomes Yanes Carpentero
 252.10, **Gomes Yanes**
Carpenteiro 253.7
- Gomes Lovato** veciño de Allariz (test.)
 258.26, (test.) 259.28, (test.)
 261.46
- Gomes Lourenço** (v. **Gómez**
Lourenço de Çeleyroo)
- Gomes Lourenço** (dest.) 140.3,13-
 14,26,31,34
- Gomes Martiis** (test.) 98.25, (test.)
 99.25
- Gomes Mosqueiro** xuíz de Ourense
 142.29
- Gomes Peres** (v. **Gómez Pérez**)

- Gomes Peres** criado do prior de SCN
Xil Pérez 146.7, **Gomes Peres**
(out.) 147.4,15,26,34
- Gomes Peres de Fonte Fría** (test.)
232.38, **Gomes Peres de Fonte**
Fría (test.) 233.39
- Gomes Peres do Bolo** (test.) 98.25,
(test.) 99.24-25, **Gómez Pérez**
do Bolo (out.) 101.2, **Gó[mez**
Pérez] 101.12, **Gómez Pérez**
101.16,19, **Gomes Pérez** 101.20,
Gómez Pérez 101.23, **Gómez**
Peres 101.24, **Gómez [Pérez]**
101.31, **Gomes Peres** 102.5,10,
15,17,20,27, **[Go]mes Peres**
102.14, **Gomes [Peres]** 102.18-
19
- Gomes Soelleyro** (test.) 142.23
- Gómez Anes** (v. **Gómez Eanes**)
- Gómez Anes (?)** 129.26
- Gómez Ares** (v. **Gomes Ares**)
- Gómez Ares** racioneiro da igrexa de
Ourense (test.) 212.174
- Gómez Carneyro** (v. **Gomes**
Carneyro)
- Gómez d'Aalén** (v. **Gomes d'Aalén**)
- Gómez d'Anaygo** (v. **Gomes**
d'Anaygo)
- Gómez d'Ansián** (v. **Gomes**
d'Anxiam)
- Gómez de Barrio** home do prior de
SCN García / morador en Barrio
/ morador en Untes (test.)
198.52, (dest.) 224.3, **Gomes de**
Bárreo (test.) 205.17, (test.)
206.18, (test.) 207.25, (test.)
208.37, (dest.) 239.4,24,
[Gomes] 224.29, **Gomes** 224.44
- Gómez de Bóbeda** escudeiro veciño de
Bobadela (test.) 274.25, **Gómez**
de Vóbeda (test.) 275.26
- Gómez de Boy Morto** (v. **Gomes de**
Boy Morto)
- Gómez de Rramoýn** (v. **Gomes de**
Rramoýn)
- Gómez Eanes** novicio de SCN / frade /
monxe notario (test.) 114.23,
(test.) 115.28, (test.) 116.26,
(test.) 119.16, (test.) 121.20,
Gómez [Eanes] (test.) 120.20,
Gomes Eanes (not.) 122.13,
Gómez Anes (test.) 126.21,
Gomes Anes (test.) 142.22
- Gómez Eanes** notario público de
Ourense pola igrexa (not.)
131.27
- Gómez Fandiño** escudeiro (test.) 92.27
- Gómez Fferrnández** crego do coro de
Ourense (test.) 80.22
- Gómez Yanes de Bouça Bedra** 198.14,
Gomes de Bouça Bedra (test.)
199.31, **Gomes de Bouça Vedra**
207.12,15
- Gómez Lourenço de Çeleyroo**
morador en Ourense (out.)
110.1, **Gómez Lourenço** 110.5,
14,34, 123.145,235, **Gómez**
Lourenço 110.31, **Gomes**
Lourenço 110.36, **Gómez**
Lourenço de Çeleiroo (out.)
123.138, **Gómez Lourenço**
123.140, **Gomes Lourenço**
123.154,155, **Gomes Lourenço**
123.156, **Gómez Lourenço**
124.49-50
- Gómez Peres, Gómez Pérez** (v.
Gomes Peres do Bolo)
- Gómez Pér[ez]** criado de Pedro Ares
(dest.) 113.3, **Gómez Pérez**
113.9, **Gomes Peres** 113.10-11
- Gómez Pérez** veciño de Fontefría (test.)
275.26
- Gómez Pérez do Bolo** (v. **Gomes**
Peres do Bolo)
- Gómez Rroyz** (conf.) 100.b
- Gonçal d'Eyree** escudeiro morador no
alfoz de Chantada (dest.)
216.3,45, **Gonçaluo d'Eyree**
216.16, **Gonçaluo d'Ejree**

- 255.41, **Gonçalo d'Eyrea**
284.22
- Gonçal de Parada** morador en
Casanova de Santo André do
Castro (dest.) 220.2,26, **Gonçalo**
de Parada (dest.) 221.3,
Gonçaluo de Parada 221.33
- Gonçal de Puga** escudeiro (out., test.)
218.1, **Gonçalo de Puga** 218.4,
Gonçaluo de Puga 218.40,45
- Gonçal Gomes de Paaços** escudeiro
(out.) 200.1
- Gonçal Yanes d'Agilar** (conf.) 84.b,
Gonçal Yanes d'Aguillar
(conf.) 85.b, **Gonçaluo**
d'Aguilar (conf.) 123.116
- Gonçal Lasso** 201.3,5[2],6[2],8
- Gonçal Nunes de Castrelo** meiriño en
Orcellón, Búbal e Castela (dest.)
89.1-2
- Gonçalo** (v. **Gonçaluo**)
- Gonçalo** (test.) 169.17
- Gonçalo Biscaíno** (v. **Gonçalo**
Viscaíno)
- Gonçalo Chabín** (v. **Gonçaluo**
Chabín)
- Gonçalo d'Eyrea** (v. **Gonçal d'Eyree**)
- Gonçalo d'Eyrea el Moço** 284.22,24
- Gonçalo d'Outeiro** 265.8
- Gonçalo da Touça** muiñeiro morador
no Ribeiro de Mende (dest.)
199.1-2,18,25
- Gonçalo da Vjla** veciño de Santo
André do Castro (test.) 272.31
- Gonçalo das Caldas** 264.6
- Gonçalo de Cachalvjte** veciño de
Santo André do Castro (test.)
265.29
- Gonçalo de Çebolyño** xastre veciño de
Ourense (dest.) 241.2, **Gonçaluo**
de Çebolyño 241.16
- Gonçalo de Çezeda** (v. **Gonçalo de**
Sazedá)
- Gonçalo de Maside** (v. **Gonçaluo de**
Masyde)
- Goncalo de Monteroso** (v. **Gonçaluo**
de Monterroso)
- Gonçalo de Nabes** 282.9
- Gonçalo de Parada** (v. **Gonçal de**
Parada)
- Gonçalo de Puga** (v. **Gonçal de Puga**)
- Gonçalo de Rreça o Moço** morador en
Bobadela (test.) 229.63-64
- Gonçalo de Rribela** carnicheiro 190.87
- Gonçalo de Sazedá** 280.8, **Gonçalo de**
Çezeda 291.32
- Gonçalo de Segura** monxe de
Celanova (out.) 278.2
- Gonçalo de Tarascón** (v. **Gonçaluo de**
Tarascom)
- Gonçalo do Barrio** veciño do couto de
Santa [Comba] / veciño de Untes
(test.) 273.46, **Gonçalo do**
Bárreo (dest.) 281.4,19, (dest.)
282.3,19-20
- Gonçalo do Burgo** (v. **Gonçaluo do**
Burgo)
- Gonçalo dos Santos** veciño de Ourense
(test.) 276.30
- Gonçalo Ferrnandes** morador na
Castiñeira (dest.) 228.3,
Gonçalo Fferrnandes 228.29
- Gonçalo Gago** porteiro do cabido da
igreja de Ourense 241.22
- Gonçalo Gayo** 283.8
- Gonçalo Yanes** morador en Ourense
(test.) 150.26-27
- Gonçalo Martiis** 190.51, **Gonçaluo**
Martiis 190.85
- Gonçalo Martiz** veciño de Minforte
282.7, (dest.) 283.3,4[2],20
- Gonçalo Nunes** (v. **Gonçaluo Nunes**)
- Gonçalo Núnez** 278.8
- Gonçalo Peres** (v. **Gonçalo Peres da**
Siluãá, **Gonçaluo Peres de**
Rreqeyxo, **Gonçaluo Peres do**
Mato)
- Gonçalo Peres da Siluãá** peleteiro do
mosteiro de San Francisco de
Ourense (dest.) 190.74, **Gonçalo**

- Peres** 190.78,80,97,98,105,
Gonçaluo Peres da Siluãa
190.111
- Gonçalo Peres de Goyoso** notario real
(not.) 242.25, **Gonçaluo Peres**
242.ns
- Gonçalo Peres de Rrequexo, Gonçalo**
Peres de Rriqueyxo (v.
Gonçaluo Peres de Rreqeyxo)
- Gonçalo Peres do Mato** (v. **Gonçaluo**
Peres do Mato)
- Gonçalo Pérez** (v. **Gonçaluo Pérez**)
- Gonçalo Rrodrigues** (not.) 104.22,
(not.) 117.20, **Gonçalo**
Rrodrigues (not.) 132.17
- Gonçalo Teles de Veiga** cóengo de
Ourense, provisor e vigairo xeral
do bispo Pedro de Silva 199.34
- Gonçalo Viscaíno** veciño de Ourense
(dest.) 278.5, **Gonçalo Biscaíno**
278.21, **Gonçalo Vizcaíno**
278.26
- Gonçaluo** (v. **Gonçaluo Estéuees,**
Gunsaluum Iohannis)
- Gonçaluo** arcebispo de Toledo e
chanceler maior de Fernando IV
(conf.) 84.23, (conf.) 123.110,
Gonçalo (conf.) 85.26
- Gonçaluo** bispo de León (conf.) 84.c,
(conf.) 123.116, **Gonçalo** (conf.)
85.c
- Gonçaluo** bispo de Ourense / arcediago
100.27, **Gonçaluo de Nóuo**
123.181,210, **Gonçaluo Nunes**
de Nóuo 123.200, **Gonçaluo**
123.212, **Gonçaluo Núnez de**
Nóuo 123.233-234, 124.48
- Gonçaluo** home de Álvaro Paz (test.)
130.31
- Gonçaluo** criado de Martiño Capelo
(test.) 185.29
- Gonçaluo** [...] notario público de
Ourense pola igrexa (not.)
138.31
- Gonçaluo Anes** monxe notario de SCN
111.9
- Gonçaluo Anes** morador en Ourense
(test.) 123.264, **Gonçaluo Eanes**
(test.) 124.75-76
- Gonçaluo Anes** monxe notario de
Celanova (not.) 134.5,
Gonçaluo Anes 134.22
- Gonçaluo Anes** cóengo de Ourense
(test.) 135.61
- Gonçaluo Çapateiro** (test.) 172.81
- Gonçaluo Chabín** veciño de Ourense
(dest.) 253.4, 253.26, **Gonçalo**
Chabín 253.37, **Gonçaluo**
Chabín 253.37
- Gonçaluo Codeiro** notario de Ourense
(test.) 123.28
- Gonçaluo d'Aguilar** (v. **Gonçal Yanes**
d'Agilar)
- Gonçaluo d'Avellar** natural de
Celanova (test.) 153.39
- Gonçaluo d'Eyree, Gonçaluo d'Ejree**
(v. **Gonçal d'Eyree**)
- Gonçaluo da Carreira** morador en
Santa María de Louredo (dest.)
157.5,6,17,19,24,27[2], (test.)
161.56, **Gonçaluo da Carreira**
157.25
- Gonçaluo da Igllleia** (test.) 243.44,
(dest.) 244.3,7,27
- Gonçaluo da Rreguenga** (dest.)
234.17,19, **Gonçaluo da**
Rreguenga 234.21,24,30
- Gonçaluo de Barreyros** morador en
Velle (test.) 190.66
- Gonçaluo de Cachalujte** (test.) 174.53
- Gonçaluo de Çea** (test.) 161.58
- Gonçaluo de Çebolyño** (v. **Gonçalo de**
Çebolyño)
- Gonçaluo de Chapa** cóengo da igrexa
de Ourense (out.) 212.5
- Gonçaluo de Deça** cóengo da igrexa de
Ourense (out.) 212.4
- Goncaluo de Lored** (test.) 247.36

Gonçaluo de Magalãas crego de Compostela e notario apostólico (not.) 240.34, **Gundisaluus Magalãas** 240.ns, **Gundisaluus de Magalaas** 240.s

Gonçaluo de Marocos 177.10

Gonçaluo de Masyde 215.5,6, **Gonçalo de Maside** (test.) 226.20, 244.36, **Gonçaluo de Maside** 243.32

Gonçaluo de Monterroso veciño de Ourense (test.) 219.37-38, **Gonçaluo de Montorroso** (dest.) 223.3-4, **Gonçaluo de Montorroso** 223.32, **Goncalo de Monteroso** 252.37

Gonçaluo de Monterroso o Moço 253.8

Gonçaluo de Nóuoa (v. **Gonçaluo**)

Gonçaluo de Palmés home do prior de SCN Afonso Gómez (test.) 145.44

Gonçaluo de Parada (v. **Gonçal de Parada**)

Gonçaluo de Pena Ferría (test.) 146.28

Gonçaluo de Prado cóengo da igrexa de Ourense (out.) 212.5

Gonçaluo de Prado monxe de Celanova (test.) 238.19

Gonçaluo de Puga (v. **Gonçal de Puga**)

Gonçaluo de Rreqeixo (v. **Gonçaluo Peres de Rreqeyxo**)

Gonçaluo de Saas morador en Untes (test.) 165.24, 167.8, 181.8[2]

Gonçaluo de San Jjão 262.3

Gonçaluo de Santomé morador no Ribeiro de Mende (test.) 178.28

Gonçaluo de Tarascom criado de Pedro Gómez (dest.) 175.3, **Gonçaluo de Tarascón** 175.16, **Gonçalo de Tarascón** (dest.) 179.4, 229.16, **Gonçaluo de Tarascón** 179.19,

Gonçaluo do Burgo morador en Vilariño / morador no couto de Untes (test.) 215.30, **Gonçalo do Burgo** (test.) 240.33

Gonçaluo do Canpo morador en Abruciños (test.) 178.29

Gonçaluo do Mato (v. **Gonçaluo Peres do Mato**)

Gonçaluo do Poonbal morador en Tarascón (dest.) 188.3,17

Gonçaluo Eanes (v. **Gonçaluo Anes, Gunsalum Iohannis**)

Gonçaluo Eanes veciño de Santiago (test.) 144.21

Gonçaluo Estéuees prior de SCN (out.) 147.3, **Gonçaluo Estéuêes** (out.) 148.4, **Gonçaluo Estéuêes** 148.6, 162.7, **Gonçaluo** (out.) 151.1, (out.) 153.1, (out.) 160.1, (out.) 186.2, **Gundisaluus** 151.s, 152.s, 154.s, 155.s, 156.s, 164.ns, 165.ns, 166.ns, **Gonçaluo** (out.) 152.1, **Gonçaluo Estéuees** (out.) 154.1, **Gonçaluo Este[ues]** (out.) 155.1, **Gonçaluo Esteues** 155.36, **Gonçaluo Esteues** (out.) 156.1, **Gonçaluo Esteues** (out.) 158.1, **Gonçaluo Estéuêes** (out.) 162.1, **Gonçaluo Esteues** (out.) 163.1, (out.) 165.3, (out.) 166.1, **Gonçaluo Estéuees** (out.) 164.1, **Gonçaluo Esteues** (out.) 167.1, (out.) 168.1, 174.4,5,8,13, **Gonçaluo Estéuees** (out.) 171.1

Gonçaluo Fernandes notario público de Ourense polo bispo e a igrexa e notario público nos coutos de SCN polo prior e o convento (not.) 146.29, **Gonçaluo Fernandes** 146.ns, (not.) 149.34, 149.ns

Gonçaluo Fferrnández monxe de SCN (test.) 111.35

- Gonçaluo Gomes** crego de Mandrás (test.) 161.57
- Gonçaluo Gomes da Peroia** 129.9, **Gonçaluo Gomes** 129.16, **Gonçaluo Gomes** 129.37
- Gonçaluo Gomes de Paaços** escudeiro (test.) 151.41
- Gonçaluo Gómez** crego de Lamela (test.) 253.32
- Gonçaluo Gutiérrez** (dest.) 94.2, **Gonçaluo Gotérrez** 94.5,5-6, **Gonçaluo Gotérez** 107.4
- Gonçaluo Yanes** morador en Santo Estevo de Untes (dest.) 160.2,24-25
- Gonçaluo Laso** (dest.) 242.3,10,15
- Gonçaluo Lourenço** home do abade de Celanova Xoán Lourenzo (test.) 143.32
- Gonçaluo Lourenço** morador no Ribeiro de Mende (test.) 185.29
- Gonçaluo Lourenço d'Aalén** morador no couto de Santa Cruz de Arrabaldo de Riba de Miño (dest.) 163.4, **Gonçaluo Lourenço, dito d'Aalén** 163.37
- Gonçaluo Martiis** (v. **Gonçalo Martiis**)
- Gonçaluo Martiis** monxe notario do mosteiro de Celanova (not.) 133.54,57
- Gonçaluo Martiis** morador en Mende 153.13
- Gonçaluo Martiis** muiñeiro 169.3
- Gonçaluo Martiis de Prado Bõo** 165.8, **Gonçaluo Martiis** 165.8-9,31,33,39, **Gonçaluo Martiis** 165.34
- Gonçaluo Martiiz** monxe notario de SCN (not.) 97.17
- Gonçaluo Martiiz de Çebolyno** (test.) 87.26
- Gonçaluo Miguees** (test.) 134.22
- Gonçaluo Morant** meiriño maior de León (conf.) 100.d
- Gonçaluo Morete** 163.11, 164.12,57-58
- Gonçaluo Nepto** morador en Guitar (test.) 141.50
- Gonçaluo Nunes** escudeiro 170.2, **Gonçaluo Nunes** 178.5
- Gonçaluo Nunes** 186.7, **Gonçalo Nunes** 186.11,12
- Gonçaluo Nunes de Meende** escudeiro morador no Ribeiro de Mende 198.24
- Gonçaluo Nunes de Nôuoá, Gonçaluo Núnez de Nôuoá** (v. **Gonçaluo**)
- Gonçaluo Nuñes** (out.) 98.2,7,20, (out.) 99.1-2,20, **Gonçaluo Núñez** 99.7
- Gonçaluo Nuñes** bacharel en decretos e notario público polo bispo de Ourense 179.24,25
- Gonçaluo Parragés** frade do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72
- Gonçaluo Peres** (v. **Gonçalo Peres de Goyoso, Gonçaluo Peres de Rreqeyxo, Gonçaluo Peres do Mato, Gonçaluo Pérez**)
- Gonçaluo Peres** morador en Alongos (test.) 163.43
- Gonçaluo Peres da Crus do Çentëo** (test.) 123.80, **Gonçaluo Peres da Crus do Çentëo** (test.) 123.83, **Gonçaluo Peres da Cruz do Çentëo** (test.) 123.225
- Gonçaluo Peres da Praça** morador en Ourense (test.) 145.43, **Gonçaluo Peres da Praça** 149.19
- Gonçaluo Peres da Siluãa** (v. **Gonçalo Peres da Siluãa**)
- Gonçaluo Peres de Beiro** (test.) 101.35, **Gonçaluo Peres de Beyro** (test.) 102.30
- Gonçaluo Peres de Rreqeyxo** rexedor de Ourense, morador na Rúa Nova (out.) 198.1, **Gonçaluo**

- Peres** 198.4,13,45,50, 207.6,9, 10, **Gonçaluo Peres de Rrequaixo** 198.12, **Gonçaluo Peres de Rreqeyxo** (out.) 199.1, **Gonçalo Peres de Rrequaixo** 199.20, **Gonçaluo Peres de Rrequaixo** (dest.) 207.5, **Gonçaluo Peres de Rrequaixo** 207.5, **Gonçaluo Peres** 207.9, **Gonçaluo Peres** 207.20, **Gonçalo Peres** 207.25, **Gonçaluo de Rrequaixo** 212.176, **Gonçalo Peres de Rriqueyxo** (test.) 239.33
- Gonçaluo Peres do Mato** notario de Ourense (dest.) 110.3, (out.) 123.2,57,189,265, 135.4, **Gonçaluo Pérez** 110.16, 120.5,15, 123.20,23[2],24,27,31, 56,59,70,76,78,122,146,150,153, 160,184,196,204,218[2],220, 222,223,226,227,232,237,240, 243,246,248,251,252[2],253, 257,258,259,262,264, 124.4,6, 29, **Gonçaluo Peres** 110.24,39, 123.26,63,67,69,79,81[2],82, 84[2],214,215,241,242,244,259, 260,263, 124.5,10,14,17,27, 30-31,38,43,53,54,63,65,73,75, 76,77, 135.13,34,35,36,37,62, **Gonçaluo Peres** 110.26,29, 123.55,78,83,151,158,161,163, 166,167,168,178,222,228,232, 238, 131.17, 135.6,7,9,14[2],19, 29[2],30,31, 142.6,13,19, **Gonçaluo [Pérez] do Mato** (dest.) 120.2-3, **Gonçaluo Pérez** 120.7,13, 121.11-12, 123.78, **Gonçaluo Pérez do Mato** (dest.) 121.2-3, 123.22,32,71, 168,251, (dest.) 131.2, **Gundisaluum Petri de Mato** 123.134, **Gonçaluo Peres** 123.137,169, 131.19,22,26, **Gonçaluo Peres do Mato** (dest.) 123.139,171, (dest.) 142.3, **Gonçaluo Peres** 123.204, 124.8,9,18,32,38-39,61, **Gonçaluo [Pérez]** 123.236, **Gonçaluo [Pérez] do Mato** (out.) 124.2, **Gonçaluo Peres** 124.9,24,26,31[2],32,37,40,41, 46,50,51,54,55,56,57,59,65,65-66,69[2],70,71,72, **Gonçaluo Pérez** 124.22,47, **Gonçaluo Peres do Mato** 124.63, **[Gonça]llo Peres** 135.13-14, **Gonçaluo Peres** 135.23,24, **Gonçaluo Peres** 142.8,16, **Gonçaluo do Mato** 185.11, **Gonçalo Peres do Mato** 195.1, 196.7,10, **Gonçalo Peres** 195.2, **Gonçalo Peres do Mato** 196.2
- Gonçaluo Pérez** (v. **Gonçaluo Peres do Mato**)
- Gonçaluo Pérez** monxe notario de SCN / prior (not.) 73.14, **Gonçaluo Pérez** (not.) 75.29, **Gonçaluo Pérez** (not.) 77.33, 105.3, **Gonçaluo Pérez** (test.) 81.20, (out.) 97.1, **Gonçaluo Peres** 82.12, (dest.) 96.3-4, (out.) 111.1, **Gonçaluo Pérez** (not. 86.26), (dest.) 95.4, **Gonçaluo Peres** (test.) 90.21,25, (out.) 98.3, (out.) 99.3, **Gonçaluo Pérez** (out.) 101.1, **Gonçaluo Peres** 126.9
- Gonçaluo Pérez** xuíz en lugar do bispo de Ourense D. Pedro 76.1-2
- Gonçaluo Pérez** mestre da orde de Alcántara (conf.) 84.c, **Gonçalo Pérez** (conf.) 85.c, **Gonçaluo Pérez** (conf.) 123.118
- Gonçaluo Pérez do Mato** (v. **Gonçaluo Peres do Mato**)
- Gonçaluo Ramírez** escudeiro do electo de Ourense D. Pedro Eanes 62.11
- G[onça]llo Ramírez** (conf.) 100.d

- Gonçaluo Rranoá** carpinteiro (test.) 185.28-29
- Gonçaluo Rrodrigues** home do prior de SCN Estevo González (test.) 120.20, (test.) 121.21
- Gonçaluo Sanches** veciño de Ourense / escudeiro (dest.) 148.3-4, **Gonçaluo Sanches** 148.5,6,14, 19, (out.) 149.2,30, **Gonçaluo Sanches** 148.21, **Gonçaluo San[ches]** 149.33, **Gonçaluo Sanches** 198.32
- Gonçaluo Tato** morador na Rúa da Obra (out.) 129.2-3,19[2],24,48, **Gonçaluo Tato** 129.3[2],25
- Gonçaluo Vaasques** veciño de Ourense (test.) 136.33
- Gonçaluo Vaasques** escudeiro veciño de Ourense 149.1, **Gonçaluo Vaasques** 149.4
- Gonçaluo Vello** 149.8
- Gonzaluo** (v. **Gunsaluum Iohannis**)
- Gonzaluo Eanes de Nóuo** (v. **Gunsaluum Iohannis**)
- Gonzaluo Fernándiz da Uila Noua** mordomo de Monio Fernández (test.) 31.18
- Goter** crego de So[...] (test.) 210.27
- Goter Gonçalues d'Untes** morador en Santo Estevo de Untes (dest.) 204.2, (dest.) 205.2, **Goter Gonçalues** 204.3, **Goter Gonçalues** 204.4, 205.13, **Goter Gonçalues** 204.10, **Goter Gonçalues d'Untes** (dest.) 206.2, **Goter Gonçalues** 206.13, **Goter d'Untes** (test.) 208.37, 210.7, **Goterre d'Untes** 216.10, **Goterre de Vntes** 226.5, 261.4,8,12-13, **Gutierre de Vntes** 240.10
- Gotere d'Anaygo** (dest.) 247.2,4,13,14, 28, 254.3, **Goterre de Najgo** 255.16, **Goterre d'Anaygo** 265.7
- Goterre** morador en Untes (test.) 197.26
- Goterre d'Untes, Goterre de Vntes** (v. **Goter Gonçalues d'Untes**)
- Goterre de Bárreo** morador en Untes (test.) 194.28-29
- Goterre de Najgo** (v. **Gotere d'Anaygo**)
- Goterrus Sebastianj** (conf.) 4.b
- Gotierre** veciño de Untes (dest.) 281.4, (dest.) 282.3
- Gregorio de Casteda** veciño de San Cibrao de Rouzós (dest.) 286.6, **Gregorio de Casteda** 286.29
- Gregorio de Çima de Vila** veciño de San Cibrao de Rouzós (dest.) 286.5, **Gregorio de Çima de Billa** 286.29
- Gregorio de Naves** (test.) 286.38
- Gregorio do Monte** crego criado do abade de Celanova Martín de Orozco (test.) 279.43, **Grjgorio do Monte** (test.) 280.35, (test.) 281.26, **Grjgorio do Monte** (test.) 282.27, (test.) 283.27
- Gregorio Fernández** barbeiro (test.) 287.45, **Gregorio Ferrnandes** (test.) 288.36, **Gregorio Ferrnandes** (test.) 289.41, **Gregorio Ferrnandes** (test.) 290.56, **Gregorio Fernández** (test.) 292.37
- Gregorius** (not.) 15.24
- Gregorius** notario público (not.) 19.16, (not.) 21.30
- Gregorius** vicechanceler de Ourense (not.) 29.24
- Grjgorio de Casanova** veciño da Abeleda en Santo André do Castro (out.) 272.1,8,28
- Grjgorio do Monte** (v. **Gregorio do Monte**)
- Grissande** (test.) 241.22
- Guj** vizconde de Limoges, vasalo de Afonso X (conf.) 100.20

- Guilelma García** (out.) 66.1, **Guilelma** 66.25
- Guilherme Gassie** (dest.) 57.3, (dest.) 58.4
- Gumez** conde tenente Trastámara (conf.) 3.b, **Gumiz** (conf.) 4.b
- Gunçaluo Pérez** (v. **Gonçaluo Pérez**)
- Gundisaluj Iohannis** alcalde casteleiro de Ourense 123.135
- Gundisaluj Iohannis Pereira** alcalde da cidade de Ourense polo rei 123.134
- Gundisaluó Gomecij** escribán de Ourense (test.) 78.22
- Gundisaluó Michaelis** monxe de Celanova e subprior de SCN (conf.) 13.25
- Gundisaluó Osoriz** (conf.) 14.12
- Gundisaluó Petri Codeiro** (test.) 123.136
- Gundisaluó Petri Seixaluó** (test.) 123.136
- Gundisaluum Petri de Mato** (v. **Gonçaluo Peres do Mato**)
- Gundisaluus** (v. **Gonçaluo Estéuees**)
- Gundisaluus** (test.) 6.a, **Gundisaluus** (test.) 14.c
- Gundisaluus de Magalaas** (v. **Gonçaluo de Magalães**)
- Gundisaluus Fernandi** cabaleiro (test.) 14.a
- Gundisaluus Gundisalui** cabaleiro (test.) 7.b
- Gundisaluus Guterj** escudeiro (test.) 72.20
- Gundisaluus Magalães** (v. **Gonçaluo de Magalães**)
- Gundisaluus Osorij** tenente Castela de Búbal 12.29
- Gundisaluus Rudericj** subdiácono da igrexa de Lugo (test.) 18.21-22
- Gundisaluus Ruderigiz** (conf.) 1.a
- Gundissaluó de Medjn** crego reitor da igrexa parroquial de Santo André de Lesta (test.) 190.38
- Gundissaluus Ffernandit** conde (conf.) 1.b
- Gundissaluus Iohannis** tenente Búbal (conf.) 3.b
- Gunsaluo Iohannis** chantre de Lugo (test.) 133.22
- Gunsaluum Iohannis** cabaleiro (out.) 24.1, **Gonzaluo Eanes de Nóua** (out.) 48.2, **Gonzal[uo]** 48.22, **Gonçaluo Eanes** 68.2, **Gonçaluo** (68.3)
- Gunsaluus** tenente Limia 9.12
- Gunsaluus Iohannis** (out.) 9.2-3
- Gutier Fernandit** (conf.) 1.a
- Gutierre de Vntes** (v. **Goter Gonçalues d'Untes**)
- Heimar** escribán (test.) 11.b
- Henrich** [Henrique III de Inglaterra] rei 100.17
- Henrico** fillo de Fernando III 100.11, **Henrique** (conf.) 100.17
- Henrique** infante fillo de D. Fernando, tío de Fernando IV (conf.) 84.22, (conf.) 85.26, **Enrique** (conf.) 123.109
- Jacintus** cardeal e legado pontificio en España 1.18, (conf.) 1.b, 123.100, **Iacjntus** 84.14
- Jacobum** prior de SCN (out.) 29.1, **Jacobus** (out.) 30.2, (out.) 41.1, **Jacobus** (out.) 32.1, (out.) 34.1, (out.) 36.1, **Jacobo** (dest.) 33.3, (dest.) 37.2, (dest.) 38.4, (out.) 39.3, (dest.) 40.2, (dest.) 42.2
- Jácome de Lançãa** monxe de Celanova (test.) 238.19
- Jácome Ferrnandes Viçente** notario real en Ourense (not.) 285.54, **Jácome Ferrnandes** 285.ns
- Jerónjmo Enrríquez** veciño de Ourense (test.) 285.52
- Yhuda Abenaçica** xudeu recadador de Fernando IV 88.3

- Ildonce Menendiz** 2.4,21
Ynés Afonso (dest.) 207.10,20
Ynés Afonso veciña de Ourense (out.) 218.1,5, **Ynés Afonso** 218.42
Ynés Afonso criada de Gonzalo Martís, veciña de Minforte (dest.) 283.3,4
Ynés d'Anaygo 247.10
Ynés de Montorroso veciña de Ourense (dest.) 223.3-4, **Ynés de Montorroso** 223.32
Jnés do Pynejro 171.9
Ynés Ferrnandes moradora en Ourense (out.) 150.1,10, **Ynés Fferrnandes** 150.16,20
Ynés Gonçalues (v. **Eynés Gonçalues**)
Ynés Gonçalues moradora en Tarascón (dest.) 188.4
Ynés Gonçalues (dest.) 236.4
Ynés Gonçalues (dest.) 240.3
Ynés Yanes (dest.) 179.4
Ynés Lopes moradora en Fontefría (dest.) 208.4
Inés Pedreira 292.16
Ynés Peres (dest.) 187.3
Ynés Peres moradora en Vilariño de Santo André do Castro (dest.) 215.2
Ynés Pérez moradora en Santa Mariña de Fonte Fría (dest.) 219.3, **Eynés Carnera** (dest.) 275.4
Joán de Llanos prior maior de Celanova (out.) 279.1-2, **Johán de Llanos** 279.s, **Juan de Llanos** (out.) 280.1, (out.) 281.1, (out.) 282.1, **Juan de Llanos** (out.) 283.1
Joán de Mansilla monxe de Celanova (out.) 279.2
Joán de Peñalver monxe de Celanova (out.) 279.2
Joán de Rrobres (v. **Johán de Rrobres**)
Joán Fernándiz capelán da igrexa de Bucinos (test.) 31.20
Joán Fernánd[iz] de Ual de Grou (out.) 31.3-4
Joán Fiote (v. **Johán Fiote**)
Joán Gonçález de Vntes 279.9, **Iohán Gonçález de Vntes** 279.10
Joán Martiñz 31.4
Joán Pérez notario de Ourense (test.) 31.21
Joán Teyxeyra (test.) 171.30, **Juan Teixeira** 184.8
Joane (out.) 218.2,41
Joane (dest.) 264.5
Joanes de la Puebla (v. **Juan de la Puebla**)
Joham Eanes (v. **Johán Anes**)
Joham Paradela (v. **Johán Paradela**)
Johán (v. **Johannis**, **Juan do Sandoual**)
Johán infante, tío de Fernando IV (conf.) 84.22, (conf.) 85.26, **Johán** (conf.) 123.109
Johán bispo de Osma (conf.) 84.a, **Johán** (conf.) 85.a, **Johán** (conf.) 123.111
Johán fillo do infante D. Manuel, adiantado maior de Murcia (conf.) 84.b, **Johán** (conf.) 85.b, **Johán** (conf.) 123.113
Johán bispo de Tui (conf.) 84.c, (conf.) 85.c, (conf.) 123.118
Johán bispo de Lugo 91.9, (out.) 92.1
Johán arcebispo de Santiago (conf.) 100.18
Johán bispo de Mondoñedo (conf.) 100.c
Johán bispo de Ourense 118.3, **Johán** 123.2,22,31,250, **Johán** (out.) 123.4, 124.2,63, **Johannes** (out.) 125.1, **Iohán** 135.5
Johán bispo de Ourense 133.2, **Iohán Garçia Manrrique** 135.45-46
Johán [Xoán I] rei (out.) 136.5,6, (out.) 139.1, (out.) 141.1,25,42, **Iohán** (out.) 137.1,22
Joh[án ...] 82.47-48

- Johán [...]** (test.) 129.54
Johán Affonso 82.34
Johán Afonso home do prior de SCN (test.) 68.27
Johán Afonso de Çerreda mercador veciño de Ourense (test.) 198.51
Johán Alffonso de Haro señor de Cameros (conf.) 84.b, **Johán Alfonso de Haro** (conf.) 85.b, **Johán Alfonsso** (conf.) 123.114
Johán Alfonso 104.s, 132.32
Johán Anes monxe de SCN (test.) 106.29, **Johán Anes** (test.) 107.30-31, **Joham Eanes** (test.) 108.24
Johán Anes xuíz (test.) 113.23, **Johán Eanes** (test.) 128.24
Johán Anes, dito Sanjño morador en San Cibrao / muiñeiro 123.164, **Johán Sanýn** (dest.) 123.168, **Johán Sanyño** 123.206
Johán Aras 76.22
Johán Aras (out.) 93.2
Johán Ares notario público en Orcellón, Búbal e Castela / notario do rei en Orcellón, Búbal, Castela e Bolo de Senda / notario do rei en Orcellón, Búbal e Castela (not.) 67.21, (not.) 69.27, (not.) 71.22, **Joh[á]n Ares** (not.) 68.29
Johán Arias de Noelle pesquisador real no bispado de Ourense (out.) 65.2, **Johán Arias** 65.3[2], 7, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 30[2], 31[2], 32[2], 35, 36, 39
Iohán Branco cóengo da igrexa de Ourense (out.) 212.3, **Iohán Branco** 212.105
Iohán Çapateiro morador en Ceboliño (dest.) 169.1, **Johán Çapateiro** 169.11
Johán Castelão (dest.) 145.4, 34, **Johán Castelão** 149.16
Johán Cingala (test.) 101.37, **Johán Cingala** (test.) 102.32
Johán Clérigo (test.) 75.26
Iohán Cortido rexedor e mercador de Ourense (test.) 212.172
Johán d'Ansián morador no couto de Santa Comba (dest.) 273.3, **Johán d'Ansyán** 273.33, **Juan d'Ansián** 280.8
Johán d'Avelenda veciño da Abeleda en Santo André do Castro (dest.) 272.3, 7, 9, 20, 27
Johán d'Esprorreno monxe de SCN (out.) 255.2
Johán d'Estar veciño de Ourense (test.) 198.52
Johán da Çerdeira de Santa Marina (test.) 149.34
Johán da Lágea escribán (test.) 123.226
Iohán da Rrabeenda 276.8
Johán da Salzeda morador no couto de Santa Comba (dest.) 269.3-4, **Johán de Salzeda** 269.14-15
Johán de Canba natural de Camba, home do prior de SCN Álvaro de Oca (test.) 196.25
Iohán de Castela morador en Tarascón (dest.) 187.3, 14, **Juan de Castela** (dest.) 229.4, **Juan de Castela** 229.50-51
Johán de Cusanca (v. **Juan de Cusanca**)
Iohán de Deça cóengo da igrexa de Ourense (out.) 212.4
Johán de Gaança mercador de Santiago (test.) 65.19
Johán de Gondíás veciño de Ourense (test.) 213.25
Johán de Graadeyra escribán morador en Ourense (test.) 145.43-44
Johán de Lemos monxe de Celanova (out.) 278.2
Johán de Llanos (v. **Joán de Llanos**)

- Johán de Maçada** zapateiro morador en Ourense (test.) 150.26
- Johán de Mjjancos** monxe de Celanova (out.) 278.2
- Johán de Penjn** vasalo e criado do prior de SCN Ares de Moreira / criado do prior de SCN García (test.) 187.21, **Juan de Penjn** (test.) 188.25, (test.) 209.23
- Johán de Rramoyn** crego do coro de Ourense, veciño de Ourense / cóengo de Ourense (test.) 198.51, **Juan de Rramoyn** (test.) 224.37, **Juan de Rramoyn** (test.) 225.40
- Johán de Rrobres** prior segundo de Celanova (out.) 278.1, **Joán de Rrobres** (out.) 279.2, **Iohán de Rrobres** (out.) 284.2, **Iohannes de Rrobres** 284.56, **Johannes de Rrobres** 284.s
- Johán de Salzeda** (v. **Johán da Salzeda**)
- Iohán de Sandoual** (v. **Juan do Sandoual**)
- Johán de Sant'Oséueo** escribán do notario apostólico Rodrigo Fernández de Nogueira (test.) 190.80,108
- Johán de Santa María** (v. **Juan de Santa María**)
- Johán de Santo Antón** 190.49
- Johán de Sorueyra** escolar (test.) 66.21
- Johán Derigo** (test.) 77.31
- Johán Díaz** (test.) 70.10-11
- Johán Díaz de Villar** (test.) 71.21, **Johán Díat de Vilar** (test.) 75.26
- Johán do Carril** xuíz real no couto do mosteiro de SCN 141.46, 146.6, **Johán do Carril** 186.6
- Johán do Tellado** veciño de Santo André do Castro (test.) 272.31
- Johán do Tyonllo** (test.) 211.29
- Johán Domingues** morador no curral de Palmés (test.) 103.62
- Johán Domingues** muiñeiro 169.4
- Johán Domínguez** (test.) 69.25-36
- Johán Domínguez** crego do coro (test.) 76.46
- Johán Domínguiz, dito da Uaya** crego do coro de Ourense (test.) 65.19
- Johán Eanes** (v. **Johán Anes**)
- Johán Eanes** morador en Mora (test.) 69.25
- Johán Eanes** reitor da igrexa de Toén (out.) 76.3,5,12,36,39,41, **Johán Eanes** 76.14,28,30
- Johán Eanes** tesoureiro de Lugo (test.) 92.26
- Johán Fernandes** (v. **Johán Fernández, Johán Ferrnandes de Nugueyra**)
- Johán Fernandes** escudeiro 111.17-18,18[2]
- Johán Fernandes** arcediago de Castela e vigario xeral do bispo de Ourense D. Xoán (out.) 133.2
- Johán Fernandes** 136.23
- Johán Fernandes** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 144.22
- Johán Fernandes** home do prior de SCN Afonso Gómez (test.) 145.44
- Iohán Fernandes de Nugueyra** (v. **Johán Ferrnandes de Nugueyra**)
- Johán Fernández** (v. **Johán Ffernández**)
- Johán Fernández** notario público de Ourense pola igrexa (not.) 123.1, **Johán Ffernandes** 123.ns[4], **Iohanne Fernandi** (test.) 123.136, **Johán Fernández** 123.249, **Johán Fernández** 123.264, 124.76, **J[ohá]n Fernández** (not.) 124.1, **Johán**

- Fernández** 124.62, **Johán Fernandes** 135.3
- Johán Ferreyro** morador en Anaigo de Fondo (test.) 127.32, **Johán Fferreyro** (test.) 128.24, **Johán Ferreiro** 165.6, 11-12
- Iohán Ferrnandes** alfaiate morador en Ourense 153.38
- Johán Ferrnandes de Nugueyra** crego da diocese de Lugo, racioneiro na igrexa de Ourense e notario público na cidade e bispado de Ourense (not.) 179.23, **Juan Ferrnandes de Nugueyra** 179.29, **Johán Ferrnandes** 179.30, **Iohán Fernandes de Nugueyra** (not.) 199.32, **Johán Fernandes** 199.ns
- Johán Ferrnandes de Ribela** 203.8, **Juan Fferrnandes** 203.24
- Johán Ferrnandes Pon Pena** 190.59, 89
- Johán Ferrnández** 82.34
- Johán Ffernandes** (v. **Johán Fernández**)
- Johán Ffernandes** morador en Alongos (test.) 138.30
- Johán Fferna[n]des d'Alongos** (test.) 140.41
- Johán Ffernández** morador en Ourense (test.) 65.37
- Johán Fferreyro** (test.) 75.27
- Johán Fferrnandes** 82.28
- Johán Fferrnandes** home do prior de SCN Vasco Rodríguez (test.) 126.22
- Johán Fferrnández** fillo do deán de Santiago ([conf.]) 84.d, **Johán Fferrnández** (conf.) 85.d, **Johán Fernández** (conf.) 123.119
- Johán Fferrnández** 132.s
- [Johán] Fiote** prior de Santa María de Ribeira (test.) 278.25, **Joán Fiote** (test.) 279.42, **Juan Fiote** (test.) 280.35, (test.) 282.27, 284.45, **Johán Fiote** (test.) 281.25, **Juan Fiote** (test.) 283.27, 284.55, **Johán Fiote** (dest.) 284.8, **Iohán Fiote** 284.10
- Johán Gayo** veciño de Ourense (test.) 213.25
- Johán Garçia** home de Afonso Martís de Vilerma (test.) 134.22
- Johán Garçia d'Amarante** (out.) 90.2, **Johán Garçia** 93.5, **Johán Garçia** 101.11, **Johán Garçia** 102.3
- Iohán Garçia Manrrique** (v. **Johán**)
- Johán Gomes** (v. **Juan Gomes**)
- Johán Gomes** vasalo de SCN (test.) 180.23
- Johán Gomes** (test.) 182.15, **Johán Gomes** (test.) 183.31
- Johán Gonçalves** 104.s, 132.32
- Iohán González de Vntes** (v. **Joán González de Vntes**)
- Johán Gonçalues** (v. **Johán Gonçaluez**)
- Johán Gonçalues** 82.40
- Johán Gonçalues** home do vigario D. Xoán González (test.) 123.248, **Johán Gonçalues** (test.) 124.61
- Johán Gonçalues** home do prior de SCN Vasco Rodríguez (test.) 126.22
- Johán Gonçalues** monxe de SCN (test.) 136.34
- Johán Gonçalues** morador en Castrelo (test.) 190.80, **Johán Gonçalues de Castrelo** 190.108
- Johán Gonçalues** 250.6
- Johán Gonçaluez** tesoureiro e vigairo xeral do bispo de Ourense D. Xoán 123.2, 31, 218, 228, **Johán Gonçalues** (out.) 123.25, 167, 256, 260, **Johán Gonçalues** 123.187, **Johán Gonçalues** 123.226, **Johán Gonçaluez**

- 123.253, **Johán Gonçalves**
123.262, 124.65, **Johán Gonçalves** 124.1,43,68,71,74,
Johán Gonçalves 135.6,42,
Johán Gonçalves 135.33
- Iohán Gonçalves de Deça** bacharel en decretos, arcediogo de Baroncelle e electo de Ourense (out.) 212.1, **Iohán Gonçalves de Deça** 212.116, **Juan Gonçalves de Deça** 217.5, **Juan Gonçalves de Deça** 218.10
- Johán Gonçalves de Duura** (test.) 68.27
- Johán Ingrés** armeiro veciño de Ourense (test.) 144.21
- Johán Ledo** racioneiro de Ourense (test.) 123.257, **Johán Ledo** (test.) 124.69
- Johán León** 138.5, **Johán Leom** 140.8
- Johán Loys** frade do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72
- Iohán Lopes** home de Xoán de Sandoval (test.) 212.177
- Johán López** crego de Banga (test.) 67.19
- Johán López** 69.13
- Johán Lourenço** (out.) 96.2-3
- Johán Lourenço** 98.17, 99.17
- Johán Lourenço** abade do mosteiro de Celanova (out.) 143.1
- Johá[n] Martiis** acemeleiro do [...] (test.) 129.54
- Johán Martiis** 198.11
- Johán Martiis de Carrasedo** 143.25-26
- Johán Martiis de Palençola** escudeiro (test.) 136.34
- Johán Martiiz** crego de San Paio de Bóveda (test.) 48.19
- Johán Martiiz do Lagar** (test.) 69.25
- Johán Martines** 85.s, 104.23, 117.21, 132.18
- Iohán Martines de Rrojas** vasalo de Xoán I 139.13
- Johán Migéez** (test.) 75.27
- Johán Mjgéez da Siluã** 129.4, **Johán Migéez** 129.6,9,29, **Johán Mjgees** 129.17, **Johán Migêes** 129.18,26, **Johán Migees** 129.37, **Johán Mjgéez** 129.42
- Johán Móogo** capelán de Amociro (test.) 48.21
- Johán Morales** notario apostólico e notario de Celanova (not.) 267.21,ns,s, **Johán Morales** (not.) 269.17,ns,s, (not.) 270.17, ns,s, **Johán Morales** 271.27
- Johán Nunes** 82.35
- Iohán Núñez** mordomo de Fernando IV (conf.) 85.ns
- Johán Núñez** (conf.) 85.b
- Johán Osoret** mestre da orde de cabalería de Santiago (conf.) 84.c, **Johán Osórez** (conf.) 85.c, **Johán Osórez** (conf.) 123.118
- Johán Paas** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / notario de SCN polo prior e convento (test.) 165.24, 189.ns, **Iohán Páaz** (not.) 169.17, (not.) 180.23, (not.) 181.32, (not.) 206.18, 211.31, **Johán Páaz** 169.ns, 180.ns, 181.ns, 182.ns, 183.ns, 186.ns, 187.ns, 188.ns, 201.ns, 202.ns, 203.ns, 204.ns, 205.ns, 206.ns, 207.ns, 208.ns, 209.ns, 210.ns, **Johán Páaz** (not.) 182.15, 253.8, **Johán Páaz** (not.) 183.32, **Juan Páaz** (dest.) 184.3,20, (not.) 205.18, 222.10, **Juan Paas** (not.) 186.30, (not.) 239.1,33,35, **Iohán Páaz** (not.) 187.22, (not.) 201.37, (not.) 202.28-29, (not.) 203.32, (not.) 207.25, **Iohán Páaz** (not.) 188.25, **Iohán Paas** (not.) 189.14-15, **Johán Paas**

- (not.) 204.12, **Johán Páaz** (not.) 208.38, (not.) 209.24, **Johán [Páaz]** (not.) 210.27
- Johán Páez** (test.) 66.23
- Johán Páez de Tarascón** (out.) 70.1-2, **Johán Páez de Tarascón** (test.) 71.20
- Johán Paradela** infante de SCN / monxe / prior (test.) 114.24, (test.) 119.16, (test.) 121.20, (test.) 126.21, **[Jo]hán Paradela** (test.) 120.20, **Joham Paradela** (test.) 122.13, **Johán Pérez de Paradella** (out.) 134.4, **Johán Peres Paradela** (test.) 142.22
- Johán Paradela** monxe de Celanova 133.48
- Johán Pardo** mercador de Ourense (test.) 131.27
- Johán Pascoal** 165.38
- Johán Patino** notario (test.) 235.34
- Johán Peres** (v. **Johán Pérez**, **Johán Pérez de Nóuo**)
- Johán Peres** (conf.) 100.d
- Johán Peres** despenseiro maior 104.38, 117.33, 132.28
- Johán Peres** 104.38, **[Johán Peres]** 117.34, **Johán Peres** 132.28
- Johán Peres** morador en Mende 123.201, **Johán Pérez** 123.211
- Johán Peres** morador no Carril (dest.) 128.2
- Johán Peres** monxe notario de SCN (not.) 130.32, (not.) 140.42
- Johán Peres** zapateiro morador en Cudeiro (test.) 195.47
- Johán Peres** (test.) 271.25
- Johán Peres de Bárreo** 155.7
- Johán Peres de Bitoria** (v. **Johán Pérez de Bitoria**)
- Johán Peres de Codessedo** 112.19
- Johán Peres de Costa de Monte** (v. **Johán Pérez de Costa de Monte**)
- Johán Peres de Nóuo** (v. **Johán Pérez de Nóuo**)
- Iohán Peres de Nóu[o]a** vasalo de Xoán I (dest.) 139.2, 16-17
- Johán Peres de Vitoria** (v. **Johán Pérez de Bitoria**)
- Johán Peres Paradela** (v. **Johán Paradela**)
- Johán Pérez** (v. **Johán Peres**, **Johán Pérez de Nóuo**, **Johanne Petri**)
- Johán Pérez** 62.24
- Johán Pérez** (dest.) 69.8
- Johán Pérez** notario de Ourense 76.11, **Johán Pérez** 104.7[2], 31, 32, **Johán Peres** 104.30, 117.8[2], 27, 28, **Johán Peres** 117.26, 132.7[2], 22, 23, 24
- Johán Pérez** avogado (test.) 76.48-49
- Johán Pérez** recadador real 104.5, 25, 26, 29, **Johán Peres** 104.6[2], 29, 117.6, 7[2], 24, 26[2], **Johán Peres** 117.22-23, 132.5, 132.5, 6[2], 19, 20, 22[2]
- Johán Pérez** prior de SCN (out.) 77.1, 81.23, (out.) 86.2, 27, (out.) 94.1, **Johanne Petri** (dest.) 78.3, **Johán Pérez** (dest.) 80.3, 104.32[2], **Johán Pérez** 82.4, (dest.) 88.2, **Johán Peres** (dest.) 90.4, (dest.) 93.3, **Johán Peres** 117.28[2], **Johán Peres** 132.24[2]
- Johán Pérez** monxe de SCN (test.) 97.16, **Johán Peres** (out.) 103.2, **Johán Peres** 103.9-10, 32
- Johán Pérez** morador no Souto de Vilarrubín (test.) 105.20
- Johán Pérez** abade de Servoi e cóngo de Ourense (test.) 123.28
- Johán Pérez, dito de Moreyras** (test.) 62.44-45
- Johán Pérez Centroos** cabaleiro (test.) 48.20

- Johán Pérez d'Orga** monxe de Celanova (test.) 112.35
- Johán Pérez de Bitoria** (not.) 104.38, **Johán Peres de Bitoria** (not.) 117.33, **Johán Peres de Vitoria** (not.) 132.28
- Johán Pérez de Costa de Monte** 114.4, **Johán Peres de Costa de Monte** 127.9-10
- Johán Pérez de Nóuo**a (test.) 86.22-23, **Johán Peres de Nóuo**a (dest.) 103.3,11, **Johán Peres** 103.18, 22, **Johán Peres** 103.20,33,40, 43,51, **Johán Pérez** 103.45,46-47,48-49, **Johán Pérez de Nóuo**a 115.7
- Johán Pérez de Paradella** (v. **Johán Paradela**)
- Johán Pérez de San Migueel de Canedo** (test.) 71.20
- Johán Pérez de Vjllariño** prior de SCN (out.) 112.1, **Johán Pérez de Villariño** (out.) 113.1
- Johán Periquino** cóengo de Ourense 65.37
- Johán Rraa** monxe de Celanova 133.48
- Johán Rrodrigues** chantre da capela do Regueiro 138.5
- Iohán Rrodrjgues d'Esteveýna** 276.8
- Johán Rrodríguez de Roias** (conf.) 84.b, **Johán Rodríguez de Rroias** (conf.) 85.b, **Johán Rrodrigues de Rroias** (conf.) 123.116
- Johán Saco** crego do electo de Ourense 62.12
- Johán Sanches de Marquiña** 172.12
- Johán Sanches do Barreiro** 154.3
- Johán Sánchez de Pinol** (test.) 70.10
- Johán Sanýn, Johán Sanyño** (v. **Johán Anes, dito Sanjño**)
- Johán Sotil** escribán (test.) 100.29
- Johán Suárez** pesquisador real no bispado de Ourense 65.3[2],8,9, 13[2],16,23,24,24-25,25,26, 28[2],29,30, [**Johán**] **Suárez** 65.8-9
- Johán Telo** (v. **Juan Telo**)
- Iohán Testa** home do electo de Ourense Xoán González de Deza (test.) 212.97
- Johán Uasques** 133.52
- Johán Vasques de Meende** (v. **Juan Vasques**)
- Johán Vilela** (test.) 140.42
- Johán Uiuiáñez de Caschaluite** (test.) 69.24
- Johanne** (v. **Johannis**)
- Johanne** bispo de Oviedo ([conf.]) 16.a
- Johanne Alfonsi** escudeiro (test.) 24.27
- Johanne Alfonsj d'Albuquerque** meiriño maior en Galiza 74.15
- Johanne Arie** (test.) 13.b
- Johanne Arie** cabaleiro (test.) 38.a
- Johanne Arie** cabaleiro de Freixedo (test.) 40.a
- Johanne de Amarante** crego de coro de Ourense (test.) 24.25,
- Johanne Didaci** (v. **Johannis**)
- Iohanne Fernandi** (v. **Johán Fernández**)
- Johanne Fernandi** tenente Limia 5.12
- Johanne Fernandi** cabaleiro (test.) 13.a
- Johanne Fernandi** servente do bispo de Ourense (test.) 23.b
- Johanne Fernandi** meiriño maior en Galiza 61.24
- Johanne Fernandj Sancti Jullianj de Malpiqua** reitor da igrexa de San Xulián de Malpica (test.) 190.38
- Johanne Franco** cóengo de Ourense 17.11
- Johanne Garsie** vestiario de SCN (test.) 22.17-18
- Johanne Garsie** cóengo de Ourense (test.) 22.19
- Johanne Garsie** cabaleiro (test.) 24.24-25

- Johanne Gundisalui** crego de coro de Ourense (test.) 24.26
- Johanne Iohannis** (test.) 13.a
- Johanne Iohannis** cabaleiro (test.) 24.24
- Johanne Iohannis** (out.) 79.2, **Johannj Iohannis** 79.4, **Johannes Iohannis** 79.8
- Johanne Iohannis de Prato Bono** 14.3
- Johanne Lupi de Astariz** cabaleiro (test.) 24.25
- Johanne Martini** (v. **Johannes Martini**)
- Johanne Martini** capelán do bispo de Ourense 17.11
- Johanne Pelagij** (out.) 44.2
- Johanne Petri** (v. **Johán Pérez**)
- Johanne Petri** monxe de SCN / subprior / cociñeiro (test.) 23.b, **Johannes Petri** (test.) 30.14, (test.) 41.a, **Johannes Petri** (test.) 34.17, **Johannes Petri** (test.) 37.9, **Johannes Petri** (test.) 47.16, (test.) 55.17, (test.) 56.24, (test.) 57.19, (test.) 58.20-21, (test.) 59.19, **Iohannes Petri** (test.) 50.23, **Johán Pérez** (out.) 65.2, (test.) 73.13, **Johán P[é]re[z]** (test.) 75.28, **Johannes Petri** (test.) 123.132
- Johanne Petri de Taurion** cabaleiro (test.) 24.24
- Johanne Roderici** ostiario de Compostela (test.) 190.38
- Johanne Rudericij** (test.) 13.b
- Johanne Squalo** 21.4
- Johannem Pelagij** cidadán de Ourense 17.10
- Johannes** (v. **Johán**, **Johannes Martinj**, **Johannis**)
- Johannes** arcebispo de Toledo (conf.) 1.a
- Johannes** bispo de León (conf.) 1.b
- Johannes** bispo de Lugo (conf.) 1.b
- Johannes** bispo de Osma (conf.) 1.a
- Johannes** (test.) 5.13, (conf.) 5.a
- Johannes** xuíz (test.) 7.b
- Johannes** deán 133.s
- Johannes Ade** crego / sacerdote (test.) 37.10, **Johannes Ade** (test.) 42.a
- Johannes Arie** deán (test.) 7.b
- Johannes Arie** (test.) 11.b[2], **Johannes Arie** (test.) 14.c
- Iohannes Arie** cabaleiro (out.) 39.1-2
- Johannes Arie** mestrescola de Santiago (test.) 18.18-19
- Johannes de Casteenda** cóengo de Compostela, notario público pola igrexa (not.) 190.39
- Johannes de Rigario** (test.) 21.26
- Iohannes de Rrobles**, **Johannes de Rrobles** (v. **Johán de Rrobles**)
- Johannes Derm[...]** (test.) 41.a
- Johannes Diaz** prelado de Abruciños (test.) 15.21
- Johannes Didaci** (test.) 12.b
- Johannes Dominici** crego (test.) 43.22
- Johannes Dominicj** (test.) 46.b
- Johannes Dominici d'Untes** (test.) 74.16
- Johannes Fernandi** (v. **Johannes Ffernandi**)
- Johannes Fernandi** crego (test.) 10.22
- Johannes Fernandi** cabaleiro de Albeiros (test.) 12.b
- Johannes Fernandi** home do prior de SCN (test.) 25.c
- Iohannes Fernandi de Gustey** 53.8, **Iohannj** 53.10
- Johannes Fernandi de Nogaria** (test.) 15.22
- Johannes Fernandij** 39.14
- Johannes Ffernandi** arcediogo de Santiago e chanceler de Afonso VII (not.) 1.23, **Johannes Fernandit** (not.) 84.16, **Johannes Fernandi** (not.) 123.102
- Johannes Frolido** (test.) 41.a
- Johannes Garsie** crego (test.) 37.10

- Johannes Iohannes** monxe de SCN (test.) 30.14, **Johannes Iohannis** (test.) 32.c, (test.) 36.23, **Johannes Iohannis** (test.) 34.17, (test.) 123.132, **Johannes Ihoanes** (test.) 41.a
- Johannes Iohannis** (v. **Johanne Iohannis, Iohannis Iohannis**)
- Iohannes Iohannis** (v. **Johannis Iohannis**)
- Johannes Iohannis** (not.) 11.33
- Johannes Iohannis** (test.) 15.23
- Johannes Iohannis** cóengo de Ourense (test.) 18.19
- [Johannes Iohannis]** notario público (not.) 25.23, **Johannes Iohannis** (not.) 26.25, **Johannes Iohannis** (not.) 27.19
- Johannes Iohannis** notario público da igrexa de Ourense (not.) 34.19, (not.) 36.26, (not.) 42.11, (not.) 43.24
- Johannes Iohannis** notario público de Ourense (not.) 45.19, **Johannes Iohannis** (not.) 51.24
- Johannes Iohannis** (test.) 51.21
- Johannes Iohannis** servente do prior de SCN Xoán Martís (test.) 123.133
- Johannes Iohannis de Allariz** (test.) 20.20
- Johannes Iohannis de Prato Bono** (test.) 12.b
- Johannes Iohannis de Zurili** crego (test.) 19.a
- Johannes Iohannis Maior** monxe de SCN (test.) 37.10
- Johannes Martini** crego de Castro (test.) 20.20
- Johannes Martini** capelán e notario do bispo (not.) 20.22, **Johanne Martini** (not.) 22.20
- Johannes Martinj** prior de SCN (out.) 47.1, (out.) 50.1-2, **Johannes Martini** (out.) 52.1, (out.) 54.1, (out.) 56.1, (out.) 57.2, (out.) 58.2, (out.) 59.1, **[Johannes Martini]** (out.) 53.1, **Johannes Martinj** 54.10, **Johannes** (out.) 55.1, **Johannes Martinj** (out.) 123.123
- Johannes Martini** notario público de Ourense (not.) 72.21, **Johannes Martini** (not.) 79.17
- Johannes Martini, dictus Sordo, de Ponte ad Mandraes** (out.) 79.1-2, **Johannes Martini** 79.3, **Johanni Martini** 79.8
- Johannes Martini de Beyro** (test.) 21.28-29
- Johannes Martini de Palmes** (test.) 34.18
- Johannes Martini de Uilla Ruuin** (test.) 45.17
- Johannes Martini do Barro** (test.) 44.14-15
- Johannes Martini Iacobensis** (not.) 12.31
- Johannes Martiniz** capelán (test.) 28.24
- Johannes Nuniz** notario do bispo de Lugo (not.) 18.22
- Johannes Nunonis de Summitate Uille** (test.) 33.21
- Johannes Pelagij** monxe de SCN / vestiario (test.) 27.b, (test.) 34.17, **Johannes Pelagij** (not., test.) 28.23, **Johannes Pelagij** (test.) 30.14, (not., test.) 30.14, (not., test.) 41.a, (test.) 41.a, **Johannes Pelagij** (test.) 32.a, **Johannes Pelagij** (test.) 32.c, **Johannes Pelagij** (test.) 34.17, **Johannes Pelagij** (test.) 37.9
- Johannes Pelaiz** escudeiro, home do mestrescola Xoán Ares (test.) 18.20
- Johannes Petri, Iohannes Petri** (v. **Johanne Petri**)
- Johannes Petri** escribán (test.) 29.b

- Johannes Petri** notario xurado de Ourense (not.) 32.21, (not.) 33.22
- Johannes Petri** (test.) 33.18, (test.) 49.c
- Johannes Petri** (out.) 40.1
- Johannes Petri** notario público de SCN (not.) 35.15, 35.ns
- Johannes Petri, dictus Ueantinus** 25.10
- Johannes Petri de Maceeda de Limia, dictus Clericus** (test.) 74.16
- Johannes Petri de Saas** (test.) 25.b
- Johannes Petri de Sancto Laurencio** (test.) 11.b
- Johannes Petri do Casar** (test.) 19.b
- Johannes Petri Soga** (test.) 10.21
- Johannes Porteyro** home do bispo de Ourense (test.) 79.16
- Johannes Rolan** cóengo (test.) 7.b
- Johannes Roderici** (test.) 12.b
- Johannes Ruderici** arcediago (test.) 7.a
- Johannes Ruderici** (test.) 11.b
- Johannes Saluadoriz Preto** (test.) 21.28
- Johannes Sancij** cóengo (test.) 7.a
- Johannes Senor** peleteiro (test.) 45.16
- Johannes Suerij** reitor da igrexa de Castro (test.) 27.a
- Johannes Suerij, dictus Porcallo** (test.) 51.20
- Johannes Tendarius** (test.) 46.a
- Johannes Viuianus** crego de coro (test.) 20.21
- Iohannj** (v. **Iohannes Fernandi de Gustey**)
- Johanni Arie** (dest.) 23.2
- Johannj Iohannis** (v. **Johanne Iohannis**)
- Iohannj Iohannis, dicto Cansada** (dest.) 52.1-2
- Johanni Martini** (dest.) 61.3
- Johannj Petri** (dest.) 53.3
- Johannis** bispo de Ourense 26.2, [Johanne] 26.23, **Johanne** 27.17, 28.20, 34.15, 35.12, 36.22, 38.19, 39.38, 40.15, 42.9, 43.21, 44.13, 45.15, 123.131, **Johanne** 29.21, **Johannes** 30.11, 41.17, **Johanne Didaci** 32.19, 33.16, 47.13-14, 50.21, 52.14, 53.14, 54.14, 55.14, 56.22, 59.16, **Johán** (conf.) 100.c
- Iohannis** [papa Xoán XXII] 190.19
- Johannis Alfonsi** arcediago 23.b
- Iohannis Arie** 4.b
- Iohannis Arie de Paradela** (test.) 63.16-17, (test.) 64. 17
- Johannis Arie de Reuoreda** 43.4
- Johannis Didaci** crego de Palmés 79.2-3
- Johannis Gomecij** 79.5
- Johannis Iohannis** 33.6, **Johannis Iohannis** 36.5
- Johannis Iohannis** monxe de SCN, notario público (not.) 47.13, (not.) 50.20, (not.) 53.13, (not.) 55.13, (not.) 56.21, **Johannes Iohannis** 47.17-18, 50.25, 53.17, (not.) 54.18, 55.18, **Johannis [Iohannis]** (not.) 52.13, **Johannes [Iohannis]** 52.16, **Johannes Iohannis** 56.27, **Iohannes Iohannis** (not.) 57.21, (not.) 58.23, (not.) 59.19
- Johannis Martini** notario público (not.) 17.29
- Johannis Micahelis** 61.4
- Johannis Pelagij, dicto Maça** 123.126
- Johannis Saluatoris** 51.21-22
- Iohannis Zancade** 63.4, **Iohannis Zancade** 64.4
- Ysabel** infanta 91.1
- Yseo Blanca** veciña de Ourense (out.) 285.1[2], 3.5, 11, 31, 32, 41, 50, 54
- Juan** monxe de SCN (test.) 186.26
- Juan Áluares** morador nos coutos de SCN (test.) 245.26, (test.) 252.43-44

- Juan Bicos** morador no Ribeiro de Mende (test.) 160.35, **Juan Bycos** 176.8
- Juan Carneyro** morador en Fontefría 219.7,9, **Juan Carneyro** 219.10-11, (test.) 220.35, **Juan Carneyro** (test.) 221.42
- Juan Carvalho** veciño de Untes (dest.) 280.4
- Juan d'Ansián** (v. **Johán d'Ansián**)
- Juan d'Otero** veciño do couto de Louredo (dest.) 287.6,34,42,45, **Juan d'Otero** (dest.) 288.6,34,36, **Juan [d'Otero]** 288.28
- Juan d'Untes** morador en Santo Estevo de Untes (dest.) 152.2,28,37
- Juan da Carreira** veciño da Carreira en Santa María de Louredo (dest.) 285.6, **Juan da Carreira** 285.29,30,53, **[Ju]an da Carreira** 285.50, **[Juan da Carreira]** 285.53
- Juan da Carreira** 285.15
- Juan da Lama** (test.) 192.23, (test.) 193.20, 197.7, (dest.) 255.4, **[Juan da La]ma** 255.34
- Juan da Vila** veciño de Fontefría (test.) 275.26
- Juan da Vila** 283.7
- Juan de Aguaza** (v. **Juan de Guaza**)
- Juan de Aguilar** monxe de Celanova (out.) 284.3
- Juan de Bárreo** (test.) 152.35
- Juan de Bilariño** morador no alfoz de Chantada (test.) 216.57
- Juan de Binforte** monxe de SCN (test.) 216.56, **Juan de Binforte** (test.) 226.20
- Juan de Brandeso** escribán criado do notario Xoán García (test.) 218.40, **Juan de Brandeso** (test.) 232.38, (test.) 233.39, (test.) 239.37
- Juan de Cachalvite** (test.) 286.37-38
- Juan de Carasa** maiordomo de Celanova (out.) 287.2, (out.) 288.2, 289.42, (out.) 290.4, **Juan de Carasa** 287.46, 288.37, (out.) 289.3, 290.57, (out.) 291.2, (out.) 292.2,37
- Juan de Castela** (v. **Iohán de Castela**)
- Juan de Çea** (test.) 156.36, (test.) 158.35
- Juan de Costêla** morador no couto de Mende (dest.) 225.3,31,33
- Juan de Cotarelo** morador en Ourense (test.) 251.34
- Juan de [Cusanca]** notario no bispado de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 276.31, **Johán de Cusanca** 276.ns
- Juan de Frías** monxe de Celanova (out.) 287.3, (out.) 290.6, **Juan de Frías** (out.) 288.3, (out.) 289.5, (out.) 291.4-5, (out.) 292.3
- Juan de Grãadejra** criado do prior de SCN Ares de Santa María (test.) 255.41
- Juan de Guaza** monxe de Celanova (out.) 280.2, (out.) 281.1, 283.26, **Juan de Guaza** 280.34, (out.) 282.1, **Juan de Aguaza** (out.) 283.1
- Juan de la Puebla** prior maior de Celanova, lugartenente de abade (out.) 287.1, (out.) 290.4, **Joanes de la Puebla** 287.46, 290.57, 292.37, **Juan de la Puebla** (out.) 288.1, (out.) 289.3, (out.) 291.1, (out.) 292.1, **Juanes de la Puebla** 288.37, 289.41-42
- Juan de Llanos** (v. **Joán de Llanos**)
- Juan de Lobeyra** veciño de Ourense (test.) 276.30
- Juan de Louredo** veciño do couto de Santa Comba / veciño da igrexa de Louredo (test.) 287.46, (dest.) 292.4,37, **Juan de Lovredo**

- (test.) 288.37, (test.) 289.41,
Juan de Louredo (test.) 290.56-57, **Juan de Loredo** 292.8,27,34
Juan de Marquina monxe de Celanova (out.) 287.3-4, **Juan de Marquina** (out.) 288.3-4, (out.) 291.5, (out.) 292.3, **Juan de Marqujna** (out.) 289.5, (out.) 290.6
Juan de Medina (test.) 291.67
Juan de Noalla criado do notario de Ourense Xoán Paz (test.) 209.23
Juan de Pallares criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal (test.) 231.42
Juan de Penjn (v. **Johán de Penjn**)
Juan de Pontevedra monxe de Celanova (out.) 284.3-4
Juan de Queenlle (test.) 266.46
Juan de Rraçula (v. **Juan de Rreçula**)
Juan de Rramoyn (v. **Johán de Rramoyn**)
Juan de Rrebylla canteiro (test.) 268.27
Juan de Rreçula monxe de Celanova (out.) 287.3, (out.) 290.6, **Juan de Rraçula** (out.) 288.3, (out.) 289.4, (out.) 292.3, **Juan Rraçula** (out.) 291.4
Juan de San Martyno morador en Ourense (test.) 251.34
Juan de Sandoual (v. **Juan do Sandoual**)
Juan de Santa María xuíz en terra do Bolo de Senda por Vasco Gómez, alcalde do adiantado maior García Fernández Sarmento / xuíz real no Chao de Castela, Búbal e Bolo de Senda 161.2, (dest.) 166.4,25,54, (test.) 167.26, (dest.) 168.5,31, 172.8, **Johán de Santa María** 161.4, 168.65
Juan de Santiago morador en Santiago das Caldas (test.) 200.16
Juan de Santiago veciño de Valladolid (test.) 284.55
Juan de Valpuesta prior de SCN (conf.) 274.26
Juan de Vedelo 276.8
Juan Dipre bolseiro veciño de Ourense (test.) 217.32
Juan do Arnelo canteiro (test.) 268.27
Juan do Bolo 216.11
Juan do Paço veciño de Ribadavia (test.) 265.29
Juan do Pereyro 258.6, **Juan do Pereiro** 259.6
Juan do Sandoual meiriño do castelo do Formigueiro / escudeiro do conde Santa Marta (test.) 207.25, **Iohán de Sandoual** 212.38-39,91,100,107-108,167-168,177, **Sandoual** 212.40,97, 125, **Johán** 212.167, **Juan de Sandoual** (test.) 239.33
Juan do Tellado home do prior de SCN Gonzalo Estévez (test.) 186.26
Juan Ferrnandes pedreiro morador en Ourense (test.) 186.26
Juan Ferrnandes de Nugueyra (v. **Johán Ferrnandes de Nugueyra**)
Juan Ferrnandes de Santa Ougea (test.) 151.41-42
Juan Fferrnandes (v. **Johán Ferrnandes de Ribela**)
Juan Fferrnandes dobreiro da igrexa de Ourense (test.) 200.16
Juan Fiote (v. **Johán Fiote**)
Juan Garçia notario real, notario público de Ourense polo bispo e a igrexa e notario de SCN polo prior e convento / morador na Praza do Campo de Ourense / notario do concello de Ourense (not.) 215.30,ns, (not.) 216.58, ns, (not.) 217.33,ns, (not.) 218.45,ns, (not.) 220.35,ns, (not.) 221.43,ns, 222.ns, (not.)

- 223.41,ns, (not.) 224.38,ns, (not.) 225.41,ns, (not.) 226.20, ns, (not.) 228.40,ns, (not.) 229.65,ns, (not.) 232.39,ns, (not.) 233.40,ns, (not.) 239.38, ns, **Juan Garçía** 219.41, **J[uan Garçía]** (not.) 222.45, **Juan Garçía** 224.45
- [Juan Gomes]** morador en Untes / veciño de Barrio (dest.) 224.4,29, **Juan Gomes** 224.43, 44, 234.20,24, 258.13, 259.13, **Juan Gomes de Varrio** (dest.) 234.4, **Johán Gomes** 234.30, **Juan Gomes de Bárreo** (test.) 236.33, **Juan Gomes** (test.) 254.27, **Juan Gomes do Várreo** (dest.) 258.3, (dest.) 259.3, (dest.) 261.6, (test.) 266.46, **Juan Gómez do Barrio** 265.7
- Juan Gomes de Bila Herma** (dest.) 232.3,29, **Juan Gomes** 232.10, **Juan Gomes de Vjla Herma** (test.) 233.39
- Juan Gomes de Montãos** home de Estevo Anes de Ambía (test.) 162.19
- Juan Gomes de Varrio** (v. **Juan Gomes**)
- Juan Gomes de Vntes** 260.34
- Juan Gomes do Várreo, Juan Gómez do Barrio** (v. **Juan Gomes**)
- Juan Gonçalves** 280.7
- Juan Gonçalves de Çarreda** mercador veciño de Ourense (test.) 226.20
- Juan Gonçalves** 258.7, 259.6
- Juan Gonçalves de Deça, Juan Gonçalves de Deça** (v. **Iohán Gonçalves de Deça**)
- Juan Lopes** morador na Peroxa (test.) 231.42
- Juan Manuel** veciño de Louredo (dest.) 289.6,33,41, **Juan Manuel** (dest.) 290.8,46,56
- Juan Paas, Juan Páaz** (v. **Johán Paas**)
- Juan Porcallo** veciño de Ourense (test.) 191.24
- Juan Rraçula**(v. **Juan de Rreçula**)
- Juan Rraposo** (test.) 274.25
- Juan Teixeira** (v. **Joán Teyxeyra**)
- Juan Telo** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa, notario público de SCN polo prior e convento (not.) 184.30,ns, (test.) 186.30, (not.) 192.23,ns, (not.) 193.20,ns, (not.) 194.29,ns, (not.) 197.26,ns, **Johán Telo** 213.28
- Juan Vaasques** muiñeiro morador no Ribeiro de Mende (test.) 219.37
- Juan Vaasques** crego criado do prior de SCN Ares de Santa María (test.) 262.26
- Juan Vasques** natural de Celanova (test.) 232.38, **Juan Vasques** (test.) 233.39
- Juan Vasques** morador en Mende (test.) 234.36, **Johán Vasques de Meende** (test.) 235.34-35
- Juan Vravo** veciño de Ourense (test.) 266.45
- Juana** raíña 264.48
- Juanes de la Puebla** (v. **Juan de la Puebla**)
- Julianus** presbítero de Trelle (test.) 19.a
- Julianus Fernandi** (test.) 15.22
- Justinjano** emperador 195.14
- Laurencio** bispo de Ourense 12.28, ([conf.]) 16.a, **Laurentio** 13.24, 15.19, 19.13, 21.24, **Laurentio** 14.11, **Laurentius** (out.) 17.2,7, 9,23, **Laurentio** 17.3, 24.7, 25.20, **Laurentii** 20.7, 22.2, 23.2,22, 24.29, **Lourenço** 68.3, **Lourenço** 118.5
- Laurencio Iohannis** (test.) 38.b, **Laurencio Iohannis** (test.) 40.b
- Laurencium Petri** (v. **Lourenço Peres**)

- Laurencius Didaci** monxe de SCN / sacristán (test.) 25.a, **Laurentius Diaz** (test.) 26.b, **Laurentius Didaci** (test.) 27.b, **Laurentius Didaci** (test.) 28.22
- Laurencius Iohannis Caroço** (test.) 123.132
- Laurencius Petri** notario (test.) 35.14
- Laurentii, Laurentio** (v. **Laurencio**)
- Laurentio Iohannis** cabaleiro (test.) 24.25, **Laurentius Iohannis** (test.) 29.a
- Laurentio Iohannis** (dest.) 52.2
- Laurentius** (v. **Laurencio**)
- Laurentius** (test.) 6.a, **Laurentius** (test.) 9.a
- Laurentius Didaci, Laurentius Diaz** (v. **Laurencius Didaci**)
- Laurentius Iohannis** (v. **Laurentio Iohannis**)
- Leonardo** bispo de Ciudad Rodrigo (conf.) 100.c
- Leonor Afonso** (dest.) 204.5, **Leonor Afonso** (dest.) 205.2, (dest.) 206.2, **Ljonor Afonso** 261.12
- Ljonor Afonso** (dest.) 214.10
- Lionor Ferrnandes** moradora na Castiñeira (dest.) 228.3, **Lionor Fferrnandes** 228.29
- Lionor Gomes** 193.5, 216.10
- Lionor Gonçalues** veciña de Ourense 176.4,6, **Lionor Gonçalues** (dest.) 190.56, **Lionor Gonçalues** 190.60, 195.6,46, 196.1,7,11, **Leonor Gonçalues** 191.3,7, **Leonor Gonçalues** 191.5, **Lionor Gonçaluez** (out.) 195.1, 212.18,27,115,131, **Lionor Gonçalues** 195.45, **Lionor Gonçalues** 196.2,8
- Lionor Rrodrigues** 174.9
- Lionor Suares** 151.9
- Llupo Lupi** (v. **Lupo Lupi de Lobaens**)
- Loýs Afonso** escribán / escribán do notario de Ourense Afonso da Costa (test.) 154.37-38, **Loýs Afon[so]** (test.) 155.32
- Loýs d'Aluán** 185.4
- Loýs Fernandes** notario real (not.) 136.22, **Loýs Fferrnandes** (not.) 139.44-45
- Loýs Gonçalues** veciño de Ourense (test.) 149.33
- Loýs Gonçalues** crego de San Breixo, tesoureiro de Celanova e notario escusador do prior de Santa María de Ribeira Rodrigo de San Xes (not.) 238.20,ns
- Lop** electo de Córdoba (conf.) 100.a
- Lop'Eanes** (v. **Lope Eanes, Lopo Eanes**)
- Lop'Ehanes** (v. **Lope Eanes**)
- Lope d'Erey** (v. **Lopo d'Eyriy**)
- Lope de Bárreo** (dest.) 265.3,24, **Lope de Varrio** 265.22, **Lope do Bárreo** 265.31
- Lope de Mendoça** (conf.) 84.b, (conf.) 85.b, **Loppe de Mend[o]ça** (conf.) 123.116
- Lope do Banal** morador en Chantada (test.) 267.19
- Lope Eanes** monxe de SCN / subprior (test.) 105.19, (test.) 111.34, **Lop'Eanes** (test.) 106.29, (test.) 107.30, (test.) 108.24, **Lop'Eanes** 108.7, **Lop'Ehanes** 109.5, **Lop'Ehanes** 109.6, **Lopo Anes** (test.) 112.35, (test.) 113.22, (test.) 114.23, 115.3, (test.) 115.28, (test.) 116.26
- Lope Rrodríguez de [Vi]lla Lobos** (conf.) 84.b, **Lope Rodríguez de Villa Lobos** (conf.) 85.b, **Loppo Rrodrigues de Vila Lobos** (conf.) 123.115
- Loppe de Mendoça** (v. **Lope de Mendoça**)
- Loppe Pérez** (v. **Lopo Pérez**)

Loppo García home do notario de Ourense Gonzalo [...] (test.) 138.30

Loppo Rrodrigues de Vila Lobos (v. **Lope Rrodríguez de Vila Lobos**)

Lopo (v. **Luppus**)

Lopo 161.21

Lopo frade do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72

Lopo Afonso 186.3

Lopo Anes (v. **Lope Eanes**)

Lopo Anes prior claustral de Celanova (out.) 134.2-3,14,16

Lopo Carneiro (test.) 165.52

Lopo Concho doutor do mosteiro de San Francisco de Ourense (out.) 190.72

Lopo Conde (dest.) 238.3,5, (out.) 242.2,7,11,14,18,21

Lopo d'Agra 157.10,13,22, 161.7,12, 13,14,18,24,30,33,35, 172.17,26, 45-46, **Lopo Gomes d'Agra** (out.) 161.5,41,47,51, **Lopo Gomes** 161.9,20

Lopo d'Eyriy (dest.) 250.2, **Lopo d'Eyryy** 250.14, **Lopo d'Ejree** (test.) 255.41, **Lope d'Erey** (dest.) 267.4, (test.) 269.16, **Lopo d'Erey** 267.17, **Lopo d'Eyré** (test.) 270.16, (dest.) 271.4,7,8, **Lopo d'Eyrré** 271.13, **Lopo d'Eyrree** 271.22-23

Lopo da Veyga (test.) 192.23, (test.) 193.20, 197.12, **Lopo da Beyga** (test.) 196.24, 216.9,10

Lopo de Boeyros (test.) 199.31

Lopo de Casanueva (test.) 286.37

Lopo de Çea 174.9

Lopo de Deça cóengo da igrexa de Ourense (out.) 212.105

Lopo de Mugares escudeiro (test.) 197.25, 201.37, 202.28

Lopo de Rribadal (v. **Luppus**)

Lopo de Santa Ougêa (test.) 250.20

Lopo do Várreo veciño do couto de Santa [Comba] (dest.) 260.5[2], 27, 282.6, **[Lo]po do Barrio** (test.) 273.46

Lopo Eanes monxe de Celanova (test.) 127.6,32, **Lop'Eanes** 142.5

Lopo Eanes 128.13

Lopo Ffernandes notario público de Ourense e dos coutos do bispo polo rei (not.) 145.45

Lopo Gomes (v. **Lopo d'Agra, Luppus**)

Lopo Gomes d'Agra (v. **Lopo d'Agra**)

Lopo Gomes de Rribadal, Lopo Gómez, Lopo Gómez de Rribadal (v. **Luppus**)

Lopo Martiis Biscaýno escudeiro, alcalde da ponte de Ourense e comendeiro de SCN 136.25, **Lopo Martiis** 136.26,31

Lopo Martiiz cabaleiro (test.) 48.20

Lopo Paradela (test.) 211.29, (out.) 214.2,5,9,29

Lopo Peres notario público de Ourense polo bispo e a igrexa e notario de SCN polo prior (not.) 147.2, 33, (not.) 151.43,ns, (not.) 152.35,ns, (not.) 160.38,ns, 165.10[2], (not.) 186.26,28, **[Lopo Peres]** 147.ns

Lopo Pérez alcalde polo rei en Burgos e notario maior de Castela ([conf.]) 84.25, (conf.) 85.e, **Loppe Pérez** (conf.) 123.121

Lopo Rodríguez d'Ulloa escudeiro (test.) 92.27

Lopo Rrodrigues d'Ourantes escudeiro (test.) 136.34

Lopo Rrodrig[ue]z cabaleiro (test.) 75.25

Lopo Salgado crego de Figueiredo (test.) 212.173

Lorenço Álvarez notario 274.s

- Lorenço de Paços** 286.13
Lourenço (v. **Laurencio**)
Lourenço 157.10
Lourenço monxe de SCN (test.) 241.22,
Lourenco 241.22
Lourenço Anes (v. **Lourenço Anes Çelei-roo**)
Lourenço Anes vigairo do bispo de Ourense D. Álvaro 111.5
Lourenço Anes, dito Mercador morador en Ourense (dest.) 123.6
Lourenço Anes Çelei-roo 123.182,200,
Lourenço Anes 123.182,183,200,201,211,213,
Lourenço Anes Çeley-roo 123.210
Lourenço de Saas morador en Beiro (test.) 175.21
Lourenço do Pereiro 147.9
Lourenço Domínguez escribán (test.) 87.26
Lourenço Eanes esribán (test.) 96.28-29
Lourenço Eanes de Palmés (test.) 66.22
Lourenço Fagán home do prior de SCN Gonzalo Estévez (test.) 147.32
Lourenço Fernández Rrosete (test.) 123.225
[Lou]renço Gomes morador no lugar da Lama (dest.) 146.1-2,
Lourenço Gomes 146.21
Lourenço Yanes (dest.) 73.2
Lourenço Yanes cóengo (test.) 179.23
Lourenço Martiñiz (test.) 111.34
Lourenço Martiñs capelán de Lamela (test.) 135.62
Lourenço Martiñs reitor da igrexa de San Martiño de Mugares 140.4
Lourenço Móogo crego do coro (test.) 131.27
Lourenço Peres crego racioneiro de Ourense (out.) 133.3,
Laurencium Petri 133.5-6,
Lourenço Peres 133.24,
Lourenço Peres de Casa de Naya 133.25, **Lourenço Peres** 133.33, **Lourenco Peres** 133.36,
Lourenço Peres 133.44,53,
Lourenço Pérez 133.55
Lourenço Peres morador en Tarascón (dest.) 144.2,14
Lourenço Pérez monxe de SCN (test.) 97.16, 109.9
Lourenço Rrodrigues notario público do rei en Castela e Búbal (not.) 82.11, **Lourenço Rrodrigues** 82.58
Lucas Alama alfaiate morador en Ourense (test.) 165.24
Lucas Eanes reitor da igrexa de Lobás (test.) 123.248, **Lucas Eanes** (test.) 124.61
Lujs Palomades pertegueiro de Celanova (test.) 267.19
Lupe Pelagii (dest.) 6.2
Luppij (v. **Lupus Cachaça**)
Luppi de Mendoza arcebispo de Compostela 190.2
Luppus prior de SCN / abade de Celanova e administrador de SCN / abade de Celanova 208.s, 216.s, 221.s, 223.s, 224.s[2], 225.s, 226.s, 228.s, 231.s, 232.s,
Lopo Gomes (out.) 215.1, 218.36, (out.) 222.1, (out.) 223.1, **Lopo** (out.) 216.1, 218.12, **Lopo Gomes de Rribadal** (dest.) 217.2, (out.) 228.1, (out.) 229.1, **Lopo Gómez** 217.30, (out.) 219.1, (out.) 221.1, (out.) 224.1, (out.) 225.1, **Lopo Gómez de Rribadal** (dest.) 218.7, **Lopo Gomes** (out.) 220.1, **Lopo Gomes de Rribadal** (out.) 226.1, (out.) 231.1, (out.) 232.1, (out.) 233.1, (out.) 234.1, (out.)

- 236.1, **Luppus** 234.s, 235.s, 236.s, 238.s, **Lopo Gomes de Rrybadal** (out.) 235.1, **Lopo de Rribadal** (out.) 238.1
- Lupo Gonsalui** cidadán de Ourense (test.) 23.a
- Lupo Lupi de Lobaens** cabaleiro / cabaleiro de Lobás (test.) 38.a, **Llupo Lupi** (test.) 39.40
- Lupo Roderici** cabaleiro (test.) 38.a, **Lupo Rroderici de Freixedo** (test.) 39.39
- Lupo Rudericj** (test.) 13.b
- Lupus** chantre (test.) 7.a
- Lupus** (test.) 14.c
- Lupus Cachaça** ministro da orde dos Frades Menores da provincia de Santiago 190.2, **Luppj** 190.31
- Lupus Fernandi** zapateiro (test.) 19.c
- Lupus Froila**(test.) 9.a
- Lupus Petri** cabaleiro (test.) 25.a, (test.) 27.a
- Lupus Petri de Anterime** (test.) 6.14
- Lupus Ruderic** cabaleiro (test.) 29.b
- Lure Arie** (dest.) 22.4
- Luzía d’Avelenda** (dest.) 272.4
- Maçía Estéuees** 123.36,75,177, **Maçía Estéueez** 123.61-62,180,184, 195,209,213, 124.13, **Maçía Estéuees** 123.197-198, **Maçía Estéuees** 123.209, **Maçía Estéuees** 135.18
- Mahomath Abemnahomat Abenhuth** rei de Murcia (conf.) 100.19
- Mayor** (dest.) 103.4,34, **Mayor** 103.11, 18,20,40,43,45,47
- Mayor** 149.7
- Mayor Anes** 163.11
- Mayor Anes** (out.) 165.7,12,20,21,22, 27,30,31,33,35,37-38,46,48
- Mayor Anes** 166.9
- Mayor da Quarrera** moradora en Santa María de Louredo (dest.) 274.2
- Mayor de Ljmja** abadesa de Santa Clara de Allariz 195.4
- Mayor Eanes** moradora no Outeiro (dest.) 127.4, **Mayor Eanes** 127.20, **Moor Anes** 142.5,7,9, 15, **Moor Anes** 142.17
- Mayor Gonçalues** (dest.) 164.5,48
- Mayor Lopes** (dest.) 151.3
- Mayor Pérez** (dest.) 92.2, **Mayor** 92.9, **Mayor** 92.11,13,19
- Mayor Pérez do Bolo** 75.13, **Moor Peres** 93.2,4
- Maior Petri** (v. **Maiore Petri**)
- Mayor Rrodrigues** 157.9, **Mayor Rrodrigues** 157.10, **Mor Rrodrigues** 172.15,25,46,72
- Maiore Martini** (out.) 21.2
- Maiore Petri** (out.) 37.1, **Maior Petri** 37.4
- Maiore Roderici** (out.) 38.2
- Maiori Fernandi** (dest.) 13.4-5
- Maiori Martini** (dest.) 26.3, (dest.) 53.3
- Maiori Munniz** (dest.) 27.3
- Mánçeo de Palaçios** monxe de Celanova (out.) 284.3
- Manricus** bispo de León (conf.) 3.a, (conf.) 4.a
- Manuel** (conf.) 100.18
- Manuel Afonso de Toubes** escudeiro (dest.) 209.3, **Manuel Afonso** 209.16, **Manuel de Toubes** (dest.) 231.3-4,32, **Manuel** 231.14, **Manuel de Toves** 248.5, 249.4
- Manuel da Quarrera** morador en Santa María de Louredo (dest.) 274.2, **Manuel da Quarreyra** 274.17
- Manuele Alfonsi** cóengo de Compostela (test.) 190.38
- Margarida de Lored** (dest.) 292.5
- Margarida do Otero** (dest.) 287.7, (dest.) 288.6
- Margarjda Gonçalues** (dest.) 255.4

- María** 80.2
María raíña 91.1
María 213.12
María Áluares 203.3
María Áluares veciña de Ourense (dest.) 241.2,4,10, **María Áluares de Custoya** 241.16
María Anes moradora na Asperela (out.) 96.1-2
María Anes 112.18
María Anes moradora en Ourense (dest.) 120.3, (dest.) 121.3, 131.17,19,22, 142.16, **María Anes** (dest.) 131.2, 142.6,8,10, 13, 195.1,2, 196.2, **María Eanes** (dest.) 142.3
María Anes (dest.) 146.2
María Anes (out.) 165.8,21,22
María Aras (dest.) 73.2
María Ares de Palmés 112.8
María Aria (v. **Marie Arie**)
María do Mato (v. **María Gonçalves do Mato**)
María Domínguez 70.5
María Dominici (out.) 19.2
María Dominici de Canedo (out.) 74.1, **María Dominici** 74.8
María Eanes (v. **María Anes**)
María Eanes de Palmés 69.14
María Fernández (out.) 48.3
María Fernándiz de Barro 31.5, **María Fernándiz** 31.5, **María Fernándiz** 31.9
María Ferrnandes de Buñ 241.9
María Ferrnández 98.2, **María Ferrnandes** 99.2
María Fferrnández ama da raíña Dna. María e da infanta Isabel (out.) 91.1,8
María Folipa 70.12
María García 75.13, **María Garçia do Bolo de Senda** (out.) 93.1, [**María Garçia**] 101.22, **María Garçia** 101.22, 102.16,17
María Gonçalves do Mato 190.42, **María Gonçalves** 190.44, **María do Mato** 195.2,4,10, 196.2,3
María Iohannis (out.) 33.2
María Iohannis (out.) 38.2
María López (out.) 76.4,7,17,29,38,39, 42-43
María Martini (out.) 79.2,8
María Menendj tenente castelo de Alba 59.17
María Micaelis (dest.) 30.3
María Pelagij (out.) 44.3
María Pequena (out.) 74.2
María Peres (v. **María Pérez**)
María Peres 149.4
María Peres (dest.) 150.3,9,18
María Peres, dita Rraa 112.5-6
María Pérez (out.) 69.6,19
María Pérez (out.) 131.1, **María Peres** 131.15
María Petri (dest.) 28.3,
María Petri (out.) 37.1,3
María Petri (out.) 38.3
María Petri 40.5
Marja Rrugel 276.8
María Sancij (out.) 40.2
María Stephanj (out.) 44.1
María Uasques 138.1
Mariam Petri abadesa do mosteiro de Bóveda (out.) 29.2
Marie (out.) 39.3
Marie [...] (dest.) 53.2
Marie Arie (dest.) 11.3
Marie Arie (dest.) 18.3, **María Aria** 18.17
Marie Fernandi (dest.) 36.3
Marie Iohannis (dest.) 20.2-3
Marie Petri (dest.) 27.2
Marie Uelaschi (dest.) 45.2
Maryna (dest.) 171.5
Marina Didaci, dicta Cadêa (out.) 51.2
Marina Fernandi (out.) 38.3
Marina Fiéez 71.16

- Marina Franca** (out.) 74.2
Marina Iohannis (out.) 33.2
Marina Martiñ moradora en Outeiro de Abeleda (dest.) 108.3,13-14
Marina Pelagij (out.) 44.3
Marina Pérez 69.19
Marina Pérez (dest.) 71.4
Marina Pérez (dest.) 77.3
Marina Sueyra (dest.) 193.2
Marine Fernandj (dest.) 21.2-3
Marine Fernandi (dest.) 23.3
Marine Fernandi (dest.) 55.3, **Marine Fernandi de Barro** (dest.) 61.3
Marine Fernandi 78.5
Marine Iohannis (dest.) 47.2
Marine Martini (dest.) 32.2
Marine Menendiz 2.4-5,21
Marine Pelagii (dest.) 6.2
Marthe Petri (dest.) 43.2
Martín arcediogo e vigairo do bispo D. Pedro 87.27
Martín home do monxe de SCN Gonzalo Pérez (test.) 90.24
Martín bispo de León (conf.) 100.c
Martín [...] cóengo de Ourense (test.) 95.30
Martín Alfonso (conf.) 100.d
Martín Anes (test.) 93.21
Martín Anes 136.23
Martín Anes notario no mosteiro e terra de Celanova (not.) 143.27,33
Martín Anes, dito Peyrón morador en Lamela (out.) 135.3, **Martín Anes** 135.39,42,45[2],49,58,60
Martín Anes de Mourit (test.) 75.4, 75.27-28
Martín Anes de Pena Uigía (test.) 96.28
Martín Anes do Gordón 195.4
Martín Añes 139.s
Martín Capelo (out.) 185.1-2, **Martín Capelo** 185.29
Martín d'Aluán morador na Rúa do Campo de Ourense (out.) 144.1,2,15
Martín d'Alueiro 144.2
Martín de Horozco, Martín de Horozco (v. **Martín de Orrosco**)
Martín de Legueta crego (test.) 279.43
Martín de Montes crego do coro (test.) 123.248, **Martín de Montes** (test.) 124.61
Martín de Orrosco abade de Celanova 271.28, **Martín de Horozco** (out.) 278.1, **Martínus** 278.s, 280.s, 281.s, 282.s, 283.s, **Martín de Orosco** (out.) 279.1, **Martín de Orozco** 279.47, **Martínus** 279.s, **Martín de Horozco** (out.) 280.1, (out.) 282.1, (out.) 283.1, **Martín de Orozco** (out.) 281.1
Martín Domínguez prelado do Castro (test.) 86.23
Martín Domínguez 87.6
Martín Domínguez reitor da igrexa de San Martiño de Rebordaos (test.) 66.20
Martín Eanes arcediogo de Neira (test.) 92.25
Martín Eanes de Parada (test.) 90.22-23
Martín Estéuanes 104.s, 132.32
Martín Estéueez alfaiate (test.) 70.11
Martín Fernandes, dito Peyrón (v. **Martín Peirón**)
Martín Fernándiz racioneiro de Ourense (test.) 31.17
Martín Fernáñez crego de Noalla (test.) 76.47
Martín Fernáñez crego de mestrescola (test.) 76.48
Martín Fernáñez monxe de SCN (test.) 94.8, **[Martín] Ffernández** (test.) 97.15-16, **Martín Ffernandes** (test.) 98.23-24, (test.) 99.23
Martín Gayo veciño de Ourense (test.) 285.52, **Ma[r]tín Gayo** 285.52

- Martín Garabaas** (test.) 140.41
Martín Gêestosa veciño de Ourense 149.17,18, **Martín Giestosa** 198.17
Martín Gil (conf.) 100.d
Martín Gill 82.28,35
Martín Gonçalves cidadán de Ourense (test.) 100.29
Martín Marra (test.) 98.25, (test.) 99.25
Martín Martiñiz (dest.) 75.4,6,10,19
Martín Paradela (dest.) 182.2, **Martín Paradela** 182.11
Martín Peirón morador no Penedo (dest.) 123.164, **Martín Peyrón** 123.166,168, **Martín Fernandes**, dito **Peyrón** 123.171, **Martín Peirón** 123.206
Martín Peres morador en Fontefría (test.) 131.26
Martín Peres, dito **Carneyro** (test.) 98.25, (test.) 99.25
Martín Peres de Trella carniceiro 190.87
Martín Pérez prelado da igrexa de Fechas (test.) 31.17
Martín Pérez notario xurado de Ourense (not.) 48.23, [**Martín Pérez**] (not.) 70.13
Martín Pérez porteiro do rei (test.) 62.45
Martín Sacho (test.) 77.31
Martín Toseiro 131.1
Martín Vaasques 190.49
Martinj [papa Martiño V] (out.) 190.3, **Martjnus** 190.4
Martinj [papa Martiño IV] (out.) 190.6, **Martjnus** 190.7
Martino prior de SCN (dest.) 1.6, (dest.) 84.7, **Martino** (dest.) 123.92
Martino infante de SCN (test.) 13.b
Martino mestrescola (test.) 22.19
Martino Alffonssi tenente Limia 123.132
Martino Alfonsi tenente castelo de Alba 47.14-15, 50.22, 55.15, **Martino Alfonsi** 52.15, 53.15, 54.15, **Martino Alfonsj** 56.23
Martino Anes 168.13
Martino Arie (dest.) 27.2-3
Martino de Avillés monxe de Celanova (out.) 284.5
Martino de Gondiñas (v. **Martiño de Gondiñas**)
Martino Fernandi (test.) 13.a
Martino Iohannis (dest.) 18.3, **Martinus Iohannis** 18.17
Martino Julianj peleteiro de Ourense (test.) 78.23
Martino Oleyro 108.4
Martino Pelagij (test.) 38.b, **Martino Pelag[ij]** (test.) 39.41
Martino Pelagij (dest.) 55.2, **Martino Pelagij** (dest.) 61.2
Martino Pelagii de Astrelies (dest.) 6.2
Martino Peres 164.56-57
Martino Petri (v. **Martinus Petri**)
Martino Petri 5.3
Martino Petri (dest.) 36.2
Martino Petri monxe de San Pedro de Rochas (test.) 40.b
Martino Petri de Sancto Toma (dest.) 20.2
Martino Saluadoriz Auriensis 14.3
Martino Sancij (v. **Martinus Sancij**)
Martino Uelasci escudeiro (test.) 24.27
Martjnus (v. **Martín de Orroscó**, **Martinj**)
Martinus (v. **Martín de Orroscó**)
Martinus bispo de Ourense (conf.) 1.b
Martinus bispo de Oviedo (conf.) 1.b
Martinus (conf.) 2.a
Martinus presbítero (test.) 6.13
Martinus (test.) 6.a
Martinus bispo de Lugo (out.) 18.2
Martinus mestrescola (test.) 20.20
Martinus Alfonsi (test.) 21.27

- Martinus Chaforin** (test.) 21.27
Martinus Didaci (test.) 6.14
Martinus Didaci de Astreis (test.) 45.17
Martinus Dominicj (test.) 37.13
Martinus Egidij (test.) 37.13
Martinus Fereiro (test.) 28.25
Martinus Fernandi 32.4
Martinus Fernandi reitor da igrexa de Untes (test.) 36.24
Martinus Fernandi de Naues (test.) 12.b
Martinus Floridus (test.) 10.20
Martinus Franciscus (test.) 46.a
Martinus Gomecij home do arcediago de Ourense D. Fernando (test.) 43.22
Martinus Iohannis (v. **Martino Iohannis**)
Martinus Iohannis crego de San Vincenzo de Sesto (test.) 12.b
Martinus Iohannis monxe de Celanova (test.) 37.8
Martinus Iohannis (test.) 72.20
Martinus Martini home do prior de SCN (test.) 25.c
Martinus Michaelis monxe de SCN (test.) 26.b, (test.) 27.b, (test.) 34.17, (test.) 36.23, **Martinus Micaelis** (test.) 30.13, **Martinus Michaelis** (test.) 32.b, **Martinus Michaelis** (test.) 37.9, **[Martinus Mi]caelis** (test.) 41.a, **Martinus Micahelis** (test.) 50.24, **Martinus Michael** (test.) 123.132
Martinus Michaelis crego (test.) 35.13
Martinus Niger 25.8,9
Martinus Pelagij monxe de SCN (conf.) 12.a
Martinus Petri notario de Ourense (test.) 29.b
Martinus Petri sacerdote (test.) 33.18
Martinus Petri (test.) 46.b
Martinus Petri monxe de SCN / vestiario (test.) 55.17, (test.) 57.19, (test.) 58.21, **Martino Petri** (test.) 56.25, (test.) 59.19
Martinus Saluadoriz cidadán de Ourense (test.) 14.b
Martinus Sancij tenente Limia 12.29, **Martino Sancij** 15.19
Martí[nus Vellasci de Barru (test.) 37.12
Martinus Ueremudi (test.) 11.b
Martíño de Gondiañas 190.51, **Martino de Gondiañas** 190.84
Martíño dos Moynos morador en Aguiar (test.) 191.24
Martíño Yanes arcediago de Limia (test.) 179.23
Mathé bispo de Cuenca (conf.) 100.a
Matheus Iohannis (test.) 49.a
Mauro de Luazes monxe de Celanova (out.) 287.2, (out.) 290.4-5, **Mavro de Luazes** (out.) 288.2, (out.) 289.3, (out.) 291.3, (out.) 292.2
Mauro de Nájera monxe de Celanova (out.) 287.3, (out.) 290.5, **Mavro de Nájera** (out.) 288.3, (out.) 289.4, 289.42, (out.) 291.4, **Mavro de [N]ájara** 288.38, **Mavro de Nájera** (out.) 292.2
Meén Rrodríguez prelado da igrexa de Palmés (test.) 81.19, **Meem Rrodríguez** (test.) 86.24
Meén Vaasques home de Gonzalo Sánchez (test.) 148.19
Meendo home de Gonzalo Sánchez (test.) 149.33
Melchior de Vbiedo monxe de Celanova (out.) 284.4
Men de Puga crego (test.) 234.37, **Meendo de Puga** (test.) 236.33
Menendo abade de Oseira (test.) 24.23
Menendo Aluari cidadán de Ourense (test.) 17.32-33
Menendo Fernandi (dest.) 15.2

- Menendo Petri** cabaleiro (test.) 24.25
Menendus Fagam (conf.) 1.b
Micael Uiuiantz (dest.) 30.2-3
Michael Iohannis home do arcediogo de Ourense D. Fernando (test.) 43.22
Michael Iohannis notario xurado de Ourense (not.) 123.133
Michael Lupj (test.) 46.a
Michael Martini (v. **Miguel Martini**)
Michael Martini (test.) 12.b
Michaeli Martini (v. **Miguel Martini**)
Migael bispo de Lugo (conf.) 100.c
Miguel Eanes cóengo e chanceler de Ourense 76.17-18
Miguel Eanes de Palmés (test.) 101.35, (test.) 102.30
Miguel do Sisto mercador (test.) 80.21
Miguel Martini (out.) 79.2, **Michael Martini** 79.3, **Michaeli Martini** 79.8
Miguel Domingues morador en Barrio (test.) 103.61
Miguel Oares do Gauján (test.) 90.24
[Mi]guel Peres 82.41
Miguel Peres de Mourís (test.) 90.23
Miguel Pérez zapateiro da Corredoira (test.) 62.44
Millán Peres de Aellón (not.) 100.22
Moyr almoxarife 62.16
[M]onio Fernandi sacerdote (conf.) 8.a
Monio Fernándiz 31.19
Monio Petri (dest.) 41.2
Moor Abril 106.5
Moor Anes (v. **Mayor Eanes**)
Moor Aras moradora en Palmés (out.) 81.2, 81.25
Moor de Bolano 177.7, 8-9
Moor Domingues 127.4, **Moor Domingues** 127.7
Moor Eanes 87.7
Moor Eanes (dest.) 114.4, **Moor Eanes** 114.7
Moor Eanes (dest.) 115.3
Moor Lourença 179.9
Moor Lourença (dest.) 232.3, 29
Moor Peres (v. **Mayor Pérez do Bolo**)
Moor Peres (dest.) 122.2
Moor Peres 135.2, 49, 51, 54, **Moor Peres** 135.4, 57, 58
Moor Peres (dest.) 184.3
Moor Pérez (out.) 69.5
Moor Pérez 114.4
Mor de Louredo 172.71-72, **Mor de Loured[o]** 172.79-80
Mor Gonçalves 234.18
Mor Rrodrigues (v. **Mayor Rrodrigues**)
[Mu]ninus Adam sacerdote (conf.) 8.a
Munio Fernandi de Rodeyro meiriño maior en Galiza 23.20
Munio Fernandiz (conf.) 4.b
Munio Paiz (test.) 13.a
Munio Pérez de Mayorga (test.) 62.45
Munio Uelascj (test.) 49.a
Munionem cóengo de Ourense 17.10
Munionis arcediogo de Ourense (out.) 26.2
Nafomso, Nafonso (v. **Alfonso**)
Namorante criado do prior de SCN Ares de Moreira (test.) 189.14
[Na]uarrus bispo de Salamanca (conf.) 1.a
Neyrra 82.13
Nicholao servente do bispo de Ourense (test.) 23.b
Nicolao Fernández criado do mosteiro de Celanova (test.) 292.37
Nuno Áluares crego de Santo André do Castro, criado do prior de SCN Lopo Gómez de Ribadal (test.) 216.56, (test.) 217.32, (test.) 218.39, (test.) 221.44, **Nuno Áluarez** (test.) 219.37, **Nuño Áluares** (test.) 223.40
Nuno Anes de Costa de Monte (test.) 113.22

- Nuno d'Ermijde** (test.) 149.34
Nuno d'Ortega veciño de Ourense (out.) 285.1,2-3,3,5,31,32,41,49, 54
Nuno (?) Dozón (test.) 129.54
Nuno Eanes morador en Ourense (test.) 65.37
Nuno Gonçalves (conf.) 100.b
[Nu]no Gonçalves 131.1
Nuno Gonçalves de Nóuoa (out.) 68.1, **Nuno Gonçalves** 86.15, **Nuno Gonçalves** 86.17, **Nuno Gonçalves** 103.22, **Nuno Gonçalves de Nóuo**a 103.50
Nuno Guillem (conf.) 100.b
Nuno Martiñ cóengo de Lugo (test.) 92.26
Nuno Patjño notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 195.47,ns, (not.) 196.25, **Nuno Patjño** 196.ns
Nuno Peres monxe de SCN (test.) 90.21
Nunus Petri alferez de Afonso VII, tenente Montoro (conf.) 1.a
Nuño Áluares (v. **Nuno Álu**ares)
Nuño Fferrnandes 98.2, 99.2

Odoart fillo de Henrique III de Inglaterra 100.16
Oduarius cabaleiro (test.) 123.132
Oraca Petri (dest.) 28.2
Orace Petri (dest.) 41.2-3
Ordonius Ueremudi diácono (test.) 7.a
Orraca Ares 101.9, **[Orraca Ares]** 102.1
Orraca Dominici (out.) 19.2
Orraca Eanes de Madrosende 87.14
Orraca Fferrnández (out.) 80.1
Orraca Iohannis (out.) 15.1-2, **Orrace Iohannis** (dest.) 19.3, **Orraca Iohannis** (out.) 43.2
Orraca Oárez 66.2
Orraca Petri (out.) 42.1
Orrace Arie 33.6

Orrace Iohannis (v. **Orraca Iohannis**)
Orraqua Gonçalves 174.4,10,24
Osorius (test.) 6.a
Osorio Iohannis tenente Búbal / tenente Alba 6.12, **Osorius** 9.13
Oueco Luz xuíz de Búbal e Temes 31.2,11
Oufémea 123.34,60,73,175,193, 124.12,45, **Eufemie** (dest.) 123.124, **Euffemje** 123.130, **Ouffémea** 123.231, 135.16,20
Oufémea (?) Estéuees (?) (dest.) 130.4
Oufémea Pereira (dest.) 176.2, **Oufém[ea Pe]rreira** 176.19

Pay Moñiz 66.23
Pay Rrodrigues mercador de Ourense (test.) 111.33
Payo de Codeiro (test.) 203.31-32
Palay Peres mestre da Orde de Santiago (conf.) 100.c
Parisius Fernandi (test.) 51.22
Pascal bispo de Cuenca (conf.) 84.a, **Pascual** (conf.) 85.a, **Pasqual** (conf.) 123.111
Pascasio Egidij bacharel en decretos, cóengo de Compostela e xuíz na audiencia do arcebispo Lope de Mendoza 190.1
Pascual (v. **Pascal**)
Pascual bispo de Jaén (conf.) 100.a
Pascual Peres de Sancthomé notario real e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 241.23, (not.) 253.33, **Pascual Peres** 241.ns, 253.ns
Pasqual (v. **Pascal**)
Paulo Viujanj (test.) 123.136
Pedr'Eanes prelado de Santiso (test.) 31.20
Pedr'Iuanes mestre de Calatrava (conf.) 100.a
Pedro (v. **Pedro de Feramontãaos, Pedro de Salamanca, Pedro Eanes**)

- Pedro** oleiro de Untes (test.) 69.24
- Pedro** irmán de Fernando IV (conf.) 84.22, (conf.) 85.26, **Pero** (conf.) 123.110
- Pedro** bispo de Burgos (conf.) 84.a, (conf.) 85.a, **Pero** (conf.) 123.111
- Pedro** bispo de Ávila (conf.) 84.a, **Pero** (conf.) 85.a, (conf.) 123.112
- Pedro** bispo de Cádiz (conf.) 84.a, (conf.) 85.a, **Pero** (conf.) 123.113
- Pedro** bispo de Zamora (conf.) 84.c, (conf.) 85.c, **Pero** (conf.) 123.117
- Pedro** bispo de Salamanca (conf.) 84.c, (conf.) 85.c, (conf.) 100.c, **Pero** (conf.) 123.117
- Pedro** infante 84.d, **Pero** 85.d, 123.119
- Pedro** bispo de Palencia (conf.) 100.a
- Pedro** bispo de Sigüenza (conf.) 100.a
- Pedro** bispo de Cartagena (conf.) 100.a
- Pedro** bispo de Oviedo (conf.) 100.c
- Pedro** bispo de Astorga (conf.) 100.c
- Pedro** bispo de Coria (conf.) 100.c
- Pedro** [Pedro I] rei (out.) 117.1
- Pedro** 265.8
- Pedro Alffonso** (test.) 48.18
- Pedro Allfonso** (not.) 84.26, **Per'Alffonso** (not.) 85.28, **Pero Alfonsso** (not.) 123.121
- Pedro Anffreus** escudeiro (test.) 101.35, **Pedro Anfreus** (test.) 102.30, **Pero Anfreus** (test.) 111.33-34
- Pedro Ares** 101.3,6, **[Pedro Ares]** 101.9, **Pedro [Ares]** 102.1
- Pedro Ares** 113.4
- Pedro Ares de Ffonssín** (test.) 101.35, **Pedro Ares de Fonssjñ** (test.) 102.30
- Pedro Ares de Garauães** (test.) 67.20
- Pedro Cortjdo** (v. **Pero Cortido**)
- Pedro da Lama** 291.30
- Pedro da Rrabeenda** veciño do couto de Piñor (dest.) 276.2,22,27
- Pedro de Arébal** monxe de Celanova (out.) 284.4
- Pedro de Camora** presidente de Celanova e reformador subdelegado en Galiza (out.) 270.1, **Petrus Zamorensis** 270.s, **Pedro de Çamora** (out.) 271.1
- Pedro de Feramontãaos** monxe de SCN (test.) 216.56, (test.) 220.33, **Pedro de Foramontaos** (test.) 219.36, **Pero de Faramontãaos** (test.) 221.41, **Pedro de F[eramontãaos]** (test.) 222.43, **Pero de Feramontãaos** (test.) 223.39, **Pero de Faramontãaos** (test.) 224.37, (test.) 225.40, (test.) 228.38-39, **Pedro de Faramontãa[o]s** (test.) 229.62, **Pero de Feramontaaos** (test.) 231.41-42, **Pedro** (test.) 240.33, (test.) 241.22, (out.) 255.2, (test.) 265.29, **Pero** (out.) 243.2, (out.) 244.2, **Pedro de Faramontãaos** (test.) 253.32
- Pedro de Formjlla** (v. **Petrus**)
- Pedro de Jaén** notario real (not.) 214.35,ns
- Pedro de la Manta** (v. **Pero da Manta**)
- Pedro de Medina** prior segundo de Celanova (out.) 284.3, **Pedro de Medina** 284.56,s
- Pedro de Nájera** abade de San Benito de Valladolid, reformador xeral da orde en Castela e Galiza 267.2, 269.2, **Pedro de Nájera** 270.2, 271.2
- Pedro de Padrón** (v. **Pedro del Padrón**)
- Pedro de Salamanca** monxe notario de SCN (not.) 245.26, (not.) 246.59, 248.ns, 249.ns, (not.)

- 251.35, **Pedro** 245.ns, 251.ns, 252.ns, 254.ns, **Petrus Salamantynus** 246.ns, **Pedro de Salamança** (not.) 247.36-37, (not.) 248.48-49, (not.) 249.38, (not.) 252.44, (not.) 254.28, **Pedro de Salamanca** 247.ns, **Pedro de Salamanqua** (test.) 253.32
- Pedro de Silua** bispo de Ourense 179.25, 195.29, 199.35, **Pero da Sylua** 210.2
- Pedro de Torrezilla** monxe de Celanova (out.) 284.4
- Pedro de Ueer, Pedro de Veer** (v. **Pero de Veer**)
- Pedro de Vntes** veciño de Untes (dest.) 280.4, **Pero de Untes** 280.5, **Pero d'Untes** 280.25
- Pedro de Vrmjlla, Pedro de Urmjlla** (v. **Petrus**)
- Pedro del Padrón** monxe de Celanova (out.) 287.4, (out.) 290.6, **Pero del Padrón** (out.) 288.4, (out.) 289.5, **Pedro de Padrón** (out.) 291.5, **Pedro del Padrón** (out.) 292.3
- Pedro Días** cóengo de Lugo (test.) 92.26
- Pedro do Lagar** morador en Santo André do Castro (test.) 252.43
- Pedro Domínguez** notario de Búbal e Temes (not.) 31.21-22
- Pedro Domínguez** 87.11-12
- Pedro Domínguez de Besteyros** (test.) 71.19
- Pedro Domínguez de Rrúa Noua** (test.) 91.13
- Pedro Domínguez de Sam Mamede** (test.) 95.31
- Pedro Domínguez de Vilar** (test.) 87.25
- Pedro Domínguiz** home do cóengo de Ourense Xoán Periquiño, morador en Ourense (test.) 65.37
- Pedro Domínguiz** prelado de San Salvador de Besteiros (test.) 66.20
- Pedro dos Santos** frade de Oscira (test.) 100.29
- Pedro Eanes** (v. **Petrus Iohannis**)
- [**Pedro**] **Eanes** electo de Ourense / bispo de Ourense 62.11-12, **Petro Iohannis** 63.14, 64.14, **Petro** 72.19, 78.21, 79.15, [**Petro**] 74.14, **Pedro** 76.2, (conf.) 84.c, (conf.) 85.c, 86.4, 87.28, **Pedro** 104.25, 117.22, 132.19, **Pero** (conf.) 123.118
- Pedro Eanes** notario xurado de Ourense (not.) 65.1, **Pedro Eanes** 65.17,20,36, **Pedro Eanes** 65.39, (not.) 66.24
- Pedro Eanes** crego (test.) 65.38
- Pedro Eanes** (out.) 69.2
- Pedro Eanes** 82.48[2]
- Pedro Eanes, dito Callado** (test.) 62.44
- Pedro Eanes, dito Colaço** cidadán de Ourense (test.) 65.19
- Pedro Eanes, dito Colaço, de Palmés** (test.) 66.22
- Pedro Eanes d'Amarante** (test.) 81.22
- Pedro Eanes da [Co]nchãda** (test.) 71.19-20
- Pedro Eanes de Faramontaos** (v. **Per'Eanes de Faramontaos**)
- Pedro Eanes de Meende** (test.) 76.47-48
- Pedro Eanes de Vilarino** (test.) 69.25
- Pedro Eanes do Bolo** (v. **Pero Eanes**)
- Pedro Fernandes** (v. **Pero Fernandes**)
- Pedro Ffernandes** morador en Pradobó (test.) 103.61
- Pedro Fferrnandes de Mora** (test.) 98.25, **Pedro Fferrnández de Mora** (test.) 99.25
- Pedro Fferrnández** 69.12,13
- Pedro Fferrnández de Baruantes** cabaleiro (test.) 68.26-27
- Pedro Garçfa** 101.4

- Pedro García, dito Ffrade** (v. **Pero García, dito Frade**)
- Pedro Giães** cóengo e vigairo xeral do bispo de Ourense D. Gonzalo / tesoureiro de Ourense 100.27, **Pedro Giáez** 103.61
- Pedro Gonçálu[e]z** 84.s, **Pedro Gonçalves** 85.s, **Pero Gonçalves** 123.121
- Pedro Guzmán** (conf.) 100.b
- Pedro Yanes** (v. **Petrus Iohannis**)
- Pedro Lourenço de Liñares** (test.) 98.25-26, (test.) 99.26
- Pedro Manso** 287.12, **Pero Manso** 288.11
- Pedro Martiñz** porteiro do rei (out.) 62.2, **Pedro Martínez** 62.18
- Pedro Martiñz, dito Escudeyro** cidadán de Ourense (out.) 95.1
- Pedro Martiñz de Cacauelos** 69.2, **Pedro Martiñz** 69.3,4,5,6,16
- Pedro Martínez** (v. **Pedro Martiñz**)
- Pedro Martiz** veciño do couto de Santa [Comba] (test.) 273.46
- Pedro Migéllez** (not.) 62.43
- Pedro Miguéez** (out.) 69.5, **Pedro Migéez de Vntes** (test.) 73.12
- Pedro Monís** (v. **Petrus Nunonis**)
- Pedro Móogo** 65.38
- Pedro Nunes** 82.48
- Pedro Núñez** (conf.) 100.b
- Pedro Núñez de Guzmán** (conf.) 84.b, **Pero Núñez de Guzmán** (conf.) 123.114
- Pedro Paes** monxe de SCN 82.12
- Pedro Pérez, dito Cortegada** (test.) 62.44
- Pedro Pérez de Palmés** (test.) 62.45
- Pedro Ponçe** ([conf.]) 84.d, **Pero Ponz** (conf.) 85.d, (conf.) 123.119
- Pedro Rodríguez** mordomo e crego do electo de Ourense 62.12
- Pedro Rodríguez do Rodeyro** (test.) 68.25-26
- Pedro Sauaschéz** cóengo de Lugo (test.) 92.26
- Pedro Stéueez de Costa de Monte** (test.) 48.21, **Petro Stephanj de Costa de Monte** (dest.) 56.2, **Petrus Stephanj** 56.4,10,13
- Pedro Uaásquez Boudania** (test.) 68.26
- Pedro Villar** home do rei Sancho IV 104.7, **Pero Villar** 104.30,31, 117.8, 132.7,23, **Pero Ujllar** 117.27[2], **Pero Billar** 132.22
- Pelagij Ficarij** (v. **Pelagius, cognomento Ficarius**)
- Pelagio, Pelagio, dicto Cordelin** (v. **Pelagius**)
- Pelagio Arie** (dest.) 11.4
- Pelagio Arie** tenente Allariz 21.25
- Pelagio Cordario** 5.3
- Pelagio Didacj de Meleens** 14.3
- Pelagio Fernandi** (dest.) 6.3
- Pelagio Fernandj** (dest.) 21.2
- Pelagio Munionis** (v. **Pelagius Munionis**)
- Pelagio Munniz** (v. **Pelagius**)
- Pelagio Pelagii** (dest.) 6.2,3
- Pelagio Petri** cidadán de Ourense (dest.) 5.2
- Pelagius** abade de SCN (out.) 2.2,19, **Pelagius Cordellino** (conf.) 3.a, **Pelagio, dicto Cordelin** (dest.) 4.3-4, **Pelagius** (out.) 5.1,3,12, **Pelagio** 5.11, **Pelagio Munniz** (dest.) 85.11
- Pelagius** arcebispo de Compostela (conf.) 1.b
- Pelagius** bispo de Tui (conf.) 1.b
- Pelagius** monxe de SCN (conf.) 11.a
- Pelagius, cognomento Ficarius** abade de Celanova (conf.) 1.b, **Pelagij Ficarij** 84.10, **Pelagij [Fic]arij** 123.95
- Pelagius Abbas** monxe de SCN (test.) 10.23, **Pelagius Abbas** (conf.) 11.a, **Pelagius Abbas** (conf.) 12.a

Pelagius Albus monxe de SCN (conf.)
 6.b, **[P]elagius Albus** (conf.) 8.a
Pelagius Arie Puer (test.) 11.b
Pelagius Baldouinus cóengo (test.) 7.b
Pelagius Caluus (test.) 11.b
Pelagius Cordellino (v. **Pelagius**)
Pelagius Curuus (conf.) 1.b
Pelagius Diaz (test.) 14.d
Pelagius Gomecij crego (test.) 25.b
Pelagius Iohannis cabaleiro (test.) 14.a
Pelagius Martini (out.) 19.1,14
Pelagius Martini de Frexedo (test.)
 15.21-22
Pelagius Michaelis (test.) 10.20
Pelagius Munionis (out.) 7.2,10,
Pelagio Munionis 7.3
Pelagius Munniz abade de Celanova
 (conf.) 3.a
Pelagius Petri de Regualdi (test.)
 15.22-23
Pelagius Sebastiani cóengo (not.) 7.24
Pelagius Suerij (test.) 33.20
Pelay Peres (conf.) 100.d
Per'Alfonso 104.23, **Per'Alfonso**
 117.21, 132.18
Per'Alfonso (v. **Pedro Alfonso**)
Per'Anes (v. **Petrus Iohannis**)
Per'A[n]rriquez de Harana (conf.)
 84.b, **Per'Anrríquet de Harana**
 (conf.) 85.b, **Per'Anrríquez de**
Arana (conf.) 123.116
Per'Eanes (v. **Petrus Iohannis**)
Per'Eanes ferreiro de Loña do Monte
 (test.) 87.26
Per'Eanes de Faramontaos monxe de
 SCN (test.) 77.32-33, (test.)
 86.24-25, **Pedro Eanes de**
Faramontaos (test.) 81.20
Per'Eanes de Sorga monxe de SCN
 (test.) 77.32
Per'Yanes 85.s
Pero (v. **Pedro, Pedro de**
Feramontãaos, Pedro Eanes)
Pero home do prior de SCN Xil Pérez
 (test.) 140.41

Pero [...] (test.) 93.20
Pero Alfonso (v. **Pedro Alfonso**)
Pero Áluares escudeiro, morador en
 Ourense (out.) 138.1,25
Pero Anes crego do coro de Ourense
 (test.) 146.28
Pero Anes crego da igrexa de Palmés
 (test.) 147.31
Pero Anes, dito Cupiño morador en
 Cachamuíña 123.163, **Pero**
Anes, dito Copiño (dest.)
 123.167-168, **Pero Anes, dito**
Copyño 123.188
Pero Anfreus (v. **Pedro Anffreus**)
Pero Billar(v. **Pedro Villar**)
Pero Bõo home do prior de SCN Xil
 Pérez (test.) 141.50
Pero Çapateiro natural de
 Castrogontrigo (test.) 242.24
Pero Carneiro alfaiate (test.) 176.27
Pero Carrasco natural de Santibáñez
 (test.) 242.24
Pero Çide veciño de Ourense (test.)
 149.33
Pero Cortido notario real (not.) 250.21,
Pedro Cortido 250.ns
Pero Crespo escribán criado do notario
 Pascual Álvarez de San Tomé
 (test.) 241.22
Pero d'Untes (v. **Pedro de Vntes**)
Pero da Manta monxe de Celanova
 (out.) 278.3, **Pedro de la Manta**
 (out.) 279.2
Pero da Sylua (v. **Pedro de Silua**)
Pero de Çarça (v. **Pero de Sarça**)
Pero de Casdenãao 180.6
Pero de Cobreiros monxe de SCN
 (test.) 164.70-71, (test.) 174.52,
Pero de Covreiros (out.) 166.2
Pero de Coyras 152.8, 197.6
Pero de Conchouso (v. **Pero do**
Conchouso)
Pero de Faramontãaos, Pero de
Feramontãaos, Pero de
Faramontãaos, Pero de

- Feramontaaos** (v. **Pedro de Feramontãaos**)
- Pero de Hormjlla** (v. **Petrus**)
- Pero de la Rrosa** prior maior de Celanova (out.) 278.1
- Pero de Puga** escudeiro de Xoán de Sandoval (test.) 212.97,176
- Pero de Rrequeixo** home de Xoán de Sandoval (test.) 212.176-177
- Pero de Sarça** morador en Zarza (test.) 161.57, **Pero de Çarça** (out.) 172.13,22-23,26,45,61,66,68,71,72,78-79, [Per]o de Çarça 172.57
- Pero de Temees** 149.10
- Pero de Toubes** (test.) 216.57
- Pero de Veer** monxe de SCN (test.) 163.43, (test.) 164.71, (test.) 165.52, (out.) 166.2, (test.) 167.26, (test.) 177.26, (test.) 180.23, (test.) 188.24, **Pedro de Ueer** (test.) 171.30, **Pedro de Veer** (test.) 183.31, (test.) 184.29, (test.) 192.23, (test.) 194.28, **Pero de Veer** (test.) 187.21, (test.) 189.14, (test.) 197.25
- Pero de Untes** (v. **Pedro de Vntes**)
- Pero de Urmjlla** (v. **Petrus**)
- Pero del Padrón** (v. **Pedro del Padrón**)
- Pero Díaz de Cahuérnega** adiantado en Galiza en lugar do adiantado maior Pedro Ruiz Sarmiento (out.) 136.2
- Pero do Conchouso** muiñeiro 162.4, 190.51[2],84, **Pero de Conchouso** 190.53,85
- Pero Domjnges** 147.9
- Pero Eanes** (v. **Petrus Iohannis**)
- Pero Eanes** 75.7
- Pero Eanes** 93.5, **Pedro Eanes do Bolo** 101.11, 102.3
- Pero Eanes de Tarascón** 144.4
- Pero Fernandes** notario (test.) 123.80
- Pero Fernandes** home de Gonzalo Pérez do Mato (test.) 123.83, (test.) 123.257, **Pedro Fernandes** (test.) 124.69
- Pero Fernandes** racioneiro (test.) 123.225
- Pero Fernandes** monxe notario de SCN (not.) 171.31, (not.) 175.21,ns, (not.) 177.27,ns, [P**ero Fernandes**] 171.ns
- Pero Fernandes** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 191.25, **Pero Fernandes** 191.ns
- Pero Fernández** crego do coro (test.) 123.226
- Pero Ferrnandes** escribán, recadador real 104.12, **Pero Ferrnandes** 104.16, **Pero Ferrnandes** 117.12,16, 132.11,13
- Pero Ferrnandes** oidor da audiencia real 139.13
- Pero Ffernández de Vntes** (test.) 73.12
- Pero Garçía, dito Frade** (test.) 98.26, **Pedro Garçía, dito Ffrade** (test.) 99.26
- Pero Gomes** 175.3
- Pero Gomes** (dest.) 256.3,19, (dest.) 257.3,20, 260.34, (dest.) 261.6
- Pero Gómez** 281.8, 282.8
- Pero Gonçalves** (v. **Pedro Gonçaluez**)
- Pero Gonçalves** (not.) 137.19-20, (not.) 141.22
- Pero Goncales de Castro** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 150.27, **Pero Gonçalves de Castro** 150.ns
- Pero Gonçalues** reitor da igrexa de Untes (test.) 115.29
- Pero Gonçalues** (test.) 243.44, (test.) 244.35
- Pero Greño** (v. **Pero Zoño**)
- Pero Yanes** (v. **Petrus Iohannis**)
- Pero Lopes** (v. **Pero Lopes de Rramjrãas**)

- Pero Lopes** bispo de Lugo 133.3,26,
Petrus Lupi (out.) 133.4
- Pero Lopes** 147.11
- Pero Lopes** morador en Palmés (dest.)
186.3,14,22,27,28,31
- Pero Lopes de Ayala** vasalo de Xoán I
139.13
- Pero Lopes de Rramjrãas** escudeiro
morador en Pradobó, na
freguesía de San Mamede de
Palmés / vasalo e criado do prior
de SCN Ares de Moreira 155.8-
9, 164.12, (dest.) 165.3, 167.18,
(test.) 168.73, 206.7-8, **Pero
Lopes** 164.14, 165.32-33,47,
(test.) 187.21, 193.15, 204.10,
Pero Lop[e]s 165.7,17,20,21,26,
29,31,32,35,36,41,43,44,45,46,
47, **Pero Lop[e]s de Rramjrãas**
165.14, **Pero Lopes de
Rramjrás** (test.) 166.61, (dest.)
167.3, **Pero Lopes de
Rramyrães** (test.) 188.25, **Pero
Lopes de Rramyrãas** (dest.)
193.2, **Pero Lopes de
Rramirãas** (out.) 204.1, **Pero
Lopes de Rramirãas** 205.7-8,
234.8,20, **Pero Lopes** 234.17
- Pero Lourenço** notario público de
Ourense polo bispo e a igrexa
(not.) 135.1,2,63
- Pero Manso** (v. **Pedro Manso**)
- Pero Martiiz** home do reitor da igrexa
de San Xes Diego García (test.)
105.21
- Pero Martiiz**, dito **Garuaya**, de
Mereens (test.) 75.26
- Pero Meénd[e]z de Caldelas** 75.27
- Pero Muniiz do Gaiián** (test.) 75.26
- Pero Núñez de Guzmán** (v. **Pedro
Núñez de Guzmán**)
- Pero Páez** 123.203
- Pero Pereyro** veciño de Lamela (dest.)
251.3,25,29
- Pero Ponz** (v. **Pedro Ponçe**)
- Pero Rrodrigues** (not.) 132.36, 132.s
- Pero Rrodrígez** crego de Canedo (test.)
175.20
- Pero Rrodrigues Cachasçudo** (test.)
169.17
- Pero Rruys Sarmento** adiantado maior
maior en Galiza 136.3, **Pero
Sarmento** 136.26, **Pero Rruys
Sarmjento** (dest.) 139.1, **Pero
Sarmjento** 139.14-15, **Pero
Rruys Sarmjento** 139.37-38
- Pero Sanches do Campo** veciño de
Ourense (test.) 191.23-24
- Pero Suares** 149.18
- Pero Suares de Temees** escudeiro
(test.) 190.66
- Pero Vaasques** veciño de Ourense /
escudeiro (dest.) 148.5, (out.)
170.1,5,21,22, (out.) 176.1,20,
185.14,23, 190.56,86, 191.4,6,9,
18, **Pero Vaasques** 148.6,15,21,
169.4,12, 198.17,19,31,34,
199.6, 207.2,3,6,7[2], **Pero
Vaasques** (out.) 149.1,2,5,14,20,
31,35, **Pero Vaasques** (out.)
169.1, **Pero Vaasques da Rrúa
dos Çapateiros** (out.) 185.1,
(out.) 191.1, **Pero Vaasques da
Rrúa dos [Ça]pateyros** 198.16-
17, **Pero Vaasques** 207.4
- Pero Vaasques** morador no couto de
Doadé (test.) 190.80, **Pero
Vaasques de Doadé** 190.108
- Pero Vidal** morador en Velle (test.)
190.66
- Pero Villar**, **Pero Ujllar** (v. **Pedro
Villar**)
- Pero Vjujãaz** 190.49
- Pero Zoño** 104.39, [**Pero Greño**]
117.34, **Pero Greño** 132.29
- Petri Cadêa** 51.7
- Petri Didaci** 79.5
- Petri Garsie** cabaleiro 27.4
- Petri Michaelis** notario público de
Ourense (not.) 24.30-31

- P[etri Uel]e** arcediago de Compostela e chanceler real 3.9, **Petrus Uele** chanceler real (conf.) 4.a
- Petro** (v. **Pedro Eanes**, **Petrus Nunonis**)
- Petro** abade de Celanova 13.24
- Petro** infante, mordomo de Afonso IX, tenente Limia, Toro, Zamora e León ([conf.]) 16.b, tenente Limia 17.31
- Petro dicto Abbade** notario público e crego do bispo de Ourense D. Lourenzo / cóengo de Ourense / cóengo chanceler de Ourense (not.) 23.21, **Petro dicto Abbas** (not.) 24.28-29, **Petrus dictus Abbas** (test.) 29.a, **Petro dicto Abbate** (not.) 38.21, (not.) 40.17, **Petro dicto Abate** (not.) 39.41, **Petro Abbate** 40.b
- Petro Alfonsi** (v. **Petrus Alfonsi**)
- Petro Aluari** (test.) 38.b
- Petro Aluari** servente do prior de SCN (test.) 40.a
- Petro Arie** (dest.) 11.4, (dest.) 27.2, (dest.) 53.2
- Petro Arie** 28.7
- Petro Arie** arcediago de Triacastela (test.) 133.22
- Petro Clirico** (test.) 39.40
- Petro de Deo** monxe de SCN / subprior (test.) 22.18, **Petrus de Deo** (test.) 25.a, (test.) 26.b, (test.) 27.b, **Petrus de Deo** (test.) 28.22, **Petrus de Deo** (test.) 32.a
- Petro de Pedibus** tenente Alba de Búbal 13.24-25
- Petro Fernandi** tenente Limia 8.11
- Petro Fernandi** (test.) 13.a
- Petro Fernandj** tesoureiro (test.) 17.31
- Petro Fernandi** (out.) 38.3-4
- Petro Franco** monxe de SCN (test.) 23.b
- Petro Garsie** (v. **Petrus Garsie**)
- Petro Garsie** cabaleiro (test.) 13.a, **Petro Garsie** (test.) 22.20
- Petro Garsie** (dest.) 43.2
- Petro Iohannis** (v. **Pedro Eanes**)
- Petro Iohannis** (v. **Petrus Iohannis**)
- Petro Iohannis** sacristán de SCN (test.) 22.17
- Petro Iohannis** (test.) 40.b
- Petro Iohannis** crego 50.9-10
- Petro Iohannis** (dest.) 52.2
- Petro Iohannis, dicto Colazo** (dest.) 25.2, **Petro Iohannis, dicto Colazo** (dest.) 34.2
- Petro Iohannis, dicto Tenrario** cabaleiro (dest.) 57.3, **Petro Iohannis, dicto Tenrario** (dest.) 58.3
- Petro Iohannis de Vilar** (dest.) 22.3
- [Petr]o Iohannis Squalo** cabaleiro (test.) 17.32
- Petro Lupj** 40.4
- Petro Martini** (dest.) 32.2
- Petro Martini** (dest.) 61.4
- Petro Martiniz** (dest.) 28.2
- Petro Paiz** (test.) 13.a
- Petro Pelagii** (dest.) 6.3
- Petro Pelagij** tenente Allariz 29.22
- Petro Pelagij** crego (out.) 44.2
- Petro Petri** mestrescola de Ourense, cóengo de Compostela, chanceler de Afonso IX (not.) 16.10
- Petro Petri** (dest.) 26.3
- Petro Petri** (dest.) 50.2
- Petro Petri** alfaiate (test.) 38.b
- Petro Petri de Eyroaas** (dest.) 45.2
- Petro R[o]derici** crego da igrexa de Ourense (dest.) 8.3
- Petro dicto Sobrino** home do bispo de Ourense (test.) 24.27-28
- Petro Squalo** (dest.) 13.4
- Petro Stephanj de Costa de Monte** (v. **Pedro Stéueez de Costa de Monte**)
- Petro Suerij** 37.2

- Petro Tome** (dest.) 28.2-3
Petro Uelasci 72.4
Petrum pesquisador do rei Afonso X na diocese de Ourense 29.7
Petrum Ruderici pesquisador do rei Afonso X na diocese de Ourense 29.7-8
Petrus (v. **Petrus Nunonis**)
Petrus arcebispo de Compostela (conf.) 3.a, (conf.) 4.a
Petrus bispo de Astorga (conf.) 1.b
Petrus bispo de Sigüenza (conf.) 1.a
Petrus conde, tenente Asturias (conf.) 3.b
Petrus electo da igrexa de Mondoñedo (conf.) 1.b
Petrus (conf.) 5.a, **Petrus** (test.) 6.a
Petrus monxe de San Salvador de Eiras (test.) 6.13
Petrus cóngo de Lugo capelán do bispo (test.) 18.21
Petrus prior de SCN / vigairo de SCN 271.s, 274.s, 275.27, **P[e]dro de Vrmjlla** (conf.) 274.24, **Pedro de Vrmjlla** (out.) 275.1,23, **Pero de Hormjlla** (test.) 278.25, **Pedro de Formjlla** (test.) 279.43, **Pedro de Ur[m]jlla** (test.) 280.36, (test.) 283.27, **Pedro de Urmjlla** (test.) 281.26, **Pero de Urmjlla** (test.) 282.28
Petrus dictus Abbas (v. **Petro dicto Abbade**)
Petrus Adefonsus conde (conf.) 1.a
Petrus Alfonsi (conf.) 9.b
Petrus Alfonsi monxe de SCN / cociñeiro / subprior (test.) 26.b, (test.) 27.b, (test.) 52.16, (test.) 53.16, (test.) 54.16, **Petrus Alfonsi** (test.) 30.13, **Petrus Alfonsi** (test.) 32.a, (test.) 36.23, **Petrus Alfonsus** (test.) 37.9, **Petro Alfonsi** (test.) 40.a, **Petrus Alfonsi** (test.) 41.a, **Petrus Alfonsi** (test.) 47.17, (test.) 55.16, **Petrus Alfonsus** (test.) 50.24, (test.) 56.25, **Petrus Alfonsi** (test.) 123.132
Petrus Alfonsi de Casa Soa (test.) 74.16
Petrus Aluari (test.) 37.12, **Petrus Aluarj** (test.) 49.a
Petrus Aluariz (test.) 46.b
Petrus Aria de Ribela (test.) 14.d
Petrus Arie 25.5
Petrus Arie de Sancto Cipriano cabaleiro (test.) 29.a
Petrus Arie de Untes (test.) 25.b
Petrus Benedic[i] de Menendi (test.) 42.b
Petrus Carualius cabaleiro (test.) 7.b
Petrus de Deo (v. **Petro de Deo**)
Petrus Didaci peleteiro (test.) 10.21
Petrus Didaci home do arcediago de Ourense D. Fernando (test.) 43.23
Petrus Didacj (test.) 63.17, **Petrus Didaci** (test.) 64. 17
Petrus Dominicj labrador (test.) 45.17
Petrus Dominici de Parada (test.) 72.20
Petrus Egidij de Puga (test.) 25.b
Petrus Fernandi 42.3
Petrus Fernandi monxe de SCN (test.) 42.c
Petrus Fernandi doutor 139.s
Petrus Fernandi, dictus Castellanus (conf.) 8.b
Petrus Fernandi, dictus Niger 59.5
Petrus Fernandi de Frexedo (test.) 44.14
Petrus Ferrarius (test.) 33.20
Petrus Frutuusus 39.24
Petrus Garsia (test.) 14.d
Petrus Garsie tenente Extremadura (conf.) 4.b
Petrus Garsie cabaleiro (out.) 15.1, (out.) 43.1, **Petro Garsie** (dest.) 19.3

- Petrus Goterri** monxe de SCN (conf.) 6.b
- Petrus Gundissaluj** home do arcediago D. Estevo (test.) 79.15
- Petrus Iohannes** crego (test.) 28.24
- Petrus Iohannis** tenente Búbal (conf.) 3.b
- Petrus Iohannis** monxe de SCN / vestiario / monxe notario (conf.) 6.b, **Petrus Iohannis** (test.) 20.21, (test.) 57.19, (test.) 58.21, **Petrus Iohannis** (test.) 55.17, (test.) 56.25, (test.) 59.19, **Pedro Eanes** (out.) 65.2, **Pero Yanes** (test.) 73.13, **Pedro Yanes** (test.) 73.13, **Pero Eanes** (test.) 75.28[3], **Per'Eanes** (test.) 77.32, (test.) 86.24, **Petro Iohannis** (test.) 78.22, **Pedro Eanes** (test.) 80.20, 82.12[2], **Pedro Eanes** 82.12, **Per'Anes** (not.) 94.9
- Petrus Iohannis** infante de SCN (conf.) 12.a
- Petrus Iohannis** (test.) 14.c,
- Petrus Iohannis** xograr (test.) 34.18
- Petrus Iohannis** crego da igrexa de Untes (test.) 36.24
- Petrus Johannis** 39.13
- Petrus Iohannis** notario público / notario xurado (not.) 61.25, **Petrus Johannis** (not.) 63.17, **Petrus Iohannis** (not.) 64.18
- Petrus Iohannis, dictus Criado** (test.) 51.22
- Petrus Iohannis de Vntes** crego (test.) 37.10
- Petrus Lupi** (v. **Pero Lopes**)
- Petrus Martini** sacerdote de Armeses (test.) 33.19
- Petrus Martini de Canedo** (out.) 19.1, **Petrus Martini** 19.7,14
- Petrus Martini de Naues** (test.) 27.a
- Petrus Martini de Vntes** (test.) 51.23
- Petrus Martiniz** (test.) 28.25
- Petrus Maurus** (not.) 10.24
- Petrus Moniz** (test.) 28.25
- Petrus Moogo** (test.) 28.24
- Petrus Munionis** racioneiro de Ourense e vicechanceler (not.) 46.13, (not.) 49.14
- Petrus Muniz** (test.) 21.26
- Petrus Nunj** monxe de Celanova (test.) 37.8
- Petrus Nuniz** (test.) 37.13
- Petrus Nunonis** prior de SCN (out.) 17.2, **Petrus** 17.3,10,24, **Petro** 17.7, **Pedro Monís** 118.5
- Petrus Pelagii** monxe de SCN (conf.) 6.b, **Petrus Pelagij** (conf.) 9.b, **Petrus Pelagij** (test.) 10.23, **Petrus Pelaiz** (conf.) 11.a
- Petrus Pelagij** (not.) 9.15
- Petrus Pelagij de Cima de Uilla** (test.) 21.28, **Petrus Pelagij de Cima de Uilla** (test.) 29.a
- Petrus Pelaiz** (v. **Petrus Pelagii**)
- Petrus Petri** monxe de SCN (conf.) 6.b, (conf.) 8.b
- Petrus Petri** (test.) 11.b, (test.) 49.b, **Petrus Petri** (test.) 15.23
- Petrus Petri** forneiro (test.) 21.29-30
- Petrus Petri** zapateiro (test.) 37.12
- Petrus Petri** crego (test.) 35.13
- Petrus Petri** mordomo (test.) 61.24
- Petrus Petri** xastre de Mora (test.) 42.b
- Petrus Petri, dictus Argarius** (test.) 33.19
- Petrus Roderici** (not.) 6.18
- Petrus Roderici Caldele** (test.) 26.a
- Petrus Roderici de Ripa Auie** (test.) 25.b
- Petrus Salamantynus** (v. **Pedro de Salamanca**)
- Petrus Sanynus** (test.) 37.14
- Petrus Stephanj** (v. **Pedro Stéueez de Costa de Monte**)
- Petrus Suerij** (out.) 12.2
- Petrus Uele** (v. **Petri Uele**)

Petrus Zamorensis (v. **Pedro de Camora**)

Phelipe de Astorga doutor en Teoloxía e ministro dos Frades Menores na provincia de Santiago (out.) 190.68, **Philipus** 190.71

Pontius conde, mordomo de Afonso VII (conf.) 1.a

Rabinadus bispo de Mondoñedo (conf.) 4.a

Ranemirus Froilat conde (conf.) 1.a

Reymundo (test.) 13.b

Reimundus bispo de Palencia (conf.) 1.a

Reimundus Iohannis (conf.) 1.b

Richa emperatriz, muller de Afonso VII (out.) 1.3, **Rica** (out.) 84.6, (out.) 123.91, **Rrica** 123.33,58,72,172, 189, 124.10, **Rryca** 135.15

Rodericj (v. **Rodericus Didacj**)

Roderico bispo de León ([conf.]) 16.a

Roderico Alfonsi arcediago de Deza (test.) 133.22

Rod[er]ico Brauo cabaleiro (test.) 24.26

Roderico Fernandi alférez de Afonso IX, tenente Oviedo ([conf.]) 16.b

Roderico Garscie, Roderico Garsie (v. **Rroderico Garsie**)

Roderico Gomiz tenente Trastámara, Montenegro e Monterroso ([conf.]) 16.b

Roderico Gunsaluj escolar (test.) 133.22

Roderico Petri peleteiro de Ourense (test.) 78.23

Roderico Suerij (v. **Ruderico Suerij**)

Rodericus bispo de Lugo (conf.) 3.a, (conf.) 4.a, **Rudericus** (out.) 7.2[2]

Rodericus bispo de Oviedo (conf.) 4.a

Rodericus (test.) 6.a

Rodericus Didacj cidadán de Ourense 49.2-3, **Rodericj** 49.4, **Ruderico Didaci** 50.11

Rodericus Fernandj (v. **Rroy Fernandes de Nugueyra**)

Rodericus Fernandi (v. **Rroy Fernández**)

Rodericus Garsie (test.) 21.26

Rodericus Lupi mordomo (conf.) 3.b

Rodericus Martini (test.) 15.22

Rodericus Petri xastre de Ourense (test.) 42.b

Rodericus Petri servente do prior de SCN Xoán Martís (test.) 123.132

Rodericus Petrit conde (conf.) 1.b

Rodericus Roderici home do arcediago de Ourense D. Fernando (test.) 43.22

Rodericus Suarit (v. **Ruderico Suerij**)

Rodericus Uelasci escudeiro (out.) 72.1

Rodrig'Áluarez (v. **Rrodrigo Áluarez**)

Rodrig'Áluarez d'Aça (v. **Rrodrig'Áluarez d'Aça**)

Rremondo bispo de Segovia (conf.) 100.a

Rrica, Rryca (v. **Richa**)

Rrobert bispo de Silves (conf.) 100.c

Rroderico Garsie meiriño maior en Galiza 35.12, **Roderico Garscie** 38.19, 40.15, **Rroderico Garsie** 39.39, **Roderico Garsie** 42.9, 43.21

Rrodericus, Rrodericus de Campuzano (v. **Rrodrigo de Canpuzano**)

Rrodrig'Áluarez d'Aça (conf.) 84.b, **Rodrig'Áluarez d'Aça** (conf.) 85.b, **Rrodrigo Áluarez de Alça** (conf.) 123.116

Rrodrigo arcebispo de Santiago (conf.) 84.23, **Rrodrigo** (conf.) 85.27, **Rrodrigo** (conf.) 123.110

Rrodrigo bispo de Marrocos (conf.) 84.a, **Rrodrigo** (conf.) 123.113

- Rodrigo** bispo de Mondoñedo (conf.) 84.c, **Rodrigo** (conf.) 85.c, **Rodrigo** (conf.) 123.117
- Rodrigo** bispo de Lugo (conf.) 84.c, **Rodrigo** (conf.) 85.c, **Rodrigo** (conf.) 123.118
- Rodrigo** arcediogo e vigairo do bispo D. Pedro 87.27
- Rodrigo** arcediogo 92.5,6
- Rodrigo** infante de Celanova (test.) 122.13
- Rodrigo** bispo de Ourense 95.2,7,17,22
- Rodrigo Afonso** cóengo (test.) 179.23
- Rodrigo Afonso de Vilar** (test.) 169.17
- Rodrigo Alfonso** (conf.) 100.d
- Rodrigo Álvarez** adiantado maior en León e Asturias ([conf.]) 84.d, **Rodrigo Álvarez** (conf.) 85.d, **Rodrigo Álvarez** (conf.) 123.119-120
- Rodrigo Álvarez** cóengo de Lugo (test.) 92.26
- Rodrigo Álvarez** (conf.) 100.b
- Rodrigo Álvarez de Alça** (v. **Rodrigo Álvarez d'Aça**)
- Rodrigo Anes** crego de Rabal (test.) 143.31
- Rodrigo Anes** morador en Sorga (test.) 143.31
- Rodrigo Ares de Lamela** xuíz do couto de Ceboliño (test.) 195.47
- Rodrigo d'Anaygo** (v. **Rroý de Naygo**)
- Rodrigo da Lama** vasalo de SCN (test.) 180.23
- Rodrigo de Aguja** (out.) 213.1-2,3,12
- Rodrigo de Canba** notario real e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa / veciño de Ourense (not.) 211.30,ns, (not.) 213.26, **Rodrigo de Canba** 213.ns, **Rodrigo de Canba** (test.) 228.39
- Rodrigo de Canpuzano** abade de Celanova 278.26,30, **Rrodericus de Campuzano** 278.s, **Rodrigo de Campuzano** (out.) 284.1, **Rrodericus** 284.56, **Rrodericus** 284.s
- Rodrigo de Gondiaás** (dest.) 213.2-3, **Rodrigo de Gondias** 213.20
- Rodrigo de Lugo** zapateiro veciño de Ourense (test.) 217.32
- Rodrigo de Meende** morador no Ribeiro de Mende (test.) 160.35, 178.5, 191.4, 198.9, **Rodrigo de Meende** (dest.) 176.1,19, **Rodrigo de Meende** 176.8
- Rodrigo de Meyjón Frío** notario veciño de Ourense (test.) 218.45
- Rodrigo de Ribeyra** notario no bispado Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 272.31-32,ns
- Rodrigo de Sangeéns** notario de Celanova e prior de Santa María de Ribeira 238.20
- Rodrigo de Valladolid** monxe de Celanova (out.) 278.3
- Rodrigo do Conchouso** 198.12, **Rroý do Conchouso** 201.7
- Rodrigo Eanes d'Espoosende** (test.) 68.26
- Rodrigo Escripuán** veciño de Ourense (test.) 170.29
- Rodrigo Fernández Caruallo** cabaleiro (test.) 48.20
- Rodrigo Ferreiro** morador en Santo André do Castro (test.) 220.34, **Rroý Ferreyro** (test.) 221.42, **Rroý Ferreyro** (test.) 222.45, (test.) 223.41
- Rodrigo Frolaz** (conf.) 100.d
- Rodrigo Gomes do Uale** escribán criado de Xoán Vázquez (test.) 133.52
- Rodrigo Gómez** (conf.) 100.d
- Rodrigo González** (conf.) 100.b

- Rodrigo González el Nino** (conf.) 100.b
- Rodr[i]go Yanes** alfaiate morador en Ourense (test.) 150.26, **Rodrigo Yanes** 150.27
- Rodrigo Yanes de Pineyra** home do notario real Afonso Pérez de Ourense (test.) 190.67
- Rodrigo Martiñz** monxe de SCN (test.) 97.16, **Rroý Martiñz** 101.29, 102.25
- Rodrigo Moreyro** crego de San Salvador de Mourisco, veciño de Ourense (test.) 217.31-32
- Rodrigo Palmades** pertegueiro de Celanova (test.) 238.19-20
- Rodrigo Rrodríg[ue]z** prelado da igrexa de Morgade (test.) 81.22
- Rodrigo Rrodríguez** (conf.) 100.d
- Rroý Afonso** cóengo 165.24
- Rroý Anes** (v. **Rroý Yanes**)
- Rroý Bõo** (test.) 146.28, 152.8, 164.28
- Rroý Caldelas** morador no Ribeiro de Mende (test.) 178.28
- Rroý d'Aluán** (test.) 166.62, (test.) 168.74, (test.) 181.28, **Rruý d'Aluán** 210.7
- Rroý d'Alueyros** morador en Albeiros (dest.) 183.3-4, **Rruý d'Alueiros** 183.21
- Rroý d'Amoeyro** alfaiate veciño de Ourense (test.) 144.21
- Rroý d'Anaygo** (v. **Rroý de Naygo**)
- Rroý d'Avelenda** 215.9
- Rroý da Costa d'Arrabaldo** (test.) 234.36-37
- Rroý da Rruella** morador nos coutos de SCN 244.6,8, **Rruý de Ruela** (test.) 245.25, **Rruý de Roela** 267.6
- Rroý da Salzeda** veciño do couto de Santa Comba (dest.) 270.3,14
- Rroý da Silua** morador en Ourense 149.11,19, **Rruý da Sylua** (out.) 150.1
- Rroý de Feramontaos** 157.11, 172.16-17
- Rroý de Lugo** criado do prior de SCN García (test.) 205.17-18, **Rruý de Lugo** (test.) 206.18
- Rroý de Maçeyredo** 222.10
- Rroý de Moreda** escudeiro 174.3,5,7, 14,15
- Rroý de Naygo** (test.) 205.17, **Rruý de Naygo** (test.) 206.18, **Rroý d'Anaygo** 226.5, **Rodrigo d'Anaygo** 226.16
- Rroý de Paaços** morador en Ceboliño 198.12
- Rroý de Vjlaryño** morador en Vilariño de Santo André do Castro (dest.) 215.2,9,24
- Rroý do Conchouso** (v. **Rodrigo do Conchouso**)
- Rroý do Lagar, Rroý do Lagar** (v. **Rruý de Lagar**)
- Rroý Fernandes** (v. **Rroý Fernández, Rroý Fferrnandes**)
- Rroý Fernandes da Ponte Asarandón** (test.) 174.53
- Rroý Fernandes de Nugueyra** crego de Lugo, notario apostólico (not.) 190.109, **Rodericus Fernandj** 190.ns
- Rroý Fernandes Rrugel** (v. **Rroý Fferrnandes**)
- Rroý Fernández** notario público de Ourense pola igrexa / notario público polo bispo e a igrexa de Ourense (not.) 123.21[2],29, 124.4, **Rroý Fernandes** (test.) 123.54,122, **Rodericus Fernandi** (not.) 123.134, **Rruý Fernández** 124.33, **Rroý Fernandes** 135.6
- Rroý Fernández de Vobadela** (test.) 275.26-27
- Rroý Ferreyro** (v. **Rodrigo Ferreiro**)
- Rroý Ferrnandes** (v. **Rruý Ferrnandes de la Somoça**)

- Rroý Ferrnandes** cóengo (test.) 179.23
- Rroý Ferrnandes** morador na Castiñeira (dest.) 228.3, **Rroý Fferrnandes** 228.29
- Rroý Ferrnandes** (dest.) 266.4, **Rroý Ferrnandes** 266.35
- Rroý Fferrnandes** morador en Guitar (test.) 141.50
- Rroý Fferrnandes** escudeiro morador en Toubes de Vilarrubín (dest.) 105.3, **Rroý Ferrnandes Rrugel** (out.) 111.2, **Rroý Ferrnandes** 111.3,6,10-11,13,16,20,24,28, **Rroý Fferrnandes** 111.5, **Rroý Fferrnandes** 111.9[2], **[Rroý] Ferrnandes** 111.19, **Rroý Ferrnandes** 111.27
- Rroý Fferrnandes** notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 200.17,ns
- Rroý Garçia** escudeiro do deán de Ourense García Rodríguez (test.) 135.62
- Rroý Garçia** tesoureiro da igrexa de Ourense (out.) 212.3
- Rroý Gil** (conf.) 84.b, (conf.) 85.b, **Rruý Gil** (conf.) 123.115
- Rroý Gonçález Maçanedo** (conf.) 84.b
- Rroý Gonçallues Rraposso** 82.21-22
- Rroý Gonçalues** home do prior de SCN Xil Pérez (test.) 141.50
- Rroý Gonçalues de Vntes** (dest.) 261.4,36, **Rroý Gonçalues** 261.9
- Rroý Gonçalues Tacanho** notario de Ourense (test.) 123.248, **Rroý Gonçalues Tacaño** (test.) 124.61
- Rroý Gonçaluez de Baçeyredo** racioneiro da igrexa de Ourense (test.) 212.173-174
- Rroý Yanes** crego de San Pedro de Garabás (test.) 232.37, **Rroý Anes** (test.) 233.38
- Rroý Lopes de So[u]ler** escudeiro do conde (dest.) 143.3, **Rroý Lopes** 143.7,8,9,13,16,18,19, 21,22,24,28
- Rroý López de Mendoça** almirante do mar (conf.) 100.d
- Rroý Lourenço** morador no Ribeiro de Mende, criado do escudeiro Gonzalo Núñez (dest.) 170.2,20
- Rroý Martíiz** (v. **Rrodrigo Martíiz**)
- Rroý Martiz** 278.9
- Rroý Meéndez** crego de Padroso (test.) 123.249, (test.) 124.61
- Rroý Peres** 123.121
- Rroý Peres** morador en Santa María de Louredo (test.) 147.32
- Rroý Suares** veciño de Santiago (test.) 144.21
- Rroý Sueyro** morador en Palmés (test.) 152.35
- Rroý Vaasques** morador en Santiago das Caldas (test.) 200.16
- Rromeu Peres do Pineyro** (test.) 98.24, (test.) 99.24
- Rromeu Pérez** prelado da igrexa do Piñeiro (test.) 81.21
- Rrosendo de Sant Martino** monxe de Celanova (out.) 284.4-5, **Rrosendo de San Martiño** (out.) 287.2, (out.) 289.4, **Rrosendo de San Martyño** (out.) 288.2, **Rrosendo de San Martín** (out.) 290.5, **Rrosendo de San Martino** (out.) 291.3, (out.) 292.2
- Rrugees** (dests.) 105.4
- Rruý Bõo** morador en San Tomé (test.) 253.33
- Rruý d'Aluán** (v. **Rroý d'Aluán**)
- Rruý d'Alueiros** (v. **Rroý d'Alueyros**)
- Rruý da Sylua** (v. **Rroý da Silua**)
- Rruý das Quintas** (test.) 248.48, (test.) 249.38
- Rruý de Lagar** veciño de Beiro (test.) 214.35, **Rroý do Lagar** (test.) 256.25-26, (test.) 259.28, **Rroý do Lagar** (test.) 257.27, (test.)

- 258.26, (test.) 260.35, (test.)
261.46, **Rruj Peres de Vobadela** (dest.) 264.4-5, **Rruj Peres** 264.6, **Rruj do Lagar** 264.32
- Rruj de Lugo** (v. **Rroj de Lugo**)
- Rruj de Maside** morador na granxa de Outariz (test.) 201.37, (test.) 202.28
- Rruj de Naygo** (v. **Rroj de Naygo**)
- Rruj de Puga** xuíz de Ourense (test.) 240.32
- Rruj de Quintela** (dest.) 245.2,4,6,20, **Rruj de Quintella** 245.4
- Rruj de Rroela, Rruj de Ruela** (v. **Rroj da Rruella**)
- Rruj do Lagar** (v. **Rruj de Lagar**)
- Rruj Fernández** (v. **Rroj Fernández**)
- Rruj Ferrnandes d'Arnedo** notario 150.28
- Rruj Ferrnandes de la Somoça** notario real e notario público de Ourense polo bispo e a igrexa (not.) 198.52, **Rroj Ferrnandes** 198.ns
- Rruj Gil** (v. **Rroj Gil**)
- Rruj Gonçalves** home do prior de SCN Estevo González (test.) 114.24
- Rruj Longo** criado do prior de SCN García (test.) 202.28
- Rruj Lourenço** notario de Ourense (out., dest.) 129.3,4,12,15,19,23, 27,48,54
- Rruj Peres, Rruj Peres de Vobadela** (v. **Rruj de Lagar**)
- Rruj Suárez** (v. **Ruderico Suerij**)
- Rruj Subriño** criado do monxe de SCN Lourenzo 241.22
- Rruj Tato** criado de Afonso Ares (test.) 246.58
- Rruj Vaasques** 190.58
- Ruderico** (v. **Rudericus**)
- Ruderico Didaci** (v. **Rodericus Didacj**)
- Ruderico Fernandj** cabaleiro (test.) 13.a
- Ruderico Fernandi** tenente castelo de Aguiar 14.11
- Ruderico Martini** cóengo de Ourense 17.11
- Ruderico Suerij** meiriño maior en Galiza 29.22, **Rodericus Suarit** 30.12, 41.17, **Roderico Suerij** 32.19, 34.16, **Roderico Suerij** 33.17, **Rruj Su[ár]e[z]** (conf.) 100.d
- Rudericus** (v. **Rodericus**)
- Rudericus** arcediago (test.) 7.a
- Rudericus** prior de SCN (out.) 10.2, (dest.) 12.5, (conf.) 12.a, (conf.) 13.27, **Rudericus Froile** (out.) 11.1, (conf.) 11.a, **Rudericus** (out.) 13.1, **Ruderico** (dest.) 14.2
- Rudericus Alfonsi** cidadán de Ourense (test.) 14.b
- Rudericus Osoriz** (out.) 14.1,7, (conf.) 14.12
- Rudericus Ruderici** cabaleiro (test.) 7.b
- Sabaschão Rrodrigues** (v. **Ssauaschão Rrodrigues**)
- Sancha Ares** (v. **Sancie Arie**)
- Sancha Eanes** 48.5
- Sancha Ferrnandes** 152.6
- Sancha Garçia** 101.21, **Ssancha Garçia** 102.16
- Sancha Garçia** moradora en Tarascón (dest.) 229.5
- Sancha Pérez de Cacauelos** (out.) 69.3
- Sancha Pérez do Bolo** 75.5
- Sancha Uaásquez** 96.7, **Sancha Uaasques** 96.13
- Sancho** (v. **Sancio**)
- Sancho** fillo do infante D. Pedro (conf.) 84.d, (conf.) 123.118, **Sancho** (conf.) 85.d
- Sancho** electo de Toledo e chanceler real (conf.) 100.18

- Sancho** conde 139.4
- Sancho Ferrnandes** (not.) 104.45,
Sancho Ferrnandes (not.)
 132.32
- Sancho Martínez de Yodar** adiantado
 da fronteira (conf.) 100.d
- Sancho Sanches** (v. **Ssancho**
Ssanches)
- Sancia** infanta irmã de Afonso VII
 (conf.) 1.a
- Sancia Dominici** (out.) 19.2
- Sancia Petri** (out.) 42.2
- Sancia Rodericj** (out.) 46.1, 49.4
- Sancie Arie** (dest.) 63.2-3, **Sancie**
[Arie] (dest.) 64.2-3, **Sancha**
Ares (out.) 67.1-2,6
- Sancie Arie de Canedo** (dest.) 44.3-4
- Sancie Roderici** 19.2
- Sancio** fillo de Afonso VII (out.) 1.4,19,
 (out.) 84.6,15, (out.) 123.91,101,
Sancius (conf.) 1.a
- Sancio** [Sancho IV] rei, pai de
 Fernando IV 72.19, 74.14,
Sancho 82.5, 104.4,26, 117.22,
 23,25,27, 132.5,19,20,21,23,
 137.5, **Sancho** 88.7, **Ssancho**
 104.25,28,30, 141.5, **[Sancho]**
 117.5
- Sancius** [Sancho VI] rei de Navarra,
 vasalo do emperador Afonso VII
 1.21, 84.15, 123.102
- Sancius Munionis** diácono (test.) 7.a
- Sandoual** (v. **Juan do Sandoual**)
- Santie Petri** (dest.) 52.2
- Sauaschãao Rrodrigues, Sauaschaao**
Rrodrigues, Sauaschão
Rrodrigues (v. **Ssauaschãao**
Rrodrigues)
- Sebastiano Iohannis** (dest.) 54.2
- Serre Petri** (dest.) 55.3
- Sylvestre Portugés** (test.) 274.21
- Simón** bispo de Sigüenza (conf.) 84.a,
Symón (conf.) 85.a, **Simón**
 (conf.) 123.112
- Symón Rrodrigues** notario do número
 de Ourense 265.30
- Simón Rroýz** (conf.) 100.b
- Ssabaschao Rrodrigues** (v.
Ssauaschãao Rrodrigues)
- Ssancha Garçía** (v. **Sancha Garçía**)
- Ssancho** (v. **Sancio**)
- Ssancho Ssanches** 104.23, **Ssancho**
Sanches 117.21, **Sancho**
Sanches 132.18
- Ssauaschãao Rrodrigues** home do
 prior de SCN Xoán Pérez de
 Vilariño / home do prior de SCN
 Vasco Rodríguez / home do
 prior de SCN Estevo González
 (dest.) 112.3, (test.) 113.22-23,
Ssauaschãao Rrodrigues
 112.29-30, (test.) 126.22,
Ssauaschãao Rrodrigues (test.)
 119.16-17, **Ssabaschao**
Rrodrigues 122.5, **Ssauaschãao**
Rrodrigues (test.) 128.24,
Ssauaschãao Rrodrigues (test.)
 142.23, **Ssauaschãao Rrodrigues**
 147.11
- Sstephano Fernandi** (v. **Stephano**
Fernandi)
- Ssuer Pérez** recadador real 104.5,7,
 29[2], **Ssuer Peres** 104.6, **Suer**
Peres 104.25, 117.6,7[2],25-26,
 26, **Ssuer Pérez** 104.26, **Suer**
Peres 117.22,24, 132.5,6[2],19,
 20,22[2]
- Ssuero de Leborim** (v. **Sueyro de**
Leborín)
- Stefano** (v. **Stephano**)
- Stephanj** arcediogo 79.15
- Stephani Pelagij** (v. **Estéuão Páez**)
- Stephano** (v. **Stephano Fernandi**)
- Stephano** ourives (test.) 38.b, **Stefano**
 39.41
- Stephano Arie** cabaleiro (test.) 24.24
- Stephano Fernandi** adiantado en
 Galiza / meiriño maior en Galiza
 45.15, **Sstephano Fernandi**

- 47.14, **Stephano Fernandi**
 50.22, 53.14, 54.15, **[Stel]phano Fernandi** 52.14-15, **Stephano Fernandi** 55.15, 63.15, 64.15, **Stephano Fernandi** 56.23, **Stephano Fernandi** 59.16
Stephano Pelagij (v. **Estéuño Páez**)
Stephano Petri (test.) 13.b
Stephano Petri (dest.) 36.3
Stephanus bispo de Zamora (conf.) 1.a
Stephanus (test.) 6.a
Stephanus Aluari (test.) 37.13
Stephanus Garnerij 190.24
Stephanus Iohannis escudeiro de Celanova (test.) 63.16, (test.) 64.16
Stephanus Pelagij (v. **Estéuño Páez**)
Stephanus Petri de Vico arcediogo de Ourense (out.) 78.1-2
Svarius (conf.) 2.a
Sueyro de Deça escudeiro veciño de Ourense (test.) 226.20
Sueyro de Juujn escudeiro (test.) 136.34
Sueyro de Leborín prior de SCN (out.) 234.2, **Sueyro de Leborim** (out.) 235.3, **Sueyro de Leborín** (out.) 236.2, **Ssuerro de Leborim** (out.) 240.1, **Sujerus** 240.s
Suer Alffonso 85.s, **Suer Alffonso** 104.39, **[Suer Alfonso]** 117.34, **Suer Alfonso** 132.29
Suer Ffroyás de Mijz cabaleiro (test.) 92.27
Suer Peres (v. **Ssuer Pérez**)
Suer Peres electo de Zamora e notario do rei en León (conf.) 100.c, **Suero Peres** (conf.) 100.22
Suerius Munniz (test.) 11.b
Suerius Petri peixeiro (test.) 21.29
Suerius Petri sacerdote de Bolo de Senda (test.) 42.a
Suero Peres (v. **Suer Peres**)
Sujerus (v. **Sueyro de Leborín**)
Tarasia Fernandi (out.) 12.2
Tarejia Áluares (dest.) 255.3-4
Tareyja Fernandes moradora en Santa María de Louredo (dest.) 268.4
Tareyia Gonçalves, Tareyja Gonçalves (v. **Tereyja Gonçalves**)
Tarejia Lopes (dest.) 266.4
Tareyia Martiis moradora en San Miguel de Canedo (dest.) 202.3
Tareyia Nunes 165.6-7,12
Tareyia Peres (out.) 161.5-6,20,33-34,48
Tareyia Rrodrigues (dest.) 163.5,37
Tel Gotiériz xustiza maior do rei ([conf.]) 84.24, **Tel Gotiériz** (conf.) 85.e, **Tiel Gotérrez** (conf.) 123.120
Terasia Fernandj de Bolo de Senda 37.2
Tereja d'Anaygo (v. **Terexa Rrodrigues**)
Tereja de Gundianes 251.10, **Tereja de Gundiáns** 251.28
Tereja do Conchoso 251.9
Tereiga Garçia 101.4, **Tereiga Garçia** 101.18, **[Tereiga] Garçia** 102.13
Tereyga Affonso (dest.) 128.3
Tereyia Anes (v. **Tereyia Eanes**)
Tereyia Anes 155.7[2]
Tereyja Anes veciña de Ourense (dest.) 222.4
Tereyia Eanes monxa de Bóveda 97.4
Tereyia Eanes (out.) 110.1,16,31, **Tereyia Eanes** 110.35, **Tereyia Anes** (out.) 123.138,146,154, 156
Tereyia Ffernandes (dest.) 116.4
Tereyia Ffernández (dest.) 75.5,6,19, **Tereyia Ff[e]rná[n]d[e]z** 75.10, **Tereyia Fferrnández** 107.12

- Tereyia Fferrnandes** (dest.) 140.4,
Tereyia Ffernandes 140.14,
Tereyia Ffernandes 140.34
Tereyja Gonçalues (dest.) 144.3
[Tereyja Gonçalvez] moradora en
 Untes (dest.) 224.4, **Tereyja**
Gonçalvez 224.43, **Tareyia**
Gonçalues (dest.) 234.5,
Tareyja Gonçalues (dest.)
 258.4, **Tarejia Gonçalues** (dest.)
 259.3, (dest.) 261.6
Tereyia Rrodríguez 69.9
Teresa da Pena (dest.) 289.6, (dest.)
 290.9
Teresa de Çama veciña do couto de
 Piñor (dest.) 276.2,22,28
Terexa Rrodrigues (dest.) 247.2,5,
Tereja d'Anaygo 247.4
Thereyja d'Aluán (out.) 144.1,15
Thoma Gunsaluj cóengo de Lugo
 (test.) 133.23
Thoma Michaelis escolar (test.) 40.a
Thomas Fernandi monxe de SCN
 (test.) 26.b, (test.) 27.b, (test.)
 34.17, (test.) 36.23, **Tome**
Fernandi (test.) 28.23, (test.)
 30.13, **Thomas Fernandi** (test.)
 32.b, **Tomas Fernandi** (test.)
 37.9, **Tome Fernandi** (test.)
 41.a, **Tomas Fernandi** celareiro
 (test.) 47.16, (test.) 50.24,
 vestiario (test.) 52.16, (test.)
 53.16, (test.) 54.16, (test.) 55.16,
 (test.) 57.18, (test.) 58.20, (test.)
 59.18, **Tomas Ffernandi** (test.)
 56.24, **Tomé Ff[e]rná[n]d[e]z**
 (test.) 73.13, **Tomé Ffernández**
 (test.) 75.28, **Tomé** (test.) 77.32,
Tomé Fferrnandes 82.12,
Tomé Ffernández (test.) 86.24,
Tomas Fernandi (test.) 123.132
Thomé Eanes da Corredoyra 65.37
Tiel Gotérrez (v. **Tel Gotiériz**)
Tomas Fernandi, **Tomas Ffernandi**
 (v. **Thomas Fernandi**)
Tomas Iohannis (test.) 57.20, **Tomas**
Iohannis (test.) 58.22
Tomé, **Tome Fernandi**, **Tomé**
Fferrnandes, **Tomé**
Ffernández (v. **Thomas**
Fernandi)
Tude 40.4
Vaasco home do prior de SCN Xil
 Pérez (test.) 140.41
Vaasco (test.) 153.38
Vaasco (dest.) 190.49,56
Vaasco Afonso morador en Outariz
 (dest.) 180.3, **Vaasco Afonso**
 180.17
Vaasco d'Eyree escudeiro veciño de
 Ourense / criado do prior de
 SCN Ares de Santa María (test.)
 218.40, (test.) 264.46, **Vasco**
d'Eyree (test.) 229.63, **Vasco**
d'Errey (test.) 247.36, (test.)
 248.47, (test.) 254.27, **Vasco**
d'Erey (test.) 249.37, **Vasco**
d'Eyryy (dest.) 250.2, **Vasco**
d'Eyryy 250.14, **Vaasco**
d'Ejree (test.) 256.25, **Vaasco**
d'Ejree (test.) 257.26, **Basco**
d'Eyré (dest.) 271.4, **Basco**
d'Eyrré 271.12, **Vasco**
d'Eyree 271.23, **Vaasco**
d'Eyree 279.9, 279.10
Vaasco da Laja xastre veciño de
 Ourense (dest.) 222.3,35
Vaasco da Povoança (test.) 166.62,
Vaasco da Povoança (test.)
 167.26
Vaasco de Lemos (dest.) 164.5,6,9,48,
 60, **Vaasco de Lemos** 164.6,10,
 51, 165.32, (test.) 165.52,
Vaasquo de Lemos 165.39
Vaasco de Vila Vña (test.) 168.74
Vaasco Fernández notario da cidade e
 bispado de Ourense e notario do
 concello e do número (not.)

- 279.44, [V]aasco Fernández
279.ns
- Vaasco Fernández de Moreyras** 48.6
- Vaasco Gome** alcalde do adiantado maior García Fernández Sarmento 161.3
- Vaasco Gómez** rexedor e veciño de Ourense (out., test.) 218.1, **Vaasco Gomes** 218.4, **Vaasco Gomes** 218.40, (test.) 226.19, **Vaasco Gómez** 218.45
- Vaasco Yanes** crego criado do prior de SCN Ares de Santa María (test.) 262.26
- Vaasco Lopes** 120.6
- Vaasco Lopes o Moço** (test.) 201.37, **Vaasco Lopes** (test.) 202.28
- Vaasco Peres** (v. **Vasquo Pérez**)
- Vaasco Peres** capelán de Louredo (test.) 98.24, (test.) 99.24
- Vaasco Peres** 215.5
- Vaasco Peres** crego de Santa Baia de Beiro (test.) 272.29,30,31,35, **Vaasco Peres** (dest.) 279.5, **Vaasco Pérez** 279.11,28,37,49, **Vaasco Pérez** 279.13
- Vaasco Peres de Baamonde** cabaleiro (test.) 92.27
- Vaasco Peres do Caril** (test.) 127.32
- Vaasco Pérez** (v. **Vasquo Pérez**)
- Vaasco Rrodrigues** prior de SCN (out.) 126.1
- Vaasco Rrodrigues** escudeiro de Pombeiro (test.) 131.26
- Vaasco Rrodrigues** morador no Ribeiro de Mende (out.) 178.1,14,20, **Vaasco Rrodrigues** 178.25
- Vaasco Rrodrigues da Carreyra** 198.11
- Vaasco Rrodríguez** (v. **Velasco Rrodríguez**)
- Vaasquo de Lemos** (v. **Vaasco de Lemos**)
- Valasci Petri Pereira** tenente o lugar de Gonzalo Eanes Pereira, alcalde da cidade de Ourense polo rei 123.134
- Valeano** emperador 110.32, **Valiano** 123.154, 149.25, **Valediano** 195.14, **Valeriano** 218.33
- Valtasar de Bribiesca** monxe de Celanova (out.) 287.3, (out.) 292.2, **Valtasar de Vribiesca** 287.47, (out.) 290.5, 290.57, **Baltasar de Berbiesca** (out.) 288.3, 288.38, (out.) 289.4, (out.) 291.3, **Baltasar de V[r]ibiesca** 292.38
- Vasco d'Al[b]eyros** (dest.) 235.4-5, **Vasco d'Albe[y]ros** 235.28
- Vasco d'Eyree**, **Vasco d'Errey**, **Vasco d'Erey**, **Vasco d'Eyryy**, **Vasco d'Eyrree** (v. **Vaasco d'Eyree**)
- Vasquo Pérez** monxe de SCN / monxe notario (test.) 97.16, **Vaasco Peres** (test.) 105.19, **Vaasco Pérez** (test.) 106.29, **Vasco Pérez** (test.) 107.30, **Vaasco Peres** (not.) 108.25-26, **Uasquo Pérez** 109.6
- Vela Goterrit** (conf.) 1.b
- Velasci Gomecij** cabaleiro de Parada 72.2
- Velasco Fernandi de Lauredo** cabaleiro (test.) 17.32
- Velasco Rrodríguez** alguacil do meiriño maior Estevo Fernández 62.35, **Vaasco Rrodríguez** (test.) 62.45
- Velascus** (conf.) 5.a, **Velascus** (test.) 6.a, **Velascus** (conf.) 8.b
- Velascus Fernandj** prior de SCN (out.) 20.1, (out.) 22.1, **Velascus Fernandi** (out.) 23.1, **Velascum Fernandi** (out.) 24.2, **Velascus** (out.) 25.1, **Velascus** (out.) 26.1, **Velascus** (out.) 27.1, (out.) 28.1

- Velascus Martini** escudeiro (test.) 72.20
- Velascus Menendi** monxe de SCN (test.) 55.17, (test.) 56.25, (test.) 57.18-19, (test.) 58.20, **Velascus Menendj** (test.) 59.18
- Velascus Ruderici** cóengo (test.) 7.a
- Veremudus Aluariz** mordomo de Fernando II, tenente Limia, Lemos e Sarria (conf.) 4.b
- Veremundus Petrit** (conf.) 1.b
- Vermudus** cidadán de Ourense 20.3
- Vernabé de Toro** (v. **Vernavé de Toro**)
- Vernaldjno de la Torre, Vernaldino de la Torre** (v. **Bernardino de la Torre**)
- Vernaldjno Peres Xarmento** conde de Ribadavia e adiantado maior en Galiza 255.43, 256.28, 257.29, 258.28, 259.30, 260.37, 261.49, 262.29, 266.49
- Vernaldo de Aro** monxe de SCN (out.) 286.3
- Vernavé de Toro** monxe de Celanova (out.) 287.2, **Vernabé de Toro** (out.) 288.2-3, (out.) 290.5, (out.) 292.2, **Bernabé de Toro** (out.) 289.4, **Vernabé de Toro** (out.) 291.3
- Vertolamé de Paços** 291.30
- Viatrís Afonso** (dest.) 238.3, **Biatrís Afonso** (out.) 242.2
- [Vicencius]** bispo de Segovia (conf.) 1.a
- [Vic]torius** bispo de Burgos (conf.) 1.a
- Vidal León** 138.7-8
- Violant** raíña, muller de Afonso X (out.) 100.14
- Viuyam Peres** prior de SCN (out.) 103.1, **Viuyam Peres** 103.7,9, 31, **Viuyán Pérez** (out.) 105.1,
- Viuyán Peres** (out.) 106.1, **Viuián Peres** (test.) 106.29, **Viuyán Pérez** (out.) 107.2, (test.) 107.30, **Vyuiam Peres** (out.) 108.2, **Uiuián Pérez** (out.) 109.2, **Viuyán Peres** 111.8
- Viuián Domínguiz** crego morador en Santa Comba (test.) 66.21
- Viuián Pérez** frade de Celanova (test.) 66.23
- Viuiano Fernandj** enfermeiro de SCN (test.) 22.18
- Viuianus Domin[ici]** (test.) 61.24
- Viuianus Petri** (test.) 37.13
- Viuianus Petri** notario xurado de Ourense (not.) 44.16, **Viuianus** 44.ns
- Vrraca** raíña, avoa de Fernando II 4.7
- [...]dus Alfonsus** (test.) 6.14-15
- [...] Nunj** escudeiro (test.) 61.25
- [...] Dominici** (out.) 74.2
- [...] Arie de Nauibus** (dest.) 74.3
- [...] Iohannis de Francos de Maceeda** (test.) 74.17
- [...] de Cha[n]tada** alfaiate (test.) 93.21
- [...] Pérez** monxe de SCN (test.) 109.42
- [...] do Mato** (test.) 176.27
- [...] Garçía** veciño de Allariz (test.) 210.27
- [...] Rreguenga** criado de Ares da Veiga (test.) 273.47

4. ÍNDICE TOPONÍMICO

Os nomes de lugar, recollidos con todas as súas variantes escritas, van acompañados das designacións dos diferentes tipos de espazo aos que poden aparecer asociados nos documentos, cando aquelas se manifesta explicitamente no pergamiño. Colocamos esas diversas designacións despois da primeira ocorrencia do topónimo separadas por parénteses oblicuas. Ademais, a efectos de alfabetización, tratamos conxuntamente as grafías *i*, *y* e *j* e o mesmo facemos con *c* / *ç* e *u* / *v*.

- Abarcas** (v. **Arbacas**)
Abeles 4.12
Abelleira casal 39.14
Aboyuila 110.20, **Aboyuira** 123.148
Abrucinos 15.21, **Abrutinos** 27.4,
Abruçinos 178.29
Adega Uella, A celeiro 112.14
Afonsín lugar 228.6
Agrina (?) pardiñeiro 147.13
Agro Boo 48.8
Agro d'Outeyro herdade 287.16-17,
Agro d'Ovtero 288.14
Agro da Carreyra herdade 289.18,
290.25
Agro da Devesa Nova herdade 292.13
Agro da Golpelleira herdade 287.18-
19, 288.16
Agro Mao cortiña 87.15
Agro Sanjn souto 147.11, 168.12,
Agrosanijn 166.8
Aguilares castelo / terra 14.12, **Aguyar**
123.171, **Agujar** 191.24, 213.1,
Aguiar 195.47
Alba de Buual, Alba (v. **Alua**)
Alcántara 84.c, 123.118, **Alcántara**
85.c
Algarbe 62.14, 84.21, 85.7,24, 88.2,
100.15, 139.1, **Algrebe** 82.2,
Algarbe 84.4, 104.1,3,24, 117.1,
3,4,21, 123.89,109, 132.2,3,
137.2,6, 141.2,5, **Algarbe** 132.1,
18, **Algarb[e]** 136.7
Algasira 117.1, **Algesira** 132.1,
Argesira 136.7, **Algezira** 137.2,
139.1, , **Algazira** 141.2
Allariz vila 21.24, 210.27, **Alliariz**
29.22, **Allarís** 195.4, **Allarjz**
258.26, 259.28, 261.46
Almafala, A 41.6
Almaria 1.21, 84.15, 123.101
Alongus vila / casal 12.4, **Alongos**
23.3-4, **Alongos** 39.15, 138.2,30,
140.7, 163.43, 215.30, **Alongos**
47.10
Alvaredos herdade 287.17, **Albaredos**
288.14
Alua castelo 9.13, 15.20, 47.14, 50.22,
52.15, 53.15, 54.15, 55.15,
56.23, 59.16, 63.15, 64.15,
Aluam de Buual 13.25, **Alba de**
Buual 16.2, 100.5, **Alba** 19.13
Aluán casal / couto 92.5,6
Aluarrazín igrexa 84.a, 85.a,
Aluarrazín 123.113
Alueiros 12.b, **Aluejros** 183.4
Ameendoeyra terreo 176.5-6,14
Ami[nforte] casal / lugar / terreo 51.6,
Mynforte 273.8, **Mjnfor[te]**
273.35-36, **Mjnforte** 282.5,13,
283.4,6[2]
Amoeyro 48.22
Amoeyro Inferiorj 17.8, **Amoeyro de**
Jusão 103.12-13,34
Anagio lugar / casal 134.7, **Anaygo**
247.3,19, **Naigo** 291.8, **Anaig[o]**
291.13, **Naygo** 291.33

Anaygo de Cima lugar 291.14	14.11, 15.19, 19.13, 21.24,
Andaluzía 100.d	25.20, 26.22, 27.17, 28.20,
Anglatierra 100.17	29.21, 30.11, 32.18, 33.16,
Anguierus lugar 6.5	34.15, 35.12, 36.22, 38.19,
Anxián adega 254.3	39.38, 40.15, 42.9, 43.20, 45.15,
Aqua Derribada marco / regueiro 17.16[2]	74.13, 123.131, Aurie 14.b,
Aragón 204.9, Aragón 212.70	44.13, 72.19, 74.14, 78.20,21,
Arbacas leira 289.22, Abarcas 290.30	79.14,15, 123.136,137, 125.14,
Arêa muíño 145.10, 190.50,83,94,97	Auriam 19.12, Ourense 31.17,
Areal muíño 198.13, Arreal 207.12,14	21, 65.18-19, 68.3, 76.50, 84.c,
Arenteiro río 174.26	124.12,63, 153.39, 187.22,
Armarís 143.32	202.29, 219.38, 229.14,63,
Armauale 95.8	253.5, 264.9, 265.1, 276.1,
Arrabaldo (v. Arravaldo)	282.6, [Au]ria 41.16-17,
Arraual 39.18	Ourense 48.23, 62.12,25, 70.13,
Arraual de Cima casal 39.20	95.31, 110.43, 135.4, 150.1,3,25,
Arravaldo lugar 287.14, Arrabaldo 288.12, Arravalde 292.10	176.1, 186.26, 189.2, 203.32,
Asmeses 33.19	204.12, 205.18, 206.18, 207.2,5,
Asperela viña 96.2, Asparella 254.3,7	6,25, 209.24, 210.2, Ourense
Astorga 84.c, 85.c, 100.c, 123.117	62.1,25,40,46, 80.23, 81.23,
Astrees vila 1.8, 4.4, 21.3, 81.6,12, Hastrees 84.8, 123.94	82.19, 87.27, 118.4,5, 120.3,
Asturijs 3.7, 3.b, 8.10, Asturiis 4.13, Austurijs 12.27, Austurijs 17.30, Asturas 84.d, Asturias 85.d, Asturias 123.120	121.3, 124.1,4, Orense 62.15,
Aucteriz lugar / granxa / viña / casa / lagar 1.7, Outariz 17.7-8,8-9, 14[2],19, 78.5, 215.4, 243.8,49, 244.6,15, 282.13, Auctariz 32.3, Auterit 84.8, Outorís 96.6, Auterit 123.93, Outarís 147.13, 17,18,42, 180.3, 201.37, 215.7, 13,22, 229.30, Outerís 202.6, Outarjs 229.29, Tovryz 267.8- 9, Otariz 274.20, Outarjz 283.13	85.c, 104.7,24,25,30, 117.8,22, 26, 123.118, 132.4,7,19[2],22, 215.31, 216.59, 217.34, 218.46, 220.36, 221.44, 222.47, 223.42, 224.39, 225.42, 226.21, 228.41, 232.40, 233.40, 239.36,39, Ourensse 62.27, 76.3,6,11,18, 44, 103.3,16,38,63, [Ourense]
Avelaedo casal 150.4,13	65.1, 135.5, 138.31, 176.29,
Avelenda lugar 272.1,3,6,18	197.26, 208.38, 210.27,
Áuila 84.a, 85.a, 100.a, 123.112	Ourense 65.2,7,19[3],22,24[2],
Aurense (v. Auria)	28[2],38[2],39, 66.24, 199.32,
Auria cidade / bispado / vila / diocese 5.3, 6.12, 8.10, 12.28, 13.24,	229.14, 253.34, Aurense 65.11, 22, Ourense 80.19, 95.2[2],29, 32,33, 96.24, 100.24,28[2],29, 103.59,61, 110.2,40, 117.5,22, 118.22, 123.1,2,5[3],21[2],22, 26,28[2],29,32,34,54,60,73,122, 137,138,139,158,159,170,175, 193,202,210,247,248,257,263,26 4[2], 124.1,2,33,34,60,61,69, 75[2],76, 129.2[2],3,13,25,53, 131.2,27[2], 133.2,3[2],26,

- 135.2,60, 136.1,2,33, 142.31, 144.1,19,21, 147.2,17, 169.1,4, 16, 186.28, 188.25, 189.15, 190.48,54,75, 195.1, 196.1, 199.32,35, 201.37, 204.11,12, 212.2,11,16,94,99,103,107,110, 113,117, **Ourense** 80.22, 82.55, 123.250, 131.25, **Ourense** 96.30, 129.27, 136.25, 138.29, 145.45, 146.29[2], 148.2,5,20, 149.1,8,13,32,33,34, 150.7,8,27, 28, 151.3,42,43, 152.36, 153.43, 155.1, 160.39, 162.1,9,18,20, 169.17, 170.1,5,27,29,30, 175.27, 178.2,6,27,30, 179.1,2, 22,24,25, 180.23, 181.32, 182.16, 183.32, 184.3,30, 185.3, 27,30, 190.58,63,87[2], 191.1, 23,25, 192.24, 193.21, 194.3,29, 195.17,21,29,46,48, 196.1,25, 199.1,26,30,34,35, 200.15,16,17, 207.2, 210.27, 213.23, 215.29[2], 217.4,5,6,31,32, 218.2[2],9,38,41,42, 222.4, 223.4,11, 224.37, 225.8[2],40, 226.1,20, 228.39, 239.33,34, 241.3,8,22,23, 252.11, **Oréns** 100.c, **Orenes** 104.4, 179.24,28, 198.53, **Ourense** 111.5,33, 135.1,2[3],4,6[2],10,16,46,56, 61, 138.1,6, 141.44, 142.3,27,28, 29,33, 144.22[2], 145.7,8,44, 154.1, 155.32, 156.1, 158.2, 165.2,5,10,23,24[2],25, 166.2, 167.2, 168.3, 172.7, 174.2, **Oureense** 198.1[2],6,16,17,32, 50,52[2], **Orense** 211.30,32, 213.25, 229.66, **Ourense** 213.23,27, **Orense** 219.39, 240.32, 265.30, 273.10, 275.28[2], 276.31,32, 278.5, 279.1,45[2], 285.1,51, **Orrense** 251.34, 252.4, **Ore[n]se** 272.32, **Horense** 280.8, 281.8, 283.8
- Austurijs** (v. **Asturijs**)
- Autario de Auelaneda** lugar 19.3-4, 19.6, **Auteyro de Auelaenda** 38.6, **Auteiro de Auelenda** 39.7, **Outeyro d'Avellaeda** 97.3, **Outeyro d'Avelêeda** 108.4
- Autarium de Gato** 63.8-9, 64.8-9
- Auteiro** casal / lugar / pardiñeiro / casa 39.17, **Outeyro** 81.7, 127.5, 216.8, 220.6, 221.9, 284.20, **Otero** 214.11, 287.11, 288.10, 288.11, 291.32, **Outeiro** 232.5, **Outeyro** 287.13
- Auteiro de Auelanedo** casal 39.11-12
- Auterit** (v. **Aucteriz**)
- Azzageedo** 17.17
- Badaioz** 84.21,c, 85.24, 100.15, 123.109,117, **Badaiot** 85.c
- Baetia** 1.21, 84.15, 123.101, **Baetiam** 1.a, **Baeça** 84.21, 85.24, 100.15, 123.108
- Bayxo** leira 175.5
- Bal de Lamas** (v. **Ualle de Lamis**)
- Baluga** casal 24.21
- Baño** leira de viña / cortiña 119.4, 149.8,9,16, 180.5, 207.13,16, **O Baño** 178.4, **Vaño** 199.6
- Baño do Lameiro, O** terreo 176.7, **Lameiro do Baño** 176.14
- Barbadãas** 190.49
- Barchilonie** 1.21, 84.15, 123.102
- Bareyras** (v. **Barreiras, As**)
- Bárgea** lugar / leira 236.7, **Varja** 292.14
- Baronçelle** 123.250, 212.2, **Baronçelle** 124.62
- Barra d'Alençe** casares 129.29-30
- Barra de [M]jño** casares 129.21
- Barreda** leira / lugar / viña / sobreiral / monte 25.6, 186.6, 197.12, 216.11,12,23, 265.6, 284.15, **Bareda** 246.8, 247.9,11, **Varreda** 255.17, 258.6, 259.6, 279.8

- Barreiras**, As viñas 187.4, **Barreiras** 229.12, **Varreyras** 287.12, **Bareyras** 288.11
- Barreyro**, O 138.7
- Barro** lugar 1.7, 31.7, 71.17, 123.93, **Barrio** 84.8, 103.61, **Bárreo** 192.5, 197.6, 207.25, 239.8, 283.6, **Bario** 254.27
- Baruantes** 1.13, **Baruantes** 24.12, 68.6, 84.12, 123.97
- Batocas** leira 175.5, 188.5
- Batondeira** 189.5
- Bear** 100.20
- Beati Jacobi** igrexa 1.23, **Sancti Jacobi** 16.b, **Santiago** 65.11,19,22, 85.c,d[2], **Beati Iacobj** 84.16, **Santiago** 84.23,d, 89.12, **Santiago** 84.c, 100.19,c,d, 123.28,111,118,119[2], 144.21, 190.69, **Santiago** 84.d, **Santyago** 85.27, **Beati Jacobi** 123.102, **Sancti Jacobi** 190.3,31
- Beiro** lugar 1.13, **Beyro** 29.5, 31.20, 84.12, 123.97, 178.29, **Veyro** 175.21, 259.28, 272.28, **Vejro** 258.26
- Beneuentum** terra 4.b, **Venabente** 242.25
- Benuiuer** 6.4
- Berzido** 3.b, **Byerzo** 267.3
- Bilela** lugar 289.21, **Vilela** 290.29
- Bynforte** 215.7
- Bizcaya** 84.b, 136.7, 141.2, **Uizcaya** 85.b, **Vizcaia** 85.ns, **Vizcaya** 104.1, 137.2, 139.1,4-5, **Viscaya** 117.3, 132.2
- Bobadela** (v. **Bouadela**)
- Bocinos** igrexa 31.21
- Boço**, O (v. **Bouzo**)
- Bodello** leiro 155.9
- Bogijs** (v. **Bugijs**)
- Bolio de Senda** terra / lugar 12.7,15,21, **Bolo de Senda** 37.7, 42.a, 69.28, 155.33, 157.4, 161.2-3, 172.9-10,86, 174.55, **Bolo de Ssenda** 98.26-27, 99.27
- Bolo** vila / lugar / casal 75.12, 90.8, 94.2,7, 98.2,10, 99.3,10, 101.13, 19,21,26,27, 102.6,13,16,22,23, **O Bolo** 84.9, **Bollo** 90.8, **O Bollo** 93.5
- Bouada** mosteiro 29.3,7, **Bóueda** 97.4
- Bouadela** 17.8, **Bobadela** 229.64, **Vobadela** 275.26
- Bouça** monte 224.7
- Bouças** herdade 128.10
- Bouzo** leira 81.9,13, **Bouço** 128.12, **O Boço** 284.19
- Búbal**, **Bubula** (v. **Buual**)
- Bugesos** (v. **Gugeenses**)
- Bugijs** 184.6, 189.4, **Bogijs** 222.8, 223.9, 252.8, **Bugijs** 253.7, 253.14
- Bureiros** monte 292.16
- Burgo** casal / lugar 147.10[2], 214.2,6
- Burgos** 84.a,25, 85.22,a,e, 100.17,a, 104.22, 117.20, 123.107,111, 121, 132.17, 136.22, 137.19, 141.21-22
- Buual** terra / arcediagado 1.10, 4.b, 6.12, 25.21, 26.23, 27.17, 28.20, 84.9, 123.94, 133.6, **Buuale** 3.3, **Bubula** 3.b, **Búual** 31.2,22, 67.21, 68.30, 69.27, 71.23, 82.3,59, 98.26, 99.26, 101.38, 102.32, **Búbal** 89.2, 155.33, 172.9,86, **Vúval** 174.55
- Cãal** (v. **Canal**)
- Cabreyra** 84.22, **Cabrera** 85.26, 123.110
- Cacaelus** lugar / casares / viña / pombal / leira 26.3, **Cacaelos** 69.12, 204.1, 205.4, 206.4, 210.7, **Cacaeloss** 108.6, **Cacaellos** 109.5,8, 127.10, **Caquaellos** 134.9, **Caquaelos** 164.11, 165.10, **Cacabelos** 181.8, **Caquavellos** 234.11
- Cachomane** (v. **Caschomane**)

- [Cádiz] 84.a, **Cádiz** 85.a, 123.113
Cal (v. **Canal**)
Calahorra 84.a, 100.a, 123.111,
Calahorra 85.a
Calatraua 84.a, 123.113, **Calatraua**
85.a, 100.a
Caldelas terra 190.80
Çallanoua (v. **Cellenoue**)
Caluos souto 166.8, 168.12
Cámara viña 149.15
Cameros 84.b, 123.114, **Cameros** 85.b
Çamora (v. **Zemoram**)
Campello vila 72.5
Canal leira(s) / viña 17.5, **Cãal** 190.62,
Cal 287.14, 288.12
Canba 196.25
Cancelo bacelo 28.7, 245.5, 20,
Cancelo 245.3
Candeendo leira 164.27
Canedo vila / freguesía 17.4, 8, 9, 17, 19,
26, 44.14, 74.4, 175.20, 244.35,
Canedum 17.14, **Caneto** 28.6
Canpelinos 283.7
Canpos terra 84.11, 123.96
Cappella herdade 128.13
Caquauelos, **Caquauellos**,
Caquavellos (v. **Cacauelus**)
Çarça lugar / aldea / vila 157.8, 172.6,
12, 19, 52, 56, **Sarça** 161.9, 23
Careyra, **Carera**, **Carerra** (v.
Carreira)
Caril casal / lugar 128.2, 4, **Carril**
291.33
Carpaçal viña 190.62
Carreira casa(s) / leiras de viña / lugar /
devesa / leira 123.203, **Careyra**
171.7-8, 290.27, **Carreyra**
213.4, 225.7, 9, 289.13, 290.13,
17, **Carera** 251.3, 15, **Carerra**
251.6, **Quarrera** 274.4,
Carreira 285.7, 289.9, 19
Carreyral lugar 25.2
Carreiras do Chão leiro 155.9
Carreras prado 284.16
Carril (v. **Caril**)
Cartagena 84.a, 123.112, **Cartaiena**
85.a, **Cartagena** 100.a
Caruallas leira 142.13-14
Caruallo leira 68.15
Caruallos leira 142.4
Carvallos da Rretorta terreo / viña
282.8, **Carvallos** 282.14
Casa de San Lázero [da cidade de
Ourense] 190.48
Casa do Cabalo, **A casa** 185.8
Casa do Puço casa 73.3, **Casa do Poço**,
A 118.9, **Cassa do Pusso** 140.35
Casa Noua agro / lugar 40.3-4, 190.56,
214.11, 221.8, **Casa Noba**
220.3, 6, **Casa Nova** 221.4
Casar de Mato vila 84.9
Caschamoýña 123.164, 188
Caschomane casal / lugar 115.9, 131.3,
142.15, 219.7, **Cachomane**
275.7
Castedón 123.203, **Castedón** 145.8,
Castadón 169.4, 170.5, 225.8,
Castadón 171.8
Castella terra / arcediagado 1.21, 90.27,
98.26, 99.27, 101.38, 133.2,
Castella de Buual 1.10, 84.9,
123.94, **Castela de Buual** 12.29,
Castella 67.22, 68.30, 69.27,
71.22, 82.58, **[Castella]** 102.33,
Castela 172.7
Castella reino 19.12, 23.19, 26.22,
27.17, 29.21, 30.11, 32.18, 33.15,
35.11, 41.16, 44.12-13, 84.15,
123.101, 131, **Castella** 20.19,
21.23, 25.20, 34.15, 36.22,
38.18, 40.14, 42.9, 43.20, 45.14,
61.23, 74.14[2], 82.1, **Castela**
28.20, 39.37, 84.20, 89.2,
Castiella 62.13, 100.14, d[2],
117.1, **Castiella** 84.4, b, 25, 85.6,
24, 100.1, 104.1, 2, 23, 117.2, 21,
123.89, 108, 114, 121, 132.1, 2, 3,
18, 136.6, 137.1, 139.1, 141.1, 4,
Castiella 85.b, c, 88.1, **Castelle**
100.3, **[Castiella]** 117.4,

- Castilla** 137.4, 269.3, **Castylla** 267.3
Castello leira 41.6
Castiadona lugar / viñas 125.4-5, 175.5, 264.11
Castiella (v. **Castella** reino)
Castietam lugar 95.8
Castilla, Castylla (v. **Castella** reino)
Castineiro lugar 8.4
Castiñeyra 228.4
Castrello ponte / pousa 82.14, **Castrello** 161.55, **Castrelo** 190.80
Castro igrexa 15.21, **Castro** 20.20, 27.5, 86.23
Castro Bono lugar 44.4, **Castrum Bonum** 74.3
Castro Gontrigo 242.24
[**Castro**] **Verde** leiro de viña 149.10-11, **Castro Uerde** 149.19
Castrum de Golpis 63.8, 64.8
Cautum Ueterem 17.14
Çea aldea / lugar 157.3, 4, 29
Cebeyra 25.10
Çebolino couto / aldea 110.4, 123.261, **Çeboliño** 123.24, 40, 45, 65, 140, 200, 234, 245, 124.5, 7, 18, 23, 48, 58, 73, 135.8, 23, 24, 56, **Çeboljño** 123.181, 169.2, 195.47, 278.10, **Çebollino** 123.210, 145.7, **Çebolliño** 135.9, 10, 11, 26, 19, 37, 39, 46, 52, **Çebuljño** 153.11, **Çebolyno** 225.8
Cellenoue mosteiro 1.b, **Cella Noua** 6.12-13, 8.11, **Cellenoue** 9.7, **Cellenoue** 9.13, **Cellanoua** 13.24, **Cellenoue** 13.25, 26, 84.10, 123.95, **Cellenoue** 37.8, **Cellenoue** 63.16, 64.17, **Çella Noua** 66.23, 153.39, **Çallanoua** 88.3, **Çellanoua** 112.35, 127.6, 133.57, 134.3, **Çellanoua** 122.13, **Çelanoua** 133.1, 28, 37, 47, 51, 142.5, 177.26, **Cela Noua** 133.9, 19, **Celanoua** 133.11, **Çella[noua]** 133.54, **Çela Noua** 143.2, 5, 27, **Çela Noba** 232.38, **Çela Nova** 233.39, 238.1, 20, **San Rroosendo de Çela Nova** 234.2, **Celle Noue** 234.s, 235.s, 236.s, 238.s, **San Rrosende de Çella Noba** 235.2, **Sant Rroosende de Çelanoua** 236.2, **Çelanova** 267.1, 18, 22, 269.1, 17, 270.1, 15, 18, 271.24, 27, 28, 273.1, 24, 44, 278.24, 284.5, 52, 284.56, 287.44, 289.43[2], 292.39, **Çelanoba** 268.1, 26, 28, 269.15-16, 271.1, 278.1, 287.48, 288.35, 38, 290.59, 291.65, **Cele Noue** 278.s, 279.s, 280.s, 281.s, 282.s, 283.s, **San Rroosende de Çelanova** 279.1, 42, **San Salbador de Çelanova** 280.1, 282.1, 283.1, **San Saluador de Çelanova** 281.1, 284.2, **Celenove** 284.56.s, **San Salvador de Çelanoba** 286.1, 291.66, **Çellenova** 286.38, **San Salvador de Çelanova** 287.1, 290.1, 292.1, 35, **San Salbador de Çelanoba** 288.1, 289.1, **Sa[n] Salbador de Çelanoba** 291.1-2
Cerdeira leira 50.3, **Çerdeira** 149.8, **Çerdeira** 149.16, **Çerdeira** 165.39, 40
Çerdeyras, As 284.17
Çerdeyrinas agro 172.52
Chãao d'Untes viña 114.5
Chão de Castela terra 155.33, 172.9, **Chãao de Castela** 172.85, 174.55
Chao de Corneda monte 292.15
Chanaria 63.3, 64.3
Chanjnzela (v. **Chauhezela**)
Chantada 216.4, 57, 267.20
Chantado lugar 274.4
Chãos 287.11, **Chaos** 288.10

- Chauzela** leira / leira de viña 187.4,
Chanjnzela 229.15
Chaugazosa, A 41.6
Çigachos viña 164.29, **Sigachos** 210.6
Ciuitatem 3.7, [Çib]dat 84.c, Çibdat
85.c, **Ciuitatem** **Rodericj**
100.13, **Ciudat** 100.c, **Çiudade**
123.117
Codeyro 195.47
Coyra 84.c, **Coria** 85.c, 100.c, 123.117
Conchaada casal / viña 17.15,
Conchada 273.10
Congosta Vella 202.11
Conpostella diocese 240.34
Córdoua 62.14, 82.2, 84.4,21, 84.a,
85.7,24,a, 88.2, 100.2,15,a,
104.1,3,23, 117.1,2,4,21, 123.89,
108,112, 132.1,2,3,18, 136.7,
137.1,4, 139.1, 141.1,4
Coria (v. **Coyra**)
Corneda herdade 287.18, 288.16
Corredoyra leira 62.44, 138.8,
Corredoyra 138.10,16
Cortello d'Erdeyros 289.15, **Cortello**
de Herdeyros 290.21
Cortina d'Anaigo 291.27-28
Cortina da Carreyra 289.19, **Cortiña**
da Carreyra 290.26
Cortina do Ovtetryño, A herdade
289.18, **A Cortiña do**
Outeyrino 290.25
Cortiña da Lama 291.26
Cortyña do Candoo, A leira 134.9
Cortiñas leiro 155.8
Costa herdamento / leira 30.4, 109.11,
164.57
Costado 289.14, 290.20
Costina de Corneda 292.10
Coua muíño 190.58
Coua de Lobo herdamento 81.9-10,13
Couelas 48.8
Covso leira 291.31
Coussum Uetus 17.17
Couto Virtado 292.10
Cuenca 84.a, 85.a, 100.a, **Cuenca**
123.112
Dacón 203.1
Dezia 7.14, **De[ça]** 133.22
Dõade couto 190.80
Doçón coutos 92.25, 172.86, 174.55
Eruañçal 153.6
Espana, Espanha, Espanhas,
Espanna, Espannas, España,
Españas (v. **Hispanie**)
Espineyro leira 280.8
Espineiros lugar 285.10
Espyñal 138.6
Extrematura 3.7, **Extremadura** 4.13,
Strematura 8.10, **Strematura**
12.27, **Strematura** 17.30
Fafe (v. **Fofe**)
Faquin vila / casal 12.8,11, **Facin** 37.6,
Faquim 84.10
Fechas igrexa 31.18
Fechos 181.4
Felgeira laxes 28.5
Feramontãos 157.9, **Faramontãos**
289.14[2], 290.19,
Faramontaos 290.20
Ferradal 138.7
Fervenza de Viariz 292.9
Ffonte Fría, Ffonte Ffría (v. **Fonte**
Frigida)
Ffraxeneto vila / herdade / casal / lugar
1.7, **Freixeedo** 19.4, 39.23-24,
Frexijdu 23.3, **Freixêdo** 39.2,
101.19, 102.13, **Frexeedo** 40.a,
Freyxeedo 77.3-4, **Freyxento**
84.8, **Ffreyxeedo** 97.3,
Fraxaneto 123.93, **Ffreyçendo**
140.9
Ficulnea agro 6.6
Ficulneis herdade 36.5
Figueiredo regueiro / lugar 123.203,
Figeyredo 198.12,15,25,26,47,
207.3, **Figueyredo** 212.173

Figueral viña 254.3
Fofe monte / viña 216.26, 279.9, **Fafe** 271.7, **Fovfe** 284.18, **Foufe** 284.20
Fonte de Mobos 292.9
Fonte do Bispo, A 190.46,82
Fonte Dónega leira de viña / terreo 261.17, **Fonte Dónjga** 271.7
Fonte Ferrada 153.6
Fonte Frigida vila / couto / lugar / casal 1.13, 84.12, 123.97, **Fonte Frigido** 24.3, 36.4,10, **Ffonte Fría** 68.16, **Ffonte Ffría** 86.16, 103.21, **Ffonte Ffría** 103.16-17,39, **Ffonte Fría** 121.9, **Fonte Fría** 131.3, 190.88, 220.35, **Fonte Fría** 131.6,27, 208.5,9, 221.43, 275.4,26, **Fonte Fríja** 142.9, **Fonte Fríja** 142.17, **Fonte Frýa** 147.9
Fonte Vella 282.8
Fonte Vergeira 166.31, **Fonte Vergeira** 168.37, **Fonte Vergejra** 261.9
Formjgeiro castelo / meirindade 207.25, 212.101, 239.33, **Formigueyro** 212.39, **Formjgueyro** 212.108, **Frumjgejro** 255.43, 256.28, 257.29, 262.29, 266.48, **Frumjgeyro** 258.28, 259.30, 260.37, 261.48
Forno Bello da Carreira liñar 289.17-18, **Forno Vello da Carreyra** 290.24
Forno Telleyro, Forno Teleiro, Forno Tellerro (v. **Furno Tegulario**)
Fovfe, Foufe (v. **Fofe**)
Frágoas casa 177.9
Fraxaneto, Freixeedo, Freixêedo, Freyxeedo, Freyxento, Frexeedo, Frexijdu (v. **Ffraxeneto**)
Friamir fonte 29.4

Frumjgejro, Frumjgeyro (v. **Formjgeiro**)
Fundo de Soutelo 54.9
Furno Tegulario 15.4, **Furno Tegulario** 25.6, **Forno Telleyro** 66.6[2], **Forno Teleiro** 147.11, **Forno Tellerro** 292.9[2]
Gabián (v. **Gauiam, O**)
Gallecia reino 3.7, 8.10, 12.27, 17.30, 23.19, 30.12, 32.19, 33.16-17, 34.16, 35.12, 39.39, 42.9, 43.21, 45.15, 61.24, 64.15, 74.15, **Galletia** 4.13, 47.14, 50.22, 52.14, 53.14, 54.15, 55.14, 56.23, 59.16, **Galleciam** 10.12, **Gallecie** 16.1, 100.3,4, **Gallecia** 29.22, 38.19, 40.15, **Galliza** 62.3,24, **[Gallizia]** 62.13, **Gallecja** 63.14, **Gallisia** 82.1, 89.1,6, 123.108, 132.1,2,3,4,5,9, 11,14,18,26, **Gallizia** 84.4,21, 88.1,3,11, 104.1,2,3,5,9,10,12, 15,17,23,24,36, 137.1,4,15[2], 139.1,2,38, **Galliçia** 85.7,24, **Galizia** 100.1,15,22, 117.11,12, 16,21,22, 270.2, **Galisia** 117.1,2,4,15,31, 123.89, 132.8, 13, **[Galisia]** 117.4, **Galicia** 123.131, **Galljsia** 132.18, **Galisa** 136.3[2],7, 141.17[2], 155.34, 156.37,38, 158.36, 164.74, 165.53, 167.27, 174.56, **Galiza** 141.1,4, 148.2, 154.39, 40, 155.33, 157.31,33, 158.37, 161.3,60,61, 163.44,45, 164.72, 165.53, 166.63,64, 167.28, 168.75-76,77, 174.57, **Gallysja** 148.20, **[Gallysja]** 162.20, **Galjza** 255.44, 256.28, 257.30, 258.29, 259.31, 260.38, 262.29, 266.50, **Galyza** 261.49, **Galyzya** 267.2,3, 269.2,3, **Galjzia** 268.2, **Galyzia** 271.2, **Galiçia** 285.38
Garduneyra herdade 81.9,13

- Gaiam, O** vila / casal 84.10, **Gaián** 86.3, 101.28, 102.24, **Gaián** 116.4,6, **Gauyam** 130.7, **Gabián** 174.5,10, **Gavián** 174.25
- Geem** (v. **Jahén**)
- Godejãas** 276.7
- Grãadeira** 123.19
- Gradill, O** 191.4
- Granada** 100.19
- Gugeenses** viña / lugar 14.2, **Bugesos** 151.8
- Guytar** 141.50
- Gulfalafee** herdade / fonte 291.29,30
- Hastrees** (v. **Astrees**)
- Hedraria** muro 6.4
- Hispanie** 1.3, 1.19, 1.20, 1.22, 1.a, 1.b, 84.6,14,15,16, 123.91,100,101, 102, **Espana** 84.5, **Espannas** 84.23, **Españas** 85.27, **Espanha** 123.33,58,71,89,172,189,229, **Espanhas** 123.110, **Espanna** 124.10,44, **España** 135.15
- Horensse** (v. **Auria**)
- Hotero de Baliño de Bilela** 289.22, **Outeyro de Vilela** 290.30-31
- Hotero d’Agujera** 291.30-31
- Huntes** (v. **Vntis**)
- Jahén** 62.14, 123.89, **Geem** 82.2, **Jahén** 84.4,21,a, 85.7,24,a, 88.2, 100.1,15,a, 104.1,3,24, 117.1,3, 4,21, 123.108,113, 139.1, 141.2, **Iahén** 132.1,3,18, **Jahén** 132.2, 136.7, **Iahén** 137.2,5, **Jaheén** 141.5
- Ýnsoa** viña / carballeira 201.4,12,15,21, 28,30, **Ýnsola** 289.14, 290.19
- Iunzal** porto 6.5
- Iusti** casal / vila 12.9,11, **Iustj** 37.6, **Iuste** 84.10
- Kandana** “arborem” 6.6
- Labandeyra** lugar 289.16-17, **Lavendeyra** 290.23
- Labradas** monte 286.11
- Lagariños** lugar / casal 190.51, 238.4, 242.21-22
- Lágëa** muíño 110.7, **Lágea** 123.142, 198.13, 207.12,14
- Lagina** herdade 291.27
- Lagona** herdade 13.3
- Lájea** leira 261.8
- Lájea da Corredoyra** 291.25
- Lama** fonte / lugar / casal 87.13, 146.2, 147.12,15,16, 255.9
- Lama da Carreira** lameiro 289.15, **Lama da Careyra** 290.20-21
- Lama de Çarça** 172.51
- Lama Seyda** lugar 37.6
- Lamas** casal 98.17, 99.16, 174.4,10,24, **As Lamas** 149.20
- Lamas de Sil** 17.5
- Lameirina** monte 292.15
- Lameiro d’Abelayra** lameiro 291.21
- Lameyro da Ýn(yn)soa** leira 289.20-21, **Lameyro da Ýnsoa** 290.28-29
- Lameiro do Baño** (v. **Baño do Lameiro, O**)
- Lameyro Novo** 287.13, **Lameiro Nobo** 288.12
- Lamela** couto 123.40,45,181,200,234, 245,261, 124.18,23,48,59,73, 251.3, 253.32, **Llamella** 135.3, 24,62
- Lanpaças** 283.8
- Laonia** río / muíños / ponte / viña 1.13, 8.4, 84.11, **Laonie** 5.2, 5.3, **Laonya** 123.97, **Looña** 145.9, 162.5, 176.6, 178.5,6, 189.5, 190.54,57, 198.14, 253.9, **Loña** 153.9, **A Loña** 213.5, **Loolla** 222.9, 223.9, **Llona** 252.9
- Lara** 136.7, 137.2, 139.1,4, 141.2
- Larelío** 43.3
- Lavendeyra** (v. **Labandeyra**)
- Laureto** vila / freguesía / igrexa / tulla / couto / anexo de Celanova /

- casal 1.10, 84.9, 123.94,
Lauredo 12.b, 37.7, **Louredo**
 35.3, 98.24, 99.24, 156.21-22,
 212.155, 233.14, 236.13, 274.15,
Lored 287.6, 288.6, 289.6,
 290.8, 292.4,8
- Lebizes** 196.25
- Legioni** 1.20, **Legione** 3.7, 4.12, 5.12,
 8.10, 12.27, 13.24, 14.11, 15.18,
 17.30, 19.12, 20.19, 21.23,
 25.20, 26.22, 27.16, 28.20,
 29.21, 30.11, 34.15, 38.18,
 41.16, 42.9, 43.20, 44.13, 47.13,
 50.20-21, 52.14, 53.13, 54.14,
 55.14, 56.22, 59.15, 63.14,
 64.14, 74.14, 84.15, **Leone** 6.12,
Legione 9.12, 35.11, 45.14,
Legione 11.30, 23.19, 32.18,
 33.15, 40.14, 61.23, 123.101,
 131, **Legionis** 16.1, 85.9,
Legionem 16.b, **Legio[ne]**
 36.21, **Llegiom** 39.38, **León**
 62.13, 84.d, 85.24,c,d[2],
 100.22, 117.1, 132.1,2,3,18,
 136.6, 137.1,4, 139.1, 141.1,4,
León 82.1, 84.4,c[2], 85.7,
 85.7[2],c, 88.1, 100.1,14,c,
 104.1,2,23, 117.2,21, 123.89,
 108,116,117,120, **Leom** 84.21,
Legionis 100.3,4, [**León**] 117.4
- Leira d'Avga**, A herdade 289.20, A
Leyra d'Auga 290.28
- Leyra do Calvo** 289.20, 290.28
- Leiralonga** 292.13
- Leyrino do Verdello** 284.17-18
- Leyro da Carreira** leira 289.20, 290.27
- Leiro da Cortina do Outeyro** leira
 289.21, **Leyro da Cortiña do**
Outeyro 290.30
- Leiro do Calbo**, O leira 289.19, O
Leiro do Calvo 290.26
- Lemos** terra 4.b, 84.11, 123.96,
 133.29,41, 275.28, **Lemis**
 133.11
- Leom**, **León**, **Leone** (v. **Legioni**)
- Lignares** (v. **Linares**)
- Limiam** terra / arcediagado 4.b, 5.12,
 8.11, 15.19, 17.31, **Limia** 9.12,
Limiam 16.b, **Limie** 84.11,
 123.96, **Limya** 123.131,249,
Limja 124.61, 179.23
- Limoges** 100.20
- Linares** vila / lugar 12.5, 15.4-5, 93.5,
Lignares 27.5, **Linnares** 40.4,
Lynares 90.9
- Llameyro de Dona María**, O lugar
 170.4
- Llamella** (v. **Lamela**)
- Llegiom**(v. **Legioni**)
- Llona** (v. **Laonia**)
- Llub[a]es** igrexa / herdade 39.40,
Lobães 123.249, 124.61, 291.23
- Lobata**, A 202.11
- Lonbo da Fervenza** 292.9
- Loolla**, **Loña**, **Loña**, **Looña** (v.
Laonia)
- Looña do Monte** 87.26
- Lored**, **Loured** (v. **Laureto**)
- Loureyro** lugar 72.4
- Lubusomeam de Voytores** pena 17.15
- Lugo** igrexa / diocese 84.c, 85.c,
 91.2,7,10,13, 92.1,7,18,22,24[2],
 25,26[2],29, 100.c, 123.118,
 129.14,20,29, 133.3,26,27,30,33,
 36,38,39,42,44,47, 179.23,
 199.32, 231.44, 235.36, 236.34,
Luci 133.22
- Maçaayra** viña 149.15
- Maçenda de Montes** terra 172.84,
 174.54
- Maioricam** 4.b, **Mayorga** 129.10,16,36
- Mámoas** leira 68.15
- Mandrianes** 1.13, **Mandraes** 24.4,
 56.3, **Mandrães** 84.12,
Mandrianes 123.97, **Mandrães**
 161.58
- Maranão** río 174.26
- Marr[u]ecos** 84.a, **Marruecos** 123.113,
Marrocos 212.177

- Martín** lugar 289.17,19, 290.24,25
Martinán lugar 289.16
Meás 292.9,10
Medelas leira 15.5, 27.3
Mediana lugar 59.3
Medina del Campo 88.14, 117.33,
Medina del Campo 104.38,
 139.44, **Medjna del Campo**
 132.28
Medão 190.58
Meendj, Meende, Mēende (v.
Menendi)
Meles couto 275.27
Mende (v. **Menendi**)
Mendonado 84.c, 85.c, **Mendoñedo**
 100.c, **Mendonado** 123.117
Menendi vila / couto / lugar / pouosa /
 muíños / curral / viña / granxa /
 lagar 1.12, 5.2, 5.3, 123.96;
Menendi 5.5, **Meendj** 20.3,
Meende 62.7,8,9,10,27,38, 65.4,
 110.4,38, 119.4, 120.5, 121.6,
 123.23,33,35,37,58,60,62,72,
 140,172,175,182,183,193,198,
 204,211,230,234,235,239,243,
 247, 124.5,11,12,14,20,22,25,26,
 31,35,44,49,50,53,56,60, 135.7,
 9,10,15,26,36,38,47, 176.3,
 190.50, 222.9, **Menendj** 84.11,
Mēende 110.15, 135.17,18,19,
 23,27,33,40,44,46,53,54,56,57,
 190.54,56,86, 196.6,16, 223.10,
 224.38, 225.3,8,19,41, **Meende**
 123.73,145,158,162,174,186,
 190,192,200,201,202,208,211,
 213,214, 135.54,56, 145.12,
 149.34, 185.8,11, 194.4,
 198.9,10, 201.17, 207.2,6,7,11,
 12, 253.14,37, **Menendi**
 123.125, **[Meende]** 124.6,
Meende 149.5,14[2], **Mende**
 153.10,12,21, 252.19, 278.9,14,
Mende 153.11, **Me[n]de**
 153.13, **Mende** 213.17, 234.36,
 251.3,34, 252.9
Mjlmanda vila 133.52
Mineum río 17.6, **Mineum** 17.20,22,
 25.7, **Minej** 17.20, **Miño** 118.9,
Mjnno 151.9, **Mjno** 184.7,
 184.8, **Myño** 189.5, **Myno**
 189.6, 247.11, 252.11, **Mjño**
 216.11, 222.10, 223.11, 229.13,
 253.9, 279.9
Mynforte, Mjnforte (v. **Ami[nforte]**)
Modonia, A leira 69.9,11, **Modona**
 256.3, 257.3
Moyno leira / bacelo 68.15, **Muyno**
 215.6
Mollinja 82.2, **Molina** 84.4,21,b,
 85.7,24,b, 88.2, 104.1,3,24,
 117.21, 136.7, 139.1, **Moljna**
 117.1,3,4, 132.1,2,3,18, 137.2,5,
 141.5, **Mulina** 123.89,109,114,
Molyna 141.2
Monffo[rte] 82.24
Monte Alegre monte 240.11, 270.6
Montem Nigrum 16.b
[Montem] Rosum 16.b
Mora 42.b, 69.25
Moradillas 128.13
Moreda viña 280.8
Moreyra muíño 69.11, 198.14,
Moreira 207.12
Moreiras 190.57,86
Morete lugar 205.4, **Morete** 206.4
Morgade igrexa 81.22
Morteyra igrexa 110.41, 123.159
Mouriscado leira 215.8
Mouteira viña 282.8
Muyno (v. **Moyno**)
Mulina (v. **Mollinja**)
Mundin ermida 10.3
Muntor 1.a
Murça reino 62.14, 82.2, 84.21,b,
Murcia 84.4, 100.d, **Murçia**
 85.7,24, 88.2, 100.2,15,
 104.1,3,23, 117.1,3,4,21, 123.89,
 141.5, **Murçia** 85.b, 123.108,
 114, 132.1,2,3,18, 136.7, 137.2,

- 4, 139.1, 141.1, **[Murcia]**
100.19
- Naballos** monte / bacelo 145.6,16,
201.7,13,15,28
- Nabes** (v. **Naues**)
- Naiara** 1.21, 84.15, 123.101
- Naigo, Naygo** (v. **Anagio**)
- Naygo de Fondo** casal / lugar 163.10,
165.6,11, **Naigo de Fondo**
291.18,19
- Nauarre** 1.21, 84.15, 123.102
- Naues** casares / granxa / lugar 106.3,
166.8,15,16,54, **Nabes** 166.19,
Nabes 168.10-11,19-20,21,64,
196.25, **Naves** 168.26, 246.7
- Neyra** 92.25
- Niebla** reino 100.20
- Njno de Cam** casal / lugar 35.4, **Njño de Can** 154.8
- Noalla** 76.47
- Nugeyras, As** lugar 77.4
- Nugueyra** leira 23.7, **Nugaria** 61.5
- Ontes** (v. **Vntis**)
- Ontre Congostas** leira 187.4
- Orenes, Oréns, Orense, Orrense** (v. **Auria**)
- Orgal** cortiña 172.54
- Orzellón** terra 67.21, 69.27, 101.39,
Orzellón 68.29, **Orsellón** 71.22,
Orsellón 89.2
- Osera** (v. **Osseyra**)
- Osma** 84.a, 85.a, 100.a, 123.111
- Osseyra** mosteiro 100.29, **Osera** 246.6
- Otariz** (v. **Aucteriz**)
- Otero** (v. **Auteiro**)
- Otero do Pedral** 292.9
- Ouetum** 16.b, **Ouido** 84.c, 85.c, 100.c,
Ouyedo 123.116
- Oulyueiras** leiro de viña 149.9,
Ouljuejra 207.13,16
- Ourense, Ourensse** (v. **Auria**)
- Outarís, Outarjs, Outariz, Outarjz** (v. **Aucteriz**)
- Outeyriño, O** 145.9, **Outeyriño**
145.11,15,18,23,25, 215.6
- Outeyro, Outeiro** (v. **Auteiro**)
- Outeiro d'Allos** viña 145.8, 201.7,12,
15,18,21,28,30, **Outer d'Allos**
149.16, **Outeyro d'Ajo** 278.8
- Outeyro d'Avellaeda, Outeyro d'Avelêda** (v. **Autario de Auelaneda**)
- Outeiro da Felgeira** 28.4
- Outeiro da Mora, O** 145.12-13
- Outeiro da Pena Lubusome** 28.5
- Ovteyro das Suengas** 286.12
- Outeyro de Bispos** lugar 211.7
- Outeiro do Rramo** monte 145.6,
Outeyro de Rramo 225.7,10,
12-13
- Outer d'Allos** (v. **Outeiro d'Allos**)
- Outerís, Outorís** (v. **Aucteriz**)
- Paaço** casal / lugar 111.6,16, 126.5,
179.7, 231.7,13,16,19,21, 248.8,
14,37, 249.6,11,29,30, **Paçoo**
219.7, **Paço** 231.34, **Paçio** 275.7
- Paaço de Meende** casa 176.3
- Paaço dos Rrugees** lugar 203.2, **Paaço dos Rrujees** 209.3-4, **Paaço**
209.8,9,10,12,14,16,17
- Palacijs** casal / lugar / terreo de herdade / viñas 12.7, **Paacoos** 39.25,
Paacos 79.6, **Paços** 276.6,7-8,9
- Padrooso** 123.249, **Padroso** 124.61-62
- Palaciolo** herdade 2.6
- Palençia** 84.a, 85.a, **Palencia** 100.a,
Palençia 123.111
- Palmes** vila / igrexa / couto / curral / celeiro / freguesía / burgo / aldea
1.7, 33.5, 53.4, 79.3,5, 84.8,
123.93, **Palmés** 81.2,18,20,
86.24, 103.62, 112.13,18,
153.40, 165.6,10, 166.10,
168.13,22, 234.19, **[Pa]lmes**
55.4, **Pallmés** 82.40, **Palmés**
122.2, 147.10,31, 152.35, 182.3,
186.3, 196.25, 214.33

- Parada** 72.2
Paradela vila 17.6, 29.4, **Paradella** 82.51
Paramo leira 41.4
Parámoos 71.5
Pedra lagar 216.9
Pedraça cortiña 87.4
Pedrina do Costeyro 287.13, **Pedrina do Costeiro** 288.11
Peyçeyra 45.4-5
Pena do Muogo 28.4
Pena Lobusome 28.6-7
Pena Longa herdade 28.3
Penedo 123.164,171
Peneirada 41.3
Penelas casares 147.10-11
Penouzoos lugar / casal 17.8, **Penouçoas** 183.5, **Penouçoás** 235.8,10
Pereda 289.14, 290.19
Pereyro herdade 278.9, **Pereiro** 291.24
Peroja terra / meirindade 231.43, 255.43, 256.28, 257.29, 258.28, 259.30, 260.37, 261.48, 262.29, 266.49
Pía lugar 140.7
Pía da Casca viña / cortiña 190.59,63,89,89-90
Piedra d'Abelleyra 286.12
Pineyro igrexa 81.21
Pyñor couto 276.2, **Pinor** 276.6
Pío, O río 287.13, 288.11
Pjteyro terreo 250.5, **Piteyro** 271.10, **Pítero** 284.16
Plazencia 84.a, **Placençia** 85.a, **Plazençia** 100.a, **Plasença** 123.112
Poco Meymón 282.7
Ponte de Mandraes 79.9
Poonbar pardiñeiro 191.8,12, **Poonbal** 229.17
Poonbeiro 131.26
Porta casal 12.4
Portela de Cançelo viña 273.9, **Portela** 283.7
Portelos leiro 155.8
Porto pardiñeiro / leira / viña 175.6, 187.4, 264.8,9
Porto da Cooriña 225.9
Porto de Rrato lugar 204.1
Porto do Bale 289.13 **Porto do Vale** 290.18
Porto do Corbo herdade 289.13,16, **Porto do Corvo** 290.18
Porto do Corgo 289.16, 290.22
Porto do Rrejoo 286.13
Porto do Vale (v. **Porto do Bale**)
Porto Marín 217.1
Porto Vello, O 118.10
Portu Aluo 54.10, **Porto Aluo** 69.14
Pousa de Çima 149.12
Pousada casal / lugar 103.22,49, 115.6[2], 219.7, 275.7
Praça do Campo da cidade de Ourense 218.38
Prado Boo casal / lugar 103.62, **Prado Bõo** 165.3,9,35
Puça do Liño 286.12
Pujtelle casal 35.4
Pumar de Sil prado 291.22

Quarpaceyrra 271.8, **Quarpacejra** 271.13
Quarrera (v. **Carreira**)
Queyma Sapos lugar 47.3
Quintanelam 11.6, **Quinteelam** 17.5, **Quintela** 245.2
Quintanis casal 25.3, **Quintanjis** 39.16
Quintas, As lugar / viña / leiro 120.5, **Quintas** 121.6, 149.15
Quouuas 6.5

Randimir 15.3
Rannadoyro monte 17.13
Rego casal 18.4, 24.12, **O Rrego** 68.6, **Rrego** 86.7, **Rregoo** 106.5
Ribela casal 13.2, **Rrybela** 105.4, **Rribela** 203.5
Riparie 11.14

Rippam Auie 16.9, **Ripam Auie**
100.10, **Rrjbadábea** 255.43,
Rrjvadávea 256.28, 259.31,
261.49, **Rribadávea** 257.29,
Rrjvadábea 258.28, 266.49,
Rryvadávea 260.37,
Rrjbadávea 262.29,
Rribadabia 265.29

Rochafforte 62.42

Rouzoos casares / freguesía / vila / casa
/ torre 24.15, **Rrouzoos** 48.7,
48.9, **Roucoos** 57.10, 58.11,
59.6,7, **Rrouçoos** 68.5,11,
103.14,15,36,37, 211.7,
Rouçoos 68.5,7, 84.12

Rraçón muíño 190.50,83

Rraña lugar 219.7, 275.7

Rrauãal 143.31

Rreboredo (v. **Rreuoredo**)

Rreça granxa 264.10

Rrego, Rregoo (v. **Rego**)

Rrego do Rrijoo 281.7

Rrego dos Vales 281.7

Rregueenga lugar / leira 69.14, **A**
Rregenga 147.11, 152.7,
Rregeenga 164.28

Rretorta lugar / leiras / viña 76.14,
165.12, 284.19, 284.21, 292.9

Rreuoredo foro / lugar 122.4,
Rreboredo 182.3

Rriba de Mjño (v. **Rriva de Mjño**)

Rrjbadábea, Rribadabia, Rrjbadávea
(v. **Rippam Auie**)

Rribadal lugar 233.6

Rribeyra 84.22, **Rribera** 85.26,
123.110

Rribeyra mosteiro (v. **Santa María de**
Rribeyra)

Rribeiro d'Auja terra 155.32-33,
Rriveiro d'Auja 172.85,
Rribeiro d'Abia 174.54-55

Rribeyro de Meende propiedade e
pousa / couto / viñas 145.4,
199.2, **Rribeiro de Meende**
148.3,7-8,19[2], **Rribeiro de**

Meende 160.33,35, 169.2-3,
178.1,3,29, 185.5,29, 191.2,
Rribeyro de Meende 170.2,3,
198.15,16,24,25, 212.15-16,
Rybeyro de Meende 171.7,
Rribeiro de Mende 176.2,
Rribeiro de Mēende 190.83,
195.21, 196.4, **Rribeiro de**
Meende 190.84, 201.3,
Rribeiro de Meende 212.113,
Rribeyro de Mende 213.4,
219.37, **Rribeyro de Mende**
213.11

Rrybela, Rribela (v. **Ribela**)

Rribera (v. **Rribeyra**)

Rribera mosteiro (v. **Santa María de**
Rribeyra)

Rrigeyra, A casal 103.14, **Rrigeyra**
103.36

Rrigeiriño 283.8

Rrigeyro capela 138.5,7

Rrijoo herdade e monte 281.7

Rrío de Bovças, Rrío de Bouças (v.
Rrío de Vouças)

Rrío de Fosado viña 190.58, **Rrío de**
Fossado 190.88

Rrío de Vouças herdade 287.12[2], **Río**
de Vouças 287.18, **Rrío de**
Bovças 288.11[2],15, **Rrío de**
Bouças 292.10

Rriva de Mjño terra 172.84-85, **Rriba**
de Mjño 174.54

Rrjvadábea, Rrjvadávea, Rryvadávea
(v. **Rippam Auie**)

Rriveiro d'Auja (v. **Rribeiro d'Auja**)

Rrivera mosteiro (v. **Santa María de**
Rribeyra)

Rrodeyro monte 145.5, **Rrodeiro**
145.16

Rroma igrexa 118.3, 123.2,5,22,32,
250, 124.2,63, 133.3[2],26,
143.2, 151.2, 152.1, 153.2,
160.1, 163.2, 164.2, 166.1,
171.1, 174.1, 175.1, 177.2,
180.1, 181.1, 182.1, 183.1,

- 184.1, 186.2, 187.1, 188.1,
189.1, 192.1, 193.1, 194.1,
197.1, 201.1, 202.1, 205.1,
208.1, 209.1, 212.145, 215.1,
216.1, 219.1, 220.1, 221.1,
222.1, 223.1, 224.1, 225.1,
226.1, 228.1, 229.2, 231.2,
232.1, 233.1, 234.2, 235.2,
236.1, 238.1, 240.1, 241.1,
243.2, 244.1, 246.2, 247.1,
248.2, 249.1, 251.1, 252.1,
253.1, 254.1, 255.1, 256.1,
257.1, 258.1, 259.1, 260.1,
261.2, 262.1, 266.1, 274.1,
[Rroma] 168.2, 206.1, 239.3,
Rome 190.23, Roma 245.1
- Rrouçoos, Rrouzoos** (v. Rouzoos)
- Rrua Cega** casal / lugar 35.4, **Rrúa Cega** 154.8
- Rrúa d'Oobra** da cidade de Ourense 110.42, 123.6, 159, 135.2, 190.55, 59, **Rrúa da Oobra** 129.3, 25-26
- Rrúa da Corredoyra** da cidade de Ourense 151.3
- Rrúa da Pyxotería** da cidade de Ourense 150.3
- Rrúa do Canpo** da cidade de Ourense 144.1
- Rrúa do Pumar** da cidade de Ourense 95.2, **Rrúa do Pumar** 150.1
- Rrúa dos Çapateyros** da cidade de Ourense 95.32, 136.2, 195.46, **Rrúa dos Çapateyros** 217.4, 218.9, **Çapateyros** 217.7, 11
- Rrúa Noua** da cidade de Ourense 198.50
- Rrúa Vella** casal 268.6
- Saa** casal 54.3
- Saas** cortiña(s) / casal / lugar / lagar e adega / granxa / terreo / souto 25.4, 11, 39.26, 152.6, 160.7, 167.8, 186.7, 197.6, 12, 216.32, 234.8, 15, 240.6, 10, 14, 17, 247.9, 254.3, 4, 9[2], 13, 255.17, 284.28, **Ssaas** 80.6, **Ssaa[s]** 240.14
- Salamanca** 84.c, 85.c, 100.c, 123.117, **Salamanticam** 85.16
- Salnes** terra 84.11, 123.96
- Salzeda** (v. Saseda)
- Salzedum** 6.6
- Sam Jullao de Rribela** freguesía 111.6, **Ssam Julliãao de Rribela** 126.5, **San Julliãao de Rribela** 203.2-3, **San Giãao de Rribella** 231.8, **San Guliano de Rribela** 248.9, **San Juliano de Rrybela** 249.7
- Sam Mamede de Palmés** (v. San Mamede de Palmés)
- Sam Martino de Domez** (v. San Martiño de Domés)
- Sam Saluador de Souto** freguesía 157.8, 172.6
- San Benyto de Balladolyd, San Benjto de Balladolyd, San Benjto de Balladolid, San Benjto de Valladolid** (v. San Venyto de Balladolyd)
- San Bréyxemo** 238.20
- San Çibrão** (v. *Sanctum Ciprianum*)
- San Çibrao de Rrouçós** (v. *Sancti Ciprianj de Rouçoos*)
- San Franxisco, San Franxisco d'Oureense** (v. Sant Françisco d'Oureense)
- San Giãao de Rribella** (v. Sam Jullao de Rribela)
- San Gião** vila / lugar 80.2, **San Jullão** 84.8, 86.16, **Ssan Giãao** 103.16, **San Giãao** 103.38, **San Giãao** 147.9, **San Jjãao** 262.3
- San Juan de Piñeyro** 216.56, **San Juan de Pineyro** 220.34, **Sant Iohán de Pi[neyro]** 221.41, **Sant Juan de Pinejro** 226.2
- San Jullão** (v. San Gião)
- San Mamede de Palmés** freguesía / igrexa 128.5, **San Mamede de**

- Palmés** 134.7, 163.10, 165.3-4, 166.10, 168.11,14, 255.9, **Sam Mamede de Palmés** 146.2, **San Mamede** 168.20, **Sant Mamede de Palmés** 214.6, **San Momedede de Palmés** 291.14
- San Martino de Alongos** (v. *Sancti Martini*)
- San Martino de Cornoze**s freguesía 103.13-14, **San Martino de Cornoses** 103.35
- San Martino de Lamas** freguesía 116.6, 174.25, **Ssam Martino de Llamas** 130.7
- San Martino de Reuordaos** igrexa 66.20
- San Martiño de Domés** 216.57, **Sant Martjño de Domez** 217.33, 218.39, 221.41, **San Martjño de Domés** 219.37, **San Martino de Do[me]z** 220.33, **San M[artino de Domez]** 222.44, **Sam Martino de Domez** 223.40
- San Mjgell de Bóveda** 264.10
- San Mjgell de Canedo** freguesía 202.3, **Sant Mjgell de Canedo** 215.4, **San Mjgel de Canedo** 229.6
- San Momedede de Palmés** (v. **San Mamede de Palmés**)
- San Payo** casal / lugar 156.8, 158.8
- San Payo de Bóveda** freguesía 48.19, **Sant Payo de Vóveda** 211.3
- San Pedro de Bobadela de Trasalua** freguesía 235.8
- San Pedro de Codeyro** igrexa 31.14-15
- San Pedro de Leirado** 162.19
- San Pedro de Rrocas, San Pero de Rrocas** (v. *Sancti Petri de Rupibus*)
- San Pero de Garabãas** (v. *Sancti Petri de Garauaes*)
- San Rroosendo de Çela Nova, San Rrosende de Çella Noba, San Rroosende de Çelanova** (v. *Cellenoue*)
- San Salvador de Çelanova, San Salvador de Çelanoba, San Saluador de Çelanova, San Salvador de Çelanoba, San Salvador de Çelanova** (v. *Cellenoue*)
- San Saluador de Beesteyros** 66.20-21
- San Venyto de Balladolyd** mosteiro 267.2, **San Benyto de Balladolyd** 269.2, **San Benjto de Balladolyd** 270.2, **San Benjto de Valladolid** 271.3, **San Benjto de Balladolid** 289.1, **San Venjto de Valladolid** 290.2
- Sancta Columba, Sancta Comba, Sancta Coonba** (v. *Sancte Columbe*)
- Sancta María de Bobadela** igrexa 284.55
- Sancta Maria de Lauredo** parroquia / igrexa 12.7-8, **Sancte Marie de Louredo** 35.3-4, **Sancta Maria de Louredo** 39.17, **Sancte Marie dicti de Louredo** 39.19, **Sancte Marie de Louredo** 39.21, **Santa María de Louredo** 75.12, **Santa María de Louredo** 93.5-6, **Santa María de Louredo** 154.7,10, 156.8, 158.8, 21, 268.4, 274.2,5,22, **Santa María de Louredo** 232.5, 233.3, 236.7, 285.10-11, **Santa María de Louredo** 232.12,15, **Santa María de Lo[uredo]** 233.6-7, **Santa María de Louredo** 233.15, **[San]ta María de Louredo** 285.7
- Sancta María de Rribera** (v. *Santa María de Ribeyra*)
- Sancte Columbe** mosteiro / couto / freguesía / tulla / anexo de Celanova 1.5,12,17, 5.1, 8.2,5, 9.3, 12.10-11,16,17,18,a, 13.1,6, 7,27, 14.8, 17.2,4,7,21,24, 20.2, 9,11,13,20, 22.2, 29.1,12-13,13-

14, **Sancte Columbe** 2.2, 3.a, 4.3,7, 5.4,5,6,7,9[2],13, 6.1,16, 10.2,6,8,15, 11.9, 13.25, 14.2, 28.2,15, 30.2, 37.2, 37.10, 40.a, 42.4, 45.3-4, 47.1,4,7, 50.2,6,8, 15, 51.3, 52.1,5,7,9,10, 53.2,11, 12, 54.2, 55.2,5,7,8,10, 56.1-2,5, 13, 57.2,14,16-17, 58.2,15,18, 59.1-2,8, 63.2, 64.2, 79.7, 84.14, 187.s, **Sancte [Co]lumbe de Nauia** 3.3, **[Sancte Colum]be** 6.b, **Sancte Columbe** 6.b[6], **Sancte Columbe [de Naues]** 11.1, **Sancte Columbe de Naues** 11.a, 100.4, **Sancta Columba** 12.6,15, 17.14,31, **Sancte Columbe** 13.b, **Sancte Columbe de Naues** 16.1-2, **Sancte Columbe de Nauibus** 23.1, 33.4, 36.2, 42.2-3, 72.3, **Sancte Columbe de Nauibus** 24.2, 49.2, **Sancte Columbe de Nauibus** 24.21, **Sancte Columbe de Naues** 25.1-2, 26.2, 27.2, **Santa Coumba** 31.3, 65.4,8,34, **Sancte Columbe de Nauibus** 32.1-2, **Sancte Columbe de Nauibus** 34.2, **Sancte Columbe** 35.2, 39.27, 123.92,95,96,99, 151.s, 152.s, 154.s, 155.s, 164.s, 165.s, 166.s, 175.s, 177.s, 181.s, 184.s, 189.s, 197.s, 208.s, 225.s, 239.35, **Sancte Collumbe** 35.15, **Sancte Columbe de Nauibus** 38.4, 40.2, 41.2, 61.2, 78.3, **Sancte Colu[m]bbe de Nauibus** 38.4, **Santa Coomba** 62.4, **Santa Coomba** 62.10, **Santa Columba** 62.27,29,38-39, **Santa Coumba de Naues** 65.2, **Santa Coumba de Naues** 65.20, 66.4,7, **Santa Coumba** 66.21, **Santa Coonba de Naues** 67.3, 80.3-4, 87.3, 95.5,10, 96.4, 103.5,30, 113.2, **Santa Coonba**

67.8, 87.26, 90.4,22, 95.5, 96.5-6,18, 103.7, 224.35, **Santa Coonba** 68.4,9,10, 69.17, 76.20, 211.1,28, 212.25,151, 218.16,36, 43, 225.39, 226.19, 228.37, 236.10,21,31, 275.12-13,27, **Santa Coonba de Naues** 69.10, 71.2, 114.2, 115.2, 124.11,45, 170.9,10, 212.10,102,142, **Santa Coomba de Naues** 70.3, 81.4, **Santa Counba** 73.1, 77.2, 86.25, **Santa Counba de Naues** 75.3, **Santa Coonba de [Naues]** 82.4-5, **Sancte Columbe** 84.7,11, **Santa Coloma** 84.16,19, **Ssancte Columbe de Nauis** 85.10, **Santa Coloma de Naues** 85.18, **Ssanta Counba** 86.2, **Ssanta Colonba de Naues** 88.2, **Santa Colonba de Naues** 89.4, 117.14, **Ssanta [Colonba de] Naues** 89.9-10, **Santa Coonba de Naues** 93.3, 106.1, 123.33, 58,72,172,190,230, 126.2, 131.5, 134.4, 141.10,45,47, 142.1,25, 145.1, 153.2, 154.1, 156.1, 158.1, 162.1, 163.41, 164.2,68, 165.2, 166.2,60, 168.2, 174.51, 180.1, 184.1, 195.21, 196.1, 201.1, **Santa Coonba de Naues** 94.1, 97.1-2, 98.3-4, 103.7,21, 31,44,46,47, 116.2, 118.6, 122.1, **Santa [Co]onba** 95.16-17, **Santa Coonba** 97.14-15, 106.27, 123.205, 134.10, 141.49, 146.27, 147.2-3,3,4, 151.7-8,14, 30,40, 152.5,7,26,33-34, 154.36, 160.22, 165.3,5,11,26,32,34,53, 168.77, 189.14, 190.51,92, 198.7, 202.27, 203.30, 215.31, 216.55, 225.42, 231.45, 235.23, 33, 240.31, **Santa Coonba** 98.8, 99.7, **Ssanta Coonba de Naues** 99.3-4, **Santa Coonba** 100.25, 255.12, 262.10, **Santa Coonba**

de Naues 101.17, [Santa Coonba] de Naues 102.11, Santa Co[onba] de Naues 103.1-2, Santa Coonba 103.2, Santa Colonba de Naues 104.3,4,14,25,39, 117.5,23,34, 136.8, 139.14, Santa Colonba 104.6,16,17,27,32, 117.7,15,16, 24,28, 132.6,13,14, Ssanta Counba de Naues 105.2, Santa Coonba de Naues 105.17, Santa Conba de Naues 107.2, Ssanta Coomba de Naues 108.2, Santa Counba 109.3, Santa Coonba de Naues 111.1, 112.2, 119.2, 121.2, 128.1, 130.1-2, 140.1-2, 148.4-5, 170.18,22, 181.1-2, Santa [Colonba] de Naues 117.4-5, [Santa] Coonba de Naues 120.2, Santa Columa 123.103, Santa Coloma 123.106, 136.16-17, Sancte Columbe de Nauibus 123.123, Santa Coonba 123.173, 177.19, 192.24, 198.27,29,33,36, 201.38, 216.59, 220.32, 221.39, 236.16, Sancte Columbe de Naues 125.2-3, Santa Conba de Naues 127.2, 175.1-2, Santa Colonba de Naues 132.4,4-5,12,29, Santa Colonba de Naues 132.19, Santa Colonba 132.20, 24, 224.40, 228.41, Santa Colonba de Naues 132.33, Santa Coonba de Naues 135.15, 239.3, Santa Coonba de Naues 136.4, 177.1, 199.23-24, Santa Columba de Naues 137.6,9, Santa Columba de Naues 141.6, Santa Coonba das Naues 146.1, Santa Coonba de Naues 147.1, 151.2, 152.1, 181.33, 186.27, 188.2,

202.1, 208.2, Santa Coonba de Naves 155.1, 228.2, 244.34, 255.2, 258.2, 261.2, 262.1,3, Santa Coonba de Naves 155.30, 160.2,7-8,23, 163.2, 165.9,22, 174.2, 178.8-9,18, 182.1, 184.30-31, 190.91, 192.1, 22, 193.1,19,20, 194.1,8,27,30, 197.1,24,27, 198.31, 216.1, 236.34, Sancte Colu[m]be 156.s, Santa Coonba de Naves 160.13, 198.6, 232.1, Santa Coonba de Naves 167.1, 257.1-2, 259.1-2, 260.2, Santa Coonva de Naves 167.24, 168.70, Santa Coonba de Naves 171.2, 240.1, Santa Coonba de Naues 183.2, 186.2, 187.1, 189.1, 204.2, 205.1, 206.1, 207.1, 209.1, Sancte Columbe 202.s, 205.s, Santa Coonba de Naues 203.2, Santa Coonba de Naves 212.111,133, 217.2, 220.1, 221.1, 222.2, 225.1, 226.1, 236.2, 265.27, 275.1,24-25, Santa Conba de Naves 213.12, 243.2,42-43, 250.1,19, Santa Coonba de Naves 214.2, 265.1, Santa Coonba de Naves 215.1, Sancte Columbe 216.s, 221.s, 222.s, 223.s, 224.s[2], 226.s, 228.s, 231.s, 232.s, 246.s, 247.s, Santa Coonba de Naves 218.7, 279.4, Santa Conva de Naves 219.1-2, 286.4, Santa Conba 219.35, 232.36, 236.3, 243.48, 246.56, 267.6, 269.5-6, 280.36, 281.26, 283.7, 283.13, 283.28, 287.46, 288.22,37, 289.14-15,17,41, 290.24, 291.41,42, Santa Coonba de Naves 223.2, Santa Conba de Naves 224.2, 229.2, 234.2, 274.1, 288.6, 289.6,27, 290.38, 291.8, Santa

- Conba** 229.60, 243.47, 245.4, 269.4, 270.4,6,16, 273.3,8,19,22, **Sancte Colu[m]be** 229.s, 257.s, **Santa Conba de Naves** 231.2, 245.1, 247.35, 248.2,45, 254.26-27, 286.2[2], 290.8, 292.4-5, **Santa Conba** 231.21,40, 233.37, 234.12,25,27,37, 268.3,4,12,13, 17,18,20[2], **Santa Coonba de Nabes** 233.1, **Santa Conba de Naves** 234.35, 251.1, **Santa Conba de Nabes** 235.2,13,36, **Sancte Columbe** 239.s, 241.s, 245.s, 249.s, 250.s, 251.s, 252.s, 254.s, 256.s, 258.s, 264.s, 266.s, **Sancta Coonba de Nabes** 241.1, **Santa Conba de Nabes** 244.1-2, **Santa Conba de Naves** 246.2-3, **Santa Conba de Naves** 246.60, 247.1, 249.2,36, 252.2, 254.1, **Santa Conba de Naves** 248.49, **Santa Conba de Naves** 249.39, **Santa [Con]ba** 251.3-4, **Santa Conba** 251.33, 252.42, **Sancta Coonba de Nabes** 253.1-2, 253.31, **Santa Coonva de Naves** 256.1, 266.2, **Santa Coonba de Naves** 264.2, **Santa [Con]ba** 268.11, **Santa Conba de Nabes** 271.17, **Sancta Conba** 271.s, 274.s, **Santa Coonba de Nabe[s]** 274.24, **Santa Conba de Naves** 278.12, **Santa Conva** 278.25,26, 282.28, 286.9,36, 287.25, 290.20,26,57, 292.19, **Santa Coonva** 279.20, **Santa Coonva de Naves** 279.36, 43, **Sancta Comba de Nabes** 284.22-23, **Santa Comba** 284.29, **Sancta Comba** 284.29, **Santa Conva de Naves** 287.6
- Sancte Katerine** capela da igrexa de Compostela 190.37
- Sancte Marie de Celij** freguesía 37.5
- Sancte Marie de Felgeira** igrexa 7.14
- Sancte Marie de Louredo, Sancte Marie dicti de Louredo** (v. **Sancta Maria de Lauredo**)
- Sancte Uaia de Beiro** parroquia 39.26, **Santa Uaya de Beyro** 80.6, 81.7-8, **Santa Vaya de Beyro** 95.9, **Santa Olaya de Veyro** 272.30, **Santa Olaya de Veyro** 279.5
- Sancti Andree de Castro** parroquia 19.4, 38.5, **Sancti Andree de Castro** 39.8, **Sancti Andree do Castro** 40.3, **Sancti Andree de Castro** 59.3, **Sancti Andree** 59.5, **[Santo] André de Castro** 113.6-7, **Santo André do Castro** 150.4,13-14, 184.30, 216.57, 218.39, 221.42, 223.41, **Santo André [do] Castro** 214.12, **Santo André do Castro** 215.2, 217.32, 220.3,8, 221.4,11, 223.40, 272.1-2, **[Santo André]** 215.8, **Santo André do Castro** 219.37, 220.34-35, **Santo André de Castro** 222.44, **Santo André** 222.45, **Sant'Andrés do Castro** 252.43, **Santo Andrés do Castro** 265.29
- Sanctj Andree de Lesta** 190.38
- Sancti Ciprianj de Rouçoos** freguesía 72.4, **Sant Çibrão de Rrouçoos** 228.6, **San Çibrao de Rrouçós** 286.6
- Sancti Eusebij** igrexa / freguesía / couto 7.3,17,19,22, 18.4,19, **Sant'Ehuseo** 91.3, **Santo Oseuo** 92.3,4,10,18, **Santo Euséueo** 129.6, **Sancti Eusebij** 133.6, **Sanctj Eusebij** 133.7, **Santo Oséueo** 133.38, **Santo Euséueo** 143.4, **Sant'Osébeo** 238.4, **Santo Eusebio** 242.22
- Sancti Facundi** mosteiro 1.a, **Sant Fagunt** 100.15
- Sancti Jacobi** (v. **Beati Jacobi**)

- Sancti Johannis** marco 29.5
- Sancti Johannis de Paradela** ermida 17.12
- Sancti Johannis de Requeyxo** (v. **Sanctum Johannem de Riqueixo**)
- Sancti Mametis de Mundin** ermida 12.8-9
- Sancti Martini** freguesía 12.4, **Sancti Martinem de Alongos** 39.15-16, **San Martino de Alongos** 73.4-5, **San Martino de Alongos** 77.5, **Ssam Martino d'Alongos** 138.3-4, **Ssam Martino d'Alongoss** 140.7-8
- Sancti Martini** (v. **Sancto Martino de Condes**)
- Sancti Martinj auriensis** herdade 13.3
- Sancti Petri de Garauaes** freguesía 37.6, **Sant Pero de Garabãas** 232.37, **San Pero de Garabãas** 233.38
- Sancti Petri de Rupibus** mosteiro / anexo de Celanova 40.b, **San Pedro de Rrocas** 153.38, 286.2, **San Pero de Rrocas** 189.4, **Sant Pedro de Rrocas** 213.10
- Sancti Stephanj** herdade 13.3
- Sanctj Stephanj de Untes** freguesía / lugar 46.2, 49.3, **Santo Estéuão d'Untes** 69.9-10, 216.9, **Santo Estéuão d'Ontes** 82.47, **Santo Estéuão d'Vntes** 108.5-6, **Santo Estéuão** 112.8, 128.12, **Santo Estéuão** 114.5-6, **Santo Estéuão d'Untes** 127.12, 134.8, **Santo Estéuoo d'Untes** 152.2, **Santo Estéuoo d'Untes** 152.6, **Santo Estéuão de Vntes** 155.6, 164.11, 165.10,38, 168.36, **Santo Estéuão d'Untes** 160.2-3,7, **Santo Estéuão de Vmntes** 166.29-30, **Sant[o] Estéuão d'Untes** 186.5, **Sant Estébão de Vntes** 200.4, **Santo Estébão de Vntes** 200.11, **Sant Estéuão d'Untes** 204.2, 210.1, **Sant Estéuão de Vntes** 212.143, **Santo Estéuão de Vntes** 226.4, **Santo Estebon de Vntes** 261.7-8, **Santo Estebo de Vntes** 265.6-7, **Santo Estévão de Vntes** 279.8, **Santisteban de Vntes** 280.7, **Santo Estevo de Vntes** 284.23
- Sancti Uincencij de Sesto** 12.b
- Sancto Martino de Condes** 7.13, **Sancti Martini** 7.16,19,21
- Sancto Toma** (v. **Sanctum Thomam**)
- Sanctum Ciprianum** lugar 1.12, **San Çibrão** 62.5,6,8,9,10,13,43, 123.164,206, **[San] Çibrão** 62.7-8, **Sanctum Ciprianum** 84.11, **Sanctum Ciprianj** 123.97
- Sanctum Johannem de Riqueixo** ermida 11.4-5, **Sancti Johannis de Requeyxo** 17.4
- Sanctum Thomam** lugar 1.12, 84.11, **Sancto Toma** 20.8, **Sanctum Thomam** 123.97, **Santomé** 145.5,9-10, **Santomee** 153.6, 15[2], **Santomé** 162.4[2], **Santhomé** 253.33
- Sant'André de Ffreixêdo** freguesía 101.18, **Sant'André de Ffreixêdo** 102.12
- Sant'Andrés do Castro** (v. **Sancti Andree de Castro**)
- Sant Çibrão de Rrouçoos** (v. **Sancti Ciprianj de Rouçoos**)
- Sant'Ehuseo** (v. **Sancti Eusebij**)
- Sant Estébão de Vntes**, **Sant Estéuão d'Untes**, **Sant Estéuão de Vntes** (v. **Sanctj Stephanj de Untes**)
- Sant Fagunt** (v. **Sancti Facundi**)
- Sant Francisco d'Ourense** mosteiro 190.61,72,93, **Sant Francisco de Orensse** 190.68, **Sant**

- Françisco** 190.93, **Sant Francisco d'Ourense** 190.99, **San Franxisco** 198.32, **San Franxisco d'Oureense** 198.46
Sant Francisco de Astorga mosteiro 190.71
Sant Iohán de Pi[neyro], **Sant Juan de Pinejro** (v. *San Juan de Piñeyro*)
Sant Lourenço lugar e granxa 218.25,37
Sant Mamede de Palmés (v. *San Mamede de Palmés*)
Sant Martjño de Domez (v. *San Martiño de Domés*)
Sant Martino de Sabadelle igrexa 190.48
Sant Martiño claustro 190.44
Sant Mjgell de Canedo (v. *San Mjgell de Canedo*)
Sant'Osébeo (v. *Sancti Eusebij*)
Sant Payo de Vóbeda (v. *San Payo de Bóueda*)
Sant Pedro de Rrocas (v. *Sancti Petri de Rupibus*)
Sant Pero de Garabãas (v. *Sancti Petri de Garauaes*)
Sant Rroosende de Çelanoua (v. *Cellenoue*)
Sant Saluador de Mourisco 217.32
Santa Clara mosteiro 195.4
Santa Coloma, **Santa Colonba**, **Santa Columa**, **Santa Colunba**, **Santa Conba**, **Santa Conva**, **Santa Coomba**, **Santa Coonba**, **Santa Coonva**, **Santa Coumba**, **Santa Counba** (v. *Sancte Columbe*)
Santa Crus d'Arrabaldo de Rriba de Mjño couto 163.5
Santa Eufemja (v. *Santa Oufémea*)
Santa María a Madre 212.144
Santa María de Consolación altar do mosteiro de San Francisco de Ourense 198.32
Santa María de Louredo (v. *Sancta Maria de Lauredo*)
Santa María de Ribeyra mosteiro 238.21, **Ribeyra** 278.26, **Rrivera** 279.43, **Santa María de Ribeyra** 280.35, **Santa María de Rribera** 281.25-26, **Santa María de Rribera** 282.27, 283.27, **Rribera** 284.8,46,55, *Sancta María de Rribera* 284.10
Santa María del Zebrero (v. *Zebrero*)
Santa [María] do Porto 149.18-19
Santa Marina de Ffonte Ffría freguesía 103.13, **Santa Marina de Ffonte Ffría** 103.34-35, **Santa Marina de Fonte Ffría** 103.50, **Santa Marina de Fonte Fría** 131.3, **Santa Mariña de Fonte Frija** 142.4, **Santa Maryña de Fonte Fría** 219.3,7
Santa Marta 211.3
Santa Marta [condado] 212.39, **Santa Martha** 212.108
Santa Marta de Belle freguesía 123.206
Santa Ogýa (v. *Santa Ougía*)
Santa Olaya de Longos (v. *Santa Uaya de Longos*)
Santa Olaya de Veyro, **Santa Olaya de Veiro** (v. *Sancte Uaia de Beiro*)
Santa Oufémea capela / altar 190.46[2],83, **Santa Eufemja** 212.175
Santa Ougía lugar e granxa 218.25-26, **Santa Ogýa** 218.38, **Santa Ougía** 224.38, 225.40-41
Santa Uaya de Beyro, **Santa Vaya de Beyro** (v. *Sancte Uaia de Beiro*)
Santa Uaya de Longos freguesía 116.6, **Santa Vuaya de Llongos** 130.7-8, **Santa Olaya de Longos** 174.25

- Santhomé** (v. *Sanctum Thomam*)
Santiago, Santyago (v. *Beati Jacobi*)
Santiago das Caldas freguesía 200.16,
Santiago das Caldas 229.12
Santiago de Barbantes 212.96-97
Santiaguesa viña 213.5,8,10
Santibañes 242.24-25
Santisteban de Vntes (v. *Sanctj Stephanj de Untes*)
Santo André do Castro, Santo Andrés do Castro (v. *Sancti Andree de Castro*)
Santo Antonjo capela no claustro do mosteiro de San Francisco de Ourense 190.73,108
Santo Estebo de Vntes, Santo Estevo de Vntes, Santo Estebon de Vntes, Santo Estébõ de Vntes, Santo Estéuõ, Santo Estéuõ d'Ontes, Santo Estéuõ d'Untes, Santo Estéuõ d'Vntes, Santo Estéuõ de Vmntes, Santo Estéuõ de Vntes, Santo Estévõ de Vntes (v. *Sanctj Stephanj de Untes*)
Santo Eusebio, Santo Euséueo, Santo Oséueo, Santo Oseuo (v. *Sancti Eusebij*)
Santo Tisso 31.20
Santomé, Santomee (v. *Sanctum Thomam*)
Sapeira monte / regueiro / souto 191.5, 6[2],7
Saragotia 1.21, 123.101, **Saragocia** 84.15
Sarça (v. *Çarça*)
[Sar]dineyra terra 133.29, **Sardineyra** 133.41
Sarriam 4.b
Sartal, O lugar 138.4, **Sartal** 138.13
Sarteuagos agros / lugar 6.3, **Sartéedegos** 241.5, **Sarthédegos** 241.11[2]
Saseda granxa / lugar 128.10, **Sazeda** 266.6, **Salzeda** 269.5
Sau[ynaa] terra 133.29, **Sauynaa** 133.41
Sautopapi (v. *Souti Papi*)
Sautu de Palmes 34.3
Sazeda (v. *Saseda*)
Scuriscada viña 25.10
Seagoga, Sēagoga (v. *Sinagoga*)
Seara viña / herdade 226.4, 292.13,14
Seara da Ygleia leira 247.8, **Seara da Eglleia** 258.7, 259.7, 261.9
Seara Dónega, Seara Dónjga, Seara Dóniga, Seeara Dónega (v. *Senara Doniga*)
Segouia 62.23, 84.a, 85.a, 100.a, **Segouya** 123.112
Següença (v. *Sigüenca*)
Seyme río 17.6,18,20,22
Senara Doniga leira 30.4, **Seara Dónega** 165.10, **Seeara Dónega** 165.11, **Seara Dónjga** 165.38, **Seara Dóniga** 165.40
Senrra, A leira 193.5, **Senrra** 240.13, 291.24
Servoy mosteiro 123.28
Sesteyrón lugar 145.12, 195.21-22,22, 196.4,9,11,12,13,21, **Sesteyrón** 190.57,85, 194.4,22, 196.4,7,8
Seuilla 62.14, 82.2, 84.4,21, 85.7,24, 100.2,15,18, 117.2, 139.1, **Sseuilla** 84.23, 85.27, 104.1,2, **Sseuilla** 88.1, **Sseujlla** 104.23, **Seujlla** 117.1,21, 123.89,108, 111, 132.1,2,3,18, 136.7, 137.1, 4, **[Seujlla]** 117.4, **Seuylla** 141.1,4
Sigachos (v. *Çigachos*)
Sigüenca diocese 84.a, **Sigüença** 85.a, 123.112, **Següença** 100.a, **Sigüença** 179.28, 212.180
Siluã, Syluã (v. *Ssiluã*)
Silue 100.c
Sinagoga vila / herdade / casal / pousa 1.10, 9.4, 37.3, 84.10, 123.95, **Seagoga** 42.3, 94.5,

- 174.4,9,13,17,24, **Ssēagoga**
75.7, **Sēagoga** 107.4,12
- Sobereyro** (v. **Souoreiro**, **O**)
- Sobrado** 190.50
- Sobreira** 292.16
- Sorça** viña 191.3
- Sorga** 143.32
- Soria** cidade 137.35, 139.2,27,34,42,
141.41
- Sotelo**, **Sotello** (v. **Soutelo**)
- Souoreiro**, **O** viña 169.3, **Sobereyro**
198.12
- Sóvrela Lama** cortiña 172.50
- Soutelo** viña / soute / fonte / leira 112.7,
164.27, 186.11, 216.12, 258.6,
259.5, 284.21, **Sotelo** 247.11,12,
13, 284.15, **Soutello** 250.5,
Sotello 271.7,11
- Souti Papi** 17.13, **Sautopapi** 29.4,5
- Souto** casal / bacelo 28.5, 282.7, **Ssouto**
113.6,
- Souto Sanjñ** soute 201.8
- Ssam Martino** d'Alongos, **Ssam**
Martino d'Alongoss (v. **Sancti**
Martini)
- Ssam Martino** de Llamas (v. **San**
Martino de Lamas)
- Ssan Gêes** igrexa 105.20
- Ssan Martino** de Mugar[e]s igrexa
140.4
- Ssancte Columbe**, **Ssanta Colonba**,
Ssanta Coomba, **Ssanta**
Coonba, **Ssanta Counba**,
Ssanta Counba (v. **Sancte**
Columbe)
- Ssēagoga** (v. **Sinagoga**)
- Sseuilla**, **Sseujlla** (v. **Seuilla**)
- Ssiluãa** pazo / leira 129.10,13,20,29,
Siluãa 129.39, **Syluãa** 242.5
- Ssouto** (v. **Souto**)
- Ssouto de Villa Rrouym** 105.21
- Strematura** (v. **Extrematura**)
- Sub a Torre** muíño 110.8, 123.142
- Sub a Vila** cortiña 172.49
- Tanjesiños** leira / herdade 287.13,
288.12,15, **Tanjesinos** 287.17
- Tarascón** herdade / lugar / aldea 70.4,
84.9, 144.2,4, 179.3,7, 187.3,
229.31, **Tarascón** 179.10, 188.4,
229.5
- Taurum** 16.b, **Toro** 123.36
- Temejs** 31.2, **Temeis** 31.22
- Toem** igrexa 76.3
- Toleti** 1.20, 84.15, **[Toledo]** 62.13
- Tolledo** 82.1, 123.89, 123.110,
- Toledo** 84.4,21,23, 85.7,24,27,
88.1, 100.1,14,18, 104.1,2,23,
117.1,2,21, 123.108, 132.1,2,3,
18, 136.6-7, 137.1,4, 139.1,
141.1,4, **Tolletj** 100.3, **[Toledo]**
117.4, **Toletj** 123.101
- Tonba** 292.9
- Tonbo da Devesa do Viso** 292.10
- Toro** (v. **Taurum**)
- Toronis** terra 84.11, **Toronjo** 123.96
- Touges de Vila Rruujñ** 111.3
- Tovryz** (v. **Aucteriz**)
- Trans Rio** casal / aldea 18.4-5, **Tralo**
Rríó 242.2
- Trasla Cámara** viña 149.6,17, **Trasla**
Cámara 198.15
- Traslo Castelo** viña 190.59,89
- Trastamero** 3.b, **Transtamarem** 4.b,
Trastamar 16.b
- Treydade** (v. **Trenjdad**)
- Trelia** 19.a
- Trenjdad** abadía / igrexa 229.63,
Treydade 276.28
- Tria Castella** 133.22
- Trouoedo** 24.20
- Tufo**, **O** 283.7
- Tuy** 84.c, 85.c, 229.62, **Tuj** 100.c,
123.118
- Vaao** (v. **Vao**)
- Vacoriñas** castiñeiro 240.11
- Ual de Gomez** 41.3
- Ual do Bezero** marco 28.6

Valançãa lugar 149.11, **Valançãa** 149.13,21, **Val[ançãa]** 149.19
Ualato leira 18.4
Vale leira 260.4
Valino leiro / herdade 154.10, **Valyño** 289.17, **Valiño** 290.23
Valladolit, Valladolid, Valladolid (v. **Ualle Olit**)
Valle 292.13
Ualle de Lamis lugar 36.4, **Bal de Lamas** 291.26
Ualle Olit vila 1.18, **Valle Olit** 84.14, 123.100, **Valladolit** 104.43, **Valladoljd** 132.32, **Valladolid** 284.55
Uámeo casal 129.21,30
Vanga 67.20
Vaño (v. **Baño**)
Vao leira 69.12, **O Vao** 69.13, **Vaao** 149.10,18
Varja (v. **Bárgea**)
Varreda (v. **Barreda**)
Varreyras (v. **Barreiras, As**)
Velle igrexa / aldea 190.48,52,66, 223.11, 252.11, 253.9
Veyro, Vejro (v. **Beiro**)
Venabente (v. **Beneuentum**)
Ventosa lugar 147.12,15,16
Ventrazes 190.50,57,86
Verjn 278.26
Vieyto herdade 292.14
Vila lugar 208.8
Vila Nou[a] de Lourençãa 209.23
Vilaça mosteiro 212.107
Vilar casal / vila / couto 1.8, 22.5, 84.9, 123.94, **Uillari** 4.6
Ujlarino, Vilarino, Vilaryño (v. **Uillarino**)
Vilasoãa (v. **Uilla Soaa**)
Vilela (v. **Bilela**)
Uilla Soaa regueiro / val 15.3, **Vilasoãa** 215.9
Villamarim 92.11-12
Villar 276.29
Uillari (v. **Vilar**)

Uillari de Astreis 45.3
Uillarino vila / casal / lugar 12.5, 66.6[2], **Ujlarino** 39.12, **Villariño** 113.6, **Vilarino** 177.10, **Vilaryño** 215.2,7,30
Viscaya, Uizcaya, Vizcaia, Vizcaya (v. **Bizcaya**)
Vntis vila / viña / parroquia / igrexa / couto / aldea / granxa / lugar e viñas / adega / lagar 1.7, 234.7,8,15[2], **Uunctis** 11.13, 84.8, **Vntes** 25.2, 51.6, 123.93, 226.8, 240.6,11[2], 246.28, 247.16, 255.15, 256.6, 257.7, 258.9, 259.9, 260.14, 261.18, 265.12, 280.14, 281.12, 282.14, 286.22, **Untis** 26.4, 52.3[2],6, 61.4, **Untes** 36.24, 76.13, 115.29, 205.4, 224.4, **Untes** 112.8, 134.21, 146.6, 147.13, 152.7, 181.7, 216.35, **Ontes** 128.12, **Huntes** 147.11,31, **Vntes** 165.12,24, 192.2, 193.2, 194.29, 197.26, 255.19, 280.5, 281.4, **Untes** 186.6,9, 193.5, 196.25, 206.4, 247.39, 254.11, **U[n]tes** 247.8
Vobadela (v. **Bouadela**)
Voytores 17.6
Urbem Veterem 190.18
Vubeiras 172.51
Vúval (v. **Buual**)

Zebrero mosteiro 267.1, **Santa María del Zebrero** 269.1
Zemoram 16.b, **Çamora** 84.c, 85.c, 100.c,22, 123.117

V. BIBLIOGRAFÍA

REFERENCIAS DE ARQUIVO

Arquivo da Catedral de Ourense

- Fondo monacal (pergamiño): v. Índice de Pergamiños.
- Fondo catedralicio (pergamiño): v. Índice de Pergamiños.
- Fondo monacal (papel): Santa Comba de Naves, caixas 323 e 324 (v. Anexo C, Apartado I).
- Fondo monacal (papel): Celanova, Caixas 13 e 15 (v. Anexo C, Apartado I).

Archivo Histórico Nacional (Madrid)

- Sección de Clero, Ourense, Santa Comba de Naves: v. Índice de Pergamiños.

Arquivo Histórico Provincial de Ourense

- Sección de Clero, Pergamiños, Santa Comba de Naves: v. Índice de Pergamiños.
- Sección de Clero, Santa Comba de Naves, caixas 9902 e 9903.
- Sección de Clero, Santa Comba de Naves, libro 332.
- Sección de Facenda, caixa 10.255.

BASES DE DATOS EN LIÑA

CODOLGA: *Corpus Documentale Latinum Gallaeciae*, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades [<http://corpus.cirp.es/codolga>].

NOMENCLÁTOR DE GALICIA [<http://www.xunta.es/nomenclator>]

TMILG: Varela Barreiro (dir.) (2004-): *Tesouro Medieval Informatizado da Lingua Galega*. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega [<http://ilg.usc.es/tmilg>].

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

Andrade Cernadas, José Miguel (1995a): *O tombo de Celanova*, 2 tomos. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.

Andrade Cernadas, José Miguel (1995b): *Monxes e mosteiros na Galicia medieval*. Santiago de Compostela: Universidade. (=ANDRADE, *Monxes e mosteiros*)

Andrade Cernadas, José Miguel (1997): *El monacato benedictino y la sociedad de la Galicia medieval (siglos X al XIII)*. Sada: Edicións do Castro. (=ANDRADE, *Monacato benedictino*)

Blánquez Fraile, Agustín (1988): *Diccionario Latino – Español, Español – Latino*. Barcelona: Sopena.

Bono, José (1979): *Historia del derecho notarial español. I, La Edad Media. Introducción, preliminar y fuentes*. Madrid: Junta de Decanos de los Colegios Notariales de España.

Bono, José (1982): *Historia del derecho notarial español. I, La Edad Media. Literatura e instituciones*. Madrid: Junta de Decanos de los Colegios Notariales de España.

Bono, José (1989): “La práctica notarial del reino de Castilla en el siglo XIII. Continuidad e innovación”, en *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV. Actas del VII Congreso Internacional de Diplomática, Valencia 1986*, vol. I. València: Generalitat Valenciana, pp. 331-480.

Boullón Agrelo, Ana Isabel (1996): “Descendientes galegos de Iohannes”, en Ramón Lorenzo e Rosario Álvarez (coords.): *Homenaxe á Profesora Pilar Vázquez Cuesta*. Santiago de Compostela: Universidade, pp. 377-392.

Boullón Agrelo, Ana Isabel (1997): “Procesos de castellanización nos apelidos galegos”, en Benigno Fernández Salgado (ed.): *Actas do IV Congreso Internacional de Estudos Galegos (Universidade de Oxford, 26-28 setembro 1994)*. Oxford: Centro de Estudos Galegos, pp. 195-219.

Boullón Agrelo, Ana Isabel (1999): *Antroponimia medieval galega (ss. VIII-XII)*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Boullón Agrelo, Ana Isabel (2004): “Catálogo de documentos éditos en galego anteriores a 1260”, en *Cadernos de Lingua*, 26, pp. 5-46.

Boullón Agrelo, Ana Isabel (2005): “Consideracións sobre os primeiros textos escritos en galego na Idade Media”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luís Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.): *As tebras alumeadas. Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, pp. 45-68.

Boullón Agrelo, Ana I. (2006): “Antroponimia e territorio: sobre a difusión dos apelidos en Galicia”, en Rosario Álvarez, Francisco Dubert García e Xulio Sousa Fernández (eds.): *Lingua e territorio*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega-Instituto da Lingua Galega, pp. 235-255.

Boullón, Ana (2007): “Aproximación á configuración lingüística dos apelidos en Galicia”, en *Verba*, 34, pp. 285-309.

Boullón Agrelo, Ana Isabel; Henrique Monteagudo (2009): *De verbo a verbo. Documentos en galego anteriores a 1260*. Santiago de Compostela: Universidade. (=BOULLÓN / MONTEAGUDO, *Documentos*)

Cappelli, A. (1969³): *Cronologia, cronografia e calendario perpetuo*. Milán: Ulrico Hoepli.

Cappelli, A. (1973⁶): *Dizionario di abbreviature latine ed italiane*. Milán: Ulrico Hoepli.

Carballeira Anllo, Xosé M^a (coord.) (2000): *Gran Dicionario Xerais da Lingua*. Vigo: Xerais.

Castro, Ivo (2004): *Introdução à História do Português. Geografia da Língua. Português Antigo*. Lisboa: Colibri.

Castro, Ivo de; Maria Ana Ramos (1986): “Estratégia e táctica da transcrição”, en *Critique textuelle portugaise. Actes du Colloque (Paris, 20-24 octobre 1981)*. Paris: Fondation Calouste Gulbenkian-Centre Culturel Portugais, pp. 99-122.

Comisión de Toponimia (1996): *Nomenclátor de Galicia. Ourense*. Xunta de Galicia-Consellería da Presidencia e Administración Pública.

Commission Internationale de Diplomatique (1984): “Normes internationales pour l’édition des documents medievux”, en *Folia Caesaraugustana. 1*, Zaragoza: Cátedra “Zurita” – Institución “Fernando el Católico” (CSIC), pp. 13-64.

Corominas, J.; J. A. Pascual (1980-1991): *Diccionario Crítico Etimológico Castellano e Hispánico*, 6 vols. Madrid: Gredos.

Costa, P. Avelino de Jesus da (1993³): *Normas gerais de transcrição e publicação de documentos e textos medievais e modernos*. Coimbra: Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra-Instituto de Paleografia e Diplomática.

Costa, P. Avelino de Jesus da (1997⁶): *Álbum de paleografia e diplomática portuguesas*. Coimbra: Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra-Instituto de Paleografia e Diplomática.

[De la Cueva, frei Benito] (1991): *Historia de los Monasterios y Prioratos anejos a Celanova*, edición, notas e índices por María Teresa González Balasch; introducción por José Ignacio Fernández de Viana y Vieites. Granada: Universidad. (=DE LA CUEVA, *Historia*)

De la Cueva, frei Benito (2007): *Celanova Ilustrada y anales de San Rosendo*, Edición, bibliografía e notas por Miguel Ángel González García, José Ramón Hernández Figueiredo e Manuel Ángel Pereira Soto. Ourense: Duen de Bux.

Dieguez Gonzalez, Júlio (2002²): “Toponímia galega na escrita notarial medieval: derivados com o sufixo –ÖLU, –ÖLA”. Santiago de Compostela: Ed. do Autor.

Documentos del archivo de la Catedral de Orense, vol. I ([1914-1922]), Ourense. (=DACO)

Domínguez Sánchez, Santiago (2002): “El comienzo del año en la península ibérica en los siglos XIV-XVI”, en Mª Antonia Morán Suárez e M^a del Carmen Rodríguez López, *La documentación para la investigación. Homenaje a José Antonio Martín Fuentes*. León: Universidade, vol. II, pp. 169-179.

Duro Peña, Emilio (1968): “El monasterio de Santa Comba de Naves”, en *Anuario de Estudios Medievales*, 5, pp. 137-179. (=DURO, *Naves*)

Duro Peña, Emilio (1972a): *Catálogo de documentos reales del Archivo de la Catedral de Orense (844-1520)*. Barcelona: Instituto de Historia Medieval de España. (=DURO, *Catálogo reales*)

Duro Peña, Emilio (1972b): *El monasterio de San Pedro de Rocas y su colección documental*. Ourense: Instituto de Estudios Orensanos “Padre Feijoo”. (=DURO, *Rocas*)

Duro Peña, Emilio (1973): *Catálogo de los documentos privados en pergamino del Archivo de la Catedral de Orense (888-1554)*. Ourense: Instituto de Estudios Orensanos “Padre Feijoo”. (=DURO, *Catálogo privados*)

Duro Peña, Emilio (1977a): “El monasterio de San Miguel de Bóveda”, en *Archivos leoneses*, 61, pp. 107-179. (=DURO, *Bóveda*)

Duro Peña, Emilio (1977b): *El monasterio de San Esteban de Ribas de Sil*. Ourense: Instituto de Estudios Orensanos “Padre Feijoo” de la Diputación Provincial. (=DURO, *Ribas de Sil*)

Duro Peña, Emilio (1996): *Documentos da Catedral de Ourense*. [Santiago de Compostela]: Consello da Cultura Galega-Ponencia de Patrimonio Histórico. (=DURO, *DCO*)

Emiliano, António H. de Albuquerque (2003): “Sobre a questão d’«os mais antigos textos escritos em português»”, en Ivo Castro e Inês Duarte (eds.): *Razões e Emoção. Miscelânea de estudos em homenagem a Maria Helena Mira Mateus*. Lisboa: Imprensa Nacional-Casa da Moeda, pp. 261-278.

F[ernández] Alonso, Benito (1899): “Monasterio de Celanova”, en *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, I, pp. 189-191, 193-198. (=FERNÁNDEZ, *Celanova*)

Fernández Fernández, Adolfo (2005): *O Mosteiro feminino de San Miguel de Bóveda na Idade Media. Estudo histórico e colecção documental (séculos XII-XV)*. Noia: Toxosoutos. (=FERNÁNDEZ, *Bóveda*)

Fernández de Viana y Vieites, José Ignacio (1998): “Proposta para unha normativa de edición de documentos medievais en galego”, en Dieter Kremer (ed.): *Homenaxe a Ramón Lorenzo*, tomo I. Galaxia: Vigo, pp. 71-80.

Fernández de Viana y Vieites, José Ignacio (2002): “El código 1430B del Archivo Histórico Nacional de Madrid, del fondo del monasterio de Celanova, atribuido al padre Torcuato de Vargas, O.S.B.”, en Mª Antonia Morán Suárez e M^a del Carmen Rodríguez López, *La documentación para la investigación. Homenaje a José Antonio Martín Fuentes*. León: Universidade, vol. I, pp. 197-216.

Fernández de Viana y Vieites, José Ignacio; Mª Teresa González Balasch; Juan Carlos de Pablos Ramírez (1996): “El tumbo de Caaveiro (1ª parte)”, en *Cátedra. Revista eumesa de estudios*, 3, pp. 267-437.

Fernández López, M^a del Carmen (1996): “Una distinción fonética inadvertida en el sistema gráfico medieval: las formas de j larga”, en A. Alonso González, L. Castro Ramos, B. Gutiérrez Rodilla e J. A. Pascual Rodríguez (eds.), *Actas del III Congreso Internacional de la Asociación de Historia de la Lengua Española (Salamanca, 1993)*. Madrid: Arco Libros, pp. 113-123.

Fernández López, M^a del Carmen (1999): “Las formas de la i larga (j): nomenclatura y datación”, en *Signo. Revista de Historia de la Cultura Escrita*, 6, pp.253-268.

Ferreira, José de Azevedo (1987): *Afonso X. Foro real*, vol. I: Edição e Estudo Linguístico. Lisboa: Instituto Nacional de Investigação Científica.

Ferreiro, Manuel (1995): *Gramática histórica galega*. Santiago de Compostela: Edicións Laiovento.

Ferro Couselo, Jesús (1951): “Los monasterios de Oira y Requeixo y la capilla de Santa Catalina de Reza a Vella”, en *Posío. Arte y letras*, 3-5, pp. 16-17. (=FERRO, *Monasterios de Oira y Requeixo*)

Ferro Couselo, Xesús (1958): “Cómo e por qué os escribanos deixaron de empregar o galego”, en *Homaxe a Ramón Otero Pedrayo no LXX aniversario do seu nacemento*. Vigo: Galaxia, pp. 251-253.

Ferro Couselo, Xesús (1967a): *A vida e a fala dos devanceiros. Escolma de documentos en galego dos séculos XIII ao XVI*. Vigo: Galaxia [Cit. pola ed. facsimilar de 1996]. (=FERRO, *Devanceiros*)

Ferro Couselo, Jesús (1967b): “Monjes y eremitas en las riberas del Miño y del Sil”, en *Bracara Augusta*, XXI, pp. 119-214.

Ferro Couselo, Jesús (1973): “Apostillas a un catálogo de los pergaminos monacales de la Catedral de Orense”, en *Boletín auriense*, III, 1973, pp. 184-186.

Ferro Ruibal, Xesús (dir.) (1992): *Diccionario dos nomes galegos*. Vigo: Ir Indo.

Filgueira Valverde, Xosé (1982): “O galego escrito, entre o latín e o castelán, no medievo”, en Dieter Kremer e Ramón Lorenzo (eds.): *Tradición, actualidade e futuro do galego. Actas do Coloquio de Tréveris*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia – Consellería de Cultura, pp. 127-130.

Flórez, Henrique (1763): *España sagrada. Tomo XVII: De la Santa Iglesia de Orense*. Madrid: Antonio Marín (cit. pola ed. facsímil de 1989 de Alvarellos, Lugo).

Freixeiro Mato, Xosé Ramón (2006): *Lingua, nación e identidade*. Ames: Laiovento.

Gallego Domínguez, Olga (1977): *Archivo histórico provincial de Orense. Guía del investigador*. Ourense: Servicio de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia (coa colaboración do Concello de Ourense).

Gallego, Olga (1991): *El archivo del monasterio de Celanova*. Madrid: Ministerio de Cultura-Dirección de Archivos Estatales.

García Larragueta, Santos A. (1976): *Cronología (Edad Media)*. Pamplona: EUNSA.

García Oro, José (1999²): *Galicia na Baixa Idade Media. Igrexa, señorío e nobreza*. Noia: Toxosoutos.

González, Julio (1943): *Regesta de Fernando II*. Madrid: CSIC-Instituto Jerónimo Zurita. (=GONZÁLEZ, *Fernando II*)

González, Julio (1944): *Alfonso IX*, tomo II. Madrid: CSIC-Instituto Jerónimo Zurita. (=GONZÁLEZ, *Alfonso IX*)

González, Julio (1983): *Reinado y diplomas de Fernando III*, vol. II. Córdoba: Publicaciones del Monte de Piedad y Caja de Ahorros de Córdoba. (=GONZÁLEZ, *Fernando III*)

González Seoane, Ernesto (dir.); María Álvarez de la Granja; Ana Isabel Boullón Agrelo (2006): *Diccionario de diccionarios do galego medieval*. Santiago de Compostela: Universidade.

Gutiérrez Pichel, Ricardo; Alexandra Cabana Outeiro (2007): “Parámetros para o estudo da introdución do romance na documentación notarial galega”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.): *Na nosa lyngoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega-Instituto da Lingua Galega, pp. 129-157.

Hernández Figueiredo, José Ramón (2006): “La Historiografía Barroca de Celanova: sobre la obra de fray Benito de la Cueva, Celanova Ilustrada y Anales de San Rosendo”, en *Estudios Mindonienses*, 22, pp. 111-163.

Hinojosa, Eduardo de (1919): *Documentos para la historia de las instituciones de León y de Castilla (siglos X-XIII)*. Madrid: Junta para la Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas-Centro de Estudios Históricos. (=HINOJOSA, *Documentos*)

Jiménez Gómez, Santiago (1973): *Guía para el estudio de la Edad Media gallega (1100-1480)*. Santiago de Compostela: Universidade.

Justo Martín, María Xosé; Manuel Lucas Álvarez (1991): *Fontes documentais da Universidade de Santiago de Compostela. Pergameos da serie Bens do Arquivo Histórico Universitario (Anos 1237-1537). Edición diplomática*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.

Leirós, Eladio (1950): *Guía del Archivo de la Catedral de Orense*. Madrid: Publicaciones de la Dirección General de Archivos y Bibliotecas.

Leirós Fernández, Eladio (1951): *Catálogo de los pergaminos monacales del archivo de la S. I. Catedral de Orense*. Santiago: El Eco Franciscano. (=LEIRÓS, *Catálogo*)

Lloyd, Paul M. (1993): *Del latín al español. I, Fonología y morfología históricas de la lengua española*. Madrid: Gredos.

López, Atanasio (1933-1935): “Notas para el episcopologio de Orense”, en *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, X, pp. 39-46, 65-68, 83-92, 136-142, 155-160, 179-184, 215-217. (=LÓPEZ, *BCMO*, X)

López Carreira, Anselmo (1988-1989): “O traballo da viña nun documento ourensán do século XIV”, en *Boletín auriense*, XVIII-XIX, pp. 155-167. (=LÓPEZ CARREIRA, *Traballo da viña*)

López Carreira, Anselmo (1991): *Ourense no século XV. Economía e sociedade urbana na Baixa Idade Media*. Vigo: Xerais.

López Carreira, Anselmo (1998): *A cidade de Ourense no século XV. Sociedade urbana na Galicia baixomedieval*. Deputación Provincial de Ourense. (=LÓPEZ CARREIRA, *Cidade de Ourense*)

López Carreira, Anselmo (2005): *O reino medieval de Galicia. Contribución á súa historia política*. Vigo: A Nosa Terra

López Carreira, Anselmo (ed.) (2007): *Fragmentos de notarios (Ourense, séculos XIV-XVI)*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.

López Ferreiro, Antonio (2008): *Galicia no último terzo do século XV*, tomo II. Noia: Toxosoutos.

Lorenzo, Ramón (1988a): “Ecdótica e lingüística”, en Dieter Kremer (ed.): *Actes du XVIIIe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes (Trier, 1986)*, vol. VI. Tübingen: Max Niemeyer, pp. 10-17.

Lorenzo, Ramón (1988b): “Normas para a edición de textos medievais galegos”, en Dieter Kremer (ed.): *Actes du XVIIIe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes (Trier, 1986)*, vol. VI. Tübingen: Max Niemeyer, pp. 76-87.

Lorenzo Vázquez, Ramón (2003): “El gallego en los documentos medievales escritos en latín”, en Hermógenes Perdigüero Villarreal (ed.): *Lengua romance en textos latinos de la Edad Media. Sobre los orígenes del castellano escrito*. Burgos: Universidad de Burgos – Instituto Castellano y Leonés de la Lengua, pp. 161-192.

Lorenzo, Ramón (2004a): “Edición de documentos medievais. Problemas que presentan algunhas abreviaturas”, en Rosario Álvarez e Antón Santamarina (eds.): *(Dis)cursos da escrita: estudos de filoloxía galega ofrecidos en memoria de Fernando R. Tato Plaza*. [A Coruña]: Fundación Pedro Barrié de la Maza, pp. 449-458.

Lorenzo, Ramón (2004b): “Emerxencia e decadencia do galego escrito (séculos XIII-XVI)”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.): *A lingua galega: historia e actualidade. Actas do I Congreso Internacional (16-20 de setembro de 1996, Santiago de Compostela)*, vol. III. Santiago de Compostela: consello da Cultura Galega-Instituto da Lingua Galega, pp. 27-153.

Lorenzo, Ramón; M^a do Carme Pérez (no prelo): *Colección diplomática do mosteiro de Montederramo*.

Lucas Álvarez, Manuel (1949): “Para unas normas complementarias de transcripción de documentos en gallego”, en *Cuadernos de Estudios Gallegos*, IV (fasc. XII), pp. 95-110.

Lucas Álvarez, Manuel (1950): “Características paleográficas de la escritura gótica gallega. Escritorios notariales compostelanos”, en *Cuadernos de Estudios Gallegos*, V (fasc. XV), pp. 53-86.

Lucas Álvarez, Manuel (1975): “Documentos notariales y notarios en el monasterio de Osera”, en *Actas de las I Jornadas de Metodología Aplicada de las Ciencias Históricas. V, Paleografía y Archivística*. Vigo: Fundación Universitaria Española-Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Santiago, pp. 223-240.

Lucas Álvarez, Manuel (1989): “El notariado en Galicia hasta el año 1300 (Una aproximación)”, en *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV. Actas del VII Congreso Internacional de Diplomática, Valencia 1986*, vol. I. València: Generalitat Valenciana, pp. 331-480.

Lucas Álvarez, Manuel (1993): *El reino de León en la Alta Edad Media. V, Las cancellerías reales (1109-1230)*. León: Centro de Estudios e Investigación “San Isidoro” (CECEL)-Caja España de Inversiones, Caja de Ahorros y Monte de Piedad-Archivo Histórico Diocesano. (=LUCAS, *Cancillerías*)

Lucas Álvarez, Manuel; Pedro Pablo Lucas Domínguez (1988): *San Pedro de Ramirás. Un monasterio femenino en la Edad Media. Colección diplomática*. Santiago de Compostela: Caixa Galicia-Obra Social.

Lucas Álvarez, Manuel; Pedro Lucas Domínguez (1996): *El monasterio de San Clodio do Ribeiro en la Edad Media: estudio y documentos*. Sada-A Coruña: Seminario de Estudos Galegos-Ediciós do Castro.

Maia, Clarinda de Azevedo (1997): *História do galego-português. Estado linguístico da Galiza e do Noroeste de Portugal desde o século XIII ao século XVI (Com referência à situação do galego moderno)*. [s. l.]: Fundação Calouste Gulbenkian – Junta Nacional de Investigação Científica e Tecnológica (Reimpresión da edición do INIC, 1986).

Marín Martínez, Tomás; José Manuel Ruiz Asencio (dirs.) (1991⁵): *Paleografía y diplomática*, 2 vols.. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.

Mariño Paz, Ramón (1998): *Historia da lingua galega*. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco.

Martínez Díez, Gonzalo (ed.) (1985): *Leyes de Alfonso X. I, Especulo*. (edición e análise crítica de Gonzalo Martínez Díez, coa colaboración de José Manuel Ruiz Asencio). Ávila: Fundación Sánchez Albornoz.

Martínez Sueiro, M. (1914): “La Ribera Sagrada”, en *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, V, pp. 33-37.

Martins, Ana Maria (1999): “Ainda «os mais antigos textos escritos em português»: Documentos de 1175 a 1252”, en Isabel Hub Faria (org.): *Lindley Cintra. Homenagem ao Homem, ao Mestre e ao Cidadão*. Lisboa: Edições Cosmos-Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa, pp. 491-534.

Martins, Ana Maria (2001): “Emergência e generalização do português escrito. De D. Afonso Henriques a D. Dinis”, en Maria Helena Mira Mateus (coord.): *Caminhos do Português. Exposição Comemorativa do Ano Europeu das Línguas. Catálogo*. Lisboa: Biblioteca Nacional, pp. 23-71.

Martins, Ana Maria (2004): “A emergência do português escrito na segunda metade do século XII”, en Rosario Álvarez e Antón Santamarina (eds.): *(Dis)curso da escrita: estudos de filoloxía galega ofrecidos en memoria de Fernando R. Tato Plaza*. [A Coruña]: Fundación Pedro Barrié de la Maza, pp. 491-526.

Martins, Ana Maria (2007): “O primeiro século do português escrito”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.): *Na nosa lyngoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega-Instituto da Lingua Galega, pp. 161-184.

Mattoso, Fr. José (1964): “Os cartórios dos mosteiros beneditinos na diocese do Porto”, en *Anuario de Estudios Medievales*, 1, pp. 139-166.

Maure Rivas, Xulián (2006): *Para unha escriptoloxía do Galego. Edición e estudo escriptolóxico do Tombo do Hospital dos Pobres de Tui (1436-1490)*. A Coruña: Fundación Pedro Barrié de la Maza.

Menéndez Pidal, R. (1976⁵): *Cantar de Mío Cid. Texto, gramática y vocabulario*, 3 vols. Madrid: Espasa-Calpe.

Menéndez Pidal, Ramón (1994²²): *Manual de gramática histórica española*. Madrid: Espasa Calpe.

Millares Carlo, Agustín (1983³): *Tratado de paleografía española*, con la colaboración de José Manuel Ruiz Asencio, 3 vols. Madrid: Espasa-Calpe.

Monteagudo, Henrique (1985): “Aspectos sociolingüísticos do uso do galego, castelán e latín na Idade Media en Galicia”, en *Revista de Administración Galega*, 1, pp. 85-108.

Monteagudo, Henrique (1994): “Aspectos sociolingüísticos do uso escrito do galego, o castelán e o latín na Galicia tardomedieval” (ss. XIII-XV), en Elvira Fidalgo e Pilar Lorenzo Gradín (coords.): *Estudios galegos en homenaxe ó profesor Giuseppe Tavani*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia – Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias “Ramón Piñeiro”, pp. 169-175.

Monteagudo, Henrique (1999): *Historia social da lingua galega*. Galaxia: Vigo.

Monteagudo, Henrique (2004): “O Camiño, as linguas e a emerxencia do galego”, en *Grial*, 161, pp. 52-61.

Monteagudo, Henrique (2005): “O Foro do Burgo do Castro Caldelas (1228) e a emerxencia do galego escrito”, en *Grial*, 166, pp. 112-119.

Monteagudo, Henrique (2007): “A emerxencia do galego-portugués na escrita instrumental”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.): *Na nosa lyngoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega-Instituto da Lingua Galega, pp. 275-312.

Monteagudo, Henrique (2008): *Letras primeiras: o foral de Caldelas, a emerxencia da escrita en galego e os primordios da lírica trobadoresca*. [A Coruña]: Fundación Pedro Barrié de la Maza.

Navaza, Gonzalo (1991): “O nome Paio”, en *Cadernos de Lingua*, 3, pp. 25-36.

Navaza, Gonzalo (2006): *Fitotoponimia galega*. [A Coruña]: Fundación Pedro Barrié de la Maza.

Nunes, E. Borges (1981): *Abreviaturas paleográficas portuguesas*. Lisboa: F[aculdade de] L[etras].

Pérez Rodríguez, Francisco Javier (2002): “La diócesis de Orense: de la reforma gregoriana al Concilio de Trento (siglos XII-XVI), en José García Oro (coord.): *Historia de las diócesis españolas. 15: Iglesias de Lugo, Mondoñedo-Ferrol y Orense*. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, pp. 395-469. (=PÉREZ RODRÍGUEZ, *Diócesis de Orense*)

Portela, Ermelindo; Mª Carmen Pallares (1993): “Os mosteiros, protagonistas da colonización e do proceso de señorialización”, en *De Galicia en la Edad Media. Sociedad, Espacio y Poder*. Compostela: Xunta de Galicia, pp. 163-190.

Portela Silva, María José (2007): *Documentos da Catedral de Lugo, século XIV*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega. (=PORTELA SILVA, *Catedral de Lugo*)

Oliveira, António Resende de (1994): *Depois do espectáculo trovadoresco. A estrutura dos concioneiros peninsulares e as recolhas dos séculos XIII e XIV*. Lisboa: Edições Colibri.

Recuero Astray, Manuel; Marta González Vázquez; Paz Romero Portilla (1998): *Documentos Medievales del Reino de Galicia: Alfonso VII (1116-1157)*. [Santiago de Compostela]: Xunta de Galicia. (=RECUERO ASTRAY, *Alfonso VII*)

Recuero Astray, Manuel; Paz Romero Portilla; Mª Ángeles Rodríguez Prieto (2000): *Documentos Medievales del Reino de Galicia: Fernando II (1155-1188)*. [Santiago de Compostela]: Xunta de Galicia. (=RECUERO ASTRAY, *Fernando II*)

Riesco Terrero, Ángel (1983): *Diccionario de abreviaturas hispanas de los siglos XIII al XVIII*. Salamanca: Ed. do Autor.

Ríos Rodríguez, María Luz (1993a): *As orixes do foro na Galicia medieval*. Santiago de Compostela: Universidade.

Ríos Rodríguez, María Luz (1993b): “Propiedad de la tierra y relaciones señoriales : el *Praestimonium* en Galicia (1150-1350)”, en Esteban Sarasa Sánchez e Eliseo Serrano Martín (eds.): *Señorío y feudalismo en la Península Ibérica*, vol. III. Zaragoza: Institución “Fernando el Católico”, pp. 197-207.

Risco, Manuel (1798): *España sagrada. Tomo XLI: De la Santa Iglesia de Lugo, continuación de su historia desde el siglo XII hasta fines del XVIII*. Madrid: Viuda é Hijo de Marín. (=RISCO, *Lugo*)

Risco, Vicente (s. d.): *Geografía general del reino de Galicia. Provincia de Orense*. Barcelona: Alberto Martín (cit. pola ed. facsímile de Ediciones Gallegas S. A., A Coruña, 1980).

Rivas Quintas, Eligio (1991): *Onomástica persoal do noroeste hispano*. Lugo: Alvarellos.

Romaní Martínez, Miguel (1989): *Colección diplomática do mosteiro cisterciense de Sta. María de Oseira (Ourense). 1025-1310*, 2 vols. Santiago de Compostela: Tórculo Edicións.

Romaní Martínez, Miguel; Mª José Portela; M^a del Pilar Rodríguez Suárez; Mercedes Vázquez Bertomeu (1993): *Colección diplomática do mosteiro cisterciense de Sta. María de Oseira (Ourense). 1310-1399*, vol. III. Santiago de Compostela: Tórculo Edicións.

Sá Bravo, Hipólito de (1972): *El monacato en Galicia*. A Coruña: Librigal. (=SÁ BRAVO, *Monacato*)

Sánchez Belda, Luis (1953): *Documentos reales de la Edad Media referentes a Galicia. Catálogo de los conservados en la sección de clero del Archivo Histórico Nacional*. Madrid: Dirección General de Archivos y Bibliotecas-Servicio de Publicaciones del Ministerio de Educación Nacional. (=SÁNCHEZ BELDA, *Documentos reales*)

Sánchez-Prieto Borja, Pedro (1996): “Problemas lingüísticos en la edición de textos medievales (relación entre crítica textual e historia de la lengua)”, en *Incipit*, XVI, pp.19-54.

Sánchez-Prieto Borja, Pedro (1998): *Cómo editar los textos medievales. Criterios para su representación gráfica*. Madrid: Arco Libros.

Santos, Maria José Azevedo (1994): *Da visigótica à carolina. A escrita em Portugal de 882 a 1172*. [s. l.]: Fundação Calouste Gulbenkian-Junta Nacional de Investigação Científica e Tecnológica.

Saraiva, José (1943): “A data dos documentos medievais portugueses e asturo-leoneses”, en *Revista Portuguesa de História*, II, pp.25-220.

Souto Cabo, José António (1996): “O «Testamento de Estêvão Peres» (1230). Aproximação à primeira escrita galego-portuguesa na Galiza”, en *Revista de Filología Románica*, 13, pp. 123-149.

Souto Cabo, José António (2002a): “Usos romances na documentação galego-portuguesa do século XIII”, en Brian F. Head, José Teixeira, Aida Sampaio Lemos, Anabela Leal de Barros e António Pereira (orgs.): *História da Língua e História da Gramática. Actas do Encontro*. Braga: Universidade do Minho – Centro de Estudos Humanísticos, pp. 435-448.

Souto Cabo, José António (2002b): “Fixação e evolução dos usos romances no séc. XIII: a documentação de S^a Mª de Alcobaça”, en Ramón Lorenzo (coord.): *Homenaxe a Fernando R. Tato Plaza*. Santiago de Compostela: Universidade, pp. 363-376.

Souto Cabo, José António (2003a): “Nas origens da expressão escrita galego-portuguesa. Documentos do século XII”, en *Diacrítica. Ciências da Linguagem*, 17-1, pp. 329-385.

Souto Cabo, José António (2003b): “Dinâmicas da escrita romance na primeira metade do século XIII”, en Amália Mendes e Tiago Freitas (orgs.): *Actas do XVIII Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística (Porto, 2-4 de Outubro de 2002)*. Lisboa: Associação Portuguesa de Linguística, pp. 795-814.

Souto Cabo, José António (2004): “Novas perspectivas sobre a génese da *scripta* romance na área galego-portuguesa. Textos e contextos”, en *Aemilianense*, I, pp. 569-599.

Souto Cabo, José António (2006): “Inventário dos máis antigos Documentos Galego-Portugueses”, en *Agália*, 85-86, pp. 9-88.

Souto Cabo, José António (2008a): *Documentos galego-portugueses dos séculos XII e XIII* (Monografía 5 da *Revista Galega de Filoloxía*). A Coruña: Área de Filoloxías Galega e Portuguesa do Departamento de Galego-Portugués, Francés e Lingüística da Universidade. (=SOUTO CABO, *Documentos*)

Souto Cabo, José António (2008b): “Do latín ao galego(-portugués): tempos, modos e espazos para unha mudanza escritural na documentazón notarial galega do séc. XIII”, en Javier Elvira, Inés Fernández-Ordóñez, Javier García González e Ana Serradilla Castaño (eds.): *Lenguas, reinos y dialectos en la Edad Media ibérica. La construcción de la identidad. Homenaje a Juan Ramón Lodares*. Madrid: Iberoamericana, pp. 167-190.

Tato Plaza, Fernando R. (1997): “¿Dous documentos en galego de 1229?”, en I. Castro (ed.): *Actas do XII Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística (Braga-Guimarães, 30 de Setembro a 2 de Outubro de 1996)*, vol. II. Lisboa: Associação Portuguesa de Linguística, pp. 297-302.

Tato Plaza, Fernando R. (1999): *Libro de Notas de Álvaro Pérez, notario da terra de Rianxo e Postmarcos*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.

Tato Plaza, Fernando R. (2004): “Sobre o testamento de Estevo Pérez. Lectura crítica e nova proposta de datación”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.): *A lingua galega: historia e actualidade. Actas do I Congreso Internacional (16-20 de setembro de 1996, Santiago de Compostela)*, vol. III. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega – Instituto da Lingua Galega, pp. 765-784.

“Un abazologio inédito de Celanova”, *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, VIII, 1927-1929, pp. 53-67, 73-86.

Varela Sieiro, Xaime (2007): “Dos usos latinos aos usos romances: o tratamento do léxico”, en Ana Isabel Boullón Agrelo (ed.): *Na nosa lyngoage galega: a emerxencia do galego como lingua escrita na Idade Media*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega-Instituto da Lingua Galega, pp. 115-128.

Vázquez Bertomeu, Mercedes (2001): *Notarios, notarías y documentos en Santiago y su tierra en el siglo XV*. Sada-A Coruña: Seminario de Estudos Galegos-Edicións do Castro.

Vaquero Díaz, Mª Beatriz (2002): “Características gráficas da gótica cursiva documental do mosteiro de Celanova na Baixa Idade Media”, en Miguel Romaní Martínez e Mª Ángeles Novoa Gómez (eds.): *Homenaje a José García Oro*. Santiago de Compostela: Universidade, pp. 331-341.

Vaquero Díaz, Mª Beatriz (2004a): *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ss. XIII-XV)*, Tomo I. [Santiago de Compostela]: Tórculo. (=VAQUERO, *Celanova I*)

Vaquero Díaz, Mª Beatriz (2004b): *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ss. XIII-XV)*, Tomo III. [Santiago de Compostela]: Tórculo. (=VAQUERO, *Celanova III*)

Vaquero Díaz, Mª Beatriz (2004c): *Colección diplomática do mosteiro de San Salvador de Celanova (Ss. XIII-XV)*, Anexos. [Santiago de Compostela]: Tórculo.

Vázquez Núñez, Arturo (1898-1901): “Documentos históricos”, en *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, I, pp. 124-126, 242-244. (=VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, I)

Vázquez Núñez, Arturo (1902-1905): “Documentos históricos”, en *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, II, pp. 30-31, 155-156, 169-171, 354-356. (=VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, II)

Vázquez Núñez, Arturo (1906-1909): “Documentos históricos”, en *Boletín de la Comisión de Monumentos de Orense*, III, pp. 25-28. (=VÁZQUEZ NÚÑEZ, *BCMO*, III)

Veiga Arias, Amable (1983): *Algunas calas en los orígenes del gallego*. Vigo: Galaxia.

ÍNDICE XERAL

LIMAR	1
I. INTRODUCCIÓN.....	7
1. O mosteiro de Santa Comba de Naves	9
1.1. Localización.....	9
1.2. Orixe.....	9
1.3. Estudos sobre o mosteiro	11
2. Os pergamiños de Santa Comba de Naves	17
2.1. Localización actual dos pergamiños	17
2.2. Apuntamentos históricos. Sobre documentos perdidos, trasladados e achados.....	18
2.3. Definición do corpus documental en pergamiño de Naves	23
2.4. Documentación en pergamiño publicada.....	24
2.5. Outras fontes de Santa Comba: a documentación en papel	26
3. Os documentos: caracterización xeral	29
3.1. Os redactores.....	29
3.1.1. Notarios do mosteiro	31
3.1.2. Notarios de Ourense.....	33
3.1.3. Notarios apostólicos	34
3.1.4. Notarios reais e señoriais	35
3.2. Tipoloxía documental	36
3.2.1. A transmisión do documento: orixinais e duplicados	37
3.2.2. Tipoloxía diplomática	39
3.2.2.1. Administración do patrimonio.....	40
3.2.2.2. Adquisicións patrimoniais.....	41
3.2.2.3. Documentos de carácter litixioso	42
3.2.2.4. Outros tipos documentais	43
3.3. As linguas	43
3.3.1. Do latín ao galego	44
3.3.2. Emerxencia e xeneralización do romance galego	49
3.3.3. Do galego ao castelán.....	54
4. Normas de edición dos documentos	61
4.1. Normas de presentación.....	61
4.2. Normas de transcripción	63
4.2.1. Documentos en galego	64
4.2.1.1. As grafías.....	65
4.2.1.2. Desenvolvemento das abreviaturas	67

4.2.1.2.1. Sinal xeral de abreviación.....	68
4.2.1.2.2. Sinais especiais e modificacións literais.....	79
4.2.1.2.3. Abreviaturas por letra sobrescrita.....	86
4.2.1.3. Outros aspectos editoriais.....	92
4.2.2. Documentos en castelán.....	95
4.2.3. Documentos en latín.....	102
II. COLECCIÓN DIPLOMÁTICA	125
III. ANEXOS	699
Anexo A. A documentación de Santa Comba de Naves no Arquivo de Celanova ..	701
Anexo B. Documentos en pergamino non pertencentes a Santa Comba de Naves..	711
Anexo C. Sobre documentación en papel de Santa Comba de Naves.....	717
IV. ÍNDICES	727
1. Índice de pergaminos	729
2. Índice de documentos	733
3. Índice antroponímico	763
4. Índice toponímico	843
V. BIBLIOGRAFÍA.....	869